TEODOR WEXLER MIHAELA POPOV

ANCHETE ȘI PROCESE UITATE

1945-1960

2

documente

FUNDAȚIA W. FILDERMAN

https://biblioteca-digitala.ro

TEODOR WEXLER MIHAELA POPOV

ANCHETE și PROCESE UITATE

2

documente

https://biblioteca-digitala.ro

Tehnoredactare computerizată şi indici: MARIUS GELLER

ISBN: 973-99560-3-3
ISBN: 973-99560-5-X

https://biblioteca-digitala.ro

TEODOR WEXLER MIHAELA POPOV

ANCHETE și PROCESE UITATE

2

documente

FUNDAȚIA W. FILDERMAN

colecția
ANTIEVREISMUL COMUNIST

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Cuprins

Vol. 2

Beer Benjamin / 7

Haber Ladislau / 168

Erich Haas / 239

Ştefan Kuhn / 344

Carol Reiter / 440

Ceilalţi / 523

Procesul / 660

Lista principalilor factori de decizie / 824

Lista ofiţerilor de securitate / 825

Facsimile / 829

Addenda / 863

Indici de nume / 867

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Beer Benjamin

Născut la 13 ianuarie 1912 în oraşul Dorohoi. Studii medii. Ocupaţia: funcţionar comercial.

În 1928 emigrează în Austria şi se stabileşte la Viena. Nu se adaptează şi emigrează în 1930 în Palestina. Aici lucrează timp de şase luni în kibuţul Magdiel. Intră în conflict cu membrii kibuţului şi se reîntoarce în România.

În anul 1927 se înscrie în organizaţia de tineret Haşomer Haţair.

În 1947 se înscrie în partidul Mişmar.

*

* *

Beer Benjamin – un alt acuzat al anchetelor antisioniste era un simplu mecanic la o cooperativă de construcţii din Bucureşti.

La întrebarea agresivă: „pentru ce crezi că ai fost arestat"? Beer răspunde: „cred că în timp ce legaţia Israelului făcea programările de plecare, eu frecventam legaţia şi luam contact cu dl Halevy pentru a interveni ca tovarăşii din gruparea noastră să poată pleca". Răspunsul lui Beer pare verosimil, dar în acelaşi timp este marcat de apartenenţa la o organizaţie sionistă de extremă stângă, respectiv Mişmar şi la organizaţia de tineret – Haşomer Haţair. Cititorul declaraţiei pe care a făcut-o Beer la 3 februarie 1952 rămâne surprins de răspunsul său privind relaţiile sale intime cu unele colaboratoare ale legaţiei Israelului.

Personajul Beer Benjamin este marcat încă din această declaraţie de legăturile cu cel mai discutabil personaj al celor arestaţi şi anume Zoltan Hirsch.

La 4 februarie 1942 are loc un nou interogatoriu şi pentru că Benjamin Beer nu este în stare să-l satisfacă, cu date concrete, pe anchetator, el declară: „Sunt sigur că toţi conducătorii mişcărilor sioniste veneau pe la Legaţie pentru a da informaţii de ordin economic şi politic şi tot odată de a primi instrucţiuni de ce au de făcut". Este clar că cel anchetat fusese „prelucrat", psihic sau fizic, de anchetator, dar nu reuşeşte să răspundă după cerinţa anchetatorului. După relatările din Addenda este clar că torţionarii nu şi-au exercitat meseria.

În interogatoriul din 6 februarie 1952 este întrebat de anchetator despre, legăturile dintre Beer şi fratele acestuia, medic la M.A.I. Şi din nou omniprezent este Zoltan Hirsch. Faptul că Benjamin Beer n-a învăţat bine lecţia pe care i-a dat-o anchetatorul, apare şi din aceea că citându-şi anturajul, o nominalizează pe Reghina Hirsch, ori ştiut fiind că până la sfârşitul anchetelor şi proceselor ea a purtat numele de Reghina Nusem, nefiind soţia legitimă a lui Hirsch. Ni se pare că tot din surse ale anchetatorilor este calomnierea într-un fel sau altul, a unui alt anchetat cu numele de Gronich. În ceea ce-l priveşte pe Gronich, conform dosarului SRI 53363, el rămâne un personaj „aproape" de legendă prin

https://biblioteca-digitala.ro

activitatea pe care a dus-o în anii războiului la Cernăuţi, salvând de la moarte zeci de evrei transportându-i în siguranţă la Bucureşti sau înlesnindu-le emigrarea.

În interogatoriul din 7 februarie 1952 Beer relatează că Zoltan Hirsch îl informează că legaţia Israelului va organiza o emigrare ilegală, în care el – Beer – va fi cuprins.

Autorii studiului se îndoiesc că trecerea clandestină a fost într-adevăr organizată de legaţie şi cred că Zoltan Hirsch nu făcea decât să transmită provocările Securităţii cu care era în legătură, legături pe care le-am comentat la capitolul care-l priveşte pe Zoltan Hirsch. Întrebat cine l-a ajutat în activitatea de culegere de informaţii aşa-zise de spionaj, Beer înşiră o listă de câteva zeci de persoane spre a-l satisface pe anchetator. Ceea ce este strident în această listă este că printre zecile de nume înşirate, Beer nu cunoaşte prenumele acestora: Şaier, Bovo, Lemel, Garry, Bercovici, Costelo, Lupescu, Blumenfeld etc., etc., ori este clar că nu intri în relaţie de furnizare de informaţii cu persoane cărora nu le cunoşti nici măcar numele şi prenumele.

Faptul că Beer afirmă, în interogatoriul din 12 februarie 1952 că : „Legaţia caută să facă din Zoltan Hirsch un trădător" sau că „Legaţia vrea să facă o crimă cu Zoltan Hirsch", este clar că şi această declaraţie a fost cerută de anchetator.

Negăsind date concrete pentru a-l satisface pe anchetator privind acţiuni contrarevoluţionare, el declară la 12 februarie 1952 că a participat la acţiuni pe linia de a sabota interesele economice ale Republicii Populare Române prin împrăştierea de zvonuri false asupra situaţiei economice, îndemnând să se facă stocuri de mărfuri şi alimente, deoarece moneda se va devaloriza, iar alimentele vor dispărea de pe piaţă". Textul aparţine integral rezoluţiei Comitetului Central al P.M.R. din ziarul Scânteia, justificând reforma bănească din februarie 1952.

La întrebarea: „ce alte informaţii a mai dat legaţiei"? Beer răspunde: „date în legătură cu trimiterea de voluntari pe frontul coreean, români din domeniul sanitar şi militar"... Scânteia şi ziarele vremii publicau în mod curent astfel de informaţii. Şi în încheierea datelor furnizate ca informaţii de spionaj, Beer consemnează în aceeaşi declaraţie o afirmaţie ilariantă: „date cu privire la lupta sa personală pentru a-şi face relaţii la Ministerul Afacerilor Interne, pentru a obţine paşapoarte pe căi ilegale şi alte informaţii de care deocamdată nu-mi aduc aminte".

În interogatoriul din 28 februarie 1952 Beer prezintă situaţia internă din cadrul Mişmarului. Reţinem următoarea afirmaţie a lui Beer: „s-a convocat comitetul executiv şi mi s-a spus de sosirea lui Oren, că el nu poate să vină să ia parte la o şedinţă cu noi, în situaţia în care ne aflăm; i s-a expus situaţia grupării şi el va căuta să ia contact cu câteva personalităţi din conducerea P.M.R. şi pe urmă ne va spune ce avem de făcut. Ni s-a spus că Biroul politic ţine contact permanent cu el şi în două sau trei zile se va convoca o nouă şedinţă".

Ne aflăm într-o situaţie similară cu cea în care s-a aflat Zissu tratând cu aşa-zişii reprezentanţi ai conducerii partidului, Vaida, Condrea şi Niculescu. În realitate instructorul palestinian Oren a căzut în plasa securităţii, după cum a căzut şi A.L. Zissu.

Deosebit de interesantă ni se pare afirmaţia lui Beer că s-a făcut o listă a cadrelor Mişmarului, credincioase Partidului Comunist din România, ceea ce confirmă că Mişmarul s-a lăsat păcălit de comunişti ori că pentru comunişti nu există aliaţi ci numai tovarăşi de drum.

În declaraţia din 21 februarie 1952 Beer afirmă că a furnizat informaţii privind producţia fabricii de fier beton, cuie şi sârmă „fraţii Goldemberg". Este de-a dreptul ridicolă această informaţie, căci de la 11 iunie 1948 nici o fabrică naţionalizată nu mai

https://biblioteca-digitala.ro

purta numele patronului, ceea ce denotă că a dat această informaţie sub presiunea anchetatorului, iar acesta era nepriceput în problemele economice şi sociale ale României anului 1953. După cum nereală este informaţia că uzina Steagul Roşu din Braşov fabrica vagoane şi piese de schimb pentru vagoane, ceea ce confirmă că anchetatorul nu avea nevoie de date exacte. El avea nevoie de date care să umple paginile unui dosar, cu care cel anchetat să poată fi înaintat tribunalului militar.

În declaraţia din 21 februarie 1952 Beer susţine că a făcut spionaj, predând Ambasadei Israelului, cu regularitate, ziarele Scânteia, România liberă şi alte publicaţii ale acelor vremi. Lista unor astfel de aşa-zise informaţii pot fi regăsite în fiecare din interogatoriilor la care Benjamin Beer a fost forţat să participe. Trist este că au trebuit indicate sursele de informare şi în acest fel cercul „complotiştilor" s-a lărgit.

În perioada 8 martie – 10 iulie 1952, Beer prezintă în fiecare interogatoriu aşa-zise informaţii care, în cea mai mare parte, puteau fi atunci, ca şi azi, ilariante.

La 3-4 august 1952, Beer declara că diverse persoane din mişcarea sionistă, sunt antrenate în tratative cu doi directori din Ministerul de Finanţe pentru eliberarea sioniştilor arestaţi. Se pretinde că cei doi erau apropiaţi ministrului Vasile Luca.

Menţionăm că tratativele se desfăşurau spre finalul anului 1951, când grupul din Comitetul Central al Partidului Comunist condus de Gheorghiu-Dej hotărâse de fapt soarta lui Vasile Luca şi avea nevoie ca în înscenarea judiciară care va urma, viitorul acuzat Vasile Luca să fie judecat după procese similare celor înscenate lui Laszlo Rayk sau Rudolf Slanski şi anume, legături cu mişcarea sionistă. Subiectul va fi reluat la 15 august 1952, când se nominalizează numele unui anume Mathias, ca negociator cu aşa-zişii directori de la Ministerul de Finanţe şi când de fapt aceştia solicitau ca negociatori, o echipă formată din secretarul de ambasadă, Halevy şi activistul sionist, Leon Itzkar. Capcana este evidentă. La 14 august 1952, Beer susţine că secretarul de Legaţie Halevy l-ar fi indicat şi pe Zoltan Hirsch ca om de legătură, între sionişti şi legaţie, făcând însă menţiunea, că această contactare să nu se facă imediat, întrucât Zoltan Hirsch este stresat datorită recentei sale arestări. Declaraţia ni se pare total neverosimilă.

În declaraţia din 14 august 1952, Beer semnalează că Gronich a povestit că a fost chemat la Miliţie, unde i s-a făcut propunerea să fie informator şi el a refuzat. Dincolo de faptul că Gronich a făcut o indiscreţie, nu putem să nu apreciem comportarea acestuia şi să punem acest gest pe seama faptului că activistul sionist Gronich este un vechi luptător, călit în acţiunile întreprinse în anii războiului, la Cernăuţi, Constanţa şi Bucureşti, când a ştiut să scape de urmărirea siguranţei generale.

Povestindu-şi trecutul, Benjamin Beer susţine că a emigrat în Palestina în anul 1930 şi s-a întors în România după numai câteva luni din motive de sănătate. Nu putem crede că în decurs de 20 de ani şi mai ales până în 1940 nu ar fi existat o posibilitate pentru un activist sionist de a se întoarce în Palestina. Beer a ales calea de a fi activist sionist în diaspora. De asemenea, considerăm explicaţiile lui Beer privind colaborarea cu C.E.D.-ul ca o scuză pentru sprijinul pe care Mişmarul şi Organizaţia Haşomer a dat-o P.C.R.-ului.

Procesele verbale de anchetă se opresc la data de 10 iulie 1952 pentru că la 1 septembrie 1953 să găsim un proces-verbal de confruntare între Beer şi Zoltan Hirsch. Am comentat acest proces-verbal la documentele care îl privesc pe Zoltan Hirsch.

Fără îndoială, în perioada respectivă, Legaţia Statului Israel a ajutat persoane în dificultate financiară, persoane provenind din rândul activiştilor sionişti şi al candidaţilor la emigrare, dar vrem să facem observaţia că nu credem că s-au plătit informaţii de genul celor „la aprozar s-au stricat murăturile" şi de aceea nu-l putem crede nici pe Beer

https://biblioteca-digitala.ro

declarând, în stare de arest, hăituit de locotenentul major Rujan, numele a 26 de persoane şi sumele exacte pe care aceste persoane le-au primit nu ca ajutor ci ca plată a serviciilor făcute legaţiei. Şi trebuie să recurgem la mărturiile lui Bellu Zilber care ne povesteşte în volumul „Actor în procesul Pătrăşcanu" cum unul sau altul dintre anchetaţi, creează sub ameninţarea torturii, naraţiuni de acuzare la adresa altora. Şi de aici se crează un scenariu pe care Securitatea îl exploatează, îl trimite tribunalului militar şi toţi cei prezenţi, inclusiv autorul nu sunt iertaţi şi primesc condamnări. Aceasta este Securitatea. Numai cine a trecut printr-un interogatoriu cunoaşte ce sunt în stare cei care au servit în această instituţie.

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

3 februarie 1952

Pentru ce crezi că ai fost arestat?

Cred că în timp ce Legaţia Israelului făcea programări de plecare, eu frecventam legaţia şi luam contact cu dl Halevy pentru a interveni ca tov. din gruparea noastră să poată pleca.

Am avut întâlniri cu foşti prieteni din conducerea mişcării din care făceau parte în mod întâmplător sau cu ştiinţă. Aceşti prieteni au fost ing. Anghel Dascălu, Zoltan Hirsch, ing. Gheler, Robert Schwartz, Schmidt.

Am avut legături cu doamna Mona Almonso, care era funcţionară la legaţia Israelului. Aceste legături erau foarte intime şi au ţinut până la plecarea ei în Israel, care a fost în aprilie 1950.

Am fost prieten cu domnişoara Ella Spiegel, la care veneam în casă uneori. Până în iarna lui 1950, veneam la ea în casă îndeajuns de des, iar de atunci nu am mai venit, decât foarte rar. Ultima oară am văzut-o săptămâna trecută.

Am ştiut de plecările clandestine, ce erau organizate în 1945-1947 de către Moshe Averbuch şi Mordehai, primul fiind mai târziu prim secretar la legaţie şi al doilea funcţionar.

Am cerut un buletin de informaţii de la Halevy însă mi-a fost refuzat însă ştiam precis că îl are.

Deşi ştiam că la legaţie vine presă reacţionară palestiniană, scrisă în româneşte şi difuzată mai departe, eu nu am adus la cunoştinţa autorităţilor.

Am primit bani, sume între 15.000 şi 30.000 lei de la dl Halevy începând din februarie 1950 până la 1 iulie 1951 acestea erau date pentru a le folosi pentru mine personal şi a ajuta pe prietenii mei. Aceasta se făcea lunar şi se întâmpla să treacă şi 2 luni.

După plecarea sa în luna august 1951, am continuat să primesc de 2 ori bani, odată 30.000 şi odată 10.000 lei prin Zoltan Hirsch, aceasta a fost până în decembrie 1951.

Acestea sunt faptele pentru care cred că am fost arestat.

(ss) Benjamin Beer

Declaraţie

4 februarie 1952

Pe cine cunoşti care au comis unele fapte împotriva securităţii statului?

Cunosc pe Moshe Weiss şi Ezra şi ştiu că au fost arestaţi şi sunt duşmani ai clasei muncitoare şi ai Republicii noastre. Sunt sigur că ei au împrăştiat tot felul de zvonuri false şi mincinoase despre Republică.

Cunosc pe Brener, care mi s-a întâmplat în timp ce veneam la Legaţie să nu fie de găsit nicăieri şi atunci nu putea să facă lucruri bune, este o persoană care făcea acţiunile subversive ale Legaţiei, căci întrebându-l pe Ghertler, care era portar mi-a răspuns că Brener se află la un loc unde nu poate fi deranjat, loc închis în spaţiul Legaţiei.

https://biblioteca-digitala.ro

Mă refer la chestiunile subversive pe care le duce Legaţia, la următoarele:

Prin difuzarea de ştiri alarmiste, şi zvonuri false despre situaţia noastră politică şi economică din R.P.R. prin împrăştierea de cărţi de limba ebraică reacţionare.

Prin subvenţionarea totală a emigrărilor pentru a duce lumea în eroare.

Sunt sigur că toţi conducătorii mişcărilor sioniste veneau pe la Legaţie pentru a da informaţii de ordin economic şi politic şi totodată de a primi instrucţiuni despre ce au de făcut, m-am convins de acest lucru căci într-o vizită ce i-am făcut-o lui Halevy, m-a întrebat dacă eu am cunoştinţă de noi schimbări monetare fapt ce îl ştia de la un alt conducător sionist şi anume Gronich.

De asemenea, de câte ori mă întâlneam cu dânsul îi dădeam informaţii de ordin economic şi politic.

De asemenea, ştiu că Gronich în urma discuţiilor avute cu Willi Spiegel, ing. Carol Wexler, Rorlich, Mendelovici, a intervenit la Legaţie pentru subvenţionarea grupărilor sioniste ilegale şi în acest sens Gronich, a primit diverse sume de bani de la Avriel Überall, pe care îi împărţea grupărilor respective. Ştiu, de asemenea, că Legaţia Statului Israel a organizat treceri clandestine de frontieră în cursul anului 1950, referitor la acestea ştiu că Artur, Fanci şi Ricu au plecat cu trenurile de emigranţi cehoslovaci, aceste lucruri mi le-a povestit Mona, după plecarea celor de mai sus cu regretul că Ricu a dus-o cu maşina Legaţiei ca să prindă aşa un tren la Ploieşti şi nu a reuşit.

De asemenea, Legaţia se ocupă şi cu transferuri de valută fapt ce îl ştiu din două surse.

1. Venind într-o zi la Mona am găsit la ea o sumă mare de bani, cred că era vorba de circa 2.000.000 lei, întrebând-o ce e cu aceşti bani, după multă insistenţă mi-a spus că Adam a făcut un transfer în Israel, prin Legaţie şi la întrebarea mea ce va face cu banii, ea mi-a răspuns că banii sunt pentru şlihimi, adică Adam, Tomy, Leon, David şi conducătorii tineretului H. Haşomer Hatair şi Bnei Havoda, ca să-şi poată duce activitatea.

2. De asemenea, şi Willi Spiegel, mi-a spus că dacă Legaţia nu va da bani, atunci el va merge la Ella Gold şi face un transfer de bani, lucru ce cred că l-a şi făcut. Tot el mi-a spus că există o comisie, la Tel Aviv sau Ierusalim, care se ocupă cu ajutorarea conducătorilor din dosul cortinei de fier şi al cărui secretar e un om de-al lor încercat, ei sunt siguri că vor căpăta bani.

Înainte de plecare am întrebat-o pe Mona ce va face cu bijuteriile, avea inele şi ceasuri ale ei şi ale mamei, mi-a răspuns că a aranjat cu Halevy şi le va trimite prin curier diplomatic, lucru ce a şi făcut.

În ziua plecării pe peron cu o jumătate de oră înainte de plecarea trenului apare Brener, cu un alt funcţionar de la Legaţie, ducând un sac sigilat, la care Mona, mi-a atras atenţia spunând că în acest sac se află şi bijuteriile ei.

Tot Mona mi-a povestit că Legaţia se servea de un oarecare Grunberg, pentru toate expediţiile prin vamă şi că el putea să facă orice la vamă.

Ştiu că la Legaţie venea în mod regulat la o lună şi cinci săptămâni Stein din Timişoara.

Tot în mod regulat venea la Legaţie şi Milton Lehrer, el spunea că venea în calitate de corespondent, într-o zi Halevy m-a întrebat dacă ştiu cum îi merge, el are impresia că îi merge greu, eu i-am spus că nu cred şi atunci Halevy, mi-a spus că Milton este un om ce trebuie ajutat.

În cursul lunii iunie sau iulie 1951, Zoltan Hirsch m-a chemat să viu la el că are să-mi comunice ceva important, eu am venit pe la el şi mi-a pus o serie întreagă de întrebări în legătură cu sănătatea, cu puterea de rezistenţă şi inteligenţa copilului şi a soţiei mele, după

https://biblioteca-digitala.ro

ce i-am răspuns la toate întrebările, am cerut să aflu pentru ce acest interogatoriu, dar orice insistență a fost de prisos, a rămas să ne întâlnim peste câteva zile și atunci îmi va spune dacă va avea dezlegare. Într-adevăr peste câteva zile am fost iar la Zoltan, și mi-a spus că legația e pe cale să aranjeze plecarea clandestină din țară a conducătorilor sioniști că asta implică foarte multe greutăți mai ales pentru cei cu copii mici, în tot cazul se încearcă tot posibilul și dacă el va fi plecat atunci va găsi cine să mă anunțe, îmi este cu desăvârșire oprit să vorbesc despre această chestiune cu oricine. Cam pe la mijlocul lunii august mi-a recomandat tot el că ar fi foarte bine să plec din București pentru o bucată de vreme căci i s-a comunicat de la Legație că e posibil să se facă noi arestări. Mai târziu eu l-am întrebat ce se aude cu chestiunea despre care mi-a vorbit astă vară mi-a răspuns că nu mai e actuală, orice insistențe depuse de mine pentru a afla despre ce este vorba au fost în zadar.

Mona mi-a povestit că Selus, a încercat cu o femeie prin care făcea transferuri și fiind pe cale să izbucnească un scandal l-au expediat din țară imediat. Cred că toată legația știa despre această chestiune adică Ella, Moshe, Halevy, Ghertler, Brener și Ariel cu soția.

M-am văzut de mai multe ori cu Zwy Lazarovici, care a fost unul din conducătorii mișcării Haşomer Hațair, de câte ori l-am văzut mi-a spus că se vede cu ceilalți băieți și primește știri din presă și din Israel de la ei.

Știu de la Halevy, și după plecarea sa de la Zoltan Hirsch, că Zwy Lazarovici, era responsabilul tineretului și el distribuia și fondurile primite de la Legație. Ultima dată ne-am văzut cu Zwy Lazarovici, în cursul lunii septembrie 1951, când mi-a spus că el nu va mai merge pe la Legație că nu mai are pe cine căuta acolo, mi-a mai spus că primește poștă și se mai vede cu băieții.

Dov Porn, de asemenea, a fost conducător în Haşomer Hațair, l-am văzut de două ori sau de trei ori mi-a spus că se vede cu băieții, că învață, predă lecții de ebraică, ultima oară când l-am văzut pe stradă și mi-a spus că scrie diverse articole pentru presa tineretului și îi merge bine.

Samuel Cuperman, de asemenea, conducător în Haşomer Hațair, m-am văzut la el de mai multe ori, el mi-a dat manifestele grupărilor ce compuneau Mapam-ul, și mi-a spus că le-a primit prin poștă. Tot el a venit la mine acasă să le ia înapoi, atunci i-am spus că nu le-am citit și mi le-a citit el după care le-a luat. L-am întrebat dacă se mai vede cu băieții la care mi-a răspuns că vin aproape regulat la el acasă.

A mai fost odată la mine acasă să mă roage dacă nu pot să-i fac rost de un serviciu pentru soția lui care urmează un curs de stenodactilografă.

(ss) Beer Benjamin

Declarație

6 februarie 1952

Când s-a stabilit dr. Rafael Beer, în București și unde?

Rafael Beer s-a stabilit în București pe str. Plevnei sau pe Câmpineanu, în timpul bombardamentului s-a refugiat la Câmpulung, unde a fost arestat fiind evreu și adus la București.

La București a fost concentrat în calitate de medic în jurul Ploieștiului și avea domiciliul într-un sat unde a stat până la 23 August când a venit la București.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu ce s-a ocupat dr. Rafael Beer, înainte de a ocupa serviciul la M.A.I. şi la C.G.M.?

După 23 August a deschis un cabinet dentar în str. Enăchiţă Văcărescu, puţin mai târziu s-a aranjat ca dentist la Joint, unde avea legături cu doctorii Leopold Lupu, Bardei Berenstein şi Sion.

În anul 1946-47, a intrat la Cooperativa dentară, de pe str. Lipscani, unde a lucrat până a intrat la M.A.I.

La M.A.I. a intrat în toamna anului 1948, unde lucrează până în prezent în acelaşi timp a ocupat şi un serviciu la Ministerul Industriei Uşoare, de unde a plecat la C.G.M.

Ce relaţii avea dr. Rafael Beer?

Ştiu că fratele meu avea relaţii strânse cu următoarele persoane: dr. Vianu (Aschenazi), Barder Mănescu, Sion, Grahm, Lica Wexler, Goldstein; de asemenea, era în legătură cu următoarele persoane: Bubi Deleanu, dr. Valdstein, dr. Klein, dr. Bianovici şi alţii. Printre cunoştinţele sale erau şi o parte din prietenii meu, sionişti şi nesionişti.

În ce raport ai fost d-ta, cu dr. Rafael Beer?

Cu dr. Rafael Beer, am fost în raporturi frăţeşti, în raporturi bune, ne întâlneam reciproc în casele noastre, fie în familie sau personal ne întâlneam, de asemenea, ne vizitam, sau vizitam familiile: Costin Alexandru, Jak Baruch, Albert Aschenazi, Ştrul Beer, Nicu Weiss şi alţii.

Arată ce ai discutat d-ta, cu dr. Rafael Beer, în legătură cu intrarea grupărilor sioniste în ilegalitate?

Am discutat cu fratele meu chestiunea autodizolvării grupărilor sioniste şi am spus că fiecare va căuta să emigreze dacă sunt autodizolvate org. sioniste, iar fratele meu mi-a răspuns că măsura aceasta luată de guvern este justă şi că ar trebui să ne vedem de treabă fiecare. Mult mai târziu am discutat această chestiune.

Când a-ţi discutat a doua oară chestiunea referitor la activitatea grupării Mişmar?

Eram prin aprilie 1950.

Unde aţi discutat această chestiune?

La el acasă, de faţă nemai fiind nimeni. Într-o duminică dimineaţa înainte de a pleca la Legaţie după ce am discutat chestiuni banale, am vrut să plec, dar fratele meu m-a întrebat încotro? Iar eu i-am răspuns că am treabă, fără a-i spune unde şi ce treabă am, iar el mi-a răspuns oprindu-mă să stau să discut cu el câteva chestiuni şi mi-a spus că el cunoaşte legăturile mele cu Legaţia şi mi-a spus să-mi văd de treabă deoarece s-ar putea să-l compromit în calitate de medic a M.A.I.

De unde ştie dr. Rafael Beer că ai legături cu Legaţia?

Ştie de la mine deoarece cu ocazia pregătirii plecării la începutul anului 1950 a unei rude a noastre Hermina Wexler, i-am spus că am să mă ocup eu de a-i face posibilă plecarea prin legăturile mele cu Legaţia. De faţă a fost soţia mea, Lionel Wexler, cumnata mea şi el, dr. Rafael Beer.

Ce ai răspuns fratelui d-tale, cu ocazia discuţiei ridicate de el la legăturile d-tale cu Legaţia?

I-am răspuns că am legături cu Halevy de la Legaţie, pe chestiunea plecărilor din ţară a sioniştilor din gruparea mea, faţă de care am obligaţie morală întrucât i-am pregătit şi educat în acest sens şi nu pot să-i las în părăsire, la care el mi-a răspuns că să fiu atent să nu

https://biblioteca-digitala.ro

mai merg la legaţie pentru că plecările se vor face de la sine pentru cei care vor dori să plece şi mi-a atras atenţia încă o dată de pericolul care m-ar putea ameninţa atât pe mine cât şi pe el.

Când l-ai revăzut şi unde?

L-am revăzut după un timp de 2-3 săptămâni la el acasă şi nu era nimeni afară de familie, am stat o jumătate de oră şi am discutat chestiuni familiare după care m-am dus în oraş la plimbare după care am venit acasă.

Cum au evoluat raporturile dintre dumneata şi fratele d-tale?

Raporturile dintre noi au fost aceleaşi însă ne-am văzut odată la 2-3 săptămâni, mai ales că în luna august am fost mutat în cadrul Întreprinderii nr. 1 şi am fost foarte ocupat, iar în luna septembrie a plecat el în concediu.

Ce servicii ţi-a cerut dr. Rafael Beer, să-i faci?

Nici un fel de serviciu.

Ce serviciu i-ai cerut d-ta, lui?

Nu i-am cerut nici un serviciu.

Ce raporturi de bani a existat între d-ta şi dânsul?

Ne-am împrumutat reciproc cu diverse sume de bani, variind între 2.000-5.000 lei. De asemenea, am cumpărat un apartament împreună în care şi domiciliez.

Ce ştia fratele d-tale, referitor la sumele de bani pe care le-ai primit de la Legaţie?

Nu ştia nimic.

Dar cine ştia de sumele de bani care le primeai de la Legaţie?

Zoltan Hirsch ştia că am primit bani de la Halevy şi mi-a dat şi el. La altcineva n-am spus, însă mi-aduc aminte că ştie Gronich, Schmidt şi Villi Spiegel, ing. Carol Wexler, Moshe Weiss, Rorlich, Iakerkaner, Mendelovici, Lupu Haimsohn, Reghina Hirsch (soţia lui Zoltan) şi alţii de care momentan nu-mi aduc aminte.

Pe care dintre aceştia îi cunoştea fratele d-tale?

Pe Lupu Haimsohn, îl cunoaşte fratele meu, pe ceilalţi nu îi cunoaşte pe nici unul şi nici nu am discutat cu el despre acest lucru.

La cine ai împărţit sumele de bani pe care le-ai primit de la Halevy?

Am dat sume de bani o dată lui Iancu Cronnenfeld, o dată lui Moshe Weiselberg şi o dată lui ing. Schmidt. Bendit a primit o dată, i-am dat la un haluţ o dată suma de 2.000 lei din dispoziţia lui Halevy. Acestea sunt persoanele la care am dat bani.

Ai povestit cuiva despre aceste chestiuni?

În afară de persoanele care le-am arătat mai sus nu am discutat cu nimeni.

De ce nu ai discutat cu nimeni despre aceste chestiuni?

Halevy, mi-a dat instrucţiuni precise în această direcţie, spunându-mi că este un lucru ilegal, totodată îmi făcea chitanţe pe nume false care le punea în casa de fier, numele false nu trebuia să corespundă cu numele persoanelor care lucrau cu el în chestiuni ilegale şi pe linie de spionaj. Iar celor ce le dădeam bani ca să nu afle că sunt veniţi de la el, ci sunt bani rămaşi de la partidul Mişmar, totodată să le atrag atenţia că lucru trebuie ţinut în cel mai mare secret în caz că voi fi arestat să neg că aş fi avut vreo legătură cu dânsul şi să

https://biblioteca-digitala.ro

declar că veneam după cărţi ebraice şi că am încercat să stau de vorbă cu dânsul, dar el nu a avut nici o dată timp.

Ce chestiuni ai discutat cu Halevy, referitor la fratele dumitale?

Halevy m-a întrebat din cine se compune familia mea, aceasta cam în cursul anului 1950 şi i-am spus că am doi fraţi medici, unul în Italia şi altul aici.

I-am arătat că acesta de aici este medic la M.A.I. şi că îi merge bine şi nici măcar nu se gândeşte să plece în Israel fiind foarte mulţumit cu situaţia de aici.

Ce alte chestiuni a discutat înainte despre fraţii dumitale?

Halevy, s-a oferit să-l viziteze pe fratele meu în Italia, cu ocazia călătoriilor ce le făcea în Europa, în urma acestei chestiuni discutate l-am rugat să-i transmită o scrisoare şi să-mi aducă răspuns. La întoarcerea lui mi-a spus că s-a văzut cu fratele meu la Milano şi s-au înţeles ca să depună la Legaţia Israel din Roma o sumă de bani pentru mine, lucru ce nu s-a realizat.

În cursul lunii mai 1951, Halevy a mai fost o dată în Italia şi s-a revăzut cu fratele meu de la care mi-a adus o cutie de cacao de 1 kg. În ce priveşte pe fratele meu de aici m-a întrebat din când în când ce mai face şi cum îi merge.

Ce ai discutat cu dr. Rafael Beer, referitor la serviciile făcute de Halevy, cu privire la fratele dumitale din Italia?

Cu fratele meu nu am discutat această chestiune pentru că n-am vrut să-l încarc cu o chestiune ce nu trebuie să o ştie.

Dar cine ştia despre această chestiune?

Când Halevy mi-a dat pachetul de cacao l-am lăsat la Ghertler, să mi-l ţină, fiind întrebat ce am acolo i-am răspuns că mi l-a adus Halevy. de la fratele meu din Italia. Acest lucru i l-am spus şi lui Zoltan Hirsch, şi anume că Halevy, a fost foarte serviabil cu mine şi mi-a adus un pachet de la fratele meu din Italia.

Ce date biografice ai dat lui Halevy, despre dr. Rafael Beer?

I-am spus că e cu 3 ani mai mic ca mine (informaţia i-am dat-o în 1950, deci avea 35 de ani), că este membru P.M.R., că este căsătorit şi că are un băiat.

De ce i-ai dat asemenea informaţii despre fratele dumitale?

I-am dat această informaţie fără să judec atunci că l-ar fi interesat în mod special.

Ce scop urmărea Halevy, cu privire la întrebarea pusă referitor la fratele dumitale?

Mai târziu mi-am dat seama că Halevy avea interes să cunoască cât mai multe persoane, în vederea culegerilor de informaţii politice, economice din ţară.

A reuşit Halevy să se folosească de fratele dumitale în culegerea de informaţii?

Da, a reuşit Halevy.

În cursul anului 1951, primăvara, odată, ne-am dus la cumnata mea, i-am povestit că sunt amărât din cauza arestărilor de sionişti şi nu ştiu ce se va întâmpla şi atunci i-a spus că fratele meu i-a făcut dantura lui Titel Petrescu şi crede că în curând se va judeca procesul lui Titel Petrescu, împreună cu ceilalţi sionişti. Totodată mi-a dat a înţelege că ei ar fi bine hrăniţi în vederea unui proces.

Ce alte informaţii ai avut de la el?

Nu-mi aduc aminte să fi căpătat alte informaţii de la el.

https://biblioteca-digitala.ro

De la cine ai mai avut informaţii în legătură cu sioniştii?

Nevasta lui Foreanu, din Craiova, mi-a spus că este informată că dosarul soţului ei este gata şi că în curând va fi judecat sau va fi pus în libertate.

Mi-a spus că deţine aceste ştiri de la cineva care a ieşit din penitenciar şi că este cineva care o informează despre situaţia soţului ei.

Am aflat de la Zoltan Hirsch, Gronich, soţia lui Haber, soţia lui Gronich, că au venit cărţi poştale de la deţinuţii sionişti prin care se cer haine şi schimburi, am mai aflat de la gazda soţiei lui Haber, săptămâna trecută, că a venit o valiză cu lucruri vechi.

Arată ce discuţii ai avut cu fratele sau cu cumnata despre sioniştii arestaţi?

Am mai discutat cu fratele meu următoarele chestiuni.

Am discutat de vreo două ori să aflu de la fratele meu dacă are cumva vreo ştire despre sioniştii arestaţi la care el mi-a răspuns că nu ştie nimic şi nici nu-l interesează.

Mi-am exprimat faţă de fratele meu şi cumnata mea că până la urmă voi fi şi eu arestat la care ei mi-au răspuns că dacă eu îmi văd de treaba mea n-am nici un motiv să fiu necăjit că eu nu am fost conducător sionist.

Alte chestiuni nu am mai discutat în legătură cu sioniştii.

Ai avut instrucţiuni cu privire la culegerea informaţiilor privind pe sionişti?

Da am avut instrucţiuni de la Halevy. Halevy mi-a spus să-mi fac relaţii pe lângă persoanele sus-puse pentru a culege informaţii în vederea cunoaşterii, care e situaţia pentru a se interveni pentru eliberarea lor.

Ai fost de acord cu această propunere?

Da am fost de acord, dar i-am răspuns că nu am asemenea relaţii iar el mi-a răspuns să găsesc persoane importante, pe care să-i conving să-i lămuresc că sioniştii au luptat pentru un ideal şi singura lor dorinţă a fost să plece în Israel şi să le spun că aş fi dispus să le plătesc orice sumă de bani, numerar în valută străină, maşini, medicamente sau orice alt lucru ar fi necesar.

Aceste instrucţiuni mi le-a spus prin august-octombrie 1950.

La cine ai mai dat asemenea instrucţiuni?

Discutând odată chestiunea sioniştilor arestaţi şi întrebându-l ce s-ar putea face pentru ei pentru a fi eliberaţi, Halevy mi-a răspuns: a spus la toţi ce are de făcut, mai ales că noi suntem de aici şi putem uşor să facem relaţiile de care avem nevoie, eu vă stau la dispoziţie cu bani sau cu orice alt lucru ar fi necesar.

Ce persoane au fost discutate la legaţie, care ar fi putut să accepte asemenea tranzacţii?

Am discutat despre cumnata mea care mi-a dat informaţia despre mersul cercetărilor în procesul sioniştilor şi Titel Petrescu, i-am dat informaţia, el a rămas surprins şi a înregistrat-o pe un notes. I-am spus că informaţia o deţin de la fratele meu despre care ştia că este doctor la M.A.I.

În legătură cu eliberarea sioniştilor Gronich mi-a spus în august 1951, că există un doctor Mathias, care stă pe Calea Moşilor şi care a făcut parte din gruparea ICHUD şi unul din fraţii Itzkar, care au legătură la Ministerul de Finanţa care ar permite să intervină pentru eliberarea sioniştilor. Gronich m-a rugat să transmit această chestiune la legaţie, adică aceştia poate să trateze în numele legaţiei cu persoane cu care ei au legături, la Ministerul de Finanţe.

https://biblioteca-digitala.ro

Am fost la Legaţie, am luat contact cu Loker, înlocuitorul lui Halevy şi am povestit toată chestiunea. După aceasta el l-a chemat pe Moshe Weiss şi l-a întrebat dacă a fost la Legaţie în ultimul timp, unul din fraţii Itzkar, sau dacă s-a văzut cu vreunul din ei şi dacă are să-i comunice ceva, la care el i-a răspuns că n-a fost nici unul din ei în ultimul timp la Legaţie, dar că a văzut pe unul din ei şi nu i-a comunicat nimic, după care Moshe Weiss a plecat şi am rămas singur cu el, cu Loker, dacă însă va fi o chestiune serioasă şi poate să vină să trateze, atunci noi vom sta de vorbă şi vom face ce se poate, deocamdată eu nu ştiu nimic pentru că sunt nou venit.

Cu două săptămâni înaintea arestării mele a venit la şantier Druckman şi mi-a spus că Mathias a fost la Legaţie, a dus tratative cu Niv de la Legaţie şi că acesta a indicat să ia contact cu ing. Dascălu pentru a duce tratative pentru eliberarea conducătorilor sionişti.

Druckman mi-a mai spus că dacă va fi nevoie să fac legătura între el, ing. Dascălu şi Mathias.

Eu l-am căutat pe ing. Dascălu la telefon şi l-am întrebat ce face şi i-am comunicat că dacă voi avea timp voi trece pe la el peste o zi sau două.

A doua zi l-am chemat pe Druckman la telefon şi i-am spus că am luat contact cu ing. Dascălu şi l-am întrebat dacă are să-mi comunice ceva la care el mi-a răspuns că nu are deocamdată să-mi spună şi dacă va fi nevoie mă va anunţa.

Cu ce persoane ai mai discutat această chestiune?

Tot cu două săptămâni înainte de a fi arestat, din motive de precauţie, nu m-am dus la Legaţie şi m-am dus la Ella acasă şi i-am spus să-l întrebe pe Loker dacă în chestiunea cu Mathias de astă vară, despre care i-am vorbit la timp, dacă pot să mă ocup din nou întrucât a venit iar cineva la mine. Ella mi-a răspuns că Loker e de părere să nu mă amestec în această chestiune.

(ss) Benjamin Beer

Declaraţie

7 februarie 1952

Arată toate persoanele care au primit bani de la Legaţie prin dumneavoastră?

Brandman, funcţionar la România Liberă, Iosif Lulu, fost funcţionar la Mişmar; Moscu Cofler, activist Mişmar, plecat în Israel; Bendit, fost activist Mişmar, plecat în Israel; Iancu Kronefeld, fost funcţionar Mişmar, plecat în Israel; Moshe Weisselberg, fost funcţionar Mişmar, plecat în Israel; Lazăr Lazarovici, fost funcţionar Mişmar, plecat în Israel; Solomon Riven, fost funcţionar la Viaţa Sindicală; Schuler Ionina, plecată în Israel; Schmidt, fost activist fără ocupaţie, a lucrat la Mişmar; Marcu Avram, funcţionar D.A.C. Acestea sunt toate persoanele la care le-am dat banii primiţi de la Legaţie.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

7 februarie 1952

Când ți-a venit ideea să pleci din țară?

Ideea de a pleca din țară mi-a venit în primăvara anului 1947, când m-am întâlnit cu Moshe Grunberg, într-o zi și cu care ocazie mi-a făcut propuneri să intru în gruparea „Mișmar" care se ocupa cu educarea evreilor pentru plecarea în Israel, eu am acceptat întrucât fusesem membru al grupării de tineret „Haşomer Haţair" încă din copilărie.

Ce ai întreprins în mod practic pentru plecarea din țară?

Pentru mine personal n-am întreprins nimic în mod practic, deoarece puțin timp după înscrierea mea la „Mișmar", a venit un instructor din Palestina, anume Aharon Cohen, pe care îl cunoșteam încă din copilărie și care îmi era prieten, făcând amândoi parte din gruparea „Haşomer Haţair". După unele discuții pe care le-am avut împreună cu privire la activitatea grupării, am devenit membru în biroul comitetului capitalei, a grupării „Mișmar" fiind organizatoric și secretar, mai târziu am devenit membru în comitetul central al grupării „Mișmar" aceasta în primăvara anului 1948 și deci fiind legat de conducerea grupării „Mișmar" și având și legături cu legația, nu m-am gândit să pun în practică ideea plecării, mai ales că avea și instrucțiuni de la Eliezer Enciu, un alt instructor de la „Mișmar" din Israel, care mi-a spus că trebuie să plec ultimul, totuși în aprilie 1950, am înaintat în mod formal o cerere pentru emigrare în Statul Israel, lucru care nu s-a aprobat de autoritățile de resort. În cursul lunii iulie 1951, mi s-a făcut propunerea să plec clandestin din țară, cu ajutorul Legației, lucru pe care l-am acceptat. Această propunere mi s-a făcut de Zoltan Hirsch, care mi-a spus să mă pregătesc în vederea fugii, care va fi cât de curând și pe care o organizează Legația. Zoltan Hirsch mi-a spus că va trebui să mă obișnuiesc cu riscurile acestei călătorii care poate să dureze 2 săptămâni, sau două luni eventual, să stau și ascuns undeva, mi-a mai spus că dacă el atunci va pleca undeva din București, atunci voi fi anunțat de către cineva de la Legație, care are această misiune. După circa șase săptămâni, m-am reîntâlnit cu Zoltan Hirsch, la el acasă, când mi-a spus că chestiunea fugii numai este actuală.

Cu cine ai discutat despre o eventuală fugă din țară în urma tratativelor duse cu Zoltan Hirsch?

Știu următoarele persoane că eu am să fug ilegal din țară:

Gronich, Gabay, Loker, soția mea, cumnata mea și fratele meu și Iosef Beer și mama mea.

La toți aceștia le-am spus în cursul lunii iulie 1951, că voi fugi din țară cu ajutorul Legației.

Ce ai aranjat în familie, pentru a putea pleca soția și copilul?

Cu soția am aranjat ca să plec cu o valiză mică și în urma înțelegerii cu ea am înaintat un proces de divorț, ca în cazul când nu va putea pleca cu mine, să poată pleca cu pașaport. Iar familia, adică mama, cumnata și fratele cât și vărul i-am rugat să o ajute în cazul când eu voi fi plecat.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

10 februarie 1952

În cursul lunii iulie 1950 m-am întâlnit în mod întâmplător cu Willi Spiegel la ştrand şi el mi-a spus că de când a plecat Lupu Haimsohn, el n-a mai avut ocazia să aibă contact cu nimeni din gruparea „Mişmar" de altfel singura cu care nu luase contact, căci cu celelalte grupări au contact permanent. M-a întrebat dacă nu vreau să facem o şedinţă cu toţi conducătorii de grupări căci ar fi de discutat câteva chestiuni foarte importante şi urgente cu care eu i-am răspuns că nu sunt de acord, atunci mi-a cerut să mă văd cu el şi cu inginerul Wexler pentru a discuta toate problemele ce ne interesează, căci la ştrand nu se poate discuta, atunci am căzut de acord să ne vedem peste două zile la ora 5 după masă la ing. Carol Wexler acasă. Într-adevăr după două zile am venit la locuinţa inginerului Carol Wexler unde l-am găsit pe Willi Spiegel şi încă un tânăr mi se pare că îl chema Marcel şi pe care îl mai văzusem la Legaţia Israelului de mai multe ori, Willi Spiegel m-a asigurat că pot să am toată încrederea.

Imediat a venit şi ing. Carol Wexler şi atunci mi-au spus următoarele:

Noi ne-am înţeles ca de drept să ne autodizolvăm dar, pe de altă parte, să continuăm să activăm împreună, lucru ce făceam continuu, ţineam contact continuu cu toţi oamenii noştri din Bucureşti şi provincie, din Israel prin ajutorul Legaţiei sau direct, organizam excursii de câte 15 până la 20 oameni sau reuniuni în grupuri mai mici de 6-8 oameni, la prietenii noştri acasă, pentru toate acestea ne trebuia fonduri şi Legaţia ne dădea foarte puţin şi din întâmplare, aveam nevoie de cel puţin încă un om în Legaţie, care să facă legătura între gruparea noastră şi ei, adică Legaţie, care să caute un om să nu fie aşa legat de Legaţie ca Moshe Weiss. Mai trebuie de cerut Legaţiei ca, din Israel, să se pornească o campanie în toată lumea în care să se arate că în Republica Populară Română conducătorii sionişti sunt arestaţi şi că ei nu au dreptul să emigreze în Statul Israel, noi credem că trebuie sfătuiţi toţi oamenii să nu se încadreze, căci numai aceia care nu sunt în câmpul muncii vor putea emigra în Israel, noi suntem obligaţi să silim Legaţia să-şi schimbe atitudinea faţă de noi, mi-au mai citit o scrisoare de la un om al lor din Israel în care se spunea că conducătorii lor din Israel sunt mulţumiţi de felul cum ei îşi duc activitatea şi că în Israel se face tot posibilul ca ei să fie scăpaţi de aici. Eu le-am răspuns că nu sunt deloc de acord cu ceea ce fac ei, mai ales că noi avem instrucţiuni precise ca să lucrăm cu cea mai mare băgare de seamă spre a nu atrage în nici un fel atenţia asupra noastră şi că probabil şi Halevy primeşte la rândul său instrucţiuni de mai departe şi că eu nu pot să fac nimic în tot ce m-au rugat ei. Atunci ei m-au rugat să mă duc la Legaţie şi să transmit lui Halevy tot ce am vorbit şi să le aduc răspunsul, iar pe urmă voi vedea tot ce am de făcut, mi-au mai spus că au luat contactul şi cu ceilalţi conducători sionişti – în chestiunile ce au discutat cu mine şi sunt de acord şi ei, am hotărât ca eu să mă duc cât mai repede la Legaţie iar săptămâna viitoare să ne vedem din nou la ing. Carol Wexler acasă.

După o săptămână am venit iar la Wexler acasă unde l-am găsit pe Willi Spiegel şi pe Marcel şi le-am spus că am vorbit cu Halevy şi mi-a răspuns că nu poate primi pe nimeni acuma să lucreze la Legaţie, că nu dispune momentan de fonduri şi că în scurt timp va pleca la Paris unde va discuta chestiunea fondurilor şi va vedea totodată ce se poate face pentru conducătorii sionişti din R.P.R. La toate acestea Willi Spiegel şi ing. Carol Wexler mi-au răspuns că Halevy ar avea ceva împotriva lor şi că ei ştiu că situaţia e alta căci au primit ştiri din Israel, în acest sens şi că nu se vor lăsa până nu vor reuşi, în tot cazul vor încerca să

https://biblioteca-digitala.ro

facă transferuri prin Ariel care este omul lor la Legaţie, totodată vor lua din nou contact cu ceilalţi conducători sionişti şi vor interveni pe lângă Rorlich ca, în calitatea sa de fost preşedinte a organizaţiei sioniste, să se ducă la Halevy şi să intervină pentru aceleaşi chestiuni pentru care am fost şi eu, vor mai cere ca Rorlich să facă un memoriu în numele tuturor grupărilor sioniste care să fie înmânat lui Halevy pentru a fi expediat prin Legaţie în Israel.

Mi-au mai spus că ei vor continua cu orice risc, să-şi ducă activitatea lor mai departe şi vor merge pe acelaşi drum până la capăt.

De atunci m-am mai văzut cu inginerul Carol Wexler de două sau de trei ori în mod cu totul întâmplător pe stradă când am schimbat doar câteva cuvinte fără importanţă.

Ultima dată m-am văzut cu inginerul Carol Wexler în cursul lunii decembrie 1951 când mi-a spus că ştie că au venit la unii din soţiile reţinuţilor, cărţi poştale prin care se cere schimburi, mi-a mai spus că face mereu memorii pentru paşaport, dar nu vede nici un rezultat, mi-a mai spus că ştie dintr-o sursă foarte sigură că în cursul lunii ianuarie 1952 va avea loc procesul sioniştilor, cu toate insistenţele mele nu a vrut să-mi spune de unde are această ştire.

Mai ştiu că ing. Carol Wexler este în vârstă de circa 35 de ani, este căsătorit şi a lucrat la o fabrică de textile de unde a plecat, că domiciliază pe lângă Piaţa Concordiei iar pe rudele sale nu le cunosc, iar socrul său pe care nu îl cunosc s-a mutat în toamna anului 1951 în curtea unde stau eu. Mai ştiu că reuniunile lor în grupuri se mai ţineau în pădurile din jurul Bucureştiului pentru a avea aspectul unor excursionişti.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

11 februarie 1952

Pe avocatul Eduard Dascălu, fiind căsătorit, cu domiciliul în str. Romulus, îl cunosc din cadrul grupării Mişmar, din timpul iernii 1947-1948. La început el a fost un simplu membru în grupare, iar mai târziu a condus o secţie de intelectuali, până la autodizolvare. El se ocupa în mod conştiincios de misiunea sa, fiind considerat ca un element bun.

După autodizolvare am continuat să mă văd cu el, când îmi dădea informaţii despre situaţia oamenilor ce au fost în secţia sa în gruparea Mişmar, sau despre situaţia economică şi politică din R.P.R.

Mai târziu după arestarea fratelui său, Anghel Dascălu, mi s-a cerut de către Halevy să iau contact cu avocatul Eduard Dascălu şi să aflu ce ştie despre fratele său şi ce a făcut pentru eliberarea sa.

L-am chemat atunci de câteva ori la telefon şi pe urmă ne-am întâlnit cu el pe stradă şi l-am întrebat ce ştie despre fratele său, iar el mi-a răspuns mereu că a făcut tot ce este posibil pentru a putea să-l scoată pe fratele său, că a făcut apel la toate cunoştinţele sale şi că toate au fost în zadar. Singurul lucru ce spunea era că fratele său a fost închis pentru că el a fost unul din conducătorii sionişti din R.P.R. din cei mai de seamă şi că el se afla închis la Securitate. Mai spunea că a fost la Legaţie imediat după arestarea sa şi a vorbit cu Halevy şi i-a spus că ei trebuie să intervină pentru eliberarea fratelui şi asta o spune şi acuma.

https://biblioteca-digitala.ro

După eliberarea fratelui său, Halevy mi-a spus că îl surprinde foarte mult faptul că ing. Anghel Dascălu nu înţelege să vină pe la Legaţie să stea de vorbă cu el, pentru a-i spune tot ce s-a întâmplat în timpul arestării sale, că Zoltan Hirsch a fost la el şi i-a povestit tot ce s-a întâmplat, iar el trebuia să afle şi de la ing. Anghel Dascălu, tot ce s-a petrecut în timpul arestării sale, pentru a putea raporta mai departe şi pentru a putea, dacă va fi nevoie, să ia unele măsuri locale de prevedere.

M-am întâlnit din nou cu avocatul Eduard Dascălu, şi i-am povestit tot, el mi-a spus că fratele său nu vrea să meargă la Legaţie, că el înţelege ce vrea Halevy, dar aşa înţelege fratele său.

Atunci i-am cerut să-mi spună mie ca să transmit mai departe, la care el mi-a răspuns că el este singurul care a aflat totul de la fratele său, dar că nu poate să spună nimănui nimica. În tot cazul el va vorbi din nou cu fratele său şi îmi va da răspunsul peste două zile.

Într-adevăr m-am văzut cu el peste două zile şi mi-a spus că a vorbit cu fratele său ing. A. Dascălu şi acesta nu vede nimerit ca să se ducă la Legaţie, însă dacă Halevy e dispus să-l primească, atunci se va duce el şi îi va expune toată situaţia, întocmai cum s-a întâmplat, cu toate amănuntele, trebuie însă ca Halevy să găsească un mijloc, ca venirea lui să pară ca ceva natural.

I-am comunicat lui Halevy cele de mai sus şi el mi-a spus că dacă nu se poate altfel, atunci el se mulţumeşte să vorbească şi cu avocatul E. Dascălu. Pentru asta s-a aranjat ca avocatul Dascălu să vină la Legaţie cu un act ce trebuie legalizat să spună lui Ghertler că se cheamă mi se pare Moshe, şi va fi imediat introdus la el.

M-am văzut din nou cu avocatul Dascălu, i-am spus cele stabilite cu Halevy şi el a fost de acord. Am stabilit ziua când să se ducă la Legaţie şi i-am comunicat-o lui Halevy şi în ziua stabilită Eduard Dascălu s-a prezentat la Legaţie, lucru ce mi s-a confirmat mai târziu de Halevy,

M-am mai văzut pe urmă de mai multe ori cu avocatul Dascălu, odată mi-a spus că atât el, fratele său, cât şi mama sa au depus actele pentru plecarea în Israel şi speră să poată obţine viza de ieşire, deoarece are un prieten foarte bun la paşapoarte, un avocat Fux, dar nu va apela la el decât atunci când va vedea că trece prea mult timp.

Am mai fost la el acasă în iarna lui 1950, când a venit la el Sara Rotenberg din Bacău, pentru a-şi conduce părinţii care plecau în Israel şi m-a rugat să intervin la Legaţie ca să nu plătească biletul de vapor şi să li se dea clasa a II-a, lucru ce l-am făcut. Am obţinut să li se dea bilete cu jumătate de preţ, iar restul să-l plătească mai târziu Sara Rotenberg în rate.

Tot cu această ocazie Sara Rotenberg mi-a spus care este situaţia din Bacău, că aproape toţi oamenii au depus cereri de plecare, că ei nu au avut nimic de suferit şi că aşteaptă cu încredere viitorul.

M-am mai văzut în cursul anului 1951, încă de câteva ori cu avocatul Eduard Dascălu, la locul Zorile Roşii, unde avea serviciu.

M-am văzut în cursul lunii octombrie cu Ghertler care avea serviciul la Legaţie şi mi-a povestit că înainte de plecarea lui Halevy din ţară, ing. Anghel Dascălu a fost să-şi ia rămas bun de la el şi că până l-a primit Halevy a stat ascuns vreo două ore la el în casă şi i-a dat drumul să se urce la el pe din dos.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

12 februarie 1952

Arată cum și-au organizat întreaga activitate grupul vostru?

După plecarea lui Adam am stabilit la o întâlnire pe care am avut-o cu Lupu Haimsohn la mine acasă următoarele:

Să ne întâlnim de 3 ori pe săptămână la diferite cunoștințe în vederea schimburilor de informații și stabilirea cine din noi amândoi trebuie să meargă la Legație, întrucât am căzut de acord să mergem rând pe rând, adică și eu și el însă pe rând cel puțin odată pe săptămână, am stabilit ca Haimsohn Lupu să păstreze contactul cu cadrele din provincie pentru a culege materialul informativ și de asemenea, cu conducătorii celorlalte grupări sioniste întrucât el era conducător mai vechi, iar eu să țin contact cu cadrele din București. Același lucru și aceleași legături le-a făcut și le-a cerut Zoltan Hirsch cu ing. Schmidt, Hasman și Fina Goldenberg și s-a stabilit ca aceștia să țină direct contactul cu Legația tot cu Halevy, iar pe de altă parte să menținem contactul cu ei, să se transmită informații sau le transmitem noi atunci când mergem la Legație pentru a nu fi văzuți prea des pe acolo. De asemenea, am mai stabilit ca întâlnirile să fie individuale, în doi sau trei și în rare cazuri în patru. Referitor la fondurile primite pentru activitatea noastră de la Legație să fie primite de Lupu Haimsohn și Zoltan Hirsch, o parte din bani îmi erau dați mie de către Lupu Haimsohn, iar o parte din banii pe care îi lua Zoltan Hirsch îi dădea inginerului Schmidt, după plecarea lui Lupu Haimsohn, banii i-am primit eu de la legație, iar mai târziu îi primea numai Zoltan Hirsch prin intermediul lui Reghina Hirsch.

Cum ți-ai organizat activitatea proprie?

Începând de atunci am cules informații din domeniul militar, economic și politic prin și cu ajutorul vechilor cadre cunoscute și prin recrutarea de noi oameni, m-am întâlnit conform înțelegerii noastre cu Lupu Haimsohn și cu ceilalți, le-am dat informațiile culese și sursele de la cine le-am cules și de la ei am primit la fel informații și sursele de unde au cules informații și m-am dus la Legație pentru a le transmite, de asemenea, am participat la toate acțiunile care s-au dus pe linie de emigrare și pe linie de a sabota interesele economice a Republicii Populare Române, prin împrăștierea de zvonuri false asupra situației economice, îndemnând să se facă stocuri de mărfuri și alimente, deoarece moneda se va devaloriza iar alimentele vor dispărea de pe piață.

Arată toate persoanele din București și din țară care ți-au furnizat informații.

Mondi Ghelber, funcționar la Întreprinderea de construcții; Ion Bărbulescu, negustor Turnu Măgurele; Brotman Iosif, funcționar D.G.S.M.; Brotman Gabriel, inginer, Comlemn; Pantofaru Lupu, medic, Radio; Hamer Samy, funcționar; Marcu Avram, funcționar, G.A.C.; Iuju Silberberg, contabil; Schwartz Fritz, funcționar; Gica Nistor, avocat la Canalul Dunăre Marea Neagră; Lică Goldemberg, inginer la Canalul Dumărea Marea Neagră; Dolfi Goldstein, negustor; Ștrul Beer, negustor funcționar; Marcu Beer; Albert Komer, funcționar; David Marcovici, avocat, Dorohoi; Lica Zeghenreih, funcționar, Sovromtransport; Suzana Meyer, Întreprinderea nr. 2 Construcții; Iulius Meyer, funcționar Uniunea Cooperativelor; Jean Leibovici, Întreprinderea nr. 1 Construcții; David Saferstein, negustor; Iulius Iuster; David Abtug, negustor; Iancu Bobogen, contabil; Fischer, negustor; Marcel N.D., funcționar Centrocom-hârtie; Geta Sandu, Moara Aslan; Isidor Sandu,

https://biblioteca-digitala.ro

experitor vamal; Marcu Herescu, contabil, D.G.S.M.; Savel Sulimsohn, contabil; Segal Falic, medic; Mochi Caufman, medic; Nuţa Negrea, funcţionară, Comtextil; Tuki Voinescu, funcţionar B.R.P.R. Oraşul Stalin; Oscar Manheim, negustor, Oraşul Stalin; Bruno Scherer, Întreprinderea nr. 5, Oraşul Stalin; Rica Neacşu, funcţionară, Oraşul Stalin; Eli Szabo, funcţionară, Oraşul Stalin; Dolfi Weinstein, negustor; Romeo Marcu, funcţionar; Marcu Sandberg, funcţionar; Miluţa Segal, funcţionară; Surica Iancu, funcţionar, Centrocoop-Iaşi; Dutu Pisoski, Ministerul Cultelor; Cocosel Cardas, Canalul Dunărea Constanţa; Eli Rosenbaum, funcţionar; Steinberg Natan, Sovrom-transport; Marcu Cernes, şofer; Landes, farmacist; Gingold, tinichigiu cooperaţie; Totoc, negustor; Leon Zingher, funcţionar, Joint; David Herscovici-Roman, avocat; Zaharia Zenvurt, negustor; Boni Stark, şofer; I.G. Marcovici, negustor; Jak Marcovici, fotograf; Beno Marcus, avocat – Iaşi; Gustav Leib, funcţionar; Goldman Heinrih, funcţionar D.A.C., fieroase; Vartenberg, muzicant Filarmonică; Iulius Mayer, funcţionar Cultură fizică şi Sport, Iaşi; Moritz Goldenberg, negustor; Iulius Perlit, funcţionar Cultură fizică şi Sport; Mandi Laxer, farmacist; Luis Melixon, negustor; Saul Silberman, avocat; Saier, avocat şi normator Întreprinderea nr. 1; Caiserman, negustor, Iaşi; Lica Wexler, funcţionar C.G.M.; Mircea Tabacu, funcţionar; Vintilă Gheorghiu, avocat; Traian Negrea, Centro-Comtextil; Rahstein, negustor; Sam Gold, negustor; Lulu Veitman, funcţionară Filarmonică; Jul Carniol, negustor; Filip Lupu, negustor; Iosif Orinovici, funcţionar; Bovo, funcţionar; Marcu Zissu, funcţionar; Ricu Rosenfeld, funcţionar; Lonciu Horovit, funcţionar Ministerul Sănătăţii; Lemel, negustor; Gany, funcţionar Ferometal; Mişu Eizenhendler, inginer textile; Iosl Beer, şofer; Hatu Beer, funcţionar Comlemn; Jak Baruh, funcţionar; Albert Aschenazi, funcţionar, Sfatul Popular; Morit Aschenazi, funcţionar; Weiss Micu, proprietar; Victor Cohen, Industria alimentară, Craiova; Leon Aronovici, funcţionar; Lione Wexler, aprozar; Simon Kenic, croitor; Filip Aschenazi, elev; Posmantirer, revizor contabil Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Fisch Puiu, Ministerul Construcţiilor; Klein, funcţionar D.G.S.M.; Ionescu Vanghelie, subinginer D.G.S.M.; Lupescu Jan, contabil, D.G.S.M.; Streit Dinu, contabil, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Löbel, contabil Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Liscan Vasile, meşter, Şantierul Întreprinderii nr. 1, Construcţii. Pedvisocar Carol, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Popovici Vasile, funcţionar, Întreprinderea nr. 1; Voiculescu, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii, Giurgiu; Georgescu Ioan, inginer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Scortescu, inginer, Întreprinderea nr. 1, Giurgiu; Plavitiu Ilariu, subinginer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Mazilu Nicolae, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii, Giurgiu; Mazilu Alexandru, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii Giurgiu; Anuţa Berenstein, contabilă, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Berenstein Natan, funcţionar, Timpuri Noi; Penescu Petre, funcţionar Întreprinderea nr. 1, Giurgiu; Grunfeld Puiu, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Simlovici Moise, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Condrus Nicolaie, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Condrus Hortansa, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Bercovici, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Zaharia Ioan, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii Giurgiu; Boerescu, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii Giurgiu; Catelo, meşter la Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Bobocea Alexandru, dulgher, Buzău; Ionescu Ion, meşter zidar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Popa Alexandru; Petrescu Gică, meşter zugrav, nr. 1, construcţii; Niculescu Ioan, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Niculescu Bolintin, normator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Dociu Ion, meşter şofer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii, Giurgiu; Jercea Petre, desenator, Întreprinderea nr. 1, Construcţii Giurgiu; Popescu Vasile, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, construcţii Giurgiu; Braun Max,

https://biblioteca-digitala.ro

funcţionar, contabil; Braun, negustor; Simon Lazăr, negustor; Călugăru Ion, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Iakerkaner, inginer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Lupescu, inginer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Lupescu, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Smilovici Jean, funcţionar, nr. 1, construcţii; Dinu Nicolau, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Brul, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Pârnău Mişu, şef serviciu materiale, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Berlinski Aurelia, şef serviciu instalaţii Întreprinderea nr. 1; Florescu Natalia, funcţionară, nr. 1, Construcţii; Weintraub, şef serviciu transport, Întreprinderea nr. 1; Blumenfeld, inginer, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Fisilovici, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Lehrner Mişu, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Merescu, şef, responsabil instalaţii Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Cacer, magazioner instalaţii, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Baraf, achizitor materiale Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Segal, achizitor, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Herscovici, funcţionar, Întreprinderea nr. 1; Kahane, funcţionar de serviciu personal, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Iancovici, funcţionar depozit, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Biler, funcţionar la cherestea, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Emanuel, meşter electrician, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Chicoş, meşter electrician, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Mayer, inginer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Nicolau, inginer, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Gavrilescu, meşter instalator, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Istoc, electrician, nr. 1, Construcţii; Fisel, muncitor auto, nr. 1, construcţii; Constantinescu, meşter zidar, Bolintin; Tănase Constantinescu, meşter zidar, Bolintin; Năstase Niculae, meşter zidar; Olteiu Alexandru, zidar; Lern, inginer D.G.S.M.; Teodorescu, inginer D.G.S.M.; Drăgănescu, inginer D.G.S.M.; Stănescu, funcţionar D.G.S.M.; Mantel Jean, funcţionar D.G.S.M.; Nicolau, medic, D.G.S.M.; Vasilescu, subinginer D.G.S.M.; Gimbăseanu Motica, funcţionar nr. 1, Construcţii; Spodheim Batu, contabil, Ministerul Comerţului Exterior; Marius Aschenazi, funcţionar; Vogelfingher, medic Cocargea; Constantin Grecescu, responsabil financiar Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Hertanu, contabil, Întreprinderea nr. 1, construcţii; Herscovici Marcel, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Braunstein, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Hascal, contabil Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Stern, contabil revizor, Întreprinderea nr. I, Construcţii; Masof, funcţionar, Întreprinderea nr. 1; Zukerman, funcţionar, Ministerul Construcţiilor; Palos, funcţionar, Ministerul Construcţiilor; Mircea Alexandru, inginer şef, Serviciul utilaj D.G.S.M; Şerbănescu, şef tehnic D.G.S.M.; Popescu Dorin, contabil D.G.S.M.; Bleahu Viorel, funcţionar, Fabrica de ciment Bucureşti; Stanciu, inginer, Fabrica cimentul Bucureşti; Antoniu Simi, inginer şef serviciu investiţii, Fabrica de ciment Bucureşti; Tănase, inginer, Fabrica de ciment Bucureşti; Zissman, fabrica de ciment Bucureşti inginer; Tecar, funcţionar, Fabrica de ciment Bucureşti; Rădulescu, gestionar cantină, Fabrica ciment Bucureşti; Vlad, mecanic şef, Fabrica de ciment Bucureşti; Damo, mecanic şef, Fabrica de ciment Bucureşti; Chitulescu, şef atelier, Fabrica de ciment Bucureşti; Dragomir, mecanic, Fabrica de ciment Bucureşti; Frăţilă, şef electrician, Fabrica de ciment Bucureşti; Oaie, strungar, Fabrica de ciment Bucureşti; Poienaru, gestionar materiale, fabrica de ciment Bucureşti; Roşu, funcţionar, Fabrica de ciment Bucureşti, Coman Ion, căruţaş, Fabrica de ciment Bucureşti; Velicu Vasile, căruţaş, Fabrica de ciment Bucureşti; Veber, inginer, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Baltag, inginer, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Mureşanu, meşter fierar; Cojocaru, normator, Fabrica de ciment Bucureşti; Lazariciu, şef serviciu materiale, Fabrica de ciment Bucureşti; Iliuţă, funcţionar, Fabrica de ciment Bucureşti; Wortman, contabil, Întreprinderea nr. I, Construcţii; Gâlcă, contabil D.G.S.M.; Berechet, contabil D.G.S.M.; Sigura, gestionar materiale, Întreprinderea

https://biblioteca-digitala.ro

nr. 1 Construcţii; Oprean, funcţionar D.G.S.M.; Jalbă, inginer, Întreprinderea nr. 1 Construcţii Ploieşti; Nistor, contabil D.G.S.M.; Velcu, normator, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Coman, normator, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Dragomir Nelu, contabil D.G.S.M.; Volovici, gestionar cantină, D.G.S.M.; Cioculescu, şef serviciu administrativ D.G.S.M.; Emerich, şef vânzări Fabrica de ciment Bucureşti; Curelea, planificator D.G.S.M.; Petrescu, funcţionar D.G.S.M.; Popescu Nelu, funcţionar D.G.S.M.; Litman, funcţionar D.G.S.M.; Schuleri Alexandru, şef inginer, Întreprinderea nr. 5 Construcţii Oraşul Stalin; Florescu Marius, contabil D.G.S.M.; Gabay Armand, şef şantier Cooperativa Aurora; Konig Marcel, inginer, Cooperativa Aurora; Nicolau Marcel, Consiliu Cooperativa Aurora; Georgian, casier Cooperativa Aurora; Tudoran Jose, funcţionar Cooperativa Aurora; Grosman Jan, funcţionar Cooperativa Aurora; Rădulescu, normator Cooperativa R. Mare; Vartig Eugenia, funcţionară Cooperativa Aurora; Teodorescu, mecanic, Cooperativa Aurora; Metaghin Seriosca, lăcătuş, Cooperativa Aurora; Pop Vasile, mecanic Cooperativa Aurora; Pop Gheorghe, mecanic, Cooperativa Aurora; Pal Gheorghe, mecanic Cooperativa Aurora; Tecuta Gheorghe, mecanic, Cooperativa Aurora; Klein Carol, mecanic, Cooperativa Aurora; Sofronie Iosif, mecanic, Cooperativa Aurora; Vlasoaga Dumitru, sudor, Cooperativa Aurora; Popa Nicolaie, mecanic, Cooperativa Aurora; Ivanov Leonida, mecanic, Cooperativa Aurora; Buturugă Stan, mecanic, Cooperativa Aurora; Cohn Bernard, strungar; Tailer Victor, mecanic; Cioica Mişu, mecanic auto, Cooperativa Aurora; Moreno Hadar, ajustor, Cooperativa Aurora; Urbeanu Alexandru, mecanic, Cooperativa Aurora; Petre Dumitrescu, negustor, Câmpina: Ioan Bărbulescu, negustor, Turnu-Măgurele; Alexandru Voicu, contabil, Craiova; Pavel Grigoriu, negustor, Roşiorii de Vede; Puiu Grunberg, avocat; David Faibiş, profesor; Avram Faibiş, doctor; Jak Segal, doctor; Saul Cahane, ceasornicar; Moise Berenstein, textilist; Musia Berenstein, inginer; Niusia Bernstein, doctor; Fina Berenstein, chimist; Crăciun Ioan, mecanic, Cooperativa Aurora; Stamate Dumitru, mecanic, Cooperativa Aurora; Botoroagă Florea, mecanic, Cooperativa Aurora; Gheorghe Nicolaie, mecanic, Cooperativa Aurora; Cordus Ştefan, mecanic, Cooperativa Aurora; Siminiuc Dumitru, mecanic, Cooperativa Aurora; Staicu Niculaie, mecanic, Cooperativa Aurora; Ionescu Lazăr, funcţionar, Cooperativa Aurora; Schenfeld Lica, arhitect, Cooperativa; Bunica Petre, zilier; Badea Niculaie, zilier; Neguţ Marin, muncitor; Dumitrescu Vintilă, paznic, Fabrica de ciment Bucureşti; Hart, inginer, Întreprinderea nr. 2, Construcţii; Lazăr Lazarovici, funcţionar, Botoşani; Isidor Weiss, inginer, Întreprinderea 3 Construcţii; Zamfir, funcţionar; Rotenberg Sara, casnică, Bacău; David Waiss, ceasornicar; Moshe Weiselberg, funcţionar; Iancu Kronenfeld, funcţionar Comcar; Eliezer Frenkel, funcţionar; Flexor Mişa, traducător; Rosenfeld Pise, tâmplar; Rosemberg Rebeca, casnică; Beck, doctor rabin; Pineagol Denberg, fotograf; Darie, funcţionar, Camera de Comerţ Româno-Palestiniană; Vaisman, funcţionar, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Sarcu, funcţionar; Fisel, tâmplar; Fisler, tâmplar; Confort Moscu, funcţionar; Handelman Tavi, funcţionar; Rosenberg, funcţionar, Întreprinderea nr. 2 Construcţii; Lupu Falic, negustor; Iancovici, tâmplar; Beer Moise, tâmplar; Braunstein, funcţionar, comcar; Lehner Miki, funcţionar Comisia de Stat a Planificării; Milton Lehrer, ziarist; Fischman, farmacist, Iaşi; Beck, coafor; Grisaru, fotograf plecat în Israel; Popovici, croitor; Meller, funcţionar fermele statului; Fisher, tâmplar mecanic, plecat în Israel; Bendit, pielar, plecat în Israel; Blutstein, fierar; Spigler, inginer; Robert Schwartz, funcţionar, Centrul de Difuzare a Presei; Cohn, contabil particular, plecat în Israel; Mitlauter Frima, studentă; Mitlauter, inginer, Sovrom-construcţii; Solomon Riven, funcţionar, Viaţa Sindicală; Fermo, funcţionar, Prahova; Perlof, inginer, plecat în Israel;

https://biblioteca-digitala.ro

Kurt Natansohn, student; Kati Friederih, student, plecat în Israel; Kat Leiba, ceaprazar, plecat în Israel; Natansohn Stela, studentă; Gutman Marcus, student; Licvornic, student, plecat în Israel; Lehrner Stela, funcţionară, Comcar; Zonis Leova, dulgher, plecat în Israel; Zonis Aron, dulgher, plecat în Israel; Dascălu Eduard, avocat, funcţionar, cooperaţie; Fisch Iutu, funcţionar cooperaţie, inginer; Horovit Saul, funcţionar, serviciul personalului Întreprinderii nr. 1, Construcţii; Iancovici Solomon, dulgher, plecat în Israel; Taler, inginer cooperativa Uniunii Meseriaşilor, Tesler, tinichigiu, Cooperativa Micii meseriaşi; Lonciu Horovit, funcţionar, Ministerul Sănătăţii; Lehner Misulam, funcţionar, Întreprinderea nr. 1, Construcţii; Focşăneanu, funcţionar, Comlemn; Tukerman, funcţionar, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Mia Mates, studentă, plecată în Israel; Bombinger, student; Beral Clement, farmacist; Krumholt, funcţionar, Sfatul Popular Boroşani; Kinsbrauner, avocat; Roht Berta, casnică, plecată în Israel; Weixel Boim, profesor ebraică, plecat în Israel; Hranoi, mecanic Radio, plecat în Israel; Kleper Oscar, doctor; Croitoru, revizor, plecat în Israel; Fischer Ervin, doctor; Iteanu Sandu, desenator tehnic; Cohn Malvina, ţesătoare; Saraga Sarica, artistă, Teatrul Evreesc; Saculet, profesor, inginer; Tanentap Hatu, funcţionar Fabrica Pietrei; Zaharia Eti, casnică, Buzău, plecată în Israel; Blumer, funcţionar, Banca de Stat, plecată în Israel; Weiss Dorel, mecanic auto, plecat în Israel; Hermina Lazarovici, funcţionară, plecată în Israel; Zwy Lazarovici, student; Dov Porn, student; Samuel Kuperman, student; Antonier, student; Bandel Jean, şofer, Ploieşti; Burstein, profesor ebraică; Lăzărescu Petre, gravor, plecat în Israel; Foreanu Alexandru, avocat, Craiova; Foreanu Lizica, casnică, Craiova; Laurian, medic, Întreprinderea nr. 1 Construcţii; Goldenslac Iulius, funcţionar, Comunitatea Evreilor, plecat în Israel; Ghideon, traducător; Lili Grosman, chimistă; Rones Maria, croitoreasă; Campusenrico, funcţionar colectură; Zamvelman Micu, funcţionar consignaţie; Tercantin Sandu, medic, Focşani; Taingiu, funcţionar, Ferometal; Braunfeld Iancu, funcţionar, Întreprinderea 19 instalaţii; Stein Filip, medic, Iaşi; Wexler Artur, ţesător; Kamerling Raimond, muzicant; Vaisman Chaim, avocat, plecat în Israel; Stern, croitor, plecat în Israel; Simovici, şofer, plecat în Israel; Braverman, funcţionar, Ferometal; Zager, funcţionar, Ferometal; Bora Alexandru, subinginer, Întreprinderea nr. 1 Construcţii.

Acestea sunt persoanele care mi-au dat informaţii în conştient sau inconştient.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

12 februarie 1952

Arată instrucţiunile şi discuţiile pe care le-ai avut cu Lupu Haimsohn, referitor la agentura sa din ţară şi capitală şi misiunile pe care ţi le-a încredinţat?

În timpul activităţii ilegale ce am dus-o împreună cu Lupu Haimsohn, am aflat de la el mai multe chestiuni de care îmi aduc aminte: în primul rând el a avut legături strânse în mai multe oraşe ale ţării cu vechile cadre ale grupării Mişmar cum ar fi David Herscovici pentru Bacău şi Roman, Lazăr Lazarovici, care mai trimitea şi un curier pe care eu nu-l cunosc, pentru Botoşani şi regiunea înconjurătoare, avocat Marcovici, din Dorohoi, Scarlat Cremer pentru Vaslui şi Iaşi, pentru Ardeal, şi alţii pe care eu nu îi ştiam. Totodată el ţinea

https://biblioteca-digitala.ro

contact cu toţi conducătorii grupărilor sioniste cu care avea întrevederi regulate şi ţinea uneori şi şedinţe în care se discutau tot felul de probleme în legătură cu situaţia din Republica Populară Română şi totodată de legăturile ce le aveam cu legaţia şi cu Israelul, de obicei el îmi cerea să ţin contact cât mai strâns cu vechile cadre ale grupării Mişmar şi dacă se poate cu cât mai mulţi din vechii membri ai grupării să-l informez în permanenţă despre tot ce fac şi ce aflu de la ei, să am grijă ca să nu rămână nimeni fără certificat de emigrare în Israel şi să caut ca toată lumea să depună cerere de emigrare la Ministerul Afacerilor Interne.

Îmi mai dădea şi bani pentru a împărţi la oameni ca să aibă cu ce rezista până la plecare sau să aibă cu ce să-şi facă actele, îmi atrăgea întotdeauna atenţia să bag de seamă cum procedez ca să nu mă descopăr şi să nu fie prins atât el cât şi eu, mă lăsa să ţin contact mai ales cu toţi oamenii noştri din Bucureşti. În seara când au plecat instructorii palestinieni Adam, Leon Negru şi Isai au fost conduşi de către Halevy până la graniţă, pe Mordehai cu soţia din partea legaţiei, Mona, Lupu Haimsohn, Miltohn Lehrer, David Weiss şi alţii în funcţie de plecarea trenului. Adam ne-a spus să nu uităm că luptăm pentru un ideal, că e sigur că nu vom uita ce am învăţat şi că vom servi cauza noastră până la capăt. După ce a plecat trenul Haimsohn mi-a spus că instructorii pleacă să se distreze în Europa iar noi urmează poate să ne sacrificăm. După eliberarea lui Zoltan Hirsch l-am întrebat pe Lupu Haimsohn ce se aude cu el şi mi-a spus că Legaţia caută să facă din Zoltan Hirsch un trădător dar nu crede să fie adevărat încât nu a putut să stea de vorbă ca lumea cu el căci este foarte obosit şi nervos, când va mai trece puţin va sta cu el de vorbă mai pe îndelete şi atunci îşi va da părerea. După o bucată de vreme am întrebat din nou ce se aude cu Zoltan Hirsch şi el mi-a răspuns că legaţia vrea să facă o crimă cu Zoltan Hirsch că el a stat câteva zile în şir de vorbă cu dânsul în care timp i-a povestit de toate prin câte a trecut şi îşi dă seama că este omul nostru fără nici o discuţie, mi-a mai spus că i-a făgăduit lui Zoltan Hirsch că nu va spune nimic din ce a discutat cu el dar poate mai târziu când se va reface atunci el singur va sta de vorbă cu mine şi poate îmi va povesti. Mi-a mai spus că după ce în tot timpul cât Zoltan Hirsch a fost închis, Halevy şi Selus şi ceilalţi de la Legaţie au ieşit şi s-au distrat cu soţia lui, Reghina Hirsch. Acuma se mulţumesc să-i dea lui Zoltan câteva mii de lei pe lună şi pe Reghina Hirsch nu vor să o primească înapoi în serviciul legaţiei pe motiv că au frică de ea. Lupu Haimsohn mi-a mai povestit că Halevy i-a dat lui Lazăr Lazarovici înainte de a emigra în Israel 100.000 lei (una sută mii lei) pentru a avea cu ce să-şi facă tot ce îi trebuie. Plecarea lui Lupu Haimsohn, venind pe neaşteptate nu a avut timp prea mult să stea de vorbă cu mine mai ales că îi era şi frică să nu se afle la Securitate de plecarea lui şi să nu i se ia paşaportul, mi-a spus că s-a văzut cu Halevy înainte de plecare i-a lăsat o listă de toate cadrele noastre din ţară şi capitală că i-a spus că eu voi fi omul care voi face legătura între Legaţie şi ceilalţi oameni din afară, că în caz că eu voi fi plecat sau arestat în locul meu să urmeze Mişa Flexor, Solomon Riven, Robert Schwartz sau dacă va fi cazul, sau împrejurările o vor cere să propun pe oricare altul voi crede eu, mai trebuie să caut să ţin contactul cu Zoltan Hirsch care va ţine legătura cu ceilalţi conducători de grupări sioniste fiindcă el îi cunoaşte mai bine, mi-a mai spus că toţi cei care veneau pe la el ştiu că eu am rămas în locul lui iar cei cărora nu a avut cum să le comunice vor găsi şi singur drumul la mine, mi-a mai spus să ţin contactul şi cu inginerul Schmidt, mi-a atras atenţia să nu mă duc prea des la Legaţie ca să nu mă expun, pentru lucruri mai mici, să caut să mă servesc de Ella Spiegel ducându-mă la ea acasă, mi-a spus că Halevy s-a purtat cu el foarte frumos că i-a dat şi lui 100.000 (una sută mii lei), mi-a spus că prima lui grijă va fi când va ajunge în Israel, este să ia contact cu conducătorii grupării noastre şi toţi

https://biblioteca-digitala.ro

conducătorii celorlalte grupări sioniste din R.P.R. care se află în Israel. Pentru a le expune condiţiile grele în ceea ce trebuie dusă lupta ilegală din R.P.R. că toţi oamenii care au avut aici posturi de răspundere sunt în permanenţă expuşi, că trebuie să se îngrijească Israelul ca să trimită fonduri în mod regulat şi satisfăcător nu cum se făcea până acuma la intervale neregulate şi prea puţin pentru nevoile din R.P.R., să se pornească o acţiune în Israel şi în toată lumea pentru eliberarea celor închişi şi să se facă tot ce este posibil ca toţi conducătorii sionişti din R.P.R. să poată pleca în Israel, va mai căuta să aranjeze să se ducă prin intermediul legaţiei şi direct un schimb de scrisori în care să fim bine informaţi asupra celor ce se petrec în Israel şi în restul lumii, iar noi la fel să avem posibilitatea să-i transmitem pe aceleaşi căi, ştiri din R.P.R. mi-a mai spus că la fiecare tren care pleacă cu emigranţi să caut să transmit câte o ştire verbal şi asta fiind un mijloc sigur de comunicare.

Arată dumneata în mod concret persoanele cu care ai luat contact pe baza instrucţiunilor date de Lupu Haimsohn?

Persoanele cu care am luat contact după plecarea lui după Haimsohn au fost Zoltan Hirsch, ing. Schmidt, Mişa Flexor, Solomon Riven, Fermo, Robert Schwartz şi Ella Spiegel. De asemenea, am luat contact cu avocatul Herscovici din Dorohoi, Stein din Timişoara, Kaiserman din Iaşi, David Herscovici din Roman, Oscar Kremer din Vaslui, Sara Rotenberg din Bacău, un doctor din Vatra Dornei, care acum stă în Bucureşti, cred că îl cheamă Beck Rosenberg sau Rosentzweig, avocat, Oraşul Stalin, avocat Foreanu Alexandru, Craiova, Foreanu Lizica, casnică, Craiova, Bandel Jean, şofer, Ploieşti, în afară de aceste persoane mai sus-arătate au mai fost o serie întreagă de persoane care acum sunt plecate în Statul Israel, am mai luat contact şi cu Smuel Kuperman şi Zwy Lazarovici.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 februarie 1952

De unde îl cunoşti pe Gabay Armand?

În vara anului 1947, pe şoseaua ce duce spre oraşul Stalin, în faţa parcului din Sinaia, am oprit maşina ce era condusă de Gabay Armand, fiind proprietatea sa şi l-am rugat să mă ia şi pe mine, lucru ce l-a făcut lăsându-mă la Predeal, fără să-l fi cunoscut până atunci. Cu această ocazie l-am cunoscut şi în timpul drumului am discutat chestiuni banale. L-am revăzut abia târziu în toamna anului 1947, la sediul grupării „Mişmar" cu ocazia unei conferinţe ţinută de inginerul Anghel Dascălu, despre marxism, cu această ocazie am aflat că face parte din gruparea Mişmar şi m-a rugat să-i dau posibilitatea să activeze, lucru pe care l-am şi făcut. Cu aproximaţie, în cursul lunii octombrie sau noiembrie 1947 i-am încredinţat să lucreze pe lângă o secţiune care se ocupa cu strângerea de fonduri pentru grupările de tineret Haşomer Hatair, Bneiavoda şi Haluţimi şi eventual pentru grupare. Totodată să activeze într-o grupare intelectuală. Tot cam în acelaşi timp l-am băgat la şcoala de cadre sionistă condusă de instructorul palestinian Adam Rabionvici.

Ce calitate a avut în grupare?

https://biblioteca-digitala.ro

Responsabil cu strângerea de fonduri pentru tineret în Capitală, mai târziu a fost instructor în provincie, el s-a ocupat cu crearea unui colectiv agricol pentru oamenii mai tineri din gruparea Mişmar, în 1948 a fost numit instructor pe lângă „kvuţot" (grupări) din Capitală.

Pe linia strângerii de fonduri lucra cu Isidor Weis şi Samuel Kuperman, Zwy Lazarovici şi Carola. Pe linie de instructaj a lucrat cu Adam Rabinovici, instructor palestinian, ing. Gheler, Lupu Haimsohn şi cu mine, în legătură cu colectivul a mai lucrat cu Dudi şi Leon Negru, instructori palestinieni.

Ce relaţii a avut Gabay până la arestarea dumitale?

În legătură cu Legaţia Statului Israel, a avut relaţii cu Agamy, care era chiriaşul său şi care l-a introdus la Legaţie, şi prin care l-a cunoscut pe Mordehai Assa, Brener, Halevy. A mai cunoscut la Legaţia Israelului pe Ella Spiegel, Mona Averbuch, Ricu Lupescu, Dolfi, Moshe Weiss şi Hertier. Mai ştiu că cunoaşte pe Leon Singer, Lupu Haimsohn, Zoltan Hirsch, ing. Schmidt, Robert Schwartz, Mişa Flexor, Solomon Riven, Fermo şi alţii.

În ce constau relaţiile sale cu cei de la Legaţie?

Avea la început relaţii băneşti, cu Agamy, pe urmă transmitea informaţii lui Agamy, în domeniul economic, politic şi militar şi, după plecarea acestuia, lui Halevy, Mordehai Asa şi Ricu Lupescu. Pe urmă mă ajuta în activitatea mea informativă şi în tot ce întreprindeam în folosul Legaţiei şi îl trimiteam cu informaţii din când în când la Legaţie.

Arată ce informaţii militare a transmis la Legaţie, fie culese de el, fie date de dumneata?

Date cu mişcări masive de trupe la graniţă cu Iugoslavia, date în legătură cu concentrările care se vor face în toamna anului 1950 în armată, că tineretul nu va putea pleca în Israel deoarece va fi luat în armată, mişcările de populaţie ce s-au făcut la graniţa cu Iugoslavia în primăvara anului 1951.

Date în legătură cu situaţia de la vamă în Constanţa, unde se luau celor ce plecau în Israel alimente şi bani, pentru a le trimite ca ajutor în Coreea.

Date în legătură cu lipsa de talpă care a fost oprită pentru populaţia civilă de la consum, deoarece se fac rezerve pentru nevoile armatei.

Date în legătură cu recensământul maşinilor de tot felul şi a cailor pentru a putea fi la timpul potrivit rechiziţionate de armată.

Date în legătură cu trimiterea de voluntari pe frontul coreean, români, din domeniul sanitar şi militar.

Date în legătură cu restrângerea consumului la o serie de articole sanitare.

Date în legătură cu efectivul real al trupelor din Republica Populară Română faţă de cele ce se vorbeşte la radio Londra, Vocea Americii şi alte posturi străine.

Ce alte informaţii ţi-a dat Gabay Armand?

Date în legătură cu lipsa unor alimente de pe piaţă şi unor articole care determinau lipsurile.

Date în legătură cu lipsa unor maşini, ca pompe, compresoare, camioane, maşini auto, piese de schimb, scule.

Date în legătură cu importurile şi greutăţile privind importul de maşini, piese de schimb, scule, medicamente şi altele.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu producţia de pile din întreaga ţară, care era insuficientă şi cu repararea pilelor vechi de la Cooperativa Aurora, producţia de rulmenţi din ţara noastră nu poate să facă faţă necesităţilor interne ale Statului.

Lipsa de saci de ciment şi materiale din care rezultă fabricarea sacilor.

Lipsa diferitelor dimensiuni de şuruburi mecanice de pe piaţă.

Date în legătură cu necesitatea stocării a anumitor produse la micii negustori, micii meseriaşi şi particulari în vederea unei eventuale stabilizări care o prevedea la anumite epoci.

Date referitoare la preţurile benzinei, petrolului şi derivatelor sale şi comentarii în legătură cu stocarea şi exportul acestor produse, şi alte informaţii economice de care acum nu-mi aduc aminte.

Date referitoare la situaţia celor care făceau parte din vechile partide politice.

Date în legătură cu vechile cadre ale armatei care au fost scoase afară din armată şi acum uneltesc din umbră.

Despre faptul că există în Bucureşti şi alte părţi ale ţării, grupări subversive care comit acte de sabotaj.

Date cu privire la lupta sa personală pentru a-şi face relaţii la Ministerul Afacerilor Interne, pentru a obţine paşapoarte pe căi ilegale, şi alte informaţii de care deocamdată nu-mi aduc aminte.

Arată când l-ai văzut ultima dată?

Ultima dată l-am văzut pe Gabay Armand în ziua arestării mele şi mi-a dat informaţii până la această dată. Ultima informaţie a fost cu privire la reforma bănească, însă eu am transmis informaţiile la Legaţie cu 5 zile înainte de arestarea lui Zoltan Hirsch, iar ultima informaţie, în legătură cu inginerul Anghel Dascălu, am transmis-o în aceeaşi zi.

Arată ce mai ştii în legătură cu Gabay Armand?

Ştiu că Gabay este în vârstă de aproximativ 40 de ani, căsătorit cu o româncă, are 2 fetiţe, locuieşte împreună cu părinţii săi, pe str. Vânătorii nr. 45, telefon nr. 3.46.78. Gabay mi-a adus odată bani de la Halevy şi mai ştiu că mai trimitea prin Legaţie la rudele sale din Israel, valori, mai ştiu că în cursul anului 1951 a primit bani de la Legaţia Israelului. În momentul când am fost arestat lucra la Cooperativa Aurora din Bucureşti, str. Florilor nr. 34, în calitate de consilier şi de şef de şantier la Fabrica de ciment Bucureşti.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 februarie 1952

Arată persoanele cu care ai luat contact pe baza instrucţiunilor date de Lupu Haimsohn, plecat din ţară?

Zaher, Knol, Leon Singer, Hasman, Feldblum, Fisel, Perlman, Sarina Herscovici, Croitoru, Zonis Leon, Moser, Simovici, Kalet, Gartemberg, Fisel Gheţer, Moshe Weiselberg, Iancu Kronenfeld.

Arată în afară de Halevy cui i-au fost înaintate informaţiile fie pentru el fie pentru ceilalţi diplomaţi?

https://biblioteca-digitala.ro

Eu personal i-am transmis informaţii direct lui Halevy, Ricu Lupescu, Loker şi indirect am transmis informaţii prin Ella Spiegel, Reghina Hirsch, Gabay, Ghertler, Zoltan Hirsch, ing. Schmidt, Gronih şi Lupu Haimsohn, Mona Auerbachn.

Zoltan Hirsch transmitea informaţiile lui Halevy, Rubin, Agamy, Überall Avriel, Ricu Lupescu, Loker şi Niv, mai transmitea informaţiile prin soţia sa Reghina Hirsch şi Lupu Haimsohn, ing. Schmidt.

Gabay, transmitea informaţiile lui Agamy, Halevy, Loker, Ricu Lupescu, Brener, Ghertler şi prin mine.

Ing. Schmidt transmitea informaţiile direct lui Halevy şi indirect prin Zoltan Hirsch şi prin mine şi Lupu Haimoshn.

Gronich transmitea direct informaţiile lui Agamy, Asa Mordehai, Halevy, Überall Avriel, Loker, Ghertler şi indirect prin mine, Lupu Haimsohn, Igner, Zoltan Hirsch.

Lupu Haimsohn transmitea informaţiile direct lui Halevy, Agamy, Rubin, Ricu Lupescu şi indirect prin mine. Igner, Lainvandman, Gronich, ing. Schmidt, Zoltan Hirsch, Regina Hirsch, Ghertler şi cred că mai transmitea informaţii şi prin intermediul celorlalţi conducători sionişti.

Arată locuinţele unde a-ţi avut întâlnirile conspirative?

Am avut întâlniri conspirative cu Lupu Haimsohn, la mine acasă, în str. Sft. Ilie nr. 3, la locuinţa lui Leon Singer pe str. Vulturi, la Adam Rabinovici, în str. Sft. Ştefan nr. 7, la Rober Schwartz, în str. Şerban Vodă nr. 111, în Sediul Legaţiei Israelului, cu Halevy, la Legaţie şi la locuinţa sa din str. Olari, cu Ricu Lupescu, la locuinţa sa din str. C.A. Rosetti şi la sediul Legaţiei Israelului, cu Ella Spiegel la locuinţa ei şi în sediul Legaţiei, cu Reghina Hirsch la locuinţa ei din str. Mihai Bravu şi în sediul Legaţiei, cu Gabay, la locuinţa sa din str. Vânători, la locuinţa mea şi la biroul Cooperativei Aurora sau pe şantierul de la Fabrica de ciment Bucureşti la Mona Averban. Cu Ghertler în sediul Legaţiei şi în locuinţa sa din sediul Legaţiei, cu Zoltan Hirsch, mă întâlneam la mina acasă în str. Sft. Ilie nr. 3, sau la el acasă în str. Mihai Bravu, cu inginerul Schmidt mă întâlneam la mine acasă sau la locuinţa sa, la Sinagoga din Calea Moşilor şi la mine acasă, cu Mona Averbuch mă întâlneam la dânsa acasă şi în sediul Legaţiei. Cu toţi aceştia de mai sus, mă întâlneam în diverse localuri, grădini şi parcuri publice, în stradă şi în staţii de tramvai de mai sus, mai aveau încă şi alte locuri de întâlnire la ceilalţi conducători, pe care eu nu le cunosc. Cei din provincie veneau la mine acasă, la locuinţa lui Lupu Haimsohn, Zoltan Hirsch, ing. Schmidt, Leon Zingher, G. Gronich.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

20 februarie 1952

Pe inginerul Ioji Gheler cu domiciliul în Bucureşti, str. Doctor Iuliu Barasch nr. 13, căsătorit cu Osias Gheler, inginer chimist, nu are copii, îl cunosc din anul 1947 şi am vorbit prima oară cu el prin luna septembrie a aceluiaşi an, la sediul grupării, când m-a întrebat cine sunt şi ce fac. I-am spus că sunt de puţină vreme în Partid şi că Lupu Haimsohn m-a pus să

https://biblioteca-digitala.ro

lucrez la recensământul membrilor din gruparea Bucureşti. M-a întrebat dacă am dragoste pentru gruparea şi i-am spus că da. Atunci mi-a spus că-i bine şi îi plac astfel de oameni.

Inginerul Gheler era secretarul general al grupării Mişmar din România de la sfârşitul anului 1946 şi era întreţinut la început când gruparea nu avea posibilităţi materiale de către şeliahul Eliezer şi mai târziu de către gruparea Mişmar. El era conducătorul de drept al grupării Mişmar, deşi gruparea trebuia să fie condusă de un secretariat compus din ing. Anghel Dascălu, Lazăr Lazarovici, Lupu Haimsohn, ing. Gheler şi un instructor palestinian, la început Eliezer şi apoi Adam Rabinovici. Hotărârile trebuiau ratificate de Comitetul Executiv din care făcea parte ing. Hart, ing. Halperin, Isidor Weiss şi David Faibiş.

Asta ar fi fost de drept, însă în fapt toate problemele importante ale grupării le discuta ing. Gheler, cu ing. Anghel Dascălu, în care discuţii de obicei avea câştig de cauză inginerul Gheler. În chestiuni mai puţin importante, ing. Gheler decidea singur şi apoi aducea la cunoştinţa Comitetului Executiv.

El rezolva singur toate problemele în legătură cu provincia, primind toată corespondenţa şi tot el o rezolva. Toţi cei care veneau din provincie trebuia să vină la el, pentru a da raportul de activitate şi să primească instrucţiuni pentru mai departe. El dădea directive şi de foarte multe ori, dispunea de toate fondurile partidului, şi tot el angaja sau permitea să se lucreze la secretariatul central personalul de care avea nevoie. El făcea parte din secretariatul central al Comitetului Democratic Evreiesc, din R.P.R. şi el lua parte la toate şedinţele executivei sioniste care erau mai importante sau dădea directive ce avea de făcut delegatul grupării Mişmar acolo. Tot el supraveghea activitatea în Blocul Palestinei Muncitoare din care făcea parte Ichud, Ahdut Avoda Poalei Zion şi Mişmarul. Tot el ţinea legătura cu secretariatul central al grupării Mişmar din Israel şi cu Praga. El era în permanent contact cu instructorii palestinieni şi mai târziu şi cu Legaţia Israelului.

Am uitat să scriu la început că el era originar din Cernăuţi şi a venit în Bucureşti după 23 august 1944 şi vorbeşte limba rusă, limba germană, citeşte franţuzeşte şi lua lecţii de limba engleză şi limba ebraică.

În activitatea de la secretariatul central era înconjurat de trei oameni, care îi erau foarte credincioşi: Else Frenkel, Moshe Weisselberg şi Iancu Kranenfeld. De aceşti oameni a fost servit până la autodizolvare. Mai erau încă trei oameni de care se servea el, dar de mai mică importanţă: Brodman, Ţulberg şi Iosub. Toţi trei erau funcţionari, cărora li se dădea spre rezolvare chestiuni mai mici, dar Gheler se servea de ei pentru a culege informaţii despre ce se întâmplă în grupare sau la secretariatul central.

Tot Gheler se ocupa cu editarea revistei „Al Amişmar", care apărea bilunar şi cu editarea diverselor broşuri ce le scotea gruparea Mişmar şi în acest scop se servea de Milton G. Lehrer, care avea şi misiunea să-i aducă tot materialul ce venea pentru revistă spre a fi cenzurat de Gheler. Tot în acest scop mai avea şi doi oameni: Zamir şi Monia Edelman, care aveau misiunea să traducă articolele şi ştirile mai importante ce apăreau în presa palestiniană. Tot de Zamir şi Monia Edelman s-a servit în cadrul secretariatului central al Comitetului Democratic Evreiesc, unde îi băgase atunci ca funcţionari. Ei îi aduceau de acolo toate informaţiile posibile prin relaţiile ce şi le-au creat acolo şi mai aduceau şi presa sau alte date în legătură cu activitatea partidului comunist palestinian sau cu activitatea Comitetului Democratic Evreiesc din R.P.R.

Gheler mai avea şi în cadrul Comunităţii Evreilor din Bucureşti pe Iulius Goldstein, care îl informa de tot ce se petrece acolo.

Ing. Gheler a mai conlucrat cu toţi trimişii palestinieni, care au venit în mod special în ţară, cum a fost Barzilai, Levi Grinblat, Aharon Cohen şi Oren. El a stabilit împreună cu

https://biblioteca-digitala.ro

dânşii tot planul lor de activitate pe tot timpul şederii lor în ţară. El le-a predat lor raportul asupra activităţii desfăşurate de el în cadrul grupării şi în afara grupării şi tot el a primit de la dânşii directive pentru activitatea sa de mai departe. După felul cum se comportau toţi aceşti trimişi speciali cu Gheler, se putea deduce că este apreciat de dânşii.

În cadrul activităţii mele din gruparea Mişmar, am primit următoarele însărcinări de la inginerul Gheler:

Cam prin cursul lunii noiembrie 1947, m-a chemat la el şi mi-a spus că e nevoie de cineva care să se ocupe de toate secţiunile din Bucureşti şi s-a gândit la mine, pentru că s-a convins că sunt un element bun şi ştiu să organizez. Dacă sunt de acord va merge cu mine şi voi începe activitatea mea în secţiunea Griviţa a grupării Mişmar şi pe urmă mă voi descurca şi singur.

Eu am acceptat şi am fost numit responsabil pe secţiunile grupării Mişmar din Bucureşti. Această hotărâre a fost comunicată şi lui Lupu Haimsohn.

Am fost numit pe lângă dânsul ca să-l ajut în activitatea sa din Bucureşti. Lupu Haimsohn rămânând mai departe responsabilul întregii activităţi pe capitală.

Uitasem să spun că în septembrie secretariatul central al grupării Mişmar, secţiunea Bucureşti şi secretariatul tineretului îşi avea sediul în str. Anton Pan nr. 9 şi acest local era foarte neîncăpător şi era aproape imposibil de lucrat.

Atunci inginerul Gheler a obţinut fonduri de la Eliezer, instructor palestinian şi s-a închiriat localul din str. Banu Mărăcine nr. 7, dar curând şi acest local a devenit neîncăpător pentru gruparea din secţia Bucureşti şi secretariatul central al grupării Mişmar şi atunci tot Gheler a obţinut iar fonduri de la Eliezer şi s-a luat localul din str. Stelea Spătarul, mai târziu când a venit Adam Rabinovici, a dat fonduri pentru localul din Sft. Ion Nou nr. 13 şi localul din str. Sborului.

Când secţiunea Bucureşti luase aşa o amploare mare, nu mai era suficient un singur om şi Gheler a hotărât să se facă descentralizarea secţiunii Bucureşti, care să rămână condusă de un Comitet mai departe, iar o parte din membrii comitetului să-şi ia răspunderea a câte unei subsecţiuni şi a fost numit Katz Leiba cu secţia Moşilor, Robert Schwartz cu Sf. Ioan Nou, Mişa Flexor în Stelei şi Sborului şi eu cu secţia din Griviţa şi Rahova.

Inginer Gheler se deplasa şi în provincie în centrele mai mari din ţară, cum ar fi Iaşi, Bacău sau, câteodată, în oraşele din apropierea Bucureştiului. De multe ori însă trimitea şi instructori în provincie, ca să se informeze de situaţia locală, şi să dea instrucţiuni.

A mai organizat şi conferinţe regionale, care au fost conduse de membrii comitetului executiv, la Iaşi, Bacău, Botoşani, Vatra Dornei şi Bucureşti.

Tot inginerul Gheler a organizat conferinţele pe ţară a grupării Mişmar în Bucureşti, unde toţi delegaţii la conferinţă trebuiau să-i dea fiecare separat raportul asupra situaţiei din localitatea respectivă şi primeau instrucţiuni pe mai departe şi separat mai venea o şedinţă cu toţi delegaţii unde se discutau chestiuni generale. Inginerul Gheler a plecat în străinătate la începutul anului 1948, la Praga, la un congres al grupării Mişmar şi a mai plecat şi la Varşovia cu ocazia dezvelirii monumentului Eroilor din Ghetoul Varşoviei.

Inginerul Gheler mi-a dat însărcinarea să mă ocup cu difuzarea revistei „Al Amişmar" în Capitală, deoarece nu mai putea lua fonduri de la şlihimi şi secţiunea Bucureşti având un număr aşa de mare de membri, putea să contribuie mai mult pentru revistă.

Inginerul Gheler mi-a dat însărcinarea să mă ocup de organizarea coloniei de vară a grupării Mişmar, care trebuia să aibă loc în cursul lunii august 1948, în judeţul Bacău. Cu mine mai trebuia să lucreze în acest scop David Faibiş, David Weiss şi Robert Schwartz.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot planul de activitate pentru durata coloniei de vară a fost întocmit de către inginerul Gheler şi Adam Rabinovici.

Inginer Gheler a mai organizat la începutul anului 1948 şi campania pentru răsturnarea executivei sioniste şi înlocuirea ei cu una compusă din Blocul Palestinei Muncitoare. Singurul lucru ce a reuşit din această campanie a fost că l-a băgat pe Moshe Weiselberg să lucreze la secretariatul executivei sioniste şi pe Else Frenkel şi Mişa Flexor.

Deşi el a condus personal acţiunea de răsturnare a executivei, totuşi el a păstrat tot timpul relaţiile bune cu conducătorii celorlalte grupări sioniste şi a continuat să colaboreze cu ei, în discuţiile ce s-au purtat în timpul lunii august şi septembrie pentru a se face o serie de emigrări regulate prin Comitetul Democratic Evreiesc.

Gheler s-a lăsat influenţat de către instructorii palestinieni să nu rupă unitatea sionistă, căci celelalte grupări sioniste se opuneau la amestecul Comitetului Democratic Evreiesc în chestiuni de emigrare, şi atunci s-au întrerupt tratativele, fără a fi realizat ceva.

După hotărârea Partidului şi a guvernului cu privire la problema naţională din 8 decembrie 1948, inginerul Gheler după convorbirile ce le-a avut cu Adam Rabinovici şi ceilalţi instructori palestinieni, după convorbirile telefonice avute cu Praga pentru a se lua instrucţiuni de la conducerea grupării Mişmar pentru Europa, convorbiri ce s-au repetat de mai multe ori, inginerul Gheler a convocat pentru sfârşitul lunii decembrie 1948, conferinţa pe ţară a grupării Mişmar, din R.P.R. La această conferinţă s-a ales un nou comitet executiv în care am fost ales şi eu. S-a hotărât ca toată lumea să plece acasă şi să aştepte instrucţiunile secretariatului general al grupării Mişmar.

În timpul conferinţei şi o zi după conferinţă, Gheler a stat de vorbă cu toţi delegaţii veniţi din provincie, cu fiecare în particular, şi le-a dat instrucţiuni ce aveau de făcut în caz de autodizolvarea grupării Mişmar.

La începutul lunii ianuarie s-a convocat prima şedinţă a comitetului Executiv unde inginerul Gheler a făcut un scurt raport asupra situaţiei în care printre altele a arătat că în mod logic gruparea Mişmar ar fi trebuit să se autodizolve, dar că se duc tratative, că se duc convorbiri telefonice cu Praga, că se aşteaptă sosirea în ţară în puţine zile a unui trimis special al grupării mondiale Mişmar, care să intervină la forurile în drept, pentru a salva existenţa grupării Mişmar din R.P.R.

Ne-a mai spus că biroul politic împreună cu Adam, sunt în contact permanent şi imediat ce va fi cazul se va convoca o nouă şedinţă.

De atunci în fiecare zi Zoltan Hirsch, inginer Anghel Dascălu, Lupu Haimsohn, ing. Gheler şi Adam Rabinovici, ţineau şedinţe şi duceau convorbiri asupra situaţiei ce se crease şi mai duceau convorbiri cu legaţia Israelului, însă nouă ni se spunea mereu acelaşi lucru, să avem răbdare că trebuie să vină cineva din afară şi atunci se va hotărî ce avem de făcut.

În acest timp oamenii din gruparea Mişmar ne asaltau zilnic cu întrebări vrând să ştie care este situaţia, iar noi le spunem mereu să aibă răbdare, că biroul politic duce tratative şi, când va surveni ceva nou, îi vom încunoştinţa. Între timp celelalte grupări sioniste se autodizolvaseră, rămânând noi singuri care mai activam.

Gheler a luat atunci hotărârea să se restrângă şi la noi activitatea, să se închidă localurile din Moşilor, Rahovei şi Griviţa, în celelalte sedii să se desfiinţeze activitatea de grupare, iar o dată sau de două ori pe săptămână să se ţină numai şedinţa plenară cu oamenii care mai veneau.

În sfârşit a venit şi instructorul palestinian Oren care făcea parte din conducerea mondială a grupării Mişmar, şi îşi avea atunci sediul la Paris, unde era responsabil pentru activitatea din Europa.

https://biblioteca-digitala.ro

S-a convocat comitetul executiv şi ni s-a spus de sosirea lui Oren, că el nu poate să vină să ia parte la o şedinţă cu noi în situaţia în care ne aflăm. I s-a expus situaţia grupării şi el va căuta să ia contact cu câteva personalităţi din conducerea P.M.R. şi pe urmă ne va spune ce avem de făcut. Ni s-a spus că biroul politic ţine contact permanent cu el şi în două sau trei zile se va convoca o nouă şedinţă.

Noi am cerut să ţinem o şedinţă cu dânsul la hotel, unde şedea, dar ni s-a răspuns că nu este indicat.

După câteva zile s-a convocat din nou comitetul executiv al grupării Mişmar şi ni s-a comunicat de către ing. Gheler că vizita făcută de Oren nu a adus nici un rezultat şi că singura soluţie este să tragem concluzia logică de pe urma rezoluţiei din 8 decembrie 1948 şi să ne autodizolvăm. Să mai aşteptăm câteva zile după plecarea lui Oren, spre a nu da impresia că am luat această decizie în urma unor influenţe străine.

În legătură cu autodizolvarea s-a hotărât să se dstrugă toată arhiva şi să se trimită o circulară la toate secţiunile din ţară în care să se aducă la cunoştinţă acest fapt, pentru toate chestiunile în legătură cu lichidarea grupării Mişmar, a fost însărcinat Lupu Haimsohn.

După autodizolvarea grupării Mişmar, m-am văzut de puţine ori cu ing. Gheler, deoarece el evita să se mai întâlnească cu noi. L-am văzut totuşi de câteva ori în casa lui Adam Rabinovici, unde mai venea adeseori.

Ştiu că a mai mers un timp şi la Legaţia Israelului. El a dat însărcinarea lui Lupu Haimsohn, să facă o listă de toate cadrele Mişmarului din întreaga ţară şi de toate elementele care s-au dovedit a fi credincioase partidului iar această listă să fie depusă la Legaţia Israelului, spre a servi la nevoie. Tot Lupu Haimsohn trebuia să ducă la Legaţia Israelului o parte din actele grupării Mişmar, care aveau însemnătate.

Ultima oară când l-am văzut pe inginerul Gheler, după plecarea instructorilor palestinieni, a fost întâmplător când ne-am întâlnit pe stradă. L-am întrebat ce s-a întâmplat cu el de nu se mai vede pe nicăieri şi el mi-a răspuns că nu mai are nici un rost, că el a terminat cu sionismul, că s-a încadrat la Comcar şi că mă sfătuieşte şi pe mine să-mi văd de treaba mea şi să mă încadrez. Ne-am despărţit fără să mai stabilim nimica.

Ştiu însă că el a mai fost pe la Legaţia Israelului şi că se vedea zilnic cu ing. Anghel Dascălu, cu care lucra la acelaşi serviciu. Mai târziu a plecat în armată. În timpul cât a făcut armată eu nu l-am văzut, însă am aflat de la Sara Rothenberg din Bacău, unde făcea el armata, că inginerul Gheler face tot felul de nebunii spre a fi scos din armată, că într-o noapte s-a dat alarma pentru un exerciţiu de noapte şi atunci el a făcut scandal de ce a fost sculat din somn şi pentru asta a fost dat în judecată, dar a fost achitat.

După ce s-a eliberat din armată l-am întâlnit pe stradă şi mi-a spus că îşi face actele şi vrea să-şi depună cerere pentru emigrare şi că nu se mai gândeşte decât la plecare şi va căuta pe cât îi va fi posibil să nu se mai încadreze. I-am spus că aş mai vrea să mă văd cu el, la care mi-a răspuns că acuma este ocupat cu actele, dar mai târziu să dau pe la el şi vom sta de vorbă. Asta s-a întâmplat la începutul anului 1951. De atunci nu l-am mai văzut.

Ştiu de la Ghertler că în acea perioadă inginerul Gheler a fost de vreo două ori pe la Legaţia Israelului şi a stat de vorbă cu Halevy. Am mai aflat despre el că s-a încadrat la Sovrom-construcţie.

De multe ori Halevy mă întreba ce s-a întâmplat cu inginerul Gheler că nu se mai aude şi nu se mai vede deloc.

I-am răspuns că pentru noi toţi este o surpriză purtarea lui Gheler şi că nu ştim ce să mai credem despre el. Ultima oară când m-a întrebat Halevy despre soarta lui Gheler i-am povestit cele ce ştiam de la Sara Rohtenberg.

https://biblioteca-digitala.ro

Mai ştiu că inginerul Gheler s-a mai văzut după autodizolvare cu Lupu Haimsohn şi Zoltan Hirsch, iar după ce s-a eliberat din armată, s-a mai întâlnit de câteva ori cu Zoltan Hirsch.

Referitor la activitatea de spionaj depusă de Lupu Haimsohn şi mine, declar următoarele:

Lupu Haimsohn mi-a spus că toate informaţiile pe care le lua de la mine i le preda inginerului Gheler, iar mai târziu i-a cerut şi informaţii cu caracter militar, aceasta la sfârşitul anului 1947.

Îmi aduc aminte că la sfârşitul anului 1947, am vrut să-i transmit anumite informaţii inginerului Gheler, la care el mi-a spus că tot ce vreau să-i comunic să-i transmit prin Lupu Haimsohn, căci el este foarte ocupat şi nu are acuma timp şi de altfel de asta îl utiliza pe Lupu Haimsohn.

Îmi mai aduc aminte că în vara anului 1948, am stat de vorbă cu Adam Rabinovici, nu-mi amintesc despre ce informaţie şi el mi-a spus că o ştie de la ing. Gheler.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

21 februarie 1952

•

Explică dacă furnizai aceleaşi informaţii atât lui Adam cât şi lui Lupu Haimsohn?

Întotdeauna furnizam aceleaşi informaţii atât lui Adam Rabinovici, cât şi lui Lupu Haimsohn, însă pe Adam Rabinovici îl informam şi despre Lupu Haimsohn, cât şi despre ceilalţi conducători.

Arată până când i-ai furnizat informaţii lui Adam Rabinovici?

Lui Adam Rabinovici i-am furnizat informaţii până în momentul expulzării sale din ţară, în afară de timpul cât a stat închis adică câteva luni de zile, până la sfârşitul anului 1948.

Arată pe larg, toate informaţiile pe care le-ai dat acestuia, în această epocă:

În această epocă, i-am transmis următoarele informaţii atât lui Lupu Haimsohn, cât şi lui Adam Rabinovici.

În primul rând, Adam Rasinovici mi-a cerut să-l pun în curent pe scurt, despre evenimentele mai importante care se întâmplaseră până la venirea lui, lucru ce l-am făcut apoi, am început să le dau informaţii în mod regulat.

Date în legătură cu producţia industriei noastre metalurgice din ţară.

Date în legătură cu producţia fabricii „Metalica" din Bucureşti, care producea balamale americane, pomele, brăţări pentru coase, broaşte elveţiene, broască îngropată, garnituri de pat şi alte articole, producea înainte în mod satisfăcător şi acuma din cauza lipsurilor de materie primă, o serie întreagă de articole nu mai poate lucra, altele le lucrează în cantităţi insuficiente, a fost dezorganizată din cauza schimbării direcţiei şi a unei părţi din personal, informaţiile culese de la Iancovici, fost voiajorul fabricii.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu producţia fabricii de ciment din Oraşul Stalin, care nu va lucra încă foarte mult timp, decât pentru export şi numai o mică parte pentru nevoile interne. Informaţie culeasă de la Neacşu.

Date în legătură cu producţia fabricii „Farola" din oraşul Stalin, care fabrica tot felul de ţevi din aramă, alamă, tablă de alamă şi vase din aluminiu, că nu se poate obţine nimic de la ei, că le lipseşte materia primă că va fi probabil transformată şi că în acea vreme lucrează foarte puţin. Informaţie culeasă de la Hendel, funcţionar oraşul Stalin.

Date în legătură cu producţia fabricii de hârtie „Buşteni" care va livra tot mai puţin pentru nevoile pieţii şi hârtia va fi foarte greu de obţinut, că fabrica are nevoie de anumite piese şi scule care nu se găsesc sau sunt foarte greu de obţinut. Informaţie culeasă de la Hendel, funcţionar Curtea de Fier. Această informaţie mi-a fost confirmată de Milton G. Lehrer.

Date în legătură cu producţia fabricii Schei din oraşul Stalin, care producea tot felul de burghie şi scule, îi lipseşte complet oţelul rapid, şi nu va mai lucra decât din oţel obişnuit atâta timp cât mai are şi din asta. Informaţie culeasă de la Sabo Aron, funcţionar.

Date în legătură cu producţia fabricii „Righer" din Sibiu, care produce multe unelte şi maşini agricole, cântare, pile şi altele, care şi-a încetat complet activitatea, a fost una din cele mai mari fabrici. Informaţie culeasă de la Datki Arpad, industriaş din Sibiu.

Date cu privire la fabrica „Lica" din Sibiu, care lucra paste făinoase, dulciuri şi alimente lactate, care dă cea mai mare parte din producţie pentru export şi numai 10-15% pentru consumul intern. Informaţie culeasă de la Datki Arpad, Sibiu.

Date în legătură cu producţia fabricii de fier, fier-beton, cuie, sârmă şi altele „Fraţii Goldenberg" din Bucureşti, care va trebui să-şi înceteze activitatea, deoarece ultimele vagoane cu ţigle, materie primă lor, este pe terminate şi nu ştiu dacă vor mai putea obţine şi altele, şi că au început să reducă din personal. Informaţie culeasă de la Hari Beer, contabil la fabrică.

Date în legătură cu producţia de centuri şi de topoare, care nu se mai puteau obţine deloc nemailivrându-se deloc în sectorul particular, informaţie culeasă de la Zagher. Funcţionar la magazinele unite de fier.

Date în legătură cu producţia fabricilor de textile, care nemaifurnizând nimic, pentru sectorul particular, angrosiştii trebuiau să lichideze întreprinderile, informaţie culeasă de la fraţii Fischer, angrosişti de textile.

Date în legătură cu parcul de vite, care nu se putea reface, că nu se vor tăia vite decât pentru nevoile armatei şi pentru export. Informaţie culeasă de la Paul, negustor de carne.

Date în legătură cu producţia fabricii de zahăr şi de untdelemn din Roman, care deşi mai producea în cantităţi mari, totuşi nu se dădea în consum şi se făceau stocuri pentru nevoile armatei şi export, de altfel această informaţie mi-a dat-o şi un funcţionar de la fabrica „Phoenix" din Bucureşti, dar al cărui nume îmi scapă acum. Informaţia am primit-o de la David Herscovici din Roman.

Date în legătură cu situaţia comercială industrială din oraşul Iaşi, unde comerţul era în descompunere, iar industria suferea foarte mult din cauza schimbărilor ce s-au făcut în conducerea fabricilor şi că oraşul Iaşi este un oraş care moare. Informaţie primită de la Beno Marcus, avocat.

Date în legătură cu producţia de petrol, care nu dă randamentul ei normal, deoarece lipsesc multe piese şi din cauza schimbărilor făcute în conducerea societăţilor petrolifere şi că se face şi mult export. Informaţie culeasă de la Jean Bendel, Ploieşti.

https://biblioteca-digitala.ro

Informaţii cu încercări de trecerea frauduloasă de frontieră, făcute la începutul lunii decembrie 1947, de către Gică Weitzman, azi la Paris. Informaţie aflată de la Costică Itziksohn, iar în luna iulie 1948, trecerea frauduloasă de frontieră făcută de Iancu Silberstein, inginer, cumnatul lui Lupu Haimsohn şi Berta Ront, cu această ocazie l-am întrebat pe Adam Rabinovici, de ce nu se organizează treceri regulate de frontieră, cel puţin pentru anumiţi oameni, sau pentru tineret, la care el mi-a răspuns că noi nu ne putem ocupa cu aşa ceva, cine vrea, să o facă pe socoteala lui. Totuşi instructorii palestinieni, au mai organizat în trecut treceri frauduloase de frontieră şi Legaţia Israelului singură a organizat asemenea treceri.

Date în legătură cu industria de cărămizi, că din cauză că nu se mai clădeşte în sectorul particular, o parte din fabricile de cărămizi şi-au oprit activitatea. Informaţie culeasă de la Eftatopol, fabricant de cărămizi.

Informaţii din industria forestieră, că aproape 90% din producţia noastră forestieră merge numai la export. Informaţie culeasă de la Lupu Falic, negustor de cherestea.

I-am dat informaţii în legătură cu sectorul industriei de construcţii, că toţi inginerii numai construiesc nimic, de la stabilizare, deoarece au frică că se va veni cu o lege de naţionalizare, a imobilelor. Informaţie culeasă de la inginerul constructor Gabriel Broitman.

I-am mai dat date în legătură cu lipsa a diverselor motoare ce lipseau de pe piaţă. Informaţie culeasă de la Gabay, care se ocupa cu motoare.

I-am mai dat unele date în legătură cu lipsa de cositor care se importa şi care acuma lipsea aproape complet. Informaţie culeasă de la Lang.

Date în legătură cu lipsa de rulmenţi, diamante industriale şi alte piese. Informaţii culese de la Mircea Dumitrescu care se ocupa cu aceste piese.

I-am dat date în legătură cu stabilizarea, cu faptul că preţurile au început să crească din nou, că iar dispar mărfuri de pe piaţă, pentru a fi speculate la negru şi toate comentariile ce se făceau în legătură cu asta.

I-am mai dat în acest interval de timp, încă alte informaţii cu caracter economic, din toate sectoarele vieţii de stat, de care nu îmi aduc aminte momentan.

Date în legătură cu producţia fabricii „Steagul Roşu" din oraşul Stalin, care producea vagoane şi piese de schimb, în cea mai mare parte a producţiei mergea în contul armistiţiului, că în fabrică lipsesc o mulţime de piese şi scule ce se găsesc şi foarte greu, pe piaţă, sau nu se găsesc deloc şi din cauza aceasta, producţia merge greu. Informaţie culeasă de la Hentel din Oraşul Stalin.

I-am dat date în legătură cu felul cum chiaburii încercau şi reuşeau de multe ori să saboteze acţiunea de însămânţare a recoltei şi recoltarea producţiei de pe câmp, sabotarea predării cotelor de recolte, către stat şi ascunderea unei părţi din recoltă, că se stochează o mare parte din cereale şi o parte merge la export. Informaţie culeasă de la Ioan Bărbulescu, care se refereau la situaţie din judeţul Teleorman, dar spunea că ştie precis că în toată ţara e la fel.

Date în legătură cu faptul că Institutul Naţional de Cooperaţie, făcea cumpărări masive de orice fel de mărfuri şi nu desfăcea nimic din ele. Informaţia culeasă de la Adam Gheorghe, care lucra acolo.

Date în legătură cu industria noastră de piele, ca cea mai mare parte din producţia de piele merge la export, că se duce mare lipsă de materii prime chimice ce se întrebuinţează la prelucrarea pielii şi a tălpii, că în loc de talpă se va întrebuinţa numai cauciuc, sintetic, sau talpină. Informaţie culeasă de la Hari Grunberg care se ocupa cu aceste articole.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu înfiinţarea unor şcoli speciale din care făceau parte numai membrii de partid, pentru crearea de cadre judecătoreşti, pentru a putea fi înlocuiţi vechii judecători, în scopul ca hotărârile şi sentinţele ce se dădeau în judecătorii şi tribunale, se dădeau de către oamenii partidului, special instruiţi pentru asta. Informaţie culeasă de la Beno Marcus, avocat.

Date în legătură cu concentrări masive de trupe ce se foloseau la graniţa cu Iugoslavia, şi întărirea pazei ce se făcea de-a lungul Dunării, de la Turnu Severin până la Porţile de Fier. Informaţie culeasă de la Hund, studentă la Timişoara.

I-am dat informaţii în legătură cu înfiinţarea unor şcoli de contabilitate normată, după sistemul sovietic de lucru, pentru a se putea înlocui vechiul sistem de contabilitate, dar care dădea rezultate grele, căci oamenii se obişnuiau greu cu ea. Informaţie culeasă de la Iuju Silberberg, contabil.

Am dat informaţii de felul cum s-a făcut naţionalizarea industriilor şi de rezultatele ce le-a dat ea, că va trece foarte multă vreme până când se va pune la punct toată industria, căci vechii patroni, au exploatat la maximum fabricile lor, fără a face şi reparaţii sau înlocuiri de piese şi că noii conducători de fabrici nu aveau nici măcar experienţa necesară, toate aceste fapte au creat un dezechilibru economiei. I-am dat aceste date pe care le-am culeş de la o serie de cunoscuţi.

I-am dat şi alte informaţii pe care i le-am predat lui Adam Rabinovici, până la arestarea sa.

Ce servicii ţi-a cerut în mod special Adam Rabinovici?

Până la arestarea lui Adam Rabinovici, i-am făcut o serie întreagă de servicii directe şi indirecte şi anume:

În anul 1948, luna februarie l-am găzduit pe Dov Por, care se temea că e urmărit de Miliţie şi avea frică să meargă acasă, asta a ţinut câteva zile, se temea pentru că s-ar fi putut să fie arestat în legătură cu trecerea frauduloasă de frontieră, deşi fusese închis la Timişoara. Adam mi-a spus despre el că este unul din cele mai bune elemente din conducerea tineretului „Haşomer Haţair" şi ajutat, după ce a stat la mine câteva zile, el a plecat la părinţii săi, care domiciliau în Bucureşti.

La sfârşitul anului 1947, am fost numit într-o comisie care trebuia să controleze paşapoartele celor care emigrau în Palestina, lucru ce l-am şi făcut. Am fost numit de către Adam Rabinovici prin Leon Negru.

Am primit misiunea la sfârşitul anului 1947, să mă duc în câteva oraşe din ţară, pentru a strânge bani sau obiecte de la cei ce trebuiau să plece în Israel, acest lucru trebuia făcut în cel mai mare secret, deoarece nu era permis să se ia bani de la cei care plecau.

Mă mai rugase înainte de plecarea sa, să-i trimit în Israel toate ziarele printre care Scânteia, România liberă, Viaţa nouă, toate revistele de specialitate ce apăreau, toate broşurile şi cărţile ce apăreau în Editura Partidului Muncitoresc Român şi altele, toate acestea trebuiau să le trimit prin intermediul Legaţiei. După eliberarea sa, din închisoare, la începutul anului 1949, Adam Rabinovici, mi-a spus că el trebuie să plece forţat, din ţară, şi că de acum încolo, va trebui să lucrez cu Halevy, atât pe linie de spionaj, cât şi pe linie de emigrări, şi ajutorarea tuturor acţiunilor duse pe linie sionistă, apoi Adam întâlnindu-mă cu el în casa sa, mi-a cerut să merg la Halevy cu el, pentru a-mi face legătura cu dânsul, la sediul Legaţiei, ceea ce am şi făcut, şi mai m-a rugat să-mi continui întreaga activitate în colaborare cu Lupu Haimsohn.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

21 februarie 1952

Ce informații i-ai dat lui Lupu Haimsohn până la venirea lui Adam Rabinovici în țară?

Lui Lupu Haimsohn i-am dat următoarele informații:

În legătură cu producția fabricii „Retenbaher" din Sibiu, care fabrica tot felul de cuțite, linguri, furculițe și alte scule de metal pentru casă, i-am spus că nu ne poate livra marfă din două motive: că îi lipsește materia primă, care o primește în cantități mici și apoi trebuie să livreze în contul armistițiului, mi-a mai spus că nu va mai putea să fabrice cuțite inoxidabile deoarece nu vor mai avea materia primă pentru asta. Informații culese de mine la fabrică de la funcționarii fabricii când am fost acolo.

Tot la Sibiu am fost la Fabrica de pile Datki unde am fost informat de către patronul fabricii care se chema Datki că anumite scule ca topoare și tesle nu va mai produce deoarece îi lipsește oțelul, iar pile îmi va putea livra numai anumite dimensiuni deoarece produce ce se cere mai mult și voi trebui să plătesc suprapreț căci el trebuie să plătească cantina muncitorilor care nu este inclusă în prețul de calculare a mărfii, informație culeasă de mine.

I-am dat informații în legătură cu producția fabricii de scule Deutch din Orașul Stalin, că această fabrică producea aproape tot necesarul din România pentru anumite scule iar astăzi produce aproape un sfert din ce producea, iar unele articole cum ar fi de exemplu pânze de metal nu mai are deloc materie primă și nu va mai lucra iar dacă vreau să-i aduc bandă de oțel îmi va face, pânzele de metal erau un articol foarte mult cerut căci aveau o durată limitată și erau indispensabile în ateliere și industrie, i-am mai spus că o parte din fabrică nu lucrează din cauză că a fost stricată la bombardament și încă nu au reușit ca să o repare, la fel nu va mai produce patenți iarăși o sculă foarte importantă și necesară, în tot cazul pentru a obține măsuri de la ei era foarte greu mai ales că și dânșii trebuiau să livreze în contul armistițiului, în tot cazul pentru a obține ceva marfă de la ei trebuia să plătești și suprapreț și atunci îți dădea puțină marfă. Informație culeasă de mine de la Deutch, m-a mai întrebat dacă mai avem fabrici din astea în țară și i-am spus că este singura care producea clești și alte scule în tot sud-estul Europei și că face marfă de bună calitate.

I-am mai dat informații în legătură cu fabrica Prifaro din Orașul Stalin care producea pânze de fierăstrău, pânze de circular, pânze de gatere și joagăre, această fabrică care era singura în țară care producea pânză de circular și i-am spus că pânze de fierăstrău a epuizat tot stocul la fel și joagăre, mai au ceva gatere și pentru pânze de circular mai primesc vreo 6 vagoane de oțel de la Reșița și după ce va termina această materie primă nu mai știe ce vor lucra. Informație culeasă de mine de la Neacșu, funcționarul fabricii Prifero.

I-am mai dat informații în legătură cu producția fabricii Grundman din Arad, care producea broaște îngropate, broaște pentru cufere, broaște elveține, broaște pentru sertare și dulapuri, tot felul de balamale pentru uși, ferestre și mobilă, lacăte felurite, fiind cea mai mare fabrică din țară în acest gen și că aproape nu era în stare să ne livreze nimica deoarece aproape toată producția ei se varsă în contul armistițiului, articolele care le fabrica această fabrică, și se găseau pe piață în comerțul particular erau speculate la maximum.

Această informație am luat-o de la Berger, voiajor.

Date în legătură cu producția fabricii de pile Mihăiescu din București care producea marfă de foarte bună calitate și satisfăcea cerințele pieții astăzi nu răspunde decât în raport

https://biblioteca-digitala.ro

de 10-15% iar pânze de metal nu mai produce deloc. Informaţie culeasă de la Berger, voiajorul fabricii.

Date în legătură cu producţia fabricii Scherg din oraşul Stalin care nu va mai produce stofe de calitate bună din lână, care îşi dă aproape toată producţia în contul armistiţiului. Informaţie culeasă de la Costică Hiksohn.

Date în legătură în sectorul industrial de textile care nu mai produce după cerinţele pieţii şi lipsa ce se resimte din cauza dispoziţiei importurilor. Informaţie culeasă de la Costică Hiksohn.

Date în legătură cu sectorul confecţiilor de îmbrăcăminte care a scăzut foarte mult din cauza lipsei furniturilor a aţei şi în parte din cauza lipsei de aţă. Informaţie culeasă de la Rofert Schwartz.

Date în legătură cu stocurile de medicamente care descresc văzând cu ochii şi nu se mai reîmprospătează din cauză că lipseşte materia primă, informaţie culeasă de la farmacist.

Date în legătură cu activitatea lui Eliezer Menu care cumpără tot felul de lucruri pentru a le exporta în Israel. Informaţie culeasă de la Costică Hiksohn şi verificată de mine.

Date în legătură cu sectorul comercial particular care este pe cale să se lichideze începând cu marile magazine de en-gros.

I-am mai dat şi alte informaţii în legătură cu situaţia economică de care momentan nu-mi amintesc.

Am dat şi o serie întreagă de informaţii politice când îmi reamintesc de starea de spirit a oamenilor faţă de starea economică şi stabilizare.

Arată locul unde te întâlneai cu Lupu Haimsohn pentru a-i preda informaţiile?

În acea perioadă i-am dat informaţii la birourile grupării Mişmar unde ne vedeam aproape zilnic.

Cum îi dădeai aceste informaţii?

Informaţiile i le dădeam în mod verbal şi el îşi lua notiţe pe o foaie de hârtie care o ţinea permanent la el.

Ce discuţii ai avut cu Lupu Haimsohn, cu ocazia predării informaţiilor?

Lupu Haimsohn îmi cerea de câte ori îi dădeam informaţia să-i precizez dacă o am dintr-o sursă demnă de încredere şi dacă se poate pune bază pe ea. Mi-a mai spus întotdeauna să fiu cu băgare de seamă pentru cum dă loc la bănuieli deoarece aş putea fi arestat şi aş putea atrage după mine şi pe ceilalţi care lucrau.

Arată pe toţi care au fost de faţă cu ocazia predării fiecărei informaţii?

Niciodată nu i-am predat vreo informaţie faţă de martori, din contră avea obiceiul să încuie şi biroul când eram cu el.

Arată cine mai ştie în această perioadă despre legăturile dintre tine şi Lupu Haimsohn.

În mod sigur ştia ing. Gheler care se află în Bucureşti şi Eliezer, plecat, de asemenea, ştia şi ing. Anghel Dascălu şi Lazăr Lazarovici despre aceşti doi din urmă, arăt că eu personal nu am discutat cu Haimsohn despre ei însă ei făceau parte din secretariatul grupării.

Arată cum ai colectat informaţiile care i le-ai dat în această perioadă?

Informaţiile pe care le-am cules din provincie le-am cules verbal de la cei arătaţi prin deplasările mele personale întrucât mă deplasam des pentru a comanda diverse mărfuri pentru magazinul Ioan Bărbulescu la care lucram.

https://biblioteca-digitala.ro

Toţi funcţionarii din întreprinderile la care am cules aceste informaţii nu au ştiut că eu folosesc informaţiile pe care mi le dădeau ei în scopuri de spionaj.

Arată cum procedai cu acei funcţionari pe care i-ai folosit în culegerea informaţiilor?

Cu funcţionarii respectivi căutam să mă împrietenesc, îi invitam la restaurant cu ocazia căreia le dădeam câte o masă sau un pahar de vin câteodată şi bani sub formă de comision ei ştiind că fac aceasta pentru a putea obţine mai cu uşurinţă comanda care voiam să le fac, astfel puteam să culeg cu uşurinţă toate informaţiile ce îmi erau necesare. Banii i-a suportat firma Ioan Bărbulescu care ştia că eu îi folosesc în interesul firmei.

Ce discuţii ai avut cu Lupu Haimsohn, cu ocazia venirii lui Adam Rabinovici în ţară?

Înainte de a fi prezentat Adam Rabinovici, Lupu Haimsohn mi-a spus că Adam Rabinovici care a venit în ţară este un element capabil, cu experienţă bogată deoarece a mai lucrat şi în alte ţări ca instructor şi că în România va lucra o perioadă de timp mai mare şi se va ocupa cu toate chestiunile grupării noastre. Aceste discuţii le-am avut cu Lupu Haimsohn în luna noiembrie 1947, când deja Adam venise în ţară.

După această discuţie a convocat o şedinţă a biroului împreună cu comitetul Secţiei Bucureşti unde ni l-a prezentat în mod oficial spunându-ne cine este, scopul oficial a venirii sale în ţară, la scurt timp după şedinţa aceasta, Lupu Haimsohn mi-a spus că informaţiile le va preda lui Adam Rabinovici lucru de care ne-am convins la câteva zile când am fost chemat de Adam Rabinovici când el personal mi-a dat instrucţiuni de a lucra mai departe pe linie informativă aşa cum am arătat în declaraţia anterioară.

Arată datele biografice ale lui Adam Rabinovici şi locul unde se află în prezent?

Adam este numele său conspirativ, numele său adevărat este Rabinovici Zindel, este în vârstă de aproximativ 35 de ani şi cred că este originar din oraşul Bălţi, este căsătorit cu Brana Rabinovici şi are un copil în vârstă de 6 ani, după ce a fost expulzat din ţară a plecat la Praga, pe urmă la Viena şi de acolo la Paris unde a activat ca membru în conducerea mondială a grupării sioniste Haşomer Haţair şi în Partidul Mişmar tot la Paris fiind reprezentant pentru Franţa şi Europa.

În vara anului 1951 Halevy mi-a spus că Adam Rabinovici a fost rechemat în Israel pentru a se pregăti să plece în America.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

23 februarie 1952

Arată cum ai ţinut legătura cu Halevy în cursul anului 1949?

În cursul lunii mai, am mai fost odată la el după aceasta a plecat în străinătate, unde a stat circa 6 săptămâni, după venirea sa am început să-l văd pe Halevy începând de la sfârşitul lunii iulie 1949, de două sau de trei ori pe lună în sediul legaţiei şi odată la el acasă.

Arată ce informaţii i-ai dat în cursul anului 1949?

https://biblioteca-digitala.ro

În perioada aceasta, i-am dat următoarele informaţii:

Date în legătură cu formarea detaşamentelor de muncă compuse din tineretul recrutat care erau socotiţi ca ostaşi, fără însă a purta uniforma militară şi arme, ei făceau şi instrucţie, având comandanţi militari şi politici. Din ei făceau parte diferite categorii de tineret, printre care fii de chiaburi şi de evrei, iar la caz de nevoie aceste detaşamente puteau fi transformate în armată regulată. Informaţie primită de la locotenentul Balaban de la M.F.A.

Date în legătură cu construirea unei cazărmi, care va răspunde de întreaga noastră solicitare.

Arată locul unde primeai anumite misiuni de la Adam Rabinovici şi unde îi predai informaţiile?

De obicei îi dădeam informaţiile la el acasă, la secretariatul grupării „Mişmar" şi uneori mă chema să-l conduc acasă şi atunci vorbeam pe stradă.

Cu ce ai fost retribuit în această epocă şi ce raporturi de bani au existat între dumneata şi Adam Rabinovici?

Am fost retribuit indirect prin inginerul Halperin şi inginerul Ioji Gheler, de câte ori făceam deplasări în provincie şi decontam tot ce cheltuiam pentru întreţinerea mea şi biletele de drum.

Referitor la raporturile noastre băneşti, mai adaug că eu am luat din casieria secţiei „Mişmar" Bucureşti, în două rânduri suma de 55.000-60.000 lei. În primăvara anului 1948, Adam Rabinovici, m-a rugat să-i caut persoane care vor să transfere lei româneşti în valută străină, în primăvara anului 1948, ceea ce am şi făcut; am dus tratative cu Males şi Bercovici, amândoi negustori din Bucureşti, membri ai secţiei „Mişmar" din Bucureşti, care nu au acceptat din cauza preţului prea mare, am mai revenit odată la ei şi le-am spus că preţul este aşa de ridicat din cauză că transferul este foarte greu şi sigur, deoarece îl garantează banca grupării „Mişmar" din Israel, totuşi transferul nu s-a făcut.

Până la plecarea lui Adam din ţară, ştiu că s-au făcut transferuri de bani: Snaer, avocat, a transferat o sumă mare de bani, circa 3.000.000 lei şi mi-a propus şi mie să-i transfer banii ce-i vor rămâne şi din lichidare şi bijuteriile, însă nu a mai venit la mine; avocatul Snaer m-a întrebat dacă poate avea încredere în Adam şi dacă e sigur că va primi banii trimişi prin e.. Jacques Goldstein a făcut masive transferuri de valute şi aur, pentru diverse persoane din Bucureşti, printre care şi fratele său, toţi oamenii cu care lucra Jacques Goldstein, erau angrosişti de textile şi industriaşi, locul unde se făceau aceste tranzacţii, era în prăvălia lui Costică Itziksohn, din str. Soarelui, unde venea şi Eliezer, instructor palestinian.

Dau prezenta declaraţie liber şi nesilit de nimeni.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

25 februarie 1952

Arată pe larg tot ce s-a discutat în biroul lui Halevy atunci când i-ai fost prezentat de Adam Rabinovici?

https://biblioteca-digitala.ro

Adam Rabinovici, prezentându-mă, cu această ocazie i-a spus că eu sunt unul din cele mai bune elemente şi că eu sunt persoana despre care i-a cerut să mă angajeze la legaţie şi i-a repetat din nou rugămintea, că atunci când se va ivi prima ocazie, să nu mă uite şi să fiu angajat, i-a mai spus că eu voi ţine mai departe legătura cu oamenii din afara legaţiei şi îl voi informa de tot ce se întâmplă, totodată l-a rugat că de câte ori voi avea nevoie, să fiu primit şi ajutat cu privire la activitatea noastră de spionaj, la care Halevy a răspuns că nu mă poate angaja deoarece toate locurile sunt ocupate, însă mi-a spus să viu la el peste câteva zile că este ocupat din cauza plecării instructorilor palestinieni şi atunci va sta de vorbă cu mine. Conform înţelegerii noastre m-am prezentat la Halevy în biroul său la Legaţie, nemaifiind nimeni de faţă şi mi-a spus următoarele: că instructorii palestinieni şi Adam au părăsit graniţa cu bine; mi-a mai spus că în curând va pleca la Paris şi se va vedea cu dânşii, am discutat despre felul cum trebuie distribuite certificatele de emigrare, apoi Halevy mi-a dat instrucţiuni pentru a culege informaţii în domeniul economic-politic şi militar şi mi-a spus cum să procedez la transmiterea informaţiilor la Legaţie, tot cu această ocazie l-am întrebat în ce scop culegem astfel de informaţii, iar el mi-a spus că el transmite informaţiile ministerului de externe israelian, un lucru pe care l-am înţeles că informaţiile merg în mâinile serviciilor de spionaje imperialiste. Puţin mai târziu, Halevy mi-a confirmat că activitatea noastră de spionaj, se desfăşoară în folosul englezilor şi americanilor, spunându-mi într-o zi că fondurile şi o serie întreagă de ajutoare, privind emigrările şi chiar existenţa statului Israelian, provin de la americani, şi ca să putem exista ca stat, trebuie să facem politica imperialiştilor americani şi în consecinţă, să-i servim.

Când i-a dat prima informaţie lui Halevy?

Primele informaţii i-am dat lui Halevy în cursul lunii mai 1949, la sediul legaţiei Israelului.

Arată cum se făcea legătura cu Halevy şi ce ştiau funcţionarii Legaţiei în legătură cu vizitele ce le făceai lui Halevy?

Cu Halevy întotdeauna mă întâlneam în biroul său de la Legaţia Israelului prin deplasarea mea la faţa locului, când era afluenţă mare de oameni, spre a nu fi observat de securitate, la poartă eram primit cu uşurinţă, deoarece portarul avea dispoziţii în acest sens pentru toţi conducătorii sionişti să fie lăsaţi să intre. Apoi Ghertler, un funcţionar la biroul de informaţii a Legaţiei, mă anunţa lui Halevy prin telefon, până la aprobarea vizitei mele de Halevy, eu luam contact cu Moshe Weiss, Ella Spiegel, Dolfi, Iancu, Ricu Lupescu, Brener, intendentul Legaţiei şi omul de încredere al Legaţiei ce se ocupa îndeaproape cu împachetarea sacului diplomatic şi cu expedierea sa la gară, atunci când pleca curierul diplomatic.

Ce conţineau primele informaţii date lui Halevy în mai 1949?

Primele informaţii care i le-am dat lui Halevy erau date referitoare la încărcarea cu petrol în mai multe vase tancuri la Constanţa pentru Siria şi că exportul care trebuia să se facă pentru Israel, nu se mai face. Informaţia am avut-o de la Fermo, fost funcţionar la o societate petroliferă, azi fără ocupaţie, aflat în Bucureşti.

Despre concentrările de trupe la graniţa cu Iugoslavia în vederea reluării Banatului sârbesc de la iugoslavi, informaţie avută de la Robert Schwartz, fost funcţionar la Centrul de difuzare a presei, stă în Bucureşti, Calea Şerban Vodă nr. 111.

Date despre felul cum s-au făcut naţionalizările farmaciilor şi amănunte în legătură cu această problemă că naţionalizarea s-a făcut numai la oraşe şi satele au fost atinse foarte puţin, că se va reduce foarte mult numărul farmaciilor, deoarece stocul de medicamente este

https://biblioteca-digitala.ro

foarte redus, că farmaciile vor fi conduse de vechii patroni până se vor ridica noi cadre. În legătură cu această problemă i-am mai spus că se va începe o nouă speculă de medicamente la bursa neagră. Informaţie culeasă de la Clement Beral, farmacist, lucrează la o farmacie de stat.

Când şi unde i-ai dat aceste informaţii şi cine a mai fost de faţă?

La începutul lunii mai 1949, în localul Legaţiei Israelului, în biroul său, nemaifiind nimeni de faţă.

Arată ce se discuta cu această ocazie şi ce serviciu ţi-a cerut?

După ce i-am predat informaţiile, Halevy mi-a spus că continui să-i aduc informaţii în mod regulat şi m-a întrebat dacă informaţiile de mai sus sunt demne de toată încrederea în special aceea care se referea la petrol, deoarece această problemă îl interesează în mod special şi să caut să mă informez în continuare în legătură cu petrolul, apoi mi-a spus să mă interesez de oamenii de încredere care nu au o situaţie după autodizolvarea grupării şi să întocmesc o listă de toţi în vederea ajutorării lor cu bani.

De câte ori te-ai întâlnit cu Halevy în cursul lunii mai 1949 şi unde?

L-am întâlnit încă odată în jurul zilei de 20 mai în sediul Legaţiei în biroul său.

Ce informaţii i-ai transmis cu ocazia aceasta?

A doua oară nu i-am dat informaţii, m-am dus în mod special pentru certificatele de emigrare şi am luat de la el vreo 10 certificate şi am stabilit să viu după câtva timp pentru a-mi da alte certificate.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

27 februarie 1952

În cursul anului 1950, Halevy a părăsit statul R.P.R.?

Da a fost în primăvară plecat, când a stat două sau trei săptămâni şi a fost plecat odată în toamnă, unde a stat cam tot atâta timp.

Arată cum a evoluat raporturile între d-tale şi Halevy în cursul anului 1950?

Raporturile între mine şi Halevy în cursul anului 1950, au fost la fel ca şi acele din cursul anului 1949 când mi-am dus activitatea pe aceeaşi linie.

Ce instrucţiuni noi ai primit în această perioadă?

Halevy mi-a spus cu ocazia întâlnirilor noastre să fiu mai precaut întrucât Legaţia este supravegheată, să caut să mă controlez când mă întâlnesc cu prietenii mei şi la Legaţie să nu mă duc cu vreunul din conducătorii din provincie sau din Bucureşti. De asemenea, mi-a mai dat instrucţiuni să maschez legăturile mele cu dânsul, arătând celor care eventual ar fi întrebat, că am fost la Legaţia Israelului pentru a legaliza un act sau alte chestiuni ce mi-ar veni în cap şi că am căutat să iau contact cu Halevy însă el nu mă primeşte scuzându-se că este ocupat, mi-a mai spus că informaţiile care trebuiesc transmise urgent în cazul când vreau să-l văd să-l anunţ prin Mona Averbuch sau Ella Spiegel pentru a fixa o întâlnire.

https://biblioteca-digitala.ro

Unde te-ai întâlnit cu dânsul în cursul anului 1950?

În cursul anului 1950, m-am întâlnit cu Halevy numai în biroul său din sediul Legaţiei Israelului

Arată informaţiile pe care le-ai transmis în cursul anului 1950?

Date în legătură cu construirea unui aerodrom mare la Ianca lângă Buzău, că acest aerodrom nou, va fi cel mai mare din ţară, tot pe acelaşi loc se construieşte şi o cazarmă şi depozite de benzină, pe acest aerodrom vor putea ateriza cele mai mari avioane, valoarea lucrării va atinge aproape două miliarde, că mai sunt în proiect şi alte aerodromuri şi alte lucrări de forturi. Informaţia culeasă de la Ion Lupescu, contabil şef la Direcţia Generală a Serviciului Muncii pe şantierul Ianca.

Date în legătură cu manevre militare ce au avut loc în apropiere de Piteşti, manevre la care au luat parte toate armele şi au luat parte foarte multe regimente, manevrele au avut loc în toamna anului 1950. Informaţia am cules-o în tren, într-o gară de lângă Piteşti, unde se îmbarcase în vagoane tunuri, tancuri, maşini şi trupă, toate armele şi echipamentul era complet nou, în tren oamenii comentau în legătură cu aceste manevre.

Date amănunţite în legătură cu construirea unei închisori şi birouri (centrala telefonică, tot ce este în închisoarea în care sunt eu), a Ministerului Afacerilor Interne la Ploieşti. Informaţie culeasă de la Chicoş, meşter electrician la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu inundaţiile ce le-a făcut Dunărea la Giurgiu, că a fost adusă armata, pentru a se ajuta la evacuarea fabricii de zahăr Popa Şapcă de acolo, că în fabrică se găseau câteva mii de vagoane de zahăr la dispoziţia M.A.I. şi că au fost aduşi muncitori care au făcut muncă voluntară, cu această ocazie a fost în inspecţie tovarăşul ministru Emil Bodnăraş, care a stat câteva ore la faţa locului, spre a vedea cum se lucrează. Fapte văzute de mine la faţa locului, lucrând atunci la un şantier pe terenul fabricii de zahăr.

Date în legătură cu întreprinderile „Sovrom-construcţie", în planul de lucru pe anul 1950, au fost repartizate cele mai multe şi mari construcţii din R.P.R., întreprinderilor „Sovrom-construcţii", iar întreprinderilor de construcţii de stat româneşti, li s-au repartizat lucrări mai mici şi de valoare mai mică, având astfel posibilităţi mai reduse de dezvoltare şi s-a creat şi o rivalitate între întreprinderile „Sovrom-construcţii" şi întreprinderile de stat, totodată şi la repartiţia materialului, erau preferate la toate fabricile, întreprinderile „Sovrom". Informaţie culeasă de la inginerii unde lucram eu la Întreprinderea nr. I, Construcţii.

Date în legătură cu construirea unui canal colector în Bucureşti, deoarece canalizarea Bucureştiului era veche, şi suprafaţa clădită a crescut enorm şi clădirea Casei Scânteii se făcea pe un teren fără canalizare, iar acolo aveau să locuiască şi să lucreze câteva mii de oameni, s-a hotărât construirea acestui canal colector, pe o lungime de câţiva kilometri şi care lucrare trebuia să coste o sumă fantastică, s-a început lucrarea, a ţinut câteva luni şi pe urmă a trebuit să fie întreruptă, deoarece le necesita foarte mult ciment, fier şi cherestea şi cum aceste materiale nu se găseau, fiind necesare în altă parte, la lucrări mai importante, lucrarea a fost întreruptă. Informaţia o deţin de la Iosif Brotman, funcţionar la Direcţia Generală a Serviciului Muncii.

Date în legătură cu aprovizionarea cu material lemnos, şi cherestea, aprovizionarea cu aceste materiale se făcea foarte greu, deşi ea a fost planificată, iar ceea ce se dă, este de calitate proastă, căci cheresteaua de calitate bună, era toată rezervată pentru export, în afară de asta, materialele soseau cu întârziere din cauza lipsei de vagoane de marfă. Informaţie culeasă de la Baraf, care era delegatul Întreprinderii nr. 1, la fabricile de cherestea din ţară.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu panel din care se face mobilă fină, uşi în industria aviaţiei. Nu se pune aproape deloc pe piaţă în vânzare şi nici măcar întreprinderilor de stat nu se dă, deoarece aproape toată cantitatea produsă este rezervată pentru export cu toate că în R.P.R. se produc cantităţi foarte mari de pal. Informaţie culeasă de la Lupu, contabil la industria lemnului.

Date în legătură cu producţia de oxigen. În Bucureşti există două fabrici de oxigen, între care una este stricată, iar aceea care mai lucrează, nu poate să facă faţă cerinţelor în afară de faptul că şi ea se strică câteodată, oxigenul este foarte necesar în industrie şi în ateliere, deoarece fără oxigen nu se poate face sudură autogenă şi din cauza asta de foarte multe ori, maşini şi piese stau pe loc şi nu se produce nimic. Informaţie culeasă de mine când am fost să ridic oxigen pentru Întreprinderea nr. 1, de la funcţionarii fabricii „Oxigenul" Bucureşti.

Date în legătură cu producţia Feroemail din Ploieşti care produce piese din fontă emailată şi piese din fontă, care nu poate face faţă cerinţelor, iar unele articole nu le face deloc sau în cantităţi foarte mici, din care cauză de foarte multe ori nu se pot termina lucrări. Informaţie culeasă de la Aurelia Berlinschi, şef serviciu instalaţii la Întreprinderea nr., Construcţii.

Date în legătură cu fabrica „Armătura" din Cluj, care produce diferite piese din alamă şi bronz, ca tot felul de robinete şi altele strict necesare pentru instalaţiile sanitare şi care livrează în cantităţi foarte mici din lipsă de materii prime, această fabrică a fost comasată cu alte fabrici. Informaţie culeasă de la Mişu Lehrner, care s-a deplasat la fabrică, pentru a ridica o cantitate de materiale necesare.

Date în legătură cu uzinele „Republica", care face tot felul de ţevi, una din cele mai mari uzine din ţară, nu poate face faţă nevoilor şi livrează cu mari întârzieri, înainte lucra ţevi de toate dimensiunile şi acuma numai anumite dimensiuni. Informaţie culeasă de la Moscovici, delegatul Ministerului de Construcţii pe lângă uzinele „Republica".

Date în legătură cu uzinele „23 August" care lucrează vagoane, că această uzină, trebuie să livreze zilnic un număr de vagoane de marfă de 50 de tone, fiecare pentru Uniunea Sovietică. Informaţie culeasă de mine când am fost la uzinele „Republica" pentru a ridica materiale pentru Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu producţia de benzină, că s-a raţionalizat consumul de benzină la toate întreprinderile de stat şi că nu s-au dat repartiţii suficiente pentru nevoile întreprinderilor din care cauză întreprinderile au de suferit, preţul benzinei a fost majorat pentru consumul particular, în primul rând ca să consume mai puţină măsură benzină, toate astea s-au făcut pentru a se putea exporta o cantitate cât mai mare de benzină. Informaţie culeasă de la Weintraub, şef serviciu de transport la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu distribuirea păcurii, că acest articol a fost restrâns la maximum pentru consumul particular şi chiar la întreprinderile de stat, când era vorba de încălzitul caloriferelor, iar în industrie trebuie consumată cu foarte multă economie, totodată s-a luat din consumul particular gazul metan, în Bucureşti, pentru ca industriile din Bucureşti, să înlocuiască instalaţiile de păcură cu instalaţii de gaz metan, conducta de gaz metan care alimentează Bucureştiul avea presiune suficientă ca să aprovizioneze şi sectorul particular şi industria, toate aceste raţionalizări s-au făcut cu scopul ca o cantitate cât mai mare de păcură să rămână pentru export. Informaţie culeasă tot de la Weintraub.

Date în legătură cu reducerile de personal, se fac mari reduceri de personal în toate întreprinderile de Stat, privind numai personalul administrativ nu şi cel tehnic, că oamenii concediaţi, sunt trimişi în producţie spre a se recalifica, învăţând meserie sau la dispoziţia braţelor de muncă, spre a fi plasaţi din nou, cu această ocazie, Comitetul Democratic

https://biblioteca-digitala.ro

Evreiesc a intervenit ca evreii să nu fie atinşi de aceste concedieri, spre a nu se gândi la plecarea în Palestina. Au fost concediaţi numai evrei mai în vârstă. Informaţia o deţin de la Saul Horovitz, funcţionar la serviciul personalului în Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu producţia uzinelor „Nădlac", aceste uzine produc tablă neagră şi galvanizată şi se află situate lângă Lugoj, ea mai avea şi atelier de prelucrat table, astăzi ea nu produce cu toată puterea ei de lucru, livrând foarte greu, şi tabla ce o scoate este de multe ori de proastă calitate, tablă galvanizată, nu produce deloc, momentan, deoarece îi lipseşte materia primă, pentru galvanizare, deşi am arătat că avem o repartiţie de mult pentru tablă galvanizată, că s-a mai deplasat cineva odată tot pentru asta, că această tablă ne este necesară la o lucrare ce o avem de la M.A.I. mi s-a făgăduit că atunci când va veni materia primă, vom fi primii care vom primi. Informaţie culeasă de mine la faţa locului unde m-am deplasat în interes de serviciu.

Date în legătură cu uzinele „Oţelul Roşu"; aceste uzine sunt aproape din cele mai mari din ţară; ele au furnale foarte mari, turnătorii, fabrică de tablă de toate dimensiunile, au capacitate foarte mare de producţie şi un număr foarte mare de muncitori, aceste uzine nu pot ca să facă faţă tuturor cerinţelor şi nemailivrând tot ce producea înainte, în cazul cel mai bun, livrează cu mari întârzieri. Informaţie culeasă de mine la faţa locului, când m-am deplasat să ridic o repartiţie şi nu am reuşit, pentru Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu importurile de fitinguri; aceste piese sunt indispensabile lucrărilor de instalaţii de apă şi calorifer, astăzi se face un import foarte redus de fitinguri şi de multe ori lucrările nu se pot termina din această cauză, acum se importă din Polonia şi Cehoslovacia, iar pentru nevoile anului 1950, s-au importat 6 vagoane de fitinguri pentru toate întreprinderile de construcţii din ţară, ceea ce reprezintă foarte puţin iar unele piese sau dimensiuni nu au venit deloc, sau în cantităţi foarte mici. Informaţie culeasă de la Aurelia Berlinschi, şef serviciu instalaţii la întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu construirea unui oraş muncitoresc la Hunedoara, că lucrarea merge foarte greu, că se lucrează în condiţii foarte grele, recrutându-se în acest scop, cu greu mâna de lucru, iar personalul tehnic, este obligat să meargă acolo să lucreze, iar dacă nu vor, sunt ameninţaţi că vor fi trimişi să lucreze la canal. Informaţie culeasă de la Aurelia Berlinschi, funcţionară la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu construirea canalului Dunărea Marea Neagră, că această lucrare merge foarte greu, datorită faptului că lipsesc muncitori calificaţi, că foarte mulţi care vin acolo să lucreze, stau puţin şi fug, că condiţiile de viaţă sunt foarte grele, că lipseşte apa de băut şi pentru spălat, că este o climă foarte grea, că se lucrează cu deţinuţi de drept comun şi politici, că se întâmplă foarte multe accidente de muncă, din care şi multe sunt mortale, că această lucrare nu se va termina la timpul fixat, mai ales că de multe ori se lucrează şi mai încet din lipsă de materiale. Informaţie culeasă de la ing. Lica Goldenberg, care lucrează la Canal.

Date în legătură cu Fabrica „Electrocablu", care se află la marginea Bucureştiului, produce tot felul de cabluri electrice, tub bergman, şi doze, lucrează în plin la Grădiştea lângă Bucureşti, care avea o capacitate de circa 500 de ostaşi şi mai avea şi grajduri pentru cai, garaj şi depozit de muniţii, că se vor face mai multe cazărmi în jurul marilor oraşe. I-am mai spus că într-o zi a venit în inspecţie un tovarăş colonel rus, împreună cu o comisie de ofiţeri superiori români şi au vizitat toată lucrarea şi au fost mulţumiţi de ea şi de poziţia cazărmii. Informaţie dată de mine de pe şantierul unde am lucrat.

Date în legătură cu transformarea câtorva grajduri mari în cazărmi şi refacerea unei cazărmi din oraşul Giurgiu, cu o capacitate foarte mare de soldaţi, lucrarea a fost făcută de

https://biblioteca-digitala.ro

Întreprinderea nr. 4, Construcţii unde am lucrat eu şi informaţiile le-am cules când am fost acolo să duc nişte materiale.

Date în legătură cu manevrele ce au avut loc în toamna anului 1949 şi la care au asistat şi tov. ofiţeri sovietici. Informaţie culeasă de la un căpitan, care făcea parte din regimentul unde am lucrat la construirea cazărmii din Grădiştea.

Date în legătură cu epurările ce se fac în armată şi că se urmăreşte ca până la urmă toţi ofiţerii din vechea armată să fie înlocuiţi complet, în care scop se instruiesc mereu elemente muncitoreşti care să devină ofiţeri. Informaţie culeasă de la Niculescu Bolintin, normator la Întreprinderea nr. 1, Construcţii. Fost ofiţer.

Date în legătură cu construirea a 6 grajduri pentru boi, ce se făceau la Giurgiu pe malul Dunării, cu o capacitate de o sută de vite pentru fiecare grajd, că aceasta a fost prima lucrare ce s-a efectuat iarna după principiile Sovietice de lucru, că s-a lucrat foarte greu, din cauza unor elemente reacţionare, că după ce am făcut tot posibilul să terminăm primele grajduri de abia nu s-au găsit vite cu ce să fie umplute grajdurile. Informaţie luată de mine de pe şantierul unde am lucrat la Întreprinderea nr. 4, Construcţii.

Date în legătură cu construirea unor grajduri pentru o gospodărie colectivă lângă Giurgiu, lucrare care s-a făcut prin muncă voluntară de către muncitorii de pe şantierul unde am lucrat eu şi că o parte din materialele necesare au fost date de către Întreprinderea nr. 4, Construcţii, că elementele chiabureşti au sabotat pe toate căile crearea acestei gospodării colective. Informaţie culeasă de mine de la diferiţi muncitori care au luat parte la această lucrare.

Date în legătură cu interzicerea întrebuinţării cimentului „Portland" care se va întrebuinţa numai în cazuri cu totul excepţionale, deoarece acest ciment merge pentru export, în locul cimentului „Portland" se va întrebuinţa numai cimentul metalurgic. Informaţie culeasă de la Goldenberg, şeful serviciului de materiale a Întreprinderii nr. 4.

Date în legătură cu blocarea ipsosului, care nu va mai fi pus în vânzare. Informaţie culeasă de la Goldenberg, şeful serviciului materiale. Întreprinderea nr. 4, Construcţii.

Date în legătură cu planificarea materialelor ce trebuiau să vină din fabrici, că fabricile nu puteau să facă faţă cerinţelor, că de cele mai multe ori se trimiteau altceva decât era nevoie, şi uneori nu se trimitea deloc, din această cauză sufereau lucrările foarte mult şi nu se putea îndeplini planul de lucru la timp. Informaţie culeasă de mine pe şantierul unde am lucrat.

Date în legătură cu lipsa de vagoane de marfă, care erau reparate pentru scopuri speciale, iar pentru transportul mărfurilor trebuiau făcute cereri cu mult timp înainte de aveai nevoie şi nu căpătai, întotdeauna era preferat întotdeauna M.F.A. Informaţie culeasă de la şeful gării din Grădiştea.

Date în legătură cu lipsa de autocamioane şi restricţiile care se făceau în cadrul întreprinderilor de stat, pentru folosirea propriilor lor autovehicule. Informaţie culeasă de la Szabo, funcţionar la Întreprinderea nr. 4, Construcţii.

Date în legătură cu normele de plată a muncitorilor şi a meseriaşilor, care au fost copiate după sistem sovietic de salarizare, crează foarte multe greutăţi mai ales în perioada de sezon de lucru, deoarece muncitorii şi mai ales cei calificaţi cereau întotdeauna dublu decât li s-ar fi cuvenit şi atunci întreprinderile erau nevoite să găsească mijloace de a plăti această diferenţă de preţ nelegal, pe lângă asta se întâmpla ca întreprinderile de stat să se concureze între ele luându-şi muncitorii calificaţi şi chiar cei necalificaţi. Date culese de la muncitorii de pe şantiere şi de la normatori.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu comerţul de stat, în special în ramura articolelor tehnice şi în alte multe sectoare este foarte prost aprovizionat din cauza lipsurilor de importuri, în schimb se mai pot găsi foarte multe articole la consignaţia, unde vechii negustori vin să-şi depună marfa. Informaţii culese de la Zamvelman, funcţionar, Consignaţia Bucureşti.

Date în legătură cu activitatea portului Giurgiu, că nu se mai face aproape nici un fel de activitate în port, că vama portului ar fi goală, că singurele vapoare ce vin sunt aproape numai cele sovietice şi bulgare, că şantierele din Giurgiu, aproape nu mai fac nimica. Informaţie culeasă de la Mazilu Niculae, funcţionar Întreprinderea nr. 4, Construcţii.

Date în legătură cu producţia fabricilor de caiele şi texturi, care nu se mai găsesc deloc şi sunt foarte necesare în industria încălţămintei. Informaţie culeasă de la Ştrul Beer, funcţionar la firma Ioan Bărbulescu.

Date în legătură cu specula ce se face cu cartelele de îmbrăcăminte, că foştii negustori cumpără aceste cartele de la funcţionari şi apoi cumpără ei mărfurile, pe care le speculează la bursa neagră. Informaţie culeasă de la Nuţa Negrea, funcţionar „Centrocomtextil".

Date în legătură cu o secţie a „Jointului" care se numeşte „Icem" şi care primeşte valută din Paris şi o schimbă la cursul oficial, iar cu sumele realizate se ajută evrei care emigrează şi dacă va fi nevoie, ne vom putea servi de această societate. Informaţie culeasă de la Leon Singer, care era funcţionar acolo şi care putea să ne servească în această chestiune. Această informaţie avea şi scopul ca dolarii americani să vină prin legaţia Israelului pentru a-i putea specula şi să nu vină prin Banca de Stat a R.P.R.

Şi alte informaţii militare, economice şi politice.

Cum ai cules aceste informaţii?

O parte din informaţii le-am avut de la cei arătaţi mai sus şi prin deplasările mele în provincie în cadrul serviciului, care l-am avut la Întreprinderea nr. 4, Construcţii, verificate personal de mine, o parte din informaţii le aveam de la Lupu Haimsohn, care mi le dădea când nu se putea duce la Legaţie.

Care din oamenii care i-ai folosit pentru culegerea informaţiilor ştiau că informaţiile merg la Legaţie?

La toţi oamenii din subordinea mea pe linie sionistă le-am spus că informaţiile pe care mi le dau ei, eu le dau lui Halevy, atunci când mă duc să mă interesez de chestiunile lor, la ceilalţi de la care am luat informaţii, întotdeauna căutam să-mi câştig prietenia lor şi luam informaţiile sub formă de discuţii.

Ce alte servicii ţi-a cerut Halevy în cursul anului 1949?

Halevy m-a însărcinat cu distribuţia certificatelor de emigraţie, mă trimitea să fac liste de oamenii care să primească certificate care, în mod normal, oamenii trebuia să le primească de la rudele din Israel, prin poştă, însă primeau certificate numai aceia care socoteam noi că trebuie să primească. Halevy complecta certificatele iar mulţi le trimiteau cu poşta, aceste operaţii le-am făcut de mai multe ori în cursul anului 1949. De asemenea începând din luna mai 1949, mi-a dat periodic o dată pe lună sau la 6 săptămâni sume de bani variind între 25.000-40.000 lei pentru a-i distribui sub formă de ajutor foştilor funcţionari şi activişti ai grupării „Mişmar" indicaţi de mine. Ştiu că asemenea sume de bani primea şi Lupu Haimsohn, Zoltan Hirsch, care şi ei la rândul lor le distribuiau oamenilor.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

28 februarie 1952

Arată cum ai luat contact cu Loker?

La începutul lunii august 1951, m-am dus la Legaţie şi l-am rugat pe Ghertler să mă anunţe lui Loker prin telefon, imediat Ghertler mi-a spus că mă aşteaptă în biroul său, unde m-am şi dus şi unde l-am găsit singur pe Loker în acelaşi birou unde lucrase Halevy.

Cu această ocazie, Loker mi-a spus că i-a vorbit Halevy despre mine ca despre un element bun şi capabil şi speră că vom colabora tot aşa de bine până la venirea lui Niv în ţară, apoi mi-a dat suma de 30.000 lei şi mi-a spus să caut să aduc informaţii lui direct, pe care le voi culege, mi-a mai spus că vom păstra aceleaşi relaţii care le-am avut şi cu Halevy fără să-mi dea vreo instrucţiune în plus, după aceasta eu l-am întrebat ce noutăţi mai are în legătură cu organizarea trecerilor frauduloase de frontieră, pe care le organizează Legaţia şi dacă a făcut vre-un progres, la care el mi-a răspuns că lucrurile au rămas aşa cum s-a stabilit cu Halevy şi noi vom găsi mijlocul să vă anunţăm momentul potrivit ca să vă pregătiţi.

Arată în mod detailat când s-au organizat aceste treceri de frontieră frauduloase şi amănuntele pe care le cunoşti?

La 20 iulie 1951, când m-am întâlnit cu Zoltan Hirsch, acesta mi-a spus că Legaţia se ocupă cu organizarea unor treceri frauduloase de frontieră, fără să-mi dea nici un fel de amănunt cum şi în ce fel, afară de faptul ca să mă pregătesc şi eu pentru plecare, aşa cum arătam într-una din declaraţiile mele.

Am aflat că organizatorul acestor treceri frauduloase de frontieră a fost Halevy, printr-o şmecherie care am întrebuinţat-o cu Loker pe care l-am întrebat în mod direct ce se aude cu plecările frauduloase, la care mi-a răspuns: aşa cum s-a stabilit cu Halevy.

Până când ai avut legături cu Loker?

Am avut legături cu Loker până la arestarea mea, însă personal l-am întâlnit încă odată în cursul lunii august 1951, la circa 8 zile după prima întâlnire.

Cum ai ţinut legătura cu Loker?

Legătura cu Loker am ţinut-o prin Zoltan Hirsch şi odată prin Ella Spiegel.

Arată care a fost cauza acestui procedeu?

La a doua întâlnire care am avut-o în cursul lunii august 1951, cu Loker, acesta mi-a spus să nu mai vin la Legaţie un timp, deoarece s-au făcut iar o serie de arestări şi că s-ar putea să fiu urmărit şi arestat dacă aş continua să viu la Legaţie în această epocă critică, apoi mi-a spus să-mi continui activitatea, însă să fiu mai prudent, iar informaţiile pe care le voi culege să i le trimit lui prin Zoltan Hirsch, la care voi primi instrucţiunile necesare şi bani.

L-ai mai văzut de la această dată pe Loker?

Nu, de la această dată, nu l-am mai văzut pe Loker şi nici nu am vorbit cu el, la telefon, deoarece de atunci îmi făcea legătura cu el Hirsch Zoltan.

Arată ce discuţii ai avut cu Zoltan Hirsch, referitor la desfăşurarea activităţii de spionaj, conform înţelegerii cu Loker?

https://biblioteca-digitala.ro

M-am întâlnit cu Zoltan Hirsch după câteva zile la el acasă, în urma unei înţelegeri care am avut-o prin telefon ca să viu la el că are să-mi comunice anumite chestiuni importante, cu această ocazie, Zoltan Hirsch mi-a spus că informaţiile pe care le voi culege de acum încolo să i le transmit lui, iar el va preda informaţiile furnizate de mine cât şi informaţiile pe care le va culege el, soţiei sale Reghina Hirsch pentru că s-a înţeles cu Loker ca informaţiile să fie predate numai prin Reghina Hirsch, care ne va aduce şi sumele de bani necesare pentru activitatea noastră, mie mi-a mai spus că aceste sume de bani să vin să le iau în aceeaşi zi, deoarece are frică să ţină bani în casă.

Arată până când ai ţinut legătura cu Zoltan Hirsch şi unde te întâlneai cu el.

Cu Zoltan Hirsch, am ţinut legătura până la arestarea sa şi mă întâlneam cu el la el acasă sau la meciurile de fotbal, pentru a nu fi observaţi de securitate, aceasta s-a întâmplat până la începutul lunii ianuarie 1952

Arată ce informaţii ai transmis în această perioadă Legaţiei prin Hirsch Zoltan?

În perioada aceasta i-am dat următoarele informaţii:

Procesul sioniştilor, va avea loc la începutul anului 1952. Informaţie culeasă de la inginerul Carol Wexler, că este informat dintr-o sursă sigură, că acest proces va avea loc şi nu poate să-mi spună sursa, deoarece este ceva secret.

Date în legătură cu acţiunea unor rebeli, că în judeţul Suceava, au avut loc o serie de lupte grele cu rebeli, că s-au lansat paraşutişti, şi că au avut loc şi lupte de aviaţie şi că se fac multe cercetări şi arestări de chiaburi în judeţul Suceava. Informaţie culeasă de la Ştefan Kardos, mecanic la Cooperativa „Aurora".

Date în legătură cu eliberarea livretelor, i-am spus că la început nu s-au dat livrete la evrei, care au depus acte pentru emigrare, dar că aceasta va dura puţin timp şi până la urmă vor căpăta toţi evreii livrete pentru a se avea o evidenţă a tuturor oamenilor responsabili pentru armată. Informaţie culeasă cu ocazia livretului militar.

Date în legătură cu trimiterea de medici în Coreea, i-am spus că din R.P.R. se trimit în mod regulat pe o perioadă de un an de zile medici ca voluntari şi că ei sunt foarte bine retribuiţi. Informaţie culeasă de la dr. Gelu Sileanu, care a plecat în Coreea.

Date în legătură cu ştampilarea buletinelor de populaţie, i-am spus că toate buletinele de populaţie vor fi ştampilate de întreprinderile unde lucrezi, ca la o eventuală razie, să se ştie cine este în câmpul muncii şi cine nu, iar la eliberarea paşapoartelor de emigrare se va vedea cine a făcut declaraţii cinstite sau nu. Informaţie culeasă în cadrul întreprinderii unde lucram eu.

Date în legătură cu activitatea cooperativei la Fabrica de ciment Bucureşti, i-am spus că trebuie să terminăm acolo montarea unei noi fabrici de ciment, dar că nu se poate termina lucrarea, deoarece nu ne sosesc din fabrică o mulţime de piese ce trebuiesc montate şi poate în mijlocul anului 1952, vom fi gata, i-am mai spus că tot la fabrică s-a descoperit o bandă care fura cantităţi mari de ciment. Informaţie culeasă la locul unde lucram eu.

Şi alte informaţii cu starea magazinelor de pe piaţa Bucureştiului, starea de spirit, în legătură cu reforma bănească.

Arată cum i-ai transmis aceste informaţii?

Informaţiile de mai sus i le-am transmis întotdeauna verbal.

Cu ce sume de bani ai fost retribuit în această perioadă?

În această perioadă, am primit de la Zoltan Hirsch 60.000 lei şi mi-a spus înainte de arestarea sa că mi se va da o sumă mai importantă de bani, pentru că să nu mai fie o

https://biblioteca-digitala.ro

problemă în relaţiile noastre şi pentru eventualitatea că s-ar fi ivit vreo arestare a vreunuia dintre noi şi spre a avea şi o rezervă de bani. Acea sumă nu am primit-o deoarece el a fost arestat între timp, tot atunci mi-a mai spus că dacă am urgentă nevoie de bani, să trec pe la Reghina, soţia sa care îmi va da banii necesari, însă am refuzat această propunere, după arestarea sa şi a soţiei sale, am evitat să i-au contact cu Loker pentru a cere bani, deşi Zoltan Hirsch mi-a spus că Niv a propus să mi se dea o sumă de bani pentru o perioadă mai îndelungată, am evitat deoarece îmi era frică să nu fiu arestat şi mai ales că aveam consemn în direcţia aceasta, că cel mult o lună de zile, să nu mai mergem la Legaţie, atunci când se face vreo arestare, iar după aproape o lună de zile, după arestarea lui Zoltan Hirsch, am fost şi eu arestat.

Arată discuţiile pe care le-ai avut cu Zoltan Hirsch şi cu Reghina Hirsch în legătură cu activitatea de spionaj?

Date în legătură cu producţia fabricii „Electroaparataj" din Bucureşti, care produce tot felul de aparate şi accesorii pentru instalaţii electrice, aproape tot consumul intern se acoperea din importurile care se făceau mai ales din Germania, astăzi această fabrică nu face faţă decât în mică măsură cerinţelor şi produce marfă de proastă calitate. Informaţie culeasă de la Mişu Lehrner, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu activitatea P.M.R. la ţară, că activitatea la ţară, se duce foarte greu, că elementele chiabureşti şi reacţionare care sabotează prin toate mijloacele acţiunile partidului, că se întâmplă uneori şi crime. De aceea oamenii partidului care merg pentru diverse munci la ţară, se duc înarmaţi şi niciodată nu merge unul singur, că s-au făcut anumite restricţii şi că se întăreşte paza la sate în cursul nopţii. Informaţie primită de la Robert Schwartz, funcţionar la Centrul de Difuzare a Presei.

Date în legătură cu construirea unei fabrici de ciment la Medgidia, s-a început construirea acestei fabrici pentru a deservi în primul rând nevoile Canalului Dunăre Marea Neagră, dar că lucrările merg foarte greu. Informaţie culeasă de la inginer Duncan, din Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Date în legătură cu industria alimentară, că Ministerul Industriei Alimentare are în depozitele fabricilor şi în magazii din Bucureşti, cantităţi mari de alimente din sectorul industriei alimentare, dar nu le scoate pe piaţă, făcând mereu rezerve, iar o bună parte din producţie merge la export. Informaţie culeasă de la Marcu Beer, contabil la Ministerul Industriei Alimentare.

Date în legătură cu nişte lucrări la 6 ferme din jurul Bucureştiului, că la aceste ferme întreprinderea unde am lucrat eu, trebuia să facă instalaţiile de apă şi de lumină, după ce am început să aducem materialele care le aveam şi am început să lucrăm, a trebuit să încetăm lucrul din lipsă de fonduri. Aceste ferme trebuiau să devină o bază foarte importantă pentru aprovizionarea Capitalei. Informaţie culeasă în cadrul serviciului meu.

Date în legătură cu situaţia financiară a întreprinderilor de construcţii, cam prin luna octombrie sau noiembrie 1950, întreprinderile de construcţii au început să plătească salariile cu întârziere, deoarece nu aveau fondurile necesare, asta se datora întâi faptului că erau prea mulţi funcţionari administrativi şi apoi întreprinderile întreţineau şcoli de calificare, care costau foarte multe parale, pentru asta s-a repus în gaj la Ministerul construcţiilor, cea mai mare parte din materialele ce le aveau întreprinderile în depozite, iar dacă aveau nevoie din aceste materiale, le răscumpărau la minister. La întocmirea listelor de materiale am lucrat şi eu, iar ca un rezultat a acestei situaţii mai târziu s-au făcut liste pentru restructurări de personal. Informaţia culeasă de mine în cadrul întreprinderii şi la

https://biblioteca-digitala.ro

Ministerul Construcţiilor, când mă duceam după repartiţiile materialelor şi de la funcţionarii din întreprinderea 19 instalaţii şi întreprinderea nr. 2 de construcţii.

Date în legătură cu aprovizionarea Capitalei cu cartofi şi legume, că această aprovizionare se face foarte greu, din cauza chiaburimii şi că se face o mare speculă cu aceste alimente şi că piaţa va fi foarte greu satisfăcută în această iarnă. Informaţie culeasă de la Lionel Wexler, funcţionar la Aprozar.

Date în legătură cu construirea unui post de telegrafie fără fir şi de radio lângă aeroportul Clinceni la marginea comunei Bragadiru, lângă Bucureşti, că la aeroportul Clinceni este o şcoală de aviaţie şi de paraşutişti. Informaţie culeasă de mine, când am fost cu materiale acolo în cadrul întreprinderii nr. 1, Construcţii.

Arată dacă ai predat informaţiile lui Halevy în această perioadă faţă de o persoană şi dacă au fost de faţă vreo persoană în timpul ce te aflai în biroul său în legătură cu alte chestiuni?

În legătură cu informaţiile, niciodată nu am discutat cu Halevy faţă de martori. În legătură cu alte chestiuni, am fost la el cu Gabay Armand, pentru a interveni pentru nişte oameni din gruparea „Mişmar" ca să fie programaţi, am fost cu Mişa Flexor, ca să îl recomand lui Halevy şi am fost cu Iancu Kromenfeld şi cu Moshe Weiselberg, pentru programarea lor, de asemenea, ştia în mod precis de câte ori veneam la Halevy, Moshe Grunberg, secretarul lui Halevy şi Gertler, care mă anunţa la el, în epoca când veneam la Legaţie pentru programări, ştia şi Moshe Weiss şi Dolfi, căci veneam la ei să-mi dea bilete de vapor cu lista aprobată de Halevy, iar uneori Halevy telefona jos că lista mea e în regulă.

Arată în mod detailat discuţiile pe care le-ai avut cu Halevy cu ocazia fiecărei întâlniri.

Cu ocazia predării informaţiilor lui Halevy în legătură cu construirea aerodromului de la Ianca, Halevy mi-a mulţumit şi mi-a spus că contează pentru noi, o bombă şi se termină cu el, cu altă ocazie, mi-a mai spus că la momentul oportun, când situaţia va fi coaptă, atunci americanii vor găsi un pretext pentru a arăta lumii, că sovieticii au organizat războiul şi că au început primii atacul. Halevy se referea la un război început de americani şi englezi, în cel mult doi ani de zile, când vor fi complet pregătiţi dând vina că acest nou război, va fi provocat de trupele sovietice. Am mai discutat cu el chestiuni la diverse întâlniri, referitoare la regimul din ţară, criticând reformele ce s-au făcut.

Halevy prin lămuririle care mi le-a dat cu privire la exportul de petrol, cereale şi alimente din R.P.R., s-a dovedit a fi un duşman de moarte al R.P.R.-ului. Uniunii Sovietice şi ţărilor de democraţie populară. Discutând cu el chestiuni externe, Halevy îmi explica că întreaga Europă capitalistă, cât şi Israelul se conduc la ordinele americanilor şi că blocada ţărilor de democraţie populară va continua până la distrugerea lor ca regim politic. Mi-a mai spus că Tito şi-a băgat minţile în cap, la timp şi a salvat Iugoslavia şi că Statul Israel e în relaţii foarte bune cu statul Iugoslav, apoi mi-a mai spus că mulţi evrei, care au trecut graniţa fraudulos în Iugoslavia, au fost trimişi în Israel, fără a li se face greutăţi, fiind uneori ajutaţi cu îmbrăcăminte şi bani. Mi-a mai spus că în România şi Ungaria, sunt cele mai mari greutăţi de a lucra cu conducătorii din guvernele acestor ţări, pe linia emigrărilor din cauză că în conducerea acestor guverne se opun cel mai mult la rezolvarea emigrărilor şi evreilor oameni de răspundere.

În jurul lunii august 1950, Halevy mi-a spus să stau un timp ascuns sau să plec din Bucureşti, întrucât are informaţii din sursă sigură, că se vor face noi arestări. În august 1951, am fost din nou anunţat prin Zoltan Hirsch să mă ascund sau să plec din Bucureşti, cu

https://biblioteca-digitala.ro

această ocazie am plecat 3 zile la Buşteni. Mendelovici, s-a ascuns în munţii Bucegi, aproximativ vreo două săptămâni, iar Zoltan Hirsch a fost plecat la Dumbrăveni la mama sa, şi Gronich a vrut să fugă în Bucovina, însă a rămas în Bucureşti.

Arată ce alte servicii ţi-a cerut Halevy în cursul anului 1950?

Halevy mi-a cerut să găsesc vreo persoană de la paşapoarte pe care aş putea s-o corup, plătindu-i şi până la 500.000 lei pentru facerea unui paşaport, am discutat această chestiune cu Karmerling care aştepta şi ea să plece de trei ani de zile şi n-am reuşit să fac nimic, în iulie 1950, Halevy mi-a cerut să caut diverse persoane care au aur şi dolari şi care vor să-i transfere prin Legaţie în Israel, spunându-mi că dolarii îi plăteşte în lire palestiniene, la cursul oficial, iar aurul se plăteşte după 6 luni de la depunerea lor, după cursul de la bursa din Zurich sau Amsterdam. Referitor la aceasta, i-am recomandat pe Sraier, acuma plecat din ţară şi care a mai făcut transferuri prin Adam Rabinovici.

În mai 1950, după plecarea lui Lupu Heimsohn, din ţară, Halevy mi-a cerut să preiau toate atribuţiile lui Lupu Heimsohn, şi legăturile sale pe linie de spionaj. Tot Halevy mi-a cerut în luna august 1950, să-i aranjez o întrevedere cu inginerul Anghel Dascălu, ceea ce am şi făcut, mi-a cerut-o cu scopul de a se informa asupra celor întâmplate în timpul arestării sale, numai că în loc să vină inginerul Anghel Dascălu, a venit fratele său, avocat Eduard Dascălu, care l-a informat asupra celor întâmplate. Mi-a cerut şi o serie întreagă de servicii în legătură cu emigrările, propaganda sionistă, care trebuia ţinută trează în masele evreieşti, spunându-mi să difuzez în masele evreieşti zvonuri de felul cum trăiesc evreii plecaţi din România, că şi-au aranjat situaţia şi că trăiesc bine, şi că scrisorile venite în ţară de unii evrei plecaţi, care arată că vor să se reîntoarcă în România, sunt oameni cumpăraţi de Legaţia Română din Israel, mi-a mai spus să ducem o intensă activitate împotriva C.D.E. şi să arătăm că întreaga lor propagandă, este mincinoasă, de asemenea, am continuat şi în cursul anului 1950, atât pentru mine cât şi pentru alţi activişti, să primesc sume de bani în mod regulat, variind între 25.000 şi 40.000 lei.

Arată până când ai avut legături directe cu Halevy?

Legături directe cu Halevy am avut până la jumătatea lunii iulie 1951, când el a părăsit R.P.R.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

2 martie 1952

Arată cum ai luat contact cu Loker?

La începutul lunii august 1951, m-am dus la Legaţie şi l-am rugat pe Ghertler să mă anunţe lui Loker prin telefon, imediat Ghertler mi-a spus că mă aşteptă în biroul său, unde m-am şi dus şi unde l-am găsit singur pe Loker în acelaşi birou unde lucrase Halevy.

Cu această ocazie, Loker mi-a spus că i-a vorbit Halevy despre mine ca despre un element bun şi capabil şi speră că vom colabora tot aşa de bine până la venirea lui Niv în ţară, apoi mi-a dat suma de 30.000 lei şi mi-a spus să caut să aduc informaţii lui direct, care le voi culege, mi-a mai spus că vom păstra aceleaşi relaţii care le-am avut şi cu Halevy fără

https://biblioteca-digitala.ro

să-mi dea vreo instrucţiune în plus, după aceasta eu l-am întrebat ce noutăţi mai are în legătură cu organizarea trecerilor frauduloase de frontieră, pe care le organizează legaţia şi dacă a făcut vre-un progres, la care el mi-a răspuns că lucrurile au rămas aşa cum s-a stabilit cu Halevy şi noi vom găsi mijlocul să vă anunţăm momentul potrivit ca să vă pregătiţi.

Arată în mod detailat când s-au organizat aceste treceri de frontieră frauduloase şi amănuntele pe care le cunoşti?

La 20 iulie 1951, când m-am întâlnit cu Zoltan Hirsch, acesta mi-a spus că Legaţia se ocupă cu organizarea unor treceri frauduloase de frontieră, fără să-mi dea nici un fel de amănunt cum şi în ce fel, afară de faptul că să mă pregătesc şi eu pentru plecare, aşa cum arătam într-una din declaraţiile mele.

Am aflat că organizatorul acestor treceri frauduloase de frontieră a fost Halevy, printr-o şmecherie care am întrebuinţat-o cu Loker pe care l-am întrebat în mod direct ce se aude cu plecările frauduloase, la care mi-a răspuns: aşa cum s-a stabilit cu Halevy.

Până când ai avut legături cu Loker?

Am avut legături cu Loker până la arestarea mea, însă personal l-am întâlnit încă odată în cursul lunii august 1952, la circa 8 zile după prima întâlnire.

Cum ai ţinut legătura cu Loker?

Legătura cu Loker am ţinut-o prin Zoltan Hirsch şi odată prin Ella Spiegel.

Arată care a fost cauza acestui procedeu?

La a doua întâlnire care am avut-o în cursul lunii august 1951, cu Loker, acesta mi-a spus să nu mai vin la Legaţie un timp, deoarece s-au făcut iar o serie de arestări şi că s-ar putea să fiu urmărit şi arestat dacă aş continua să vin la Legaţie în această epocă critică, apoi mi-a spus să-mi continui activitatea, însă să fiu mai prudent, iar informaţiile pe care le voi culege să i le transmit lui prin Zoltan Hirsch, de la care voi primi instrucţiunile necesare şi bani.

L-ai mai văzut de la această dată pe Loker?

Nu, de la această dată, nu l-am mai văzut pe Loker şi nici nu am vorbit cu el, la telefon, deoarece de atunci îmi făcea legătura cu el Hirsch Zoltan.

Arată ce discuţii ai avut cu Zoltan Hirsch, referitor la desfăşurarea activităţii de spionaj, conform înţelegerii cu Loker?

M-am întâlnit cu Zoltan Hirsch după câteva zile la el acasă, în urma unei înţelegerii pe care am avut-o prin telefon ca să viu la el că are să-mi comunice anumite chestiuni importante, la această ocazie, Zoltan Hirsch mi-a spus că informaţiile pe care le voi culege de acum încolo să i le transmit lui, iar el va preda informaţiile furnizate de mine cât şi informaţiile pe care le va culege el, soţiei sale Reghina Hirsch pentru că s-a înţeles cu Loker ca informaţiile să fie predate numai prin Reghina Hirsch, care ne va aduce şi sumele de bani, necesare pentru activitatea noastră, mie mi-a mai spus că aceste sume de bani să vin să le iau în aceeaşi zi, deoarece are frică să ţină bani în casă.

Arată până când ai ţinut legătura cu Zoltan Hirsch şi unde te întâlneai cu el?

Cu Zoltan Hirsch, am ţinut legătura până la arestarea sa şi mă întâlneam cu el la el acasă sau la meciurile de fotbal, pentru a nu fi observaţi de securitate, aceasta s-a întâmplat până la începutul lunii ianuarie 1952.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată ce informaţii i-a transmis în această perioadă Legaţiei prin Hirsch Zoltan?

În perioada aceasta i-am dat următoarele informaţii:

Procesul sioniştilor, va avea loc la începutul anului 1952. Informaţie culeasă de la inginerul Carol Wexler, că este informat dintr-o sursă sigură, că acest proces va avea loc şi nu poate să-mi spună sursa, deoarece e ceva secret.

Date în legătură cu acţiunea unor rebeli, că în judeţul Suceava, au avut o serie de lupte grele cu rebeli, că s-au lansat paraşutişti, şi că au avut loc şi lupte de aviaţie şi că se fac multe cercetări şi arestări de chiaburi în jud. Suceava. Informaţie culeasă de la Ştefan Kardoş, mecanic la Coop. „Aurora".

Date în legătură cu eliberarea livretelor, i-am spus că la început nu s-au dat livrete la evrei, care au depus acte pentru emigrare, dar că aceasta va dura puţin timp şi până la urmă vor căpăta toţi evreii livrete pentru a se avea o evidenţă a tuturor oamenilor responsabili pentru armată. Informaţie culeasă cu ocazia scoaterii livretului militar.

Date în legătură cu trimiterea de medici în Coreea, i-am spus că din R.P.R. se trimit în mod regulat pe o perioadă de un an de zile medici ca voluntari şi că ei sunt foarte bine retribuiţi. Informaţie culeasă de la dr. Celu Sileanu, care a plecat în Coreea.

Date în legătură cu ştampilarea buletinelor de populaţie, i-am spus că toate buletinele de populaţie vor fi ştampilate de întreprinderile unde lucrezi, ca la o eventuală razie, să se ştie cine este în câmpul muncii şi cine nu, iar la eliberarea paşapoartelor de emigrare se va vedea cine a făcut declaraţii cinstite sau nu. Informaţie culeasă în cadrul întreprinderii unde lucram eu.

Date în legătură cu activitatea cooperativei la fabrica de ciment Bucureşti, i-am spus că trebuie să terminăm acolo montarea unei noi fabrici de ciment, dar că nu se poate termina lucrarea, deoarece nu ne sosesc din fabrici o mulţime de piese ce trebuiesc montate şi poate în mijlocul anului 1952, vom fi gata, i-am mai spus că tot la fabrică s-a descoperit o bandă care fura cantităţi mari de ciment. Informaţie culeasă la locul unde lucram eu.

Şi alte informaţii cu starea magazinelor de pe piaţa Bucureştiului, starea de spirit, în legătură cu reforma bănească.

Arată cum i-ai transmis aceste informaţii?

Informaţiile de mai sus i le-am transmis întotdeauna verbal.

Cu ce sume de bani ai fost retribuit în această perioadă?

Cu Zoltan Hirsch, discutam chestiuni împotriva regimului din ţară, comentam unele informaţii pe care le aveam şi în discuţiile noastre eu îl numeam pe el, vârf al reacţiunii, iar el pe mine mă numea slugă a imperialiştilor, atunci când discutam despre situaţia noastră, personală, de asemenea, Zoltan Hirsch mi-a spus că Loker este un incapabil şi că nu are voie să facă nici cel mai mic lucru fără aprobarea lui Niv, iar dacă Niv pleacă, îi lasă instrucţiuni scrise în cadrul cărora trebuie să se comporte, mi-a mai spus că toate informaţiile Reghina Hirsch le-a transmis şi lui Loker, şi lui Niv, mi-a mai spus că Niv este un om încăpăţânat şi cu o comportare îngâmfată faţă de toţi care lucra, mi-a mai spus că cheltuia sume enorme de bani pe lux şi pe risipa care o făcea în casă şi că soţia sa pentru a-şi comanda o rochie pleca la Viena.

Arată dacă după arestarea lui Zoltan Hirsch, ai avut vreo legătură cu Loker sau cu Niv şi în ce a constat ea?

În jurul lui 20 ianuarie 1952, m-am întâlnit cu Ella Spiegel, acasă la ea, şi am rugat-o să ia contact cu Loker dacă mă poate primi, pentru a discuta cu el în chestiunea pentru care am fost ultima oară la dânsul, fără a-i preciza despre ce este vorba şi să ia contact cu

https://biblioteca-digitala.ro

Ghertler spre a-l întreba dacă a trimis pe cineva la mine să întrebe de Anghel Dascălu, după două zile, ea mi-a răspuns că a vorbit cu Loker şi i-a spus să nu mă duc la Legaţie că nu au nevoie de mine, cu această ocazie Ella mi-a spus că în rândul oamenilor de la Legaţie, era o panică de nedescris în urma ultimelor arestări.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

3 martie 1952

Pe inginerul Fisch Puiu l-am cunoscut de copil fiind originar din Iaşi, nu am avut relaţii cu el.

Fisch Puiu este în vârstă de 35 ani, de profesie inginer, este căsătorit, nu are copii, tatăl său a fost negustor, fiind bine situat, mai are un frate tot inginer în Bucureşti, părinţii săi au plecat în Israel.

În toamna anului 1946 l-am găsit în gruparea Mişmar unde a fost conducătorul unei grupe, a urmat şcoala de cadre cu Adam Rabinovici, pe urmă a fost ales membru în comitetul unei secţiuni din Bucureşti. A fost la colonia de vară a grupării Mişmar, numai când avea şedinţe sau când avea nevoie să ia instrucţiuni de la secretariat. El a fost în relaţii bune cu Adam Rabinovici, Levi Grumblat, instructori palestinieni, mai era bine cu Lupu Haimsohn, cu ing. Ioji Gheler, cu ing. Anghel Dascălu şi ing. Hart, tot în cadrul activităţii sale la Mişmar a ţinut şi cursuri de limba ebraică, eu mă vedeam adeseori în acest interval de timp cu el dar discutam cu dânsul numai chestiuni în legătură cu activitatea sa din Mişmar şi îmi cerea să informez în legătură cu emigrările, lucru ce îl făceam de câte ori mă vedeam cu el. Am fost în tot acest timp în raporturi bune, fără însă a mă vedea cu dânsul decât în sediul grupării. El a fost apreciat în grupare ca un element bun şi capabil. El a activat până la sfârşitul lunii ianuarie 1949. Din ianuarie 1949 până în august 1949 eu nu i-am mai văzut pe ing. Fisch atunci când am intrat la Întreprinderea nr. 4, Construcţii, el era şeful serviciului de utilaj şi transporturi.

Din 4 august 1949 până în ianuarie 1950, m-am văzut de multe ori cu ing. Fisch în cadrul întreprinderii la care lucram împreună având nevoie de maşini pentru transport şi de utilaj pentru şantierul unde lucram eu îi ceream lui şi cu această ocazie eu aflam de la dânsul informaţii care mă interesau. În septembrie 1949 i-am spus că dacă nu ne pune la dispoziţie maşini pentru transporturi nu avem cu ce duce materiale pe şantier şi atunci nu vom putea lucra, la care el mi-a răspuns că nu sunt maşini că nu se face import deocamdată şi că face faţă şi el cum poate. Altă dată cam cu câteva luni mai târziu, i-am spus că îmi trebuie o pompă cu motor pentru şantier, la care mi-a răspuns că problema motoarelor şi a pompelor este o problemă foarte grea căci nu se găsesc de cumpărat dar că a dat câteva pompe vechi la reparat şi poate atunci va găsi ceva şi pentru mine. În ianuarie 1950 el a trecut la Ministerul Construcţiilor la serviciul utilaje şi eu am trecut la Întreprinderea nr. 1, Construcţii şi de atunci mă vedeam mai rar cu el, totuşi şi în cursul anului 1950 m-am văzut de câteva ori cu el când aveam treabă la minister, sau se întâmpla să vină el la noi la întreprindere şi să-l întâlnesc.

https://biblioteca-digitala.ro

Într-un rând am fost la el la birou şi am discutat despre plecări, m-a întrebat ce se mai aude la Legaţie şi i-am răspuns că atâta timp cât se pleacă e bine şi că Legaţia e mulţumită că pleacă şi conducătorii şi chiar inginerii şi medicii, dar că Legaţia nu poate să facă nimic în chestiunea plecărilor, apoi i-am spus că acuma trebuie să aibă utilaj mult căci Ministerul trebuie să aibă la care, mi-a răspuns că ar fi fericit să fie aşa dar nu este, că utilaj nou nu le vine şi dacă vine ceva vine puţin şi nu ştie cui să dea mai întâi, că cei care se servesc de utilaj îl întreţin foarte rău şi îl strică, că aproape tot ce au este vechi şi trebuie mereu reparat. De câte ori aveam ocazie eu îl întrebam de ce mă interesa având grijă ca să fac şi o legătură cu activitatea mea la întreprindere şi întrebarea ce i-o puneam în legătură cu serviciul său şi aşa am reuşit să mă informez în acest sector fără să dau nimic de bănuit. M-am văzut cu el şi în cursul anului 1951 de câteva ori, însă numai o singură dată l-am întrebat în legătură cu serviciul de utilaj şi mi-a spus din nou că are o situaţie foarte grea şi nu poate să facă faţă cu utilajul care îl are.

Întotdeauna când discutam cu el aduceam discuţia despre plecări, despre situaţia celor arestaţi şi despre şansele noastre de a pleca. Am fost cu el întotdeauna în raporturi foarte bune însă nu aveam niciodată împreună şi întotdeauna ne vedeam din întâmplare sau când aveam cu el în interes de serviciu.

El nu a ştiut niciodată că informaţiile pe care le dă sunt pentru interese străine ci mi le dădea pentru ştiinţa mea personală sau pentru nevoile serviciului.

El ştia că eu merg la Legaţie pentru a servi oamenii şi ştia şi de legăturile mele cu instructorii palestinieni şi cu conducerea Mişmarului însă pe linie sionistă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

3 martie 1952

De ce nu ai arătat în mod sincer discuţiile care le-ai avut cu fratele d-tale, referitor la sioniştii arestaţi?

N-am urmărit nici un scop, decât acela de a feri pe fratele meu de consecinţe, întrucât el a rămas acela care să aibă grijă de mama mea şi chiar de copilul meu, în celelalte chestiuni am fost cinstit.

Arată ce informaţii ţi-a dat fratele d-tale?

Rafael Beer, mi-a dat următoarele informaţii:

În cadrul M.A.I. sunt numai 2 medici membri de partid, în unele duminici doctorii se deplasează la ţară pentru activitate sanitară, mi-a spus că pe deţinuţi îi consultă la anumite ore şi că întotdeauna deţinuţii vin însoţiţi de către un ofiţer şi că nu se poate discuta nimic cu ei.

Cum aţi ajuns la această discuţie?

L-am întrebat încercând să aflu de la el dacă nu cumva a consultat ceva conducători sionişti, lucru ce nu am putut să-l aflu din cauză că el mi-a răspuns că deţinuţii sunt însoţiţi şi nu poate vorbi cu ei.

https://biblioteca-digitala.ro

Alte informaţii ţi-a dat?

După ce soţia lui m-a informat despre faptul că Titel Petrescu a fost consultat de fratele meu şi că îi face dantura în vederea pregătirii procesului, care va fi ţinut împreună cu sioniştii. L-am întrebat pe fratele meu de ce nu m-a pus el în curent cu această informaţie, iar el mi-a răspuns că e o chestiune secretă de stat şi m-a rugat să păstrez secretul şi eu mai departe, căci în cazul când s-ar afla, va suferi enorm.

Arată ce servicii i-ai cerut doctorului Rafael Beer?

L-am rugat pe fratele meu în mai multe rânduri să se intereseze de soarta sioniştilor arestaţi, iar el întotdeauna îmi spunea că n-are cum, cu excepţia informaţiei privitoare la procesul sioniştilor avută de la cumnata mea, care el mi-a confirmat-o, rugându-mă să păstrez secretul. În vara anului 1951, i-am spus doctorului Beer Rafael că legaţia a organizat fuga din ţară a mai multor persoane, printre care sunt şi eu în perspectivă de a fugi şi l-am rugat să aibă grijă de soţia şi copilul meu, pentru a-i ajuta până la ieşirea paşaportului lor, el mi-a promis că va avea grijă de soţie şi copilul meu.

(ss) Benjamin Beer

Declaraţie

4 martie 1952

Pe Jean Lupescu l-am cunoscut în septembrie 1949 când a venit în calitate de contabil pe şantierul de la Grădiştea.

Am fost cu el în raporturi de prietenie, obişnuiam să ieşim împreună în oraş şi veneam şi la el acasă.

Înainte de a-mi da informaţii el a fost contabil la fabrica Periteri şi nu făcea nici un fel de politică. Era un om căruia îi plăcea să se laude şi povestea singur ce face şi unde lucrează şi era suficient să-l fi întrebat ca el să-mi povestească.

L-am întâlnit în oraş prin iarna lui 1950 şi l-am întrebat ce face şi cum merge lucru şi atunci el mi-a povestit că lucrează la construirea unui aerodrom la Ianca lângă Buzău că este o lucrare foarte mare de peste un miliard de lei, că are un salariu foarte mare şi că poate să-mi pară rău că nu am venit cu el dacă vreau la anul pot să merg cu el pe şantierul viitor unde va merge el, de faţă nu a fost nimeni.

Eu am avut legături cu el până în iunie 1951.

Mă întâlneam la întreprinderile unde lucram împreună, veneam la el acasă uneori venea şi la mine acasă ca să lucrăm şi ieşeam uneori în oraş.

Relaţiile dintre noi le cunoşteam toţi oamenii cu care lucram împreună la acelaşi serviciu.

Nu a ştiut că informaţiile care mi le dă merg în mâini străine ci o făcea pur şi simplu pentru a se lăuda în faţa mea că e şef contabil la lucrări foarte mari.

Jean Lupescu, este în vârstă de 43 de ani, de profesie contabil la Direcţia Generală a Serviciului Munci, este căsătorit şi are 2 copii, stă în str. Aleea Iancului nr. 1, el nu vrea să plece în Israel.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

4 martie 1952

Pe avocatul Beno Marcus l-am cunoscut în jurul anului 1931, în cadrul organizaţiei sioniste din Iaşi, fără a-mi putea aduce aminte cine mi l-a recomandat. Beno Marcus, este în vârstă de aproximativ 53 ani, este căsătorit şi are o fată măritată la Bucureşti, cu ing. Firsch. Este avocat şi profesează meseria de aproape 30 de ani.

Ca student, a făcut parte din asociaţia studenţească „Haşmonaea" mai târziu a făcut parte din comitetul organizaţiei sioniste din Iaşi, a fost directorul băncii de „Credit Mărunt" din Iaşi, a organizaţiei sioniste „Renaşterea" pe care o bucată de timp a şi condus-o, a avut legături cu toţi conducătorii sionişti din Iaşi, a cunoscut în mare măsură conducătorii vieţii sioniste din România şi a cunoscut pe toţi sioniştii, care au venit din străinătate cu misiuni speciale la Iaşi, a susţinut cu bani toată activitatea sionistă din Iaşi şi a ţinut foarte multe conferinţe cu caracter sionist de câte ori a fost solicitat.

Din punct de vedere profesional, era considerat ca unul din avocaţii cei buni ai baroului. Este un om inteligent şi posedă o cultură vastă, atât în marxism cât şi în alte domenii. Este un om foarte ambiţios. Este în oarecare măsură neglijent, îi place foarte mult să facă intrigi şi încurcături pe care tot el să le desfacă apoi îi place societatea femeilor şi îi place să petreacă fără însă a depăşi limita.

În anul 1940, a plecat împreună cu soţia şi copilul în Uniunea Sovietică, de unde s-a întors cam prin anul 1945, când s-a stabilit la Iaşi, în str. Vasile Alexandru, unde şi-a reluat şi profesia de avocat. Atâta timp cât am stat la Iaşi, am fost în raporturi foarte bune cu el şi mă invita de foarte multe ori la el acasă sau mă chema să ies cu el în oraş, mai aveam şi relaţii cu el cu caracter sionist. După plecarea mea din Iaşi, se întâmpla uneori când venea la Bucureşti, să mă întâlnesc cu el întâmplător şi să ies cu el în oraş la un spectacol, sau la masă.

În anul 1947, s-a înscris în gruparea „Mişmar" din Iaşi, unde făcea parte din conducerea locală şi din Comitetul Central al grupării Mişmar din R.P.R.

Cu ocazia unei vizite ce am făcut-o la Iaşi, pentru a strânge fondurile de la cei care emigrau în Palestina, în decembrie 1947, am fost la avocatul Beno Marcus acasă, unde am fost oprit la masă şi atunci i-am cerut să mă informeze despre tot ce se petrece în Iaşi. Deşi eu am venit numai cu o chestiune specială la Iaşi, totuşi când voi veni la Bucureşti, voi trebui să spun şi de situaţia de la Iaşi, atunci ne-am retras în biroul său şi mi-a spus următoarele: în primul rând nu se înţelege cu membri din conducerea secţiunii Iaşi, deoarece tot comitetul s-a împărţit în grupuri şi trăgea fiecare în altă parte şi deci nu poate colabora cu ei, că se duce o luptă foarte grea cu Comitetul Democratic Evreiesc şi el nu vrea să-şi asume răspunderea acestor lupte deoarece riscă foarte mult. Că înţelege să lucreze mai departe în „Mişmar" atât el cât şi soţia sa şi fata, dar nu mai vrea să fie în conducere, mi-a mai spus că şi din motive personale trebuie să stea mai retras, deoarece el îşi câştigă existenţa din avocatură şi dacă va continua să fie în conducerea „Mişmarului", riscă să fie scos din Barou şi atunci nu ar mai avea din ce trăi, mai ales că posibilităţile de existenţă la Iaşi devin din ce în ce mai reduse, datorită faptului că Iaşiul a rămas aproape izolat de restul ţării şi apoi mi-a mai spus că faptul că el s-a reîntors din Uniunea Sovietică şi anume, acuma este conducător sionist, tot nu este privit cu ochi buni, toate insistenţele mele de a-l convinge să conlucreze cu conducerea, cel puţin până voi raporta la Bucureşti,

https://biblioteca-digitala.ro

lui Gheler şi lui Lupu Haimsohn au rămas fără rezultat. Mai târziu, a fost şi ing. Gheler şi Adam Rabinovici la Iaşi, dar nici ei nu au făcut prea mare lucru.

În timpul cât mi-a dat toate informaţiile de mai sus, nu a fost nimeni de faţă.

De atunci m-am mai văzut cu Beno Marcus de două ori sau de trei ori, iar ultima oară m-am văzut cu el în anul 1949.

M-am întâlnit cu el la dânsul acasă, la sediul grupării Mişmar, sau pe stradă în mod întâmplător.

Despre relaţiile mele cu Beno Marcus, ştia Lupu Haimsohn, ing. Ioji Gheler şi Adam Rabinovici.

Ultima oară când m-am văzut cu el, l-am întrebat ce se mai aude pe la Iaşi şi mi-a spus că Iaşiul este un oraş care decade complet, că astăzi sunt oameni noi, pe care eu nici măcar nu îi cunosc, că din punct de vedere comercial, Iaşiul este aproape inexistent, că industria locală merge foarte prost din cauza schimbărilor survenite şi a lipsei de materii prime, că în tribunal, aproape nu mai este de lucru şi dacă mai are de lucrat, este doar în domeniul fiscal, că el n-a depus cerere de plecare, căci aşteaptă să-i plece întâi copii. Ştiu că el a mai fost la Bucureşti, la fiica sa şi deşi am lăsat răspuns că vreau să mă văd cu el, totuşi a evitat să o facă.

Ultima oară, când m-am văzut cu el, a fost în vara anului 1949. Nu ştiu ca Beno Marcus să fi avut vreo legătură cu Legaţia Israelului.

Beno Marcus, ştia în mod precis că eu am legături cu instructorii palestinieni, cu Legaţia Israelului şi cu conducătorii Mişmarului, dar ştia că informaţiile pe linie sionistă le cer pentru secretariatul grupării Mişmar, iar asupra celorlalte chestiuni, mă interesez în calitate de ieşean.

De altfel până la autodizolvarea grupării „Mişmar", de câte ori venea Beno Marcus la Bucureşti, stătea de vorbă personal cu ing. Ioji Gheler.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

4 martie 1952

Pe Solomon Riven, îl cunosc din anul 1947, luna octombrie din activitatea depusă de el în cadrul grupării „Mişmar". El este în vârstă de 35 de ani, este căsătorit, iar soţia sa este farmacistă, încadrată la o farmacie. El a fost funcţionar, a lucrat la „Viaţa Sindicală" sau C.G.M., în cursul anului 1949, de unde şi-a dat demisia pentru a face cerere de paşaport ca neîncadrat, iar în ultimul timp preda lecţii de limbă ebraică.

Am fost cu el numai în raporturi de activitate sionistă, eu fiind superiorul său, în care timp s-a dovedit a fi un element foarte bun şi am colaborat cu el foarte bine. Înainte de a-l fi cunoscut nu ştiam nimica despre el.

În timpul activităţii grupării „Mişmar" îi ceream să-mi spună tot ce făcea în legătură cu activitatea sa, deoarece era subalternul meu.

Dovedindu-se a fi un element capabil, i s-a încredinţat, la început, conducerea unei grupe, mai târziu a urmat o şcoală de cadre sub conducerea lui Adam Rabinovici. A fost trimis apoi ca instructor, pe linie sionistă în câteva oraşe din provincie, mai târziu, a fost

https://biblioteca-digitala.ro

numit membru în comitetul unei secţiuni din Bucureşti; a luat parte la colonia de vară a grupării „Mişmar", în vara anului 1948. A luat parte ca invitat la o conferinţă a Comitetului Central a grupării „Mişmar". Pe tot timpul activităţii legale a grupării „Mişmar", a fost un element foarte activ şi capabil, fiind în permanentă prezent la sediul grupării, executând tot ce i s-a cerut.

După autodizolvarea, în cursul anului 1949, m-am văzut foarte rar cu el şi atunci mă informa despre oamenii pe care îi mai vede şi ce fac. În cursul anului 1950, m-am văzut de câteva ori când venea la mine acasă să mai afle ce se întâmpla şi ce să-mi spună, ce se aude în legătură cu plecările sau să afle dacă nu am primit ceva poştă din Israel. O dată i-am dat să citească o scrisoare pe care tocmai o primisem de la Lupu Haimsohn, şi şi-a notat adresa pentru a-i scrie, dar mai târziu mi-a comunicat că i-a scris, dar nu a primit nici un fel de răspuns. În vara anului 1950, a venit la mine să mă roage să intervin la Legaţie pentru un cumnat al său şi pentru părinţii săi, că nu are suficienţi bani pentru bilet de vapor, i-am aranjat cu biletele, dar i-am spus că a trebuit să mai dau 5.000 lei că altfel nu se putea şi el îmi va restitui aceşti bani mai târziu. De atunci nu l-am mai văzut decât odată, sau de două ori şi ultima oară când l-am văzut în primăvara anului 1951 mi-a spus că aşteaptă programarea, deoarece el este singurul din familia sa, care a rămas.

Despre legăturile mele cu Solomon Riven, ştia Lupu Haimsohn şi odată i-am vorbit lui Zoltan Hirsch de dânsul.

El ştia în mod precis de legăturile mele cu Legaţia Israelului, dar nu ştia că eu mă servesc de el, ştia că numai dacă e nevoie de ajutat pe cineva la legaţie în legătură cu plecările putea să vină la mine.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

4 martie 1952

Pe Saul Horovitz, l-am cunoscut în noiembrie 1947, în cadrul grupării „Mişmar" când a venit la mine şi mi-a spus că în calitatea ce o am de membru în comitetul Bucureşti, să adun într-o grupă specială pe toţi acei care au fost în mişcarea de tineret „Haşomer Haţair", lucru ce l-am făcut şi el a fost unul din conducătorii acestei grupe. Am fost cu el numai în raporturi de activitate sionistă, văzându-ne la început numai în cadrul grupării „Mişmar" apoi la biroul unde avea el serviciu, iar o bucată de timp am lucrat la aceeaşi întreprindere.

Eu ştiam despre el că a fost funcţionar la o firmă particulară şi că a făcut parte din gruparea „Haşomer Haţair".

I-am cerut la început să-mi dea informaţii despre situaţia oamenilor din gruparea „Mişmar", apoi i-am dat o serie de certificate de emigrare, iar el a trimis la mine o serie de oameni care trebuiau programaţi pentru plecare. Tot la el am apelat ca să încadreze diverşi oameni în întreprinderea unde lucra, întotdeauna discutam cu el fără a-i da impresia că vreau să obţin ceva în mod special şi apoi datorită faptului că eu eram superiorul lui, mă bucuram de toată încrederea în faţa lui.

La început îmi dădea informaţiile la sediul grupării „Mişmar" iar mai târziu, mă duceam la biroul unde lucra dânsul la întreprinderea de Construcţii Bucureşti şi evitam

https://biblioteca-digitala.ro

întotdeauna să vorbesc cu el față de martori. Când vroiam să aflu ceva de la el, prima informație mi-a dat-o la biroul său, în legătură cu posibilitățile ce le avea de a plasa oameni în cadrul întreprinderii sale.

Eu am ținut legătura cu el, până în februarie 1951 și l-am mai văzut de atunci de vreo două ori, ultima oară în septembrie 1947, când a venit să-mi spună că a fost restructurat și dacă și dacă nu poate găsi de lucru la noi la cooperativă, eu nu l-am putut servi și de atunci nu l-am mai văzut.

Mă întâlneam cu el în sediul grupării „Mișmar", sau la biroul unde lucra.

Relațiile între noi le cunoșteau o bună parte din membrii grupării „Mișmar" și o parte din funcționarii de la Întreprinderea nr. 1, Construcții, unde am fost un an de zile colegi.

Mi-a dat informații în legătură cu mișcările de personal din întreprinderea unde lucra, în legătură cu restructurările ce se făceau.

Ultima informație mi-a dat-o în ianuarie 1951, când m-a anunțat de restructurările de personal ce vor fi mai mari decât anul trecut și vor atinge în aceiași măsură pe evrei ca și pe români, spre deosebire de anul trecut.

Saul Horovitz, știa că eu mă duc pe la Legație în mod curent pentru a interveni pentru oamenii noștri și mai știa că eu am fost în bune relații și cu Halevy, dar nu i-am spus niciodată că-mi trebuie informații pentru Legație; îi spuneam că vreau să fiu informat pentru a nu avea vreo surpriză deoarece lucram împreună și să nu mă trezesc fără serviciu.

Știu că este căsătorit și nevasta sa trebuie să nască la sfârșitul anului; a avut serviciu la întreprinderea de construcții București, de unde a trecut la Întreprinderea nr. 1, de Construcții din București, a fost la aceste întreprinderi din 1949, până în vara anului 1951, când a fost restructurat.

Deoarece nu vroiam să-i spun că informațiile îmi trebuie pentru Legație, aduceam întotdeauna în discuție despre activitatea sa la birou, căci lucra la serviciul personalului, reușind astfel întotdeauna să aflu ce mă interesează, alteori veneam și îi spuneam că am auzit că la alte întreprinderi se vor face concedieri și atunci el mă informa ce știe în această problemă.

Despre relațiile noastre știa Lupu Haimsohn și o dată i-am vorbit și lui Zoltan Hirsch despre el.

Mai știu despre el că a făcut cerere de pașaport pentru emigrare în anul 1949 și că aproape toată familia sa se afla în Israel. Saul Horovitz de meserie e contabil și este în vârstă de 38 ani și nu are avere.

(ss) Beer Benjamin

Declarație

4 martie 1952

Pe lt. Balaban l-am cunoscut la Grădiștea în toamna anului 1949, prin subinginerul Vanghele Ionescu, unde lt. Balaban era dirigintele șantierului unde eu eram gestionar de bani.

Am fost cu el în raporturi de colaborare pe șantier unde am conlucrat pentru reușita lucrării și ne-am înțeles foarte bine în timpul lucrului, luam masa împreună la cantină și nu

https://biblioteca-digitala.ro

mă vedeam cu el decât pe şantier sau la centrala noastră din Bucureşti. Întreprinderea nr. 4 Construcţii. Am fost cu el şi alţi tovarăşi odată într-un local să luăm o gustare.

Nu ştiu despre el nimic ce făcea înainte, ştiam numai că lucrează la M.F.A. în calitate de diriginte de şantier în construcţii.

În timpul discuţiilor pe care le-am avut cu el în raporturile noastre de lucru am cules informaţii.

Informaţia mi-a dat-o la Grădiştea, fără ca să fie cineva de faţă, primind pe şantier la lucru soldaţi de la corpul de muncă, l-am întrebat fără să fie nimeni de faţă ce este cu aceşti soldaţi şi atunci el mi-a dat informaţia cu privire la crearea corpului de muncă, care cuprindea soldaţi din fii de chiaburi.

Eu am avut legături cu el până la sfârşitul anului 1949.

Mă întâlneam cu el pe şantier la Grădiştea sau la centrală în Bucureşti.

Relaţiile dintre noi, le cunoşteau toţi funcţionarii care lucrau cu noi pe şantier.

Alte informaţii nu am mai avut de la el.

Singura informaţie mi-a dat-o în luna septembrie 1949.

El ştie că informaţia mi-o dădea pentru mine personal pentru a-mi satisface o curiozitate şi habar nu avea că ele merg în mâini străine. Lt. Balaban, era un element foarte activ şi conştiincios şi dacă ar fi bănuit numai că eu transmit aceste informaţii, sunt sigur că m-ar fi înlăturat de pe şantier, de altfel îmi spunea că trebuie să vină confirmarea de membru P.M.R.

Lt. Balaban, este în vârstă de 27 ani şi este căsătorit şi nu are avere.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

4 martie 1952

Pe Ioan Bărbulescu l-am cunoscut prin tatăl meu Faibiş Beer, în jurul anului 1930 când a fost la Iaşi.

La început îl cunoşteam în calitate de client al tatii iar mai târziu în calitate de funcţionar al său, cu care eram în relaţii foarte bune.

Ştiam despre el că este un negustor bogat, care are case în Turnu Măgurele şi Bucureşti, avea prăvălii, fabrică şi vie, nu făcea politică, însă era susţinător a vechilor partide burghezo-moşiereşti.

Întotdeauna când vroiam să aflu ceva de la el îl provocam la discuţie şi atunci el îmi spunea tot ce ştia, uneori îi dădeam eu o informaţie ca să deschid discuţia şi pe urmă îmi spunea cu uşurinţă ce ştia.

De obicei, îmi dădea informaţiile acolo unde aveam serviciul, de faţă fiind de multe ori şi unii din colegii mei de serviciu şi de obicei mă informa asupra situaţiei din Turnu Măgurele, de unde era el, din punct de vedere economic şi politic.

Am avut legături cu el până în vara anului 1951.

Mă întâlneam cu el în timpul serviciului meu şi în mod întâmplător la vărul meu acasă, Ştrul Beer sau în oraş. Nu am căutat niciodată să mă văd cu el pentru a culege informaţii.

https://biblioteca-digitala.ro

Relaţiile dintre noi le cunoşteau toţi colegii mei de serviciu şi mai ştia şi Lupu Haimsohn.

Ultima oară, m-am văzut cu el în casa vărului meu, Ştrul Beer, când mi-a spus că se vorbeşte de o nouă stabilizare monetară şi că are ceva bani cu care ar vrea să cumpere un ceas de mână de aur şi de marcă bună, dacă nu ştiu unde se poate găsi. I-am spus că mă voi interesa dar nu l-am servit; asta a fost în vara anului 1951.

Ioan Bărbulescu este căsătorit, nu are copii şi e în vârstă de 55 de ani.

Nu a ştiut niciodată pentru ce îi cer informaţiile, dar mi le dădea pentru că avea încredere în mine şi pentru că astfel şi putea manifesta şi ura ce o simţea pentru regimul de democraţie populară, ştia că sunt sionist şi vreau să plec în Israel.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

4 martie 1952

Pe Jules Mayer l-am cunoscut încă de copil pe un teren de fotbal la Iaşi. El este în vârstă de 42 de ani şi domiciliază la Iaşi. El ocupă azi un serviciu la Societatea pentru Cultură Fizică şi Sport din Iaşi, ca referent tehnic şi mai este şi arbitru divizionar de fotbal.

A fost membru al asociaţiei „Hehaluţ" unde juca fotbal şi cânta în fanfară, mai târziu a activat în asociaţia „Macabi". În cursul anului 1947, când am fost la Iaşi, am aflat că a intrat în gruparea „L'Achdut Haavoda Poalei Zion", unde făcea parte din comitetul secţiei Iaşi.

Eu am fost cu el în raporturi de cunoştinţe şi mă interesam foarte rar neavând aceeaşi societate.

După plecarea mea din Iaşi, eu m-am văzut foarte rar cu el, aş putea să spun că din anul 1936, până astăzi dacă m-am văzut cu el de 3 ori sau 4 ori, în mod cu totul întâmplător şi atunci pe stradă.

Ultima oară când l-am văzut a fost în vara anului 1950, când a venit la Bucureşti, pentru a arbitra un meci de fotbal, mi-a spus că la Iaşi, situaţia e foarte grea, că se pleacă foarte greu, că lui i s-a făgăduit de la serviciu, că dacă îi va veni programarea i se va da drumul să plece şi că este bine apreciat la locul de muncă.

Despre această întrevedere, i-am povestit mai târziu şi lui Zoltan Hirsch, care mi-a spus că îl cunoaşte bine, pe Jules Mayer. El ştia despre mine că am făcut parte din conducerea grupării „Mişmar".

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

4 martie 1952

Pe Martin Hendel l-am cunoscut în toamna anului 1944, când am venit la magazinul „Coroana de Aur", unde el era şeful vânzărilor şi cumpărărilor pentru a cumpăra marfă,

https://biblioteca-digitala.ro

pentru firma Ion Bărbulescu din Bucureşti. Martin Hendel, este în vârstă de aproximativ 50 de ani şi este căsătorit, nu are copii.

La început, am fost cu el în raporturi de client şi vânzător, mai târziu, fiind un client bun şi făcându-i mici servicii, am devenit prieteni, dar nu aveam legătura cu el decât de afaceri.

Eu ştiam despre el că a fost tot timpul funcţionar şi că se bucură de toată încrederea patronilor săi pe care îi servea cu foarte multă conştiinciozitate, căci datorită serviciului pe care îl ocupa, ar fi putut să câştige foarte multe parale, mai ştiu că are o căsuţă în care locuieşte şi în primul război mondial, a fost prizonier în Rusia.

Magazinul la care lucra el, era unul din cele mai mari din ţară şi era foarte bine aprovizionat cu de toate: în articole şi de construcţii, aşa că toată industria din regiunea Oraşului Stalin, venea să se aprovizioneze la el şi la început îl rugam dacă nu poate să-mi recomande pe cineva la fabricile din Oraşul Stalin, ca să pot mai uşor cumpăra marfă şi cu această ocazie aflam ce mă interesa, alte ori mă întreba el pe mine dacă nu pot să-i procur diverse materiale sau piese pentru diverse fabrici şi atunci profitam de ocazie şi mă informam de situaţia fabricii, de obicei când veneam din Bucureşti, îl informam despre situaţia pieţii şi el îmi spunea ce s-a întâmplat în oraşul Stalin.

Întotdeauna stăteam de vorbă cu el numai în biroul său fără martori. Am avut legături cu el până în 1949, şi pe urmă l-am mai văzut de două ori: odată în 1950 şi odată în 1951.

Mă întâlneam cu el numai la biroul său.

Mi-a dat tot timpul informaţii în legătură cu situaţia comercială şi cu fabricile din Oraşul Stalin ca „Farole"; „Astra"; „Buşteni" etc.

Ultima oară în 1948, m-a informat despre fabrica de hârtie din Buşteni.

Nu am spus nimănui despre faptul că el mă informează.

El ştia că toate informaţiile pe care mi le dă îmi trebuie în scopuri pur comerciale şi nu avea idee de toată activitatea mea.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

5 martie 1952

Pe Milton G. Lehrer, l-am cunoscut în jurul anului 1930 prin Celina Kleper, o vecină de a mea. El este în vârstă de 44 de ani, e căsătorit, nu are copii, stă în Bucureşti, în str. Bateriilor, tatăl său a fost negustor şi are un frate şi o soră, amândoi medici, toţi stau în Bucureşti.

Milton G. Lehrer şi-a făcut studiile la Paris, unde a făcut dreptul, este de origine americană, în timpul când a stat la Iaşi, profesa avocatura, şi era traducător oficial pentru mai multe legaţii printre care şi cea italiană. În timpul cât a stat la Iaşi, nu am avut nici un fel de legături cu dânsul, era privit ca un snob şi se învârtea numai printre oameni cu situaţii bune, mai scria şi câte un articol în ziarele locale, iar în cercurile sioniste nu se vedea sau eu nu l-am văzut cred niciodată.

După 23 August 1944, a lucrat pentru strângerea relaţiilor între România şi America, fiind membru activ în asociaţia care s-a creat în acest scop şi a scris câteva broşuri în

https://biblioteca-digitala.ro

această problemă, mai ştiu că asociaţia i-a dat şi un banchet pentru activitatea sa, atât de bogată pentru strângerea legăturilor între România şi America.

El mai este corespondent la ziarul parizian „Tribune des Nationas". În toamna anului 1947, l-am zărit la sediul grupării „Mişmar" şi am rămas foarte surprins de ce nu-l vedeam pe Milton G. Lehrer deloc, marxist, chiar dacă purta şi alb-albastru. L-am întrebat mai târziu pe Lupu Haimsohn şi mi-a spus că este un element foarte capabil, are răspundere pentru gruparea „Mişmar" din România, pentru presă şi propagandă, lucrând sub directa supraveghere a inginerului Ioji Gheler, în cadrul acestui resort a scos toate broşurile „Mişmarului"; a scos toate cursurile pentru şcolile de cadre, a editat revista „Al Amişmar" şi aranjat toate conferinţele cu corespondenţii de presă cu ocazia venirii în ţară a lui Barzilai, Levi Grunblat şi cu alţii, care nu ştiu.

A ţinut contact permanent cu toţi instructorii palestinieni cât timp au stat în ţară şi venea şi la ei acasă, în mod special, era foarte bine cu Eliezer, Adam Rabinovici şi Ricu Lupescu.

L-a început lua bani, de la Eliezer Menu şi apoi de la Adam Rabinovici, pentru editarea a tot ce avea nevoie gruparea „Mişmar" din R.P.R.

El mai obişnuia să facă diverse servicii instructorilor palestinieni, pe la autorităţi, fiind înscris în asociaţia corespondenţilor de presă străini, a încercat să-l înscrie şi pe Adam Rabinovici, dar nu a reuşit, mi se pare că el l-a înscris în asociaţie pe Eliezer.

Tot în cadrul activităţii sale în gruparea „Mişmar" a făcut parte din comitetul central al grupării, luând parte activă la toate conferinţele pe ţară a grupării Mişmar, el a organizat secţiunile „Mişmar" în oraşele Craiova şi Ploieşti şi a fost trimis la Iaşi pentru reorganizarea secţiunii, în afară de asta, a mai fost trimis şi în alte oraşe din ţară pentru instructaj, totodată fiind şi un vorbitor bun, lua cuvântul la foarte multe conferinţe organizate în cadrul secţiunii Bucureşti. Înainte de a pleca din ţară, la începutul anului 1948, Eliezer Menu, l-a numit pe Milton Lehrer corespondent pentru ziarul „Al Amişmar" din Israel pentru Israel, iar salariul şi cheltuielile pentru corespondenţă le-a primit mai târziu de la Halevy.

În vara anului 1948, cam prin iunie, după ce Lupu Haimsohn mi-a spus că e vorba să se coopteze încă un om în comitetul executiv al grupării „Mişmar" şi sunt propuşi doi oameni: David Fabis şi Milton G. Lehrer, iar el ar înclina mai mult pentru David Faibiş, căci Milton G. Lehrer nu-i inspiră atâta încredere pentru a fi ales în cel mai mare for al grupării şi dacă pot să mă informez şi să-i dau relaţii, eu i-am răspuns pe loc cele ce ştiam şi am adăugat ca fără să fie în comitetul executiv cel ce este în curent cu tot ce se întâmplă acolo, datorită relaţiilor ce le are cu Gheler şi cu Adam Rabinovici, lucru ce mi-a confirmat Lupu Haimsohn, a fost însă cooptat în comitetul executiv David Faibiş.

A luat parte şi la colonia de vară a grupării „Mişmar" unde a ţinut câteva conferinţe.

În cursul anului 1948, a făcut parte din Comitetul Comunităţii Evreilor din Bucureşti, având resortul presă şi propagandă. De câte ori pleca în provincie pentru gruparea Mişmar, să facă instructaj sau pentru alte chestiuni, primea indemnizaţii de deplasare.

Cred că şi la editarea broşurilor şi la scoaterea revistei „Al Amişmar" primea bani, căci avea obiceiul uneori după ce apărea revista să invite câţiva prieteni la masă în oraş, spunându-ne că i-au rămas ceva bani de la revistă şi ne invită ca să ne facă cinste.

În tot cazul nu am ştiut niciodată în mod precis cum îşi scoate existenţa căci nu avea decât meseria de ziarist şi nu lucra decât pentru presa străină.

https://biblioteca-digitala.ro

Din toamna anului 1947, până la autodizolvarea grupării „Mişmar" în martie 1949, Milton G. Lehrer a fost un element foarte activ şi apreciat de conducătorii grupării şi de instructorii palestinieni şi a fost prezentat tot timpul răspunzând la toate chemările. Mai avea obiceiul să povestească de toate recepţiile la care a luat parte în calitate de corespondent de presă străină. Îi plăcea să trăiască bine şi să iasă foarte des seara la masă în oraş.

Când s-a deschis Legaţia Israelului în Bucureşti, mergea foarte des pe acolo şi era în bune relaţii cu toţi de la Legaţie, în special Halevy ţinea foarte mult la el şi într-un rând mi-a spus că Milton G. Lehrer este un om care trebuie ajutat. Halevy se mai vedea cu Milton G. Lehrer şi la şedinţele corespondenţilor de presă străină şi la unele recepţii.

Înainte de plecarea lui Adam Rabinovici din ţară, Milton G. Lehrer a fost la el acasă să-şi ia rămas bun şi s-au retras pentru o bucată de timp într-o cameră unde au discutat numai ei singuri, însă eu nu ştiu despre ce au vorbit.

În tot timpul cât a ţinut activitatea legală a grupării „Mişmar", am fost în raporturile cele mai bune cu Milton G. Lehrer îl ajutam în muncă şi uneori îmi ajuta şi el mie, ieşeam de foarte multe ori împreună în oraş cu alţi prieteni şi am conlucrat cu el numai în cadrul grupării „Mişmar". Nu i-am cerut niciodată nici un fel de informaţii, deoarece el se vedea singur cu toţi acei ce doreau să fie informaţi.

L-am văzut în cursul anului 1949, odată sau de două ori şi mi-a spus că lucrează la o carte foarte importantă, *U.R.S.S. în lupta pentru pace*, şi mi-a mai spus că trimite regulat corespondenţa ziarului „Al Amişmar" în Israel.

L-am mai văzut şi în cursul anului 1950 la Legaţia Israelului şi mi-a spus că vine la Legaţie să mai intervină pentru programările oamenilor şi să afle câţi oameni pleacă cu fiecare vapor pentru a da ştirea la presă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

5 martie 1952

Pe Chicoş l-am cunoscut în cadrul întreprinderii nr. 1 de Construcţii, unde făceam amândoi serviciu în februarie 1950.

Am fost cu el în raporturi de tovărăşie de lucru. El este în vârstă de 33 de ani, este căsătorit, este meşter de şantier electrician, la Întreprinderea nr. 1, Construcţii şi acuma şi înainte de a se ocupa cu instalaţii electrice pe linie profesională, este privit ca un element foarte capabil. Eu fiind cu aprovizionarea materialelor, venea de multe ori la mine în birou şi îmi spunea de ce materiale are urgentă nevoie şi mă ruga să fac neapărat rost de ele. Eram în birou de faţă fiind şi tov. Berlinschi Aurelia, când mi-a spus că îi trebuie urgent nişte materiale electrice pentru M.A.I. Ploieşti şi atunci l-am întrebat ce fel de lucrări fac acolo şi el mi-a spus că fac un fel de închisoare şi birouri cu instalaţii electrice şi de telefon.

Eu am avut legături cu el până în luna februarie 1951, cât am lucrat la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Mă vedeam cu el numai în cadrul întreprinderii în interes de serviciu, l-am mai văzut de câteva ori în cursul anului 1951, şi în luna ianuarie 1952, când venea la Fabrica de

https://biblioteca-digitala.ro

ciment Bucureşti, unde lucram eu şi întreprinderea nr. 1, de Construcţii făcea o instalaţie electrică pe care o conducea Chicoş, dar de câte ori îl vedeam discutam numai despre foştii noştri colegi de lucru.

În timpul cât am lucrat împreună, aflam de la el ce fel de materiale şi scule electrice lipsesc.

Nu ştiu dacă Chicoş a făcut vreo politică.

Nu a ştiut nimic despre activitatea mea şi nici nu a bănuit pentru ce îmi trebuiau informaţiile care mi le-a dat.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

5 martie 1952

Pe Lizica Foreanu am cunoscut-o în iarna anului 1947, când mi-a prezentat-o soţul ei, avocatul Foreanu, şi locuieşte în Craiova.

Am fost în raporturi de membri care făceam parte din aceeaşi grupare „Mişmar".

Lizica Foreanu este aproximativ de 42 de ani, măritată cu avocatul Foreanu, are un băiat plecat în Israel. De profesie casnică, a fost o bună activistă la „Mişmar", unde a activat până la autodizolvare. A fost împreună cu soţul ei la colonia de vară a grupării „Mişmar" iar soţul ei a fost secretarul grupării „Mişmar" din Craiova şi membru în comitetul central al grupării „Mişmar" din R.P.R. soţul ei a mai fost în conducerea centralei evreilor din Bucureşti, România.

După autodizolvarea grupării „Mişmar" Lizica Foreanu a fost de câteva ori la Bucureşti ca să mă întrebe dacă nu ştiu nimic în legătură cu plecările şi dacă nu am vreo legătură la paşapoarte pentru a-i recomanda; i-am răspuns că nu ştiu nimica nici în legătură cu plecările şi că nu am nici un fel de relaţii la paşapoarte; ea venea însoţită întotdeauna de soţul ei.

După arestarea soţului ei în toamna anului 1950, care s-a întâmplat la Bucureşti, a venit la mine acasă să mă întrebe ce să facă şi unde să se ducă, am sfătuit-o să plece acasă şi să fie liniştită, că probabil i se va da drumul soţului ei, căci nu ştiu să fi făcut nimic, m-a rugat să mă interesez la legaţie sau pe unde ştiu şi să-i comunic dacă am ceva nou şi a plecat la Craiova.

După vreo şase săptămâni, a venit la Bucureşti şi mi-a spus că soţul ei a fost adus la Craiova, că are un regim foarte bun şi se simte foarte bine cu sănătatea, cu ancheta merge bine, am întrebat-o de unde ştie toate aceste date, şi mi-a răspuns că ea are relaţii şi a putut să afle. M-a întrebat dacă am fost pe la Legaţie şi dacă am să-i spun ceva şi i-am răspuns că legaţia nu poate face absolut nimic, dar că se lucrează pe plan extern şi se fac intervenţii poate, se va realiza ceva, mi-a mai spus că ar vrea să se încadreze dar i se fac greutăţi.

În ianuarie 1951, a venit din nou la Bucureşti şi mi-a spus că dosarul soţului ei este complet gata şi ori va fi pus în libertate, ori va avea loc un proces în luna februarie şi speră că va fi achitat. M-a întrebat dacă nu ar fi bine să se ducă la un avocat să-l angajeze pentru proces, dacă nu ar fi bine dacă ar face un memoriu la Ministerul Afacerilor Interne, sau dacă nu ar fi bine să încerce să obţine o audienţă. I-am răspuns că nu are nici un rost să

https://biblioteca-digitala.ro

angajeze un avocat că are timp când va şti precis că va avea loc procesul şi dacă vrea numaidecât, poate să facă un memoriu şi să încerce să obţină o audienţă, mi-a mai spus că a fost pe la soţiile unora din cei reţinuţi şi nu a putut afla nici acolo nimica. M-a întrebat ce spun cei de la Legaţie şi i-am răspuns că nimica.

A mai venit după vreo două luni pe la mine şi mi-a spus că soţului ei îi merge mai prost şi că o duce prost cu sănătatea, că el a sfătuit-o să divorţeze şi să facă singură cerere de plecare în Palestina şi dacă am să-i comunic ceva nou, iar eu i-am spus că nu am ce să-i comunic şi că Halevy speră că totuşi se vor putea face intervenţii din afară pentru a se obţine eliberarea conducătorilor sionişti, ea mi-a spus că pleacă acasă şi se încadrează, căci are promisiuni şi nu pleacă fără soţul ei.

De atunci nu am mai văzut-o pe Lizica Foreanu.

Despre toate convorbirile ce le-am avut cu Lizica Foreanu ştia Halevy şi i-am povestit şi lui Zoltan Hirsch.

Alte informaţii nu mi-a mai dat.

Familia Foreanu erau oameni cu situaţie materială bună, aveau o casă mare în Craiova, o vie lângă Craiova şi Foreanu câştiga foarte bine, ca avocat, până a fost scos afară din barou, era privit ca un reacţionar în Craiova şi era în raporturi foarte proaste cu C.D.E. Se spunea că s-a înscris la „Mişmar", fiind tot timpul un activist foarte bun.

Cu Lizica Foreanu am discutat întotdeauna fără martori, la mine acasă sau îmi trimitea vorbă să mă întâlnesc cu ea în oraş.

Lizica Foreanu era conştientă că toate informaţiile ce mi le dă merg la Legaţie, ba mai mult, ea îmi cerea acest lucru.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

5 martie 1952

Pe Rică Neacşu l-am cunoscut în anul 1946, în Oraşul Stalin, când m-am dus la Fabrica „Prifaro" de acolo spre a comanda marfă, pentru firma Ioan Bărbulescu din Bucureşti, unde lucra el ca funcţionar.

La început am fost în raporturi de la client la vânzător, căci Rică Neacşu se ocupa cu vânzările, deşi plăteam suprapreţuri totuşi obţineam foarte greu marfă de la el, atunci am început să-l invit în oraş la o gustare şi astfel, am reuşit să mă împrietenesc cu el şi mai târziu plătea de multe ori consumaţia el.

Rică Neacşu este de aproximativ 35 de ani, este căsătorit, nu are copii şi ştiam că a fost funcţionar în tot timpul la Fabrica „Prifaro". Are şi un frate care era director al Fabricii „Prifaro" şi avea maşină. Nu ştiu să fi făcut politică, însă din discuţiile avute cu el, ştiu că este un duşman al regimului de democraţie populară, îi plăcea foarte mult să bea şi bea cu oricine, de câte ori veneam în Oraşul Stalin, mă vedeam cu el, după ce ne împrietenisem.

Pentru a afla care este situaţia reală asupra Fabricii „Prifaro" i-am spus că deşi suntem prieteni, totuşi nu-mi dă posibilitatea să cumpăr de la fabrica „Prifaro" ca să pot câştiga şi eu un ban şi atunci el s-a înfuriat şi mi-a spus care este situaţia, producţia şi care sunt livrările care le face. Informaţia mi-a dat-o în biroul său de la fabrică, fără ca să fie

https://biblioteca-digitala.ro

cineva de faţă. Uneori când nu putea să-mi dea el marfă, mergeam cu mine la fratele său, care era director pentru a putea obţine marfă şi atunci Victor Neacşu, fratele său, îmi confirma că pentru moment, nu au materii prime şi când la va sosi, atunci mă va servi.

Eu am avut legături cu Rică Neacşu, până în anul 1949.

Mă întâlneam cu el la fabrică, unde lucra, veneam uneori la el acasă, ieşeam cu dânsul în oraş, veneam uneori în Bucureşti şi ieşeam cu el în oraş.

În afară de informaţiile în legătură cu fabrica „Prifaro" mi-a dat informaţii cu privire la Fabrica „Schei" şi Fabrica de ciment din oraşul Stalin şi alte informaţii cu caracter economic.

Ultima informaţie mi-a dat-o cu privire la Fabrica de ciment în 1948.

El ştia că eu vreau să plec în Palestina, ştia că sunt sionist, dar nu ştia ce fac eu cu informaţiile ce mi le dădea.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

5 martie 1952

Pe Moshe Grunberg l-am cunoscut încă de copil mic la Iaşi unde locuia şi a făcut parte din gruparea Haşomer Hatair. El este în vârstă de 45 de ani, este căsătorit, cu o funcţionară de la Legaţia Israelului şi are un copil în vârstă de 1 an.

Părinţii săi şi doi fraţi sunt în Israel, iar o soră a sa este măritată cu dr. Schehter care a fost în cursul anului 1950 funcţionar la Legaţia Israelului, iar dânsa a fost profesoară la şcoala Tarbut de limba ebraică, el se trage dintr-o casă de oameni săraci şi foarte religioşi. Moshe Grunberg singur merge la sinagogă, fiind credincios.

El nu a stat mult timp în Haşomer Hatair şi în 1926 a părăsit gruparea deoarece nu a vrut să se facă Haluţ.

În anul 1927 mi-a fost profesor de limba ebraică, tot în acelaşi timp a fost contabil la o firmă din Iaşi. Câţiva ani la rând cât a mai rămas în Iaşi, frecventa sediul organizaţiei sioniste, venea la toate manifestaţiile sioniste şi contribuia la fondurile sioniste, însă nu s-a încadrat în nici un fel de grupare. În acest interval nu l-am văzut mereu şi eram în raporturi de buni cunoscuţi fără însă a ne vedea în mod regulat sau să ne fi vizitat. Cam în jurul anului 1935 el s-a mutat la Bucureşti, unde a intrat ca funcţionar la Oficiul Palestinian şi mai târziu tot în cadrul Oficiului Palestinian a lucrat la Aliat-Noar (o secţie care se ocupa cu emigrarea tineretului). Prin posturile ce el le-a ocupat a avut relaţii cu absolut toţi conducătorii sionişti, cu toţi trimişii speciali care veneau trimişi de organizaţia sionistă mondială sau din Palestina şi toţi instructorii palestinieni. El a lucrat la Oficiul palestinian şi în timpul lui Antonescu. El s-a înscris în mişcare de la înfiinţare şi a făcut parte şi din comitetul executiv al grupării Mişmar până în primăvara anului 1947 şi a fost o bucată de timp în anul 1946 secretarul grupării Mişmar din România, până în primăvara anului 1947, şi era membru de drept al comitetului central al grupării Mişmar din R.P.R. la a cărui şedinţe a asistat până a lua însă parte activă fiind un om care nu l-am auzit niciodată să vorbească în public. Din primăvara anului 1947 până la venirea Legaţiei Israelului el a lucrat la Oficiul Palestinian şi în această epocă el a colaborat cu Agamy, Mordehai Assa,

https://biblioteca-digitala.ro

Eliezer, Ricu Lupescu şi cu toţi care se ocupau în acea vreme cu problemele de emigrare. Când a venit Legaţia Israelului, el a intrat funcţionar la Legaţie, unde la început lucra la contabilitate, iar mai târziu a devenit secretarul lui Halevy şi după plecarea lui Halevy a rămas tot în acelaşi post unde am ştiut că lucrează până la arestarea mea.

Din anul 1936 până în anul 1947, eu m-am văzut cu Moshe Grunberg de foarte puţine ori, deoarece nu am frecventat aceiaşi oameni, stăteam în cartiere diferite şi amândoi aveam servicii. De câte ori mă vedeam cu el, era din întâmplare şi asta se întâmpla pe stradă, uneori au trecut şi ani fără să ne vedem. În timpul războiului ultima dată l-am văzut de vreo două ori l-am întrebat ce face şi mi-a spus că se ocupă tot cu ce ştiu, sionism şi lucrează la oficiul palestinian şi că se încearcă să se obţină posibilităţi de emigrare pentru evrei, l-am întrebat cu cine se vede dintre cunoscuţii comuni şi mi-a spus că se vede cu David Faibiş. În anul 1947, în primăvară, m-am întâlnit cu el şi mi-a vorbit de gruparea Mişmar şi mi-a spus de ce nu mă înscriu şi eu fiind grupare creată pe principiile lui Haşomer Hatair, i-am spus că o să mă gândesc şi o să vin la el să mai stăm de vorbă. Mi-a spus unde să vin şi mi-a spus că se vede cu Mişu Grindea, Solomovici, Paul Goldstein şi alţi evrei care acum sunt în Bucureşti, după puţin timp m-am văzut din nou cu el şi mi-a făcut reproşuri de ce nu vin să mă înscriu la Mişmar, i-am făgăduit şi într-adevăr după câtva timp m-am dus la sediul grupării Mişmar din Anton Pann, am stat de vorbă cu el şi am început să activez în Mişmar. În acelaşi timp cu venirea mea la Mişmar el a predat toate scriptele şi după vreo două săptămâni a încetat să mai vină în mod regulat pe la sediul grupării Mişmar şi venea foarte rar din cauză că era foarte ocupat la serviciul său. Cam pe la sfârşitul verii anului 1947 m-am văzut cu el şi l-am întrebat ce mai face şi mi-a spus că pregăteşte o plecare pentru câteva sute de tineri şi dacă se va pleca prin Olanda atunci va pleca şi el pentru că nu vrea să plece în Palestina, fără să fi văzut mai întâi Europa. L-am întrebat de ce se pleacă prin Olanda şi nu direct, atunci el mi-a spus că englezii nu dau certificate de emigrare pentru Palestina şi tineretul trebuie salvat din România, căci altfel se va pierde. Jointul a organizat nişte tabere în Olanda şi acolo copii sunt educaţi şi când se iveşte posibilitatea sunt trimişi în Palestina. Până la autodizolvarea grupării Mişmar în martie 1949 m-am mai văzut de puţine ori cu Moshe Grunberg. În timpul activităţii sale în Mişmar a lucrat cu ing. Anghel Dascălu, Lupu Haimsohn şi ing. Ioji Gheler.

Tot în această perioadă mi-a mai spus că se lucrează la pregătirea unor emigrări masive de evrei din R.P.R. şi că probabil că Israelul va încheia acorduri comerciale foarte importante cu R.P.R.. Asta a fost în anul 1948. În 1949 când eu am început să merg la legaţie mă vedeam de câte ori veneam acolo cu el, dar nu schimbam decât puţine cuvinte cu dânsul căci era ocupat, odată l-am rugat să aibă grijă pentru nişte certificate de emigrare care trebuiau făcute şi el mi-a spus că nu intră în resortul lui şi să vorbesc cu Ricu Lupescu. Când a fost secretarul lui Halevy de câte ori treceam la el în birou, întâi trebuia să trec pe la Moshe Grunberg, ca să-mi spună dacă Halevy mă poate primi, cu această ocazie schimbam cu el câteva cuvinte, când mă întreba ce se mai aude cu cine mă mai văd şi dacă mai ştiu ceva nou în legătură cu plecările, eu îi spuneam că ştiam şi intram la Halevy. Odată am venit şi Halevy era ocupat cu cineva şi atunci am stat cu el de vorbă şi i-am spus că Halevy este un om foarte curios are pretenţia să fie informat despre tot şi despre toată lumea, iar de la dânsul nu poţi scoate un cuvânt la care el mi-a răspuns că aşa sunt diplomaţii, trebuie să ştie de toate, iar dânşii să nu spună nimic. Asta a fost în vara anului 1950, altă dată mi-a spus că este foarte necăjit din cauza arestărilor şi nu ştie ce se va întâmpla cu el, până la urmă, îi este frică să nu fie şi el ridicat mai ales că vede că nici unuia din oamenii de la Legaţie nu le vine paşaport. Prin toamna anului 1950 mi-a spus că eu risc prea mult venind

https://biblioteca-digitala.ro

aşa de des pe la Legaţie că ar trebui să fiu mai precaut la care i-am răspuns, ştiu foarte bine că nu are cine veni că am rămas singurul din gruparea Mişmar care mă mai interesez de oameni şi singurul care îl mai informează pe Halevy. La care el mi-a spus foarte bine, dar totuşi acuma ar trebui să fii mai prevăzător. În felul ăsta am continuat să mă văd cu el până în luna august 1951 de când nu mai am fost la legaţie şi de când nu m-am mai văzut nici cu el.

Lui Moshe Grunberg i s-a încredinţat postul de răspundere ce îl avea, deoarece era un om verificat de multe ori în lunga sa activitate în treburile sioniste, el ducea toată contabilitatea lui Halevy şi el se ocupa şi cu corespondenţa, tot el ştia de toată lumea care venea la acei care conduceau legaţia.

Moshe Grunberg ştia despre legăturile mele cu Halevy, cu Adam Rabinovici cu Lupu Haimsohn şi cu Zoltan Hirsch, ştia despre noi toţi că veneam la legaţie şi că îl informam pe Halevy.

Moshe Grunberg este un om foarte modest, îi place muzica, are o cultură vastă, cunoaşte mai multe limbi ca: idiş, ebraica, germana, franceza şi engleza, este un om foarte discret şi nu are nici un fel de viciu, fiind un om liniştit şi foarte aşezat. Deşi eram prieten vechi cu dânsul când intram în biroul lui se ferea ca eu să văd ce face şi ascundea hârtiile sau închidea registrul la care lucra, eu am văzut de multe ori când Halevy îi dădea dosare sau mape cu corespondenţe spre rezolvare sau uneori Moshe Grunberg îi dădea lui Halevy corespondenţa ca să semneze atunci când eu plecam sau veneam la dânsul.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

6 martie 1952

Pe Leon Aronovici l-am cunoscut în primăvara anului 1950, când s-a mutat în casa unui prieten al meu Lionel Wexler din Bucureşti, str. Vânători nr. 1.

Leon Aronovici, este în vârstă de aproximativ 48 de ani, este căsătorit, nu are copii, înainte cu ani a fost funcţionar la o mare firmă din Craiova de textile unde câştiga bine însă în ultimii ani i-a mers foarte prost şi s-a mutat în anul 1950 la Bucureşti. El bate la maşină diferite lucrări pentru întreprinderi de stat, iar soţia sa, este funcţionară la A.S.T.

Leon Aronovici a făcut parte din conducerea organizaţiei sioniste din Craiova şi nu ştiu ce fel de relaţii are el cu foştii conducători sionişti.

El nefiind încadrat şi deci având mai mult timp liber, avea obiceiul să se ducă pe la M.A.I. ca să se intereseze de situaţia plecărilor şi atunci eu veneam pe la el din când în când să mă informez ce se mai aude cu plecările şi întotdeauna îmi spunea ce ştia, nu mă feream să vorbesc cu el faţă de alţii, deoarece nu erau lucruri care trebuiau ascunse.

Mai ştiu despre el că este un vechi sionist şi a depus cerere pentru emigrare.

El ştia despre mine că am fost conducător în gruparea „Mişmar" şi că am relaţii la Legaţia Israelului, unde aveam obiceiul să mă duc. Nu ştia însă că eu informez Legaţia despre tot ce aflu.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

6 martie 1952

Pe av. Marcovici din Dorohoi, l-am cunoscut în sediul grupării „Mişmar" la Bucureşti, când a venit la secretariatul grupării „Mişmar" cam prin luna noiembrie 1947.

Marcovici este în vârstă de 43 de ani şi profesează avocatura, are părinţii, o soră şi un frate plecaţi în Israel. El profesa avocatura la Dorohoi şi la Săveni.

El a fost conducătorul grupării „Mişmar" din Dorohoi şi membru în comitetul central al grupării „Mişmar" din R.P.R.

El cunoştea pe Adam Rabinovici mai bine cu care se vedea când venea la Bucureşti, sau prin poştă. El mai era în relaţii bune cu ing. Anghel Dascălu, cu Lupu Haimsohn şi cu Lazăr Lazarovici, care venea foarte des la Dorohoi. În luna decembrie 1947, am fost la Dorohoi pentru a strânge bani de la aceia ce trebuiau să plece în Israel şi cu această ocazie l-am rugat să-mi spună care este situaţia de acolo şi mi-a spus că „Mişmarul" local este o secţiune mică, care numără 120 de oameni în majoritate oameni foarte săraci, că are unele dificultăţi cu C.D.E., dar că reuşeşte deocamdată să se descurce bine, că are lipsă de cadre şi el singur trebuie să facă totul, mi-a mai spus că situaţia economică a oraşului Dorohoi este foarte proastă şi că este un oraş lipsit de viaţă.

A mai fost de câteva ori la Bucureşti şi am mai stat de vorbă cu el, dar numai în chestiuni ce se legau de activitatea grupării „Mişmar".

El mai stătea de vorbă şi cu Elze Frenkel, care era secretara ing. Gheler.

După autodizolvarea grupării „Mişmar" eu m-am văzut de puţine ori cu dânsul şi atunci mi-a dat numai date asupra oamenilor din fosta grupare „Mişmar" că mulţi au introdus acte, că unii s-au răzgândit şi o parte s-au încadrat, că are dificultăţi din partea Comitetului Democratic din localitate, despre situaţia grea din punct de vedere economic şi alte lucruri fără importanţă.

Ultima oară a venit la mine în vara anului 1948, ca să intervin la legaţie, pentru programarea unui frate al său şi m-am dus cu el şi i-am aranjat. Mai târziu am vorbit cu Halevy despre el şi mi-a spus că a fost pe la dânsul.

Mai ştiu despre dânsul că după autodizolvarea grupării „Mişmar" s-a văzut cu Lazăr Lazarovici şi cu Lupu Haimsohn. Într-o discuţie avută cu Lupu Haimsohn, despre Marcovici, el mi-a spus că într-adevăr Marcovici este dintre puţinii oameni care au rămas cu adevărat credincioşi grupării „Mişmar" şi va merge până la capăt.

Toate raporturile între mine şi el, au fost întotdeauna pe linie sionistă şi niciodată nu mi-a dat vreo informaţie care să fi meritat vreo atenţie specială.

Marcovici ştia de activitatea mea la Legaţia Israelului şi relaţiile ce le aveam cu instructorii palestinieni şi conducătorii grupării „Mişmar" şi ştia că eu transmit aceste informaţii mai departe.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

6 martie 1952

Pe Isidor Weiss, l-am cunoscut în cadrul grupării „Mişmar" când a venit să ia parte la o şedinţă, care se ocupa cu strângerea de fonduri pentru tineret „Haşomer Haţair" şi „Haluţimi" în septembrie 1947.

Isidor Weiss, este inginer specialist în izolaţii şi este în vârstă de 45 de ani, este căsătorit, nu are copii, şi locuieşte în Bucureşti, pe Calea Plevnei. Înainte de a se încadra lucra pe cont propriu, iar acuma este încadrat la Întreprinderea nr. 3 sau nr. 5, izolaţii, unde are un post de răspundere, fiind apreciat în muncă, iar în 1950, a fost decorat cu Medalia Muncii. Are un frate inginer, care a plecat în Palestina în anul 1946.

Isidor Weis, făcea parte din comitetul central al grupării „Mişmar" şi în toamna anului 1947, a fost cooptat în comitetul executiv al grupării „Mişmar" şi el făcea parte din comisiile care acordau dreptul de emigrare în Palestina membrilor din gruparea „Mişmar" a mai activat o bucată de vreme în cursul anului 1948, ca responsabil financiar pentru gruparea „Mişmar" din R.P.R. cel mai mult a lucrat însă pentru strângerea de fonduri pentru tineret „Haşomer Haţair" şi „Haluţimi"; a mai activat şi în secţiunea Bucureşti.

A fost în bune relaţii cu instructorii palestinieni Eliezer, Adam Rabinovici şi Ricu Lupescu.

Adam Rabinovici, a apelat de multe ori la el pentru bani şi la un moment dat el îşi luase obligaţia faţă de Adam Rabinovici să strângă o sumă de bani fixă pentru nevoile tineretului în fiecare lună.

Fiind un om activ şi energic, reuşea să strângă sume mari de bani, necesare tineretului.

El era în relaţii foarte bune cu ing. Ioji Gheler, ing. Anghel Dascălu, ing. Paul Halpern şi Lupu Haimsohn.

Dacă a intrat în comitetul executiv, a fost datorită mai multor relaţii ale sale personale, căci din punct de vedere ideologic era foarte slab pregătit şi avea şi o comportare de burghez.

Singurul lui merit în cadrul activităţii, a fost că a reuşit să strângă mulţi bani pentru tineret şi gruparea „Mişmar". La o conferinţă plenară, unde erau câteva sute de oameni şi eu prezidam, i-am dat cuvântul lui Izidor Weiss, asta era la începutul anului 1948, în luna ianuarie, el a spus că noi evreii, am fost salvaţi de regele Mihai. La începutul activităţii sale în „Mişmar" am lucrat cu el împreună pentru strângere de fonduri iar mai târziu, rare ori am avut ocazia să mai lucrez cu el, uneori Adam Rabinovici mă ruga să-i ajut ca să facă rost de bani şi se mai întâmpla să ia parte şi la şedinţele de comitet a secţiunii „Mişmar".

El a continuat să activeze până la autodizolvarea grupării „Mişmar".

După autodizolvarea grupării „Mişmar" m-am văzut cu Isidor Weiss de foarte puţine ori, odată după arestarea lui ing. Anghel Dascălu, am fost la el acasă, după îndemnul lui Halevy, să-l întreb dacă nu ştie ceva el şi de ce nu vine să stea de vorbă cu el; altădată tot Halevy mi-a cerut să trec pe la Isidor Weiss, căci are să-i comunice ceva de la fratele său şi ar vrea să discute ceva cu el la care mi-a răspuns că îşi va face timp şi se va duce.

În legătură cu inginerul Anghel Dascălu, nu mi-a spus nimica. M-am mai văzut de vreo două ori cu el în mod cu totul întâmplător şi cu care ocazie am discutat lucruri fără importanţă.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu am avut cu el legături decât pe linie sionistă, iar cei ce vroiau să fie informaţi se vedeau cu el, personal, totuşi el ştia precis de toate legăturile mele cu Halevy şi Adam Rabinovici şi că îi informez despre tot ce se întâmplă întrucât îi spuneam că Halevy şi Adam m-au trimis să stau de vorbă cu dânsul.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

6 martie 1952

Pe Smuel Kuperman, l-am cunoscut în septembrie 1947, în cadrul grupării „Mişmar" când a venit la mine şi mi-a spus că el se va ocupa de acum cu chestiunile financiare din partea tineretului şi mă roagă să-i dau tot concursul.

Smuel Kuperman, este în vârstă de 25 de ani, este căsătorit, stă în Bucureşti, a fost sau mai este funcţionar la Institutul de proiectări, iar toată familia sa este plecată în Israel, este băiat sărac, neavând nici un fel de avere.

Smuel Kuperman, a făcut parte din comitetul executiv al grupării „Haşomer Haţair" din R.P.R. din anul 1947. Am ştiut că el se ocupă cu toate chestiunile organizatorice şi financiare a grupării „Haşomer Haţair" şi pe această linie am conlucrat cu el până în cursul anului 1947, i-am ajutat de câteva ori am putut la acţiunea de strângere de fonduri, i-am ajutat cu oameni din secţiunea Bucureşti, care au lucrat pentru ridicarea unor barăci care să le servească drept sediu. În iarna anului 1947, am făcut o acţiune de strâns îmbrăcăminte căci trebuia să trimită o serie de oameni pentru instructaj în primăvară. În vara anului 1948, am făcut cu el o acţiune specială pentru strângere de fonduri şi medicamente pentru colonia lor de vară. Îl întrebam uneori cum merge activitatea la ei şi cum se prezintă oamenii, iar el îmi spunea că au prea mulţi oameni faţă de cadrele de care dispun şi caută să ridice mereu cadre noi şi că deocamdată nici nu se pune problema emigrării pentru actualii conducători. În activitatea sa, el a lucrat foarte mult cu instructorii palestinieni Adam Rabinovici şi Eliezer şi cu Leon Negru. După rezoluţia P.M.R. în problema naţională, l-am întrebat ce are de gând să facă tineretul şi el mi-a răspuns că dacă va fi nevoie sunt pregătiţi să lucreze şi în ilegalitate că au pregătit o serie de oameni în acest sens, dar nu vor face nimic împotriva R.P.R. ci vor lucra numai pe linie sionistă. Despre această discuţie l-am informat şi pe Lupu Haimsohn, care părea alarmat că Samuel discută astfel de probleme.

După autodizolvare l-am văzut de foarte puţine ori pe Smuel Kuperman şi cu totul din întâmplare, când mi-a spus că se vede cu băieţii şi primeşte poştă regulat din Israel, ca să fie încadrat, că a depus cerere de emigrare şi că aşteaptă programarea.

Mi-a mai spus în cursul anului 1950, că este foarte greu de lucrat cu Halevy că obţine foarte greu programări pentru oameni şi că de cele mai multe ori nu vrea să-l primească şi din cauza asta nu se va mai duce pe la legaţie.

În cursul anului 1951, cam prin luna mai, l-am întâlnit pe stradă şi mi-a spus că s-a înscris la universitate, că primeşte poştă din Israel şi că a primit prin poştă manifestul program al grupării „Mişmar" din Israel, atunci l-am rugat să vină la mine să mi-l citească, lucru ce a făcut după vreo trei săptămâni. A venit la mine acasă şi mi-a citit acest manifest, după ce l-am citit, am făcut diverse comentarii în jurul lui, cu această ocazie, mi-a spus că

https://biblioteca-digitala.ro

nevastă-sa termină un curs de stenodactilografie şi dacă nu ştiu să-i recomand un serviciu, i-am spus că mă voi interesa şi să treacă pe la mine şi îi voi da răspunsul.

Odată m-am întâlnit cu el, după ce se începuse războiul în Coreea, şi mi-a spus despre acţiunea ce o duce gruparea „Mişmar" în Israel, împotriva acestui război nedrept şi dacă i s-ar da posibilitatea ar pleca voluntar pe frontul din Coreea.

Despre discuţiile ce le aveam cu Smuel Kuperman, i-am povestit şi lui Lupu Haimsohn şi lui Zoltan Hirsch.

Cu Smuel Kuperman, nu am lucrat decât pe linie sionistă şi nu mi-a dat nici un fel de informaţii pe linie de spionaj, el avea raporturi directe cu toţi care vroiau să fie informaţi, însă am discutat cu el în multe rânduri despre Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

7 martie 1952

Pe Robert Schwartz, l-am cunoscut în cadrul grupării „Mişmar" prin Dinu Marcusohn în luna septembrie 1947.

Robert Schwartz, este în vârstă de 34 de ani şi este căsătorit, nu are copii. Tatăl său a fost în lagărul de la Vapniarca şi acum este mort. Mama sa, şi două surori sunt plecate în Israel şi mai are o soră măritată la Botoşani şi una măritată la Bucureşti.

El a avut împreună cu Dinu Marcusohn, un magazin de haine gata pe care le confecţionau la diverse ateliere de croitorie, magazinul îl avea pe str. Oituz. După 23 August 1944, a făcut parte din Apărarea Patriotică, fost în 1945, sau 1946 de vreo două ori la Budapesta, nu era bogat, dar câştiga bine şi locuieşte singur într-o cameră pe Calea Şerban Vodă nr. 111 sau 113, el a fost în „Haşomer Haţair".

Eu l-am găsit în gruparea „Mişmar", unde activa la începutul anului 1947 şi venea în fiecare după masă, ocupându-se cu fişele celor noi înscrişi. Fiind un om foarte energic şi capabil, a fost ales în comitetul secţiunii Bucureşti, odată cu mine, unde a avut resortul organizatoric şi pe urmă a fost responsabil financiar al secţiunii Bucureşti. A fost trimis de câteva ori în provincie pentru instructaj, mai târziu i s-a dat în primire responsabilitatea a două secţiuni din Bucureşti, a luat parte la început ca invitat şi apoi ca membru în comitetul central a grupării „Mişmar" din R.P.R.

A organizat campania de înscriere în organizaţia sionistă din Bucureşti, a membrilor grupării „Mişmar" şi a dus campania de răsturnare a organizaţiei sioniste din Bucureşti, în 1948, a făcut parte şi din comitetul organizaţiei sioniste din Bucureşti. A luat parte la două conferinţe ale comitetului Central al organizaţiei sioniste din R.P.R. În cursul anului 1948, Lupu Haimsohn mi-a cerut să aprob ca Robert Schwartz să primească salariu de la secţiunea Bucureşti, lucru ce eu am acceptat. A fost şi la colonia din 1948 august, unde s-a ocupat cu aprovizionarea.

La ultima conferinţă a comitetului central a grupării „Mişmar", care a avut loc în decembrie 1948, a fost ales odată cu mine în comitetul executiv al grupării „Mişmar" din R.P.R.

https://biblioteca-digitala.ro

În tot timpul activităţii sale, pe perioada legală a Mişmarului, el a fost în relaţii foarte bune cu Lupu Haimsohn, cu Lazăr Lazarovici pe care îl cunoştea din Botoşani, de unde era şi el, era foarte apreciat de ing. Ioji Gheler şi era bine cu Dascălu Anghel şi cu ceilalţi conducători ai grupării „Mişmar". El a fost în raporturi bune cu toţi instructorii palestinieni, însă în relaţii bune era cu Adam Rabinovici, a cunoscut bine pe Levi Grunblat trimis special palestinian, l-a cunoscut şi pe Aaron Cohen şi Barzilai, trimişi speciali. În toată această perioadă din septembrie 1947, până în martie 1949, Robert Schwartz în afară de zilele când era plecat din Bucureşti, nu a lipsit nici o singură zi din sediul grupării „Mişmar" Bucureşti, era peste tot unde era nevoie de el şi lucra uneori până târziu şi o făcea bine, pentru asta a fost apreciat de aproape toată lumea. Eu am colaborat în muncă tot acest timp cu el şi ne ajutam, devenind foarte buni prieteni şi ieşeam de multe ori împreună.

După autodizolvarea grupării „Mişmar" Robert Schwartz s-a încadrat la „Slova", care apoi s-a transformat în centrul de difuzare a presei, unde a lucrat până în iunie 1951, când a fost restructurat şi câteva săptămâni nu l-am mai văzut, pe la sfârşitul lunii aprilie 1949, iar a apărut şi ne vedeam de ajuns de des câte odată de 2 sau de 3 ori pe săptămână, când ne întâlneam la mine acasă, la el acasă sau la Leon Singer acasă şi mai era cu noi Lupu Haimsohn, Brotman şi uneori David Herscovici. El ne povestea că se mai vede cu oamenii din secţia sa, că stă de vorbă cu ei şi că toţi vor depune actele pentru emigrare şi alte lucruri de felul ăsta.

Aşa ne-am văzut cam până prin mijlocul lui iulie 1949, când Robert Schwartz a dispărut şi nu-l mai vedea nimeni.

Într-un rând am vorbit cu Lupu Haimsohn, de el şi mi-a spus că nu-i place deloc dispariţia lui Robert Schwartz şi că are impresia că el s-a întors pe dos.

Cam prin luna mai 1950, Robert Schwartz a venit pe la mine şi mi-a spus că este foarte ocupat, că lipseşte din Bucureşti, aproape două trei săptămâni, fără întrerupere, căci acuma serviciul şi-l face numai în oraşele din provincie, de aceea nu a venit atâta timp pe la mine.

De atunci şi până astăzi mă vedeam cu Robert Schwartz la intervale foarte mari şi de câte ori mă vedeam cu el la mine acasă sau ne întâlneam în oraş, sau ieşeam împreună, stăteam de vorbă şi atunci câte odată aflam câte ceva de la el, care avea oarecare importanţă.

În toamna anului 1950, a venit la mine şi mi-a spus că ar vrea să-şi pregătească actele, dar că nu are bani şi mă roagă să mă duc la legaţie să vorbesc cu Halevy, că el ştie că şi lui Lupu Haimsohn i-a dat o sumă mare de bani, înainte de plecare, ca să-i dea şi lui o sumă de bani, căci altfel nu va putea depune actele, i-am răspuns că eu mă voi duce să vorbesc cu Halevy şi îi voi da răspunsul, într-adevăr am vorbit cu Halevy, dar m-a refuzat categoric, spunându-mi că pentru el nu poate să facă nimica, deoarece nu a înţeles să vină măcar o singură dată pe la el şi tot timpul aproape n-a ştiut nimic de el. M-am văzut cu Robert Schwartz şi i-am spus că ce mi-a spus Halevy şi eu am terminat.

În tot timpul cât l-am cunoscut pe Robert Schwartz am luat de la el tot felul de informaţii în toate domeniile, unele le spunea faţă de martori, care erau de mică importanţă, altele mi le spunea numai mie personal. Mi-a dat informaţii în sectorul industriei de confecţii care era meseria lui, mi-a dat informaţii asupra vieţii economice în mod general, îmi dădea informaţii pe linie sionistă şi când era plecat, mai ales în provincie, avea uneori ocazia să se vadă cu foşti membri ai grupării „Mişmar" şi îmi spunea ce a discutat cu ei. Mi-a dat informaţii despre nişte lupte cu rebelii lângă Timişoara, m-a informat asupra situaţiei din Valea Jiului, m-a informat despre lupta grea ce o are de dus partidul la ţară din cauza chiaburilor, care sabotează şi nu se dau în lături nici de la crime, îmi vorbea cum îşi

https://biblioteca-digitala.ro

duce activitatea pe linie profesională, că are mult de lucru pentru a organiza provincia, deoarece are de luptat cu mulţi reacţionari şi mereu când mă vedeam cu el, îmi spunea câte ceva dar de foarte multe ori îmî spunea lucruri fără importanţă.

În vara anului 1951, a fost la legaţie de vreo două ori, însă nu a vorbit decât cu Ghertler ca să ajute unor neamuri de-ale lui, care plecau în Israel.

Cu Robert Schwartz nu a trebuit să întrebuinţez nici un sistem, pentru a obţine informaţii de cele mai multe ori, mă informa el singur, ori îl întrebam eu şi atunci el îmi spunea tot ce ştia.

El mai venea la mine să se şi informeze, dacă primeam ceva poştă din Israel, sau dacă am ceva noutăţi de la legaţie.

Robert Schwartz ştia că eu informez legaţia despre tot ce îmi spunea, căci ştia că eu merg în mod regulat pe acolo ca să dau informaţii. Ultima dată l-am văzut la începutul lunii ianuarie 1952.

Halevy ştia despre legăturile mele cu Robert Schwartz.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

8 martie 1952

Pe Mişa Flexor l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în luna octombrie 1947, când mi-a fost recomandat de Lupu Haimsohn.

Mişa Flexor este în vârstă de 39 de ani, de meserie ţesător, este căsătorit şi are 2 copii, este originar din Cernăuţi şi a venit în Bucureşti după 23 august 1944. Părinţii şi rudele sale au fost omorâte în timpul războiului de hitlerişti, iar părinţii nevestei sunt în Israel. El vorbeşte limba rusă, ebraică şi germană, nu are vicii, este sărac şi trăieşte din traduceri din limba rusă, fiind socotit ca unul din cei mai buni traducători nu are vicii şi poate fi un tovarăş foarte bun. În tinereţe a făcut parte din gruparea Haşomer Haţair, a luat parte la războiul antihitlerist în armata U.R.S.S. Când a venit în gruparea Mişmar, i s-a dat postul de secretar tehnic, fiind salarizat până la autodizolvarea grupării în secţiunea Bucureşti, în această calitate a intrat automat în comitetul secţiunii Bucureşti, el coordona toată activitatea secţiunii şi s-a dovedit a fi un element foarte capabil şi muncitor. El a colaborat tot timpul în mod special cu Lupu Haimsohn şi cu un inginer Ioji Gheler, iar cu Adam Rabinovici a conlucrat tot timpul, a fost apreciat şi de ceilalţi conducători ai grupării Mişmar, a luat parte la toate conferinţele comitetului central al grupării Mişmar ca invitat numai la ultima conferinţă a fost delegatul secţiunii Bucureşti. În tot timpul activităţii legale a grupării Mişmar am colaborat cu el zi de zi şi ne-am ajutat în muncă, el mă informa de tot ce se petrece în secţiunea Bucureşti şi căutam să rezolvăm împreună toate chestiunile, el avea un program de lucru foarte încărcat, venea dimineaţa şi pleca tocmai seara târziu încât nici nu mai ştiam când îşi mai vedea şi de casă. În vara anului 1948, ing. Gheler l-a băgat şi în executiva sionistă însă acolo a lucrat foarte puţin, deoarece nu avea timp, pe atunci Bucureştiul avea 6 secţiuni şi fiecare secţiune avea altă problemă de rezolvat şi el trebuia să le facă pe toate. În acelaşi timp trebuia să aibă grijă ca şcolile de cadre să aibă referenţi, trebuia să aibă grijă să trimită activişti şi referenţi în cadrul C.D.E. Bucureşti şi alte multe

https://biblioteca-digitala.ro

lucruri mai mici. Gheler l-a mai trimis şi la Iaşi pentru instructaj 8 zile la începutul lunii decembrie 1947 la sfârşitul lunii octombrie 1948, Mişa Flexor, Monia Edelman, Iulius Goldenslec şi cu mine am vrut să răsturnăm întreaga conducere a grupării Mişmar. Noi ne-am dat seama că conducerea grupării Mişmar din R.P.R. din cauza instructorilor palestinieni a comis o greşeală de neiertat şi a refuzat să colaboreze cu C.D.E., punându-se pe poziţie că trebuie salvată unitatea sionistă. Atunci noi am avut o listă de oameni care ar avea încredere în noi şi ar face ce spunem noi şi tov. Stern care era membru în conducerea C.D.E., împreună cu Goldenslec au început să ducă discuţii, din păcate aceste discuţii nu au adus la nici un rezultat. Până în martie 1949 când s-a autodizolvat Mişmarul, Mişa Flexor m-a informat tot timpul despre mersul activităţii însă numai pe linie sionistă. Imediat pe la sfârşitul lunii martie 1949 el s-a încadrat la Comisia de standardizare unde a lucrat până în noiembrie 1950. În tot acest timp eu mă vedeam foarte rar cu dânsul, deoarece lucra foarte mult la serviciu unde mai preda şi un curs de limba rusă, iar restul timpului mai făcea şi traduceri, eu veneam din când în când pe la el acasă şi mai stăteam de vorbă cu el despre oamenii care îi mai vedeam şi despre activitatea noastră din trecut. În luna iunie 1950 mi-a spus că s-a văzut cu cineva, care are relaţii şi care ştie ce vorbeşte, că se vorbeşte despre legaţia Israelului foarte rău că acolo se fac fel de fel de transferuri şi alte operaţiuni nu prea curate, că legaţia camuflează interese străine şi este în legătură cu englezii şi americanii şi până la urmă o va sfârşi rău, toate insistenţele depuse de mine au rămas fără rezultat şi nu am putut afla de la cine are informaţia, eu i-am răspuns că nu cred să fie aşa, în tot cazul nu cred că legaţia Israelului să fie mai sfântă decât alte legaţii. Această informaţie i-am transmis-o şi lui Halevy care nu i-a cam plăcut, dar mi-a spus că, în ce-l priveşte, n-are decât să se vorbească, deşi e foarte neplăcut. Cam prin luna iulie 1948 i-am spus lui Mişa Flexor că în ritmul în care se pleacă acuma ar fi foarte posibil să-mi vină şi mie programarea şi atunci ar trebui să-mi ia cineva locul. Lupu Haimsohn înainte de a pleca mi-a spus că tu ai fi cel mai indicat şi eu am fost de acord cu el dacă nu ai nimic de obiectat să stabilim o zi şi vom merge sus la Halevy şi te voi prezenta iar după plecarea mea, el îţi va da toate instrucţiunile necesare ca să ştii ce ai de făcut. El mi-a obiectat că este foarte ocupat că nu are timp şi alte motive dar până la urmă am reuşit să-l conving, m-am dus la Halevy, i-am spus ce vreau să fac şi mi-a spus că este de acord cu mine şi că atunci când voi pleca eu îi va da lui Flexor toate instrucţiunile necesare şi am stabilit ziua şi ora când să vin cu el, la câteva zile când am hotărât cu Halevy am venit sus cu Flexor M. l-am prezentat, am stat câteva minute de vorbă, Halevy i-a spus că îi pare rău că nu l-a cunoscut până acuma dar oricând are nevoie să vină la legaţie şi îl va primi imediat şi că dacă eu voi pleca, atunci Flexor îmi va lua locul şi se vor înţelege foarte bine, cred că asta a fost singura dată, Flexor când a fost la Legaţia Israelului. Am continuat să mă văd tot timpul cu Mişa Flexor şi ultima dată l-am văzut la sfârşitul lunii ianuarie 1953, uneori mă vedeam mai des cu el însă întotdeauna discutam cu el despre plecări şi ne făceam socoteala când ar putea să ne vină şi nouă rândul ca să plecăm. În timpul când mergeam la Legaţie îi povesteam dacă avem ceva nou, de fiecare dată când se făcea arestări şi spuneam că mi-e frică că până la urmă voi păţi şi eu iar el râdea de mine căci spunea că eu m-am născut un conducător mort, dar până la urmă eu am avut dreptate.

Mişa Flexor ştia de relaţiile mele cu Halevy, cu Adam Rabinovici şi cu toţi conducătorii grupării Mişmar, dar ştia că eu fac toate astea pentru a servi gruparea sau pentru a servi pe oamenii noştri dacă ar fi ştiut adevărul la timp poate m-ar fi salvat.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

8 martie 1952

Pe Kimelman Fani am cunoscut-o în cadrul grupării Mişmar la sfârşitul anului 1947.

Kimelman Fani este în vârstă de 30 de ani, de profesie soră de caritate şi a lucrat la un spital.

Dânsa a condus o grupă în cadrul grupării Mişmar, a urmat şcoala de cadre a lui Adam Rabinovici şi apoi a fost în conducerea unei secţii din Bucureşti. A avut o activitate regulată în tot timpul existenţei legale a Mişmarului fără a fi însă un element excepţional, îşi făcea datoria şi căuta să activeze ca să-şi câştige drepturi pentru emigrare. Stăteam uneori de vorbă cu ea despre activitatea ei în celulă sau în secţie, o întrebam cu se comportă oamenii şi îi dădeam îndrumări pentru mai departe. Alte lucruri nu am discutat cu ea, ea mă cunoştea şi ştia care sunt raporturile mele cu instructorii palestinieni şi cu conducerea grupării Mişmar.

Ea a activat până la autodizolvarea Mişmarului în care timp am vorbit de puţine ori cu dânsa. După autodizolvare m-am văzut de puţine ori cu dânsa, de două sau de trei ori în mod cu totul întâmplător în oraş şi atunci spunea că a depus actele şi aşteaptă şi că lucrează la un spital. Ultima oară am văzut-o în toamna anului 1951, când mi-a spus că a plecat de la serviciu, poate aşa va pleca mai uşor că a făcut un memoriu şi a cerut audienţă că îi merge cam greu, că face injecţii şi din asta trăieşte. Mi-a mai spus că se mai vede cu unii din vechii mişmarişti printre care şi cu Mişa Flexor la care a făcut injecţii copiilor. De atunci nu am mai văzut-o şi niciodată nu mi-a dat informaţii direct pe linie sionistă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

8 martie 1952

Pe Toni Ungar am cunoscut-o în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1947.

Toni Ungar este în vârstă de 30 de ani de profesie funcţionară. Este măritată şi soţul ei este, de asemenea, funcţionar fiind oameni fără avere şi soţul ei a activat în gruparea Mişmar.

În cadrul grupării Mişmar a condus o grupare, a urmat şcoala de cadre cu Adam Rabinovici şi apoi a fost membră în comitetul unei secţiuni din Bucureşti şi a conlucrat cu Robert Schwartz, ea mai cunoştea bine şi pe Lupu Haimsohn. Din cauză că avea serviciu nu venea în secţiune decât atunci când avea şedinţe sau când avea treabă în mod special la secretariat pentru instrucţiuni.

În timpul cât a ţinut activitatea legală a Mişmarului, mă vedeam cu dânsa în sediul grupării şi discutam cu ea despre felul cum îşi duce activitatea, mă informa de cum se comportă oamenii din grupă şi din secţia ei, îi dădea instrucţiuni, o informam de ce se mai întâmplă la celelalte secţiuni de ultimele ştiri din Israel, date în legătură cu emigrarea şi că fiecare va pleca în raport cu activitatea depusă. În felul acesta am vorbit cu ea de mai multe ori până la autodizolvarea grupării Mişmar.

https://biblioteca-digitala.ro

În tot timpul cât a activat, a fost considerată ca un element capabil şi conştiincios. Eu am mai văzut-o o singură dată în primăvara anului 1949, când mi-a spus că îşi pregăteşte actele spre a le depune şi că s-a mai văzut cu oameni din celula ei şi toţi îşi pregătesc actele.

Eu nu am luat niciodată informaţii de la ea pe linie de spionaj.

Dânsa ştia de legăturile mele cu instructorii palestinieni şi cu conducătorii grupării Mişmar însă numai pe linie sionistă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

8 martie 1952

Pe Bela Budeanu am cunoscut-o în luna octombrie în cadrul grupării Mişmar prin fratele ei Puiu Budnaru.

Bela Budeanu este doctor în medicină, în vârstă de 28 de ani, necăsătorită, părinţii ei sunt funcţionari şi stau la Constanţa, are un frate care a plecat în Israel.

Bela Budeanu a activat în comitetul secţiunii Bucureşti, însă foarte puţin, căci era studentă la medicină şi avea foarte puţin timp disponibil, singurul lucru ce l-a făcut a fost că a organizat un serviciu medical şi un cabinet în secţiunea Bucureşti. Ea l-a cunoscut pe Adam Rabinovici şi pe Eliezer.

Era bine cu Eliezer Frenkel, Lupu Haimsohn şi ing. Ioji Gheler. Mă vedeam de câte ori venea la şedinţe sau când avea nevoie de ceva în legătură cu cabinetul medical. A fost odată la mine acasă când mi-a fost copilul bolnav. A venit pe la Mişmar până la autodizolvare şi pe urmă nu-mi amintesc să o fi văzut, am auzit că după ce a terminat medicina s-a încadrat ca medic la Cluj. Eu am fost cu dânsa în raporturi bune, însă nu mi-a dat niciodată nici un fel de informaţii.

Ea ştia despre legăturile mele cu instructorii palestinieni şi de relaţiile cu conducătorii grupării Mişmar.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

8 martie 1952

Pe Peise Rosenfeld l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1947.

Peise Rosenfeld este de profesie tâmplar în vârstă de 40 de ani, este căsătorit şi are un copil. A venit în Bucureşti după 23 August 1944 şi a luat parte la războiul antihitlerist în armata sovietică, fiind decorat, este fără avere, un meseriaş bun, fiind foarte muncitor şi este artist amator.

https://biblioteca-digitala.ro

În cadrul grupării Mişmar a făcut parte din comitetul secţiunii Bucureşti având resortul artistic, a lucrat sub Lupu Haimsohn în cadrul C.D.E. Bucureşti, a condus împreună cu Zamir cercul dramatic al grupării Mişmar, acest cerc numără aproape 100 de membri şi Rosenfeld se bucura de foarte multă simpatie la ei în cadrul resortului său, el a organizat toate programele artistice ale grupării şi au fost foarte reuşite, a mai aranjat o serie de spectacole de teatru în sala Matei Basarab. Rosenfeld a avut relaţii cu Eliezer care s-a interesat foarte mult de acest cerc dramatic şi în afară de asta a lucrat diverse obiecte pentru Eliezer.

Rosenfeld venea în secţiunea Mişmar numai când aveam şedinţe sau când avea de vorbit cu Lupu Haimsohn în legătură cu C.D.E., unde el lucra tot timpul pentru a-şi câştiga existenţa. În tot timpul cât a fost în Mişmar din 1947 până în 1949 ianuarie, eu am avut legături cu el în chestiunea activităţii noastre din Mişmar şi nu am avut altfel de relaţii cu el. El îl cunoştea şi pe Adam Rabinovici, era cunoscut de toţi conducătorii grupării Mişmar, a asistat şi la conferinţele comitetului central al grupării Mişmar. După autodizolvare l-am văzut pe Rosenfeld de două ori, prima oară cam prin mai 1949 când am fost la el acasă şi i-am dat certificatul de emigrare, cu care ocazie mi-a spus că se va încadra că îşi pregăteşte acte de la oamenii din cercul dramatic. Mi-a spus că Eliezer, are la dânsul nişte mobilă care i-a lucrat-o şi nu are unde să o ţină şi nu ştie ce să facă, i-am spus să vorbească cu Blumer şi el va aranja. A doua oară l-am întâlnit la Gara de Nord şi mi-a spus că lucrează la Teatrul Evreiesc de Stat, că munceşte foarte mult şi că aşteaptă să depună actele.

Am auzit despre el că a fost decorat cu medalia muncii şi că este foarte bine apreciat de toţi cu care lucrează, el ştie despre toate legăturile mele însă nu mi-a dat nici un fel de informaţii.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

8 martie 1952

Pe Fermo l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în luna octombrie 1947 prin Puiu Budnaru.

Fermo este în vârstă de 34 de ani şi este căsătorit, nu are copii, a fost funcţionar până în 1948 luna octombrie la Societatea Prahova, a fost în Haşomer Haţair, a fost şi în Palestina şi s-a întors deoarece nu s-a înţeles cu oamenii din kibuţ, este o fire rece, puţin comunicativă vorbeşte limba ebraică şi nu are nici un fel de viciu şi nu are avere.

Puţin după intrarea în Mişmar a fost ales în comitetul secţiunii Bucureşti unde a avut resortul cultural şi mai preda la şcolile de cadre lecţii de Palestinografie, a fost trimis de către Gheler pentru instructaj în câteva oraşe din provincie şi a luat parte la şedinţele Comitetului Central al grupării Mişmar din R.P.R. În relaţii bune era cu Lupu Haimsohn şi Ioji Gheler, era bine cu Adam Rabinovici, la care venea uneori şi acasă, cunoştea însă şi pe ceilalţi instructori palestinieni. În timpul activităţii sale în cadrul grupării Mişmar s-a ocupat numai de resortul pe care îl avea, participa la toate şedinţele unde trebuia să vină, a primit însărcinările ce i se dădeau, a vorbit de câteva ori la întruniri organizate în cadrul C.D.E., venea aproape zilnic pe la sediul grupării Mişmar. În tot timpul activităţii legale a

https://biblioteca-digitala.ro

grupării Mişmar, eu am fost cu Fermo în raporturi bune, conlucram şi ne informam de mersul activităţii în Mişmar, nu m-am văzut cu el decât în sediul grupării Mişmar. După autodizolvarea grupării Mişmar eu l-am văzut de puţine ori pe Fermo cu care ocazii nu discutam decât de oamenii pe care îi întâlneam, de situaţia plecărilor şi el mă întreba dacă am ceva nou de la Legaţie şi dacă primesc poştă din Israel. În anul 1950 mi-a dat o informaţie când mi-a spus să o comunic şi lui Halevy că este informat că la Constanţa se încarcă în tancuri petrolifere, petrol pentru Siria şi că România nu va mai trimite petrol în Israel, mi-a spus că are această informaţie dintr-o sursă foarte sigură, am comunicat această informaţie lui Halevy, mai târziu când l-am revăzut pe Fermo l-am întrebat dacă mai poate să-mi dea vreo ştire în legătură cu petrolul şi mi-a răspuns că nu. Ultima oară l-am întâlnit pe Ferno în toamna anului 1951 când mi-a spus că a depus a doua oară actele şi că nu primeşte decât negativ şi că va încerca să obţină o audienţă. Soţia lui Fermo a fost îngrijitoare la copii lui Agamy din 1949 până la plecarea lui din ţară, Fermo ştia despre toate relaţiile mele cu legaţia, cu instructorii palestinieni şi cu oamenii din conducerea Mişmarului şi ştia că îi informez despre tot ce se întâmplă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

10 martie 1952

Pe Blutstein l-am cunoscut în cadrul activităţii din Mişmar în toamna anului 1947.

Blustein este în vârstă de 45 de ani, este căsătorit, are un copil, are un depozit de fier vechi pe Calea Moşilor.

În cadrul activităţii din Mişmar a fost membru în comitetul din secţia Moşilor şi a lucrat până în toamna anului 1948 când a părăsit gruparea deoarece s-a certat cu ceilalţi membri din comitet. El a fost un element foarte slab şi crea mereu conflicte în secţiune, eu mă vedeam cu el de câte ori veneam în secţiune şi discutam cu el numai chestiuni ce se legau de activitatea sionistă, el se ocupa cu difuzarea ziarului Aba Mişmar, am fost mulţumit că a plecat singur căci altfel ar fi trebuit să-l excludem din grupare. El îl cunoştea pe Adam Rabinovici, pe Lupu Haimsohn şi pe ing. Gheler.

După ce a plecat din gruparea Mişmar eu nu l-am mai văzut.

El nu mi-a dat niciodată informaţii pe linie de spionaj.

El ştia că eu sunt în raporturi bune cu instructorii palestinieni şi cu cei din conducerea grupării Mişmar. El s-a înscris în Mişmar numai cu scopul de a putea pleca în Israel. Blutstein nu ştiu dacă se mai află în Bucureşti şi locuia pe Calea Moşilor.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

10 martie 1952

Pe inginerul Fisch Sutu l-am cunoscut de copil fiind originar din Iași, însă nu am avut relații cu el.

Fisch Sutu este în vârstă de 35 de ani, de profesie inginer, este căsătorit și nu are copii, tatăl său a fost negustor, fiind bine situat, acum se află în Israel, el este frate cu ing. Puiu Fisch.

În toamna anului 1947 l-am găsit în gruparea Mișmar, el a fost în tot timpul activității sale conducătorul unei grupe, a urmat școala de cadre cu Adam Rabinovici. El venea la sediul grupării Mișmar numai când avea ședință cu grupa sau când avea treabă la secretariat pentru a lua instrucțiuni sau când era chemat în mod special.

Eu mă vedeam foarte rar cu dânsul și atunci când ne vedeam discutam numai despre activitatea care o ducea el în cadrul Mișmarului și uneori îi dădeam instrucțiuni asupra activității de viitor, îl mai informam și asupra activității Mișmarului.

El a activat în Mișmar până în luna ianuarie 1949 după această perioadă eu l-am văzut de foarte puține ori și atunci întâmplător o singură dată în ianuarie 1951 mi-a spus că există o listă la M.A.I. de toți oamenii care vor pleca și ale căror case se pot lua și dacă va reuși să capete o relație ca să știe dacă figurează pe listă îmi va comunica și mie ca să mă servească dar până la urmă nu a făcut nimic. L-am mai văzut pe urmă încă de două ori când mi-a spus că lucrează la o cooperativă și au nevoie de sudori dacă știu să-i recomand, mie mi-a spus că are poștă de la părinții săi și că sunt bine și el așteaptă să-i vină programarea.

El nu mi-a dat niciodată informații pe linie de spionaj și cunoștea că eu am legături cu legația și cu instructorii palestinieni însă numai pe linie sionistă.

(ss) Beer Benjamin

Declarație

10 martie 1952

Pe Mitlauter Frima am cunoscut-o în cadrul activității Mișmarului în toamna anului 1947 fără să-mi aduc aminte prin cine.

Mitlauter Frima este în vârstă de 30 de ani și este măritată cu inginerul Mitlauter și nu are copii, ea este originară din Cernăuți și a venit în R.P.R. după 23 August 1944 pe vremea când am cunoscut-o eu era studentă.

În cadrul activității din Mișmar a condus o grupă, a urmat școala de cadre cu Adam Rabinovici, a făcut parte din comitetul unei secțiuni a grupării București a luat parte la colonia de vară a grupării Mișmar de la Agăș. Ea a făcut parte din secțiunea care o conducea Robert Schwartz unde a lucrat din primăvara anului 1948 până la sfârșitul anului 1948. Ea l-a cunoscut pe Adam Rabinovici și pe Levi Grunblat iar cu ing. Ioji Gheler era foarte bună prietenă și el a ajutat-o să se ridice în cadrul grupării, mai era în relații foarte bune și cu Lupu Haimsohn, cunoștea însă și pe ceilalți conducători ai grupării Mișmar, cât timp a condus o

https://biblioteca-digitala.ro

grupă eu mă vedeam cu dânsa odată pe săptămână, când discutam cu ea despre activitatea ce o depune, mă informam de felul cum se comportă oamenii şi îi dădeam instrucţiuni de ce are de făcut mai departe şi îi spuneam ce ştiam despre situaţia în grupare. După ce a intrat în comitet, a conlucrat mai mult cu Robert Schwartz, şi eu m-am văzut cu dânsa mai rar şi atunci când o vedeam discutam cu ea numai probleme în legătură cu activitatea din Mişmar, ea a activat în Mişmar până la sfârşitul anului 1948, când secţiunea ei s-a desfiinţat, ea a fost apreciată ca un element bun şi şi-a făcut datoria tot timpul cât a activat. După autodizolvare, am văzut-o de două ori sau de trei ori şi mi-a spus că s-a încadrat, că a depus actele şi aşteaptă să plece, ultima oară am văzut-o prin luna noiembrie 1951 şi mi-a spus că nu are are serviciu şi că este necăjită că nu îi vine programarea. Ştiu că soţul ei lucrează împreună cu inginerul Ioji Gheler la întreprinderea Sovrom-construcţii şi sunt în relaţii de prietenie.

În tot timpul cât am cunoscut-o nu mi-a dat nici un fel de informaţii pe linie de spionaj şi eu mă vedeam cu ea numai în cadrul secţiunii Mişmar iar după aceea am întâlnit-o întâmplător în oraş.

Ea ştia că eu merg la legaţie, că sunt în raporturi bune cu instructorii palestinieni şi că sunt în legături bune cu conducătorii grupării Mişmar însă numai pe linia sionistă. Ea locuieşte în Bucureşti dar nu ştiu unde stă, însă bărbatul ei lucrează la Sovrom-construcţii.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

10 martie 1952

Pe Popovici l-am cunoscut în cadrul activităţii din cadrul Mişmar în toamna anului 1947.

Popovici este în vârstă de 45 de ani, este evreu, de profesie croitor şi are un atelier de croitorie pe Calea Moşilor aproape de Obor, este căsătorit şi nu are copii.

În cadrul activităţii din Mişmar a fost membru în secţiunea Moşilor unde s-a ocupat cu resortul restratificării. El îl cunoştea pe Adam Rabinovici, pe Lupu Haimsohn şi pe ing. Ioji Gheler. Eu mă vedeam cu el de câte ori veneam la şedinţe în Calea Moşilor şi discutam cu el toate problemele în legătură cu activitatea secţiunii şi în legătură cu resortul său, îi dădeam directive de ce are de făcut mai departe, a căutat să muncească mult pentru a avea dreptul la plecare înaintea altora, a fost element care nu a reuşit să facă prea multe deoarece avea un nivel politic scăzut şi a lucrat în Mişmar numai pentru a putea emigra în Israel. Când s-a desfiinţat secţia din Moşilor a mai venit de puţine ori pe la grupare şi atunci numai ca să afle ce se mai întâmplă. După autodizolvarea Mişmarului nu l-am întâlnit decât odată sau de două ori şi mi-a spus că a depus actele şi aşteaptă programarea.

El a ştiut despre relaţiile mele cu instructorii palestinieni şi cu conducătorii grupării Mişmar însă numai pe linie sionistă, nu mi-a dat niciodată nici un fel de informaţie pe linie de spionaj.

Popovici se află în Bucureşti şi stă în Calea Moşilor lângă Obor.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

10 martie 1952

Pe Beck l-am cunoscut în cadrul activităţii din Mişmar în toamna anului 1947.

Beck este în vârstă de 40 de ani, de meserie coafor şi are un atelier de coafură pe str. Căuzaşi, este căsătorit, a avut doi copii, unul i-a murit.

În cadrul activităţii sale în Mişmar a fost conducătorul unei grupe, a urmat şcoala de cadre cu Adam Rabinovici, pe urmă a condus secţia Mişmarului din Rahova. L-a cunoscut pe Eliezer, pe Adam Rabinovici, pe Lupu Haimsohn, ing. Ioji Gheler şi Anghel Dascălu, el a fost un element foarte bun şi a condus atât grupa cât şi secţia din Rahova foarte bine, eu neavând nevoie să-mi pierd prea mult timp cu el, mă vedeam cu dânsul odată pe săptămână sau la două săptămâni. Îmi spunea ce s-a întâmplat, cum merge activitatea, îi dădeam directive pentru mai departe şi eram întotdeauna sigur că el îşi va duce activitatea mai departe bine, mai ales că avea şi o secţie cu aproape 100 de membri.

El a activat până la sfârşitul anului 1948. După autodizolvare m-am văzut de foarte puţine ori cu el şi mi-a spus că a depus actele şi aşteaptă să fie programat, eu i-am dat certificat de emigrare.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

10 martie 1952

Pe Tanentzap l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1949.

Tanentzap este în vârstă de 36 de ani, e căsătorit, are un copil şi este funcţionar dar nu ştiu unde.

El a fost la început conducătorul unei grupe, a urmat şcoala de cadre cu Adam Rabinovici şi pe urmă a făcut parte din comitetul unei secţii. El colabora mai mult cu Mişa Flexor şi cu Lupu Haimsohn, l-a cunoscut pe Adam Rabinovici şi pe ing. Ioji Gheler. Eu mă vedeam cu el în secţia grupării Mişmar şi nu discutam cu el decât probleme în legătură cu activitatea din Mişmar, el venea la sediul grupării numai când avea şedinţă sau avea treabă la secretariat, îşi făcea datoria, avea o grupă cu elemente bune şi el era un element bun, a lucrat însă până la sfârşitul lunii noiembrie 1948 când a început să vină foarte rar pe la grupare iar din ianuarie 1949 nu a mai venit deloc. După autodizolvare, eu l-am mai văzut o singură dată prin anul 1950 când mi-a spus că este încadrat, munceşte mult, câştigă bine şi că va depune actele, I-am spus şi despre mine ce fac, l-am mai întrebat cu cine se mai vede şi mi-a spus că aproape cu nimeni din cunoştinţele comune.

El nu mi-a dat nici un fel de informaţie pe linie de spionaj. El ştia că eu sunt în raporturi bune cu instructori palestinieni şi cu conducătorii grupării Mişmar, însă numai pe linie sionistă.

Tanentzap se află în Bucureşti, dar nu ştiu unde stă.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

10 martie 1952

Pe Boni Stark l-am cunoscut în cursul anului 1945 când lucram pe o maşină care făcea curse între Bucureşti şi oraşul Stalin, fiind şofer.

Boni Stark este în vârstă de 40 de ani, a fost căsătorit, are un copil, tatăl său a avut o casă de expediţii, mai are două surori.

Eu nu am fost cu el în raporturi de prietenie şi mă vedeam cu el decât atunci când plecam cu el în maşină, în anul 1947 s-a înscris în Mişmar şi m-a rugat să-i dau posibilitatea să activeze pentru a putea pleca, şi a condus o grupă, pe urmă a lucrat în comitetul secţiei Moşilor, însă era un activist foarte slab şi venea cam rar pe la sediul grupării, eu mă vedeam cam rar cu dânsul şi numai la sediul grupării când discutam chestiuni în legătură cu activitatea grupării, s-a înscris şi la şcoala de cadre care nu a urmat-o regulat. Cunoştea pe unii din conducătorii grupării dar a avut prea puţine raporturi cu ei.

Cam pe la sfârşitul anului 1948 a încetat să vină pe la grupare şi de atunci eu l-am văzut de foarte puţine ori.

L-am văzut odată în cursul anului 1950 şi mi-a spus că are un camion şi lucrează cu el, câştigând foarte bine, pe urmă nu l-am văzut până în iulie 1951 când mi-a spus că a fost condamnat pentru nişte ciorapi pe cumnatul său l-a luat de la G.E.S. că s-a despărţit de nevastă-sa şi că acuma lucrează ca mecanic la o fabrică de făcut lăzi, unde câştigă foarte bine, că are o prietenă de la Teatrul de Estradă şi că îşi pregăteşte actele pentru a face cerere de paşaport pentru Israel, după câteva zile am fost cu el la Teatrul de Estradă şi de atunci nu l-am mai văzut.

El nu mi-a dat niciodată informaţii pe linie de spionaj, mă vedeam cu el şi discutam numai chestiuni sioniste sau despre chestiuni personale.

El ştia de legăturile mele cu instructorii palestinieni şi cu conducerea grupării Mişmar, că eram în raporturi bune cu ei că lucram sub conducerea lor şi le raportam de tot ce fac în cadrul grupării Mişmar pe linie sionistă.

Boni Stark se află în Bucureşti, dar nu ştiu unde locuieşte.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

10 martie 1952

Pe Meler Mişu l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în luna noiembrie 1947.

Meler Mişu este în vârstă de 38 de ani, este căsătorit şi are un copil, socrii sunt plecaţi în Israel şi au avut un mic atelier de tâmplărie mecanică şi au fost şi ei activişti la Mişmar.

Meler a fost secretarul secţiei Mişmar din Moşilor şi a urmat şcoala de cadre a lui Adam Rabinovici.

El a activat numai în secţia Moşilor şi îl vedeam foarte rar, în primăvara anului 1948 m-am ocupat mai mult de această secţie şi atunci îl vedeam în fiecare săptămână odată şi

https://biblioteca-digitala.ro

discutam cu el chestiuni în legătură cu activitatea secţiei îl întrebam de participarea oamenilor, de comportarea lor, aranjam cu el activitatea secţiei, pe toată săptămâna şi îl informam despre ce se întâmplă în gruparea Mişmar, uneori venea la secretariat tot în interesul grupării pentru relaţii, nu am discutat cu el decât probleme în legătură cu activitatea sionistă. El îl cunoştea pe Lupu Haimsohn şi pe ing. Gheler cu care se vedea uneori. El a căutat să depună cât mai multe cereri de plecare şi pentru asta muncea foarte mult, a activat până în luna decembrie 1948, când secţia din Moşilor s-a desfiinţat, de atunci eu m-am văzut de foarte puţine ori cu dânsul, m-am văzut cu el odată şi mi-a spus că s-a încadrat şi că îşi face actele, m-am văzut cu el în vara lui 1950 şi mi-a spus că socrul lui a plecat în Israel că îi merge bine şi aşteaptă şi el programarea, m-a întrebat ce spun cei de la legaţie, şi i-am spus ei nu ştiu nimic, dar speră că toată lumea va pleca, ultima oară l-am întâlnit în iarna anului 1951 când mi-a spus că nu mai are serviciu şi este foarte necăjit că nu îi mai vine programarea şi că ar vrea să vină să stea de vorbă cu mine, i-am spus că poate să vină dar nu am ce să-i spun, de atunci nu l-am mai văzut.

Meler ştia de relaţiile mele la legaţie şi cu instructorii palestinieni, dar numai pe linie sionistă şi informaţiile ce mi le dădea erau numai în legătură cu activitatea sionistă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

11 martie 1952

Brotman Gabriel, Bucureşti, str. Speranţei, nu ştiu numărul, de profesie inginer, fiind astfel încadrat la Comlemn.

Este în vârstă de 54 de ani, de origine mic burghez, este căsătorit, nu are copii, e frate cu Brotman Iosif, funcţionar D.G.S.M., soţia lui este încadrată şi ea.

L-am cunoscut în anul 1940, prin fratele său, Brotman Iosif, funcţionar la D.G.S.M.

Venind în vizită mereu la mama sa care era vecină cu mine, am devenit cunoscuţi buni iar mai târziu mă vedeam cu el şi la fratele său în casă şi a activat câteva luni la Mişmar, a vrut să plece în Israel dându-şi seama că fiind inginer nu va putea pleca aşa de uşor s-a răzgândit şi nu a depus cerere pentru plecare, este un foarte bun inginer şi este foarte bine apreciat în meseria lui, a fost întotdeauna un om muncitor şi s-a întreţinut din munca sa împreună cu soţia sa care a fost funcţionară de când s-au căsătorit.

În cursul lunii iunie 1949 l-am întâlnit la fratele său şi l-am întrebat dacă în întreprinderea unde lucrează el nu ar putea găsi un serviciu, la care mi-a răspuns că duc lipsă de funcţionari, că acei pe care îi au nu sunt prea buni, dar nu au nevoie de funcţionari decât pentru provincie, acolo unde ei au lucrări şi că deocamdată nu au lucrări multe dar se vor deschide noi şantiere în viitor.

Altă informaţie nu mi-a mai dat. Această informaţie i-am transmis-o şi lui Lupu Haimsohn dacă careva din oamenii noştri ar avea nevoie de serviciu să se adreseze lui Brotman.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

11 martie 1952

Pe Bombinger l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1947.

Bombinger este în vârstă de 28 de ani de profesie inginer chimist, căsătorit şi nevasta lui este plecată în Israel şi el este rudă cu inginerul Anghel Dascălu.

În cadrul activităţii din Mişmar el a activat în secţiunea de studenţi şi în secţia din Sft. Ioan Nou unde a conlucrat tot timpul cu Robert Schwartz. El mă informa câte odată de mersul activităţii sale şi îmi spunea că la studenţi există o atmosferă sănătoasă, că se întăreşte mereu numărul studenţilor din secţiune, îmi vorbea de activitatea la cămin că acolo trebuie dusă lupta cu studenţii comunişti şi că se nasc discuţii foarte interesante şi nu reuşesc să iasă bine, îl informam şi eu despre ce se aude în grupare. El l-a cunoscut pe Adam Rabinovici, pe Lupu Haimsohn, pe Anghel Dascălu şi Ioji Gheler, cunoştea şi pe ceilalţi conducători dar mai puţin.

El a activat în Mişmar până la sfârşitul lunii decembrie 1948 şi pe urmă mai trecea pe la secretariatul grupării până la autodizolvare spre a auzi ce se întâmplă. După autodizolvare eu l-am mai întâlnit în oraş de vreo trei ori şi am stat de vorbă cu el, odată mi-a spus că studenţii se mai văd la câte unul din ei acasă unde se discută despre Mişmar se caută soluţii sioniste şi este o atmosferă foarte caldă, m-a întrebat dacă mă mai văd cu cineva şi i-am spus că mă văd cu Lupu Haimsohn, cu Robert Schwartz şi cu Mişa şi mă întâlnesc întâmplător şi cu alţi mişmarişti, I-am spus că fiecare îşi pregăteşte actele şi aşteaptă plecarea, l-am mai văzut odată în vara lui 1950 şi mi-a spus că unii dintre studenţi mai continuă să se vadă, că unii au plecat, că el s-a căsătorit şi nevasta sa a primit programarea şi a plecat, el a depus actele şi acum va face un memoriu în care arată situaţia în care se află şi poate va reuşi să plece şi dacă va avea nevoie de ceva la legaţie va veni la mine să-l servesc, m-a întrebat ce se aude la Legaţie şi i-am spus că oamenii mă omoară toată ziua pentru programări, că Legaţia nu ştie nimic nou că totul depinde de M.A.I., i-am spus că atunci când va avea nevoie să vină la mine şi-l voi servi. L-am mai văzut odată în primăvara anului 1951 şi mi-a spus că e foarte necăjit deoarece nu îi mai vine programarea că el în acte a scris că nu face nimic şi acum termină facultatea şi are frică să se încadreze că pe urmă nu va mai putea pleca, că ar putea să ia un serviciu de asistent universitar la laborator sau să plece în provincie, dar în tot cazul va căuta să mai amâne încadrarea poate totuşi îi va veni plecarea şi în tot cazul se va mai sfătui şi cu ing. Anghel Dascălu, m-a întrebat ce se aude pe la legaţie şi dacă eu nu întreprind nimic şi i-am răspuns că legaţia nu poate face absolut nimic. De atunci eu nu l-am mai văzut. El ştia de legăturile mele cu instructori palestinieni, cu conducerea grupării Mişmar şi cu Legaţia Israelului, că mă interesez de oameni şi că îi informez pe toţi de ce aflu însă să lucreze numai pe linie sionistă.

El locuieşte în Bucureşti dar nu ştiu unde şi nici ce face.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

11 martie 1952

Pe Gutman Marcel l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1947.

Gutman Marcel este în vârstă de 28 de ani, este necăsătorit mai are un frate avocat este băiat sărac şi era student la agronomie, el a fost membru în organizaţia sionistă Bucureşti şi în conducerea organizaţiei studenţeşti sionist Hasmonaea.

Eu l-am găsit în Mişmar unde a creat o secţie de studenţi în Mişmar pe care a condus-o până la autodizolvare, el a făcut parte din Comitetul Central al grupării Mişmar din R.P.R., a lucrat în cadrul secţiei de tineret a C.D.E. din Bucureşti sub directivele lui Lupu Haimsohn, el a organizat răspândirea revistei „Al Hamişmar" în căminul studenţesc evreiesc şi a răsturnat conducerea de dreapta a Hasmonaeei aducând la o conducere o majoritate mişmaristă. El a lucrat tot timpul în strânsă colaborare cu Lupu Haimsohn şi Ioji Gheler. Era vorba ca secţiunea Mişmar să închirieze o fermă pentru un colectiv de oameni care să înveţe munca câmpului, atunci am apelat şi la dânsul şi el mi-a spus că îmi dă tot concursul şi după câteva zile mi-a spus că a vorbit cu ministrul agriculturii care era profesorul său şi i-a făgăduit tot concursul şi a mai vorbit şi cu un director din minister care i-a spus că îl interesează foarte mult felul se lucrează în Israel în kibuţuri şi că îi va aranja cu Adam Rabinovici o întrevedere cu el, lucru ce l-a şi făcut, ferma însă nerealizându-se, nu am mai avut nevoie de concursul lui. Eu mă vedeam cu el numai în cadrul secţiunii Mişmar şi mă informam de la el cum merge activitatea la secţiunea de studenţi şi îi ceream să-mi dea elemente care să conducă grupe în Mişmar, îl mai întrebam ce face la Hasmonaea şi în cadrul C.D.E. şi el mă informa despre toate, îmi spunea de lupta care trebuie să o ducă cu CDE pentru a apăra punctul de vedere mişmarist, că trebuie să introducă pe ascuns în cămine broşurile şi revistele Mişmarului pentru a nu avea conflicte cu studenţii comunişti, iar în Hasmonaea avea de luptat cu studenţii de dreapta.

El a fost în relaţii foarte bune cu Eliezer şi cu Adam Rabinovici cu care se vedea foarte des.

În tot timpul activităţii sale a lucrat însă sub conducerea lui Lupu Haimsohn şi ing. Gheler Ioji, cu care se vedea foarte des. A fost tot timpul cât a existat Mişmarul un element foarte activ şi i se acorda toată încrederea a mai fost în raporturi bune cu ing. Anghel Dascălu, David Faibiş şi Milton Lehrer şi a cunoscut pe Agron Cohen, Barzilai şi Levi Grunblat.

El a lucrat în cadrul grupării Mişmar până la sfârşitul anului 1948, când a dispărut complect, eu l-am văzut în vara anului 1949 şi ar fi vrut să evite să stea de vorbă cu mine dar nu s-a putut şi atunci s-a oprit şi l-am întrebat ce e cu el că se mai vede şi mi-a spus că s-a încadrat ca ing. agronom şi are lucrare lângă Bucureşti şi este foarte grăbit trebuie să meargă undeva şi a plecat. I-am povestit lui Lupu Haimsohn toată scena şi el mi-a spus că avea convingerea că era un om pe care se putea conta şi acuma s-a pierdut. Acuma nu ştie nici ce face nici unde este.

El nu mi-a dat informaţii decât pe linie sionistă şi ştia că eu sunt în raporturi bune cu instructorii palestinieni şi cu conducerea Mişmarului sub a căror directive lucrez şi le raportez de tot ce se întâmplă şi ce aflu însă numai pe linie sionistă. Ştiu că misiunea ce o avea de a introduce broşuri şi reviste în cămin i-a dat-o Ioji Gheler şi Lupu Haimsohn de la care primea instrucţiuni şi pentru activitatea din cadrul C.D.E.

Pe Gutman îl chema Alfons şi nu Marcel, el locuieşte în Bucureşti dar nu ştiu unde.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

11 martie 1952

Pe Spigler l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1947.

Spigler este în vârstă de 38 de ani, de profesie inginer, este căsătorit, stă pe Calea Moşilor şi nu ştiu ce făcea înainte.

În cadrul activităţii din Mişmar, a condus o grupă, a urmat şcoala de cadre cu Adam Rabinovici, apoi i s-a dat să conducă secţia Moşilor, iar Lupu Haimsohn l-a trimis să reprezinte Mişmarul în sectorul Moşilor la C.D.E. fiind un om mai ridicat având cunoştinţe marxiste şi sioniste, am crezut că vom avea în el un om de bază, dar unde l-am trimis ne-a făcut numai încurcături, în secţia Moşilor a vrut să facă pe directorul, el fiind în comitetul de acolo singurul element mai ridicat, şi atunci s-a pus în conflict cu toată lumea, la C.D.E. a fost exact pe dos, de cum i s-au dat instrucţiuni şi atunci, ne-am văzut nevoiţi să-l aducem înapoi la centru ca simplu activist.

De la el nu am putut să aflu nimic, căci mi-am dat seama că este neserios şi apoi Haimsohn mi-a atras atenţia că după atitudinea ce a avut-o în cadrul C.D.E. poate să fie şi un om periculos.

Eu nu m-am văzut cu el decât în cadrul secţiunii Mişmar unde a activat până în noiembrie 1948. După această dată l-am văzut odată la Ministerul Comunicaţiilor, când mi-a spus că este încadrat şi că n-a depus actele. Asta a fost în primăvara anului 1951.

El ştia relaţiile mele cu instructorii palestinieni şi cu conducerea partidului, însă numai pe linie sionistă.

În cadrul C.D.E., el trebuia să facă abonamente pentru „Unirea", lui îi dădea Lupu Haimsohn instrucţiuni precise ce avea de făcut şi el nu asculta.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

11 martie 1952

Pe dr. Beer l-am cunoscut în cadrul grupării Mişmar în toamna anului 1947.

Dr. Beer este în vârstă de 45 de ani, nu ştiu cum îl mai cheamă şi nici nu ştiu care este situaţia familiei sale pe care nu o cunosc. Până în anul 1950 a practicat medicina în Vatra Dornei, când s-a mutat în Bucureşti. Stă pe str. Vasile Lascăr şi este încadrat la un spital ca medic.

În cadrul grupării Mişmar a condus secţiile din Vatra Dornei şi a făcut parte din Comitetul Central al grupării Mişmar din R.P.R. El a lucrat cu ing. Ioji Gheler, Lazăr Lazarovici, Lupu Haimsohn şi Milton G. Lehrer, a cunoscut şi pe ceilalţi conducători ai grupării Mişmar, a fost în relaţii şi cu Adam Rabinovici şi l-a cunoscut şi pe Levi Grunblat. Eu am vorbit de puţine ori cu dr. Beer şi atunci nu am putut să aflu nimic de la el decât în legătură cu activitatea secţiunii Vatra Dornei şi întotdeauna se plângea că are neplăceri cu C.D.E. de acolo.

https://biblioteca-digitala.ro

După autodizolvarea grupării Mişmar în anul 1950, mi-a spus că s-a mutat la Bucureşti, de aceea îi era frică ca să nu aibă neplăceri din partea C.D.E. şi să nu poată pleca, m-a rugat să-i dau adresa lui Lupu Haimsohn ca să-i scrie şi mi-a dat numărul său de telefon ca să vin pe la el, eu însă am evitat să am relaţii cu el, a mai fost să mă vadă încă o dată şi m-a rugat să trec pe la el, dar tot nu m-am dus.

Asta e tot ce ştiu despre dr. Beer.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

11 martie 1952

Pe Kamerling Raimond l-am cunoscut în cadrul grupării „Mişmar" prin Milton Lehrer, în toamna anului 1947.

Kamerling Raimond este în vârstă de 40 de ani, este căsătorit, de profesie dirijor şi specialist în radio-montaje, a studiat la Paris şi a călătorit foarte mult în Europa şi se ducea în fiecare an la concertele mari care se organizau în străinătate, el fiind un om bogat având multe case, el a făcut la radio Bucureşti o serie întreagă de radio-montaje şi cunoaşte pe toţi marii muzicanţi din R.P.R. şi chiar mulţi din marii muzicanţi din străinătate.

În cadrul activităţii din „Mişmar" el se ocupa cu aranjamente muzicale şi a organizat o serie de conferinţe şi concerte pe plăci despre marii muzicanţi evrei, a mai adus odată un aparat de imprimat vocea lui Adam Rabinovici, Tony Negru şi Leon Negru, să caute câteva melodii ebraice pentru a fi imprimate dar s-a defectat aparatul şi nu s-a mai făcut nimic, el mai colabora la revista „Alamişmer" cu partea muzicală.

El era în relaţii bune cu Eliezer, Adam Rabinovici, Lupu Haimsohn, Ioji Gheler, Milton Lehrer şi David Faibiş. El venea foarte rar pe la „Mişmar" şi aproape numai pe la secretariatul central unde mă vedeam şi eu uneori cu el şi de obicei discutam cu el chestiuni de muzică şi avea veşnic o singură întrebare ce se aude cu plecările, odată am fost cu el la Institutul de Folclor şi am auzit un concert pe Alexi şi odată m-a dus la un concert dirijat de Alfred Mendelsohn.

Prin decembrie 1948 a încetat să mai vină la „Mişmar" după această dată m-am văzut de mai multe ori cu dânsul însă întâmplător şi atunci îmi dădea informaţii în legătură cu eliberarea paşapoartelor, el a fost printre cei dintâi care a depus cererea de plecare şi nu exista zi pe orice fel de vreme ca el să nu fie prezent acolo. Aşa că dacă vroiam să aflu ceva în legătură cu paşapoartele mă duceam la Kreţulescu şi dădeam de el acolo şi mă informa. Într-un rând mi-a spus că există cineva care poate să obţină paşapoarte şi atunci i-am spus că Legaţia ar plăti unele parale să poată obţine paşapoarte pentru conducătorii sionişti dacă cumva dă de sursă să mă informeze şi pe mine, dar nu a reuşit nimic, altă dată mi-a spus că s-a prins un avocat care făcea trafic de influenţă la paşapoarte şi s-a găsit la el o sumă mare de bani şi o listă de oameni pentru care intervenea, îmi spunea fel de fel de versiuni în legătură cu plecările, ba că se vor suspenda, altă dată mi-a spus că se vor mai pune şi alte vapoare la dispoziţie ca să se mărească numărul celor care pleacă, altă dată mi-a spus că au plecat români cu paşapoarte evreieşti şi Legaţia trebuia să fie amestecată în această poveste şi că e cu atât mai urât că se vorbeşte că a plecat un fost prefect din Cernăuţi care a fost un

https://biblioteca-digitala.ro

mare antisemit, mi-a spus că are o mare colecţie de plăci care ar fi păcat să rămână aici şi dacă aş putea să-i aranjez să le trimită prin Legaţie, i-am făgăduit că voi vorbi, dar nu am putut să aranjez nimic căci Halevy nu a fost de acord, mi-a spus că mai are şi la Paris o colecţie mare de plăci de patefon şi când va veni în Israel le va aduce acolo, ultima oară l-am văzut în vara anului 1951 când mi-a spus că nu mai are ce vinde şi nu ştie ce să mai facă căci nu mai vede să-i mai vină programarea a fost de o mulţime de ori în audienţă şi i s-a răspuns să aibă răbdare şi să aştepte, dar programarea tot nu vine, de câte ori îl vedeam mă întreba mereu ce spun cei de la Legaţie, de ce nu se face ceva, dacă nu există vreun acord între R.P.R. şi Israel şi eu îi răspundeam mereu că Legaţia nu ştie nimic din contră ce ar vrea să afle şi dânsa ceva în această problemă.

Kamerling ştia despre legăturile mele cu Legaţia, cu instructorii palestinieni şi că îi informez de tot ce aflu de la el, însă nu ştia că eu lucrez pe linie de spionaj, ştia şi de legăturile mele cu conducătorii grupării „Mişmar" şi ştia că mă văd şi acum cu unii din ei.

L-am informat şi pe Lupu Haimsohn şi pe Halevy de legăturile mele cu el. Lui Kamerling i-am spus că îl informez despre toate datele ce mi le dădea pe Halevy.

Kamerling se află în Bucureşti şi a stat pe str. Popa Tatu.

(ss) Ben Benjamin

Declaraţie

11 martie 1952

Pe Aurelia Berlinschi am cunoscut-o în luna februarie 1950 când am fost mutat la secţia de instalaţii a Întreprinderii nr. 1, Construcţii, unde era şefa mea la serviciul de aprovizionare a materialelor electrice şi şantiere. La acelaşi serviciu mai lucra Natalia Florescu, referentă şi Mişu Layer, referent tehnic la fel cu mine.

Aurelia Berlinschi este în vârstă de aproximativ 38 de ani, a fost înainte funcţionară la o firmă particulară de instalaţii sanitare, pe urmă a fost la Întreprinderea nr. 19 sau 21 de instalaţii de unde a venit la Întreprinderea nr. 1. Mai are o soră la Iaşi şi un frate pe care eu nu-i cunosc şi nu ştiu nimic de ei, este logodită cu inginerul Sufrin care este şeful Întreprinderii nr. 5 din Oraşul Stalin, el se poartă foarte atent cu dânsa şi îi face cadouri scumpe, odată i-a cumpărat o brăţară de aur masiv, pantofi de cameră, lucruri de îmbrăcăminte de câte ori vine la Bucureşti o scoate la restaurantele cele mari, a trimis-o în concediu pentru o lună de zile la Predeal şi alte multe atenţii, că spunea că nu se poate mărita cu el deocamdată, căci familia lui se opune.

Aurelia Berlinschi este o femeie foarte muncitoare, energică şi pe linie profesională face faţă foarte bine şi ca atare este foarte apreciată, este foarte mândră, evreii din întreprindere spuneau despre ea că este o mare antisemită şi într-adevăr nu am văzut-o să aibă relaţii amicale cu nici un evreu afară de tov. Petreanu care era în conducerea sindicatului şi pe care îl cultiva pentru interese personale. În tot timpul cât am fost eu în întreprindere a evitat pe cât i-a fost posibil să ia orice fel de sarcină sindicală iar în preajma unei manifestaţii sau defilări ori era bolnavă ori venea şi dispărea imediat. De la dânsa am obţinut informaţii de la început fără nici un efort căci i-am făcut mici servicii, eram atent cu ea şi i-am câştigat simpatia, mai târziu ca să fiu sigur că va avea încredere în mine şi văzând

https://biblioteca-digitala.ro

cu cine am de-a face i-am spus într-o dimineaţă că am auzit la radio Londra o ştire în legătură cu situaţia din R.P.R. ca ea imediat să mă completeze cu amănunte în felul acesta câştigându-mi încrederea ei, aflam de la ea tot ce vroiam, prima informaţie a fost că nu aveam aproape nici un fel de utilaj, că ministerul nu ne dă ci aşteaptă să-i vină din import şi la magazinele de stat nu se găseşte de cumpărat, în tot cazul m-a rugat să mă interesez la consignaţie sau la particulari să fac rost de utilaj căci altfel vor sta şantierele şi nu vor lucra, mi-a spus ceva mai târziu că ne-au venit din import vagoane de fitinguri negre şi galvanizate pentru toate întreprinderile din R.P.R. din Polonia şi din Ungaria, că asta reprezintă foarte puţin pentru nevoile care sunt şi că iar nu vom avea fitinguri că înainte se importau zeci de vagoane, mi-a mai spus că trebuie să terminăm lucrările de la ferme de stat şi din lipsă de fonduri nu se mai face lucrarea, că aceste ferme trebuie să fie o bază pentru organizarea Capitalei, mi-a spus că după ce hotelul de la Poiana Stalin a fost gata a venit să-l viziteze o comisie sovietică şi a spus că dacă nu se face o baie de aburi acolo, echipele sovietice nu va participa la jocurile de iarnă şi a trebuit în grabă să se facă acolo o baie de aburi. M-a informat că întreprinderea neavând bani a trebuit să dea în gaj toate mărfurile din depozit, ministerului şi când are nevoie să le răscumpere, era întotdeauna informată despre tot ce se întâmplă în întreprindere şi uneori îmi spunea şi mie. Aşa mi-a spus că ing. Popovici a fost înlocuit şi obligat să plece la Hunedoara sau de nu va fi obligat să meargă la canal.

Când s-au făcut concedieri în întreprindere mi-a spus: vouă ce vă pasă, pe voi nu vă concediază ca să nu plecaţi în Palestina, iar românii trebuie să plătească oalele sparte, în tot cazul evreii pleacă şi noi rămânem să suferim aici mai departe, însă datorită relaţiilor ce le avea în întreprindere a reuşit să o salveze mereu pe Natalia Florescu de concedieri, căci de câte ori se făcea vreun tabel de restructurări ea figura pe listă deoarece nici nu era o funcţionară excepţională şi era şi fiică de moşier. Ea avea în întreprindere o prietenă care a început să devină foarte activă pe linie sindicală, pe linie politică, să participe intens la toate evenimentele culturale ce le organiza întreprinderea atunci.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

12 martie 1952

Pe Jean Bandel l-am cunoscut în decembrie 1947 în cadrul activităţii din Mişmar.

Jean Bandel este în vârstă de 50 de ani, de meserie şofer, este căsătorit, are un băiat şi locuieşte în Ploieşti unde lucrează pe piaţă cu un taxi.

În cadrul Mişmarului el a condus secţia din Ploieşti, a făcut parte din Comitetul Central a grupării Mişmar din R.P.R. şi a fost la colonia de vară a grupării Mişmar de la Agigea. În tot timpul activităţii a ţinut contact permanent cu ing. Ioji Gheler cu care se vedea foarte des, cu Else Frenkel, cu Lupu Haimsohn, cu Milton Lehrer, cu David Faibiş şi ing. Anghel Dascălu se cunoştea foarte bine nefiind un element prea ridicat şi fiind aproape de Bucureşti ori de câte ori se întâmpla să aibă de făcut ceva, venea la Bucureşti să ia instrucţiuni. În acest timp el se vedea şi cu Adam Rabinovici, l-a cunoscut şi pe Levy Grunblat şi pe Dudi şi Leon Negru. În cursul anului 1949 eu m-am văzut cu el de mai multe

https://biblioteca-digitala.ro

ori la Bucureşti şi am fost şi la Ploieşti de câteva ori pentru instructaj când stăteam la el, de câte ori mergeam cu dânsul, mă informam asupra situaţiei din secţiunea Ploieşti. Relaţiile cu celelalte grupări sioniste, relaţiile cu C.D.E. Îmi dădea informaţii asupra frecvenţei şi eu dădeam informaţiile ce le aveam în legătură cu activitatea grupării şi îi dădeam şi instrucţiuni pentru viitor. El mi-a dat informaţii asupra situaţiei economice din oraşul Ploieşti şi îmi spunea că aprovizionarea oraşului se face foarte greu, că înainte se găseau de toate din abundenţă, că el cumpăra pentru negustorii de încălţăminte din Ploieşti de la magazinele particulare şi de stat, talpă de cauciuc şi articole de cizmărie din Bucureşti, că talpa nu se găseşte şi se face speculă mereu cu aceste articole căci numai transportul singur ridică foarte mult preţul mărfii, mi-a mai spus că în Ploieşti mai este o reacţiune foarte mare, deoarece aici au fost foarte mulţi oameni bogaţi care au lucrat cu petrol şi acuma când li s-a luat posibilitatea de exploatare sabotează pe toate căile regimul, mi-a mai spus că industria petroliferă încă nu se poate pune la punct deoarece schimbările care sau făcut au adus perturbări, lipsesc încă tehnicieni suficienţi şi mai lipsesc încă multe piese care au fost distruse de la bombardamente şi nu pot fi încă întocmite, mi-a spus că se găsesc foarte greu piese pentru maşini şi dacă lui i se strică ceva la maşină cu greu poate să înlocuiască şi asta cumpărând numai de ocazie, căci import de piese nu se mai face, mi-a mai spus că din cauză că începe să dispară comerţul particular şi existenţa lui este în mare măsură ameninţată, mi-a mai dat şi alte informaţii dar de care nu îmi aduc aminte.

În luna ianuarie 1949, Bandel a venit la Bucureşti şi mi-a spus că are neplăceri cu C.D.E., că Mişmarul este singura grupare care mai există şi nu ştie ce să facă, atunci i-am spus, pleacă imediat acasă distruge toată arhiva şi predă localul C.D.E.-ului sau Comunităţii fă-o pe răspunderea mea şi nu mai întreba pe nimeni şi aşa a şi făcut.

De atunci l-am mai văzut de vreo trei ori, odată a venit în 1949 şi i-am dat certificate de emigrare şi mi-a spus că oamenii au început să-şi pregătească actele, că unii s-au încadrat şi că el se vede aproape cu toţi oamenii. A venit în anul 1950 la mine să mă întrebe cum să-şi completeze formularul pentru paşaport dacă să scrie că a fost la Mişmar şi i-am spus să scrie tot adevărul, l-am mai întrebat cum îi merge şi mi-a spus că acuma îi merge foarte greu căci nu prea merge lumea cu taxiul, că negustorii cu care el lucra nu mai sunt, l-am întrebat ce ştie cu benzina şi mi-a spus că benzina merge la export, că deşi mai sunt încă multe lipsuri de unplut totuşi acuma se lucrează mult în industria petroliferă, mi-a spus că oamenii noştri au depus sau depun toţi actele şi că foarte mulţi sunt încadraţi, l-am întrebat care este cauza că nu se arată decât odată pe an şi mi-a spus că astăzi nu mai are posibilitatea să vină la Bucureşti, căci lucrează numai în Ploieşti şi că de multe ori ar fi vrut să mă vadă dar nu are cum. M-a rugat dacă îi va ieşi paşaportul să caut să-l servesc la Legaţie şi i-am făgăduit. L-am mai văzut o singură dată şi mi-a spus că până la urmă va trebui să se încadreze, dacă nu îi va veni programarea mai repede, că la unii oameni a început să iasă paşapoartele, m-a întrebat ce se mai aude la Bucureşti şi i-am spus că pleacă multă lume şi aştept şi eu să pot pleca şi i-am spus să facă tot posibilul să vină pe la Bucureşti să mai stăm de vorbă căci acuma sunt în trecere cu un camion şi nu am timp, asta a fost în iulie 1950 şi de atunci eu nu l-am mai văzut.

Bandel ştia despre mine că am legături cu Legaţia, cu instructori palestinieni şi cu conducerea grupării Mişmar însă numai pe linia sionistă.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

12 martie 1952

Pe Willi Spiegel, îl cunosc din vedere, în cursul anului 1948, şi l-am cunoscut la ultima şedinţă a comitetului al organizaţiei sioniste din R.P.R., la sfârşitul lunii decembrie 1948.

Willi Spiegel este în vârstă de 30 de ani, este căsătorit, nu ştiu unde stă şi ce meserie are, ştiu că a fost funcţionar.

În luna iulie 1948, m-am întâlnit cu el din întâmplare la ştrand şi mi-a spus că de când a plecat Lupu Haimsohn nu a mai avut prilejul să stea cu nimeni de vorbă din partea Mişmarului şi sunt o serie întreagă de probleme urgente care interesează toate fostele grupări sioniste, şi el este de părere că trebuie convocată o şedinţă la care să participe câte un reprezentant din fiecare grupare, la care să se ia hotărâri asupra acestor probleme, la care eu i-am răspuns că nu sunt de acord, că pot să discut cu el dar la şedinţă nu mă duc. Atunci el mi-a spus că va lua contact cu ceilalţi conducători şi să viu la inginerul Carol Wexler acasă, spre a discuta despre câteva probleme care ne interesează ca: găsirea posibilităţii de a ţine contact permanent între toţi conducătorii grupărilor sioniste; problema ajutorului care trebuia să-l dea Legaţia grupărilor sioniste; necesitatea ca fiecare grupare să aibă mai mulţi oameni care să lucreze în Legaţie; necesitatea de a se ţine o legătură mai strânsă cu Israelul în legătură cu problemele din R.P.R.; posibilitatea coordonării activităţii ilegale în R.P.R.

Toate aceste probleme, mi-a spus el, noi le-am rezolvat cum am putut până acum, fie singuri, fie cu ajutorul Legaţiei şi împreună cu celelalte grupări. Numai Mişmarul a stat deoparte până acum aşa că să stabilim când să ne vedem căci aici nu se poate discuta, şi am stabilit peste două zile un rendez-vous la Carol Wexler acasă. Când am venit acolo l-am găsit pe Willi Spiegel şi mai era un băiat, mi se pare că îi zicea Sumand, de care Willi mi-a spus să n-am nici o grijă, mai ales că a lucrat şi la Legaţie. După câteva minute a venit şi inginerul Carol Wexler şi atunci am început să discutăm toate punctele arătate mai sus şi Willi mi-a spus următoarele: noi până acum am ţinut contact cu celelalte grupări, dar nu în mod regulat şi se ivesc întotdeauna chestiuni care trebuie rezolvate urgent, şi deoarece nu ne putem vedea mereu trebuie să găsim o soluţie să luăm contact cu celelalte grupări şi s-a stabilit ca să fie chemaţi acei care au telefon şi să se stabilească săptămânal întrevederi în care să se discute problemele ce survin.

Legaţia nu înţelege să dea un ajutor regulat grupărilor sioniste şi noi ştim precis că acest ajutor există, că la Ierusalim (sau Tel Aviv) există o comisie specială care se ocupă cu împărţirea de fonduri pentru conducătorii sionişti din ţările de democraţie populară prin Legaţiile respective. În această comisie secretarul este un om de-al nostru, şi el ne-a scris că Legaţia trebuie să ne dea ajutoare, însă Halevy nu vrea să facă acest lucru, noi vom raporta în Israel şi în afară de asta ne vom servi de Ella Gold şi vom face transferuri aşa cum am mai făcut, în tot cazul noi nu putem activa şi să trăim din aer.

Dacă celelalte grupări au poate mai mulţi oameni la Legaţie, noi avem un singur om pe Moshe Weiss care este foarte ocupat acolo şi trebuie să mai avem cel puţin încă unul care să poată intra şi ieşi oricând din Legaţie, pentru a ţine tot timpul legătura cu noi.

Trebuie neapărat ca Legaţia să ne dea posibilitatea să ţinem cât mai strâns legătura cu Israelul ca de acolo să se întreprindă cât mai multe acţiuni pentru a veni în ajutorul nostru, căci ceea ce facem noi singuri este prea puţin şi trebuie lucrat şi pe plan internaţional şi asta nu se poate dacă noi nu informăm oamenii noştri de tot ce se întâmplă aici.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă am reuşi ca toate grupările să-şi coordoneze activitatea şi să facem acţiuni uimitoare, atunci sunt sigur că vom obţine succese şi vom avea şi o emigrare mai mare. Cred că noi suntem aproape singura grupare care ţinem contact cu toţi membrii noştri, organizăm excursii în grupări mai mari în pădurile din jurul Bucureştiului spre a camufla activitatea noastră şi acolo ţinem şedinţe, facem şedinţe cu grupări mai mici la unii din oamenii noştri acasă, menţinem mereu atmosfera la M.A.I. unde se eliberează paşapoartele şi punem oamenii să facă mereu memorii, facem propagandă sionistă tot timpul în toate părţile.

Eu i-am răspuns că nu sunt deloc de acord cu aproape tot ce mi-a spus el, că dacă am face ce spune el, s-ar întâmpla un adevărat dezastru, că nu avem nevoie de şedinţă, că nu trebuie să ne coordonăm activitatea că va face numai rău, că trebuie să lucrăm cât mai discret posibil, că şi până acum am avut posibilitatea să comunicăm cu Israelul, iar în chestiunea ajutorului şi oamenilor de la Legaţie trebuie vorbit cu Halevy. Atunci el m-a rugat tot fiindcă Halevy face parte din Mişmar, să iau contact cu Halevy şi să vorbesc cu el despre cele ce mi-a spus şi să ne vedem săptămâna viitoare şi să-i dau răspunsul.

M-am dus la Legaţie, am stat de vorbă cu Halevy şi i-am povestit tot ce am discutat cu Willi Spiegel şi el nu a vrut să aprobe nimica, a spus că va pleca la Paris şi când se va întoarce va vedea ce se poate face în problema banilor, până atunci nu poate face nimic. M-am văzut din nou cu Willi Spiegel tot la inginerul Carol Wexler şi i-am comunicat ce am vorbit cu Halevy şi el mi-a spus că va lua din nou contact cu conducătorii grupărilor sioniste şi propune ca Rorlich în calitate de fost preşedinte să se ducă să stea de vorbă cu Halevy.

De atunci eu nu l-am mai văzut pe Willi Spiegel.

Willi Spiegel a fost conducătorul organizaţiei Haşomer Hatzair din R.P.R. şi membru în executiva sionistă şi a condus tot timpul, de la autodizolvarea grupării, activitatea ei ilegală, a organizat tot felul de manifestaţii de duşmănie împotriva R.P.R., a făcut transferuri prin Ella Gold de la Legaţia Israelului, a întreţinut corespondenţă cu Israelul prin Legaţie, a ţinut contact permanent cu toţi conducătorii fostelor grupări sioniste şi este un duşman convins al regimului de democraţie populară. A informat Legaţia Israelului de tot ce se întâmplă în R.P.R., având organizat în ţară şi Bucureşti, oameni care îl informau.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

12 martie 1952

Pe Paul Mendelovici l-am cunoscut în luna iulie 1950 prin Gronich, eu îl ştiam dinainte dar nu vorbisem cu el niciodată până atunci.

Paul Mendelovici a făcut parte din conducerea organizării Hanoar Haţioni şi a conlucrat tot timpul împreună cu Willi Spiegel şi ing. Wexler la toate acţiunile comise de ei în ilegalitate din 1948 până la arestarea sa.

Eu m-am văzut cu el împreună cu Gronich când mi-a spus că a fost la Ebercohn, de unde a luat memoriul pe care Rorlich trebuia să-l ducă lui Halevy pentru a fi trimis în Israel. În memoriu se arată care este situaţia conducătorilor sionişti din R.P.R. şi se cere o

https://biblioteca-digitala.ro

intervenţie grabnică în favoarea lor şi se mai cere ajutoare în bani, asta a fost în iulie 1950, acest memoriu trebuia iscălit de toţi conducătorii grupărilor sioniste în ilegalitate.

Mai ştiu despre Paul Mendelovici că avea legături cu mulţi dintre conducătorii sionişti şi avea legături şi cu Legaţia Israelului.

Altceva nu ştiu despre el.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 martie 1952

Pe Mişularu Lehrer l-am cunoscut în cadrul activităţii din Mişmar în toamna anului 1947.

Mişularu Lehrer este în vârstă de 40 de ani, este căsătorit, are un băiat, era necununat, plecat în Palestina, lucrează la Întreprinderea nr. 1, Construcţii şi locuia pe str. Stelea Spătaru, nu ştiu la ce număr.

În cadrul activităţii din Mişmar a fost membru într-o celulă compusă din foşti membri a lui Haşomer Haţair şi venea în mod regulat la secţiune, această celulă însă ne făcea foarte multe încurcături având pretenţii să conducă secţiunea Bucureşti şi trebuie să fiu în permanenţă informat de ce se petrece acolo şi Lehner mă informa, am vrut să-i dăm şi alte însărcinări dar nu era de ajuns de pregătit, mă vedeam cu el de ajuns de des dar nu discutam cu el decât probleme în legătură cu activitatea din gruparea Mişmar. El era în relaţii bune cu Lupu Haimsohn şi cu ing. Ioji Gheler şi cunoştea şi pe ceilalţi conducători ai grupării Mişmar, l-a cunoscut şi pe Adam Rabinovici.

El a activat până la autodizolvarea grupării Mişmar, după aceea a lucrat pe un şantier al Întreprinderii nr. 1, Construcţii unde a învăţat meseria de dulgher până aproape de sfârşitul anului 1949 când a fost angajat tot la întreprinderea nr. 1, ca funcţionar pe un şantier până în primăvara anului 1951 când a fost restructurat şi a început să lucreze iar dulgheria. În această perioadă m-am văzut de mai multe ori cu dânsul când Legaţia făcea programări şi atunci venea la mine ca să servesc oamenii din celulă să fie programaţi printre care a fost şi cumnatul său, nu l-am mai văzut de mult timp şi nu ştiu ce face acuma. Alte legături decât pe linia sionistă nu am avut cu el.

Despre legăturile mele cu el ştia şi Lupu Haimsohn.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 martie 1952

Pe Segal l-am cunoscut în anul 1947 la tatăl său în prăvălie care era vecin cu mine pe Calea Griviţei, însă nu ne dădeam decât bună ziua.

https://biblioteca-digitala.ro

Segal este în vârstă de 27 de ani este căsătorit şi are un serviciu de contabil dar nu ştiu unde. Mai are o soră măritată dar nu ştiu unde se află, alte rude de-ale lui nu cunosc, atât soţia cât şi părinţii săi au activat în Mişmar, nu ştiu cum îl mai cheamă.

El a condus în Mişmar o grupă şi a fost în Comitetul din Rahova, a urmat şcoala de cadre cu Adam Rabinovici, nu a fost în relaţii mai strânse cu nici unul din conducătorii Mişmar, eu îl vedeam rareori şi vorbeam foarte puţin cu dânsul fiind o fire timidă şi vorbea foarte puţin, nu am avut legături cu el decât pe linie sionistă a activat în decembrie 1948, de atunci l-am întâlnit de două-trei ori şi mi-a spus că lucrează şi va depune actele. Ultima oară l-am văzut în anul 1951 prin ianuarie, acuma nu ştiu ce face şi unde este şi nici nu ştiu unde stă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 martie 1952

Pe Mozes Iuju l-am cunoscut în toamna anului 1947 în cadrul activităţii din Mişmar.

Mozes Iuju este în vârstă de 35 de ani, este căsătorit, nu are copii, este de profesie contabil şi acum lucrează la magazinul de Stat Consignaţia. El a fost conducătorul unei celule şi pe urmă în comitetul unei secţii sub conducerea lui Robert Schwartz, l-a cunoscut bine pe Lazăr Lazarovici cu care a fost împreună în Haşomer Haţair, pe Lupu Haimsohn, ing. Anghel Dascălu şi ing. Gheler, îl cunoştea şi pe Adam Rabinovici dar mai puţin. A activat în Mişmar până la sfârşitul anului 1948. În acest timp eu mă vedeam uneori dar nu discutam decât despre activitatea din cadrul grupării Mişmar, a fost un element bun dar având serviciu tot timpul venea în secţiune când era strict necesar. După autodizolvare m-am văzut cu el şi mi-a spus că se însoară şi pe urmă va depune actele, l-am văzut după o bucată de timp şi mi-a spus că are frică să depună actele ca să nu rămână fără serviciu. Ultima oară l-am văzut la sfârşitul anului 1951 şi mi-a spus că încă nu a depus actele cu această ocazie l-am întrebat cum merge treaba la Consignaţie şi mi-a spus că lumea a înnebunit, se vând bijuterii şi obiecte de aur, particularii plăteau aurul mai scump de frica stabilizării, eu nu mă vedeam cu el decât întâmplător.

Nu ştiu unde locuieşte şi nu cunosc nimic despre familia lui.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 martie 1952

Pe farmacistul Fischman l-am cunoscut în decembrie 1947, când am fost la Iaşi, pentru gruparea Mişmar.

Fischman este de profesie farmacist în vârstă de aproximativ 50 de ani, este căsătorit, are un copil care a fost în Haşomer Haţair, cum îl mai cheamă nu ştiu şi nici dacă mai are rude apropiate nu ştiu, până în anul 1950 ştiam că stă la Iaşi unde a avut o farmacie, adresa lui nu mi-o amintesc.

https://biblioteca-digitala.ro

El a avut în cadrul activității din Mișmar, relații cu ing. Ioji Gheler, căruia îi dădea raport de toată activitatea sa și de la care primea instrucțiuni, și cunoștea bine pe Milton Lehrer, Lazăr Lazarovici, Lupu Haimsohn, și Anghel Dascălu, s-a văzut și l-a cunoscut bine pe Adam Rabinovici.

El a făcut parte din conducerea Secției Iași a grupării Mișmar și din Comitetul Central al Mișmarului și al organizației sioniste din R.P.R., la a căror ședințe a participat. Eu am vorbit cu Fischman de vreo trei sau patru ori, însă am vorbit numai despre activitatea în gruparea Mișmar, o singură dată l-am întrebat cum merge farmacia și el mi-a răspuns că merge foarte greu, că lipsesc foarte multe materii prime din care cauză unele rețete nici nu se pot face, preparatele străine au dispărut aproape complet din farmacii și le poți procura numai la negru, iar industria locală dă medicamente, însă nu poate face față cerințelor.

Ultima oară l-am văzut în decembrie 1948, când a fost la București.

Asta este tot ce știu despre el. În cursul anului 1950 mi-a trimis răspuns să mă interesez la Legație dacă nu poate să trimită în Israel prin dânșii o colecție de cărți în limba idiș și ebraică, care nu se mai găsesc, dar nu am putut face nimic.

(ss) Beer Benjamin

Declarație

13 martie 1952

Pe Kaizerman l-am cunoscut în decembrie 1947 când am fost la Iași pentru Mișmar, el mă cunoștea însă pe mine de când stăteam la Iași.

Kaizerman este în jurul vârstei de 50 de ani, este căsătorit, de meserie turnător, mai are doi frați care lucrează cu el, avea un atelier de turnat fontă precum și alte metale și are o situație materială bună, nu știu cum îl mai cheamă și nu cunosc adresa lui, stă la Iași.

El a fost în comitetul secției Iași și în Comitetul Central al grupării Mișmar. Când am fost la Iași, am stat de vorbă cu el în legătură cu activitatea secției Iași, pe urmă l-am mai văzut până la autodizolvarea grupării Mișmar de vreo trei ori, când a fost la București fără însă a fi luat vreo informație de la el. Kaizerman l-a cunoscut bine pe Ioji Gheler, Lupu Haimsohn, Lazăr Lazarovici și Milton Lehrer, la cunoscut și pe Adam Rabinovici. După autodizolvarea grupării Mișmar l-am mai văzut odată când l-am întâlnit la Ministerul Metalurgiei unde am fost amândoi după niște repartiții de materiale și am plecat împreună. Atunci mi-a spus că lucrează pentru Sfaturile Populare din Iași, diverse piese pentru S.M.T. din Regiune și cere materie primă la minister și nu se găsește și nu are cu ce turna și atunci rămân S.M.T.-urile în urmă și planul mi-a spus că are foarte mult de lucru dar din cauza lipsei de metale stă pe loc, mi-a spus că ar fi fericit dacă i-ar naționaliza atelierul atunci ar dormi liniștit și ar putea depune actele, că, din cauză că el nu depune actele, nu depun nici frații lui, m-a întrebat pe urmă dacă i-ar veni plecarea dacă am să-l servesc la Legație și dacă va avea posibilitatea să trimită ceva prin Legație căci lichidând totul ar rămâne cu bani și nu ar avea ce face cu ei. I-am răspuns că atunci când va fi înainte de plecare mă voi duce la Legație și voi încerca să-l servesc, nu pot să-i spun însă nimic dinainte, de atunci nu l-am mai văzut și nici nu știu unde este și ce face.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

13 martie 1952

Pe Rainer l-am cunoscut în cadrul activităţii din Mişmar la sfârşitul anului 1947.

Rainer este în vârstă de 44 de ani, este căsătorit, de profesie meşter ţesător, nu ştiu cum îl mai cheamă şi unde stă, nici nu ştiu nimic despre familia sa, a profesat meseria la o fabrică de textile pe Rahova şi mai târziu s-a încadrat la o întreprindere de stat.

Atât eu cât şi Lupu Haimsohn am căutat să-l ridicăm în muncă deoarece avea un nivel politic mai ridicat şi i-am dat să conducă o grupă, l-am băgat în comitetul unei secţii dar nu am putut obţine nimic de la el, venea la şedinţă şi atâta tot, o bucată bună de timp a fost şi bolnav şi de atunci evita orice muncă. În luna decembrie 1948 a încetat să mai vină la Mişmar.

Asta este tot ce ştiu despre Rainer.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 martie 1952

Pe Rosenberg l-am cunoscut în luna septembrie, în 1948, la Bucureşti, când a avut loc şedinţa de unificare a grupării Mişmar din Transilvania cu restul ţării, căci până atunci ei aveau o conducere independentă.

El este din Oraşul Stalin unde profesează avocatura şi este în vârstă de 40 de ani şi alte date despre el nu mai ştiu.

El a condus secţia Mişmar din Oraşul Stalin şi a participat la două şedinţe a Comitetului Central a grupării Mişmar din septembrie şi decembrie 1948 când am discutat cu el foarte puţin în legătură cu situaţia din gruparea Mişmar. După autodizolvare l-am mai văzut odată în vara anului 1950 când a venit la mine şi m-a rugat că dacă îi va veni programarea să-l servesc la Legaţie cu care ocazie mi-a spus că oamenii din secţie au depus actele şi aşteaptă să plece. De atunci nu l-am mai văzut şi nici nu ştiu unde este şi ce face.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

13 martie 1952

Pe Filip Stein l-am cunoscut la Iaşi, fiind din acel oraş cu mine, Filip Stein este în vârstă de 46 de ani şi este căsătorit, stă în Iaşi, pe str. Cuza Vodă şi este încadrat ca medic la un spital, avea o situaţie materială bună.

https://biblioteca-digitala.ro

Eu nu l-am văzut pe el foarte mulţi ani până în anul 1947 şi până atunci ne cunoşteam fără însă să fi fost în relaţii de prietenie şi nici nu ştiu să fi fost sionist. În decembrie 1947 am fost la Iaşi şi am auzit că el face parte din conducerea grupării Ahdud Avoda Poalei Zion, m-am dus să-i fac o vizită şi am nimerit când erau o mulţime de oameni la el, aşa că am stat puţin de vorbă cu el dar mi-a spus ce face şi că munceşte foarte mult, l-am mai văzut în toamna anului 1948 când a venit la Bucureşti, la o şedinţă a Comitetului Central unde am discutat cu el chestiuni în legătură cu fuzionarea grupărilor noastre şi despre ieşeni.

Ştiu despre el că a fost unul din conducătorii grupării Ahdud Avoda şi că a fost la ei un element foarte apreciat şi a făcut parte şi din conducerea organizaţiei sioniste din Iaşi. L-a cunoscut pe ing. Ioji Gheler, Lupu Haimsohn, Anghel Dascălu, David Faibiş şi Milton Lehrer.

Aceasta este tot ce ştiu despre el.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

14 martie 1952

Marcu Avram, Bucureşti, str. Sapienţei nr. 35, contabil la D.A.C.

Are 44 de ani, origine mic burghez este căsătorit, are doi copii, părinţii sunt morţi.

L-am cunoscut printr-un văr al meu Hari Beer care s-a căsătorit cu o cumnată de a sa în anul 1941.

Am devenit de atunci prieteni căci ne vedeam în familie şi mă informa câteodată despre activitatea organizaţiei sioniste, el fiind membru în comitetul organizaţiei sioniste din Bucureşti. Mi-a reproşat că eu care am fost sionist nu mai activez şi a încercat să mă convingă să vin şi eu la o şedinţă, dar eu am refuzat categoric singurul lucru ce-l făceam era când dânsul strângea bani pentru Fondul Naţional Evreiesc, să dau şi eu câteodată o sumă de bani.

Nu mi-a dat informaţii decât pe linie sionistă între anii 1946-1952, eu m-am văzut foarte rar cu dânsul, în anul 1950 prin vară l-am văzut şi mi-am spus că îi merge foarte greu şi nu are banii nici măcar cu ce îşi face actele, nu m-am mai văzut pe urmă cu el decât după câteva luni şi mi-a spus că este contabil la D.A.C. şi că în sfârşit a reuşit să depună actele.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

14 martie 1952

Druckman S, Isidor, Bucureşti, str. Călăraşi nr. 50, funcţionar, nu ştiu unde lucrează, este în vârstă de 40 de ani, căsătorit, nu-i cunosc starea socială şi dacă are copii sau fraţi.

https://biblioteca-digitala.ro

L-am cunoscut prin Gabay Armand în mijlocul lunii august 1952. Atunci când l-am cunoscut am vorbit prima şi ultima dată cu el şi a venit să se intereseze dacă inginerul Anghel Dascălu este liber căci cei de la Legaţie vor să ştie.

Indirect prin Gabay am aflat că el împreună cu un oarecare Matias şi unul din fraţii lui Itzkar, duc tratative cu o personalitate din guvernul R.P.R. pentru eliberarea deţinuţilor sionişti asta a fost în luna august 1951. El a fost conştient că informaţia care mi-a dat-o merge la Legaţia Israelului.

Mă bazez pe faptul că el mi-a cerut în mod expres ca Legaţia să-şi dea asentimentul pentru aceste tratative.

Despre aceste informaţii ştia Armand Gabay, Gronich, Zoltan Hirsch şi Loker de la Legaţia Israelului. Altceva nu ştiu despre el întrucât am vorbit cu el o singură dată.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

14 martie 1952

Brotman Iosif, Bucureşti, str. Vasile Lupu nr. 34, funcţionar D.G.S.M., are 41 de ani, de origine socială mic burghez, căsătorit, are doi copii, soţia este retuşieră fotograf.

L-am cunoscut în anul 1940, când am avut serviciu lângă prăvălia mamei sale.

Venind în fiecare zi la mama sa ne-am împrietenit l-am întrebat cum merge lucrul la ei pe şantier şi lucrând în acelaşi sector, am reuşit să obţin informaţia de la el. Mi-a dat informaţia în toamna anului 1950.

Mi-a dat cu privire la construirea canalului colector şi motivele pentru care s-a întrerupt lucrarea. Nu am avut nevoie de nici un motiv pentru a obţine informaţia deoarece eram prieteni şi m-am interesat de cum merge serviciul său. Nu mi-a mai dat altă informaţie. El nu a ştiut pentru ce îi cer eu informaţia. Această informaţie i-am comunicat-o lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

14 martie 1952

Brandman Iancu, Bucureşti, str. Popa Petre, numărul nu-l ştiu, funcţionar la România Liberă, originea socială mic burghez, el fiind băiat sărac, are 35 de ani, este căsătorit, are un copil, familia nu i-o cunosc.

L-am cunoscut în cadrul activităţii din Mişmar unde a fost funcţionar în toamna anului 1947.

Fiind subalternul meu mă informa cu tot ce se întâmpla în birou atunci când lipseam. El m-a informat din toamna anului 1947 până la sfârşitul lunii februarie 1948 când s-a

https://biblioteca-digitala.ro

autodizolvat Mişmarul însă numai pe linia sionistă. El a fost omul de încredere al inginerului Ioji Gheler. El ştia că toate informaţiile le dă în interesul grupării Mişmar. După autodizolvarea grupării Mişmar l-am ajutat pe Brandman de vreo trei ori cu bani, spunându-i că aceşti bani s-au realizat din lichidarea Mişmarului. I-am dat vreo 15.000 lei. De acest lucru ştia Lupu Haimsohn.

Nu mi-a dat niciodată informaţii în afara grupării Mişmar.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

15 martie 1952

Fischer, numele mic nu-l cunosc la nici unul. Locuiesc în Bucureşti, unul stă pe str. Sfinţii Apostoli, nu ştiu numărul, iar la al doilea nu ştiu decât că stă în Bucureşti. Au avut până în 1949 un magazin mare de en-gros de stofe pe Gabroveni, acum nu ştiu să mai facă ceva.

Au amândoi în jurul vârstei de 55 de ani, fac parte din burghezie fiind oameni foarte bogaţi, sunt amândoi, căsătoriţi, cel care stă pe Sfinţii Apostoli are doi copii, amândoi plecaţi în străinătate.

I-am cunoscut pe amândoi de când am fost copil la Iaşi prin tatăl meu, care cumpăra uneori stofă la ei. S-au mutat în Bucureşti prin anul 1938 sau 1939. Cunoscându-mă de copil şi văzându-mă mai des cu dânşii între anii 1945-1948 în Oraşul Stalin, unde veneau să facă afaceri, rugându-mă când plec la Bucureşti să transmit ceva acasă, am reuşit să mă împrietenesc cu ei, reuşeam foarte uşor să mă informez la ei, chiar din primăvara anului 1945. Ei sunt oamenii care au trăit toată viaţa lor numai din speculă, din acţiuni şi se spunea despre ei că dau şi bani cu dobândă, sunt reacţionari până în adâncul sufletului, sunt duşmani ai R.P.R.-ului şi aşteaptă să le iasă paşapoartele pentru a putea să plece. Au încredere în americani şi sunt convinşi că de la ei le va veni salvarea.

Prima informaţie mi-a dat-o în legătură cu fabrica Scherg, când mi-a spus că au noroc că sunt bine cu administratorul fabricii, un oarecare Pap din Ploieşti care îi cunoaşte de mult şi prin dânsul obţin marfa, căci fabrica mai are un stoc mic de marfă de calitate şi nu dă la oricine.

I-am spus că mă miră cum de pot obţine ei marfa, când alţii nu pot obţine şi atunci mi-a dat informaţia.

Date în legătură cu producţia fabricii Buhuşi, că de acolo nu se mai poate obţine marfă deoarece totul merge în sectorul de stat.

Date în legătură cu producţia stofelor că ne mai importându-se fire din străinătate nu se va lucra decât marfă de proastă calitate, că stofa de paltoane va fi o raritate.

Mi-a spus că ei nu mai pot obţine marfă decât plătind în aur.

Mi-a spus că comerţul particular de textile se va desfiinţa complet.

Date în legătură cu bursa neagră ce se face cu stofele, că preţul mărfii din fabrică până în prăvălie ajunge să fie dublu.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu situaţia economică, că din ce va trece timpul, din ce va fi mai rău căci R.P.R. în loc să facă import trebuie să facă export şi că trebuie dat mult în contul armistiţiului.

Ultima oară când m-am văzut cu unul din ei a fost în vara anului 1951 şi mi-a spus că aşteaptă programarea şi că trăieşte din ce vinde, numai că ei vând pietre scumpe şi aur.

Ei nu ştiau că eu duc o activitate de spionaj, eu luam toate informaţiile în legătură cu discuţiile ce le provocam ştiau că şi eu am depus actele pentru plecare. De toate informaţiile ce le căpătam de la ei îl informam pe Lupu Haimsohn, Adam Rabinovici şi Halevy.

Ultimul pe care l-am văzut din ei nu ştiu unde stă.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

15 martie 1952

Bazant, numele mic nu-l ştiu.

Bazant Marin, adresa nu i-o ştiu, funcţionar voiajor, acuma nu ştiu ce face. Are în jurul vârstei de 50 de ani, de origine mic burghez, fiind om sărac, este căsătorit, are un copil.

L-am cunoscut în prăvălie la Ioan Bărbulescu în anul 1943 când a început să vândă diverse articole pentru Bărbulescu. În ţară când aducea comenzi, mă ruga pe mine să am grijă ca să se livreze toate comenzile şi venind mereu în prăvălie m-am împrietenit cu el şi atunci mă informam la el despre situaţia diverselor fabrici din ţară. El este un om muncitor care îşi vede de meseria lui şi uneori parcă îi pare rău după regimul trecut.

Prima informaţie mi-a dat-o în legătură cu producţia fabricii de piele Mihăilescu din Bucureşti că nu are nici odată toată gama de marfă deoarece mereu îi lipseşte altă materie primă, că pânzele de metal vor dispare mereu de pe piaţă.

Date în legătură cu producţia fabricii Grudman din Arad, că de la această fabrică este foarte greu de obţinut marfă că lucrează aproape numai pentru armistiţiu.

Date în legătură cu producţia fabricii de şuruburi Rozenaner din Mediaş, că nu livrează decât foarte greu şi nu are toate dimensiunile.

Date în legătură cu producţia de vase din Mediaş că această fabrică nu poate să facă faţă cerinţelor pieţii şi nu se poate obţine marfă de la ei.

Date în legătură cu producţia fabricii Kores din Mediaş care lucrează în contul armistiţiului şi numai o mică parte se dă în comerţ şi el singur care are relaţii acolo a putut cu greu să obţină o pereche de bocanci.

Date în legătură cu producţia fabricii Wentel din oraşul Stalin, care producea scule de tâmplărie din lemn şi metri, că metrii cu arc nu se vor mai face deoarece arcurile se importau din străinătate şi acuma nu se mai aduc.

Date în legătură cu situaţia comerţului din toate oraşele care le vizita, lipsa tot mai mare a diverselor articole de larg consum, marele magazin de en-gros în articole de fierărie şi tehnice sunt aproape goale şi se lichidează.

Multe din aceste informaţii mi le repeta mereu căci vroiam să ştiu în permanenţă care este situaţia.

https://biblioteca-digitala.ro

Ultima informaţie mi-a dat-o la sfârşitul anului 1948.

El nu ştia pentru ce îmi trebuie mie informaţiile, ştia că vreau să fiu informat pentru ştiinţa mea personală, dacă ar fi ştiut nici nu ar fi stat de vorbă cu mine fiind un om fricos.

Predam informaţiile lui Lupu Haimsohn şi lui Adam Rabinovici fără însă a le spune de la cine le am.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

15 martie 1952

Toci, numele mic nu-l cunosc, oraşul Stalin, adresa nu i-o cunosc, de profesie industriaş, ocupaţia prezentă nu o cunosc.

Are în jurul vârstei de 50 de ani, de origină burghez, este căsătorit, n-are copii, are un frate mai mare care e şi tovarăş cu dânsul la toate afacerile ce le făcea.

L-am cunoscut în toamna anului 1944 când am venit să iau la el nişte marfă comandată pentru firma Ioan Bărbulescu.

Venind mereu la dânsul după marfă, după un timp am reuşit să fiu în relaţii bune cu el şi astfel am reuşit să obţin informaţii de la el. Toci este un om cu avere mare fiind împreună cu fratele său, proprietarul unei mari fabrici de unelte, pompe, turnătorie de piese, proprietarul unui magazin de import de articole tehnice şi proprietar de case, a trăit tot timpul din exploatarea muncii şi din speculă, este un duşman convins al R.P.R.-ului mi-a dat prima informaţie încă din toamna anului 1944.

Date în legătură cu producţia fabricii sale, că fabrica a suferit de la bombardament şi că încă nu se gândeşte să le repare.

Date în legătură cu pânzele de metal, că acest articol nu-l va mai putea produce deoarece se face dintr-un oţel special care se importa şi nu vede aici o perspectivă ca să se mai importe.

Date în legătură cu refacerea fabricii, că nu are nici un rost să mai investească nimic în fabrică deoarece până la urmă va rămâne fără ea.

Ultima informaţie mi-a dat-o la începutul anului 1948.

El ştia că informaţiile care mi le dă sunt în interes comercial şi că am nevoie de ele ca să ştiu să mă orienteze, era însă conştient că îmi spunea lucruri care trebuiesc ţinute în secret şi că vorbeşte împotriva regimului din R.P.R.

Mă bazez pe faptul că îmi spunea de exemplu că nu trebuie să se ştie că el scoate marfă care trebuie livrată în contul armistiţiului, sau că au ar vrea să facă investiţii.

Eu am comunicat informaţiile de la el, însă fără a spune sursa, lui Lupu Haimsohn, lui Adam Rabinovici, iar la prăvălie spuneam că interesa în legătură cu activitatea mea comercială.

El nu ştia nimic despre activitatea mea de spionaj.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

15 martie 1952

Ghertler. Bucureşti, str. Dr. Burghelea nr. 10, profesia avocat, ocupaţia funcţionar la Legaţia Israelului, este aproape de 60 de ani, de origină burgheză, căsătorit, are un băiat care trebuie să termine Facultatea de Agronomie, alte date în legătură cu familia sa nu cunosc.

L-am cunoscut la sfârşitul anului 1948, la ultima şedinţă a organizaţiei sioniste din R.P.R. El fiind funcţionar al Legaţiei, de câte ori veneam acolo mă vedeam cu el şi atunci ne-am împrietenit.

Începând din cursul anului 1949 până în august 1951 m-am văzut cu Ghertler de multe ori şi întotdeauna îmi spunea câte ceva. Primele informaţii care mi le-a dat a fost cu activitatea ilegală a grupării sioniste „Ichud", că el ţine contact cu conducătorii „Ichud"-ului din Capitală, care sunt informaţi de ce se întâmplă în ţară şi afară de asta mai vin şi la el la Legaţie oameni din provincie care îl informează de conducătorii sionişti care veneau la Legaţie, mă informa şi despre oamenii din Legaţie, el mi-a spus că familia Gold Ariel a venit să facă avere în R.P.R. că fac transferuri şi tot felul de afaceri, că ei sunt cei mai căutaţi oameni din Legaţie şi toată ziua se întreabă numai de ei. El mi-a spus că în general la Legaţie se fac prea multe afaceri şi într-o zi va ieşi un scandal, el primea poşta Legaţiei şi când venea presa din Israel în româneşte mi-o dădea şi mie s-o citesc şi o mai dădea şi la alţii, într-un rând i-am spus de articolele ce apar la „Renaşterea Noastră" din Israel împotriva R.P.R. sunt de rău augur.

Mi-a spus că îi trebuiesc o cantitate mare de şuruburi pentru o întreprindere de stat care plăteşte cu bani şi nu poate să le procure.

Date în legătură cu lipsa de motoare şi de metale.

Ultima oară l-am văzut în toamna anului 1951. El ştia că toate datele ce mi le-a dat erau numai în interes pur comercial.

L-am informat de cele de mai sus pe Lupu Haimsohn, Adam Rabinovici şi pe Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

15 martie 1952

Hicsohn Costică, plecat în Israel, negustor, în vârstă de 45 de ani de origine mic burghez, căsătorit, nu are copii, are doi fraţi plecaţi şi ei în Israel, a fost un om bogat şi a făcut tot posibilul să plece deoarece îi era frică de regim.

L-am cunoscut prin Moshe Grunberg în mişcarea Mişmar în iunie 1947.

Lucrând împreună în Mişmar m-am împrietenit cu el, venind la el în prăvălie şi văzând că rămâne fără marfă atunci i-am cerut date în legătură cu textilele care era meseria lui asta a fost în octombrie 1947. El a fost un mare speculant.

https://biblioteca-digitala.ro

Date în legătură cu fabricile de textile din ţară că se produce foarte mult pentru export că nu se va găsi nimic în comerţ de bună calitate.

Că tot comerţul de en-gros în textile se desfiinţează din lipsă de marfă.

Date în legătură cu activitatea lui Eliezer că trimitea în Israel vagoane cu diverse lucruri ca războaie de ţesut, mobilă, covoare şi alte lucruri de valoare.

Mi-a cerut să mă interesez dacă nu cunosc oameni care vor să transfere bani în Israel.

Ultima informaţie mi-a dat-o în decembrie 1947.

El nu ştia de activitatea mea de spionaj, însă era conştient că îmi încredinţează secrete împotriva legilor din R.P.R.

Informaţiile culese de la el le-am transmis lui Lupu Haimsohn.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

15 martie 1952

Datki îl mai cheamă Zoltan sau Arpad, Sibiu, str. nu o cunosc, de profesie industriaş, acuma nu ştiu ce face.

Este în vârstă de 45 de ani de origine burgheză, părinţii săi au avut fabrica de pile şi de scule din Sibiu, Elastie Datki este căsătorit, mai are un frate care era cu el tovarăş la fabrică.

L-am cunoscut în cursul anului 1945 când am fost la fabrică pentru a mă interesa de soarta unor comenzi a firmei Ioan Bărbulescu unde lucram eu.

Firma unde lucram eu avea relaţii comerciale de mult cu el, căci tatăl meu era clientul său încă din anul 1936, iar eu trebuie să-i plătesc suprapreţ pentru marfa ce mi-o dădea aşa că am aşteptat de la început încrederea, fiind în relaţii bune cu el.

Prima informaţie dată în cursul anului 1945, când i-am spus că, deşi îi plătesc suprapreţul care el îl cerea, totuşi, nu livrează comenzile care mi le ia şi atunci mi-a dat date în legătură cu producţia fabricii sale spunându-mi că nu poate livra, deoarece îi lipseşte materia primă, că nu mai poate aduce oţel din străinătate şi lucrează cu oţelul care îi livrează Industria fierului însă asta se întâmplă rar şi în cantităţi mici.

Din relaţiile care le-am avut cu el s-a dovedit a fi un duşman al R.P.R.-ului, nu lucra decât în interesul său personal vindea marfă fără factură pentru a nu plăti suprapreţ, lucra numai articole care puteau să-i aducă beneficii mari şi refuza să lucreze articole care erau necesare, el îşi conducea fabrica împreună cu fratele său care ştia de tot ce făcea.

Date în legătură cu producţia fabricii de pile şi unelte agricole Rigler din Sibiu care lucra în contul armistiţiului şi nu mai livra la particulari.

Date în legătură cu fabrica Voinea din Sibiu, care dădea toată producţia numai pentru export şi foarte puţin pentru consumul intern.

Date în legătură cu raporturile dintre el şi muncitorii din fabrică, că avea un comitet de fabrică şi trebuia din cauza asta să scoată marfă pe ascuns din fabrică.

Date în legătură cu situaţia importului de oţel şi a producţiei din ţară, că o serie întreagă de articole nu va mai produce din cauză că se produce foarte puţin şi nu se mai

https://biblioteca-digitala.ro

importă deloc, că aceste date le avea de la minister unde a fost după repartiţii de materie primă şi a obţinut foarte puţin, că toată industria suferă din această cauză.

Mi-a cerut să-i procurăm oţel de pe piaţă dacă vreau să-mi mai livreze marfă.

Ultima oară m-am văzut cu el în anul 1948 şi în tot timpul cât m-am văzut cu el mă informa asupra celor de mai sus.

El ştia că informaţiile care mi le dă, sunt în legătură cu activitatea mea comercială şi din duşmănia faţă de regimul care era în R.P.R. El nu ştie nimic despre activitatea mea de spionaj.

Eu informam pe Halevy şi pe Lupu Haimsohn şi pe Adam Rabinovici iar la prăvălie unde lucram la Ioan Bărbulescu comunicam numai datele în legătură cu activitatea mea de acolo.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

15 martie 1952

Paul Lazarovici, Bucureşti, str. nu o cunosc, măcelar şi a avut o măcelărie pe Rahova. Acuma este măcelar la un centru de desfacere la Comcar.

Trebuie să aibă vârsta de aproximativ 50 de ani, este căsătorit, mic burghez, alte date referitor la familia sa nu cunosc.

L-am cunoscut la dânsul în prăvălie unde cumpăram carne în anul 1940. Nu am fost decât clientul lui şi l-am cunoscut bine, iar de câte ori îmi trebuia carne, el îmi procura uneori şi când nu se găsea, de câte ori nu se găsea carne îl întrebam uneori şi cauza şi el îmi spunea, el este un om cu un nivel politic foarte scăzut şi nu făcea nici un fel de politică ocupându-se numai de meseria lui. Începând din 1947 mi-a dat informaţiile de mai jos:

Date în legătură cu industria de carne şi mezeluri, mi-a spus că avem un parc de vite foarte redus şi ce se taie în abator este pentru nevoile armatei, pentru instituţii şi pentru export, că salamul care se găseşte de vânzare este făcut cu carne de cal, mi-a dat această informaţie de mai multe ori, ultima oară mi-a dat-o în vara anului 1951.

Îl informam pe Adam Rabinovici, Lupu Haimsohn de cele de mai sus.

El nu ştia că eu am nevoie de informaţii pe linie de spionaj, ştia că mă informez pentru mine.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

16 martie 1952

Huna, alt nume al ei nu-l cunosc.

Domiciliază în Timişoara, adresa nu i-o ştiu.

https://biblioteca-digitala.ro

Este doctor în medicină la o întreprindere de stat din Timişoara. Are 30 de ani, este măritată cu un medic şi el încadrat, dar nu ştiu cum o cheamă, este de origină mic burgheză, e muncitoare, îşi vede de profesia ei, câştigă bine şi este mulţumită.

Am cunoscut-o de copilă fiind originară din acelaşi oraş cu mine din Iaşi, însă ne vedeam foarte rar.

Călătoream în acelaşi tren cu dânsa din Bucureşti spre Timişoara, eu o făceam în interes de serviciu, iar dânsa pleca acasă. Era în vara anului 1950. Am întrebat-o ce face şi cum îi merge şi după ce mi-a răspuns i-am spus că se vorbeşte că prin regiunea Timişoara s-ar face multe treceri clandestine de graniţă înspre Iugoslavia şi că ar fi multe trupe la graniţă, la care ea mi-a răspuns că înainte se auzea de treceri la graniţă, dar acum între Turnu Severin şi Timişoara pe toată frontiera între R.P.R. şi Iugoslavia paza s-a întărit foarte mult, la fiecare pas dai de control, că se văd acuma mai multe trupe ca de obicei.

Asta a fost singura informaţie ce am căpătat-o de la dânsa. Ea nu ştia pentru ce îmi trebuie această informaţie. Această informaţie i-am dat-o lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

16 martie 1952

Adam Gheorghe locuieşte în Bucureşti, adresa nu o cunosc.

A fost învăţător în judeţul Fălciu şi gazetar, în prezent este membru cooperator dar nu ştiu la ce cooperativă. Este în vârstă de aproximativ 50 de ani, căsătorit, n-are copii, mic burghez, a fost omul de încredere a dr. Lupu şi făcea politică lupistă, după ce a murit dr. Lupu a spus că va intra în Frontul Plugarilor, că expres să facă şi el parte dintr-un guvern ce s-ar face cu partidele mici. Pe timpuri mergea să facă propagandă la ţară, după ce s-au desfiinţat partidele burgheze el nu se mai manifesta în nici un fel, aşa că nu aş putea spune ce gândeşte acuma.

L-am cunoscut în anul 1944, în prăvălie la Ioan Bărbulescu, unde venea de multe ori.

Eu am fost cu el numai în raporturi comerciale căci el venea ca intermediar, în mod continuu, pentru a ne înlesni vânzarea de mărfuri, la început unde el avea relaţii, informaţiile fiind pur comerciale nu le dădea în secret şi mă informa din toamna anului 1944.

Prima informaţie a fost în legătură cu cerinţele INCOOP-ului, pentru orice cantitate de coase, seceri, pile, fierăstraie de tot felul şi alte scule, că ar cumpăra orice cantitate.

Date în legătură cu facerea unor stocuri de marfă pe care le face Incopul, fără a trimite nimic deocamdată la cooperative.

Ştiam de la el, în permanenţă, dacă INCOOP-ul este aprovizionat sau nu după felul cum venea să caute marfă, uneori trebuia să plec în mod special în provincie după marfă căci Incopul avea nevoie de anumite scule în special pentru la ţară, care se procurau foarte greu.

Ultima oară l-am văzut în primăvara anului 1949.

El nu cunoştea nimic din activitatea mea de spionaj.

Informaţiile primite de la Adam Gheorghe le transmiteam lui Lupu Haimsohn, Adam Rabinovici şi Halevy.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

16 martie 1952

Eftatopol, numele mic nu-l cunosc, locuieşte în Bucureşti, str. nu o cunosc, de profesie industriaş, a avut o fabrică de cărămidă lângă Oraşul Stalin, şi altă fabrică de sobe de teracotă la Sibiu. În prezent nu ştiu cu ce se ocupă. Este în vârstă de 40 de ani, necăsătorit, de origine burgheză, tatăl a avut Banca Cerealiştilor din Bucureşti, ducea o viaţă de lux şi fără griji, avea maşină scumpă cu care umbla în toată ţara, îşi putea permite orice deoarece era foarte bogat. În toate discuţiile ce le-am avut cu el avea obiceiul să critice toate reformele ce se făceau în R.P.R. şi să spună că şi alţii au mai făcut reforme şi au dat totul înapoi, că fără ajutorul capitalului străin totul se va duce dracului, că totul este numai o problemă de timp şi nu va trece mult ca totul să fie cum a fost, se manifesta ca un duşman convins al R.P.R.-ului.

L-am cunoscut în oraşul Stalin printr-un prieten comun care îl cunoştea din Iaşi, Tuchi Voinescu, în anul 1945.

Am devenit cunoştinţe bune deoarece ne vedeam în drum, în oraşul Stalin unde venea mai des sau la Sibiu şi atunci lua masa împreună cu mine, de câte ori mă vedea căuta posibilitatea să se servească de mine propunându-mi diverse afaceri în legătură cu fabricile sale sau cu bursa de aur şi valută.

Prima informaţie mi-a dat-o în anul 1945 când mi-a spus că aurul şi valuta vor suferi urcări mari de preţuri şi anume asta este cea mai bună afacere.

Mi-a dat date în legătură cu industria de cărămizi, că din cauză că în sectorul particular nu se mai clădeşte, el a oprit aproape fabrica de cărămizi să mai lucreze şi că are în stoc o cantitate foarte mare de cărămizi şi dacă ştiu un client ar lua-o şi mai ieftin numai să scape de ea.

De câte ori îl vedeam îmi dădea cursurile la aur şi valută.

De multe ori îmi spunea că are bani şi dacă nu ştiu undeva vreo afacere în care să-i investească, nu am făcut cu el nici un fel de afacere.

El nu ştia că eu mă servesc de informaţii pe linie de spionaj.

Ultima oară l-a văzut în vara anului 1950.

Informaţiile căpătate de la el, le dădeam lui Lupu Haimsohn, Adam Rabinovici şi Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

16 martie 1952

Iuju Silberberg locuieşte în Bucureşti, str. Olteni, numărul nu îl ştiu, de profesie contabil.

În prezent este contabil la o întreprindere de stat, dar nu ştiu la care.

Este în vârstă de 45 de ani, este căsătorit, nu are copii, de origine mic burghez, este sărac, e rămas de mic fără tată şi a fost toată viaţa sa funcţionar, trebuind să-şi întreţină

https://biblioteca-digitala.ro

familia, nu a făcut politică, are două surori şi nepoţi plecaţi în Israel şi de aceea vrea să plece şi el, este bun contabil, muncitor şi îşi vede de meseria lui.

L-am cunoscut de copil, fiind şi el din Iaşi.

Fiind colegi la firma Ioan Bărbulescu am devenit prieteni şi ieşeam de multe ori împreună sau venea la mine acasă. Ştiind că urmează o şcoală de contabilitate normată l-am rugat să-mi explice şi mie ce se predă şi el mi-a dat următoarele date:

Mi-a spus că vechiul sistem de contabilitate se desfiinţează şi se introduce unul nou după sistemul sovietic, că aceasta a provocat multe încurcături în lucru şi va mai duce încă mult până se vor obişnui cu noul sistem şi că într-un curs de specializare de o lună de zile nu se pot învăţa prea multe.

Aceasta a fost singura informaţie ce mi-a dat la sfârşitul anului 1949. Această informaţie am transmis-o eu lui Lupu Haimsohn.

El nu ştia pentru ce îmi trebuia informaţia.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

16 martie 1952

Beral Clement locuieşte în Bucureşti, nu-i cunosc adresa, de profesie farmacist.

În prezent este încadrat ca farmacist, dar nu ştiu la ce unitate.

Este în vârstă de 30 de ani, căsătorit, nu are copii, familia sa nu o cunosc, de origine mic burghez, a depus acte pentru plecare în Israel.

L-am cunoscut în toamna anului 1947, în cadrul activităţii din Mişmar.

Fiind superiorul său în Mişmar şi fiind împreună la colonia de vară a Mişmarului am devenit cunoscuţi buni şi astfel mi-a fost uşor să obţin informaţii de la el.

În vara anului 1950, l-am întâlnit în oraş şi atunci l-am întrebat direct cum a reuşit naţionalizarea farmaciilor, la care el mi-a răspuns că acum nu s-au naţionalizat decât farmaciile de la oraşe, că în Bucureşti se vor restrânge numărul farmaciilor din lipsă de medicamente, că vor fi întrebuinţaţi încă şi din vechii conducători de farmacii, deoarece nu sunt cadre şi că se face încă comerţ întens la bursa neagră de medicamente.

Aceasta este singura informaţie ce mi-a dat-o Beral Clement, fără ca să ştie pentru ce am nevoie de ea.

Această informaţie am transmis-o lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

17 martie 1952

Baraf, numele mic nu-l cunosc, domiciliază în Bucureşti, str. Pitar Moş, numărul nu-l cunosc. Nu ştiu ce profesie avea, în prezent funcţionar la întreprinderea nr. 1, Construcţii.

https://biblioteca-digitala.ro

Este în vârstă de 40 de ani, necăsătorit, este un element foarte apreciat şi muncitor.

L-am cunoscut în anul 1950 la Întreprinderea nr. 1 de Construcţii, unde am fost colegi. Lucrând împreună am devenit cunoscuţi buni, el pleca aproape tot timpul în provincie după materiale şi de câte ori se întorcea stăteam de vorbă cu el şi îl întrebam dacă a reuşit să facă ceva şi el îmi spunea ca unui coleg de serviciu despre cele făcute la drum, prima oară m-a informat în aprilie 1950.

Date în legătură cu aprovizionarea materialului lemnos şi cherestea, că se poate foarte greu obţine material, deoarece se exportă foarte mult. Cheresteaua care este de calitate mai bună merge numai la export, că nu se găsesc toate dimensiunile, pe urmă mai este şi problema transportului căci se obţin foarte greu vagoane.

Date în legătură cu repartiţiile ce le face ministerul la fabricile de cherestea, că ele nu se respectă de către fabrici deoarece nu au posibilitate de livrare.

Aceste informaţii mi le-a dat de mai multe ori căci asta era specialitatea lui.

El nu ştia pentru ce mă informez de la el. Am transmis aceste informaţii lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy. Ultima oară l-am văzut în februarie 1951.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

17 martie 1952

Konig Marcel, locuieşte în Bucureşti, nu ştiu adresa, de profesie inginer constructor, în prezent lucrează ca inginer la Cooperativa „Aurora".

Este în vârstă de 48 de ani, căsătorit, nu are copii, de origine mic burghez, a depus actele pentru plecare, este un om cu stare materială bună, foarte capabil în meserie, din discuţiile ce le-am avut cu el nu se împacă cu regimul din R.P.R., deoarece este obişnuit să câştige mult şi acum spune că nu are această posibilitate.

L-am cunoscut în luna mai 1951 în cadrul Cooperativei „Aurora" unde am lucrat şi eu.

Am fost cu el în raporturi bune deoarece ne vedeam zilnic pe şantier şi lucram împreună, nu ne vedeam decât în cadrul întreprinderii, având de montat nişte maşini şi nu reuşeam deoarece amplasamentul făcut din beton sau zid nu era pe poziţia de care noi aveam nevoie şi atunci l-am rugat pe inginerul Konig să-mi dea explicaţii la care el mi-a răspuns:

Institutul de proiectări industriale care a făcut planul pentru această lucrare a lucrat prost şi a făcut proiectul greşit, de aceea stăm pe loc, de altfel şi în alte părţi au mai făcut proiecte greşite şi asta dă loc la întârzieri în lucru şi le pierde de materiale.

Asta este singura informaţie ce am luat-o de la el în vara anului 1951. El nu ştia pentru ce îmi trebuia informaţia.

Această informaţie i-am transmis-o lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

17 martie 1952

Grecescu, numele mic nu-l cunosc, locuieşte în Bucureşti, nu-i ştiu adresa, de profesie contabil. Este şeful Serviciului financiar al Întreprinderii nr. 1, Construcţii. Este în vârstă de 46 de ani, căsătorit, mic burghez, este foarte muncitor şi apreciat pe linie profesională.

L-am cunoscut în februarie 1950, în cadrul Întreprinderii nr. 1, unde lucram amândoi.

Nu am avut cu el decât raporturi în cadrul serviciului, unde el trebuia să-mi aprobe sumele de bani ce aveam nevoie, îmi aproba deconturile şi tot el trebuia să vizeze trimiterea de materiale pe şantiere dacă clienţii aveau finanţarea deschisă sau nu, în felul acesta puteam să mă informez de la el fără a trebui să întrebuinţez un sistem special.

Date în legătură cu plata salariilor, că întreprinderea nu are cum să plătească la termen salariile deoarece nu are fonduri, că deocamdată se plăteşte producţia şi mai târziu va primi leafa personalul administrativ.

Că nu se pot trimite materiale pe şantiere deoarece clienţii nu au finanţările deschise şi dacă trimitem materiale riscăm să le pierdem.

Că din cauza şcolilor de calificare care costă foarte mulţi bani întreprinderea este în pagubă.

Că din cauza lipsei de bani a trebuit să gajeze tot depozitul de materiale la minister.

El mi-a dat toate aceste informaţii fără să ştie pentru ce îmi trebuiesc. Am transmis aceste informaţii lui Lupu Haimsohn lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

17 martie 1952

Ştefan Cordoş, cu domiciliu în Bucureşti, str. Sft. Ilie nr. 3, muncitor, lucrează ca mecanic la Cooperativa „Aurora".

Este în vârstă de 42 de ani, este căsătorit are un copil, nevasta lui este ţesătoare la o fabrică de textile, sunt oameni muncitori şi săraci, el îşi vede de muncă, nu face nici o politică, scrie şi citeşte foarte greu neavând cultură deloc.

L-am cunoscut în vara anului 1946 când soţia lui ajuta nevestei mele în casă în timpul când copilul era mic.

Venind la mine în casă şi mai târziu lucrând împreună am devenit cunoştinţe bune, de câte ori se întâmpla să plece acasă îl rugam să-mi aducă unt şi ouă pentru copil.

În vara anului 1951 a fost plecat la Suceava de unde era el şi l-am rugat ca de obicei să-mi aducă ouă şi unt, când a venit înapoi mi-a spus că nu a putut să aducă nimic, întrebându-l din ce cauză mi-a dat următoarea informaţie:

https://biblioteca-digitala.ro

În jurul oraşului Suceava au avut loc lupte cu nişte rebeli, că se aude că s-ar fi dat drumul la paraşutişti şi sunt controale foarte multe prin sate făcute de Miliţie, aşa că n-am mai vrut să mai umblu prin sat după ouă ca să nu am neplăceri.

Asta este singura informaţie care am luat-o de la dânsul. El nu ştia pentru ce mă servesc eu de informaţie.

Informaţia i-am dat-o lui Zoltan Hirsch şi lui Gronich.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

Duncan, numele mic nu-l cunosc, locuieşte în Bucureşti, dar nu ştiu adresa, de profesie inginer. În prezent este inginer la Întreprinderea nr. 1, Construcţii, este în vârstă de 42 de ani, căsătorit, mic burghez, date despre familia sa nu cunosc, este un bun inginer.

L-am cunoscut la sfârşitul anului 1949 când a venit în inspecţie pe şantierul unde lucram eu la Giurgiu.

Când am lucrat în centrala Întreprinderii nr. 1, Construcţii unde lucra şi dânsul, mă vedeam uneori cu el, însă nu întrebam numai ce mai face şi cum merge lucrul fără a avea însă relaţii mai strânse. În vara anului 1950 m-am văzut cu el şi i-am spus că aş vrea să fiu mutat pe un şantier, că îmi place mai mult şi aş avea şi posibilităţi mai mari la care el mi-a dat următorul răspuns:

Dacă vrei să pleci în provincie aveam o lucrare mare la Medgidia unde se construieşte o fabrică de ciment pentru deservirea Canalului Dunăre Marea Neagră, într-adevăr sunt condiţii grele şi nu ştiu când se va termina lucrarea deşi avem un termen scurt pentru executare, dar totuşi poţi să încerci.

Asta este singura informaţie ce am căpătat-o de la el.

El nu ştia că eu mă voi servi de informaţia sa pe linie de spionaj.

Această informaţie am transmis-o lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

19 martie 1952

Berenstein Natan, locuieşte în Bucureşti, str. Smârdan, nu cunosc numărul, în prezent este funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii, este în vârstă de 32 de ani, căsătorit, de origine mic burghez, soţia e şi dânsa încadrată la Întreprinderea nr. 1, de Construcţii, vor să plece în Israel, el este mai bine apreciat decât dânsa în muncă. Din discuţiile ce le-am avut cu dânşii n-aş putea să spun că sunt duşmanii R.P.R.-ului, dar nu sunt prieteni.

L-am cunoscut în luna noiembrie 1949 la Giurgiu, în cadrul Întreprinderii nr. 1, unde am lucrat împreună.

https://biblioteca-digitala.ro

Lucrând la acelaşi serviciu am devenit cunoscuţi buni fără a fi însă prieteni, ştiind că lucrează la nişte baracamente, l-am întrebat când vor fi gata şi el mi-a răspuns următoarele:

Până la sfârşitul lui decembrie vor fi toate lucrările gata, că într-o parte din ele s-au şi mutat soldaţii, că sunt foarte bune şi călduroase.

Asta este singura informaţie ce am luat-o de la el fără să ştie pentru ce îmi trebuie.

Această informaţie am transmis-o lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

19 martie 1952

Weintraub, în prezent plecat în Israel, a fost funcţionar, în prezent nu ştiu ce face este un om de peste 50 de ani, necăsătorit, locuia împreună cu o soră a sa, de origine mic burghez, este o fire ascunsă pentru că nimeni nu a ştiut că el pleacă în Israel până în ajunul plecării, din contră părea că nici nu-l interesează, era om muncitor şi apreciat la serviciu.

L-am cunoscut în luna februarie 1950 în cadrul Întreprinderii nr. 1, unde am lucrat împreună.

El lucrând la serviciul de transporturi mă duceam foarte des la dânsul în birou pentru a-i cere să-mi programeze maşini de transportat materiale pe şantiere, înţelegându-mă bine cu el am devenit cunoscuţi buni şi obţineam de la el uşor informaţii. Prima informaţie mi-a dat-o chiar de la început.

Date în legătură cu transporturile, că nu poate să-mi dea maşini deoarece nu sunt, că importul de maşini este foarte mic faţă de cerinţe, maşinile nu există, trebuie mereu reparate şi atunci nu este cu ce de făcut transport.

Date în legătură cu „Casa Scânteii", într-o zi mi-a spus că de acuma va putea să-mi dea mai uşor maşini deoarece s-a întrerupt lucrul la Casa Scânteii şi maşinile de acolo au fost repartizate la întreprinderi şi am căpătat şi noi câteva. Mi-a spus că lucrul s-ar fi întrerupt din cauză că s-a ales greşit terenul care era nisipos.

Date în legătură cu noul sistem de distribuire al benzinei, că toate întreprinderile de stat au căpătat o cotă redusă de benzină, pentru a se face cât mai multă economie de benzină, că aceasta nu este suficientă pentru nevoile întreprinderii şi asta va crea multe greutăţi în lucru, că la cei particulari s-a fixat un preţ triplu ca la întreprinderile de stat, tot în scopul ca să se consume cât mai puţină benzină. Toate aceste măsuri s-au luat în vederea facerii de rezerve de petrol şi pentru a putea exporta cât mai mult.

Date în legătură cu consumul de păcură pentru încălzit, că s-a redus la maximum consumul păcurii chiar pentru nevoile instituţiilor de stat ca să rămână cât mai mult disponibil pentru export.

Date în legătură cu consumul gazului metan, pentru a se face o cât mai mare economie de păcură în industriile din Bucureşti, s-a introdus gazul metan însă conducta de gaz neavând suficientă presiune să alimenteze şi oraşul s-a luat consumul de la particulari.

El nu ştia că eu îi cer toate aceste date pentru a le folosi pe linie de spionaj. El era aşa de bine informat deoarece avea o soră care lucra la distribuţie.

Aceste informaţii le-am transmis lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

19 martie 1952

Lehrer Mişu, locuieşte în Bucureşti, adresa nu i-o cunosc, de profesie meşter instalator, în prezent lucrează ca referent tehnic la Întreprinderea nr. 1, Construcţii, este în vârstă de 45 de ani, căsătorit, nu are copii, originea muncitor, este un element foarte apreciat pe linie profesională fiind foarte activ şi priceput. Din cauză că nu aude bine, nu participă la muncile pe linie sindicală sau politică, nu face nici un fel de politică şi nu vrea să plece în Israel, este un democrat convins.

L-am cunoscut în luna februarie 1950 în cadrul Întreprinderii nr. 1, Construcţii, unde am lucrat cu el în acelaşi birou până în februarie 1951.

Având amândoi aceiaşi sarcină în cadrul serviciului am conlucrat tot timpul şi ne-am ajutat reciproc în muncă împărţindu-ne sarcinile de serviciu în fiecare zi şi atunci ne spuneam ce am realizat şi ce mai rămâne de făcut pentru mai târziu, în felul acesta eu mă informam mereu de la el încă din prima săptămână de lucru cu dânsul.

Prima informaţie mi-a dat-o în legătură cu aprovizionarea de scule de tot felul, că nu se poate lucra pe şantiere din cauza lipsei de scule pentru instalaţii sanitare că singura sursă de aprovizionare este consignaţia şi sectorul particular dar trebuie să fiu cu mare băgare de seamă căci sunt scule vechi şi deci pot fi prea uzate sau stricate şi atunci mi se vor imputa mie, că în sectorul de Stat nu se găsesc aproape deloc din cauza lipsei de import.

Date în legătură cu producţia fabricii Electroaparatajul din Bucureşti, că aceasta produce în cantităţi insuficiente şi de proastă calitate, iar în cutiile originale care vin închise de la fabrică se găsesc întotdeauna şi lipsuri, aşa că ar trebui să desfacă fiecare cutie în parte pentru a nu trebui să plătească din buzunar, în mare majoritate aceste articole se importau din străinătate iar acuma deloc.

Date în legătură cu producţia fabricii Electrocablu din Bucureşti care nu face faţă cerinţelor sunt produse foarte puţine şi livrează foarte greu.

Date în legătură cu fabrica Armătura din Cluj, că a fost de două ori la fabrică după materiale şi nu a adus decât foarte puţin din ce au avut repartizat la dânşii din cauză că nu au materii prime, că cererile sunt aşa de mari încât nu poate să facă faţă că deşi fabrica a fost comasată cu altă fabrică totuşi ea produce foarte puţin.

Mi-a dat date în legătură cu lipsa de motoare electrice care se cumpără de la particulari şi că ele sunt vechi şi refăcute de dânşii iar după ce funcţionează o bucată de timp se strică.

Mi-a dat şi alte informaţii în legătură cu lipsa diverselor materiale necesare serviciului de instalaţii pentru şantiere.

El nu ştia că eu mă servesc de informaţiile ce le capăt de la dânsul pe linia de spionaj.

Informaţiile de mai sus le-am transmis lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

19 martie 1952

Beer Marcu, cu domiciliu în București, str. Biserica Amzei nr. 37, de profesie contabil, în prezent administrator de bloc și a fost contabil la Ministerul Industriei Alimentare, este în vârstă de 43 de ani, divorțat, de origine mic burghez, a fost toată viața lui funcționar și de multe ori a rămas fără lucru, neavând ce mânca îl mai ajutau doi cumnați care au fost omorâți în 1941 la rebeliune, este o fire nestatornică și nehotărâtă, este sărac, a vrut să depună actele pentru a pleca în Israel dar nu a avut bani pentru asta.

Ne cunoaștem de copii fiind rude. Fiind de aceeași vârstă aproape și vizitându-ne, eram prieteni știind că a intrat în serviciu la Ministerul Industriei Alimentare cam prin toamna anului 1950. L-am întrebat cum se face că sectorul alimentar este așa de slab aprovizionat la care el mi-a răspuns următoarele:

În controalele pe care eu le-am făcut la diverse fabrici alimentare și în diverse depozite ale Ministerului Industriei Alimentare pot să-ți spun că se găsesc cantități imense din tot ce vrei și cu toate că se face și export, te asigur că se vor găsi de toate. Asta este singura informație ce am luat-o de la el.

El nu știa că eu mă vor servi de această informație pe linie de spionaj. Această informație am transmis-o lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declarație

19 martie 1952

Wexler Lionel, cu domiciliul în București, str. Vânători nr. 1, de profesie contabil, până la sfârșitul lunii ianuarie 1952, a fost contabil la Aprozar când a fost comprimat. Este în vârstă de 44 ani de origine mic burghez, soția sa este croitoreasă și a plecat în Israel în anul 1950 fără ca el să fie de acord și acuma a depus și el actele în anul 1951. A început să studieze ingineria și a trebuit să întrerupă studiile din lipsă de mijloace materiale și de atunci a fost mereu funcționar fiind un om fără avere, trebuind să-și întrețină și părinții, nu a făcut nici un fel de politică niciodată.

L-am cunoscut în anul 1946 prin soția mea Elisa Beer, care era din același oraș cu dânsul din Roman. Venind la mine în casă și uneori mergând și eu la el acasă, fiind prieten cu soția mea am devenit prieteni, știind serviciul care îl ocupă l-am întrebat cum va fi aprovizionarea pentru iarnă la care el mi-a răspuns:

Anul acesta (era în toamna anului 1950) va fi foarte greu cu legumele și cu cartofii deoarece nu s-au făcut și Aprozarul nu prea are rezerve așa că să ne facem provizii din timp.

Mi-a mai spus că din cauza unei proaste organizări murăturile nu s-au vândut la timp și în primăvara anului 1951 au trebuit să se vândă în pagubă.

https://biblioteca-digitala.ro

Alte informaţii nu am luat de la el iar acesta nu ştia că le întrebuinţez pe linie de spionaj.

Aceste informaţii le-am transmis lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

19 martie 1952

Goldenberg Gică, are domiciliu în Bucureşti dar nu-i cunosc adresa. De profesie inginer dar se ocupă cu negustoria în prezent lucrează la Canalul Dunărea Marea Neagră ca inginer.

Este în vârstă de 44 de ani, căsătorit nu are copii, de origine burgheză, a avut multă avere, acuma vrea să plece în Israel.

L-am cunoscut încă de copil mic fiind din acelaşi oraş cu mine din Iaşi.

Pe timpul când stăteam la Iaşi mă vedeam cu el şi eram cunoscuţi buni dar de când m-am mutat la Bucureşti l-am văzut de foarte puţine ori şi atunci nu am schimbat cu el decât puţine cuvinte. În vara anului 1950 a venit la mine acasă şi mi-a spus că a depus actele pentru plecare şi a auzit că eu am relaţii la Legaţia Israelului, dacă îi va veni programarea, mă roagă să-l servesc, lucru ce i-am făgăduit spunându-mi că lucrează la canal, i-am cerut să-mi povestească ce-i pe acolo la care mi-a răspuns următoarele:

Se duce o viaţă foarte grea dar se câştigă bine, lucrarea merge greu din cauza utilajului şi nu crede că se va termina Canalul la termen, mi-a mai spus că se lucrează cu deţinuţi politici şi de drept comun cu soldaţi de la D.G.S.M. care nu dau randament necesar pentru ritmul lucrării.

Asta este singura informaţie ce mi-a dat-o şi de atunci nu l-am mai văzut. El nu ştia pentru ce i-am cerut informaţia, i-am spus că sunt curios să ştiu ce e pe acolo.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

20 martie 1952

Niculescu Bolintin, locuieşte în Bucureşti, dar nu-i cunosc adresa, de profesie ofiţer, colonel, în prezent lucrează ca normator la D.G.S.M., este în vârstă de aproximativ 46 de ani, de origine burghez, starea sa civilă nu o cunosc, a avut moşii, a fost colonel, a avut avere, lucra în mod superficial şi toată ziua se plimba căutând să nu facă nimic, din cauza atitudinii sale faţă de lucru am cerut şi obţinut să fie pus la dispoziţia Centralei, asta s-a întâmplat la Giurgiu unde lucram pe acelaşi şantier. Căuta să se dea bine pe lângă toată lumea, din discuţiile ce le-am avut cu el şi din cele aflate de la colegii mei, el este un reacţionar convins, are un frate care lucrează la Întreprinderea nr. 1, ca normator, care nu se

https://biblioteca-digitala.ro

poate compara cu el fiind un om foarte muncitor şi căutând să aducă inovaţii în muncă şi a uşurat foarte mult lucru.

L-am cunoscut în luna septembrie 1949 la Grădiştea când a venit de la Giurgiu să ne dea nişte instrucţiuni de la ing. Schwartz, şeful unităţii noastre.

Din luna noiembrie 1949 până la începutul lunii ianuarie 1950 am fost coleg cu el pe un şantier al Întreprinderii nr. 1, Construcţii, din Giurgiu, în acest interval am fost cu el în raporturi de serviciu, ştiind că a fost ofiţer. L-am întrebat din ce cauză nu a rămas în armată la care el mi-a răspuns următoarele:

În primul rând el a fost scos din armată datorită originii sale sociale, dar până la urmă vor fi scoase toate cadrele vechi ale armatei şi vor fi înlocuite cu altele noi, că în acest sens se fac mereu şcoli de ofiţeri unde intră elemente sigure. Altă informaţie eu nu am luat de la el, ştiu că l-am întrebat din curiozitate. Această informaţie era transmisă lui despre Haimsohn şi lui Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal

22 martie 1952

Arată cauzele care te-au determinat să faci declaraţii nesincere cu privire la chestiunile discutate cu dr. Rafael Beer şi soţia acestuia, privind fuga din ţară pe care o pregătiseşi?

Declaraţiile pe care le-am dat până în prezent referitoare la fratele meu şi soţia acestuia au fost sincere şi le susţin, în afară de faptul că am discutat şi chestiunea pregătirii de fugă din ţară a mea şi a prietenilor mei cu ajutorul Legaţiei Statului Israel.

De ce ai minţit, arătând în celelalte declaraţii, că ai discutat cu dr. Rafael Beer despre fuga din ţară şi că i-ai cerut ajutor pentru copil şi soţia d-tale în cazul când ai fi reuşit să fugi?

Am minţit cu gândul, că după ce cercetarea mea va fi terminată, să revin asupra acestei chestiuni, deoarece mi-a fost frică că nu voi fi crezut, am vrut a dovedi sinceritatea mea cu privire la faptele săvârşite de mine ca să-mi câştig încrederea organelor anchetatoare şi să se vadă că pe baza celor ce am declarat, pot fi crezut şi în afirmaţiile pe care le voi face în mod sincer despre fratele meu.

Care este adevărul adevărat în chestiunea pregătirii fugii din ţară? Cu cine ai discutat despre această chestiune?

În cursul lunii august 1951 i-am spus cumnatei mele, Paul Beer, că Legaţia organizează o fugă din ţară a câtorva conducători sionişti printre care sunt şi eu şi am rugat-o si aibă grijă de copilul meu, în cazul când nu voi putea să îl iau şi pe el.

Ce ocupaţie are Paul Beer?

Paula Beer este casnică şi ştiu că vrea să se încadreze ca funcţionară undeva având 7-8 clase de liceu.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce politică face?

Este U.F.D.R.-istă şi înscrisă la A.R.L.U.S., dar nu activa, nu se ducea la şedinţe.

Cum se manifesta ea faţă de regimul actual?

Nu şi-a manifestat faţă de mine sentimentele faţă de regim.

Ce discutaţi împreună cu privire la situaţia politică şi economică din ţară?

Discutam chestiuni cu privire la unele lipsuri de obiecte şi alimente de pe piaţă.

În ce raporturi ai fost cu Paula Beer?

Raporturile dintre noi au fost bune întrucât o cunoşteam de mică, ea fiind din acelaşi oraş cu mine. În ultimii ani pot să spun că am fost prieteni intimi deoarece discutam cu ea orice chestiuni intime ale mele, ea a ştiut că sunt în relaţii de dragoste cu o prietenă a ei.

Ce servicii i-ai cerut d-ta lui Paula Beer în mod special?

Nu i-am cerut nici un serviciu în mod special. Am rugat-o la începutul anului 1951, să-mi spună dacă mai află ceva în legătură cu procesul conducătorilor sionişti să mă informeze şi pe mine.

Ce servicii ţi-a cerut ea să-i faci?

În cursul anului 1950, Paula Beer m-a rugat că în cazul că sora ei va pleca în Israel să-i transfer averea pe care nu o poate lua, prin Legaţia Israel.

În iunie 1951 m-a rugat să intervin la Legaţie pentru Leta Sant, o prietenă de a ei, ca să poată pleca din ţară fără bani.

Arată ce ai discutat cu Paula Beer, despre relaţiile d-tale la Legaţia Statului Israel?

I-am spus că sunt în raporturi bune cu Halevy şi că prin dânsul am reuşit să rezolv o serie de chestiuni, de pildă, i-am spus, că am trimis corespondenţa fratelui meu, prin Halevy şi că tot Halevy mi-a adus pachetul cu cafea din care I-am dat şi o jumătate de pachet.

I-am spus că Legaţia ajută familiile celor care sunt închişi, cu bani.

I-am mai spus că Legaţia ajută cu bani şi pe foştii conducători sionişti care sunt liberi şi că şi eu primesc de la Legaţie, din când în când.

I-am mai spus că Legaţia face transferuri de bani şi de valori şi i-am promis şi ei că o voi servi însă nu i-am făcut nici un serviciu din cauză că sora ei nu a mai plecat în Israel.

Am discutat şi chestiunea programărilor făcute pentru diversele persoane care plecau din ţară, că eu mă ocup şi că îl informez pe Halevy despre orice chestiune în legătură cu plecările.

Arată discuţiile pe care le-ai avut cu Paula Beer, despre tot ce i-a vorbit dr. Rafael, cu privire la serviciul său?

Paula Beer mi-a spus la începutul anului 1951 că dr. Rafael Beer îl tratează pe Titel Petrescu şi că în scurt timp, va avea loc procesul lui Titel Petrescu şi al conducătorilor sionişti. Despre faptul că dr. Rafael Beer este apreciat ca un element bun, în cadrul serviciului.

Arată dacă chestiunile discutate cu Paula Beer le-ai discutat şi cu dr. Rafael Beer?

În afară de bani, pe care îi primeam de la Legaţia Statului Israel şi transferul care era în proiect să-l fac pentru sora cumnatei mele, am discutat celelalte chestiuni şi cu fratele meu.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

24 martie 1952

Aschenazy Gicu. Locuieşte la Timişoara, dar nu-i cunosc adresa. Este student. Ocupaţia lui prezentă nu o cunosc, trebuie să fie în vârstă de 25 de ani, de origine mic burghez, căsătorit, n-are copii, a fost haluţ şi a făcut parte din conducerea grupării Haşomer Haţair din R.P.R. unde a activat până la autodizolvarea ei. În toamna anului 1949 am auzit de la Zwy Lazarovici, că dânsul ar fi renunţat la sionism.

L-am cunoscut la începutul anului 1948, la o conferinţă a grupării Mişmar în Bucureşti.

Eu am vorbit cu el de foarte puţine ori, deoarece el era tot timpul plecat în provincie, misiunea lui fiind să se ocupe cu locurile de muncă ale haluţimilor. Ştiu că a fost un element foarte apreciat şi activ. A lucrat cel mai mult sub directivele lui Adam Rabinovici şi ale lui Dudi Negru dar a cunoscut şi pe Eliezer, Ricu Lupescu, Leon Negru şi Toni Negrea.

Nu am luat niciodată informaţii de la el.

Ultima oară l-am văzut la începutul anului 1949

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

29 martie 1952

Laizerman locuieşte la Iaşi, dar nu-mi amintesc adresa, are un atelier de turnătorie de fontă şi alte metale.

În vara anului 1950 m-am întâlnit cu el în Bucureşti şi m-a întrebat dacă voi putea să-i aranjez la Legaţia Israelului, să-şi transfere averea ce ar rezulta din lichidarea bunurilor sale de aici, mi-a spus că va avea aur, bijuterii şi bani. I-am răspuns că atunci când va fi înainte de plecare să vină la mine şi îi voi aranja.

De atunci nu l-am mai văzut şi nici nu ştiu ce s-a făcut cu dânsul.

Nu ştiu unde îşi ţine ascunse toate valorile.

(ss) Beer Benjamin

Declaraţie

29 martie 1952

Ricu Lupescu. Plecat în Israel, este de profesie şofer mecanic şi agricultor, în prezent este în Israel şi nu ştiu ce face, este în vârstă de aproximativ 38 de ani, este căsătorit şi are 2 copii, de origine mic burgheză, are o mamă şi un frate plecaţi în Israel, alte date în

https://biblioteca-digitala.ro

legătură cu familia sa, nu cunosc. A făcut parte de mic din gruparea Haşomer Haţair şi a fost şi conducătorul ei în R.P.R., a fost haluţ, pe urmă a plecat în Israel unde s-a stabilit într-un kibuţ şi a revenit în R.P.R. în timpul războiului, fiind paraşutat.

L-am cunoscut în toamna anului 1947 prin Milton G. Lehrer, la sediul grupării Mişmar.

În cadrul activităţii din Mişmar am avut ocazia să stau de mai multe ori de vorbă cu el şi am devenit cunoştinţe bune, iar de multe ori m-am văzut cu dânsul la el acasă şi mai târziu la Legaţia Israelului.

În legătură cu activitatea lui Ricu Lupescu cunosc următoarele date:

După data de 23 August 1944, a activat în cadrul Crucii Roşii Internaţionale împreună cu Agamy, Mordehai Assa, Eliezer Marcu, Brener şi alţii pe care nu-i mai cunosc.

El a făcut parte tot din cadrul C.R.I., din conducerea comisiei ce a organizat toate plecările în Israel până în luna ianuarie 1948.

El a fost organizatorul celor două vapoare care au plecat în 1948, şi a manipulat toate fondurile necesare pentru echiparea vapoarelor servindu-se de Brener în acest scop.

El a dat de multe ori bani pentru susţinerea activităţii grupării Mişmar din R.P.R.

El a colaborat la revista Alhamişmar scriind articole şi dând şi ajutoare în bani.

El a ţinut contact în tot timpul activităţii Mişmarului cu Lupu Haimsohn, ing. Ioji Gheler, Anghel Dascălu şi Milton Lehrer şi David Faibiş.

El a ţinut contact şi cu conducătorii grupării de tineret Haşomer Haţair din R.P.R. ajutându-le în muncă şi a susţinut activitatea lor cu bani, la el veneau Halevy, Zwy Lazarovici, Dan Porath.

După autodizolvarea grupărilor sioniste el a ţinut contact mai departe cu conducătorii lor din Mişmar şi Haşomer Haţair.

El avea la dânsul acasă un aparat de radio emisiune cu recepţie.

El a expediat în Israel o parte din arhiva Mişmar din R.P.R.

El a ştiut de toate plecările clandestine ce le-a organizat Legaţia Israelului, dânsul singur plecând clandestin din R.P.R.

El a împărţit certificate de emigrare în Israel.

El a fost într-un timp casierul instructorilor palestinieni Adam Rabinovici, Leon Negru, Toni Negru şi Dudi.

În epoca aceasta au fost arestaţi instructorii palestinieni el s-a ascuns în sediul Legaţiei.

El a ştiut de toată activitatea lui Eliezer Marcu, de toate valorile ce le-a expediat în Israel.

El a ştiut de plecările clandestine ce s-au făcut la sfârşitul anului 1947 din gruparea Mişmar şi Haşomer Haţair.

El a participat la şedinţa conducătorilor de grupări sioniste din toamna anului 1948 când a hotărât ca să nu se facă emigrarea împreună cu C.D.E. pentru a se salva unitatea sionistă a tuturor grupărilor sioniste din R.P.R.

El a lucrat la crearea grupării Mişmar în R.P.R.

El a fost funcţionarul Legaţiei Israelului de la înfiinţarea în R.P.R. până la plecarea sa.

Acestea sunt toate datele ce le cunosc în legătură cu activitatea lui Ricu Lupescu.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

2 aprilie 1952

În procesul verbal încheiat la 5 august 1952 ai arătat că din mai 1950 şi până în iulie 1951, ai cules şi transmis informaţii, numai lui Halevy? Cum ai organizat întreaga activitate de spionaj şi cine te-a ajutat?

După plecarea lui Lupu Haimsohn din ţară, am continuat aceeaşi activitate de culegere de informaţii, întrebuinţând aceleaşi metode, atât în culegerea cât şi transmiterea lor, ţinând legătura cu Halevy ca şi până în această epocă, întâlnindu-ne la Legaţie în biroul său, o dată pe săptămână, sau de la caz la caz, conform instrucţiunilor ce le primeam de la el.

Arată cuprinsul tuturor informaţiilor pe care le-ai cules şi transmis lui Halevy?

În această perioadă de timp, am cules şi transmis lui Halevy următoarele informaţii:

Despre unele concedieri de personal la întreprinderile de Stat, informaţie culeasă în cadrul unor discuţii cu un prieten al meu Saul Horovitz, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Despre unele lucrări de construcţii, care nu se pot efectua din cauza fondurilor disponibile, informaţie culeasă din cadrul serviciului din discuţie cu Grecescu Octavian, şeful serviciului financiar şi din discuţiile avute de acesta cu alţi funcţionari.

Despre construirea unui aerodrom în regiunea Staţiei C.F.R. Bărăganul.

Informaţia am cules-o de la Lupescu Jean, contabil şef al şantierului Cocargea, care lucra la aerodromul de mai sus, tot Lupescu Jean m-a informat şi despre construirea aerodromului de la Ianca, de la Craiova şi de la Silistra.

În legătură cu aceste construcţii de aerodromuri am cules date despre capacitatea amenajării, de cazărmi, rezervoare de carburanţi, numărul lucrătorilor, stadiul lucrărilor precum şi valoarea lor.

Despre faptul că în pădurile dintre Ciulniţa şi Călăraşi, s-ar ascunde un grup de oameni certaţi cu regimul, ajutaţi fiind de elementele chiabure din acea regiune, informaţie culeasă de la o femeie într-un tren de călători, pe care nu ştiu cum o cheamă.

Despre câteva garnituri de trenuri încărcate cu trupe şi armament, văzute pe traseul Bucureşti-Bărăganul, informaţie culeasă de mine din constatări proprii la faţa locului.

Despre construirea unor diguri de protecţie, într-un sat de pe malul Dunării, din cauza creşterii apelor Dunării. Informaţie culeasă de mine la faţa locului.

Despre centrele de pescuit din ţară, cantităţile pescuite şi repartizarea peştelui pentru consum şi export. Informaţii culese de mine din discuţiile cu pescari din regiunea satului Cocargea.

Despre fabrica de ciment Bucureşti, producţia lunară a cimentului, numărul muncitorilor salariaţi şi a ostaşilor din corpul de muncă repartizaţi la această fabrică, utilajul şi starea utilajului din uzină. Informaţii culese personal la faţa locului, lucrând la această fabrică şi din discuţiile cu Gabay Armand, Ionescu Lazăr, ing. Tănase, funcţionari la aceeaşi fabrică.

Despre proiectele date în lucru, de Institutul de proiectări industriale, unele sunt făcute greşit, din care cauză lucrările nu se pot executa, am dat şi exemplu fabrica de ciment Bucureşti, unde construcţia amplasamentelor de maşini nu se potriveau cu proiectul făcut de I.S.P.I., neputându-se realiza planul de construcţii.

https://biblioteca-digitala.ro

Informaţie culeasă de la ing. Konig Marcel, funcţionar la Cooperativa Aurora Bucureşti.

Despre evacuarea populaţiei de la graniţa cu Iugoslavia în Bărăgan, informaţie culeasă de la Ionescu Lazăr şi ing. Tănase.

Despre construirea unei linii C.F.R. de garaj de la staţia Bărăganul, la aerodromul ce se construia în apropiere.

Despre lucrările ce se efectuează pe C.F.R., traseul Bucureşti-Videle-Timişoara, cu privire la dublarea liniei de cale ferată. Informaţie culeasă personal la faţa locului cu ocazia drumului ce l-am făcut la uzinele Oţelul Roşu, pentru achiziţie de materiale.

Despre manevrele militare ce au avut loc în apropiere de Piteşti, în toamna anului 1950, şi anume au fost manevre mari la care au participat toate armele de uscat, în număr foarte mare. Informaţie culeasă de mine la faţa locului.

Despre construirea unei clădiri la Piteşti a A.I.-ului pentru administraţie. Informaţie culeasă de la Chicoş, meşter electrician la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Despre construirea unui canal colector la marginea Bucureştiului, pe o lungime de câţiva kilometri. Lucrarea a fost începută şi din lipsă de materiale de construcţii, a fost întreruptă. Informaţie culeasă de la Iosif Protman, funcţionar la Direcţia Generală a Serviciului Muncii.

Despre lipsa de petrol de pe piaţă, din cauză că se exportă aproape toată cantitatea produsă în ţară. Informaţie culeasă de la Popovici, contabil la Ministerul Silviculturii.

Despre producţia de oxigen din Bucureşti, fabricile ce produc oxigen, capacitatea slabă a producţiei, informaţie culeasă de la o funcţionară de la livrări de la fabrica „Oxigenul" Bucureşti.

Despre producţia de piese pentru instalaţiile sanitare ale fabricii Fero-email din Ploieşti, capacitatea producţiei şi a felului de produse, greutăţile întâmpinate în lucrările de construcţii, din cauza slabei producţii a fabricii de mai sus. Informaţie culeasă de la Aurelia Berlinschi, şefă de serviciu la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Despre lipsa de materie primă, ce o întâmpină fabrica Armătura din Cluj, felul producţiei şi capacitatea. Informaţie culeasă de la Mişu Lehrer, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii.

Despre producţia fabricii „Republica", felul şi dimensiunea ţevilor fabricate, livrările ţevilor în Sectorul de Stat. Informaţie culeasă de la Moscovici, delegatul Ministerului de Construcţii.

Despre producţia de vagoane de marfă, cu capacitatea de 50 tone, de la Uzinele 23 August, numărul vagoanelor ce trebuiesc livrate zilnic în contul armistiţiului cu Uniunea Sovietică. Informaţie culeasă la faţa locului, de la un funcţionar din fabrică, pe care l-am întrebat despre cele de mai sus, cu ocazia unei deplasări pentru achiziţie de materiale.

Despre restricţiile ce s-au făcut în consumul benzinei la întreprinderile de stat şi mărirea preţului ei.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

16 iunie 1952

Când şi de la cine ai aflat şi ce chestiuni ai aflat despre tratativele ce se duc pentru eliberarea conducătorilor sionişti?

În jurul lui 15 august 1951 m-am întâlnit cu Gabay Armand la şantierul fabricii de ciment din Bucureşti unde lucram împreună. Cu această ocazie, Gabay mi-a spus că a aflat de la Druckman, un prieten al său pe care eu nu l-am cunoscut despre faptul că dr. Mathias din Bucureşti, Calea Moşilor, cred că nr. 140 şi un frate de-a lui Itzkar, care este arestat, duc tratative pentru eliberarea conducătorilor sionişti reţinuţi de Securitate şi totodată despre posibilităţile ca cei arestaţi de securitate să poată pleca din ţară cu familiile lor. Aceste tratative se duc cu persoane influente din cadrul Ministerului de Finanţe şi că tratativele sunt foarte secrete şi că trebuiesc ţinute secret faţă de orice instituţii de stat sau orice persoană. Tranzacţia între persoanele influente de la Ministerul de Finanţe şi dr. Mathias urma să se încheie prin plata unei sume în valută străină şi nu prin maşini, medicamente sau obiecte de altă natură

Gabay mi-a mai spus că persoanele influente din Ministerul de Finanţe vor ca să ştie dacă Itzkar care duce tratative pentru eliberarea deţinuţilor este o persoană de încredere a Legaţiei Israel şi în măsură să ducă tratative alături de dr. Mathias.

Arată în mod detailat de la cine a pornit această acţiune?

Gabay mi-a spus că Itzkar având un frate arestat a luat iniţiativa de a salva pe fratele său şi ceilalţi conducători sionişti şi că el personal are legături împreună cu dr. Mathias cu persoane influente din cadrul Ministerului de Finanţe din directa apropiere a tov.-ului ministru V. Luca, şi că aceste persoane vor să ştie dacă Itzkar este într-adevăr în măsură să ducă asemenea tratative şi dacă este autorizat de către Legaţie în această chestiune.

De unde ştia Gabay povestea asta?

Gabay mi-a spus că cele de mai sus i le-a spus Drukman Isac, un om de legătură a celor de la Ministerul de Finanţe şi dr. Mathias, care vroia să se asigure că Itzkar este persoana indicată şi autorizată de Legaţia Israel sau de alt for evreiesc din străinătate, deoarece Iţkar ar fi declarat lui Mathias şi celorlalţi de la minister că dacă Legaţia nu va fi în măsură să acopere sumele necesare pentru eliberarea foştilor sionişti, el este în stare să aducă valuta necesară din străinătate. În legătură cu clarificarea acestei situaţii Drukman l-a rugat pe Gabay să găsească o persoană de încredere care să discute cu Legaţia şi să confirme că Iţzkar este delegatul Legaţiei, în caz că nu, Iţzkar este persoana competentă şi Legaţia are interes în această chestiune să delege o altă persoană pentru a duce tratative în această direcţie.

Cu această ocazie Gabay m-a rugat să mă duc la Legaţie să iau contact cu Loker, locţiitorul lui Halevy, pentru a-i expune chestiunea de mai sus, lucru pe care l-am şi făcut.

Mai sus arăţi că tratativele în legătură cu eliberarea sioniştilor se ducea de Iţzkar şi dr. Mathias cu persoane influente din imediata apropiere a ministrului V. Luca. Despre cine anume era vorba şi de la cine ştia acest lucru?

Tot cu această ocazie Gabay mi-a spus că ar fi vorba de două persoane, directorii din Ministerul Finanţelor şi un fost avocat, fost membru de partid care mai este în relaţii foarte bune cu acele două persoane din cadrul Ministerului de Finanţe. Mi-a mai spus că unul din cei doi directori este de origine ungur şi că ar fi probabil rudă cu dr. Mathias.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată cum ai îndeplinit misiunea dată de Gabay cu privire la luarea contactului cu Legaţia în această chestiune?

Imediat după discuţia cu Gabay m-am dus la Legaţie şi am luat contact cu Loker şi I-am spus că Drukman a cerut prin Gabay să i se aducă la cunoştinţă că un frate a lui Itzkar care este arestat şi dr. Mathias duc tratative cu persoane foarte influente din cadrul Ministerului de Finanţe cu privire la eliberarea conducătorilor sionişti şi că eu am fost trimis la el pentru a-mi confirma că ei sunt sau nu de acord. Delegaţi ai Legaţiei în această chestiune, Loker a rămas surprins de această chestiune deoarece Halevy nu i-a spus nimic despre chestiunea respectivă iar Itzkar nu s-a prezentat până atunci la el pentru a discuta. Pentru a se convinge dacă Itzkar a fost pe la Legaţie, în ultimul timp şi dacă l-a căutat pe el, Loker a chemat pe Moshe Weiss şi întrebat în faţa mea dacă a fost Itzkar pe la Legaţie sau dacă acesta ar fi încercat să stea de vorbă cu el, Moshe Weiss i-a răspuns că Itzkar n-a fost la Legaţie şi deşi s-a văzut cu 8 zile în urmă cu el acesta nu i-a comunicat nimic.

După ce Moshe Weiss a plecat, Loker m-a întrebat dacă persoanele de la Finanţe sunt demne de încredere pentru a nu cădea într-o cursă, că Legaţia are interes foarte mare de a elibera conducătorii sionişti arestaţi, fiind dispuşi să facă sacrificii mari în bani, că ar fi interesat dacă s-ar putea lua contact pe cale oficială, în tot cazul tratativele să se ducă şi mai departe însă cu foarte mare băgare de seamă, iar când va veni Niv în ţară, se va hotărî în ce fel să se rezolve această chestiune.

Ce ai făcut după discuţia avută cu Loker?

I-am spus lui Gabay cele ce am discutat cu Loker, iar el a transmis lui Drukman cele comunicate de mine.

De unde ştii că Gabay a transmis chestiunile lui Drukman?

Eu personal l-am condus pe Gabay până la locuinţa lui Drukman pentru a-i transmite cele aflate. Gabay s-a dus singur la Drukman în casă, iar eu l-am aşteptat. În apropierea casei, când ne-am revăzut, Gabay mi-a spus că s-a întâlnit cu Drukman şi i-a transmis chestiunea respectivă. Locuinţa lui Drukman este pe str. Călăraşi, colţ cu str. Mircea Vodă.

Ce alte discuţii ai avut în legătură cu această chestiune?

Gabay mi-a spus că s-a mai văzut cu Drukman în repetate rânduri şi că a aflat de la acesta că se duc tratative în continuare, odată mi-a spus că tratativele au fost întrerupte din cauza zilei de 23 August 1951 şi că sunt perspective ca să se poată obţine o întrevedere între Itzkar arestat şi fratele acestuia, care este liber, pentru a discuta această problemă.

În ianuarie 1952 la o săptămână după arestarea lui Zoltan Hirsch, Drukman a telefonat lui Gabay la şantierul Fabricii de ciment Bucureşti fixând o întâlnire între ei chiar pe şantier.

În aceiaşi zi Drukman a venit pe şantier, a discutat cu Gabay şi după puţin timp m-au chemat şi pe mine, când l-am cunoscut pe Drukman pentru prima dată. Cu această ocazie Drukman mi-a spus că Legaţia ţine contact cu Ministerul de Finanţe prin dr. Mathias şi că Legaţia vrea să ştie dacă ing. Anghel Dascălu n-a fost arestat, căci ar fi nevoie de el în legătură cu ducerea acestor tratative, mi-a dat numărul lui de telefon (a lui Drukman) şi adresa doctorului Mathias, Calea Moşilor, cred nr. 144, urmând ca a doua zi să-l anunţ pe Drukman prin telefon, dacă Dascălu este liber sau nu.

Arată dacă ai luat legătură cu ing. Dascălu, ce ai discutat cu el, unde şi cine mai era de faţă?

L-am căutat pe ing. Dascălu la fratele său Edy Dascălu prin telefon. Am vorbit cu mama lui Dascălu care mi-a dat numărul de telefon a ing. Dascălu şi mi-a spus că îl pot găsi acasă. Apoi i-am dat un telefon lui Dascălu, prin care l-am întrebat ce face şi i-am spus că

https://biblioteca-digitala.ro

aş dori să stau de vorbă cu el într-o chestiune, iar el mi-a spus că pot veni oricând însă să-l anunţ prin telefon ca să-l pot găsi acasă.

După ce m-am convins că Dascălu este liber i-am comunicat lui Drukman acest lucru prin telefon şi l-am întrebat dacă mai are să-mi comunice ceva, iar el mi-a spus că deocamdată nu are nimic de comunicat.

Ai discutat şi cu alte persoane chestiuni despre întreaga problemă şi cu tratativele arătate mai sus?

Am discutat cu Gronich Oscar despre întreaga chestiune şi el mi-a spus că cunoaşte chestiunea de la Mathias care a făcut parte din gruparea „Ichud" şi este văr cu dr. Mathias, el mi-a mai spus că o să discute această chestiune şi cu Ebercohn pentru a se sfătui şi cu el, despre această chestiune întrucât era interesat să se pună plecarea din ţară a tuturor foştilor conducători sionişti. I-am povestit şi lui Zoltan Hirsch această chestiune şi ştiu că mai ştia de această chestiune un prieten de-al lui Gabay şi Drukman Gruia, plecat în Israel.

Tot în cursul lui ianuarie 1952 după ce am vorbit cu Drukman m-am întâlnit cu Ella Spinghel, funcţionar la Legaţie, la ea acasă, şi am rugat-o să-l întrebe pe Loker, dacă a trimis pe cineva să întrebe de ing. Dascălu şi dacă e cazul să vin pe la dânsul sau să mă interesez de chestiunea care am discutat-o ultima dată când am fost pe la dânsul.

Peste două zile Ella Spiegel mi-a comunicat că într-adevăr Loker s-a interesat de ing. Dascălu şi că eu să nu vin pe la Legaţie, şi să nu mă interesez de chestiunea că ei se ocupă singuri de această chestiune, eu am luat la cunoştinţă fără a-i spune lui Ella despre ce este vorba. După aceasta am fost arestat.

Arată de ce se interesa Legaţia dacă ing. Dascălu este arestat sau nu, aveţi vre-o informaţie că acesta este urmărit?

Drukman mi-a spus că Zoltan Hirsch şi Reghina Hirsch sunt arestaţi şi că ar fi fost posibil ca şi ing. Dascălu să fi fost arestat odată cu ei.

Ce ştia Drukman despre arestarea lui Zoltan şi Reghina Hirsch?

Drukman mi-a spus că Zoltan Hirsch a fost arestat în tren în timp ce se ducea la Dumbrăveni la mama sa, iar Reghina a fost ridicată de acasă, fără să-mi spună de unde ştiu acest lucru.

Mai sus arăţi că Drukman ţi-a dat adresa doctorului Mathias. În ce scop ţi-a dat adresa?

Pentru a face legătura între ing. Dascălu şi dr. Mathias dacă va fi cazul.

Mai ai ceva de adăugat la cele întrebate mai sus?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

24 iulie 1952

Ce cunoaşte despre activitatea lui Moshe Grunberg în timpul cât a funcţionat la Oficiul Palestinian până la 23 august 1944?

Ştiu când Moshe Grunberg a lucrat în tot timpul războiului antisovietic, la Oficiul Palestinian unde a avut un post de răspundere la Serviciul de emigranţi, ca funcţionar superior şi se ocupa de emigrarea copiilor în Israel prin Europa. El a mai fost şi Secretarul

https://biblioteca-digitala.ro

Oficiului Palestinian în care funcţie se ocupa cu corespondenţa care se purta de Oficiu cu străinătatea. Nu ştiu mai mult de activitatea lui la Oficiu Palestinian deoarece eu nu am avut nici un fel de activitate sionistă şi nici nu aveam relaţii în acest sens, înainte de 23 August 1944.

Ce cunoşti despre activitatea lui Moshe Grunberg cât a funcţionat la Oficiul de Emigrare după 23 August 1944?

Ştiu că în cadrul Oficiului de Emigrare el a organizat împreună cu Milu Alter şi cu alţii 2-3 eşaloane de copii care au plecat în Israel prin Olanda şi prin Franţa. În anul 1947 a dus o acţiune pentru expedierea unui eşalon de copii ori în Olanda ori în Franţa în urmă care să plece şi el împreună cu sora şi cumnatul său. Cheltuielile pe care le făcea el în cadrul Oficiului Palestinian, era finanţate de către Joint.

Când ai aflat de activitatea informativă desfăşurată de Moshe Grumberg şi ce ştii în legătură cu această activitate dusă de el în cadrul Legaţiei Israel?

Nu ştiu când şi-a început activitatea informativă, însă în vara anului 1950 într-o discuţie avută în biroul lui de la Legaţie i-am spus că eu îl informez pe Halevy, însă în schimb de la acesta nu poţi afla nimic, la care el mi-a răspuns că noi trebuie să informăm pe diplomaţi, de tot ce putem afla. Ştiu că el era în raporturi foarte bune cu următorii instructori palestinieni: Ricu Lupescu, Eliezer cu Dudi Negru, Adam Rabinovici, Aron Cohen şi alţii. Mai ştiu că era omul de încredere a lui Agamy şi Halevy şi a celorlalţi diplomaţi el lucra la corespondenţa secretă pe care i-o dădea Halevy.

Arată tot ce ştii despre transferuri sau alte afaceri făcute de Moshe Grunberg?

Moshe Grunberg mi-a spus, în 1947, că a trimis multe cărţi de valoare în Statul Israel şi lucrurile lui mai valoroase ca mobilă, haine şi altele şi că mai continuă să trimită şi alte lucruri în Statul Israel fără să-mi spună prin cine trimite aceste lucruri. De alte afaceri făcute de el nu ştiu.

Cu ce alte persoane a mai lucrat el în cadrul activităţii desfăşurată de el în afară de persoanele arătate?

În cadrul organizaţiei „Mişmar" a lucrat cu ing. Anghel Dascălu, Ioji Gheler, cu Milton Lehrer, David Faibiş, Izidor Weiss, ing. Hart în cadrul Legaţiei cu Mordehai Assa.

Arată ce mai ştii despre Moshe Grunberg?

Ştiu că el este de origină mic burgheză, cunoaşte mai multe limbi, germana, engleza, ebraica, idiş, tatăl lui a fost rabin sau haham, el obişnuieşte să meargă la sinagogă, îi place să frecventeze teatrele şi concertele, este un om închis, vorbeşte puţin este timid. Este un om egoist, care mai presus de toate vede interesul lui personal, exemplu în 1927-1928 când trebuia să se facă haluţ pentru a pleca în Israel unde trebuia să lupte mai departe, a trădat şi a plecat din gruparea „Haşomer Hatair" şi şi-a văzut de interesele lui personale, în fond el a fost un sionist de profesie. În toamna anului 1951, într-o discuţie avută cu el mi-a spus că îi este frică să nu fie arestat şi că şi-a pierdut speranţa de a obţine paşaport pentru Israel. Mai ştiu că el este un om lipsit de curaj la orice acţiune sau manifestaţie, el se mulţumeşte să fie executant. Altceva nu mai ştiu despre el.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

4 august 1952

Ancheta îţi cere să arăţi dacă şi în ce împrejurări ai cunoscut d-ta pe instructorii palestinieni veniţi în ţară şi pe care dintre ei i-ai cunoscut?

În cursul anului 1926-1927 m-am înscris în mişcarea de tineret sionist Haşomer în oraşul Iaşi, unde locuiam cu întreaga familie, de atunci şi până la arestarea mea am activat în cadrul mişcării sioniste Haşomer Haţair, organizaţia sionistă din Iaşi şi în cadrul grupării Mişmar cu întreruperi mari.

În cadrul acestei activităţi, am cunoscut mai mulţi instructori palestinieni, printre care: Aharon Cohen, Adam Rabinovici, Eliezer, Leon Negru, Toni Negru, Dudi Negru, Ricu Lupescu, Menachem Ishay, Levy Grunbat, Barzilai şi alţii.

Când, unde şi prin cine l-ai cunoscut pe Aharon Cohen?

Pe Aharon Cohen l-am cunoscut în anul 1927, la o fermă de la marginea Iaşiului, unde eu, cât şi alţi tineri evrei luam lecţii de agricultură, pentru a ne obişnui cu viaţa de haluţ, în vederea plecării în Israel. La acea fermă, Aharon Cohen, era unul din conducători şi instructor al nostru.

În ce raporturi ai fost d-ta cu Aharon Cohen?

Până la sfârşitul anului 1928, l-am întâlnit la ferma mai sus-arătată, la acea dată el a plecat de la fermă, fără să ştiu unde, l-am revăzut în anul 1930, în Palestina, unde eu m-am dus cu scopul de a rămâne în kibuţ, ceea ce am şi făcut, înscriindu-mă în kibuţul „Magdiel" din care făcea parte şi Aharon Cohen. Am stat acolo până în iulie 1930, când m-am întors în România, din cauză că eu mă îmbolnăvisem. L-am revăzut în anul 1947, când a revenit în România, la o conferinţă ţinută în Bucureşti la Sala „Dalles", unde el a vorbit despre problema evreo-arabă.

Cu această ocazie, ne-am recunoscut şi ne-am fixat o întâlnire, pentru a discuta cu el ca şi cu un vechi cunoscut. Întâlnirea a avut loc la sediul grupării Mişmar, unde eu abia începusem să activez, iar el a venit ca instructor tot în cadrul acestei grupări. În cadrul acelei discuţii, eu i-am reproşat că, în 1930, kibuţul a greşit faţă de mine, când m-a scos afară, în loc de a mă ajuta când mă îmbolnăvisem, la care el a recunoscut că am dreptate.

După ce am povestit fiecare, el chestiuni din Palestina, iar eu i-am arătat că m-am căsătorit, că sunt înscris în gruparea Mişmar de puţină vreme. I-am spus că aş dori să plec din nou în Palestina, Aharon Cohen mi-a răspuns că dacă voi fi un element capabil şi mă voi încadra ca un om devotat în muncă, speră că voi reuşi să fiu reprimit în kibuţul din care plecasem cu 17 ani în urmă. L-am rugat să mă ajute în această direcţie, întrucât conducătorii Mişmar-ului mă cunosc puţin şi nu-mi încredinţează munci de răspundere.

După această discuţie l-am revăzut încă odată la Hotel Athenee Palace, când mi-am luat rămas bun de la el şi când el mi-a spus că a vorbit cu Lupu Haimsohn, responsabilul grupării, despre mine şi că el se va ocupa de mine şi mă va utiliza, I-am reamintit despre reintrarea mea în kibuţ şi după ce mi-a făcut promisiuni că se va ţine de cuvânt, ne-am despărţit. De atunci nu l-am mai văzut pe Aharon Cohen, şi nici n-a mai venit în România.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

5 august 1952

În procesul-verbal încheiat la 4 august 1952, ai arătat că Aharon Cohen, unul din instructorii palestinieni, ţi-a promis că te va recomanda lui Lupu Haimsohn, pentru a te utiliza. Arată d-ta, cine este Lupu Haimsohn şi în ce chestiuni te-a utilizat acestea?

Lupu Haimsohn a fost conducătorul grupării Mişmar, fost în conducerea executivei sioniste, plecat din ţară în 1950. Pe acesta l-am cunoscut în vara anului 1947, cu ocazia participării mele la una din şedinţele Mişmar. Puţine zile după plecarea lui Aharon Cohen din ţară, Lupu Haimsohn mi-a spus că Aharon Cohen i-a vorbit despre mine şi i-a spus că am fost în acelaşi kibuţ cu el, că am fost în Haşomer Haţair şi că sunt un element bun. Apoi mi-a spus că el are nevoie de astfel de elemente, dar că pe moment să lucrez la recensământul membrilor ce se face în secţiunea Bucureşti şi mai târziu va vedea unde mă va utiliza. După puţină vreme am fost numit membru în comitetul secţiunii Bucureşti, a grupării Mişmar, de atunci relaţiile dintre noi au devenit intime şi discutam cu el chestiuni politice la zi.

În cursul lunii septembrie 1947, Lupu Haimsohn, în cadrul unei discuţii mi-a spus să caut să aflu de la orice delegat din provincie sau membri simpli în grupări ce ne vor vizita la birou, orice ar putea interesa din punct de vedere politic şi economic.

D-ta ai acceptat să culegi informaţiile cerute de Lupu Haimsohn?

Da, am acceptat, deoarece el a fost şeful meu ierarhic şi tot viitorul meu depindea de felul cum eu înţelegeam să activez, aşa cum i-am promis şi lui Aharon Cohen.

În ce scop culegea informaţii Lupu Haimsohn?

La început Lupu Haimsohn mi-a spus că informaţiile îi sunt necesare pentru a cunoaşte cum se dezvoltă socialismul în România, văzând însă că el are secrete cu mai multe persoane, retrăgându-se în colţuri sau se încuia într-un birou cu anumite persoane, l-am întrebat ce sunt aceste secrete, iar el mi-a spus că se informează de orice chestiuni economice, politice şi chiar militare, pentru a informa la rândul său pe Eliezer şi pe Gheler, secretar general al grupării Mişmar.

Ai primit d-ta instrucţiuni în legătură cu culegerea informaţiilor cerute de Lupu Haimsohn.

Nu mi-a făcut un instructaj special, în afară de faptul că să folosesc relaţiile mele personale, prin discuţii, de la om la om, fără să divulg faptul că culeg informaţii, precum şi cadrele, cât şi membrii Mişmarului.

Cine mai cunoştea faptul că culegeai informaţii pentru Lupu Haimsohn?

La început a cunoscut Adam Rabinovici şi mai târziu, după ce s-a înfiinţat Legaţia Israel, a cunoscut şi Halevy, diplomat al Legaţiei mai sus-amintită.

Arată, când l-ai cunoscut pe Adam Rabinovici şi în ce împrejurări ai aflat că acesta are cunoştinţă despre faptul că eşti informatorul lui Lupu Haimsohn?

Pe Adam Rabinovici l-am cunoscut în octombrie-noiembrie 1944, când a venit în ţară ca instructor palestinian în locul lui Eliezer, în gruparea Mişmar. La puţin timp după venirea sa, m-am împrietenit cu dânsul, povestindu-i despre toată activitatea mea din trecut şi despre faptul că îl informez pe Lupu Haimsohn. În una din zile, Adam Rabinovici mi-a

https://biblioteca-digitala.ro

spus că trebuie să ţin contact mai strâns cu el, cu privire la activitatea pe care o desfăşor şi anume să-i dau informaţii despre felul cum activează Lupu Haimsohn, cât şi despre ceilalţi conducători ai mişcării, deoarece el este conducătorul şi al grupării de maturi şi de tineret a Mişmarului.

Cu altă ocazie, la puţin timp după această discuţie, Adam Rabinovici mi-a spus că orice informaţie economică politică sau militară, pe care o dau lui Lupu Haimsohn, să i-o dau şi lui pentru a controla dacă Lupu Haimsohn îl informează exact asupra situaţiei.

Ai acceptat să-l informezi pe Adam Rabinovici despre felul cum colegii d-tale activează?

Sigur că am acceptat.

Despre cine anume l-ai informat şi de informaţii l-ai dat despre fiecare în parte?

L-am informat despre Lupu Haimsohn, Gheler Ioji, Isidor Weiss, Hart, ing. Dascălu şi ceilalţi activişti. În ce priveşte informaţiile pe care le-am dat despre aceştia, au fost întotdeauna informaţii privind slăbiciunile lor, precum lipsurile pe care le sesizam în cadrul activităţii lor, pe linia conducerii grupării în toate domeniile.

Mai sus arăţi că Adam Rabinovici culegea informaţii economice, militare şi politice. Arată d-ta, cum şi de la cine culegea el informaţiile, în afară de d-ta şi Lupu Haimsohn.

Adam Rabinovici venea mereu în contact cu conducătorii grupării pe care îi conducea direct, însă nu cunosc, dacă şi în ce măsură îi folosea pe linie de spionaj, ştiu însă că, cu unii din ei se vedeau reciproc şi la casele lor, printre aceştia ştiu pe Gheler, pe ing. Dascălul, Milton Lehrer, Isidor Weiss şi alţi maturi, precum şi toţi conducătorii de tineret.

Ancheta îţi cere să arăţi, cu care din conducerea grupării ai discutat despre legăturile pe linie informativă, ce exista între d-ta, Adam Rabinovici şi Lupu Haimsohn.

N-am discutat cu nici unul, din cauză că aveam instrucţiuni precise de la Adam Rabinovici să nu discut cu cineva, despre activitatea informativă pe care o desfăşoară pe lângă dânsul.

Arată ce instrucţiuni precise ai avut de la Adam Rabinovici, referitoare la activitatea informativă ce exista între d-ta şi el?

Adam Rabinovici mi-a spus să păstrez o discreţie absolută, să nu vorbesc absolut cu nimeni despre rolul său şi tot ceea ce a discutat cu mine a fost să mă duc la el în orice oră de zi sau de noapte, pentru a-mi da îndrumări sau pentru a-i preda informaţiile importante.

Mi-a mai spus că informatorii noştri din rândul conducătorilor de grupe, cât şi cei care merg în instructaj în provincie, să-i folosim fără ca ei să cunoască că informaţiile de care mă interesez, merg în slujba unor interese străine, că pentru bunul mers al grupării şi pentru întărirea noastră ca grupare politică, trebuie să culeagă informaţiile, să nu facem ceva mecanic şi să luăm cazul de la om la om şi să stăm de vorbă cu el pe baza capacităţii, pregătirii şi ataşamentului faţă de grupare. De asemenea, să chestionez pe fiecare în parte cu ocazia rapoartelor ce le dădea, pentru a afla de la dânşii adevărul direct, pe baza întrebărilor puse de mine. Mi-a mai spus să nu-mi fac notiţe, ci să-i raportez imediat când am vreo informaţie mai importantă.

Arată d-ta dacă ai discutat cu Adam Rabinovici despre scopul acestei activităţi de spionaj, desfăşurată de el?

Într-o discuţie pe care am avut-o cu mult mai târziu. Adam Rabinovici mi-a spus că informaţiile le trimite la Praga, în Palestina sau la Paris, prin intermediul lui Agamy, care

https://biblioteca-digitala.ro

este şeful instructorilor palestinieni în România şi de la care primeşte şi fonduri, însă cine anume trimite informaţiile nu mi-a spus.

Prezentul proces-verbal a fost citit cuvânt cu cuvânt, în faţa mea, corespunde în întregime celor declarate, pentru care semnez.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

6 august 1952

În procesul-verbal, încheiat în ziua de 5 august, a.c., ai arătat că ai primit instrucţiuni în vederea culegerii de informaţii, economice, politice şi militare din ţară, de la Lupu Haimsohn şi Adam Rabinovici. Arată în continuare cu care din aceştia ţineai legătura directă pe linie informativă?

Legătura pe linie informativă, am ţinut-o direct cu Lupu Haimsohn, însă de la venirea lui Adam Rabinovici, îi comunicam şi acestuia informaţiile pe care i le dădeam şi lui Lupu Haimsohn, conf. instrucţiunilor date mie de Adam Rabinovici.

Ancheta îţi cere să arăţi când le-ai dat primele informaţii şi ce conţinut au avut?

Primele informaţii le-am dat în toamna anului 1947, şi mi-aduc aminte că au fost informaţii referitoare la felul cum s-a făcut stabilizarea şi efectele ce le-a avut asupra vieţii economice.

Aceste informaţii le-am cules de la diverşi negustori şi fabricanţi, prin discuţii, îi chestionam asupra felului cum s-a desfăşurat stabilizarea.

Arată d-ta cu cine anume ai discutat aceste chestiuni?

Ştrul Beer, văr şi coleg cu mine, mi-a spus că a vândut multă marfă înainte de stabilizare, şi că a rămas şi fără bani şi fără marfă. Astfel de chestiuni le-am discutat şi cu Hendel, şeful de vânzări şi cumpărări la fabrica Tohmas Schefer şi Guntz din Oraşul Stalin, Neacşu Rica, funcţionară la fabrica Prifaro din Oraşul Stalin şi alţii.

Arată împrejurările în care ai discutat lucrurile arătate, cu cei de mai sus?

Cu Ştrul Beer, lucram cu el în acelaşi serviciu la firma Ion Bărbulescu. În momentul stabilizării eu eram plecat de la firmă, trimis în calitate de voiajor în oraşul Stalin, pentru a cumpăra marfă de fierărie, pentru firma Bărbulescu. La întoarcerea mea, stabilizarea era înfăptuită şi l-am întrebat chestiunile arătate mai sus.

Referitor la Hendel şi Neacşu, aceştia mi-au dat informaţii chiar în zilele când se făcea stabilizarea, eu fiind în oraşul Stalin, pentru a cumpăra şi a vinde mărfurile pentru firmă. Cu ei m-am întâlnit la birourile firmei.

Cum ai transmis aceste informaţii?

Informaţiile le-am transmis verbal lui Lupu Haimsohn, în sediul grupării.

Cum ai ţinut legătura cu Lupu Haimsohn, după ce i-ai dat primele informaţii?

Din toamna anului 1947, până în martie 1949, când gruparea Mişmar s-a autodizolvat, am ţinut legătura permanent aproape zilnic, în afară de timpul cât am fost

https://biblioteca-digitala.ro

plecat în provincie, în cadrul serviciului ce-l aveam la firma Bărbulescu sau în interesul grupării.

Menţionez că nu am fost salariat al grupării Mişmar. Salariul pentru existenţă, îl obţineam de la firma Bărbulescu, unde am lucrat până în decembrie 1949, însă când plecam în interesul grupării, primeam speze de deplasare.

După autodizolvare, mă vedeam mai rar cu dânsul la mine acasă, la Robert Schwartz acasă, la Leon Singer acasă sau în oraş, şi am avut legături cu el până la sfârşitul lui mai 1950, când a plecat în Israel.

Arată d-ta conţinutul informaţiilor culese şi transmise lui Lupu Haimsohn, până în martie 1949, când gruparea Mişmar s-a autodizolvat?

În această epocă, i-am dat informaţii din domeniul economic, politic şi militar şi anume:

- date despre producţia fabricii „Retenbacher" din Sibiu, lipsa de materii prime, cantităţile mărfurilor livrate în contul armistiţiului. Aceste informaţii, în legătură cu fabrica de mai sus, le-am dat în două rânduri, în toamna anului 1947, şi începutul anului 1948, şi le-am cules de la Feldioreanu, şeful biroului de vânzare şi Hendel, voiajorul fabricii, cu ocazia deplasării mele la Sibiu, la fabrica amintită, pentru a cumpăra marfă. Aceştia îmi dădeau explicaţii la întrebările mele, cu privire la producţia fabricii şi cauzele pentru care nu pot să livreze o anumită marfă, pentru a ne descurca mai uşor, de multe ori îmi dădea şi un catalog cu articolele ce producea fabrica, ei mă cunosc ca pe un vechi client al fabricii;

- despre fabrica de scule „Elastic Datchi" din Sibiu, am cules următoarele: Lipsa oţelului pentru fabricarea sculelor, suprapreţurile încasate la diverse scule vândute fără să fie operate în registru, explicând că diferenţa de preţ o întrebuinţează pentru cantina muncitorilor.

Aceste informaţii le-am avut în diferite discuţii cu Datchi Zoltan şi Arpad Datchi, patronii fabricii. Informaţia am dat-o în toamna anului 1947.

Despre fabrica Rigler, de scule şi unelte agricole din Sibiu, i-am dat următoarele: felul producţiei şi că lucrează numai în contul armistiţiului. Informaţie avută de la Arpad Datchi, transmisă în 1947.

Despre fabrica Toich din Oraşul Stalin, am cules următoarele: felul producţiei şi anume: scule, pompe, piese de fontă de tot felul, lipsa de materie primă, obligativitatea de a livra în contul armistiţiului scule şi tot felul de piese, starea fabricii deteriorată de bombardament şi atitudinea lui Toich de a nu o mai reface.

Informaţiile le-am cules de multe ori între toamna anului 1947, vara 1948, de la proprietarul fabricii, Toich, care se ocupa cu vânzările, el ştie cum mă numesc şi că sunt un vechi client al său, dar nu ştie că eu foloseam informaţiile pentru scop de spionaj.

Despre fabrica Priforo din Oraşul Stalin, am cules următoarele informaţii: felul producţiei şi anume: produce pânză de fierăstrău, de gater circulare şi joagăre, materia primă existentă în depozit, în cantitate de vreo 6 vagoane de oţel de la Reşiţa. Informaţii culese în 1947 şi 1948, de la Neacşu, funcţionar al biroului de vânzare de la fabrica Priforo şi de la Victor Neacşu, directorul fabricii. Aceştia mă cunosc ca pe un client al lor, voiajor al firmei Bărbulescu.

Despre fabrica „Steagul Roşu" din oraşul Stalin, am cules următoarele: anumite secţii nu lucrează din cauza anumitor scule de precizie care lipsesc de pe piaţă, că se produc vagoane, că producţia este cea mai mare parte în contul armistiţiului. Informaţiile le-am cules în vara anului 1947, de la Hendel, funcţionar la firma Poarta de fier, în biroul său, când m-a rugat să-i procur diverse scule pentru Steagul Roşu.

https://biblioteca-digitala.ro

Despre fabrica de ciment din Oraşul Stalin, am avut informaţii în vara anului 1947, că lucrează şi va lucra mult timp în contul armistiţiului. Informaţii culese de la Neacşu.

Arată ce metode ai folosit cu cei de mai sus pentru culegerea informaţiilor?

Pe toţi i-am cunoscut din relaţiile comerciale ce le-am avut cu ei, cu unii eram prieteni, ieşeam în oraş la un local, printre aceştia a fost şi Neacşu, cu care am mers de mai multe ori la „Coroana", Unic şi la alte localuri. Cu Feldioreanu, de asemenea, am mers la localul Bulevard din Sibiu, iar ceilalţi de exemplu lui Toich, îi duceam corespondenţa la Bucureşti, la firma de fier Union, îi dădeam cursul valutei şi a aurului.

Arată ce alte informaţii ai cules şi transmis lui Lupu Haimsohn şi Adam Rabinovici.

Despre fabrica „Metalica" din Bucureşti, am cules date despre felul producţiei, capacitatea de producţie şi producţia rezultată la zi, lipsa de materii prime. Schimbările făcute în cadrul direcţiei şi a personalului tehnic şi administrativ. Informaţii culese în mai multe rânduri, în cursul anilor 1947, 1948 şi în 1950, de la Iancovici, fost voiajorul fabricii, plecat în Israel, precum şi de la Ştrul Beer, vărul meu, pe care l-am întrebat în cadrul firmei unde lucram.

Despre fabrica Fariola din oraşul Stalin, Hendel m-a informat în vara anului 1947, că fabrica produce ţevi de alamă şi aramă, tablă şi vase de aluminium, proiectul direcţiei de a schimba producţia în unele secţii.

Despre fabrica Schiel din Oraşul Stalin, am fost informat de către Szabo, funcţionar la firma Manchem din Oraşul Stalin, care-mi era prieten şi câteodată îmi da comision pentru anumite cumpărături. Acesta mi-a dat următoarele informaţii, felul producţiei, lipsa oţelului rapid.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

7 august 1952

În procesul-verbal, încheiat la 6 august a.c., ai arătat o serie de informaţii culese şi transmise lui Lupu Haimsohn şi Adam Rabinovici. Arată dacă ai cules şi transmis şi alte informaţii?

Am mai cules şi transmis următoarele:

- despre producţia de lanţuri de la diferite fabrici, informaţie culeasă de la Zagar, fost funcţionar la magazinele unite de fierărie, funcţionar la Fero-Metal, informaţie culeasă în 1947, cu ocazia venirii sale la firmă, pentru a oferi marfă, şi în oraş când îl întâlneam, îl întrebam, chestiuni în legătură cu producţia diverselor articole;

- despre producţia de textile şi stofe la diferite fabrici, ca Sherg, Buhuşi, Arădeana, ITA, am avut informaţii de la Robert Schwartz şi fraţii Fischer, informaţii culese în 1947, 1948, 1949 şi 1950, de la cei de mai sus şi anume: calitatea mărfurilor, lipsa de materie primă, reducerea livrărilor şi în special sectorul particular;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre fabrica de zahăr şi untdelemn, am avut informaţii şi în 1948, de la David Herşcovici (plecat). Informaţiile se refereau la faptul că se făceau stocuri mari pentru nevoile armatei şi export.

În iunie 1948, am fost la Iaşi cu ocazia comemorării masacrelor de la Iaşi. Cu această ocazie, discutând cu avocatul Beno Marcus, asupra situaţiei generale a oraşului, acesta m-a informat despre schimbările ce s-au făcut în conducerea fabricilor, comerţul particular este în descompunere şi că economia regiunii suferă din cauza schimbărilor ce s-au făcut.

În cursul verii 1948, până în noiembrie 1948, am fost de multe ori la Ploieşti, în muncă politică şi mergeam direct la Jean Bendel, secretarul grupării sioniste Mişmar din Ploieşti. Cu ocazia întrevederilor, Bendel m-a informat despre producţia de petrol şi derivatele sale din regiune şi despre diverse piese de automobil, care nu se găsesc pe piaţă.

În vara anului 1947, m-am întâlnit cu Eftatopol, fabricant de cărămizi şi sobe de teracotă la Oraşul Stalin. Acesta m-a informat că în sectorul particular nimeni nu mai clădeşte nimic.

Despre lipsa a diferite motoare, compresoare, pompe, de pe piaţă. Informaţie culeasă de la Gabay Armand, în diferite ocazii şi în mod special cu ocazia cumpărării de către mine a unui motoraş de la o tarabă de vechituri, împreună cu el în 1949.

În diverse rânduri, am fost informat despre lipsa de cositor de pe piaţă, de către Lang, un vechi cunoscut al meu, căruia i-am vândut şi de la care am cumpărat diverse cantităţi de cositor. Sus-numitul domiciliază în Bucureşti, în Piaţa Buzeşti. Ultima dată mi-a dat informaţii în vara anului 1948, când l-am întâlnit lângă bursă.

În cursul anului 1948-1949, l-am întâlnit pe Mircea Dumitrescu, fost funcţionar la Marinescu şi Janea, în prezent funcţionar la Monotechnica din Oraşul Stalin, în Bucureşti, în diverse locuri şi anume în prăvălie la Bubi Herşcovici, la Ion Bărbulescu. Cu ocazia întâlnirilor noastre, acesta m-a informat asupra lipsei de pe piaţă de rulmenţi, diamante industriale, mandrine universale şi alte piese.

În cursul anilor 1947-1948-1949, am fost informat de către Bărbulescu Ioan, patronul meu, cu ocazia venirii sale în Bucureşti de la Turnu Măgurele, despre: repartiţiile de fire de bumbac, de către O.F.I.; despre starea de spirit a negustorilor şi chiaburilor faţă de măsurile luate de Guvern; despre starea de spirit a ţăranilor, cu privire la gospodăriile colective; date în legătură cu starea însămânţărilor; despre faptul că în regiune sunt oameni certaţi cu regimul şi că se ascund în munţi; despre acţiunea chiaburilor, în legătură cu sabotarea predării cotelor la colectare.

În vara anului 1948, l-am întâlnit pe Hari Grunberg, un prieten al meu, lângă Cercul Militar. Cu acea ocazie m-a informat că pe piaţă în domeniul pielăriei, este lipsă de materii prime chimice, ce se întrebuinţează la prelucrarea pielii.

Şi alte serii de informaţii economice şi politice le-am furnizat lui Adam Rabinovici, cât şi lui Lupu Haimsohn.

Arată dacă toate informaţiile enumerate mai sus au fost transmise lui Adam Rabinovici şi cum au fost ele transmise?

Da, toate informaţiile de mai sus le-am transmis lui Adam Rabinovici şi lui Lupu Haimsohn, în mod verbal, acasă la Adam Rabinovici şi la sediul grupării, însă niciodată nu a participat vreun martor, când i-am predat informaţiile.

Persoanele pe care le-ai folosit în culegerea informaţiilor arătate mai sus, au ştiut că d-ta ai legături pe linie de spionaj cu Adam Rabinovici sau cu Lupu Haimsohn?

Nici una din persoanele arătate nu au ştiut acest lucru.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce alte servicii ţi s-au cerut în mod special de către şefii d-tale?

La sfârşitul anului 1947, am fost numit într-o comisie care trebuia să controleze paşapoartele celor care emigrau în Palestina, lucru ce l-am şi făcut, fiind numit în această comisie de Adam Rabinovici, prin Leon Negru.

Am primit misiunea la sfârşitul anului 1947 de la ing. Halperin şi Adam Rabinovici, de a mă duce în câteva oraşe din ţară, pentru a strânge bani sau obiecte de la cei ce trebuiau să plece în Palestina, lucru ce trebuia făcut în cel mai mare secret, deoarece nu era permis să se ia bani de la cei care plecau.

În februarie 1948, i-am găzduit pe Dov Porn, care se temea că este urmărit de Miliţie, şi avea frică să meargă acasă deoarece mai fusese închis la Timişoara în legătură cu trecerea frauduloasă a frontierei în Cehoslovacia şi pus în libertate după scurt timp. Găzduirea sa, i-am făcut-o vre-o cinci zile la mine acasă, la cererea lui Adam Rabinovici, care mi-a spus despre el că este unul din cele mai bune elemente din conducerea tineretului Haşomer Haţair şi trebuie ajutat.

Dov Porn, după ce a plecat de la mine, s-a dus la părinţii săi, care domiciliau în Bucureşti.

Înainte de plecarea sa, Adam Rabinovici, m-a rugat să-i trimit în Statul Israel prin intermediul Legaţiei, ziare, printre care „Scânteia", „România Liberă", „Viaţa Nouă", toate revistele de specialitate ce apăreau, toate broşurile şi cărţile ce apăreau în Editura P.M.R. şi altele.

După eliberarea sa din închisoare, la începutul anului 1949, Adam Rabinovici, mi-a spus că el trebuie să părăsească ţara şi că de acum încolo voi lucra cu Halevy pe linie de spionaj cât şi pe linie de emigrări şi ajutorarea tuturor acţiunilor duse pe linie sionistă.

Tot cu această ocazie, el mi-a cerut să merg la Halevy cu el, pentru a-mi face legătura cu el la sediul Legaţiei, şi ai cere lui Halevy, angajarea mea la Legaţie, lucru ce am şi făcut.

Arată ce alte raporturi au existat între d-ta şi Adam Rabinovici, până la data când ţi-a făcut legătura cu Halevy?

În primăvara anului 1948, Adam Rabinovici, m-a rugat să-i caut persoane care vor să transfere lei românești şi valută străină în Statul Israel, lucru ce am şi făcut, ducând tratative cu Males şi Marcovici, ambii negustori în Bucureşti, membrii ai secţiei Mişmar din Bucureşti, care însă nu au acceptat din cauză că preţul era prea mare. Am mai revenit odată la aceştia, arătându-le că preţul este aşa ridicat, din cauză că transferurile sunt grele şi sigure, de aceea îl garantează banca grupării Mişmar din Israel, totuşi transferul nu s-a făcut.

Tot în primăvara anului 1948, Adam Rabinovici m-a rugat să-i dau din casieria secţiei Mişmar Bucureşti, în două rânduri suma de 55.000 lei şi altă dată de 60.000 lei, lucru ceea ce am şi făcut.

În vara anului 1948, Adam Rabinovici, m-a rugat să mă interesez, că împreună cu Isidor Weiss? Să strângem în cadrul secţiei de ajutorare a tineretului, fonduri cât mai multe. În urma acestei acţiuni duse de noi, el a ridicat de la Isidor Weiss suma de 200.000 lei în 2-3 rate.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

13 august 1952

În procesul verbal, încheiat la 6 august 1952, ai arătat că l-ai cunoscut pe Halevy de la Legaţia Statului Israel, prin Adam Rabinovici. Arată anchetei ce discuţii ai avut cu Adam Rabinovici, în legătură cu activitatea de spionaj, înainte ca acesta să te prezinte lui Halevy şi cu ocazia când ţi-a făcut legătura cu Halevy?

Adam Rabinovici mi-a spus la el acasă, unde m-am dus să-i fac o vizită, după ce a ieşit din închisoare, în aprilie 1949, că el este nevoit să plece din ţară în mod forţat fiind expulzat de autorităţile române, şi că va merge cu mine la Halevy, pentru a-mi face legătura cu dânsul, cu care voi continua să-mi duc activitatea pe linie de spionaj mai departe, aşa cum am activat cu dânsul, mi-a vorbit despre Halevy, spunându-mi că este un vechi membru al grupării sioniste Mapam, din care făceam şi noi parte şi că mă va sprijini şi în chestiunile personale.

Chiar în aceeaşi zi după masă, spre seară, am mers la Halevy la Legaţie, unde l-am găsit singur în birou.

Cu această ocazie, Adam Rabinovici m-a prezentat lui Halevy, spunându-i că eu sunt Beer despre care i-a vorbit, m-a recomandat ca pe un om de încredere şi i-a propus lui Halevy, încă odată, deoarece vorbiseră şi mai înainte, ca să fiu angajat la Legaţie. Halevy a luat cunoştinţă şi mi-a spus că deocamdată nu poate să mă angajeze, deoarece nu are loc liber. Tot atunci mi-a spus că va aranja cu mine toate chestiunile, însă peste câteva zile, deoarece este ocupat cu pregătirea plecării instructorilor israelieni, care trebuiau să părăsească ţara.

În urma acestei discuţii, eu am plecat. La plecare Adam Rabinovici mi-a spus să-l aştept acasă la el.

Arată d-ta în ce scop v-aţi dat o nouă întâlnire, după discuţia avută la Halevy?

Scopul întâlnirii noastre, după discuţia cu Halevy a fost în primul rând de a-l ajuta să-şi facă bagajele de plecare, ceea ce am şi făcut, până la ora 23, în aceeaşi zi când a plecat din ţară, fiind condus de mine la gară, împreună cu Lupu Haimsohn şi alţii.

Ce activitate ai depus după plecarea lui Adam Rabinovici din ţară?

După plecarea lui Adam Rabinovici, m-am întâlnit cu Lupu Haimsohn, căruia i-am spus că am fost împreună cu Adam Rabinovici la Legaţie, unde am luat contact cu Halevy, cu care va trebui să lucrez de acum încolo pe linie de spionaj. Ne-am înţeles ca să ţinem legătura mai departe amândoi cu Halevy.

Lupu Haimsohn mi-a propus şi eu am acceptat să mergem la Legaţie în mod organizat, adică să ştim întotdeauna unul de altul când mergem, pentru a uşura activitatea, şi totodată pentru a camufla legăturile noastre cu legaţia, stabilind intervale de 2 săptămâni, adică fiecare din noi să meargă odată la 2 săptămâni la Legaţie.

De asemenea, am stabilit ca întâlnirile dintre noi să le avem acasă la mine, la Robert Schwartz, Leon Singer, toţi foşti activişti ai grupării Mişmar.

În ce scop aţi stabilit întâlnirile la cei de mai sus?

Aceste întâlniri au fost organizate cu dublu scop, şi anume: după autodizolvarea grupării din martie 1949, eu şi Lupu Haimsohn, am hotărât să continuăm activitatea sionistă în mod ilegal. La această iniţiativă, am fost de acord Robert Schwartz, Leonas Singer, David Haimovici şi Brotman Iosif, cu care deja şi începusem să ne întâlnim.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu ocazia discuţiei mele cu Lupu Haimsohn, cu privire la continuarea activităţii pe linie de spionaj, am hotărât să folosim întâlnirile pe care le aveam în grup şi pentru a găsi prilejul de ai furniza informaţii lui Lupu Haimsohn, sau a stabili întrevederi între noi.

Arată până când a activat grupul arătat mai sus pe linie sionistă ilegală?

Grupul arătat mai sus, a activat în mod regulat până în august 1949, deoarece de la această dată, majoritatea din noi am ocupat servicii în provincie, însă din august 1949 şi până în mai 1950, Lupu Haimsohn a ţinut legătura individual cu foştii activişti şi conducători ai grupării.

În mai 1950, Lupu Haimsohn, plecând din ţară, am luat eu conducerea foştilor activişti din gruparea Mişmar, cu care ţineam legătura în mod individual. Legătura cu foştii activişti, am ţinut-o până la arestarea mea.

Cu privire la activitatea sionistă ilegală, mai adaug că Lupu Haimsohn, înainte de a pleca din ţară, mi-a dat instrucţiuni, ca în cazul când voi primi paşaport pentru plecare în Israel, să-l introduc la Legaţie pe Mişa Flexor, prezentându-l lui Halevy, în vederea înlocuirii mele pe linia activităţii sioniste ilegale.

Arată dacă ai pus în practică instrucţiunile date de Lupu Haimsohn, cu privire la Mişa Flexor?

În luna iunie-iulie 1950, m-am întâlnit cu Mişa Flexor, la el acasă şi i-am explicat că Lupu Haimsohn, a propus că în cazul când eu voi primi paşaport de plecare în Israel, el să rămână în locul meu, pentru a ţine contact, între Legaţia Israel şi foştii activişti ai Mişmarului. Mişa Flexor a fost de acord şi după puţin timp, am mers împreună la Legaţie, unde l-am prezentat lui Halevy.

Cu această ocazie, am stabilit ca în cazul când eu voi pleca, el să rămână în locul meu. Halevy i-a mai spus lui Mişa Flexor, ca ori de câte ori va avea nevoie de ceva, să vină pe la Legaţie, că îl va primi întotdeauna.

Ce raporturi au existat între d-ta şi Mişa Flexor, de la această dată?

Cu Mişa Flexor, am fost în raporturi foarte bune şi am avut legături cu el, până la data arestării mele.

Raporturile dintre noi, au constat din colaborarea pe linia activităţii sioniste ilegale, discutând cu el despre programări, despre intervenţiile ce trebuie să le fac la Legaţie pentru foştii activişti, în legătură cu ajutoarele în bani pentru a putea pleca din ţară.

Odată l-am rugat eu personal pe Flexor, în august 1950, să meargă la Halevy, ca să intervină pentru un prieten comun, Berenstein, pentru a fi programat, ceea ce a şi făcut.

În toamna anului 1950, Mişa Flexor, într-o discuţie, mi-a spus că este informat de Legaţia Israel este foarte rău văzută, deoarece se ocupă cu trafic de valută şi transferuri. Informaţia m-a rugat să i-o transmit lui Halevy la Legaţie, spunându-mi totodată că o are de la un prieten al său, membru de partid, care are relaţii în forurile conducătoare ale Partidului.

În august 1951, Mişa Flexor mi-a spus că unul din activişti, anume Moca Antlar, stă ascuns în Buşteni şi va pleca în munţi, pentru a se ascunde mai bine, deoarece se aşteaptă să fie arestat la fel ca şi ceilalţi conducători sionişti.

Acestea au fost raporturile între mine şi Mişa Flexor, el n-a ştiut că am lucrat pe linie de spionaj cu Halevy sau cu alţii.

Ai arătat că grupul sionist, organizat după autodizolvarea grupărilor sioniste, de către d-ta şi Lupu Haimsohn, au ţinut şedinţe organizate până în anul 1949 – august. Explică cum se organizau practic, acele şedinţe?

https://biblioteca-digitala.ro

La fiecare întâlnire, stabileam data când urma să aibă loc viitoarea întâlnire. În cadrul întâlnirilor noastre, care se făceau la unul din noi, eu personal aduceam un joc de „Rummy" cu pietre şi în timp ce jucam, discutam chestiunile în legătură cu activitatea sionistă ilegală.

Arată ce chestiuni se discutau, în cadrul acestor şedinţe?

Se discutau chestiuni referitoare la nemulţumirea curentului de emigrare. Persoanele care trebuiau să primească certificate de intrare în Israel. Material de propagandă şi instrucţiunile pe care le primeam de la Halevy, cu privire la emigrări.

Arată ce materiale şi bani a-ţi primit d-ta şi Lupu Haimsohn pentru activitatea sionistă ilegală şi cum aţi folosit banii şi celelalte materiale?

Ce bani a primit Lupu Haimsohn nu pot să ştiu, ştiu însă că a primit mulţi bani şi înainte de plecare a primit personal pentru el 150.000 lei, iar eu primeam odată la 2 săptămâni, sau odată pe lună sume de bani între 25.000 şi 30.000 lei.

Aceşti bani, eu îi împărţeam la foştii activişti. Acest lucru l-am făcut până la sfârşitul anului 1950, de la această dată am primit bani numai pentru mine personal.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

14 august 1952

În ziua de 13 august a.c., ai arătat în procesul verbal încheiat, că în colaborare cu Lupu Haimsohn, ai activat pe linie de spionaj, în folosul Legaţiei Israel, şi după plecarea lui Adam Rabinovici. Arată d-ta în ce a constat activitatea lui Lupu Haimsohn, şi ce rol a avut?

Ştiu că Lupu Haimsohn, până la plecarea lui din ţară, în calitate de conducător al mişcării sioniste ilegale a grupării Mişmar, ţinea legătura cu toţi foştii activişti, pe de o parte, iar pe de altă parte, ţinea legătura cu Halevy, cu Rubin şi cu Agamy, diplomaţi ai Legaţiei Israel.

În cadrul acestor legături, Lupu Haimsohn, a continuat activitatea de spionaj pe care a dus-o până la plecarea lui Adam Rabinovici din ţară.

În legătură cu cele afirmate mai sus, eu personal, i-am furnizat informaţii politice, economice şi militare, în mod organizat, în cadrul întâlnirilor noastre, fie cu ocazia şedinţelor ce le aveam în grup, fie în oraş.

În ce priveşte alte persoane, care ar fi furnizat informaţii asemănătoare, din grupul de activişti cu care ţinea legătura, nu cunosc, deoarece nu mi-a spus Lupu Haimsohn în mod concret, pe nimeni din agentura sa.

Însă Lupu Haimsohn s-a trădat în faţa mea de câteva ori cu privire la agentura sa şi anume în cursul anului 1949, mi-a spus odată că a venit curierul lui Lazăr Lazarovici din Botoşani, pe care nu mi-a spus cum îl cheamă, dar despre care cred că ştie Robert Schwartz şi i-a adus informaţii din regiunea Botoşani.

În mai 1950, Lupu Haimsohn mi-a spus că Zoltan Hirsch, este un om pe care se poate pune bază, să am încredere în el, că nu a trădat pe nimeni şi nimic cu ocazia arestării lui.

Cu privire la contactul cu Halevy şi ceilalţi de la Legaţie, Lupu Haimsohn îmi spunea întotdeauna că a transmis informaţiile pe care i le-am dat şi mă prevenea să nu ne

https://biblioteca-digitala.ro

întâlnim niciodată în sediul Legaţiei, totuşi odată, fără ca să ştim ne-am întâlnit în sediul Legaţiei în hol, cu care ocazie, Lupu Haimsohn s-a îngălbenit la faţă şi a plecat imediat.

Tot cu privire la legăturile sale cu cei de la Legaţie, Lupu Haimsohn, mi-a spus că a depus la Legaţie o listă de toţi activiştii din ţară a grupării Mişmar, socotiţi oameni de încredere.

La plecarea lui din ţară, Lupu Haimsohn mi-a spus să păstrez legătura pe linie de spionaj cu următorii: David Herşcovici, Leon Singer, av. Marcovici din Dorohoi, Karol din Cluj, cu Zoltan Hirsch, însă cu acesta mai târziu, că deocamdată este speriat şi zăpăcit din cauza arestării sale, mi-a mai spus să ţin contact şi cu ing. Schmidt însă, să am grijă să nu pun prea mare bază pe el, fiind un om nesigur, fricos şi slab.

Mi-a mai spus că a lăsat vorbă la diverşi oameni, care să vină la mine, pentru a-mi da informaţii.

Arată d-ta toate persoanele care ţi-au fost indicate de Lupu Haimsohn, şi cu care ai avut legături după plecarea sa din ţară, precum şi despre cele care ţi-a spus că a discutat cu ele în această chestiune?

Am avut legături cu următorii: Zoltan Hirsch, ing. Schmidt, av. Moscovici din Dorohoi, av. Rosensveig din Oraşul Stalin, Willi Spiegel, Gronich Oscar, ing. Carol Wexler, Paul Mendelovici, Moca Antler.

Redă detailat, despre fiecare în parte, cum ai ţinut legătura cu cei de mai sus, şi în ce au constat aceste legături?

Zoltan Hirsch. Cu Zoltan Hirsch, pe care îl cunosc de la sfârşitul anului 1948, la o şedinţă a grupării Mişmar, n-am avut legături până la sfârşitul anului 1950, când m-am întâlnit cu el în oraş. Cu această ocazie, am stabilit să păstrăm contact regulat, pentru a ne informa reciproc asupra chestiunilor politice la zi. De atunci relaţiile între noi au devenit strânse, mă întâlneam cu el la 10 zile, la 2 săptămâni, la el acasă, la mine acasă, în oraş sau la meciuri de fotbal, şi am păstrat aceste legături până când el a fost arestat.

În cadrul acestor legături, am aflat unul de la altul că activăm pe linie de spionaj, în folosul Legaţiei, întrucât atât el cât şi eu ne povesteam activitatea pe care o duceam şi faptul că ne întâlneam cu membrii Legaţiei.

Ing. Schmidt Cu acesta am avut legături până în ianuarie 1950, însă cu el am avut relaţii numai pe linie sionistă ilegală, nu am obţinut de la el niciodată o informaţie. Ştiu că Schmidt se vedea în mod regulat cu Zoltan Hirsch, de la care primea şi bani. De asemenea şi eu i-am dat suma de 35.000 lei, bani pe care i-am spus că-i am de la Legaţie prin Gronich, primiţi în cadrul fondurilor de ajutorare a activiştilor.

Av. Moscovici. În cursul lunii iulie, av. Moscovici a venit în Bucureşti, la mine acasă, sau la Legaţia Israel şi mi-a spus că ştie de la Lupu Haimsohn, că eu am rămas în locul lui, eu i-am confirmat şi i-am spus că îl rog, ca de câte ori va veni în Bucureşti, să treacă pe la mine, pentru a mă informa despre orice chestiune în legătură cu dezvoltarea pe care o ia problema şi atitudinea autorităţilor administrative şi politice, faţă de foştii conducători sionişti. Moscovici a acceptat propunerea mea, mi-a spus că se duce şi pe la legaţie să stea de vorbă cu Halevy. De atunci nu l-am mai văzut şi nici nu am auzit despre el.

Av. Rosentzweig. În cursul lunii iulie 1950, a venit la mine acasă şi mi-a spus că Lupu Haimsohn i-a comunicat înainte de plecare, că eu am rămas în locul lui, eu i-am confirmat acest lucru, şi i-am spus că-l rog să vină oricând la mine, pentru a-i face servicii, referitoare la interesele activiştilor din grupurea Mişmar din Oraşul Stalin şi totodată să mă informeze de situaţia foştilor activişti şi despre situaţia politică şi economică a oraşului.

https://biblioteca-digitala.ro

După această înţelegere dintre noi, Rosentzweig, n-a mai venit pe la mine şi nici nu l-am mai văzut.

Willi Spiegel. Pe acesta l-am întâlnit în vara anului 1950, la ştrandul Bragadiru. Cu această ocazie, mi-a spus că el se vede în mod regulat cu o serie de foşti conducători ai grupărilor sioniste, şi doreşte să se întâlnească şi cu mine deoarece ştie de la Lupu Haimsohn, că eu am rămas în locul lui.

Am stabilit o întâlnire cu ing. Carol Wexler acasă, la 2-3 zile după aceasta, m-am întâlnit conform înţelegerii noastre la ing. Carol Wexler acasă, unde am participat noi trei, plus un tânăr care lucra şi la Legaţia Israel, cred că îl chema Armand.

Cu această ocazie, s-au discutat următoarele:

Willi Spiegel, a expus pe larg, faptul că gruparea Haoved Haţioni, condusă de el, duce activitate ilegală, că ei se întrunesc în mod regulat, făcând excursii în păduri în jurul Bucureştilor, unde ţin şedinţe în grupuri mai mari, sau în cercuri mai strânse la unii din activişti acasă, că are legături cu oamenii din provincie, şi cu forurile superioare din Israel, că au legături cu Legaţia cu Ella Gold, prin care fac transferuri de bani.

A doua chestiune expusă tot de el, a fost aceea să se ceară Legaţiei Israel să dea în mod regulat ajutoare în bani foştilor conducători sionişti, în caz că legaţia nu va putea să facă acest lucru, ei continuau să facă transferuri de bani pentru a-şi crea un fond pentru a putea activa ilegal.

În legătură cu aceasta, ni s-a spus că există în Israel, o comisie care distribuie fonduri de ajutoare a foştilor conducători sionişti din ţările de democraţie populară, de la care el a primit o scrisoare, unde este înştiinţat că în R.P.R. s-a trimis un fond de bani pentru ajutorarea foştilor conducători sionişti.

A treia chestiune expusă de Spiegel, a fost de a restabili legăturile cu forurile sioniste conducătoare din Israel, prin intermediul Legaţiei. Legaţia să scoată un buletin, prin care să fie informaţi despre situaţia politică internaţională.

Necesitatea de a fi angajat la Legaţie, încă un membru al grupărilor, pentru a ţine legătura permanentă între ei şi Legaţia Israel.

Necesitatea coordonării activităţii ilegale sioniste şi de informare a Legaţiei Israelului, asupra întregii activităţi, pe care grupările sioniste o desfăşoară în R.P.R.

În acest scop să se convoace o şedinţă a foştilor conducători sionişti, în care să se ia hotărârea asupra activităţii unitare în viitor.

Apoi Spiegel, m-a rugat ca aceste chestiuni să le discut cu Halevy şi să insist ca şi acesta să fie de acord cu propunerile.

Eu i-am făgăduit că voi vorbi cu Halevy, şi am stabilit că îl voi anunţa prin telefon, pentru a fixa o nouă întâlnire.

La câteva zile, după ce eu am discutat cu Halevy, i-am dat un telefon şi am fixat o întâlnire, tot la locuinţa lui Carol Wexler.

Cu această ocazie, i-am spus că Halevy nu este de acord, cu cele cerute de Willi Spiegel şi toate trebuie să rămână aşa cum există în prezent.

În urma celor spuse de mine, Spiegel a propus să convocăm o şedinţă, în care să invităm foştii conducători sionişti din toate grupările, şi să-i cerem lui Rorlich, în calitate de fost preşedinte ai executivei sioniste, să se prezinte în numele grupărilor la Halevy şi să-i expună din nou toate chestiunile arătate mai sus.

S-a ţinut o şedinţă, la care eu nu am luat parte, cred că la Ebercohn acasă, unde s-a hotărât ca Rorlich să se prezinte la Halevy în numele fostelor grupări sioniste. Rorlich a fost în audienţă la Halevy şi nu a reuşit să facă nimic. În urma acestui fapt, s-a făcut un

https://biblioteca-digitala.ro

memoriu la Ebercohn acasă, în care se arăta situaţia foştilor conducători sionişti din R.P.R. şi se cerea să se facă intervenţii şi ajutoare în bani. Acest memoriu a fost semnat de foştii conducători sionişti iar eu împreună cu Gronich, am mers la Paul Mendelovici, care ne aştepta în faţa Facultăţii de Arhitectură şi care ne-a dat memoriul de l-am semnat şi eu şi a rămas la el pentru a-l da mai departe la semnat.

Memoriu care trebuia semnat urgent, am fost solicitat să-l semnez şi pentru ing. Schwartz, ceea ce am şi făcut lucru pe care l-am spus şi lui Schmidt.

Acestea sunt relaţiile care au fost între mine şi Spiegel. De atunci nu l-am mai văzut.

Ing. Carol Wexler. Cu acesta am avut relaţiile pe care le-am arătat cu Willi Spiegel, în afară de asta, la sfârşitul anului 1951, ing. Carol Wexler, m-a informat că ştie din sursă sigură, că în martie 1952, va avea loc procesul foştilor conducători sionişti.

Gronich Oscar. Relaţiile dintre mine şi Gronich Oscar, au început din toamna anului 1949, şi au fost relaţii de cunoştinţe. Relaţiile dintre noi, au devenit de prietenie, şi au durat până în august 1951, când a fost arestat.

În această perioadă mă vedeam cu el, la el acasă, la meciurile de fotbal, la o sinagogă din Calea Moşilor, la o cooperativă, unde avea serviciu şi în oraş. A fost odată şi la mine acasă.

Referitor la relaţiile dintre noi, declar că am discutat cu el cele expuse în legătură cu Willi Spiegel, a luat parte chiar el personal la şedinţa în care s-a făcut acel memoriu.

Gronich a mers în numele grupărilor sioniste la Überall, unde a obţinut un fond de 500.000 lei, pe care el i-a împărţit grupărilor.

Gronich îmi dădea să citesc texte din ziarele israeliene, scrise în româneşte.

Mi-a spus că primeşte poştă pe diverse adrese din Israel, de la foştii conducători sionişti plecaţi din ţară, care are legături cu diverşi membrii ai grupării Ichud în ţară, de unde să informeze despre situaţia din oraşele respective.

Cu ocazia unei audienţe pe care a avut-o la Überall şi care a durat foarte mult, mi-a spus că i-a dat acestuia informaţii asupra chestiunilor, pe care le-a cunoscut cu privire la situaţia politică şi economică, redau exact ceea ce mi-a spus.

În iarna anului 1950-1951, Gronich mi-a spus că are un prieten la Ministerul Afacerilor Interne, care i-a comunicat că se află la Minister o listă de circa 500 de foşti conducători sionişti a căror paşapoarte nu se vor elibera, printre care şi eu figurez pe această listă.

Mi-a mai spus că el a fost chemat la o circă de Miliţie şi că i s-a făcut propuneri de a fi agent informator, dar el a refuzat.

Cu privire la activitatea mea informativă nu i-am spus niciodată, însă el ştia că am rămas în locul lui Lupu Haimsohn, că eu distribui ajutoarele de bani.

Gronich mi-a mai spus că în afara fondurilor ce se dau foştilor activişti, Legaţia are oameni speciali care distribuie bani familiilor celor arestaţi.

În iulie 1951, i-am spus că Legaţia Israel pregăteşte scoaterea din ţară pe cale clandestină a conducătorilor sionişti. În această chestiune are şi el o parte de activitate, deoarece a contribuit şi el la planul pentru organizarea acestei fugi.

Tot el m-a informat că Legaţia a transmis răspuns la începutul lunii august 1951, ca toţi conducătorii sionişti să plece din Bucureşti, pentru a se ascunde de securitate, deoarece se aştepta noi arestări, şi el singur s-a gândit să plece în Bucovina, şi că pentru aceasta Legaţia a pus la dispoziţie un fond.

Tot în august 1951, I-am povestit lui Gronich că un oarecare Mathias, care făcea parte din gruparea lor, duce împreună cu Itzkar şi alte persoane, tratative pentru eliberarea

https://biblioteca-digitala.ro

foştilor activişti sionişti, cu Ministerul de Finanţe. El mi-a spus că este informat de această chestiune, şi dacă va avea ceva nou, îmi va comunica.

Paul Mendelovici. Cu acesta m-am întâlnit de 2 ori, şi nu am avut alte relaţii în afară de faptul că mi-a dat memoriul arătat mai sus, să-l semnez.

Moca Antler. Pe Moca Antler l-am cunoscut prin Gronich, în vara anului 1950 şi am stat odată sau de două ori de vorbă împreună cu Gronich şi Osterer şi am discutat chestiuni cu privire la ajutoare, plecări şi posibilitatea de a se organiza ceva să fim scoşi din R.P.R.

Alte legături cu el nu am avut.

Despre el ştiu că se întâlnea în mod regulat, cel puţin odată pe săptămână cu Gronich.

În luna august 1951, ştiu că s-a ascuns de a nu fi arestat, la Buşteni.

Prezentul proces-verbal, l-am citit cuvânt cu cuvânt şi corespunde în totul cu cele declarate de mine.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

15 august 1952

În procesul-verbal încheiat între orele 5-15, ai declarat că mai ai de arătat şi alţi activişti, pe care i-ai folosit în culegerea informaţiilor. Care sunt acei activişti care ţi-au dat informaţii şi pe care nu i-ai arătat?

Mai am de adăugat pe Sara Rotemberg, Clement Beral, Fermo Menachem, Fisman, funcţionar la Iaşi, Beno Marcus şi alţii plecaţi.

Arată d-ta în ce a constat activitatea pe care ai desfăşurat-o personal pe linie de spionaj, de la plecarea lui Adam Rabinovici?

După plecarea lui Adam Rabinovici, din mai 1949 şi până la data arestării mele, am cules informaţii din domeniul economic, politic şi militar din ţară, în cadrul serviciilor profesionale pe care le-am avut. Totodată am folosit orice cunoştinţă de-a mea, care ar fi putut să-mi dea o informaţie ce interesa Legaţia. Până în mai 1950, informaţiile culese de mine, le dădeam lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy.

Tot în acest timp, am avut relaţii şi cu Ricu Lupescu, funcţionar la Legaţie, însă numai pe linie de emigrare.

Din mai 1950, până în iulie 1951, informaţiile le-am transmis numai lui Halevy, din iulie 1950 şi până la data arestării mele, am transmis informaţiile lui Loker, un alt diplomat al Legaţiei, care l-a înlocuit pe Halevy.

Cu aceştia, am ţinut legătura direct, însă din august 1951 şi până în ianuarie 1952, am transmis informaţii Legaţiei şi prin Zoltan Hirsch.

Ce informaţii ai colectat din mai 1949 până în mai 1950?

În perioada aceasta, am colectat următoarele informaţii:

- despre formarea detaşamentelor de muncă, din care făceau parte plusurile de contingente şi din fiii de chiaburi. Despre felul cum sunt instruiţi şi cum sunt întrebuinţaţi

https://biblioteca-digitala.ro

aceşti tineri şi că aceste detaşamente în caz de nevoie pot fi transformate în armată regulată, informaţie culeasă de la lt. Balaban de la M.F.A. care era dirigintele şantierului din com. Grădiştea unde lucram şi eu. Informaţiile mi le-a dat în cadrul unei discuţii cu ocazia venirii pe şantier a unui detaşament de soldaţi;

- despre construirea unor baracamente la Giurgiu pe malul Dunării, care va fi o cazarmă cu o capacitate de câteva sute de soldaţi, informaţie culeasă de la Natan Berenstein, gestionar de materiale de la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre manevrele ce au avut loc în toamna anului 1949, în regiunea Giurgiu. Informaţie culeasă de mine de la un căpitan din regimentul care a ocupat cazarma din Grădişte, pe care a construit-o Întreprinderea nr. 4, Construcţii;

- despre capacitatea şi construcţia unei cazărmi pentru ostaşi la Grădiştea şi locul unde se află;

- despre locul în care ofiţerii şi unităţile militare fac şcoală de tragere;

- despre transferarea câtorva grajduri mari în cazărmi în Regiunea Giurgiu;

- despre lipsa de materiale pe şantierele de construcţii. Informaţiile le-am cules din constatări proprii la faţa locului;

- despre epurările ce se fac în armată şi cauza acestor epurări, informaţie culeasă de la Niculescu Bolintin, normator la Întreprinderea nr. 1, Construcţii, fost lt. col în armată;

- despre nemulţumirile muncitorilor din Valea Jiului, cu privire la salarii. Informaţie culeasă de la Robert Schwartz;

- despre restricţiile întrebuinţării cimentului Portland şi cauzele acestor restricţii, informaţie culeasă de la Goldenberg, de la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre aprovizionarea proastă a întreprinderilor de construcţii, cu mijloace de transport şi utilaje de către S.T.U.C. şi cauzele acestei defecţiuni. Informaţie culeasă de la ing. Fisch Puiu, funcţionar în cadrul Ministerului de Construcţii;

- despre unele lupte între miliţieni şi legionari care au fost distruşi în regiunea Timişoara. Informaţie culeasă de la Robert Schwartz;

- despre normele de muncă, despre şantierul de construcţii şi nemulţumirile muncitorilor asupra salariilor primite, informaţii culese de la diverşi montatori şi anume: Condras Gregore şi Schwartz Visarion, de la Întreprinderea nr. 4, Construcţii;

- despre slaba aprovizionare pe piaţă cu articole tehnice, din cauza lipsei de import. Informaţie culeasă de la Zamvelman Micu şi Gabay Armand;

- despre faptul că Portul Giurgiu nu are nici un fel de activitate şi că în port nu se văd decât vase sovietice sau din ţările de democraţie populară, din această cauză şantierele navale au activitatea foarte redusă. Informaţie culeasă de la Mazilu Nicolae, fost comisar de poliţie, fost funcţionar la Întreprinderea nr. 4, Construcţii.

- despre starea de spirit a populaţiei din Regiunea Grădiştea, cu privire la gospodăriile colective şi întovărăşiri;

- sabotajele făcute de chiaburi cu privire la însămânţări. Informaţie culeasă de la Petre Margarit, ţăran chiabur şi cărăuş din Grădiştea;

- despre faptul că nu se găsesc pe piaţă caiele. Informaţie culeasă de la Ştrul Beer, vărul meu şi fost funcţionar la firma Ion Bărbulescu;

- despre inundaţiile ce au avut loc la Giurgiu, pagubele de materiale în general şi pagubele suferite de fabrica de zahăr Popa Şapcă şi despre ajutorul dat de armată cu ocazia acestei inundaţii. Informaţie culeasă de mine la faţa locului.

https://biblioteca-digitala.ro

Planul de construcţie pe 1950 pe întreaga ţară a fost dat spre executare întreprinderilor Sovrom-Construcţii, iar întreprinderilor de Stat româneşti, li s-au repartizat lucrări mici. Informaţie culeasă de la ing. Schwartz Isarion.

- despre slaba aprovizionare cu material lemnos şi cherestea, calitatea proastă a materialului, şi cauzele proastei aprovizionări. Informaţie culeasă de la Baraf, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre faptul că în întreprinderile de Stat se fac reduceri de personal administrativ. Informaţie culeasă de la Saul Horovitz, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre importul de fitinguri, la 6 vagoane din Polonia şi Cehoslovacia, ce se întrebuinţează la instalaţii de apă şi gaz;

- despre lipsa de fitinguri necesare lucrărilor;

- despre lipsa de scule şi maşini unelte, pentru instalaţii sanitare şi de gaz. Informaţie culeasă de la Berlinschi Aurelia, funcţionară la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre naţionalizarea farmaciilor, felul cum s-a făcut naţionalizarea şi anume în orăşelele mici şi la ţară nu s-au naţionalizat, că s-au redus numărul farmaciilor din cauza lipsei de medicamente şi că s-au păstrat în servicii foşti patroni, până se vor ridica elemente noi. Informaţie culeasă de la Clement Beral, farmacist la o unitate din Bucureşti;

- despre slaba aprovizionare a capitalei cu cartofi şi legume în acea iarnă. Informaţie culeasă de la Lionel Wexler, funcţionar la Aprozar.

Mai sus ai arătat că informaţiile culese în acea perioadă, le-ai dat lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy. Arată d-ta de ce a fost necesar ca aceleaşi informaţii să le dai de două ori, informând personal şi pe Halevy şi pe Lupu Haimsohn cu aceleaşi informaţii?

Lui Lupu Haimsohn, i-am dat informaţiile de mai sus în cadrul înţelegerilor, care existau încă din 1947, între noi, el fiind totuşi şeful meu ierarhic, venirea lui Halevy şi legăturile mele cu acesta, n-a schimba nimic din raporturile ce existau între mine şi Lupu Haimsohn.

În ceea ce priveşte informaţiile culese, le-am transmis în întregime lui Halevy prin Lupu Haimsohn, însă nu i-am dat toate informaţiile culese.

Când i-ai transmis primele informaţii lui Halevy şi în ce împrejurări?

În luna mai 1949, la câteva zile după prima vizită pe care i-am făcut-o împreună cu Adam Rabinovici, m-am prezentat la Halevy, conform înţelegerii avute cu dânsul.

Cu această ocazie, Halevy mi-a povestit că instructorii palestinieni au trecut graniţa cu bine şi că el i-a condus până la frontieră. M-a întrebat despre situaţia mea, ce posibilităţi de existenţă am, la care i-am răspuns că n-am serviciu. Apoi m-a întrebat dacă mă văd cu foştii activişti şi cum ţin legătura cu ei.

După ce i-am arătat că am legături cu foştii activişti, Halevy, la cererea mea, mi-a promis că îmi va da certificat de emigrare pentru foştii activişti ai grupării Mişmar, apoi Halevy a deschis problema activităţii de spionaj, spunându-mi că Adam Rabinovici a fost mulţumit de mine şi că speră că îmi voi continua activitatea informativă la fel ca şi cu Adam Rabinovici, să-i furnizez informaţii din acelaşi domeniu, adică economice, politice şi militare, accentuând că-l interesează orice informaţie. Informaţiile mi-a spus să i le predau personal lui la Legaţie, şi să nu vin prea des la Legaţie pentru a nu fi suspectat şi să caut orele când vine lume multă la Legaţie.

Tot cu această ocazie, Halevy mi-a spus că îmi va da o sumă de bani în mod regulat, ca să pot ajuta unii activişti din fosta grupare Mişmar.

https://biblioteca-digitala.ro

Le plecare Halevy m-a întrebat dacă am vre-o informaţie, sau să-i mai spun ceva. La această întrebare, eu i-am dat informaţia cu naţionalizarea farmaciilor, pe care am arătat-o mai sus.

Cum ai ţinut legătura cu Halevy în această perioadă, şi cum ai transmis informaţiile?

Cu Halevy am ţinut legătura în biroul său de la Legaţie şi mergeam la el în mod regulat. Era o epocă când mă întâlneam odată la 2 săptămâni, altă epocă când îl vedeam o dată pe săptămână, iar alteori chiar de 2 sau 3 ori pe săptămână. Informaţiile i le-am dat totdeauna verbal şi numai atunci când nu era nimeni de faţă.

În chestiunile sioniste pentru programări a fost de faţă de 2-3 ori Gabay Armand, a mai fost de faţă cu ocazia unor discuţii sioniste şi alţi foşti activişti, însă cu toţii au plecat din ţară.

Arată dacă în această perioadă ai primit noi instrucţiuni de la Halevy, în legătură cu activitatea de spionaj pe care o desfăşurai în R.P.R.?

Halevy mi-a spus cu ocazia întâlnirilor noastre să fiu mai precaut, întrucât Legaţia este supravegheată, să caut să mă controlez când intru şi ies de la Legaţie, pentru a nu fi urmărit.

În cazul când voi fi întrebat de cineva pentru ce am fost la Legaţie, să le spun că am avut treabă în legătură cu legalizarea vreunui act, sau să le spun orice chestiuni mi-ar veni în cap, fără însă să devin suspect.

Mi-a mai spus să zic că am căutat să iau contact şi cu el, însă că nu m-a primit, scuzându-se că este ocupat, aceasta să fie o normă de conduită.

Cu altă ocazie, cu Halevy am discutat chestiuni referitoare şi la finanţarea activităţii de spionaj în R.P.R.

Redă orice discuţie pe care ai avut-o cu Halevy în această perioadă, cu privire la desfăşurarea activităţii de spionaj?

Cu ocazia unei discuţii cu privire la informaţiile pe care i le-am dat, l-am întrebat care este situaţia politică a statului Israel, faţă de politica internaţională.

La această întrebare, Halevy mi-a răspuns că Statul Israel, să poată exista ca stat, trebuie să facă politică imperialiştilor americani, deoarece fondurile pentru emigrări în Israel, precum şi dezvoltarea statului se face cu dolari americani.

Tot cu această ocazie l-am întrebat dacă informaţiile cu caracter economic, politic şi militar, pe care el le culege prin noi, le transmite mai departe.

La aceasta Halevy mi-a răspuns că le transmite Ministerului de Externe Israelian, şi că în afară de aceasta, diplomaţi israelieni din ţările de democraţie populară cât şi ceilalţi din ţările capitaliste, se întâlnesc din când în când la Paris sau la Londra, unde se discută asupra situaţiei din aceste ţări.

În mai 1950, după plecarea lui Lupu Haimsohn din ţară, Halevy mi-a cerut să preiau toate atribuţiile lui Lupu Haimsohn.

Arată dacă ai preluat atribuţiile de la Lupu Haimsohn, conform instrucţiunilor lui Halevy şi care au fost aceste atribuţii?

Înaintea plecării sale, Lupu Haimsohn, mi-a dat următoarele misiuni: să menţin contactul cu oamenii care se vor prezenta la mine, să distribui ajutoare la foştii activişti care până atunci le distribuia el.

Am stabilit o corespondenţă între noi, un cod secret, mai bine zis am stabilit că îl voi ţine la curent despre legăturile mele pe linie de spionaj cu Halevy, prin formule, din care el

https://biblioteca-digitala.ro

să cunoască starea relaţiilor noastre. Astfel Halevy era numit unchiul său bătrânul, iar sioniştii arestaţi, să-i arăt că sunt bolnavi.

Corespondenţa s-o trimit prin Legaţie. Mi-a mai spus că pe linie de spionaj, să iau contact cu Zoltan Hirsch dar mai târziu fiindcă deocamdată este surmenat din cauza arestării şi a timpului petrecut în închisoare.

Acestea sunt misiunile pe care le-am preluat de la Haimsohn Lupu, în ziua când a plecat el din ţară.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

20 august 1952

În procesul-verbal încheiat la 15 august 1952, ai arătat că din mai 1950 şi până în iulie 1951, ai cules şi transmis informaţii, numai lui Halevy. Cum ai organizat întreaga activitate de spionaj şi cine te-a ajutat?

După plecarea lui Lupu Haimsohn din ţară, am continuat aceeaşi activitate de culegere de informaţii, întrebuinţând aceleaşi metode, atât în culegerea cât şi transmiterea lor, ţinând personal legătura cu Halevy ca şi până în această epocă, întâlnindu-ne la Legaţie în biroul său, odată pe săptămână, sau de la caz la caz, conform instrucţiunilor ce le primeam de la el?

Arată cuprinsul tuturor informaţiilor pe care le-ai cules şi transmis lui Halevy?

În această perioadă de timp, am cules şi transmis lui Halevy următoarele informaţii:

- despre unele concedieri de personal la întreprinderile de stat. Informaţie culeasă în cadrul unor discuţii cu un prieten al meu, Saul Horovitz, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre unele lucrări de construcţii, care nu se pot efectua din cauza fondurilor nedisponibile. Informaţie culeasă din cadrul serviciului din discuţie cu Grecescu Octavian, şeful serviciului financiar şi din discuţiile avute de acesta cu alţi funcţionari;

- despre construirea unui aerodrom în regiunea Staţiei C.F.R. Bărăganul;

Informaţia am cules-o de la Lupescu Jean, contabil şef al şantierului Cocargea, care lucra la aerodromul de mai sus, tot Lupescu Jean m-a informat şi despre construirea aerodromului de la Ianca, de la Craiova şi de la Silistra. În legătură cu aceste construcţii de aerodromuri am cules date despre capacitatea amenajării, cazărmi, rezervoare de carburanţi, numărul lucrătorilor, stadiul lucrărilor precum şi valoarea lor.

- despre faptul că în pădurile dintre Ciulniţa şi Călăraşi, s-ar ascunde un grup de oameni certaţi cu regimul, ajutaţi fiind de elementele chiabure din acea regiune. Informaţie culeasă de la o femeie într-un tren de călători, pe care nu ştiu cum o cheamă;

- despre câteva garnituri de trenuri încărcate cu trupe şi armament, văzute pe traseul Bucureşti-Bărăganul. Informaţie culeasă de mine din constatări proprii la faţa locului;

- despre construirea unor diguri de protecţie, într-un sat de pe malul Dunării, din cauza creşterii apelor Dunării. Informaţie culeasă de mine la faţa locului;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre centrele de pescuit din ţară, cantităţile pescuite şi repartizarea peştelui pentru consum şi export. Informaţii culese de mine la diferite centre de pescuit din discuţiile cu pescarii din regiunea satului Cocargea;

- despre fabrica de ciment Bucureşti, producţia lunară a cimentului, numărul muncitorilor salariaţi şi a ostaşilor din corpul de muncă, repartizaţi la această fabrică, utilajul şi starea utilajului din uzină. Informaţii culese personal la faţa locului, lucrând la această fabrică şi din discuţiile cu Gabay Armand, Ionescu Lazăr, ing. Tănase, funcţionări la aceeaşi fabrică;

- despre proiectele date în lucru, de Institutul de proiectări industriale, unele sunt făcute greşit, din care cauză lucrările nu se pot executa, am dat şi exemplu fabrica de ciment Bucureşti, unde construcţia amplasamentelor de maşini nu se potriveau cu proiectul făcut de I.S.P.I., neputându-se realiza planul de construcţii. Informaţie culeasă de la ing. Konig Marcel, funcţionar la Cooperativa Aurora Bucureşti;

- despre evacuarea populaţiei de la graniţa cu Iugoslavia în Bărăgan. Informaţie culeasă de la Ionescu Lazăr şi ing. Tănase;

- despre construirea unei linii C.F.R. de garaj de la staţia Bărăganul, la aerodromul ce se construia în apropiere;

- despre lucrările ce se efectuează pe C.F.R., traseul Bucureşti-Videle-Timişoara, cu privire la dublarea liniei de cale ferată. Informaţie culeasă personal la faţa locului, cu ocazia drumului ce l-am făcut la uzinele Oţelul Roşu, pentru achiziţie de materiale;

- despre manevrele militare ce au avut loc în apropiere de Piteşti, în toamna anului 1950, şi anume au fost manevre mari care au participat toate armele de uscat şi de aer, în număr foarte mare. Informaţie culeasă de mine la faţa locului;

- despre construirea unei clădiri la Ploieşti a M.A.I.-ului pentru administraţie. Informaţie culeasă de la Chicoş, meşter electrician la Întreprinderea nr. 1, construcţii;

- despre construirea unui canal colector la marginea Bucureştiului, pe o lungime de câţiva kilometri. Lucrarea a fost începută şi din lipsă de materiale de construcţii, a fost întreruptă. Informaţie culeasă de la Iosif Brotman, funcţionar la Direcţia Generală a Serviciului Muncii;

- despre lipsa de petrol de pe piaţă, din cauză că se exportă aproape toată cantitatea produsă în ţară. Informaţie culeasă de la Lupovici, contabil la Ministerul silviculturii;

- despre producţia de oxigen din Bucureşti, fabricile ce produc oxigen, capacitatea slabă a producţiei, informaţie culeasă de la o funcţionară de la livrări de la fabrica „Oxigenul" Bucureşti;

- despre producţia de piese, pentru instalaţii sanitare şi fabrici Fero-email din Ploieşti, capacitatea producţiei şi a felului de produse, greutăţile întâmpinate în lucrările de construcţii, din cauza slabei producţii a fabricii de mai sus. Informaţie culeasă de la Aurelia Berlinschi, şefă de serviciu la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre lipsa de materie primă, ce o întâmpină fabrica „Armătura" din Cluj, felul producţiei şi capacitatea. Informaţie culeasă de la Mişu Lehrner, funcţionar la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre producţia fabricii „Republica", felul şi dimensiunea ţevilor fabricate, livrările ţevilor în Sectorul de Stat. Informaţie culeasă de la Moscovici, delegatul Ministerului de Construcţii;

- despre producţia de vagoane de marfă, cu capacitatea de 50 tone, de la Uzina 23 August, numărul vagoanelor ce trebuie livrate zilnic în contul armistiţiului cu Uniunea

https://biblioteca-digitala.ro

Sovietică. Informaţie culeasă la faţa locului, de la un funcţionar din fabrică, pe care l-am întrebat despre cele de mai sus, cu ocazia unei deplasări pentru achiziţie de materiale;

- despre restricţiile ce s-au făcut în consumul benzinei la întreprinderile de stat şi mărirea preţului pentru particulari. Informaţie culeasă de la Weintraub, şef de serviciu la transporturi, la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre uzinele „Nădrag", felul producţiei, lipsa de materii prime. Informaţie culeasă de la şeful vânzării, de la Uzina „Nădrag";

- despre uzina „Oţelul Roşu", fostă Ferdinand, capacitatea producţiei în general, livrarea de materiale pentru întreprinderile de Stat, se face cu mari întârzieri, din cauza lipsei de materii prime. Informaţie culeasă de la şeful vânzării de la secţia de tablă;

- despre greutăţile întâmpinate în construcţia oraşului muncitoresc Hunedoara, cu privire la lipsa de ingineri tehnici şi mână de lucru. Informaţie culeasă de la Berlinschi Aurelia;

- despre greutăţile, în construirea Canalului Dunăre Marea Neagră, lipsa de muncitori calificaţi, condiţiile de viaţă, accidentele de muncă, lipsa de materiale, lucrarea nu va fi terminată la timpul fixat. Informaţie culeasă de la ing. Lica Goldemberg, sionist, funcţionar la Canal;

- despre fabrica Electro-Cablul din Bucureşti, felul producţiei şi numărul muncitorilor. Informaţie culeasă de la Mişu Lehrner şi din constatări personale la faţa locului;

- despre produsele ce se fabrică la Electroaparataj Bucureşti, calitatea produselor. Informaţie culeasă de la Mişu Lehrer;

- despre unele sabotaje la sate, în Ardeal, făcute de chiaburi şi măsurile luate de Partid şi guvern pentru preîntâmpinarea acestor sabotaje. Informaţie culeasă de la Robert Schwartz, funcţionar la Centrul de Difuzare a Presei;

- despre construirea şi stadiul lucrărilor, a unei fabrici de ciment la Medgidia. Informaţie culeasă de la ing. Durcan, de la Întreprinderea nr. 1, Construcţii;

- despre cantităţi însemnate de produse alimentare, stocate de Ministerul Industriei Alimentare, în depozitele fabricilor şi în magazii pentru rezerve şi export. Informaţie culeasă de la Beer Marcu, contabil la Ministerul Industriei Alimentare;

- despre întârzierile salariaţilor şi cauza acestor întârzieri la întreprinderile de construcţii. Informaţie culeasă din constatări proprii şi din discuţiile cu Horovitz Saul.

- despre construirea unui post de telegrafie fără fir şi de radio lângă aeroportul Clinceni;

- despre existenţa unei şcoli de aviaţie şi de paraşutişti la Clinceni. Informaţie culeasă personal la faţa locului şi din discuţiile avute cu inginerul Plaviţiu Ilariu.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

21 august 1952

În procesul-verbal încheiat la 20 august, ai arătat că ai cules şi transmis lui Halevy o serie de informaţii din domeniul economic şi militar. Cum ai transmis informaţiile arătate mai sus?

https://biblioteca-digitala.ro

Informaţiile le-am transmis personal şi numai verbal lui Halevy, de câteva ori am transmis unele informaţii prin Zoltan Hirsch, un conducător sionist de la aceeaşi grupare, din care făceam şi eu parte şi informator personal a lui Halevy. Am transmis lui Halevy şi ştiri diverse referitoare la emigrări, împărţirea de ajutoare financiare şi programări, atât personal, cât şi prin următorii: Gabay Armand şi alţii care au plecat din ţară.

Ce discuţii ai avut cu Halevy în cadrul acestei activităţi în această perioadă?

Am avut diverse discuţii cu ocazia întâlnirilor dintre noi şi îmi amintesc, cu ocazia transmiterii informaţiei la începutul anului 1951, referitoare la construirea aerodromului de la Bărăganul, Halevy mi-a mulţumit şi a notat-o într-un carnet şi mi-a spus că interesează şi e foarte importantă informaţia, deoarece o bombă bine ţintită, termină cu acest aerodrom. Cu altă ocazie mi-a spus că la momentul oportun, când situaţia va fi coaptă, americanii vor găsi un pretext de a provoca războiul şi vor arăta lumii că sovieticii au organizat războiul şi cu au început primii atacul. Mi-a mai spus că Uniunea Sovietică nu va declanşa niciodată un nou război, însă americanii nu pot investi la infinit miliarde de dolari în permanenţă, în muniţii şi că în cel mult doi ani de zile, când vor fi complect pregătiţi, se va declanşa războiul.

Am mai discutat chestiuni referitoare la regimul din ţară, criticând reformele ce s-au făcut.

Discutând cu el chestiuni de politică externă, Halevy îmi explica că întreaga Europă capitalistă, cât şi Israelul, se conduc după ordinele americanilor şi că blocada ţărilor de democraţie populară va continua până la distrugerea lor ca regim politic.

Mi-a mai spus că Tito şi-a băgat minţile în cap la timp şi a salvat Iugoslavia şi că Statul Israel e în relaţii foarte bune cu Statul Iugoslav.

Mi-a mai spus că mulţi evrei din R.P.R., care au trecut fraudulos frontiera în Iugoslavia au fost primiţi bine, ajutaţi şi trimişi în Israel.

În jurul lunii august 1950, Halevy mi-a spus să stau un timp ascuns, sau să plec din Bucureşti, întrucât are informaţii din sursă sigură, că se vor face arestări de foşti conducători sionişti.

Alte discuţii ai mai avut cu Halevy?

Halevy mi-a povestit la sfârşitul anului 1950, că americanii construiesc aerodromuri de proporţii mari în Europa şi în Israel, care vor fi baze serioase şi foarte apropiate de România, în vederea unui nou război care se pregăteşte împotriva Uniunii Sovietice şi a ţărilor de democraţie populară.

După arestarea fruntaşului sionist Benvenisti Mişu şi a lui Iampolschi, funcţionar la Legaţie şi a altor sionişti, Halevy mi-a spus că îi este frică că va avea loc un proces de spionaj şi dacă cei arestaţi vor vorbi despre activitatea lor, va fi un proces ca şi celelalte procese de spionaj ce au avut loc în ţară şi că din această cauză e posibil ca Legaţia Israel să nu mai rămână mult timp în ţară.

În afară de informaţii cu caracter de spionaj, ţi s-au cerut anumite servicii de către Halevy în această perioadă?

În repetate rânduri Halevy mi-a cerut să găsesc vreo persoană de la M.A.I., pe care aş putea s-o corup, plătindu-i până la 500.000 lei, pentru eliberarea unui certificat de călătorie sau paşaport în străinătate, fie şi pentru o singură persoană.

În iulie 1950, Halevy mi-a cerut să caut diverse persoane care au aur sau valută şi care vor să-i transfere în străinătate, spunându-mi că dolarii îi plăteşte la cursul oficial din Israel, iar aurul după cursul zilei de la bursa din Zurich sau Amsterdam, după 5 luni de la depunerea lor.

https://biblioteca-digitala.ro

În luna august 1950, mi-a cerut să-i aranjez o întrevedere cu ing. Dascălul Anghel, cu scopul de a-l întreba despre felul cum a fost anchetat în timpul reţinerii sale şi ce declaraţii a dat.

Tot în august 1950, Halevy m-a rugat să-l caut pe Isidor Weiss fost conducător al Mişmarului şi să-l invit la Halevy, întrucât are să-i comunice anumite chestiuni.

În cursul acestei perioade, Halevy mi-a cerut o serie de servicii, în legătură cu emigrările, propaganda sionistă care trebuia ţinută trează în masele evreieşti, spunându-mi să difuzez în masele evreieşti zvonuri despre faptul că evreii plecaţi în Israel trăiesc bine şi că şi-au aranjat situaţia. Scrisorile venite în ţară şi publicate în ziarul „Viaţa Nouă" şi „Scânteia" ale unor emigranţi din R.P.R., care arată că vor să vină înapoi şi starea jalnică care se găsesc, nu reprezintă realitatea şi să arăt că adevărul este că aceşti oameni sunt cumpăraţi de către Legaţia României din Israel.

Mi-a mai cerut să ducem o intensă activitate împotriva C.D.E. şi să arătăm că întreaga lor propagandă, este mincinoasă.

Arată dacă şi în ce măsură ai făcut serviciile de mai sus, pe care ţi le-a cerut Halevy?

În legătură cu căutarea unei persoane pentru a obţine paşaport, am discutat cu mulţi oameni, însă n-am reuşit să găsesc persoana indicată printre cei cu care am discutat şi cărora le-am spus că Legaţia sau Halevy oferă 500.000 lei, sau sume mari de bani pentru obţinerea de paşapoarte. Am discutat cu Gabay Armand, Schwartz, care păzeau M.A.I.-ul zilnic, pentru a găsi pe cineva care să poată să-i uşureze scoaterea paşaportului.

Referitor la cererea de a-i căuta persoane ce vor să facă transferuri, personal nu am putut să realizez nimic, i-am vorbit lui Halevy despre 3 persoane cu care am luat contact şi despre care i-am spus că aceştia vor să transfere aur şi dolari şi că voi veni cu dânşii la el, însă din cauză că aceştia nu s-au prezentat la mine, n-am făcut nimic. În ce priveşte contactul cu aceştia şi discuţiile cu ei, s-a dus în felul următor. M-am întâlnit cu av. Oscar din Bucureşti (plecat), fiindu-mi cunoscut vechi acesta, care făcuse transferuri de valută prin instructorul Adam Rabinovici. M-a întrebat dacă pot să-i ajut să facă un transfer prin legaţie de bani şi bijuterii, eu i-am răspuns că da, să vină la mine şi să mergem la Legaţie însă n-a venit şi sunt sigur că el a făcut singur transferul prin Legaţie. A doua persoană, anume Leib Gustav, plecat şi el din ţară. M-am întâlnit cu dânsul în toamna anului 1950 în oraş şi m-a întrebat, deoarece şi acesta cunoştea că am relaţii la Legaţie, dacă pot să-i fac un transfer de dolari şi lei româneşti. I-am promis că-l voi servi, însă n-a mai venit. A treia persoană este Kaizerman din Iaşi, conducător al grupului Mişmar de acolo şi care cred că este în ţară. În cursul lunii iunie 1950, l-am întâlnit în Bucureşti în faţa Cercului Militar, când mi-a spus că şi el se pregăteşte să plece în Israel şi m-a rugat dacă pot să-i transfer câteva sute de monezi de aur şi alte valori. De la această discuţie nu l-am mai întâlnit, deşi şi acestuia îi promisesem că îl voi servi.

În ce priveşte întrevederea ing. Dascălu Anghel cu Halevy, în august 1950 am luat contact cu av. Eduard Dascălul şi i-am spus că Halevy doreşte să vorbească cu fratele său, pentru a afla cele ce s-a întâmplat în timpul arestării sale.

La puţin timp, Eduard Dascălul mi-a spus că fratele său nu vrea să meargă la Legaţie, deoarece nu vrea să expună, deoarece abia a ieşit din închisoare, însă l-a delegat pe el pentru a discuta cu Halevy toate chestiunile. Aceste lucruri le-am comunicat lui Halevy, care a fost de acord să vină av. Dascălul, în urma căreia am stabilit o parolă pentru că av. Dascălul să fie primit şi trimis imediat la el şi anume: av. Dascălul să vină sub un alt nume,

https://biblioteca-digitala.ro

cred Moscovici sau Grunberg, să prezinte un act care trebuie legalizat, la ziua şi ora stabilită.

După această înţelegere, i-am comunicat lui Eduard Dascălul în întregime cele aranjate cu Halevy, dar el conform înţelegerii noastre a luat contact cu Halevy, lucru ce mi-a fost confirmat de Halevy.

În legătură cu Isidor Weiss, am fost la Isidor Weiss acasă şi i-am spus că Halevy are să-i comunice ceva de la fratele său din Israel şi că ar avea să discute cu el anumite chestiuni, rugându-l să treacă pe la Legaţie, el mi-a spus că se va duce. Halevy mi-a spus că Isidor Weiss a fost pe la dânsul.

În ceea ce priveşte emigrările şi agitaţia sionistă, am căutat să discut cu vechii activişti şi sionişti din fosta grupare Mişmar, tot ce aflam de la Halevy, căutând să-i lămuresc asupra situaţiei, difuzând orice cu privire la viaţa fericită din Israel. În afară de aceasta, am făcut intervenţii pentru programări în Israel şi am dat sume de bani la diverşi activişti, primiţi de la Halevy, aşa cum am arătat în procesele verbale încheiate anterior.

Când şi unde l-ai întâlnit d-ta pe Halevy ultima dată?

Pe Halevy l-am întâlnit ultima dată la Legaţia Israel, la începutul lunii iulie 1951.

Ce aţi discutat cu această ocazie?

Cu această ocazie Halevy mi-a spus că este nevoit să plece din ţară, întrucât a fost numit într-un post mai mare la Legaţia din Roma, mi-a mulţumit pentru activitatea pe care am depus-o mi-a arătat că am lucrat frumos, însă de acum încolo să fiu foarte atent, căci situaţia s-a înrăutăţit şi că devine din ce în ce mai grea şi mai periculos de activat, apoi mi-a spus că în locul lui va veni în mod provizoriu Loker şi că îi pare rău că nu poate să mă recomande personal, însă el a vorbit cu Loker despre mine. Mi-a mai spus că cu Loker să ţin contactul scurt timp, deoarece va veni în ţară Niv în calitate de ministru, cu care va trebui să lucrez direct. După ce mi-a dat suma de 30.000 lei, ne-am despărţit şi de atunci nu l-am văzut pe Halevy.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

23 august 1952

Ai cunoscut o persoană anume Moca Antler?

Da, am cunoscut pe Moca Antler.

Când şi prin cine l-ai cunoscut pe Moca Antler?

L-am cunoscut în vara anului 1951.

În ce împrejurări l-ai cunoscut?

Înainte cu câteva zile de a mă întâlni cu Moca Antler, am stabilit această întâlnire cu Flexor, care mi-a spus să ne întâlnim sâmbătă, ca să stăm de vorbă împreună cu Moca Antler, lucru ceea ce am şi făcut.

https://biblioteca-digitala.ro

În raporturi ai fost dumneata cu Moca Antler?

Cu Moca Antler nu sunt decât simplă cunoştinţă deoarece nu m-am întâlnit cu el decât de două ori, odată atunci când l-am cunoscut şi altă dată tot în vara anului 1951 şi tot în prezenţa persoanelor ca la prima întâlnire.

Ce discuţii aţi avut atunci când l-ai cunoscut pe Moca Antler?

Cu această ocazie am discutat despre situaţia foştilor conducători sionişti arestaţi şi anume că Legaţia se mulţumeşte numai la ajutorul în bani care se dă familiilor celor arestaţi şi nu întreprinde nimic pentru eliberarea lor. Am discutat şi în legătură cu eventuala noastră arestare şi că ar trebui să găsim pe cineva care să ne procure paşapoartele şi am mai discutat şi despre campania care se duce în presa din Statul Israel împotriva R.P.R. care ne agravează mai mult situaţia.

Când l-ai revăzut pe Moca Antler, unde şi cine a mai fost de faţă?

L-am revăzut tot în vara anului 1951 la puţin timp de la prima întâlnire la Compescaria vis-à-vis de Biserica Albă şi mai era de faţă şi Gronich Oscar şi Cizer.

Ce aţi discutat cu această ocazie?

Cu această ocazie i-am întrebat dacă mai ştiu ceva nou în legătură cu Legaţia şi cu arestări la care ei mi-a răspuns că nu au nimic nou. După aceea m-am despărţit de ei deoarece eram grăbit.

Ce servicii i-ai cerut lui Moca Antler?

Nu i-am cerut nici un fel de serviciu.

Ce raporturi de bani a avut cu d-ta sau cu alte persoane?

Cu mine nu a avut nici un fel de raport de bani, dar ştiu că lui Oscar Gronich i-a dat bani în toamna anului 1950, bani proveniţi de la Legaţie, pentru ajutorarea conducătorilor sionişti. În august 1951 Oscar Gronich mi-a spus că s-a ascuns la Buşteni şi că Moca Antler a primit bani de la Legaţie pentru deplasarea şi întreţinerea lui, câţi bani a primit nu am aflat.

Când i-ai văzut ultima dată?

De la întâlnirea din vara anului 1951 pe care am arătat-o mai sus nu m-am mai întâlnit niciodată cu Moca Antler cu toate că în 21-22 august 1952 mi-a comunicat prin Mişa Flexor ca să ne întâlnim în faţa Primăriei din Buşteni, deoarece are chestiuni importante de discutat. Cu toate că l-am aşteptat, el de frică nu a venit la întâlnire şi am aflat de la Flexor că a plecat în munţi.

Ce mai ştii despre Moca Antler?

De la Gronich Oscar am aflat că Moca Antler se întâlnea cu el în fiecare sâmbătă şi că se mai întâlneşte cu Osterer, Ebercohn şi alţi conducători sionişti. Mai ştiu că s-a văzut de mai multe ori cu Lupu Haimsohn, lucru ce l-am aflat de la acesta. Spiegel Willi mi-a spus că a discutat şi cu Moca Antler despre acţiunea pe care a întreprins-o în vara anului 1950 pentru ca Legaţia Statului Israel să pună la dispoziţie în mod regulat sume mai mari foştilor conducători sionişti, posibilitatea de a coresponda cu conducătorii din Israel prin intermediul Legaţiei, despre necesitatea de a se ţine în mod regulat şedinţe cu conducătorii sionişti în vederea coordonării activităţii ilegale, despre acţiunea lui Cohen care a trimis un memoriu în Israel prin Halevy în care să arate situaţia foştilor conducători sionişti şi care a fost semnat de foşti conducători sionişti. Mai ştiu că a fost anunţat de cineva de la Legaţia

https://biblioteca-digitala.ro

Statului Israel că este urmărit şi că trebuie să se ascundă, lucru pe care l-am aflat de la Gronich Oscar.

Prezentul proces-verbal a fost citit cuvânt cu cuvânt în faţa mea şi corespunde în întregime cu cele declarate de mine pentru care semnez.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

16 iunie 1953

Îl cunoşti pe ing. Dascălu Anghel?

Da, îl cunosc.

Când şi în ce împrejurare l-ai cunoscut?

Din auzite îl cunosc de prin anii 1927/1928 întrucât eu în acel timp activam în organizaţia Haşomer Haţair din Iaşi, iar el la Bucureşti fiind cunoscut ca unul din conducătorii organizaţiei sioniste Haşomer Haţair.

L-am revăzut în vara anului 1947 cu ocazia unei conferinţe ţinute în Sala Dalles, de către Aron Cohen, fruntaş al partidului Haşomer Haţair din Palestina. La această dată eu locuisem deja în Bucureşti şi activam în cadrul organizaţiei Mişmar ca simplu membru.

D-ta ce funcţie ai îndeplinit în cadrul organizaţiei Mişmar?

M-am încadrat în organizaţia sionistă Mişmar ca simplu membru, în vara anului 1947, iar ulterior am fost cooptat în Comitetul Secţiunii Bucureşti, a organizaţiei Mişmar.

Ce cunoşti d-ta despre activitatea lui Dascălu Anghel în cadrul mişcării sioniste?

În perioada înainte de război precum am arătat mai sus Dascălu Anghel a fost cunoscut ca fruntaş al organizaţiei de tineret Haşomer Haţair din România.

După 23 august 1944 el a devenit un fruntaş al vieţii evreieşti în general şi al mişcării sioniste din România în special. Activitatea lui în mod concret o cunosc din anul 1947 când m-am încadrat în organizaţia sionistă Mişmar secţiunea Bucureşti. El a fost membru în Comitetul executiv al organizaţiei Mişmar care avea un secretariat politic care era compus din ing. Gheler, Dascălu Anghel, Haimsohn Lupu, dr. Rottenberg şi Lazăr Lazarovici.

În afară de acest secretariat politic din Comitet mai făceau parte ing. Halpern, ing. Hart, ing. Weiss Lavan, Weiss Izidor, Moshe Grunberg, Sara Rottenberg.

La conducerea organizaţiei Mişmar mai participau şi instructorii sionişti palestinieni Nidermayer Eliezer, Ricu Lupescu (Mendelsohn), Toni Negru, Leon Negru, Dudi Herscovici.

Din partea organizaţiilor de tineret afiliate la Mişmar participau ca reprezentanţi ai acestor grupări numiţi Abit, Zeev Lazarovici, Jacques Blummer, Dov Porn şi alţii.

Cine au fost colaboratorii mai apropiaţi ai lui Dascălu Anghel în cadrul activităţii sale în organizaţia Mişmar?

https://biblioteca-digitala.ro

Cu inginerii Halpern, Hart, Lucaci, Weiss a avut şi alte relaţii în afară de activitatea pe linia organizaţiei Mişmar fiind prieten cu aceştia colaborând cu ei pe linie profesională.

Afară de cei arătaţi mai sus mai întreţinea strânse relaţii de prietenie şi cu numiţii: soţii Rottenberg, ing. Gheler, David Faibiş şi Milton Lehrer.

Dintre instructorii sionişti palestinieni avea relaţii permanente cu: Niedermayer Eliezer şi Adam Rabinovici.

Ce cunoşti despre natura legăturilor lui Dascălu Anghel cu aceşti instructori?

Întreaga activitate politică şi sionistă a lui Anghel Dascălu a fost complet dependenţa de aceşti instructori sionişti palestinieni.

Pentru a ilustra afirmaţia de mai sus voi arăta câteva cazuri concrete:

Gruparea Mişmar deşi făcea parte din C.D.E. în urma directivelor trasate de instructorii sionişti a sabotat şi contracarat permanent activitatea C.D.E. în toate domeniile adică, cultural, politic, financiar şi restratificarea populaţiei evreieşti.

Reprezentanţii Mişmarului în C.D.E. fiind Dascălu Anghel, Lupu Haimsohn şi ing. Gheler, în mod practic, ei sau prin interpuşii lor, au dus la îndeplinire sabotarea muncii în C.D.E., trasată de instructorii sionişti.

Astfel, deşi formal organizaţia Mişmar anunţase un program de stânga şi a lansat lozinca luptei Executivei Sioniste din România pentru înlocuirea ei cu elemente progresiste, această idee fiind sugerată de C.D.E. totuşi sub influenţa instructorilor sionişti palestinieni de pe lângă organizaţia Mişmar s-a renunţat de la realizarea, acestei acţiuni continuând colaborarea în executiva sionistă cu grupările centriste şi de dreapta sabotând astfel propunerile C.D.E.-ului.

În problema emigrărilor, linia C.D.E.-ului a fost ca organizarea acestora să fie concentrată în mâna C.D.E.-ului pentru a putea astfel dirija spre emigrare elemente progresiste şi tinere care să întărească puterea de existenţă a Statului Palestinian şi însăşi compoziţia statului cu astfel de elemente. Faţă de această propunere comitetul executiv al Mişmarului în frunte cu ing. Gheler, Dascălu Anghel şi Lupu Haimsohn sub influenţa instructorilor sionişti palestinieni de pe lângă gruparea Mişmar au respins propunerea făcută de către C.D.E. Hotărârea de a respinge propunerea C.D.E. a fost luată la o şedinţă comună a comitetelor organizaţiilor sioniste şi instructorilor afiliaţi pe lângă acestea.

În toamna anului 1940 când în urma propunerilor C.D.E. s-au organizat emigrările prin comunităţile evreieşti, comitetul politic al Mişmarului împreună cu celelalte grupări sioniste au dat cuvânt de ordine, sabotarea înscrierilor pentru emigrarea pe această cale trimiţând chiar emisari în ţară pentru a sabota această măsură luată de C.D.E.

Sub raportul financiar activitatea C.D.E.-ului a fost sabotată prin aceea că au interzis membrilor Mişmarului de a se înscrie în C.D.E. spre a nu plăti astfel cotizaţii şi chiar angajamentele financiare luate de organizaţia Mişmar ca atare faţă de C.D.E. a fost sabotată, amânând vărsarea sumelor sau chiar nu se vărsau deloc şi toate acestea în contra faptului că organizaţia Mişmar avea membri funcţionari în C.D.E. salarizaţi de către C.D.E. De altfel aceştia aveau şi misiunea de a informa conducerea Mişmarului de toate cele ce se întâmpla în cadrul C.D.E.-ului aceşti funcţionari au fost Zamfir şi Monea Edelman.

De asemenea, a fost sabotată presa C.D.E. prin aceea că s-a dat cuvânt de ordine ca nici unul din membrii Mişmarului să nu se aboneze sau să cumpere ziarul Unirea (Viaţa nouă), organ oficial al C.D.E.

Manifestările culturale şi politice ale C.D.E. erau de asemenea, sabotate prin aceea că s-a dat cuvânt de ordine ca membrii Mişmarului să nu participe la aceste manifestaţii, iar

https://biblioteca-digitala.ro

atunci când chiar se dădea câte un conferenţiar sau participanţi la partea artistică aceştia erau totdeauna de mâna a doua.

În problema restratificării populaţiei evreieşti biroul politic al Mişmarului a sabotat munca C.D.E. în această privinţă cu scopul de a împiedica ca elementele ce urmau să fie restratificate să ajungă sub influenţa C.D.E. În acest scop Mişmarul a organizat în mod ilegal în pivniţe şi poduri, diferite ateliere mecanice, tâmplărie, croitorie, instalaţii electrice, sudură şi altele restratificând un număr infim de persoane, faţă de posibilităţile mari pe care le are C.D.E.

În concluzie toată această activitate de sabotare a muncii C.D.E. a fost dirijată de instructorii palestinieni şi tradusă în viaţă de biroul politic al Mişmarului în frunte cu Dascălu Anghel, ing. Gheler şi Lupu Haimsohn.

Arată în continuare ce mai cunoşti despre activitatea lui Anghel Dascălu în cadrul mişcării sioniste?

Organizaţia Mişmar din punct de vedere financiar avea în subzistenţa ei organizaţiile de tineret Haşomer Haţair, B'nei Avoda şi Hehaluţ (haluţimi celor două organizaţii) funcţionarii organizaţiei precum şi pe instructorii palestinieni.

Fondurile pentru întreţinerea acestui întreg aparat Administrativ precum şi pentru organizarea şi întreţinerea taberelor de vară, editarea de ziare, reviste şi publicaţii, au fost puse la dispoziţia Mişmarului şi a mişcărilor de tineret de către Niedermayer Eliezer provenind din Israel pe căi ilegale. În mod practic se făcea prin transfer ilegal de valută, primindu-se de la evreii bogaţi din ţară bani româneşti în schimbul cărora li s-au cedat sume echivalente în dolari sau lire pe numele lor la bancă partidului Haşomer Haţair din Palestina. Persoanele necesare acestor operaţii au fost recrutate de Niedermayer personal, el având legături şi cunoştinţe multe în Bucureşti, precum şi de către Costică Iţiczohn fost negustor de manufactură în str. Oituz, Goldstein fost negustor de manufactură din Bucureşti.

Afară de operaţiile arătate mai sus, Niedermayer Eliezer, din fondurile ce-i stăteau la dispoziţie în ţară cumpăra obiecte de valoare, utilaj industrial, aparate optice, instrumente muzicale pe care le transmitea în Palestina pentru revalorificare.

Având în vedere că Dascălu Anghel a fost conducătorul organizaţiei Mişmar era normal ca el să cunoască proveniența fondurilor băneşti cu atât mai mult cu cât sumele rezultate din cotizaţiile membrilor organizaţiei, erau cu mult insuficiente faţă de nevoile financiare ale organizaţiei.

Sub conducerea lui Eliezer Niedermayer s-au desfăşurat şi plecările ilegale din ţară a unor fruntaşi din organizaţia Mişmar şi mişcările de tineret pendinte de aceasta, lucru care nu putea fi necunoscut lui Anghel Dascălu. Astfel, în 1947, a plecat în mod clandestin cu ordinul ing. Weiss Lavan, fost membru în comitetul executiv al Mişmarului. În toamna anului 1947 a plecat prin Constanţa cu paşaport fals Jaques Blumer, membru în comitetul executiv al organizaţiei Haşomer Haţair, Ida Kohn, Brana şi alţi doi din conducerea Mişmarului şi organizaţiilor de tineret ale acestuia au plecat în mod clandestin pentru instructaj la Viena.

Dov Porn membru în Comitetul executiv al Organizaţiei Haşomer Haţair pleacă la Praga unde s-a ţinut Congresul mondial al organizaţiei Haşomer Haţair în mod ilegal introducându-se pe aceeaşi cale.

Ing. Nelu Kanner, membru în C.C. al Mişmarului a plecat la începutul anului 1948 în mod clandestin la Praga, Paris şi apoi în Israel.

https://biblioteca-digitala.ro

Ţinând seama de legăturile strânse ce au existat între Niedermayer şi Anghel Dascălu, primul fiind organizatorul acestor plecări clandestine, precum şi de faptul că toate persoanele de mai sus au fost elemente de vârf ale mişcării Mişmar şi organizaţia de tineret pendinte de aceasta, iar plecarea lor fiind făcută pe linie de organizaţie este evident că Anghel Dascălu avea cunoştinţă de aceste fapte.

În vara anului 1951 Legaţia Statului Israel din Bucureşti a pregătit o evadare din ţară a vârfurilor sioniste susceptibile de a fi arestate de către Securitatea pentru activitatea lor ilegală.

Acest lucru l-am aflat de la Zoltan Hirsch şi ulterior mi-a fost confirmat de Loker diplomat israelian.

Aceasta evadare a fost pregătită de consulul israelian Halevy, care a fost vizitat de Anghel Dascălu în ajunul plecării acestuia din ţară (vara anului 1951). De aici trag concluzia ca şi Dascălu Anghel a fost trecut pe această listă pe care de altfel figuram şi eu, care aveam importanţă mult mai redusă ca Anghel Dascălu, în mişcarea sionistă. Menţionez ca Halevy nu mi-a vorbit despre această listă.

În privinţa legăturilor dintre Dascălu Anghel şi Halevy vreau să mai fac următoarea precizare. În vara anului 1950 la scurt timp de la eliberarea lui Anghel Dascălu de la M.A.I. Halevy mi-a spus că-l surprinde faptul că Anghel Dascălu până în momentul acela nu a înţeles să se ducă la Legaţie şi să-i raporteze ce s-a întâmplat cu el începând de la data arestării. Aceasta cu atât mai mult, deoarece Zoltan Hirsch, care, de asemenea, a fost arestat şi cercetat, a venit imediat la Legaţie să dea raportul de cele întâmplate în timpul arestării.

Cu această ocazie, Halevy mi-a cerut să-i comunic lui Anghel Dascălu, că el trebuia să vină să raporteze asupra celor întâmplate.

În baza celor solicitate de Halevy am luat legătura cu fratele lui Anghel Dascălu, anume Eduard Dascălu căruia i-am comunicat mesajul lui Halevy. El a stat de vorbă cu Anghel Dascălu care i-a spus că nu este momentul potrivit ca el să se ducă la Legaţie şi astfel fiind, se va duce el (Eduard Dascălu), pentru a comunica situaţia fratelui său. Halevy a fost de acord să vină Dascălu Eduard care s-a dus într-o zi la Halevy, căruia i-a comunicat toate cele întâmplate cu fratele său Anghel Dascălu în timpul arestării.

Ulterior, în anul 1951, din relatarea lui Ghertler am aflat că Anghel Dascălu a fost în vara aceea la Halevy la Legaţie.

O altă problemă pe care o cunosc în legătură cu Anghel Dascălu este atitudinea lui faţă de rezoluţia biroului politic al C.C. al P.M.R. în chestiunea naţională.

În luna decembrie 1948 chiar în ziua apariţiei rezoluţiei a trebuit să plec la Constanţa pe linie sionistă pentru a duce propagandă contra înscrierii pe listele de emigrare întocmite de comunităţile evreieşti care avea scopul de sabotare a muncii C.D.E.

Mergând spre gară şi citind ziarul „Scânteia" în care era publicată rezoluţia l-am chemat la telefon pe Anghel Dascălu, întrebându-l dacă faţă de această nouă situaţie mai este cazul să plece la Constanţa.

Anghel Dascălu mi-a răspuns că „eu am primit o însărcinare şi trebuie s-o duc la îndeplinire misiunea primită întrucât rezoluţia nu influenţează în munca noastră".

Ce cunoşti d-ta despre activitatea instructorilor sionişti?

Pe lângă activitatea sionistă propriu-zisă în cadrul organizaţiilor pe lângă care erau, duceau şi activitate de spionaj. Fac această afirmaţie bazat pe faptul că eu însumi am fost solicitat de instructorul sionist Adam Rabinovici să colaborez cu el pe linie de spionaj şi să-i furnizeze informaţii din viaţa ţării ce nu aveau nimic comun cu problemele evreieşti sau sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

După plecarea sa din ţară, Adam Rabinovici m-a predat lui Eliezer Halevy, membru al Legaţiei Israelului din Bucureşti cu care am continuat aceeaşi activitate de spionaj.

Legăturile mele cu Adam Rabinovici pe linie de spionaj au fost cunoscute de Eliezer Niedermayer întrucât acest lucru mi l-a confirmat Lupu Haimsohn spunându-mi că informaţiile culese atât de el cât şi de mine şi transmise lui Adam Rabinovici sunt centralizate de Eliezer Niermayer, care, la rândul lui, le transmitea mai departe biroului Haşomer Haţair din Praga, Paris şi Israel.

Ce alte persoane mai cunoşti că au desfăşurat activitate de spionaj cu aceşti instructori?

Ştiu că au mai desfăşurat activitate de spionaj instructorii sionişti, numiţii: Lupu Haimsohn şi ing. Gheler Ioji, ambii din conducerea organizaţiei sioniste Mişmar.

Anghel Dascălu în calitatea lui de conducător al organizaţiei Mişmar, cunoştea legăturile voastre de spionaj cu aceşti instructori sionişti?

În mod concret nu cunosc acest lucru, însă deduc că din moment ce instructorii sionişti din cadrul organizaţiei Mişmar ne-au antrenat pe noi din conducerea Mişmarului să colaborăm cu ei pe linie de spionaj şi în mod evident au procedat şi ceilalţi instructori de pe lângă celelalte grupuri sunt convins că nici Anghel Dascălu nu a fost o excepţie şi ca atare a colaborat şi el cu Eliezer Niedermayer şi Adam Rabinovici.

Ce cunoşti despre antecedentele acestor instructori?

Despre Eliezer Niedermayer ştiu că în timpul războiului a fost paraşutat în ţară de către aviaţia engleză ca agent al Intelligence Service, iar după 23 august 1944 a rămas în ţară continuându-şi activitatea mai sus-arătată.

Faptul că a fost paraşutat ca agent englez a fost de notorietate publică în cadrul organizaţiilor sioniste.

Despre Adam Rabinovici ştiu că, înainte de a fi venit în ţară, a lucrat în Egipt tot pe linie sionistă dar în legătură cu englezii şi că a trebuit să fugă de acolo, reuşind să fugă de acolo travestit într-o uniformă militară engleză.

Despre Ricu Lupescu Mendelsohn ştiu că a avut în casa sa instalat un post de radio transmisiune-recepţie pe care cred că l-a dus la Legaţie.

Nu am văzut niciodată acest aparat în funcţie.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

26 iunie 1953

În declaraţia d-tale din 16 iunie 1953, dată despre Dascălu Anghel, ai arătat că instructorii sionişti Niedermayer Eliezer şi Adam Rabinovici, au desfăşurat o activitate de spionaj în ţară. Concretizează d-ta de unde rezultă acest fapt, pe ce te bazezi în această afirmaţie şi cine mai cunoaşte acest lucru?

Faptul că Eliezer Nidermayer în timpul şederii sale în ţară, a desfăşurat o activitate de spionaj, am aflat de la Lupu Haimsohn, fost conducător al „Mişmarului", care mi-a cerut

https://biblioteca-digitala.ro

să-i furnizez informaţii de spionaj, confirmându-mi că aceste informaţii la rândul său îi sunt cerute şi predate lui Eliezer Nidermayer, superiorul lui Lupu Haimsohn, în această activitate.

Eu personal în această problemă cu Eliezer Nidermayer, nu am avut nici o legătură directă şi nici nu am discutat ceva cu el în legătură cu activitatea de spionaj, dar din discuţiile purtate de mine cu Lupu Haimsohn, a rezultat clar că Nidermayer ştia că eu sunt omul care colaborez cu Lupu Haimsohn, pe linie de spionaj.

Cât priveşte calitatea de spion a lui Adam Rabinovici, acest lucru îmi este cunoscut în mod direct întrucât după venirea lui în ţară i-am fost recomandat de Lupu Haimsohn, ca unul care-i furnizez informaţii şi pe acest considerent am început să colaborez în continuare cu Adam Rabinovici, furnizându-i informaţii în mod direct.

Înainte de plecarea lui din ţară, Adam Rabinovici m-a predat direct lui Eliezer Nidermayer, ataşat al Legaţiei Israelului cu scopul de a continua cu acesta aceeaşi activitate, respectiv de a-i furniza informaţii.

Din spusele lui Lupu Haimsohn rezultă că ing. Gheler Ioji, secretarul „Mişmarului", cunoştea faptul că eu îi furnizam informaţii lui Haimsohn şi ulterior lui Adam Rabinovici şi că aceste informaţii sunt centralizate de Nidermayer, iar după plecarea lui, de Adam Rabinovici.

Nu mi-a confirmat însă Lupu Haimsohn, faptul că la rândul său Gheler ar furniza şi el informaţii, însă ţinând cont de faptul că avea cunoştinţă de o activitate de spionaj, este identic cu aceea de a desfăşura o activitate de spionaj, este evident că şi Gheler a avut aceeaşi participaţie ca toţi cei de mai sus.

Cine mai cunoaşte activitatea d-tale de spionaj şi legăturile de această natură cu Adam Rabinovici, Eliezer Nidermayer, Eliezer Halevy şi Lupu Haimsohn?

Despre aceste legături mai are cunoştinţă Hirsch Zoltan, întrucât Lupu Haimsohn înainte de plecarea sa din ţară, a avut câteva întrevederi cu Zoltan Hirsch, care cu această ocazie l-a pus la curent pe Lupu Haimsohn, despre ancheta din timpul arestării sale.

Cu această ocazie Lupu Haimsohn, i-a spus lui Zoltan Hirsch, că eu rămân să duc mai departe activitatea în locul său. Ulterior în toamna anului 1951, Zoltan Hirsch mi-a comunicat că datorită ultimelor arestări care s-au făcut, să nu mai mergem pe la Legaţie un timp, dându-i lui informaţiile iar partea financiară o va rezolva tot el din fondurile ce i-au fost puse la dispoziţie de Legaţia Israelului.

Din cele expuse mai sus, rezultă că pe lângă propria sa activitate de spionaj, Zoltan Hirsch cunoştea şi activitatea mea similară şi în mod implicit legăturile mele în această privinţă cu instructorii sionişti.

Afară de aceşti instructori sionişti, cu ce alţi palestinieni a mai avut legătură Dascălu Anghel şi de ce natură au fost aceste legături?

Ştiu că Dascălu Anghel a avut relaţii strânse cu Aron Cohen, fruntaş al Partidului Haşomer Haţair din Palestina, cu care s-a întâlnit în anul 1947, cu ocazia venirii acestuia în ţară.

Menţionez că lui Lupu Haimsohn cu care ulterior am intrat în legături de spionaj furnizându-i informaţii, i-am fost prezentat de Aron Cohen, în 1947, când se afla în ţară.

Există vreo legătură între faptul că Aron Cohen te-a prezentat lui Haimsohn şi, ulterior, intri cu acesta din urmă în legături de spionaj?

Cred că nu întâmplător mi-a cerut Lupu Haimsohn să colaborez cu el pe linie de spionaj la scurt timp după ce i-am fost prezent de Aron Cohen şi nu întâmplător am avut o

https://biblioteca-digitala.ro

ascensiune vertiginoasă în cadrul „Mişmarului", unde în decurs de un an de zile, din simplu membru am ajuns în comitetul executiv şi toate acestea după ce îi sunt prezentat lui Lupu Haimsohn, de către Aron Cohen. Din toate acestea rezultă că Aron Cohen m-a pontat şi recomandat lui Lupu Haimsohn, ca pe un element corespunzător şi pe linia activităţii de spionaj şi astfel fiind, Aron Cohen a desfăşurat o activitate de spionaj. De altfel, în timpul şederii sale în 1947, Aron Cohen mi-a cerut să stau de vorbă cu Paul Goldstein, un fost conducător al organizaţiei „Haşomer Haţair" din Iaşi în 1928, în prezent domiciliat în Bucureşti şi să-l întreb dacă vrea să plece imediat în Palestina, deoarece el are posibilitatea să-l scoată din ţară imediat pe cale ilegală, fără nici o greutate. Eu am stat de vorbă cu Paul Goldstein, care a refuzat însă în modul cel mai categoric.

Cu ce alţi palestinieni a mai avut legături Dascălu Anghel?

Dintre instructori a avut relaţii mai strânse şi cu Ricu Lupescu (Mendelsohn). Afară de acesta a avut întrevederi cu toţi fruntaşii sionişti sosiţi în vizită în ţară şi anume cu Meer Iaari, Barzilai, Moshe Snech, Levi Grumblat, care a fost conducătorul Biroului European al Partidului „Haşomer Haţair", de la Praga, unde se centralizau informaţiile culese de instructorii sionişti Eliezer Nidermayer şi Adam Rabinovici.

De asemenea, Dascălu Anghel avea legături mai strânse şi cu Oren Mordehai care a vizitat ţara la începutul anului 1949. Acesta a fost conducătorul centrului de spionaj sionist pentru Apusul Europei cu sediul la Paris, iar după ce Adam Rabinovici a plecat din ţară la începutul anului 1949 şi a fost ridicat în funcţie, a luat locul lui Oren la Paris.

Ai afirmat că Biroul European de la Praga a centralizat informaţiile de spionaj culese din ţară de Eliezer Nidermayer şi Adam Rabinovici. De unde cunoşti acest lucru şi pe ce cale au fost transmise aceste informaţii la Praga?

Acest lucru îl ştiu din afirmaţia lui Adam Rabinovici, care mi-a spus că informaţiile culese se centralizează la Praga la Biroul European al Organizaţiei „Haşomer Haţair", condus de Levi Grumblatt şi Iacov Marius.

Transmiterea informaţiilor se făceau prin mesagii trimise prin oamenii care plecau clandestin, prin corespondenţă cifrată în limba ebraică trimisă prin poştă şi uneori telefonic.

De altfel, chiar eu am auzit când Adam Rabinovici vorbea la telefon cu Iaacov Marius din Praga şi pentru a nu fi înţeles şi interceptat, se servea de limba arabă. Acest lucru poate să-l confirme şi Zoltan Hirsch.

Apoi, la intervale relative mici, veneau în ţară emisarii Partidului ca Aron Kohen, Barzilai, Moshe Snech şi Levi Grumblatt, cărora Eliezer Nidermayer şi Adam Rabinovici le transmiteau direct rapoarte detailate despre situaţia din ţară şi alte informaţii.

(ss) Beer Benjamin

Proces-verbal de interogatoriu

10 iulie 1952

Ca urmare la cele declarate de d-ta cu privire la activitatea de spionaj desfăşurată în R.P.R., de fostul instructor Adam Rabinovici, dacă mai ai de făcut vreo completare?

https://biblioteca-digitala.ro

În afară de cele arătate anchetei până în prezent, pentru a reliefa şi mai bine calitatea de spion a lui Adam Rabinovici, ţin să mai arăt următoarele:

Adam Rabinovici se străduia să pătrundă cu orice preţ în corpul corespondenţilor de presă străină, solicitând în acest scop ajutorul lui Milton Lehrer. Întrucât Adam Rabinovici nu era ziarist de profesie şi de fapt el nici nu s-a gândit să profeseze ziaristica în R.P.R., eu l-am întrebat că de ce atâta străduanie din partea lui. La aceasta Adam Rabinovici mi-a răspuns textual: „prostule ce eşti, aceasta îmi dă în primul rând posibilitatea de a justifica existenţa mea, îmi dă posibilitatea să pătrund în anumite cercuri şi să-mi creez anumite relaţii".

Adică, în concluzie, el căuta să-mi documenteze că sub masca de corespondent de presă străină, el poate să pătrundă oriunde şi să culeagă informaţii de spionaj. De altfel acest scop urmărit de Adam Rabinovici era în concordanţă cu instrucţiunile pe care i le-a dat Nidermayer, care la rândul lui a reuşit să se strecoare în corpul corespondenţilor de presă străină şi în anumite cazuri se erija chiar în rolul de corespondent de presă străină, putând astfel să ducă nestingherit o activitate de spionaj.

Adam Rabinovici se mai străduia să pătrundă în anturajul oamenilor de ştiinţă şi politici din R.P.R. şi acest lucru l-a făcut tot în baza directivelor trasate în acest sens de Eliezer Nidermayer, tocmai cu scopul de a se servi de ei ca sursă de informare şi atragerea lor în orbita activităţii sioniste, respectiv pentru susţinerea şi promovarea scopurilor sale.

În sfârşit, mai ştiu despre Adam Rabinovici că după eliberarea sa de la M.A.I. şi în ziua plecării sale din ţară, el a predat Legaţiei Israelului diferite notiţe, însemnări şi alte scripte, material compromiţător ce ar fi fost periculos să încerce să treacă peste frontieră. Tot în aceeaşi zi el împreună cu ceilalţi instructori sionişti puşi în libertate, dau un raport amănunţit la Legaţie în faţa ambasadorului Rubin, şi a consulului general Eliezer Halevy, care le trasează instrucţiuni cu privire la activitatea lor după plecarea lor din ţară. Concomitent cu aceasta, Adam Rabinovici primeşte de la Eliezer Halevy o sumă de peste 100.000 lei, bani pe care până seara i-a cheltuit în oraş în câteva ore fără să fi cumpărat însă lucruri care să reprezinte nici măcar jumătatea sumei primită de la Halevy.

Ţinând cont de această vastă activitate de spionaj a lui Eliezer Nidermayer şi Adam Rabinovici, precum şi legăturile lor strânse cu Dascălu Anghel, a cărui activitate în cadrul „Mişmarului" precum ai arătat a fost dirijată în ultimă instanţă de aceşti instructori palestinieni, cum explici că aceştia nu ţi-au vorbit despre legăturile lor de spionaj cu Dascălu Anghel?

Eu fiind faţă de Dascălu Anghel pe scară ierarhică a „Mişmarului" o persoană cu mult mai puţin importantă decât Dascălu Anghel, nu aveam căderea şi calitatea să întreb sau să cunosc în mod concret legăturile de spionaj între aceştia şi Dascălu Anghel.

Dar afară de aceasta chiar că regulile de conspirativitate au cerut ca noi să nu cunoaştem nimic din activitatea de spionaj desfăşurată de alţi sionişti, astfel că în cazul unor eventuale arestări să nu se deconspire întreaga reţea. Toate persoanele cu care lucram în materie de spionaj erau cunoscute numai de instructori.

Cât priveşte însă faptul că şi Anghel Dascălu a desfăşurat o activitate de spionaj furnizând informaţii acestor instructori o bazez şi justific pe următoarele fapte şi considerente logice:

Instructorii sionişti pe lângă activitatea sionistă propriu-zisă şi sub masca aceasta, au desfăşurat o activitate de spionaj şi în acest scop au căutat să-şi creeze prin toate mijloacele agentură corespunzătoare servindu-se de orice mijloace şi sursă de a culege informaţii. Astfel fiind, deci nici Dascălu Anghel nu a fost o excepţie şi nici străin de această activitate

https://biblioteca-digitala.ro

de spionaj şi aceasta cu atât mai mult, deoarece a fost conducătorul „Mişmarului" şi a întreţinut tot timpul legături cu Eliezer Niedermayer şi Adam Rabinovici, spioni dovediţi. Afară de aceasta, Dascălu Anghel a fost o persoană marcantă în mişcarea sionistă şi viaţa evreiască având şi legături cu personalităţi politice din partid şi guvernul R.P.R., fiind deputat în parlament.

Activitatea de spionaj desfăşurată de Dascălu Anghel alături de aceşti instructori sionişti, iese în evidenţă şi din felul în care a fost sabotată munca C.D.E. de către „Mişmar", acţiune dirijată şi condusă de instructorii sionişti şi dusă la îndeplinire de Dascălu Anghel, care totodată era şi secretarul C.D.E.

Ţinând cont de interdependenţa ce există între activitatea de spionaj desfăşurată de aceşti instructori şi directivele date de ei pentru sabotarea C.D.E.-ului, Anghel Dascălu, ca aspecte diferite ale aceleiaşi activităţi duşmănoase îndreptate împotriva actualului regim din R.P.R., este evident că şi Dascălu Anghel a participat la desfăşurarea acestei activităţi sub toate aspectele ei deşi şi la aceea de spionaj.

Strânsa legătură între Dascălu Anghel şi aceşti instructori sionişti din care să poată conclude la legătura ce a existat între ei în privinţa activităţii de spionaj, iese în evidenţă şi prin faptul că Dascălu Anghel a cunoscut absolut toate loturile şi aspectele acestei probleme respectiv a muncii desfăşurate de instructorii sionişti în contra intereselor R.P.R.-ului.

Astfel fiind, Dascălu Anghel a cunoscut toate transferurile de valută şi valori făcute în mod ilegal de Eliezer Nidermayer şi Adam Rabinovici, operaţie care avea drept scop şi deprecierea monetară.

Dascălu Anghel cunoştea activitatea desfăşurată de instructorii sionişti în vederea scoaterii ilegale din ţară a unor fruntaşi şi agenţi sionişti.

Faptul că Anghel Dascălu ducea o activitate ilicită, pe care caută s-o ascundă faţă de autorităţi sau persoane care ar putea să-l demaşte, rezultă şi din grija şi temerile sale, de a nu se da în vileag discuţiile purtate de el cu instructorii sionişti şi cu membrii comitetului executiv sau ai Biroului Politic.

Astfel el cât şi Adam Rabinovici, Lupu Haimsohn ne atrăgeau atenţia să fim vigilenţi pentru a nu se deconspira cele discutate în conducerea „Mişmarului". Au existat suspiciuni faţă de dr. Eliashiv că ar fi spion al C.D.E.-ului sau al autorităţilor.

Îmi aduc aminte că Lupu Haimsohn îmi cerea să-i dau toate datele ce le posed despre Milton Lehrer, care urma să fie cooptat în comitetul executiv faţă de care însă existau bănuieli că ar fi spion al organelor de stat.

Dacă s-a temut Anghel Dascălu şi ceilalţi de a nu fi spionaţi chiar în sânul Comitetului Executiv? Faţă de cine trebuiau ei să se ferească şi ce aveau ei de ascuns? La aceste întrebări Dascălu Anghel trebuie să răspundă în mod categoric.

Activitatea subversivă a instructorilor şi a altor elemente sioniste din ţară despre care ai vorbit d-ta până în prezent a făcut parte integrantă din activitatea sionistă propriu-zisă, sau a fost o acţiune dusă paralel dar independent de mişcarea sionistă ilegală?

Între activitatea sionistă propriu-zisă şi acţiunile ilicite şi duşmănoase actualului regim din R.P.R. duse de elementele arătate de mine, a existat tot timpul o legătură, indisolubilă, iar deosebirea exista numai în modul şi forma de activitate. În fond însă, scopul urmărit la ambele aceste forme de activitate, adică cea ilicită şi licită, era identic şi anume, acela de a produce greutăţi regimului din R.P.R. şi a servi imperialismului american, protectorul mişcării sioniste şi adevăratul ei stăpân.

În acest scop, mişcarea sionistă „legală" nu era decât un paravan pentru a înlesni şi camufla activitatea subversivă relatată de mine.

https://biblioteca-digitala.ro

Încă înainte de constituirea Statului Israel, instructorii sioniști aflați în țară, au imprimat o linie de sabotare sistematică a muncii C.D.E. pentru a împiedica strădaniile depuse de această organizație în vederea restructurării și educării politice a maselor muncitoare evreiești pentru încadrarea lor în producție cu scopul construirii socialismului. Ulterior, în preajma formării Statului Israel, pe lângă continuarea acestei activități de sabotare instructorii sioniști desfășoară o activitate mai accentuată și pe linie de spionaj, justificând aceasta chipurile prin aceea că ei, respectiv conducerea Partidului „Haşomer Haţair", din Palestina, trebuie să cunoască sub toate aspectele situația din România.

Ori, în fond cui serveau aceste informații în ultima instanță, rezultă clar din unele declarații făcute în fața mea de acești instructori.

Astfel, de exemplu, Adam Rabinovici mi-a spus că în momentul de față noi „Mișmarul" nu avem dreptul să ducem o luptă de clasă, întrucât suntem legați de marea burghezie evreiască și de imperialismul american care ne finanțează. Tot în această ordine de idei, Adam Rabinovici mi-a spus că atât în fața opiniei publice din Israel cât și în fața imperialismului american am fi compromiși, dacă am avea o platformă de colaborare cu Partidul Comunist Israelian, întrucât America este viitoarea noastră sursă de aprovizionare cu oameni și bani.

Într-o discuție purtată cu Eliezer Halevy, acesta de asemenea, mi-a afirmat că trebuie să colaborăm strâns cu americanii deoarece fără dolari americani ne sufocăm.

Eliezer Nidermayer la o ședință a conducerii „Mișmarului", a spus că nicăieri în lume burghezia nu a făcut așa de mult pentru socialism cum o face în Israel. De aceea noi trebuie să mergem pe linia de colaborare cu burghezia.

În cursul anului 1951, când i-am dat informații lui Halevy despre construirea unei piste de aterizare pentru avioane în Bărăgan, acesta mi-a răspuns: Ce importanță are un aerodrom când o singură bombă îl poate distruge, ori americanii construiesc sute de aerodromuri și șosele strategice în Europa și alături de ei și noi în Israel.

Prin exemplele date mai sus am căutat să ilustrez și să documentez afirmația mea că activitatea de spionaj desfășurată de instructorii sioniști în colaborare cu unele vârfuri sioniste din țară, a servit în ultima instanță imperialismului american, care se folosea de mișcarea sionistă din R.P.R., ca o agentură de spionaj.

(ss) Beer Benjamin

https://biblioteca-digitala.ro

HABER LADISLAU

Născut în comuna Simandul de Jos, judeţul Arad. A urmat Facultatea de Medicină din Bologna Italia.

În 1928 intră în organizaţia sionistă de tineret Barisia.

Din 1938 se înscrie în organizaţia sionistă Ichud din Petroşani.

Din 1946 este reprezentantul organizaţiei Ichud în cadrul C.D.E.

Din 1947 a fost preşedinte al organizaţiei din judeţul Arad.

*

* *

Lider al unor organizaţii sioniste de extremă stânga, dr. Haber mărturiseşte, în interogatoriul din 19 februarie 1952, despre vechi legături, încă din anul 1938, cu partidul comunist. Neîndoielnic, este o incompatibilitate pentru mişcarea sionistă, dar ea are o explicaţie de moment în anii războiului, prin conflictul dintre comunism şi fascism, dintre evrei şi fascism. Dar orice colaborări după 23 august s-au făcut în dauna mişcărilor sioniste, iar anchetele şi procesele intentate organizaţiilor sioniste şi, în particular, chiar doctorului Haber, dovedeşte că mişcarea comunistă nu are noţiunea alianţelor politice, pentru această mişcare nu există decât tovarăşi de drum, care, cu cât sunt mai repede lichidaţi, cu atât comuniştii îşi pot asuma rolul de conducători intransigenţi. Setea de putere transformându-i pe comunişti în mânuitori ai oricăror mijloace de distrugere, inclusiv a crimei.

Interogatoriu e la care este supus dr. Haber sunt duse cu dibăcie de către trei ofiţeri anchetatori – C. Dincă, I. Voichiţa şi C. Marin –, pentru a se desfăşura în limitele unui interogatoriu cu autoacuzaţii, cu acuzaţii ale tovarăşilor de organizaţie şi în care spionajul şi trecerile ilegale peste frontieră sunt subiectele preferate ale Securităţii, conform indicaţiilor partidului. Recitiţi discursul lui Gheorghiu-Dej, din 14 ianuarie 1953, şi veţi înţelege viclenia Securităţii şi a oamenilor ei. Subiectele informaţiilor transmise Legaţiei Israelului sunt, câteodată, mai mult decât copilăreşti, dar ele se vor regăsi în actul de acuzare şi în sentinţele tribunalului militar, şi anume: relaţii despre unul sau altul dintre spitalele evreieşti, despre articolele din ziarele româneşti, despre manifestaţiile publice ale C.D.E.-ului.

Am mai spus şi la analizarea altor interogatorii, că răfuiala de conturi şi teroarea securităţii au fost încurajate de comportarea unor cadre ale Legaţiei, care, în loc să facă politica Statului Israel, au făcut politica propriilor partide extremiste de stânga şi ne referim la mărturisile doctorului Haber, din 12 mai 1952, când spune că secretarul de ambasadă Agamy, „despre Mapam, ne-a spus că este cea mai puternică forţă din Israel şi că el speră că şi la alegeri va fi aşa". Toate alegerile din Israel au infirmat părerile

https://biblioteca-digitala.ro

activistului Mapam, Agamy şi, foarte curând, guvernul israelian îl va rechema în Centrala Ministerului de Externe israelian, îndepărtându-l în final.

Suntem obligaţi să amintim că numeroasa prezenţă a unor foşti activişti ai organizaţiilor sioniste de extremă stânga şi prietenia lor cu foşti tovarăşi de activitate din România nu numai că nu a fost benefică, dar a dăunat cauzei. Până şi problema ajutoarelor băneşti date familiilor celor ce urmau să emigreze s-a făcut preferenţial, fără măsuri de precauţie, folosindu-se pentru distribuirea ajutoarelor oameni urmăriţi de Securitate şi uneori chiar în slujba securităţii (ne referim la Zoltan Hirsch şi Reghina Nussem).

În aceeaşi ordine de idei, lărgind aria problemei, găsim că şi administrarea fondurilor „Keren Kayemet" şi „Keren Hayessod" nu a fost la înălţimea gestionării din perioada interbelică, când aceasta se făcea de către Federaţia Comunităţilor Evreieşti. Referindu-se la problemele băneşti, dr. Haber afirmă, în interogatoriul din 13 iunie 1952: „Conducătorii Legaţiei Israelului, care mi-au dat ajutorul bănesc, mi-au fixat alte scopuri decât acela pe care le-am cerut noi ca să-i ajutăm pe foştii funcţionari sionişti, pe vechii sionişti săraci şi pe cei care plecau în Israel şi nu aveau bani suficienţi". Deci el exclude plata pentru spionaj.

Fiecare gest greşit al funcţionarilor Legaţiei, fiecare greşeală a membrilor organizaţiilor sioniste era exploatată şi îndreptată împotriva emigrărilor de către Securitatea comunistă.

Neîndoielnic că şi dr. Haber a fost victima presiunilor politice şi fizice ale anchetatorilor săi. De aceea, continuăm să fim convinşi că, prin natura întrebărilor pe care anchetatorii le pun lui Haber, recunoaşterile lui că a făcut spionaj nu corespund adevărului, după cum nu corespund adevărului toate contrafacerile Securităţii de-a lungul întregii sale activităţi, sau acele declaraţii smulse sub presiune fizică sau psihică. Cazul dr. Haber nu poate fi şi nu este o excepţie.

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

19 februarie 1952

Am venit în contact cu mişcarea sionistă din 1928, când m-am înscris în organizaţia sionistă de tineret „Barisia". Deoarece înţelegeam limba ebraică, am devenit responsabil cultural. În primii doi ani de studii la facultate, am activat tot în aceeaşi organizaţie. Mai târziu, la facultate nu mai exista decât Organizaţia „Betar" unde nu am activat. În timpul vacanţelor mari, iarăşi am activat la domiciliul meu (Arad); tot în timpul vacanţelor am fost şi funcţionar-salariat al organizaţiei sioniste din Arad. În 1932, am luat parte efectiv, împreună cu avocatul Kuhn Ştefan, la ruperea „Barisiei" din curentul revizionist şi la încadrarea sa în rândul mişcărilor sioniste de stânga.

În 1938, m-am mutat la Petroşani, unde am activat ca „ichudist" în Organizaţia Sionistă din Petroşani. În timpul legionarilor, am fost arestat în Petroşani, ca unul din mişcarea sionistă de stânga. Între anii 1936-1938, funcţiona la Arad un „Cerc de studii", în care au luptat, în platformă comună, sioniştii de stânga şi prietenii comunişti, luptând contra fascismului, care a început să fie tot mai tare în România de atunci.

În 1940, m-am reîntors în Arad, deschizând cabinet.

Din 1941 până în 1944, am fost la munca obligatorie, neavând carnet de scutire. După eliberare, s-a relegalizat şi organizaţia sionistă. Ca membru în conducere din partea Ichudului, am căutat legătura în organizaţia sionistă şi Partidul din Arad, ca organizaţia sionistă să poată ajuta Partidul în democratizarea populaţiei evreieşti. Am luat parte la înfiinţarea C.D.E.-ului din Arad şi am fost membru în Comitetul de Conducere. În vara anului 1947, am fost ales preşedinte al organizaţiei sioniste din Arad, funcţie în care am rămas până la dizolvare.

Încă înainte de dizolvare, am făcut cunoştinţă cu Moshe Averbuch, care era delegatul special pentru problemele emigraţiei înainte de înfiinţarea Legaţiei; cunoştinţa s-a făcut în formele legale, ca reprezentant al organizaţiei sioniste din Arad. După dizolvare, am vizitat, împreună cu alţii (dintre care, numai avocatul Kuhn este aici) pe Moshe Averbuch, cerând informaţii de la el, despre posibilităţile de emigrare, în special al foştilor conducători sionişti, cerând intervenţia sa la prietenii noştri deja aflaţi acolo, de a ne trimite certificate de emigrare în Israel. Cam după şase-opt luni de zile, a fost propusă, din partea noastră, ajutorarea foştilor funcţionari şi vechi sionişti (aşa-numiţii Vatichim), care nu au avut posibilitatea să-şi câştige existenţa. Eu am făcut această distribuire în Arad şi, după ce au plecat Hirsch şi Fischer în Timişoara, problema a fost preluată de Kuhn şi Stein. Sumele variau între două şi opt mii de lei şi, câteodată, dacă cineva a plecat, a primit 5-10 mii, dar numai dintre acei care au fost ajutaţi. Cred că ar fi inutil ca să înşir numele celor ajutoraţi, dar plecaţi, de aceea voi enumera numai pe cei câţiva care au rămas: soţia lui Enghelstein (soţul este angajat la „Comtextil"), Buchbinder Iuliana, căsătorită Krol sau Knol, Szanto Serena, Grün Ludovic, Weiss Tiberiu, Kuliner Alexandru, Steinmetz Mayer, Stern Alexandru. Dintre cei plecaţi: Reif Alfred, Polak Alexandru, Polak Eliahu, Hirschler Maxim, Hönig Emanuel, Hüpsmann Maxim, Rabinul Brisc, văduva Schreiber Ioachim, Vizel Ancel, Röszel Mordehai, dr. Deutsch Francisc şi Burg.

Banii nu au fost distribuiţi regulat, ci numai periodic, aşa cum au fost primiţi. Au fost ridicaţi banii cu ocazia în care eu sau Stein eram la Bucureşti. Cu aceste ocazii, am stat de vorbă şi cu Weiss Moshe şi la Secţia medicală, deoarece eram medicul legaţiei şi aveam

https://biblioteca-digitala.ro

multe probleme de lămurit. Am stat de vorbă şi cu Halevy, Loker, Cohn Eli şi Avriel. La aceste întâlniri totdeauna noi am cerut relaţii despre situaţia politică şi economică a Israelului şi ei ne-au întrebat despre voinţa populaţiei evreieşti de a emigra în Israel. Am mai întrebat şi despre posibilităţile de emigrare la care totdeauna am primit un răspuns stereotip, că nu se ştie nimic, însă în convorbirile cu autorităţile româneşti nu s-a spus niciodată că nu vor fi emigrări. O dată, Halevy m-a întrebat şi despre posibilităţi de trecere a frontierei, pe lângă Arad, dacă se mai fac asemenea treceri. Am răspuns negativ. În primăvara anului 1951, m-a întrebat şi de dislocări de populaţie care au avut loc, dacă este adevărat şi dacă au fost şi evrei între ei. Am spus că da, fiindcă acest lucru era cunoscut pentru acei care locuiau în această regiune, dar s-a vorbit despre aceasta în toată ţara.

Referitor la evrei, am spus că se zvoneşte că da, dar puţin. S-au interesat, îndeaproape, de problemele cultului mozaic, dacă se pot respecta sâmbăta şi sărbătorile, tăierea rituală, serviciul divin etc. Am răspuns afirmativ, aducând exemplu că nici eu, nici fetiţa mea, în şcoală, nu scriem sâmbăta. De altfel, pentru a da răspuns amănunţit nu am putut, dar am spus că Prim Rabinul Aradului, dr. Schönfeld, care şi el a făcut acolo câteva vizite, având un frate în Israel, pe care Eliezer îl cunoaşte bine, ştie şi cunoaşte problemele religiei mozaice. Odată, când eram la Eli, el a scris o scrisoare către un prieten al meu din Israel, şi am scris şi eu, la această scrisoare, câteva rânduri prin care am trimis salutări şi am cerut ca să fiu recomandat succesorului Eliezer, lui Loker. O dată, într-o convorbire cu Loker, i-am propus ca, având în vedere greutăţile mari în procuarea cheltuielilor necesare emigraţiei, pentru populaţia evreiască săracă, Legaţia să preia oficial, pentru cei săraci, cheltuielile de vămuire, transport al bagajelor şi transportul persoanelor Bucureşti-Constanţa.

Loker m-a întrebat dacă, la încadrarea în producţie, se face vreo diferenţă între evrei şi neevrei. Am răspuns cu un categoric nu, menţionând doar atâta că cei ortodocşi care vor neapărat să ţină repaosul de sâmbătă au, desigur, greutăţi.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie autobiografică

20 februarie 1952

Sunt fiul unui funcţionar de la Comunitatea Evreiască Ortodoxă din Arad. La vârsta de şase săptămâni, părinţii mei s-au mutat la Arad; la vârsta de 5 ani, am început Şcoala Religioasă Evreiască (Talmud Tora) din Arad. Părinţii mei au fost foarte religioşi şi noi, copiii, am fost crescuţi în asemenea obicei. Am avut un frate care a murit la vârsta de 7 ani şi o soră care a murit la vârsta de 17-18 ani.

În anul 1918, am fost înscris la şcoala elementară evreiască din Arad, unde am şi terminat cei patru ani. În tot acest timp, am urmal, paralel, şi Şcoala Talmudică. Pe urmă, m-am înscris la Liceul Romano-Catolic din Arad, unde am terminat cl. I şi jumătate din clasa a II-a. Pe la mijlocul anului şcolar din clasa a II-a, am primit prima lovitură din partea rasismului, prin apariţia legii care interzicea frecventarea altor şcoli de către evrei decât şcolile statului. Neştiind deloc româneşte, am avut multe greutăţi în cursul anului II şi III de liceu (Liceul „Moise Nicoară" din Arad). Menţionez că şi în acest timp, încă în orele libere,

https://biblioteca-digitala.ro

m-am ocupat cu ştiinţe religioase talmudice. În clasa a IV-a, am avut un profesor de matematică şi fizică, pe profesorul Teodorescu, fost senator, care, din cauză că nu scrism sâmbăta, o dată m-a bătut aşa încât a trebuit să stau în pat vreo zece zile, fiind şi aşa, fiziceşte, foarte slab dezvoltat şi având o boală de inimă (miocardită). Din această cauză, am rămas repetent în clasa a IV-a. Pentru a evita o eventuală repetare a lucrurilor, tata m-a înscris la Gimnaziul Evreiesc Ortodox din Oradea, unde, pe lângă că am primit şi scutire de taxă (fiind copil de funcţionar de comuitate ortodoxă), tata a văzut asigurată şi continuarea studiilor mele talmudice. În această clasă am fost deja premiat. După terminarea clasei a IV-a, am vrut să trec la Liceul Evreiesc Neolog din Oradea, deoarece deja atunci am vrut să devin medic. Tata nu a vrut să admită aşa ceva (numai din motive religioase, considerând pe un medic în mod obligatoriu complet îndepărtat de religie) şi m-a înscris la Şcoala Comercială Superioară din Oradea, unde fiind foarte mulţi evrei, ţinerea sâmbetei nu era o problemă şi, zilnic, între două-trei ore, puteam a mă ocupa de studii religioase. Când eram în clasa a doua de comerţ, am fost invitat de către colegii mei la şedinţe sioniste, dar nu m-am înscris, fiindcă tata considera şi mişcarea sionistă ca ceva prea modern şi care îndepărtează tineretul de calea religioasă.

Când am terminat clasa a II-a de Comerţ, am simţit totuşi o ambiţie şi un drag faţă de medicină şi am vrut să mă fac neapărat medic. Deoarece în România atunci nu exista posibilitatea legală de a trece din Şcoala Comercială la Liceu, am plecat la Debreţin (Ungaria), la Liceul Evreiesc de acolo, primind scutire de taxă, bursă, tot din motivele menţionate mai sus. Aici nu mă mai ocupam separat cu studii talmudice, ci mă întreţineam dând ore pentru copii. La această şcoală m-am făcut sionist. Am avut un profesor tânăr, care, văzând că am o bază de pregătire în studii ebraice, s-a ocupat foarte mult cu mine şi, fără să mă înscriu la vreo organizaţie (la aşa ceva nu am avut timp), am început să mă ocup de sionism, să citesc şi să învăţ şi literatura iudaică.

În anul următor, tata s-a îmbolnăvit, nu prea dispuneam nici de minimul material necesar, nu am putut continua şcoala decât ca elev particular, fiind repartizat la Budapesta în Liceul „Sent-Istvan", unde am dat şi bacalaureatul, în 1930. Menţionez că tezele în scris au căzut într-o zi de sâmbătă şi, cu o cerere specială, mi-a fost permis să depun eu singur într-o altă zi. Întorcându-mă din Debreţin, în 1929, m-am înscris, în Arad, în Organizaţia Sionistă de Tineret „Barisia", unde, având în vedere pregătirea mea superioară în materii iudaice faţă de ceilalţi, am devenit repede responsabilul cultural. În anul respectiv, până la bacalaureat, pentru a-mi asigura existenţa, am lucrat ca ajutor funcţionar la Comunitatea Evreiască Ortodoxă din Arad.

După bacalaureat, tot din cauza rasismului, nu m-am putut înscrie la Cluj şi am fost nevoit să mă duc în Italia, unde mergeau pe vremuri majoritatea studenţilor evrei din România, Ungaria, Polonia şi Lituania, deoarece fascismul din Italia, atunci, pe moment, nu avea nevoie de antisemitism făţiş. Studiile în medicină le-am terminat acolo, în Italia, atunci era posibil ca să se înscrie studentul până în ianuarie-februarie, ceea ce îmi convenea, deoarece în perioada iunie-ianuarie, am putut să fac practica la Arad, la Spitalul de copii, înainte de prânz şi după amiază, am dat ore de ebraică, religie şi am avut alte activităţi, pe urmă am fost câtva timp angajat la Organizaţia Sionistă din Arad, ca funcţionar plătit, asigurându-mi astfel cele necesare pentru anul academic viitor. Chiar aşa, perioada studenţiei mele era tristă, neavând de multe ori mâncarea necesară. În anii cinci şi şase am reuşit, prin concurs, să intru la Clinica Pediatrică din Bologna, primind locuinţă, dar mâncare, din motive religioase, nu am acceptat dar, în orice caz, puţin mi s-a ameliorat situaţia. În anul şase, deja s-a simţit întărirea antisemitismului şi în Italia, aşa că un legionar

https://biblioteca-digitala.ro

Când a primit banii pentru foştii funcţionari ai organizaţiilor sioniste, a primit şi ea, periodic, 2-4.000 de lei.

Numita Szanto Serena nu ştia că banii provin de la Legaţia Israelului din Bucureşti, ci că este un fel de ajutor la pensia sa.

Numita este în vârstă de circa 68-70, necăsătorită, trăieşte singură, fostă membră în W.I.Z.O. (Organizaţia Femeilor Sioniste), unde a ţinut câteodată conferinţe literare.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

25 februarie 1952

O cunosc pe Buchbinder Iuliana din anul 1947, ea fiind repatriată din Bucovina. În 1947, a fost angajată la Organizaţia Sionistă „Ichud" din Arad, ca funcţionară. Tatăl ei este un pensionar de poştă, iar o soră este muncitoare la fabrica „Tricoul Roşu" din Arad.

Ştind că a fost funcţionară la Organizaţia Sionistă din Arad („Ichud") şi că este o fată săracă, după dizolvarea organizaţiilor sioniste, din banii primiţi de la Legaţia Israelului din Bucureşti i-am dat, între anii 1949-1952, periodic, sume variind între 3-5.000 de lei.

Numita Buchbinder Iuliana ştia că aceşti bani sunt ca ajutor pentru sionişti, neştiind că banii provin de la Legaţia Israelului din Bucureşti.

Buchbinder Iuliana este în vârstă de circa 42-43 de ani şi, în vara anului 1951, s-a căsătorit tot cu un repatriat din Bucovina, cu nume Knoll sau Kroll.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

25 februarie 1952

După ce au fost preluate sediile organizaţiilor sioniste din Arad de către C.D.E., în luna octombrie sau noiembrie 1948, am venit la Timişoara, unde ne-am adunat în locuinţa lui Hirsch Iosif, unde au participat: eu (Haber), Hirsch Iosif, Feurstein Otto, Israel Elemer, Fischer Paul, Kuhn Ştefan şi Solomon Andrei (şeliah).

La această şedinţă ilegală, am discutat problema situaţiei organizaţiilor sioiste în acele oraşe unde aceste organizaţii au fost sistate şi unde organizaţiile sioniste nu au sistat, ajungând la concluzia că în acele oraşe, unde organizaţiile sioniste nu au fost dizolvate, să se continue şi pe mai departe activitatea acestora.

Tot atunci s-a mai discutat şi situaţia organizaţiilor sioniste în general, adică dacă aceasta este o măsură generală sau o acţiune locală.

În luna februarie sau martie 1949, am mai fost în Timişoara, unde am ţinut o şedinţă tot în casa lui Hirsch Iosif, la care au participat Hirsch Iosif, Fisher Paul, Feuerstein Otto,

https://biblioteca-digitala.ro

Kuhn Ştefan, Solomon Andrei (Chaim), şeliahul unde s-a discutat problema referitoare la situaţia foştilor funcţionari sionişti, precum şi la modalităţile ajutorării acestora.

Solomon Chaim a pus problema luării legăturii cu Legaţia Israelului din Bucureşti, prin care să se ceară ajutor de la foştii sionişti emigraţi în Israel, pentru acei ce au fost salariaţi ai organizaţiilor sioniste, precum şi pentru foştii sionişti cu situaţie materială mai proastă.

La această şedinţă ilegală s-a hotărât ca, pentru prima dată, să se ducă la Legaţia Israelului din Bucureşti, care şi aşa avea legătură cu ei, adică Solomon Chaim, iar după aceea mă voi duce eu (Haber), Kuhn şi Hirsch Iosif. Eu voi pune problema ajutorării, lucru care s-a şi întâmplat.

Cam în luna mai 1949, am participat la o şedinţă, probabil tot la locuinţa lui Hirsch, la care au participat cei de mai sus, unde s-a discutat despre rezultatul pe care l-am avut în urma vizitei noastre la Legaţia Israelului din Bucureşti. Tot atunci am discutat problema procurării de certificate pentru emigrare, necesare pentru cerere de paşaport, prin Legaţia Israelului din Bucureşti, adică prin acei funcţionari de la Legaţie, care se reîntorc în Israel, să intervină pe la neamuri şi cunoscuţi, pentru a ne trimite aceste certificate.

În toamna anului 1949, am mai ţinut o şedinţă ilegală, în locuinţa lui Hirsch, la care au participat toţi cei de mai sus, în afară de Solomon Chaim, care era deja plecat în Israel.

La această şedinţă ilegală s-a discutat problema repartizării banilor primiţi de la Legaţie, pe care i-a adus Hirsch Iosif, stabilind că se vor da bani pentru toţi foştii funcţionari ai organizaţiilor sioniste, după situaţiile materiale pe care le-au avut, în afară de Weiss Ludovic, pe care l-am stabilit că are o situaţie materială mai bună.

Cred că la această şedinţă a participat şi Weiss Lulu.

Cu această ocazie, eu am primit suma de 20.000 de lei pentru foştii funcţionari ai organizaţiilor sioniste din Arad.

Am mai participat de două-trei ori la asemenea şedinţe, în casa lui Hirsch Iosif şi Fischer Paul, unde am orimit bani pe care Hirsch şi cu Fischer i-au adus de la Legaţia Israelului din Bucureşti pentru a-i da foştilor funcţionari ai organizaţiilor sioniste din Arad, sume ce variau între 20 şi 70.000 de lei. La fel, de câte ori veneau Fischer şi Hirsch de la Legaţia Israelului din Bucureşti la aceste şedinţe, comunicau situaţia certificatelor de emigrare, care urmau să vină.

În toamna anului 1950, am participat la o şedinţă ilegală, în casa lui Fischer Paul, la care au participat Fischer Paul, Kuhn Ştefan, Stein Israel. Cu această ocazie, s-a discutat scoaterea paşapoartelor pentru plecări în Israel. La fel s-au împărţit banii aduşi de Fischer de la Legaţia Israelului din Bucureşti.

După plecarea lui Fischer Paul, în continuare am ţinut aceste şedinţe ilegale, în locuinţa lui Kuhn Ştefan, la care au participat: eu (Haber), Kuhn Ştefan şi Stein Israel. Aceste şedinţe le-am ţinut aproximativ în număr de trei-patru.

În aceste şedinţe, am discutat problema banilor primiţi de la Legaţie, despre situaţia din Israel, posibilităţi care sunt de lucru în Israel, cum s-au plasat unii prieteni în Israel, precum şi despre legăturile noastre cu Legaţia Israelului din Bucureşti.

S-a pus problema, cu această ocazie, de a rupe legătura cu Legaţia Israelului din Bucureşti, deoarece o mare parte din cei ajutoraţi au emigrat, totuşi, s-a ajuns la concluzia, în urmă, că aceste legături trebuie menţinute mai departe, întrucât mai sunt unii care au nevoie de acest ajutor.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

27 februarie 1952

Cunosc pe dr. S. Zalman, medic-şef al Legaţiei Israelului din Bucureşti, încă înainte de dizolvarea organizaţiei lor sioniste, el fiind membru în conducerea Organizaţiei Sioniste din România.

Relaţii personale cu el nu am avut, dar şi el mă cunoştea pe mine, ca preşedinte al Organizaţiei sioniste din Arad. În anul 1949, când s-au început emigrările, el a devenit medic-şef al Legaţiei Israelului din Bucureşti. Cei care au emigrat din Arad, el i-a trimis la mine pentru completarea forumlarelor de certificate medicale.

Cu ocazia vizitelor mele la Legaţia Israelului din Bucureşti, m-am dus şi la secţia medicală a Legaţiei, unde am stat de vorbă cu dr. Zalman. În discuţiile avute cu el, am primit totdeauna instrucţiuni, referitoare la examene medicale, necesare pentru a obţine viza de intrare în Statul Israel, aplicarea vaccinurilor, radioscopia pulmonară, precum şi analiza de sânge. Eu am făcut numai certificatele medicale, urmând ca radioscopia să se facă cu un medic care are aparat de Roentgen, iar reacţia Wasserman la laboratorul de stat sau la Kallar.

Tot atunci am primit şi formulare necesare pentru certificate medicale.

De la sfârşitul anului 1950 nu am mai făcut aceste examinări, fiind preluate în Arad de dr. Horvat, care şi până atunci făcea unele certificate şi majoritatea examinărilor radiologice.

(ss) Haber Ladislau

Declarație

27 februarie 1952

Ştiu că în Arad există un birou administrativ de copiat acte, cu numele „Olympinos", condus de Guttman şi Grünfeld, care birou se ocupă, între altele, şi cu procurarea vizelor şi aranjarea formalităţilor necesare pentru emigrarea în Statul Israel.

Ştiu că aceşti Guttman şi Grünfeld se duc periodic la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde aranjează aceste vize. De obicei, când se adună mai mulţi emigranţi, atunci se efectuează aceste călătorii. Guttman nu este evreu şi Grünfeld este pe jumătate evreu.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

27 februarie 1952

În vara anului 1951, vărul meu Krausz Ştefan, ducându-se la Legaţia Israelului din Bucureşti, cu mama sa, care a emigrat în Israel, l-am rugat să se prezinte la Loker Zwy, consul la Legaţia Israelului din Bucureşti, pentru a cere bani, pentru mine Haber. Krausz, într-adevăr, s-a prezentat la Loker, de unde aprimit pentru mine suma de 50-60.000 de lei, care, după întoarcerea lui în Arad, mi i-a predat.

Krausz Ştefan, în prezent, domiciliază în Arad, str. Hajo, şi funcţionează la fabrica „30 Decembrie" din Arad. Krausz Ştefan, înainte de 1944, a făcut parte din Organizaţia sionistă „Barinia", iar după 23 august 1944, a făcut parte din Comitetul de conducere al Comunităţii Ortodoxe Evreieşti până în anul 1948.

Este în etate de circa 40-42 de ani, căsătorit, cu doi copii.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

27 februarie 1952

Ştiu că în Arad, în cursul anului 1950, dar mai ales începând de la sfârşitul acestui an, dr. Litvak Emanuel, medic din Arad, a făcut majoritatea examinărilor medicale pentru cei ce emigrează în Statul Israel. Nu am cunoştinţă că numitul ar fi făcut vreodată vizite personale la Legaţia Israelului din Bucureşti, privind instrucţiunile, probabil, prin corespondenţă de la secţia medicală a Legaţiei Israelului din Bucureşti.

Ştiu că au mai făcut asemenea examinări, într-un număr cu mult mai mic, şi dr. David Zoltan, dr. Weiss Paul, dr. Varga Coloman, dr. Thau Ernest, dr. Jenei, dr. Solomon Itzkar, toţi medici din Arad. Nu am cunoştinţă ca aceşti medici să fi avut vreo legătură personală cu Legaţia Israelului din Bucureşti.

Afară de dr. Jenei, care nu este evreu, mulţi au fost membri în diferite organizaţii sioniste. Nici unul dintre ei nu a avut post de conducător în aceste organizaţii sioniste.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

26 februarie 1952

Îl cunosc pe avocatul Kuhn Ştefan din Timişoara de circa 20 de ani, am fost membri, împreună, în organizaţia sionistă „Barisia", iar mai târziu din „Ichud"; m-am întâlnit cu el în repetate rânduri, la diferite conferinţe sioniste, dar am avut şi relaţii de prietenie cu el.

https://biblioteca-digitala.ro

Ştiu că s-a încadrat totdeauna în aripa de stânga a mişcării sioniste din Transilvania. În timpul războiului nu m-am întâlnit cu el.

După eliberare, când organizaţiile sioniste s-au organizat, ştiu că a luat parte la această reorganizare. Eram de platformă comună, de o colborare cu forţele progresiste în privinţa democratizării vieţii evreieşti din Transilvania.

O dată (în 1945), a venit la Arad, împreună cu Rosza Gheorghe, şi aici am ţinut o şedinţă la care erau prezenţi ei doi, eu (Haber) şi reprezentanţii forţelor progresiste din Arad, precum şi unul sau doi sionişti din Arad. La această şedinţă s-au hotărât punctele comune de colaborare cu sioniştii de stânga şi forţele progresiste din Arad şi Timişoara; această colaborare urma să servească drept exemplu pe toată ţara.

Ştiu că a luat parte la înfiinţarea C.D.E.-ului, el fiind şi activist acolo. Tot atunci a fost şi activist la Organizaţia sionistă Centrală pentru Transilvania şi Banat. Era un avocat sărac şi nu prea avea clientelă. În sânul organizaţiei sioniste „Ichud" ştiu că a avut multe conflicte cu conducerea de atunci, pentru că a avut concepţii mai progresiste. În ultimul an al existenţei organizaţiilor sioniste, după demisia lui Mabler, a fost ales, împreună cu Hirsch şi Lang, ca membru în conducerea organizaţiei sioniste „Ichud", a luat parte activă în demascarea şi dizolvarea Organizaţiei sioniştilor revizionişti.

După dizolvare, el a luat parte la şedinţele despre care am dat deja declaraţie. El era cam totdeauna de acord cu hotărârile luate. După ştirea mea, o dată sau de două ori, imediat după dizolvare, a fost şi el la Legaţia Israelului din Bucureşti, împreună cu mine şi cu Hirsch Iosif, unde a vorbit cu Moshe Averbuch despre aceleaşi probleme pe care le-am relatat mai larg în declaraţiile mele anterioare.

M-am întâlnit cu el şi în afară de acele şedinţe ilegale, deja menţionate, cu orice ocazie, când el era în Arad sau eu în Timişoara.

În septembrie 1951, Kuhn a povestit că el a fost chemat la Securitatea din Timişoara pentru a da relaţii despre organizaţiile care au funcţionat, precum şi despre foştii conducători ai lor. Eu nu am dat mare importanţă acestui lucru, deoarece şi în Arad s-a întâmplat aşa ceva.

El era totdeauna un om sărac şi, deşi nu a fost şters din baroul avocaţilor, el singur a cerut radierea şi s-a încadrat în producţie, ca funcţionar. Este un om de circa 38-39 de ani, căsătorit, cu doi copii.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

29 februarie 1952

În privinţa anului 1949, avocatul Dan (Weisberger) Ioan mi-a comunicat că sunt arestaţi la poliţie trei foşti sionişti care au încercat să treacă frontiera, comunicându-mi aceasta pentru a-i anunţa pe Solomon Chaim şi Kuhn Ştefan, pentru ca Kuhn, în calitatea sa de avocat, să intervină pentru aceasta. Eu am comunicat acest lucru atât lui Solomon Chaim, cât şi lui Kuhn Ştefan, care mi-au spus că această trecere a fost organizată de către Solomon Chaim şi Weiss Mundi.

https://biblioteca-digitala.ro

Solomon Chaim şi Kuhn Ştefan m-au rugat să comunic avocatului Dan, ca să urmărească mersul evenimentelor acestor trei indivizi şi, când vor fi aduşi la Tribunalul Militar din Timişoara, să-i anunţ din nou, pentru ca să poată să urmărească procesul lucru pe care l-am şi făcut.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

29 februarie 1952

În vara anului 1951 am auzit în Arad că Szanto Serena a fost chemată la Miliţie pentru a da lămuriri referitoare la nişte covoare pe care le-a primit în păstrare de la cunoscuţie ai ei care au emigrat în Israel. După un timp, Szanto Serena a primit dispoziţiuni de la Weiss Ludovic ca să expedieze aceste covoare pe o adresă din Bucureşti.

Cu o ocazie, când a fost Kuhn Ştefan la mine, în Arad, am trimis vorbă prin acesta lui Weiss Ludovic, făcându-i reproşuri că de ce pune într-o situaţie neplăcută pe o femeie bătrână, nevinovată, şi că de ce nu a aranjat el singur această tranzacţie.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

24 aprilie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10 şi 45 de minute şi s-a terminat la ora 13 şi 45 de minute.

Ce politică ai făcut înainte de 23 august 1944?

Sionistă.

Când te-ai încadrat în mişcarea sionistă, ce funcţii ai deţinut şi de ce ai fost determinat să intri în această mişcare?

Primul contact cu mişcarea sionistă l-am luat la Liceul Evreiesc din Debreţin, unde îmi făceam studiile şi unde exista în acea vreme un curent de atragere a evreilor înspre sionism, mai mult, însă, pe plan cultural, pentru că atunci încă se punea problema emigrărilor din aceste ţări, adică din Ungaria şi România, unde în acea vreme încă nu existau pogromuri. La Debreţin, în acea vreme, curentul sionist din liceu era condus de profesorii Gross Ezra şi Wag Adalberth. Aici eu am participat numai ca simplu auditor la conferinţele ce se ţineau şi învăţam limba ebraică.

În anul 1928, înapoindu-mă la Arad, m-am înscris în Organizaţia pentru tinerii intelectuali sionişti „Barisia".

În acest an, preşedintele acestei organizaţii era Pless Ladislau, azi decedat, iar din comitetul de conducere mai făceau parte Surany Iosif, domiciliat în Arad, str. Fost Goldiş,

https://biblioteca-digitala.ro

Hilevitz Herman, plecat în Israel, Klein Moise, plecat în Israel, şi Ausslender, domiciliat în Arad.

În cadrul grupării „Barisia" din Arad am devenit apoi memru în comitetul de conducere, având rolul de responsabil cultural.

În anul 1930/31, am plecat în Italia, la Padova, unde, timp de doi ani, am activat în gruparea „Barisia", formată acolo numai din studenţii din Ungaria şi din Transilvania.

Eu aici am fost tot în comitetul de conducere, cu rolul de responsabil cultural. Din comitet făceau parte Klein Francisc (Soprov – Ungaria), Farcaş Paul (Salonta – România) şi Sarcany Ludovic (Satu Mare – România).

Începând din anul 1933, pe când mă găseam încă în Italia, gruparea „Barisia" s-a autodizolvat, rămânând numai Organizaţia Sionistă Revizionistă, în cadrul căreia eu nu am activat şi nici nu m-am înscris. În timpul vacanţelor, când plecam la Arad, îmi continuam însă activitatea la „Barisia".

În anul 1938, m-am mutat la Petroşani, unde mi-am continuat activitatea în cadrul grupării „Barisia" al cărei preşedinte eram şi din comitetul de conducere mai făceau parte: dr. Almos Silvia, domiciliată, în prezent, la Arad, Biber Iosif (Israel), Katz Herman, în prezent domiciliat în Petroşani.

Ţin să menţionez că denumirea de „Barisia" a acestei grupări provine de la fortăreaţa Baris, bastionul care a rezistat ultimului atac al romanilor asupra Ierusalimului.

De asemenea, ţin să menţionez că, până în anul 1933, „Barisia" nu a avut un colorit politic.

În anul 1933, însă, au început în sânul grupării „Barisia" două curente, şi anume: unul spre revizionism şi altul spre sionismul de stânga. La Congresul Sionist al „Barissiei" de la Cluj, din anul 1933, s-a hotărât aderarea la „Ichud", menţinându-se, însă, autonomia grupării şi pierzând astfel mulţi dintre membri, care au trecut la rivizionişti.

În anul 1941, m-am mutat din nou din Petroşani la Arad, fiind evacuat de acolo. Atunci organizaţia sionistă nu mai exista, fiind dizolvată de Guvernul Antonescu. Însă continua să existe, încă din anul 1938, un cerc de studii, care s-a menţinut până în anul 1942, când a început munca obligatorie. Cercul de studii nu avea o conducere pentru că nu avea nici un program organizatoric.

Începând din anul 1942, am fost dus la muncă obligatorie, mai întâi la Sibiu, la C.F.R. Triaj, unde un timp de aproape două luni am lucrat şi apoi am devenit medicul detaşamentului. Responsabil cu titlul de comandant al detaşamentului era evreul botezat Antal Dezideriu din Arad, care, după câte am auzit, în momentul de faţă s-ar găsi pe la Salonta şi care s-a purtat extrem de rău.

La Sibiu am stat până în anul 1942, primăvara, când am fost lăsat acasă. Tot în anul 1942, am fost dus la un detaşament de muncă la Şiria - Arad, unde am fost medicul detaşamentului, Aici am stat până la începutul anului 1943, când am fost chemat la Petroşani, la Casa de Asigurări Sociale, ca medic, tot în cadrul muncii obligatorii. În vara anului 1943, am fost dus la centrul de tifos exantematic din Sânicolau Mic, unde am stat ca medic până în toamna aceluiaşi an.

În primăvara anului 1944, am fost chemat la Ghiolog (Arad), la detaşamentul de lucru, ca medic, detaşament ce a fost mutat la Focşani şi de acolo la Suraia (Moldova), unde m-am găsit la 23 august 1944.

În anul 1941, ianuarie, am fost arestat de Poliţia legionară la Petroşani, pentru activitate sionistă de stânga şi eliberat după 10 zile.

https://biblioteca-digitala.ro

În toamna anului 1944, după ce m-am înapoiat la Arad, mi-am reînceput activitatea sionistă.

În ce grupare sionistă ai activat după 23 august 1944 şi ce rol ai avut în cadrul acesteia?

La început, am făcut parte din gruparea locală a Organizaţiei sioniste din Arad, fiind în conducerea acesteia, deoarece grupările sioniste încă nu se formaseră.

În această perioadă, organizaţia sionistă s-a ocupat cu plasarea şi întreţinerea evreilor unguri şi polonezi, care se întorceau din deportări şi munci obligatorii şi care încă nu puteau pleca acasă din cauza războiului. În vara şi toamna anului 1945, marea majoritate a acestor evrei au plecat în ţările lor prin „Joint" şi Crucea Roşie.

În 1945, formându-se gruparea sionistă „Ichud", am activat în cadrul acesteia, în comitetul de conducere.

Până când ai activat în conducerea grupării sioniste „Ichud"?

În conducerea grupării sioniste „Ichud" am activat până în anul 1947, când am devenit preşedintele grupei locale a organizaţiei sioniste din Arad.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

30 aprilie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 9,20 şi s-a terminat la ora 14,00.

Ce persoane de la Legaţia Israelului ai cunoscut?

Am cunoscut pe Moshe Averbuch Agamy, prim consilier de Legaţie, Eliezer Halevy, însărcinat de afaceri al Legaţiei, Mordehai Schorr, funcţionar superior al Legaţiei, Avriel Ehud Überall, ministru al Israelului la Bucureşti, Zwy Loker, prim secretar de Legaţie, Eliezer Cohen, ataşat de Legaţie, şi Ghilady David, ofiţer cu emigraţiile de pe lângă Legaţie. Dintre funcţionarii cetăţeni români ai Legaţiei, am cunoscut pe Ghertler, portarul Legaţiei, Ghertner (plecat), Weiss Moise, Botzy Hertzler, dr. Zalmann, Moshe Grünberg Dolei.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Moshe Averbuch Agamy?

Pe Moshe Averbuch Agamy l-am cunoscut personal în anul 1948, în luna septembrie sau octombrie, la Bucureşti, la sediul reprezentanţei Israelului pentru chestiunea emigrărilor. De auzit am auzit, însă, şi mai înainte de Agamy şi am ştiut că este în ţară.

De la cine ai auzit de Moshe Averbuch Agamy, când şi ce ţi s-a spus despre el?

Am auzit despre Moshe Averbuch Agamy, în 1946 sau 1947, de la Maler Mauriciu, fost conducător al grupării sioniste „Ichud" din Timişoara. Acesta mi-a spus despre el că este un instructor palestinian venit în ţară pentru a se ocupa cu emigrările.

Ce funcţie deţineai în organizaţia sionistă în momentul când l-ai cunoscut personal pe Agamy?

Eram preşedintele grupei locale a organizaţiei sioniste din Arad.

https://biblioteca-digitala.ro

Cine mai era de faţă când l-ai cunoscut pe Moshe Averbuch Agamy?

Era Stössel Issai, fost instructor palestinian şi Mordehai Schorr, de asemenea, pe acea vreme, instructor palestinian.

Prin cine l-ai cunoscut pe Moshe Averbuch Agamy?

Pe Moshe Averbuch Agamy l-am cunoscut prin Stössel Issai, instructor palestinian. Stössel m-a prezentat lui Agamy ca preşedinte al grupării locale a organizaţiei sioniste din Arad şi ca un prieten şi cunoscut vechi al său.

Unde te-ai întâlnit cu Stössel şi ce ai discutat cu el înainte de a te prezenta lui Agamy?

Cu Stössel m-am întâlnit la sediul grupării de tineret „Habonim" şi l-am rugat să mă conducă la Agamy.

Stössel ştia că d-ta ai să vii la Bucureşti cu scopul ca să vorbeşti cu Agamy?

Stössel nu ştia despre acest lucru.

D-ta ai venit în mod special la Bucureşti ca să vorbeşti cu Agamy?

Nu. Am avut o dezbatere în procesul de diplome în legătură cu legalizarea diplomei mele de medic.

Lui Agamy i-ai vorbit despre scopul venirii d-tale la Bucureşti?

Nu i-am vorbit nimic.

Nici lui Stössel nu i-ai spus nimic în această privinţă?

Lui Stössel i-am spus că am avut un proces la Bucureşti în legătură cu recunoaşterea diplomei de medic.

Agamy nu te-a întrebat cu ce ocazie ai venit la Bucureşti?

Nu. Nu m-a întrebat.

Dacă Stössel nu i-a spus nimic în această privinţă, atunci când te-a prezentat?

Nu.

D-ta ai plecat singur, cu această ocazie, de la Arad sau ai mai plecat însoţit de cineva?

Singur, eu.

Iniţiativa de a discuta cu Agamy a plecat de la cineva sau ai luat-o Dta singur?

Iniţiativa de a discuta cu Agamy nu aplecat de la mine personal, ci am discutat cu conducătorii sionişti din Arad această problemă şi, din însărcinarea lor, am luat legătura cu Agamy.

Ce ai discutat cu Stössel înainte de a merge la Agamy?

Stössel s-a interesat de situaţia familiei mele, despre modul cum merge organizaţia la Arad.

Cine te-a îndrumat să iei legătură cu Agamy?

Încă la Arad am hotărât acest lucru.

Ce ai discutat cu Agamy cu această ocazie?

https://biblioteca-digitala.ro

L-am rugat ca să acorde Aradului mai mare atenţie şi o cotă de emigrare mai mare. La aceasta, Agamy mi-a spus că emigrarea nu se mai face prin organizaţia sionistă, ci prin C.D.E.

Când ai luat d-ta legătură cu Agamy, emigrarea se făcea prin organizaţie sionistă sau prin C.D.E.?

Emigrarea nu se făcea în acest timp, ci erau numai zvonuri că va fi.

Cine se ocupa, în această perioadă, cu întocmirea tabelelor pentru emigrare.

Cu întocmirea tabelelor pentru emigrări se ocupa atuncea C.D.E.-ul şi grupările sioniste.

Grupările sioniste unde înaintau în această perioadă tabelelor lor cu propuneri pentru emigrări?

Fiecare organizaţie îşi înainta tabelele cu propuneri centralei lor din Timişoara, Arad sau Bucureşti.

C.D.E.-ul nu colabora în această perioadă, deci în 1948, toamna, cu grupările sioniste locale în întocmirea tabelelor pentru emigrări?

Nu.

S-au cerut atunci tabele cu cei care doresc să emigreze?

S-au cerut de la „Ichud" şi de la conducerea organizaţiei sioniste locale în legătură cu Vatikimii.

Unde s-au înaintat aceste tabele?

La Centrală, la Timişoara.

Cine făcea programările pentru emigrări?

Centrala făcea programările.

Atunci ce rost avea intervenţia d-tale la Agamy, dacă programările se făceau de centrala din Timişoara?

Aşa s-a hotărât, ca să intervenim la Agamy, pentru că el avea o autoritate asupra executivei sioniste din Timişoara şi putea să o convingă să mărească numărul emigranţilor din Arad.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

12 mai 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 11,40 şi s-a terminat la ora 14,00.

Într-unul din procesele verbale anterioare ai arătat că l-ai cunoscut pe Moshe Averbuch Agamy în anul 1948. Arată în ce au constat legăturile d-tale cu el de la această dată înainte?

https://biblioteca-digitala.ro

'În anul 1948, toamna, în septembrie sau octombrie, l-am vizitat pe Moshe Averbuch Agamy la sediul său din Bucureşti, cu scopul de a-l ruga să acorde mai mare atenţie Aradului în problema emigrării. La această întrevedere cu Agamy am fost împreună cu instructorul palestinian Stössel. I-am pus această problemă şi mi-a răspuns că emigrarea se va face probabil prin C.D.E. Lui Agamy i-am fost prezentat de Stössel, însă numele meu îi era cunoscut lui Agamy, fiind conducător al organizaţiei sioniste din Arad şi ştia că sunt membru în conducerea „Ichud"-ului din Arad. La sfârşitul lui octombrie 1948, l-am vizitat din nou pe Agamy, tot la sediul său din Bucureşti. La această întrevedere am fost împreună cu Maler Mauriciu, Solomon Chaim, Hirsch Iosif (toţi plecaţi) şi Kuhn Ştefan. Agamy ne-a chemat, cu această ocazie, ca să ne pună probema unificării „Ichud"-ului din Transilvania cu cel din vechiul regat. După discuţii înflăcărate cu Agamy, în legătură cu această unificare, s-a ajuns la hotărârea ca ea să se facă. Tot cu această ocazie, Agamy ne-a comunicat că emigrarea se face de acum înainte prin C.D.E. În primăvara anului 1949, l-am vizitat din nou pe Agamy la Legaţia Statului Israel din Bucureşti. La această întrevedere am fost împreună cu Solomon Chaim, Hirsch Iosif, Kuhn Ştefan. Organizaţiile sioniste, în această perioadă, nu mai funcţionau. Eu am venit de la Arad singur, cu trenul, şi am schimbat trenul la Timişoara, mai puţin Solomon Chaim, care s-a urcat în tren la Timişoara Fabrică. De la Timişoara am plecat cu rapidul la amiază şi am ajuns în Bucureşti seara, pe la orele 21. La Bucureşti, eu am tras, împreună cu Kuhn Ştefan, la Hotelul Athenée Palace. Hirsch Iosif a stat la Weinstein Iuliu (plecat), iar Solomon Chaim a stat la Athenée Palace. În dimineaţa următoare, ne-am întâlnit cu toţi la Legaţie, şi anume la Consulat, în camera de aşteptare. Solomonm Chaim a sosit primul şi ne-am întâlnit toţi trei în sala de aşteptare, la Consulat, unde am discutat cu Grestler până ce avenit şi Hirsch Iosif. După ce am sosit toţi, Solomon Chaim s-a dus şi l-a anunţat pe Mordehai Schorr că suntem toţi aici şi că vrem să stăm de vorbă cu Agamy. Agamy, însă, nu ne-a primit imediat şi a trebuit să mai aşteptăm. La un moment dat, a venit Moderhai Schorr şi ne-a spus că putem merge la Agamy; ne-am dus cu toţii la Agamy, care ne-a primit în biroul său. Solomon Chaim a început discuţia şi i-a spus lui Agamy că avem mulţi funcţionari sionişti şi vatikimi (sionişti vechi), care nu au din ce trăi şi-l roagă să intervină la prietenii noştri, ca aceştia să facă cumva să se obţină ajutoare pentru ei. Această teză a fost susţinută şi de către Hirsch Iosif, care a arătat, de asemenea, că este nevoie de aceste ajutoare. În această problemă, noi – adică eu şi Kuhn Ştefan – nu ne-am amestecat. La această problemă Agamy a răspuns că o va studia şi să mai treacă cineva dintre noi, pentru ca să obţină rezultatul. După aceea, tot Solomon Chaim i-a vorbit lui Agamy că sunt o serie de oameni care doresc să emigreze, însă nu au rude în Israel de la care să poată primi certificate şi l-a rugat să soluţioneze această problemă, în sensul că aceste persoane să poată primi certificate. Agamy ne-a cerut ca, rândul viitor, când mai venim, să aducem o listă cu numele acestor persoane şi va vedea ce poate face în această privinţă. După aceea, şi eu şi Kuhn Ştefan ne-am interesat despre situaţia politică şi economică din Israel, despre relaţiile cu arabii şi despre situaţia Mapamului ca forţă politică în Israel faţă de celelalte partide. De asemenea, ne-am interesat despre ceea ce crede el în legătură cu posibilităţile de emigrare din ţară. Agamy ne-a spus că ţara fiind după război, situaţia economică este grea, însă situaţia politică a Israelului este bună, că are relaţii la O.N.U. cu toate puterile şi este bine văzut în general de către toate statele din lume, atât de cele capitaliste, cât şi de cele socialiste. Războiul dus de Israel împotriva arabilor a fost urmărit cu simpatie de ambele tabere. Despre Mapam ne-a spus că este cea mai puternică forţă din Israel şi că el speră că şi la alegeri va fi aşa. Despre situaţia emigrărilor ne-a spus că, momentan, nu se duc tratative, însă el speră că se va rezolva

https://biblioteca-digitala.ro

favorabil şi această problemă. Agamy nu ne-a întrebat nimic şi cu aceasta întrevederea a luat sfârşit şi noi toţi, în afară de Solomon Chaim, care a mai rămas, ne-am înapoiat acasă.

Ancheta îţi cere ca Dta să răspunzi în mod sincer şi cinstit la întrebările ce ţi se pun. Ce ai dta de spus în această privinţă?

Am răspuns în mod sincer şi cinstit la întrebările ce mi s-au pus.

În intervalul de timp de la autodizolvarea organizaţiilor sioniste şi până la această vizită pe care o arăţi mai sus, ce i-aţi făcut-o lui Agamy, aţi mai discutat vreodată cu el?

Nu. Eu nu am avut nici o întrevedere. După câte ştiu eu, nici ceilalţi, adică Hirsch Iosif, Kuhn Ştefan şi eu, nu am avut o întrevedere cu el anterioară celei arătate mai sus. Solomon Chaim a mai fost la Legaţie, însă după câte mi-a spus, în legătură cu plecarea sa în Israel. Solomon Chaim era instructor palestinian pe linia „Ichud"-ului.

Despre autodizolvarea grupărilor sioniste nu aţi discutat cu Agamy?

Nu s-a discutat.

Când aţi discutat despre problema ajutoarelor, nu aţi discutat şi despre autodizolvarea grupărilor sioniste?

I-am spus că ar fi fost mai bună o dizolvare spontană a organizaţiilor sioniste, pentru că atunci nu ar fi fost atât de brutală şi că nu ar fi fost o campanie atât de aprigă împotriva conducătorilor sionişti.

Cele de mai sus i le-ai spus Dta lui Agamy din proprie iniţiativă sau te-a întrebat el despre problema autodizolvării?

Din proprie iniţiativă.

În legătură cu ce anume i-ai vorbit Dta lui Agamy despre aspectul autodizolvării?

A venit vorba despre articolele din ziare şi despre manifestaţiile publice ale C.D.E.-ului. Despre acestea a venit vorba atunci când Agamy ne-a întrebat care este situaţia noastră, a sioniştilor, dacă se duce vreo campanie contra noastră din partea C.D.E.-ului prin manifestaţii şi prin presă.

Ce i-aţi răspuns lui Agamy în legătură cu întrebările de mai sus?

I-am răspuns că există o campanie împotriva noastră prin presă şi manifestaţii publice din partea C.D.E. Că această campanie se duce prin demascări şi luptă ideologică.

Cum se explică faptul că dta, la prima întrebare, în legătură cu vizita din primăvara anului 1949, în răspunsul dtale arăţi că Agamy nu v-a întrebat nimic, pentru ca, în răspunsurile ulterioare la alte întrebări, să arăţi că Agamy totuşi v-a întrebat despre situaţia care există în urma dizolvării grupărilor sioniste?

Fiindcă nu am considerat că aceste întrebări ale lui Agamy ar constitui ceva important.

Dar dta ai fost întrebat direct dacă Agamy s-a interesat de urmările autodizolvării şi ai răspuns că nu, pentru ca apoi, în unul din răspunsurile dtale ulterioare, să arăţi că Agamy v-a întrebat despre acest lucru. Cum explici dta acest lucru?

Nu pot să spun cauza pentru că nu are motiv.

Ai fost corect în răspunsurile date la întrebările de mai sus?

Am fost corect.

https://biblioteca-digitala.ro

Atunci cum explici faptul că cele declarate de dta şi consemnate în prezentul Proces Verbal se contrazic una cu cealaltă?

Nu mi-am adus aminte.

Dar ca să răspunzi negativ la unele întrebări, la care apoi ai răspuns pozitiv, ţi-ai adus aminte?

M-am încurcat în această chestiune.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

19 mai 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 11,00 şi s-a terminat la ora 13,30.

Într-unul din procesele verbale anterioare, ai arătat discuţiile dumitale cu Agamy Moshe de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti. Arată acum despre ce probleme s-a interesat Agamy de la dta?

Agamy s-a interesat de la mine numai despre problema autodizolvării grupărilor sioniste.

Ce anume s-a interesat Agamy de la dta în legătură cu problema autodizolvării grupărilor sioniste?

Agamy s-a interesat cum s-a desfăşurat ocuparea sediilor grupărilor sioniste, dacă au fost toate ocupate şi dacă au decurs în linişte. I-am comunicat lui Agamy că nu au fost toate ocupate – spre exemplu, al grupării sioniste „Mizrachi" nu a fost ocupat. Despre ocuparea sediilor grupărilor sioniste, i-am comunicat lui Agamy că ea a decurs în linişte.

Cine mai era de faţă când Agamy s-a interesat de la dta despre aceste probleme.

De faţă mai erau Solomon Chaim, Hirsch Iosif şi Kuhn Ştefan.

Ei ce au discutat cu Agamy?

Solomon Chaim şi Hirsch Iosif au discutat cu Agamy despre problema certificatelor şi despre problema ajutorării. Kuhn Ştefan a discutat cu Agamy despre situaţia Israelului, altceva nu a mai discutat. Eu am discutat cu Agamy despre problema emigrărilor.

Pe ei nu i-a întrebat nimic Agamy?

Pe ei nu i-a întrebat nimic Agamy.

Ei ce făceau în timpul cât dta vorbeai despre modul cum s-a desfăşurat autodizolvarea la Arad?

Stăteau şi ascultau. Ei nu au vorbit lui Agamy despre modul cum a decurs autodizolvarea în alte părţi, ci au stat şi au ascultat la cele relatate de mine în legătură cu această problemă.

Ce rol avea Kuhn Ştefan în organizaţia sionistă?

https://biblioteca-digitala.ro

Era membru în executiva sionistă pentru Transilvania, care-şi avea sediul la Timişoara şi membru în conducerea centrală pentru Transilvania a „Ichud"-ului.

Cum se explică faptul că lui Agamy, în legătură cu problema autodizolvării grupărilor sioniste, i-ai răspuns dta şi nu Kuhn Ştefan, care era într-un post mai de răspundere în organizaţia sionistă?

Fiindcă Agamy s-a interesat asupra modului cum a decurs autodizolvarea la Arad şi în această privinţă eram eu mai în măsură decât Kuhn Ştefan să-i dau relaţii lui Agamy.

De ce s-a interesat Agamy tocmai la Arad cum a decurs autodizolvarea şi nu în altă parte?

Pentru că eram eu acolo. În ceea ce priveşte autodizolvarea la Timişoara, despre acest lucru cred că i-a comunicat Solomon Chaim.

Pe ce te întemeiezi dta când faci propunerea că Solomon Chaim i-ar fi comunicat acest lucru lui Agamy?

Presupun acest lucru, întrucât Solomon Chaim, după autodizolvarea grupărilor sioniste, ştiu că l-a vizitat pe Agamy şi deci pot să presupun fără să am vreo bază concretă că el i-a vorbit despre acest lucru.

Cum se explică faptul că în procesul-verbal din ziua de 12 mai a.c., fiind întrebat dacă, cu ocazia acestei vizite, s-a discutat despre autodizolvarea grupărilor sioniste, dta negi, pe când în procesul verbal de azi, vii şi arăţi că Agamy s-a interesat despre acest lucru şi chiar dta ai fost acela care i-ai dat relaţiile necesare?

Nu mi-am adus aminte aşa de detaliat despre acest lucru.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

3 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 20,15 şi s-a terminat la ora 24,10.

Dumneata îl cunoşti pe ing. Fried Leon?

Pe ing. Fried Leon îl cunosc din primăvara anului 1948.

Cum l-ai cunoscut pe ing. Fried Leon?

În primăvara anului 1948, am auzit despre el că a fost ales ca secretar general al Organizaţiei Sioniste din Transilvania, unde a funcţionat până la autodizolvarea sionismului. După alegerea lui ca secretar general, a venit în control la organizaţia sionistă din Arad şi l-am cunoscut personal. De asemenea, l-am mai întâlnit de câteva ori cu ocazia vizitelor pe care le făcea preşedintelui Organizaţiei Sioniste din Transilvania, care locuia la Arad. În vara anului 1948, când a ţinut o conferinţă la organizaţia sionistă „Ichud" din Arad, din care făceam şi eu parte, l-am invitat cu soţia la mine acasă, la masa de seară şi, cu această ocazie, mi-a povestit de soarta lui, pe unde a fost şi cum s-a reîntors acasă.

Arată sincer ce ţi-a povestit ing. Fried Leon din viaţa sa, la masă?

https://biblioteca-digitala.ro

Mi-a povestit că, înainte de război, a emigrat în Palestina şi, în ajunul războiului, 1941-1945, a venit în ţară ca să-şi vadă părinţii şi nu a mai putut să plece înapoi pentru că a început războiul. În timpul războiului a stat la Budapesta şi a lucrat într-o organizaţie sionistă, unde făcea acte false pentru creştinarea evreilor în scopul salvării lor, ca să nu fie deportaţi de fascişti.

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, ing. Fried Leon a participat la şedinţele ilegale?

La şedinţele ilegale din Timişoara la care am participat eu, nu l-am văzut şi nu ştiu dacă a participat la alte şedinţe ilegale. Dar acest fapt poate să ştie mai precis Kuhn Ştefan şi Stein Israel dintre cei care mai sunt în ţară.

Răspunde sincer dacă ing. Fried Leon ştia că Legaţia Statului Israel ajută cu bani pe foştii conducători sionişti?

Despre această problemă nu am discutat cu el, dar cred că ştia şi cred că a primit şi el din banii pe care îi dădea Legaţia Israelului pentru că şi el se încadra în criteriile din care se acordau ajutoarele băneşti la funcţionarii sionişti şi săraci. La sfârşitul anului 1950, ne-am întâlnit cu Stein Israel şi, din discuţiile avute, l-am întrebat şi despre ing. Fried Leon, de felul cum o mai duce, în general, cu viaţa, şi mi-a răspuns că, din punct de vedere material, o duce greu şi îi dă şi lui ajutor bănesc din sumele primite de la Legaţia Israelului pentru acest scop. Dar şi acest fapt îl poate şti mai bine Kuhn Ştefan şi Stein Israel, pentru că ei au împărţit ajutoarele băneşti la funcţionarii sionişti din Timişoara.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

5 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 20,10 şi s-a terminat la ora 24,30.

Cum l-ai cunoscut pe Kuhn Ştefan?

Pe Kuhn Ştefan I-am cunoscut prin anii 1930-1931, fiind înscrişi în organizaţia sionistă a tineretului evreu („Barisia"), în care am activat până în anul 1941, când a fost desfiinţat de guvernul antonescian.

Ce politică a făcut Kuhn Ştefan după 23 august 1944?

A făcut politică sionistă până la autodizolvarea organizaţiei sioniste, la sfârşitul anului 1948.

Ce funcţie a deţinut Kuhn Ştefan în organizaţiile sioniste?

A deţinut funcţia de membru în conducerea Organizaţiei „Ichud" din Transilvania, unde a fost salarizat până la autodizolvare. În această perioadă, a fost şi activist salarizat la C.D.E., regionala Timişoara.

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, ce legături ai avut cu el?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, am continuat legăturile cu el ca şi înainte de autodizolvare. Ne întâlneam la mine acasă, în Arad, la el acasă, în Timişoara, şi acasă la

https://biblioteca-digitala.ro

alţi prieteni sionişti din Timişoara, care, în prezent, sunt plecaţi în Israel. De asemenea, am fost cu el de două ori la Legaţia Israelului.

Ce probleme ai discutat cu Kuhn Ştefan la întâlnirile avute după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, la întâlnirile avute cu Kuhn Ştefan, am discutat toate problemele ivite în cadrul sionismului, ca: în vara anului 1949, am discutat despre modul cum să cerem ajutorul bănesc de la Legaţia Israelului pentru foştii funcţionari sionişti, am discutat modul de repartizare a ajutorului bănesc după primirea lui, am discutat necesitatea de intervenţie la Legaţia Israelului pentru obţinerea certificatelor de emigrare a sioniştilor în Israel, am discutat despre arestările sioniştilor, fapt despre care eram întrebat şi la Legaţia Israelului, dacă se ştie despre arestările sioniştilor care se făceau. Când am fost cu el la Legaţia Israelului, am discutat despre modul cum a decurs autodizolvarea organizaţiilor sioniste, precum şi problemele mai sus arătate.

Ce mai ştii despre Kuhn Ştefan?

În toamna anului 1951, mi-a spus că a fost chemat la Securitatea din Timişoara şi a dat informaţii despre schema organizaţiilor sioniste şi despre foştii conducători sionişti din Timişoara.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

6 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,15 şi s-a terminat la ora 14,20.

Cum l-ai cunoscut pe Stein Israel?

Pe Stein Israel l-am cunoscut la şedinţele sioniste, în anul 1947 sau 1948, la Arad sau la Timişoara.

Ce funcţie avea Stein Israel în organizaţia sionistă?

Stein Israel avea funcţia de activist salarizat la organizaţia sionistă „Poale Zion", care aparţinea Partidului Mapam.

Ce legături aveai cu Stein Israel, înainte şi după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Înainte de dizolvarea organizaţiei sioniste, mă cunoşteam cu el, dar nu aveam legătură apropiată; în vara anului 1950, când a plecat Hirsh Iosif şi urma să plece şi Fischer Paul în Israel, a fost însărcinat el cu distribuirea ajutorului bănesc pentru foştii funcţionari sionişti din Timişoara. De la acea dată, am avut legături apropiate cu Stein Israel şi m-am întâlnit la mine acasă, în Arad, la el acasă, în Timişoara, şi la locuinţa lui Kuhn Ştefan, tot la Timişoara. La această întâlnire, am discutat modul cum să distribuim ajutoarele băneşti la foştii funcţionari sionişti. Despre arestările foştilor conducători sionişti, despre vizitele pe care le făceam la Legaţia Israelului şi despre momentul politic care ni se făcea la Legaţie privitor la situaţia politică şi economică a Israelului.

https://biblioteca-digitala.ro

De câte ori ai fost cu Stein la Legaţia Israelului şi pentru ce scopuri anume?

Cu Stein Israel am fost numai de două ori la Legaţie, dar ştiu că mergea şi singur la Legaţie atunci când avea ocazie să meargă la Bucureşti. Când am fost cu Stein Israel la Legaţie, am întrebat despre arestările sioniştilor, dacă se ştie unde sunt, cum sunt şi dacă va fi un proces cu ei, fapt care ne interesa în calitate de conducători. În acelaşi timp, am fost întrebaţi de către Legaţie despre procentajul renunţării plecărilor şi cauzele renunţărilor, despre situaţia cultului mozaic, în general, cum se prezintă. Am mai fost întrebaţi dacă mai este necesar să ne dea ajutorul bănesc ce era acordat pentru foştii funcţionari sionişti, pe care voiau să-l retragă, în urma plecărilor masive, la care ne-am opus şi a continuat. După aceste discuţii, mi s-a făcut un moment politic despre situaţia politică şi economică a Israelului, în general, cât şi despre situaţia partidului Mapai, care era atunci într-o criză de fracţiune în Israel.

Ce probleme ai mai rezolvat cu Stein Israel?

În toamna anului 1951, m-am întâlnit la Timişoara cu Stein Israel şi Kuhn Ştefan şi am discutat despre problema arestărilor care se efectuau în rândul foştilor conducători sionişti şi chiar a unor sionişti care funcţionau la Legaţia israeliană. La această şedinţă, am mai discutat modul cum am putea rupe legătura cu Legaţia Israelului sau înlocuirea noastră cu alte elemente sioniste, pentru continuarea legăturilor, în scopul de a ne feri pe noi de vreo eventuală arestare sau chiar de urmărirea noastră de către organele Securităţii Statului. În luna ianuarie a.c., am trimis lui Stein Israel, la Timişoara, prin soţia mea, suma de 120.000 din banii pe care fiecare i-am adus de la Legaţie pentru autorul foştilor funcţionari sionişti, la care trebuia să-i distribuim înainte de reforma bănească.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

12 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 20,15 şi s-a terminat la ora 24,25.

Când au fost autodizolvate organizaţiile sioniste din Transilvania?

Autodizolvarea organizaţiilor sioniste din Transilvania a fost efectuată în luna decembrie 1948.

Ce funcţii ai avut ultima dată în conducerea organizaţiilor sioniste?

Până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste, am fost preşedintele organizaţiei sioniste grupa locală Arad, membru în conducerea Partidului „Ichud" din Arad şi membru în executiva largă a Partidului „Ichud" din Transilvania.

Când ai fost numit în aceste funcţii sioniste?

În funcţia de preşedinte al organizaţiei sioniste din Arad am fost numit în anul 1947. În funcţia de membru în conducerea Partidului „Ichud" din Arad am fost numit în anul 1945, ca membru în executiva largă a Partidului „Ichud" din Transilvania, am fost numit în anul 1946.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce funcţii ai avut în timpul autodizolvării organizaţiilor sioniste?

În timpul autodizolvării organizaţiilor sioniste, nu am avut nici un fel de funcţie.

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, ce funcţii ai îndeplinit?

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, am avut funcţia: ca să ţin legătura cu unii dintre foştii conducători sionişti din Timişoara. Am avut funcţia să ţin legătura cu Legaţia israeliană pentru diferite probleme, ce le necesitau sioniştilor. Am mai avut calitatea să primesc ajutoare băneşti de la Legaţia Israelului şi să plătesc la foşti funcţionari ai organizaţiilor sioniste, precum şi la unii sionişti vechi şi săraci.

Arată cum ţineai legătura cu foşti conducători sionişti din Timişoara.

Aceste legături le ţineam prin telefon şi ne întâlneam din nou acasă, unde veneau şi ceilalţi.

Cum se numesc aceşti conducători şi unde se află în prezent?

Aceşti conducători se numeau Solomon Chaim, Hirsch Iosif, Fischer Paul şi Feuerstein Otto, toţi patru sunt plecaţi în Israel; iar Kuhn Ştefan, Stein Israel, Weiss Ludovic şi subsemnatul, în prezent, suntem arestaţi.

Câte întâlniri ai avut de la autodizolvarea organizaţiilor sioniste şi până când ai fost arestaţi?

Nu pot să apreciez câte întâlniri am avut, deoarece au fost foarte multe.

Ce probleme ai discutat la întâlnirile avute?

La întâlnirile avute, am discutat probleme diferite, ca: Weiss Ludovic, care a fost directorul Fondului Naţional Evreiesc până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste, când a predat Fondul C.D.E.-ului a mai reţinut o sumă de bani. Această sumă nu o cunosc precis, dar ştiu că din ea a fost finanţată plecarea clandestină din ţară a numiţilor Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Hupert Filip. După plecarea acestora, l-am invitat la o întâlnire şi am discutat cu el despre bani, dacă mai are, ca să-i ajutăm pe foştii funcţionari sionişti, el ne-a răspuns că mai are suma de 600.000 lei şi a cerut să-i recunoaştem aceşti bani ca salariul său pentru doi ani de zile înainte. I-am spus că nu suntem de acord cu el şi am hotărât să lucrăm fără el. Aceste fapte le-am adus şi la cunoştinţa Legaţiei Israelului cu prima ocazie când am fost. În vara anului 1949, Weiss Ludovic a primit de la Legaţia Israelului suma de 500.000 lei, pentru ca să-i ajute pe foştii funcţionari ai organizaţiilor sioniste; dar neavând legătură cu ei, trebuia să ne dea bani nouă, însă, pentru faptul că ei s-au certat cu noi, a dus banii înapoi la Legaţie şi a invocat motivul că nu vrea să se ocupe cu acţiunea de ajutorare a sioniştilor. Ce probleme am discutat şi modul de distriuire a banilor pe care îi primisem de la Legaţia sraelului pentru sionişti, adică ce categorii de sionişti trebuiau să primească şi ce sume de bani; cine trebuia să-i distribuie şi în ce localităţi. Am mai discutat şi despre arestarea sioniştilor, cine a mai fost arestat, pentru ce au fost arestaţi. Pentru că Stein Israel a venit cu un zvon din Bucureşti, că unii dintre sioniştii arestaţi s-ar afla închişi la penitenciarul Gherla din Transilvania. Kuhn Ştefan, care se afla în concediu, a mers special la Cluj şi s-a interesat, dar a venit fără nici un rezultat. De asemenea, am mai discutat despre toate problemele care mi se spuneau la Legaţie, atunci când mă duceam pe acolo.

Când ai luat prima legătură cu Legaţia Israelului şi cu cine ai mai fost?

Prima legătură cu Legaţia am luat-o în primăvara anului 1949, când am fost cu Solomon Chaim, Hirsch Iosif şi Kuhn Ştefan, pentru ajutorul sioniştilor.

https://biblioteca-digitala.ro

De câte ori ai fost la Legaţia Israelului?

La Legaţie am fost de vreo zece ori.

Despre ce probleme erai întrebat la Legaţie, când mergeai?

Când mergeam la Legaţia, am fost întrebat despre problemele următoare: posibilităţile de treceri clandestine a frontierei pe la Arad; dacă se mai aude, în rândurile evreilor, de treceri clandestine; despre starea de spirit a populaţiei evreieşti din Arad privitor la emigrări; dacă sunt renunţări şi cauzele lor. Când s-au făcut arestări, în 1950, am fost întrebat dacă în Transilvania s-au făcut arestări în rândurile foştilor conducători sionişti; am fost întrebat despre poziţia C.D.E.-ului faţă de emigrare şi, în general, despre lupta contra sionismului. De asemenea, am mai fost întrebat despre dislocările populaţiei din Banat, dacă au fost evrei între ei şi în ce număr.

Ce răspunsuri ai dat la problemele care ai fost întrebat de conducerea Legaţiei Israelului?

Despre problemele care am fost întrebat de Legaţia Israelului am răspuns următoarele: în legătură cu trecerile clandestine, am spus că nu se mai aude nimic; asupra stării de spirit a populaţiei evreieşti pentru emigrare, am spus că o mare parte dintre ei s-au şi înscris, din diferite categorii, iar C.D.E.-ul, la început, nu a luat nici o atitudine, dar mai târziu au început propaganda împotrivă; asupra renunţărilor şi cauzele lor, am spus că sunt renunţări datorită muncii duse de C.D.E., din casă în casă, de lămurire şi a scrisorilor venite din Israel, în care se arată situaţia proastă care se află acolo. Despre arestările din Transilvania am spus că am cunoştinţă numai de două arestări din rândurile foştilor conducători sionişti; asupra dislocării populaţiei din Banat, am spus că nu cunosc precis dacă au fost şi evrei, iar dacă au fost, trebuie să fie un număr foarte mic, pentru că în satele din Banat locuiau evrei puţini.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

13 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 8,30 şi s-a terminat la ora 14,10.

În procesul verbal anterior, ai arătat că, în primăvara anului 1949, ai fost cu Solomon Chaim, Hirsch Iosif şi Kuhn Ştefan la Legaţia Statului Israel şi aţi cerut ajutor bănesc pentru funcţionarii sionişti. Arată de câte ori ai fost la Legaţia Statului Israel şi ai primit ajutor bănesc?

Ajutor bănesc am primit de vreo şase ori, personal, de la Legaţia Israelului din Bucureşti.

Ce ajutoare băneşti ai primit şi de la cine anume?

Am mai primit ajutor bănesc, dar tot de la Legaţia Israelului, indirect, prin foştii conducători sionişti din Timişoara, ca: Hirsch Iosif, Fischer Paul şi Stein Israel.

https://biblioteca-digitala.ro

Cât ajutor bănesc ai primit, indirect, de la Legaţia Israelului prin foştii conducători sionişti din Timişoara cu care colaborai?

Nu pot să precizez suma de bani, cât mi-au trimis, dar pot să spun că din anul 1949 şi până în luna ianuarie 1952, am primit circa 70.000 lei lunar în medie.

Ce sume de bani ai primit, personal, de la Legaţia Israelului din Bucureşti şi în ce perioadă de timp?

În perioada de timp din toamna anului 1949 şi până în luna decembrie 1951, am primit , personal, de la Legaţia Israelului din Bucureşti, suma de 1.225.000 lei.

În afară de cele mai sus arătate, ai mai primit bani de la cineva?

În vara anului 1951, am mai primit suma de 250.000 lei de la Legaţia Israelului, prin numitul Kraus Ştefan, care a fost pe la Legaţie cu ocazia plecării mamei lui în Israel.

În ce calitate ai ridicat ajutorul bănesc de la Legaţia Israelului pentru funcţionarii sionişti.

Ajutorul bănesc de la Legaţia Israelului l-am ridicat în calitate de fost conducător sionist, care vedeam o continuare a sionismului prin ajutorul dat şi legăturile cu Legaţia Israelului.

Cine ţi-a dat ajutorul bănesc, de fiecare dată, în Legaţia Israelului?

Ajutorul bănesc, în Legaţia Israelului din Bucureşti, l-am primit de la următorii: Moshe Averbuch Agamy, prim consilier, Halevy Eliezer, însărcinat cu afaceri, Ehud Avriel Überall, ministru plenipotenţiar, şi Zwy Loker, consul.

Arată scopul pentru care ţi s-a dat ajutorul bănesc de către conducătorii Legaţiei Israel.

Conducătorii Legaţiei Israelului care mi-au dat ajutorul bănesc nu au fixat alte scopuri decât acela pentru care le-am cerut noi, ca să-i ajutăm pe foştii funcţionari sionişti, vechii sionişti săraci şi pe cei care plecau în Israel şi nu aveau bani suficienţi pentru scoaterea actelor şi a fotocopiilor care erau necesare pentru paşapoarte.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

27 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 20,15 şi s-a terminat la ora 24,25.

Dta ai cunoştinţă de transferuri de valută făcute prin Legaţia Israelului din Bucureşti?

Da, am cunoştinţă de unele transferuri de bani făcute prin Legaţia Israelului din Bucureşti.

Arată transferurile băneşti de care ai cunoştinţă că s-au făcut prin Legaţie şi de cine anume?

https://biblioteca-digitala.ro

În vara anului 1949, Weiss Ludovic a venit la mine acasă, la Arad, şi, printre alte discuţii, mi-a povestit că are unele neplăceri din partea unui anume Maler din oraşul Deva, căruia îi făcuse un transfer de bani prin Legaţia Israelului din Bucureşti şi suma plătită nu a fost dată în Israel, unde fusese trimisă. Această problemă eu o cunoşteam mai dinainte cu câteva săptămâni de la Hirsch Iosif şi de la Kuhn Ştefan. După o perioadă de circa o lună de zile, a venit la mine acasă, la Arad, acel Maler din oraşul Deva şi mi-a spus că a fost trimis la mine de Weiss Ludovic, în scopul de a-l asigura că suma de bani pe care i-o dăduse nu a fost însuşită şi a fost predată Legaţiei pentru a-i transfera în Israel. I-am arătat acelui Maler că problema lui cu banii o cunosc şi l-am asigurat că Weiss Ludovic nu şi-a însuşit nimic din suma pe care a primit-o de la el şi a dat-o la Legaţie ca să-i transfere în Israel. Văzându-l pe acel Maler neliniştit, i-am propus ca să meargă, împreună cu Weiss Ludovic, la Legaţie, pentru a se convinge că banii au fost trimişi în Israel. În luna august 1949, m-am întâlnit cu Weiss Ludovic în Bucureşti şi am mers la Legaţie pentru diferite probleme. În discuţiile pe care le-am avut cu Agamy, Weiss Ludovic a scos din buzunar o scrisoare poştală şi i-a dat-o lui Agamy; scrisoarea îi fusese trimisă de Maler, în care îl ameninţa că dacă nu va lămuri transferul cu banii care îi dăduse, îl va denunţa la Miliţie. Agamy i-a răspuns lui Weiss Ludovic că acel Maler poate ca să-l denunţe la Miliţie pentru că atunci va cădea şi el, adică Maler. Când am văzut care este situaţia, atunci am arătat şi eu că Maler a fost şi la mine acasă, în Arad, unde l-am văzut foarte neliniştit asupra banilor daţi. Agamy mi-a răspuns ca să fim liniştiţi, pentru că problema transferului de bani se va aranja. Dacă această problemă s-a rezolvat sau nu, nici până în prezent nu ştiu, pentru că eu am rupt toate legăturile pe care le aveam cu Weiss Ludovic.

Ce sumă de bani a dat Maler lui Weiss Ludovic pentru a-i transfera în Israel prin Legaţie?

Nu ştiu ce sumă de bani a fost, dar cred că au fost câteva sute de mii de lei, pentru că altfel nu-şi avea rost transferul.

De ce Maler a dat banii lui Weiss Ludovic şi nu s-a dus el personal la Legaţie ca să-şi transfere banii în Israel?

După câte ştiu, Legaţia nu face transferuri pentru elemente necunoscute şi sigur că Maler l-a cunoscut pe Weiss Ludovic, care era cunoscut de toată populaţia evreiască din Transilvania, în calitate de director al Fondului Naţional Evreiesc.

Cine este acest Maler şi cum se mai numeşte?

După câte ştiu, acest Maler era un comerciant în oraşul Deva. Restul nu mai ştiu nimic, pentru că am stat foarte puţin cu el de vorbă.

Cine mai cunoaşte această problemă?

Această problemă o mai cunoaşte numai Kuhn Ştefan, dintre cei care se mai află în ţară, pentru că el mi-a povestit înainte de a-l cunoaşte eu pe Maler.

Când a venit acel Maler la dta acasă, în ce calitate şi cu ce scop l-ai asigurat că transferul său de bani se va face în Israel?

Asigurarea pe care i-am dat-o lui Maler despre transferul de bani pe care îi dăduse lui Weiss Ludovic, am făcut-o în calitate de colaborator sionist, iar scopul a fost acela de a nu se face un scandal şi să nu afle publicul.

Ce transferuri a mai făcut Weiss Ludovic?

https://biblioteca-digitala.ro

Cazuri concrete nu cunosc, dar mi-au povestit Hirsch Iosif şi Kuhn Ştefan că în Timişoara se zvoneşte că Weiss Ludovic face transferuri de bani în Israel, prin Legaţie.

Arată ce fel de transferuri mai cunoşti?

În primăvara anului 1949, un conducător sionist din oraşul Petroşani, anume Biber Iosif, care este rudă cu mine, a fost la Timişoara şi a aranjat un transfer de 250.000 lei cu Solomon Chaim, care urma să-l facă prin Legaţia Israelului. Biber Iosif nu avea bani la el şi, după câteva zile, mi-a trimis mie, prin cumnatul său, anume Bandel Chaim şi eu i-am trimis lui Solomon Chaim la Timişoara prin Hirsch Iosif, care venise pe la mine, în Arad. Acest transfer a ţinut, la Legaţia Israelului din Bucureşti, până în toamna anului 1950, când Biber Iosif, Hirsch Iosif şi Solomon Chaim au ajuns în Israel şi au aranjat chestiunea acaolo, după cum mi-au scris ei.

De ce Biber Iosif a aranjat transferul de bani cu Solomon Chaim din Timişoara şi nu cu Legaţia Israelului din Bucureşti?

Pentru că Biber Iosif nu mergea pe la Legaţie şi alt motiv a fost acela pentru că a vrut să ajute pe Solomon Chaim ca să acopere cheltuielile care s-au ivit cu o nereuşită trecere de frontieră organizată clandestin de el.

Dta ai mai contribuit la alte transferuri în afară de cele arătate până acum?

Da, am mai contribuit şi la alt transfer.

Arată la ce transfer ai mai contribuit.

În luna septembrie 1949, Hirsch Iosif a venit la mine acasă, în Arad, şi mi-a spus că a fost la Legaţie să ia bani pentru continuarea ajutorului sionist şi i s-a spus că Legaţia nu are bani şi dacă mai avem pe cineva să facă un transfer de bani, atunci să oprim noi banii pentru ajutorul sioniştilor şi contravaloarea o vor plăti ei în Israel. În felul acesta, s-a găsit un anume Homnner Dezideriu, comerciant în Petroşani, şi după câteva zile mi-a adus mie la Arad suma de 250.000 lei, pe care i-am dat-o lui Hirsch Iosif şi a plătit ajutorul sioniştilor din Transilvania. După acest fapt, Hirsch Iosif a fost la Legaţie în Bucureşti şi a făcut cunoscut despre suma de bani pe care am luat-o şi am plătit ajutorul sioniştilor. În vara anului 1950, când a plecat şi Homnner Dezideriu în Israel, a scris părinţilor săi în Arad, că tocmai atunci a primit transferul în lire israeliene, contravaloarea sumei de 250.000 lei pe care îi depusese.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

30 iunie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 9,15 şi s-a terminat la ora 14,35.

Dumneata ai avut cunoştinţă de plecările clandestine din ţară, după 1948, prin frontiera Ardealului?

Da, am avut cunoştinţă, dar numai de unele plecări clandestine şi chiar a membrilor din organizaţiile sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată ce plecări clandestine au fost organizate din țară și cum au fost organizate?

Până în toamna anului 1948, au fost multe plecări clandestine din țară, prin forntiera Ardealului, și chiar din localitate, dar nu știu precis cum s-au făcut. În luna ianuarie 1949, într-o seară, am fost chemat de Hupert Filip, fostul președinte al Organizației Sioniste din Transilvania, la el acasă, în Arad, unde l-am găsit pe Mauriciu Maler, fostul secretar general al Partidului „Ichud" din Transilvania, și pe dr. Kalmar Ion, fost membru în conducerea Partidului „Ichud" din Arad. În discuțiile avute cu ei, mi-au spus spus că m-au chemat ca să-mi iau rămas bun de la Mauriciu Maler, care pleacă împreună cu Szende Ștefan, fostul director al Fondului Sionist de Investiție din Timișoara. Plecarea lor a fost organizată de Hupert Filip și de Solomon Chaim, printr-un anume Fogel, din Arad, care se ocupa cu treceri clandestine. După circa o săptămână de zile de la plecarea celor de mai sus, am fost pe la Hupert Filip și l-am găsit la el pe Fried Leon din Timișoara (în prezent, arestat), care mi-a spus că este trimis de Solomon Chaim la Oradea, ca să-l aducă pe Șerban Adalbert, fost secretar al Partidului „Ichud" din Oradea, dar, scăpând trenul și nemaiputând merge, a venit la Hupert acasă; am dat telefon sus-numitului la Oradea și l-am întrebat dacă vine cineva pentru excursie după cum eram înțeleși. Din Oradea ni s-a răspuns că nu mai vine nimeni; Hupert, care se pregătea mai de mult să plece în Israel, unde își trimisese copiii și bagajul, atunci s-a hotărât și a plecat împreună cu soția. Această plecare clandestină a fost organizată de Solomon Chaim și de Fogel.

Ce treceri clandestine ați mai făcut prin frontiera Ardealului?

În primăvara anului 1949, Solomon Chaim mi-a spus că în acea zi vor pleca clandestin trei tineri sioniști din Timișoara și din București, prin frontiera Ardealului. Solomon Chaim i-a pus pe tineri în legătură cu Fogel ca să-i treacă granița. La graniță, tinerii au fost prinși de autorități și au fost aduși la Poliția din Arad. În timpul cercetărilor, unul dintre tineri a fost escortat de poliție în cartierul evreiesc, ca să le arate unde au avut locul de întâlnire și cu cine (adică Fogel). Cetățenii care l-au cunoscut pe tânăr, m-au înștiințat la telefon despre cele sus arătate. Subsemnatul i-am răspuns ca să-l urmărească și să mă țină în legătură cu ce va face tânărul arestat. În aceeași zi, a venit la mine avocatul Weinbergher Dan Ion (în prezent, este plecat), care era un intervenționist și mi-a spus că a fost pe la poliție și i-a văzut pe tinerii arestați. Dintre sioniștii care mai sunt în țară și m-au înștiințat la telefon, este tânărul Mordoș Nicolae, de profesie electrician, cu domiciliul în Arad, str. 6 Martie. Pentru ca tinerii arestați să fie salvați, subsemnatul am dat telefon la Timișoara lui Kuhn Ștefan și i-am spus despre cele întâmplate cu tinerii arestați. Kuhn Ștefan mi-a răspuns la telefon ca să organizez grăbirea cercetărilor la poliția din Arad și, în momentul când tinerii vor fi înaintați Parchetului Militar din Timișoara, să-l înștiințez prin telefon. Acest lucru l-am și făcut.

Arată cum ai organizat grăbirea cercetării tinerilor sioniști din Arad?

M-am dus acasă la avocatul Weinbergher, care era un cunoscut intervenționist, și l-am rugat să se ocupe și să grăbească cercetările tinerilor arestați la poliția Aradului. De asemenea, l-am rugat ca să mă țină și pe mine la curent, ca să știu când aceștia vor fi înaintați la Parchetul Militar din Timișoara. Această problemă am rezolvat-o în Arad și, în momentul când am fost trimis la Timișoara, l-am înștiințat pe Kuhn Ștefan, care s-a ocupat de procesul lor acolo, împreună cu un alt avocat pe care nu îl cunosc. Nu cunosc precist la cât au fost condamnați tinerii sioniști, pentru că au făcut recurs și cred că li s-a redus pedeapsa sub doi ani. Pentru intervenția făcută la Poliția din Arad, avocatul Weinberger a primit suma de 30.000 lei de la Solomon Chaim, care era instructor palestinian.

https://biblioteca-digitala.ro

Mai ai ceva de spus în legătură cu trecerile clandestine peste frontiera Ardealului?

La două zile după plecarea lui Mauriciu Maler şi Szende Ştefan, am fost pe la Hupert Filip şi mi-a spus că au sosit şi soţiile celor doi plecaţi din Timişoara (Maler şi Szende) şi au fost duse la socrul lui Hupert, unde au stat timp de trei zile, până când s-a organizat trecerea lor clandestină şi au plecat fără ca să păţească nimic. Pentru această trecere s-a plătit lui Fogel câte 100.000 lei de persoană, ca şi pentru celelalte treceri clandestine, din fondul de rezervă sionist care era rezervat pentru orice eventualitate sionistă.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

8 iulie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 12,40 şi s-a terminat la ora ...

Ancheta îţi cere să arăţi cum ai luat contact prima dată cu Legaţia Statului Israel din Bucureşti?

Am luat contact cu Legaţia Statului Israel, pentru prima dată, în primăvara anului 1949, luna martie sau aprilie. După autodizolvarea organizaţiei sioniste, ne întâlneam la Timişoara şi la Arad, în secret, cu conducătorii sionişti, Feuerstein Otto, Fischer Paul, Hirsch Iosif şi Solomon Chaim, fost instructor palestinian, plecaţi în Statul Israel. La aceste şedinţe mai participau şi următorii: Weiss Ludovic, Kuhn Ştefan şi, mai târziu, Stein Israel. Scopul acestor şedinţe secrete, înainte de a lua contact cu Legaţia Statului Israel, era de a ne întruni conducătorii sionişti pe care i-am arătat mai sus, să reexaminăm situaţia sioniştilor şi sionismului în general. Adică, în aceste şedinţe secrete, urma să discutăm despre problemele ce se iveau în urma autodizolvării organizaţiei sioniste. Această primă şedinţă a fost convocată de Solomon Chaim, instructor palestinian, care mi-a dat un telefon la Arad, unde eu locuiam, să vin la Timişoara pentru a participa la această şedinţă. Această şedinţă s-a ţinut în luna februarie sau martie 1949. În luna martie, cu o săptămână-două după prima şedinţă, ne-am întâlnit din nou, convocaţi fiind de Solomon Chaim, problema necesităţii intervenţiei noastre la Legaţie fiind ca să primim ajutoare pentru foştii conducători şi funcţionari sionişti, care încă nu se încadraseră în câmpul muncii şi erau într-o stare materială proastă. Tot la această şedinţă, s-a hotărât că acei care vor pleca la Legaţia Statului Israel să intervină să primească certficate de emigrare în Statul Israel şi pentru acei care nu le aveau. La această şedinţă nu s-a hotărât cine va merge la Legaţie, rămânând ca instructorul palestinian Solomon Chaim să-i anunţe pe cei care vor merge să facă această intervenţie la Legaţie. Între timp, eu şi Hirsch Iosif ne mai întâlneam atunci când el venea la Arad. La fel se întâmpla şi cu Solomon Chaim, instructor palestinian, care venea la Arad. La întâlnirile ce le-am avut cu cei doi arătaţi mai sus, am discutat despre trecerile ilegale peste frontieră care au avut loc. Peste frontieră au trecut ilegal Maler Mauriciu, Szende Ştefan, care au plecat împreună, despre plecarea cărora am aflat în seara plecării, iar despre plecarea lui Hupert am ştiut mai înainte. Mai aveam cunoştinţă de plecarea ilegală a trei tineri – organizată tot de Solomon Chaim şi Weiss Mondi –, care au fost arestaţi. În luna

https://biblioteca-digitala.ro

aprilie 1949, Solomon Chaim, venind la Arad, mi-a comunicat că eu, împreună cu Solomon, Hirsch Iosif şi Kuhn Ştefan, să mergem la Legaţie de a se pune aceste probleme de care am vorbit eu mai înainte. În urma acestei hotărâri, eu am plecat cu trenul din Arad la Timişoara. De la Timişoara am continuat drumul, împreună cu Hirsch Iosif, Solomon Chaim şi Kuhn Ştefan, la Bucureşti. Menţionez că o dată cu noi, de la Timişoara la Bucureşti, a mers şi soţia lui Solomon Chaim, fără a avea legătură cu problema. Ajunşi la Bucureşti, seara, am mers la Hotel Athenée Palace, eu împreună cu Kuhn Ştefan. Solomon cu soţia au mers tot la acelaşi hotel. Hirsch Iosif a mers la o rudă a sa, Weinstein Iuliu. A doua zi dimineaţa, ne-am întâlnit în clădirea Legaţiei, toţi cei arătaţi mai sus, în afară de soţia lui Solomon. Primul contact l-am luat cu Ghertler, care era portar. După aceea, împreună cu Solomon, am mers la Moderhai Schorr, toţi patru. I-am spus scopul venirii noastre la Legaţie. După aceea, el ne-a anunţat la Moshe Agamy. După circa o oră de aşteptare, am intrat toţi patru la Agamy, însoţiţi fiind şi de Mordehai Schorr. Solomon Chaim i-a expus scopul venirii noastre aici, adică: ajutorarea sioniştilor din Transilvania şi problemele certificatelor. Agamy ne-a comunicat că aceste probleme pentru care noi am venit la Legaţie le va studia şi ne va comunica rezultatul prin Solomon. Tot cu această ocazie, Kuhn Ştefan a cerut să ni se facă un fel de moment politic despre situaţia din Israel, la care Agamy, timp de 20 de minute, ne-a vorbit despre situaţia din Israel ca fiind foarte grea în urma războiului ce se terminase, însă el privea cu multă încredere situaţia. Agamy, la rândul lui, m-a întrebat pe mine cum a decurs autodizolvarea organizaţiei sioniste din Arad. Eu i-am spus că a decurs în linişte şi nu au fost ciocniri. Trebuie să mai adaug că ştiam de la Solomon că el raportase la Legaţie despre şedinţele secrete pe care noi le ţinem. După ce am terminat cu Agamy, am mai discutat cu Mordehai Schorr, care nu participase la întreaga noastră discuţie, despre cele discutate cu Agamy. Am plecat împreună cu Kuhn Ştefan şi Hirsch Iosif, iar Solomon a mai rămas. Am schimbat păreri între noi în urma vizitei la Legaţie, care, din punct de vdere sentimental, ne-a impresionat. După circa două săptămâni de la vizita la Legaţie, am fost din nou chemat de Hirsch Iosif la Timişoara, unde ne-am întrunit cu toţi conducătorii sionişti arătaţi mai sus, într-o şedinţă tot secretă, unde Solomon a făcut un raport asupra celor discutate cu ocazia vizitei la Legaţie. În această şedinţă s-a hotărât să întocmim un tabel cu toţi sioniştii care trebuiau să primească certificat de emigrare şi care nu au rude în Israel. Alte lucruri nu s-au mai discutat. Ne-am mai întâlnit în şedinţe secrete. Între timp, a venit la mine, la Arad, Iuliu Weiss, care fusese la Bucureşti, luase contact cu Legaţia, primise însărcinarea să ia legătura cu mine, şi că mă roagă Agamy să particip şi eu la ajutoarele primite din partea Legaţiei, lucru pe care l-am acceptat. Tot cu această ocazie, mi-a vorbit şi de transferul ce l-a făcut Weiss Ludovic cu Maler din Deva, transfer făcut în Israel. Ştiu că a avut neplăceri, că transferul nu a fost efectuat de Legaţie. Între timp, m-am mai întâlnit cu Hirsch Iosif şi Solomon Chaim, cu care discutam despre situaţia celor trei tineri arestaţi. Cu altă ocazie, când au venit la mine, la Arad, Solomon şi Hirsch, am discutat despre transferul făcut de Biber Solomon, pentru că banii îi primisem eu şi i-am dat lui Hirsch Iosif. La fel s-a întâmplat şi cu acest transfer, că el nu a fost efectuat. În altă şedinţă, s-a pus în discuţie problema lui Weiss Ludovic, care, având asupra sa sume de bani din fondurile sioniste, noi i-am cerut ca să le predea, iar el a venit cu propunerea ca această sumă de 600.000 lei să ne fie predată formal, însă să-i rămână lui ca salariu pe doi ani. Noi nu am fost de acord cu această propunere a lui şi banii au rămas mai depatre la el, problemă care s-a discutat în mai multe şedinţe. Între timp, Weiss a fost la Legaţie, de unde a primit 500.000 lei, prima sumă ca să începem ajutorarea;

https://biblioteca-digitala.ro

sumă pe care a dat-o înapoi Legaţiei, pentru că el a spus că nu vrea să se ocupe de acest lucru, din cauza atitudinii pe care am avut-o faţă de el cu ei 600.000 lei.

Arată dta dacă aţi mai fost la Legaţia Statului Israel şi pentru care motive?

A doua oară am fost la Legaţia Statului Israel în luna august 1949, împreună cu toţi cei arătaţi mai sus, în plus cu Fischer Paul. A fost şi Lulu Weiss, însă el s-a dus singur. Motivul vizitei noastre la Legaţie a fost de a pune capăt divergenţelor ce se iviseră între noi şi Lulu Weiss. La Legaţie am luat contact tot cu Mordehai Schorr, care ne-a introdus la Agamy. Eu i-am arătat lui Agamy atitudinea pe care a avut-o Lulu Weiss în legătură cu banii şi i-am spus că nu mai lucrăm cu Weiss. Agamy, la început, a căutat să ne concilieze, să ne împăcăm cu Weiss, însă, văzând atitudinea noastră, a fost şi el de acord să nu mai lucrăm cu Weiss.

Ce alte discuţii aţi mai avut cu Agamy în această problemă?

Kuhn i-a cerut din nou lui Agamy să ne vorbească despre situaţia din Israel şi, în special, despre situaţia din Partidul Mapam, din care făceam toţi parte, în afară de Fischer Paul. Între timp, când Agamy ne vorbea despre situaţia politică din Israel, a intrat doctorul Fridman, azi Eliaşev Samuel, ministru al Israelului în Uniunea Sovietică, pe atunci fiind funcţionar al Ministerului de Externe din Israel, venit în vizită la Legaţia Israelului din R.P.R., pe care Kuhn îl cunoştea de mai înainte, când participase la un Congres al „Ichud"-ului, înainte de crearea Statului Israel.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

14 iulie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 20,30 şi s-a terminat la ora 22,15.

În procesul-verbal din 10 iulie a.c., ai declarat că, în vara anului 1949, ai vizitat Legaţia Statului Israel împreună cu Solomon Chaim, Hirsch Iosif, Fischer Paul şi Kuhn Ştefan. Arată acum ce mai ai de adăugat, la cele declarate?

În legătură cu cele declarate la 10 iulie a.c., rectific, că nu am locuit la Athenée Palace, pentru că nu am găsit cameră, şi am locuit la Hotel Ambasador, împreună cu susnumiţii, afară de Hirsch şi Fischer. De asemenea, rectific că întâlnirea cu Weiss Ludovic nu am avut-o seara, la Athenée Palace, şi am avut-o dimineaţa în holul Hotelului Ambasador.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

5 august 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,30 şi s-a terminat la ora 14,30.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Kuhn Ştefan?

Pe Kuhn Ştefan l-am cunoscut prin anul 1931-1932, în cadrul Organizaţiei Sioniste de tineret „Barisia", din care făcea şi el parte.

Ce legături ai avut cu Kuhn Ştefan din anul 1931-1932 până la începutul războiului?

De când l-am cunoscut şi până la începutul războiului, cu Ştefan Kuhn am avut legături numai pe linia Organizaţiei Sioniste de tineret „Barisia", întâlnindu-ne ca Conferinţele şi Congresele ce au avut loc în această perioadă, iar în anul 1941, primăvara, împreună cu Roza Gheorghe, l-am vizitat pe Ştefan Kuhn la el acasă, la Timişoara.

Ce legătură ai avut cu Ştefan Kuhn în timpul războiului?

În timpul războiului nu am avut cu Ştefan Kuhn nici o legătură, fiind la muncă.

După 23 august 1944, când l-ai mai reîntâlnit pe Kuhn Ştefan şi ce legături aţi avut până la autodizolvarea organizaţiei sioniste?

L-am întâlnit pe Kuhn Ştefan în iarna anului 1945, la mine acasă, împreună fiind cu Roza Gheorghe, şi am discutat problema apariţiei buletinului comunităţii Arad-Timişoara. După această dată până la autodizolvare, l-am întâlnit pe Kuhn Ştefan la şedinţe, conferinţe şi Congrese ale grupării „Ichud" şi ale Organizaţiei Sioniste din Transilvania. De asemenea, l-am mai vizitat acasă, la Timişoara, şi el pe mine la Arad, la mine acasă. Tot în această perioadă, împreună cu Ştefan Kuhn, Maler Mauriciu, Solomon Chaim şi Hirsch Iosif, în toamna anului 1948, l-am vizitat pe Moshe Agamy la el acasă, în str. Cazărmii, cu care ocazie am discutat problema unificării „Ichud"-ului din Transilvania cu „Ichud"-ul din România şi a organizaţiei sioniste. Agamy ne-a făcut un moment politic asupra situaţiei din Israel şi asupra situaţiei mişcării sioniste din R.P.R. Privind emigrarea, ne-a spus că va fi, probabil, făcută de către C.D.E. Întrevederea a luat sfârşit. Când a apărut rezoluţia C.C. al P.M.R., privind problema naţională, în seara aceea m-am dus la Timişoara, împreună cu Schwartz Ludovic, ca să vedem situaţia prin prisma rezoluţiei. La Timişoara, ne-am întâlnit, la locuinţa lui Kuhn Ştefan - unde au luat parte: eu, Schwartz Ludovic, Maler Mauriciu, Israel Elemer şi Kuhn Ştefan, Land Echund, Fried Leon şi Szende Ştefan şi Hirsch Iosif şi Solomon Chaim. Aici s-a discutat problema continuării activităţii organizaţiei sioniste sau a autodizolvării. Am ajuns la concluzia că acolo unde nu s-au luat sediile să continue activitatea.

Arată dta ce legături ai avut cu Ştefan Kuhn după autodizolvarea organizaţiei sioniste şi până la arestare?

După autodizolvare, m-am întâlnit cu Ştefan Kuhn la el acasă, la Hirsch Iosif acasă, la Fischer Paul acasă şi la mine acasă, la Arad, de foarte multe ori. Cu ocazia acestor întâlniri, am discutat toate problemele ce s-au ivit în cadrul activităţii ilegale, şi anume: problema în legătură cu Weiss Ludovic, în legătură cu ajutoarele, în legătură cu certificatele de emigrare în Statul Israel, cu treceri clandestine, cu arestarea celor trei tineri sionişti

https://biblioteca-digitala.ro

prinşi la graniţă, cu arestarea celorlalţi sionişti, despre transferuri şi despre discuţiile ce le aveam la Legaţie.

- Despre ce treceri ilegale a avut Kuhn Ştefan cunoştinţă?

Ştiu că Ştefan Kuhn a avut cunoştinţă de plecarea ilegală a lui Maler Mauriciu şi Szende Ştefan. De asemenea, a ştiut şi de plecarea celor trei tineri sionişti care au fost prinşi la graniţă, şi anume: Samuel cu soţia şi Hirschman zis Blumenthal, zis Micuţul.

Arată dta ce ştia Kuhn Ştefan despre ajutoare?

Kuhn ştia, când s-a pus prima dată problema ajutorării, ştia când s-au primit banii, ştia că eu am fost însărcinat cu distribuirea ajutorului pentru Arad. Ştia că primesc banii de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, de la Eliezer Halevy şi de la Loker şi Avriel. De asemenea, i-am dat bani şi pentru ajutor.

Ce ştia Kuhn Ştefan despre transferuri făcute de dta?

Ştia de transferul de 400 de lire făcut de Solomon Chaim şi banii mi-au fost predaţi mie ca să-i dau lui Solomon Chaim. Acest transfer a fost făcut pentru Biber Iosif din Petroşani.

Ce ştia Kuhn Ştefan despre legăturile dtale cu Legaţia Israelului?

Ştia că vizitez Legaţia Israelului şi scopul pentru care o vizitam.

Ai vizitat Legaţia împreună cu Ştefan Kuhn?

Da, am vizitat-o.

Când şi de câte ori?

Am vizitat Legaţia Israelului împreună cu Ştefan Kuhn în primăvara anului 1949 şi în vara anului 1949, prin luna august.

Cu cine aţi discutat la Legaţie, cu aceste ocazii?

Am discutat cu Moshe Agamy, cu Mordehai Schorr şi cu Ghiladi.

Ce aţi discutat cu aceste ocazii la Legaţie?

Am discutat despre problema ajutorării, despre problema certificatelor de emigrare, despre autodizolvare, despre treceri clandestine, despre transferuri, despre problema Weiss Ludovic, despre situaţia sioniştilor şi despre persepctivele de emigrare. La una din aceste vizite, l-am întâlnit pe dr. Friedman, azi Şmil Eliashiv.

Arată dta ce ştia Kuhn despre informaţiile pe care le-ai trimis la Legaţie?

Kuhn ştia că informam Legaţia despre poziţia C.D.E. faţă de emigrări, despre starea de spirit a populaţiei în legătură cu emigrarea, renunţări de plecări, despre dislocări şi despre arestările conducătorilor sionişti.

Ce informaţii ai primit de la Kuhn Ştefan?

N-am primit nici o informaţie de la Kuhn Ştefan.

P.S. Kuhn m-a informat despre situaţia campaniei contra sionismului şi sioniştilor din Timişoara, campanie dusă de C.D.E. prin demascări în ziarele locale ce apăreau în Timişoara şi prin meetinguri.

Kuhn Ştefan mi-a spus cum au decurs înscrierile generale pentru emigrare, în Timişoara, cum stau renunţările de plecări şi, în general, starea de spirit pentru emigrare a populaţiei evreieşti.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceste informaţii pe care le-am luat de la Kuhn Ştefan, când am fost la Legaţia Statului Israel, le-am spus lui Agamy şi Eliezer Halevy, lucru de care ştia şi Kuhn Ştefan.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

7 august 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 9,00 şi s-a terminat la ora 15,00.

În procesul verbal anterior, dta ai arătat că ai cunoscut mai mulţi instructori palestinieni. Arată dta ce instructori palestinieni ai cunoscut?

În perioada activităţii legale a organizaţiei sioniste, am cunoscut următorii instructori palestinieni: Brecher Mayer, Stössel Issai, Ferencz Maxy, Mordehai Schorr, Solomon Chaim şi Moshe Averbuch (Agamy).

Cum ai cunoscut pe fiecare şi ce legături ai avut cu ei?

Pe Brecher Mayer l-am cunoscut încă în anul 1938, în Organizaţia Sionistă de tineret „Habonim". În anul 1940, a plecat în Palestina, iar în anul 1946 s-a întors în ţară ca instructor palestinian al grupării sioniste de tineret „Dror Habonim". El a venit în ţară ilegal, lucru ce mi l-a spus el. În cadrul activităţii se ocupa de gruparea „Dror Habonim". Pe Stössel Issai l-am cunoscut tot înainte de război, în cadrul grupării sioniste de tineret „Dror Habonim" din Transilvania. La fel a plecat şi el în Palestina şi s-a întors în ţară tot ca instructor palestinian al grupării „Dror Habonim". În această calitate, l-am cunoscut la mai multe şedinţe, unde ne-am întâlnit, la Timişoara şi la Arad. Cu Stössel am fost când l-am cunoscut pe Moshe Averbuch (Agamy). Pe Ferencz Maxy l-am văzut numai o singură dată la conferinţa Organizaţiei Sioniste din Transilvania, ce a avut loc în anul 1946, la Arad, şi ştiu că era instructor palestinian pentru gruparea sionistă „Mishmar". Pe Mordehai Schorr l-am cunoscut la Moshe Averbuch (Agamy) acasă, în toamna anului 1948. Cu ocazia vizitelor făcute de mine la Legaţie şi discutând cu Mordehai Schorr, acesta m-a întrebat dacă sunt treceri clandestine peste frontieră; i-am răspuns că nu sunt, deoarece s-au luat măsuri severe contra trecererilor. Cu Mordehai Schorr am avut legături pe linia transferului lui Biber Iosif. Pe Solomon Chaim l-am cunoscut în anul 1948. Cu el am avut legături de prietenie şi pe linia activităţii organizaţiei. Solomon Chaim a luat parte la şedinţele Organizaţiei Sioniste din Transilvania, cât şi ale „Ichud"-ului. Solomon Chaim a rămas în Timişoara şi după autodizolvarea Organizaţiei Sioniste. În acest timp, până la plecarea sa din ţară, în toamna anului 1949, a organizat plecările ilegale din ţară ale lui Maler Mauriciu, fost secretar general al „Ichud"-ului din Timişoara, Hupert Filip, fost preşedinte al Organizaţiei Sioniste din Transilvania, Szende Ştefan, fost director al Fondului „Keren Kayemet" din Transilvania, împreună cu soţiile, şi plecarea a trei tineri din gruparea sionistă de tineret „Dror Habonim". De asemenea, a participat la întâlnirile ilegale ale conducătorilor sionişti, ce au avut loc după autodizolvare la Timişoara şi Arad. Solomon Chaim mi-a cerut pentru prima dată informaţii cu caracter de spionaj, eu acceptând şi furnizându-le. Pe Moshe Averbuch (Agamy) l-am cunoscut din vedere, încă în anul 1946, la Timişoara. După aceasta, l-am cunoscut personal în anul 1948, vizitându-l acasă şi la

https://biblioteca-digitala.ro

Legaţie. Cu ocazia vizitelor făcute lui Agamy, acesta mi-a dat instrucţiuni pentru a desfăşura activitate sionistă ilegală şi activităţi de spionaj. De asemenea, instructorii palestinieni au dirijat atitudinea organizaţiei sioniste faţă de emigrarea organizată de C.D.E. în vara anului 1948.

Arată dta, cum au dirijat instructorii palestinieni atitudinea organizaţiei sioniste faţă de emigrarea organizată de C.D.E.?

Organizaţia sionistă a organizat emigrări până la sfârşitul anului 1947. După această dată, emigrările au fost organizate de C.D.E. În vara anului 1948, C.D.E.-ul a anunţat că va organiza emigrări şi a început a primi înscrieri pe baza unor chestionare. Organizaţia sionistă nu a participat la emigrările organizate de C.D.E., fiindcă aşa a primit dispoziţiuni de la instructorii palestinieni, lucru ce l-am aflat de la instructorul palestinian Solomon Chaim, şi anume: că a fost o şedinţă la Bucureşti a şlihimilor (instructori palestinieni), la care s-a discutat problema participării la emigrarea organizată de C.D.E. În timpul şedinţei, au primit un telefon de la Moshe Agamy, care nu era în ţară, şi le-a spus să nu trateze nimic în problema emigrării şi nici să participe la emigrarea organizată de C.D.E. Solomon Chaim, care era instructor palestinian pentru gruparea „Ichud" din Transilvania, venind de la acea şedinţă din Bucureşti, a dat dispoziţiuni ca să nu se participe la emigrarea organizată de C.D.E., lucru ce s-a şi făcut. Alte măsuri au fost că, în timpul înscrierilor făcute de C.D.E., conform dispoziţiunilor primite, gruparea „Ichud" din Transilvania a completat nişte formulare pentru membrii săi care vor să emigreze, chestionare ce s-au completat la Timişoara, Arad şi în alte localităţi din Transilvania. Toate acestea au fost făcute de organizaţia sionistă cu scopul de a discredita acţiunea de înscriere organizată de C.D.E., lăsând impresia în sânul populaţiei evreieşti că tot organizaţia sionistă va organiza emigrări şi astel să nu piardă sioniştii de sub influenţa lor.

Într-un răspuns de mai sus, dta ai arătat că Solomon Chaim a organizat plecări ilegale din ţară ale unor conducători sionişti. Arată dta tot ce ştii în legătură cu aceste plecări ilegale.

În luna ianuarie 1949, într-o seară, am fost chemat de Hupert Filip, fostul preşedinte al Organizaţiei Sioniste din Transilvania, la el acasă, la Arad, unde i-am găsit pe Maler Mauriciu, fostul secretar general al „Ichud"-ului din Transilvania, şi pe dr. Kalmar Ioan, fost membru în conducerea „Ichud"-ului din Arad, plecat în Israel. În discuţiile ce le-am avut cu ei, mi-au spus că m-au chemat să-mi iau rămas bun de la Maler, care pleacă ilegal din ţară, împreună cu Szende Ştefan, fost director al Fondului „Keren Kayemet" din Transilvania. La două zile după plecarea lor, mergând la Hupert Filip, mi-a spus că au sosit de la Timişoara la Arad soţiile celor de mai sus, care au plecat şi ele ilegal. Plecarea lor a fost organizată de Hupert Filip şi Solomon Chaim, împreună cu un evreu din Arad, anume Fogel, plecat în Israel. La o săptămână după plecarea celor de mai sus, mergând la Hupert acasă, l-am găsit pe Fried Leo, care mi-a spus că a fost trimis de Solomon să ia legătura cu Şerban Adalbert din Oradea, pentru ca acesta să plece ilegal din ţară, împreună cu Hupert Filip, însă pierzând trenul şi vorbind la telefon cu el, acesta a refuzat să mai plece. Atunci Hupert a plecat singur cu soţia, ilegal, din ţară. Şi plecarea lui Hupert a fost organizată tot de Solomon şi Fogel. Banii pentru plecarea celor de mai sus au fost daţi de Reiter Carol, Weiss Ludovic şi Schwartz Ştefan, din banii dosiţi de ei, din fostul Fond „Keren Kayemet".

De alte plecări ilegale ai mai avut cunoştinţă?

Da. În primăvara anului 1949, Solomon Chaim mi-a spus că, în aceeaşi zi, vor pleca clandestin din ţară trei tineri din gruparea sionistă de tineret „Dror Habonim" – anume,

https://biblioteca-digitala.ro

Samuel cu soţia şi Hirschman, zis Blumenthal, zis Micuţul. Plecarea lor a fost organizată tot de Solomon Chaim şi Fogel. La graniţă, tinerii au fost prinşi de autorităţi şi aduşi la Poliţia din Arad. În timpul cecrcetărilor, unul dintre ei a fost escortat prin cartierul evreiesc, pentru a arăta unde a avut loc întâlnirea cu Fogel. Eu am fost înştiinţat de arestarea lor şi am luat legătura cu Ştefan Kuhn la Timişoara, care mi-a spus să grăbesc terminarea cercetărilor şi, în momentul când vor fi trimişi la Timişoara, să-l înştiinţez pe el. După aceasta, eu m-am dus la avocatul Weinberger (plecat în Israel), cunoscut intervenţionist, şi l-am rugat să se ocupe ca să grăbească terminarea cercetărilor tinerilor sionişti arestaţi şi să mă anunţe când sunt înaintaţi Tribunalului Militar din Timişoara, lucru ce l-a şi făcut. Eu l-am anunţat pe Kuhn de trimiterea lor la Timişoara, după care s-a ocupat personal cu procesul lor. Pentru intervenţia făcută de Weinberger la Poliţia din Arad, acesta a primit de la Solomon Chaim suma de 30.000 lei. Banii pentru plecarea celor trei tineri au fost plătiţi din transferul făcut de Solomon pentru Biber Iosif. Toate intervenţiile acestea s-au făcut cu scopul de a nu-i demasca pe instructorii palestinieni şi pe conducătorii sionişti ca organizatori ai trecerii ilegale peste frontieră.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

11 august 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 9,00 şi s-a terminat la ora 24,00.

În procesul verbal anterior, dta ai arătat că Moshe Agamy ţi-a dat instrucţiuni pentru a desfăşura activitate sionistă ilegală. Arată dta când, unde şi ce instrucţiuni ţi-a dat Moshe Agamy pentru desfăşurarea activităţii sioniste ilegale?

L-am vizitat pe Moshe Agamy la el acasă în luna septembrie 1948, împreună cu instructorul palestinian Stössel Issai, cu scopul de a-i cere sprijinul său pentru obţinerea mai multor bani pentru grupările sioniste din Arad, în eventualitatea unei noi emigrări. Agamy mi-a răspuns că problema nu-i actuală şi nu se ştie dacă organizaţiile sioniste vor mai face emigrări şi sub ce formă. Cu această ocazie, l-am şi cunoscut personal. A doua oară, l-am vizitat pe Agamy în luna octombrie 1948, al el acasă, împreună cu Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Kuhn Ştefan, toţi conducători sionişti, Solomon Chaim, instructor palestinian, şi la Agamy l-am găsit pe Stössel Issai. Scopul vizitei la Agamy a fost: a) pentru a discuta cu el problema unificării „Ichud"-ului din Transilvania cu „Ichud"-ul din Bucureşti; b) discutarea diverselor probleme organizatorice privind gruparea „Ichud" şi Organizaţia Sionistă din Transilvania; c) pentru a ne informa de emigrări; şi d) de a ne informa despre situaţia din Israel. Discuţia a început asupra acestor puncte, exprimându-şi părerea fiecare dintre cei prezenţi, noi fiind de acord, în urma presiunii lui Moshe Agamy, cu unificarea, urmând ca hotărârea definitivă să o ia executiva largă a „Ichud"-ului. Noi i-am spus lui Agamy să reducem activitatea grupării „Ichud" şi să-i reducem numărul de membri, lucru cu care Agamy nu a fost de acord. În cursul discuţiilor, noi i-am arătat lui Agamy că, aşa cum se prezintă situaţia pe teren, se poate ca organizaţia sionistă să fie dizolvată, ţinând cont de atitudinea C.D.E.-ului şi de transformările ce se petrec în ţară. Moshe Agamy ne-a spus că

https://biblioteca-digitala.ro

nu crede că se va face o dizolvare, însă în caz că se va face, să adunăm în jurul nostru câţiva prieteni – vechi sionişti –, puţini la număr şi, întâlnindu-ne cu ei în mod periodic, fără ca ei să-şi dea seama că este vorba de o şedinţă sau o activitate ilegală, să ne ocupăm cu comentarea celor auzite la Radio „Kol Israel", cu citirea scrisorilor venite din Israel, în general cu probleme ce tratează despre Israel, ca prin aceasta să menţinem trează legătura între vechii sionişti şi Israel. Pentru menţinerea psihozei de emigrări, să comunicăm ştirile optimiste la prietenii cu care ne întâlnim, pentru ca să fie cât mai răspândit în ultiţa evreiască starea de spirit că vor fi emigrări. De asemenea, să discutăm şi să comentăm diverse aspecte ale activităţii Organizaţiei Sioniste Mondiale, precum: congrese, manifestări culturale şi propagarea limbii ebraice.

Ancheta îţi cere să arăţi, în mod concret, ce activitate sionistă ilegală ai desfăşurat după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Încă înainte de autodizolvarea organizaţiei sioniste cu câţiva ani, noi, conducătorii sionişti din Arad, am obişnuit să ne întâlnim periodic la unul şi la altul. După autodizolvare, eu am menţinut în continuare aceste întâlniri, conform instrucţiunilor lui Moshe Agamy. Din grupul meu ilegal au făcut parte: dr. Deutsch Francisc (azi în Israel), dr. Kalmar Ioan (azi în Israel), Weiss Iosif (azi în Israel), Gardoş Ludovic (astăzi domiciliat în Arad, str. 6 Martie), Weissberger Magda (azi domiciliată în Arad, str. Eminescu nr. 2), Bronstein Lili (azi domiciliată în Arad, pe fosta str. Dobo), dr. Schönfeld Nicolae (rabin, domiciliat în Arad, str. Petofi) şi Reisz Friderich (domiciliat în Arad, str. Crişan nr. 10). Întâlnirile noastre au avut loc periodic, la o săptămână, două sau trei, întâlniri care au avut loc la fiecare participant acasă, în afară de Schönfeld. În cadrul acestor întâlniri ilegale, s-au citit şi comentat scrisorile primite din Israel de la prieteni şi rude, s-au citit şi comentat articole din ziare ce soseau din Israel. S-a vorbit şi comentat despre evenimentele internaţionale sioniste, şi anume: despre Conferinţa Internaţională a Limbii Ebraice, ce a avut loc în anul 1950, la Ierusalim; despre Conferinţa Mondială Sionistă, ce a avut loc în anul 1951, la Ierusalim şi despre discursurile reprezentanţilor Israelului la O.N.U.; despre problemele de emigrare de la noi din ţară, sosiri şi renunţări de paşapoarte, poziţia C.D.E.-ului faţă de emigrări; despre situaţia economică şi politică a Israelului. Întâlnirile grupului ilegal au avut loc până la arestarea mea. Activitatea mea ilegală a mai constat în întâlniri şi cu alţi prieteni sionişti sau nesionişti, pe care îi îndemnam să plece, arătându-le posibilităţile de emigrare într-un mod optimist, aşa cum primisem instrucţiuni de la Moshe Agamy.

Ai mai avut cunoştinţă de existenţa altor grupuri ilegale sioniste?

Da. Am avut cunoştinţă de grupul ilegal din Timişoara, al lui Kuhn Ştefan; el ducea aceeaşi activitate ca şi grupul meu, tot în urma instrucţiunilor primite de la Moshe Agamy, aşa cum le-am arătat mai sus. Din grupul lui Kuhn Ştefan ştiu că făcea parte Hirsch Iosif (plecat în Israel), Israel Elemer (plecat în Israel) şi Redlingher Alexandru (plecat în Israel).

Cine mai avea cunoştinţă de activitatea dtale ilegală?

De activitatea mea ilegală au ştiut diplomaţii Legaţiei Israelului, şi anume: Moshe Agamy, Eliezer Halevy, fost însărcinat de afaceri, Ehud Avriel, fost ministru, şi Loker, fost prim secretar. Ei ştiau că ne întâlnim un grup de sionişti, ilegal, şi discutăm probleme sioniste şi despre Israel, ţinându-i la curent cu ocazia vizitelor ce le-am făcut la Legaţie.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

15 august 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 9,00 şi s-a terminat la ora 24,00.

Ancheta îţi cere să arăţi ce străini ai cunoscut şi ce legături ai avut cu ei?

Aşa după cum am arătat în declaraţiile anterioare, i-am cunoscut pe instructorii palestinieni Brecher Meir, Stössel Issai, Ferencz Maxy, Schorr Mordehai, Solomon Chaim şi pe diplomaţii Legaţiei Statului Israel Moshe Agamy, Eliezer Halevy, Ehud Ariel şi Dov Zwy Loker. În afară de legăturile ce le-am avut cu ei, arătate în perocesele verbale anterioare – cu Solomon Chaim, Moshe Agamy, Eliezer Halevy, Dov Zwy Loker şi Ehud Ariel am avut legături pe linie de spionaj.

Ancheta îţi cere să arăţi când ţi-ai început activitatea criminală de spionaj?

Activitatea mea criminală de spionaj mi-am început-o în 1949, cu Solomon Chaim, în următoarele împrejurări: în primăvara anului 1949, Solomon Chaim m-a vizitat acasă, la Arad, cerându-mi următoarele informaţii: dacă a fost şcoală confesională evreiască în Arad, să-i fac un scurt istoric al acestei şcoli; dacă a fost un local pentru fete şi băieţi şi dacă erau înzestraţi cu tot ceea ce era necesar unei şcoli. La fel, mi-a cerut să-l informez despre fostul spital evreiesc – scurt istoric asupra lui şi cum era înzestrat. De asemenea, i-am dat informaţiile de mai sus şi despre alte oraşe unde cunosc, ajutându-i, totodată, şi la categorisirea lor. Eu am acceptat ca să-i transmit informaţii cu caracter de spionaj lui Solomon Chaim, transmiţându-i următoarele informaţii că: la Arad au fost două şcoli confesionale evreieşti – una elementară, care a fost naţionalizată, şi un liceu care a funcţionat în timpul războiului. I-am făcut un scurt istoric despre şcolile evreieşti din Arad, arătându-i cum erau înzestrate. L-am informat că la Arad au funcţionat două spitale evreieşti – unul care a funcţionat în timpul războiului şi în 1945 (a fost desfiinţat), iar al doilea care funcţionează şi a fost naţionalizat. De asemenea, l-am informat că spitalele care au fost naţionalizate sunt, la Cluj, Oradea şi Arad, de categoria I, la Satu Mare, de categoria a II-a şi la Baia Mare, de categoria a III-a, categorisire dată după înzestrarea lor cu aparate medicale şi mărime.

Arată dta, cum i-ai dat aceste informaţii lui Solomon Chaim?

Lui Solomon Chaim i-am dat aceste informaţii verbal, iar el şi-a făcut notiţe, spunându-mi că-i sunt necesare ca să le publice în Israel şi a le folosi drept material de propagandă împotriva Republicii Populare Române.

Într-un răspuns de mai sus, ai arătat că ai desfăşurat activitate criminală de spionaj şi cu Moshe Agamy. Arată dta, când ai fost recrutat de Agamy pe linie de spionaj, în ce împrejurări şi ce informaţii v-a cerut?

În vara anului 1949, eu împreună cu Hirsch Iosif, Kuhn Ştefan şi Fischer Paul, toţi foşti conducători sionişti din Transilvania, am vizitat Legaţia Statului Israel din Bucureşti, cu scopul de a menţine contactul permanent cu Legaţia, de a lichida cu colaborarea dintre noi şi Weiss Ludovic, de a primi bani pentru a-i distribui conducătorilor şi foştilor conducători sionişti din Transilvania, de a lichida cu transferul făcut prin Legaţie pentru Biber Iosif din Petroşani (plecat în Israel), de a cere lui Agamy informaţii în legătură cu situaţia din Israel şi cu situaţia emigrărilor. La Legaţie, l-am găsit pe Moshe Agamy. Noi

https://biblioteca-digitala.ro

i-am expus scopul venirii noastre, după care Agamy ne-a răspuns, fiind de acord să nu mai colaborăm cu Weiss Ludovic. După aceasta, Agamy ne-a pus o serie întreagă de întrebări, şi anume: dacă foştii conducători sionişti se întâlneau ilegal, conform instrucţiunilor date de el, cu ocazia vizitei ce i-am făcut-o anterior; dacă în rândul populaţiei evreieşti există stare de emigrare, pentru că aceasta are o importanţă în obţinerea emigrărilor; dacă populaţia evreiască se încadrează şi are posibilităţi de încadrare; dacă muncitorimea, în general, este mulţumită cu salarizarea; dacă se găsesc alimente; dacă sunt mulţi comunişti convinşi în aparatul de stat; dacă există armată în regiunea noastră. I-am spus lui Agamy că noi, foştii conducători sionişti, ne întâlnim ilegal, conform instrucţiunilor lui. Că în sânul populaţiei evreieşti există o psihoză de emigrare dezvoltată; că posibilităţi de încadrare pentru evrei există, însă mulţi care au rezerve, şi în special burghezia, nu se încadrează, pentru că aşa cred că vor emigra mai uşor; că muncitorii nu prea sunt mulţumiţi cu salarizarea; că în regiunea noastră se găsesc alimente; că în aparatul de stat sunt mulţi comunişti, dar sunt rămaşi şi din vechiul aparat de stat, care nu sunt comunişti. Că în regiunea noastră există armată românească. După aceasta, Agamy ne-a spus că pe el îl interesează aceste probleme şi, cu ocazia vizitelor noastre, să fim cât se poate de informaţi asupra situaţiei economice, politice, militare şi sociale, dându-ne următoarele instrucţiuni: să ne interesăm la prietenii şi cunoscuţii noştri, însă să avem în vedere ca aceştia să nu ştie că noi culegem informaţii. La Legaţie să nu venim decât unul sau maximum doi, pentru a nu atrage atenţia oamenilor care sunt la Legaţie şi autorităţilor. E bine ca întotdeauna când venim la Legaţie să avem un motiv pentru care venim la Bucureşti. Informaţiile să le memorăm şi să i le comunicăm lui verbal. Ne-a spus că, în legătură cu emigrările, nu sunt tratative, dar are speranţe că emigrări vor fi. A început apoi să ne expună situaţia din Israel. În acel moment a intrat la Agamy în birou dr. Friedman (azi Şmuel Eliaşev, reprezentantul Statului Israel la Moscova), care, în acel timp, era funcţionar la Ministerul de Externe israelian. Agamy ne-a prezentat lui şi l-am rugat să continue el expunerea asupra situaţiei din Israel. El a fost de acord şi a vorbit despre situaţia economică, politică şi despre situaţia Partidului Mapam din Israel. Noi i-am cerut lui Friedman ca să ia legătura cu Centrala „Ichud"-ului din Praga şi să ne trimită de acolo Buletinul Informativ „Ichud", deoarece organizaţia fiind autodizolvată nu-i oportun. El a fost de acord şi a şi aranjat. În legătură cu emigrările, şi-a exprimat aceeaşi părere ca şi Agamy. El ne-a întrebat dacă noi, foştii conducători sionişti, ne întâlnim şi dacă în regiunea noastră există o psihoză de emigrare în Israel; noi i-am răspuns că ne întâlnim, iar în regiunea noastră există o psihoză de emigrare, iar comunităţile nu au nici o greutate în funcţionarea lor. După aceasta, Kuhn, Fischer şi Hirsch au plecat de la Agamy, venind înăuntru Weiss Ludovic, care i-a arătat lui Agamy o scrisoare de la Maller din Deva, în care ameninţa că-l denunţă pentru că nu i-a făcut transferul. Agamy i-a spus că nu-l poate denunţa, deoarece se denunţă şi pe el, punându-i, totodată, în vedere că nu vom mai colabora. După aceasta, am plecat şi eu de la Agamy, iar jos în Legaţie, i-am găsit pe Kuhn Ştefan şi pe ceilalţi. De la Legaţie, Fischer şi Hirsch au plecat împreună cu tramvaiul, iar eu şi Kuhn am mers pe jos. Pe drum am rediscutat cele vorbite la Legaţie şi i-am cerut lui Kuhn Ştefan ca toate informaţiile ce le va culege să mi le aducă mie, ca eu să le transmit la Legaţie.

Arată dta, când l-ai vizitat pe Agamy după această dată şi ce informaţii i-ai transmis?

L-am vizitat pe Agamy în toamna anului 1949, la Legaţie. Cu această ocazie, l-am informat că C.D.E.-ul duce o luptă împotriva sionismului, îi demască în ziare pe foştii conducători sionişti, duce o luptă împotriva emigrării, prin meetinguri, articole în presă şi muncă de lămurire de la om la om. L-am informat că la Arad au sosit trupe sovietice, care

https://biblioteca-digitala.ro

s-au plasat în cazărmi, iar unele unităţi româneşti au plecat din Arad. Că au fost evacuate cartiere din Arad, în care a intrat armata. Aceeaşi situaţie i-am spus că este şi la Timişoara. M-a întrebat dacă sunt posibilităţi de trecere clandestină peste frontieră, la care i-am răspuns că nu, deoarece graniţa este foarte sever păzită. Despre lipsa de alimente de pe piaţă şi starea de spirit a populaţiei cu privire la aceasta. Că este criză de lemne, lucru ce s-ar datora unui sabotaj. M-a întrebat dacă am văzut, venind cu trenul pe marginea Dunării, soldaţi care păzesc graniţa. I-am răspuns că nu.

Ce mai ai de declarat în legătură cu această vizită?

Tot cu ocazia acestei vizite, Agamy m-a prezentat lui Eliezer Halevy, ca un om vechi în activitatea sionistă, iar în caz că venim la Legaţie eu, Hirsch sau Fischer, să-i transmitem lui Halevy informaţiile.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

20 august 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 9,00 şi s-a terminat la ora 23,00.

În procesul verbal anterior, dta ai arătat că ai fost predat de Agamy lui Halevy, pentru a-ţi continua activitatea de spionaj. Arată în continuare, ce activitate ai desfăşurat cu Halevy?

După această dată, mi-am continuat activitatea de spionaj cu Eliezer Halevy, vizitându-l pe la sfârşitul lunii mai 1950, împreună cu Stein Israel, şi i-am dat următoarele informaţii, despre felul cum au fost organizate înscrierile generale pentru emigrări, după circumscripţii şi alfabet, că s-a prezentat multă lume. Că C.D.E.-ul a luat o atitudine hotărâtă, combătând înscrierile prin meetinguri şi muncă de lămurire, formându-se echipe. De asemenea, l-am informat că noi, foştii conducători sionişti, ne întâlnim ilegal. După aceasta am plecat şi, rămânând în Bucureşti pentru a-i da informaţii lui Halevy, a doua zi l-am vizitat, fiind cu Stein Israel, care nu ştia despre activitatea mea de spionaj şi n-am vrut să-i dau lui Halevy informaţii de faţă cu el. Cu această ocazie, i-am transmis următoarele informaţii despre existenţa trupelor sovietice în Arad: că există în sânul populaţiei o psihoză de război; despre preţurile alimentelor şi aprovizionarea pieţelor. În lunile mai-iunie 1951, vizitându-l din nou pe Halevy, i-am transmis următoarele informaţii: că sunt unele renunţări la paşapoarte, datorită scrisorilor care sosesc din Israel; că Abatorul din Timişoara lucrează şi pentru aprovizionarea armatei; că în zona de frontieră cu Iugoslavia sunt trupe; că la Arad s-a construit o fabrică cu numele „Victoria". După aceasta, Halevy mi-a cerut ca să mă interesez de un cetăţean din Cluj, anume Carol Ştefan, care a fost în lagăr cu un suedez şi au fost văzuţi de un ziarist american, care i-a anunţat familia. De acest suedez se interesează Legaţia Suedeză. El i-a scris lui Carol Ştefan, care a venit o dată, iar după aceea nu a mai venit, iar eu să mă interesez dacă mai este la Cluj. Eu am fost de acord şi i-am spus că am să vorbesc cu Stein Israel, să-l rog pe el să se intereseze, lucru ce l-am şi făcut, Stein comunicându-i lui Halevy rezultatul. După aceasta, Halevy mi-a spus că el va pleca definitiv din ţară şi mi-a spus să-mi intensific activitatea de spionaj cu succesorii lui.

https://biblioteca-digitala.ro

După plecarea lui Halevy din ţară, cu cine ţi-ai continuat activitatea de spionaj?

După plecarea lui Halevy, mi-am continuat activitatea de spionaj cu Loker, succesorul lui. Pe Loker l-am vizitat la Legaţie în luna iulie 1951, cu care ocazie i-am spus că am transmis informaţii şi celorlalţi diplomaţi; mi-a cerut ca să-l informez şi pe el, lucru ce l-am acceptat, transmiţându-i următoarele informaţii: despre dislocările din Regiunile Timişoara şi Arad, a elementelor dubioase, că aceştia au fost transferaţi în altă parte a ţării, dându-li-se voie să ia ce au nevoie. Că în timpul dislocării nu s-a putut circula în provincie. În vederea acestei acţiuni, au fost mobilizate camioanele din Timişoara. Că era vorba să fie dislocat şi oraşul Timişoara, în care scop sunt şi trăsuri gata, că trenurile au fost păzite de miliţie. Că în Regiunea Timişoara au avut loc manevre militare, la care au participat armata română. Că s-au făcut concentrări de oameni în armată. Că medicii înscrişi pentru emigrare în Israel nu vor fi concentraţi. Că medicii concentraţi fac instrucţie militară. Despre lipsa unor alimente de pe piaţa liberă. Despre faptul că psihoza de emigrare scade, fapt ce face populaţia să renunţe la plecări. Despre poziţia C.D.E.-ului faţă de emigrări. Despre reforma sanitară din R.P.R. Că toate spitalele şi dispensarele au trecut la Ministerul Sănătăţii. Medicii fac serviciu de policlinică, la spital şi circumscripţii. Sunt organizate reţele sanitare după specialităţi. Despre arestările sioniştilor.

Ce alte informaţii ai mai transmis diplomaţilor Legaţiei Israelului?

În luna ianuarie 1951, am vizitat Legaţia Statului Israel, unde am discutat cu Ehud Avriel, fost ministru. Cu această ocazie, eu i-am spus că am desfăşurat activitate de spionaj, dând informaţii lui Agamy şi Halevy. Atunci el mi-a spus că-l interesează informaţiile şi să i le furnizez şi lui. Cu această ocazie, eu l-am informat pe Avriel despre: activitatea noastră ilegală sionistă; despre poziţia C.D.E.-ului faţă de sionişti şi emigrare; renunţări la paşapoarte; psihoza de emigrare; despre posibilităţile de încadrare în producţie a populaţiei evreieşti; despre situaţia Cultului Mozaic în R.P.R. şi anume că, în cursul anului 1950, rabinii şi hahamii de pe lângă comunităţi au fost chemaţi la Bucureşti de către Federaţia Comunităţilor de rit mozaic, la un curs de îndrumare politică şi unde s-a făcut şi propagandă împotriva emigrării; că parte dintre tinerii încorporaţi în armată şi înscrişi pentru plecarea în Israel, sunt trimişi în detaşamente de lucru; despre existenţa trupelor sovietice şi româneşti în Arad şi în zona de frontieră cu Iugoslavia; despre unele nemulţumiri ale muncitorilor de la fabrica „Flamura Roşie" din Arad.

Cum ai transmis aceste informaţii diplomaţilor Legaţiei Statului Israel?

Toate aceste informaţii le-am transmis verbal, iar toţi, în afară de Loker, şi-au făcut notiţe pe un bloc-notes ce-l aveau pe masă.

Ancheta îţi cere să arăţi cum ai cules aceste informaţii cu caracter de spionaj pe care le-ai transmis diplomaţilor Statului Israel?

Informaţiile pentru activitatea mea trădătoare de spionaj le-am cules o parte singur şi am fost ajutat şi de Kuhn Ştefan. De asemenea, am cules informaţii şi din discuţiile avute cu Polak Iacob (plecat în Israel), Gardoş Ludovic (domiciliat în Arad), Wohlberg Iosif (domiciliat în Arad), dr. Schwartz (domiciliat în Arad), dr. Giurcuţiu Iuliu (domiciliat în Arad) şi de la Rabinul dr. Schönfeld Nicolae (domiciliat în Arad), persoane care nu ştiau că eu am desfăşurat activitate de spionaj.

Ancheta îţi cere să arăţi ce informaţii ai cules de la fiecare persoană în parte?

De la Kuhn Ştefan, aşa cum am arătat mai sus, întrucât a fost şi el recrutat de Agamy pe linie de spionaj şi i-am cerut să-mi transmită mie informaţiile, el mi-a transmis

https://biblioteca-digitala.ro

următoarele informaţii: despre existenţa trupelor româneşti şi sovietice în Timişoara şi în zona de frontieră cu Iugoslavia; despre lupta C.D.E.-ului contra sionismului şi conducătorilor sionişti; despre starea de spirit a populaţiei din Regiunea Timişoara, înainte de înscrierile generale pentru emigrare; despre felul cum au decurs înscrierile generale la Timişoara; că Abatorul din Timişoara lucrează şi pentru armată; despre manevrele militare; despre starea de spisit a populaţiei în urma manevrelor; că la Timişoara există scumpete; despre dislocările de populaţie din Regiunea Timişoara (pentru aceste dislocări, s-au luat camioanele din Timişoara); că în timpul dislocărilor nu s-a putut circula în provincie; că s-a auzit că şi în Timişoara se fac dizlocări; că au sosit paşapoarte şi sunt multe renunţări; că nu sunt posibilităţi de trecere clandestină peste frontieră, deoarece este păzită sever.

Cum şi unde ţi-a dat Kuhn aceste informaţii şi până când?

Kuhn mi-a dat informaţiile verbal, la el acasă, la mine acasă şi, o dată, pe stradă. Kuhn mi-a furnizat informaţii până în vara anului 1951. Polak Iacob m-a informat, în discuţii, despre lipsa de lemne şi cauzele. Gardoş Ludovic m-a informat, în discuţii, că tinerii încorporaţi, dar înscrişi pentru emigrare în Israel, sunt trimişi în detaşamente de muncă. Wohlberg Iosif, în discuţii, m-a informat despre unele nemulţumiri ale muncitorilor de la fabrica „Flamura Roşie". Schwartz şi Giurcuţiu Iuliu m-au informat că medicii înscrişi pentru emigrare în Israel nu vor fi concentraţi. Şi medicii fac instrucţie militară. Schönfeld Nicolae m-a informat că rabinii şi hahamii au fost chemaţi la Bucureşti, de către Federaţia Comunităţilor de rit mozaic, la un curs de îndrumare politică, unde s-a făcut şi propagandă împotriva emigrării.

Arată anchetei până când ţi-ai desfăşurat activitatea trădătoare de spionaj?

Mi-am desfăşurat activitatea trădătoare de spionaj până în luna iulie 1951, ultima dată când am fost la Legaţia Statului Israel, când am dat informaţii.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai avut cunoştinţă de alte persoane care au desfăşurat activitate criminală de spionaj şi tot ce ştii despre activitatea lor?

Ştiu că au desfăşurat activitate criminală de spionaj Hirsch Iosif şi Fischer Paul, plecaţi în Israel. La vizita noastră făcută lui Moshe Agamy, în vara anului 1949, la Legaţia Statului Israel, când ne-a recrutat pentru spionaj, a participat atât Hirsch, cât şi Paul. Ştiu de la ei personal că, de la această dată, cu ocazia vizitelor făcute de către ei la Legaţie, au dat informaţii economice, politice şi militare lui Moshe Agamy şi Eliezer Halevy.

Mai ai altceva de declarat în legătură cu activitatea de spionaj?

Da, mai am. În luna ianuarie 1951, la mine acasă, la Arad, i-am spus lui Kuhn ca să-i transmită informaţii şi lui Stein Israel, iar atunci când aude că Stein pleacă la Bucureşti, la Legaţie, să ia legătura cu el şi să-i spună informaţiile pe care le are, cu menţiunea ca aceste lucruri să le transmită la Legaţie. În nici un caz, Stein să nu ştie că eu i-am spus acest lucru. Kuhn mi-a spus că a luat legătura cu Stein Israel şi i-a transmis informaţii din domeniul economic, politic şi militar. La Legaţie, Stein avea legături cu Eliezer Halevy, Mordehai Schorr, Ehud Ariel şi Dov Zwy Loker.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

26 august 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,00 şi s-a terminat la ora 13,00.

Ancheta îţi cere să arăţi despre ce transferuri ai avut cunoştinţă că s-au făcut prin Legaţia Statului Israel.

Am avut cunoştinţă de transferul făcut de Weiss Ludovic, prin Legaţia Statului Israel, pentru Maller din Deva, lucru de care s-a interesat la Agamy, atunci când era ameninţat de acesta că-l va denunţa. Acest lucru l-am aflat personal de la Weiss Ludovic, de la Kuhn Ştefan şi Hisrch Iosif. Am avut cunoştinţă de transferul făcut de Solomon Chaim, instructor palestinian, prin Legaţia Statului Israel, pentru Biber Iosif din Petroşani, azi în Israel. Acest transfer l-a făcut Solomon prin Mordehai Schorr. Banii i-am primit eu de la cumnatul lui Biber, şi anume Bendel, plecat în Israel, în sumă de 250.000 lei, pe care i-am dat lui Hirsch Iosif pentru a-i preda lui Solomon Chaim. Acest transfer a fost efectuat mai târziu, prin anul 1950, când şi Biber şi Hirsch s-au dus în Israel. Cu ocazia vizitelor făcute de mine la Legaţie, m-am interesat şi eu de soarta acestui transfer la Mordehai Schorr. De asemenea, ştiu de un transfer făcut de Hirsch Iosif cu Hammer Dezideriu (azi în Israel), care tot mie mi-a trimis banii, în sumă de 250.000 lei, iar eu i-am dat lui Hirsch Iosif. De la Kuhn Ştefan am aflat că Weiss Ludovic a primit de la Legaţie sarcina să transmită aur, al oamenilor pe care-i cunoaşte. După ce am citit prezentul proces verbal, cuvânt cu cuvânt, şi am constatat că el corespunde întru totul cu cele declarate de mine, îl susţin şi îl semnez.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

8 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,35 şi s-a terminat la ora 24,30.

Ancheta îţi cere să arăţi ce conducători sionişti cunoşti în Arad?

Aladar Mihai, preşedintele grupării „Mizrahi" din Transilvania (plecat în Israel); Huschman Emanuel, mizrahist (plecat în Israel); Honio Emanuel, mizrahist (plecat în Israel); Polak Eliahu, mizrahist (plecat în srael); Rossen Mordehai, mizrahist (plecat în Israel); Nissel Bumi, mizrahist (plecat în srael); Nissel Hilel, mizrahist (plecat în Israel); David Dov, mizrahist (plecat în Israel); Honig Hugo, mizrahist (plecat în Israel); Epstein Simion, mizrahist (se găseşte la Arad); Appel Iancu, mizrahist (arestat); Krieger Lily, mizrahist (plecat în Israel); Deutsch Francisc, „Haoved Haţioni" (plecat în Israel); Hirschler Simion, „Haoved Haţioni" (plecat în Israel); Reich Alfred, „Haoved Haţioni" (plecat în Israel); Barfok Eugen, „Haoved Haţioni" (plecat în Israel); Wolberg Iosif, „Haoved Haţioni" (se găseşte la Arad); Scheffer Gheorghe, „Mişmar" (plecat în Israel); Sachs Iosif, „Mishmar" (plecat în Israel); Kuller Alexandru, „Mişmar" (se găseşte la Arad);

https://biblioteca-digitala.ro

Rozenzweig, „L`achdit Haovoda Poale Sion" (se găseşte la Arad); Katz Sigismund, revizionist (se găseşte la Arad); Stein Iosif, fost fabricant de oţet, revizionist (se găseşte la Arad); Schnape, revizionist (se găseşte la Constanţa); Akerman Alfred, revizionist (plecat în Israel); dr. Solomon I. Adalbert, revizionist (se găseşte la Arad); Schwartz Ludovic Ştefan, „Ichud" (se găseşte la Arad); Koves Dezideriu, „Ichud" (se găseşte la Arad); dr. Kolmar Ioan, „Ichud" (plecat în Israel); Hupert Filip (plecat ilegal în Israel); Roth Marta, „Ichud" (se găseşte la Arad); dr. Weiss Ludovic, „Ichud" (plecat în Israel); Gorsz Gavril, „Ichud" (se găseşte la Arad); Goldstein, „Ichud" (se găseşte la Arad); Gardoş Ludovic, „Ichud" (se găseşte la Arad); Aczel Henrich, „Ichud" (se găseşte la Arad); Banyasz Ana, „Ichud" (se găseşte la Arad); Kraus Ştefan, „Ichud" (se găseşte la Arad); Hoffman Leopold, „Ichud" (se găseşte la Arad); Perl, „Ichud" (se găseşte la Arad); Weiss Iosif, „Ichud" (plecat în Israel); Godel Dezideriu, „Ichud" (se află la Arad); Schaff Stein Iacob, „Mizrahi" (plecat în srael); Weiss Iosif, medic, din „Mishmar" (se găseşte la Arad); Bornstein Lily, la Fondul „Keren Kayemet" din Arad (se găseşte la Arad); Weiss Berger Magda, W.I.Z.O. (se găseşte la Arad); Santo Serena, W.I.Z.O. (se găseşte la Arad); Juhas Margareta, „Ichud" (plecată în Israel); Samek Ladislau, „Ichud" (se află la Arad); Bornenstein Mauriciu, „Mizrahi" (se află la Arad); Frolich Adalbert, „Mizrahi" (se află la Arad); Strulovici Martin, „Mizrahi" (plecat în Israel); Muller Emerich, „Ichud" (plecat în Israel); Lowin Saniel, „Ichud" (plecat în Israel); Ujhelyi Iosif, „Haoved Haţioni" (se află la Arad); Wiesel Ancel, „Mizrahi" (plecat în Israel); Rossen Mayer, „Mizrahi" (plecat în Israel); Rossen Rubin, „Mizrahi" (se află la Arad); Fried, „Mizrahi" (se află la Arad).

Ce legături ai avut cu aceşti conducători sionişti până la autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Cu unii am avut legături de prietenie şi pe linia activităţii grupării „Ichud", iar cu alţii am ştiut despre ei participând la şedinţele organizaţiei sioniste, al cărei conducător eram pentru Arad.

Cu care dintre aceşti conducători ai menţinut legături şi după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, am menţinut legături cu Gardoş Ludovic, Weissberger Magda, dr. Deutsch Francisc, Kalmar Ioan, Bornstein Lily, Kuliner Alexandru, Schwartz Ludovic şi Roth Marta.

În ce au constat aceste legături, cu cei arătaţi mai sus, după autodizolvare?

Legăturile au constat în distribuirea de bani şi întâlniri.

Când vă întâlneaţi şi unde?

Ne întâlneam la locuinţele noastre, o dată pe săptămână sau la două săptămni. Menţionez că la aceste întâlniri mai luau parte şi Rabinul dr. Schönfeld Nicolae şi Weiss Fridrich.

Ce aţi discutat la aceste întâlniri?

La aceste întâlniri, am discutat problemele zilei, problemele personale ale fiecăruia, probleme în legătură cu Israelul (ca: emigrarea, posibilităţile de plecare acolo, cum s-au plasat prietenii care au plecat), citeam scrisori de la prietenii noştri din Israel, comentam cele ascultate la Radio „Kol Israel", cine a renunţat la paşaport şi cine a primit paşaport etc.

Până când v-aţi întâlnit?

Ne-am întâlnit până la arestarea mea.

https://biblioteca-digitala.ro

Cum erau aceste întâlniri?

Aceste întâlniri au fost ilegale.

Cine avea cunoştinţă despre întâlnirile tale ilegale cu conducătorii sionişti din Arad?

Despre întâlnirile mele ilegale cu conducătorii sionişti din Arad au ştiut Kuhn Ştefan, Stein Israel, iar la Legaţia Statului Israel ştiau diplomaţii Eliezer Halevy, Loker şi Moshe Agamy.

Ancheta îţi cere să arăţi de la cine au ştiut diplomaţii Legaţiei de activitatea voastră ilegală?

Au ştiut de la mine.

Ancheta îţi cere să arăţi, de la cine aţi primit instrucţiuni să desfăşuraţi activitate sionistă ilegală?

Nu am primit de la nimeni.

Dacă ţi se va dovedi contrariul?

Să fiu aspru pedepsit ca mincinos.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

10 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 22,35 şi s-a terminat la ora 24,30.

Ancheta îţi cere să arăţi până când a organizat Organizaţia Sionistă emigrări?

Organizaţiile sioniste au organizat emigrări până la sfârşitul anului 1947, ultima emigrare fiind în luna decembrie 1947, când au plecat două vagoane.

După această dată, cine a organizat emigrarea?

După această dată, emigrările au fost organizate de C.D.E.

Când a organizat C.D.E.-ul aceste emigrări şi cum?

În vara anului 1948, C.D.E.-ul a anunţat că va organiza emigrări şi a început a primi înscrieri pe baza unor chestionare.

Care a fost atitudinea organizaţiei sioniste faţă de emigrarea organizată de C.D.E.?

Organizaţia sionistă nu a participat la emigrările organizate de .C.D.E.

De ce nu a participat organizaţia sionistă?

Fiindcă aşa a primit dispoziţiuni de la conducerea centrală din Timişoara?

De unde a primit organizaţia sionistă dispoziţiuni ca să nu participe la emigrarea organizată de C.D.E.?

Organizaţia sionistă a primit dispoziţiuni ca să nu participe la emigrarea organizată de C.D.E. de la Moshe Averbuch (Agamy).

https://biblioteca-digitala.ro

Arată dta tot ce ştii în legătură cu dispoziţiunile date de Agamy în acest sens?

Din discuţiile ce le-am avut cu Solomon Chaim, instructor palestinian, mi-a spus că a fost o şedinţă la Bucureşti, a slihimilor (instructori palestinieni), unde au tratat această problemă. Acolo au primit un telefon de la Moshe Agamy, care nu era în ţară, ca nimeni să nu trateze în problema emigrării şi să nu se participe la emigrarea organizată de C.D.E., deoarece vine el, care este împuternicit de către Guvernul Israelului, ca să trateze această problemă cu Guvernul R.P.R.

După aceasta, ce au făcut instructorii palestinieni?

Solomon Chaim, care era instructor palestinian pentru Transilvania al grupării „Ichud", a venit de la Bucureşti şi a dat dispoziţiuni ca să nu se participe.

Ce alte măsuri a luat organizaţia sionistă în timpul emigrării organizate de C.D.E.?

Gruparea sionistă „Ichud", conform dispoziţiilor primite de la Timişoara, de la conducerea centrală, a completat nişte formulare pentru membrii săi care doreau să emigreze. Menţionez că la noi, la Arad, s-au completat asemenea chestionare, lucru ce s-a făcut şi în alte localităţi din Transilvania.

Care a fost scopul pentru care organizaţia sionistă nu a participat la emigrarea organizată de C.D.E. şi scopul lansării chestionarelor de emigrare?

Scopul pentru care organizaţia sionistă a luat această atitudine a fost de a discredita acţiunea de emigrare organizată de C.D.E., lăsând impresia în massa de evrei că tot organizaţia sionistă va organiza emigrările şi astfel să nu piardă massele de sub influenţa ei.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

13 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12,25 şi s-a terminat la ora 13,00.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai cunoscut o persoană cu numele de Fried Leo?

Da, am cunoscut.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Fried Leo?

Pe Fried Leo l-am cunoscut la începutul anului 1948, după ce a fost ales ca secretar general al Organizaţiei Sioniste din Transilvania.

Ce activitate a desfăşurat Fried Leo până la autodizolvarea Organizaţiei Sioniste?

Prin funcţia pe care o avea în cadrul Organizaţiei Sioniste, Fried Leo călătorea la diverse secţii locale ale organizaţiei sioniste, controlând şi îndrumând activitatea lor. A coordonat lucrările tuturor grupărilor sioniste, conform hotărârilor luate la şedinţele executivei. A activat şi în cadrul grupării „Ichud".

Ce instructori palestinieni a cunoscut Fried Leo şi ce legături a avut cu ei?

https://biblioteca-digitala.ro

Ştiu că Fried Leo l-a cunoscut pe instructorul palestinain Solomon Chaim şi au avut legături pe linia activităţii organizaţiei sioniste.

Imediat după autodizolvarea organizaţiei sioniste, Fried Leo a venit la Arad, la Hupert Filip, pentru problemele lichidării organizaţiei. Fried Leo a fost trimis de instructorul palestinian Solomon Chaim la Oradea, la Şerban Adalbert (Bela), pentru a lua legătura cu el în vederea plecării lui Şerban, în mod fraudulos, din ţară. Fried Leo n-a mers la Oradea. Fried Leo ştia de plecarea ilegală din ţară a lui Hupert Filip, fostul preşedinte al Organizaţiei Sioniste din Transilvania, deoarece, în ziua plecării lui, Fried Leo era la Hupert Filip, la Arad, unde s-a întâlnit şi cu mine. Începând din vara anului 1949 şi până la arestare, Fried Leo a primit bani sub formă de ajutor, în cadrul acţiunii ilegale „Ezra", de la Hirsch Iosif şi Stein Israel. Că a primit bani în această perioadă, ştiu de la Hirsch Iosif şi Stein Israel, pe care l-am întrebat despre Fried Leo.

Ce mai ai de declarat în legătură cu Fried Leo?

Nu mai am de declarat.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

13 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a începu la ora 13,10 şi s-a terminat la ora 13,55.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai cunoscut o persoană cu numele de Reiter Carol?

Da, l-am cunoscut pe Reiter Carol.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Reiter Carol?

L-am cunoscut pe Reiter Carol prin anii 1934-1935, de la organizaţia sionistă.

Ce funcţii a avut Reiter Carol, prin anii 1934-1935, în cadrul organizaţiei sioniste?

Reiter Carol, începând din anii 1935-1936, a fost preşedintele Organizaţiei Sioniste din Transilvania.

Până când a deţinut Reiter această funcţie?

Reiter a fost preşedintele Organizaţiei Sioniste până în anul 1946.

După această dată, ce a făcut?

A activat în gruparea sionistă „Haoved Haţioni".

Până când a activat în „Haoved Haţioni" şi ce funcţii a avut?

A fost în conducerea grupării „Haoved Haţioni" şi a activat până la autodizolvare.

Ce instructori palestinieni a cunoscut Reiter Carol?

Ştiu că Reiter Carol l-a cunoscut pe instructorul palestinian Solomon Chaim, având legături pe linia activităţii organizaţiei sioniste.

Ce activitate a desfăşurat Reiter după autodizolvare?

https://biblioteca-digitala.ro

Solomon Chaim mi-a spus că banii pentru plecarea ilegală a lui Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Hupert Filip au fost luaţi, din fondul dosit, de la Schwartz Ştefan, Reiter Carol şi Weiss Iuliu. De asemenea, ştiu că Reiter Carol, după autodizolvarea organizaţiei sioniste, a avut legături cu Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

De unde ştii că Reiter Carol a avut legături cu Legaţia Statului Israel?

Ştiu că avea legături cu Legaţia de la el personal, de la Eliezer Halevy, care mi-a spus că l-a vizitat Reiter Carol pe el, şi de la portarul Legaţiei, Ghertler Victor.

Ce mai ai de declarat în legătură cu Reiter Carol?

Ştiu că el a reprezentat Organizaţia Sionistă din Transilvania la congresele Organizaţiei Sioniste Mondiale, ţinute în străinătate.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

15 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,00 şi s-a terminat la ora 15,00.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai cunoscut o persoană cu numele de Kuhn Ştefan?

Da, am cunoscut.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Kuhn Ştefan?

L-am cunoscut pe Kuhn Ştefan în anul 1932, făcând patre amândoi din Organizaţia Sionistă pentru Tineret „Barisia" din Transilvania.

Ce activitate a desfăşurat Kuhn Ştefan în cadrul grupării „Barisia", până când şi ce funcţii a avut?

În cadrul Organizaţiei „Barisia", Kuhn Ştefan a participat la şedinţe, conferinţe şi congrese ale acestei organizaţii, fiind un membru marcant, activitatea ce a desfăşurat-o până la începutul războiului, în 1940.

Ce activitate a desfăşurat Kuhn Ştefan în timpul războiului şi ce legături ai avut cu el?

În timpul războiului nu am avut nici o legătură cu Ştefan Kuhn şi nici ce activitate a desfăşurat.

Dar după război, ce activitate a desfăşurat şi în cadrul cărei organizaţii?

După război, a activat în gruparea sionistă. De asemenea, era reprezentantul „Ichud"-ului în C.D.E.

Ce activitate a desfăşurat în cadrul grupării „Ichud" şi al Organizaţiei Sioniste?

A fost membru în comitetul de conducere al grupării „Ichud" din Transilvania. Se ocupa cu redactarea Buletinului „Ichud"-ului, ţinea conferinţe, lua parte la şedinţele şi congresele acestei grupări. De asemenea, era membru în executiva sionistă din Transilvania. În această calitate, a luat parte la şedinţe şi congrese ale Organizaţiei Sioniste

https://biblioteca-digitala.ro

şi reprezenta linia „Ichud"-ului în Organizaţia Sionistă. A desfăşurat activitate până la autodizolvare.

Ce instructori palestinieni a cunoscut şi ce legături a avut cu ei până la autodizolvarea organizaţiei?

Kuhn i-a cunoscut pe următorii instructori palestinieni: Brecher Meyr şi Stössel Issai, care erau originari din Transilvania şi au făcut parte din Organizaţia Sionistă de Tineret „Habomin". Kuhn i-a cunoscut înainte de a emigra în Palestina. Când, după război, au venit aici în calitate de instructori palestinieni, Kuhn a avut legături cu ei pe linia organizaţiei şi de prietenie. De asemenea, i-a cunoscut şi pe instructorii palestinieni Ferencz Maxy şi Mordehai Assa (Schorr). Pe instructorul palestinian Solomon Chaim l-a cunoscut şi a avut cu el o legătură pe linia organizaţiei şi de prietenie. De asemenea, l-a cunoscut pe Moshe Agamy, reprezentantul Statului Israel pentru problemele de emigrare şi fost consilier al Legaţiei Statului Israel. Pe Moshe Agamy, Kuhn Ştefan l-a vizitat împreună cu mine, în toamna anului 1948, dar şi pe Hirsch Iosif, Maler Mauriciu şi Solomon Chaim, cu care ocazie am discutat problema unificării grupării „Ichud" din Transilvania cu cea din România şi a organizaţiei sioniste. De asemenea, s-a discutat despre problemele emigrării, probleme organizatorice, atât ale „Ichud"-ului, cât şi ale Organizaţiei Sioniste din Transilvania. Perspectivele de viitor ale organizaţiei şi a mişcării sioniste, precum şi situaţia din Israel.

Ce legături a avut Kuhn Ştefan cu instructorii palestinieni după autodizolvarea organizaţiei sioniste şi cu care anume?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, Kuhn Ştefan a avut legături cu instructorul palestinian Solomon Chaim. Aceste legături au fost de prieteni şi a avut legături pe linia activităţii ilegale, participând la şedinţele ilegale iniţiate de Solomon Chaim. La aceste întâlniri s-a discutat problema certificatelor de emigrare, problema ajutoarelor, problema lui Weiss Lulu, în legătură cu poziţia sa faţă de ajutoare, adică cei 600.000 lei (bani dosiţi de Weiss, Reiter şi Schwartz din Fondul „Keren Kayemet"), pe care n-a vrut să-i pună la dispoziţia acţiunii de „Ezra". Kuhn Ştefan a ştiut de plecarea ilegală din ţară a lui Maler Mauriciu, Szende Ştefan, cu soţiile, ambii conducători sionişti - primul, fost secretar general al „Ichud"-ului din Transilvania, iar al doilea, fost secretar general al Organizaţiei Sioniste, iar după aceea director al Fondului „Keren Hayeshod". De asemenea, a avut cunoştinţă de plecarea celor trei tineri, conducători ai Organizaţiei Sioniste de Tineret „Dror Habomin", şi anume: Samuel, cu soţia, şi Hirschman, zis Blumenthal, zis Micuţul. Toate aceste treceri au fost organizate de Solomon, fapt de care avea şi Kuhn Ştefan cunoştinţă.

Arată dta dacă tinerii au plecat, iar dacă nu, ce ai făcut?

Tinerii au fost prinşi la graniţă. Eu atunci am luat legătura cu Ştefan Kuhn, care mi-a spus ca să mă interesez să fie cercetaţi şi cât mai repede înaintaţi în Justiţie, iar atunci să-l anunţ pe el, fapt ce l-am şi făcut.

Ce v-a determinat să vă interesaţi de arestarea celor trei tineri sionişti?

Faptul că au fost conducători sionişti de tineret, iar pe de altă parte, faptul ca să nu fie demascat Solomon Chaim şi conducătorii sionişti care au organizat aceste treceri.

Ce activitate a desfăşurat Kuhn Ştefan după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, Kuhn Ştefan a luat parte, la Timişoara, la întâlnirile ilegale avute cu foştii conducători sionişti Hirsch Iosif, Fischer Paul, Feuerstein

https://biblioteca-digitala.ro

Otto, Haber Ladislau, Solomon Chaim şi, mai târziu, Stein Israel. Ştiu că el s-a întâlnit şi cu foşti conducători sionişti din gruparea „Ichud". A ştiut de acţiunea „Ezra" şi a primit bani de la Hirsch Iosif, Fischer Paul, Stein Israel şi, o dată, de la mine.

Ce ştia el despre proveniența acestor bani?

Ştia că sunt bani proveniţi de la Legaţia Statului Israel - de la Agamy, de la Mordehai Schorr, Eliezer Halevy, Ehud Ariel şi Loker, toţi diplomaţi ai Legaţiei Israelului.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai vizitat Legaţia împreună cu Ştefan Kuhn?

Da, am vizitat-o.

Când, cu cine aţi discutat şi scopul pentru care aţi vizitat-o?

Am vizitat Legaţia Statului Israel împreună cu Ştefan Kuhn, în luna martie-aprilie 1949 şi luna iulie-august 1949. La ambele vizite, am discutat cu Moshe Agamy. Prima dată s-a discutat problema certificatelor de emigrare şi problema ajutorării. În afară de aceasta, s-a discutat şi despre autodizolvare şi despre situaţia din Israel şi situaţia sionismului, precum şi problema emigrării. La a doua vizită, am discutat problema lui Weiss Ludovic, ca şi problema emigrării. Cu această ocazie, l-am întâlnit şi pe doctorul Friedman, azi Eliashiv Samuel, care este reprezentantul Statului Israel la Moscova. Cu această ocazie, Friedman ne-a întrebat dacă noi, sioniştii, ne întâlnim, la care i-am răspuns că da. Noi l-am întrebat despre emigrări, iar el ne-a spus că nu ne poate spune nimic optimist, dar sunt speranţe că se va rezolva cu bine.

Arată dta, ce ştia Kuhn despre legăturile dtale informative cu Legaţia Statului Israel?

Ştia că informez Legaţia despre problemele evreieşti.

Despre ce probleme evreieşti ştia Kuhn Ştefan că informezi Legaţia?

Kuhn Ştefan ştia că am informat Legaţia despre situaţia sioniştilor, despre starea de spirit a populaţiei evreieşti în legătură cu emigrarea, poziţia C.D.E.-ului faţă de emigrări, enunţări la paşapoarte, despre dislocările de populaţie – adică, dacă între cei dislocaţi au fost mulţi evrei – şi despre situaţia cultului mozaic.

Ce informaţii ţi-a dat Kuhn Ştefan şi unde?

Despre toate problemele arătate mai sus, m-a informat şi Kuhn.

Cui ştia Kuhn că transmiţi la Legaţie aceste informaţii?

Kuhn ştia că le-am transmis lui Moshe Agamy, Eliezer Halevy, Ehud Ariel şi Dov Zwy Loker, foşti diplomaţi ai Legaţiei Statului Israel.

Ancheta îţi cere să arăţi despre ce transferuri avea Kuhn Ştefan cunoştinţă?

Kuhn Ştefan avea cunoştinţă de transferul lui Biber Iosif, despre transferul făcut de Weiss Ludovic, de acela al lui Maller din Deva – transferuri făcute prin Legaţia Israelului.

Arată dta, ce mai ai de declarat în legătură cu Ştefan Kuhn?

Kuhn Ştefan ştia că m-am interesat asupra situaţiei paşaportului meu. Kuhn Ştefan s-a interesat dacă Igner este la penitenciarul din Gherla. Kuhn Ştefan ştia de la mine că Halevy se interesează de un evreu din Cluj, Carol Ştefan, care fusese internat într-un lagăr împreună cu un suedez de care se interesa familia sa.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

17 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,20 şi s-a terminat la ora 22,30.

În procesul verbal anterior, vorbeai că Ştefan Kraus a adus bani pentru „Ezra". Ce este „Ezra"?

„Ezra" este acţiunea ilegală de ajutorare a foştilor conducători sionişti, funcţionari sionişti şi vechi sionişti.

Când a luat fiinţă această acţiune ilegală şi în urma căror împrejurări?

Acţiunea ilegală „Ezra" a luat fiinţă în anul 1949, după autodizolvarea Organizaţiei Sioniste, hotărându-se aceasta în urma întâlnirilor ilegale pe care le-au avut conducătorii sionişti din Timişoara.

Cine au fost iniţiatorii?

Iniţiatorul acestei acţiuni a fost instructorul palestinian Solomon Chaim.

Unde a luat fiinţă, adică în ce localitate?

Prima dată a luat fiinţă la Timişoara.

Cine erau conducătorii?

În urma şedinţelor ilegale – care au avut loc la Timişoara şi la care au luat parte Solomon Chaim, instructor palestinian, Fischer Paul, Hirsch Iosif, Feuerstein Otto, Kuhn Ştefan şi cu mine –, am stabilit că banii vor fi primiţi de Hirsch Iosif, de Fischer Paul, de Kuhn sau de mine, vor fi duşi la Hirsch Iosif pentru a-i repartiza pentru Timişoara şi Arad. După plecarea lui Hirsch Iosif şi a lui Fischer Paul în Statul Israel, le-a luat locul Stein Israel. Pentru Timişoara au rămas de acum Stein Israel şi Kuhn Ştefan, iar pentru Arad – eu.

De cine a fost finanţată această acţiune?

Această acţiune a fost finanţată de Legaţia Statului Israel din Bucureşti. Legaţia orimea banii din partea „Organizaţiei Sioniste Mondiale", lucru ce mi l-a spus instructorul palestinian Solomon Chaim.

Care era scopul recunoscut al acestei activităţi?

Scopul recunoscut al acestei activităţi era ajutorarea foştilor conducători şi funcţionari ai organizaţiei sioniste, precum şi a vechilor sionişti.

Care era, însă, scopul ascuns?

Scopul ascuns era activitatea informativă.

Cum se desfăşura activitatea informativă în cadrul acţiunii ilegale „Ezra"?

Sub aspectul acordării fondului ilegal „Ezra" de către Legaţia Statului Israel, noi, cei care mergeam după bani – adică eu sau Stein –, să le dăm informaţii, fiindcă trebuia să mergem pentru a lua bani, din care primeau şi unii dintre aceia care dădeau informaţii, cum era Kuhn şi Stein. Un alt scop era ca, prin acordarea de ajutorare, să se menţină legăturile între sionişti, pentru a menţine psihoza sionistă, precum şi pentru a-i ajuta pe cei care emigrau.

https://biblioteca-digitala.ro

Organele de anchetă cunosc şi sunt în posesia de documente din care rezultă că dta ai mai comis şi alte fapte duşmănoase împotriva R.P.R., pe care nu le-ai declarat. Declară tot ce nu ai declarat până în prezent.

În anul 1946, sora lui Wurtzel Zoltan a venit la mine şi mi-a spus că fratele său şi încă doi şlihimi au fost arestaţi la graniţă, în cadrul organizării emigrărilor haotice de care se ocupa. Comisarul Lefa nu se găsea în localitate şi m-a rugat pe mine ca să intervin pentru eliberarea lor. Eu m-am dus la doctorul Hersch Andrei, care era atunci conducătorul C.D.E.-ului şi l-am rugat să intervină la forurile competente, lucru care l-a şi făcut, cei în cauză fiind eliberaţi. Ştiu că Wurtzel se ocupa, în 1947, cu organizarea emigrărilor din Arad, ce au avut loc cu cele două vapoare israeliene. La plecarea acestor vapoare a asistat, din partea Guvernului, Avram Bunaciu. În anul 1950, când a fost arestat David Dov, vărul lui Wurtzel mi-a spus că, după anumite semne, el deduce că Zoltan Wurtzel ar fi căutat. Aflându-se atunci în Bucureşti, eu l-am sfătuit pe vărul său ca să-i comunice lui să nu vină deocamdată la Arad. Fiind fără cetăţenie şi având bilet de liberă trecere, în primăvara anului 1950, a fost necesară vizarea acestui bilet, lucru care a fost făcut prin avocatul dr. Samek Ladislau, domiciliat în Arad. Pentru cheltuielile necesare, ca: taxe şi impozite, am dat eu banii unui anume Enghel Milan, plecat în Israel. În cursul anului 1950, a venit o adresă de la Paşapoarte din Bucureşti, la Miliţia din Arad, Secţia Paşapoarte, în care i se cerea lui Wurtzel anumite acte în vederea obţinerii paşaportului. Aceste acte au fost procurate de doctorul Deutsch Francisc şi Samek Ladislau, ambii avocaţi din Arad. Banii, în sumă de 10.000 de lei, pentru vizare au fost daţi tot de mine. De toate aceste lucruri avea cunoştinţă şi Kraus Ştefan. Wurtzel Chaim, Zoltan, ştia de la mine despre acţiunea „Ezra". Ştia că se distribuie banii anumitor foşti funcţionari şi conducători sionişti, iar fondurile sunt luate de la Legaţia Statului Israel de către mine. Intervenţiile pentru vizarea Biletului de liberă trecere, în 1950, s-au făcut la Albu sau Mendeleanu, care erau şefii Secţiei de Paşapoarte din Arad. În 1951, vizarea s-a făcut la Mendeleanu, care era şef, iar Albu a fost dat afară şi arestat. În 1950, cu ocazia unei vizite la Legaţia Statului Israel, dr. Deutsch şi Schonfeld m-au rugat ca să-i predau lui Mordehai Schorr colecţia lor de timbre, pentru a o duce în Israel, după ce, în prealabil, Schonfeld vorbise cu el.

Ce mai ai de declarat în legătură cu cele de mai sus?

Nimic.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

25 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 2,45 şi s-a terminat la ora 3,30.

Ancheta îţi cere să arăţi când ţi-ai început activitatea informativă?

Mi-am început activitatea informativă la începutul anului 1949.

Arată dta, de către cine ţi-au fost cerute informaţii?

Mi-au fost cerute informaţii de către instructorul palestinian Solomon Chaim.

https://biblioteca-digitala.ro

Unde ţi-a cerut Solomom Chaim informaţii şi ce aţi discutat cu această ocazie?

Solomon Chaim mi-a cerut să-l informez cu ocazia unei vizite pe care mi-a făcut-o acasă. Cu această ocazie, el mi-a cerut următoarele informaţii: dacă a fost şcoală confesională evreiască în Arad, dacă pot să-i dau un scurt istoric al acestei şcoli, dacă a fost un local pentru fete şi băieţi şi dacă era înzestrat cu tot ceea ce era necesar unei şcoli. La fel, mi-a cerut să-l informez despre fostul spital evreiesc, un scurt istoric asupra lui şi cum era înzestrat. De asemenea, dacă ştiu şi din alte oraşe situaţiile de mai sus. Mi-a cerut să-l ajut şi în categorisirea spitalelor.

Arată dta dacă ai acceptat propunerea lui Solomon Chaim de a-i furniza informaţii şi ce fel de informaţii i-ai furnizat?

Da, am acceptat. L-am informat că au fost două şcoli confesionale la Arad – o şcoală elementară, care a fost naţionalizată, şi un liceu clasic, care a funcţionat numai în anii regimului antonescian şi care, din 1945, n-a mai funcţionat. I-am făcut istoricul asupra şcolii evreieşti: că era un local corespunzător, cu edificii separate pentru fete şi băieţi, înzestrat cu toate cele necesare unei şcoli de primă categorie. L-am informat că, în Arad, au funcţionat două spitale evreieşti – unul în timpul războiului, care, după 23 august 1944, s-a desfiinţat şi care era numai improvizat, iar al doilea, care a luat fiinţă în 1945, a fost naţionalizat. Ştiu că există spitale evreieşti naţionalizate, în afară de cel din Arad, la Oradea, Cluj, Satu Mare şi Baia Mare. L-am informat că spitalele din Arad, Cluj şi Oradea sunt de categoria I, cel din Satu Mare – de categoria a II-a, iar cel din Baia Mare – de categoria a III-a. Pe categorii, categoria I avea tot edificiul şi secţii de interne, chirurgie, naşteri şi aparat de Roentgen; categoria a II-a – tot edificiul, secţii de interne şi chirurgie; iar cele de categoria a III-a – tot edificiul şi numai secţie de interne.

Arată cum i-ai transmis aceste informaţii lui Solomon Chaim şi unde?

Aceste informaţii i le-am dat lui Solomon Chaim la mine acasă verbal, iar el a făcut notiţe.

Arată dta, de unde ai cules aceste informaţii?

Aceste informaţii le-am ştiut personal, deoarece sunt arădean, am luat parte la viaţa publică evreiască şi la spitalul evreiesc, eram medic primar onorific de copii.

Ce ţi-a spus Solomon Chaim că face cu aceste informaţii?

Întrucât toate aceste şcoli şi spitale erau naţionalizate, a spus că le va publica în Israel, pentru a se vedea pierderile suferite de colectivitatea evreiască în urma naţionalizării şi pentru a le folosi drept material documentar împotriva R.P.R., pe linie de propagandă.

Ce mai ai de declarat în legătură cu informaţiile pe care i le-ai transmis lui Solomon Chaim?

Nu mai am nimic de declarat.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

29 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 11,30 şi s-a terminat la ora 12,00.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai cunoştinţă de alte persoane care au desfăşurat activitate de spionaj şi tot ce ştii despre activitatea lor.

Ştiu că au desfăşurat activitate de spionaj Hirsch Iosif şi Fischer Paul, ambii din Timişoara, în prezent plecaţi în Israel. La vizita noastră făcută lui Moshe Agamy, în vara anului 1949, la Legaţia Statului Israel, au participat Hirsch Iosif şi Fischer Paul, când Moshe Agamy ne-a cerut informaţii militare economice şi politice. Ştiu că, de la această dată, de la ei personal, cu ocazia vizitelor făcute de către ei la Legaţia Israelului, au dat informaţii economice, politice şi militare lui Moshe Agamy, fost consilier, şi lui Eliezer Halevy, fost însărcinat cu afaceri al Legaţiei Israelului. De asemenea, ştiu că Ştefan Kuhn avea întâlniri cu ei, înainte de a pleca la Legaţie, şi-i informa despre problemele politice, militare şi economice, pe care el le deţinea. De asemenea, Hirsch Iosif a primit informaţii de la un anume Fischer, prieten de-al lui (azi plecat în Israel), pe care l-a recrutat în acest scop.

Ancheta îţi cere să arăţi, ce mai ai de declarat în legătură cu activitatea de spionaj a lui Hirsch Iosif şi Fischer Paul?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

30 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 11,05 şi s-a terminat la ora 24,00.

Ancheta îţi cere să arăţi, ce alte informaţii ai transmis diplomaţilor Legaţiei Statului Israel din Bucureşti?

Diplomaţilor Legaţiei Statului Israel din Bucureşti le-am transmis următoarele informaţii: că, în cursul anului 1950, rabinii şi hahamii de pe lângă comunităţi au fost chemaţi la Bucureşti de către Federaţia Comunităţilor de Rit Mozaic, la un curs de îndrumare politică, unde s-a făcut şi propagandă împotriva emigrării. La participanţii din seria a doua a acestui concurs, a vorbit şi fratele dnei ministru de Externe, spunând că participanţii trebuie să aibă grijă după ce se întorc la domiciliul lor, ca Federaţia să acorde tot sprijinul pentru necesităţile Cultului Mozaic. În toamna anului 1949, când îl vizitam pe Moshe Agamy, acesta m-a întrebat dacă, venind cu trenul, am văzut, pe lângă malul Dunării, soldaţi care păzesc graniţa. Am răspuns că nu s-au văzut deloc soldaţi pe acolo.

Cui ai transmis aceste informaţii, când şi unde?

Primele informaţii, în legătură cu chemarea la Bucureşti a hahamilor şi rabinilor, precum şi în legătură cu fratele dnei ministru de Externe, le-am transmis lui Ehud Ariel, în

https://biblioteca-digitala.ro

luna ianuarie 1951, la Legaţia Statului Israel din Bucureşti. Cealaltă - în legătură cu graniţa – i-am transmis-o lui Moshe Agamy, în toamna anului 1949, la Legaţia Israelului din Bucureşti.

De unde ai cules aceste informaţii?

Prima am cules-o de la Schönfeld, rabin din Arad, iar a doua de la Preisler, hahamul Comunităţii din Arad.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

31 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 14,05 şi s-a terminat la ora 23,00.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai cunoscut o persoană cu numele de Weiss Ludovic.

Da, am cunoscut.

Arată dta, când l-ai cunoscut şi ce ştii despre activitatea lui până la 23 august 1944?

L-am cunoscut pe Weiss Ludovic prin anul 1940, cu ocazia unei vizite pe care am făcut-o la Centrala Organizaţiei Sioniste din Timişoara, unde era contabil la Oficiul Palestinian pentru emigrări. De atunci nu l-am mai întâlnit până la 23 august 1944 şi nu ştiu nimic despre activitatea lui în această perioadă.

Ce activitate a desfăşurat Weiss Ludovic după 23 august 1944, până la autodizolvare, şi ce legături ai avut cu el în această perioadă?

După 23 august 1944, Weiss a devenit directorul Fondului Sionist „Keren Kayemet" din Timişoara, funcţie ce a deţinut-o până la autodizolvare. În această calitate, el a călătorit în diferite oraşe din Transilvania, precum: Cluj, Oradea, Satu Mare şi Arad, în legătură cu problemele de organizare a Fondului „Keren Kayemet". În 1946, a luat parte la Conferinţa Organizaţiei Sioniste din Transilvania, care s-a ţinut la Arad. A luat parte la diferite şedinţe sioniste, care au avut loc la Timişoara, şedinţe ale organizaţiei sioniste. Weiss Ludovic a fost membru în executivul Organizaţiei Sioniste din Transilvania. În anul 1947, Weiss Ludovic l-a însoţit la Arad pe Haezrahi, delegat al Fondului „Keren Kayemet" din Ierusalim, care a ţinut o conferinţă în legătură cu Statul Israel şi „Keren Kayemet". În această perioadă, nu am avut nici o legătură cu Weiss Ludovic.

Ce activitate a desfăşurat Weiss Ludovic după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

După autodizolvare, Weiss Lulu a participat la două întâlniri ilegale, ce au avut loc la Timişoara, în care s-a discutat problema certificatelor de emigrare şi a distribuirii de bani conducătorilor sionişti şi despre suma rămasă, de circa 600.000 de lei, din fondul dosit la Weiss Lulu, Reiter Carol şi Schwartz Ştefan, sumă pe care Weiss Ludovic nu a vrut să o pună la dispoziţia acestei chestiuni ilegale de distribuire. În luna mai 1949, a venit la mine, la Arad, şi mi-a spus că acţiunea „Ezra" se va face, iar Moshe Agamy doreşte ca să iau şi eu parte la distribuirea acestor sume de bani. Tot cu aceeaşi ocazie, mi-a povestit şi despre

https://biblioteca-digitala.ro

dificultăţile pe care le are din cauza unui transfer făcut prin Legaţie, pentru un anume Maler din Deva, transfer care nu a fost efectuat. Acest lucru îl cunoşteam de mai înainte, de la Hirsch Iosif şi Kuhn Ştefan. El avea cunoştinţă de acţiunea ilegală „Ezra", până prin anul 1950, când noi am hotărât ca Ştefan Kuhn să-i spună că nu mai există această secţiune. Cum în primăvara anului 1951, Kuhn mi-a povestit că Weiss Lulu i-a spus că el poate să facă transfer de aur prin Legaţia Israelului, şi dacă Ştefan Kuhn cunoaşte astfel de oameni care au aur, din rândurile sioniştilor, să-i comunice. Ştiu că în această perioadă, adică de la autodizolvare şi până la arestare, Weiss Ludovic a vizitat Legaţia Statului Israel din Bucureşti. Ştiu că, la Legaţie, îi cunoştea pe Moshe Agamy, fost consilier al acesteia, pe Mordehai Schorr, ataşat la Legaţie, pe David Ghiladi, fost ofiţer cu emigrările, pe Eliezer Halevy, fost însărcinat de afaceri, pe Ehud Avriel, fost ministru, şi pe Dov Zwy Loker, fost însărcinat cu afaceri - toţi, diplomaţi ai Legaţiei Israelului.

Ce mai ai de declarat în legătură cu Weiss Ludovic?

În anul 1949, Weiss Ludovic a primit suma de 500.000 de lei de la Agamy, pentru a-i distribui conducătorilor sionişti din Transilvania, bani pe care Weiss i-a dat înapoi la Legaţie.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

31 octombrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 11,10 şi s-a terminat la ora 14,00.

Ancheta îţi cere să arăţi, ce informaţii ai mai transmis diplomaţilor Legaţiei Statului Israel din Bucureşti?

În vara anului 1951, când l-am vizitat pe Loker. În cursul discuţiilor, am fost întrebat dacă, la magazinele de stat, mărfurile expuse în vitrine se găsesc de vânzare şi în interiorul magazinului. I-am răspuns că nu am auzit de nici un caz când marfa expusă în vitrină să nu se găsească de vânzare şi în interiorul magazinului.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

1 noiembrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,40 şi s-a terminat la ora 11,30.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă ai cunoscut o persoană cu numele de Haas Erich?

Da, l-am cunoscut.

Ancheta îţi cere să arăţi tot ce cunoşti despre activitatea lui Haas Erich.

https://biblioteca-digitala.ro

- După 23 august 1944, Haas Erich a activat în gruparea sionistă „Ichud" din Transilvania. A fost de câteva ori la Arad, unde a ţinut conferinţe la gruparea locală „Ichud". Cu ocazia emigrărilor din 1947, el a făcut examinările medicale pentru cei care au emigrat din Timişoara. În gruparea sionistă „Ichud", Haas Erich a activat până la autodizolvare. După autodizolvarea organizaţiei sioniste, a devenit medicul Legaţiei Statului Israel la Timişoara, funcţie ce a avut-o până la arestare. Ştiu că Haas Erich a vizitat Legaţia Israelului din Bucureşti. Acest lucru îl ştiu de la Hirsch Iosif, din Timişoara, de la Kuhn Ştefan, ataşat la Legaţia Israelului din Bucureşti. Cu Haas Erich nu am avut nici o legătură.

Ce mai ai de declarat în legătură cu Haas Erich?

Nu mai am nimic de declarat.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

5 noiembrie 1952, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 10,30 şi s-a terminat la ora 15,00.

Ancheta îţi cere să arăţi, ce alte informaţii ai mai transmis diplomaţilor Legaţiei Statului Israel din Bucureşti?

Cu ocazia vizitei mele făcute lui Loker, în vara anului 1951, la Legaţia Statului Israel, l-am informat, în mod concret, despre preţurile unor articole alimentare de pe piaţa liberă şi a grâului. De asemenea, l-am mai informat despre cărţile existente în biblioteci, în limba maghiară, iar el s-a interesat dacă se mai găsesc cărţi scrise de Jokai, Herstig şi Mikşat ş.a. l-am spus că acest cărţi nu se mai găsesc, însă cărţile clasicilor maghiari, ca Petöfi, Ady, Abany, se găsesc şi sunt reeditate, atât de către Editura de Stat din R.P.R., cât şi în R.P. Ungaria, de unde vin cărţi în limba maghiară în regiunea noastră. De asemenea, toate cărţile progresiste, scrise în orice limbă, se găsesc şi în limba maghiară. În legătură cu aceasta, l-am informat cum sunt organizate şcolile în prezent în R.P.R.

Ce alte informaţii ai mai transmis diplomaţilor Legaţiei Statului Israel?

Nu am mai transmis alte informaţii diplomaţilor Legaţiei Statului Israel din Bucureşti.

Dacă ţi se va dovedi contrariul?

Să fiu aspru pedepsit de lege.

Ancheta îţi cere să arăţi, ce te-a determinat să desfăşori activitate de spionaj în favoarea Legaţiei Statului Israel din Bucureşti?

M-a determinat să duc activitate de spionaj în favoarea Legaţiei Statului Israel din Bucureşti, nevăzând cu ochi buni realizările regimului de democraţie populară şi neînţelegând că sunt în favoarea poporului muncitor român şi al populaţiei evreieşti, în special, pe de o parte, iar pe de altă parte, prin activitatea mea de spionaj, am crezut că ervesc interesele sionismului.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

10 martie 1953, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 19,15 şi s-a terminat la ora 22,40.

Ai arătat că, fiind arestat sionistul David Dov, ţi-a fost frică că vor fi arestaţi sioniştii. De ce ţi-a fost frică?

Îmi era frică, pentru că David Dov ştia despre acţiunea ilegală „Ezra" de la mine şi ştia că vizitez Legaţia Statului Israel din Bucureşti, pe de o parte, iar pe de altă parte, că, în caz de arestare a mea, voi declara şi activitatea informativă.

De unde ştiai dta că, ducându-te la dr. Messinger, acesta te va servi în legătură cu David Dov?

Sigur nu eram, dar mă bazam pe prietenia ce exista între noi, pe linia profesiei noastre, şi pe chestiunea cunoştinţei noastre din trecut, pe linia sionistă.

Arată amănunţit ce i-ai spus lui Messinger.

I-am spus lui Messinger că a fost arestat un conducător sionist, David Dov, care este bolnav, şi că familia lui m-a rugat ca să intervin la el pentru a-l ajuta medical, cât este posibil, lucru pentru care îl rog şi eu pe el. Totodată, l-am rugat că, dacă poate, să afle de ce este arestat, deoarece îmi este frică ca acesta să nu fie un început de arestare a foştilor conducători sionişti.

El a fost de acord cu cele ce i-ai solicitat?

Da, a fost de acord.

Ce ţi-a spus?

Mi-a spus că la Securitate el merge numai când este chemat, dar, în acest caz, va examina şi va da ajutorul medical posibil şi se va interesa şi de cauza arestării.

De câte ori te-ai întâlnit cu Messinger în cauza lui David Dov, unde şi ce ai vorbit cu el de fiecare dată?

Cu Messinger m-am întâlnit de două ori – în ce-l priveşte pe David Dov –, la locuinţa sa din Arad (pe Bdul Republicii). Prima dată am discutat cele de mai sus. Mi-a spus că îi pare rău că am zile agitate şi să sperăm că asta nu e o acţiune împotriva sioniştilor. A doua oară, mi-a spus că l-a examinat pe David Dov şi i-a dat medicamentele necesare şi că, într-o zi, luând masa împeună cu comandantul Securităţii, Steiner Zoltan, Messinger i-a spus că tot oraşul este plin cu vestea arestării lui David Dov şi l-a întrebat din ce cauză este acesta arestat. Steiner Zoltan i-a răspuns ca să nu se bage în chestiunea asta, că este vorba despre acte false şi că este spion american. De asemenea, mi-a spus că l-a pus într-o celulă cu aer mai mult.

Ce ţi-a spus Messinger în legătură cu activitatea de spionaj desfăşurată de David Dov în favoarea americanilor?

Nu mi-a spus nimic în afară de cele de mai sus.

Arată toate serviciile ce i le-ai cerut lui Messinger, în cadrul funcţiei sale la Miliţie şi Securitate.

Nu i-am mai cerut alte servicii.

https://biblioteca-digitala.ro

Cui a mai făcut Messinger astfel de servicii?

Nu am cunoştinţă că Messinger a mai făcut astfel de servicii.

Arată serviciile făcute de doctorul Epstein Adalbert lui David Dov, precum şi altor arestaţi la Penitenciarul Arad.

Când a fost transferat David Dov de la Securitate la Parchet, era bolnav, iar acolo a fost internat la infirmeria penitenciarului. Socrul lui David Dov mi-a spus că Epstein îl tratează şi că, într-o noapte, au fugit după medicamente şi, personal, a vorbit cu Epstein şi a ştiut de la acesta că el îl tratează. Nu ştiu ca Epsteinsă mai fi făcut servicii şi altor arestaţi.

De câte ori ai vorbit cu David Dov după eliberarea sa din închisoare?

Am vorbit de mai multe ori.

Ce ai discutat cu el, cu ocazia acestor întâlniri?

Eu l-am întrebat de ce a fost arestat, dacă a fost bătut şi cum se simte. El mi-a spus că a fost cercetat pentru acte false necesare emigrării în Israel şi că, având un frate în America cu care el a vorbit şi telefonic din Arad şi cu care coresponda, a fost suspectat că face spionaj pentru America. De asemenea, că i s-au cerut declaraţii despre toţi conducătorii sionişti din Arad, şi anume: despre mine, despre dr. Deutsch Francisc, Weisbergher Magda şi alţii. El mi-a spus că a fost întrebat şi a dat declaraţii despre tot ce ştia în legătură cu activitatea noastră sionistă. Mi-a spus că, despre acţiunea ilegală „Ezra", nu a vorbit. Mi-a mai spus că nu a fost bătut, că medicul Messinger l-a consultat şi a primit o celulă cu aer mai mult şi cu pat, precum şi medicamentele necesare.

Ce l-ai întrebat în legătură cu activitatea sa de spionaj în favoarea americanilor, lucru pe care-l ştiai dinainte de la Messinger?

Fără să-l întreb, mi-a spus că nu a făcut acest lucru.

Ai arătat, în procesul-verbal din 10 martie 1953, că Stroe Gheorghe te-a vizitat acasă. În ce scop ţi-a făcut această vizită şi când?

Stroe m-a vizitat acasă, în toamna anului 1950, în urma invitaţiei mele, pentru a lua masa cu mine, unde venise în calitatea sa de funcţionar al O.R.T.

Ce ai discutat cu el?

Am discutat despre emigrări, cum merg emigrările, categoriile care pleacă, despre situaţia din Israel şi chestiuni de ordin familial. Privind pe aceia care sunt în producţie, în urma celor spuse de mine, că din Arad nu au plecat, el mi-a spus că nici din Bucureşti nu au plecat, deşi sunt plecări masive.

Ai arătat că l-ai vizitat pe Stroe Gheorghe la locuinţa sa din Bucureşti, în scopul obţinerii unui paşaport. Prin cine procura acesta paşapoarte?

El mi-a spus că are un nepot care este în stare să obţină paşapoarte, fără a-mi da amănunte.

Declară tot ce cunoşti despre Stroe Gheorghe, în legătură cu paşapoartele.

Mi-a spus că el a intervenit pentru David Dov ca să obţină paşapoarte. De la Wurtzel Zoltan ştiu că a fost şi el la Stroe, pentru a interveni în legătură cu paşaportul său, dar fără rezultat.

Ai arătat, într-un proces-verbal, că, prin luna mai sau iunie 1951, ai primit o scrisoare de la Botzy Herzel, funcţionară la Legaţia Statului Israel. Prin cine ai primit această scrisoare?

https://biblioteca-digitala.ro

Am primit scrisoarea printr-un anume Waldman din Arad (str. Bogdan Duică), care însoţise o rudă sau un cunoscut care pleca în Israel şi cu care ocazie a trecut pe la Legaţie.

În urma cărui fapt ţi-a trimis această scrisoare şi ce cuprindea aceasta?

În scrisoare spunea că Halevy a rugat-o să-mi comunice ca să vin la Bucureşti, că are ceva de vorbit cu mine.

De ce nu ţi-a scris Halevy?

Cred că Halevy nu mi-a scris, ca să nu avem legături scrise cu el, din cauza discreţiei.

De unde-ţi ştia Batzi adresa?

Nu a ştiut adresa, dar găsindu-l la Legaţie pe acest Waldman, care-i arădean, l-a întrebat dacă mă cunoaşte şi, la răspunsul lui afirmativ, l-a rugat să-mi predea scrisoarea. Acest lucru mi l-a spus Waldman.

De ce l-ai trimis pe Kraus Ştefan la Halevy?

Fiindcă eu nu puteam să mă deplasez la Bucureşti şi am vrut să ştiu despre ce este vorba, în legătură cu scrisoarea.

Minciună. Declară adevărul.

La Halevy l-am trimis în legătură cu cele arătate mai sus. La Loker l-am trimis pentru a lua bani în cadrul acţiunii ilegale „Ezra" şi pentru a-l informa.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

10 martie 1953, Bucureşti

Arată tot ce n-ai spus până acum în timpul cercetărilor.

În luna ianuarie 1950, a fost arestat, de către Securitatea din Arad, un anume David Dov, fost conlucrător „Mizrachi". Eu fiind rugat de familia sa, pe de o parte, iar pe de altă parte, având frică că acesta este un început de arestare a sioniştilor, l-am vizitat la locuinţa sa pe medicul Miliţiei, dr. Messinger Ernest, pe care-l cunoşteam încă din anii 1933-1934, când a fost şi el în mişcarea de tineret „Barisia". I-am arătat că familia lui David Dov m-a rugat să-i cer ajutorul medical, acesta fiind bolnav de inimă, dar, totodată, am arătat şi teama mea în ceea ce priveşte arestarea sioniştillor. l-am cerut ca, dacă este posibil, să-mi spună şi din ce cauză este arestat. El mi-a spus că la Securitate merge numai când este chemat, iar în acest caz, a promis că o să-l examineze şi o să-i acorde ajutorul necesar şi posibil. După câteva zile, l-am vizitat din nou pe Messinger, care mi-a comunicat că l-a examinat pe David Dov, i-a dat medicamentele necesare şi l-a mutat într-o celulă cu mai mult aer. După câte a auzit el, la Securitate este cercetat în legătură cu nişte acte false pentru emigrare şi ceva spionaj pentru America. De la Securitate, David Dov a fost mutat la Penitenciarul din Arad, unde a fost internat la infirmeria penitenciarului şi ştiu, de la socrul său Maker (plecat în Israel), că a fost în legătură cu medicul penitenciarului, anume Epstein Adalbert, în ceea ce priveşte medicamentele şi tratamentul. Despre acest lucru i-am spus lui

https://biblioteca-digitala.ro

Ştefan Kuhn, arestat, lui Stein Israel, arestat, lui Hirsch Iosif, plecat în Israel, şi lui Fischer Ştrul, plecat în Israel. De asemenea, i-am spus şi lui Mordehai Schorr, fost funcţionar la Legaţia Statului Israel, că David Dov a fost arestat şi cercetat în legătură cu acte false şi spionaj, în folosul americanilor. David Dov mi-a spus că el a intervenit, în chestiunea paşaportului său, la un anume Stroe Gheorghe, care venise, în timpul arestării lui şi fusese retrimis la Bucureşti. De asemenea, el a făcut şi un memoriu la minister, prin care a cerut reprimirea paşaportului său, arătând că a fost eliberat. El a crezut că, în urma memoriului, primise paşaportul.

Cine-i acest Stroe Gheorghe şi ce ştii despre el?

Stroe Gheorghe a fost conducător la „B'nei B'rith"-ul (lojă masonică evreiască) din întreaga ţară. A fost conducător al „B'nei B'rith"-ului până la autodizolvare, în 1948. L-am cunoscut la Arad, cu ocazia vizitelor ce le făcea la „B'nei B'rith"-ul din localitate, din care făceam şi eu parte. M-a vizitat o dată la mine acasă, în urma invitaţiei mele, şi l-am vizitat şi eu pe el o dată acasă, la Bucureşti. Cu această ocazie, l-am rugat să intervină în eliberarea paşaportului meu. El mi-a răspuns că, din câte ştie el, medicii nu primesc paşapoarte. Mi-a mai spus că pentru David Dov a intervenit pentru eliberarea paşaportului său. Wurtzer mi-a spus că a intervenit şi el la Stroe pentru eliberarea paşaportului lui, dar fără rezultat. Wurtzer era funcţionar la D.A.C. şi locuieşte pe str. Romană.

Ce activitate sionistă a desfăşurat Messinger?

În anii 1933-1935, Messinger era student la Facultatea de Medicină din Cluj. A fost membru în Organizaţia Sionistă studenţească „Barisia Academit".

Ce mai ştii despre Messinger?

Ştiu că a fost mutat la Timişoara, tot ca medic al Miliţiei, şi s-a căsătorit.

În continuare, ce mi ai de arătat?

În luna mai sau iunie 1951, am primit o scrisoare de la Botzy Hertzel, funcţionară la Legaţie, prin care îmi cerea să vin la Bucureşti, pentru că Halevy vrea să vorbească cu mine. Eu nu m-am putut deplasa la Bucureşti şi l-am rugat pe Kraus Ştefan, vărul meu, să treacă pe la Legaţie ca să vadă despre ce este vorba. Mergând la Legaţie, nu a fost primit. Atunci am venit eu şi i-am spus lui Loker că, dacă vine acest Kraus şi sunt bani pentru „Ezra", poate să-i dea. În cursul verii 1951, a fost la Legaţie, însoţind-o pe mama sa, care pleca în Israel, şi a adus de la Loker 250.000 de lei. Cu ocazia deplasărilor sale la Bucureşti, a mai fost la Legaţie de vreo două ori, fără să aducă bani. În februarie 1952, când vărul meu Haber Iosif a fost arestat şi eu am plecat pentru proces la Bucureşti, el m-a însoţit până la Timişoara, să vadă dacă nu sunt arestat. Peste două zile, el a însoţit o familie Stern, care pleca în Israel, şi m-am întâlnit cu ei în Bucureşti, cu care ocazie mi-a spus că a fost căutat la spital şi la creşe de către Securitate. Kraus Ştefan este funcţionar la U.T.A. (Uzinele Textile Arădene) şi domiciliază în Arad, str. Muţius Scaevola. Schönfeld Nicolae mi-a spus că o fată cu numele de Laszlo Maria, soră la Centrul de transfuzie de sânge din Arad (str. Macioni), i-a spus că a fost chemată la Securitatea din Arad, unde a fost întrebată şi despre toţi sioniştii din Arad.

Ce mai ai de adăugat la cele de mai sus?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

14 martie 1953, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 12,40 şi s-a terminat la ora ...

Într-un proces verbal, ai arătat că l-ai recomandat pe Kraus lui Loker, pentru a lua bani în cadrul acţiunii „Ezra" şi pentru a-l informa. Arată anchetei, de câte ori a fost Kraus la Legaţie?

Kraus a fost la Legaţie de vreo trei ori.

Când?

Kraus a fost la Legaţie de două ori în toamna anului 1951 şi o dată în luna ianuaroe 1952.

Ce ai discutat cu Kraus înainte de a pleca la Legaţie?

Eu am fost chemat prin telefon la Bucureşti, de către Batzy Hertzel. Neputându-mă deplasa, peste câteva zile, a plecat Kraus la Legaţie şi, în prealabil, i-am spus că, în cazul când nu poate rezolva el, atunci să-mi dea un telefon şi voi căuta să mă duc, însă nu m-a chemat. A doua oară când m-am dus, am spus să informeze Legaţia despre faptul că Ştefan Kuhn a fost chemat la Securitatea din Timişoara, ca să dea informaţii despre conducătorii sionişti. De asemenea, i-am spus ca să ia bani de la Legaţie.

Arată anchetei, ce ai discutat cu Kraus după ce a venit de la Legaţie?

Când s-a întors prima dată, mi-a spus că a vorbit Ivan Baruch, care i-a spus că Legaţia are nevoie de lei româneşti şi dacă ştiu asemenea oameni care dispun de lei româneşti, să-i îndrum spre Legaţie. A doua oară când a fost, a discutat cu Loker, spunându-i ceea ce i-am spus eu în legătură cu Ştefan Kuhn. Loker i-a spus că, probabil, au mai fost chemaţi şi alţii de care noi nu ştim. Totodată, a adus şi suma de 250.000 de lei pentru acţiunea ilegală „Ezra". A treia oară când a fost, mi-a spus că erau supăraţi cei de la Legaţie, din cauza arestării recente a funcţionarilor Legaţiei. Bani nu a primit. Lui Loker i-a spus că Maria a fost chemată la Securitate şi a fost întrebată şi despre conducătorii sionişti, aşa cum îi cerusem eu ca să le spună.

Ce alte informaţii a mai transmis Kraus la Legaţie?

În legătură cu emigrarea, i s-a spus, de la Legaţie, că va continua. El l-a informat că sunt mulţi care vor să plece, dar nu primesc paşapoarte şi că vin scrisori rele din Israel.

Ce mai ai de adăugat la cele declarate mai sus?

Nu mai am nimic de declarat.

Consideri că, în răspunsurile de mai sus, ai arătat întregul adevăr?

Da.

Asta înseamnă că Kraus cunoştea activitatea dumitale de spionaj?

Da, ştia că informez Legaţia despre problemele evreieşti şi, de asemenea, cunoştea activitatea desfăşurată de mine pe linia ajutorării ilegale a conducătorilor şi funcţionarilor sionişti, în cadrul acţiunii „Ezra". De asemenea, ştia de la mine că Legaţia se interesează de un evreu din Cluj, anume Carol Ştefan, care a fost, împreună cu un suedez, în lagăr în Germania, în zona sovietică. Legaţia i-a scris lui Carol să vină la Legaţie ca să dea relaţii

https://biblioteca-digitala.ro

despre locul unde se află acest suedez. Carol a venit o dată la Legaţie, dar fiind invitat încă o dată, nu a mai venit. Legaţia a vrut să ştie dacă acest Carol mai există. Asta i-am povestit-o eu, după ce am venit de la Legaţie, atunci când l-am trimis pe el şi nu a fost primit.

(ss) Haber Ladislau

Proces-verbal de interogatoriu

16 martie 1953, Bucureşti

Interogatoriul a început la ora 11,00 şi s-a terminat la ora 14,00.

Arată anchetei, ce mai ai de declarat în legătură cu Messinger Ernest?

Când i-am făcut prima vizită, în chestiunea David Dov, şi când i-am arătat teama mea că ăsta ar fi un început de arestare a conducătorilor sionişti, el mi-a spus că are bănuiala că ar fi mai mult în legătură cu un alt arestat recent, cu numele de Sipkovits, care, după câte ştie el de la familia acestuia, este arestat în legătură cu paşapoartele, adică ar fi fost arestat într-o chestiune de intervenţii de paşapoarte. Familia acestui Sipkovits l-a vizitat pe el şi, al fel, i-a cerut ajutorul său medical.

Ce alte persoane au mai intervenit la Messinger pentru a-i trata pe cei arestaţi?

Nu mai ştiu alte persoane.

Răspunsul de mai sus îl consideri sincer?

Absolut sincer.

Unde se află Sipkovits?

Nu ştiu unde se află.

Cu ce se ocupă Sipkovits?

Sipkovits avea o uzină de nasturi la Arad.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Erich Haas

Născut în 1898, în oraşul Arad. Facultatea de Medicină începută la Cluj şi terminată la Budapesta.

Membru al Frontului Renaşterii Naţionale între anii 1938-1940. În timpul războiului a fost menţinut în armată, fiind medic într-un lagăr de prizonieri sovietici.

Din 1945, membru al organizaţiei sioniste Ichud. Între 1945-1947, medic al organizaţiei sioniste pentru emigranţii din regiunea Timişoara. Din 1948, medicul Legaţiei Israelului pentru Banat.

*
* *

Dr Erich Haas a fost interogat în perioada 15 februarie 1952 – 9 mai 1953 de şase ofiţeri de securitate: Rujan, Târnoveanu, Voichiţa, Manu, Mihăilescu şi Rusu. Desigur, e greu pentru un om de 52 ani să suporte viclenia şi brutalitatea a şase ofiţeri de securitate. Dr. Haas este primul caz interesant din lotul sioniştilor anchetaţi de organele de securitate. După propria sa mărturisire, din 15 februarie 1952, în anii studenţiei de la Budapesta Haas activează în rândurile Partidului Comunist Maghiar, participant, cu arma în mână, de partea revoluţiei lui Bella Kuhn. Reîntors în România nu este urmărit de Siguranţa Generală a statului, ba mai mult, intră în contact cu mişcarea socialist comunistă din Ardeal. În 1938 mărturiseşte că se înscrie în Frontul Renaşterii Naţionale (autorii studiului nu au cunoştinţă că vreun singur evreu să fi fost acceptat în acei ani, în rândurile F.R.N.). În timpul războiului, activează ca medic militar în cadrul corpului 6 armată. După propria sa mărturisire, este medic militar începând cu anul 1941 „propus de Centrul Naţional de Românizare şi de Comunitate" (autorii studiului menţionează că prin Decretul lege din 8 august 1940 evreii au fost excluşi din rândurile armatei şi că în partea a doua a anului 1943 au apărut instrucţiuni, care în mod cu totul excepţional aprobau prezenţa medicilor evrei în unităţile paramilitare ale Apărării Pasive şi în orice caz nici Centrul Naţional de Românizare şi cu atât mai puţin comunităţile locale evreieşti puteau să recomande medici pentru unităţile militare).

În 1944 Erich Haas se înscrie în rândurile mişcării sioniste, mai concret, ale Partidului Mapai. După propria noastră cunoştinţă, Partidul Mapai, de-a lungul întregii sale existenţe, a fost un partid de centru stânga, cu vederi largi democratice care, chiar dacă, la începuturile sale, s-a găsit sub influenţa unor idei marxiste, a fost şi a rămas un partid democrat. Rezumând, Erich Haas a evoluat de la extremismul de stânga comunist, la extremismul de dreapta, F.R.N. şi a sfârşit la un partid evreiesc de orientare democrată.

La primul interogatoriu din 15 februarie 1952 dr. Erich Haas declară: „Nu mi s-a cerut să fac spionaj, nu mi s-a cerut să dau informaţii locale sau generale".

https://biblioteca-digitala.ro

Prima breşă psihologică în manifestarea sub anchetă a lui Haas are loc la 24 februarie 1952, când anchetatul, „de bună voie" îi raportează unuia din anchetatori, că odată cu evreii emigrează şi neevrei. De fapt, cazurile prezentate de Haas erau căsnicii mixte, sau copii rezultaţi din căsnicii mixte. Nu avem cunoştinţă că asupra lui Haas să se fi făcut presiuni fizice, dar prezenţa unor anchetatori despre care avem dovezi că au fost torţionari împotriva sioniştilor, ne face să credem că aceste presiuni au avut loc, pentru că începând cu 1 martie 1952, Haas se contrazice faţă de afirmaţiile anterioare şi începe cu mărturisirile şablon ale anchetelor sioniste, afirmând că, secretarul delegaţiei – Halevy – i-a cerut să identifice puncte de frontieră prin care se pot face treceri clandestine de emigranţi.

La 20 martie 1952 îi implică pe ofiţerul de emigrare Ghiladi şi ministrul Überall, ca şi cum i-ar fi solicitat informaţii.

Este ştiut că autorităţile comuniste, în general şi cele de la Bucureşti nu au făcut excepţie, au împânzit ambasadele străine cu staţii de interceptare atât în interiorul ambasadelor străine cât şi a telefoanelor acestor ambasade. De aceea, prelucrat de unul din anchetatorii săi Haas declară la 22 martie 1952 următoarele: „telefonul se foloseşte extrem de rar, nici chiar telefonul de casă. Mai bine se duce fiecare personal, ori fuge curierul, iar dacă intră cineva în birou primul lucru este că peste telefon se pune o pătură sau pernă şi abia după`aceasta se salută şi se începe discuţia, toate cu motivarea că şi telefonul are urechi". Instruirea anchetatului şi răspunsul acestuia sunt de fapt acte de acuzare împotriva anchetatorului şi a autorităţilor comuniste centrale.

Dorind probe în sprijinul celor afirmate de Gheorghiu-Dej la Plenara din 14 ianuarie 1953, că sioniştii lucrează nu numai pentru Israel ci şi pentru alte servicii de spionaj occidentale, anchetatorul smulge, tot la 22 martie 1952, următoarea declaraţie: „S-au făcut noi arestări în rândul personalului legaţiei, negăsind pe Zwy Loker, am stat de vorbă cu un alt funcţionar, al cărui nume nu-l cunosc, care mi-a comunicat ca să-i transmit lui Weiss Ludovic, că într-adevăr au fost noi arestări şi cazul s-a raportat guvernului Statului Israel şi de acolo s-au făcut, pe cale diplomatică, intervenţii mai departe la Paris şi la Moscova". Sub ameninţarea anchetei Haas a citat, după Paris, Moscova. Anchetatorul era atât de obtuz şi nu şi-a dat seama de greşeala lui Haas, care a citat după Paris, Moscova şi nu Londra. Aceştia erau oamenii care hotărau destinul unui anchetat!

Haas îl va mulţumi însă pe anchetator atunci când va nara că „ţin să declar că ştiu, de la începutul anului 1950, că în oraşul Timişoara funcţionează un grup ilegal sionist, sub conducerea legaţiei Statului Israel".

Cerându-i lui Haas să relateze despre deportările din Banat, care erau chipurile îndreptate împotriva duşmanilor regimului comunist, acesta îi relatează şi cazurile unor evrei deportaţi din Banat de autorităţile comuniste, odată cu populaţia românească şi germană. La început, relatările lui Haas sunt generale, el pierde pentru moment controlul a ceea ce doreşte anchetatorul şi relatează: „Din Deta s-a ridicat familia Schulhof, fost fabricant de săpun şi avocatul dr. Polgar, din Gataia, dr. Löbel – medic de circumscripţie, lucru pe care l-am auzit chiar de la fiica lui Löbel care era locuitoare în Timişoara şi care este căsătorită cu un anume Schwartz în str. dr. Marinescu nr. 2... din Oraviţa au fost ridicate două sau trei familii evreieşti, fără a putea da date sau nume". Mărturia lui Haas era o dovadă că în acei ani evreii şi românii au împărţit aceeaşi soartă, fiind în acelaşi timp o mărturie a falsităţii acuzaţiilor alianţei iudeo-comuniste.

Şi descrierea deportărilor făcute de Haas conţine inadvertenţe: „toate vagoanele în care au fost deportaţi ca dislocaţi (deportare = dislocare – n.a.) au fost vagoane de marfă

https://biblioteca-digitala.ro

sau de fân sau de cărbuni, acoperite, cu uşile deschise, în aşa fel că lumea a putut să stea de vorbă cu cei dizlocaţi. Paza vagoanelor s-a făcut numai pe coridoare şi frâne, însă nu în vagoane. Miliţia şi securitatea au asistat la îmbarcarea dislocaţilor". Dacă relatarea ar fi fost reală ne întrebăm cum au stat securiştii numai pe coridoare, când vagoanele au fost de marfă, fân sau cărbune? Sau răspunsul era încurcat spre a-l mulţumi pe anchetator, care şi în acest caz, nu a sesizat inadvertenţele, sau anchetatorul analfabet a greşit în cele dictate.

La 9 iunie 1952, Haas declară că a transmis legaţiei Statului Israel, date privind întreprinderile naţionalizate, la 11 iunie 1948. Era aceasta un secret că în Buletinul Oficial al României erau trecute numele fiecărei întreprinderi naţionalizate şi când acest Buletin nu avea menţiunea secret, aşa cum aveau uneori comuniştii să treacă pe aceste imprimate, atunci când doreau ca o lege să nu fie cunoscută sau comentată?

La 7 iunie 1952 Haas „divulgă" aşa zisele acţiuni de spionaj ale lui Mauriciu Maler din anul 1944, citându-l însă pe acesta făcându-şi profesiunea de credinţă, de evreu şi conducător sionist: „Întrebându-l dacă nu-i este frică să meargă cu astfel de documente în tren, dânsul mi-a răspuns că un conducător sionist, disciplinat şi înfocat nu cunoaşte frica şi nici pericolul să execute întocmai misiunea primită."

În contrast cu demnitatea lui Mauriciu Maler, după 10 iunie 1952, sub presiunea psihică sau fizică a anchetatorilor, Haas dezvăluie numele a zeci de evrei din Timişoara deţinători de bijuterii, aur sau valută, sau foşti negustori care şi-au investit banii în astfel de avuţii. Îl putem înţelege poate pe Haas că a cedat sub presiunea anchetei, dar nu putem înţelege afirmaţia lui Haas că nu-i va cita pe cei plecaţi în Israel ci pe cei rămaşi în România sub regim comunist. În această ieşire a lui Haas vedem ecouri târzii ale activităţii sale din tinereţe de la Budapesta sau, mai precis, dorinţa anchetatorilor de a-i zugrăvi pe cei arestaţi ca elemente labile, fără personalitate. Dincolo de o declaraţie sau alta a dr. Haas, procesele-verbale de anchetare ale acestuia se înscriu în univesul halucinantelor mărturisiri şi autodafeuri regizate de Securitate împotriva opozanţilor politici. Recitind mărturisirile unui deţinut sionist, S. Avny, publicate în Postfaţa prezentei lucrări, vom înţelege mai bine cum foamea, bătăile cumplite şi ameninţările şi-au spus cuvântul. În declaraţiile făcute de dr. Haas putem găsi afirmaţia că populaţia din Banat a fost despăgubită în timpul deportărilor. Strecurarea unei astfel de informaţii confirmă că declaraţia a fost obţinută de Securitate sub presiune fizică şi/sau psihică.

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

15 februarie 1952

1. În timpul guvernului antonescian, evreii au făcut muncă obligatorie (concentrare), şi în acest timp cei cu infirmităţi corporale, inapţi, bolnavii, au fost clasaţi şi revizuiţi de o comisie a corpului VI şi VII armată. Aici veneau la Timişoara şi Arad, Hunedoara, Caraş Severin, Mehedinţi, Dolj, Gorj, Vâlcea şi Piteşti. Lângă această comisie a figurat şi un medic evreu care eram subsemnatul, propus de C.N.R. şi de Comunitate şi aprobat de Corpul de Armată. Aci a început în anii 1941-1942, activitatea mea, publică.

2. Deja în timpul guvernării antonesciene au părăsit ţara, prin punctul de frontieră Jimbolia-Chichinda mai multe transporturi de evrei, cu direcţia prin Iugoslavia, Belgrad-Split şi îmbarcarea spre Palestina. Transporturile au fost vizitate de subsemnatul. S-a prezentat la mine Schapira Herşcu, care era preşedinte pe ţară a tinerimii sioniste şi mi-a prezentat o hârtie prin care Crucea Roşie mă însărcinează sau îmi încredinţează vizitarea şi controlul emigranţilor. Vizita era numai superficială şi s-a mărginit mai mult la boli contagioase.

3. După 23 august aceste transporturi s-au înmulţit, iar după înfiinţarea statului independent Israel au fost brusc complect desfiinţate.

4. Au început transporturi pe mare, cu vaporul, direct sau cu vapor în insula Cipru. Atunci am primit eu o hârtie de la legaţia Statului Israel, nou înfiinţat la Bucureşti că sunt medic examinator al Legaţiei şi voi examina pe fiecare emigrant, care pleacă în Palestina. Au fost transporturi comune, au fost şi paşapoarte individuale. Serviciul acesta l-am executat până la arestarea mea. De la Legaţie, nu am fost plătit niciodată, nu am primit nici un onorar, însă mi s-a promis că în caz când voi emigra şi eu in Statul Israel, respectiv cererea mea de paşaport va fi aprobată; eu voi primi acolo un post de medic salariat.

5. În timpul serviciului acesta era aproape imposibil să nu ajung în conflict cu mine însumi. Au venit emigranţii, care au cerut fel şi fel de informaţii la care, la început, nici nu am vrut să răspund, limitându-mă la serviciul încredinţat, dar nici nu am ştiut să răspund. Însă au venit şi oameni mai simpli, chiar şi de tot simpli, cărora trebuia să răspund la întrebările puse.

6. La prima mea deplasare la Bucureşti, m-am interesat eu de toate detaliile emigrării şi am primit răspunsurile de la consulul Ghiladi, cum trebuie să aibă bagajul, ce şi câte se admite, procedura la legaţia pentru viză, procedura la vămuire, etc. Ocazia aceasta am folosit-o de a mă şi prezenta, la ministru, care însă era plecat în străinătate. Tot atunci, Ghiladi m-a întrebat dacă sunt aici mulţi evrei care au scos formulare şi au de gând a emigra la Palestina. Eu am răspuns, că în Timişoara sunt circa 1-2.000, însă nu ştiu câţi au scos formulare. Am şi spus părerea mea, că emigranţii care, într-adevăr, au de gând a pleca în Palestina din cauze naţionale, familiare sau simpatie faţă de mişcarea sionistă au depus toţi actele, cereri şi formulare, înainte de prezentarea în masă. Totuşi sunt de părere că circa 50-60% din evrei au scos formulare, circa jumătate nu vor pleca şi anume o parte din cauze familiare, altă parte din cauza serviciului, altă parte nu prea cunoaşte nici mişcarea sionistă, nici limba.

7. Informaţiile primite le-am comunicat fiecărui emigrant sau membru de familie care m-a întrebat şi oamenii au plecat mai liniştiţi, iar cei rămaşi aci s-au liniştit.

8. În total am făcut mai multe călătorii în ultimii 2 ani, (1950-1951, circa 8 sau 10). Soarta a vrut că a plecat un văr al meu, un văr al soţiei, încă un văr, un frate al soţiei, o soră

https://biblioteca-digitala.ro

a soţiei, o mătuşă a mea. Pentru cumnată am fost de 2 ori la Bucureşti, deoarece odată s-a îmbolnăvit în ziua plecării de pneumonie, şi a fost internată în spitalul din Mediaş.

Am mai făcut 2 drumuri din motive filatelice.

Cu fiecare ruda, am fost personal la legaţie şi am trecut cu paşaportul prin birourile pentru formalităţile de viză. Pentru cumnată am vămuit eu bagajul, fiindcă ea era bolnavă, pentru cumnat tot eu, fiind el invalid de război, cu un ochi şi paralizat, tot eu am vămuit şi pe mătuşa mea bătrână, de 72 de ani, care a plecat din casa mea.

9. Am făcut cunoştinţă cu prim-consulul Eliezer Halevy care atunci era şi însărcinatul cu afaceri, apoi cu Schorr Mordehai. Halevy era bolnăvicios, cu dânsul am stat de vorbă odată sau de 2 ori, foarte scurt, numai de complezenţă.

Schorr, mi-a cerut să fac un rezumat, să văd, cam câţi oameni au mers sănătoşi, câţi bolnavi, câţi tineri, câţi căsătoriţi, câţi cu copii, etc. Fiindcă era la sfârşitul anului eu am făcut hârtia aceasta separat, pe 2 ani, şi am trimes-o sau predat personal, însă nu-mi aduc aminte.

10. Într-o zi am fost chemat la legaţie, unde am fost încunoştinţat că medicii Legaţiei sunt observaţi controlaţi şi percheziţionaţi, deci întreaga arhivă, registrele să fie arse. Lucru pe care l-am executat şi de atunci emigranţii nu mai sunt ţinuţi în nici o evidenţă. (Halevy la vizita a doua).

11. Despre Schorr repede am auzit că nu este demn încredinţării ce a primit, se fac şmecherii, sunt oameni care vin cu paşaport şi primesc viza programare pentru primul sau al doilea vapor, alţii în primăvară au primit pentru toamnă. Apoi nu toate locurile se programează dinainte. Era o chestie cam penibilă, oameni săraci au venit, au reclamat şi la plecarea vărului meu Holender din Bucureşti, eram în Bucureşti şi l-am întrebat, dânsul însă mi-a răspuns, că sunt lucruri interne ale Legaţiei.

L-am făcut atent pe Schorr să se lase de şmecherii, deoarece populaţia este foarte nemulţumită şi într-o zi se va pomeni cu o reclamaţie. Aşa şi a fost. Au fost reclamaţii peste scurt timp la Ministerul de Interne, şi programarea a fost scoasă din mâna Legaţiei şi de atunci se face direct de Direcţia Generală a Miliţiei. Am mai făcut reproşuri lui Mordehai, că se vorbeşte, că el face nişte transferuri de bani, dânsul la început a negat, apoi a spus că valută străină nu primeşte, iar lei are foarte puţinei şi are nevoie permanent de lei, şi i-a primit în împrumut. Ulterior am auzit că informaţiile mele au fost bune şi peste scurt timp, însă, el a fost şi rechemat.

12. Subsemnatul m-am născut din părinţi săraci, (calfă angajat la magazin peste 40 de ani), din copilărie, în şcoală, în Universitate şi ca doctor tânăr la ţară am învăţat în mizerie şi sărăcie.

Avere niciodată nu am avut, n-am nici azi, deoarece am susţinut totdeauna o familie grea, apoi timp de 30 de ani, sute şi sute chiar mii de oameni am tratat chiar gratuit. Am avut totdeauna clientelă dintre oameni săraci, oameni de la periferia oraşului, muncitori, mici meseriaşi şi mici burghezi.

Clientela bogată a evitat totdeauna cabinetul meu, deoarece sala de aşteptare a mea, era totdeauna plină, cu oameni săraci şi simpli.

13. Din mică copilărie eram democrat, şi am trăit foarte bine cu toate naţionalităţile conlocuitoare. În 1918-1919, m-am înscris în Partidul Socialist Comunist Maghiar, din Budapesta unde eram student în medicină. Aci am ajuns repede printre vârfurile mişcării studenţeşti. Aci am ajuns în Comitet de conducere al organizaţiei studenţilor în medicină, apoi în conducerea organizaţiei tinerime pe ţară. Aci am activat până la căderea regimului, când m-am ascuns şi eu ca alţii un oarecare timp, apoi prin Iugoslavia cu un tren de

https://biblioteca-digitala.ro

refugiaţi m-am strecurat şi am venit la Timişoara. De aici după un scurt popas am plecat la Universitatea din Cluj, unde în 2 ani am şi terminat cu studiile mele. Aci am luat parte la mişcările profesionale a studenţilor. Apoi ca doctor m-am retras de la tot şi toate, trăind numai pentru medicină.

Antisemitismul mereu crescând, mereu am simţit că sunt om clasa doua, mereu eram urmărit, pedepsit, aşa treptat am observat că sunt evreu, şi m-am orientat la mişcarea sionistă care a început să se prezinte ici şi colo. Totuşi în ilegalitate, nu am uitat de trecutul meu şi am cotizat regulat şi la mişcarea ilegală, (socialistă-comunistă), de stânga, şi am fost vizitat în acest scop lunar de farmacistul Matzner Iosif, azi în Buziaş şi Vasarhely Clara funcţionară şi azi a Partidului, apoi cred dar nu sunt sigur, direct sau indirect de Deutsch Ignat care azi este deputat. Mişcarea Sionistă treptat s-a întărit în sinea mea, am devenit simpatizant, apoi membru, dar după 23 August participând la toate organizaţiile libere: M-am înscris în organizaţia Mapai (sionistă socialistă democrată), reprezentat, în Ardeal mai târziu şi în vechiul regat prin Ichud, unde eram membru până la desfiinţarea organizaţiilor sioniste din ţară. Ichudul a ajuns, în scurtă vreme cea mai puternică organizaţie sionistă, în România, deoarece era organizaţie şi sionistă şi de stânga. Aci am activat la început pur medical, apoi medical-igienic, mai târziu şi medico-cultural. Am vizitat şi am examinat tinerimea, mici meseriaşi a organizaţiei, şi centrele de restratificare şi coloniile de muncă a tinerimii, însă acest serviciu era pur gratuit onorific. Am ţinut şi conferinţe publice însă pur medicale: Cum ne ferim de boli contagioase, compunerea şi descrierea corpului omenesc, hrana în colectiv, hrana raţională, vitamina şi caloriile, marii savanţi evrei.

14. Au venit timpurile când au emigrat transporturi de evrei din toate organizaţiile sioniste, şi nesioniste, chiar religioase, chiar C.D.E. dar mai mult de la organizaţia Ichud. Vizita medicală, controlul igienic, inoculările antiholerice, antitifoparafitice şi antivariolice au fost făcute în mare majoritate de subsemnatul personal, în mică parte ajutat de alţi medici când aglomeraţia era mai mare (dr. Schlesinger, Szilard, Grosz, Rudas). Însă noi am procedat uniform cu toţi evreii, indiferent de organizaţie sau de partid.

15. Persoana mea, nu a fost o persoană de importanţă nici atunci nici mai târziu. În trecut nu am fost chemat şi nu am luat parte, la nici o şedinţă a Comitetului sau conducerii organizaţiei, şi nici mai târziu de legaţie, nu s-a dat persoanei mele nici o atenţie deosebită. Dacă soarta nu făcea ca 6-8 membrii de familie şi rudele să plece, atunci subsemnatul numai odată sau de două ori aş fi fost la Legaţie. Nu ştiu dacă a-şi fi fost întrebat niciodată de lucrurile ilegale, de lucrurile importante, niciodată nu mi s-a cerut să fac spionaj, nu s-a cerut niciodată informaţii locale sau generale care nu au fost în strânsă legătură cu serviciul meu. Nu am divulgat nici un secret de stat sau ceva informaţie pe care eu, vrând-nevrând, am auzit-o sau prins-o direct sau indirect.

16. Circa înainte de 1 an, am primit o hârtie de la şef medicul şi în care mă face atent, că oamenii cu tuberculoză deschisă activă, sau sifilis seropozitiv, orbi, complect incapabili nu pot intra în Statul Israel, conform ordinelor primite de la forurile tutelare Israeliene (Departament Sanitar Guvernamental) Ierusalim. Astfel de cazuri dacă au rude în Palestina, şi nu vor cădea în sarcina Statului Israel, ci rudele să-şi ia angajamentul acolo şi toate sarcinile le iau asupra lor. Vor putea totuşi pleca şi intra cu aprobarea specială prealabilă de acolo.

Am procedat astfel, însă între emigranţi s-a născut o atmosferă foarte neliniştită, penibilă şi am fost asaltat zilnic, cu întrebările. La cererea directă a familiei Lustig, deci am plecat la Bucureşti unde am discutat chestia mai larg cu medicul şef, care apoi personal s-a

https://biblioteca-digitala.ro

prezentat la ministrul Überall, pentru raport, aici acest ordin a fost imediat revocat, respectiv parţial transformat verbal, că astfel de cazuri vor fi studiate de la caz la caz şi reţinute şi reexaminate de o Comisie locală, a legaţiei, analizate şi aprobate de Legaţie.

17. Într-adevăr cu mică sau mai mare întârziere au plecat toţi emigranţii din Banat, care au avut paşaport, afară de un singur caz, (Deutsch Willi), care deşi reţinut la Bucureşti circa 2 luni, fiind orb, bătrân, şi neputincios şi fără rude în Israel, a fost refuzat şi s-a reîntors la Timişoara, iar aci a fost plasat la casa sau azilul bătrânilor nr. 2 unde cred că trăieşte şi azi.

18. Casa mea, a fost totdeauna deschisă, pentru toată lumea, deci am fost vizitat totdeauna de mulţi prieteni şi cunoscuţi, deşi noi am trăit o viaţă foarte retrasă şi modestă.

19. La punctul 9, trebuie adăugat că Ghiladi m-a întrebat ce proporţie din populaţie reprezintă evreii, şi eu am răspuns că circa 10%, apoi că antisemitismul din Timişoara, nu a fost prea mare niciodată, fiindcă oraşul Timişoara, are o populaţie multietnică.

20. La punctul 11, trebuie adăugat că Schorr mi-a cerut să fac un raport confidenţial despre o nouă statistică, adică să propun ca oamenii emigranţi să fie descrişi şi din punct de vedere moral, material, religios, de trecut şi politic. Era vorba ca fiecare emigrant, să aibă încă o fişă în plus, dar nu-mi aduc aminte exact cu ce conţinut. Ştiu însă, că fişa, nu a fost introdusă, respectiv niciodată n-am fost informat că fişa într-adevăr ar fi fost introdusă, cine a complectat-o şi cine face informaţiile necesare.

Eu am refuzat acest act, respectiv această propunere, Schorr însă a insistat atât până când am făcut totuşi, însă astăzi deja nu-mi aduc aminte despre conţinutul actului care cred că l-am făcut în vara anului 1950.

21. Trebuie să adaug că toţi foştii conducători sionişti din Banat, sunt azi deja în Palestina, conducători reali şi politici au plecat.

În Timişoara, orice mişcare sionistă, adunări, şedinţe au fost sistate prin autodesfiinţare, a tuturor organizaţiilor sioniste pe ţară. De atunci nu s-au mai întâlnit nici foştii sionişti niciodată.

Mai există aici în oraş Reiter Carol, care a fost 10-15 ani preşedintele tuturor organizaţiilor sioniste în Ardeal şi Banat, însă cu mulţi ani înainte de desfiinţarea organizaţiilor. Gruparea Clal a rămas în minoritate faţă de organizaţia Ichud, şi s-a retras, ca expreşedinte de la conducerea mişcării, a ajuns preşedintele de onoare şi de atunci a îmbătrânit considerabil, trăieşte foarte retras şi numai pentru familia lui. Cu numitul m-am întâlnit numai pe stradă sau tramvai în ultimii 2-3 ani, numai de circa 3-4 ori. Şi odată sau de 2 ori am fost şi în casa lui.

Mai există încă 2 foşti funcţionari superiori ai Centralei organizaţiilor sioniste (Keren Kayemet), şi anume Fried Leo şi Weiss Ludovic. Primul a fost numai scurt timp înainte de desfiinţarea organizaţiilor sioniste, adus la Timişoara de la Oradea. Nu prea îl cunosc, foarte puţin am vorbit cu numitul. Numai dacă ocazional ne-am întâlnit undeva pe stradă sau tramvai. Puţine cuvinte, ce mai facem, cum merge câştigul, ce-i cu sănătatea, etc.

Cu Weiss Ludovic mă leagă o prietenie şi cunoştinţă veche din copilărie, fiindcă am locuit cu părinţii în casa lor, din circa IV-a, str. Fröbl (str. General Foch) nr. 41, ca student am umblat mult în casa celor menţionaţi unde erau 3 băieţi şi eu am trăit mai bine cu Ludovic. Apoi părinţii mei au îmbătrânit, eu eram doctor la ţară, şi i-am luat la mine, la ţară, şi locuinţa am desfiinţat-o. Când m-am reîntors la Timişoara în 1940, ca pensionar şi am redeschis cabinetul, familia Weiss a ajuns între clienţii mei. Mama văduvă, suferea de cord, iar dânsul de ficat, fiere şi alergie. În timpul din urmă, ultimii 2 ani am avut mult de tratat deoarece mama a primit mai multe serii de injecţii. În acest timp mama a fost

https://biblioteca-digitala.ro

consultată şi de alţi specialişti la cererea mea, şi tratamentul l-am făcut mai mult după indicaţiile specialiştilor. Vizitele mele medicale, au fost dese, când şi starea lui Ludovic s-a complicat şi alergia a fost rezistentă. L-au consultat mai mulţi medici, am încercat mai multe tratamente, am ajuns şi la o ameliorare, însă nu la vindecare.

Atunci i-am propus să plece la Bucureşti şi să se consulte acolo cu specialişti, eventual să se interneze acolo într-o clinică, deoarece părerea mea este, că alergia, este în legătură şi are originea de la fiere, împreună cu subicter. A ascultat sfatul meu, a fost de 2 sau 3 ori la Bucureşti la un specialist, a adus prescripţia, şi s-a ameliorat mult după tratamentul aplicat şi dietă.

Mama lui Weiss a fost tratată numai la domiciliu de mine, iar dânsul şi acasă şi la cabinetul meu. Între noi a rămas o prietenie, am stat mult de vorbă şi amândoi ne-am pregătit să aşteptăm paşaportul de emigrare. Între noi n-au fost discuţii în ultimul timp despre organizaţiile sioniste desfiinţate, niciodată.

(ss) Erich Haas

Declaraţie

23 februarie 1952

1. În iarna anului 1949, la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, unde am făcut cunoştinţă cu medicul şef, dr. S. Zalman, m-am prezentat, am primit imprimate tip, într-o cantitate mai mare şi instrucţiuni verbale medicale, despre Agendele pe viitor. Vizita a durat 6-8 minute, şi am plecat.

2. În primăvara anului 1950, am avut ceva treabă la Bucureşti şi aci am mers la Legaţie unde am depus nişte cereri pentru certificate de intrare, pe seama rudelor mele, care certificate în martie, aprilie, au fost şi trimise prin poştă. M-am folosit de această ocazie să mă prezint la ministrul Rubin care însă era plecat în străinătate.

Am vizitat pe viceconsulul Ghiladi, care mi-a dat nişte informaţii în legătură cu serviciul meu, apoi s-a interesat ce onorar încasez eu de la clienţi, respectiv emigranţii. Să nu i-au prea mult, am declarat că nimic şi nici n-am încasat. La aceasta zice că a fost un gest frumos şi când voi emigra la Palestina eu voi primi acolo un post cu salariu ca recompensă pentru activitatea avută.

Pe viitor, însă să încasez un onorar, a chemat pe medicul şef şi împreună au hotărât că onorarul medical să fie între 100 şi 500 de lei, iar de la săraci să nu pretind bani.

Am promis şi am executat.

3. În general am încasat 100-300 de lei, mai mult nu am cerut de la nimeni, şi sute şi sute de cazuri am rezolvat gratis.

4. Ghiladi m-a întrebat, dacă sunt mulţi oameni din Timişoara, care au de gând a pleca sau emigra în Palestina, eu i-am răspuns că nu ştiu exact, însă văd mişcare serioasă. După părerea mea, emigranţi serioşi sau care au acest gând din cauze naţionale religioase (nu pot ţine sâmbătă), familiare, sau simpatia faţă de sionism: au depus deja aproape toţi formularul cu cerere, iar care acuma aleargă sunt 50-60%, chiar 70% fripturişti. Este la modă o cerere pentru Palestina, hai să depun şi eu o cerere. Deci dintre aceşti 20-30 la sută, au scos formularul, îl ţin în dulap, şi după o vreme îl vor restitui, alţi 30-40 la sută au scos,

https://biblioteca-digitala.ro

au şi depus sau vor depune peste scurtă vreme, însă îl vor revoca când vor fi sfătuiţi de C.D.E. sau partid sau prieteni, sau familia, sau serviciu, iar 20-30%, cred că vor pleca totuşi. M-a întrebat, dacă în Timişoara, există antisemitism sau nu, şi dacă populaţia evreiască suferă din această cauză ori nu. Prompt am răspuns, că în Timişoara niciodată nu a existat un antisemitism mai accentuat. Şi Timişoara fiind un oraş multietnic, aci nici nu prea are teren. Am mai întrebat, că în ce proporţie sunt evreii, am răspuns circa 10% din cei 100-120.000.

5. În vara anului 1950, a plecat, în Palestina, vărul meu Holender Emeric, din Bucureşti deci am fost cu el la Legaţie, unde din nou am vrut să mă prezint. Rubin era plecat, deci m-am prezentat la primconsul, care era şi însărcinat cu afaceri. Vizita a durat numai 2-3 minute sau şi mai puţin, ambii am stat în picioare, nici nu am stat pe scaun. Am înţeles foarte clar ce spunea, puţine cuvinte de complezenţă, fiindcă vorbeşte un idiş, aci cam necunoscut şi germana foarte prost (Halevy Eliezer).

6. Am căutat să vorbesc cu urmaşul lui Ghiladi: Schorr Mordehai, de la Secţia de emigraţie după ce am făcut cunoştinţă, am comunicat imediat că populaţia evreiască, este agitată, foarte neliniştită, se vorbeşte mult, despre feluri de taxe, cheltuieli de transport, etc., care plăteşte mai mult, primeşte bilet pentru vapor mai repede. Care nu are şi nu poate plăti, a fost programat pentru mai târziu ba chiar şi foarte târziu pentru la toamnă.

Am spus categoric că aşa nu are să fie bine, să nu se mire într-o zi cu o reclamaţie. Mi-a răspuns că-mi mulţumeşte pentru sfaturi, dar nu are nevoie de ele, ştie ce face, are nevoie de mulţi bani, deoarece mulţi nu au cheltuieli de transport. El totdeauna lasă la fiecare vapor nişte locuri disponibile, până în penultima zi. Am mai spus că se vorbeşte că el face transfer de bani. La începutul a negat, ulterior însă a declarat că el valută nu primeşte dar permanent are nevoie de mulţi lei. L-am făcut atent, că este treaba lui ce face. Într-adevăr peste scurt timp am auzit, că programarea emigrării şi a emigranţilor, a fost scoasă din mâna Legaţiei, şi se face direct de Direcţia Generală a Miliţiei Serviciul paşapoartelor.

7. În septembrie 1950, a plecat la Palestina, familia Goldzicher, ruda mea, deci am plecat cu numiţii la Bucureşti. Am căutat pe Rubin, el a plecat definitiv, Halevy era plecat în străinătate. Am făcut formele legale, pentru viza rudelor, când am auzit că mă caută Schorr. Am intrat în biroul lui, unde mi-a făcut mare compliment, şi a recunoscut că eu am avut dreptate la ultima mea vizită.

Însă are pentru mine o însărcinare specială şi spune să fac eu un raport în care să propun ca lângă fişa medicală a medicului şi fişa statistică a biroului vizelor, să se introducă o fişă informativă nominală, despre fiecare emigrant, cu un referat familiar, material, moral, religios, şi politic.

Imediat am refuzat, şi am declarat că este o prostie nemaipomenită, plecată din capul lui Schorr, care poate le vede pe dos, aşa ceva nu va fi introdus, dar nici pratic nu se poate introduce, deoarece cine să facă referat şi când? Vremea este scurtă, pentru fiecare emigrant, paşapoartele sunt înmânate abia puţine zile înainte de plecarea emigranţilor. Şi nici un medic, nu are să facă un astfel de referat. S-a mulţumit cu atât şi am plecat.

8. Peste scurt timp, a plecat încă un văr a soţiei am fost la Bucureşti, Schorr din nou m-a pisat, însă am refuzat categoric. Pe urmă a recunoscut că şi Halevy este contra.

9. Trece scurt timp, pleacă un unchi bătrân la Palestina, şi fiind cu el la Bucureşti, aud la Legaţie, că Schorr m-a căutat prin toţi funcţionarii. Din nou am mers la el, m-a rugat, a insistat şi a spus să fac eu numai propunerea. Eram într-un moment slab, emoţionat şi am făcut-o.

https://biblioteca-digitala.ro

10. Venind peste 3-4 luni, la Bucureşti, la plecarea sorei soţiei, am auzit că fişa nu a fost introdusă chiar ministrul nou a refuzat-o categoric. Însă am fost chemat de Halevy care m-a făcut atent, că toţi medicii examinatori a legaţiei, sunt urmăriţi, pândiţi, chiar la o parte, s-a făcut şi percheziţii domiciliare. M-a întrebat ce am acasă, am declarat că actul de numire şi 2-3 reţete pur medicale, care însă nu prezintă nici o importanţă şi un ordin medical, nominal, unde autorităţile sanitare din Haifa, doresc, o vizită medicală, pentru schimbarea persoanelor, însă nici acest act nu este important.

Mi-a răspuns că toată corespondenţa şi numirea trebuie aruncată în foc. I-am răspuns că procedura aceasta cred că este greşită şi deoarece este vorba de o corespondenţă pur medicală eu sunt pentru a le ţine. Dânsul a răspuns însă categoric, că astfel de ordine au primit şi vor primi medicii examinatori ai legaţiei.

Apoi m-a întrebat dacă conduc un registru special, i-am răspuns că da. Te rog şi acest registru să fie distrus.

Am venit acasă şi am ars tot ce a fost în posesia mea, rezumându-mă numai la imprimate goale.

11. În decursul celor 2½-3 ani, am primit 2 telegrame, de la Legaţie, care erau însă în strictă legătură cu serviciul meu, şi odată sau de 2 ori, telegrame de la medicul şef al Legaţiei, referitor la vaccinarea emigranţilor. Eu telegramă nu am trimis nici una.

12. Convorbiri telefonice am avut cu Legaţia circa de 2 sau 3 ori, totdeauna în legătură cu unii emigranţi şi o dată sau de 2 ori cu medicul şef la domiciliu, de aceeaşi temă.

13. Corespondenţa, era puţină, în total am primit cu poşta, 3 sau 4 ordine, şi eu am expediat cu poşta cred 2 rapoarte.

14. Vreau să adaug la punctul 7 că am spus lui Schorr, cum crede, cine va face raport informativ, pe cine are să-l întrebe de la Legaţie? Medicii nu vor face, cu poşta durează mult, paşapoartele se dau numai în ultimele zile în mână, emigrantul vine abia, în penultima zi sau în ziua plecării, la Bucureşti. Când şi cum crede deci el executarea fişei, cine şi când va face referatul acesta. El mi-a răspuns: Va fi treaba lui şi are el, informatori destui în Bucureşti, originar din fiecare oraş, şi veniţi la Bucureşti.

(ss) Erich Haas

Declaraţie

26 februarie 1952

La sfârşitul lunii decembrie 1951, s-a prezentat în cabinetul meu medical numitul Stein Liviu, din Timişoara, funcţionar la Loteria de Stat, sucursala Piaţa Coroanei care mi-a recomandat un prieten intim, acesta mi-a spus că este de naţionalitate creştină, şi că vrea să plece în America, prin Israel. M-a rugat să-l primesc şi să stau de vorbă cu el.

După 2-3 zile s-a prezentat la mine numitul Oppert Geza, pe care nu l-am cunoscut înainte şi nici nu l-am legitimat, şi care s-a prezentat, că a fost trimis de prietenul nostru comun Stein, pentru a prezenta o cerere.

Oppert Geza mi-a spus că are pe tatăl lui în America de mulţi ani, unde are o situaţie materială bună, şi doreşte ca el să se ducă în America.

https://biblioteca-digitala.ro

Tatăl său a trimis din America un permis de intrare în America, a depus şi o cerere pentru a primi un paşaport, însă cererea a fost respinsă. Mi-a mai povestit că a umblat de 2-3 ori, la Bucureşti, la Legaţia Americană, pentru a se informa despre posibilităţile de emigrare.

La ambasada americană, spune Oppert Geza, a primit sfatul ca să renunţe la cetăţenia română şi atunci poate pleca în America prin ambasadă sau să încerce prin Legaţia Israelului, în Bucureşti, să obţină un permis de intrare, iar de acolo în mod oficial va putea pleca imediat în America.

Oppert Geza, mi-a mai spus că la ambasada americană din Bucureşti i s-a spus că asemenea cazuri au mai fost. Mi-a spus, că el Oppert a mai încercat la Legaţia Israelului din Bucureşti însă nici nu a fost primit acolo.

Deci mă roagă ca la prima mea plecare la Bucureşti, să încerc a primi un permis de intrare în Statul Israel, deşi este creştin, şi cu aceasta dacă va primi va încerca din nou cu o cerere de paşaport de emigrare.

Am ascultat calm şi am spus: Da, corespunde, adevărului, că în timpul lui Schorr, au făcut astfel de tranzacţii şi eu am auzit. Mulţi evrei au plecat în Palestina fără a avea cel puţin de gând de a se stabili acolo, ci au folosit Statul Israel numai ca staţie de transbordare şi de acolo cu prima ocazie, după o lună sau 2 sau 6, au călătorit mai departe în Europa (Viena, Paris, Londra), sau Canada, sau Australia, sau America.

Au fost şi puţine cazuri de creştini.

Am promis că la prima mea călătorie la Bucureşti, mă voi interesa de astfel de probleme, dacă mai sunt posibilităţi ori nu. Am spus că toată acţiunea o fac absolut gratuit, nu cer dar nici nu primesc nici un onorar indiferent dacă reuşeşte ori nu.

Am rugat să-mi dea ceva la cheltuieli de călătorie, odată, restul complect gratis.

Am spus lui Oppel, că tatăl lui din America, va trebui să depună ceva garanţie, circa 300 dolari în Israel. Trebuie să ştie că dacă va primi permisul solicitat, banii vor rămâne în Israel, în depozit până la plecarea pe mai departe.

Am spus lui Oppel ca să facă cerere în limba franceză sau engleză, pe care eu o voi prezenta personal la Bucureşti, pentru Oppel şi pentru fata lui, care era trecută de 18 ani.

Totodată să pregătească o scrisoare pentru tatăş lui referitor la banii necesari. I-am comunicat ziua călătoriei şi Oppel mi-a predat lei 4.000 pentru cheltuielile mele de călătorie la Bucureşti şi retur.

În ziua călătoriei a venit la mine, mi-a predat cererile şi scrisoarea pentru tatăl său în America, care trebuiau să se trimită prin Legaţie.

Am spus imediat că scrisoarea aceasta este încă prea timpurie, am rupt-o în prezenţa lui şi am băgat-o în foc.

Am călătorit la Bucureşti, unde am fost la Legaţie, am vrut să fac prima mea vizită, la secretarul Legaţiei, Loker care era însă bolnav şi a lipsit de la Legaţie, nu l-am cunoscut deci nici acuma. Am vrut să intru la consul, însă mi s-a spus, că sunt ocupaţi, cu chestiuni foarte importante şi oficiale şi azi nu se fac primiri.

N-am vrut să mă reîntorc la Timişoara nerezolvat, deci am mers la registratură, însă am fost respins că actul nu era semnat. Deci am vorbit pe coridor, cu unul din furieri, am arătat cererea, am trecut pe cerere cu tocul meu, în partea superioară, că este creştin şi am predat cererea cu rugămintea că peste 2-3 zile, când e posibil, să fie prezentată.

Dacă se trimite în Palestina, am rugat pe curier atunci să fiu avizat printr-un bileţel ocazional, tot aşa şi dacă a fost respins.

https://biblioteca-digitala.ro

Oppert m-a aşteptat peste 2-3 zile în cabinetul meu, i-am comunicat că este foarte greu de a intra la Legaţie, şi mai greu în loc competent şi am spus că aşteptăm răspuns.

A fost încă de 2-3 ori la mine, însă nu era venit nici un răspuns.

La 12 Februarie 1952, am primit un bileţel dintr-un caiet trimis prin furier, ocazional, cu un cuvânt în limba germană: Weitergefördert, transmis sau trimis mai departe la orele 11, 12 a.m. când a venit la mine Oppert şi i-am comunicat conţinutul biletului, am spus că şi pe mai departe trebuie aşteptat.

Cu Stein m-am întâlnit încă odată, după călătoria mea la Bucureşti, m-a întrebat, dacă va reuşi chestia prietenului său sau nu. I-am comunicat că nu ştiu, dar sunt speranţe.

A doua zi, respectiv în aceiaşi noapte am fost arestat.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau din bună voie şi nesilit de nimeni.

(ss) Emil Haas

Declaraţie

1 martie 1952

1. În luna aprilie sau mai 1951, când m-am dus la Legaţia Israelului din Bucureşti am fost anunţat de către un funcţionar al Legaţiei că sunt căutat de către Halevy Eliezer, consulul Legaţiei care vrea să stea de vorbă cu mine.

2. Eu m-am prezentat la Halevy Eliezer în biroul lui, spunându-mi că vrea să stea de vorbă cu mine într-o problemă confidenţială.

În această discuţie Halevy Eliezer m-a întrebat dacă nu sunt dispus să ajut Legaţia în vederea trimiterii în mod clandestin peste frontieră a câtorva evrei, pentru care Legaţia, are interes de a fi scoşi din ţară. Mi-a mai spus că a auzit că eu am fost mai mult timp medic oficial la frontiera iugoslavă, şi dacă mai am legături şi cunoştinţe în aceste comune sau dacă ştiu pe cineva în Timişoara care ar putea face vreo legătură de elemente care se ocupă cu aceste treceri ilegale.

3. M-a mai întrebat dacă nu ştiu puncte ilegale de trecere peste frontiera maghiară, dacă nu ştiu locul pe unde a trecut Maler cu Szende.

4. Mi-a atras atenţia că acest lucru este foarte serios şi foarte important pentru Legaţie, şi că Legaţia are bani disponibili în acest scop, suma nu contează. Legaţia dă şi suma de 1 milion de lei pentru fiecare cap de om trecut clandestin peste frontieră.

5. În caz că nu voi putea găsi posibilităţi de trecere clandestină pe uscat Halevy mi-a spus să mă interesez pe calea aerului adică, să găsesc vreo legătură ori cu aeroportul ori cu vre-un pilot care pentru bani mulţi ar fi dispus să transporte în mod clandestin peste frontieră un număr de 4-5 persoane afară din ţară.

În caz că voi găsi aceste posibilităţi voi fi bine onorat şi în caz că voi emigra în Statul Israel, acest fapt îmi va fi răsplătit.

6. Halevy mi-a mai spus, că în scopul organizării trecerii ilegale peste frontieră, a mai dat sume de bani mari, pentru organizarea şi efectuarea acestor treceri.

7. În continuarea mi-a mai dat o sarcină să dau informaţii cu caracter militar şi în special dacă s-au făcut fortificaţii la frontiera iugoslavă din Banat. În continuare Halevy m-a întrebat dacă în rândul pacienţilor mei se află şi ofiţeri superiori de la care aş putea să

https://biblioteca-digitala.ro

culeg aceste informaţii sau dacă dintre pacienţi sunt oameni care ar avea legătură cu alţi ofiţeri superiori prin care s-ar putea culege informaţii cu caracter militar.

(ss) Emil Haas

Declaraţie

20 martie 1952

1. Activez în postul de medic examinator al emigranţilor încă din era Antonescu, când în 1945 vara am fost însărcinat de conducători sionişti Schapira Herşcu şi Kauftheil Ernest, ca să examinez toţi emigranţii, care vor părăsi ţara prin punctul de trecere Jimbolia-Chichinda cu transportul semioficial şi tolerat (post onorific).

2. Am activat în continuare şi după 23 august în aceleaşi condiţii la acelaşi serviciu al Crucii Roşii din România, care patronase atunci aceste emigraţii în masă. Activitatea mea însă s-a restrâns şi în loc de vizită medicală am făcut numai un control medical superficial datorită numărului mare al emigranţilor (post onorific).

3. După înfiinţarea biroului medical al organizaţiei sioniste social democrate „Ichud", am lucrat sub titlul de mai sus, am văzut emigranţii însă mai detaliat, le-am făcut vizita medicală, injecţiile prescrise antitifoparatifice, antitetanice, antivariolice, Rtg. pulmonar, R. Wassermann şi pe mai departe: însă pentru toţi emigranţii, indiferent de culoare politică sau de organizaţiile sioniste (post onorific).

4. După înfiinţarea Legaţiei Statului Israel, numai decât am fost numit medic examinator extern a Legaţiei şi acest post am executat până în anteziua arestării mele: şi anume lung timp tot onorific.

5. Sarcina mea era: a. a identifica persoana sau familia; b., a examina detaliat; c. a recolta sânge pentru R. Wasserman; d. urina pentru examen de laborator; e. examen de Rtg. pulmonar şi cord; f. despre cele constatate am eliberat resp. am redactat un certificat, un chestionar, apoi a vaccina contra variolei post onorific.

6. În primăvara anului 1950, febr. sau martie, eram întâmplător la Bucureşti într-o chestie filatelică şi m-am folosit de ocazia de a mă prezenta şi personal la Legaţia Statului Israel, am vizitat-o am stat de vorbă cu medicul şef al Legaţiei dr. S. Zalman, apoi cu vice-consulul dr. Ghiladi (ministrul Rubin era plecat în străinătate).

7. Mi s-a fixat imediat un onorar medical, pe care au de plătit emigranţii mie pentru consult şi certificat în suma de lei 100-500, iar consulul Ghiladi a luat lucrurile bune şi mi-a declarat, că serviciile executate până în prezent în mod gratuit le va raporta în Palestina şi în caz de emigrare se va lua în nume de bine şi se va recompensa acolo.

8. Cu această ocazie dr. Ghiladi m-a întrebat cum e spiritul populaţiei în Banat şi dacă există un antisemitism mai exagerat sau viu. Am răspuns că în Banat populaţia este multietnică şi între naţionalităţile conlocuitoare niciodată nu a fost un antisemitism deosebit sau şovinism. Apoi m-a întrebat, numărul de evrei din Timişoara iar eu am răspuns, că cca 10%. Apoi a întrebat dacă în Timişoara mulţi evrei au scos formularul pentru a emigra la Palestina ori ba, şi cam câţi au ideea serioasă de plecare şi Timişoara cam câţi locuitori are. Răspunsul meu era că Timişoara sunt 10-12.000 şi că nu ştiu câţi au scos formularul, însă văd mişcare serioasă între evrei.

https://biblioteca-digitala.ro

Am comunicat părerea mea, că circa 50%-60% au scos formularul, însă cei serioşi, adică cei, care din cauze naţionale, religioase (aci nu pot ţine sâmbăta) familiare sau alte, au hotărât plecarea: sunt deja de mult cu formularul şi au depus de mult cerere în acest sens. Totuşi cred, că din 6-8.000 vor pleca serios circa 2-3.000, iar 2-3.000 au scos formularul, deoarece era modă, însă nici nu l-au complectat, ci îl ţine acasă, şi alţii circa 2-3.000 au depus formularul, însă îl vor revoca sau vor renunţa la plecare.

9. Soarta a vrut că în scurt interval să fi plecat diferite rude, unele în Palestina, şi eu pe fiecare le-am condus la Bucureşti, deci vizitele mele au fost tot mai dese: A plecat un văr al meu din Bucureşti, o verişoară primară din Timişoara, un văr primar al soţiei din Oradea, un unchi al meu din Timişoara, fratele soţiei din Mediaş, o soră a soţiei din Mediaş, un prieten foarte intim din Timişoara, o mătuşă din Timişoara, un cumnat cu sora soţiei din Arad, iar eu cu fiecare călătoresc la Bucureşti.

10. Am făcut şi în 1950/1 circa 3-4 drumuri în scop filatelic şi fiecare drum mă aducea şi la Legaţie, unde eram tot mai cunoscut: până la arestarea mea.

11. Primul meu drum după vizita de rigoare: mă aduceau la şeful Legaţiei, însă ministrul Rubin era plecat, deci am stat de vorbă cu prim consulul Halevy Eliezer. Vizita aceasta a durat însă numai câteva clipe.

12. Primul meu contact cu Legaţia a fost în toamna anului 1950, când a plecat o verişoară primară a mea, a avut ceva bani disponibili din vânzarea obiectelor avute în momentul plecării şi m-a rugat ca să vorbesc cu Schorr Mordehai, care făcea serviciul de viceconsul în timpul când Ghiladi era plecat din ţară. Am vorbit, însă am fost refuzat, dar prin intermediar totuşi a primit banii şi atunci i-am făcut reproşuri şi mi-a promis, că în viitor va primi şi de la mine. Atunci de la verişoara mea a primit 300.000 lei. Peste 2-3 luni a plecat un văr a soţiei din Oradea: avea 200.000 lei pentru care am intervenit eu la el: banii au fost primiţi. Ulterior am intervenit încă odată pentru Pollak Rudolf fost comerciant din Caransebeş, vechi prieten a casei mele, care a avut 540.000 lei şi era să primească acolo 600 lire israeliene.

13. Valuta străină Schorr nu a primit-o, după câte ştiu.

14. Ştiu că Schorr a făcut afaceri serioase cu banii. Cea mai mare sumă a transferat fostul director de bancă Schiler Iuliu dar şi alţi au expediat sume serioase. La executarea aranjamentului însă Schorr nu a fost corect. A lăsat clienţi a aştepta luni în şir, chiar şi 1-2 ani.

15. Schorr a făcut şi alte afaceri cu mult mai grave. De la emigranţi a pretins banii sub titlul de cheltuieli de transport şi anume a programat însă numai circa 75-80 de locuri şi restul a reţinut pentru oameni bogaţi. Aşa că s-a întâmplat că unul primind paşaportul a fost programat pentru iunie-iulie în februarie, altul pentru octombrie iar altul a primit paşaportul şi peste 2 săptămâni a şi plecat. Lumea era iritată, au fost multe nemulţumiri, chiar şi eu l-am făcut atent pe Schorr, că într-o zi va avea neplăceri însă el nu a ascultat de nimeni şi a continuat. Rezultatul era că lumea a reclamat la forurile competente şi într-o zi programarea a fost scoasă din mâna Legaţiei Statului Israel şi se face de atunci de Direcţia Generală a Miliţiei, Serviciul Paşapoartelor.

16. Primul conflict cu Legaţia l-am avut în aprilie sau mai 1951, cu Halevy Eliezer. Ajung în clădirea Legaţiei şi din 2-3 locuri aud, că sunt căutat de prim-consulul Halevy. Ajung la el şi mă face atent, că medicii Legaţiei sunt urmăriţi observaţi, controlaţi, percheziţionaţi, deci să fiu foarte atent şi m-a întrebat, dacă am ceva acasă. Am răspuns că am 2-3 ordine circulare, actul de numire şi registrul special, unde sunt trecuţi toţi emigranţii vizitaţi cu cele constatate. Nimic deosebit şi nu mi-e frică.

https://biblioteca-digitala.ro

Halevy mi-a dat ordin categoric că imediat să fie tot ars, ce exista acasă în legătură cu Legaţia, chiar dacă sunt acte pur medicale.

Eu m-am opus şi am căutat, ca să conving, că notiţele mele sunt pur medicale şi am fost de 2 ori percheziţionat însă nu s-a făcut nici o obiecţie.

Halevy însă era categoric şi am venit acasă, unde am executat cele ordonate, deşi cu regret.

17. Peste scurtă vreme venind la Bucureşti, aud că Halevy mă caută din nou. M-am prezentat la biroul lui, unde mă primeşte cu o propunere, în care m-a invitat la o colaborare şi anume:

a. Să propun sau să caut un loc de trecere clandestin peste frontiera de vest pentru un grup de maxim 5 persoane, pe care Legaţia are intenţia deosebită şi foarte importantă a scăpa din R.P.R. respectiv din Bucureşti.

Am refuzat categoric şi am declarat că niciodată nu m-am ocupat cu astfel de lucruri, nici nu mă pricep şi nici nu vreau să pricep. Sunt om sărac, am familia şi fata mică.

b. A venit a doua propunere spune Halevy. Ştie că am fost medic oficial la graniţa iugoslavă, deci se poate să ştiu aici un loc de trecere sau cunosc persoane care se ocupă cu aceasta sau să caut pe cineva în Timişoara, care se ocupă cu aceasta.

Şi aici am fost foarte categoric şi am răspuns, că sunt peste 10 ani plecat de la frontieră, am pierdut contactul cu lumea şi nu cunosc pe nimeni.

c. A venit deci propunerea a treia : dacă aş cunoaşte pe un pilot din Timişoara sau pe cineva de la aeroport care ar uşura o scăpare a acestei grupe pe calea aerului.

Şi aci am răspuns categoric, că în viaţa mea încă nu am călătorit cu aeroplanul, nu cunosc nici un pilot şi nici la aeroport încă nu am fost. Regret, însă cu astfel de lucruri nu m-am ocupat niciodată şi dacă pentru aceasta m-a chemat: a făcut greşit şi rău. M-am sculat în picioare eram foarte enervat şi am vrut să plec, să părăsesc sala. Halevy însă nu m-a lăsat şi mi-a declarat, că greşit procedez, dacă nu dau concurs sau ajutor. Aceasta mi-ar ajuta foarte mult atunci când aş emigra la Palestina. Legaţia ar fi dispusă a cheltui în acest scop banii serioşi, chiar plăteşte şi 1 milion lei pentru un cap de om şi eu aş primi banii.

Am declarat că vreau să dorm liniştit şi nu mă ocup de loc de chestie.

Regret a spus Halevy şi m-a invitat din nou, însă am refuzat. apoi a declarat, că Maler şi Szende tot prin graniţa de vest au plecat. La plecare încă mi-a mai adăugat, că el peste scurt timp va pleca din R.P.R., azi îşi poate lua rămas bun de la mine. Să mă răzgândesc încă şi dacă peste scurt timp sunt de acord, atunci să vin înapoi, la urmaşul lui, fiind o problemă importantă şi urgentă pentru Legaţie.

Niciodată nu am revenit în această cauză.

18. De la Legaţie niciodată nu am cerut nici un onorar şi nici nu mi s-a oferit vreun leu. N-am primit sub nici un titlu banii nici pentru mine, nici cu scopul de a-i preda altora, în afară de două ori cheltuieli de tren, când am fost chemat la Bucureşti de Legaţie şi am primit rambursarea acestora. O dată 2.700-2.800 lei, altădată 3.400-3.500 am primit, adică chiar costul biletului pentru CFR. Şi de aici înainte am refuzat primirea banilor, însă mi s-a spus că este cea mai mică datorie a lor de a-mi restitui cheltuielile efective, deoarece eram chemat.

19. În vara anului 1951 ajungând la Legaţie mi se spune, că am fost căutat de ministrul Überall, care după o scurtă introducere mi-a făcut o propunere de colaborare adică de a se oferi trimiterea materialului informativ din Timişoara, respectiv din Banat. Am refuzat categoric această propunere, însă după o scurtă revenire am acceptat să livrez

https://biblioteca-digitala.ro

informaţiile militare ce le voi putea culege. Am declarat că sunt antitalent în materia militară, Dânsul însă mi-a zi că orice material este binevenit.

Ajuns acasă, m-am frământat mult timp, şi nefiind destul de şmecher, n-am ştiut, cum şi unde să prind informaţii. Nu am avut cunoştinţe militare, între clienţii mei ofiţeri superiori nu sunt, numai mici subalterni sau subofiţeri.

Am început să mă interesez de la pacienţii mei, care au venit din Banatul-Sud şi Banatul Vest, de la oamenii simpli, care nici n-au bănuit că de ce pun întrebări.

Nu am aflat lucrurile mari, însă am comunicat, că în Timişoara sunt trupele sovietice. Apoi am comunicat, că în Timişoara este un Comandament de mare unitate, dar n-am reuşit să ştiu, că ce comandament. Am comunicat, că Dunărea este serios păzită şi în clisura dunăreană sunt şi grăniceri şi trupe etc.

20. Informaţii am trimis de toate în trei cazuri numai despre lucrurile mici.

Am mai comunicat că lângă Timişoara, la Fratelia şi în Timişoara au fost zidite cazărmi noi.

21. Ministrul Überall mi-a dat sarcina ca să mă informez tot singur, nu să caut pe alţii, însă dacă am nevoie de colaboratori, atunci să mă adresez în primul rând lui Weiss Ludovic, (Lulu) sau în cel mai rău caz lui Fried Leo. Am răspuns lui Überall că nu vreau să ştie nimeni de acest lucru şi nu voi comunica nimănui nimic.

Nici nu am vorbit cu nimeni despre acest lucru nici până azi.

22. Ministrul Überall m-a întrebat că ce recompensă cer pentru acest serviciu, am răspuns, că nimic şi nici nu voi primi nimic, deoarece informaţiile unde sunt aşa de vagi şi fără importanţă, că nu cred, ca să fie de real folos.

Überall a răspuns că voi fi răsplătit în Israel, dacă voi sosi acolo.

23. Conspiraţie nu am făcut, nu am avut tovarăş, niciodată nu am vorbit cu nimeni în lume despre activitatea mea în legătură cu Legaţia. Ţineam tot închis pentru mine şi nici azi nu ştie nimeni nimic.

24. În toamna anului 1951, dar mai ales în iarna 1951 am ajuns într-un hal nemaivăzut de nervi: am pierdut echilibrul meu şi am pierdut auto-încrederea. Nu mai puteam lucra în nici un loc, am demisionat deja din Sept. din postul de medic salariat, nu mai prea ieşeam pe stradă; aveam remuşcări de conştiinţă, care au mers până la mania de a fi urmărit.

Mereu am văzut pe stradă oameni, vedeam numai duşmani care mă urmăreau, însă nu era nimeni. Noaptea mă pomenisem din somn, că s-a oprit o maşină şi într-adevăr nu era nimic.

24. Într-un moment dat, am simţit nevoie, ca să mă duc la autorităţile în drept şi să fac un autodenunţ şi să scap de aceste remuşcări, am luat rămas bun de la familia mea cu lacrimi în ochi şi eram hotărât să fac un autodenunţ. La colţul străzii Diaconovici Loga însă m-a luat o frică, am trecut lângă casă, m-am plimbat în parcul rozelor şi la 3 după masă totuşi m-am reîntors la cabinet (8 febr. 1952).

Nu mi-am găsit liniştea nicăieri, nu m-a mai interesat nimic, nici teatrul nici cinematograful, nici opera, nici societatea: Numai în ultima cameră a locuinţei m-am simţit bine. Am evitat oameni, nu am stat de vorbă cu prieteni, am refuzat clienţii am căutat numai singurătate sau cu soţia eram permanent.

În tot oraşul m-am dus în ultimele 2-3 luni cu soţia, numai atunci m-am simţit în siguranţă, dacă numita era lângă mine. Chiar şi la pacienţi am luat-o cu mine.

Faptul este consumat:

https://biblioteca-digitala.ro

25. Regret cele întâmplate din adâncul sufletului meu. Am căutat să refac terenul prin sinceritatea mea şi prin faptul că am descoperit tot ce era în mine închis şi ascuns. Am declarat din prima zi că am comis fapte pe care le regret azi din toată inima mea şi pe care cu mintea normală nici azi nu ştiu cum am putut-o comite.

Ştiu că am luat apă şi nu mai aveam oprire. Am un singur moment de autocritică, care spune că ce am făcut nu am făcut pentru bani, nu am făcut pentru interese deosebite, ci am făcut pentru Statul Israel, unde atunci am dorit a emigra necondiţionat.

26. Nu mă simt criminal, deşi am făcut abateri. Aşa cred, că au fost greşeli simple, deoarece nu sunt născut pentru meseria aceasta.

Timp de 32 ani am servit populaţia zi şi noapte şi am servit cu toată a mea ştiinţă şi dragoste. Am căutat să fac şi am făcut numai bine pentru oameni suferinzi. Mii şi mii de oameni săraci au fost trataţi de mine ani întregi în mod de tot gratuit, indiferent de religie, de naţionalitate, pentru care fapt de 2 ori eram şi pedepsit în timpul antonescian.

27. Cer o posibilitate de reabilitare, şi sper, că pentru sinceritate şi descoperirea întregului complex mi se va da posibilitatea încă odată, ca să fiu membru folositor în societate.

Ofer maximum de loialitate şi colaborare, ca să dovedesc şi prin acest fapt, că viitorul va dovedi, că în societatea aceasta mai pot activa.

28. Cer şi reabilitarea familiei mele, deoarece numele de familie:dr. Haas a fost în oraş cineva şi rog, ca să mi se dea ocazia ca să reabilitez familia mea.

Pentru conformitate, (ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

21 martie 1952

1. Nu ştiu exact grupul Timişoara când a luat fiinţă, însă în prima lună a anului 1950 era deja existentă. Şeful grupului era tot timpul Weiss Ludovic (Lulu). Aşa i-am găsit, aşa a rămas până la arestarea mea. În grup erau atunci membrii: Reiter Carol, Fried Leo, Kauftheil Ernest, Izrael Elemer. Primii doi şi azi sunt prezenţi, ultimii sunt de un an jumate în Statul Israel. S-a gândit şi la căderea sau plecarea unuia din grup şi aşa am întrebat eu aici la propunerea lui Kauftheil Ernest. La început nu am avut nici o sarcină specială, ori de câte-ori am avut ceva de comunicat am stat de vorbă cu Weiss Ludovic (Lulu). Adunări sau şedinţe nu au fost niciodată sau eu nu am fost invitat. Ştiu însă, că Weiss cu Reiter s-au întâlnit foarte des şi ei doi dintre ei au discutat în repetate rânduri şi orice problemă ei doi au decis. Nici unul nici celălalt nu a lăsat o problemă fără să ştie celălalt. Chiar şi Weiss odată mi-a zis, într-o discuţie între noi, că nu există o problemă pe care dânsul nu ar fi comunicat cu Reiter, dar şi invers, Reiter comunica în toate cu el.

2. Sarcinile concrete ale fiecăruia nu le cunosc deoarece cu mine Weiss era foarte tăcut şi numai foarte rar îmi comunica ceva. După o vreme am primit şi eu sarcini mărunte: „Deoarece pleci la Bucureşti te rog să duci şi scrisoarea aceasta" ori „Vezi, se poate să primeşti acolo o scrisoare pentru mine". Eu niciodată nu am primit sarcini mai mari de la Weiss până în toamna 1951, când m-a rugat să duc ocazional o vază de sticlă sau un obiect similar.

https://biblioteca-digitala.ro

Numai decât am deschis pachetul să văd dacă nu are scrisoare, nu a fost, am transformat pachetul mai practic, l-am aşezat în servieta mea – Weiss apoi mi-a spus că obiectul nu-l trimite ca să nu fie pachetul mai mare şi bătător la ochi.

Am călătorit apoi la Bucureşti am fost la Legaţie, am căutat pe Loker însă din nou nu era în Legaţie. Am stat mult timp pe gând şi pe urmă l-am predat unui funcţionar, cred că era Brener, cu menţiunea că trebuie predat lui Loker. Am mai trimis sus pe respectivul pentru a întreba dacă există ceva pentru Timişoara, a fost şi s-a reîntors cu răspunsul că nu au nimic.

Venind acasă, am raportat lui Weiss despre însărcinare şi modul de executare şi era mulţumit, însă era cam supărat că de două ori am căutat să stau de vorbă cu Loker şi de două ori nu am reuşit.

Am mai primit anterior de două ori sarcini a transporta o scrisoare confidenţială la Bucureşti şi a o preda lui Schorr Mordehai.

De acolo nu am primit niciodată nici o sarcină de a transporta vreo scrisoare sau o ştire.

Nu ştiu fiecare ce sarcini a avut. Însă că eu am de executat toate sarcinile ce mi se dădeau din partea lui Weiss sau Reiter sau de Loker şi Halevy şi Überall.

Sarcina mea specială primită în primăvara 1951 de la Überall, eu nu am comunicat-o la nimeni şi nici astăzi nu ştiu dacă mai sus-numiţii ştiu despre aceasta ori nu?

3. Antecesorii noştri au fost: Szende Ştefan, Maler Mauriciu, Salamon Chaim, ing. Korodi, dr. Rosenthal Paul, avocat Izrael Elemer, Kauftheil Ernest, Wiesel Estera şi alţii.

4. La preluarea unui nou venit nu s-au făcut prea multe formalităţi. Unul a comunicat cu altul ce sarcini are şi au aşteptat dacă Weiss dispune ceva. Numitul însă a dispus foarte rar ceva.

Grupul a avut sarcina a ţine legătură cu Legaţia şi a culege informaţia care a fost cerută de Legaţie. Informaţiile erau de natură administrativă şi economică.

5. Ştiu de la ministrul Überall că astfel de grupuri subversive având ca obiect a culege informaţii pentru Statul Israel, existau şi în Arad, condus de dr. Haber Ladislau (la Oradea) unde a fost condus de dr. Farkaş până la plecarea acestuia în Sibiu (condus de dr. Weiss) la Iaşi, Cluj şi Focşani.

6. Ministrul Überall m-a însărcinat să transmit lui Weitzen Dezideriu, optician din Timişoara, că funcţionează un grup ilegal cu scopul de a culege informaţii pentru Legaţie că eu fac parte din acest grup şi în cazul arestării mele el a fost desemnat ca succesor, urmând ca în acest caz, să se prezinte imediat la Legaţie, la ministrul de la care va primi instrucţiuni. Aceasta a fost în vara sau în toamna anului 1951. Menţionez că i-am mai spus lui Weitzen, că din acest grup face parte şi Weiss Lulu şi Reiter Carol pe care el îi cunoaşte pe amândoi şi că în cazul arestării unuia din aceşti doi el are sarcina de a prezenta urgent la Bucureşti. Raportând arestarea respectivului.

Cu Weitzen am stat ultima dată de vorbă în ziua de 12 februarie 1952, după arestarea lui Weiss Lulu, şi spunându-i că şi eu voi fi desigur arestat, i-am dat instrucţiunea de a se prezenta la Legaţie, raportând despre arestarea noastră.

7. De la Legaţie nu am primit documente scrise niciodată, numai mici avize verbale trimise ocazional cu rudele reîntoarse ale celor care au plecat în Statul Israel. La mine nici un funcţionar al Legaţiei nu a fost şi cu nici unul nu am stat de vorbă în oraşul Timişoara.

8. Ministrul Überall la ultima mea vizită mi-a comunicat că peste scurt timp va părăsi R.P.R. unde a activat puţin, rezultate mai bune a putut aduce în Cehoslovacia,

https://biblioteca-digitala.ro

Ungaria, Bulgaria şi Iugoslavia unde în timpul activităţii lui au plecat evrei în grupuri mai mari din ţară în Statul Israel.

9. În Ianuarie 1952, am fost ultima dată la Legaţie, unde am căutat să vorbesc cu Loker, care însă era bolnav. Am stat de vorbă cu cineva, un funcţionar superior, şi am comunicat că, între evreii din Timişoara, se vorbeşte că din nou au fost confirmate arestări între funcţionarii Legaţiei. Respectivul mi-a comunicat mie să spun lui Weiss Ludovic, că într-adevăr au fost noi arestări, cazul s-a raportat guvernului Statului Israel, şi de acolo pe cale diplomatică mai departe.

Aşa cred, că mi-a spus că s-a făcut intervenţie şi la Paris şi la Moscova pe cale diplomatică.

Venind la Timişoara, am comunicat cele mai sus cu Weiss Ludovic, care m-a însărcinat cu acest pas, adică să putem şti precis dacă s-au făcut sau nu arestări la Bucureşti.

Aceasta-mi este declaraţia pe care o dau din bună voie nesilit de nimeni.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

21 martie 1952

1. Überall, ministrul Statului Israel la Bucureşti m-a făcut atent la ultima întâlnire a noastră la Legaţie că peste scurtă vreme va pleca înapoi în Statul Israel, şi dacă ştiu pe cineva, care are ceva de trimis în Statul Israel, însă de valoare mare, aşa este disponibil a-l ajuta, deoarece are loc disponibil. Însă să fie de volum mic. I-am răspuns imediat că eu personal nu am nimic, rudele mele tot aşa nu au nimic, iar eu pe nimeni nu cunosc care ar avea intenţia a trimite ceva.

2. Ştiu, că Schorr, viceconsulul Statului Israel, a primit o „Lifthaus" (căsuţă construită din lemn, scânduri, gata de transport, care poate fi mişcată pe picioare şi poate fi folosită imediat de locuinţă), afirmativ cadou de la cineva din Braşov, însă ştiu, că a rămas proprietatea numitului şi pe mai departe şi a stat în curtea Legaţiei până la plecarea lui Schorr, adică circa 3-4 luni, acolo a avut respectivul băgat in lemnul construit o avere şi Schorr la plecarea lui a trimis-o în Statul Israel, iar întregul bagaj a lui a fost în interiorul căsuţei plus a transportat şi pentru alţii obiecte.

Toate auzite în interiorul legaţiei ulterior.

3. La Legaţie nu a existat şi nu există nici în prezent o colaborare strânsă între cei veniţi din Statul Israel şi cetăţenii români, angajaţi ca funcţionari. Cei din Israel sunt foarte închişi şi nu prea au încredere deplină în cei de aici, vorbesc mai mult ei între ei. La Legaţie se ştie că dispar acte, se ştie că între funcţionari sunt informatori însă au frică a bănui pe cineva ori a reacţiona. Se ştie că o parte a poştei nu ajunge la destinaţie, de la Legaţie în provincie sau străinătate. Orice act mai important provine de la conducere şi este imediat ars, convorbirile telefonice se fac foarte discret şi între ei şi mai puţin cu străinii cu motivarea, că la Legaţia Statului Israel şi pereţii au urechi. Oamenii sunt extrem de nervoşi, iritaţi, extenuaţi şi închişi. Mai înainte uşa ministrului sau consulului era deschisă pentru oricine şi oricând, se primeau chiar şi 2-3 oameni în acelaşi timp, azi însă la poartă dublă întrebare şi legitimaţie, apoi biroul informaţiilor unde trebuie să vorbeşti larg şi detaliat şi

https://biblioteca-digitala.ro

acolo se hotărăşte dacă se aprobă ori ba, sau se consultă anticipat cu cei din conducerea. Telefonul se foloseşte extrem de rar, chiar nici telefon de casă, mai bine se duce fiecare personal, ori fuge curierul cu motivarea, că aci şi telefonul are urechi. Orice convorbire este extrem de scurtă şi fiecărui se zice ca răspuns: rog a pune chestia pe hârtie şi a ne trimite, sau se zice: rog a ne vizita între orele oficiale la biroul informaţiilor.

Dacă intră cineva străin în birou se vede că pe telefon se pune o pătură sau o perină şi abia atunci se salută. În orice birou se poate vorbi numai cu o singură persoană, niciodată nu se vorbeşte în faţa persoanei terţe sau în prezenţa unui martor. Dacă omul a deschis şi puţin mai tare gura imediat primeşte observaţie: Te rog a vorbi mai încet, deoarece la noi sunt pereţii subţiri şi convorbirea noastră „conturbă pe cei din camera vecină şi nu pot lucra". Cu circa un an înainte au fost primele arestări între funcţionarii legaţiei iar de atunci cei din Statul Israel abia stau de vorbă cu cineva şi numai în cazuri extrem de importante, iar de când au fost noi arestări nimeni nu mai primeşte în jurul sărbătorilor de Crăciun şi Anul Nou.

4. Activitatea medicului şef dr. S. Zalman a fost pur medicală, m-am întâlnit cu numitul în multe şi multe cazuri, ne-am împrietenit, era om foarte serios, care a căutat să execute întocmai ordinele sanitare primite de la Ministrul Sănătăţii Statului Israel. Nu am putut însă totdeauna a-i executa ordinele, deoarece într-un fel dispune şi în realitate altfel se petrec lucrurile. A căutat să fie sever şi corect în funcţiunea lui şi s-a dovedit a fi şi bun medic. Ani de-a rândul am colaborat în cea mai perfectă armonie şi niciodată nu am auzit nici o reclamaţie, afară de aceea, că în funcţiunea sa era foarte sever. Nu ştiu şi nici nu am auzit nici un caz, că s-ar fi aflat în legătură prin ceva cu cei de la conducerea Legaţiei.

5. Ministrul Überall odată mi-a făcut reproşuri serioase, că medicii examinatori a Legaţiei nu sunt destul de vigilenţi. Din Statul Israel a venit reclamaţie către Legaţie, că treptat, treptat se strecoară în Statul Israel şi elemente creştine sau semicreştine sau elemente de naştere evreiască, care însă în decursul anilor, câteodată şi deceniilor (de ex. Csendes Eugen) au părăsit orice legătură cu evreimea. Überall îmi zicea că astfel de elemente nu au ce căuta în Statul Israel, dar şi Statul R.P.R. va lua în nume de rău, dacă se va auzi că au plecat.

Am răspuns ministrului Überall, că eu o singură dată am făcut un raport excepţional confidenţial despre Schwartz Iosif, comerciant din Timişoara – Iosefin, care era numai ¼ de evreu şi de la naştere creştin. M-am opus şi din alte motive, că în vitrină numitului era pusă imprimatul bine cunoscut sub regimul Antonescu: „Mitglied der Deutschen Volksgemeinschaft" şi „Iuden Unerwunscht", adică „membru în Partidul German". Tatăl lui era german creştin, iar mama ½ maghiară şi ½ evreică şi „Evrei nepoftiţi" şi l-am întrebat: înainte cu câţiva ani ai fost german, azi eşti evreu; atunci nu ai avut nevoie în prăvălia ta de clienţi evrei, azi vrei să emigrezi în Palestina? şi într-adevăr Schwartz nu a plecat şi există şi azi în Timişoara.

Am mai raportat, că la bărbaţi controlul e foarte uşor la femei însă este foarte greu. Chiar şi eu ştiu din Timişoara vreo 3 cazuri unde au plecat femei singure, văduve.

Überall deci mi-a comunicat, că nu are nimic contra şi se înţelege că pot pleca toate soţiile evreilor căsătoriţi, indiferent dacă căsătoria e veche sau recentă şi indiferent dacă soţia din punct de vedere religios ar fi rămas la religia creştină şi pe mai departe. Tot aşa vor pleca fără greutate copii minori, chiar să fie creştini născuţi din căsătoria mixtă, dacă sunt pe unul din paşapoarte.

În ce-i priveşte pe creştinii care se vor prezenta de la data aceia, noi medicii examinatori nu avem ce discuta, indiferent dacă este bărbat sau femeie, ci vom proceda

https://biblioteca-digitala.ro

întocmai instrucţiunilor primite, adică examen medical, Röntgen pulmonar, R. Wasserman, examenul urinei, redactarea chestionarului certificat, apoi vaccinarea antivariolică. Iar înainte de terminarea chestionarului se va observa o rubrică, care zice „observaţii" şi aci neobservat putem trece semnele noastre convenţionale şi anume adică respectivul este evreu botezat şi figurează între creştini, atunci în rubrica aceasta se va trece: „Radioscopia toracală indicată", iar dacă este creştin, atunci se va trece „Radiografia toracală absolut necesară". Überall a dispus, că o hârtie (Chestionar-certificat) astfel redactat poate să ajungă în mâna oricărui autoritate, va trece, deoarece nu este bătător la ochi, că medicul examinator din provincie propune un contra examen la Bucureşti.

Überall a mai zis că astfel de procedură se va practica în Banat şi ici-acolo în jurul Satmarului, deoarece aci există mulţi care se numesc Weiss, Schwartz, Gelb, Klein, Gross, Konig, Wasserman etc. numele familiar poate să fie evreu, dar poate să fie şi creştin.

Am venit acasă, am executat cele arătate şi de atunci a plecat un singur om creştin (fotograful Wilhelm) cu soţia evreică, care a fost căsătorit de 28 ani şi care nu ştiu de unde au ştiut de existenţa dispoziţiilor de mai sus şi au avut deja din Ierusalim un certificat de la Inspectoratul de la Emigraţii a Statului Israel, primit anterior cu 2-3 luni şi au şi plecat. Restul 3-4 cazuri nu au putut pleca deloc. O parte nu a primit paşaportul în mână, altă parte li s-au revocat paşaportul, iar alţii nu au primit viza.

6. Odată am fost întrebat de Überall, în ce relaţii sunt cu miliţia şi separat cu securitatea:

I-am răspuns, că cu autorităţile de la Securitate sunt bine, nu mi s-a făcut până atunci nici o greutate. Ceea ce priveşte miliţia, la Serv. de paşapoarte ştie de existenţa mea şi mi se trimit emigranţi care se interesează care este drumul, primesc instrucţiuni: Du-te numai direct la doctorul Haas şi acolo vei primi toate instrucţiunile necesare.

Conducerea C.D.E.-ului ştie de existenţa mea şi cu conducerea lor trăiesc în relaţii bune.

Am mai comunicat şi cu Überall că miliţia de două ori mi-a făcut percheziţie domiciliară acasă au fost văzute între actele mele şi actul meu de numire ca medic examinator a Legaţie pentru tot teritoriul Banatului, au văzut şi registrele însă nu le-au cercetat ci simplu au luat la cunoştinţă existenţa lor.

7. După plecarea lui Überall şi a lui Halevy am fost numai de două ori la Legaţie, cu cei noi nu am făcut nici cunoştinţă, dar nici nu am căutat să ajung în cunoştinţă.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

21 martie 1952

I. În primăvara anului 1951, eram la Legaţia Statului Israel, când am auzit, că ministrul Überall m-a căutat. L-am vizitat în cabinetul lui şi mi-a făcut o propunere pentru o colaborare mai strânsă. La începutul convorbirii nu am înţeles ce doreşte, apoi mi-a explicat, că are nevoie de nişte informaţii din Banat. A zis că are deja în Ardeal un grup, iar în Arad există un grup şi acolo capul grupului este dr. Haber Ladislau, medic de copii, însă doreşte să mai aibă unul în Timişoara, al cărui cap să fiu eu.

https://biblioteca-digitala.ro

Recompensa exista sau va fi ori aci ori acolo. Am refuzat categoric, deşi Überall a căutat ca să mă convingă sub orice preţ.

Am plecat acasă şi aici m-am frământat mult despre chestie şi pe urmă am ajuns la concluzia, că am procedat bine.

2. Peste 2-3 săptămâni am fost din nou în Bucureşti şi Überall m-a luat mai scurt, mi-a explicat că au murit 6.000.000 de evrei, şi noi, cei câţiva pe care soarta ne-a pus în drum trebuie să facem sacrificii chiar dacă se cere viaţă.

Statul Israel nu poate să-i dea fiecărui evreu. Sunt evrei de la care se cere şi de la mine se cere. Am căutat să scap şi am spus, că sunt bătrân, nu am un trecut aşa de bogat, nu am fost sionist, conducător şi până în prezent, persoanei mele de loc nu i s-a dat nici o atenţie deosebită şi deodată să fiu om de încredere şi erou.

Pe urmă am acceptat, însă singur, nu vreau sa ştiu de nimeni şi nici despre mine nu trebuie să ştie nimeni.

3. Am întrebat, că ce informaţie are nevoie de la mine. Răspunsul era categoric: Orice informaţie ne livraţi va fi bine primită, în primul rând militare, dar şi altele sunt binevenite. Cea mai mică, chiar şi neimportantă informaţie va fi binevenită.

Am răspuns că nu voi ajunge departe deoarece cunoştinţe militare nu am, iar să culeg în prezent cunoştinţe noi ar fi prea periculos, iar eu primesc numai atunci când pentru familia mea nu va fi primejdios.

4. Am venit acasă, am stat mult timp, m-am frământat foarte mult şi n-am ştiut că unde ce încep, cum să mă prind de lucru. Eram începător şi fricos.

5. A venit urgentarea I-a şi în scurt timp a II-a, deci m-am apucat de treabă.

Informaţiile mele le-am cules de la oameni mici, pacienţi de ocazie, pacienţi la care am pus întrebări celor veniţi din diferite locuri din comune, despre frontieră şi pe care în cea mai mare parte a cazurilor i-am chemat să mai vină din nou, am dat lor termene scurte şi am pus neobservat întrebări, iar când au venit din nou ori au venit numiţii cu răspunsuri ori am întrebat din nou.

6. Informaţiile culese au fost mărunte, am comunicat că în clisura dunăreană sunt grăniceri, ai căror comandanţi de regiment sunt în Orşova, dar Dunărea e păzită serios. Numai există sistemul vechi, că la fiecare 3-5 km să fie un pichet de grăniceri şi de 3-4 ori pe zi fac patrulări. ci post fix există la fiecare sută de metri cu observatori şi cu puşcă mitralieră.

Am mai comunicat că la frontieră a rămas un teritoriu nefolosit unde rămâne nearat iar chiar şi ţăranii sunt controlaţi când lucrează pământul lor în zona de frontieră, aci noaptea nu pot ieşi din casele lor, şi orice circulaţie noaptea în comunele de frontieră este total oprită.

Am trimis aceasta prima mea informaţie printr-un prieten în plic închis sigilat direct lui Überall, folosind numele meu ebraic: Rofe Dov (Rofe = doctor, iar Dov e numele meu de botez).

Prietenul cu care am trimis a plecat în Palestina (Kisselnic, ceasornicar).

7. Überall mi-a răspuns în scurt timp, era foarte nemulţumit cu mine, cerea lucrurile mai mari, fapte mai serioase, o activitate deasă, scrisoarea una după alta şi dacă e posibil să viu personal, să-i predau personal, ori dacă ar lipsi din localitate, să pun personal pe masa lui în biroul lui.

8. Am mai trimis încă de două ori informaţii, pe care le-am dus personal la Bucureşti însă nu le-am putut personal preda şi le-am trimis prin portarul David unul şi altul prin biroul informaţiilor funcţionarul dr. Ghertler: sus în biroul ministrului.

https://biblioteca-digitala.ro

Aici am dezvoltat că: a. în jurul oraşului se zidesc cazărmi tip şi anume lângă Fratelia, pe drumul Aradului, drumul Săcălazului şi lângă Buziaş, în pădure; b. în comuna de nord-est a Torontalului se lucrează la fortificaţii şi locuitorii cară materiale pentru această fortificaţie. Iar aceasta se fac sub pământ.

9. Überall nici cu informaţiile de data aceasta nu a fost mulţumit, însă peste scurt timp a plecat din R.P.R.

10. Überall deja la prima noastră convorbire ne-a oferit o recompensă în bani, ori aci, ori după emigrarea mea în Statul Israel. Ambele le-am refuzat categoric şi nici nu am primit nici o remuneraţie sau recompensă, dar la prima vizită a mea a promis că dacă voi servi cu informaţiile necesare, voi primi după emigrarea mea o casă şi confort, în Bat-Galil, lângă Haifa, dar nici aceasta nu s-a întâmplat nici recompensa aceasta nu am primit-o şi Überall la plecarea lui s-a declarat în privinţa mea foarte nemulţumit. Mult mai mult a aşteptat de la mine şi foarte puţin a primit.

11. Corespondenţa, între Überall şi mine am transportat-o eu personal sus şi jos, afară de unica scrisoare pe care al expediat-o cu Kisselnik. Nici în Legaţie, nici la un alt loc dar nici în familia mea, nimeni nu a ştiut despre conţinutul scrisorilor pe care le-am redactat şi le-am citit numai noaptea când familia mea dormea.

12. Despre activitatea mea nimeni nu a ştiut nici în Timişoara, nici în Bucureşti, nici în Legaţie dar nici familia mea. Nu am comunicat cu nimeni nimic, totuşi bănuiesc că prietenul meu Weiss Lulu, a mirosit chestia pentru că mereu m-a întrebat de ce călătoresc aşa de mult la Bucureşti, şi eu mereu găseam diferite motive.

13. În Timişoara cu ştiinţa mea nu a lucrat nici un grup informativ sau nu ştiu dacă puţini sionişti rămaşi aci, ar fi avut o astfel de activitate, însă bănuiesc că prietenul meu Weiss Lulu, a lucrat singur, similar cu mine.

Nu ştiu dacă s-a format un astfel de grup dar nu cred, deoarece nu a fost cu cine.

În Arad ştiu sau bănuiesc că, sub conducerea dr. Haber, a lucrat un grup, dar nu ştiu cu ce rezultat. Überall mi-a spus că cea mai mare încredere o are în grupul din Arad.

15. Grupuri similare au mai activat în Cluj, Oradea, Sibiu şi Braşov, Iaşi, dar nici un detaliu nu ştiu, numai atât am auzit în Legaţie.

16. A activat şi un grup mai mare în Bucureşti cu foşti conducători sionişti şi aici au fost culese cele mai importante date pentru Legaţie aşa am auzit vorbind.

17. O activitate foarte largă a dezvoltat în acest sens, foştii sionişti conducători plecaţi în Statul Israel, ca inginer Korodi, Israel Elemer, şeful grupului şi omul de încredere sută la sută, a lui Schorr Mordehai apoi avocatul dr. Rosenthal Paul, avocatul Wertheimer Eugen şi alţii.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

21 martie 1952

Arătaţi precis care este sursa informaţiilor furnizate de către dvs. Legaţiei Statului Israel, arătând în mod concret cu cine a-ţi colaborat şi de cine v-aţi folosit în culegerea acestor informaţii?

https://biblioteca-digitala.ro

O parte a informaţiilor mele în ceea ce priveşte clisura dunăreană am cules-o de la un cunoscut un cetăţean sârb, cu numele Cedomir, iar numele celălalt mi-a scăpat, este de profesiune bărbier şi locuieşte în comuna Socol, Raionul Moldova Nouă, altcum este cunoscut în întreaga clisură. Numitul a venit la mine în mai multe rânduri şi în vizită şi la consultaţie şi vânzând în acest timp obiecte casnice, respectiv de industrie casnică. a mai venit la Timişoara să vadă pe fata lui care este elevă al şcoala Pedagogică Sârbă din Timişoara. Informaţiile trimise la Bucureşti la Legaţia Statului Israel au fost culese din cele povestite de numitul la întrebările puse de mine. Restul informaţiilor am observat eu aci şi în Buziaş, iar în ceea ce priveşte fortificaţiile am folosit cele spuse de doi din pacienţii mei din comuna Nerău şi Saravale, al căror nume mie însă mi-a scăpat.

În ceea ce priveşte persoana prietenului meu Weiss Lulu trebuie să corectez cele declarate anterior.

În momentul când Ministrul Überall m-a făcut atent ca să nu lucrez singur şi să formez un grup, iar eu am refuzat şi am declarat că voi lucra singur, Überall mi-a propus persoana lui Weiss Lulu, dacă am nevoie de ajutor sau un colaborator. Deci înseamnă pentru mine, că ştiu că Weiss Lulu a lucrat pentru Legaţie. Totuşi nu am colaborat şi nici nu am vorbit niciodată de o colaborare între noi sau cu alţii, şi fiecare a activat pe cont propriu. Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau din bună voie şi nesilit de nimeni.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

22 martie 1952

În anul 1951, în repetate rânduri am văzut pe fotograful Engel Andrei din Timişoara în interiorul şi în clădirea şi în curtea Legaţiei, punând oamenii în rând, ce m-a făcut să cred, că acolo este bine cunoscut şi a activat ceva pentru Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau din bună voie şi nesilit de nimeni.

Timişoara, 22 martie 1952.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

22 martie 1952

În anii 1950/1951, locuitorul Auscher Ernest, fost fabricant, în oraşul Timişoara, în repetate rânduri, a fost la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

A intrat şi în cabinetul consulului, a primit voie fără multe formalităţi anterioare, deci trebuie să fi fost cunoscut şi sigur bănuiesc că a stat în ceva legătură cu Legaţia.

Aceasta ştiu deoarece l-am văzut acolo şi personal.

Aceasta îmi este declaraţia pe care o dau din bună voie şi nesilit de nimeni.

(ss) dr. Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

22 martie 1952

Ministrul Statului Israel din Bucureşti, Überall, m-a însărcinat să transmit lui Weitzen Dezideriu optician din Timişoara că funcţionează un grup ilegal, cu scopul de a culege informaţii pentru Legaţie, că eu fac parte din acest grup, şi în cazul arestării mele el a fost desemnat ca succesor, urmând ca în acest caz să se prezinte imediat la Legaţie, la ministru, de la care va primi instrucţiuni.

Aceasta a fost în vara sau toamna anului 1951. Menţionez că i-am mai spus lui Weitzen că din acest grup fac parte şi Weiss Lulu şi Reiter Carol, pe care el îi cunoştea pe amândoi, şi că şi în cazul arestării unuia din aceşti doi, el are sarcina de a se prezenta urgent la Bucureşti, raportând arestarea respectivului.

Cu Weitzen am stat ultima dată de vorbă în ziua de 12 februarie 1952, după arestarea lui Weiss Lulu şi, spunându-i că şi eu voi fi arestat, i-am dat instrucţiuni de a se prezenta la Legaţie, raportând despre arestarea noastră.

La Legaţie Weitzen trebuia să se prezinte ministrului, care în prezent este Niv sau în absenţa acestuia consulului Loker, urmând ca să primească instrucţiuni.

(ss) dr. Haas

Declaraţie

22 martie 1952

În primăvara anului 1951 când am fost la Legaţia statului Israel din Bucureşti, ministrul Überall mi-a făcut cunoscut că astfel de grupuri ilegale care se ocupă cu culegerea de informaţii pe seama Legaţiei, cum este grupul din care fac parte eu la Timişoara, există şi în alte oraşe, şi anume în Arad, Oradea, Cluj, Sibiu, Iaşi şi Focşani.

Tot atunci Überall mi-a spus că grupul din Sibiu este condus de către dr. Weiss.

(ss) dr. Haas

Declaraţie

26 martie 1952

La cele declarate până în prezent mai am să adaug ceva ce am omis.

În ianuarie 1952, eram la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, şi am stat de vorbă cu un funcţionar superior, al cărui nume nu-l cunosc şi pe care până atunci nu l-am cunoscut şi m-a rugat ca să transmit lui Weiss Lulu să nu vină la Bucureşti o vreme mai lungă pentru că este filat de autorităţile, şi să ştie că „d-na Fridman a fost la Legaţie, şi aici a predat ce trebuia predat, că din nou a fost chemată la Securitatea din Bucureşti pentru anchetarea

https://biblioteca-digitala.ro

chestiei din vară despre lada cu obiecte trimise prin d-na Maisel din Arad, pe adresa doamnei Friedman pentru ministrul Überall. adică chestia nu a adormit".

Venind la Timişoara am făcut comunicarea necesară lui Weiss.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

26 martie 1952

În primăvara anului 1950, am primit o telegramă de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, trimisă de dr. S. Zalman, medicul Şef al Legaţiei, care-mi dispune ca toţi emigranţii să fie vaccinaţi contra variolei, de la vârsta de 7 până la 70 de ani.

Noi aci în Timişoara, am vaccinat până la data de mai sus numai emigranţii până la 60 de ani şi numai pe cei sănătoşi. Eu aveam dispoziţii anterioare date că orice ordin primit trebuie să transmit şi către dr-ul Haber din Arad, deci am chemat la telefon şi i-am comunicat conţinutul telegramei telefonic.

Numitul era indignat de ce am chemat la telefon, cu astfel de chestiuni şi mi-a spus că nu înţelege pe dr-ul Zalman de ce trebuie să corespondăm noi medicii cu Legaţia. Iar la prima vizită ce va face în Bucureşti, ca comunica aceasta şi personal către dr. Zalman.

Cu dr-ul Haber de la autodizolvarea organizaţiilor sioniste nu m-am întâlnit niciodată, nici în Arad, nici în Timişoara şi nici în Bucureşti.

La convorbirea de mai sus, am mai rugat pe dr-ul Haber, că conţinutul telegramei să fie comunicat şi cu dr. Litwak.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

27 martie 1952

Goldstein Alexandru, funcţionar la Sovrom-construcţia din Arad, domiciliat în Arad, Str. Goldiş Nr. 2-4, a fost ani de-a rândul locuitor în Timişoara, era un sionist înfocat, cu activitate largă şi eficace la marea masă, de simpatizanţi, atât în Timişoara, cât şi în Arad. Era foarte popular şi avea în jurul lui mulţi simpatizanţi. De la autodizolvare nu mai ştiu despre numitul nimic, numai atât că trăieşte încă cu familia în Arad.

(ss) dr. Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

27 martie 1952

Știu că în Arad, funcționează în calitate de medic examinator al Legației Statului Israel din București, afară de doctorul Haber de circa I sau 2 ani, și dr-ul Litwak, a cărui adresă precisă nu o cunosc, însă la serviciul medical al Legației Statului Israel din București, am văzut acte certificate semnate de numitul.

Pe dr. Litwak, nu-l cunosc personal sau cel mai puțin nu știu că a-și fi vorbit vreodată.

(ss) dr. Haas Erich

Declarație

27 martie 1952

În primăvara anului 1951, prietenul nostru Weiss Ludovic, într-o zi m-a avizat că reîntorcându-se din București are de comunicat ceva, confidențial, mie și colegului meu, dr. Schlesinger Ladislau, în legătură cu funcționarea Serviciului medical și deoarece dr. Schlesinger este mai bătrân între noi trei, propune că întâlnirea să fie în locuința dr-ului Schlesinger, în aceiași zi seara după cină.

Într-adevăr, după ora nouă, adică 21, ne-am întâlnit în locuința indicată după cină, lângă o cafea a început o discuție prietenească. Era prezent lângă masă dr-ul Schlesinger, împreună cu soția sa, Weiss Ludovic, și subsemnatul.

Vreau să amintesc că soția doctorului nu era tot timpul prezentă, a ieșit, a intrat, a avut treburi în camera vecină.

Weiss apoi a început o discuție și anume că vine din București, a fost la ministrul Überall, de la Legația Statului Israel din București și ministrul este cam supărat, că pleacă în Statul Israel, cu pașaport și creștinii, deși Aliaua există numai pentru evrei.

Ministrul Überall spunea Weiss i-a făcut reproșuri serioase pentru aceasta.

Iar pe viitor ca să nu se mai repete astfel de cazuri, propune niște semne convenționale dispuse de ministrul Überall: în certificatul chestionar, avizând Legația în cazul când unul din emigranții ar fi creștini.

Apoi a mai adăugat, că Ministrul dorește să știe și fiecare caz când un evreu este botezat și emigrează în Israel. Atât eu cât și colegul meu dr-ul Schlesinger ne-am declarat înțeleși și vom executa cele ordonate.

Subsemnatul apoi, am mai adăugat că peste câteva zile și așa plec la București, și din cauza aceasta mă voi prezenta personal Ministrului, discutând mai larg cauza cu numitul.

Într-adevăr după reîntoarcerea mea, am comunicat toate dispozițiile cu dr-ul Schlesinger.

Altceva atunci în locuința dr-ului nu s-a vorbit și toată vizita a durat cam o oră. (ora 21-22).

(ss) dr. Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

28 martie 1952

Arătaţi din cine se compune familia dvs. şi toate rudele dvs. în linie dreaptă şi colaterală, precum şi natura legăturilor ce întreţineţi cu ele?

Familia mea se compune din soţia mea Haas Magdalena, născută Ruder, în vârstă de 43 de ani, şi fiicele mele Iacobovici Lia, născută Haas, în vârstă de 23 de ani, şi Haas Mia de 17 ani.

Ginerele meu este Iacobovici Adalbert, în vârstă de 35 de ani, funcţionar la centrul poligrafic I.C. Frimu. Sunt în relaţii bune cu el.

Părinţii şi fraţii mei sunt cu toţii decedaţi.

De asemeni sunt decedaţi părinţii soţiei mele.

Soţia mea are un frate şi două surori care cu toţii se află în Statul Israel şi anume:

Fratele ei Ruder Ignatie, în vârstă de 61 ani, invalid care se află în colonia Cfar Maabara 77.

Sora ei Ruder Irina, în vârstă de 53 ani, soră de ocrotire la acelaşi cămin de invalizi Cfar Maabara.

Sora ei Stern Elisabeta, născută Ruder, în vârstă de 56 ani, care se află probabil la Pardess Hanna, destinaţie spre care a plecat recent.

Cu primii doi sunt în relaţii de corespondenţă, cea de-a treia încă nu a scris nimic.

Vărul meu primar Haas Maximilian fiul lui Haas Markus care a fost frate cu tatăl meu Haas Iacob, domiciliat în Timişoara, funcţionar la Comlemn.

Nepotul meu Haas Andrei, fiul lui Haas Maximilian funcţionar la Cf. de Deplasare din Timişoara.

Nepotul meu Haas Tiberiu, funcţionar la M.A.I. Timişoara (de asemeni fiul lui Haas Maximilian).

Vărul meu primar, Haas Zoltan, din Ardeal, care are acolo o agentură de vânzare şi cumpărare imobile.

Nepoata mea Leb Valeria, născută Haas, fiica lui Haas Zoltan, soţia farmacistului Leb, din com. Cernei, Regiunea Arad.

Vărul meu Haas Rudolf, din Arad, funcţionar la Conmlemn.

Nepoata mea, Haas Terezia, fiica lui Haas Rudolf în vârstă de 17 ani, angajată la magazinul de stat Arad.

Nepotul meu, Haas Zoltan, din Arad fiul decedatului meu văr primar Haas Albert / Inspector la „Combustibilul".

Verişoara mea primară Goldsicher Roza, născută Haas (soră a vărului meu primar Haas Maximilian), care se află în Australia, oraşul Sydney, soţul ei fiind angajat comercial. Au plecat din ţară în septembrie 1950 prin Palestina.

Nepoţii mei Goldsicher Ludovic şi Liebermann Eva, născută Goldsicher, ambii în Sydney (copii lui Goldizicher Roza).

Cu vărul meu Haas Zoltan, sunt în relaţii bune.

Cu vărul meu Haas Rudolf şi nepotul meu Haas Zoltan, şi în general cu nepoţii mei din Arad sunt în relaţii bune dar ne vedem destul de rar.

Cu verişoara mea Goldsicher Roza şi nepoţii mei din Australia, sunt în relaţii foarte bune, pe cale de corespondenţă reciprocă.

https://biblioteca-digitala.ro

Verişoara soţiei mele, văduva lui Goro Francisc, din Timişoara şi nepoţii ei, Frenkel Estera, născută Goro şi Goro Francisc, ambii din Timişoara. (copii lui Goro Francisc). Suntem în relaţii foarte bune şi ne vizităm reciproc.

(ss) dr. Haas

Declaraţie

2 aprilie 1952

În primăvara anului 1951 eram la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, voiam să vorbesc cu ministrul Überall. Aşteptând o vreme mai lungă, în sala de aşteptare am auzit o discuţie, destul de vie şi recunoscând vocea medicului şef a Legaţiei, dr. S. Zalman, am bătut şi am intrat.

Aici am auzit că ministrul Überall, avea nevoie de nişte informaţii dar nu am întrebat ce fel de informaţii şi a vrut a le culege de la medicii examinatori a Legaţiei sau respectiv prin medicii din provincie. dr. Zalman însă s-a opus foarte energic, şi a declarat într-un ton ridicat că nu admite ca medicii să fie folosiţi pentru astfel de serviciu.

Ministrul Überall era foarte enervat pentru refuzul primit şi dr. Zalman s-a roşit până la urechi, şi după câteva clipe a salutat şi a părăsit cabinetul Ministrului.

După plecarea medicului Şef încă o vreme era Ministrul enervat, şi apoi m-a întrebat care este părerea mea în chestie.

Eu am răspuns că după părerea mea ideea ministrului e greşită şi într-adevăr medicii în general nu se pot folosi pentru un astfel de serviciu şi altcum ministrul are informatorii lui, deci nu ştiu de ce se leagă de mine.

Mi-a răspuns imediat că „cu medicii mă pot întâlni mai des ei pot veni şi intra mai neobservat, însă când vine unul dintre informatori, atunci întotdeauna le e frică că este observat sau urmărit".

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

2 aprilie

În iarna anului 1951, m-a vizitat o femeie, prezentându-se că este Weiss Ghizela, şi e de origine creştină.

Apoi mi-a mai povestit că soţul numitei este în Statul Israel, plecat cu paşaport legal de emigrare, de circa un an.

Soţul ei, a depus cererea de paşaport, mai înainte ca numita, deoarece atunci încă nu au fost căsătoriţi legal ci au trăit numai în concubinaj. Numita Weiss Ghizela deşi creştină ulterior după căsătorie şi ea a depus o cerere de emigrare.

Soţul a primit paşaportul şi a plecat, dar ea a rămas aici. A depus nişte cereri de urgentare pentru eliberarea paşaportului însă nu a primit.

https://biblioteca-digitala.ro

Înainte cu scurtă vreme a primit o scrisoare din Palestina de la soţul ei, care îi trimite şi un certificat de intrare în Statul Israel, ca să nu aibă neplăceri la plecare fiind creştină.

Nu cunoaşte limba ebraică deci a căutat pe tov. Weidman Carol, despre care a ştiut că este secretar la C.D.E. şi a rugat ca să facă traducerea.

Weidman a făcut traducerea, zice Weiss Ghizela, a predat-o împreună cu originalul şi l-a trimis la mine pentru asigurarea ei, a mai trecut pe contra pagină „dr. Haas" cu creionul roşu.

Am citit actul şi am observat imediat, că este vorba de un permis de intrare în Statul Israel, deci am explicat numitei că cererea ei este prea timpurie şi de acest certificat va avea nevoie abia atunci când va primi paşaportul legal de la autorităţile M.A.I. Dir. G-rală a Miliţiei, Serviciul Paşapoartelor. Până atunci întreaga chestie nu mă interesează pe mine, în calitate de medic examinator.

Numita însă m-a rugat ca să mă interesez la proximul drum la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, dacă şi acolo a sosit un astfel de act.

Într-adevăr, m-am interesat, actul era prenotat cu însemnarea că numita va putea pleca deşi este creştină dar căsătorită cu un evreu, imediat ce va avea paşaportul legal în mână şi va primi viza de intrare.

Pe acest act era încă ceva interesant, care mi-a sărit în ochi, era scris ca să se prezinte la ofiţerul de emigrare Timişoara, şi eu ştiam că un astfel de funcţionar nu mai în Bucureşti este la Legaţia Statului Israel, dar în provincie nu.

Observaţia aceasta am făcut-o abia în ianuarie 1952, când femeia a venit după răspuns.

Am comunicat cele auzite în Bucureşti de la numita şi am rugat-o să mai lase actul la mine.

Actul acesta era în original pe masa mea din cabinetul meu, în momentul arestării mele.

Tov. Weidman care a făcut traducerea cred că ştie mai mult despre femeia aceasta Weiss Ghizela a cărei adresă nu o cunosc, de profesie muncitoare de fabrică, şi totodată sigur că-şi reaminteşte de textul adresei, respectiv actului (permis de intrare în Statul Israel) şi sigur îşi reaminteş e şi de acest cuvânt „Ofiţer de emigrare Timişoara".

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

3 aprilie 1952

În Ianuarie 1950, am umblat la Legaţia Statului Israel din Bucureşti unde am scos 2-3 certificate de intrare în Statul Israel pentru rudele mele.

Aci am întâlnit pe viceconsulul David Ghiladi care între altele mi-a spus că sunt însărcinat cu două lucruri şi anume:

1. Fiecare evreu, care cere certificatul trebuie să complecteze un model tip de cerere, iar dacă imprimatele cumva se vor termina, atunci cererea va fi făcută cu mâna pe hârtie.

Astfel de cereri vor fi rezolvate la Bucureşti la Legaţia Statului Israel, care are o astfel de însărcinare primită, de la Guvernul din Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

Cum însă cereri sunt multe, iar de o parte personalul este puţin, din altă parte trebuiesc cereri verificate, Ghiladi propune ca să folosim nişte semne convenţionale pentru uşurarea şi accelerarea acţiunii:

Dacă petiţionarul cu familia sunt oameni tineri sănătoşi, elemente productive, atunci eu pe cerere la marginea superioară din dreapta ori mijloc să trec cuvântul „sănătoşi" adică cu S mare, apoi semnat de mine, iar dacă sunt elemente mai în vârstă sau puţin productive atunci să trec cuvântul „sănătoşi", adică cu s mic şi apoi semnat de mine.

Iar dacă este vorba de sionişti mai cunoscuţi , atunci să fie cuvântul „sănătos" mai subliniat şi apoi semnat.

Rezolvarea cererilor se va face sigur în astfel de ordine şi precăderi.

2. Însărcinarea doua este ca să întocmesc, dacă ar fi cazul şi un tabel despre sionistii mai cunoscuţi sau merituoşi, indiferent dacă au cerut certificatul ori ba şi acest tabel să fie prezentat la Legaţie, şi cei în cauză atunci vor primi certificate din oficiu.

3. Şi însărcinarea prima şi a doua am îndeplinit-o.

La mine s-au prezentat în parte personal, în parte prin rude sau cunoscuţi cca 100 de persoane, în decurs de două luni şi eu toate am rezolvat conform instrucţiunilor primite şi am întocmit de două ori câte un tabel cu propunerile mele. Azi nu mai ştiu pe cine am propus nici pe primul tablou din ianuarie 1950, nici pe al doilea din martie – aprilie 1950, însă aşa îmi aduc aminte că cei propuşi au şi primit certificate. Nu-mi mai pot reaminti nici în acest sens că tabelul ar fi fost mai mare sau mai scurt, însă ştiu că l-am întocmit singur, fără a întreba sau a consulta pe altcineva de aci din Timişoara, sau din altă localitate.

4. Ştiu că astfel de tabele au mai trimis din Timişoara Israel Elemer (în număr mare), apoi Kauftheil Ernest şi Weiss Ludovic (fiecare în număr mai mic). Aşa s-a întâmplat că au fost persoane în oraşul Timişoara care au primit câte două certificate în diferite ocazii, fără a fi cerut.

Expedierea s-a făcut în parte personal, altă parte prin poştă dar şi prin ocazie au fost expediate cereri la Bucureşti, iar de acolo a fost trimisă partea mai mare circa 90%, prin poştă şi circa 10% ocazional, sau personal cu certificatul.

Mai îmi reamintesc, că în două sau trei cazuri am fost şi personal la Bucureşti la cererea specială a prietenilor sau buni cunoscuţi, care au avut un deosebit interes să primească certificatul repede, având actele deja gata în dosar, pentru înaintarea cererii formular însă le-au lipsit acest certificat fără care atunci nu au fost actele primite.

Drumurile le-am făcut gratuit, nu am primit nici un onorar nici în bani nici în natură, însă am pretins să mi se plătească vagon dormit clasa doua tur şi retur.

Totuşi, după 2-3 luni s-au ivit nişte zvonuri neplăcute în acest sens şi aci în Timişoara şi în Bucureşti, că dr-ul Haas face o afacere din această chestie, deci pentru moment am sistat drumurile mele în acest scop şi fiecare personal sau prin rude a trimis-o sau a expediat actul prin poştă.

În acest sens ulterior am fost şi tras la răspundere de ofiţerul de emigrare a legaţiei Statului Israel din Bucureşti în vara anului 1950; Schorr Mordehai, care făcea acest serviciu după plecarea lui Ghiladi.

Ulterior a urmat şi o anchetă foarte severă în contra mea condusă prin delegaţia specială de Israel Elemer, au fost martori, cercetări, însă tot s-a terminat cu reabilitarea mea 100%, recunoscută ulterior chiar şi de Schorr Mordehai, altfel nu aş fi putut funcţiona şi pe mai departe.

5. Ştiu că din certificatele expediate din Bucureşti multe s-au pierdut prin poştă, deci mai târziu oamenii singuri au făcut drumul la Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

6. La sfârşitul lunii aprilie, 1950, s-a terminat eliberarea certificatelor în acest sens, deoarece autorităţile au primit cererile şi fără acest certificat.

7. După un an eram în biroul ministrului Überall, vorbeam despre multe, era prezent şi un funcţionar tânăr şi spunea către mine:

Vezi dr. Haas acum un an, mulţi oameni ar fi putut pleca, dacă noi am fi eliberat certificate, dar noi am vrut să alegem că, cine poate intra în Statul Israel şi cine nu, şi prin aceasta întârziere, câţi oameni au fost reţinuţi de noi. Azi numai decidem noi, azi lăsăm pe oricine să intre, dar să fie evreu şi totuşi cât de puţini sunt care primesc paşaportul.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

3 aprilie 1952

La declaraţia mea redactată, în ziua de 2 aprilie 1952 am omis cele ce urmează:

În luna ianuarie 1952 am fost în calitate de medic la locuinţa lui Weiss Ludovic, făcând tratament, injecţii cu vitamine mamei numitului şi cu ocazia aceasta i-am amintit lui Weiss Ludovic întreaga problemă Weiss Gizela detaliat.

Weiss Ludovic mi-a cerut, ca să prezint hârtia originală venită din Statul Israel, ca să vadă şi el, deoarece crede că este numai o eroare de scris, fiindcă ofiţeri de emigrare există numai în Bucureşti şi în Timişoara nu.

Peste 3 zile, făcând din nou câte o injecţie mamei lui Weiss Ludovic, m-am prezentat din nou la locuinţa lui într-o zi de după masă în Bulevardul 23 august nr. 10 şi aci într-adevăr am găsit prezent pe prietenul Weiss Ludovic, care stătea de vorbă cu mama sa şi cu o altă persoană, necunoscută personal, era musafir, soţia lui Auscher Ernest, adică Auscher Clara, născută Karezag, domiciliată în circa IV, B-dul Berthelot.

Am scos în prezenţa lor certificatul Weiss Gizela, cu menţiunea mea: „poftim aici este certificatul cu b[illegible]cluc".

Weiss Ludovic a citit certificatul foarte atent şi m-a rugat, ca să repet întreaga chestie cu Weiss Gizela verbal.

Am povestit întreaga chestie şi am adăugat părerea mea, că actul a fost citit de Weidman Carol, deci se poate, că azi deja se ştie despre existenţa actului şi C.D.E. şi Partidul, ba chiar şi autorităţile.

Weiss Ludovic era emoţionat şi a trimis cele 2 femei în camera vecină, apoi s-a gândit puţin şi mi-a spus că aci poate să fie vorba numai de ceva eroare, însă trebuie să facem ceva şi actul nu poate să rămână aşa, deci aici noi vom corecta cu cerneală cuvântul Timişoara.

Eu am aderat şi am adăugat la repezeală, că şi cuvântul Bucureşti şi cuvântul Timişoara, este compus din câte 9 litere, deci corectarea va fi uşoară şi fiindcă este bătută se poate face.

Weiss Ludovic a încercat, însă nu a reuşit bine, dar azi numai ştiu, că Weiss nu se pricepe la corectate, ori tocul nu a scris. În orice caz ştiu, că corectarea a fost complectată şi terminată de subsemnatul.

https://biblioteca-digitala.ro

Rezultatul era că Weiss a fost mulţumit, abia s-a putut cunoaşte că s-a făcut o corectare.

Hârtia din nou am aşezat-o între actele mele din buzunar, cu menţiunea, că după această se poate restitui actul proprietarei Weiss Ghizela, când se va prezenta la mine.

Numita însă nu a venit până la arestarea mea.

Vreau să amintesc, că între Weiss Ludovic şi Weiss Ghizela nu există nici o rudenie, nici departe, numai întâmplarea este, că ambii sunt Weiss, dar nu se cunosc.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

8 aprilie 1952

La cele declarate până în prezent mai trebuie să adaug încă următoarele:

1. Sunt vinovat că, în repetate rânduri, am trimis obiectele mele casnice în Palestina, cu rudele mele apropiate. În acest scop am expediat plăpumi, cearceafuri, feţe de masă, feţe de perină, storuri de geam, ştergare, batiste, etc. în vederea ca astfel de obiecte vor fi folosite şi de numiţii şi de noi, când vom emigra la Statul Israel. În acest scop m-am folosit de serviciul fratelui soţiei Ruder Ignat, cumnatei (sora soţiei). Ruder Irina, mătuşe văduva Rodgerber Adela, vărul soţiei Ruder Ernest, unchiului Farago Iacob, verişoarei Goldsicher Roza. Ulterior, am trimis şi perne şi obiecte de bucătătie servici, porţelanuri, lucruri de mână. Toate acestea obiecte au fost însă predate fără inventar, în ideea că le vom folosi împreună şi vom locui împreună. Fiecare a mai primit de la noi şi cadouri, multe de îmbrăcăminte.

2. Am expediat tot obiecte casnice odată cu conţinutul similar cu Kohn Fruchter Iacob, care a fost timp de un an ajutat de subsemnatul lunar cu suma corespunzătoare, având toate rudele deja anterior plecate în Statul Israel, şi care şi-au luat obligaţia că la plecarea lui ca lua în recompensă şi din obiectele mele o parte. Obiectele au cântărit circa 30-40 de kg. şi numitul a mai primit de la mine şi cheltuielile de transport Timişoara-Bucureşti, şi Bucureşti-Constanţa-Haifa, în total circa 35.000 de lei şi transportul s-a efectuat, deoarece numitul era din Cernăuţi şi avea bagaj propriu puţin.

3. În condiţii similare am trimis o ladă mică cu obiecte prin văduva Sali Rozenauer, din strada Cermina, care la plecarea ei, a sorei şi a mamei avea prea puţini bani şi avea drept la 210 Kg, fiindcă au fost deportaţi şi numiţii au luat de la mine obiecte în greutate de 20 sau 30 de Kg şi eu le-am plătit lor 1.000 lei pro kg. net.

4. În acest timp trimiteam prin alţii, sau persoane cunoscute, bunuri de uz larg, de care s-a folosit toată lumea respectiv mai clar declarat sute şi sute de familii au acoperit în astfel de mod cheltuielile lor de transport şi în ultimele zile, s-au şi îmbrăcat. Alţi oameni în astfel de mod au putut trimite surplusul lor din bagajul lor peste 40 sau 70 de Kg aprobate şi nu au vrut a lăsa aci nimic din cel ce au pregătit pentru acolo.

5. Sunt vinovat că în acest caz am dat un ajutor multora, adică oameni fără bagaj care au aflat de la mine adresa celor ce au bagaj şi invers, au venit mulţi şi au cerut adresele acelora ce nu au greutatea complectă, şi am servit şi pe unul şi pe altul, însă pentru acest

https://biblioteca-digitala.ro

serviciu nici nu am cerut şi nici nu am primit niciodată nici un leu sau nici un cadou. În total am servit în astfel de mod circa 300 (trei sute) oameni emigranţi.

6. Niciodată însă în obiecte nu am aşezat sau nu am ascuns nimic oprit şi nici nu am căutat să fac cuiva neplăceri ca revanşă pentru faptul că m-a servit.

7. Cumnatul, cumnata şi mătuşa mea au primit de la noi fiecare câte un ceas Doxa, dintre ale noastre, neavând nici un ceas de mână. Sunt vinovat şi aici.

8. Nici un obiect de bijuteriile din puţinele ce posedam încă nu am expediat, ci sunt încă aici.

9. Unica avere a mea: colecţia mea specială de timbre, sunt expert recunoscut internaţional în timbrele româneşti încă din 1920-1922). Sunt încă aici în locuinţa mea complectă, cu toate exemplarele rare, chiar exemplare unice existente în întreaga lume ce reprezintă azi valori mari, sau cel mai puţin au existat în locuinţa mea în momentul arestării mele.

10. Sunt vinovat că în cazul a două persoane şi anume Bröder Francisc fost comerciant din Timişoara şi dr. Kalmar Ioan avocat din Arad, azi ambii în Statul Israel, la plecarea lor mi s-a cerut ajutorul meu, respectiv concursul meu, şi protecţia mea, ca bijuteriile lor să fie primite în legaţia Statului Israel din Bucureşti, pentru a fi transportate de la Legaţie din Bucureşti în Statul Israel. Ambele transferări au fost executate, unul în toamna 1950, altul în vara anului 1951.

11. Sunt vinovat că am expediat printr-un tânăr, fost locuitor în circa a II-a, str. Mercur nr. 4, azi în Statul Israel, numele lui mi-a scăpat, o colecţie de cărţi literare noi, ediţia sub regimul actual, de circa 100 de bucăţi, toate trecute prin mine sub cenzura practicată la Sfatul Popular orăşenesc Timişoara, toate proprietatea unchiului meu (gradul II), Farago Iacob, şi lăsate în păstrarea mea, la plecarea lui în Statul Israel, în septembrie-octombrie 1950, şi expediate de mine prin intermediul de mai sus, la oficiul poştal Alba Iulia, unde numitul ar avea o autorizaţie din Bucureşti, pentru a expedia cărţi de beletristică, în Palestina, în greutate de 1.000 de kg. Numitul a venit la mine într-o seară, le-am aşezat într-o valiză, cu care s-a reîntors de 3-4 ori, şi le-a transportat de la mine la el acasă şi de acolo au fost împachetate în lăzi şi expediate. I-am plătit pentru acest serviciu suma lăsată aici, adică lei 100 pentru fiecare kg., deoarece s-a ştiut deja aci, că, cărţi literare moderne noi, ediţiile recente sunt foarte căutate şi în Statul Israel. Acolo sunt bine plătite deoarece se fac biblioteci de împrumut. Transportul s-a executat ori în decembrie 1950 ori în ianuarie, februarie 1951. Numitul era evreu, ulterior a avut neplăceri cu autorităţile din Bucureşti, şi având paşaportul chiar în mână a plecat urgent în Statul Israel. (În Timişoara atunci s-a vorbit că, paşaportul l-a primit sau acolo sau a plecat cu acte false).

Sunt vinovat, că în trei rânduri am făcut transferuri ilegale, respectiv prin înţelegere:

a. Balter Viorica soţia boiangiului Balter Iosif, fost domiciliată în circa IV, str. Fröbl, emigrată în Statul Israel de un an, îmi datora atunci în urmă cu două luni suma de lei 40.000 (patruzeci de mii), pe care am împrumutat-o numitei care îmi era şi pacientă şi cunoştinţă de familie, însă fără interese şi fără dobânzi, iar paşaportul sosindu-i brusc, nu a mai putut face rost de bani, şi nici paltonul cu blană nu l-a putut vinde aşa de repede, deci mi-a propus ca să-mi restituie suma în Statul Israel o lună după sosire, având acolo posibilitate de plată şi ştiind că am acolo un cumnat şi o cumnată care o duc acolo greu fiind în vârstă şi neputincioşi.

b. Ungar Lidia, fata decedatului avocat dr. Ungar, a venit în vara sau toamna 1951, cu rugăminte similară şi îndrumată de cineva necunoscut a cerut să-i dau ajutor împrumutul

https://biblioteca-digitala.ro

din România, Noveanu Nicodin, dintr-un conflict provocat de faptul că profesorul de pediatrie era evreu, m-a bătut.

În 1937, am terminat medicina, am dat doctoratul şi m-am întors acasă. Ca sionist, am activat, în primii doi ani, şi în Italia (la „Barisia"), dar mai târziu, neexistând decât sionişti revizionişti, nu am activat decât când eram în Arad.

În toamna anului 1937, m-am logodit cu actuala mea soţie. Activitatea mea de specializare am continuat-o la spitalul de copii din Arad, până la 31 decembrie 1937, cnd am fost dat afară din spital în timpul guvernului Goga-Cuza. Tot în toamna anului 1937, am înaintat actele mele la Facultatea din Bucureşti, pentru notificare şi echivalare. Conform spiritului public de atunci, asemenea formalităţi administrative, mai ales pentru evrei, nu s-au putut face fără intervenţii. Cazul meu era puţin mai greu, deoarece aveam bacalaureatul din străinătate. Deja când mă înscriam la facultate am cunoscut, înaintea tuturor, că o asemenea intervenţie o putea face Manevici, care avea exclusivitate în acest domeniu. M-am prezentat şi eu, împreună cu seria mea de promoţie la el şi, de fapt, după două luni am avut achivalarea şi m-am putut prezenta la examen de liberă parctică. Puţin după aceasta (decembrie 1937), s-au descoperit manevrele acestui om, că el taxele de echivalare (18 mii de lei) nu le-a plătit, ci a împărţit cu secretarul facultăţii şi, cu chitanţe şi stampilă false, am fost trimişi la examen. Deoarece majoritatea celor echivalaţi erau de naţionalităţile conlocuitoare, ziarele de dreapta au făcut caz de rasism. Am fost trimişi în judecată circa 800 de medici şi farmacişti, s-a ordonat revizuirea diplomelor, aşa încât, din partea penală am fost scoşi, a rămas numai partea civilă, proces care este încă şi actualmente pe rol, la Tribunalul Ilfov, Secţia I Penală.

Acest lucru m-a zguduit teribil, a trebuit să amân căsătoria, nu am putut deschide cabinet, neavând posibilităţi materiale. M-am angajat, ca propagandist de medicamente, pe lângă o fabrică de produse farmaceutice „Via".

În acest timp, activitatea sionistă, din cauza guvernării Cuza, a fost mai restrânsă, iar tineretul intelectual şi sionist progresist a activat în „Cercul de studii", formând un front comun pe baza comunităţii de soartă, încercând să se opună fascismului.

În luna iunie 1938, m-am putut căsători şi m-am mutat la Petroşani, de unde este originară soţia mea. Am deschis cabinet şi am fost angajat ca medic de copii la Asigurările Sociale din Petroşani, unde am funcţionat până în toamna anului 1940, când am fost dat afară, pe baza Legii rasiste Gigurtu. În primăvara anului 1940, am fost chemat la Centrul de Instrucţie Sanitară Bucureşti, unde, după un curs redus, am fost înaintat la gradul de plutonier, dar ofiţer, tot din motive rasiale, nu am devenit.

În toamna anului 1940, am fost chemat la concentrare, dar, la sfârşitul anului, am fost desconcentrat. Din cauza legilor rasiale, care interziceau tratarea bolnavilor creştini, serviciu nu mai aveam, viaţa a început să devină tot mai grea. Rebeliunea legionară m-a prins la Petroşani, am fost arestat, schingiuit, bătut şi jefuit. După ce mi-am revenit, am vrut să mă mut la Timişoara, dar deja, fiind evreu nu am fost primit în Colegiu. Au venit evacuările şi ne-am mutat înapoi la Arad, unde am reuşit să mă înscriu în Colegiu şi să-mi deschid cabinet. Din august 1941 până la 23 august 1944, am fost, cu mici întreruperi, la munca obligatorie; neavând bani, nu am avut nici un moment carnet de scutire. Am fost la Sibiu, Pâncota, Şiria, Sânicolaul Mic, Petroşani, Focşani şi ziua eliberării m-a găsit la Suraia, de unde, după o călătorie de trei-patru săptămâni, trecând şi prin Petroşani, unde mi-am găsit soţia şi fetiţa refugiindu-se înaintea hoardelor fasciste, m-am reîntors la Arad, unde i-am găsit pe părinţii mei jefuiţi de aceste hoarde. În taberele de muncă m-am străduit să-i ajut pe cei care s-au găsit acolo, să-i uşurez de situaţia lor şi să scap de la muncă pe cât era posibil.

https://biblioteca-digitala.ro

Deoarece, în timpul războiului, soţia mea, cu o copilă mică, a trebuit să stea singură acasă şi mai trebuia să-mi trimită şi mie ceva bani, a fost silită să vândă din locuinţă ce a putut. S-a mai întâmplat că socrii mei, împreună cu cumnatul meu, au fost propuşi, de către faimosul fost colonel Vitcu, la deportare în Transnistria (deoarece cumnatul meu a fugit de la muncă), pe care verdict, fiind atunci deportările suspendate, s-a schimbat cu domiciliu forţat, opt luni la Deva pentru socrii şi închisoare pentru cumnatul meu. Astfel, dezastrul material a fost şi mai mare.

După ce m-am reîntors, am cerut, pe baza legilor, reîncadrarea mea la Asigurări. Nefiind post liber la Arad, nu am primit serviciu la Asigurări. În 1945, sindicatul sanitar din Arad m-a delegat la Creşa U.T.A., unde am lucrat cu mult devotament şi tragere de inimă şi, după naţionalizare, am reuşit, cu sprijinul Partidului şi Sindicatului, să reconstruiesc şi să fac o creşă model pe ţară. Am activat voluntar la Apărarea Patriotică, Crucea Roşie, Maternitate etc. şi am continuat şi consultaţiile la cabinetul particular.

În 1945, a decedat tata, în 1946 mi-a născut soţia un fiu şi în 1948, mama mea văduvă a venit în aceeaşi gospodărie cu mine. În aceşti ani, am activat şi la organizaţia sionistă şi la C.D.E. Am luat parte şi la ajutorarea refugiaţilor şi reîntorşilor din deportări, am fost preşedintele Organizaţiei Sioniste din Arad, până la dizolvare. După dizolvare, am avut contact cu reprezentanţii Legaţiei Israel şi cu foştii conducători sionişti.

În luna iunie 1951, am fost trecut la Spitalul unificat de copii din Arad, unde am activat până în prezent.

După eliberarea din activitatea mea la organizaţia sionistă, am căutat să ajut şi să satisfac dorinţele Partidului în privinţa democratizării vieţii evreieşti din R.P.R.

Atât la alegeri, cât şi la diferite alte manifestaţii - atât în scris, cât şi în grai -, am folosit influenţa mea şi la comunitate în această privinţă.

Duc şi în prezent o viaţă tradiţională religioasă ortodoxă, atât eu, cât şi familia mea. Fetiţa mea urmează Şcoala Pedagogică dar, cât timp exista în Arad şcoala religioasă „Beit Iacob" pentru fete, a urmat-o şi pe aceea. Iar băiatul meu învaţă la şcoala religioasă Talmud Tora, care există şi în prezent.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

21 februarie 1952

Am ajuns în legătură cu Legaţia Israelului din Bucureşti în anul 1948, prin Moshe Averbuch, pe care l-am cunoscut înainte ca organizaţiile sioniste să fi fost dizolvate, întrucât Moshe Averbuch a fost, în acel timp, delegat special pentru emigrări pe lângă Guvernul R.P.R. Cu Moshe Averbuch am luat legătură cam prin septembrie 1948, la Bucureşti, la sediul reprezentanţei Israelului, când m-am dus să mă interesez despre plecările în Israel şi cota care revine organizaţilor sioniste din Arad pentru emigrări.

În discuţia pe care am avut-o cu Moshe Averbuch, m-am prezentat că sunt preşedintele Organizaţiei Sioniste din Arad, întrucât sunt şi mulţi evrei repatriaţi din Bucovina şi am cerut ca să dea pentru Organizaţia Sionistă din Arad o cotă mai mare de emigrare. Mi-a răspuns că, în viitor, emigrările vor avea o formă nouă şi probabil vor fi făcute prin C.D.E.

https://biblioteca-digitala.ro

În primăvara anului 1949, am plecat din nou la Bucureşti, la Legaţia Israelului, împreună cu avocatul Kuhn Ştefan şi Hirsch Iosif, ambii din Timişoara.

La Legaţia Israelului din Bucureşti ne-am prezentat tot la Moshe Averbuch, de-acum fiind prim-secretar la Legaţie. La această discuţie, toţi trei am pus problema ca Legaţia Israelului din Bucureşti să intervină pe lângă foştii sionişti din Transilvania care deja au emigrat în Israel, ca să trimită ajutoare băneşti pentru foştii salariaţi ai organizaţiilor sioniste, precum şi pentru foştii sionişti care au o situaţie materială mai slabă.

Cred că tot la această discuţie cu Moshe Averbuch s-a pus problema procurării de certificate de emigrare prin foştii sionişti din Transilvania, de la cei ce au legături de prietenie în R.P.R. Moshe Averbuch ne-a spus că, întrucât este o problemă nouă, aceasta se va studia şi ne va da rezultatul.

Un timp, eu şi Kuhn nu ne-am mai dus la Legaţie, întrucât se ducea Hirsch Iosif, care a adus şi rezultatul că ajutorarea foştilor salariaţi sionişti se va face prin Legaţia Israelului din Bucureşti, care va procura aceşti bani de la foştii sionişti din Transilvania, care se află în Israel. La fel, am primit certificate de emigrare din Israel; eu am primit de la Benedek Ioan.

În toamna anului 1949, Hirsch Iosif a adus bani de la Legaţia Israelului din Bucureşti, şi anume 20.000 de lei, pentru distribuire în Arad.

În primăvara anului 1950, după plecarea lui Hirsch în Israel, m-am dus din nou la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde am stat de vorbă cu Moshe Averbuch, care m-a prezentat lui Halevy Eliezer, consul la emigrări, prezentându-mă ca un fost conducător sionist şi că, în viitor, cu Halevy voi discuta toate problemele.

În discuţia avută cu Halevy, acesta m-a întrebat dacă sunt posibilităţi de trecere ilegală peste frontieră în Ungaria şi dacă, în prezent, se fac aceste treceri. Eu am răspuns că, în prezent, nu se mai aude că s-ar face aceste treceri.

Tot în această discuţie, Halevy Eliezer mi-a cerut informaţii privind populaţia evreiască din Transilvania, adică, referitor la numărul populaţiei evreieşti, în special din Transilvania de Nord, care a fost deportată, precum şi la starea de spirit ce există în sânul populaţiei evreieşti, referitor la emigrări.

Mi-a mai cerut informaţii referitoare la starea de fapt asupra situaţiei evreimii din Ardeal, dacă este antisemitism, dacă se fac discriminări la angajări, la instituţii de stat şi particulare. De cele de mai sus, eu l-am informat, adică i-am spus că numărul exact al populaţiei evreieşti nu-l cunosc, dar cred că este circa 40.000, şi că în Transilvania de Nord s-au întors foarte puţini evrei. Referitor la antisemitism, am spus că R.P.R. combate antisemitismul, însă antisemiţi mai există, dar discriminări la angajări nu există.

Cu această ocazie, am primit de la Halevy suma de 100.000 de lei, tot pentru scopuri sus-menţionate.

Tot cu această ocazie, am fost şi la Secţia medicală a Legaţiei Israelului, la dr. Zalmann.

În cursul lunii iunie 1950, am fost din nou la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde am stat de vorbă cu Halevy Eliezer, care mi-a cerut să-l informez despre modul în care au decurs înscrierile populaţiei evreieşti din Arad pentru emigrări, care este starea de spirit a acestora, precum şi atitudinea C.D.E.-ului faţă de această înscriere. Mi-a mai cerut în ce proporţie s-a înscris populaţia evreiască din Arad pentru emigrare.

Eu aceste informaţii i le-am dat lui Halevy, adică i-am spus că starea de spirit este pentru emigrare şi că mă mir de înscrierea unei serii de evrei care nu au nimic comun cu sionismul sau nu au legătură religioasă cu Israelul. I-am mai spus că înscrierile pentru

https://biblioteca-digitala.ro

emigrare au fost organizate de către Miliţie pe alfabet şi pe circumscripţii şi că C.D.E.-ul nu a luat nici o atitudine faţă de înscrieri pentru emigrări. I-am spus că şi eu personal m-am prezentat şi m-am înscris pentru emigrare.

Eu l-am întrebat pe Halevy dacă, în legătură cu emigrările, există vreo înţelegere între Guvernul R.P.R. şi Israel. La care mi-a răspuns că nu există şi că e mirat de acest fapt. Cu această ocazie, am mai primit suma de 100.000 de lei pentru scopul deja menţionat.

În toamna anului 1950, m-am dus din nou la Legaţia Israelului din Bucureşti, la Halevy Eliezer, pentru a mă interesa de cauzele pentru care au fost arestaţi mai mulţi foşti sionişşti conducători din Bucureşti şi dacă ştie cine sunt aceştia. Halevy nu mi-a dat nici o relaţie despre aceasta.

La această dată, am fost probabil cu Stein Israel, care a asistat la această convorbire.

În luna ianuarie sau februarie 1951, m-am dus din nou la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde am stat de vorbă cu Avriel (Überall), ministru plenipotenţiar al Israelului în R.P.R. În discuţia avută cu Avriel, la început mi-a arătat situaţia politică şi economică din Israel, după care mi-a cerut informaţii referitoare la numărul populaţiei evreieşti din Arad, precum şi starea de spirit a acestora faţă de emigrări, dacă există antisemitism, dacă evreii au posibilităţi de încadrări, dacă nu se fac discriminări la aceste încadrări. M-a mai întrebat dacă există propagandă contra sionismului, dacă mulţi evrei au dat înapoi formularele de emigrare.

La acestea, l-am informat pe Avriel că numărul populaţiei evreieşti din Arad nu se cunoaşte exact, dar se citează şase-opt mii şi că antisemiţi există, dar antisemitism nu există.

Sunt posibilităţi de încadrări şi nu se face nici o discriminare la încadrări, că propaganda contra sionismului există şi că, în Arad, au dat înapoi circa 30-40 de evrei formulare de emigrare. Tot în această discuţie, eu am pus problema ca acei ce emigrează să plătească biletele de vapor mai puţin, precum şi a ajutorării băneşti pentru foştii sionişti, întrucât numărul lor nu este aşa de mare, fiindcă mulţi dintre ei au emigrat.

În luna mai 1951, am fost la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde am discutat cu Eliezer Halevy, care m-a recomandat lui Loker, spunând că el, probabil, pleacă din R.P.R. şi că, pe mai depa te, voi menţine legătura cu Loker. Cu această ocazie, mi s-au cerut informaţii în legăt ră cu Cultul Mozaic, adică dacă sunt rabini, sinagogi, cantori, hahami, dacă e permis să se ţină sărbătorile evreieşti, adică dacă acestea nu sunt îngrădite de legile R.P.R. şi că Federaţia Comunităţilor de Cult Mozaic ce poziţie ia faţă de această situaţie. Mi-a mai cerut starea de spirit în legătură cu emigrări, situaţia foştilor sionişti, precum şi numărul celor ce au dat înapoi formulare de emigrare.

Eu i-am informat că, în problema Cultului Mozaic, acesta este admis, că sunt sinagogi, rabini, hahami şi funcţionează nestingherit şi că sunt greutăţi pentru acei evrei care respectă repaosul de sâmbătă, în privinţa încadrării lor. În ceea ce priveşte Federaţia Comunităţilor de Cult Mozaic, i-am spus că nu pot să dau informaţii şi că despre aceasta îl va putea informa dr. Schönfeld, Prim Rabin din Arad, despre care ştiam că umblă la Legaţia Israelului din Bucureşti. În privinţa formularelor de emigrare în Israel retrase i-am spus că nu pot să dau numărul exact, deoarece nu se mai publică în ziare, însă ştiu că sunt mulţi care au renunţat la plecare. Menţionez că Halevy şi Loker m-au întrebat şi despre cauzele renunţărilor la plecare, la care am răspuns că motivaţia sunt scrisorile venite din Israel, în care se ştie despre situaţia proastă din Israel, precum şi din cauza tărăgănării plecării lor, timp în care mulţi s-au încadrat şi în urma muncii de lămurire duse la C.D.E. împotriva plecării.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu această ocazie, am primit suma de 200.000 de lei pentru scopul sus-menţionat.

În luna iulie 1951, am fost din nou la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde am stat de vorbă cu Loker, care m-a recomandat lui Cohn Eli.

La această întrevedere de la Legaţia Israelului din Bucureşti am fost împreună cu Stein Israel din Timişoara.

Cu această ocazie, Loker, consul al emigrării pe lângă Legaţia Israelului din Bucureşti, mi-a cerut informaţii referitoare la dislocările făcute în zona de frontieră cu Iugoslavia, dacă este adevărat că s-au făcut dislocări, dacă au fost mulţi dislocaţi şi, în special, dacă au fost, dintre cei dislocaţi, evrei şi în ce număr.

La aceasta, eu l-am informat pe Loker că, într-adevăr, au fost aceste dislocări, fără să fi putut da numărul lor, întrucât nu-l cunoşteam. Dacă au fost evacuaţi şi din populaţia evreiască, despre acest lucru am spus că este posibil, însă în număr foarte mic, întrucât în comunele din Banat locuiesc foarte puţini evrei.

Tot cu această ocazie, Loker ne-a cerut informaţia în legătură cu şcolile religioase (Talmud Tora) pe lângă comunităţile evreieşti ortodoxe, dacă acestea există şi dacă nu sunt interzise de R.P.R. La acestea, eu l-am informat precis, spunând că există, întrucât şi copilul meu umblă la această şcoală.

Tot atunci am vorbit şi cu Cohn Eli, căruia i-am scris un bileţel pentru Bendek Ioan, care este în Israel, în care am scris salutări şi l-am rugat să intervină pe lângă prietenii din Israel pentru a mai trimite ajutoare pentru foştii funcţionari sionişti şi sioniştilor care au o situaţie materială mai proastă.

Am menţionat că avem nevoie de o sumă mai mică decât până acum, deoarece câţiva au plecat în Israel.

Discuţiile – atât cu Loker, cât şi cu Cohn Eli – au decurs, în majoritatea lor, în limba maghiară.

În luna august 1951, m-am dus din nou la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde am stat de vorbă cu Loker, care mi-a dat suma de 100.000 de lei pentru scopurile sus-menţionate.

Ultima dată, am fost în luna decembrie 1951 la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde m-am întâlnit cu Loker, care mi-a cerut tot informaţii despre felul în care se înapoiază forumlarele de emigrări, la fel, mi-a mai spus că au fost arestaţi o serie de foşti conducători sionişti şi unii funcţionari chiar ai Consulatului. Mi-a mai spus că, în această situaţie, să nu mă mai duc la Legaţie.

Tot cu această ocazie, am primit suma de 200.000 de lei pentru scopurile sus-menţionate.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

24 februarie 1952

Banii primiţi de la Legaţia Israelului din Bucureşti pentru ajutorarea foştilor funcţionari sionişti şi a sioniştilor care au o situaţie mai proastă din punct de vedere material, i-am distribuit următorilor: soţiei lui Engelstein (soţul lucrează la „Comtextil"); Buchbinder

https://biblioteca-digitala.ro

Iuliana, căsătorită Knoll sau Kroll; Weiss Tiberiu, electrician Arad; Grün Ludovic, Arad; Szanto Serena, învăţătoare pensionară, Arad; Steinmetz Mayer, fost cantor la „Mizrahi", Arad; Stern Alexandru, pensionar, Arad; Kuliner Alexandru, trustul alimentar, Arad.

Dintre cei plecaţi deja: Reich Alfred, Polak Alexandru, Pollak Aliachu, Röszel Mordehai, Hönig Emanuil, Hübschman Emanoil, Rabinul Brizk, văduva lui Şreiber Ioachim, Vizel Ancel, Burgen, Hirscher Simion.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

24 februarie 1952

Cu ocazia vizitelor mele la Legaţia Israelului din Bucureşti, nu-mi aduc aminte să fi fost întrebat sau să fi dat vreo informaţie despre fabrica în care lucram ca medic. Este foarte posibil ca numele fabricii, „30 Decembrie", unde lucram ca medic, să-l fi menţionat, adică să fi spus unde lucrez.

Ştiu de la Hirsch Iosif din Timişoara, că fostul şeliah în Transilvania, Solomon Andrei (Chaim) a organizat plecarea clandestină a lui Maler şi Szende. Solomon a fost pus în legătură cu un anumit Vogel, din Arad, de către Hupert Filip, care mai târziu a plecat şi el clandestin. Hupert avea această legătură, de la cumnatul său Pataki, care tot pe această cale a plecat. Trecerea s-a făcut pe lângă Arad, dar punctul exact nu-l ştiu. În acel timp s-a auzit la Arad, săptămânal, despre asemenea treceri, clandestine, pe la frontiera din Ungaria, la diferite puncte de graniţă (Pecica) Variaş, Turnu.

În cursul anilor 1949, 1950 şi 1951, de multe ori am venit la Timişoara, unde m-am întâlnit cu Feuerstein Otto, Hirsch Iosif, avocatul Kuhn Ştefan, Fischer Paul, Stein Israel. Aceste întâlniri au avut loc la locuinţele patriculare ale acestora. La aceste întâlniri, s-a discutat problema primirii, repartizării şi distribuirii sumelor primite pentru acest scop. S-a hotărât, cererea de la prietenii noştri din Israel, de certificate de emigrare în Israel prin Legaţia Israelului din Bucureşti. S-a discutat situaţia foştilor sionişti, adică în ce măsură au fost încadraţi şi îşi pot câştiga existenţa, au comunicat unul cu altul, veşti sosite despre prietenii din Israel. S-a stabilit, după posibilităţi, acela care, rândul viitor, o să meargă la Bucureşti.

Îl cunosc pe Weiss Ludovic încă din anul 1939, fiind el funcţionar la Centrala Organizaţiei sioniste din Transilvania. După dizlocarea acesteia, au mai rămas ceva bani, din fondul naţional evreiesc, pe care el trebuia să-l deconteze la foştii superiori ai săi din Bucureşti. Nu cunosc suma, nici numele acelora la care a trebuit să deconteze sau că a predat C.D.E.-ului, deoarece acestea erau problemele centralei unde eu nu lucram şi nu am fost membru niciodată. În primăvara anului 1949, m-am întâlnit cu el, de două-trei ori, la întâlnirile pe care le-am menţionat, unde s-a discutat problema ajutorării foştilor funcţionari sionişti. El neavând situaţia materială aşa de proastă nu a primit niciodată ajutor din sumele primite pentru acest scop. De atunci nu ne-am văzut. Ştiu că făcea vizite la Legaţia Israelului din Bucureşti, dar scopul acestor vizite nu le cunosc.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

25 februarie 1952

Îl cunosc pe dr. Schönfeld Nicolae, Prim Rabinul Aradului, din anul 1938-1939, când a luat patre şi la „Cercul de studii" progresist, unde am luat parte şi eu. Ulterior, am auzit că, în timpul dictaturii fasciste antonesciene, el a avut intrare în închisoare şi a făcut legătură între deţinuţi comunişti şi cei din afară.

El este originar din Dej, familia sa a fost deportată, părinţii şi o parte din familia sa au rămas acolo. Doi dintre fraţii săi au emigrat în Israel, încă înainte de război, iar o soră a sa, care s-a reîntors din deportare, a plecat după război, un frate al său, este ziarist la ziarul „Mişmar" din Israel, iar celălalt frate este într-un kibuţ, Haşomer Haţair. Sora sa este măritată acolo, dar nu cunosc nici un amănunt despre ea.

Dr. Schönfeld, de câte ori a fost invitat de către organizaţiile sioniste, înainte de dizolvare, pentru a ţine câte o conferinţă, totdeauna a răspuns la aceste invitaţii.

În anul 1950, dr. Schönfeld mi-a povestit că a fost la Legaţia Israelului din Bucureşti, unde a vorbit cu Halevy Eliezer, consulul Legaţiei, care cunoştea pe fratele său din Mismar. Cu aceste ocazii, mi-a povestit că Halevy i-a adus ştiri despre fratele său, care este în Israel, care este foarte bine văzut la ziar, fiind priceput.

Într-una din discuţiile avute cu Loker, consulul la Legaţia Israelului din Bucureşti, cerându-mi informaţii referitoare la felul în care se respectă Cultul Mozaic din R.P.R., eu i-am recomandat pe dr. Schönfeld, care şi aşa mergea, după ştirea mea, de câteva ori la Bucureşti, la Legaţia Israelului.

Dr. Schönfeld este un om de circa 40 de ani, necăsătorit, este un om de societate, nu este habotnic.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

25 februarie 1952

Îl cunosc pe Grün Ludovic din anul 1946, el fiind membru în organizaţia sionistă pentru tineret „Dror Habonim". Era un băiat sărac, care întreţinea pe mama sa bolnavă.

După dizolvare, cunoscându-l ca un băiat sărac, acesta a primit, periodic, din banii proveniţi de la Legaţia Israelului din Bucureşti, 2-5.000 de lei.

Grün Ludovic ştia că aceşti bani sunt ajutoare pentru sionişti. Este un om în vârstă de 23-24 de ani, necăsătorit.

(ss) Haber Ladislau

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

25 februarie 1952

Îl cunosc pe Steinmetz Mayer încă din timpul când locuiam la Petroşani, unde a fost el un timp comerciant de cereale, iar mai târziu a funcţionat la Sinagoga din Petroşani.

În Arad, el era cantor la sinagoga ce funcţiona pe lângă organizaţia sionistă „Mizrahi" din Arad. După dizolvare, fiind un om foarte sărac, căsătorit, cu trei-patru copii, i-am dat, prin intermediul intendentului sinagogii, periodic, suma de 2-4 000 de lei, din 1949 până în vara anului 1951.

Numitul este un om în vârstă de circa 65 de ani. Nici Steinmetz Mayer şi nici intendentul Anghel nu au ştiut că aceşti bani provin de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

25 februarie 1952

Engelstein a fost funcţionar la organizaţia sionistă „Clal" din Arad, fost calfă comerciant, originar din Valea Jiului.

Ştiind că a fost funcţionar la organizaţia sionistă „Clal" şi că este un om sărac, căsătorit, cu trei copii, după dizolvarea organizaţiilor sioniste, din banii primiţi de la Legaţie, i-am dat soţiei sale, începând din anul 1949-1952, mai multe sume de bani, periodic, variind între 3 şi 10.000 de lei. Ea ştia despre aceşti bani că este un ajutor din partea sioniştilor, eu nu i-am spus că este din partea Legaţiei Israelului din Bucureşti.

Engelstein, în prezent, lucrează la „Comtextil" din Arad şi este în vârstă de circa 40 de ani.

(ss) Haber Ladislau

Declaraţie

25 februarie 1952

Cunosc pe Szanto Serena, învăţătoare pensionară, din Arad, de circa 32 de ani, ea fiind şi învăţătoarea mea din şcoala elementară evreiască din Arad.

În 1946, când a fost pensionată, a preluat conducerea grădiniţei de copii de pe lângă organizaţia sionistă din Arad. Grădiniţa funcţiona atât în limba ebraică, cât şi în cea română.

În 1948, nu a mai funcţionat nici în această slujbă.

https://biblioteca-digitala.ro

de lei 40.000 adică (patruzeci de mii), fiindcă era ultima zi de plecare şi nu prea a putut vinde ce a cerut şi ce a vrut.

Mi-a mai spus că are o soră măritată acolo, de acest lucru eram şi eu bine informat, şi acolo va plăti în primele 24 de ore după sosire suma corespunzătoare rudelor soţiei mele.

c. Schlesinger Duci, era o cunoştinţă a cumnatei din Mediaş şi s-au întâlnit în Bazna-Băi, şi s-au înţeles, că cumnata dacă pleacă, aduce puţinii bani care-i mai are aici, va preda banii familiei Schlesinger care aici o ducea mai greu, iar în Statul Israel are unicul fiu, emigrat din Bucureşti, înainte de ani de zile; Schlesinger Ladislau, care are în Tel Aviv, o prăvălie bună, de ceasornicărie şi bijuterii. La sosirea paşaportului cumnata mea a venit, a predat lui Schlesinger Duci /fostă funcţionară la firma „Rizo Salamon" şi fostă cu domiciliul în str. Văcărescu, suma de lei 90-95 mii lei, cu menţiunea că va fi primită acolo de Schlesinger Ladislau cu bucurie.

Însă Schlesinger nu s-a ţinut de promisiune, nu a plătit nici după plecarea sorei lui Duci din Timişoara în Statul Israel cu paşaportul legal şi la reproşurile mele mi-a promis că în trei zile chestia se va rezolva.

13. Sunt vinovat că cu ştiinţa şi ajutorul meu s-a făcut un transfer mai mare între Fischer Bela, fost comerciant din Timişoara, fără familie şi între Legaţia Statului Israel din Bucureşti, şi anume: Fischer Bela a ştiut că peste o scurtă vreme va primi paşaportul în toamna anului 1951, era gata să expedieze averea lui anticipat sau în acelaşi timp cu plecarea lui şi a transferat cu ajutorul meu prin Legaţia Statului Israel din Bucureşti mai înainte suma de 700-800 dolari (exact nu mai ştiu cât) în luna august şi în septembrie 90 cocoşei pentru a le primi în Statul Israel în valoare de 1420 lire palestiniene – Banii în ambele cazuri au fost transportaţi cu trenul de rabinul Laufer Herman (Hersu) din Timişoara la Bucureşti. Eu în problemă m-am înţeles împreună cu un funcţionar superior al cărui nume nu-l cunosc, dar a cunoscut bine pe Laufer, care a şi predat banii şi Fischer, cred în septembrie sau octombrie a şi plecat în Statul Israel, tot atunci a plecat şi Laufer.

14. Sunt vinovat că în nenumărate cazuri am fost întrebat de oameni simpli că ce să facă, să depună acte de emigrare ori ba? să plece în Palestina sau nu? Iar subsemnatul niciodată nu am dat un răspuns categoric şi către fiecare am răspuns în toate cazurile de întrebări că nu pot să sfătuiesc nici da şi nici ba, deci fiecare trebuie să decidă el însuşi. Niciodată nu am căutat să conving pe cineva să plece adică nu am făcut propagandă pentru Palestina dar în nici un caz nu am căutat să conving pe cineva ca să restituie formularul ori ca să renunţe la plecare şi la paşaport.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

8 aprilie 1952

În primăvara anului 1951, cred era martie sau aprilie, am fost la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, conducând o rudă, care a plecat în Statul Israel.

Eram în camera funcţionarilor din parterul clădirii, unde se dau vize pe paşapoarte şi am aşteptat, fiind chiar paşaportul adus de mine, a rudelor care era în lucru şi stând pe un scaun am auzit o convorbire între doi funcţionari. Atunci nu am dat nici o importanţă

https://biblioteca-digitala.ro

chestiei, şi nu eram atent că cine vorbeşte şi cu cine, însă ştiu precis că erau doi funcţionari tineri interni.

Unul spunea către celălalt: Dacă te duci înainte de masă în oraş atunci să nu te uiţi a vorbi la telefon că dr-ul Haber să vină duminică sau luni la noi. Un moment eram surprins că de ce îl cheamă pe dr-ul Haber la Bucureşti şi că de ce să fie chemat din oraş la telefon, când ştiu că Legaţia are telefon, apoi de ce este chemat doctorul. În acest moment eram mai atent şi aud când funcţionarul respectiv mai adaugă dar nu cumva să fie chemat acasă pentru că se supără. Îl poţi chema ştii unde. Celălalt răspunde că nu mai ştiu exact te rog repetă-mi numărul telefonului, primul „Arad 14-50 şi să te duci la un telefon public", al doilea „Eu, am să mă duc chiar la telefoane şi vorbesc de acolo".

Se poate că convorbirea de atunci nu am redat-o exact şi fidel din cuvânt în cuvânt 100%, însă în jurul textului de mai sus s-a vorbit.

Abia acum am înţeles chestia eu clar. Numărul de telefon 14-50 din Arad, este pentru mine cunoscut, fiind telefonul nepotului nostru, Stern Constantin, funcţionar la Magazinul de Stat Sportiv din Arad, cu domiciliul în Arad (str. fostă Forray), care era mult timp deportat în Transnistria, iar după 23 august 1944 a ajuns că ajutor de comisar în serviciul poliţiei din Arad.

Numitul este chiar nepotul soţiei mele (feciorul sorei soţiei), care s-a căsătorit cred în 1946, cu nepoţica Krausz Clara a doctorului Haber Ladislau din Arad.

Cu numitul Stern şi cu familia lui trăim în relaţii foarte bune, ne vizităm reciproc, părinţii lui şi soacra lui văduvă, apoi cumnaţi, unchi, mătuşe, etc. a lui, sunt emigraţi în Statul Israel, şi ştiu că după ieşirea lui din cadrele poliţiei şi numitul a depus cerere formular pentru emigrare şi aşteaptă paşaportul de plecare. Numitul a ştiut că noi suntem în pregătire similară.

Chestia auzită în Bucureşti, m-a frământat mult, însă nu am zis multă vreme nimic în nici un loc. Ştiam că din Timişoara, Israel Elemer, a fost căutat şi chemat de Legaţie, în mod similar, fiind chemat la telefon la prietenul lui Hirschl Francisc, fabricant de oţet, Timişoara II, str. Ştefan cel Mare, în mai multe rânduri telefonic la Bucureşti, pentru convorbiri discrete în Legaţie. Azi şi Israel Elemer şi Hirschl Francisc sunt de mult în Statul Israel.

După multă vreme, se poate chiar jumătate de an, am ajuns odată la Arad, şi am căutat să întreb pe nepotul meu, însă indirect, ca să nici nu bănuiască despre cele ştiute de mine. Mereu am întors convorbirea spre dr. Haber, mereu am pus întrebări şi mereu am întrebat despre călătoriile lui la Bucureşti. Într-un moment neobservat mi-a comunicat, respectiv a recunoscut neobservat că dr. Haber este chemat la Arad întotdeauna la telefonul lui. Nu am întrebat că de câte ori a fost, nu am întrebat dacă merge regulat sau numai ocazional însă ştiu că mi-a spus că dr. Haber este foarte bine văzut la Legaţie, şi în repetate rânduri a fost chemat şi este chemat. În calitate de fost preşedinte al Centrului organizaţiilor sioniste din Ardeal, a avut şi în trecut un cuvânt apreciat, iar după autodizolvarea organizaţiilor sioniste în R.P.R. tot a rămas om de încredere al Legaţiei Statului Israel, din Bucureşti.

Stern tot timpul a trăit şi trăieşte sigur şi este în relaţii foarte intime cu familia dr. Haber. Se întrunesc reciproc la domiciliul lor foarte des, aproape zilnic, dar mai deseori în fiecare săptămână, şi sunt în relaţiile cele mai bune.

Pe Stern nu l-am întrebat despre dr. Haber nimic, nici despre activitatea lui, decât m-am mulţumit întotdeauna despre cele spuse de numitul Stern.

https://biblioteca-digitala.ro

Odată însă am întrebat pe Stern, dacă dr. Haber nu vorbeşte nimic despre mine, respectiv ce părere are dr. despre mine, şi dacă s-a declarat vreodată? Nepotul mi-a răspuns că da, odată a vorbit dr. Haber despre mine, are păreri în general bune, însă a luat în nume de rău de la mine, că în anul 1950, am pus pe cererile evreilor pentru certificatul de emigrare un semn convenţional. Un astfel de act, poate se pierde, poate să ajungă în mână străină sau în mână nedorită. Deci eu eram neatent şi neprevăzător. El, dr. Haber, nu a făcut astfel niciodată.

Nu ştiu dacă Stern ştie mai mult despre dr. Haber, dacă ştie că ce face la Legaţie, de ce este chemat la Legaţie, deoarece despre lucrurile acestea noi nu am vorbit niciodată.

Eu chestiile mele intime, adică activitatea mea ilegală, informativă etc., niciodată nu am deconspirat nici un cuvânt în faţa nepotului meu. Numitul a ştiut numai atât că prin Legaţie am făcut nişte transferuri pentru rudele apropiate plecate şi pentru unul sau doi prieteni, intimi, respectiv eu prin influenţa mea la Legaţie, am ajutat pe alţii acolo. A mai ştiut nepotul că viceconsulul Schorr la lucrurile acestea era incorect şi a căutat să nu se întâlnească cu aceşti oameni, ori a fugit de ei, ori a dat bani în rate, ori cu mare întârziere şi pentru aceasta mie mi s-au făcut în repetate rânduri reproşuri serioase aci de familiile respectivilor, apoi din aceasta s-a făcut şi o serie de corespondenţă inutilă.

Nu ştiu însă bănuiesc, că nepotul Stern, nu avea nimic comun cu dr. Haber şi nu cred că dr. ar fi informat pe Stern de activităţile sale anterioare.

Din Timişoara nu ştiu pe nimeni, că ar fi avut astfel de număr telefonic ascuns şi înţeles cu Legaţia, afară de Israel pe care am descris mai sus, nu ştiu nici aceia că din Timişoara ar fi fost cineva chemat cu intervale la Bucureşti, afară de Israel, care era foarte des chemat de Schorr.

Eu, subsemnatul, nu am fost chemat niciodată, nici telefonic nici telegrafic, nici în scris, nici ocazional. Despre mine s-a ştiut că sunt destul de des acolo şi când au avut nevoie de mine, am stat de vorbă când mi-au dat întâlnire.

Despre nepotul Stern nu am spus nici azi, cu toate că eu ştiam încă mai demult din Bucureşti, că dr. Haber este chemat la telefonul lui, n-am spus nici despre convorbirea ascultată în Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Pe doctorul Haber nu ştiu dacă îl cunosc personal ori ba. Mie mi se pare că în Ichud organizaţie sionistă din Arad sau Timişoara, am făcut cunoştinţă absolut superficială, adică numai prezentare de rigoare înainte cu 4-5 ani, dar nu sunt absolut sigur. Convorbiri personale nu am avut niciodată nici în Arad, nici în Timişoara nici în Bucureşti. În decursul anilor nu-ne-am apropiat unul de altul, nici nu ne-am împrietenit, deşi am fi avut ocazii destul de multe şi am avut rude apropiate comune.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

8 aprilie 1952

La cele declarate de subsemnatul în două rânduri, în chestia permisului de intrare în Statul Israel a femeii Weiss Gizela din Timişoara, mai am de adăugat încă că:

https://biblioteca-digitala.ro

1. În anul 1951 primăvara, eram la Legaţia Statului Israel din Bucureşti unde am căutat pe ministrul Überall personal, cu o reclamaţie că fostul ofiţer de emigrare Schorr Mordehai a făcut nişte transferuri. Adică nu a plătit angajamentele luate în Bucureşti, nici la sosirea lui în Statul Israel şi nici mai târziu, fiind provocat şi l-am rugat să intervină urgent şi energic, deoarece chestia este discretă neplăcută şi o astfel de corespondenţă inutilă este numai dăunătoare cauzei.

Cu ocazia aceasta am întrebat dacă după plecarea lui Schorr a rămas ofiţerul de emigraţie a Legaţiei. Fără a mă gândi la ceva, şi ministrul mi-a răspuns, că aici în Bucureşti nu avem.

Chestia aceasta era pentru mine cam neobişnuită în ceea ce priveşte răspunsul şi am pus a doua întrebare, bine, aici n-avem dar în provincie avem, sau nu avem? Überall la aceasta mi-a spus, mai bine vorbim de altceva.

Venind acasă, mult timp am stat pe gânduri căci cine să fie ofiţerul aici, ori dr. Haber din Arad, ori Weiss Lulu din Timişoara.

2. Chestia s-a clarificat însă cu apariţia biletului de emigrare în Statul Israel, a femeii Weiss Ghizela. Când am arătat hârtia lui Weiss Lulu, eu eram deja convins că el Weiss Lulu este ofiţerul, totuşi am pus întrebare către el, în prezenţa musafirei Auscher Clara născută Karczag, că noi avem ofiţer de emigrare în Timişoara ori ba? Musafira s-a sculat şi nu ştiu dacă la răspunsul lui Weiss era încă în cameră ori era deja plecată.

Weiss Lulu era extrem de emoţionat şi mi-a răspuns acum categoric că el Weiss Lulu este aici ofiţerul de emigraţie şi toată chestia trebuie ţinută extrem de discretă.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

9 aprilie 1952

1. Cu familia Goro din Turda, actualmente locuitori în Timişoara, sunt rudă apropiată şi anume: soţia mea Magdalena dr. Haas născută Ruder, este verişoară primară cu văduva lui Goro Francisc (fost inginer CFR în Turda) născută Brunner Elza.

2. Văduva Inginer Goro are 2 copii, adică soţia mea 2 nepoţi şi anume pe Goro Francisc Junior, funcţionar la operă şi Frenkel Estera, născută Goro activistă la P.M.R. din Timişoara, cu originala ocupaţie, licenţiată în filozofie de la Facultatea din Cluj.

3. Cu familia aceasta am trăit şi trăim în relaţii foarte bune, ne vizităm reciproc. În timpul din urmă vizitele tinerilor se făceau tot mai rar, fiind foarte ocupaţi cu treburile lor, fiecare, apoi în familia Goro era fiecare membru comunist, iar noi eram sionişti declaraţi, cu actele depuse prin formular, care am aşteptat zilnic sosirea paşaportului, de emigrare în Statul Israel.

4. În anul 1951 au fost în repetate rânduri convorbiri personale familiare şi totdeauna au fost şi discuţii deschise asupra problemei sioniste şi emigrare în Statul Israel. Fiecare membru de familie a lor, a căutat să ne convingă să renunţăm la plecarea în Statul Israel, şi să revocăm cererea noastră depusă. Noi însă eram hotărâţi de a pleca şi am făcut pregătiri serioase.

https://biblioteca-digitala.ro

5. Discuţie mai vehementă sau mai ascuţită era numai o singură dată şi anume în locuinţa mea, în camera vecină cu cabinetul de consultaţie, eu eram ocupat cu consultaţiile mele şi odată aud în camera vecină un zgomot, care mă conturba în activitatea mea, deci am deschis uşa cabinetului şi în camera vecină am văzut pe nepotul nostru Goro Francisc discutând cu tonul ridicat cu o musafiră despre problema evreiască, despre antisemitism, despre sionism şi despre emigraţie în Statul Israel. Discuţia aceasta era în toamna anului 1951 şi azi nu-mi mai aduc aminte cine a fost persoana respectivă, însă ştiu atât, că persoana a discutat pentru, iar Goro Francisc contra emigraţiei.

6. Soţia mea Magdalena dr. Haas născută Ruder a avut în decursul anilor în repetate rânduri discuţii atât cu văduva Goro, cât şi cu cei doi nepoţi ai ei, şi cu ginerele lor Frenkel Dodo despre emigrare în general. Discuţiile acestea însă niciodată nu s-au ridicat peste tonul obişnuit în familie eu personal am evitat totdeauna orice discuţie.

7. Ştiu că nepotul nostru în timpul guvernului Antonescu a plecat cu un transport mai mare din Bucureşti în Statul Israel, atunci Palestina, unde era o vreme şi poliţist de circulaţie, apoi muncitor. Faptele îmi erau cunoscute mie chiar de la numitul însuşi după reîntoarcerea lui din Statul Israel în locuinţa mea şi către soţia mea.

8. Ştiu că din fragedă copilărie este bolnăvicios, suferă de o epilepsie gravă, de neurastenie şi de o lungă vreme se bâlbâie. Numitul fiind puţin rezistent, a stat în Palestina cam greu, nu a putut găsi existenţa nicidecum, deci a căutat sub orice formă să ajungă acasă. A încercat direct şi familia a încercat de aici, însă nu a reuşit nici o cale.

9. Într-o zi un grup de evrei, după 23 august, a plecat din Statul Israel spre Iugoslavia, era acolo expoziţia internaţională în Split/Spalato, Dalmaţia şi s-a dat viza la toată lumea pentru a vizita târgul, deci cu grupul a venit şi Goro Francisc până la Split, unde fiecare a căutat să ajungă în Patria lui. Şi Goro a căutat să ajungă în primul rând (cu un grup mic din România), în Capitală: la Belgrad unde s-au prezentat la Legaţia Statului Român. De acolo s-a făcut o intervenţie oficială pentru ca să ajungă cu toţii în România. Drumul oficial durează mult, deci ei au căutat, prin telefoane din Belgrad în România să ceară intervenţie familiilor lor, ca să ajungă mai repede acasă, întrucât şi banii lor au început să se sfârşească şi au început să vândă obiectele personale. Aşa mi-a povestit Goro Francisc după reîntoarcerea lui din Belgrad în locuinţa mea.

10. După o vreme Goro Francisc cere ajutor de la familia lui din Turda şi cineva m-a căutat din Turda la telefon la locuinţa mea. Azi nu-mi mai aduc aminte cine m-a chemat mama sau fata, însă mi se pare că era Estera şi a cerut un ajutor extra urgent pentru Francisc. Totodată mi-a povestit, că logodnicul ei ori atunci soţul ei a fost şi la Bucureşti şi a primit aprobarea cuvenită. Deci reîntoarcerea lui nu mai poate dura mult şi m-a rugat dacă cumva am ceva legătură, ori cunoştinţă în acest sens. Eu imediat am aprobat şi încă în aceiaşi noapte am vorbit telefonic cu un prieten al meu dr. Gross Victor, medic de plasă din Bela-Crkva (Biserica Albă, Iugoslavia) şi l-am rugat să-mi dea o mână de ajutor, comunicându-i adresa lui Goro Francisc din Hotel, din Belgrad. Despre toate a ştiut şi soţia mea.

11. A doua zi prietenul meu m-a rechemat din Iugoslavia şi mi-a comunicat că cererea mea încă în aceiaşi noapte a fost şi rezolvată în Belgrad de o rudă a dr-ului Gross şi Goro a primit banii. Azi nu-mi aduc aminte despre ce sumă era vorba.

12. Ţin să amintesc că şi dr. Gross din Iugoslavia a emigrat în Statul Israel în ianuarie 1952, şi mi-a scris deja de acolo.

https://biblioteca-digitala.ro

13. Cum drumul oficial este lung, am primit încă 2-3 telefoane din Belgrad după bani din nou, deci am deschis un cont pentru el acolo, tot telefonic. Goro a şi primit banii încă în două sau trei rânduri. Azi nu mai ştiu despre ce sumă era vorba atunci acolo.

14. Într-o zi aprobarea cuvenită din Bucureşti a şi sosit la Legaţia noastră din Belgrad şi Goro a primit şi o adeverinţă ori un permis de intrare, dar nu paşaportul a venit până la frontiera noastră, unde nu a fost primit ci a fost respins.

15. Din nou s-a reîntors la Belgrad şi de acolo m-a căutat şi mi-a comunicat telefonic. I-am cerut să aibă răbdare 24 de ore şi i-am cerut să mă cheme din nou.

16. Am vorbit cu cineva de la Vamă aici, azi nu mai ştiu cu cine era atunci, deoarece am cunoscut foarte mulţi funcţionari vamali din timpul când eram medic de port şi de circumscripţie în Baziaş port. Eram atunci acolo toţi prieteni. Am cerut o mână de ajutor pentru „Un fost deportat", însă cu nici un cuvânt nu am zis că respectivul vine din Palestina. Mi s-a răspuns odată cred a doua zi seara şi am comunicat la telefon cu Goro în Belgrad şi a doua zi a şi venit. A fost tratat la graniţa noastră ca un fost deportat, care se întoarce în R.P.R. şi nu i s-au făcut greutăţi, a avut şi ceva bagaj şi a intrat în tren şi a continuat drumul la Timişoara.

17. La gara CFR a fost aşteptat de soţia mea şi condus la locuinţa mea. Aici ne-a povestit de la început până la capăt, toate cele întâmplate cu el până la sosire în Timişoara, apoi am chemat Turda la telefon şi a vorbit cu familia lui şi peste 2-3 zile s-a odihnit la mine şi şi-a continuat drumul spre Turda.

18. Ulterior familia Goro mi-a restituit toate cheltuielile ivite cu Francisc Junior.

19. Ţin să mai amintesc că Goro Francisc, la sosirea lui aici, a avut asupra sa două colete sau geamantane, care însă nu au fost proprietatea lui, ci le-a adus pentru altcineva din Belgrad şi familia respectivă, nu mai ştiu de cine era vorba, însă ştiu că, fiind avizaţi telefonic din Belgrad, l-au aşteptat pe Goro, au preluat şi bagajele, al căror conţinut nu-l cunosc, însă erau diferite obiecte. Predarea şi preluarea bagajului s-a făcut încă de pe peronul gării CFR, în prezenţa soţiei mele.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

9 aprilie 1952

La cele declarate în ziua de 8 aprilie 1952 de subsemnatul, unde am descris greşelile mele comise, fac o mică rectificare şi completare şi anume că, vorbind despre transferul lui Fischer Bela, am declarat că banii au fost transportaţi de rabinul Laufer la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Ulterior mi-a venit în minte că numitul, în ambele cazuri, i-a adus înapoi banii, deoarece funcţionarul cu care eram vorbit era plecat în străinătate şi banii au fost atunci expediaţi prin Wiesel Francisc Frederich, circa a II-a, str. E. Teodoroiu nr. 16, care a şi luat angajamentul pentru a plăti contravaloarea sumei, în Statul Israel, prin copii lui la Fischer Bela.

(ss) dr. Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

9 aprilie 1952

La cele declarate de mine până în prezent mai adaug următoarele:

Sunt vinovat că am ajutat la un transfer prin înţelegere, pentru vărul primar al soţiei mele, Ruder Ernest, din Oradea, şoseaua principală, fostul proprietar al Salonului „Gaby" din Oradea, emigrat în Statul Israel cu familia, cu un paşaport legal în toamna anului 1950, şi se află de atunci acolo.

Înainte de plecare mi-a predat suma de lei 300 sau 320.000 lei care i-a rămas din vânzarea obiectelor casnice, mobilierul, etc., cu rugămintea ca după sosirea lui acolo să trimit banii cumva după ei, ca să reîncepe acolo un nou „Gaby Salon".

În Decembrie mi-a scris şi mi-a cerut cele promise am încercat prin Legaţia Statului Israel din Bucureşti, însă nu am reuşit şi, deoarece chestia era urgentă, am căutat pe ruda mea Philipp Alfred, care era domiciliat în II, str. Şcolii nr. 10 şi eram văr gradul II (mama mea cu mama lui erau verişoare primare) şi ştiam din trecut că se ocupa cu astfel de transferuri urgente. Dânsul însă m-a refuzat categoric, a declarat, că de mult timp nu se mai ocupă cu astfel de lucruri, fiind bolnăvicios şi bătrân, însă mi-a recomandat serviciile unui prieten al lui, cu numele Wiesel Frederic Francisc (cunoscut sub numele Wiesel Fişel) şi locuind în circa II, str. Teodoroiu nr. 16.

Într-adevăr Filip peste scurt timp a ajuns în pat fiind grav bolnav şi apoi a încetat din viaţă.

Wiesel îmi era bine cunoscut, era preşedintele Comunităţii Ortodoxe a Evreilor din Timişoara II, era cunoscut ca un om cu starea materială bună, cu o prăvălie bună în str. Dacilor, corect în afacerile lui comerciale, dealtfel îmi era un pacient plăcut.

Până atunci nu am auzit despre el, dar l-am vizitat în locuinţa lui şi mi-a spus că excepţional mă serveşte, deoarece prăvălie nu mai are, iar banii sunt permanent necesari în casă. Apoi a mai adăugat că aici e vorba de un transfer prin înţelegere: Copii lui trăiesc în Statul Israel, au o situaţie aranjată, lor le merge bine, şi ei vor plăti urgent la „Gaby-Salon" din Tel Aviv şi le va scrie în aceiaşi zi.

Chestia s-a lichidat prompt prin o scrisoare simplă şi am primit o confirmare de la „Gaby-Salon".

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

9 aprilie 1952

La cele declarate până în prezent mai am de adăugat următoarele:

Înainte de plecarea definitivă de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, a lui Schorr Mordehai, fostul ofiţer de emigraţie, am fost în repetate rânduri la Legaţia din Bucureşti.

1. La unul dintre drumurile mele am primit o însărcinare din partea lui Weiss Ludovic din Timişoara, ca să mă duc personal la sus-numitul Schorr şi să-l fac atent a nu uita de a expedia în Statul Israel, prin doamna Ariel, aparatul de fotografiat „Leica".

https://biblioteca-digitala.ro

2. Însărcinarea am executat-o şi personal am transmis cele de mai sus.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

9 aprilie 1952

În Timişoara, unica mea rudă mai apropiată este vărul primar: Haas Maximilian, fost comerciant de lemne, actualmente funcţionar la abatorul din Timişoara, domiciliat în Timişoara II, str. Eroilor nr. 69/71 casa familiară, împreună cu soţia lui născută Molnar Lili şi copii: Haas Andrei Marcu, necăsătorit, funcţionar la oficiul de plasare a braţelor de muncă, şi Haas Tiberiu, căsătorit, funcţionar M.A.I.

Cu întreaga familie Haas trăim noi, adică eu şi familia mea în relaţiile cele mai bune, cât se poate de bune: ca fraţii. Soţiile noastre ca surorile, ne vizităm reciproc, des ne întâlnim în fiecare săptămână în mai multe rânduri, soţiile aproape zilnic. La bucuriile unuia a luat parte şi celălalt, la neplăceri idem. Duminicile totdeauna aproape împreună ne petreceam după amiaza.

Copii noştri idem sunt în relaţii cât se poate de bune. Ginerele meu cu fata mea şi feciorul Tiberiu cu soţia lui fac mereu program împreună.

Dar şi în trecut am trăit noi: cele două familii în relaţii cât se poate de bune. Familia Haas Maximilian trăieşte de circa 15-16 ani în Timişoara, noi de 12 ani, totuşi la venirea noastră aici, respectiv la mutarea mea în oraşul Timişoara, ne-au ajutat mult cu fel şi fel de sfaturi şi soţiile sau apropiat mai mult ca surori.

Niciodată între noi nu a existat nici o ceartă, nici o supărare sau discuţii numai armonie.

Noi la timpul respectiv în toamna anului 1949 eram vorbiţi şi cu sora vărului meu Haas Maximilian, cu numele de Goldsicher Roza, născută Haas, cu care am trăit tot aşa de bine şi frumos, ca noi: adică familia Goldsicher şi familia dr. Haas, vom depune actele împreună pentru emigrare în Statul Israel şi acolo chiar vom locui împreună, fiind veri primari, soţiile au şi început pregătirile, însă familia Haas Maximilian din prima zi a declarat că ei rămân aici şi vor trăi aici.

Nici unul nu a încercat, să convingă pe celălalt de a schimba hotărârea.

Familia Goldsicher după un an, în August 1950, a şi primit paşaportul legal şi în Septembrie 1950, au plecat în Statul Israel.

Noi însă şi pe mai departe am rămas în aceleaşi relaţii.

Cu copii este altă problemă, şi anume: Copii noştri trăiesc în relaţii cât se poate de bine, se vizitează reciproc în fiecare săptămână, fac toate programele împreună.

Totodată vreau să amintesc că copii mei au renunţat încă în 1950 la plecarea în Statul Israel, respectiv la paşaportul de emigrare şi ginerele meu şi azi este într-un post important şi responsabile pe cale sindicală, iar fata mea mai mică, de 17 ani, activează în cadrele U.T.M.-ului ca instructoare.

Cei doi fraţi Haas Junior ,treptat-treptat, s-au retras, respectiv vizitele s-au rărit încet-încet.

https://biblioteca-digitala.ro

Soţia lui Haas Tiberiu încă a venit la mine, la medic dar Haas Andrei a venit tot mai rar, o dată la 2-3 chiar 6 luni.

Haas Tiberiu şi mai rar, numai la deosebită ocazie.

Noi familia Haas, respectiv eu cu soţia mea, am lăsat ca problema să treacă neobservată, deşi între noi doi, noi am discutat acest fapt în mai multe rânduri, iar familiei Haas Maximilian niciodată nu am făcut nici un reproş, chiar dacă cumva a ajuns vreo dată chestia pe tapet, noi am scuzat pe feciori, cu menţiunea, că băieţii sunt sigur ocupaţi foarte mult şi nu au vreme să facă vizite.

Într-adevăr însă am ştiut că lucrurile stau altcum, ei comunişti, noi sionişti, deci aci a fost cauza şi o astfel de familie sau rude trebuiesc evitate.

Cu atât mai vârtos cu cât s-a ştiut în oraşul întreg că suntem rude şi că eu sunt medicul Legaţiei Statului Israel din Bucureşti, pentru Banat.

Cu Haas Tiberiu niciodată, nici în casa mea, nici în locuinţa lor dar nici într-un alt loc, nu am avut nici o discuţie, nici familiară, dar nici politică.

Numitul în 3-4 rânduri ne-a căutat a convinge pe noi, ca să renunţăm la plecarea programată, adică la emigrare în Statul Israel. Nu era nici o discuţie, de cât o problemă propusă de el, dar eu cu soţia eram hotărâţi definitiv.

Haas Tiberiu, nu a cunoscut şi nici nu a bănuit deloc activitatea mea ilegală şi informativă. Nu m-am folosit de el, şi nu m-am descoperit înainte de numitul, niciodată. Altcum despre activitatea aceasta a mea, nici nu a bănuit nimic nimeni, în familie.

În decursul anilor am fost în puţine rânduri şi medicul lui, cum eram şi a familiei întregi, însă discuţiile aci au luat un caracter pur medical.

Altcum Haas Tiberiu era în familia noastră simpatia soţiei mele.

Haas Andrei Marcu, ne-a făcut în repetate rânduri reproşuri serioase pentru pasul nostru şi hotărârea luată de a emigra în Statul Israel şi în privinţa aceasta a avut mai multe discuţii, mai ales cu soţia mea, însă discuţiile acestea niciodată nu au trecut peste limita unei discuţii academice. Nici sus-numitul nu ştie nimic despre activitatea mea.

Haas Florica născută Dăşcău, soţia lui Haas Tiberiu, este nouă în familia noastră, am iubit-o foarte mult, repede a ajuns în simpatia noastră, deşi abia de doi ani o cunoaştem. Cu numita niciodată, nici un fel de discuţie nu s-a făcut şi ea nu ştie nimic despre mine sau activitatea mea.

Altcum trebuie să repet nu m-am folosit în activitatea mea deloc de familia mea, ori de legăturile mele familiare.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

9 aprilie 1952

La cele declarate de subsemnatul la data de 19-20 martie a.c. s-a strecurat două greşeli, pe care trebuie să le rectific cum urmează:

1. La prima pagină a declaraţiei din eroare am trecut numele lui Fried Leo, când vorbeam despre membrii grupului din Timişoara. Numele lui Fried nu are nimic comun

https://biblioteca-digitala.ro

după ştirea mea, deci trebuie şters de acolo, un lucru pe care l-am omis înainte de semnarea actului, respectiv a declaraţiei. Fapt care altcum reiese din tot conţinutul declaraţiei.

2. La redactarea punctului despre constituirea grupului trebuie menţinut şi corectat, că grupul la constituire nu era un grup compact, decât 2-3 oameni independenţi care au primit o însărcinare din partea Legaţiei Statului Israel din Bucureşti a ţine legătura cu emigranţi, a-i îndruma, sfatul în caz când primesc paşaport, etc., adică pur socială de binefacere şi administrativă.

Ulterior s-a transformat activitatea aceasta într-o activitate ilegală comercială, informativă, etc.

Deci redactarea textului original, că s-a format un grup ilegal-subversiv este eronat redactată la urgenţă, fără a fi meditat despre cauză.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

11 aprilie 1952

Pe dr-ul Schlesinger Ladislau îl cunosc de la Universitatea din Cluj, încă din anul 1920, apoi eram împreună medici practicanţi la Institutul de Obstetrică din Timişoara.

De circa 30 de ani, face practică de medicină în Timişoara fabrică, unde destul de repede s-a făcut popular.

Era un sionist vechi care repede a aderat la înfiinţarea asociaţiei „Ichud" ca membru activ şi a activat mai mult împreună cu mine, pe teren sanitar igienic şi cultural.

M-a ajutat foarte mult la examinarea membrilor candidaţi la emigrare, la vizita medicală, şi injecţiile prescrise emigranţilor. Împreună am ţinut acolo şi un ciclu de conferinţe populare, tratând chestiuni medicale, igienice.

Era chiar delegatul Asociaţiei „Ichud" în Comitetul Comunităţii evreilor din Timişoara şi în Comitetul CDE.

După autodizolvarea organizaţiei sioniste în întreaga ţară dr. Schlesinger a încetat orice activitate sau cel mai puţin eu nu ştiu, că ar fi avut ceva activitate.

La propunerea lui Israel Elemer la plecarea lui în Statul Israel, Legaţia Statului Israel din Bucureşti, a numit pe dr. Schlesinger de circa un an sau un an şi jumătate în calitate de medic, al II-lea examinator pentru Timişoara, fiindcă emigranţii sunt extrem de numeroşi şi subsemnatul singur nu putea a examina în timpul prescris cel puţin aşa a declarat Israel Elemer la Legaţia Statului Israel din Bucureşti înainte de plecarea lui în discuţiile purtate cu Schorr Mordehai.

În general însă lumea care emigra era învăţată cu mine şi chiar 70-80 ba chiar 90% dintre emigranţi au venit la mine pentru examen medical după certificatul-chestionar.

Altcum familia dr. Schlesinger cu familia dr. Haas au trăit în relaţii bune, ne vizităm reciproc circa 2-3-4 ori pe an.

Ca colegi am trăit în relaţii bune, am făcut consultări împreună reciproc unde era nevoie.

Cu Legaţia Statului Israel din Bucureşti nu ştiu dacă ar fi avut vre-o legătură şi nici nu ştiu că ar fi fost vreodată în Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

La Bucureşti a fost doctorul în ultimii doi trei ani, după ştirea mea numai o singură dată, când a condus acolo o pacientă a lui, cu numele Lustig.

Ordinele venite de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti în general în 90% a cazurilor eu am transmis telefonic, ori verbal, iar restul Weiss Ludovic care a vizitat pe doctorul în acest scop în 2-3 ori. Ordinele au venit ori verbal ocazional, ori în scris (prin circulară) ori telefonic, însă toate la mine.

O singură excepţie a făcut ministrul Überall când prietenul Weiss Ludovic, reîntorcându-se din Bucureşti, ne-a adunat în locuinţa lui Schlesinger, unde ne-a comunicat cele prescrise de ministru, referitor la semnalizarea fiecărui caz în certificatul eliberat de medic şi unde în rubrica „Observaţie" se va nota dacă emigrantul este creştin. „Radiografia absolut necesară" iar în caz dacă este evreu botezat, respectiv creştinat atunci se va nota „Radioscopia toracală propusă".

Despre activitatea ilegală administrativă, comercială şi informativă a Legaţiei şi a informatorilor nu prea cred că doctorul Schlesinger ar fi ştiut ceva, sau nu cred, că ar fi comunicat ceva cu doctorul, dar nici dânsul niciodată cu nici un cuvânt nu a amintit că ştia ceva.

Doctorul Schlesinger, după ştirea mea, nu are nici o activitate, afară de acea pur medicală.

Ca om este corect, drept, cinstit şi se bucură de un renume bun în oraşul Timişoara.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

24 aprilie 1952

Interogatoriul a început la ora 17 şi 20 min. şi s-a terminat la ora 20 şi 35 min.

Ce politică ai făcut înainte de 23 august 1944?

În anul 1918-1919 am fost membru în conducerea Tineretului Comunist din Budapesta. Din anul 1938-1940, am fost membru în Frontul Renaşterii Naţionale din Caraş. Altă politică înainte de 23 august 1944 şi până în anul 1945, nu am făcut.

Ce activitate politică ai desfăşurat după 23 august 1944?

În anul 1945 m-am înscris în gruparea sionistă Ichud din Timişoara, în cadrul căreia am fost simplu membru până la autodizolvarea tuturor grupărilor sioniste în anul 1948 toamna.

Ce activitate ai desfăşurat în cadrul grupării sioniste Ichud?

În cadrul grupării sioniste Ichud, am activat pe două planuri şi anume: Cultural şi medical. Pe plan cultural am ţinut o serie de conferinţe la Arad şi Timişoara cu subiecte medicale, igienice şi sanitare. Pe plan medical am vizitat şi consultat membrii grupării care au avut nevoie de tratamente medicale.

De asemenea, am consultat tinerii noştri sionişti din Hehaluţ şi centrele de recalificare care erau patronaţi şi ajutaţi de Ichud.

https://biblioteca-digitala.ro

Am examinat în serie candidaţii din toate grupările care urmau să emigreze în Israel, indiferent de gruparea politică. Tot acestor candidaţi le-am făcut inoculări contra diverselor boli, inoculări prescrise de Crucea Roşie Internaţională – Filiala Bucureşti, secţia emigrare.

Am întocmit fiecărui candidat la emigrare şi membrilor de familie câte o fişă chestionar, care cuprindea o serie de întrebări în legătură cu starea sanitară şi igienică a candidatului. Pentru toate serviciile făcute nu am primit din partea grupării sioniste Ichud sau a clienţilor nici un onorariu sau remuneraţie.

Altă activitate pe plan sionist ai mai desfăşurat în afară de cea arătată mai sus?

În octombrie 1945, a venit la mine acasă, în cabinet, rabinul Kaufteil (plecat din 1950 în Israel) şi rabinul Schapira Herşcu (plecat la conferinţa sionistă de la Praga în 1947, de unde nu s-a mai întors în ţară şi a plecat în Belgia unde se află şi astăzi) care m-au invitat la localul Beth Iacob al sioniştilor religioşi din gruparea Mizrachi şi Aguda. Aici m-au invitat să efectuez un control sanitar al candidaţilor la emigrare, care plecau semi-oficial plecări tolerate prin punctul Jimbolia-Kikinda spre Iugoslavia şi de acolo cu vaporul în Palestina.

Aceste transporturi care în Octombrie 1945 erau mai rare, mai târziu sau înmulţit, la început fiind numai pentru grupările Mizrachi şi Aguda şi mai târziu pentru toate grupările. Cu ocazia acestor emigrări, au plecat şi evrei dezertori din armată şi evrei cu situaţia actelor neclară. Aceşti oameni sub titlul de contribuţii la cheltuieli plăteau şi cheltuielile în parte ale acelor emigranţi care nu aveau posibilitatea materială de a contribui cu nimic. Ulterior gruparea sionistă Ichud sub conducerea lui Maler Mauriciu (plecat clandestin peste frontieră) a preluat conducerea acestor emigrări pe toată ţara şi a tuturor grupărilor sioniste. Acest sistem de emigrare a fost brusc întrerupt de autorităţi în anul 1946, ianuarie sau februarie. În primăvara anului 1946, prin Maler Mauriciu am fost chemat la Crucea Roşie Internaţională secţia din România, serviciul emigrare, unde am găsit un delegat palestinian, un medic de origine din Viena, dr. Kohren Benn Iosif, care m-a primit şi mi-a dat instrucţiuni referitoare la inocularea şi examinarea candidaţilor la emigrare. Tot atunci mi s-a spus ca să mă pregătesc pentru de trei ori numărul programatilor de până atunci şi întrucât Timişoara are programate circa 1.000 de persoane, eu să pot să încep să examinez, vaccinez şi consult cca. 3.000 de oameni. Era necesară după câte mi-a spus doctorul să consult un număr de 3.000 deşi programarea pentru Timişoara era de 1.000 maximum pentru că se ştie că circa 1/3 din cei examinaţi, ulterior renunţă la plecare, iar o altă parte este respinsă de medic şi o altă parte de conducerea organizaţiilor. Întors la Timişoara m-am conformat întocmai instrucţiunilor primite şi emigrarea despre care mi-a vorbit Kohren Benn Iosif, a fost de trei ori amânată şi apoi a avut loc în decembrie 1946. Aceasta a fost ultima emigrare făcută în mod legal prin Crucea Roşie Internaţională. Emigrările au continuat şi după această dată, ele fiind organizate de către C.D.E. cu consimţământul legaţiei Statului Israel din Bucureşti, care luase fiinţă în toamna anului 1948, eu nemaiconsultând pe emigranţi ci numai tineretul din Ichud, care se afla în coloniile de muncă.

În februarie sau martie 1949, a venit în cabinetul meu rabinul Kaufteil Ernest, care mi-a comunicat că vine din Bucureşti, că a fost la Legaţia Statului Israel din Bucureşti şi peste scurt timp am să fiu numit medicul examinator al Legaţiei pentru întreg Banatul şi în scurtă vreme vor începe emigrările în Israel cu paşapoarte individuale, eu urmând să consult pe candidaţii la emigrare cum am procedat la Ichud şi Crucea Roşie. Într-adevăr peste 8-10 zile mi-a şi venit un colet cu formulare de imprimate de la Legaţia Statului Israel, pe care urma să le complectez pentru fiecare emigrant pe care îl consult şi să le

https://biblioteca-digitala.ro

înmânez persoanei respective pentru a le prezenta la Legaţie. Am început apoi peste câteva zile activitatea.

În luna iunie 1949, mi-a venit tot prin scrisoare recomandată numirea oficială din partea Legaţiei de medic examinator pe întreg teritoriul Banatului.

Ce cuprindea adresa de numire înaintată de Legaţie şi de cine era semnată?

Adresa a fost semnată de Reuven Rubin în calitatea de ministru plenipotenţiar al Israelului la Bucureşti. Adresa avea următorul text: „Prin prezenta am onoare a vă comunica că sunteţi numit ca medic examinator al Legaţiei Statului Israel pe întreg teritoriul Banatului, având însărcinarea de a examina emigranţii care vor pleca din Banat în Statul Israel.

(ss) Erich Haas

Declaraţie

25 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10 şi s-a terminat la ora 21.

În procesul verbal din ziua de 24 aprilie a.c. ai arătat că ai fost numit medic al legaţiei Statului Israel, cu misiunea de a consulta candidaţi la emigrare. Arătaţi cui raportaţi despre modul cum vă îndeplineaţi sarcinile ce reveneau în urma acestei numiri?

Despre modul cum îmi îndeplineam sarcinile ce-mi reveneau ca medic al Legaţiei Statului Israel pentru întregul Banat, îi raportam ocazional când veneam la Bucureşti, medicului şef care funcţiona pe lângă Legaţia Statului Israel din Bucureşti şi anume dr. Erich Zalman, căruia prima vizită la legaţie i-am făcut-o la scurt timp după numirea mea oficială, în vara anului 1949 şi am primit imediat de la el şi instrucţiuni mai detaliate, stabilind de comun acord şi onorariul medical.

Ce instrucţiuni ai primit de la dr. Zalman în privinţa activităţii medicale ce urma să o desfăşori în Banat?

Dr. Zalman mi-a spus că vizita medicală propriu zisă se va face numai după prezentarea paşaportului şi chestionarul i se va elibera candidatului la emigrare numai după ce va fi legitimat cu un act cu fotografie, fie buletin, fie paşaport. De asemeni am stabilit ca suma pentru consultaţiile emigranţilor să varieze între 100-300 lei, iar cei săraci gratuit. Mai târziu în primăvara anului 1950 când serviciul medical al Legaţiei nu funcţiona în legaţie ci în clădirea din str. Popa Soare, într-o duminică a stat de vorbă cu mine secretara serviciului medical anume Paula care a plecat în 1950 în Israel şi mi-a spus într-un moment când dr. Zalman lipsea din cabinet că are să-mi comunice ceva. Mai târziu, când dr. Zalman a lipsit mai mult timp din cabinet, m-a rugat să-i fac un serviciu prin semne convenţionale. Aceste semne convenţionale propuse de Paula constau în desenarea pe paşaportul emigrantului consultat de mine la locul unde se află numărul paşaportului, a unui dublu cerc, pentru cazurile când emigrantul are o stare materială foarte bună şi nu ceva simplu, dacă are stare materială bună, iar acei care vor avea o stare materială proastă să fie semnalat

https://biblioteca-digitala.ro

cu un „X". Acei dintre emigranţi care au stare materială mijlocie nu li se va face nici un semn. Aceste instrucţiuni primite de la Paula, le-am respectat până la plecarea ei în Israel.

Paula nu v-a comunicat de ce erau necesare aceste semne convenţionale aplicate pe paşapoartele emigranţilor?

Paula mi-a comunicat că şi ea a primit ordin în acest sens, însă nu mi-a precizat de la cine anume din cadrul Legaţiei a primit acest ordin. După o lună sau o lună şi ceva de la introducerea semnelor convenţionale, când am venit la Bucureşti, Paula mi-a comunicat că chestiunea cu semnele convenţionale merge foarte bine şi că cei interesaţi de la Legaţie sunt mulţumiţi şi informaţiile sunt bune. Ea mi-a dat şi un caz concret a unui emigrant care fiind semnalat de mine cu dublu cerc, acolo a voit să arate că este sărac şi a cerut bilet gratuit.

Ea pe baza informaţiilor primite de la mine prin aceste semne convenţionale, i-a pus taxa maximă de 60.000 lei pentru două bilete. Respectivul mai întâi a plâns şi apoi a spus că în această situaţie este dispus a plăti 84.000 lei şi să călătorească cu cl. II-a şi nu 60.000 pentru cl. III-a.

După ce mi-a comunicat cele de mai sus, Paula m-a rugat ca după ora serviciului să părăsim împreună legaţia, lucru pe care eu l-am acceptat.

Pe drum de la Legaţie spre Universitate, Paula m-a rugat să-i fac un mic serviciu, nu pentru ea ci pentru cei de sus, adică pentru conducători Legaţiei, însă ea ar fi trebuit să culeagă datele până după masă. Acest serviciu consta într-un mic referat cuprinzând procentual numărul paşapoartelor singulare şi a paşapoartelor familiare, câţi cu copii, câţi cu mulţi copii şi câţi fără copii. Apoi câţi văduvi şi văduve şi câţi bătrâni.

Al doilea referat trebuia să cuprindă starea materială în ultimul an a celor emigraţi.

Am acceptat şi în după masa aceleiaşi zile m-am prezentat la cabinetul medical şi am predat două fişuici, cuprinzând toate datele cerute. Referitor la dislocările de populaţie din Banat, am precizat că aceştia au avut dreptul să-şi transporte tot cea ce a dorit după plac şi necesităţi. Nicăieri nimeni nu a fost brutalizat şi toată acţiunea a decurs repede şi în cea mai mare ordine şi linişte. Toate vagoanele în care au fost transportaţi cei dislocaţi au fost vagoanele de marfă sau de fân, cărbuni, acoperite, cu uşile deschise în aşa fel că lumea a putut să stea de vorbă cu cei dislocaţi. Paza vagoanelor s-a făcut numai pe coridoare şi frâne, însă nu în vagoane. Miliţia şi Securitatea au asistat la îmbarcarea dislocaţilor. Toate acestea au fost personal constatate de mine, deoarece şi eu am fost prezent la punctul de dislocare Tolvadia de pe frontiera iugoslavă. I-am mai spus că venind înapoi la Timişoara, am constatat în gara Timişoara că trenurile au stat absolut libere şi toată lumea care a dorit, a putut să se apropie şi să caute rudele sau cunoscuţi. I-am spus de asemeni că şi eu am fost în gara Timişoara cu un grup de fete de la Şcoala profesională Textilă, care şi-au căutat familiile lor. I-am comunicat de asemeni doctorului Zalman că în momentul când noi am ajuns în comuna Tolvadia, acţiunea deja era în desfăşurare şi la fiecare poartă unde era o familie care a fost desemnată pentru evacuare, s-a găsit câte o santinelă, iar noi am stat la primărie primele ore, aşteptând până când am fost chemaţi. I-am spus tot în legătură cu dislocările că nu peste tot toată familia a fost evacuată ci au fost locuri unde numai o pereche tânără, iar în alte locuri alta bătrână şi în alte numai o babă bătrână, au fost evacuaţi. În ceea ce priveşte conducerea dislocării, i-am spus că această a fost făcută de Securitate în colaborare cu Miliţia.

Doctorul Zalman, după ce i-am relatat cele de mai sus mi-a pus două întrebări şi anume prima: Ce aţi făcut cu cazurile celor grav bolnavi şi netransportabili. La aceasta i-am răspuns că am avut dispoziţii ca astfel de cazuri să fie internaţi în Spitalul cel mai apropiat însă de acasă să fie ridicat. La mine astfel de cazuri însă i-am spus că nu s-au ivit. La

https://biblioteca-digitala.ro

doctorul Baruch Ernest din Timişoara s-a ivit un caz de cord şi un alt caz de pleurezie în jurul Banlocului şi aceşti doi au fost transportaţi la Spitalul din Ceahova.

A doua întrebare a fost „Dacă între cei dislocaţi au fost şi evrei?"

Am răspuns că la mine nu au fost cazuri, însă din auzite fără să pot preciza de la cine, am aflat că din Deta s-a ridicat familia Schulhof, fost fabricant de săpun şi avocatul dr. Polgar, iar din Gataia dr. Löbel medic de circumscripţie lucru ce l-am auzit chiar de la fiica lui Löbel, care era locuitoare în Timişoara şi care este căsătorită cu un anume Schwartz şi locuiesc în str. dr. Marinescu nr. 2. Apoi i-am mai spus că şi din Oraviţa au fost ridicate două sau trei familii evreieşti, fără a putea da date sau nume.

Ce ţi-a spus dr-ul Zalman de ce îi erau necesare aceste informaţii?

Nu mi-a spus de ce îl interesează acest lucru. Mi-a spus numai că este foarte interesant ceea ce i-am spus.

Dr-ul Zalman ce făcea în timpul cât d-ta îi comunicai cele de mai sus?

Doctorul Zalman şedea pe scaun în colţul de lângă fereastră al cabinetului. Nu şi-a notat nimic din cele spuse de mine.

Ce făcea Nusen Reghina în acest timp?

Ea avea în faţa ei mai multe hârtii şi lucra şi asculta la cele spuse de mine. Ea stătea la o masă laterală lângă un dulap aflător la colţul drept al cabinetului. Ştiu că avea în faţa ei pe masă printre altele şi multe chestionare gata lucrate la care urma ca fotografiile respectivului să fie capsate.

Altădată te-ai mai văzut cu dr-ul Zalman şi dacă da ce ai discutat cu el?

Cu doctorul Zalman m-am văzut de mai multe ori, însă am discutat cu el numai chestiuni medicale şi familiare, afară ultimul drum al meu la Bucureşti în ziua de 25 Ianuarie 1952 când între 8 şi 9 l-am vizitat acasă pe Doctorul Zalman şi l-am întrebat dacă este adevărat că au fost din nou arestări între personalul legaţiei şi sionişti pentru că în Timişoara se vorbeşte că da. Doctorul Zalman mi-a răspuns că nu ştie dacă au fost arestări, însă ştie că Nusen Reghina, Fleischer Ezra, soţul lui Reghina şi încă o persoană a cărei nume eu l-am uitat, au dispărut şi nu mai vin la serviciu de circa o săptămână.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

28 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,40 şi s-a terminat la ora 10,20.

În procesul-verbal din ziua de 25 aprilie a.c., ai arătat legăturile avute cu dr. Zalman de la legaţia Statului Israel. Mai ai ceva de completat în această privinţă?

În luna august 1951, cu ocazia unei vizite făcute la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, m-am prezentat şi la serviciul medical al Legaţiei condus de dr. Zalman, cu scopul de a-i raporta că la dr. Ladislau Schlesinger din Timişoara II, str. 3 august nr. 7, a avut loc o percheziţie domiciliară cu ocazia căreia i s-a ridicat unul sau două notesuri şi o

https://biblioteca-digitala.ro

copie de pe un ordin primit de subsemnatul de la Serviciul medical a Legaţiei, referitor la bolile cu care nu se putea emigra în Israel. Dr. Zalman mi-a mulţumit pentru informaţia dată şi mi-a spus că nu e nici un inconvenient pentru că ordinul era pur medical şi era un extras al unui ordin primit din partea Ministerului migrării din Israel. Cu această ocazie dr. Zalman m-a întrebat cum se explică faptul că vizitele mele la Legaţie s-au rărit cu totul. Eu i-am răspuns că se datorează faptului că ştiu că sunt urmărit de organele de stat şi că voi veni la Bucureşti, numai cu cazurile importante.

I-am spus, de asemenea, că, chiar dacă aş fi vrut să viu pe la Legaţie, nu aş fi putut pentru că am fost pentru o cură balneară la băile Buziaş timp de 3 săptămâni şi o săptămână în Arad la rude. Apoi tot Banatul a fost încordat pentru că s-a vorbit tot timpul de dislocări şi timp de 2 săptămâni înainte şi timp de 3 săptămâni după, nu a părăsit nimeni domiciliul pentru călătorii, deoarece nimeni nu a ştiut cine şi când va fi dislocat.

La acestea din urmă, Zalman nu a răspuns nimic, ci a aşteptat până ce cei doi pacienţi ce-i mai avea i-a terminat şi alţii nu a mai lăsat să intre, a încuiat uşa şi s-a aşezat lângă mine la fereastră şi mi-a spus „Acum hai să-mi spui cum a fost cu dislocările". Eu atunci am început să-i spun toate cele declarate şi cuprinse în procesul verbal din ziua de 25 aprilie a.c.

(ss) dr. Haas Erich

Proces-verbal de interogatoriu

28 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,40 şi s-a terminat la ora 14.

În procesul-verbal din ziua de 26 aprilie ai arătat că vizitai Legaţia Statului Israel din Bucureşti şi că discutai cu această ocazie cu dr. Zalman, şeful serviciului medical al Legaţiei. Arată acum dacă cu ocazia acestor vizite ai mai cunoscut şi alte persoane din cadrul acestei Legaţii?

Dintre funcţionarii Legaţiei care erau cetăţeni români am cunoscut pe următorii: Fleischer Andrei Ezra, care este originar din Timişoara şi al cărui părinţi au fost în relaţii bune cu familia mea, Hertzel Botzy, care este originară tot din Timişoara, şi a cărei părinţi erau bune cunoştinţe ale mele, Merkler Intzy, originară din Timişoara pe care am cunoscut-o încă din Hehaluţ; Blumenthal Paul David, care deşi nu este originar din Timişoara, dar a trăit în Timişoara câţiva ani, dr. Schechter, al doilea medic al Legaţiei pentru Bucureşti, Brener Iancu, intendentul Legaţiei, David Gheler, portarul Legaţiei care de asemenea a trăit în Timişoara, avocatul Ghert originar din Cernăuţi, Löwenstein Teodor, care era bibliotecarul Legaţiei, Moscovici Moritz, Reghina Nusen şi Paula, fosta secretară a Serviciului Medical actualmente plecată în Israel.

Dintre diplomaţi: Ghiladi David, consilier de Legaţie şi ofiţer cu emigrările, Mordehai Schorr, funcţionar superior al Legaţiei, Halevy Eliezer, însărcinat cu afaceri al Legaţiei, Ariel Gabriela, Ella, responsabila biroului de presă a Legaţiei, Überall Avriel,

https://biblioteca-digitala.ro

ministru al Israelului la Bucureşti, Baruch Niv, însărcinat cu afaceri al Legaţiei şi Cohen Eliezer, ataşat de Legaţie.

Cu care dintre funcţionarii Legaţiei cetăţeni români arătaţi mai sus, ai avut legături mai strânse şi în ce au constat aceste legături?

Dintre funcţionarii legaţiei arătaţi mai sus, numai cu Paula de la cabinetul medical al Legaţiei an avut legături informative, pe care le-am declarat în procesul verbal din ziua de 25 Aprilie a.c.

Restul funcţionarilor, adică cu Fleischer Ezra, Hertzl Botzy, Merkler Intzy şi Blumenthal Paul, am fost prieten iar cu ceilalţi am avut simple legături de cunoştinţă.

În ceea ce priveşte Fleischer Ezra, despre acesta ştiu că era unul din oamenii de încredere al Legaţiei indiferent de cine a fost în fruntea ei. El era şeful nevizibil şi nedeclarat al administraţiei. Cu el nu am avut nici un fel de legătură în afară de viza cererilor de certificate pe care aprobat-o Ghiladi, iar în absenţa lui Mordehai Schorr sau Fleischer Ezra.

Vizele de intrare care nu le putea face decât ofiţerul cu emigrarea, am văzut odată că a fost făcută de Fleischer Ezra, în lipsa lui Zwy Loker. Fleischer Ezra pe mine mă privea întotdeauna de la distanţă, iar discuţiile ce se petreceau între el şi diplomaţii în prezenţa mea, au fost făcute numai în limba ebraică şi chiar dacă diplomatul respectiv începea discuţia în nemţeşte, sau idiş, Ezra răspundea în ebraică.

Fleischer Ezra ştiu că încă din copilărie a fost un sionist înfocat. Cu restul funcţionarilor arătaţi ca prieteni, discuţiile au fost exclusiv familiare.

Cu care dintre diplomaţii Legaţia Statului Israel ai avut legături mai strânse şi în ce au constat aceste legături?

Legături am avut cu fiecare din diplomaţii legaţiei arătaţi mai sus, în prezentul proces-verbal.

Astfel la 1 decembrie 1949, deplasându-mă la Bucureşti cu scopul ca după numirea mea ca medic examinator pentru Banat al Legaţiei, să mă prezint celui care m-a numit, adică lui Rubin, care era ministrul Israelului la Bucureşti ajuns la Legaţie mi s-a comunicat că nu are nici un rost să mă prezint lui Rubin, deoarece el tocmai îşi are banchetul de adio şi urmează deci să părăsească ţara.

Am spus atunci unuia dintre funcţionarii legaţiei al cărui nume nu mi-l mai amintesc că am nişte cereri de certificate de emigrare şi nu ştiu cine le va aproba, dacă Rubin pleacă din ţară.

Atunci funcţionarul respectiv mi-a răspuns că de acest lucru se ocupă Ghiladi David, ofiţer cu emigrările şi nu ministrul şi că deci lui va trebui să mă adresez cu aceste cereri.

Tot acel funcţionar mi-a răspuns că va trebui să aştept puţin până ce se va termina cu banchetul şi atunci voi putea sta de vorbă cu Ghiladi.

Într-adevăr după o aşteptare de circa două ore, s-a prezentat Ghiladi, pe care atunci eu nu-l cunoşteam, însă el mă cunoştea din Cluj, când eu eram student, iar el ziarist la „Uj Kelet".

După ce mi-a spus că el în Cluj era cunoscut sub numele de Klein Dudus, l-am recunoscut şi eu.

Atunci Ghiladi m-a invitat în biroul lui şi în două secunde a şi rezolvat cererile de certificate pe care apoi le-a predat unui funcţionar pentru a fi lucrate.

https://biblioteca-digitala.ro

Mi-a spus că până când aceste certificate se lucrează el are ceva confidenţial de discutat cu mine, eu fiindu-i recomandat după câte mi-a spus el, de rabinul Kauftheil din Timişoara, care a plecat în Israel şi cu care eram din aceiaşi organizaţie.

Atunci Ghiladi mi-a comunicat că are în Timişoara o serie de colaboratori cum ar fi Weiss Lulu, Israel Elemer şi Kauftheil Ernest.

Întrucât Kauftheil pleacă în Israel şi urma să fiu eu cooptat ca prieten al Legaţiei în locul lui, fiindcă mă aflu aici voi fi cooptat chiar azi.

Despre Weiss Lulu, şi Kauftheil Ernest şi Israel Elemer, Ghiladi mi-a spus că aceştia la început au fost numai nişte colaboratori cu o activitate socială de binefacere, şi administrativă, pentru dirijarea şi instruirea candidaţilor la emigrare şi că ulterior această activitate a lor a fost extinsă şi la o activitate informativă.

Mi-a spus că activitatea mea va consta în principal din o activitate informativă şi că în acelaşi timp îmi dă şi anumite însărcinări pe plan administrativ.

În ceea ce priveşte activitatea informativă, Ghiladi s-a referit la anumite informaţii în legătură cu candidaţii la emigrare şi anume, mi-a indicat ca pe cererile de certificate de emigrare să trec un semn convenţional. Acest semn consta în trecerea cuvântului „Văzut" pe partea din marginea superioară a cererii.

Astfel dacă eu voi trece cuvântul „văzut" cu „V" mare, înseamnă că este vorba de un candidat tânăr, pe deplin capabil de muncă şi cu situaţia materială cel puţin mijlocie. Dacă voi trece cuvântul „văzut" cu „V" mic, înseamnă că este vorba de un candidat mai în vârstă, sau cu situaţia materială mai slabă ori cu capacitatea de muncă redusă.

În cazul când candidatul cu cerere, ar fi un sionist cu trecut, atunci cuvântul „Văzut" va fi subliniat.

Tot atunci. Ghiladi mi-a cerut un tabel nominal cu sioniştii care au avut o activitate merituoasă, sionistă, întrucât aceştia urmează să primească din oficiu certificate de emigrare împreună cu familia lor, chiar dacă nici nu au cerut acest lucru.

Astfel de tablouri mi s-a spus din partea lui Ghiladi au întocmit şi Israel Elemer, Kauftheil Ernest şi mai puţin Weiss Lulu.

Tot atunci, Ghiladi m-a însărcinat să-l trimit la Bucureşti, cu primul tren pe Feuerstein Otto, care era preşedintele grupării „Mizrachi" din Timişoara, însă această comunicare să o fac personal şi foarte discretă, însă nu mi-a precizat de ce este necesară această discreţie.

După ce am venit acasă la Timişoara, am executat însărcinările primite, doar că în locul cuvântului „Văzut" după două sau trei zile am trecut alt cuvânt şi anume „Sănătos" cu aceleaşi caracteristici ca şi cuvântul „Văzut" doar că pe acesta l-am crezut mai practic şi mai greu de observat.

Tabelul cerut l-am înaintat printr-un candidat la emigrare, al cărui nume nu-l mai reţin.

A doua vizită i-am făcut-o lui Ghiladi între Crăciun şi Anul Nou 1949-1950 tot la Legaţie.

Cu această ocazie i-am prezentat din nou cereri pentru certificat şi i-am raportat schimbarea făcută de mine din cuvântul văzut în cuvântul „sănătos", lucru ce mi-a spus că l-a văzut din primul moment şi că îl consideră foarte practic.

A mulţumit pentru trimiterea veştilor a lui Feuerstein şi a cerut apoi informaţii.

Prima lui întrebare a fost: Cum staţi în Banat cu antisemitismul? La această întrebare i-am răspuns că în Banat antisemitismul nu este ascuţit, datorită constituţiei acestei regiuni cu multe naţionalităţi.

https://biblioteca-digitala.ro

A doua întrebare a fost „Care este numărul evreilor din Banat? I-am răspuns că Timişoara are cam 10.000 evrei, iar în jurul Timişoarei circa 1.000 deci în total 11.000.

A treia întrebare a fost: În ce procentaj sunt evreii faţă de restul numărului locuitorilor? I-am răspuns că circa 10%.

A patra întrebare a fost cum staţi cu emigraţia şi dacă există o mişcare şi un interes pentru emigrare în Timişoara, deoarece ştie că Timişoara este a treia pe ţară în ceea ce priveşte numărul evreilor.

I-am răspuns că există mişcare şi interes pentru emigrare, însă că mai sunt categorii de evrei care scot formulare de cereri şi nu le completează, alţii care introduc cereri şi renunţă ulterior la plecare şi alţii care stau în dubiu şi nu sunt hotărâţi nici azi ce să facă. Astfel c• abia ¼ se gândesc şi se pregătesc serios pentru emigrare.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

28 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 17,50 şi s-a terminat la ora 20

În procesul-verbal din ziua de azi orele 14, ai arătat că ai primit din partea lui Ghiladi David anumite însărcinări pe linie informativă de care te-ai achitat. Arată dacă în afară de însărcinările primite pe linie de informaţii şi arătate în procesul-verbal mai sus menţionat ai primit şi alte însărcinări de la el pe aceeaşi linie?

Alte însărcinări referitor la activitatea informativă nu am primit din partea lui Ghiladi David.

Între 15 şi 20 februarie 1950, am fost a treia oară la Ghiladi. Cu această ocazie Ghiladi mi-a cerut să mă interesez dacă este cineva dintre cunoscuţii mei candidaţi la emigrare, care ar dori să-şi transfere prin Legaţie anumite sume de bani care nu au voie a le transporta cu ei când emigrează. Totodată el mi-a declarat că transferurile efectuate de el au fost fără reclamaţii şi executate prompt, aşa încât se poate avea toată încrederea în el şi deci să trimit cu bileţel astfel de oameni de încredere, la el. Am răspuns că momentan nu ştiu însă am pe verişoara mea Goldzier Roza născută Haas fostă cu domiciliul în Timişoara, B-dul. 6 martie 79, plecată în Israel, care a vândut o parte dintr-o casă şi în zilele ce urmează va primi contravaloarea acesteia. La aceasta Ghiladi mi-a răspuns să am de grijă ca întreaga operaţiune să fie executată între 25-28 februarie 1950, întrucât el fiind revocat, va preda lui Mordehai Schorr, ofiţer de emigraţie şi va pleca în Israel. Totodată m-a rugat să-i comunic lui Weiss Lulu să se prezinte la el până în 25 februarie 1950, în vederea unei întrevederi cu el.

Întrebându-l cu această ocazie pe Ghiladi cum se explică faptul că Legaţia nu are consulate sau reprezentanţă oficială în provincie, mai ales în Timişoara şi Iaşi, unde sunt evrei mai mulţi şi are nevoie de informatori recrutaţi din rândurile ca foşti conducători sionişti şi nu-şi are deci reprezentanţe oficiale onorifice în provincie, Ghiladi mi-a răspuns că au intenţionat să creeze astfel de reprezentanţe însă nu li s-a aprobat.

https://biblioteca-digitala.ro

Întors la Timişoara, am vorbit cu verişoara mea care mi-a spus că banii îi va primi abia în 28 februarie 1950, deci vor putea fi predaţi la Bucureşti abia la 1 martie 1950 respectiv fiind sâmbătă, da abia în 2 martie, duminică.

Lui Weiss Lulu i-am confirmat să se prezinte la Ghiladi lucru ce l-a şi făcut, ceea ce ştiu de la el.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

29 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,20 şi s-a terminat la ora 14

Arată de la ce persoane ai primit în mod conştient informaţii?

Nu am primit în mod conştient informaţii de la nici o persoană.

Despre ce fel de persoane de la care ai primit informaţii ai discutat la Legaţie?

Nu-mi aduc aminte să fi discutat la Legaţie despre anumite persoane de la care am primit informaţii

Adu-ţi aminte şi dă un răspuns concret la întrebarea de mai sus?

Nu am vorbit la legaţie despre nici o persoană de la care aş fi primit informaţii.

Ce sume de bani ai primit de la Legaţie în scopul remunerării persoanelor de la care primeai informaţii?

Nici o sumă de bani în acest scop.

Ce sume de bani ai împărţit unor persoane care-ţi aduceau informaţii?

Nimănui dint e informatorii mei nu am dat bani.

Cine sunt informatorii d-tale?

Bărbierul Cedomir din com. Socol, Raionul Moldova-Nouă. O femeie cam în vârstă de 26-28 ani din comuna Nerău şi alta din comuna Saravale mai în vârstă.

Arată şi restul de persoane de la care ai primit informaţii?

Nu am alte persoane de la care să fi primit informaţii?

Răspunsurile de mai sus corespunde adevărului?

Da.

(ss) Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

29 aprilie 1952

Orașul București.
Interogatoriul a început la ora 9,40 și s-a terminat la ora 13

În procesul-verbal din ziua de 28 aprilie a.c., arătai că verișoara d-tale urma să-ți dea o sumă de bani ca să fie transferată prin Legație în Statul Israel. Arată dacă ai primit această sumă și ce ai făcut cu ea?

Suma am primit-o în ziua de 28 februarie 1950 și era de 300.000 lei și în ziua de 1 martie 1950, am plecat cu ea la București.

În ziua de 2 martie 1950, m-am prezentat cu banii la Legație, căutându-l pe Ghiladi, ca să-i predau, însă acesta plecase din țară.

Banii i-am lăsat la vărul meu sau la Legație și când am venit a doua oară la București, tot în cursul lunii martie, i-am predat lui Mordehai Schorr, care mi-a promis că-i va da contravaloarea verișoarei mele în bani israelieni. Când i-am dat suma lui Mordehai, acesta la început a căutat să-mi demonstreze că nu se ocupă cu astfel de afaceri, însă când i-am arătat că am cunoștință despre o sumă de 300.000 lei primiți de la Weinberger Galander, Lenke din Timișoara, prin d-na Ariel de la Legație, pentru a fi transferați, Mordehai a primit imediat și banii încredințați mie de verișoara mea. Totodată mi-a spus că și în viitor este dispus să transfere anumite sume de bani, însă numai de la persoane de încredere și numai în lei și nu în valută străină.

De asemenea mi-a spus că dacă cineva are bijuterii valoroase, este dispus să transfere și aceasta.

Ulterior, am constatat că a primit nu numai sume de bani în lei pentru a fi transferate, ci a primit și valută străină și cocoșei.

De exemplu comerciantul Denes Wiliam din Timișoara (plecat) a recunoscut că înainte de plecare i-a predat lui Mordehai 500 cocoșei, iar comerciantul Broder Francisc tot din Timișoara, a transferat atât bijuterii, cât și valută și lei în valoare de peste 10.000.000 lei.

Eu am intervenit pe lângă Mordehai Schorr, ca să efectueze transferul lui Broder Francisc și al dr. Kalmar Ioan, fost conducător sionist în Arad, lucru ce Mordehai l-a făcut.

Eu am efectuat un transfer tot prin Mordehai Schorr, în valoare de 300.000 lei, ai mei personal, 200.000 pentru Ruder Ernest fost proprietarul „Gaby Salon" Oradea (plecat) și 540.000 lei pentru Polak Rudolf, din Caransebeș, fost comerciant, plecat.

Am făcut cel puțin cinci intervenții pentru efectuarea de transferuri prin intermediul lui Mordehai Schorr, eliberând persoanelor respective câte un bilet din partea mea, prin care arătam că respectivul este un om de încredere și să-l servească adică să i se efectueze transferul respectiv.

Știu că prin Mordehai Schorr a plecat un anume Wilhelm fotograf din Timișoara, care era de origine neamț iar soția evreică.

De asemenea, știu că tot prin Mordehai a plecat un neevreu care din Palestina a plecat în America.

Acest din urmă caz s-a petrecut în toamna anului 1950. Această plecare mi-a spus Mordehai că s-a făcut cu știința Legației Americane din București și Tel Aviv.

https://biblioteca-digitala.ro

Acestea au fost legăturile mele cu Mordehai Schorr, fostul ofiţer cu emigrarea la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Înainte de plecarea lui din ţară, deci cam la sfârşitul lunii iunie 1951, i-am predat lui Mordehai Schorr o scrisoare mică, trimisă prin mine de Weiss Lulu. Scrisoarea a fost confidenţială şi mi s-a spus din partea lui Weiss Lulu care deja îşi luase rămas bun de la el că este discretă şi foarte importantă şi că se poate să primesc răspuns şi se poate că nu.

Se poate că voi primi şi bani, dar se poate să nu primesc nici de la el.

Schorr a citit-o şi în faţa mea a rupt-o, spunându-mi că nu are nici un răspuns de dat.

M-am reîntors la Timişoara şi i-am comunicat lui Weis Lulu cele spuse de Mordehai la care acesta mi-a răspuns că şi aşa este bine.

După plecarea lui Mordehai Schorr am continuat să lucrez numai cu Eliezer Halevy, până la plecarea lui din ţară în anul 1951, luna Iulie, însă am menţinut legăturile cu el numai până în mai 1951.

Arată în ce a constat activitatea d-tale cu Eliezer Halevy?

Pe Eliezer Halevy, fost însărcinat cu afaceri al Legaţiei, l-am cunoscut în aceiaşi zi cu Ghiladi, deci la 1 decembrie 1949.

Propriu-zis pe Halevy l-am cunoscut din vedere cu aproximativ o jumătate de an înainte de a-l cunoaşte personal.

La 1 decembrie 1949 când am fost la Legaţia cu scopul de a mă prezenta lui Rubin, după vizita făcută lui Ghiladi m-am prezentat şi la Eliezer Halevy. Vizita aceasta intenţionam să fie numai una de curtoazie, însă ulterior s-a transformat în una de colaborare. Cu această ocazie i-am comunicat lui Halevy că sunt o serie de evrei săraci, care nu au bani să-şi plătească biletul şi să-şi asigure transportul şi că ar fi recomandabil să se găsească o modalitate de ajutorare a acestora şi mai ales a acelor care sunt de origine din Bucovina.

La acestea Halevy mi-a răspuns că există un asemenea fond deja în Timişoara, fără a-mi preciza cine anume manipulează acest fond şi ca el se miră că respectivul nu s-a pus până în prezent în legătură cu mine.

Mi-a dat însă 32.000 lei indicându-mi să-i folosesc pentru cazurile care le voi crede de cuviinţă în legătură cu candidaţii la emigrare şi că voi mai primi sume de bani în acest scop.

Am primit într-adevăr de la Eliezer Halevy în decurs de 14 luni de 5-6 ori bani, câte 20-30-40.000 lei, în total cca. 240-250.000 lei.

Aceşti bani i-am distribuit emigranţilor care au plecat în Israel.

În toamna anului 1950, cam prin luna Septembrie am auzit la Legaţie că sunt căutat de Eliezer Halevy. M-am prezentat la el şi mi-a comunicat că este informat că medicii Legaţiei au fost perchezitionaţi la domiciliu. Faţă de această situaţie mi-a cerut ca toată corespondenţa şi notele de care dispun în legătură cu Legaţia, să fie imediat arse, împreună cu adresa mea de numire ca medic al Legaţiei.

Eu am executat dispoziţiile date de Halevy şi am ars toate notiţele care indicau persoanele cărora le-am dat bani, am ars, de asemenea, adresa mea de numire şi registrul unde notam emigranţii consultaţi de mine.

Ultimii bani, i-am primit de la Eliezer Halevy în ianuarie 1951, când mi-a declarat că el va pleca definitiv peste scurtă vreme şi că nu înţelege să mai dea nici un ban de la Legaţie şi să lichidez ce mai am.

Ultima dată m-am văzut cu Eliezer Halevy în mai 1951, când mi-a cerut să-l informez cum ar putea salva din ţara un grup de conducători sionişti din Bucureşti, pentru

https://biblioteca-digitala.ro

care este dispus să dea orice sumă, chiar un milion de lei de cap de om, plus este dispus a onora bine pe toţi oamenii care vor ajuta la reuşita acţiunii.

L-am întrebat de ce m-a ales pentru această acţiune, chiar pe mine, la care el mi-a răspuns că persoana mea i-a fost indicată de alţii ca unul ce trăisem vreme mai lungă pe frontiera iugoslavă şi am avut relaţii acolo.

Am răspuns că sunt de 10 ani plecat de acolo şi o trecere este imposibil de efectuat, din cauză că frontiera este păzită.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

3 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,40 şi s-a terminat la ora 13

La cele declarate până în prezent şi consemnate în procesele verbale anterioare, mai ai ceva de complectat?

Mai am de completat la cele declarate până în prezent şi consemnate în procesele verbale anterioare, următoarele:

În ziua de 2 martie 1950, fiind la Legaţia Statului Israel din Bucureşti, am fost chemat de ofiţerul cu emigrarea de la această Legaţie, Mordehai Schorr într-o cameră separată cu scopul de a discuta cu mine ceva secret. Cu această ocazie el mi-a dat ordin ca la candidaţii la emigrare pe care îi consult şi care au făcut parte din P.C.R. sau din C.D.E. să le întocmesc un scurt raport în care să arăt ce funcţii au deţinut în cadrul acestor organizaţii, pentru că el la rândul său să le poată comunica guvernului din Israel. Mi-a spus că-mi cere acest lucru întrucât a primit un ordin observator din partea Guvernului său pentru că emigrase în Israel din Banat cineva care a fost membru de partid şi nu a fost semnalat. Mi s-a spus că în cazul când nu voi putea înainta raport concomitent cu emigrantul, atunci să-l înaintez ulterior însă să-l înaintez pentru că şi el la rândul său trebuie să-l semnaleze guvernului său, chiar dacă acest raport ajunge după ce emigrantul respectiv a ajuns în Israel. Eu m-am conformat ordinului primit şi am semnalat lui Mordehai Schorr, următoarele elemente care se încadrau în ordinul primit de la el:

1) Deutsch William, pantofar meşter, care a avut un atelier în Timişoara şi care a fost membru în Comitetul C.D.E. din Timişoara. Raportul l-am înaintat prin el personal.

2) Văduva Herman din Lugoj, a cărei fiică se găseşte în Israel şi este secretara sau şefa de cabinet a lui Mikunis. Raportul în legătură cu ea l-am înaintat cu un alt emigrant al cărui nume nu mi-l mai amintesc, însă care a plecat cu acelaşi vapor cu care a plecat şi ea.

3) Kovacs Ştefan, maestru, fost şef de secţie, fost preşedinte al Comitetului de Fabrică de la Întreprinderea „Filt" din Timişoara, fost membru de partid. Raportul în legătură cu el, l-am înaintat mai târziu printr-un emigrant şi în el erau cuprinse datele de mai sus.

4) Schwartz Iosif, fost comerciant de sticlărie şi porţelanuri şi care numai după bunică era evreu şi care de la naştere era romăno-catolic şi nu avea circumcizie. Despre acesta am arătat că soţia lui este în America şi este creştină şi că el a fost hitlerist.

https://biblioteca-digitala.ro

Ulterior însă acesta a fost oprit de organele de Miliţie, care i-au ridicat paşaportul şi se găseşte şi azi în Timişoara.

Referitor la Halevy Eliezer, fost însărcinat de afaceri al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti, mai am de complectat următoarele:

În mai 1951, la ultima vizită ce i-am făcut-o acestuia la Legaţie, mi-a spus că încă îmi datorează laude deoarece timpul a dovedit că eu am avut presimţiri bune în următoarele probleme.

În anul 1949, am arătat în repetate rânduri că este necesar ca Legaţia să elibereze cu mai multă uşurinţă şi mai repede certificate de emigrare, pentru că va veni un timp când emigrările vor fi îngreuiate şi când Legaţia va elibera certificate dar emigranţii vor fi puţini.

În primăvara anului 1950, i-am spus lui Mordehai Schorr şi funcţionarilor Legaţiei, că acesta din urmă face prea multe afaceri cu programările şi va veni timpul când autorităţile se vor sesiza de acest lucru şi vor lua Legaţiei acest drept.

În aceste două cazuri atât Halevy cât şi funcţionarii Legaţiei au recunoscut că eu am avut perfectă dreptate şi că am prevăzut în mod just lucrurile.

În cel de al treilea caz şi anume al arestărilor, Halevy mi-a spus că el crede că eu am greşit când am spus că se vor face noi arestări şi că chiar arestarea noastră este iminentă, deoarece nu există un interes al Statului Român, după părerea lui personală, să facă un proces antisionist, deoarece în primul rând poporul nu poate face diferenţă între antisionism şi antisemitism şi în al doilea rând în posturile conducătoare şi ale partidului şi ale Statului sunt numiţi evrei, deşi ei şi-au schimbat numele. Cu această ocazie a dat exemple de o serie de evrei care şi-au schimbat numele din Goldstein în Golescu, din Weiss-Voiculescu şi Schwartz-Sorescu. Apoi a spus că însuşi comandantul Miliţiei generalul Cristescu este evreu şi că şi-a schimbat numele din Teitelbaum.

Mi-a spus, de asemeni, că se duc tratative pentru eliberarea a 100 paşapoarte, de care se vor bucura în primul rând cei arestaţi, şi alţii care vor fi desemnaţi de Legaţie.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

3 mai 1929

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,15 şi s-a terminat la ora 14

Într-unul din procesele-verbale anterioare ai arătat că printre diplomaţii legaţiei Statului Israel, l-ai cunoscut şi pe fostul ministru al Israelului la Bucureşti, Überall. Arată când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut?

La începutul lunii Septembrie 1950, deplasându-mă la Legaţia Statului Israel din Bucureşti cu scopul de a-i da sprijin verişoarei mele Goltzier Roza, născută Haas pentru definitivarea formalităţilor de plecare în Israel, m-am folosit de ocazie şi m-am prezentat fostului ministru al Israelului la Bucureşti, Überall Avriel.

https://biblioteca-digitala.ro

Vizita a fost de scurtă durată. A început ca o vizită de prezentare, dânsul spunându-mi că cunoaşte Timişoara şi că a fost şi personal acolo. Eu m-am folosit de ocazie şi i-am arătat şi lui că Mordehai Schorr nu s-a ţinut de angajamentele luate în ceea ce privesc transferurile de bani, deşi au trecut de atunci câteva luni. Ministrul Überall Avriel nu a fost prea încântat de cele semnalate, însă mi-a spus că va lua măsuri.

Nu mult după aceasta, l-am vizitat din nou pe Überall.

Când a avut loc cea de a doua vizită a d-tale la Überall şi cu ce scop a fost făcută?

Spre sfârşitul toamnei anului 1950, venind de la Bucureşti Weiss Ludovic, care fusese pe la Legaţie şi îl vizitase şi pe Überall, ne-a spus că acesta este supărat pe mine şi pe dr. Schlesinger ca medici ai Legaţiei pentru Banat, deoarece ne-au scăpat o serie de cazuri de neevrei, care datorită faptului că nu au fost semnalaţi legaţiei, au putut pleca în Israel, ceea ce ar fi lipsă a noastră.

Weiss Lulu ne-a propus să ne întrunim toţi trei adică eu, dr. Schlesinger şi el şi să discutăm instrucţiunile primite de la Überall în acest sens ne-am întrunit la dr. Schlesinger acasă toţi trei şi Weiss Lulu ne-a comunicat că ministrul Überall a ordonat să introducem imediat în fişa medicală numită chestionar, diferite semne convenţionale pentru semnalarea evreilor botezaţi şi neevreilor, semne pe care însă Weiss Ludovic (Lulu) nu le-a putut preciza, el nefiind medic şi neputând răspunde la o serie de întrebări ale noastre pentru precizarea acestor dispoziţii.

În cest scop, m-am oferit să mă duc eu la Bucureşti şi să iau personal legătura cu ministrul şi că precizăm instrucţiunile şi modul lor de aplicare, lucru pe care l-am şi făcut. M-am deplasat astfel după câteva zile la Bucureşti şi am luat legătură cu ministrul Überall, căruia i-am cerut anumite precizări în legătură cu dispoziţiile transmise prin Weiss Ludovic (Lulu). Astfel l-am întrebat pe ministru ce se face în cazul unor căsătorii mixte şi i-am cerut să-mi precizeze toate dispoziţiile în legătură cu această problemă.

Ministrul a precizat că evreii cu soţiile neevreice şi eventual chiar cu copii neevrei, vor putea pleca fără nici-o altă formalitate dacă sunt pe acelaşi paşaport familial, dacă sunt copii minori indiferent dacă aceştia şi soţia sunt sau nu trecuţi la religia mozaică.

Evreii botezaţi, chiar dacă au revenit la religia mozaică vor fi semnalaţi şi anume în chestionar la rubrica observaţii se va trece „radioscopia toracală propusă". Ei vor putea pleca însă autorizaţia de plecare se va da de la caz la caz la ei.

În cazul când capul familiei este neevreu iar soţia evreică şi copii minori evrei, iar căsătoria este mai veche se va semnala în chestionarul medical al rubrica observaţii „radiografia absolut necesară" şi respectiv vor putea pleca însă numai cu autorizaţia lui.

În cazul când soţul este neevreu, soţia evreică şi ori nu au copii, ori copii sunt botezaţi vor fi semnalaţi de asemeni prin „radiografia absolută necesară" însă nici lor el nu le poate da autorizaţie ci va trebui să o ceară de la Guvern.

El ne-a cerut să fim discreţi pentru că autorităţile să nu afle, deoarece noi nu aveam voie să furnizăm informaţii de această natură Legaţiei, însă să căutăm să ne informăm exact despre fiecare persoană şi dacă nu avem informaţii suficiente, să-i cerem ajutorul lui Weiss Ludovic (Lulu).

La reîntoarcere am comunicat cele de mai sus şi dr. Schlesinger şi lui Weiss Ludovic (Lulu) şi ne-am conformat dispoziţiilor primite.

De ce era necesar ca aceste dispoziţii să-i fie aduse la cunoştinţă şi lui Weiss Ludovic (Lulu) pentru că el nu era medic?

https://biblioteca-digitala.ro

Weiss Ludovic (Lulu) era şeful nostru şi el era informatorul nr. 1 al Legaţiei, noi ca medici am avut dispoziţii ca orice inconvenient avem să îl aducem la cunoştinţa lui Weiss Ludovic (Lulu).

De unde ştii d-ta că Weiss Ludovic era şeful dvs. şi că el era informatorul principal al Legaţiei Statului Israel?

Mie mi s-a adus la cunoştinţă acest lucru încă la 1 decembrie 1949, în momentul cooptării mele ca informator al Legaţiei Statului Israel de către David Ghiladi, care atunci ca diplomat îndeplinea funcţia de ofiţer de emigraţie fiind şi şeful secţiei vizelor şi certificatelor.

Ghiladi mi-a spus că şeful meu direct este Weiss Ludovic (Lulu) şi că el şi Israel Eliezer sunt informatorii lor principali pentru Banat. Într-o discuţie avută cu Weiss Ludovic (Lulu) în staţia de tramvai de la prefectură, acesta mi-a spus că de atunci încoace, deci în vara anului 1951, să rămân eu şeful figurant pentru exterior şi lumea să ştie că eu sunt acela care am legătură cu Legaţia, iar el să apară peste tot numai ca un figurant, aşa cum figura atunci Reiter Carol, pentru că lui îi este frică şi este nervos şi acest lucru nu-l pot suporta nervii lui, ori pe mine şi aşa lumea mă ştie ca medic şi ca om al Legaţiei. Eu am acceptat cele propuse de Legaţie. Despre el ştiu că primea bani de la Legaţie însă nu ştiu dacă sub titlul de ajutor a primit bani pentru activitatea lui informativă.

Ai vorbit mai sus de Reiter Carol. Arată ce ştii despre activitatea lui?

Este unul dintre fondatorii sionismului din Ardeal şi Banat şi dintre aceştia numai el se mai află în ţară. El a fost sfătuitorul şi colaboratorul intim al lui Weiss Ludovic şi după câte mi-a spus Lulu şi Reiter, ei nu au făcut un pas unul fără celălalt, ei fiind cei mai intimi posibili prieteni şi Lulu îmi spunea că tot ceea ce ştie el, ştie şi Reiter Carol şi invers Reiter Carol a fost dealtfel zeci de ani şeful lui Weiss Ludovic (Lulu). El după câte ştiu a fost numai odată sau de două ori pe an, când a fost chemat la Legaţie.

Mi-a spus că este acum bătrân şi locul său l-a luat Weiss Ludovic (Lulu).

(ss) Haas Erich

Declaraţie

25 mai 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,25 şi s-a terminat la ora 13.

În procesul verbal de interogatoriu din ziua de 24 aprilie ai arătat ca ai activat în organizaţia sionistă „Ichud" ca simpatizant având legături cu Kaufteil Ernest. Arată anchetei dacă în afară de legăturile pe linie sionistă ai mai avut şi alte legături cu această persoană?

În toamna anului 1942, cu ocazia unei întâlniri prieteneşti, Kaufteil Ernest mi-a cerut să-i dau unele informaţii pe care le cunosc şi care ar fi mai importante. Mi-a spus ceva mai târziu că atunci când se duce la Bucureşti şeful său îi cere diferite informaţii şi se interesează despre o anumită stare din Banat.

Ai fost de acord cu cele ce ţi-a cerut Kaufteil Ernest?

https://biblioteca-digitala.ro

Da am fost şi am acceptat cele ce mi-a cerut Kaufteil Ernest.

Ai cunoscut cine sunt şefii lui Kaufteil şi unde vor ajunge informaţiile pe care le dădeai acestuia?

Cu ocazia unei întâlniri ulterioare Kaufteil Ernest mi-a spus că şeful lui este o persoană din conducerea organizaţiei „Mizrachi" din Bucureşti.

Ţi-a mai spus ceva în legătură cu culegerea de informaţii?

Mi-a spus că întrucât el trăieşte o viaţă mai retrasă iar eu am cunoştinţe mai multe în rândul populaţiei putând astfel să obţin şi să ajung în posesia unor informaţii cu care să-l ţin la curent pe el privind situaţia economică, socială şi militară. Mi-a spus că el are toată încrederea în mine.

În ceea ce priveşte modul de transmitere a informaţiilor aceasta am stabilit-o să se facă verbal cu câteva zile sau în preziua plecării mele la Bucureşti, când el îşi făcea scurte adnotări spunând că lărgirea informaţiilor o face numai în Bucureşti.

Pentru a nu fi bănuit în acţiunea noastră de transmitere de informaţii am stabilit că în cazul când suntem întrebaţi de cineva asupra legăturilor dintre noi, să spunem că eu iau de la Kaufteil Ernest ore de limbă ebraică.

La fel ne-am înţeles ca în cazul când el ar fi arestat în timpul când va fi în Bucureşti eu să declar că este plecat pentru procurarea de cărţi ştiinţifice pentru că el în asemenea cazuri mă va indica ca martor care cunosc scopul călătoriei sale.

Ce informaţii ai furnizat lui Kaufteil după ce ai fost de acord cu propunerea ce ţi-a făcut-o?

Lui Kaufteil Ernest i-am furnizat informaţii în legătură cu:

- expulzarea românilor fruntaşi din Ardealul de Nord în Ardealul de Sud;
- date cu privire la trecerea frauduloasă din Ungaria în România a unor evrei;
- date despre românizarea bunurilor evreieşti;
- date în legătură cu transferurile masive de valută şi bijuterii în Elveţia de către evreii bogaţi prin funcţionari de la Wagons-Lits şi diferiţi aviatori şi ofiţeri germani;
- date cu privire la asigurarea serviciului medical la lagărul de prizonieri ruşi din Timişoara, de către medici evrei. La fel şi din Arad;
- informaţii cu privire la înfiinţarea unei Divizii formate din şvabi din Banat sub numele de „Prinţ Eugen" cu sediul în Iugoslavia;
- date despre afacerile făcute de Centrala evreilor sucursala Timişoara, cu privire la alimente, bani, medicamente, şi îmbrăcăminte în complicitate cu Comunitatea evreilor din Timişoara;
- starea de spirit a populaţiei faţă de evenimentele zilnice până la 23 august 1944, precum şi alte informaţii cu caracter economic, social şi militar.

Cum şi prin cine culegeai aceste informaţii?

O parte din informaţii le culegeam prin provocare de discuţii cu diferiţi cunoscuţi ai mei pe care în felul acesta i-am exploatat fără plată.

De exemplu am cules informaţii prin Filipii Ecaterina, dr. Brukner Alexa ambii din Timişoara şi alţii, iar o parte le culegeam din constatări proprii.

Cum transmiteai informaţiile culese?

Toate informaţiile culese le transmiteam lui Ernest Kaufteil verbal în cabinetul meu medical când acesta venea la mine sub pretextul că îmi dă ore de limba ebraică.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce a făcut Kaufteil Ernest cu informaţiile pe care i le-ai furnizat?

La transmiterea informaţiilor de către mine Kaufteil Ernest îşi nota într-o agendă şi totdeauna pe foile care erau uşor decupabile şi numai în scurte adnotări. Cu acestea el pleca la Bucureşti şi le dezvolta după cum spunea el în faţa şefilor săi.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

5 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 24,30

În ce limbă vrei să ţi se ia interogatoriul?

Vreau să fiu interogat în limba română.

Ce ocupaţie ai d-ta?

Sunt medic universitar, încă din anul 1922, practicând această profesie până la arestarea mea în diferite instituţii de stat şi particulare. Din februarie-martie 1949, am funcţionat şi ca medic examinator în cadrul Legaţiei Israel, din Bucureşti, pentru candidaţii la emigrare din întreg cuprinsul Banatului, funcţie ce am deţinut-o până la 13 februarie 1952, când am fost arestat.

Ce politică faci d-ta şi în ce împrejurări ai intrat în viaţa politică?

În cursul anului 1939, fiind medic oficial al Ministerului Sănătăţii şi al Comunicaţiei, m-am înscris în Frontul Renaşterii Naţionale, din portul Baziaş – Regiunea Caransebeş şi am activat până la 15 august 1940, când am fost exclus fiind evreu şi când am părăsit Baziaşul, mutându-mă la Timişoara.

În Timişoara la scurt timp după ce m-am instalat l-am întâlnit pe rabinul Kaufteil Ernest, o veche cunoştinţă a mea şi un vechi conducător sionist. Preluând relaţiile prieteneşti, Kaufteil mă vizita acasă, cu care ocazie discutam şi chestiuni sioniste şi luam şi lecţii de limba ebraică de la el. Astfel încet, încet, Kaufteil a reuşit să mă atragă pe linia politiciii sale sioniste, devenind un simpatizant sionist la unul din cercurile sioniste. În anul 1945, m-am înscris în gruparea sionistă Ichud din Timişoara, în care am activat tot timpul.

Cam ce discuţii sioniste aveai în general cu rabinul Kaufteil?

În general Kaufteil îmi vorbea de propaganda sionistă care se duce în rândul maselor evreieşti pentru emigrare în Palestina şi pentru o Palestină independentă. Îmi vorbea de un şef al său avocat, cu care ţinea legătura cu Palestina şi Elveţia, unde gruparea Mizrachi din care făcea el parte, îşi avea sediul central.

Ce atitudine a avut Kaufteil faţă de regimul antonescian, cum se manifesta el şi ce discuţii aţi avut despre şeful său pe linie sionistă?

Kaufteil mi-a răspuns pe la sfârşitul anului 1942, că el vine de 3-4 ori pe an la Bucureşti, fiind obligat să facă rapoarte despre situaţia economică, politică şi despre starea de spirit a populaţiei din Banat cu privire la toate evenimentele, plus raport de activitate pe

https://biblioteca-digitala.ro

linie sionistă, de la o perioadă la alta, către şeful lui care era preşedintele organizaţiei sioniste „Mizrachi" pe ţară, şi despre care nu mi-a spus cum îl cheamă şi nici nu mi-a dat alte amănunte. În ce priveşte atitudinea lui Kaufteil faţă de regimul antonescian, ştiu că cu dr. Ligetti, Conducătorul Centralei Evreilor sucursala Timişoara şi preşedintele Comunităţii se aflau în relaţii foarte proaste, duşmănindu-se pe faţă, ceea ce l-a făcut pe Kaufteil să fie rezervat faţă de orice acţiune a regimului antonescian.

Până când ştii că Kaufteil transmitea informaţii şefului său despre care ai vorbit mai sus?

Kaufteil şi-a continuat activitatea ca şi în timpul războiului, venind la Bucureşti după 23 august 1944 de 5-6 ori pe an şi stând câte 3 până la 5 zile în Bucureşti.

Odată cu înfiinţarea Legaţiei Israel la Bucureşti, Kaufteil mi-a spus că la fiecare drum face vizită lui Ghiladi David, ofiţer de emigrare la Legaţie, ambii fiind din aceiaşi organizaţie.

În legătură cu vizitele sale la Bucureşti, Kaufteil mi-a spus că el se deplasează pentru a transmite informaţii către şeful său şi către Legaţie.

De câte ori pleca din Timişoara, Kaufteil mă ruga să maschez aceasta faţă de oricine şi să spun că s-a deplasat la Bucureşti pentru a căuta nişte cărţi ştiinţifice şi m-a rugat ca în caz de pericolul unei arestări să aibă probă în mărturia mea, că a plecat pentru a procura cărţi.

În ce împrejurări ţi-a spus că trimite rapoarte informative?

La o întâlnire prietenească între 4 ochi în casa mea, Kaufteil m-a rugat să-i procur informaţii despre lucrurile importante ce aflu, întrucât el va pleca la Bucureşti şi totdeauna este întrebat de şeful său despre situaţia din Banat şi deoarece el fiind şi ocupat şi trăieşte şi o viaţă mai retrasă, ştiind că eu umblu printre oameni mult şi am cunoştinţe largi, să-l ţin totdeauna în curent despre situaţia economică, politică, militară şi despre starea de spirit a populaţiei. Eu am acceptat şi de la sfârşitul anului 1942 şi până la înfiinţarea Legaţiei Israel, i-am furnizat informaţii din domeniul arătat mai sus.

Ce instrucţiuni ai primit d-ta cu privire la culegerea informaţiilor?

Kaufteil mi-a spus că informaţiile să i le predau verbal să nu fac notiţe, că şi el la rândul său rapoartele le redactează abia în Bucureşti, pe baza unui notes în care sunt trecute informaţiile despre fiecare cu un singur cuvânt pentru a-şi putea aduce aminte. Să fiu discret şi să nu vorbesc nici cu soţia, spunându-mi că dacă unul ştie, într-adevăr numai unul ştie, în momentul când ştiu doi, înseamnă că într-adevăr ştiu patru, că femeile vorbesc uşor.

La scurt timp după ce am început să-i furnizez informaţii, cu ocazia unei deplasări la Bucureşti, Kaufteil m-a rugat ca în cazul unei eventuale arestări, sau percheziţii domiciliare, dânsul are să justifice că a fost plecat la Bucureşti pentru căutarea de cărţi ştiinţifice şi are să mă arate pe mine ca martor, iar eu la rândul meu dacă voi fi întrebat de cineva, să arăt că el a plecat la Bucureşti pentru cumpărarea de cărţi.

Cum ţineai legătura cu el?

Kaufteil venea regulat la mine, în fiecare săptămână, seara.

Arată conţinutul informaţiilor transmise până la 23 august 1944?

I-am dat următoarele informaţii:

- starea de spirit a populaţiei în legătură cu toate evenimentele la zi, până la 23 august 1944;

https://biblioteca-digitala.ro

- date cu privire la trecerile frauduloase din Ungaria în România a unor evrei;
- date despre lagărul de prizonieri ruşi (ofiţeri şi soldaţi) de la marginea oraşului Timişoara, numărul prizonierilor şi că serviciul medical al lagărului este deservit de medici evrei;
- date despre expulzarea românilor fruntaşi din Ardealul de Nord spre Ardealul de Sud;
- despre zvonurile unei ocupaţii germane a Banatului întreg (Danauland);
- date despre transferuri masive de valută aur şi bijuterii, în Elveţia, făcute de evreii bogaţi cu ajutorul funcţionarilor de la Wagons-Lits, aviatorilor şi ofiţeri germani;
- date despre starea recoltei anuale;
- despre preţurile pieţei la zi;
- despre zvonurile realipirii Ardealului de Nord cu cel de Sud;
- despre zvonurile referitoare la schimbarea monedei în monedă germană;
- date despre bombardamentele aeriene, pagube şi părăsirea oraşelor mari de către populaţie;
- date referitoare la deportări sau dislocări a evreilor;
- despre cedarea oraşelor Vârşeţ şi Biserica Albă trupelor române de către trupele de ocupaţie germane;
- situaţia evreilor care prestează muncă obligatorie;
- date despre înfiinţarea unei divizii militare numită „Prinţ Eugen" şi recrutată din toate naţionalităţile conlocuitoare din Banat, circa 90% şvabi;
- despre aducerea din Transnistria şi Odessa în Banat, a unui grup numeros de intelectuali, profesori, ingineri, medici, sanitari, tehnicieni şi alţii;
- date despre emigrarea unor ruşi albi din Iugoslavia în Banat şi plecarea lor la Viena;
- date despre felul cum s-a făcut românizarea bunurilor evreieşti;
- date despre afacerile făcute de Centrala evreilor sucursala Timişoara, cu privire la medicamente, haine, alimente şi bani în complicitate cu Comunitatea evreilor din Timişoara şi alte informaţii economice, militare şi politice.

Cum ai colectat d-ta informaţiile date lui Kauftheil?

Informaţiile le-am cules, parte din consemnări proprii, parte din discuţiile avute cu diferiţi prieteni şi cunoscuţi, pe care i-am exploatat pe gratis, iar o parte le aveam în cercuri familiare, şedinţe, în tramvaie şi mici adunări, tot gratis, înregistrând în cap tot ce se vorbeşte.

Arată acum de la ce prieteni şi cunoscuţi luai informaţii?

Am cules informaţii de la dr. Lenart Ernest şi de la dr. Bruckner Alexa, domiciliaţi în Timişoara.
- Stainer Solomon, vânzător la magazinul de stat din Timişoara;
- Filipii Ecaterina, croitoreasă, Timişoara, str. Doja Gh.;
- dr. Kupfer Maxim, mamoş, Bucureşti;
- Vuletici Jiva, fost primar în comuna Socol – Raionul Moldova Nouă (chiabur);
- Peto Tiberiu, pensionar din Timişoara, str. 13 decembrie;
- Iacobovici Nicolae, vânzător la Magazinul de Stat Timişoara;
- Goldgraber Ştefan, Timişoara II, Str. Kogălniceanu nr. 9 ţăran mijlocaş;
- Vuletici Slobodan şi Bogoievici Irimie, ţărani mijlocaşi din com. Socol, Raion Moldova Nouă;

https://biblioteca-digitala.ro

- Visatovici Jiva, ţăran sărac, din comuna Lescoviţa Raionul Moldova Nouă;
- Milosevici (Miloicovici) Angelco, ţăran mijlocaş din com. Brelobreasca, Raion Moldova Nouă;
- Tomasevici Irimie sau Tveco, ţăran mijlocaş, com. Câmpia Raion Moldova Nouă şi alţii mulţi, care sunt plecaţi din ţară, iar alţii care îmi scapă numele.

Cum ai transmis d-ta informaţiile şi când i-ai transmis ultima dată informaţii înaintea zilei de 23 august 1944?

Informaţiile i le-am dat de câte ori am avut informaţii, în casa mea şi pe stradă, sau acolo unde ne întâlneam, îl chemam la o parte şi el îşi făcea o mică notiţă

Ultima dată i-am dat informaţii două-trei zile înainte de 23 august 1944, în casa mea.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

7 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10 şi s-a terminat la ora 15.

În procesul-verbal din 5 iunie ai arătat că Kaufteil cu ajutorul dumitale a desfăşurat înainte de 23 august 1944 o activitate de spionaj. Arată în folosul cui s-a dus această activitate şi cine l-a mai ajutat pe Kaufteil în culegerea informaţiilor?

Kaufteil mi-a spus în repetate rânduri că informaţiile culese de noi merg în folosul grupării sioniste „Mizrachi" cu sediul în Bucureşti, mai mult nu mi-a spus. Nu ştiu dacă ar mai fi avut vreun informator personal însă ştiu că în carneţelul în care îşi nota informaţiile date de mine erau notate mai multe informaţii decât a primit de la mine.

Care au fost motivele care l-au determinat pe Kaufteil să activeze pe linie de spionaj?

Kaufteil mi-a spus că deşi îşi dă seama că activitatea pe care o duce e un lucru necinstit şi foarte periculos, el este nevoit să activeze din disciplina sionistă pe deoparte, iar pe de altă parte fiind sărac şi cu trei copii mici primeşte sume de bani de la şeful său din care poate trăi. Acest lucru, cât şi prietenia veche ce există între noi m-a făcut să-l ajut în activitatea sa de spionaj. De multe ori chiar eu personal l-am ajutat cu împrumuturi şi câte odată nici n-am luat înapoi, el neavând serviciu.

Mai ai cunoştinţă de vreo persoană care ar fi făcut asemenea fapte înainte de 23 august 1944?

În luna iunie 1944 m-am dus fiind chemat ca doctor de casă la Maler Mauriciu vicepreşedinte al organizaţiei sioniste pe Ardeal şi directorul grupării Ichud pe Timişoara. După ce am consultat un copil al său bolnav, el m-a întrebat dacă am ceva comision pentru Bucureşti pentru a mă servi deoarece în aceiaşi seară va pleca la Bucureşti.

La întrebarea mea dacă posedă autorizaţie de călătorie pe C.F.R. fiind evreu, el mi-a răspuns că are autorizaţie şi că până atunci a mai făcut încă două drumuri la Bucureşti, fiindcă a fost invitat din partea Agenţiei Evreieşti pentru a le furniza informaţii din Banat şi

https://biblioteca-digitala.ro

că informaţiile necesare sunt redactate, le are deja în buzunar în plic. Întrebându-l dacă nu îi este frică să meargă cu astfel de documente în tren dânsul mi-a răspuns că un conducător sionist disciplinat şi înfocat nu cunoaşte frica şi nici pericolul şi execută întocmai misiunea primită.

Maler mi-a arătat plicul care nu purta adresă era închis lipit şi destul de gros, eu nu l-am întrebat ce conţine plicul în esenţă şi nici cui are să-l predea, lucru pe care nici el nu mi l-a spus. După 23 august ştiu că el venea foarte des la Bucureşti şi în ţară până la sfârşitul anului 1944. În acest timp Maler mi-a spus că a luat contact foarte intim cu Averbuch Moshè (Agamy) pe care l-a vizitat la fiecare deplasare la Bucureşti.

De asemeni, ştiu că de la 1 ianuarie 1945 a continuat să vină la Bucureşti până la fuga sa din ţară odată la două trei luni, întâlnindu-se cu Agamy şi vizitând în mod regulat Legaţia Israel.

O altă persoană este Shapira Herşcu secretar capelan a fostului Mare Rabin dr. Şafran Alexandru plecat din ţară. Despre acesta ştiu că avea pe cineva în Paris, pe cineva în Praga şi pe cineva în New York. În legătură cu aceştia Sapira mi-a spus sub semnul secretului de cuvânt de onoare că el transmite informaţii din ţară la cele trei locuri printr-un curier aviator ofiţer care i-a făcut şi alte servicii de natură de trafic de devize aur şi medicamente. Alte persoane care ar fi lucrat informativ înainte de 23 august nu mai cunosc, însă bănuiesc o serie de oameni, o parte din ei se află încă în ţară, care prin activitatea lor alături de Reiter Carol, Maler Mauriciu, dr. Haber Ladislau şi cu Weiss Ludovic şi Kaufteil, s-ar putea ca şi aceştia să fi lucrat pe linie de spionaj. Printre cei care mai sunt în ţară îmi amintesc Schwartz Lulu fostul secretar al lui Haber din Arad, Engel Andrei, fotograf din Timişoara, dr. Nascitz Ştefan avocat din Timişoara, printre cei plecaţi îmi amintesc de Hupert Filip, croitor, fost vicepreşedinte a Ichudului din Arad, Israel Elemer vicepreşedinte al Ichudului din Timişoara, Schwartz Ştefan directorul Keren Kayemet-ului pe Ardeal Feuerstain Otto preşedinte al grupării „Mizrachi" pe Ardeal şi prieten intim al lui Ghiladi de la Legaţie, dr. Rosenthal Paul dr. Blum Iuliu şi dr. Biro Eugen toţi trei avocaţi din Timişoara.

Biro Eugen a fost consul pentru Ardeal al Belgiei în prezent consul al Belgiei la Tel Aviv.

Rubin Vera fosta funcţionară secretară de birou a lui Rubin Carol, Galander Lenke prietenă intimă a lui Ella Gold de la Legaţie.

Mai bănuiesc că următorii au cunoştinţă despre activitatea celor de mai sus şi anume: Winter Nicolae fost secretar de birou al Ichudului, în prezent contabil la fabrica Ambalajul metalic din Timişoara, domiciliat în Timişoara II, str. Ştefan cel Mare nr. 23, Schwartz Elza fost translator pentru limba engleză, franceză, germană al Ichudului pentru corespondenţă cu străinătatea, în prezent se află în Timişoara, contabil la fabrica „Electromotor", şi locuieşte pe str. Pestalozi nr. 2, Barbara fostă dactilografă a Ichudului, soţul funcţionar la Centrala Comlemnului din Timişoara şi domiciliază în Timişoara III, Str. Caras Nr. 6-8.

Arată dumneata, ce i-a determinat pe Sapira şi pe Maler Mauriciu să-ţi destăinuiască faptul că ei lucrează pe linie de spionaj?

Ei au avut deplină încredere în mine deoarece le-am făcut o serie de servicii ce se pedepsesc de legile ţării?

Arată cam ce fel de servicii le-ai făcut dumneata în această perioadă, adică până la 23 August 1944?

https://biblioteca-digitala.ro

În primul rând, atât Şapira cât şi Maler mi-au cerut informaţii şi sfaturi în repetate rânduri despre conducătorii sionişti în legătură cu comportarea lor anterioară şi diferite date despre trecutul lor şi activitatea prezentă, ceea ce eu am dat tot ceea ce am ştiut.

În primăvara anului 1942 Sapira Herşcu m-a rugat să-i păstrez o valiză în greutate de 6-8 kg. încărcată cu medicamente, medicamente pe care le avea din străinătate aduse clandestin în ţară cu complicitatea unui ofiţer aviator. Eu am acceptat. După ce le-a adus la mine m-a rugat să mă dau drept proprietar al acestor medicamente clienţilor pe care el îi va aduce în casa mea pentru a le vinde marfa la negru. Am acceptat şi acest lucru şi de atunci şi până în iarna anului 1944, Sapira mi-a adus în mod regulat medicamente în aceiaşi valiză şi întotdeauna plină, pe care le-a comercializat în numele meu diferitelor persoane din Bucureşti.

Pentru acest serviciu de găzduire şi de figurare ca proprietar am primit de la Şapira comision de la 1 până la 10%, ceea ce s-a ridicat aproximativ la cinci mii lei lunar.

Tot în această perioadă şi după 23 august 1944, până în 1946 Şapira mi-a dat în păstrare şi eu am primit spre depozitare la mine acasă pe timp mai lung sau mai scurt şi în mod permanent valori pe care el le comercializa. Astfel mi-a dat în păstrare diferite sume în valută străină, dolari şi în plus cocoşei, pe care nu aş putea preciza nici cantitatea nici valoarea lor fiind prea mare şi prea repede a fluctuat De asemenea, mi-a dat în păstrare diferite obiecte de valori, inele cu pietre, ceasuri şi cercei. Pentru acest serviciu Şapira nu m-a retribuit cu nimic, în schimb m-a împrumutat cu sume de bani când am avut nevoie.

Între luna noiembrie 1943 şi ianuarie 1944 Şapira a organizat în numele şi din însărcinarea grupării sioniste „Aguda" o emigrare clandestină prin trecerea frontierei în Iugoslavia şi prin Iugoslavia în Palestina. La punctul de frontieră Jimbolia şi Chichinda a unui număr mare de evrei din toată ţara cu ştirea autorităţilor române. În legătură cu această trecere Şapira m-a rugat şi eu nu am acceptat să fac vizita medicală celor ce trebuiau să emigreze, nu am putut face vizita medicală în lipsă de loc şi acţiunea fiind clandestină am făcut numai control medical în localul „Beth Iacob" din Timişoara la circa 3.000 persoane.

În vara anului 1944 Şapira împreună cu Maler Mauriciu a organizat o nouă emigrare de evrei prin acelaşi punct de trecere a unui număr de persoane de aproximativ 700 oameni şi la această emigrare am făcut control medical anticipat. După 23 august 1944 la scurt timp a reînceput organizarea emigrărilor sub conducerea lui Maler fără Şapira şi a durat trecerea frontierei până la Ianuarie 1946.

Aceste treceri frauduloase sau făcut sub patronarea Crucii Roşii Internaţionale Sucursala Bucureşti, pe baza unui plan al organizaţiilor sioniste din întreaga ţară şi au fost înglobaţi candidaţi pe bază de procente şi anume 30% Bucureşti, 30% Vechiul Regat, 30% Ardealul şi 5% Timişoara, plus 5% candidaţi din întreaga ţară din rândurile dezertorilor din armată, elemente judecate pentru diferite infracţiuni cu sentinţe definitive, care urmau să fie arestaţi, oameni fără nici un act, ruşi albi, fugiţi din Uniunea Sovietică, cetăţeni străini fugiţi din Polonia, Ungaria, Cehoslovacia, diferiţi afacerişti şi elemente exploatatoare, criminali de război, care urmau să fie arestaţi. Toţi aceştia împreună cu Joint-ul au suportat cheltuielile celorlalte categorii care n-aveau posibilităţi financiare. În legătură cu aceste treceri eu am făcut numai partea medicală.

Ce alte fapte ai mai comis dumneata în perioada până la 23 august 1944?

Ca şi Şapira o serie de persoane dintre prietenii şi cunoştinţele mele mi-au încredinţat sume de bani importante, valută străină, aur şi pietre scumpe, proveniţi din afaceri negre nejustificate.

Acest lucru l-am făcut şi după 23 august 1944 şi până la arestarea mea.

https://biblioteca-digitala.ro

O altă serie de cunoştinţe au transferat sume de bani în străinătate, sume de bani şi valută străină ce au fost ţinute la mine, până la lichidarea tranzacţiilor.

Am împrumutat înainte şi după 23 august 1944 cabinetul şi dormitorul meu persoanelor ce se ocupa cu trafic de valută unde se efectua tranzacţiile ei între ei.

Între anii 1941-1944 am fost medicul asistent pe lângă comisia medicală a corpului 6 şi 7 armată din Timişoara. În această calitate am făcut referate verbale, asupra fiecărui evreu, care trebuie să fie clasat sau nu pentru munca obligatorie a evreilor.

Arată persoanele care ţi-au încredinţat valori şi care se ocupă cu trafic de devize şi transferuri?

O parte din persoanele care mi-au încredinţat valori şi sau ocupat cu trafic de valută sau transferuri sunt plecaţi din ţară, printre cei ce sunt în ţară îmi amintesc de următorii:

- Wiesel Frantise domiciliat în Timişoara II, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 14.
- Ing. David William domiciliat în Timişoara II, Str. Eroilor nr. 46.
- Örfi Agneta, are un mic atelier de remaiat ciorapi în Timişoara II, str. Dacilor nr. 9-11.
- Kines Arthur, Timişoara II, str. Ştefan cel Mare nr. 4.
- Spirer Maxim, Timişoara II, str. Şcolii nr. 2 A.
- Kuliner Paul, Timişoara II, str. Mareşal Joffe nr. 3
- Weiss Alexandru, Timişoara II, str. 3 august nr. 8
- Konigsberg Geza, Timişoara II, str. Ştefan cel Mare nr. 4
- Baruch Viorica, Timişoara II, str. Piaţa Traian nr. 7
- Stainer Bela, Timişoara II, Piaţa Traian nr. 8
- Schlinger Armin, Timişoara I, Vasile Alexandri nr. 4
- Iacobovici Nicolae, Timişoara II, str. Dimitrie Sturza nr. 50
- Văduva Vertes Eta, Timişoara II, Piaţa Coronini nr. 12-14
- Haas Lili, Timişoara II, str. Eroilor nr.

Mai cunosc câteva persoane care au deţinut în momentul arestării mele aur şi devize ascunse, acestea sunt: Traer Margareta născută Santo din Timişoara III, str. Brâncoveanu nr. 26-30. Sus-numita mi-a spus că are în podul casei ascunse valută străină. Acest lucru mi l-a spus personal în toamna anului 1951 şi în ianuarie 1952.

- Wiesl Frantise Rederich (Fisel) mi-a spus în septembrie 1951 că are valută străină şi cocoşei de la diferiţi clienţi pentru a le transfera în străinătate dar nu le ţine la el acasă.

- Weiss Ludovic (Lulu) în vara anului 1951, în locuinţa mea de două ori s-a întâlnit cu Wiesel Francisc (Fisel) şi a predat acestuia o cantitate importantă de cocoşei de mai multe forme de monede de aur. Lulu Weiss mi-a spus că averea lui respectivă este a lui Bidel fost morar şi Rosenberg fostul director al fabricii de ghete, rude ale sale plecaţi în Israel în 1951. Mai ştiu că Weiss Lulu s-a mai întâlnit reciproc cu Fisel la locuinţele lor.

Tot în casa mea Fist s-a întâlnit cu un alt evreu tot Weiss Ludovic fără a fi rudă cu Lulu Weiss de la care a primit 1.600 dolari pentru a fi transferaţi în Palestina.

Familia Deneş Wiliam fost comerciant de textile plecat din ţară familia a rămas în Timişoara.

Caritas a transferat prin Legaţie cocoşei valoare mare, şi prin Fisel 500 buc. cocoşei lucru pe care-l ştiu personal de la Denes. Bănuiesc că încă mai are şi acum familia cocoşei. Eu personal am ajutat pe Fischer Bela fost comerciant de cereale, să transfere o cantitate de dolari de 1.420 buc., şi 90 de cocoşei, diferite forme prin legaţie însă funcţionarul meu cu care am dus tratative anterioare era plecat din România şi curierul meu ocazional rabinul Laufer Hermand (Herşcu) pe care l-am rugat să ducă bani la Legaţie mi-a adus banii îndărăt

https://biblioteca-digitala.ro

şi atunci am transferat prin Fisel. Rabinul Laufer şi Fischer Bela au plecat din ţară în octombrie 1951 când am făcut transferul respectiv.

În toamna 1950, am făcut eu personal două transferuri unul cu ajutorul lui Schorr Mordehai prin Legaţie şi anume 300.000 lei şi unul prin Fisel, tot de 300.000 lei, bani au fost adresaţi lui Gubi Solon din Tel Aviv, vărul meu, a cărui proprietate a fost.

În primăvara 1951 am făcut trei transferuri prin înţelegere adică două persoane care au plecat îmi erau datoare cu suma de 82.000 lei. Aceştia au predat sumele rudelor mele din Palestina, a treia persoană i-am cumpărat o haină în valoare de 42.000 lei, iar banii i-a dat după sosirea ei în Palestina, rudelor mele.

În ziua de 2 martie 1950 am mai făcut un transfer prin Legaţie tot prin Mordehai transferând suma de lei 300.000 pe cont propriu.

În 1950 am înlesnit transferarea prin legaţie averea a doi bogătaşi şi anume Broder Francisc fost fabricant de textile din Timişoara.

Acesta a transferat la intervenţia mea o cutie de tinichea cu pietre valoroase, ulterior a mai transferat încă în două rânduri tot prin Legaţie cu ajutorul lui Mordehai cocoşei, valută străină, plus zece milioane lei fapt ce mi-au spus amândoi.

Al doilea bogătaş a transferat o tabacheră de aur în greutate de 700 g plus interiorul a fost complect cu pietre valoroase. Numele lui este dr. Kolmor Ioan fost avocat în Arad, mie mi-a fost recomandat de către vara Goldner Roza. Toţi aceştia sunt plecaţi în Palestina.

Am ajutat pe Ruder Irina cumnata mea să facă un transfer prin înţelegere transferând 150.000 lei pentru văduva Schlesinger Hermina din Timişoara IV, str. Văcărescu nr. 12-14.

Goldner Roza a transferat şi ea în 1950 cu ajutorul meu prin Legaţie suma de 300.000 lei şi ştiu că în 1949 a mai transferat prin d-na Ella Ariel Gold 540.00 lei în două rate.

Am ajutat peste 100 familii bogate să-şi transfere o parte din averea lor prin înţelegere cu alţi emigranţi săraci, servindu-i cu adresele reciproce şi cu recomandaţii.

La fel şi eu am trimis din proprietatea mea circa 4 lăzi prin trei evrei săraci.

De asemenea mai ştiu că sunt şi alţi numeroşi care au făcut repetate transferuri prin Legaţie şi dintre acei ce au făcut şi fac trafic de devize îl voi declara ulterior.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

9 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10 şi s-a terminat la ora 13

În procesul-verbal dat în 7 iunie 1952, ai vorbit despre anumite transferuri de valută făcute de dumneata şi prietenii dumitale, mai ai ceva de adăugat?

Referitor la afacerile de trafic de valută pe care le face Wiesel Francisc Frederich, mai ştiu că numiţii Fogel intendentul bisericii evreieşti ortodoxă habotnică cu domiciliul în Timişoara II, str. Ispirescu nr. 16, Farkas, meseriaş, Timişoara II, str. Timonului nr. 31, Ianeovici Iacob, haham, domiciliază în Timişoara II, str. Ecaterina Teodoroiu nr. 20, toţi aceştia cunosc bine toate afacerile pe care le-a făcut Wiesel Francisc şi fiind zilnic laolaltă

https://biblioteca-digitala.ro

şi prieteni intimi, trebuie să ştie şi de valuta pe care o mai are ascunsă Wiesel. Mai ştiu că ginerele lui Iancovici se ocupă cu mici afaceri şi cu vânzarea ceasurilor noi de marcă elveţiană lucru pe care mi la spus personal ba chiar şi eu am cumpărat în martie 1951 un ceas de la el care l-am transferat în Palestina.

Hahamul Iancovici deşi e sărac şi are un venit ocazional la tăiatul ritual al păsărilor, trăieşte o viaţă largă, fetele sale cele două mai mari au fost arestate de Securitate şi reţinute vreo 6-8 luni, în 1951, bănuite de trafic de ceasuri şi de valută. De la eliberarea lor n-au ocupat nici un serviciu şi continuă să întreţină întreaga familie care este destul de numeroasă o viaţă largă şi suspectă.

Stein Iuliu, conducătorul unei sucursale de loto din Timişoara II, str. 3 August, nr. 29. În ianuarie 1952 având să-mi dea o datorie pentru un tratament medical sus-numitul mi-a declarat că bani noi nu posedă şi că nu e cazul să schimbe dolari în acel moment, despre el mai ştiu că are un frate în America de Sud care îl ajută permanent cu pachete şi bani.

Feldman, domiciliat în Timişoara II, str. Ovidiu, nr. 8-10, secretarul Comunităţii Evreieşti a habotnicilor din Timişoara II. Acesta este cunoscut de 10-15 ani ca comisionar şi mijlocitor de trafic de valută la negru, ori cine a avut nevoie de a vinde valută sau a cumpăra Feldman care trăieşte şi este aici în ţară a mijlocit acest lucru pentru comision. Au mai fost doi la fel ca el, care unul Filip Alfred mort şi Feldbrand Armin plecat în Palestina. Feldman poate să dea informaţii exacte despre sute şi sute de cazuri. Mai ştiu că el are o soră văduvă care este secretara Ambasadei Sovietice din Budapesta şi vine din când în când în vizită la el.

Fischer Moise, zis Mauriciu şi Moritz, în etate de 55 ani condamnat pentru trafic de valută aur şi argint, la 4 ani închisoare în 1950, este ascuns încă în Bucureşti unde mereu îşi schimbă domiciliul şi trăieşte sub nume fals cu buletin fals şi are actele depuse în Bucureşti pentru un paşaport de emigrare sub nume fals. El este ascuns în jurul Crucii de Piatră în Bucureşti, într-un grup de case unde habotnicii au nişte case de rugăciuni, unde Fischer zilnic de două ori intră pentru rugăciuni. În Timişoara se ştie că el de doi ani este fugit în străinătate, soţia sa a divorţat formal şi a depus o nouă cerere pentru scoaterea paşaportului de emigrare pe numele ei de fată. În aprilie 1952, în arestul Securităţii din Timişoara se afla un arestat din aceiaşi celulă cu numele Kohn Alexandru, ceasornicar din Timişoara, pe care îl cunosc de 10 ani mi-a spus că Fischer n-a plecat din ţară şi că el s-a întâlnit în mai multe rânduri cu Fischer în Bucureşti în casa de rugăciuni de mai sus descrisă şi în Bodega Kasher din vecinătate unde Fischer a mâncat. Tot Kohn mi-a spus că divorţul a fost formal deoarece soţia şi copilul de 18 ani îl vizitează regulat săptămânal aducându-i alimente. El poate fi recunoscut de la mare distanţă întrucât este mic de statură (1,50 m) greutate 40-42 kg. suferă de astm, când se sperie are acces de astmă, poartă un mic cioc-ras, însă apare şi ras. În cursul anului 1950 am făcut un transfer pentru trei persoane prin Legaţia Israel cu ajutorul lui Schorr Mordehai, transferul a fost de 600.000 lei, iar banii au fost a lui Rubin Vera, Muller Otilia şi Schneider Elisabeta toţi plecaţi în Palestina.

În vara 1950, am cumpărat două ceasuri „Doxa" de la un evreu numit Katz vânzător de bomboane ambulant. Cu ocazia cumpărării ceasurilor Katz mi-a spus că are un secret că şi aşa pleacă din ţară şi anume că toţi evreii ambulanţi care se ocupă în Piaţa Traian şi în Piaţa Petru Rareş cu comerţ ambulant de bomboane şi cu mărunţişuri se mai ocupă în plus şi cu mici afaceri de valută şi cu vânzarea ceasurilor noi primite din Elveţia marca „Doxa" şi Schaffehausen). Ceasurile sunt furnizate de un evreu habotnic din Arad care din când în când vine la Timişoara şi aduce marfa cu el. Nu mi-a spus numele şi unde locuieşte, însă

https://biblioteca-digitala.ro

mi-a spus că marfa soseşte din Elveţia prin Viena şi că transportul a fost executat de un ofiţer sovietic, iar ei primesc comision pentru vinderea unui ceas în bani vechi 500 şi 1000 lei bănuiesc că ginerele lui Iancovici are aceiaşi sursă din Arad sau este în legătură cu comercianţii ambulanţi din Timişoara.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

9 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 13 şi s-a terminat la ora 24,10

În procesul-verbal din 5 iunie 1952, ai arătat că i-ai furnizat lui Kauftheil informaţii şi după 23 august 1944. Arată în ce împrejurări ai reluat legăturile pe linie informativă?

Având frică de ocupaţie germană în cursul lunii septembrie 1944, am părăsit Timişoara împreună cu alţi evrei refugiindu-ne la Lugoj, unde am stat până la sfârşitul lui septembrie 1944. Între evreii de mai sus a fost şi Kauftheil cu familia lui. După ce s-a restabilit viaţa normală şi trupele sovietice au înaintat peste Timişoara, m-am întâlnit cu Kauftheil în localul grupării „Ichud". Cu această ocazie l-am întrebat pe Kauftheil ce legături mai are cu şeful lui din Bucureşti, iar el mi-a răspuns că va lua contact personal în vacanţa de Crăciun, deoarece a primit un post de profesor la liceul maghiar din Timişoara şi nu poate lipsi de la ore. Mi-a mai spus că l-a înştiinţat pe şeful său, că va veni la Bucureşti numai în vacanţa de Crăciun şi în vacanţa mare de vară, iar dacă dânşii au nevoie de ceva să trimită un curier.

De atunci am continuat să ne întâlnim în mod regulat la gruparea Ichud, fără să ne mai întâlnim acasă, deoarece nu mai era nevoie, întrucât ne vedeam odată sau de două ori la Ichud la sediu, chiar lângă locuinţa mea.

În decembrie cu câteva zile înainte de plecarea sa la Bucureşti, Kauftheil mi-a spus că pleacă la Bucureşti şi m-a rugat să-i spun dacă am vreo informaţie mai importantă, întrucât cei de la Bucureşti ar putea să-i ceară din nou informaţii.

Eu i-am spus că am şi i-am spus să-şi scoată notesul să şi le noteze, la care Kauftheil mi-a răspuns că nu e nevoie pentru că nu va raporta acum, decât lucrurile importante în mod general.

După această discuţie i-am dat următoarele informaţii:

- despre acţiunile duse de populaţia germană pentru a se scutura de originea etnică germană şi de naţionalitate, o parte prin acte a căutat sa dovedească că nu sunt şvabi, iar altă parte căutau să-şi schimbe numele, iar o altă parte prin căsătorii mixte, după români, evrei, unguri, etc. Informaţie constatată de mine şi din discuţiile avute în diferite locuri;

- după ce i-am dat această informaţie l-am revăzut după 1 ianuarie 1945 la câteva zile, tot la Ichud.

Cu această ocazie Kauftheil mi-a spus că a fost în noul local al grupării „Mizrachi" şi a luat contact cu mai multe persoane din conducere, s-au discutat chestiuni sioniste cu privire al reorganizări, la propagandă sionistă pentru emigrări şi despre scoaterea unei eventuale reviste sau gazete a grupării „Mizrachi".

https://biblioteca-digitala.ro

Kauftheil nu mi-a spus numele nimănui din cei cu care a luat contact. Tot cu această ocazie Kauftheil mi-a spus ca a predat informaţiile, că conducerea a fost mulţumită şi că au acceptat ca el să se deplaseze de două ori pe an la Bucureşti la propunerea sa, însă mi-a spus că este obligat să le furnizeze informaţii şi pe mai departe, pe care le va transmite printr-un curier sau delegat pe care ei îl vor trimite între timp. După cele spuse Kauftheil m-a rugat să-l ajut în culegerea informaţiilor şi pe mai departe, lucru pe care eu l-am acceptat.

Ai primit noi instrucţiuni cu ocazia aceasta?

Kauftheil mi-a răspuns că şi aşa ne întâlnim în mod regulat şi des la Ichud, putem să ne retragem în camera medicală sau undeva într-un colţ liber, unde putem vorbi liniştit şi unde să-i predau informaţiile fără să mai fie nevoit să urce cele două etaje la mine acasă. Mi-a atras totodată atenţia, că-l interesează informaţii mai importante din domeniul militar, economic şi politic şi de mărunţişuri nu mai are nevoie pentru că nu sunt cerute. Nu mi-a precizat în mod concret ce anume îl interesează mai mult, ci numai prin vorbă şi prin gest mi-a spus că-l interesează lucrurile cele mai importante.

Arată până când i-ai furnizat informaţii şi ce informaţii i-ai furnizat?

I-am furnizat informaţii până la sfârşitul anului 1949 şi cuprindea date din domeniul militar, economic şi politic.

Ce informaţii din domeniul arătat mai sus i-ai dat în cursul anului 1945?

În cursul anului 1945, i-am dat următoarele informaţii:

- date în legătură cu deportarea şvabilor din Banat în Uniunea Sovietică pentru muncă;

- date despre trecerile frauduloase a germanilor prin frontiera de Vest în jurul Aradului.

Aceste două informaţii le-am dat în cursul anului 1945 şi le-am avut de la Filip Ecaterina, de la care am cules şi în timpul războiului unele informaţii fără ca ea să ştie pentru ce îmi trebuiesc informaţiile, ea fiindu-mi clientă în timpul tratamentului îi puneam întrebări despre chestiunile ce mă interesau şi ea îmi răspundea.

Acestea sunt toate informaţiile pe care le-ai cules în cursul anului 1945?

Da, alte informaţii n-am dat în acest timp.

Ce informaţii ai cules şi transmis în cursul anului 1946?

În cursul anului 1946, i-am furnizat următoarele informaţii:

- date despre emigrările evreilor prin Jimbolia. Informaţie avută din constatări proprii;

- date despre preţurile pieţei şi aprovizionare cu alimente;

- date despre însămânţări şi starea recoltei. Informaţie culeasă de la Anghelescu Maria, învăţătoare în comuna Susea R. Moldova Nouă şi clienta mea pe care am exploatat-o fără recompensă;

- date despre unele ştiri cu privire al o eventuală ocupaţie rusească a Ardealului şi introducerea monedei rubla. Informaţie culeasă de la Senbrum Adolf, plecat din ţară;

- date despre transferurile de averi a evreilor prin gruparea „Ichud" în mod clandestin. Informaţie culeasă de la Krauss Isidor, plecat din ţară.

Alte servicii i-ai făcut în această perioadă?

Nu i-am făcut.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce informaţii i-ai dat în cursul anului 1947?

În cursul anului 1947, îmi amintesc despre următoarele informaţii pe care i le-am dat:

- date despre retragerea trupelor sovietice din Banat;

- date despre măsurile de întărire a frontierei româno-iugoslavă în sectorul Clisura; Informaţii culese de la ţăranii mijlocaşi Vuletici şi Damianovici, ambii din comuna Socol, Rai, Moldova Nouă;

- despre repatrierea cehilor în Cehoslovacia din Ardeal şi Banat. Informaţie culeasă în farmacia comunei Borod, Jud. Bihor, personal de la un ceh emigrant;

- repatrierea evreilor din Cernăuţi şi plasarea lor în Banat. Informaţie culeasă de la avocatul Rosenthal plecat din ţară.

Cum ai transmis informaţiile pe care le-ai arătat mai sus?

Informaţiile i le-am dat verbal şi numai în localul Ichudului.

Cum a transmis Kauftheil informaţiile primite şi unde?

În cursul acestei perioade, el s-a deplasat la Bucureşti în vacanţa mare de şcoală şi de Crăciun şi întotdeauna mi-a repetat că informaţiile le predă la gruparea centrală „Mizrachi". În cursul anului 1947, Kauftheil mi-a spus că de trei ori a fost la Timişoara un delegat la intervale scurte prin care el a trimis informaţii întotdeauna prompt, curierul întorcându-se în aceiaşi zi cu primul tren.

Cunoşti pe cineva care i-a furnizat informaţii lui Kauftheil în această perioadă?

Nu cunosc nici o persoană.

Arată dacă ţi-a vorbit despre anumiţi prieteni sau cunoştinţe pe care el i-a întâlnit la Bucureşti în această perioadă?

În iarna anului 1945, Kauftheil mi-a spus că a cunoscut în Bucureşti pe Averbuch Moshe, un vechi luptător sionist. De atunci mi-a repetat că l-a văzut şi s-a întâlnit cu Averbuch de multe ori, cu ocazia deplasărilor sale la Bucureşti, cu care a discutat chestiuni sioniste. Despre alte persoane nu mi-a vorbit.

Arată în continuare ce informaţii i-ai furnizat în cursul anului 1948?

În cursul anului 1948, i-am furnizat date referitoare la naţionalizarea fabricilor şi întreprinderilor şi anume:

- numărul fabricilor, numărul muncitorilor, felul producţiei, schimbarea numelui fabricilor, regruparea fabricilor, schimbarea producţiei în unele fabrici, salariile, câştigul minim şi maxim, materiile prime existente, locuinţe pentru muncitori, comitetul de fabrică, noua conducere a fabricilor. Informaţiile generale le-am avut de la un prieten al meu dr. Alehvary domiciliat în Timişoara. Am fost ajutat de doi avocaţi dr. Blum şi dr. Biro, plecaţi din ţară, la culegerea informaţiilor detailate şi explicarea legii, iar despre amănunte de la fiecare fabrică am cules informaţii personal în timpul consultaţiilor medicale date în cabinetul meu următorilor: ing. David de la F-ca „Prima Banat"; Gadalau Gavrilă, meseriaş de la F-ca „Tehno-Metal"; Altman Andrei, meseriaşi de la „Ambalajul Metalic"; Rotaru Ghizela, muncitoare F-ca „Standard"; Spira Maria, funcţionară, F-ca „Florida"; Rotaru Pavel, F-ca de lanţuri; Bogdan Arthur, F-ca unt; Demeny Maria, F-ca de ardei; Kizelstein, muncitor, F-ca de piele; Schlosser Viliam, tehnician la altă f-că de piele; Kovaci Petre, muncitor, F-ca „Flit"; Steiner Bela, funcţionar F-ca de Bere; Nagy Maria, muncitoare la F-ca Prima, F-ca textilă Bănăţeană; ing. Rosenfeld Wiliam, F-ca „Electro-Motor"; Molnar Ana, funcţionară, F-ca „ILSA" (textile); Kotono Ana, muncitoare, F-ca „Bega-Text";

https://biblioteca-digitala.ro

Lövenfeld Dezideriu, funcţionar F-ca. „In şi Cânepă"; Sadoveanu Nicolae, coproprietar şi tehnician, întreprinderea de opinci; Deutsch Wiliam, supraveghetor, Întrepr. de fier vechi; Cioba Iosif, tehnician, F-ca. „Ceramica"; Kiss Pavel, paznic, F-ca. „Teba"; Schvartz Rozalia, supraveghetoare, F-ca de lichior; Hirsch Frantz, coproprietar la F-ca de oţet; Kiss Ana, muncitoare, F-ca de mănuşi; Rosenberg Ioan, practicant, F-ca „Ilsa" şi alţii care îmi scapă numele.

Cum ai transmis aceste informaţii?

Informaţiile le-am transmis în scris de trei ori şi le-am predat direct în mâna lui Kauftheil, câte 6-8 pagini la fiecare dată, scrise de mine personal de mână noaptea în cabinet, după ce familia se culcase. Materialul l-am întocmit pe baza notiţelor culese de la fiecare om, însă niciodată n-am scris în prezenţa omului pe care l-am exploatat.

Mai adaug că de la Bucureşti a venit chestionar cu întrebări la care trebuia să dăm răspuns de complectare la informaţiile date.

Chestionarul respectiv mi-a fost citit de Kauftheil fără să mi-l dea în mână şi fără să ştiu de cine a fost trimis sau de cine a fost semnat.

(ss) dr. Haas Erich

Declaraţie

10 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9:30 şi s-a terminat la ora 15

Arată în continuare informaţiile pe care le-ai cules şi transmis lui Kauftheil în cursul anului 1948?

I-am mai dat următoarele informaţii:

- despre emigrarea şi repatrierea şvabilor din Banat în Germania. Informaţia am cules-o de la o clientă, Istvan Maria Ana, com. Ciacova, Raionul Timişoara, pe care am exploatat-o în orb, în timpul consultaţiilor. Aceste informaţii i le-am dat lui Kauftheil, verbal.

Cum au fost transmise informaţiile de Kauftheil şi cui?

Kauftheil a plecat la Bucureşti în cursul anului 1948, după ştirea mea, odată în iulie şi odată la sfârşitul lui Decembrie, când a predat şi informaţiile culese, însă în acest timp a avut o legătură a sa cu Bucureştiul, deoarece în cursul lunii noiembrie 1948, Kauftheil mi-a cerut de două ori complectarea la datele culese, spunându-mi că aceste complectări i-au fost cerute de Bucureşti.

Arată ce discuţii ai avut cu Kauftheil la înapoierea sa de la Bucureşti în cele două rânduri când el s-a deplasat?

În decembrie 1948, Kauftheil mi-a spus că a fost la Legaţia Israel, unde a luat contact cu Agamy, care până la numirea sa ca consilier, se numea Averbuch şi cu Ghiladi David, ofiţer de emigraţie al Legaţiei Israel şi un vechi prieten al său încă de pe timpul când

https://biblioteca-digitala.ro

erau studenţi la Cluj şi membrii în aceiaşi grupare sionistă „Mizrachi", care şi el are numele adevărat de Klein Dudus.

Apoi Kauftheil mi-a spus că a făcut un referat favorabil despre mine către Ghiladi, arătându-i că am colaborat pe linie de spionaj cu el şi că are o surpriză pentru mine. Întrebându-l ce surpriză are, mi-a spus să am răbdare, pentru că voi afla singur despre ce este vorba la Legaţie.

Tot cu această ocazie Kauftheil mi-a spus că în viitor va colabora cu Ghiladi pe linie de spionaj şi că cu gruparea „Mizrachi" peste scurtă vreme va întrerupe legăturile. Eu am fost mulţumit de cele vorbite de el şi am aprobat cele de mai sus.

În cursul anului 1948, ai plecat undeva din Timişoara?

Da, am venit la Bucureşti de trei ori, în scop personal, în legătură cu colecţia mea de timbre, la Kozsak Rudolf, pensionar şi expert internaţional pentru timbre româneşti vechi, domiciliat pe str. Carol Davila nr. 63 şi câte odată am vizitat şi alte case filatelice tot în acest scop. Astfel de drumuri am făcut în mod normal din 1945 în fiecare an de două trei, patru ori.

Cu ocazia acestor deplasări ţi s-a cerut anumite servicii de vreunul din prietenii d-tale?

Nu mi-a cerut nici un serviciu de nimeni şi nici n-am luat contact cu vreo persoană, în afară de casele respective în legătură cu expertiza şi schimbul de timbre.

Arată când şi unde l-ai revăzut pe Kauftheil după discuţia din decembrie 1948?

Pe Kauftheil l-am revăzut la gruparea Ichud, pe la jumătatea lunii Ianuarie 1949.

Cum au evoluat relaţiile dintre d-ta şi Kauftheil în cursul anului 1949?

Am continuat să mă întâlnesc cu el, de două-trei ori pe lună, la mine acasă, la el acasă şi de câteva ori la Maler Mauriciu, directorul Ichud-ului, acasă. În altă parte nu l-am întâlnit.

Cu ocazia întâlnirilor la Maler Mauriciu, am întâlnit de câteva ori pe Israel Elemer, Sende Ştefan, dr. Rossenthal Paul şi cu Schvartz Ştefan, conducători sionişti toţi plecaţi din ţară. L-am întâlnit pe Weiss Ludovic şi odată pe Lang Ştefan, şi odată pe cumnatul dr-ului Schlesinger, care cu toţi se află în ţară.

Pe toţi aceştia i-am întâlnit pe rând în casa lui Maler Mauriciu.

Cu ocazia întâlnirilor dintre noi în casa lui Maler Mauriciu, s-a discutat chestiuni cu privire la agitaţia ce trebuie dusă şi continuată în rândurile populaţiei, evreieşti pentru a menţine mişcarea sionistă ilegală şi o propagandă intensă pentru ca evreii să depună cereri cât mai multe pentru scoaterea paşaportului de emigrare în Palestina.

La întâlnirile ce au avut loc între mine şi Kauftheil fie la mine, fie la el acasă, i-am furnizat informaţii şi am discutat chestiuni pe linie de spionaj cu Legaţia Israel.

Ce însărcinări ai primit d-ta şi de la cine, în legătură cu activitatea ilegală sionistă?

De la Maler Mauriciu am primit şi eu şi Kauftheil în acelaşi timp misiunea de a face propagandă sionistă permanent de la om la om şi în cercuri familiare, plus convingând lumea ca să depună în număr cât mai mare cereri pentru paşaport de emigrare, lucru pe care l-am şi executat 100%.

În ce scop se ducea această activitate şi ce argumente foloseaţi?

Maler Mauriciu mi-a spus că scopul este ca din mâna comuniştilor să scoatem cât mai mulţi evrei din ţară, deoarece noi sioniştii avem nevoie de o democraţie, însă în nici un

https://biblioteca-digitala.ro

caz de democraţie de extremă stângă, deci de comunişti. Ca argument pentru populaţie trebuie arătat că comuniştii sunt contra averii personale şi lovesc în comerţul particular. Pe de altă parte să arătăm că în Palestina este libertate şi că noi am primit veşti întotdeauna bune despre viaţa economică şi despre posibilităţile de dezvoltare.

Arată ce informaţii i-ai furnizat lui Kauftheil în cursul anului 1949?

O singură dată Kauftheil mi-a cerut în această perioadă şi anume în Decembrie 1949, informaţii, pentru ultima sa vizită la gruparea „Mizrachi".

Arată ce informaţii i-ai dat în Decembrie 1949 lui Kauftheil?

Kauftheil mi-a cerut să-l ajut cu o lucrare bună cu privire la situaţia actuală din Banat în scris, lucru pe care l-am şi făcut, întocmind un raport larg despre activitatea şi realizările şcolii Politehnice şi Universităţii din Timişoara şi alt referat despre înfiinţarea Operei de Stat, Teatrul Naţional şi Filarmonică de Stat. În afară de acestea a mai făcut un referat larg despre propaganda sionistă de emigrare şi antipropaganda dusă de C.D.E. în Timişoara.

În Timişoara despre Universitatea şi Politehnica am arătat: Secţiile existente şi toate facultăţile, numărul elevilor, cantina, cămin, burse, starea de spirit a studenţilor faţă de actualul guvern, ajutorul dat de partid, Numele profesorilor de la Facultatea de Medicină, salariile, orele de serviciu, hrana.

Informaţiile de la Facultatea de Medicină le-am avut din constatări proprii şi din discuţii avute cu diferiţi studenţi şi personalul inferior al spitalelor.

Despre Politehnică am mai descris: înzestrarea cu material didactic, de experimentare, situaţia materială a studenţilor, asistenţa medicală, toate informaţiile de la Şcoala Politehnică am cules de la un nepot al meu, pe care l-am folosit fără bani, student la Politehnică, azi inginer Frankel David la Şcoala Politehnică.

Informaţiile despre Opera şi Filarmonică au cuprins: salariile, orele de serviciu, alcătuirea programului posibilităţile artistice, greutăţi, informaţiile le-am cules în mod verbal de la baletista Fabian Viorica, domiciliată în Timişoara.

În referatul întocmit despre antipropaganda dusă de C.D.E. contra emigrărilor am avut informaţii din observaţiile mele personale.

Ce alte servicii ţi-a cerut Kauftheil în această perioadă?

La începutul lunii martie Kauftheil m-a întrebat ce părere aş avea dacă mi s-ar încredinţa un post în specialitatea mea, adică de medic al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti la Timişoara, pentru examinarea în prealabil a candidaţilor la emigrare în Statul Israel. Eu am răspuns că o astfel de însărcinare pentru mine ar fi o mare onoare si aş accepta chiar onorific acest serviciu în caz de numire.

În continuare, Kauftheil mi-a spus că deja a discutat la Legaţie cu Ghiladi despre o eventuală numire a mea, ca medic, că a pus cuvânt bun pentru mine şi zilnic pot aştepta numirea prin poştă.

Într-adevăr, la câteva zile după această discuţie, am primit un plic mare oficial, cu antetul Legaţiei, în care erau 100 bucăţi imprimate numite chestionar medical, fără instrucţiuni sau vreo împuternicire.

De atunci şi până în luna Iunie 1949, am examinat câteva persoane cu paşaport de emigrare, fără a primi vreo dispoziţie de la Legaţie. La 20-25 iunie am primit un plic de la Legaţie, în care mi s-a trimis actul oficial de numire a mea în calitate de medic examinator al candidaţilor de emigrare pe întreg cuprinsul Banatului.

https://biblioteca-digitala.ro

Primind acest act, în înţelegere cu Kauftheil m-am deplasat la Bucureşti, pentru a lua contact cu cei în drept de la Legaţie cu scopul de a face vizita de rigoare şi a primi instrucţiunile necesare.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

10 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11 şi s-a terminat la ora 24:20

În procesul-verbal încheiat azi între orele 9 şi 15 ai arătat că te-ai deplasat la Bucureşti pentru a lua contact cu cei de la Legaţie, pentru a primi instrucţiuni cu privire la misiunea primită. Arată data exactă când te-ai deplasat, cu cine ai luat contact şi ce instrucţiuni ai primit?

M-am deplasat la Bucureşti la sfârşitul lunii iunie 1949 şi primul contact la Legaţie a fost la serviciul medical, unde m-am prezentat la medicul şef al Legaţiei dr. Zalman. Cu această ocazie am schimbat câteva cuvinte cu dr. S. Zalman în care el mi-a spus că cunoaşte activitatea depusă de mine în cadrul emigrărilor clandestine din 1945-1947, apoi am discutat chestiuni referitoare la noua mea misiune în calitate de medic examinator şi după ce mi-a dat indicaţiile necesare şi la încasarea onorariului de la caz la caz, am cerut să-l văd pe ministrul Rubin să-i fac vizită de prezentare la care dr. S. Zalman mi-a răspuns că e plecat din Bucureşti. Primind răspunsul de la el m-am despărţit de el, am predat nişte cereri de certificate de intrare în Palestina la registratură şi am plecat.

De câte ori ai fost la Legaţie până la sfârşitul anului 1949?

În total am fost de patru ori, odată în iunie, în august, în octombrie şi odată la 1 decembrie 1949.

Arată cu ce scop te-ai deplasat la Bucureşti în cele 3 drumuri arătate mai sus?

Am fost rugat de cunoscuţi pentru a interveni la Legaţie în vederea eliberării de certificate de intrare în Statul Israel şi doream să cunosc pe ministrul Rubin sau pe Halevy.

Ce persoane ai cunoscut cu ocazia călătoriei la Legaţie, în afară de dr. Zalman?

Am cunoscut pe următorii: Paula secretara serviciului medical, plecată din ţară; David, portar; Fleischer Andrei Ezra, funcţionar superior la serviciul administrativ, originar din Timişoara; Hertzel Botzi, funcţionar la registratură, originară din Timişoara; Mercler Iudit, supraveghetoare cu alimentele, originară din Timişoara.; Halevy Eliezer, ministru interimar; Ghiladi David, Schorr Mordehai, ataşat de Legaţie, dr. Gertler funcţionar la biroul de informaţii; dr. Schachter medicul legaţiei pentru Bucureşti şi un alt medic ajutorul lui Schachter, pe care îmi scapă numele.

Arată cum ai cunoscut pe cei de mai sus şi prin cine?

La 1 decembrie 1949, în urma convorbirii avută cu Kauftheil în Timişoara, în care el mi-a spus că sunt aşteptat de Ghiladi la Legaţie şi având şi scopul de a interveni pentru noi cereri de certificate de intrare în Palestina a unor prieteni şi cunoscuţi. M-am întâlnit cu dr.

https://biblioteca-digitala.ro

S. Zalman în cabinetul său de la Legaţie. După ce i-am făcut un scurt referat verbal în legătură cu activitatea mea sanitară, de faţă fiind şi Holender Emeric, un văr al meu din Bucureşti, cu care am mers împreună la Legaţie. După ce am terminat discuţia cu dr. S. Zalman m-am dus împreună cu vărul meu în biroul lui Ghiladi.

Cu această ocazie m-a prezentat lui Ghiladi şi ne-am recunoscut reciproc ca vechi cunoscuţi din Cluj, încă de când eu eram student şi el elev de liceu. După această scurtă prezentare, Ghiladi m-a rugat să revin peste câteva ore pentru că este ocupat la o masă ce se dă în onoarea ministrului Rubin care se reîntoarce definitiv în Israel. Între timp dânsul a dat dispoziţii la rugămintea mea, să fiu servit cu precădere şi de urgenţă şi pe viitor în legătură cu eliberarea certificatelor de intrare în Palestina.

După circa două ore, după ce el a terminat dineul, şi eu chestiunea certificatelor, m-am dus în biroul său, împreună cu vărul meu, condus de Ghiladi personal, care m-a luat din hol.

Ajunşi în birou, Ghiladi m-a rugat să concediez pe însoţitorul meu că are de discutat chestiuni importante cu mine. Eu i-am răspuns că nu este cazul, deoarece este de încredere, este vărul meu şi are deja paşaport de plecare totuşi vărul meu s-a retras la fereastră într-un colţ şi a citit un ziar în timp ce noi discutam. Cu această ocazie Ghiladi mi-a povestit că Legaţia are o reţea de spionaj în întreaga ţară, care îi furnizează informaţii din domeniul militar, economic, politic şi despre starea de spirit a populaţiei şi în multe centre mai importante ale ţării are oameni de încredere şi numărul lor variază după importanţa locului. În continuare mi-a spus că şi în Timişoara are patru informatori personali, care îi furnizează informaţii din domeniul de mai sus şi dacă nu îi ştiu până acum să mi-i spună el nominal şi într-adevăr Ghiladi mi-a spus numele lui Kauftheil Ernest, Israel Elemer (plecaţi) Weiss Ludovic zis Lulu şi Reiter Carol.

Tot cu această ocazie Ghiladi mi-a spus că Kauftheil Ernest şi Israel Elemer în scurt timp vor emigra şi atunci urmează să fiu cooptat în locul unuia dintre cei doi, însă dacă s-a întâmplat să discute aceste chestiuni astăzi cu mine şi având şi instrucţiuni speciale în legătură cu activitatea mea medicală, mă consideră cooptat deja de astăzi şi m-a întrebat dacă accept. Răspunsul meu a fost că accept în urma cărui fapt mi-a dat instrucţiuni referitoare al activitatea de spionaj ce urma să o desfăşor.

Ce instrucţiuni ţi-a dat Ghiladi?

Ghiladi mi-a spus că legătura o voi ţine cu el personal. Se poate ca şi alţii să-ţi ceară informaţii din cadrul Legaţiei, poţi să-i serveşti, însă nici unul din ei nu trebuie să ştie ce misiuni ai primit şi ce informaţii ai dat cuiva, tot aşa nici eu nu te voi întreba dacă ai servit pe cineva cu ce ai servit şi ce informaţii i-ai dat.

Colaborarea între informatori nu este necesară, ba chiar este dăunătoare cauzei şi deci dacă vă întâlniţi nu discutaţi între voi chestiunile din Legaţie. Să cauţi să camuflezi activitatea sub masca că ai o însărcinare pur umană şi de binefacere, prin îndrumarea şi instruirea candidaţilor la emigrare.

Nici o instrucţiune sau vreo misiune nu o voi primi în scris, nici eu la rândul meu să nu trimit vreun raport în scris. Toate numai verbal, iar atunci când este absolut necesar să se scrie, atunci să vin la Bucureşti. Mi-a mai spus că întrucât nu cunosc încă meseria, se poate ca la început voi avea greutăţi. În cazul acesta să mă adresez lui Weiss Ludovic care mă va ajuta. Mi-a mai spus că ţi-am dat pe Weiss ca şef deoarece şi Kauftheil şi Israel vor pleca peste scurtă vreme şi va trebui ca să fiu pregătit în cel mai scurt timp. Tot atunci mi-a spus că Reiter Carol lucrează împreună cu Weiss Lulu.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată ce alte misiuni ţi-a dat Ghiladi cu această ocazie?

Ghiladi mi-a mai spus că în legătură cu emigrarea evreilor, trebuie să facem o clasare pe categorii a candidaţilor la emigrare şi anume prima categorie să formeze oamenii tineri sănătoşi cu capacitate plină de muncă şi să fie bogaţi, tehnicieni, meseriaşi şi agricultori şi condiţionat să fi fost sionist; a doua categorie care îndeplinesc condiţiile de mai sus numai în parte şi a treia categorie oameni în vârstă, sau bolnăvicioşi şi fără ocupaţie.

Apoi mi-a spus că prima categorie are prioritate şi se va rezolva urgent la Legaţie eliberarea certificatelor solicitate, deoarece Legaţia are în biroul vizelor un personal redus, iar cererile de eliberare de certificate sunt zilnice şi enorm de multe.

Totodată Ghiladi mi-a spus că instrucţiunile primite din Israel, prevăd trimiterea evreilor din categoria de mai sus.

După ce mi-a spus lucrurile de mai sus, Ghiladi mi-a dat instrucţiuni ca pe cererile de certificate a oamenilor din Banat şi care fac parte din prima categorie să fac un semn convenţional, prin aplicarea unei vize pe cerere, scrisă de mine cu mâna, văzut cu „V" mare şi cuvântul subliniat, iar categoria a doua va fi însemnat tot cu cuvântul „văzut" şi tot cu „V" mare, dar fără subliniere, iar categoria a treia se însemnează cu cuvântul „văzut" cu „v" mic.

A doua misiune a fost să întocmesc un tabel despre persoanele binecunoscute vechi sionişti, sau foşti conducători, în vederea eliberării certificatelor din oficiu şi în cazul când aceştia nu au cerut certificate.

A treia misiune a fost să anunţ pe Feuerstein Otto fost preşedinte al grupării „Mizrachi" din Timişoara personal şi discret să vină cu primul tren la Bucureşti pentru că are comunicări urgente şi importante de făcut.

După ce am terminat discuţiile de mai sus, Ghiladi mi-a cerut câteva informaţii despre starea de spirit a populaţiei din Banat şi dacă antisemitismul este accentuat sau nu, procentajul şi numărul evreilor faţă de celelalte populaţie.

Cât la sută din evrei se pregătesc de emigrare. La aceste întrebări eu am răspuns imediat tot ce am ştiut. Mi-am luat rămas bun după ce i-am răspuns la aceste întrebări şi i-am spus că vreau să-l cunosc pe Halevy. Ghiladi mi-a răspuns că fac foarte bine, întrucât Halevy a fost şi va fi din nou conducătorul Legaţiei.

După ce m-am despărţit de Ghiladi m-am dus în biroul lui Halevy, pe care l-am găsit singur în birou. Cu această ocazie m-am prezentat, i-am spus cine sunt şi că am dorit să-l cunosc personal. Halevy mi-a spus că ştie lucruri bune despre mine, mi-a spus să-mi continui munca şi dacă am nevoie de vreo îndrumare, sau nemulţumire, să mă prezint personal la el pentru a mă ajuta. În urma discuţiei avute şi cu Halevy, m-am întors la Timişoara şi am început o activitate largă pe linie de emigrări.

Pe Paula şi pe cei doi medici din Legaţie mi i-a prezentat dr. S. Zalman şi nu am avut cu ei nici o legătură până în vara anului 1950.

Pe ceilalţi arătaţi, pe o parte i-am cunoscut personal, fiind originari din Timişoara, iar ceilalţi mi-au fost prezentaţi de Fleischer, însă nici cu aceştia n-am discutat chestiuni deosebite.

Mai sus ai arătat că Ghiladi ţi-a vorbit să păstrezi secret despre activitatea d-tale pe linie de spionaj şi să nu colaborezi cu ceilalţi informatori. Cum explici d-ta că în acelaşi timp ţi-a spus să ceri ajutorul lui Weiss Lulu?

https://biblioteca-digitala.ro

Într-adevăr este o contrazicere între cele două dispoziţii. Părerea mea este că a fost o greşeală a lui Ghiladi, deoarece mi-a dat amândouă dispoziţii şi numai cu scopul de a mă ajuta.

Pe ce se baza şi ce l-a făcut pe Ghiladi să-ţi destăinuiască că are în întreaga ţară o reţea de spionaj organizată, mai ales că era şi vărul d-tale în aceeaşi cameră de faţă?

Ghiladi mi-a spus cuvânt cu cuvânt tot ce am declarat mai sus şi cred că mi-a destăinuit acest lucru pentru a mă influenţa să primesc cu uşurinţă misiunea dată.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

12 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9:55 şi s-a terminat la ora 23:45.

În procesul-verbal ce ţi s-a luat la 10 iunie 1952 te-ai contrazis în legătură cu instrucţiunile ce le-ai primit de la Ghiladi. Arată care este adevărul şi care a fost cauza care te-a îndemnat să faci afirmaţii nesincere?

Tot ce am declarat până acum corespunde adevărului adevărat, în afară de faptul că la convorbirea avută cu Ghiladi în cabinetul lui, acesta nu mi-a spus că are un grup de informatori în Timişoara. De asemenea n-a pomenit să cer ajutor pe linie de spionaj lui Lulu Weiss şi să cer ajutor la întocmirea tabelelor de evrei merituoşi care urmau să primească certificate din oficiu de intrare în Palestina, dacă am nevoie, restul faptelor arătate corespund în totul.

Referitor la reţeaua de spionaj existentă în ţară este adevărat că mi s-a spus, însă ceva mai târziu şi nu de Ghiladi ci de ministrul Überall când el mi-a cerut prima dată informaţii cu caracter militar şi pe care le voi arăta.

Am susţinut teza falsă cu privire la instrucţiunile date de Ghiladi deoarece mi-a fost frică şi ruşine să schimb prima declaraţie făcută în Timişoara pentru a nu exista contraziceri între ele, la Timişoara am confundat instrucţiunile primite de la Ghiladi cu cele primite de la Überall şi le-am contopit.

Am mai comis două mici greşeli în timpul cercetărilor şi anume: lecţiile de ebraică între mine şi Kauftheil a fost un mod de mascare a întâlnirilor dintre noi, a doua chestiune a fost aceia că între anii 1942 decembrie şi 1944 iunie, Kauftheil în total a făcut cinci drumuri şi nu 6-8 cum am declarat, apoi am omis a declara că Kauftheil pentru a putea călători la Bucureşti avea nevoie de autorizaţie şi că eu l-am ajutat de 4 ori să aibă un ordin de serviciu în loc de autorizaţie de călătorie.

Aceste ordine de serviciu le-am obţinut de la un subofiţer, refugiat din Ardealul de Nord, de la Cercul de Recrutare Timişoara şi unul dintre prietenii mei.

Arată ce ai făcut în mod practic după ce ai primit instrucţiunile în decembrie 1949 de la Ghiladi?

Ajuns în Timişoara, am luat contact cu Maler Mauriciu, Kauftheil, Israel Elemer, Hirsch Iosif, vicepreşedinte al Ichud-ului, le-am explicat în locuinţa lui Maler şi eu am

https://biblioteca-digitala.ro

primit instrucţiuni de la Ghiladi, că cine doreşte să primească certificatul repede să aibă viza mea şi le-am spus să facă propagandă pentru emigrare şi să trimită oamenii la mine. După această consfătuire cu cei de mai sus, timp de aproximativ 15 zile am avut candidaţi consultaţi în număr mare şi cu cererile vizate conform instrucţiunilor primite, am făcut şi două tablouri de oameni merituoşi şi foştii conducători sionişti pentru a primi certificat din oficiu şi am strâns date cu privire la procentajul evreilor candidaţi la emigrare. După ce am avut materialul arătat mai sus complect, în jurul zilei de 20 decembrie 1949 am făcut un nou drum la Bucureşti prezentându-mă direct la Ghiladi.

Arată ce discuţii ai avut cu Ghiladi şi ce misiuni ai primit de data aceasta?

După ce i-am predat lui Ghiladi cererile de certificate în bloc, l-am informat despre activitatea propagandistică ce se face în Timişoara de foştii conducători sionişti cu privire la emigrare şi i-am dat date referitoare la numărul evreilor din localităţile mai mici din Banat şi numărul celor care vor să plece în Palestina din acele localităţi.

Totodată am şi făcut o propunere cu semnul convenţiei văzut cu „V" mare şi „v" mic si cu sublinieri pe cereri de certificate să fie subliniat cuvântul sănătos, Ghiladi m-a ascultat, a fost de acord cu propunerea mea şi mi-a spus că ideea e bună şi că o va introduce şi în alte regiuni. După aceasta ne-am înţeles să ne vedem peste două ore, deoarece eu aveam de făcut nişte cumpărături. După două ore m-am întâlnit din nou cu Ghiladi. Cu această ocazie, Ghiladi mi-a spus că îmi mai spune un secret şi anume, că în cadrul Legaţiei funcţionează un serviciu care se ocupă cu transferuri şi anume se primeşte lei, valută străină, aur şi bijuterii valoroase pentru transferuri în străinătate contra unui comision, condiţia este să fie lucru de valoare şi să ocupe puţin loc şi omul să fie de încredere. Dacă găsesc astfel de clienţi îi trimit la Legaţie direct la el, însă numai după sărbători, deoarece el pleacă în Franţa, unde este chemat pentru a primi noi dispoziţii. Mi-a mai spus că întreg personalul diplomatic al Statului Israel din întreaga Europă are ca for tutelar pe ambasadorul Statului Israel din Paris. eu i-am promis că voi căuta astfel de clienţi şi pe fiecare ce îl voi trimite va avea un bilet sau o carte de vizită cu recomandaţie de la mine. Cu aceasta ne-am despărţit şi eu am plecat la Timişoara.

Ce informaţii i-ai furnizat în această perioadă?

Lui Mordehai Schorr i-am dat următoarele informaţii?

- date despre numele şi data plecării comuniştilor şi a membrilor conducători a C.D.E.-ului în Palestina până la 1 aprilie 1950. Informaţiile le-am avut din registrul de consultaţii şi i le-am transmis în scris personal între 15 şi 20 aprilie. Totodată am primit instrucţiuni ca în viitor să anunţ fiecare caz în parte şi să specific ce atribuţii a avut în partid sau C.D.E. lucru pe care l-am şi făcut;

- date despre starea de spirit a populaţiei faţă de dispoziţiile guvernului român în legătură cu eliberarea paşapoartelor fără certificate de intrare în Statul Israel Informaţie dată în scris şi redactată în Legaţie. Informaţii trimise în scris prin ing. Rosenfeld din Timişoara, str. Iosif Vulcan nr. 3-5.

Alte sarcini ţi-a mai cerut Schorr Mordehai?

Nu mi-a mai cerut alte servicii în afară de câteva chestiuni mărunte privind emigrările.

Alte legături ai avut cu Mordehai Schorr?

Am primit o serie de transferuri de lei în Palestina şi am intervenit pentru alţii care au transferat valută străină, cocoşei şi bijuterii preţioase în străinătate. Odată în martie Mordehai Schorr grăbindu-se la sosirea mea, n-a primit o sumă de 300.000 lei pe care am

https://biblioteca-digitala.ro

vrut să-i predau şi a dat dispoziţii lui Ezra Fleischer, funcţionar, să primească suma în locul lui, lucru pe care Fleischer l-a şi făcut. În aprilie, i-am dat o scrisoare de la Lulu Weiss.

Alte servicii ţi s-au cerut de către vreun alt funcţionar al Legaţiei până în ianuarie 1951?

În iunie 1950, Paula secretara serviciului medical al Legaţiei Israel, mi-a spus că Legaţia vrea să cunoască oamenii în ce priveşte starea materială a celor care emigrează pentru a putea stabili taxele de transport, şi m-a rugat ca pe paşapoartele care se prezintă emigrantul pentru viza medicală să aplic un semn convenţional pe paşaport pe marginea stângă de jos sub numărul şi data paşaportului, şi anume oameni foarte bogaţi un dublu cerc, oameni bogaţi un simplu cerc, iar oameni săraci un „x", lucru pe care l-am şi făcut până la plecarea ei din ţară.

Tot Paula m-a rugat să fac două tabele informative despre starea materială a emigranţilor şi starea familiară a celor plecaţi pe timp de un an.

În septembrie 1950, l-am vizitat pe Überall Avriel pentru a-i cere sfaturi şi relaţii referitoare la emigranţi neevrei sau căsătorii mixte, cu această ocazie Überall mi-a dat instrucţiuni să aplic o formulă în chestionarul medical, şi anume în rubrica observaţii, unde să fie trecut textul „Radiografia toracală absolut necesară" şi atunci ei vor şti că e vorba de un creştin.

Arată ce legături au existat între tine şi Kauftheil până în ianuarie 1951?

Din decembrie 1949 când mi-a făcut legătura cu Ghiladi am rămas numai prieteni fără a ne mai întâlni aşa de des şi fără a mai discuta chestiuni pe linie de spionaj cu el. În primăvara anului 1950 Kauftheil a plecat din ţară, iar după plecarea sa a purtat corespondenţă prietenească prin poştă.

(ss) Haas

Declaraţie

18 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20:45 şi s-a terminat la ora 24:15

În procesul-verbal din 12 iunie 1952 ai arătat că ai comis unele fapte în legătură cu transferuri de bani prin Legaţie, mai ai ceva de adăugat în legătură cu astfel de fapte până în ianuarie 1951?

Mai ştiu că verişoara mea Haas Lily domiciliată în Timişoara II, str. Eroilor nr. 69-71, are o bucată de aur 14k în greutate de 45 g şi una piesă de 10 dolari la ea acasă. Sus-numita a avut înaintea arestării mele suma de 100 dolari, pe care, în ziua de 24 ianuarie, i-a vândut prin mine şi în locuinţa lui Wiesel Fisel cu 80.000 lei.

Gutman şi Gottfriend, atelier de giuvaericale în Timişoara II, str. Dacilor nr. 6 ştiu că are un stoc de aur oficial şi în plus are şi un stoc de aur variabil cumpărat la negru. Eu personal i-am vândut de două ori o cantitate de 12 g şi mi-au spus diferiţi clienţi că au mai vândut sus-numiţilor aur.

https://biblioteca-digitala.ro

Biro Edith, dactilografă la Institutul de Proiectări, cu domiciliul în Timişoara II, str. Balas nr. 1. În toamna anului 1951, în timp ce o consultam, mi-a spus că are acasă la ea ascuns un pachet cu valută străină, dat de rudele ei bogate pentru a-l păstra şi ascunde la ea, deoarece ea e o mică funcţionară şi săracă şi nu poate bănui că ar deţine valută străină la ea. Acest lucru mi l-a spus deoarece eram prieteni şi în discuţie eu i-am spus că multă lume care pleacă scoate averea personală din ţară prin transferuri şi că eu personal am ascuns în casa mea averea cunoştinţelor mele fără interes material, în urma căruia şi ea mi-a destăinuit cele de mai sus şi a adăugat că nici dânsa n-are interes material.

În primăvara anului 1950 a emigrat în Israel din Timişoara comerciantul textilist (Schmerler) cu familia cu ocazia plecării sale mi-a spus că scoate din ţară o parte din valută şi aur ascuns în mobilă iar o parte l-au ascuns în diferite lucruri casnice pe care le-a expediat cu rudele sale. Tot cu această ocazie el mi-a dat o adresă a unui funcţionar superior vamal pensionar care deşi pensionar avea mare trecere la Vamă, pentru a mă servi şi eu când voi avea nevoie să scot ceva din ţară. Mi-a mai spus că atunci când doresc să fac o asemenea tranzacţie să-l anunţ pe acel funcţionar cu cel puţin o lună de zile, pentru a avea timp să pregătească terenul.

Pe acel funcţionar îl cunoştea bine fiica lui Schmerler croitoreasă cu domiciliul în Timişoara II, str. Şcolii nr. 18, cu care am discutat chestiuni în legătură cu plecarea părinţilor ei. Dânsa mi-a spus că a trimis un transport de obiecte cu ajutorul funcţionarului respectiv. Tatăl ei lăsându-i adresa. Aceste obiecte mi le-a transportat din portul Constanţa, după 8 Iunie 1950 când transporturile au fost complect sistate. Fiica lui Schmerler aştepta paşaportul de a pleca din ţară. Acestea sunt faptele pe care le-am cunoscut; în legătură cu alte persoane care au ascunse valori nu cunosc şi nici eu nu mai deţin, ascunse nici un fel de valori ce ar constitui o crimă de sabotaj.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

18 iunie 1952

Ce alte sume ai primit de la Halevy?

Am primit cinci mii lei de la Halevy în primele zile ale lunii mai 1951 drept cheltuieli de deplasare.

Arată pentru ce deplasări ţi-a dat Halevy aceşti bani şi cum ţi-a dat banii respectivi.

Din ianuarie 1951 şi până în primele zile ale lunii mai am fost încă de două ori la Legaţie, odată în Februarie şi odată în martie. Banii care i-am primit de la Halevy au fost cheltuielile efective ale drumului făcut în mai 1951, iar banii respectivi nu i-am cerut eu ci Halevy mi-a dat benevol fără să-mi ceară vreo chitanţă.

Ce servicii ţi-a cerut Halevy în această epocă?

În luna ianuarie 1951, Halevy mi-a spus că el ştie că eu am posibilitatea să aranjez o trecere frauduloasă a frontierei şi m-a rugat să-l ajut în organizarea trecerii frauduloase a frontierei în Iugoslavia a mai multor foşti conducători sionişti, este foarte important şi

https://biblioteca-digitala.ro

urgent plecarea acestora din ţară pentru Legaţie. Eu i-am răspuns că este imposibil să mă ocup de această chestiune deoarece este foarte periculos şi n-am momentan legătură cu nimeni care ar putea să-mi dea o mână de ajutor. În această chestiune. Halevy mi-a răspuns că la întoarcerea mea în Timişoara totuşi să mă ocup de această problemă.

În mijlocul lunii martie m-am întâlnit din nou cu Halevy în biroul său. Cu această ocazie el a început discuţia şi mi-a spus că are o comunicare importantă pentru mine şi anume: sunt urmăriţi medicii, Legaţiei din provincie de către Securitate şi la mulţi s-au făcut percheziţii domiciliare, în consecinţă eu trebuie să distrug prin ardere orice act şi toată corespondenţa cu Legaţia chiar şi registrul de consultaţie a evreilor ce au plecat din ţară eu m-am supus propunerii făcută de Halevy şi chiar în aceiaşi seară am ars toată arhiva şi chiar şi registrul de consultaţie particular.

Îmi aduc aminte că au fost arse, copia a trei rapoarte informative, mai multe ordine medicale, o telegramă şi diverse note în legătură cu distribuirea ajutorului financiar, actul de numire ca medic al Legaţiei etc.

Tot cu ocazia întâlnirii de mai sus Halevy m-a întrebat ce am realizat în legătură cu misiunea ce mi-o dăduse în ianuarie privind organizarea trecerii clandestine a frontierei. Eu i-am răspuns următoarele:

- am luat contact cu mai mulţi ţărani dintre pacienţii mei din comunele de frontieră, care m-au informat că trecerile de frontieră către Iugoslavia sunt imposibile deoarece paza frontierei este cu mult întărită şi că fără autorizaţie pe zonă nici nu se poate apropia de comunele de frontieră şi că de un an de zile nu s-a făcut nici o trecere.

Halevy a fost mulţumit cu acest răspuns?

A fost foarte nemulţumit şi chiar indignat spunându-mi că trebuie să fac un sacrificiu, întrucât este vorba de salvarea a 4-5 foşti conducători sionişti din Bucureşti care sunt în pericol iminent de viaţă. Legaţia este dispusă de a face sacrificii materiale fără rezerve şi că poate plăti un milion de lei pentru fiecare cap de om, plus mie şi mijlocitorilor mei se va da o sumă corespunzătoare separat. Eu i-am răspuns că nu există nici o posibilitate în această direcţie. Halevy însă a insistat şi pe mai departe şi mi-a indicat mai multe căi de trecere frauduloasă şi anume: mi-a spus că să încerc cu avionul prin a căuta o legătură cu un pilot sau un funcţionar al aeroportului din Timişoara, sau să încerc pe C.F.R. cu trenul Paije-Timişoara-Baziaş. Eu i-am răspuns că trenul Paije este sistat de luni de zile, iar pe calea aerului nu-l pot servi deoarece mi-e frică de a începe tratative cu oameni necunoscuţi.

Ce ai mai discutat cu Halevy cu această ocazie?

După ce am discutat chestiunea trecerilor frauduloase de frontieră, Halevy m-a întrebat: dacă în Timişoara şi împrejurimi sunt trupe sovietice, dacă şi ce comandament militar român există în Timişoara. La întrebările puse eu i-am dat următoarele informaţii:

- există în Timişoara trupe sovietice în cazărmile de pe Calea Aradului şi pe străzi am văzut trupe sovietice în formaţie. Informaţii constatate şi văzute de mine personal;

- în Timişoara a fost întotdeauna şi sunt corpuri de armată română şi în prezent, in Piaţa Libertăţii însă înainte avea firmă deasupra porţii acum este dată jos.

La plecare Halevy m-a rugat să culeg informaţii despre posibilităţi de trecere frauduloasă a frontierei întrucât această misiune trebuie îndeplinită; eu i-am promis că mă voi ocupa şi ne-am despărţit.

Arată în ce scop ai vizitat Legaţia în primele zile ale lunii mai 1951 şi unde te-ai întâlnit cu Halevy?

https://biblioteca-digitala.ro

În aprilie 1951 am fost vizitat acasă de un însoţitor, care a condus un emigrant la Bucureşti, la Legaţie şi la Vamă, pe care nu mai ştiu cum îl cheamă. Aceasta mi-a spus că sunt aşteptat de Halevy şi să mă duc în scurt timp la el. Peste câteva zile am şi plecat şi m-am întâlnit cu Halevy în biroul său.

Ce discuţii ai avut cu Halevy de data aceasta?

Prima dată Halevy m-a întrebat dacă am ars corespondenţa cu Legaţia, eu i-am răspuns afirmativ. Apoi Halevy mi-a spus că m-a chemat în mod special pentru a verifica unele informaţii, a scos din saltarul biroului un notes a deschis la pagina Timişoara şi m-a întrebat următoarele: cum se numeşte comandantul securităţii din Timişoara; de unde este originar; cine este el, ce ştiu despre el şi dacă îl cunosc personal; aceleaşi date despre ajutorul de comandant al Securităţii. Apoi aceleaşi date despre comandantul şi ajutorul comandant de Miliţie din Timişoara.

Ce date i-ai dat despre cei de mai sus?

La aceste întrebări am răspuns tot ce am ştiut şi anume am dat numele comandantului şi a ajutorului său de la securitate. Despre comandant i-am spus că este originar din jurul Devei din aceeaşi localitate cu soţia mea, care cunoaşte întreaga familie a lui, că a fost în armata roşie din Spania.

Despre ceilalţi la fel i-am dat date asemănătoare afară de ajutorul de comandant de Miliţie pe care i-am spus că nu-l cunosc.

După ce i-am dat informaţiile de mai sus am discutat chestiuni diverse şi de emigrare, mi-a dat 5.000 lei pentru cheltuieli de tren şi mi-a spus că el va pleca peste câteva zile definitiv din ţară, mi-a mulţumit pentru serviciile făcute şi m-a rugat să colaborez şi pe mai departe cu urmaşul lui. De atunci nu l-am mai văzut pe Halevy.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

19 iunie 1952

1. De circa un an şi ceva cunosc pe numitul Feldman S, domiciliat în Timişoara IV, Splaiul Tudor Vladimirescu nr. 26, repatriat din Cernăuţi, care are şi un fecior absolvent în medicină. Numitul fiind bolnăvicios şi având şi soţia bolnavă, primeşte de la rudele lui bogate din străinătate – Elveţia şi America în repetate rânduri pachete serioase, din care o parte mai mică a folosit pentru necesitatea casei, iar restul a comercializat la Bursa neagră şi 90-95% a vizitat pe medicii mai cunoscuţi.

Şi eu am cumpărat dar rar şi de regulă numai în comision ceva de la numitul. Ştiu că numitul de două ori a avut neplăceri cu autorităţile, cred că cu Miliţia, şi de două ori era arestat. Prima dată a fost amendat, a doua oară nu cunosc sentinţa din 10 februarie 1952, deoarece în noaptea de 12 spre 13 februarie 1952 eram şi eu arestat.

Ştiu mai departe că în iarna 1951, cu Feldman împreună era arestat şi dr. Friederich March, medic universitar din Timişoara IV, str. Froebl nr. 30-40, au avut laolaltă nişte afaceri cu medicamente, pentru care în Bucureşti ambii eram arestaţi şi judecaţi.

Ştiu de la Feldman că au mai cumpărat medicamente afară de mine în cantitate mai mare şi dr. Kohn Emanuel, medic Timişoara II, str. 23 august nr. 31, proprietar de casă şi cu

https://biblioteca-digitala.ro

situaţia materială bună şi dr. Horowitzky Anton, medic, Timişoara II, Splaiul nr. 2, cu situaţia materială bună, ambii arestaţi 24.1-10.II. Ştiu că numitul Feldman, afară de medicamentele comercializate la negru, pe care numitul le-a recunoscut în repetate rânduri personal, a mai avut şi o altă activitate, s-a ocupat şi cu comerţ negru de valută, un lucru pe care l-a recunoscut în cabinetul meu medical în vara 1951, fără ca eu să-l fi întrebat, însă mi-a arătat un stoc de dolari scoşi din buzunarul lui şi mi-a spus că el este permanent cumpărător şi dacă eu nu am, el cumpără şi prin mine de la alţii sau invers. Eu i-am promis că voi ţine cont de chestia aceasta, însă niciodată nu am intrat în legătură cu el în această direcţie, şi mai mult m-am şi uitat de repetate propunerile lui în această direcţie.

Ştiu că a umblat pe la mulţi medici din oraşul Timişoara, însă nu l-am întrebat niciodată cui vinde şi ce vinde. Ştiu că a avut şi ceva legătură comercială în Bucureşti, dar nu ştiu cu cine.

2. La cele declarate în 16.IV. 1952, referitor la comerţ negru cu aur, al atelierului Guttman şi Gutfreind din Timişoara II, str. Dacilor nr. 8, am omis a declara următoarele

Eu personal am umblat în atelier, pentru a comercializa acolo o bucată de aur, proprietatea varei mele Haas Lilly. Proprietarii atelierului au fost de acord de oferta mea, deoarece au mai cumpărat de la mine, şi cu preţul ne-am împăcat, însă era o diferenţă la cântar. Vara mea a vorbit de greutatea efectivă de 50 g iar cântarul şi la firmă şi la mine acasă a arătat numai 45 g net, deci nu am vrut să fiu păgubaş şi am restituit piesa varei mele.

3. La cele declarate în 12.VI.1952, referitor la Fischer Mauriciu, am omis a declara o convorbire a mea avută cu soţia numitului în faţa casei lor din Timişoara II, str. Ispirescu nr. 8 , care a avut loc între mine şi numita, puţine zile înainte de arestarea mea şi anume:

Am întrebat pe numita că ce ştie despre soţul ei şi mi-a spus că este încă în ţară, se ascunde în Bucureşti însă acolo este vizitat în fiecare lună de soţia sau de copil. A mai spus mie că s-a divorţat formal de soţ şi are sentinţa definitivă, a şi depus actele deja pentru un paşaport familiar pe seama ei şi a copiilor. Apoi a mai adăugat că 2 copii mari au fugit clandestin peste frontiera de Vest din ţară, fiindcă erau amestecaţi în afacerea respectivă, pentru care Fischer a fost judecat şi condamnat.

Numita a vorbit cu mine 100% deschis, deoarece eram medic de casă pentru el circa de 10-12 ani şi prietenul casei, care a văzut şi a ştiut multe din casa lor.

Vreau să amintesc că familia are şi unele legături telefonice cu Bucureştiul, adică au un semn convenţional pentru caz de pericol şi atunci Fischer schimbă din nou locul lui. Au fost cazuri similare la familia de mai sus şi Bucureştiul a fost totdeauna avizat la timp, încă şi fiica şi feciorul au schimbat domiciliul.

4. În Timişoara II, str. 23 august nr. 17 (curte scara II-a stânga) locuieşte numitul Urmenyi, originar din Oraşul Sânnicolaul Mare (regiunea Timiş) de 55-56 ani, care la dislocarea evreilor din provincie 1941/1942 s-a mutat în oraşul Timişoara. Numitul este de mult comerciant de pene (şi în Sânnicolaul Mare era) şi azi în Timişoara este angajatul firmei „Prodexport – secţia Pene".

Ştiu că numitul în timpul 1942-1947 s-a ocupat şi cu comerţ negru de devize şi valute străine. Nu a lucrat pe cont propriu niciodată şi nici nu a avut în proprietatea lui ceva, însă era un mic comisionar care a alergat de dimineaţa până seara ca mijlocitor, primind însărcinări şi bani pentru a procura valută pe seama celor bogaţi sau invers; a primit monedă străină sau piesă pentru a le comercializa. Ulterior s-a lăsat de meserie însă de la numitul se poate afla adresa exactă a celor care mai posedă şi astăzi aceste valute.

5. Ştiu că Weisel Fancisc (Fisel), domiciliat în Timişoara II, Str. Ecaterina Teodoroiu Nr. 15, are permanent dolari şi cocoşei, însă nu îi ţine acasă, are un loc unde le

https://biblioteca-digitala.ro

depune provizoriu după afacere, apoi îi transportă cineva din Timişoara, deoarece Wiesel călătoreşte des la Arad, bănuiesc că acolo având un prieten colaborator. Adresa din Arad, trebuie s-o cunoască prietenii lui Fogel, preşed. Com., tov. Habotu, apoi Iancovici hahamul Farcas, om de încredere al lui şi o văduvă din capătul străzii Timocului. Cred Lax, care găteşte mâncare „Kaşer" pentru alţii şi unde Wiesel mănâncă des.

Ştiu că Wiesel poseda un paşaport eliberat de Legaţia Statului Israel din Bucureşti, semnat de Eliezer Halevy şi în mai 1951, eu personal am văzut paşaportul la el în mână.

Ştiu că casa lui cea mică nu este transcrisă pe numele lui, şi în decembrie 1951-ianuarie 1952 a vrut s-o vândă.

Ştiu că a stat cu paşaport cehoslovac (Karpatika-Ucraina) mult timp, apoi nu a optat pentru cetăţenia cehă dar nici pentru U.R.S.S. deci a rămas apatrid.

Ştiu că în anii 1950-1951 în repetate rânduri a fost în incinta Vămii Bucureşti Obor, chiar şi m-am întâlnit acolo cu el de 2-3 ori cu certificat medical şi procură am intrat greu cu rude infirm sau bătrâni şi el fără greutate a intrat şi a ieşit. A trimis nişte lucruri copiilor lui, zicea el.

Ştiu că în anul 1950-1951 era foarte des şi în Legaţia Statului Israel din Bucureşti şi mi-a spus că se înţelege bine cu Halevy. Acolo m-am întâlnit şi eu cu el în mai multe rânduri.

Ştiu că partenerul său din Statul Israel, era cumnatul său Davidovici Moshe, fost comerciant din Timişoara II, str. Dacilor nr. 9 şi emigrat în Statul Israel, cu paşaport din 1950, actualmente locuieşte la Naharia şi încă cei doi copii adulţi ai lui Wiesel emigraţi în perioada 1951 cu paşaport.

Ştiu că transferul se face prin scrisoare simplă şi prin notiţe neobservate în cartea de rugăciuni a respectivului emigrat, cu care se prezintă acolo (semne convenţionale).

Ştiu că des călătoreşte la Arad la prietenul său. Ştiu că prietenul lui Fogel, preşedintele Comunităţii, are procură din partea lui de a primi poştă, deci sigur ştie mai mult despre el.

Ştiu că pentru Denes William a transferat 500 cocoşei înainte de plecarea lui. Ştiu că a transferat lei din Statul Israel în Timişoara, pe seama soţiei lui Adeley Ştefan fost comerciant de sticlă din Timişoara II, care înainte de emigrare s-a căsătorit cu concubina lui, pe care însă atunci la repezeală nu a putut s-o ducă cu el şi pe seama ei a trimis banii prin Wiesel, recunoscut mie.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

20 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 15.

În procesul-verbal dat în 19 iunie 1952 ai arătat că începând din ianuarie 1951 şi până în primele zile ale lunii mai 1951 i-ai furnizat lui Halevy o serie de informaţii militare. Arată cu ce alte persoane ai fost în raporturi în această perioadă?

Între ianuarie şi martie 1951 am fost în raporturi strânse cu ministrul Legaţiei Israel, Überall, căruia i-am furnizat şi lui informaţii militare şi economice.

https://biblioteca-digitala.ro

Când l-ai cunoscut pe Überall şi în ce împrejurări i-ai furnizat informaţii prima dată?

Pe Überall l-am cunoscut în Iunie 1950 personal când i-am făcut prima vizită de prezentare în calitate de medic al Legaţiei. De atunci l-am văzut în septembrie 1950 tot la Legaţie când i-am cerut sfaturi referitoare la metoda de a aplica semne convenţionale pe certificate medicale ale emigranţilor. După ce m-am înţeles asupra semnelor convenţionale, pe care le-am şi aplicat, l-am întâlnit în mijlocul lunii ianuarie 1951 cu ocazia întâlnirii mele cu Halevy. După ce am terminat discuţia cu Halevy, m-am prezentat lui Überall în biroul său, nefiind nimeni de faţă, i-am arătat starea de spirit agitată a evreilor faţă de emigrări spunându-i că oamenii vor să aibă o situaţie clară despre posibilităţile emigrării întrucât cei din fabrici şi întreprinderi li se cer ori să renunţe la emigrări, ori să se încadreze în planul cincinal şi i-am cerut lămuriri pentru a putea prezenta o situaţie a evreilor din Timişoara. Überall mi-a răspuns să anunţ pe oricine să se încadreze în muncă pentru că chestiunea emigrărilor este ceva nesigur în cazul când vor primi paşapoarte ei vor putea demisiona.

După ce am terminat această discuţie Überall mi-a spus că are de discutat cu mine şi alte chestiuni mult mai importante, apoi mi-a vorbit de o serie de chestiuni referitoare la sacrificiile pe care trebuia să le facem, la până la urmă mi-a făcut propunerea de a-i furniza informaţii.

Arată detaliat ce discuţii ai avut cu Überall.

În primul rând mi-a cerut aceleaşi chestiuni aproape cuvânt cu cuvânt ce îmi ceruse cu o oră înainte Halevy. Lui Überall i-am răspuns că şi Halevy mi-a cerut să mă ocup de găsirea unei posibilităţi de trecere frauduloasă a frontierei şi i-am explicat că este imposibilă organizarea acestei treceri. După aceasta, timp de 15 minute, Überall mi-a vorbit despre disciplina sionistă, sacrificiile ce le-au făcut poporul evreu până când a fost înfiinţat statul Israel, milioane de evrei au fost exterminaţi în lagăre şi noi avem frică să facem un mic serviciu, ce contează viaţa unui om faţă de pierderile ce a suferit poporul evreu, deci mă roagă să mă ocup foarte serios de găsirea unei căi de a se trece frontiera fraudulos. Totodată m-a rugat să-i furnizez informaţii cu caracter militar din Banat.

D-ta ai acceptat şi această propunere?

Da, am acceptat, deoarece Überall m-a convins sufleteşte iar pe de altă parte mi-a arătat că nu sunt singurul care activez pe linie de spionaj, ci în întreaga ţară are colaboratori oameni de încredere formaţi dintre vechi sionişti foşti conducători şi anume în Timişoara are un vechi prieten pe care l-a vizitat personal pe Weiss Lulu. În Arad, pe dr. Haber şi în Oradea a avut pe dr. Farkaş care însă a emigrat în statul Israel. În Sibiu, pe dr. Weiss şi alţii în oraşele Cluj, Iaşi, Botoşani, Fălticeni şi încă două localităţi pe care le-am uitat.

Ce instrucţiuni ţi-a dat Überall cu privire la culegerea informaţiilor?

Cu ocazia aceasta Überall mi-a spus că îl interesează orice informaţii cu caracter militar şi în mod urgent, după sosirea mea la Timişoara la 10 zile am primit o carte poştală deschisă fără expeditor de la Überall în care era scris: „Dragă prietene, vă rog nu uita a-mi expedia de urgenţă ilustratele promise".

În 5-6 februarie am primit a doua carte poştală cu un conţinut similar însă mi se cerea să vin personal şi urgent cu ilustratele promise.

Arată când i-ai dat primele informaţii lui Überall şi ce informaţii i-ai dat?

https://biblioteca-digitala.ro

Primele informaţii i le-am dat în jurul lui 15 februarie 1951 trimise personal de mine şi scrise cu mâna în limba germană, cuprinzând următoarele date despre paza frontierei româno-iugoslavă din Banatul de Sud şi anume:

a) Paza se face cu mult mai activ decât s-a făcut înainte şi se face de Reg. I Grăniceri care are reşedinţa în Orşova.

b) Pichetele de grăniceri care erau la o distanţă de 3-5 km, acum sunt la fiecare metru. Înainte erau deservite de 2-3 oameni, acum au mai mulţi.

c) La fiecare 100 metri există un observator cu puşcă mitralieră.

d) La fiecare pluton există ofiţer.

e) Grănicerii sunt foarte severi dar şi afaceri sunt imposibile.

f) Trecerile peste frontieră pentru munca câmpului sunt desfiinţate şi oamenii care au avut pământ dincolo au primit pământ din rezerve.

g) Lângă apă a rămas o zonă neutrală, necultivată de 100 m lăţime în care nu poate intra nimeni.

h) Munca câmpului se face numai ziua şi în prezenţa grănicerului care dimineaţa ia biroul populaţiei şi-l restituie seara.

i) Fiecare cetăţean din comunele de frontieră are un sigiliu special aplicat de biroul populaţiei.

j) Trecerea dintr-o comună într-alta se face numai cu anunţarea autorităţilor şi cu percheziţia bagajelor.

k) Odată cu înserarea orice circulaţie este oprită.

l) În fiecare comună mai mare există o mică unitate din armata română în unele, infanterie şi altele cavalerie cu ofiţeri respectivi.

m) Fără autorizaţie de zonă sau ordin de serviciu pentru funcţionarii publici, nimeni nu poate intra într-una din comunele de frontieră.

n) Date despre viaţa economică şi comercială şi anume în fiecare comună viaţa este foarte ieftină, preţurile sunt reduse, există cooperative în fiecare comună mai mare care sunt bine aprovizionate.

o) Cârciumile sunt toate desfiinţate.

p) Oamenii au un spirit calm şi lucrează zilnic la câmp şi recolta este bună.

q) Autorităţile colaborează cu populaţia.

r) Podurile de trecere între comunele româno-iugoslave sunt existente însă nimeni nu poate să se apropie de ele şi pe amândouă laturi sunt blocări cu stâlpi.

s) Autorităţile româno-iugoslave nu se mai întâlnesc pe pod şi comisiile mixte pentru diferite chestiuni de frontieră nu mai există.

t) Patrularea grănicerilor se face din oră în oră ziua.

Cum ai colectat d-ta informaţiile date?

80% le-am avut de la Cedomin Stoianovici, frizer din comuna Socol Raionul Moldova Nouă. Pe Cedomin îl cunosc încă din 1936 mi-a fost şi client şi frizerul şi prietenul de casă.

Informaţiile le-am cules de la acesta în casa mea, prin întrebări despre tot ce mă interesa fără însă ca el să cunoască că eu mă folosesc de informaţiile sale în scop de spionaj.

Celelalte informaţii le am de la Carpinisan Ciobadan, director la şcoala primară sârbă de stat din comuna Belobreşca, Cărpinişan Irina, învăţătoare la aceeaşi şcoală; Stancovschi Ludovic, pensionar C.F.R. din Baziaş; Petrovici croitor din com. Socol; Herman Adolf, morar în com. Susca; Adam Ilie, agricultor, com. Câmpia; Nicolici

https://biblioteca-digitala.ro

Alexandru, băcan, com. Socol; Stoianov Velimir, agricultor în Câmpia, toţi din Raionul Moldova Nouă şi pe aceştia i-am exploatat în orb vorbind cu ei în timpul consultaţiilor.

Cum ai transmis aceste informaţii?

Informaţiile le-am scris acasă în cabinetul meu seara şi în jurul zilei de 15 februarie m-am deplasat la Bucureşti şi a doua zi de dimineaţă le-am predat personal lui Überall.

Arată ce discuţie ai avut cu Überall cu ocazia predării acestor informaţii?

Überall mi-a mulţumit însă mi-a spus că se aştepta să-i dau mai multe informaţii, m-a întrebat dacă am avut cheltuieli în procurarea materialului informativ, i-am răspuns că nu deoarece materialul este cules pe gratis de la clienţii mei. Atunci mi-a spus să primesc cheltuielile de tren şi mi-a dat 4.500 lei, la plecare m-a rugat să-i aduc alt material tot din domeniul militar din Banat şi cât se poate de urgent deoarece el în decurs de o lună trebuie să plece din ţară.

Alte instrucţiuni ai primit?

Nu mi-a mai dat alte instrucţiuni cu această ocazie, însă prin jurul lui 8 martie am primit o carte poştală prin poştă în care scrie: „Prietenul d-tale pleacă definitiv între 15 şi 20 martie deci ar fi dorită o vizită de adio în jurul zilei de 16 martie."

Arată cum ai pus în practică propunerea de a culege informaţii de data aceasta?

Am căutat personal în oraş şi la periferii să găsesc ceva nou şi am reuşit într-adevăr să culeg următoarele informaţii:

- în oraşul Timişoara între cătunul Cetate şi Măhula se construiesc un grup de cazărmi uniforme compus din 12 clădiri mici;
- între cătunul Fratelia şi Timişoara se construieşte un alt grup de cazărmi similar cu cel de mai sus;
- pe calea Torontalului şi pe calea Aradului la periferia oraşului se fac cazărmi moderne şi s-au construit acelaşi tip la fiecare în timp scurt;
- lumea nu ştie şi nici eu n-am aflat dacă cazărmile sunt construite pentru armata română sau pentru armata sovietică.

(ss) Erich Haas

Declaraţie

24 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9:30 şi s-a terminat la ora 15.

În procesul-verbal din 23 iunie 1952 ai arătat că te-ai întâlnit cu Überall în 15-18 martie 1951, la Legaţie. Arată dacă te-ai mai întâlnit cu el dale această dată?

Nu m-am întâlnit cu Überall de la acea dată deoarece la 22 martie 1952 a plecat din ţară definitiv în Palestina.

Ce discuţii ai avut cu Überall în legătură cu plecare sa din ţară?

https://biblioteca-digitala.ro

Überall mi-a spus că pleacă nemulţumit din ţară pentru că n-a reuşit să realizeze emigrările aşa cum a reuşit în celelalte ţări de democraţie populară, unde emigranţi au putut pleca cu tot avutul lor. M-a rugat să colaborez şi pe mai departe cu Halevy promiţându-mi că în Israel îmi va da ajutor, să am o casă bună atunci când voi reuşi să plec din România. Tot cu această ocazie el mi-a spus că este originar din Viena şi că este un vechi social democrat.

Arată cum ai activat după plecarea lui din ţară?

Până în luna mai 1951 am lucrat cu Halevy când şi acesta a plecat din ţară, de la această dată şi până la arestarea mea am colaborat cu dr. Zalman medicul şef al Legaţiei, căruia i-am furnizat informaţii economice, politice şi militare.

Arată în ce împrejurări ai luat contact pe linie informativă cu dr. Zalman.

Încă din anul 1949 Ghiladi mi-a dat instrucţiuni ca orice eveniment mai important în legătură cu chestiuni sioniste să-i raportez lui Zalman. Până în august 1951 i-am dat unele informaţii medicale referitor la emigranţi.

În luna august 1951 m-am dus la Bucureşti şi m-am întâlnit cu dr. Zalman la Legaţie de faţă fiind şi Nusen Reghina funcţionară la registratura Legaţiei Israel. Cu această ocazie i-am dat lui Zalman următoarele informaţii?

În luna iulie în timp ce eu mă aflam la băi s-a făcut o percheziţie domiciliară lui Schlesinger Ladislau al doilea medic al Legaţiei Israel, sub pretextul că se caută medicamente ascunse, în realitate însă s-a căutat arhiva şi corespondenţa lui şi că s-a ridicat un notes cu diferite prenotări, plus o copie de pe un ordin dat de dr. Zalman, în care era vorba despre evreii bolnavi care nu au voie să intre în Palestina. Informaţii date de dr. Schlesinger.

După ce i-am făcut raportul de mai sus, Zalman m-a întrebat ce ştiu în legătură cu dislocările efectuate în iunie 1951 de la graniţa Iugoslaviei, la care eu i-am dat următoarele informaţii:

- între 13-15 iunie 1951 în comunele de lângă frontiera cu Iugoslavia în zona l-a egală cu 20 km. distanţă de la frontieră s-au făcut dislocări de populaţie şi anume: au fost scoşi indiferent de naţionalitate şi religie toţi foştii naţional ţărănişti şi liberali conducători, legionari, cuzişti, hitlerişti, afacerişti, cârciumari, diferiţi indivizi amestecaţi în trecutul lor în treceri frauduloase de frontieră, chiaburi şi membrii de familie a celor plecaţi din ţară;
- modul cum s-a procedat la ridicarea oamenilor şi cum sau făcut îmbarcările;
- averea lor ce n-a putut fi luată a fost despăgubită de stat;
- modul cum sau purtat autorităţile cu oamenii în timpul îmbarcării şi în timpul transportului lor;
- despre starea de spirit în legătură cu acest eveniment al populaţiei care a rămas şi a celor ce au fost dislocaţi;
- informaţiile le-am cules personal la faţa locului fiind şi eu numit într-o comisie de dislocare ca medic. Zalman mi-a mulţumit şi mi-a spus să trece mai des pe la legaţie.

Ce alte informaţii i-ai dat lui Zalman?

Alte informaţii cu caracter de spionaj conştient n-am dat lui Zalman şi nici el nu mi-a cerut.

Arată cum ai ţinut legătura cu Zalman până la data arestării?

https://biblioteca-digitala.ro

Cu Zalman m-am întâlnit foarte des în localul Legaţiei cu fiecare ocazie când veneam la Legaţie. Am purtat corespondenţă cu el prin curierii din cei ce emigrau. De două ori m-am întâlnit cu el la locuinţa sa din Calea Călăraşi nr. 21, Bucureşti.

Ce discuţii ai avut cu dr. Zalman în legătură cu activitatea de spionaj desfăşurată de dumneata sau alţii în perioada cât aţi conlucrat împreună?

De multe ori am constatat că el ştie despre activitatea mea de spionaj şi a lui Weiss Lulu, acest lucru nu s-a făcut direct, ci indirect, prin întrebări, Te mai duci sus, ai fost sus, azi n-ai avut treabă sus, adică la diplomaţii Legaţiei. De Lulu Weiss mi-a spus de două ori, mai merge Lulu Weiss la diplomaţi, eu i-am spus că merge dar cu mult mai rar.

În primăvara anului 1951, aflându-mă în biroul său, dr. Zalman mi-a spus fiind iritat că ministrul Überall îi cere ca să folosească toţi medicii din provincie ai Legaţiei ca informatori, dânsul s-a opus şi mi-a spus că a refuzat acest ordin şi că dacă are nevoie de informaţii să se folosească de informatorii lui însă medicilor să le dea pace, a mai adăugat că el crede că propunerea făcută de Überall este opera lui Halevy.

Ce alte servicii v-aţi făcut reciproc în perioada colaborării până la arestarea dumitale?

În afară de chestiunile pur sanitare nu ne-am făcut nici un serviciu. În legătură cu aceste chestiuni, dr. Zalman a ştiut semnele convenţionale pe care eu le-am trecut pe certificatele medicale (chestionare). Informaţii secrete de stat i-am furnizat numai în august 1951, şi ultima întâlnire pe care am avut-o în locuinţa sa din 25 ianuarie 1952, am discutat chestiuni referitoare la noile arestări.

Arată care a fost motivul întâlnirii dintre dumneata şi el în casa sa şi ce chestiuni aţi discutat cu această ocazie?

În ziua de 15 ianuarie 1952, văzând că sunt urmărit n-am cutezat să mă duc la Legaţie şi dorind să am informaţii sigure cu privire la noile arestări m-am dus la dr. Zalman acasă. Cu această ocazie i-am spus că Reiter Carol, Weiss Lulu şi eu, suntem puţin nervoşi deoarece suntem urmăriţi şi am auzit că dintre funcţionarii legaţiei s-au făcut arestări şi am vrea ca să ştim care este adevărul, dr. Zalman mi-a spus că ştie că parte dintre persoanele care lucrau la Legaţie au dispărut de la domiciliu şi anume: Weiss Moshe, Fleischer Ezra, Hirsch Zoltan şi Nusen Reghina. După această discuţie l-am rugat să transmită lui Cohen ataşat al Legaţiei că noi n-am fost arestaţi, dr. Zalman m-a oprit din discuţie spunându-mi că nu vrea să audă şi să transmită această chestiune. La plecare, i-am spus că eu am fost urmărit până la casa sa şi e bine să luăm măsuri de precauţie şi ne-am înţeles ca la plecare eu să ies primul şi să plec în partea dreaptă spre centrul oraşului, iar el spre stânga puţin mai târziu, direct spre legaţie, lucru ce s-a şi făcut, de atunci nu l-am mai întâlnit deoarece peste două săptămâni am fost arestat.

Arată cu ce alte persoane ai avut legături la Legaţie după plecarea lui Halevy şi până la data arestării dumitale?

Între luna mai şi până la arestarea mea am avut legături cu patru persoane: primul a fost Dolfi, funcţionar în biroul paşapoartelor, polifuncţionar în biroul vizelor, Brener intendentul Legaţiei şi un funcţionar tânăr de statură mică cu semiperciuni şi încă un funcţionar brunet, înalt, de 26-30 ani în biroul registraturii. De asemeni, am avut legături cu ministrul Niv Baruch şi cu ataşatul Legaţiei, Cohen Eliezer.

Arată ce legături ai avut cu fiecare în parte?

https://biblioteca-digitala.ro

Pe Niv Baruch l-am cunoscut în cursul lunii octombrie 1951, când m-am dus să iau contact, cu această ocazie m-am prezentat, am stat două minute de vorbă, m-am prezentat, iar el m-a primit rece mi-a spus că a auzit de mine şi m-a rugat să-l vizitez cu altă ocazie. După această întrevedere l-am revăzut la începutul lunii ianuarie 1952 în biroul său. Cu această ocazie am stat mai mult de vorbă şi am discutat chestiuni privitoare la felul evenimentelor întâmplate în cadrul Legaţiei şi anume: Niv a început să-mi povestească că, cunoaşte activitatea pe care eu am desfăşurat-o şi apoi a început să-mi spună că s-au făcut multe arestări în R.P.R. şi că, cauza acestor arestări sunt rezultatul greşelilor comise de precedesorii lui care au lucrat prost şi că nici unul din cei arestaţi n-au fost arestaţi pentru activitate ilegală sub conducerea sa şi că tot timpul cât el va fi în Legaţie nu se va întâmpla cazuri similare. Mi-a mai spus că e la curent cu dispoziţia luată de Überall de a fi numit Weitzel Dezideriu ca legătură cu Legaţia în cazul unei eventuale arestări. La plecare mi-a spus să transmit salutări lui Weiss Lulu şi lui Reiter Carol şi m-a rugat să mai vin pe la el, i-am răspuns că Weiss Lulu şi Reiter Carol sunt urmăriţi şi nu vor veni, iar eu voi veni foarte rar numai când voi fi chemat, de atunci nu l-am mai văzut pe Niv.

Pe ataşatul Legaţiei, Cohen, l-am cunoscut în ianuarie 1952 în biroul lui unde m-am dus pentru a-l cunoaşte. Cu el am schimbat câteva cuvinte de cunoştinţă a transmite salutări prietenilor mei şi ne-am despărţit, de atunci nu l-am mai văzut.

Pe Dolfi l-am cunoscut în biroul administrativ al Legaţiei în august 1951 şi n-am discutat cu el nimic în afară de faptul că m-a rugat să-i vând servieta mea. L-am refuzat atunci să-i dau servieta mea şi în octombrie i-am cumpărat o servietă pe care i-am dat-o, şi din cauză că el între timp îşi cumpărase servietă am dat-o lui Poli.

Pe Poli l-am cunoscut încă din Timişoara pe vremea când era haluţ în gruparea Dror-Habonim, în 1945, cu acesta n-am avut alte legături.

Pe funcţionarul tânăr pe care nu ştiu cum îl cheamă, l-am cunoscut în octombrie 1951, în biroul vizelor la Legaţie, unde aşteptam să primesc viza pe paşaportul mătuşei mele. La un moment dat, acest tânăr m-a întrebat fără nici o introducere dacă ştiu ce s-a observat în Timişoara în legătură cu manevrele militare, eu i-am răspuns scurt, a fost multă armată şi români şi sovietici trecând prin oraş şi că piaţa a fost mai scumpă timp de o săptămână deoarece ţăranii n-au putut veni cu produsele lor din cauză că drumurile au fost ocupate.

Cum ai dat dumneata asemenea informaţii unui tânăr pe care nici nu-l cunoşteai?

Am fost frapat de îndrăzneala lui şi fără să-mi dau seama, pripit i-am şi răspuns după aceasta mi-am dat seama că am procedat greşit.

Arată ce legături ai avut cu ceilalţi arătaţi mai sus?

Acel funcţionar în etate de 26-30 ani, tot în octombrie 1951 aflându-mă în unul din birouri m-a întrebat dacă am date exacte şi complete despre evreii ce au fost dislocaţi fără să mai discut cu el şi alte chestiuni.

Pe Brener l-am cunoscut încă din 1949 prin alt funcţionar al Legaţiei, cu acesta n-am avut nici un fel de legături până în anul 1951 sfârşitul lunii octombrie când Weiss Lulu m-a rugat să predau lui Zwy Loker consilier al Legaţiei Israel o stofă de vară de 3 metri. Negăsindu-l pe Zwy Loker la Legaţie şi auzind că este bolnav am predat acea stofă lui Brener cu rugămintea s-o predea lui Zwy Loker, cu menţiunea că este trimisă de Weiss Lulu din Timişoara.

În afară de această chestiune, n-am avut alte legături cu el.

Cine este Zwy Loker şi ce legături ai avut cu acesta?

https://biblioteca-digitala.ro

Ştiu că Zwy Loker, este consilier al Legaţiei Statului Israel, eu personal nu l-am cunoscut deşi luasem contact de trei ori. În luna august 1951 Lulu Weiss m-a însărcinat să-l vizitez pe Zwy Loker la Legaţie, deoarece el doreşte să-l cunoască şi să iau legătura cu el fără să-mi spună în ce scop, mi-a adăugat numai că Zwy Loker este avocat a emigrat în Palestina din Iugoslavia din oraşul Novisad şi este membru al Mapai-ului. În acest scop l-am căutat de trei ori dar niciodată nu l-am găsit, lucru pe care l-am raportat lui Weiss Lulu.

Mai sus arăţi că ai furnizat informaţii la doi tineri din Legaţie fără să-i cunoşti, arată care este adevărul în această afirmaţie?

Adevărul este aşa cum l-am spus eu.

Putea cineva care habar n-avea cu ce te ocupi dumneata să-ţi ceară date exacte şi precise cu privire la dislocările de care ai vorbit?

Toţi din Legaţie ştia că sunt din Timişoara şi că sunt medicul Legaţiei, eu nu i-am cunoscut pe toţi, însă ei m-au cunoscut deoarece mă duceam des în biroul vizelor. Întrebările puse de aceşti tineri privitoare la informaţiile arătate nu le-am dat atenţie şi nici n-am cunoscut scopul pentru care ei s-au informat. Părerea mea este că cel ce m-a întrebat despre dislocări a vrut să cunoască numele şi numărul evreilor dintre cei dislocaţi, al doilea tânăr cred că m-a întrebat de curiozitate în legătură cu manevrele de toamnă, iar eu am făcut o prostie deoarece i-am răspuns fără să-mi dau seama şi nici nu l-am întrebat pentru ce se interesează.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

24 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 21:10 şi s-a terminat la ora 23:30

Care au fost motivele care te-au determinat să lucrezi informativ în folosul serviciului de spionaj organizat de Legaţia Israel în ţara noastră?

Din copilăria mea am fost educat într-o direcţie de mici afaceri pe picior, şi, încet-încet, pentru mine n-a contat decât interesul material şi tot ce putea să-mi aducă un venit aşa un folos, astfel, în 1938, deşi eram conştient că Frontul Renaşterii Naţionale era o organizaţie profascistă cu caracter naţional şi antisemit totuşi m-am înscris şi am activat în această organizaţie, pentru a-mi menţine postul pe care-l aveam în timpul războiului antisovietic. Influenţat de Kauftheil am devenit un sionist activ în cercul căruia am putut să fac afaceri în bursa neagră şi să-mi câştig popularitate în Timişoara. În schimb i-am furnizat informaţii, după 23 august 1944 am continuat să mă ocup de afaceri negre, drum ce m-a dus la Legaţia Statului Israel, unde am continuat afacerile sale de transferuri.

(ss) Erich Haas

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

23 iunie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 20:30 și s-a terminat la ora 12:30

În procesul-verbal din 20 Iunie 1952 ai arătat că în 15-18 martie 1952 i-ai predat lui Überall o serie de informații militare, unde i-ai dat acele informații și cum i le-ai dat?

Informațiile i le-am dat în scris în biroul său și le-am comentat verbal, cum le-am cules. După ce el a scris în notesul său informațiile copiate în întregime de pe hârtia scrisă de mine a rupt acea hârtie și a ars-o și mi-a spus că și celelalte note pe care i-am dus le-a ars după transcriere, pentru a putea șterge orice urmă care eventual ar putea să-mi cauzeze neplăceri.

În urma acestei discuții eu l-am întrebat dacă crede că ar fi vreun pericol de arestare în ce privește persoana mea, iar el mi-a răspuns că nu crede să fie noi arestări și mai ales în provincie, vrând să mă liniștească.

Arată detaliat discuția ce a-ți avut-o cu privire la o eventuală arestare a dumitale?

Eu l-am întrebat dacă în cazul că totuși se întâmplă să fim arestați persoanele care am conlucrat cu Legația toți în aceiași zi, care este procedeul ce ar urma.

Überall a deschis un notes a căutat la pagina Timișoara și mi-a spus că în cazul unei eventuale arestări în același timp privind pe subsemnatul, Lulu Weiss și pe Reiter Carol, atunci să-i spun dacă îl cunosc pe un optician cu numele de Weitzel Dezideriu din Timișoara, care ne va înlocui.

Arată cum ai fi putut să-l anunți pe acest Weitzel dacă s-ar fi produs arestarea dumitale și a celorlalți pe care i-ați prevăzut?

Überall m-a întrebat dacă îl cunosc pe Weitzel și dacă corespunde pentru a rămâne în locul nostru. Eu i-am răspuns imediat că îl cunosc de 20 ani, suntem prieteni intimi și locuim în aceiași clădire, este un vechi sionist, n-a fost în conducerea mare, însă este om de încredere, în plus poate să-și mascheze activitatea venind la București, având în cartierul Dudești o soră măritată cu un român creștin, n-are nevoie de hotel de fișe, poate veni oricând în București și chiar s-o folosească și pe sora sa trimițând-o la Legație, care deja ea a mai fost la Legație în legătură cu chestiuni despre un frate al ei mort în armata Palestiniană.

După ce i-am dat aceste relatări Überall s-a bucurat și mi-a spus că am fost bine propus fără a-mi spune numele celui care m-a propus.

Tot cu această ocazie, Überall m-a rugat ca eu personal să păstrez acest secret până când eu voi simți momentul oportun de al anunța pe Weitzel.

Ce anume trebuia să facă în legătură cu această chestiune și ce ai făcut?

Überall mi-a dat o însărcinare fixă concretă să-l avizez pe Weitzel, că în momentul când noi toți trei vom fi arestați să plece cu primul tren la București, să i-a contact cu o persoană prezentă la Legație mai mare în grad de la care va primi instrucțiuni. La începutul lunii ianuarie 1952, auzind că la București sau făcut noi arestări, considerând că este momentul să-l anunț pe Weitzel, am și procedat la executarea misiunii primite de la Überall și în cursul unei zile l-am chemat pe Weitzel Dezideriu în casa mea prin fetița mea Mia. Cu această ocazie i-am comunicat că am ordin verbal de la Überall despre care știa acum și Niv

https://biblioteca-digitala.ro

Baruch, ministrul actual al Legaţiei, în legătură cu o misiune pentru el şi i-am spus că în cazul când eu, Weiss Lulu, Reiter Carol, eventual şi alţii vom fi arestaţi în acelaşi timp, dânsul are obligaţiunea să anunţe imediat Legaţia Israel din Bucureşti, persoana cea mai înaltă în grad despre arestările noastre şi acolo va primi noi dispoziţii. Weitzel a fost de acord şi l-am rugat după aceasta să ţină chestiunea în secret şi să ţină contact permanent cu mine.

În ziua de 12 februarie 1952 l-am chemat pe Weitzel acasă la mine şi i-am comunicat că Weiss Lulu a fost arestat în aceiaşi zi dimineaţa de Securitate precum şi Reiter Carol a fost ridicat de la domiciliul său de către Miliţie în legătură cu chestiuni de dosire de aur şi că eu aştept din moment în moment să fiu arestat, el să fie atent şi în cazul când observă sau aude despre arestarea mea să plece la Bucureşti. În aceiaşi noapte am fost arestat şi în închisoare am auzit că şi Weitzel Dezideriu a fost arestat în aceiaşi noapte de Securitate.

De când şi prin cine l-ai cunoscut pe Weitzel Dezideriu?

L-am cunoscut pe Weitzel Dezideriu prin fratele său, Felix, în 1918, în casa părintească, ei fiind prieteni intimi, de aceeaşi vârstă şi veneau des la noi în casă.

Ce raporturi au existat între dumneata şi el?

Până în anul 1942-1943 n-au existat relaţii între noi, întâlnindu-l la doi-trei ani odată întâmplător în 1942-1943 Weitzel s-a mutat în aceiaşi clădire cu mine în Timişoara. Scurt timp după mutarea sa în Timişoara în aceiaşi clădire cu mine am devenit prieteni intimi văzându-ne reciproc şi introducându-l în cercurile mele. Prietenia dintre noi a durat până la arestarea mea.

Arată ce servicii ţi-a făcut Weitzel Dezideriu până în momentul când i-ai încredinţat misiunea arătată?

În 1945-1947 Weitzel m-a ajutat la executarea vizitelor medicale în localul „Ichudului" a acelor emigranţi din acea epocă. Ajutorul a constat din menţinerea ordinii, spălarea mâinilor înainte de vaccinare, etc. Alte servicii nu mi-a făcut.

Ce discuţii ai avut cu el în legătură cu activitatea ce ai desfăşurat-o în folosul Legaţiei?

În primăvara anului 1951, încet-încet l-am pus în cunoştinţă cu faptul că sunt informatorul Legaţiei şi că pentru acest lucru mă duc des la Bucureşti.

Arată discuţia pe care ai avut-o prima dată cu Weitzel despre acest lucru şi cum au evoluat aceste discuţii?

În primăvara anului 1951 după convorbirea mea cu Weitzel, l-am întrebat dacă nu are vreun comision pentru Bucureşti, iar el mi-a răspuns că da şi m-a rugat să mă duc până la sora lui să văd ce face. Cu această ocazie el mi-a spus că prea des mă duc la Bucureşti şi m-a întrebat de ce călătoresc aşa de des. Eu i-am răspuns că sunt informatorul Legaţiei că, câte odată eu mă duc să predau diferite rapoarte sau să primesc misiuni fără ai spune acum cu cine am legături, dânsul mi-a răspuns că el deja ştie că am legături cu Legaţia de atunci când am auzit că eu pun viză pe cereri de certificate.

Tot cu această ocazie el mi-a destăinuit că de un timp Reiter Carol vine săptămânal şi chiar şi mai des în atelierul lui din str. 6 martie nr. 12, apoi mai vine destul de des Engel Andrei fotograf, Fried Leo şi alţi foşti conducători sionişti, unde discută chestiuni de informare reciprocă despre ştirile primite din Palestina şi despre emigrări unde au şi cetit

https://biblioteca-digitala.ro

diverse corespondenţe, apoi mi-a spus că el ar dori, ca această întâlnire să nu se mai facă în atelierul său deoarece bănuieşte că aceştia ar putea să fie urmăriţi până la atelierul său şi într-o zi o să aibă neplăceri. Eu i-am răspuns că are dreptate şi că voi căuta să vorbesc şi eu ca dânşii să caute alt loc, însă Weitzel n-a fost de acord, iar cei de mai sus s-au întâlnit şi pe mai departe până la arestarea sa.

În iarna 1951 a venit în casa mea şi în cadrul discuţiilor am discutat şi chestiuni în legătură cu activitatea mea informativă. Weitzel întrebându-mă cu cine am legături la Legaţie, eu i-am răspuns că pe cei din conducerea Legaţiei îi servesc cu informaţii despre situaţia din Banat tot ce mi se cere, cu cei mici n-am nici o legătură şi nici nu-i cunosc. După această discuţie l-am rugat să păstreze secretul acestei discuţii, iar el mi-a promis că nu va discuta cu nimeni.

În ce scop i-ai spus că eşti informatorul Legaţiei Israel?

Am vrut să-l pregătesc în activitatea de spionaj, deoarece ştiam că el va urma în locul meu, însă am observat din discuţiile noastre că el deja ştia în parte despre activitatea mea.

Arată ce ştia Weitzel despre activitatea dumitale?

Din felul cum a vorbit şi de siguranţa cum a vorbit în legătură cu activitatea mea, prin întrebările pe care mi le-a pus, mi-am dat seama că el nu e străin de această activitate.

Ce întrebări ţi-a pus Weitzel?

Weitzel m-a întrebat direct cu cine am legături la Legaţie, celelalte întrebări nu mai mi le aduc aminte.

Ce alte chestiuni ai discutat cu Weitzel?

Am discutat diferite chestiuni sioniste şi de emigrare, chestiuni economice, financiare şi despre viaţa economică din Palestina, având amândoi ştiri prin scrisori din Palestina.

Până la arestarea dumitale ce chestiuni aţi mai discutat despre Legaţia Israel?

Nimic în afară de cele arătate.

Când i-ai vorbit despre Niv şi ce anume i-ai vorbit?

În ianuarie 1952 i-am spus lui Weitzel că despre misiunea ce i-am dat-o ştie şi ministrul Niv.

Despre ce alte persoane ai vorbit cu Weitzel?

Am vorbit numai despre Überall şi Niv. Despre alţi n-am vorbit nimic.

Ce mai ştii despre Weitzel Dezideriu?

Ştiu că are un cumnat Beches fratele soţiei sale, specialist în textile, membru de partid, şi că are funcţie la Ministerul Industriei Uşoare ori la o fabrică mare de textile; ei sunt în relaţii foarte bune familiare.

(ss) Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

1 iulie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20:25 şi s-a terminat la ora 24:30

În procesul-verbal de interogatoriu anterior ai arătat că după 1944 ai continuat activitatea de spionaj cu Ghiladi ofiţer de emigrare al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti. Ancheta îţi cere să arăţi în ce împrejurări ai ajuns în legătură cu acesta?

Pe la mijlocul lunii noiembrie 1949, intenţionând să fac o călătorie la Legaţia Statului Israel din Bucureşti am luat legătură cu Kaufteil Ernest, mi-a spus cu această ocazie să iau legătura cu Ghiladi David căruia să-i transmit salutări din partea lui.

La 1 decembrie 1949 deplasându-mă la Bucureşti pentru a interveni pentru scoaterea certificatelor de intrare în Statul Israel pentru rudele mele, am luat legătura cu medicul şef al Legaţie anume dr. S. Zalman căruia pe lângă chestiunile medicale i-am spus că vreau să scot şi unele certificate de intrare în Statul Israel pentru rudele mele. Dr. Zalman mi-a spus că în legătură cu aceasta să mă adresez lui Ghiladi David care este ofiţerul Legaţiei cu emigrările. După aceasta m-am prezentat la Ghiladi David.

Ce ai discutat cu Ghiladi David cu această ocazie?

În afară de discuţiile pe care le-am avut cu el în legătură cu certificatele, Ghiladi David mi-a spus că are cu mine şi alte chestiuni de discutat spunându-mi că ei au vorbit în Legaţie mai de mult despre mine în privinţa colaborării şi eu să devin înlocuitorul lui Kaufteil Ernest sau Izrael Elemer pe linie de întocmire de rapoarte informative din care eu am înţeles că este vorba de spionaj. Mi-a spus că eu voi primi instrucţiuni în privinţa întocmirii rapoartelor precum şi anumite însărcinări. De asemeni, mi-a cerut să-i dau şi informaţii cu această ocazie din domeniul economic şi politic.

Eu am acceptat în mod conştient şi m-am angajat să continui activitatea mea cu el.

Ce instrucţiuni ai primit de la Ghiladi David în vederea continuării activităţii de spionaj?

În vederea continuării activităţii de spionaj am primit de la Ghiladi David următoarele instrucţiuni: Nu voi primi niciodată instrucţiuni scrise şi nici eu la rândul meu să nu transmit rapoarte scrise şi să comunic numai verbal. În cazul când totuşi va fi nevoie să întocmesc raport scris, acest lucru-l voi face numai în Bucureşti şi numai în interiorul legaţiei.

Mi-a mai spus că s-ar putea să fiu solicitat şi de alte persoane din cadrul Legaţiei, să le furnizez informaţii eu să le dau însă fără să arăt cui i-am mai furnizat şi ce anume informaţii i-ai mai dat.

Mi-a spus că activitatea mea să o desfăşor sub aspectul medicului Legaţiei pentru ca în felul acesta să maschez adevărata mea misiune precum şi călătoriile pe care le voi face la Bucureşti.

Tot cu această ocazie mi-a spus că ei mai au colaboratori intimi în Timişoara pe Kaufteil Ernest şi Izrael Elemer dar care în curând va părăsi ţara plecând în Palestina.

De asemeni, mi-a spus că mai au şi pe Weiss Ludovic (Lulu) care este un colaborator intim şi de asemeni, Reiter Carol dar care vine mai rar la Bucureşti însă care colaborează între ei.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce informaţii i-ai furnizat lui Ghiladi David?

Lui Ghiladi i-am furnizat informaţii în legătură cu numărul populaţiei din Timişoara spunându-i că Timişoara are circa 120.000-140.000 locuitori dintre care 10-12% sunt evrei iar dintre aceştia 1/3 se ocupă serios de chestiunea emigrărilor, o altă treime este nehotărâtă iar cealaltă este hotărâtă să rămână în R.P.R.

La cererea lui i-am făcut o descriere a spiritului antisemit în rândul populaţiei.

De asemeni, i-am făcut un raport verbal despre activitatea propagandistică a foştilor conducători sionişti pentru emigrare şi contra propaganda C.D.E. în legătură cu aceasta.

Aceste informaţii au fost culese din constatări proprii şi i le-am furnizat lui Ghiladi David verbal în biroul lui de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Alte informaţii nu i-am mai furnizat lui Ghiladi David deoarece acesta la scurt timp a plecat din ţară înapoindu-se în Palestina.

Când l-ai întâlnit ultima dată pe Ghiladi David şi ce ai discutat cu el?

Ultima dată m-am întâlnit cu Ghiladi David la sfârşitul lunii ianuarie sau începutul lui februarie 1950, la Legaţie. Cu această ocazie Ghiladi David mi-a comunicat că este rechemat în Palestina şi la 28 februarie 1950 va pleca din ţară.

Cu această ocazie mi-a mulţumit pentru serviciile aduse prezentându-mi pe Schorr Mordehai cu care să continui activitatea mea.

Tot atunci Ghiladi David m-a pus să-i comunic lui Weiss Ludovic (Lulu) ca să vină el înainte de data plecării lui din ţară pentru că are să-i facă comunicări înainte de plecare.

Ce informaţii i-ai furnizat lui Schorr Mordehai şi până când ai întreţinut legături de spionaj cu acesta?

Cu Schorr Mordehai am întreţinut legături până în luna mai 1950 când acesta a părăsit R.P.R. fiind rechemat în Statul Israel.

Lui Schorr Mordehai i-am furnizat informaţii în legătură cu emigrarea în Palestina a acelora care au fost membrii P.M.R. sau conducători mai importanţi în C.D.E. dând date despre ei.

Date în legătură cu starea de spirit a populaţiei faţă de dispoziţiile Guvernului R.P.R. în legătură cu sistarea primiri de cereri pentru paşapoarte de emigrare.

La fel un raport în care eu am propus ca Legaţia să ia măsuri şi să intervină la locurile în drept pentru că să aibă întâietate la emigrare cei care au fost încadraţi în organizaţiile sioniste şi să nu se admită emigrarea celor care au fost sau sunt membrii P.M.R. De asemeni, am cerut printr-un raport ca pe lângă chestionarul medical să se întocmească de către medic şi o fişă informativă a fiecărui candidat la emigrare.

Toate aceste informaţii au fost transmise prin rapoarte scrise dintre care o parte au fost redactate în cabinetul meu, în ziua plecării iar altă parte în sediul Legaţiei din Bucureşti. Toate au fost predate de mine lui Schorr Mordehai în biroul său de la Legaţie precum şi la Consulat.

După plecarea lui Schorr Mordehai, mi-am continuat activitatea de spionaj cu Halevy Eliezer primul secretar al Legaţiei Israelului din Bucureşti.

Cum ai ajuns în legătură cu Halevy?

Când au fost încă în R.P.R., Ghiladi şi Schorr Mordehai eu am cerut acestora dacă este posibil să primească ajutor evreii săraci candidaţi la emigrare. Aceştia mi-au spus că cu această problemă se ocupă Halevy direct şi, în consecinţă, să mă prezint la el pentru acest

https://biblioteca-digitala.ro

lucru. În urma acestui fapt încă în luna ianuarie 1950 m-am prezentat la Halevy pentru chestiunea ajutorului. În acest fel am ajuns în legătură cu Halevy Eliezer.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

16 iulie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 11.

În procesul-verbal încheiat în ziua de 25 iunie a.c. ai arătat că la una din întâlnirile pe care le-ai avut în cursul lunii ianuarie 1951 cu Lulu Weiss, i-ai spus că d-ta furnizezi informaţii militare legaţiei. Arată cu ce persoane de la legaţie i-ai spus că ai legătură pe linie informativă?

Nu am numit nici o persoană din legaţie cu care am legături pe linie de spionaj.

Acesta este adevărul?

Adevărul este că în discuţia avută cu Lulu Weiss i-am spus că am primit însărcinarea de la Halevy de a-i furniza informaţii.

De ce ai căutat sa minţi şi în ce scop ai minţit?

Am minţit, deoarece am vrut să-l acopăr pe Lulu Weiss.

Arată d-ta tot ce ai omis să arăţi până în prezent lui Lulu Weiss?

Ştiu că Weiss Ludovic (Lulu) s-a născut dintr-o familie de comercianţi bogaţi din oraşul Oraviţa, unde tatăl lui era participant la o bancă. După primul război mondial, a cumpărat o mare clădire în Timişoara IV, str. Froebl nr. 41, unde a locuit şi părinţii săi drept chiriaş, unde a locuit şi Szende Ştefan – directorul Ichud-ului în Ardeal, care a fugit peste graniţă cu ajutorul Legaţiei.

Ştiu că prima dată, m-am cunoscut cu Lulu, în Timişoara, unde tatăl dânsului mi-a prezentat pe feciorii săi. Lulu era elev de clasă superioară şi eu dr. tânăr în Timişoara.

Raporturile mele cu Lulu Weiss din anii 1923-1934 erau ca simplă cunoştinţă, ne-am mărginit la salutări, sau la folosirea telefonului lui Lulu, atunci când veneam din provincie la părinţii mei din Timişoara.

După mutarea mea în oraşul Timişoara, în iarna 1940 până în iarna 1944, m-am întâlnit ocazional cu Lulu Weiss şi totdeauna am discutat chestiuni familiare reciproce.

Cu ocazia deschiderii Ichud-ului, ne-am văzut mai des în cadrul cercurilor conducătoare din gruparea Ichud-ului, unde Lulu Weiss era membru în comitetul de conducere, iar eu eram conducătorul serviciului medical.

Raporturile mele cu Lulu în tot timpul existenţei Ichud-ului din 1945-1948 au fost tot în legătură cu buna funcţionare a Ichud-ului. Discutam în acest sens despre propagandă sionistă pentru emigrări, strângerea fondurilor pentru Keren Kayemet, reeducarea tineretului, ajutorarea haluţimilor.

După desfiinţarea Ichud-ului în iarna 1948, la o săptămână, m-am întâlnit ocazional cu Lulu Weiss, în locuinţa lui Maler Mauriciu, care era considerat şi după desfiinţarea

https://biblioteca-digitala.ro

Ichud-ului conducătorul acestei grupări şi conducător ilegal al mişcării sioniste pe mai departe.

Cu ocazia acestei întâlniri, am aflat că şi alţi foşti conducători şi alte persoane importante din cadrul Ichud-ului, vin regulat la Maler pentru a discuta, raporta şi cere instrucţiuni pentru a continua activitatea sionistă ilegală după desfiinţare.

A fost la dânsul Lang cred că Ştefan, care domiciliază în Timişoara Cal. Dorobanţilor, Staţia Fabrica, care el locuieşte în casă proprie, a mai fost cumnatul, dr. Schlesinger care este epitropul comunităţii evreieşti din Timişoara, care locuieşte în str. Balaş între numele 30-4, Lulu şi cu restul au plecat toţi din ţară. Maler în cadrul întâlnirilor avute în timpul serii cu mine şi persoanele arătate mai sus, de circa 6-7 ori, mi-a dat instrucţiuni că trebuie continuată propaganda sionistă de la om la om, şi propaganda pentru emigrare. Cu Lulu Weiss m-am întâlnit în locuinţa lui Maler, la începutul anului 1949, tot ocazional, şi atunci hotărât, ca pe viitor noi doi să ne întâlnim mai des.

În primăvara anului 1949, Haufter m-a vizitat acasă în Timişoara, şi mi-a comunicat că sunt ales medicul legaţiei, fiind propus de el, în înţelegere cu Lulu Weiss, deoarece au fost victime activităţii sioniste, fiind dat afară din această cauză, de la fabrica de bere de unde era medic.

Cam în martie-aprilie 1949, Kaufter, m-a făcut atent că de câte ori vin la Bucureşti, să trec mai întâi pe la Lulu Weiss, şi să-l întreb, dacă are scrisori sau comunicări din partea Legaţiei Statului Israel, iar la legaţie să întreb dacă au ceva pentru Lulu Weiss sau scrisori, sau alte comunicări. Kautfeter m-a făcut atent ca să nu vorbesc niciodată nimic despre cele aflate în Legaţie, pentru că orice divulgare de secrete, ari fi pentru mine un pericol foarte mare, iar pentru Legaţie ar fi un act de blam, dacă aşi fi prins că fac fapte ilegale, ca transmiterea de corespondenţă cu caracter de spionaj. În ultimele zile din noiembrie 1949, am vizitat pe Lulu Weiss şi i-am spus că peste câteva zile plec la Bucureşti la legaţie şi dacă vrea să comunice ceva sunt dispus să transmit.

Totodată Lulu m-a făcut atent că transmiterea oricărei scrisori pentru legaţie este un lucru ilegal. Cu această ocazie, am primit de la el un tabel, în care erau trecute persoanele care aveau nevoie de certificat de intrare în Statul Israel, iar eu i-am spus că am şi eu un tabel despre rudele mele şi voi încerca să aduc certificatele cu mine.

Înainte de plecarea mea la Legaţie, m-am întâlnit cu Kaufter la mine acasă, cu care ocazie Kaufter mi-a spus că Lulu este informatorul legaţiei şi este bine văzut la legaţie şi este chiar omul de încredere al guvernului, iar eu mă servesc totdeauna de Lulu Weiss.

La 1 decembrie 1949, când am fost la Legaţia Statului Israel, unde ofiţerul de emigraţie al legaţiei Ghiladi David, m-a cooptat ca informator.

După ce i-am dat câteva informaţii cerute, cu caracter economic şi social, mi-a spus ca să cer instrucţiuni de la Lulu Weiss, privitor la întocmirea tabelelor despre evreii care merită să primească certificate de intrare în Statul Israel.

În ziua de 2 sau 3 decembrie 1949, m-am întâlnit din nou cu Lulu în locuinţa lui şi i-am comunicat însărcinarea primită din partea lui Ghiladi, referitor la punerea vizelor pe certificate, prin semne convenţionale, întocmirea tabelelor de emigrare şi că am fost cooptat de a furniza informaţii la legaţie şi i-am comunicat chiar textul informaţiilor furnizate de mine la care Lulu mi-a răspuns că informaţiile sunt foarte bune, iar când m-oi mai duce, să nu mai merg cu pachetul de certificate.

Din decembrie până în februarie, am mai fost de 2-3 ori la legaţie şi totdeauna am dus cu mine şi un tabel de emigrare a lui Lulu Weiss.

https://biblioteca-digitala.ro

În aprilie 1950, m-am întâlnit cu Lulu Weiss la Legaţie în hol, unde era în aşteptare, împreună cu Auscher, ca să fie primit de Mordehai.

Lulu mi-a spus că aşteaptă de mult ca să fie primit la Mordehai în audienţă cu Auscher, pentru a preda cele aduse cu el în servietă şi că Mordehai refuză orice primire.

Lulu mi-a spus că dacă nu e primit, va rămâne şi mâine, deoarece a adus cu mult risc, lucrurile din servietă pentru transfer, la care şi eu am spus că şi eu am transferat bani în Statul Israel prin Mordehai.

În mai, m-am întâlnit cu Kaufter în locuinţa mea şi cu care ocazie el mi-a spus că va pleca în curând în Statul Israel.

Cu această ocazie, mi-a mai spus că Lulu Weiss este informatorul nr. 1 din Banat, cu care îmi propunea să am o colaborare pe linie de spionaj, şi în orice alte chestiuni deoarece Lulu este un om cu multă încredere.

Tot în mai 1950, ştiu că Lulu a fost la Legaţie, pentru a lichida unele chestiuni cu Mordehai, care pleacă în Israel.

După ce s-a întors la 3-4 zile, m-am întâlnit la mine acasă cu Lulu, care mi-a spus că e bine să merg eu personal la Mordehai pentru a lămuri toate chestiunile mele lichidate, şi mi-a dat o scrisoare adresată lui Mordehai, dacă în tren va fi pericol, să rup scrisoarea.

După întoarcerea de la Legaţie, i-am spus lui Lulu că scrisoarea am predat-o şi nu am primit nici un ban pentru tren. Înspre sfârşitul lunii august 1950, Lulu Weiss a venit din Bucureşti de la Legaţie, unde mi-a spus că a fost la Mordehai, care l-a făcut răspunzător dacă va mai pleca în Israel creştini sub titlul de evrei, fără aprobarea prealabilă a Legaţiei şi medicii sunt obligaţi să semnaleze aceste cazuri cu semnele convenţionale stabilite pe certificatele medicale.

În septembrie 1950, după ce Lulu Weiss, s-a întors de la legaţie, m-am întâlnit cu el la dânsul acasă, cu această ocazie Lulu Weiss mi-a spus despre plecarea prietenului său Schvarz Ştefan, pe care l-a ajutat să-şi poată îndeplini toate formalităţile de plecare.

Dimineaţa a doua zi, de când se afla în Bucureşti, Lulu s-a prezentat în audienţă la Überall, cu care era vechi prieten, şi cu care ocazie Lulu mi-a spus că i-a furnizat informaţii lui Überall, şi că în trecut tot aşa a furnizat informaţii celor care au fost la conducerea legaţiei Statului Israel.

Tot, cu această ocazie, Lulu Weiss m-a făcut atent şi m-a întrebat dacă Kaufter mi-a spus că orice divulgare în ceea ce priveşte activitatea noastră informativă din trecut şi viitor, ar fi extrem de periculoasă pentru amândoi, deci mă roagă, indiferent dacă Kaufter m-a făcut atent, să fiu foarte atent şi să nu vorbesc nimic despre cele aflate în legaţie şi să nu spun în ce constă legăturile mele cu legaţia şi ale lui.

Totodată mi-a spus că ceea ce priveşte persoana mea, eu pot să motivez mai uşor călătoriile mele la legaţie, deoarece sunt medicul legaţiei.

Tot în septembrie 1950 am fost invitat, cu soţia, la familia dr. Davidovici, unde erau de faţă şi alţi invitaţi. În cadrul acestor întâlniri, am discutat separat cu Davidovici şi Fried Leo, despre noutăţile din Legaţie, la care eu am evitat să răspund, la care Fried mi-a spus că ştie că eu sunt o persoană mai puţin importantă ca Lulu Weiss, iar în continuare s-a vorbit despre viaţa lui Fried în Palestina.

La sfârşitul lui septembrie 1950, am avut o discuţie cu Lulu Weiss în locuinţa lui, şi după ce am consultat pe mama lui, am rugat pe Lulu să-mi spună ce a aflat referitor la neexecutarea transferurilor de către Mordehai, la care mi-a răspuns că s-a vorbit în Legaţie despre acest fapt, dar asta nu va suferi decât o întârziere, dar banii vor fi achitaţi, deoarece

https://biblioteca-digitala.ro

şi el are unele transferuri nelichidate, iar eu de câte ori vin la legaţie să mă interesez de acest lucru.

(ss) Erich Haas

Declaraţie

7 august 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10:15 şi s-a terminat la ora 15

Într-un proces-verbal de interogatoriu anterior ai arătat că ai făcut parte din organizaţia sionistă „Ichud". Arată de când şi până când ai activat în această organizaţie.

În organizaţia sionistă „Ichud" am activat încă din anul 1944 însă membru am devenit abia la începutul anului 1945 şi am activat până la autodizolvarea în anul 1948.

Ce activitate ai desfăşurat în cadrul acestei organizaţii.

În cadrul acestei organizaţii am activat pe două linii cultural şi medical.

În ce a constat activitatea culturală desfăşurată în organizaţie?

Activitatea culturală desfăşurată de mine a constat în ţinerea de conferinţe cu caracter medical şi de igienă.

În ce a constat activitatea medicală desfăşurată în cadrul organizaţiei sioniste „Ichud"?

Activitatea medicală a constat în îngrijirea medicală şi tratarea gratuită a membrilor de familie, a membrilor săraci ai organizaţiei Ichud. Tratarea şi îngrijirea tineretului care se afla în Haluţi (coloni de restratificare) care erau instalaţi în Timişoara şi comunele învecinate. De asemeni, vizitarea prealabilă întocmea chestionarele medicale şi tratament profilactic candidaţilor pentru emigrare.

De către cine şi când ai fost însărcinat cu examinarea candidaţilor la emigrare?

Am fost însărcinat cu examinarea la început de către organizaţia Internaţională de Cruce Roşie Sucursala România – Serviciul emigrări, însărcinare care am primit-o, cred, la propunerea vicepreşedintelui organizaţiei sioniste „Ichud", Maler Mauriciu, iar în anul 1949; primăvara, am fost însărcinat cu examinarea candidaţilor la emigrare de către Legaţia Statului Israel din Bucureşti, care a luat fiinţă cu câtva timp în urmă.

Care au fost criteriile că d-ta ai fost însărcinat de către Legaţia Statului Israel cu examinarea candidaţilor la emigrare.

În primăvara anului 1949 Kaufteil Ernest cu care am desfăşurat activitatea de spionaj întorcându-se odată din Bucureşti m-a întrebat ce aş spune dacă aş fi numit în calitate de medic al Legaţiei Statului Israel spunându-mi totodată că această chestiune este deja aranjată cu Legaţia şi că şi Weiss Ludovic şi-a dat asentimentul în numirea mea în această calitate. La cele spuse de el eu am răspuns că aş fi bucuros.

https://biblioteca-digitala.ro

După câteva zile de la convorbirea mea cu Kaufteil Ernest, am primit de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti un plic cu imprimate de certificate medicale pe care să le întocmesc pentru fiecare persoană care candidează la emigrare.

La câtva timp am primit o scrisoare oficială de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti semnată de ministrul Reuven Rubin prin care mi s-a comunicat oficial munca mea ca medic examinator al Legaţiei Statului Israel, pentru întreg Banat.

După cum s-au petrecut lucrurile se vede că eu am fost numit în această calitate la propunerea lui Kaufteil Ernest cu care am lucrat pe linie de spionaj încă din 1942 şi că însăşi pe această bază eu am fost numit în această funcţie.

Arată dacă, o dată cu imprimatele, ai primit şi instrucţiuni cum să procedezi la completarea imprimatelor sau ce ai făcut?

Nu am primit nici un fel de instrucţiuni odată cu imprimatele. Prin luna iunie 1949 însă în înţelegere cu Kaufteil Ernest m-am deplasat la Legaţia Statului Israel din Bucureşti pentru a lua legătura cu cei în drept în scopul de a face vizită de rigoare şi a primi instrucţiunile necesare. În acest scop m-am prezentat la medicul şef al Legaţiei dr. S. Zalman de la care am primit instrucţiunile necesare verbal.

(ss) Haas Erich

Declaraţie

3 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9:35 şi s-a terminat la ora 13:05

Ce alte infracţiuni ai comis împotriva statului în afară de cele arătate până în prezent?

Din anul 1936 şi până în 1948 m-am ocupat cu trafic de devize schimbând şi mijlocind schimbarea a diferite sume de bani străini, iar din anul 1948 începând, am făcut şi diferite transferuri de sume în străinătate.

Prin cine ai făcut transferurile de valută?

Transferurile de valută le-am făcut prin Legaţia Statului Israel din Bucureşti cu care am intrat în legătură în anul 1949 pe linie de spionaj.

Prin cine anume de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti ai făcut transferurile?

Transferurile le-am făcut în complicitate cu Ghiladi David funcţionar al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti care în anul 1949 mi-a spus că în cadrul Legaţiei funcţionează un serviciu care se ocupă cu transferuri şi anume: se primesc sume de bani, aur, giuvaericale de valoare contra unui comision. Mi-a spus că toate acestea se primesc cu condiţia ca să fie de valoare să ocupe puţin loc iar omul care le predă să fie de încredere.

Mi-a spus că în cazul când găsesc astfel de clienţi să-i trimit la el la Legaţie. Eu am fost de acord cu aceasta şi i-am spus că toţi aceia care vor fi trimişi de mine vor avea asupra lor un bilet sau o carte de vizită cu recomandaţie de la mine.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe baza celor stabilite cu Ghiladi David am trimis la el trei persoane iar la întrebarea mea ulterior Ghiladi David mi-a confirmat că doi din ei au fost.

După plecarea din țară a lui Ghiladi David am continuat această activitate cu Schorr Mordehai, prin care am transferat diferite sume. De asemeni, am mijlocit altora transferuri de valută prin el. Astfel am transferat prin Schorr Mordehai suma de 300.000 lei ai mei personali.

La fel, 300.000 lei ai verișoarei mele Goldner Roza care a emigrat în Statul Israel și care a mai făcut un transfer ulterior de 540.000 lei în două rate prin dna Ella Ariel Gold funcționară a Legației Statului Israel din București.

Am mijlocit transferuri pentru Broder Francisc fost angrosist textilist din Timișoara care cu ajutorul meu prin Mordehai Schorr a transferat de două ori diferite obiecte de valoare și bani.

La fel am mijlocit lui Kalmar Ioan avocat din Arad care a transferat obiecte de valoare (aur, pietre scumpe) și bani.

De asemeni, am mai mijlocit și altor persoane transferuri prin Schorr Mordehai.

Menționez că odată am dat suma de 300.000 lei funcționarului Legației Statului Israel din București anume Fleischer Ezra Andrei căruia i-am dat această sumă pentru transfer din ordinul lui Schorr Mordehai.

Arată ce alte legături ai mai avut în chestiuni de devize sau afaceri clandestine?

În afară de cele de mai sus am scos din țară prin rudele mele și alte persoane 6 ceasuri de mână, 5 Doxa și I Schaffhausen pe care le-am cumpărat la bursa neagră iar o parte (3) am primit cadou de la persoane cărora le-am pus la dispoziție locuința mea pentru desfacere de mărfuri clandestine și diferite traficuri de valută.

De asemeni, cu știrea și consimțământul meu au fost depozitate în casa mea diferite sume, valute și diferite obiecte de valoare.

Am mijlocit între diferite persoane scoaterea din țară a diferitelor lucruri și obiecte casnice scriind adrese reciproce (cei care plecau și cei care vroiau numai să transporte mărfuri). În acest fel am scos și eu din țară 4 lăzi cu lucruri casnice.

Am depozitat în casa mea cantități de medicamente ale unor cunoscuți pe care aceștia le vindeau la bursa neagră.

Am avut cunoștință de o serie de persoane care se ocupau cu transferuri de devize și bursă neagră (valută și alte obiecte).

Ce mai ai de arătat în afară de ceea ce ai declarat până în prezent?

Mai am de adăugat că în timpul când frecventam Legația Statului Israel din București am dus diferite scrisori în unele auzind mai târziu că erau informații secrete de stat.

(ss) Haas Erich

https://biblioteca-digitala.ro

Kuhn Ştefan

S-a născut la 7 iulie 1918, în comuna Bocşa Montană, judeţul Caraş Severin.

Între anii 1930-1935 a urmat cursurile Facultăţii de Drept din Cluj.

În 1928, elev fiind, se înscrie în organizaţia sionistă de tineret Barisia. Tot atunci participă la activitatea organizaţiei sportive evreieşti Kadima, fiind secretarul secţiei turistice.

În 1944 se înscrie în organizaţia sionistă Ichud. În 1946 devine membru în Colegiul Director pentru Transilvania al organizaţiei.

*

* *

Deşi anchetat de 2 ofiţeri de securitate – Aldea şi Voichiţă – Kuhn Ştefan a avut în faţa anchetei o atitudine demnă refuzând de cele mai multe ori compromisul cu anchetatorii, apărându-şi crezul de viaţă. Poate şi de aceea, cei doi anchetatori, în dorinţa de a-i smulge declaraţii pe placul lor, au repetat de multe ori interogatorii pe acelaşi subiect. Astfel de procesele verbale de interogatorii, autorii şi-au permis să nu le repete în culegerea de faţă.

La studiul critic al proceselor verbal de interogatoriu - pentru Zoltan Hirsch – ne-am permis să afirmăm că securitatea şi-a găsit ajutor în colportările de ştiri pe care unii sau alţii din activiştii sionişti le-au făcut pe seama lor sau pe seama altora, Kuhn Ştefan confirmă afirmaţiile noastre povestind cum familia fostului secretar Timişoara al Ichud-ului, Maler care a trecut clandestin frontiera, a scris câtorva familii de evrei din Timişoara, un reportaj amănunţit al condiţiilor de trecere a frontiere, descriind atât itinerariul parcurs, cât şi oamenii care i-au ajutat. Şi de aici pe un canal sau altul, informaţia ajungea la securitate şi descinderile, şi arestările puteau începe.

Cu demnitate Kuhn declară la 21 februarie 1952: „Referitor la informaţii pe seama legaţiei Israeliene declar că nu am cunoştinţă. Eu nu am vizitat această legaţie şi nu am avut legături, nici indirecte, nici directe, cu legaţia". Desigur, pe parcurs, sub presiunea celor 2 anchetatori, care neîndoielnic au uzat şi de presiuni fizice şi de presiuni psihice, la 29 aprilie 1952, Kuhn declară ca secretarul de Legaţie Agamy i-a solicitat informaţii. La acea dată, Kuhn nu-i dă însă nici un amănunt anchetatorului.

Kuhn nu este scutit de întrebări referitoare la şlihimi, indiferent dacă aceştia au fost paraşutaţi în anii războiului pentru a salva vieţi omeneşti sau după război, pentru a organiza emigrarea.

În interogatoriul din 9 mai 1952, Kuhn îi dă anchetatorului său răspunsuri destul de curajoase despre felul în care organizaţiile sioniste sunt obligate să suporte colaborarea cu CDE pentru a putea asigura un nivel minim al emigrărilor. De asemenea - dincolo de hărţuiala anchetatorului privindu-l pe secretarul delegaţiei Agamy - Kuhn reproduce

https://biblioteca-digitala.ro

conţinutul unei afirmaţii făcute de Agamy, referitor la tratativele dintre guvernul României şi Guvernul Israelului.

„Tratativele se duc ca la emigrarea să participe şi C.D.E.-ul, nu cum afirmă ei (C.D.E.-ul - n.a.) că vor organiza singuri, ci şi emigrări organizate de grupările sioniste". Cu tact, Agamy continuă: „Există perioade de mari transformări în care nu se pot aplica măsurile obişnuite nu trebuie să ne pierdem capul, adică să nu ne lăsăm descurajaţi de aceste măsuri, care desigur constituie măsuri grele pentru organizaţia sionistă".

Pentru a-l stresa pe anchetat, la 20 mai 1952, sublocotenentul Voichiţa îl obligă pe Kuhn să descrie, în cele mai mici amănunte, fiecare interior al unui apartament din Timişoara, în care s-a ţinut o întrunire sionistă. Anchetatorul se supune, dar, referindu-se la C.D.E., are curajul să repete cuvintele unuia din participanţi: „Acţiunea C.D.E.-ului nu trebuie privită ca o acţiune izolată ci ca făcând parte dintr-un lanţ de măsuri menite să zădărnicească activitatea şi însăşi existenţa organizaţiilor sioniste". Şi pentru a-i arăta anchetatorului că sioniştii erau pregătiţi pentru campania dusă împotriva lor de partidul comunist, Kuhn îl citează pe un alt participant: „Mărturiseşte că nu prea înţelege prezentul, dar are presimţire că nu s-a spus totul în afacerea organizaţiilor sioniste şi ceea ce va mai urma nu poate fi decât rău". Era de fapt un avertisment, pe care el, Kuhn, este pregătit să-l dea torţionarilor de la Securitate.

Diferendele dintre sionişti şi C.D.E. sunt explicate astfel: „Aceste diferende se datorau atitudinii intransigente a membrilor comunişti...".

La întrebarea anchetatorului: „Care este scopul acestei activităţi ilegale?, Kuhn răspunde: „Scopul acestei activităţi este subminarea regimului de democraţii populară". Neîndoielnic întrebarea şi răspunsul sunt dictate de anchetator pentru a servi acuzării.

La 29 mai 1952, Kuhn este mai categoric când îl citează pe colegul său, Solomon: „C.D.E.-ul nu întreprindea acest pas dacă nu avea încuviinţarea tacită a autorităţilor" şi mai categoric este Kuhn când îl citează pe Maler: „În orice caz e bine că P.M.R. şi-a pus cărţile pe faţă, arătându-şi fără eschivare poziţia faţă de mişcarea sionistă. Aceasta va avea şi un efect asupra acelora din rândurile noastre care predicau papagaliceşte". Cu alte cuvinte, era divorţul dintre partid şi evrei.

Citându-l pe Moshe Averbuch, consilier al Legaţiei Israelului, Kuhn îi spune anchetatorului că „Emigrarea va trebui să existe atâta tip cât vor exista evrei ce doresc să emigreze şi să nu uităm că din marele număr de evrei europeni dinaintea războiului cea mai numeroasă populaţie a rămas evreimea din România, fiind astfel cel mai important rezervor al emigrării de mase evreieşti din Europa în Israel. (la acea dată nu se punea problema emigrării evreilor din U.R.S.E. - n.a.). După terminarea războiului din Israel, va trebui să înceapă o perioadă de prosperitate, mari munci de construcţii, de desţelenire şi de irigare, de populare a Neghevului, care cere mână de lucru şi oferă totodată largi posibilităţi de existenţă. Desigur, o ţară nu se reface de azi pe mâine...". Era, desigur, o profesiune de credinţă făcută cu mare curaj în faţa inchiziţiei comuniste, o profesiune de credinţă pe care viaţa a confirmat-o pe deplin.

Nu putem să nu semnalăm omenia locotenent colonelului Milea Constantin care a încercat să salveze unii dintre evreii care au încercat să treacă clandestin în Iugoslavia.

Acuzat şi el că ar fi furnizat informaţii indirecte Ambasadei Israelului prin dr. Haber, Kuhn menţionează unele din aceste informaţii: restratificarea populaţiei evreieşti în fostele şcoli ORT, sau obligativitatea elevilor unei şcoli profesionale de a munci 3 ani pe bază de contract după absolvirea şcolii, sau despre lipsa de carne sau lemne de foc la

https://biblioteca-digitala.ro

Timişoara, dacă ancheta împotriva sioniştilor n-ar fi fost o tragedie a acelor ani, am spune că astfel de informaţii calificate drept spionaj sunt demne de tot râsul.

Referindu-se la aceste informaţii trimise în afara ţării, anchetatorul îl întreabă: „Ce te-a determinat să duci activitate informativă?" şi dându-şi seama că nu are nici de ce, nici cui să explice acuzaţiile ce i se aduc, Kuhn răspunde: „Ura faţă de poporul muncitor şi de regimul său de democraţie populară". Ce a urmat după o astfel de afirmaţie nu e greu de imaginat.

Ancheta împotriva lui Kuhn se înscrie fără îndoială în stereotipurile anchetelor comuniste din acei ani, dar Kuhn are de-a lungul a 8 luni de interogatoriu puterea de a-şi păstra demnitatea umană.

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

21 februarie 1952

În legătură cu căi clandestine de emigrare, ale conducătorilor sionişti, ştiu pe la sfârşitul anului 1948, sau începutul anului 1949, s-a conceput ideea în cercurile conducătorilor sionişti din Bucureşti, că trebuiesc găsite posibilităţi pentru a organiza scoaterea din ţară, ale unor vârfuri conducătoare ale mişcării sioniste.

Motivul care dusese la această hotărâre, a fost probabil modul după care s-a selecţionat materialul uman, din partea Comitetului Democrat Evreiesc, cu ocazia emigrării organizate, de acest Comitet şi care emigrare cuprinzând circa 3.000 evrei – s-a realizat la sfârşitul anului 1948.

În masa emigranţilor nu au figurat elemente sioniste conducătoare şi aceştia desigur şi-au dat seama, că şansele de plecare legală sunt foarte reduse.

Au intervenit şi delegaţii din Israel ale organizaţiilor de tineret, care susţineau această teză. Eu am cunoscut personal pe Isai Ştössel, care era şi dânsul de aceeaşi părere. Moshe Averbuch, Agamy, care a venit în ţară din Israel, ca corespondent de presă şi mai târziu a lucrat la legaţia Statului Israel, a fost hotărât în contra unor plecări ilegale, pe motivul că asemenea acte nechibzuite, ar periclita posibilitatea continuării emigrărilor. Pe cât de reduse, dar legale.

Aceasta o ştiu, căci am stat şi personal de vorbă în două rânduri cu M. Averburch, odată la Timişoara şi altă dată la Bucureşti, la locuinţa lui, fiind acolo împreună cu Maler Mauriciu (fost secretar al Ichud-ului din Ardeal) şi Hirsch Iosif, de asemenea din conducerea acestei organizaţii.

Cert este însă că atât Maler Mauriciu cu soţia sa, Szende Ştefan cu soţia sa, cât şi Hupert Filip, împreună cu soţia, au plecat clandestin pe la începutul anului 1949.

Precum am aflat ulterior faptele s-au petrecut cam aşa: bărbaţii (soţii) au plecat înainte, iar femeile (soţiile) i-au urmat abia după un interval de timp, făcând act de prezenţă pentru a dejuca orice bănuială.

Organizarea trecerii clandestine a fost făcută la Arad, participând la ea în afară celor ce urmau să treacă peste graniţă şi dr. Haber Ladislau, medic din Arad, un tânăr, venit din Bucureşti, Weiss Mondi sau Mundy din conducerea organizaţiei de tineret Dror Habonim şi un cetăţean al Statului Israel, Solomon Chaim, care venise în vizită la părinţii săi cu domiciliu în Timişoara şi care stătuse aici timp de câteva luni.

Eu am aflat de dispariţia (adică plecarea celor trei familii) Maler, Szende, Hupert (chiar prima seară prin tov. Rozsa Gheorghe, care pe vremea aceea fusese secretar general al regionalei C.D.E. din Cluj şi care venise la Timişoara. Pe urmă, am început să-l descos pe Solomon Chaim şi am aflat o parte din cele petrecute, precum şi numele celor în cauză.

Povestea plecării – de la Arad şi până la Viena – am citit într-o scrisoare adresată cred, lui Redlinger Alexandru, de către soţia lui Maler Mauriciu. Nu, nu-mi mai aduc aminte de unde a fost scrisă scrisoarea de la Viena sau deja din Israel.

În această scrisoare se descrie cum au plecat noaptea de la Arad cu o trăsură ţărănească, care s-a dus la un sălaş peste graniţă, de unde au luat trenul până la Budapesta. Aici au stat câteva zile într-o cameră şi pe urmă au plecat cu o maşină spre graniţa ceho-ungară, dar n-au reuşit s-o treacă din prima dată, ci abia după câteva zile.

https://biblioteca-digitala.ro

De aici au plecat cu trenul la Bratislava şi mai departe de acolo la Viena. În scrisoare s-a desenat chiar o schiţă primitivă, despre locul de trecere a graniţei ceho-ungară, peste un pârâu în dreptul unei case de vameşi cehi.

Operaţia de trecere a fugarilor peste graniţa româno-ungară, a fost făcută de un evreu ortodox şi de oameni tocmiţi de acesta, al cărui nume nu-l ştiu, dar am aflat de existenţa lui tot de la Salamon Chaim, care-mi spuse, că a fost un escroc, păcălindu-i cu ceva bani primiţi drept arvună sau aşa ceva.

Fondul necesar trecerii clandestine, cred că a fost acoperit în parte de însăşi conducătorii fugari, în parte plătit din ceea ce rămăsese din fondurile (Keren Kayemet sau Keren Hayessod, aceste sume pe câte ştiu de la Weiss Ludovic (fost director sau şef contabil al Fondului Naţional Evreiesc K.K.L.), au fost păstrate şi administrate de foşti conducători şi responsabili precum Reiter Carol, Schwartz Ştefan şi Weiss Ludovic împreună cu ceilalţi ale căror trecere frauduloasă se finanţase.

Din auzite de la acelaşi Salamon Chaim, îmi mai aduc aminte că s-ar fi încercat şi o altă trecere frauduloasă, care însă a dat greş. Nu mai ţin minte cu cât timp după cea precedată s-a încercat aceasta a doua trecere, dar ştiu că era vorba de nişte tineri care au fost prinşi arestaţi şi condamnaţi. Nu ştiu dacă calea era cea umblată prima dată sau una nouă, despre-asta nu mi-a vorbit. Întreaga poveste am aflat-o după o întâmplare când Solomon Chaim, mi-a spus că nu trebuie să se bage in încurcătură pentru prostiile altora s-a referit la şlihimii din Bucureşti care şi-au riscat pielea cu o încercare de trecere frauduloasă prost regizată la care doi sau trei participanţi au şi fost prinşi.

Vina mea în această problemă este faptul că aflând ulterior cele petrecute, le reprobam din suflet şi din convingere, dar totuşi am tăcut şi nu am denunţat cele aflate. Am reprobat faptele acestea pentru că consideram că este imoral ca conducătorii să-şi salveze pielea lor proprie şi pentru că am lucrat cinstit şi deschis împotriva fostelor plecări haotice ale populaţiei evreieşti din ţară, peste întreaga linie de frontieră româna ungară. Am fost de părere că emigrarea spre Statul Israel va continua în cadrul legal şi că prin plecările frauduloase se compromit posibilităţile legale organizate, întărâtând numai forurile în drept şi periclitând emigrarea legală ale celor admise.

În legătură cu transferarea de valute şi de valori declar că niciodată nu m-am ocupat de aşa ceva, nu am avut nici valute şi nici valori, pe de o parte, ia de altă parte consideram lucru necinstit şi care-i interesa exclusiv pe cei bogaţi, pe afacerişti...

Ştiu însă de două cazuri concrete, petrecute pe timpul când funcţiona în cadrul legaţiei israeliene din Bucureşti, un oarecare Mordehai, căruia i s-a mai zis şi Assa. Eu l-am cunoscut pe acest Mordehai, când am vorbit cu el, la Legaţie, la Bucureşti, ducându-mă să prelungesc valabilitatea certificatului meu de emigrare. Dar abia ulterior am aflat că cel cu care vorbea era Mordehai, căci m-a întrebat de Maler, de organizaţia de tineret de Ichud.

Weiss Ludovic mi-a povestit odată că avusese un aparat fotografic bun, Leica sau ceva similar (pe care a dorit să-l trimită prin acest Mordehai, în Statul Israel şi i l-a dus la Legaţie). Însă după câteva luni de zile când Weiss a fost din nou la Legaţie, a văzut acolo aparatul de fotografiat, care după spusele lui a fost folosit murdărit şi încă netrimis în Israel. Mi-a spus că a fost uitat, dar va fi expediat, peste scurt timp. Nu mai ştiu dacă aparatul fotografic a ajuns sau nu în Israel, prin intermediul legaţiei.

Tot pe vremea acestui Mordehai, Weiss Ludovic a întreprins şi un transfer de bani, pentru un oarecare evreu din Deva, pe nume Kestner sau Kastner. Weiss Ludovic mi-a spus de acest caz, comentând sub formă că nu ştie că se petrece, astfel de porcării care le face

https://biblioteca-digitala.ro

Mordehai, căci un neam de-al lui Kestner din Palestina, trebuia de mult să confirme primirea de nişte bani, remişi prin Mordehai şi încă nici o veste de confirmare.

Eu nu ştiu sub ce formă se făceau aceste transferuri afaceriste. În această privinţă sunt însă convins că, dacă mi-a vorbit Weiss L. de una, desigur că mai face şi pentru alţii şi desigur nu numai în alte localităţi ci şi Timişoara.

Mult mai târziu, decât cele sus-amintite, cam la începutul anului 1951, Weiss mi-a povestit că, acelaşi Mordehai ar fi fost căutat în Israel, de foarte mulţi evrei care sau ale căror rude i-au încredinţat la Bucureşti sume de bani bijuterii care nu le-au primit în Israel şi bănuiesc că au fost escrocherii la mijloc, căutându-l peste tot spre a-l trage la răspundere.

Nu mai ţin minte precis, dar cred că dr. Haber L. din Arad mi-a povestit un alt caz similar, de aceeaşi natură. Un evreu din Arad a fost în posesiunea unui valoros tablou, pictat de un pictor evreu, urmând să doneze tabloul (sau să-l vândă) muzeului de artă din Ierusalim sau Haifa. A dus acest tablou la legaţie, cu rugămintea să-l expedieze în Palestina. Peste luni de zile însă nu venise confirmarea primirii din Israel, după aceleaşi afirmaţii tabloul ar mai atârna şi astăzi undeva la legaţia din Bucureşti.

Alt caz petrecut prin anul trecut 1951, Weiss Ludovic îmi povestise că a făcut legătură unei femei evreice din Arad, să expedieze un covor în Israel şi este îngrijorată că atât femeia din Arad, cât şi adresanta (altă femeie), din Bucureşti, ar fi citaţi la miliţie sau la Securitate şi interogaţi. Eu i-am spus supărat părerea mea; dacă şi-a băgat nasul în asemenea faceri să vadă cum se descurcă. Atunci mi-a răspuns că n-a vrut decât să facă un bine cuiva.

Presupun că a mai făcut asemenea „bine" şi altora şi cred că nu a fost dezinteresat în aceste afaceri în general, chiar dacă poate în cazul cu covorul nu a fost. Eu mai mult cred că la transferare de bani şi-a rezervat un câştig oarecare. Aceasta nu are de-a face nimic cu sionismul numitului Weiss Ludovic, ci este pur şi simplu un afacerism murdar, cu intenţia de a servi interesele unor bogătaşi şi de altă parte de a se îmbogăţi pe această cale. Nu mai puţin adevărat este, că aceste afaceri nu s-ar fi putut face fără concursul legaţiei, care probabil reţine şi ea parte din câştig.

În ceea ce priveşte fondurile organizaţiei sioniste, aici trebuie să distingem următoarele: ştiu că la încetarea activităţii birourilor din Timişoara ale lui Keren Keyemeth şi ale lui Keren Hayessod din Transilvania, a rămas un fond de circa două milioane lei, care fusese administrat de Reiter Carol, Schwartz Ştefan, Weiss Ludovic şi ceilalţi despre care am amintit mai sus la trecerile frauduloase ale graniţei. Despre existenţa acestui fond „de rezervă" am ştiut chiar de la Maler Mauriciu, iar mai târziu de la Solomon Chaim şi de la Weiss Ludovic. Scopul pentru care urma să fie utilizat a fost de o parte ajutorarea foştilor angajaţi şi activişti ale birourilor centrale Timişoara, de altă parte finanţarea unor căi clandestine de emigrare. La urma urmei – aşa îmi aduc aminte – ar fi rămas un rest de aproximativ 300.000 lei, pe care l-ar fi primit numitul Weiss Ludovic, cu titlul de lichidare (pe viitor). Aceste amănunte (rămânerea sumei şi predare ei către Weiss L.) le-am aflat de la Hirsch Iosif, fost în conducerea Ichud-ului şi a organizaţiei sioniste din Transilvania, plecat în Israel în primăvara anului 1950, dacă mi-aduc bine aminte.

De altă parte a existat un fond de ajutorare, denumit „Ezra" (cuvântul înseamnă ajutor), care a fost finanţat de către Joint în parte şi de către sioniştii din Israel de altă parte. Acest fond a ajuns prin intermediul legaţiei din Bucureşti la persoane de încredere, care pe urmă au dat din banii primiţi la cei ce credeau că urmează a fi ajutoraţi.

Pentru Ardeal şi Banat au fost încredinţaţi la început – cred la sfârşitul lui 1949 sau la începutul lui 1950 – Hirsch Iosif şi unul Fischer Pavel, fost vicepreşedinte al organizaţiei

https://biblioteca-digitala.ro

sioniste şi unul Feuerstein Otto, fost copreşedinte al organizaţiei sioniste. După plecarea acestora, treptată, au fost înlocuiţi cu dr. Haber Ladislau din Arad şi cu Stein Israel din Timişoara.

Pe când mai era în Timişoara Hirsch Iosif, am primit de la dânsul şi eu în vreo trei sau patru rânduri sume de bani, variind între 5.000 lei şi 8.000 lei, totdeauna în ajunul sărbătorilor evreieşti. După emigrarea lui Hirsch Iosif am primit de asemenea în vreo patru sau cinci rânduri bani de la dr. Haber Ladislau fie direct, fie prin intermediul numitului Stein Israel. Aceşti bani variau între 5.000 lei şi 10.000 lei, de asemenea cam în ajunul sărbătorilor evreieşti. Nu mai îmi amintesc precis când am primit ultima sumă de bani, dar este mult de atunci şi a fost prin vara sau toamna anului precedent. O singură dată cred că a fost în toamna anului 1950 – am primit 5.000 lei – şi de la Weiss Ludovic, cu menţiunea că ştie greutăţile mele familiale şi că aceşti bani sunt un fel de ajutor din sumele rămase din fondurile sioniste şi din vânzarea inventarului birourilor sioniste (maşini de scris, dulapuri, mese etc.). Eu am primit bucuros atât această sumă, cât şi celelalte sume, deoarece aveam mari greutăţi familiale şi câştigul meu din salariu a fost modest şi nu prea mare faţă de obligaţiile familiale: copiii, soţia şi mama mea. Nu m-am gândit să comit prin aceasta ceva ilegal, căci niciodată şi sub nici o formă nu mi s-a cerut de aceşti oameni sau de alţii vreo contraprestaţie. Nici măcar aluzie nu s-a făcut, că aceşti bani de ajutorare s-au dat pentru ca să fac ceva în schimb.

Pe câte ştiu, au mai primit afară de mine asemenea sume de bani Fried Leo, fostul secretar al organizaţiei sioniste, Buchbinder (numele de botez nu-l cunosc) şi fostele funcţionare ale birourilor organizaţiei sioniste, respective ale fondurilor Keren Kayemeth şi Keren Hayessod din Timişoara. Precizez că numitul Buchbinder a activat pe vremuri în organizaţia Mapam. De alţii nu-mi amintesc să fi auzit că ar fi primit ceva sume de bani.

Referitor la informaţii pe seama legaţiei israeliene declar că nu am cunoştinţă. Eu am vizitat această legaţiei şi nu am avut legături – nici indirecte – cu legaţia. Dar nimeni nici nu mi-a cerut vreun fel de informaţii. Ştiu că atât Weiss Ludovic, dr. Haber Ladislau, Reiter Carol, cât şi Stein Israel au fost de câteva ori la această legaţie. Din spusele lui Weiss Ludovic ştiu că el ar fi fost mai des la legaţie şi presupun, că aceste dese deplasări au fost în legătură cu afacerile sale de transferări de bani sau de valori. Pe câte am aflat – parte de la Weiss L., parte de la dr. Haber L. şi Reiter Carol s-ar fi deplasat de mai de multe ori la legaţie în Bucureşti. Despre dr. Haber Ladislau ştiu de la dânsul şi de la Weiss Ludovic, că a fost de asemenea de mai de multe ori la legaţie, însă după bani de „Ezra" (ajutor). Tot pentru acelaşi scop, dar mai rar, s-a deplasat şi Stein Israel la legaţie. De la dânşii am auzit că ar fi stat de vorbă la legaţie cu Avriel Überall şi cu Eliezer Halevy, consuli sau însărcinaţi cu afaceri la această legaţie. Eu nu i-am cunoscut personal pe nici unul, ci numai din auzite. Weiss Ludovic mi-a mai pomenit încă un nume: Ariel, care era ataşat comercial al Legaţiei israeliene.

(ss) Ştefan Kuhn

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

29 aprilie 1952

Interogatoriul a început la ora 17,45 minute şi s-a terminat la ora 20,15 minute.

Pentru ce crezi dumneata că eşti arestat?

Cred că sunt arestat pentru următoarele fapte: legături cu legaţia unui stat străin. Pentru activitate ilegală sionistă. Am avut cunoştinţă de treceri ilegale peste graniţă a conducătorilor sionişti. Stocarea unei sume de bani din fostele fonduri sioniste Keren Kayemet şi Keren Hayessod care au rămas nedeclarate după autodizolvarea organizaţiilor sioniste.

Am avut cunoştinţa de transferuri de bani şi de valori din ţară în Israel făcute de cunoscuţi prin intermediul Legaţiei, statului Israel din Bucureşti şi pentru informaţii cerute de Moshe Averbuch Agamy, fost consilier al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti.

Cu ce Legaţie a unui stat străin ai avut legături?

Am avut legături cu legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Ce legături ai avut cu Legaţia Statului Israel din Bucureşti?

Primirea de ajutoare băneşti pentru conducătorii sionişti din Timişoara.

Cu cine de la Legaţie aveaţi legături?

Cu Moshe Averbuch Agamy.

La Timişoara aţi desfăşurat activitatea sionistă ilegală?

Da. Am desfăşurat.

În ce a constat această activitate ilegală?

În întruniri ilegale, în darea de ajutoare.

Cine lua parte la aceste întâlniri?

La aceste întruniri luau parte următorii: Hirsch Ioşca, Elemer Israel, Kuhn Ştefan, Fischer Paul, Stein Israel, Schwartz Ştefan, Weiss Ludovic, Reiter Carol, Feuerstein Otto, Haber Ladislau, Solomon Chaim şi Maler Mauriciu.

Unde se găsesc în prezent aceste persoane?

Hirsch Ioşca, plecat în Israel; Israel Elemer, plecat în Israel; Fischer Paul, plecat în Israel; Stein Israel, în Timişoara, Piaţa Plevnei nr. 4; Schwartz Ştefan, plecat în Israel; Weiss Ludovic, la Timişoara, str. 23 august; Reiter Carol la Timişoara; Feuerstein Otto, plecat în Israel; Haber Ladislau locuieşte la Arad; Solomon Chaim, fost şeliah, plecat în Israel şi Maler Mauriciu, plecat în Israel.

De când şi până când aţi desfăşurat activitate ilegală?

Am desfăşurat activitatea ilegală de la autodizolvarea organizaţiilor sioniste şi până la arestare.

Despre ce treceri ilegale ai avut cunoştinţă?

Am avut cunoştinţă despre trecerea frontierei în mod fraudulos a lui Hupert Filip şi soţia sa din Arad, fost preşedinte al organizaţiei sioniste din Transilvania a lui Maler Mauriciu şi soţia sa din Timişoara, fost secretar general al Ichud-ului din Transilvania şi al

https://biblioteca-digitala.ro

lui Szende Ştefan şi soţia sa tot din Timişoara, fost directorul biroului lui Keren Hayessod pentru Transilvania. Am mai avut cunoştinţă de tentativă de trecere frauduloasă a lui Samuel Andrei cu soţia şi a lui Hirshman zis Pali din Arad.

Cine a organizat aceste treceri ilegale?

Aceste treceri ilegale au fost organizate de şlihimi şi de conducătorii sionişti care au plecat şi de unii conducători care au rămas în ţară.

Care din şlihimi au organizat plecările ilegale şi care din conducătorii sionişti au organizat aceste plecări?

Dintre şlihimi ştiu că au organizat plecările ilegale Solomon Chaim şi Stossel Issai. Dintre conducătorii sionişti sunt şi care au participat la aceste treceri ilegale: Reiter Carol, Weiss Ludovic, Schwartz Ştefan şi în căutarea unei căi de plecare la Arad ilegale se interesa doctorul Haber Ladislau.

Care din conducătorii sionişti a căutat o cale de plecare ilegală din ţară?

Ştiu că Weiss Ludovic a călătorit prin anul 1949-1950 la Buziaş pentru a vedea terenul în vederea posibilităţilor unor organizări de plecări frauduloase peste graniţă în Iugoslavia.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

29 aprilie 1952

Interogatoriul a început la ora 17,45 şi s-a terminat la ora 20.

Arată dumneata ce politică ai făcut înainte de 23 august 1944?

Înainte de 23 august 1944 am făcut politică sionistă. M-am înscris în organizaţia sionistă „Barisia" în anul 1928, organizaţie ce exista atunci în Transilvania. Prima dată m-am înscris în organizaţia „Barisia" din Timişoara, unde am activat până în anul 1930, când terminând liceul m-am înscris la Facultatea de Drept din Cluj. Aici mi-am continuat activitatea în cadrul organizaţiei din Facultate: „Barisia Academit".

După aceasta m-am reîntors la Timişoara. La Timişoara mi-am reluat activitatea, continuând-o până la începutul războiului.

În această perioadă activitatea mea a constat în: participare regulată la şedinţe, procese literare, participare la adunarea de fonduri Keren Kayemet şi am ţinut conferinţe cu caracter sionist. La Timişoara am participat şi la şedinţele organizaţiei sioniste locale. De asemenea, am luat parte la o conferinţă sau două ale grupării „Barisia" pe Transilvania şi organizaţiei sioniste, ca delegat din partea grupării „Barisia".

Ce funcţii ai avut în organizaţiei în această perioadă?

În această perioadă am fost membru al grupării „Barisia". De asemenea, am activat şi în organizaţia sionistă sportivă „Kadima", fiind secretarul secţiei turistice.

În această grupare am activat împreună cu Weitzen Dezideriu, Kontesz Eugen şi alţii. Ambii se găsesc la Timişoara. Primul este optician, iar al doilea are un atelier de

https://biblioteca-digitala.ro

reparat acumulatoare auto. La Cluj am activat împreună cu Kastner Rudolf şi Danzig Hillel, ambii plecaţi în Israel.

Ce urmărea organizaţia „Barisia" în această perioadă prin activitatea ei?

În această perioadă prin activitatea ei, organizaţia „Barisia" urmărea antrenarea maselor de tineri evrei, pentru a le propaga ideea necesităţii creării unui stat evreu în Palestina.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat în timpul războiului?

În această perioadă am fost la muncă obligatorie, în diferite lagăre din ţară. În intervalul când nu eram la muncă, activam ilegal, participând la un cerc ce ne întâlneam la fiecare membru în parte, cât şi la mine acasă. Această activitate a continuat tot timpul cât a fost război.

Ce alţi conducători sionişti ai cunoscut dumneata în această perioadă şi cu ce se ocupau?

În perioada războiului, la Timişoara a funcţionat oficiul judeţean al Centralei Evreilor. Din acest Oficiu făceau parte şi conducătorii sionişti Reiter Carol, Weiss Ludovic, având carnet de scutire.

Menţionez că în această perioadă Reiter Carol, pentru a-şi menţine firma a fost romanizat de arhitectul Purcariu, fost mare naţional-ţărănist.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

30 aprilie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 17,25 şi s-a terminat la ora 19.

Ce politică ai făcut până la începutul războiului?

Am făcut politică sionistă.

Când te-ai înscris în organizaţia sionistă şi în care anume?

M-am înscris în organizaţia sionistă în anul 1929 în gruparea Barisia Habonim, organizaţie ce exista în Transilvania.

Ce activitate ai desfăşurat în cadrul organizaţiei sioniste până la începutul războiului anti-sovietic?

M-am înscris în organizaţia Barisia din Timişoara în anul 1929, activând până în primăvara anului 1930, după care dată depunând bacalaureatul, în toamna aceluiaşi an, m-am înscris la Facultatea de Drept. În timpul când am fost la Timişoara, am participat la şedinţele săptămânale ale grupării din care făceam parte, până la depunerea examenului de stagiu, pentru a se vedea ce mi-am însuşit din cele învăţate la şedinţe.

După această dată am devenit membru al grupării Barisia.

Mergând la Cluj, la facultate, m-am înscris într-această organizaţie, secţiunea Cluj, cu denumirea de Barisia Academit, unde am activat tot timpul până la luarea licenţei. În

https://biblioteca-digitala.ro

acest timp am participat la şedinţe, am organizat procese literare, am participat la adunarea de fonduri Keren Kayemet, am ţinut conferinţe la şedinţe cu caracter sionist. După ce am terminat Facultatea de Drept am revenit la Timişoara, m-am prezentat la Secţiunea Timişoara a aceleiaşi organizaţii şi am continuat să activez acolo până la începutul războiului.

La Timişoara, am depus tot aceeaşi activitate ca şi la Cluj, cu deosebirea că participam şi la şedinţele organizaţiei sioniste locale.

Ce funcţii ai avut în cadrul organizaţiei în acest timp?

Nu am avut nici o funcţie în cadrul organizaţiei sioniste în acest timp. Am activat şi în societatea sportivă Kadania în care am avut funcţia de secretar al Secţiunii Turistice din Timişoara.

Cine conducea organizaţia „Barisia" la Timişoara când te-ai înscris?

În acel timp conducea această grupare Marton Zoltan şi Weiss Ludovic.

Unde se găsesc în prezent aceste persoane?

Marton Zoltan este medic dentist la Timişoara pe str. Ion Ghica nr. 1, iar Weiss Ludovic e medic la Baia Sprie.

Cine conducea organizaţia din Cluj cât timp ai activat acolo?

La Cluj conducea organizaţia Castner Rudolf şi Danzig Hilel. În prezent ambii sunt plecaţi în Israel.

Cine conducea organizaţia din Timişoara?

La Timişoara conducea organizaţia printre alţii Weidzen Dezideriu, Koutsez Eugen şi alţii. În prezent, Weidzen Dezideriu se găseşte în Timişoara, în Piaţa Roosevelt, de profesie optician, iar atelierul îl are în Timişoara pe str. 6 martie. Kontesz Eugen se găseşte la Timişoara cred că pe Str. Vasile Lupu, şi are un atelier de reparat acumulatoare auto.

Cine te cunoaşte din această perioadă şi unde sunt?

În aceasta perioadă mă cunosc următorii: în perioada ca elev mă cunoaşte dr. Rozsa Gheorghe, azi în Timişoara. Pe Str. Dacilor nr. 10, dr. Nadai Carol, azi în Satu Mare, medicul Miliţiei cu gradul de căpitan sau maior.

În perioada studenţiei mă cunosc următorii: Krausz Gheorghe, azi avocat la Timişoara pe str. Ciprian Porumbescu nr. 50-55; dr. Fodor Alexandru, avocat la Cluj.

După perioada Facultăţii mă cunosc următorii: Gedii Andrei, azi lt. maj. la Securitate în Timişoara, fost U.T.C.-ist ilegalist.

Ce urmărea organizaţia sionistă în acel timp prin activitatea sa?

Organizaţia sionistă propaga ideea necesităţii creării unui stat evreiesc în Palestina şi pentru care scop antrena masele de evrei.

Ce mai ai de adăugat la întrebările puse?

Privind activitatea sionistă desfăşurată mai am de adăugat că am luat parte la una sau două conferinţe pe Transilvania ale organizaţiei „Barisia" şi, de asemenea, al organizaţiei sioniste din Transilvania, în calitate de delegat al grupării „Barisia" din care făceam parte.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

5 mai 1952

Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 17,15 şi s-a terminat la ora 20.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat în timpul războiului?

În timpul războiului am continuat activitate sionistă până la ducerea evreilor la muncă obligatorie. În perioadele când nu eram la muncă în detaşamente exterioare, în special prin anul 1942 până în vara anului 1943 am participat la şedinţe organizate la locuinţele diferiţilor prieteni din organizaţia din care făceam parte şi la mine. La aceste şedinţe s-au discutat probleme evreieşti şi s-au comentat evenimentele zilei, ţinându-se dări de seamă despre întâmplările din lume, în legătură cu războiul în general şi cu situaţia evreilor în mod special. De asemenea, se ţineau şi conferinţe cu caracter educativ-propagandistic evreiesc. Această activitate a fost dusă în mod ilegal. După această dată, adică vara anului 1943 am fost concentrat la detaşamentul de muncă 101 în comuna Suraia lângă Focşani. În această perioadă nu am avut nici o funcţie în cadrul organizaţiei sioniste din Transilvania, ci ca simplu membru.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat de la 23 august 1944 şi până la 6 martie 1945?

Reîntors din detaşamentul de muncă de la Doaga, am ajuns acasă la 15 septembrie 1944. Am căutat contact cu prieteni sionişti şi am luat parte la reînfiinţarea organizaţiei „Ichud", participând la consfătuirea ce a avut loc pentru această organizare în toamna anului 1944. Am dus o propagandă în cercul prietenilor şi cunoscuţilor mei pentru a reactiva în organizaţia „Ichud". Am luat parte la şedinţa festivă de organizare ţinută la primul sediu din Timişoara, Str. Anton Pan.

Am fost delegat în Comunitatea Evreilor ca responsabil al Comisiei de anchetă nr. 3, care făcea parte din Comisia de epurare a evreilor din perioada existenţei centralei evreilor.

Ce urmărea Comisia de anchetă prin activitatea ei?

Verificarea activităţii şi atitudinii evreilor ce deţineau ori ce funcţie în fosta centrală a evreilor precum şi a acelor evrei a căror atitudine n-a fost justă faţă de evreii din lagărele de muncă în perioada războiului.

Ca activitate sionistă am participat la tratativele ce au avut loc între evreii comunişti şi sionişti pentru înfiinţarea C.D.E.-ului. Am căutat a propaga sionismul în rândul membrilor recrutaţi în Ichud, prin conferinţe, prin propagandă de la om la om. În această perioadă a activităţii organizaţiei sioniste nu aveam o muncă în cadrul conducerii în mod special, ci ca unul din participanţii pentru reînfiinţarea grupării Ichud din Timişoara, din proprie iniţiativă.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

7 mai 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,10 şi s-a terminat la ora 18,45.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat de la 6 martie şi până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

În anul 1945 am continuat să activez în Ichud din Timişoara, colaborând la pregătirea primei adunări generale ţinută în vara aceluiaşi an, la care am fost ales şi eu în conducerea Ichud-ului din Timişoara, având resortul de presă şi a legăturilor cu C.D.E. Ca responsabil cu secţia presă, am conceput articole pentru presa din localitate, care articole au fost publicate mai ales de oficiosul P.S.D. Făclia.

Aceste articole tratau activitatea artistică, culturală desfăşurată de organizaţia Ichud, ce aveau scopul de a atrage interesul populaţiei evreieşti asupra activităţii acestei organizaţii. De asemenea, pe linia comunitară am continuat în tot cursul anului 1945 activitatea în comisia de anchetă din Comisia de epurare de pe lângă Comunitatea Evreilor. În comisie erau împreună cu Schanberger Isidor şi Ehrenfeld. Ambii sunt cu domiciliul la Timişoara. În C.D.E. am desfăşurat la înjghebarea lui pe lângă activitatea organizatorică şi cea de secretar al resortului de presă, responsabilul resortului fiind Rozsa Gheorghe, astăzi în serviciul diplomatic, fost şi secretar general al Regionalei C.D.E. Cluj şi redactor responsabil al ziarului „Egyseg", fost oficiosul C.D.E. în limba maghiară.

În anul 1945, am ajutat şi la reorganizarea biroului central al organizaţiei sioniste din Transilvania, în fruntea căruia era Klein Moise, plecat la sfârşitul aceluiaşi an în Palestina. În anul 1946, primăvara, am făcut din însărcinarea conducerii Ichud-ului prima deplasare la Haţeg pentru organizarea Ichud-ului de acolo, ceea ce am şi făcut. Tot în primăvara anului 1944, m-am deplasat împreună cu doctor Rosen Paul, azi în Israel, la Oradea şi la Cluj pentru aceleaşi scopuri. La Oradea nu am reuşit, negăsind pe nimeni din foştii noştri prieteni şi cunoscuţi. La Cluj am reuşit să adunăm câţiva din foştii prieteni care s-au întors din deportare, formând un nucleu de grupare, conducător fiind pus Mozes Andrei, azi în Israel. Împreună cu dr. Klein Emerich, azi în Israel, am continuat activitatea în resortul de presă, colaborând la buletinul Ichud-ului, multiplicat la şapirograf. De asemenea, am participat regulat la şedinţele conducerii din care făceam parte. Hotărându-se ţinerea unei conferinţe pe întreaga Transilvanie, a Ichud-ului, am fost trimis în deplasare în cursul verii anului 1946 încă o dată la Cluj cât şi la Satu Mare. La Cluj am participat la şedinţa de reorganizare a grupării locale a organizaţiei sioniste, iniţiată de Szende Ştefan, secretarul general al organizaţiei sioniste din Transilvania după plecarea lui Klein Moise. Acolo am cunoscut pe Jean Cohen, care a fost delegat din partea organizaţiei din Bucureşti să ia cuvântul la şedinţa de reorganizare.

La Satu Mare am fost împreună cu Israel Elemer şi am luat contact cu primii membri chemaţi de dânsul. În fruntea cărora era Guth Maxim şi soţia lui Bertha.

Tot în vara aceluiaşi an, am plecat cu maşina Ichud-ului împreună cu dr. Klein Enrich în deplasare, vizitând Sibiul şi Braşovul. În Sibiu am luat contact cu Fridman şi în ambele localităţi am găsit gruparea formal organizată, dar inactivă. Pentru conferinţa Ichud-ului ţinută la începutul toamnei în Timişoara, am pregătit tot împreună cu Klein Emerich un raport de activitate asupra muncii desfăşurată.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe linia activităţii sioniste am mai frecventat biroul central şi am participat în mod activ, atât la campania de vânzare a şekel-ului, cât şi la activitatea fondului Keren Kayemet, de asemenea am luat parte la şedinţele pregătitoare ale conferinţei pe Transilvania a organizaţiei sioniste, ce era preconizată şi ţinută la sfârşitul anului 1946, la Arad. De altfel, întreaga activitate organizatoric-propagandistică era concentrată pentru alegerile la această conferinţa şi la răsturnarea raportului de forţe în favoarea Ichud-ului în conducerea organizaţiei sioniste din Transilvania. Pe linia C.D.E.-ului, am continuat activitatea în secţia presă, totodată am fost delegat cu atribuţiile de secretar al secţiei juridice, cât şi membru în colectivul de asistenţă judiciară înfiinţată pentru a sta la dispoziţia populaţiei evreieşti sărace în mod gratuită, în câştigarea drepturilor acordat prin legile reparatorii ale guvernului.

Înaintea alegerilor din noiembrie 1946, am luat cuvântul la mitingurile şi la propaganda dusă de C.D.E. în vederea alegerilor, căutând să antrenez în această muncă câţi mai mulţi Ichud-işti. Menţionez că am început deja în cursul acestui an, să lucrez regulat la asistenţa judiciară a C.D.E.-ului. Principala mea propunere a fost atât la pregătirea Conferinţei, cât şi la Conferinţa însăşi, adoptarea de către conferinţă al principiului colaborării în cadrul C.D.E. şi pe baza platformei ei, a tuturor grupărilor din cadrul organizaţiei sioniste, fără nici un fel de rezerve. Acest lucru a fost adoptat la conferinţă, mai târziu însă am constatat că adeziunea era numai formală, mai ales din partea grupărilor Clal-sioniste şi Mizrachi.

În anul 1947 am desfăşurat în continuare activitatea mea în conducerea Ichud-ului şi am fost din nou în deplasare în diferite oraşe din Transilvania, în vederea organizării numărătorii secţiunilor de meseriaşi „Haoved Ichud", care era necesară pentru stabilirea cotei de emigrare ce urma să revină diferitelor grupări şi organizaţii sioniste. În afară de aceasta, mai erau de pregătit grupările pentru alegerile la Congresul sionist mondial programat pentru finele anului 1947. Totodată, trebuiau lichidate şi lipsa de colaborare din cadrul C.D.E.-ului în acele localităţi. În cursul acestui an, buletinul nostru şapirografiat s-a transformat în buletin tipărit, eu contribuind cu articole şi am făcut şi corecturi la redacţie.

De asemenea, am mai ţinut şi câte o conferinţă la sediul Ichud-ului din Timişoara.

La sfârşitul anului 1947 am fost trimis de Organizaţia Ichud la Bucureşti pentru a fi prezent şi a mă îngriji ca numărul de locuri de emigranţi acordate Ichud-ului din Transilvania să nu fie cumva micşorat de către organizatorii acestei plecări.

Din partea organizaţiei sioniste am primit încredinţarea de a fi Jurist consultul biroului central şi în această calitate am frecventat mai des sediul organizaţiei sioniste din Transilvania ajutând câteodată şi în corespondenţă. Menţionez că la conferinţa de la Arad a organizaţiei sioniste, am fost ales în biroul executiv al organizaţiei sioniste şi în cursul anului 1947 am participat atât la şedinţele executivei convocate de conducere, cât şi la discuţii ce se duceau în afara biroului executiv între reprezentanţii facţiunilor componente ale organizaţiei sioniste. Asemenea discuţii s-au dus atât la Timişoara, cât şi la Arad. Mă preocupam în cursul acestui an de următoarele probleme; la deplasări verificarea atitudinii secţiei sau grupării Ichud vizitate, faţă de celelalte grupări componente ale organizaţiei sioniste de-o parte şi faţă de problema colaborării în C.D.E. de altă parte. Totodată, problema emigrărilor haotice continuate din anul precedent. Problema alegerilor sioniste pentru delegaţii la Congresul Mondial Sionist de la Bassel şi numărătoarea membrilor secţiilor de meseriaş. La sfârşitul anului 1947, am călătorit la Bucureşti împreună cu Maler Mauriciu şi am fost cu acesta la locuinţa lui Moshe Avervuch care-l cunoştea pe Maler înainte şi căruia i-am fost prezentat şi eu. În vara anului 1947, am participat împreună cu

https://biblioteca-digitala.ro

avocatul Adler Andrei, rabinul doctor Neuman Ernest şi Boros Eduard, secretarul general al C.D.E. Timişoara, la prima conferinţă pe ţară a C.D.E.-ului ţinută la Bucureşti.

În anul 1948, la începutul anului mi-am continuat activitatea Ichud-istă la munca pe grupe (kvuţa) frecventând şedinţele acestor grupe şi ajutând activ în munca de îndrumare. M-am retras şi de la colaborarea în redactarea buletinului Ichud, muncă dusă aproape exclusiv de Lang Edmund, azi în Timişoara.

Munca administrativă a fost dusă exclusiv de către personalul anume angajat încă în 1947: Winter Nicolae pentru biroul Ichud-ului din Transilvania şi Amiga Boriska pentru Ichud-ul din Timişoara.

În urma găsirii unei platforme de colaborare am reluat activitatea în conducerea Ichud-ului şi am plecat împreună cu Maler Mauriciu în două rânduri. Prima deplasare ruta Haţeg, Sibiu, Braşov, iar cea de a doua avea ruta Oradea, Cluj, Tg. Mureş, Reghin, Bistriţa.

Ambele călătorii au avut scopul de a da un raport din partea secretariatului general asupra congresului mondial la care am participat ca delegat, problema organizării unei viitoare emigrări şi partea organizaţiei sioniste, completarea chestionarelor emise de Oficiul de Emigrare, deşi C.D.E. a pus în vedere în mod categoric încă din primăvara anului 1948 că nici o organizaţie sionistă nu v-a mai organiza plecări de emigranţi sub nici o formă.

Aceste deplasări mai aveau scopul de a activiza secţiile locale şi a le face să se pregătească pentru conferinţa pe Transilvania a Ichud-ului, programată pentru vara anului 1948, la Cluj. Conferinţa s-a ţinut în luna august şi a luat cuvântul şeliahul Solomon Chaim, vorbind despre lupta dusă de Hagana, pentru eliberarea Palestinei. Tot la această conferinţă Maler Mauriciu şi-a înaintat demisia nevrând să deţină în continuare funcţia de secretar general al Ichud-ului.

Conferinţa a acceptat demisia lui şi a ales un secretariat compus din Kuhn Ştefan, Hirsch Iosif şi Israel Elemer, împreună cu un birou executiv.

De fapt munca de secretar general a fost dusă în continuare de către Maler Mauriciu.

În cursul acestui an, cât şi în anul precedent, am fost invitat şi am participat la şedinţe ale biroului politic a Ichud-ului din România, şedinţe ţinute în Bucureşti la sediul Ichud-ului sau la locuinţa doamnei Melania Iancu, soţia doctorului Iancu.

La începutul lunii decembrie 1948, am fost la şedinţa Comitetului Executiv al organizaţiei sioniste pentru predarea sediilor Ichud-ului C.D.E.-ului, precum şi a celorlalte grupări sioniste.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

9 mai 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 19,50.

Ce servicii ai cerut instructorilor palestinieni?

Am cerut instructorilor palestinieni următoarele servicii: lui Stossel şi Brecher, cât şi lui Solomon Chaim, le-am cerut ca atunci când vor ajunge în Israel să fiu ajutat de ei pentru a intra cu familia în kibuţ.

https://biblioteca-digitala.ro

Am mai cerut aceloraşi instructori cât şi lui Moshe Agamy ca atunci când voi obţine paşaportul de plecare să fiu ajutat materialiceşte de Legaţie.

Ce servicii ţi-au cerut instructorii palestinieni?

Instructorii palestinieni mi-au cerut următoarele servicii: cu ocazia întâlnirii mele cu Stossel Isai şi Brecher Meyr, mi-au cerut în repetate rânduri concursul în sprijinirea din toate punctele de vedere a activităţii organizaţiei de tineret Habonim, la care erau delegaţi. Stossel îmi cerea pe la sfârşitul anului 1948 când vedea că organizaţia sionistă nu va mai activa legal mult timp, să mă ocup de tinerii din Habonim de la Timişoara, cerându-mi ca sprijin activitatea sus-numitei organizaţii, să le stau la dispoziţie cu sfaturi şi îndrumări. De asemenea, Stossel m-a rugat să mă interesez din când în când, dacă tânărul Schonfeld Ernest sau Ervin primeşte lunar ajutorul de 2.000 sau 2.500 lei care sumă trebuia să-i fie dată de către Hirsch Iosif din încredinţarea lui Stossel. Acest Schonfeld a fost educator al copiilor cei mai tineri din organizaţia Habonim. Aceşti bani urma să-i primească în timpul activităţii ilegale, după autodizolvarea organizaţiei sioniste, Stossel Isai mi-a cerut prin anul 1947 cu ocazia unei vizite ale mele la Bucureşti ca să duc o scrisoare la sora sa la Timişoara unde domicilia.

Solomon Chaim mi-a cerut, în anul 1949, să acord asistenţa juridică tinerilor arestaţi în primăvara acelui an cu ocazia unei tentative de trecere a frontierei în mod fraudulos, undeva în apropierea Aradului. Aceşti tineri (Samuel Andrei şi soţia, Hirschman Paul, zis Pall, zis David) au fost aduşi la Tribunalul Militar din Timişoara.

Când am vorbit ultima dată cu Agamy fiind împreună cu Haber Ladislau la Legaţie, Agamy ne-a cerut în cursul convorbirii informaţii din domeniul militar şi economico-social.

Ce alte servicii ţi-au mai cerut instructorii palestinieni?

Moshe Agamy ne-a cerut, mie şi doctorului Haber Ladislau, să informăm Legaţia despre situaţia populaţiei evreieşti, despre situaţia populaţiei în general, informaţii din domeniul economic, politic şi militar.

Ce instrucţiuni aţi primit de la Agamy în vederea culegerii şi transmiterii de informaţii?

Agamy ne-a spus să culegem tot ceea ce credeam că interesează Legaţia din domeniile arătate mai sus, fără a nota şi numai să le memorizăm şi dacă vine unul la Bucureşti să comunice, însă numai lui verbal. În cursul convorbirii a spus că dacă vedem un convoi sau o coloană militară să se numere camioanele, tancurile, pentru a putea aprecia mărimea unităţii. În privinţă mişcării de trupe să aflăm direcţia încotro se deplasează. Privind starea de spirit a populaţiei să ascultăm ce se vorbeşte în trenuri, în tramvai, în magazine, la cozi, deci la locul unde se găseşte lume.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

7 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,10 şi s-a terminat la ora 18,45.

În procesul-verbal din 29 aprilie 1952, ai arătat că până la 23 august 1944, ai desfăşurat activitate politică sionistă. După această dată ce activitate politică ai desfăşurat?

După 23 august 1944, mi-am continuat activitate sionistă în cadrul grupării Ichud din Transilvania. De asemenea, am fost şi reprezentantul grupării Ichud în C.D.E.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat după 23 august 1944, şi până la autodizolvare?

După 23 august 1944, am participat la pregătirea primei adunări a Ichud-ului, ce s-a ţinut la Timişoara în vara anului 1945. La această adunare am fost ales în conducerea Ichud-ului din Timişoara, fiindu-mi încredinţat resortul presă şi legătura cu C.D.E. În această calitate, am conceput articole care au apărut în presa din localitate şi mai ales în oficiosul P.S.D. „Făclia".

Aceste articole tratau activitatea cultural-artistică, desfăşurată de gruparea Ichud, cu scopul de a atrage interesul populaţie evreieşti faţă de această grupare. În acest an, am participat şi la organizarea biroului Central al organizaţiei sioniste din Transilvania, în fruntea căruia era Klein Moise, plecat în Israel.

În primăvara anului 1946, din însărcinarea conducerii Ichud-ului, m-am deplasat la Haţeg, pentru a reorganiza acolo secţia Ichud, ceea ce am şi făcut. În primăvara aceluiaşi ani, m-am deplasat la Cluj şi Oradea, împreună cu Rozenthal Paul, plecat în Israel, pentru aceleaşi scopuri, reuşind să formăm la Oradea. În vara anului 1946, am plecat în deplasare la Cluj şi Satu Mare, împreună cu Szende Ştefan, fostul secretar general al organizaţiei sioniste din Transilvania, plecat ilegal din ţară şi Israel Elemer plecat în Israel, pentru a face pregătiri în vederea ţinerii conferinţei Ichud-ului din Transilvania.

De asemenea, în cursul anilor 1947-1948, m-am deplasat în mai multe părţi ca: Satu Mare, Sibiu, Braşov, Bucureşti, Arad. Aceste deplasări le-am făcut în legătură cu formarea de noi secţii ale Ichud-ului. Tot în această perioadă am făcut şi un raport de activitate asupra muncii desfăşurate în cadrul grupării Ichud. Pe linia activităţii organizaţiei sioniste, am participat la şedinţele biroului şi campania de vânzare a „Seket"-ului (un bilet tipărit care reprezenta aderenţa anuală la organizaţia sionistă mondială) a fondului Keren Kayemet şi la şapirografierea şi redactarea buletinului Ichud-ului. S-a dus o propagandă în vederea alegerilor din acea perioadă şi a colaborării cu C.D.E., colaborare care conform platformei stabilite nu a fost respectată de organizaţiile sioniste, deoarece nu a vrut să colaboreze. Din partea organizaţiei sioniste am primit sarcina de a fi jurist consultul biroului central, lucru ce l-am acceptat. La sfârşitul anului 1947, în vederea obţinerii de locuri pentru emigrare, m-am deplasat cu Maler Mauriciu la Bucureşti şi am mers la Moshe Averbuch (Agamy) acasă, cu care ocazie l-am cunoscut.

În luna august 1948 a avut loc la Cluj, conferinţa Ichud-ului pe Transilvania, cu care ocazie Maler Mauriciu şi-a dat demisia din funcţia de secretar general al Ichud-ului din Transilvania. La această conferinţă eu cu Hirsch Iosif şi Israel Elemer am fost aleşi în secretariat, împreună cu un comitet executiv, desfăşurându-mi de la această dată activitatea

https://biblioteca-digitala.ro

conform funcţiunii pe care o aveam. De asemenea, în luna ianuarie 1949 am participat la şedinţa organizaţiei sioniste când s-a autodizolvat. Odată cu apariţia Rezoluţiei C.C. al P.M.R. în problema naţională, din C.D.E. am fost înlăturat.

Menţionez că, după 23 august 1944, am cunoscut mai mulţi instructori palestinieni.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

9 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 19,50.

În procesul-verbal din 7 mai 1952, dumneata ai arătat că ai cunoscut mai mulţi instructori palestinieni. Arată ce instructori palestinieni ai cunoscut?

În această perioadă, adică de la 23 august 1944 şi până la autodizolvare, am cunoscut pe următorii instructori palestinieni: Stössel Isai, Brecher Meyr, Baruch, Sara, Solomon Chaim, Mordehai Schorr, Dan, Ferencz Maxy şi Moscher Averbuch (Agamy), şeful Mosadului.

Când ai cunoscut pe fiecare şi ce legături ai avut cu ei?

Pe Stossel Isai l-am cunoscut prin anul 1935-1936, la Cluj, unde după scurt timp a plecat în Israel. În anul 1946 a venit ca instructor palestinian pentru organizaţia de tineret „Dror Habonim". În această calitate a venit de la Bucureşti de două ori la Timişoara, pentru a ne cere ca noi, conducerea Ichud-ului să sprijinim organizaţiile de tineret „Dror Habonim" şi „Gordonia" în aceeaşi măsură.

Noi, conducerea grupării Ichud, l-am asigurat că îl vom sprijini. Tot cu ocazia acestor vizite ne-a vorbit despre viaţa din Kibuţ şi că a fost trimis pentru a ajuta organizaţiile de tineret în activitatea lor.

Pe Brecher Meyr l-am cunoscut tot la Cluj, prin anul 1933-1934, unde făcea parte din organizaţia sionistă de tineret Habonim. A emigrat în Palestina odată cu Stossel Issai. Prima dată l-am văzut prin anul 1946-1947, într-un autobuz pe ruta Arad-Timişoara. Cu această ocazie mi-a spus că e precaut, spunându-mi că n-a intrat în ţară cu paşaport legal. Cu el am discutat aceleaşi probleme ca şi cu Stossel Isai.

Pe Baruch l-am cunoscut în anul 1946, la Cluj, fiindu-mi prezentat de Szende Ştefan, fost secretar general al organizaţiei sioniste din Transilvania. Cu această ocazie Baruch ne-a povestit că a fost instruit ca paraşutist de armata engleză la Cairo. După perioada de instrucţie a fost repartizat la baza de la Fogia – Italia, de unde în anii 1943-1944 a fost paraşutat de un avion englez în România, cu scopul de a organiza emigrări din rândul tineretului, pentru a culege informaţii, a face acte de sabotaj şi diversiune.

Pe Solomon Chaim l-am cunoscut în anul 1946, când a venit la Timişoara la părinţii săi, militar în uniformă engleză. Cu el am discutat cele mai variate probleme privind activitatea Ichud-ului, ca „probleme organizatorice, munca propagandistică, atitudinea Ichud-ului faţă de celelalte grupări sioniste şi în special faţa de C.D.E. El, în colaborare cu conducătorii sionişti din Transilvania, a organizat plecarea ilegală din ţară a lui Maler

https://biblioteca-digitala.ro

Mauriciu, Szende Ştefan şi Hupert Filip cu soţiile. Tot el a organizat plecarea ilegală şi a celor trei tineri din organizaţia Habonim. De asemenea, Stossel Issai, Mordehai Schor şi Solomon Chaim au dirijat atitudinea organizaţiei sioniste faţă de emigrarea organizată de C.D.E. în primăvara anului 1948.

Pe Mordehai Schor l-am cunoscut în decembrie 1947, la Bucureşti, unde dirija lucrările în legătură cu plecarea celor două vapoare de emigranţi evrei. Am fost la el pentru a vorbi ca să respecte numărul de locuri pentru emigrare, repartizat Ichud-ului din Transilvania.

Pe Dan l-am cunoscut la Timişoara prin anul 1945-1946, când venise pentru organizarea emigrărilor ilegale în cadrul Mossad-ului.

Pe Ferencz Maxy l-am cunoscut tot în această perioadă la Timişoara, unde venise pentru organizarea grupării de tineret Haşomer Haţair. Cu el am discutat probleme privind gruparea Ichud şi Mişmar, care nu colaborau în activitatea lor.

Pe Moshe Averbuch (Agamy) aşa cum am mai arătat, l-am cunoscut în anul 1947 la Bucureşti, când i-am cerut să acorde concursul Ichud-ului din Transilvania în obţinerea de cât mai multe locuri la emigrarea organizată la sfârşitul anului 1947. În toamna anului 1948, împreună cu Hirsch Iosif, Israel Elemer, Haber Ladislau, conducători sionişti şi Solomon Chaim şi Stossel Issai, am mers la Averbuch (Agamy) acasă, în str. Cazărmii pentru a discuta problema activităţii Ichud-ului din Transilvania. Averbuch (Agamy) a spus că problema activităţi organizaţiei sioniste se destramă pe zi ce trece şi ne-a dat instrucţiuni pentru a duce o activitate ilegală sionistă.

Într-un răspuns mai sus ai arătat că atitudinea ôrganizaţiei sioniste faţă de emigrarea organizată de C.D.E. a fost dirijată de instructorii palestinieni. Arată cum a fost dirijată?

În primăvara anului 1948, conducătorii C.D.E. au comunicat că organizaţia sionistă nu va mai avea în viitor nici un amestec în organizarea emigrărilor. În acest scop C.D.E. a ţinut şedinţe publice în care s-a comunicat populaţiei evreieşti atât din Timişoara, cât şi provincie, cele de mai sus. Această problemă s-a luat în discuţie de conducerea Ichud-ului din care făcea parte: Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Israel Elemer, Redlingher Alexandru, Winter Nicolae, eu şi instructorul palestinian Solomon Chaim, toţi plecaţi în Israel în afară de mine şi Winter. În aceste şedinţe s-a căzut de acord ca să cerem dispoziţii de la şlihimi şi conducerea Ichud-ului din Bucureşti. Maler Mauriciu a luat legătura cu instructorii palestinieni Stossel şi Mordehai. Aceştia au spus că sunt tratative între guvernul R.P.R. şi reprezentantul Statului Israel, Moshe Averbuch (Agamy), cu privire la emigrări. Tratativele se duc ca la emigrare să participe şi C.D.E.-ul, nu cum afirmă ei că vor organiza singuri, ci emigrări organizate de grupările sioniste. După afirmaţia C.D.E.-ului, am fost convocaţi la Comunitatea Evreilor din Timişoara, unde vicepreşedintele comunităţii şi membru în conducerea regionalei C.D.E. ne-a comunicat că în dimineaţa zilei următoare vor începe înscrierile pentru cei ce vor să plece în Israel.

Ne comunică acest lucru pentru a participa şi organizaţia sionistă, arătând însă că această înscriere, nu are nici o obligaţie, că toţi vor pleca.

Eu am comunicat acest lucru lui Maler Mauriciu, care a luat din nou legătura cu Mordehai Schor, sau Stossel Issai şi cu secretarul lui Moshe Averbuch (Agamy), Arthur Mendelovici. Dispoziţiile categorice primite de la şlihimi a fost de a nu participa la această acţiune de înscriere organizată de C.D.E. până nu va veni Moshe Averbuch (Agamy). După aceasta Maler Mauriciu a luat legătura cu toate localităţile unde Ichud-ului avea secţii şi le-a dat dispoziţii ca să nu participe la acţiunea de înscriere, organizată de C.D.E. În timpul

https://biblioteca-digitala.ro

înscrierilor şi în continuare, s-a pornit din partea conducerii grupărilor sioniste din Transilvania, o campanie de zvonuri alarmiste la adresa acţiunii de înscriere organizată de C.D.E.

Astfel de zvonuri au fost: întreaga acţiune de înscriere nu are alt scop, decât a scoate masele de evrei de sub influenţa organizaţiei sioniste sau cel ce se înscrie poate va pleca, dar cine ştie unde, poate în Grecia (în Grecia era război civil). De asemenea, organizaţia sionistă în urma dispoziţiilor lui Stossel Issai a lansat nişte chestionare pentru înscrieri în aceeaşi perioadă cu a C.D.E.-ului.

După cum rezultă din cele spuse de dumneata organizaţiile sioniste căutau prin diferite mijloace să discrediteze C.D.E.-ul?

Întreaga acţiune întreprinsă de organizaţiile sioniste se făcea cu scopul de a discredita C.D.E. şi de a menţine spiritul de emigrare în sânul populaţiei evreieşti.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

10 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 8,50 şi s-a terminat la ora 12,05.

Ce alte instrucţiuni aţi primit de la Agamy privind culegerea şi transmiterea de informaţii?

Nu ne-a mai dat alte instrucţiuni în afară de cele arătate într-o declaraţie anterioară.

Ce informaţii din domeniul militar, economic, politic şi social v-a cerut Moshe Agamy?

Moshe Agamy ne-a cerut să-i furnizăm următoarele informaţii: dacă la Timişoara sau în împrejurimi se găseşte multă armată; dacă sunt şi trupe sovietice; dacă armata are tancuri; care-i atitudinea populaţiei faţă de mişcările de trupe.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

12 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,10 şi s-a terminat la ora 13,50.

Ce informaţii ţi-a mai cerut Moshe Agamy?

Moshe Agamy ne-a mai cerut informaţii din domeniul economic: dacă magazinele din Timişoara şi Arad sunt aprovizionate cu cantităţi necesare de marfă, atât de

https://biblioteca-digitala.ro

îmbrăcăminte, cât şi consum alimentar; dacă se primeşte tot ce scrie pe cartelă; care-i raportul preţurilor dintre cartelă şi liber; cum este aprovizionată piaţa cu produse agricole; dacă lumea trebuie să stea la coadă pentru a se aproviziona; cum se manifestă faţă de această situaţie; dacă atunci când se fac manifestaţii politice, lumea merge benevol sau forţat; ce atitudine are populaţia faţa de regim, adică dacă-l simpatizează sau nu; ce atitudine are populaţia evreiască faţă de regim; ce spun evreii despre problema emigrării; dacă în rândul populaţiei evreieşti există voinţa de a emigra; dacă au înaintat mulţi evrei actele pentru plecare; dacă se încadrează populaţia evreiască în producţie şi cum.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

14 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 7,35 şi s-a terminat la ora 18,50.

În procesul-verbal din 13 mai 1952, dumneata ai arătat că în toamna anului 1948, împreună cu Hirsch Iosif, Israel Elemer, Solomon Chaim şi Stossel Issai, ultimii instructori palestinieni, aţi mers la Agamy pentru a discuta problema activităţii organizaţiei sioniste Ichud din Transilvania. Redă amănunţit unde a stat fiecare în parte atunci când aţi vizitat pe Agamy şi ce aţi discutat cu această ocazie?

Am mers la Agamy acasă la el în str. Cazărmii unde din anticameră, tapiţată până la o anumită înălţime cu lemn, am intrat într-o cameră mare. Eu am stat pe fotoliu, Hirsch Iosif şi Israel Elemer au stat pe canapea, iar Solomon Chaim stătea pe scaun şi Stossel alături de el pe un alt scaun. Noi toţi formând un semicerc în jurul unei mese unde stătea Moshe Averbuch. Am fost întrebaţi de Mosche Averbuch ce ne aduce la el şi ce mai este nou pe la noi. Hirsch Iosif a spus de frământările care preocupă Ichud-ul în legătură cu problema emigrărilor născută în urma declaraţiilor conducătorilor C.D.E.-ului la Timişoara şi în alte părţi ale Timişoarei. Conform acestei declaraţii nici o organizaţie sionistă nu va mai face emigrări, de altă parte noi Ichud-ul şi celelalte grupări făceam ca membrii noştri şi fiecare grupare pentru membrii ei să completeze formularele de chestionar (Seilon). Care este mai departe situaţia existenţei organizaţiilor sioniste, având în vedere că i se scoate terenul de sub picioare prin măsurile luate de guvern şi C.D.E.

Israel Elemer a întrebat dacă ceea ce se vorbeşte că la plecările organizate de C.D.E. va pleca şi tineret sionist.

Eu am întrebat dacă se duc tratative cu guvernul în privinţa emigrării şi în privinţa viitorului organizaţiilor sioniste.

Eu am zis ca să nu ne spună în detaliu, ci numai să ne confirme dacă se duc sau nu tratative. În continuare, ca o problemă internă a Ichud-ului i-am spus lui Agamy despre discuţiile referitoare la o selecţionare a membrilor dusă de multă vreme între membrii din conducerea organizaţiei Ichud-ul, i-am cerut părerea să se pronunţe. Am arătat că este o divergenţă de păreri în conducerea Ichud-ului privind această problemă şi anume:

https://biblioteca-digitala.ro

Unii susţin printre care şi Maler Mauriciu, că nu este nicidecum cazul de a face o selecţionare, întrucât are importanţa tăria numerică a organizaţiei şi cealaltă pentru a produce o atmosferă alarmantă în sânul grupării, alţii printre care mă aflam şi eu, susţineau că forţa numerică este ireală, deoarece au foarte mare număr de membrii ai Ichud-ului ca unică legătură cu gruparea încasatorul de cotizaţii, sunt de asemenea sionişti Ichud-işti de conjunctură şi sunt unii care nu ar avea ce căută în cadrul grupării noastre. Deci, de ce să nu fie eliminaţi prin selecţionare.

Solomon Chaim a spus că Ichud-ul se pregăteşte de îngropare, căci s-a început să se discute despre desfiinţare şi despre eventualitatea sau posibilitatea unei munci ilegale. Ce părere are Moshe Averbuch.

Moshe Averbuch a arătat în privinţa plecărilor, că sunt alţi factori care decid decât C.D.E.-ul şi că aceşti factori nu-şi spun ultimul cuvânt, deci dădea de înţeles că nu este stabilit nimic definitiv în legătură cu emigrările.

La întrebarea mea directă a refuzat categoric să răspundă, în legătură cu existenţa sau inexistenţa unor tratative. La întrebarea noastră că suntem dezorientaţi datorită evenimentelor existente, Agamy ne-a răspuns că există perioade de mari transformări în care nu se pot aplica măsurile obişnuite, că nu trebuie să ne pierdem capul, adică să nu ne lăsăm descurajaţi de aceste măsuri, care desigur constituie măsuri grele pentru Organizaţia Sionistă.

Discuţiile noastre, cât şi eventuale măsuri ce am luat în privinţa selecţionării membrilor din cadrul Ichud-ului sunt cu totul inactuale, căci însăşi împrejurările fac în locul nostru această selecţionare. La problema discuţiilor noastre despre posibilitatea desfiinţării Ichud-ului şi rostul unei munci ilegale, Agamy a spus că este un semn că ne frământă, ne agită problema existenţei grupării şi nu sunt deloc condamnabile aceste discuţii.

Esenţial este că aceste discuţii să nu fie duse într-un spirit de delăsare.

Nu găseşte inutile nici discuţiile asupra eventualităţii ducerii unei munci ilegale, dar aceste discuţii nu trebuie duse bineînţeles într-un cerc prea larg, ci cât mai restrâns. Nu mai ţin minte care dintre noi a întrebat că din ce ar putea consta de fapt o activitate ilegală. Atunci Agamy a spus că el nu poate să dea indicaţii, dar mai pe urmă a început totuşi să ne spună aşa cum am mai arătat într-o declaraţie anterioară, si anume:

Se pot forma cercuri de prieteni, prieteni care se întâlneau şi înainte, care să se întâlnească periodic la unul sau la altul. Să asculte la radio emisiunile postului palestinian, comentând şi rediscutând cele auzite. Să se citească împreună scrisorile primite din Israel de vreunul din cei din cerc, sau chiar de unul din afara cercului lor, scrisori care oglindesc realitatea din Israel într-un aspect frumos. O scrisoare sau un articol de ziar din Israel să circule prin cât mai multe mâini pentru a fi citit de cât mai mulţi oameni.

Prietenii cu care ne întâlnim astfel să nu ştie că aceste întâlniri au scopul de a menţine interesul faţa de Ereţ Israel şi dorul de a pleca acolo.

Să fie îndemnaţi prieteni cu care ne întâlnim, ca la rândul lor să formeze sau să ia parte la alte cercuri sau întâlniri prieteneşti de foşti (haverimi) unde se joacă rummy sau care şi aşa se întâlnesc periodic şi din uzanţele văzute şi învăţate va introduce şi acolo câte ceva pentru aceleaşi scopuri.

În continuare Moshe Averbuch a spus că presupune că nu toţi membrii sunt analfabeţi în limba ebraică cum suntem noi şi deci se poate constitui dacă nu există încă cercuri de limbă ebraică (Hug-Ivrit) în care se exersează limba cu sau fără învăţător şi la care în mod firesc va persista interesul pentru Ereţ Israel. Aceste cercuri se pot antrena să intre în corespondenţă ebraică cu vreun prieten plecat mai de mult în Israel. Bineînţeles

https://biblioteca-digitala.ro

acela cu care s-ar lua legătură cu corespondenţă va trebui să ştie cu cine corespondează şi cam despre ce trebuie să ştie şi ce nu.

Stossel lasi a spus că în orice împrejurări trebuie să ne fie o grijă permanentă ajutorarea tineretului şi deşi spunem că organizaţiile de tineret acceptă orice donaţii de la maturi, numai sfaturi nu, totuşi considerat ca o principală îndatorire sionistă ca să ajutăm tineretul.

Să-l sfătuiesc dacă ne cere sfatul, să-l ajutăm materialiceşte dacă ne cere şi să nu lăsăm să treacă timp prea mult fără a sta de vorbă cu dânşii.

Dacă ei nu vin pe la noi, să-i căutăm noi. La o întrebare de a noastră, Stossel a răspuns, că cele spuse de dânsul se referă la prezent, dar se pot referi foarte bine şi la ipoteza discutată, de interzicere a activităţii organizaţiei, ceea ce el nu crede însă. În continuare, Moshe Averbuch a spus că viitorul problemei emigrării va depinde de dorinţa hotărâtă a maselor evreieşti de a emigra şi întrucât guvernul duce o politică realistă nu va desconsidera această dorinţă a maselor evreieşti. Este deci o sarcină a fiecărui conducători sionist să cunoască şi să menţină această dorinţă de emigrare. Pe urmă Moshe Agamy ne-a vorbit despre Israel, arătând greutăţile de acolo despre care spune că sunt greutăţi ale începutului.

Construirea unui stat în plin război. A dat exemplu de halul dezorganizat în care colonialiştii englezi au lăsat ţara la plecarea lor cu intenţia de a îngreuna situaţia ei, despre vitejia Haganei, despre acţiunile criminale ale teroriştilor din Irgun Zwei Leumi şi Bonda Stern, cât şi alė Betar-iştilor.

A vorbit despre blocada britanică, care sub mască neutralităţii împiedică aprovizionarea ţării cu cele strict necesare.

Greutăţi economice şi din cauză că pământurile nu sunt lucrate, căci braţele de muncă sunt ocupate în armată.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

15 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,10.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat între anii 1935-1942?

După reîntoarcerea mea de la facultate la Timişoara la sfârşitul anului 1935, începutul anului 1936, am reactivat în gruparea „Barisia" din Timişoara. Am participat săptămânal la şedinţele ţinute şi când mi-a venit rândul am pregătit şi eu relatări despre actualităţile evreieşti din Palestina, din ţară de la noi şi din alte ţări. Materialul pentru pregătirea acelor relatări îl primeam de la conducerea grupării care cred că erau procurate de la Secţia Culturală a organizaţiei sioniste, material ce consta în reviste, broşuri, ziare şi buletine ale Agenţiei Telegrafice Evreieşti, care oglindeau realizările din Palestina şi viaţa evreiască din alte ţări. În afară de relatările care le-am făcut când îmi venea rândul, am mai făcut şi ţinut conferinţe, fie

https://biblioteca-digitala.ro

din istoria poporului evreu, din istoria şovinismului sau viaţa diverselor personalităţi ale sionismului. De asemenea, făceam recenzii a diferite cărţi cu caracter evreiesc.

Am adunat fonduri pentru Keren Kayemet şi am asistat din când în când la şedinţele săptămânale organizate de gruparea locală a organizaţiei sioniste din Timişoara.

Am activat împreună cu prieteni de aceeaşi vârstă cu mine şi mai bătrâni ca: Krautz Ernest, plecat în Israel, Krausz Ladislau din Timişora, str. Tolstoi nr. 2, funcţionar, Lowi Ştefan şi Lowi Carol, azi ambii în Timişoara. Din conducere făceau parte Bohm Ioan, plecat în Israel, Schatteles Leo, plecat în Israel, Weidzen Dezideriu, azi în Timişoara, Piaţa Roosevelt, Kontesz Eugen, azi în Timişoara IV, str. Vasile Lupu, Bergman Pavel, fost funcţionar mort. În această perioadă a anului 1936 am cunoscut pe Reitter Carol la o şedinţă din cele săptămânale aranjată de secţia locală a organizaţiei sioniste.

Tot în cursul anului 1936, am început să activez mai intens în Societatea Sportivă Kadima din Timişoara, în care am activat mai mult în secţia turistică. Aici a fost preşedinte dr. Gobor Dezideiu, azi în Statele Unite ale Americii. În cadrul secţiei turistice am organizat excursii la care am participat şi eu. Am activat împreună la această secţie cu Fridman Marcel, azi în Bucureşti, Magyar Tivadar, azi în Bucureşti, Rozenberg Ischmund, azi în Bucureşti. Prima dată am fost membru al acestei secţii şi până la desfiinţare în 1940-1941 am fost secretarul secţiei turistice, preşedintele fiind Fridman Marcel. În această calitate mă ocupam de convocarea şedinţelor pentru respectarea programului pe întreg anul, lucru ce se făcea la şedinţele ce aveau loc periodic. Dresam procesele-verbale, prezentam planul secţiei turistice.

În anul 1937-1938, am ajuns în contact de colaborare cu munca sionistă cu următorii: Fried Dosine, plecat în Israel, cu Israel Elemer, Hirsch Nisim, toţi activau în Barisia. Activitatea noastră a constat în organizarea rezultată de şedinţe periodice la care luam şi eu parte. De asemenea, participam la manifestaţiile artistice, culturale, organizate de Barisia, în acea aducându-mi aminte de două adunări de acest gen dintre care una a fost ţinută la sală, Ştefan Plavăţ, iar celălalt în sala fostului Cerc Militar. Câştigul net de la prima manifestaţie s-a trimis pentru susţinerea ziarului de pe atunci al Barissiei, denumit Naar (tineret) ce apărea la Cluj.

În această perioadă am cunoscut pe Löbel Ludovic, azi în Israel, fost director al biroului Keren Kaemet şi Keren Hayessod şi pe Speier Iacob, fost director al Oficiului de Emigrare Palestinian pentru Transilvania.

Löbel Ludovic fusese directorul biroului Keren Kayemet pentru Transilvania şi a preluat conducerea biroului Keren Kayemet pentru Transilvania în urma decesului directorului acestui birou, Hirsch Simion, mort în urma unui atentat cu ocazia turneului Sidy-Thal.

Löbel Ludovic, neputând îndeplini ambele servicii, a fost angajat la biroul lui Keren Kayemet, Weiss Ludovic, care până la acea vreme fusese funcţionar la Banca de Credit Ungară.

În anul 1939 am continuat activitatea în cadrul grupării Barisia şi am activat împreună cu acei arătaţi mai înainte. Un episod mai important a fost conferinţa pe Transilvania a grupării Barisia ce s-a ţinut la Timişoara în vara acelui an. Eu am participat în calitate de delegat fiind în comisia de primire în gară a delegaţilor din Transilvania. Conferinţa a avut loc în sala Comunităţii Evreieşti din Timişoara.

Lucrările conferinţei au fost duse tot în clădirea Comunităţii Evreieşti, la etaj, la sediul secţiei locale a organizaţiei sioniste. Cu ocazia acestei conferinţe am cunoscut mai îndeaproape pe Haber Ladislau. În cursul verii acestui an am fost angajat ca activist la gruparea locală a organizaţiei sioniste din Timişoara, pe lângă văduva Reiter Elena

https://biblioteca-digitala.ro

(cumnata lui Reiter Carol) şi Putman Rozalia, pentru a pune la punct lucrările de birou şi pentru organizarea mai bună a activităţii secţiei locale. Preşedintele pe vremea aceea a secţiei locale a organizaţiei sioniste a fost Szenes Ernest, astăzi în Israel.

Tot cam pe vremea aceasta a fost angajat la biroul central al organizaţiei sioniste din Transilvania, Rozsa Gheorghe, azi în serviciul diplomatic la Viena în funcţie de secretar adjunct pe lângă secretariatul general care era dr. Mozes Ladislau, azi în Israel.

La sfârşitul anului 1939, a avut loc la Timişoara conferinţa organizaţiei sioniste din Transilvania, ultima dinaintea războiului s-a ţinut în liceul israelit din Timişoara.

În sala de gimnastică au fost şedinţele plenare ţinute, iar comisiile conferinţei lucrau în diferite clase. Această conferinţa s-a întrunit conform statutului organizaţiei sioniste la care s-a discutat activitatea vechii conduceri şi s-a ales noua conducere a organizaţiei sioniste din Transilvania, preşedinte fiind reales Reitter Carol. În această perioadă cât şi în continuare am conlucrat cu cei arătaţi mai înainte cât şi cu dr. Polak Tiberiu, fost profesor la liceul israelit, azi în Bucureşti, cu nume schimbat, lucrează la Prodexport, Klein Simon, azi plecat în Israel, Kugler Sigismund, în Israel, profesor Farkas Tiberiu, azi în Timişoara, profesor Max Eizicovitz, azi la Cluj.

În anul 1940, am desfăşurat aceeaşi activitate pe linia organizaţiei Barisia, cu singura deosebire că activitatea se desfăşura în cercuri mici de oameni care se întâlneau în fiecare sâmbătă seara cu rotaţie la câte un membru din acest cerc, toţi fiind barissieni. În aprilie am fost concentrat până când evreii au fost daţi afară din armată. În acest timp am fost înlăturat de la grupa locală a organizaţiei sioniste pentru că nu corespundeam, neputând duce munca la îndeplinire, iar pe de altă parte din cauza lui Reiter Carol şi alţii de la clal-sionişti. Activitatea între anii 1940-1942 n-a constat decât în participare la acele cercuri în timpul când nu eram la muncă.

Reitter Carol în această perioadă a fost un membru permanent al grupării clal-sioniste, cât şi un membru conducător al organizaţiei sioniste din Transilvania. Weiss Lulu a fost în această perioadă conducătorul fondului Keren Keremet la Israel pentru Transilvania. Haber Ladislau a fost în conducerea organizaţiei Barisia din Arad.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

16 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 8,30 şi s-a terminat la ora 13,45.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat în timpul celui de al II-lea război mondial?

În anul 1941, am fost dus la începutul lunii august la munca obligatorie în Valea Oltului la calea ferată, fiind în compania de la Jilava.

Aici am fost împreună cu dr. Kartner Andrei, azi în Ministrul Sănătăţii, Fried Ernest, azi în Timişoara, director la Electromotor, Haber Friderich, profesor în Timişoara şi Erery Ştefan, azi în Timişoara. Am stat în detaşamentul de muncă până la desconcentrare şi

https://biblioteca-digitala.ro

rechemare la Cercul Timişoara în toamna anului 1941. În iarna aceluiaşi an am fost de două ori concentrat la curăţat zăpadă, lucrând în Timişoara.

Am continuat activitatea în cercul de Oneg Şabat (întâlnirea din ajun de sâmbătă), întâlnindu-ne prin rotaţie la câte un membru al acestui cerc, discutând probleme sioniste, probleme evreieşti şi probleme de interes general şi ascultând câte o trecere în revistă sau conferinţă pregătite de fiecare din noi la rând. Asemenea întâlniri au fost şi la mine casă când ajungea rândul.

În cursul anului 1942, iarna am fost la zăpadă, şi în primăvară am fost la munca de curăţire a parcurilor în cadrul muncii obligatorii. În anul 1942 a fost publicat un comunicat al Oficiului de Românizare prin care anunţa că toţi acei care doresc să obţină carnete de scutire de la muncă obligatorie, pot înainta cereri pe formularele tip împreună cu două fotografii. Comisii special instituite vor decide asupra fiecărei cereri ţinând cont de funcţia ce o ocupa petentul în producţie, după importanţa economică.

Comisia a început într-adevăr să lucreze, şi în foarte scurt timp am aflat că criteriul aprobării sau respingerii cererilor este mita ce se dă prin diferiţi intermediari în sume de care nu dispunem. Astfel cererea mea, înaintată pentru încercare, împreună cu cererile altor prieteni de ai mei a fost respinsă. Tot în cursul anului 1942 am fost concentrat la Comunitatea Evreilor pentru lucrările de recensământ a populaţiei evreieşti, lucrând la literele iniţiale C.D.E.K. În această muncă, la care am conlucrat toţi juriştii evrei, am lucrat împreună cu: dr. Tenner Isidor, azi în Timişoara, avocat Adler Andrei, azi în Bucureşti, dr. Kuhn Ioan, azi în serviciul diplomatic la Moscova, ataşat comercial, dr. Krausz Gheorghe, azi avocat în Timişoara, dr. Friedlender Pavel, azi avocat în Timişoara, dr. Kender Iosif, azi în Timişoara.

Privind activitatea sionistă în cursul anului 1942, a constat în participare la acele cercuri, care activităţi au continuat şi în anul 1943. În vara anului 1943, am fost trimis în detaşament de muncă în comuna Silvia, lângă Focşani, unde am lucrat până la finele anului la lucrări de îndiguire a Siretului. Aici am fost împreună cu Negri Marcel, fost avocat, azi funcţionar la fabrica de conserve din Timişoara, Herscovici Leo, azi în Timişoara, funcţionar la o cooperativă, Farcaş din Ilia, Sleim din Deva, Rub din Deva, Müller din Hunedoara.

În anul 1944, activitatea sionistă a constat în participare la cercul din care făceam parte, activitate ce se ducea într-un mod mai redus ca în anii precedenţi.

În iulie am fost trimis la detaşamentul de muncă nr. 3 de grinzi din Doaga (Putna) unde am stat până după eliberare la 23 august 1944, comandant al detaşamentului a fost un maior, Iliescu şi conducător tehnic era căpitanul Ochean.

Ce cunoşti din activitatea lui Reiter Carol, Weiss Ludovic şi alţii în timpul războiului antisovietic?

Despre Reiter Carol ştiu că a activat în cadrul Centralei Evreilor din Timişoara la Comunitatea Ortodoxă din Iosefin la secţia cult sau secţia şcoală.

În această perioadă am auzit că felul de viaţă al lui Reitter Carol era al unui mare burghez, continuând să menţină firma sa fiind „romanizat" de către arhitectul Purcariu, fost mare naţional-ţărănist.

Firma lui Reitter Carol consta dintr-un depozit de lemne, cărbune şi var. Varul provenea din propria-i exploatare de lângă comuna Căvăran, Regiunea Severin. În plus, a avut reprezentanţa generală a fabricii de ciment din Turda pentru Banat.

Weiss Ludovic (împreună cu Klein Armand, alt funcţionar al fondurilor sioniste, azi în Israel) a lucrat cu carnet de scutire în tot cursul perioadei războiului antisovietic, la sediul

https://biblioteca-digitala.ro

Comunităţii ortodoxe din Timişoara IV, în birourile din curtea Sinagogii din Fabrik. Nu ştiu dacă ei lucrau acolo la fondurile sioniste sau la lucrările comunităţii ajutând Oficiului Judeţean Timişoara al Centralei Evreilor.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

16 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 16,35 şi s-a terminat la ora 19,30.

Ce activitate ai desfăşurat în cadrul comisiei de anchetă de pe lângă Comunitatea Evreilor din anul 1945-1946?

La începutul anului 1945, am fost chemat printr-o invitaţie scrisă la sediul de atunci al Comunităţii evreilor, de către conducerea interimară nouă a acestei comunităţi.

Csendes Andrei, avocat, Adler Andrei şi alţii din noua conducere interimară a comunităţii, au ţinut o şedinţa cu acei care împreună cu mine au fost invitaţi la participare.

Subiectul acestei şedinţe a fost expunerea faptului, că obştea evreiască ne însărcinează ca munca de controlare a activităţii acelor persoane, care în timpul războiului au lucrat în oficiul judeţean Timişoara al Centralei Evreilor sau au colaborat cu regimul antonescian fascist şi au cerut o atitudine nejustă faţa de populaţia evreiască.

Ni s-a arătat pe scurt activitatea în linii generale, dându-ni-se în mână dosare în care erau regulamente pentru activitatea comisiilor de expropriere, instrucţiuni completative şi o listă a tuturor persoanelor, în conformitate cu regulamentul ce trebuia să fie supus Comisiei de anchetă, întrucât au deţinut o funcţie în Centrala Evreilor din Timişoara.

Ni s-a spus că aceia care urmează să lucrăm împreună, să citim împreună materialul primit, urmând ca la o dată nouă să fim din nou convocaţi cu toţii într-o nouă şedinţă la care vom lămuri toate nedumeririle şi la care se va repartiza munca.

La această şedinţă munca a fost repartizată în aşa fel că cei ce urmau a fi supuşi din oficiu la epurare au fost traşi la sorţi pentru a fi repartizaţi la una din cele trei comisii de anchetă ce s-au constituit. Eu am fost numit ca responsabilul comisiei de anchetă nr. 3 şi urma să lucrez împreună cu Schönberger Isidor şi Erenfeld, astăzi ambii la Timişoara, primul fiind responsabilul Regionalei S.M.T. Timişoara, iar ultimul a fost salariat la Sovrom-lemn sau Comlemn.

Regulamentul cuprindea următoarele:

În rândul populaţiei evreieşti trebuie verificată activitatea acelor evrei care au deţinut funcţiuni în perioada centralei evreilor, acei care s-au făcut vinovaţi de activitate injustă faţă de populaţia evreiască.

Apoi urma în continuare comunicarea unor criterii pentru epurare şi anume: supus obligatorii procedurii de epurare este fiecare care a deţinut vreo funcţie în Centrală. Împotriva acestor persoane se va deschide acţiune din oficiu. Atitudine fascistă de colaborare cu regimul de dictatură fascistă antonesciană. Atitudine nejustă în detaşament faţă de celelalte persoane componente ale detaşamentului.

https://biblioteca-digitala.ro

Atitudinea nejustă faţă de evrei care au fost la muncă sau faţa de membrii de familie ai acestora.

Procedura era arătată în continuare în regulament. Această procedură prevedea publicarea prin afişare a regulamentului, însăşi a listei nominale celor supuşi aprobării din oficiu. De asemenea, era afişată şi publicată în presa locală invitaţia către populaţie ca să se prezinte în faţă comisiei cu reclamaţii împotriva oricărui evreu, membru al Comunităţii, fie dintre cei ce urmau a fi epuraţi din Oficiu, fie din rândul populaţiei care erau cunoscuţi că au avut manifestări injuste faţă de populaţie în timpul războiului.

Cetăţeanul trebuia să depună declaraţia în scris comisiei de epurare care o repartiza comisiei de anchetă.

Comisia de anchetă trimitea citaţia celui supus anchetei, convocându-l la interogatoriu.

Despre ori ce fază a anchetei s-a întocmit proces-verbal semnat de cei trei membri. Dacă era cazul unui denunţ, denunţătorul a fost de asemenea invitat să se prezinte personal. s-au mai cerut informaţii suplimentare şi a fost îndrumat să indice cu martori probatori sau orice material doveditor de care înţelege să se servească.

Comisia avea de asemenea obligaţia ca atunci când un caz nu era lămurit complet din partea Comisiei, să întreprindă cercetări din oficiu, cerând eventual procurare de acte de la Comunitate sau prin Comunitate, audieri de martori, audiere de martori, expertize etc.

După ce cauza părea Comisiei lămurită din toate punctele de vedere, urma încheierea dosarului printr-o concluzie a comisiei de anchetă către comisia de epurare. În acest act se arăta pe ce reclamaţii sau fapte, comunicări etc. se bazează părerea formată, dacă se încadrează comportarea anchetatului în vreunul din punctele regulamentului (şi în care anume) sancţiunea cuvenită după aprecierea comisiei din cele arătate în regulament (cea mai gravă fiind epurarea din toate comunităţile evreieşti din ţară).

Întregul dosar cu concluzii şi tot materialul din cursul anchetei a fost predat preşedintelui comisiei de epurare, la care se dezbătea cauza în public. Reiter Carol şi Weiss Ludovic nu li s-a aplicat nici o sancţiune.

În răspunsul dat ai arătat că în regulament se prevedea că toţi acei care au avut funcţii în cadrul Centralei Evreilor erau supuşi din oficiu comisiei de anchetă.

Cum explici dumneata că Reiter Carol şi Weiss deşi au făcut parte din centrală nu au fost excluşi din Comunitate?

Explic prin faptul că comisiile ce au lucrat nu şi-au făcut datoria aşa cum trebuie şi cercetarea activităţii celor doi şi în demascarea lor în faţa populaţiei evreieşti pentru a-i arăta ca colaboratori ai fascismului în centrală. Cred că nu au depus muncă şi nu au dus-o în aşa fel încât să rezulte adevărata faţă a acestora, mulţumindu-se doar cu ceva formal.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

17 mai 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,10 şi s-a terminat la ora 13,25.

Ce ziare sioniste au apărut in Timişoara înaintea războiului?

În Timişoara, înaintea războiului a apărut oficiosul organizaţiei sioniste din Transilvania „Uj-Kor" (Era Nouă).

Până când a apărut acest ziar?

Ziarul „Uj-Kor" a apărut până la plecarea redactorului responsabil doctor Rosenfeld Alexandru prin anul 1943 aşa-mi aduc aminte.

Cine erau colaboratorii acestui ziar până la plecarea lui Rosenfeld Alexandru?

Colaboratorii acestui ziar au fost: toţi secretarii generali ai organizaţiei sioniste din Transilvania, demnitarii conducerii centrale ai organizaţiei sioniste în frunte cu preşedintele Reiter Carol, cât şi conducătorii birourilor centrale ale fondurilor sioniste Keren Kayemet şi Keren Hayessod.

Ce articole s-au scris la ziar când a izbucnit războiul antisovietic?

Nu-mi aduc aminte ce articole s-au scris la ziar.

Dumneata ai scris articole la ziarele sioniste şi când?

Da, am scris articole la ziarul Organizaţiei Ichud şi am trimis la „Viaţa Evreiască" organ al Ichud-ului din Bucureşti. După războiul antisovietic în perioada 1946-1948.

Ce articole ai scris la ziar?

La „Viaţa Evreiască" am trimis dări de seamă asupra activităţii organizaţiei Ichud din Timişoara şi în „Buletinul Ichud" am scris articole despre actualitate organizatorică şi sionistă şi traduceri din nemţeşte, din româneşte în ungureşte din publicaţii sioniste. Pe la începutul anului 1948, în primul număr al Buletinului Ichud-ului ce a apărut după proclamarea Republicii Populare Române, am scris un articol de salut nou Republicii Populare, o pagină a apărut pe prima pagină a Buletinului Ichud.

Cum iscăleai articolele pe care le-ai scris la ziare?

Articolele pe care le-am scris la ziare le-am iscălit în felurite forme şi anume: am iscălit Ştefan Kuhn, am iscălit S.D. Cohen şi articole scrise în colectiv semnate cu pseudonimul M.H.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

21 mai 1952

Interogatoriul a început la ora 17,25 şi s-a terminat la ora 19.

Cum consideri dumneata activitate Oficiului Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara în timpul războiului antisovietic?

Consider activitatea Oficiului Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara, ca activitate a unui organ ce a deservit interesele regimului antonescian fascist.

Pe ce te bazezi când afirmi că era un organ de deservire a regimului fascist?

Centrala evreilor din România era o unealtă a regimului antonescian fascist, pentru jefuirea şi deposedarea de drepturi ale populaţiei evreieşti din ţară. În consecinţa, Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara, care avea sarcina de a executa ordinele date de centrală nu putea fi decât unealta ei.

Cum consideri dumneata participare a lui Reiter Carol şi alţi sionişti din Timişoara la Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor?

Consider participarea lui Reiter la Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor rezultat din poziţia lui de clasă, de mare burghez şi trădătoare faţă de poporul evreu.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

24 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 8,50 şi s-a terminat la ora...

În procesul-verbal din 22 mai 1952, dumneata ai arătat că atitudinea organizaţiilor sioniste faţă de emigrarea organizată de C.D.E. era dirijată de dispoziţiile date de şlihimi. Arată dumneata ce dispoziţii au dat şlihimii în legătură cu această problemă?

În primăvara anului 1948, conducătorii C.D.E.-ului, au comunicat că organizaţiile sioniste nu vor mai avea în viitor nici un fel de amestec în organizarea emigrărilor şi că deci, propaganda ce se face în această privinţa de grupările sioniste este fără nici un temei. În continuare, C.D.E.-ul a organizat şedinţe publice la care s-a comunicat populaţiei evreieşti din localitatea respectivă cele sus arătate. Asemenea şedinţe au avut loc la Timişoara şi în alte localităţi din Transilvania.

Această problemă a fost luată în discuţii în şedinţe ale conducerii Ichud-ului la care a luat parte Maler Mauriciu, Kuhn Ştefan, Hirsch Iosif, Israel Elemer, Redlingher Alexandru, Winter Nicolae şi Solomon Chaim, toţi plecaţi în Israel în afară de Winter Nicolae şi Kuhn Ştefan. Cu ocazia acestor şedinţe care s-au ţinut mai multe – s-a ajuns la concluzia că trebuie cerute dispoziţii şi informaţii de la conducerea Ichud-ului din Bucureşti, cât şi de la instructorii palestinieni. În consecinţa, Maler a luat legătură

https://biblioteca-digitala.ro

telefonică cu unii din conducerea Ichud-ului şi cu instructorii palestinieni Stossel Issai şi Mordehai Assa.

Aceştia au spus că sunt tratative în curs între guvern şi reprezentantul Statului Israel, Moshe Averbuch în legătură cu problema emigrărilor, tratative care nu sunt încheiate şi deci această afirmaţie a C.D.E.-ului în legătură cu emigrările trebuie combătută ca nefiind ceva definitiv hotărât. Au arătat mai departe că tratativele se duc în legătură cu participarea C.D.E.-ului la plecările ce se vor organiza de organizaţia sionistă, dezminţind prin aceste informaţii cele comunicate de C.D.E. dând chiar dispoziţia de a arăta la fel în faţa membrilor noştri.

Totodată ni s-a arătat că tratativele care se duc sunt întrerupte din cauza absenţei lui Moshe Averbuch care-i plecat pentru a raporta şi a primi instrucţiuni în Israel sau la Paris. Aceste tratative vor continua necondiţionat după reîntoarcerea lui în ţară.

În vara acestui an, membrii sionişti din biroul executiv al C.D.E.-ului din Timişoara, am fost convocaţi la Comunitatea Evreilor unde vicepreşedintele Comunităţii şi membru în conducerea Regionalei C.D.E. Timişoara, Adler Andrei, ne-a comunicat că în dimineaţa zilei următoare se vor începe înscrierile pentru cei care doresc să plece în Israel, înscrieri ce se vor face la sediul Comunităţii Evreilor. Ne comunică acest lucru pentru a lua la cunoştinţă şi pentru a participa. A arătat în continuare că aceste înscrieri sunt o manifestare de voinţă unilaterală a celor ce se înscriu, fără ca această înscriere să aibă vreo obligaţie că respectivul va pleca într-adevăr.

În urma acestei comunicări, Maler a luat legătura telefonică din nou cu Stosel Issai sau Mordehai Assa, cerând instrucţiuni. De asemenea, a luat legătură în această problemă cu secretarul lui Moshe Averbuch, Arthur Mendelovici. Directiva categorică primită a fost aceea că gruparea Ichud să nu participe la această acţiune de înscriere făcută de C.D.E., întrucât reprezintă o voinţă de a crea un fapt împlinit, prin care C.D.E.-ul urmăreşte să-şi creeze şi să-şi asigure o situaţie mai avantajoasă în cursul tratativelor şi în nici un caz să nu întreprindem nimic până nu vine înapoi Moshe Averbuch.

După aceasta Mauriciu a luat legătura telefonică cu toate localităţile unde Ichud-ul avea secţii locale mai mari şi le-a dat dispoziţii de a nu participa la înscrierile pentru emigrare, organizate de C.D.E. pe linie comunitară.

În cursul înscrierilor şi în continuare s-a pornit din partea conducerii tuturor grupărilor sioniste din Transilvania o campanie de zvonuri alarmiste în sânul populaţiei evreieşti, care zvonuri tindeau la discreditarea acţiunii de înscriere, în dosul căror înscrieri s-a ştiut că stă C.D.E.-ul. Au fost puse în circulaţie zvonuri ca: întreaga acţiune de înscriere nu are alt scop, decât a scoate masele evreieşti de sub influenţa grupărilor sioniste fără a avea alt rost. Cel ce se înscrie poate va şi pleca, dar cine ştie încotro, poate în Grecia (în Grecia era război civil).

După aceasta, Ichud-ul a primit dispoziţia telefonică de la Stossel Issai din Bucureşti prin Maler Mauriciu, de a tipări chestionare pentru emigranţi, comunicând la telefon şi conţinutul acestor chestionare formular.

Aceste chestionare cuprindeau aceleaşi întrebări pe care le aveau chestionarele ce se completau la înscrierile făcute de comunităţi, în plus având rubrici în care erau întrebări despre activitatea sionistă. Aceste chestionare au fost tipărite în Timişoara, cred la Tipografia Lehrer Iosif, azi în Timişoara. Aceste chestionare s-au tipărit în mai multe mii de exemplare, întrucât dispoziţia era dată că trebuie tipărite în număr suficient de mare spre a fi completate în dublu exemplar. Îmi aduc aminte că în comandă a fost calculat tipărirea chestionarelor şi pentru gruparea Mizrachi, care avea conducerea pentru Transilvania cu

https://biblioteca-digitala.ro

sediul la Arad. Conducerea Grupării Mizrachi a primit chestionarele fiind trimise de Maler Mauriciu sau a venit cineva după ele. De menţionat că toate grupările sioniste din Transilvania au avut chestionare pe care le-au difuzat membrilor grupării respective spre completare. Aceste chestionare au fost difuzate în toată Transilvania în parte fiind chemaţi delegaţi din unele localităţi pentru a prelua aceste chestionare, atât pentru localităţi pentru a prelua aceste chestionare, atât pentru localitatea respectivă, cât şi pentru împrejurimi, unde era mai uşor de deplasat, în parte au fost expediate prin poştă sau trimise prin delegaţi de ai Ichud-ului din Timişoara.

Scopul lansării acestor chestionare de emigrare a fost intenţia de a face să creadă membrii grupărilor sioniste că organizarea de plecări a rămas în mâinile organizaţiilor sioniste. Pe de altă parte, a fost cu scopul de a discredita acţiunea de înscrieri făcută pe linie comunitară a C.D.E.

Întreaga acţiune de completare a chestionarelor nu era altceva, decât o mare înşelăciune, pusă la cale de către grupările sioniste la îndemnul instructorilor palestinieni, înşelăciune comisă faţă de membrii lor şi de întreaga populaţiei evreiască.

Ţin să menţionez că Solomon Chaim a avut, de asemenea, ca şeliah un rol activ în luarea de atitudine în întreaga această problemă pe linia directivelor instructorilor palestinieni, adică el a susţinut directivele date de instructorii palestinieni din Bucureşti.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

27 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,50 şi s-a terminat la ora 22.

În procesul-verbal din 14 mai 1952 dumneata ai arătat că Israel Elemer a întrebat pe Agamy dacă la plecările organizate de C.D.E. va pleca şi tineret. Ce a răspuns Agamy la această întrebare?

Agamy mi-a răspuns că în problema emigrărilor nu este hotărât nimic în mod definitiv. Nu C.D.E.-ul este acel factor care a chemat să decidă. Prin aceasta a făcut aluzie la guvern.

Tot în acelaşi proces-verbal dumneata ai arătat că i-ai spus lui Agamy că sunteţi dezorientaţi datorită evenimentelor existente, la care v-a răspuns că nu trebuie să vă pierdeţi capul, să nu vă lăsaţi descurajaţi de aceste măsuri. Pentru ce v-a dat Agamy un asemenea răspuns şi nu altul?

Prin aceasta Agamy a avut să facă să credem că sunt tratative în curs care ar putea remedia situaţia organizaţiei sioniste de o parte, iar pe de altă parte a vrut să spună că pentru cazul imposibilităţii continuării unei activităţi legale, ne rămâne deschisă calea unei activităţi sioniste ilegale.

În acelaşi proces-verbal, dumneata ai arătat că la întrebarea pusă lui Agamy în legătură cu selecţionarea sau neselecţionarea membrilor Ichud-ului, v-a răspuns că însăşi împrejurările îi selecţionează. Ce a vrut Agamy să vă redea prin acest răspuns?

https://biblioteca-digitala.ro

Prin acest răspuns Agamy a vrut să arate, că în cazul încetării activităţii organizaţiilor sioniste, membrii devotaţi vor căuta să rămână în contact pe mai departe în cadrul unei activităţi ilegale, făcându-se prin aceasta selecţionarea însăşi.

Tot în procesul-verbal din 14 mai 1952, dumneata ai arătat că Agamy v-a spus că prietenii cu care vă întâlniţi, nu ştiau că scopul acestor întâlniri este de a menţine interesul faţă de Israel şi dorul de a pleca acolo. Care-i adevărul la acest răspuns al dumitale?

Adevărul este ca prietenii să ştie că scopul acestor întâlniri este de a menţine interesul faţă de Israel şi dorul de a pleca acolo, însă în acelaşi timp să nu ştie că ceea ce fac ei este activitate ilegală.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

27 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 22,50 şi s-a terminat la ora 24,15.

Când aţi hotărât să duceţi activitatea ilegală, unde v-aţi întâlnit, ce aţi discutat cu această ocazie şi ce hotărâri aţi luat?

După luarea sediilor noastre de către C.D.E. şi anume: 8 şi 15 decembrie 1948, înainte de publicarea Rezoluţiei C.C. al P.M.R. în Problema Naţională, ne-am întâlnit în locuinţa lui Israel Elemer, unde am discutat că luarea sediilor organizaţiilor sioniste, este de acum ultimul act după care nu poate urma decât încetarea oricărei posibilităţi de activitate legală. În consecinţă, am hotărât să venim cu propuneri privind activitatea ilegală sionistă. După apariţia Rezoluţiei C.C. al P.R.M. în problema naţională, tot în luna decembrie 1948, la locuinţa lui Hirsch Iosif, am făcut un plan de activitate după care ar urma să mă ocup de cercul de prieteni existent şi care se întâlnesc la locuinţa familiei Redlingher Alexandru din str. Virgil Madgearu nr. 4, Israel Elemer va duce muncă în cercul familial şi al prietenilor din jurul familiei, Hirsch Iosif avea şi el un cerc de prieteni mai restrâns, plus prietenii lui cu care se întâlnea regulat în Sinagoga din Iosefin, Maler Mauriciu îşi va forma cercul de prieteni din Ichud-iştii pe care el îi alegea din circa II. Fabrică.

La această întrunire eu mi-am luat sarcina să vorbesc cu Szende Ştefan, ca dânsul să reactiveze acel cerc de limbă ebraică (ivrit) despre care ştiam că şi-a ţinut şedinţele la sediul Biroului Kerem Haeson, până la sigilarea lui de către autorităţi.

Ce persoane au participat la prima întâlnire şi ce persoane au participat la cea de a doua întâlnire?

La prima întâlnire ce a avut loc în casa lui Israel Elemer au participat următoarele persoane: Israel Elemer, Kuhn Ştefan, Hirsch Iosif, Maler Mauriciu şi Solomon Chaim. La cea de a doua întâlnire ce a avut loc în locuinţa lui Hirsch Iosif, au participat tot aceleaşi persoane de la prima întâlnire.

Cum purta denumirea activitatea dv. ilegală?

https://biblioteca-digitala.ro

Activitatea aceasta ilegală purta denumirea cu un cuvânt ebraic: Mahteret (ceea ce înseamnă în ilegalitate sau ilegală).

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

27 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,45 şi s-a terminat la ora 24,16.

În procesul-verbal din 14 mai 1952, dumneata ai arătat că, în urma vizitei făcută lui Agamy, conducerea grupării Ichud din Transilvania şi dvs. aţi hotărât să duceţi activitatea ilegală. Ce aţi făcut pentru aceasta?

Pentru aceasta noi, conducerea Ichud-ului, am ţinut două şedinţe ilegale.

Unde le-aţi ţinut şi cine a luat parte?

Şedinţele le-am ţinut în casa lui Israel Elemer şi Hirsch Iosif. La aceste şedinţe a participat Israel Elemer, Hirsch Iosif, Maler Mauriciu, instructorul palestinian Solomon Chaim şi cu mine.

Ce aţi discutat la prima şedinţă?

Această şedinţă a fost ţinută în urma luării sediilor grupărilor sioniste de către C.D.E. pentru a vedea ce avem de făcut. Primul a început Maler care a reacţionat spunând că nu trebuia să se cedeze de bună voie sediile C.D.E.-ului. Solomon Chaim a spus că nu se ştie dacă asta v-a fi ultima lovitură dată organizaţiei sioniste. Deci, trebuie să ne gândim la cele spuse de Moshe Agamy „ce se poate face în proporţii reduse şi fără a bate toba". Să ne spunem şi ceilalţi părerea.

După aceea eu am arătat că sunt de acord cu cele spuse de Solomon şi m-am gândit şi la cele spuse de Moshe Agamy. Cele spuse de Agamy sunt o directivă, un imperativ ce trebuie executat. Nu e cazul să reacţionăm mult, pentru că pierdem timpul. Deocamdată socotesc necesară legătura cu Ichudul din Bucureşti şi cu şlihimii, pentru a fi la curent cu eventuale hotărâri.

Israel Elemer a spus că este de acord cu cele spuse de Solomon şi mine, pentru traducerea în fapt a indicaţiilor lui Moshe Agamy, privitor la ducerea unei activităţi ilegale. De asemenea, a fost de acord Maler şi Hirsch pentru a duce activitate ilegală.

Ce s-a discutat la a doua şedinţă?

Cu această ocazie s-a citit Rezoluţia C.C. al P.M.R. privind problema naţională. După aceasta Solomon Chaim a arătat că apariţia Rezoluţiei face imposibilă orice activitate sionistă în orice cadru restrâns în forma legală. Întrucât s-a hotărât deja la Israel Elemer ducerea unei activităţi ilegale, aşa cum mi s-a trasat la vizită făcută lui Moshe Agamy, acum e timpul să ne expunem părerile concret. Solomon ne promite că ne va ajuta în această chestiune, cât tip va sta în Timişoara.

Toţi am fost de acord ca de la această dată să ducem activitate sionistă ilegală.

Solomon a spus că vrea să ne atragă atenţia că o activitate ilegală se duce în mod conspirativ. Găseşte de datoria sa să ne atragă atenţia că trebuie să ducem activitatea noastră cu multă dibăcie şi circumspecţie, fără ca să dăm de bănuit cuiva. Moshe Agamy nu

https://biblioteca-digitala.ro

degeaba a spus ca să activăm în aşa fel încât nici membrii unui grup să nu-şi dea seama că participă la o activitate ilegală.

De asemenea ne-a arătat că atunci când şi noi vom ajunge în Israel, se va ţine cont de activitatea pe care am desfăşurat-o în decursul anilor în legalitate sau ilegalitate.

Solomon ne-a spus că atunci când vrem să-l vizităm să nu venim toţi deodată şi, în nici un caz în aceeaşi zi. Înainte de a veni să-i dăm telefon la ora mesei, când este acasă. Va lăsa pentru mine un plic cu o descriere asupra unor aspecte din viaţa de kibuţ, scrise şi traduse de dânsul pentru a fi citite în grupele ilegale.

Acest material va trebui să circule printre noi, dar în nici un caz să nu se ştie proveniența lui, adică faptul că el, Solomon, mi l-a dat.

În mod concret ce aţi hotărât cu această ocazie pentru desfăşurarea activităţii ilegale?

Am hotărât să ţinem şedinţe conspirative unde să ne desfăşurăm activitatea ilegală.

Cum purta denumirea activitatea ilegală?

Activitatea ilegală purta denumirea unui cuvânt ebraic „Mahteret", ceea ce înseamnă în ilegalitate sau ilegală.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

28 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,25 min. şi s-a terminat la ora 14,30 min.

În procesul-verbal din 13 mai 1952, ai arătat că în urma măsurilor luate de guvern prin C.D.E. împotriva organizaţiei sioniste şi existenţa organizaţiei sioniste-i de scurtă durată, a făcut ca acest lucru să fie discutat în conducerea Ichud-ului. Cine făcea parte din conducerea Ichud-ului, câte şedinţe s-au ţinut în acest scop, unde, cine a luat parte la fiecare şedinţă şi ce s-a discutat?

Din conducerea Ichud-ului făceau parte următorii: Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Israel Elemer, Kuhn Ştefan, dr. Rosenthal Paul, Lang Edmund, Redlingher Alexandru, Szende Ştefan, Contesz Eugen, Toţi aceştia cu domiciliul în Timişoara. În afară de cei de mai sus, mai făceau parte următorii: Mailander Carol din Lugoj, Hupert Filip şi dr. Haber Ladislau din Arad, Şerban Adalbert de la Oradea şi Mozes Andrei de la Cluj. În acest scopi s-au ţinut trei sau patru şedinţe ale conducerii Ichud-ului, toate şedinţele ţinându-se în sediul Ichud-ului din Timişoara II, Piaţa Roosevelt nr. 1, etajul 2.

Şedinţele au avut loc în lunile octombrie, noiembrie ale anului 1948. În prima şedinţă au participat, în afară de mine, Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, dr. Rosenthal Paul, Lang Edmund, Redlingher Alexandru, Szende Ştefan şi Solomon Chaim. La cea de a doua şedinţă au participat în afară de mine Igner Heinrich, din conducerea Ichud-ului din Bucureşti, Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Israel Elemer, Rosenthal Paul, Szende Ştefan, Redlingher Alexandru, Mozes Andrei, secretarul Ichud-ului din Cluj, Şerban Adalbert,

https://biblioteca-digitala.ro

directorul Ichud-ului din Oradea, dr. Haber Ladislau din Arad, Mailander Carol din Lugoj şi Winter Nicoale. La cea de a treia şedinţă au participat în afară de mine următorii: Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Contesz Eugen, Rosenthal Paul, Lang Edmund, Redlingher Alexandru şi cu Winter Nicolae.

La prima şedinţă s-a ridicat de către Rosenthal Paul problema ştirilor din provincie comunicate de secţiile Ichud-ului şi care relatau ascuţirea diferenţelor în cadrul activităţii în C.D.E. Acest diferenţe se datorau atitudinii intransigente a membrilor comunişti în pretinderea confirmării întocmai a platformei program de colaborare dintre Ichud şi C.D.E. platformă ce n-a fost respectată de organizaţia sionistă Ichud. Pe de altă parte, atitudinea Ichud-ului în problema de atunci a emigrărilor, respectiv faţă de emigrările organizate şi de C.D.E., au adâncit neînţelegerile deja existenţe.

Rosenthal a propus ca conducerea Ichud-ului să se adreseze în scris regionalelor C.D.E. din Transilvania şi Banat pentru a le propune ca atunci când se iveşte vreun diferend între organizaţiile C.D.E. locale şi membrii ichudişti ce erau în C.D.E. să fie aduse la cunoştinţa regionalei C.D.E. respective, pentru a comunica conducerii Ichud-ului ce va lua măsuri de cercetarea şi sancţionarea membrilor săi găsiţi vinovaţi.

Acestei propuneri ne-am opus: Lang Edmund şi cu mine, fiind de acord cu noi şi Solomon Chaim – instructor palestinian, arătând că acest joc de comisii nu va rezolva în fond nimic şi conducerea Ichud-ului trebuie să vadă o dată că divergenţele se datoresc unei atitudini nejuste şi neloiale ale organizaţiilor sioniste în general şi ale Ichud-ului în special, faţă de angajamente luate şi stabilite de acord cu partenerii colaboratori în C.D.E. Aceste divergenţe au un caracter principial şi nu se pot înlătura prin corespondenţe. Lang Edmund a arătat că şi în Timişoara la ultima şedinţă a Biroului Executiv C.D.E. organizaţia Ichud a fost obiectivul unor atacuri violente în legătură cu acţiunea dusă în întreaga problemă a emigrărilor şi în special lansarea zvonurilor tendenţioase faţă de acţiunea de înscriere pentru plecări ce s-a făcut la comunităţi.

S-a comunicat că oricine vrea din cadrul conducerii să meargă la sediul C.D.E. – pentru a vedea declaraţii făcute de evreii ce s-au prezentat la înscriere şi din care rezultă că aceste ştiri alarmante au o sursă comună; organizaţiile sioniste.

Propunerea lui Rosenthal Paul nu a fost acceptată şi nici aplicată în practică.

Lang Edmund a pus la sfârşitul referatului o întrebare, dacă conducerea e dispusă să accepte propunerea lui Rosenthal şi să o traducă imediat în practică în Timişoara, în legătură cu acele persoane despre care este vorba în declaraţiile păstrate la sediul C.D.E. În aşa fel n-am acceptat acest lucru, mai ales că într-una din declaraţiile ce le avea C.D.E.-ul ştiu că cuprindea zvonuri lansate de fratele lui Maler, Maler Ignaţiu sau Vilim, Maler Mauriciu a propus în altă ordine de idei selecţionarea sau înlăturarea din cadrul Ichud-ului a acelor membri ichud-işti care frecventează seminariile organizate de C.D.E. pentru cei ce s-au înscris la plecări.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

28 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,30 şi s-a terminat la ora 14,30.

În procesul-verbal din 27 mai 1952, ai arătat că aţi hotărât să desfăşuraţi activitate ilegală. Cine făcea parte din acest grup ilegal?

Din acest grup ilegal făceau parte Herscovits Hugo, Winter Nicolae, Hirsch Iosif, Israel Elemer, Rosenthal Paul şi Redlingher Alexandru.

Cum vă întâlneaţi?

Ne întâlneam ilegal la locuinţa lui Redlingher Alexandru în fiecare sâmbătă seara, iar mai târziu duminică seara.

Aceste întâlniri datau încă din perioada activităţii legale a organizaţiei sioniste, iar după autodizolvare a rămas în continuare să ne întâlnim în mod obişnuit ca înainte. La aceste întâlniri am discutat despre posibilităţile de emigrare în Statul Israel şi despre necesitatea înaintării actelor pentru paşaport, arătându-le că cererile se rezolvă în ordinea înaintării lor. De altă parte, s-a discutat că înaintarea cererilor are şi un aspect politic general, deoarece arată psihoza de emigrare din sânul populaţiei evreieşti. Această problemă să fie discutată şi cu alţi cunoscuţi care vor să plece. S-a organizat ca fiecare scrisoare sosită din Israel să fie citită şi discutată în grupul nostru.

După ce erau citite în grupul nostru, scrisorile erau date pentru a fi citite şi de alţii cu scopul de a le întări convingerea să emigreze.

Asemenea scrisori am primit din Israel de la Szende Ştefan, Hupert Filip, Klein Emerich şi alţii. În cadrul discuţiilor ce le-am avut am hotărât ca membrii grupului care posedă aparate de radio, să asculte postul „Kol Israel". De asemenea, să-l ascultăm, comentam cele auzite la radio despre Israel. La aceste întâlniri ne-am mai ocupat şi de geografia Palestinei, arătându-le celorlalţi unde se găseşte o localitate, caracteristicile ei şi tot ce ştiam despre ea.

De asemenea, ne-am ocupat şi de istoria sionismului, provocând discuţii asupra câte uneia din persoanele ce au jucat un rol în mişcarea sionistă. Am mai discutat despre aşezările cooperatiste din Israel. O bună parte din acest material l-am primit de la Solomon Chaim aşa cum îmi promisese, fie în discuţii verbale, fie în formă de scrisori scrise de el, ca venit din Israel, pe numele cuiva din Timişoara. De asemenea, am învăţat şi cântece după radio „Kol Israel" ca „Sibolet Bassade" şi altele.

Când aţi început să vă întâlniţi în mod ilegal?

Ne-am întâlnit în mod ilegal imediat după autodizolvarea organizaţiei sioniste până când unii au plecat din ţară. După această dată eu mi-am continuat activitatea ilegală în sânul cunoscuţilor cu care veneam în contact şi mai cu seamă la întreprinderea unde lucram, îndemnându-i să emigreze şi făcându-le memorii. De asemenea, am menţinut contact permanent şi cu conducătorii organizaţiilor sioniste de tineret din Timişoara. Cu ei discutam probleme în legătură cu emigrarea şi chestiuni din Israel.

Cine mai avea cunoştinţa de această activitate ilegală în afară de participanţi?

https://biblioteca-digitala.ro

Mai avea cunoştinţă Haber Ladislau din Arad, care a fost unul din participanţii la şedinţa de la Agamy, când ne-a dat instrucţiuni în acest sens.

Ulterior ştia de la mine şi mi-a dat şi scrisori pentru a le citi în grupul meu ilegal.

Unde se găsesc în prezent aceste persoane?

Winter Nicolae, Herscovitz Hugo şi Haber Ladislau se găsesc la Timişoara şi Arad. Restul sunt plecaţi în Israel.

Ancheta îţi cere să arăţi dacă şi alţi conducători sionişti au desfăşurat activitate sionistă ilegală?

Da, în Timişoara au mai activat grupurile ilegale ale lui Israel Elemer şi Hirsch Iosif. La Arad activa grupul ilegal al lui Haber Ladislau. În grupurile lor ilegale tratau aceleaşi chestiuni ca şi în grupul meu.

De unde au primit Hirsch Iosif, Israel Elemer şi Haber Ladislau directive pentru a desfăşura activitatea sionistă ilegală?

Toţi au primit directive de la Moshe Agamy, participând la vizita când acesta ne-a dat instrucţiuni pentru desfăşurarea activităţii ilegale.

De asemenea, ca conducători sionişti am hotărât ca să ducem activitate ilegală, aşa cum am arătat într-o declaraţie anterioară.

Care era scopul acestei activităţi ilegale?

Scopul acestei activităţi era subminarea regimului de democraţie populară.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

28 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20,30 min. şi s-a terminat la ora 24,30 min.

Ce s-a discutat la cea de a doua şedinţă a conducerii Ichud-ului şi ce hotărâri s-au luat?

La cea de a doua şedinţă a Ichud-ului care s-a ţinut de asemenea la sediul din Piaţa Roosevelt nr. 1 în Timişoara, a vorbit Igner Heinrich din conducerea Ichud-ului din Bucureşti, a cărui venire la Timişoara a fost comunicată telefonic.

Această delegare a lui Igner la Timişoara s-a întâmplat în urma repetatelor lămuriri cerute de Maler telefonic, în legătură cu situaţia organizaţiei Ichud-ului ale raporturilor cu C.D.E.

Igner în expunerea ce a făcut-o a arătat două aspecte ale desfăşurării evenimentelor în legătură cu organizaţiile sioniste din C.D.E., adică a arătat că s-au dus şi continuă să se ducă de către membrii sionişti şi C.C. al C.D.E. tratative cu membrii comunişti ai acestui for pentru îmbunătăţirea relaţiilor, pentru înlăturarea divergenţelor ce devin tot mai dese şi tot mai accentuate. Ei, ichud-iştii şi mapai-iştii din C.C. al C.D.E., vor să revizuiască întreaga atitudine a organizaţiilor pe care le reprezintă, faţă de C.D.E. Ei erau pentru o altă

https://biblioteca-digitala.ro

platformă care să se facă între comuniştii C.D.E.-ului şi să fie mai dezvoltată corespunzător evenimentelor existente în acel moment.

În privinţa problemei plecărilor sunt tratative în curs, deşi de la acţiunea înscrierilor încoace membrii comunişti din conducerea C.D.E.-ului nu prea par să aibă timp pentru discuţii, susţinând că nu mai au ce discuta şi cu cine discuta, întrucât sioniştii singuri pierdeau şansele oferite de a putea participa.

Aceasta, prin atitudinea lor de abţinere de la această acţiune. În acel moment situaţia era de aşa fel că sioniştii din C.D.E. veneau cu fel de fel de propuneri, coborând mereu pretenţiile, iar comuniştii din C.D.E. luau notă de propuneri spunând însă, că pentru a răspunde ele trebuie studiate. După o perioadă de timp ultima propunere deja pierdea actualitatea. Actuala problemă propusă de sionişti este aceea ca în transportul ce se va organiza să se asigure un număr de locuri pentru tineret sionist.

Această propunere nu a fost însă acceptată în principiu, aşa încât numărul nici nu s-a discutat. El – Igner – are puţine speranţe în reuşita acestor tratative, deoarece după convingerea lui, organizaţiile sioniste au scăpat momentul când se putea încă trata. Marea greşeală a fost supunerea Ichud-ului şi Mapam-ului aşa-zisei discipline sioniste, pretinsă de celelalte grupări sioniste (neparticipante în C.D.E., cum ar fi Clal-Sioniştii şi Mizrachi) şi predicate în special de către instructorii palestinieni.

Adică oprirea în problema emigrării a ducerii de tratative pe fracţiuni admiţându-se aceasta numai în numele întregii organizaţii sioniste, fapt despre care C.D.E.-ul n-a vrut să discute.

De altă parte, Igner a arătat că ar exista Tratative duse între reprezentantul Statului Israel, Moshe Averbuch şi guvernul ţării, tot în privinţa problemei de emigrare. După informaţiile sale, (Igner) provenite de la şlihimi, aceste tratative dau dreptul la speranţă de reuşită în favoarea organizaţiei sioniste privind organizarea de plecări.

Moshe Averbuch este plecat din Bucureşti pentru-şi a lua instrucţiuni de la superiorii săi, iar directiva categorică a şlihimilor este aceea de a nu participa la acţiunea C.D.E. privind plecările până la reîntoarcerea lui Moshe Averbuch. Situaţia deci este destul de încordată între conducerile Ichud şi Mapam şi şlihimi pe de o parte şi între aceste conduceri cu restul grupărilor din cadrul organizaţiei sioniste pe de altă parte din cauza ducerii de tratative în C.D.E. Evenimentele impun deci o stare de aşteptare şi care va dura cel puţin până la reîntoarcerea lui Moshe Averbuch. După aceasta, Igner a cerut informaţii asupra situaţiei în privinţa raporturilor noastre cu C.D.E. Care i-au fost date de către Maler Mauriciu, Mozes Andrei şi Şerban Adalbert, toate în sensul că la Timişoara, Cluj, Oradea şi alte localităţi din Transilvania, relaţiile au devenit mai încordate cu C.D.E. şi activitatea grupării Ichud devine tot mai grea.

Doctor Haber Ladislau a ridicat problema restrângerii activităţii Ichud-ului, argumentând aşa că munca s-a dus în lărgime (prin recrutare de membrii, organizare etc.), iar acum a sosit timpul ca munca să fie dusă la adâncime (prin ducerea unei munci educativ-culturale). Nu sunt timpurile de aşa natură ca Ichud-ul să caute mereu şi peste tot să figureze pe primul plan în uliţa evreiască şi nici nu ni se pare esenţial ca să afirmăm, pe drept sau pe nedrept) forţa noastră numerică. Astfel vom evita suprafeţe mai mari de fricţiune ceea ce desigur va contribui la o îmbunătăţire ale raporturilor noastre cu C.D.E.

Igner a pus întrebarea: Care este situaţia cu încetarea activităţii forurilor sioniste Keren Kayemet şi Keren Hayessod? Igner a arătat că sediul lor din str. Oţetari este sigilat şi se face o verificare a scriptelor, rezultatul nu se cunoaşte încă.

https://biblioteca-digitala.ro

Israel Elemer a pus întrebarea dacă nu ar fi cazul să ne gândim la posibilitatea încetării complete a oricărei activităţi sioniste legale? În această ipoteză ar trebui discutat dacă şi cum se poate duce o activitate sionistă ilegală.

La aceasta Maler i-a răspuns că nu crede ca această problemă să fie de actualitate, iar Igner a spus că situaţia este grea, dar nicidecum nu trebuie trase asemenea concluzii. De altfel, ducerea unei activităţi ilegale nu este un lucru ce se poate discuta acum şi aici, şi punerea problemei este deplasată.

Szende Ştefan a spus că făcând obstrucţie de o serie de alte considerente, el nu vede nici pe acei oameni care ar putea duce o muncă ilegală, dar este şi el de părere că s-a mers prea departe în combinaţii de viitor şi asemenea discuţii demobilizează participanţii, fără a aduce un aport pozitiv sau real la rezolvarea problemelor actuale.

S-au luat hotărâri ca conducerea Ichud-ului să menţină contactul cu şlihimii şi Ichud-ul din Bucureşti, iar imediat după sosirea lui Moshe Averbuch să plece o delegaţie din Timişoara la Bucureşti pentru a-i cere o expunere a situaţiei şi directive în consecinţă. Mai departe s-a hotărât ca secţiile locale ale Ichud-ului să fie îndrumate la intensificarea activităţii educativ-culturale, trimiţându-li-se material în limba română şi idiş din cel primit de la Bucureşti şi Israel.

În privinţa raporturilor cu C.D.E. trebuie întreprins totul (după posibilităţi locale) pentru a nu înrăutăţi situaţia.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

29 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20,25 şi s-a terminat la ora 24,30.

Redă amănunţit unde a avut loc şedinţa când aţi hotărât să duceţi activitate ilegală şi ce s-a discutat cu această ocazie?

Şedinţa a avut loc la locuinţa lui Israel Elemer, din Timişoara III, strada Alexandru Odobescu nr. 30, etajul 1, apartamentul din stânga scării, aşa cum urcă cineva.

Dintr-o anticameră lungă (de formă dreptunghiulară) se ajungea la mâna dreaptă printr-o uşă în sufragerie în care a avut loc întâlnirea noastră. Din această cameră ducea o uşă în dormitorul de alături, ambele camere fiind cu câte două ferestre spre stradă.

Camera în care ne-am întrunit era mobilată astfel: la dreapta de uşă (dinspre anticameră) în colţ: pe peretele din dreapta o bibliotecă mare cu trei uşi, cea din mijloc de sticlă, în faţă cele două ferestre ce dădeau în stradă. Între colţ şi fereastra dinspre dreapta o măsuţă rotundă cu sticlă pe deasupra, în jurul ei două scaune, fotolii. Dinaintea celeilalte ferestre dinspre stânga un mare birou, având în dosul lui un scaun cu speteaza înaltă.

Pe peretele din stânga uşa ce dă în dormitor, iar în colţul dintre cele două uşi o altă masă cu două-trei scaune. Pe jos covor, sus pe tavan un candelabru frumos. Pe birou era telefonul, pe pereţi erau tablouri, dar nu mai ţin minte, decât un tablou ce reprezenta capul unui evreu bătrân, executat din creion.

https://biblioteca-digitala.ro

S-a aşezat pe scaunul după birou, iar noi, ceilalţi, în jurul mesei rotunde. Eu am stat cu spatele spre fereastră, lângă mine la stânga Solomon, la dreapta Hirsch şi faţă în faţă Israel Elemer, dar în timpul discuţiei am mai schimbat locurile, stând unii şi în picioare.

Am fost convocaţi de Elemer Israel telefonic din încredinţarea lui Maler, pentru a discuta ce avem de făcut în urma luării tuturor sediilor Ichud-ului de către C.D.E., Maler fiind plecat la Bucureşti tocmai în zilele luării sediilor şi reîntorcându-se acasă, a fost informat că era o tendinţă într-un grup de ichudişti (domiciliaţi în Timişoara II), anume a nu ceda de bună voie sediul, ci a se opune predării. Această încercare însă a fost zădărnicită prin atitudinea lui Israel Elemer şi a lui Lang Edmund, care îi trimiteau acasă sub diferite pretexte pe acei veniţi la sediu.

Cu această ocazie, Hirsch Iosif a spus următoarele: atât această atitudine cât şi cele următoare, ale lui Israel şi Kuhn (restituirea în 24 de ore către C.D.E. a tot ce s-a dus din sediul Ichud-ului acasă la diferiţi ichud-işti şi făcând parte din inventarul sediului înaintea luării) l-au întărâtat pe Maler când le-a aflat cu ocazia reîntoarcerii sale din Bucureşti. Aşa cum i-au fost expuse evenimentele nu a vrut să stea de vorbă nici cu Kuhn, nici cu Israel sau cu Lang. El, Hirsch Iosif, l-a înduplecat şi în mai mare măsură Solomon, arătându-i care era situaţia şi că acela era singurul procedeu just, căci opunerea nu ar fi dus la nici un răspuns.

Mai important este să vedem acum, a spus Hirsch, ce trebuie să facem şi ce putem să facem? Convocarea porneşte de la Maler, să spună ce vrea. Maler arată că a fost extrem de supărat, când venind acasă din Bucureşti – unde a auzit de luarea sediilor sioniste – a aflat că aici în Timişoara a fost un grup de ichud-işti, dispuşi să apere sediul şi drapelul lor, dar acţiunea a fost zădărnicită tocmai de noi. Astăzi este deja dispus să creadă că Israel Lang şi Kuhn au fost călăuziţi de raţiune neavând alte intenţii, totuşi consideră că s-a procedat greşit. Aceasta este unul din motivele pentru care a vrut să ne întâlnim, spre a ne spune părerea (lui Lang i-a spus-o deja separat). Celălalt motiv este însă mai serios: Ce vom avea de făcut în situaţia aceasta? Dacă munca sionistă s-a dus cu greu în ultimul timp din cauza îngrădirilor, luare sediilor vrea să fie o lovitură de moarte, ştiind că în lipsa unor localuri de întâlnire, membrii grupărilor se vor risipi. Această acţiune nu este a guvernului, ci este o acţiune a C.D.E.-ului, care aşteaptă cum vom reacţiona.

Este de părere ca activitatea kvuţalelor să nu înceteze, ci să continue, întâlnindu-se la locuinţa unui membru din kvuţa, continuându-şi munca lor educativ-culturală. Aşteaptă să ne spunem părerile. După Maler a luat cuvântul Solomon care a spus următoarele:

În privinţa comportării cu ocazia luării sediilor îşi repeta părerea, că era singura cale justă aşa cum s-a procedat. Orice opunere ar fi fost un act de copilărească „vitejie" şi fără rost practic. El – Solomon – este convins că C.D.E.-ul nu întreprindea acest pas dacă nu avea tacită încuviinţare a autorităţilor. Deci să lăsăm la o parte iluziile că C.D.E.-ul şi-a făcut de cap, iar noi nu trebuia să admitem. Se pune însă întrebarea: aceasta este oare ultima lovitură dată mişcării sioniste? Şi ce este de făcut? Acţiunea C.D.E.-ului nu trebuie privită ca o întâmplare izolată, ci făcând parte dintr-un lanţ de măsuri menite să zădărnicească activitatea şi însăşi existenţa organizaţiilor sioniste. De asemenea, este inutilă orice combinaţie de acum, ce s-ar fi întâmplat dacă ne respectam angajamentele în C.D.E. luate de noi prin platforma stabilită între componenţii C.D.E.-ului.

După aceste măsuri – a spus Solomon – nu ne putem aştepta decât la desfiinţarea organizaţiilor sioniste. Oricum privită, propunerea lui Maler înseamnă începerea unei activităţi sioniste ilegale, chiar dacă organizaţia nu a fost desfiinţată de vreo lege, căci pe

https://biblioteca-digitala.ro

cât ştie nu este voie a se face întruniri la domiciliu, precum propune Maler cu continuare activităţii kvuţa-lelor.

Dar munca aceasta n-are rost şi comportă riscuri prea mari, iar membrii nu vor accepta. Să ne gândim însă la cele spuse de Moshe Averbuch: ce se poate face în proporţii reduse şi fără a bate toba? Să ne spunem şi ceilalţi părerile noastre.

După Solomon Chaim am luat eu cuvântul, spunând că n-are rost să revin asupra atitudinii mele în luare sediului. Ştiu că am procedat bine. În privinţa acţiunii ca atare, văd situaţia exact ca Solomon Chaim, îmi pot închipui, că grupările sioniste să-şi înceteze activitatea fără ca să apară vreo dispoziţie legală în acest sens. Cred chiar că la noi nici nu va apărea vreo lege care să interzică formal activitatea sionistă. De când am fost la Moshe Averbuch m-am gândit de multe ori ce rost ar putea să aibă o activitate sionistă ilegală, aşa cum a arătat dânsul. Mult rost în nici un caz. Dacă însă este o directivă, un imperativ, atunci trebuie executat. Nu este cazul să raţionăm mult, căci atunci nu vom avea timp să facem nimic. Însă fie organizaţia sionistă, fie măcar Ichud-ul trebuie să ia atitudine faţă de cele întâmplate şi să comunice grupărilor sale din provincie (pe adresa conducerilor locale) la ce concluzii s-a ajuns. În continuare am arătat decurgerea dezorganizată, jalnică şi fără cap a ultimei şedinţe a Comitetului Executiv al organizaţiei sioniste, ce s-a ţinut chiar în preziua luării sediilor şi la care unica tendinţa manifestată a fost aceea de acuzări reciproce între Mizrahişti şi Clal-Sionişti de o parte, contra Ichud-ului şi Mapam-ului de altă parte, completa importanţa de a înţelege realitatea şi de a încerca tragerea de concluzii. Şi mai puţin era în stare executiva de a putea privi în faţă situaţia cu minimum de calm şi de a da grupărilor locale dezorientate anumite directive de comportare.

Propun deci să menţinem contactul cu Ichud-ul din Bucureşti, cu şlihimii şi va trebui ţinută legătură şi cu organizaţia sionistă din Bucureşti pentru a fi prezenţi la luarea de eventuale hotărâri care vor avea evident urmări şi asupra noastră

Deci permanentă legătură telefonică cu Bucureştiul, plecarea imediată a doi, trei membri din conducere în Capitală dacă evenimentele o cer, înştiinţarea pe cale telefonică de corespondenţa ale secţiilor noastre mai mari, că vor fi avizate de hotărârile ce se vor lua în urma situaţiei. În Timişoara să ne gândim fiecare ce ne poate face din cele sugerate de Moshe Averbuch în privinţa unei activităţi ilegale, cu scopul de a menţine într-un grup restrâns de sionişti ichud-işti psihoza faţă de Ereţ Israel, dorinţa de a pleca şi trăi acolo. Să nu uităm ce a spus Moshe Averbuch, „Guvernul R.P.R. duce o politică realistă; dacă va exista în masele evreieşti o presiune spre emigrare, atunci vor fi plecări spre Israel". Deci există această dorinţă, am auzit de la Moshe Averbuch că este de datoria noastră, a sioniştilor, să o menţinem.

După mine a vorbit Israel Elemer, care a spus: va arăta cu altă ocazie lui Maler Mauriciu, că a procedat just la predarea sediului Ichud-ului, căci vede că acesta – Maler – nu s-a lăsat convins. În prezent, crede că se pun două probleme pentru conducerea organizaţiei sioniste, sau aceasta nefiind posibil, măcar pentru conducerea grupării Ichud: a) luarea de atitudine faţă de situaţia prezentată, b) măsuri de luat pentru viitor. Mărturiseşte că nu prea înţelege prezentul, dar are presimţire că nu s-a spus totul în afacerea organizaţiilor sioniste şi ceea ce va mai urma nu poate fi decât rău pentru mişcarea sionistă. Înainte de a fixa şi a difuza o atitudine – fie de către organizaţia sionistă, fie de către Ichud- trebuie să lăsăm să treacă ceva timp. Astfel vom judeca mai calm şi vom vedea cum se desfăşoară evenimentele. În problema unor măsuri de viitor, el este pesimist, nu aşteaptă nimic bun şi astfel este de acord cu Solomon şi Kuhn în ceea ce priveşte pregătirea noastră la Timişoara pentru traducerea în fapt a indicaţiilor primite de la Moshe Averbuch, adică

https://biblioteca-digitala.ro

pentru o activitate sionistă ilegală. Tot odată aduce aminte, că orice lucrare de birou sau convorbire telefonică, se poate efectua la sediul grupei locale din Timişoara al organizaţiei sioniste din str. 7 Noiembrie nr. 4, care nu a fost luat cu ocazia acţiunii, probabil uitându-se de el şi care continuă să funcţioneze.

Toate aceste discuţii au fost duse cu întreruperi, replici etc. şi la urmă s-au hotărât următoarele, enumerate de Hirsch Iosif, ca cel mai în vârstă din cei de faţă: se va menţine de către Maler şi Hirsch legătura telefonică cu Bucureştiul (Stossel Issai, Ichud-ul şi cu cumnatul lui Hirsch Iosif, Weistein Iuliu) pentru a afla noutăţile, acestea comunicându-se celorlalţi. În cazul unor întorsături importante, Maler şi cu încă unul, dintre noi vor pleca imediat la Bucureşti. Deocamdată provincia nu va fi sesizată, nici telefonic şi nici în scris, căci ceea ce am putea spune sau scrie astăzi, până ajunge la destinaţie poate fi depăşit de evenimente în privinţa celor spuse despre o activitate ilegală. Fiecare să se gândească la ceva concret, cum s-ar putea duce această activitate, bineînţeles în cadru restrâns, şi cu cât mai puţină gălăgie.

Activitatea ar urma să menţină şi interesul pentru Statul Israel prin urmărirea evenimentelor de acolo prin radio, corespondenţe, ziare cerute de la rude ori prieteni palestinieni şi difuzarea lor între membrii unui cerc ce trebuie să-şi formeze fiecare dintre noi. Proxima întâlnire se va convoca la chemarea oricăruia dintre cei prezenţi şi până atunci vom rămâne în contact telefonic. Cu aceasta, şedinţa a luat sfârşit şi ne-am dus acasă fiecare.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

30 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20,30 şi s-a terminat la ora 24,20.

Ce aţi discutat la a doua şedinţă ţinută la locuinţa lui Hirsch Iosif privind activitatea ilegală?

Şedinţa noastră a avut loc la locuinţa lui Hirsch Iosif din Timişoara III, Bd. 6 Martie nr. 51 sau 55, o casă cu un etaj, de cărămidă roşie, vizavi cu comandamentul de pompieri. Apartamentul situat la demisol, spre stânga din grupul ce ducea de la poarta de intrare la înălţime de circa 10 trepte. Intrarea într-o anticameră. Faţă în faţă cu uşa de intrare duce o uşă în bucătărie, pe aceeaşi parte mai la stânga uşa ce duce în baie, apoi uşa ce dă în dormitorul unde dormea mama lui Hirsch şi fiul său.

Întrunirea noastră a avut loc în cea de a doua cameră, cu intrare din anticamera spre stânga. Mobilierul camera combinată de culoare maro, având un recamier lat pentru două persoane, un dulap mare pentru haine şi lenjerie, o masă pătrată cu patru scaune împrejur, încălzire cu calorifer în faţa ferestrei mari ce dădea în stradă, acoperită de o perdea frumoasă de culoare crem. Pe jos era un covor românesc, din tavan atârna un candelabru simplu (lemn combinat cu globuri de sticlă). La mâna dreaptă, uşă de sticlă mată dând în

https://biblioteca-digitala.ro

camera de alături sus-arătată. Între fereastra şi dulapul dinspre stânga stătea o etajeră cu flori. Telefon în anticameră pe o masă mică.

Am fost anunţat în seara zilei precedente prin telefon de către Hirsch Iosif, să viu a doua zi după amiază la biroul lui de transporturi (Mercur – Camionaj – pentru a-i face nişte cereri, iar pe urmă să urcăm la locuinţă şi să facem o partidă de rummy cu Israel care va veni de asemenea. Eu mi-am închipuit că este vorba de o întâlnire şi a doua zi am fost cam pe la orele 16-17 în biroul de transporturi al lui Hirsch Iosif. Într-adevăr trebuie să-i fac nişte cereri către administraţia financiară pentru chestiuni de impozite a firmei, precum şi o scrisoare de somaţii către un client ce nu plătea un transport efectuat pe seama lui. Am primit pentru aceste lucrări şi timbrele 500 lei de la Hirsch.

După ce am terminat m-am urcat sus la locuinţă unde era deja Solomon venit ceva mai înainte. A sosit apoi Israel Elemer, care trecuse la birou şi-l socotea şi pe Hirsch. Ultimul a venit Maler Mauriciu în jurul orei 18, fiind deja întuneric în stradă.

Hirsch Iosif a pus jocul de pietre de rummy pe masă, a servit ceva ţuică şi ne-am aşezat în jurul mesei. Eu am avut lângă mine la stânga pe Israel, la dreapta pe Maler. În dreapta lui Maler faţă în faţă cu mine şedeau Solomon. Între dânsul şi Israel (cu spatele spre uşa de intrare) s-a aşezat Hirsch Iosif care a început să ne spună, că convocarea acestei întruniri a fost urgentată de către Solomon, dar şi dânsul a avut de gând s-o convoace. Nu-l nemulţumeşte deloc faptul că toată lumea sionistă incluzându-ne şi pe noi se uită parcă nepăsătoare cum se destramă organizaţia înjghebată cu trei decenii în urmă şi cum se duce pe râpă mişcarea, care ne este un ideal al tuturor. Convorbirile telefonice ale sale cât şi ale lui Maler cu Bucureştiul l-a făcut să înţeleagă că şi acolo este cam la fel, dar cel puţin lumea acolo se agită, se frământă, ţine şedinţe unde poate, dar în nici un caz nu se resemnează. Cumnatul său i-a atras telefonic primul atenţia asupra ce va hotărî P.M.R. care se ocupă şi de problema sionistă. El a cumpărat ziarul, dar mărturiseşte că nu a avut timpul fizic să citească hotărârea. Solomon Chaim i-a atras atenţia şi i-a cerut părerea cu vreo două zile mai înainte, dar n-a putut da nici o părere, necitind-o încă, deşi aflase deja de la cumnat. Nici până azi nu a citit-o neavând timp s-o citească în linişte.

Solomon Chaim a scos din buzunar un ziar (cred că era „Luptătorul Bănăţean") şi a spus că n-are rost nici o discuţie în continuare până ce nu citim de către toţi această rezoluţie a C.C. a P.M.R.

Este foarte impresionat de faptul că deşi acest document politic apăruse de câteva zile, nu s-a găsit nici un singur membru din conducerea Ichud-ului – dintre cei ce-l cunosc – care să-l fi sesizat pentru a discuta împreună problemele noastre, în această situaţie cu totul nouă.

Propune ca – înainte de a merge mai departe – să se citească întreaga rezoluţie privind problema naţională.

Maler s-a opus spunând că a citit-o şi n-avem timp acum pentru citit ziare. Rezoluţia în două cuvinte exprimă punctul de vedere al C.C. al P.M.R. faţă de sionism, spunând că este o mişcare naţionalist-şovină de tip burghez indiferent de denumirea grupării. Totuşi, s-a citit textul complet al rezoluţiei în parte de Solomon, în parte de Hirsch (care ştia mai slab româneşte şi nu putea urmări prea iute), iar pe urmă eu am tradus unele pasaje lui Israel, care ştia mai puţin limba română.

Solomon Chaim a arătat în continuare că de acum încolo nu mai poate fi vorba de o continuare – sub orice formă restrânsă a vreunei activităţi legale sioniste. Din remarca lui Maler (înaintea citirii ziarului) a înţeles că nu-i acordăm cuvenita atenţie acestui important act, ceea ce este o greşeală. Însă reaminteşte cele convenite la ultima întâlnire din casa lui

https://biblioteca-digitala.ro

Israel, unde am hotărât să ne gândim în mod concret la începerea ducerii unei activităţi de Mohteret (ilegală). Nu trebui multă imaginaţie pentru ca să ne dăm seama de un lucru. Apariţia rezoluţiei face imposibilă orice activitate sionistă în orice cadru restrâns în formă legală. Întrucât s-a hotărât deja la Israel Elemer ducerea unei activităţi ilegale, aşa cum ni s-a arătat nouă la vizita făcută lui Moshe Averbuch, acum este cazul să ne expunem părerile concrete în ducerea activităţii, presupunând că nu ne-am revizuit atitudinea între timp. El, Solomon, vrea numai să asculte întrucât nu va putea participa direct, dar promite dinainte că ne va ajuta în această chestiune cât timp va mai fi în Timişoara. El aşa socoteşte că, după apariţia acestei rezoluţii, şlihimii urmează să se reîntoarcă în Israel. Dânsul va trebui să ia contact cu Moshe Averbuch ca acesta să ceară instrucţiuni, privind în continuare misiunea lui.

Hirsch Iosif declară că nu-şi modifică părerea în privinţa activităţii ilegale sioniste. Este hotărât să ducă această activitate aşa precum a arătat Moshe Averbuch şi cum se poate în împrejurările date. Are prieteni şi va continua să se întâlnească cu dânşii, folosind acest cerc pentru scopul ce ni l-am propus. În afară de acest cerc, însă, mai are întâlniri regulate cu o serie de prieteni, dintre care unii însă din partea organizaţiei Barisia, la Sinagoga ortodoxă din Timişoara IV, str. Fröbl, la slujbele religioase din fiecare vineri seara şi sâmbătă înainte de masă, precum şi de sărbători. În zilele de lucru în cursul săptămânii nu prea are timp pentru sta. De ce să lase nefolosită această ocazie când mizrahiştii au obţinut rezultate atât de frumoase cu activitatea lor sionistă în casele de rugăciuni şi în sinagogi. Ne roagă doar că dacă cineva primeşte o scrisoare sau vreun articol de ziar mai interesante, să i le împrumute şi lui pentru două-trei zile, pentru a le putea arăta prietenilor.

De altfel, crede că deja ar trebui călătorit la Bucureşti, căci n-are încredere în acele promisiuni că pentru cazul luării unor hotărâri importante vom fi chemaţi telefonic din timp.

Maler Mauriciu crede că s-a exagerat importanţa rezoluţiei. În orice caz e bine că P.M.R. şi-a pus cărţile pe faţă, arătându-şi fără eschivare poziţia faţă de mişcarea sionistă. Aceasta va avea şi un efect asupra acelora din rândurile noastre care predicau papagaliceşte.

O admiraţie pentru colaborarea cu C.D.E., cu reprezentanţii acelui partid care le-a dat acum una peste nas. După părerea sa, această rezoluţie este bine venită pentru noi, căci ne-a trezit din lâncezeala impasului în care ne găseam aşteptând ca Mesia să vie telefonic din Bucureşti. Dânsul ştie ce are de făcut. Va strânge un cerc de câţiva meseriaşi ichud-işti în jurul său şi restul îl priveşte. Ajunge doar atât că va reactiviza planurile noastre din 1946-1947, privind înfiinţarea în comun a unei aşezări cooperatiste („Moşav Ovdim") pe pământul ce-l va da Keren Kayemet, exclusiv din cooperatori timişoreni ichud-işti. Corespondenţa ce o va duce cercul acesta va avea ca subiect principal detaliile privind cooperaţia din Israel şi ajutoarele avantajele acordate de stat cooperatorilor. Restul ştie el şi fără să-l înveţe Moshe Averbuch.

Deşi s-a hotărât în sine să nu spună deocamdată nimănui nimic, totuşi ne comunică că în casa de bani a Ichud-ului ce se află la Redlingher, ca responsabil financiar, se mai găseşte o sumă oarecare de bani care va ajunge pentru acoperirea spezelor de călătorii la Bucureşti, telefoane interurbane şi eventuale alte cheltuieli ce s-ar mai ivi. Suma nu importă, iar Hirsch a verificat gestiunea la zi şi a găsit-o în regulă. Dacă suntem de acord, banii vor rămâne pe mai departe în păstrare şi administrarea lui Redlingher care v-a elibera sume având consimţământul fie al lui Maler, fie al lui Hirsch, pentru scopuri bine justificate. Ei – Maler, Hirsch şi Redlingher – au hotărât să se plătească salariaţilor Ichud-

https://biblioteca-digitala.ro

ului drept indemnizaţie de concediere, salariul pe trei luni din suma aflătoare în casă şi crede că vom fi de acord cu această măsură.

Eu am declarat împreună cu Israel că suntem de acord, dar întregul procedeu va părea cam ciudat. Cu luni în urmă am aflat de la Hirsch sau Redlingher (nu mai ţin minte precis) că iniţial să fi fost în casă aproximativ 300.000 lei, iar în ziua achitării datoriilor etc., au rămas circa peste 200.000 lei.

Eu am luat cuvântul şi am arătat că în urma apariţiei rezoluţiei C.C. al P.M.R. privind problema naţională, am fost invitat de către locţiitorul secretarului general al C.D.E.-ului, Friedman Marcel, care mi-a spus să nu mai i-au parte nici la şedinţele biroului Executivei al C.D.E., nici la seminarul pentru activiştii C.D.E.-işti şi nici la serviciul meu ca şef al asistenţei juridice, să nu mă mai prezint, fiind incompatibil din punct de vedere politic. În altă ordine de idei însă Rezoluţia limpezeşte situaţia, fixând poziţia partidului în problema naţională şi pe linia evreiască faţă de sionism. Iată rezultatul unor afirmative tratative duse de luni de-a rândul. Sunt convins că în această problemă s-a spus ultimul cuvânt, Guvernul desigur că nu va mai veni cu nici o lege în materie, iar acum organizaţiile sioniste vor trebui să se pronunţe sau să se desfiinţeze fără cuvinte. Noi însă am discutat ultima dată o a treia posibilitate; activitatea sionistă în ilegalitate. Iată propunerea mea concretă, privind activitatea ce vreau s-o duc, chiar începând cât mai curând. Mă voi ocupa, în conformitate cu directivele date de Moshe Averbuch, de cercul de prieteni care se întâlneşte săptămânal în locuinţa lui Redlingher Alex. Voi asculta radio Kol Israel, spre a fi la curent cu ştirile difuzate şi voi face să-l ascultăm în comun la întâlnirile ce vor avea loc.

Vom comenta ştirile comunicate şi voi antrena prietenii să facă la fel cu rudele sau cunoscuţii lor sionişti. De asemenea, voi căuta să extind corespondenţa membrilor cercului şi să-i obişnuiesc să aducă pe de o parte la întâlnirile săptămânale toate scrisorile adresate lor sau unor cunoscuţi şi provenite din Israel, pe de altă parte să facă să circule la câţi mai mulţi cunoscuţi acele scrisori primite, ce conţin relatări ale aspectelor vieţii palestiniene, redate într-o lumină favorabilă. Voi căuta să-i antrenez să înveţe cântece evreieşti, de la Radio şi de la noi prieteni Herscovici şi Rosenthal, să ne ocupăm pe neobservate de puţină literatură evreiască, de geografia Palestinei, de istoria sionismului, figuri mai de seamă din ea. Toate acestea nu programatic, ci prin dirijarea discuţiei şi fără a o forţa. Voi convinge aceşti prieteni ca să studieze limba ebraică.

Îmi asum sarcina ca să vorbesc încă în cel mai scurt timp cu Szende Ştefan ca dânsul să strângă cumva din nou acel cerc de huh-ivrit (cerc de ebraică). Acest cerc ar putea funcţiona sub îndrumarea lui Szende Ştefan.

În privinţa unei imediate călătorii la Bucureşti cred că nu este cazul. Ca urmare a Rezoluţiei C.C. al P.C.R. grupările sioniste de stânga „Mapam" şi „Ichud", vor insista necondiţionat pentru luarea unei atitudini, iar în asemenea împrejurare – fiind vorba de existenţa ambelor organizaţii sioniste din ţară (România şi Transilvania), fiecare grupare îşi va invita de urgenţă delegaţii din Transilvania pentru a-şi întări poziţia. Deci, vom fi avizaţi cu siguranţă, de altă parte vom auzi dacă clal-sioniştii sau mizrachiştii pleacă la Bucureşti în problema menţinerii sau desfiinţării organizaţiilor lor, respectiv a organizaţiei sioniste. Întrebarea este alta: care va fi punctul de vedere al delegaţilor Ichud-ului în această problemă? Eu socotesc că vom fi alături de menţinerea organizaţiei numai în cazul dacă şi Ichud-ul din România şi Mapam-ul va fi pe acest punct de vedere.

După cele auzite însă, clal-sioniştii şi mizrachiştii se agită pentru această formulă, iar Ichud-ul şi o parte din Mapam ar fi pentru autodizolvarea lor şi a celorlalte grupări,

https://biblioteca-digitala.ro

împreună cu întreaga organizaţie sionistă. Deci, rog ca să se pronunţe şi asupra acestei chestiuni.

Israel Elemer începe cu cele terminate de mine. N-are rost să plece cineva la Bucureşti până ce nu vom fi avizaţi. Pe cât a înţeles el, din traducerea pasajelor Rezoluţiei situaţia s-a agravat iremediabil. El este de acord cu ceea ce a spus Kuhn. Acesta a fost cel mai autorizat şi ultim cuvânt spus în problemă. Este de acum rândul nostru să ne pronunţăm şi desigur nu vom putea adopta alt punct de vedere decât cu al Ichud-iştilor din Bucureşti. El crede de altfel că este absolut indiferent ce se va spune.

Un fapt este cert. S-a terminat cu orice activitate sionistă în cadrul legal. Conform celor stabilite ultima oară, el spune pe scurt ce are de gând să întreprindă ca activitatea de Moheteret (ilegală), recunoscând că este puţin supărat pe mine pentru faptul că i-am luat-o înainte, căci dânsul a dorit să se ocupe de cercul existent. Dar astfel fiind, el acceptă şi va duce munca ilegală în cadrul cercului familial şi ale prietenilor din jurul acestui cerc familial ce se întâlneşte regulat în fiecare duminică după masă, cât şi în cercul de prieteni al familiei Hirsch (fost proprietar al fabricii de oţel Patria).

Va aplica în ambele cercuri cele auzite astăzi, şi cere de asemenea să fie ajutat în muncă cu câte o scrisoare interesantă sau vreun articol de ziar în limba ungară sau germană.

Se recunoştea că Solomon are dreptate când ne face observaţia că nu am căutat să luăm contact cu dânsul în urma ultimelor evenimente. Dar să auzim acum ce spune dânsul la cele spuse de noi. Totodată propune ca cele spuse de fiecare în parte, privind felul cum înţelege să-şi ducă activitatea ilegală, să se considere drept o hotărâre luată de la care nu ne vom abate.

Propunerea s-a acceptat de noi toţi.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

31 mai 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,45 şi s-a terminat la ora ...

Arată în continuare ce ai discutat cu ocazia şedinţei ce aţi ţinut-o la Hirsch Iosif acasă, privind activitatea ilegală?

A luat apoi cuvântul numitul Solomon Sloim, care ne-a arătat că nu are de spus ceva deosebit, dar vrea să atragă atenţia noastră asupra faptului că o activitatea ilegală, se duce de obicei în mod conspirativ, despre care noi parese habar nu aveam. Găseşte de datoria sa să ne atragă atenţia, fiind convins că greutăţile nu ne vor speria, în orice caz, trebuie să ducem activitatea noastră cu multă dibăcie şi circumspecţie, fără ca să dăm de bănuit cuiva. Moshe Averbuch nu degeaba ne spunea să activăm în aşa fel încât nici membrii unui cerc să nu-şi dea seama de faptul că participă într-o activitate ilegală, dar este greu să convingi oamenii că: a vorbi este argint, a tăcea este aur. Să ştie că orice muncă are riscurile ei şi cere sacrificii. La aceasta s-a referit Moshe Averbuch, când ne-a vorbit despre luptele duse de haluţimii din Hagana.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă ni s-a trasat o sarcină aici să ducem o activitate ilegală, această muncă este în legătură cu lupta aceea ce se duce în Israel. Acolo lupta se dă pentru scoaterea arabilor din ţara noastră tânără, iar aici menţinerea ritmului de plecare a maselor evreieşti în Israel, reprezintă principalul obiectiv, este doar ştiut de noi că pentru menţinerea unui stat evreiesc (între arabi), este o condiţie esenţială ca numărul actual de locuitori evrei din Israel să fi triplat în cel mai scurt timp posibil.

Emigrarea va trebui să existe, câtă vreme vor exista evrei ce doresc să emigreze şi să nu uităm că din marele număr de evrei europeni dinaintea războiului, cea mai numeroasă a rămas evreimea din România, fiind astfel cel mai important rezervor al emigrării de mase evreieşti din Europa în Israel. În continuare, a arătat că după terminarea războiului din Israel, va trebui să se înceapă o perioadă de prosperitate, mari munci de construcţii, de desţelenire şi de irigare, de populare a Negev-ului etc., etc., care cer mână de lucru şi oferă totodată largi posibilităţi de existenţă. Desigur, începutul va fi greu, dar o ţară nu se reface de azi pe mâine şi evreii ce vor veni acolo vor trebui să fie înarmaţi cu acelaşi spirit de pionierat, de care au fost pătrunşi predecesorii lor când au pornit la cucerirea şi muncirea pământurilor sterpe, sub drapelul idealului sionist. Noi vom trebui să arătăm şi greutăţile unei vieţi noi de pionierat, dar bineînţeles, totul cu măsură, pentru a nu descuraja oamenii, iar atunci când vom ajunge şi noi în Eretz Israel, desigur că se va ţine cont de activitatea ce am depus-o în cursul anilor în legalitate sau ilegalitate.

În privinţa unei plecări imediate la Bucureşti, a fost de părerea că nu este cazul, chemarea noastră prin telefon se va face sigur dacă se pregăteşte ceva decisiv. Atunci trebuie plecat, iar cele ce se vor hotărî acolo în comună, va trebui comunicat în scris grupărilor noastre.

S-a hotărât că fiecare dintre noi să se apuce de activitate, fără întârziere, iar proxima noastră întâlnire să aibă loc numai în cazul chemării telefonice la Bucureşti sau în caz foarte important.

La Bucureşti, va pleca Maler şi cu mine. Solomon ne-a mai rugat, ca atunci când vrem să-l vizităm, să nu ne reunim toţi deodată şi în nici un caz în aceeaşi zi, înainte de a veni să-i dăm telefon la ora mesei când este acasă. De altfel, va trece mai deseori la magazinul lui Redlingher, din Piaţa Vasile Roaită, unde va lăsa pentru mine un plic închis, fie traduceri din broşuri ebraice sau idiş, fie câte o descriere asupra unor aspecte din viaţa de Kubuţ, care le va scrie dânsul spre a fi citite în cercuri.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

21 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,20 şi s-a terminat la ora ...

Cunoşti persoane care au plecat ilegal din ţară?

Da, cunosc asemenea persoane.

Ce persoane cunoşti că au plecat ilegal din ţară

https://biblioteca-digitala.ro

Cunosc că au plecat din ţară în mod ilegal pe Maler Mauriciu, fost secretar general al grupării sioniste Ichud, Szende Ştefan, fost secretar general al organizaţiei sioniste din Transilvania, până la sfârşitul anului 1947, iar de la această dată a fost directorul Biroului Keren Hayessod pentru Transilvania cu sediul la Timişoara şi Hupert Filip, fost preşedinte al organizaţiei sioniste din Transilvania. De asemenea, tot ilegal au plecat şi soţiile lor.

Redă amănunţit tot ce ştii despre plecările sus-numiţilor.

În iarna anului 1949, pe la începutul lunii februarie, a început să se vorbească între foştii ichud-işti că Maler ar fi plecat ilegal din ţară. Într-o sâmbătă seara, a venit la mine familia Redlingher.

Dânsa ne-a spus că a auzit la Bucureşti, că aici la Timişoara se vorbeşte despre plecarea lor şi deci soţul ei fiind grav gripat, a rămas în Bucureşti, iar dânsa a venit acasă la Timişoara, spre a se arăta cunoscuţilor, pentru a dezminţi zvonurile precum că ei ar fi plecat din ţară, s-a şi plimbat toată după amiaza pe Bulevard, ca să fie văzută de cât mai multă lume.

Totodată, soţia lui Maler ne-a povestit că a fost în audienţă la Boroş Eduard, fost secretar general al regionalei C.D.E. Timişoara, iar în acea perioadă lucra la C.C. al C.D.E. în Bucureşti.

Scopul audienţei a fost să ceară de la Boroş Eduard să nu pună C.D.E.-ul obstacole în calea obţinerii unui paşaport şi a plecării soţilor Maler, care doresc să fie împreună cu copiii lor, plecaţi în anul 1947. Boroş i-a răspuns că C.D.E.-ul nu are imixtiune în acordarea de paşapoarte, dar dacă va fi întrebat, o asigură de pe acum că nu-i va pune piedici în calea plecării ei, pentru că C.D.E.-ul nu luptă împotriva femeii ce n-a depus activitate şi care vrea să meargă la copiii ei. Cât priveşte însă soţul ei, nici nu poate fi vorba, având cu el o serie întreagă de chestiuni în legătură cu activitatea sa.

A spus că mai stă puţin în Timişoara, o zi sau două, şi se reîntoarce la soţul ei în Bucureşti.

Peste vreo câteva zile, de la întâlnirea cu soţia lui Maler, am fost în vizită la Solomon Chaim şi soţia lui, în casa unchiului său, farmacistul Solomon, azi în Timişoara. Solomon era nervos, şi se comporta necuviincios cu soţia, zicându-i diferite vorbe murdare.

În acelaşi timp, era nervos şi faţă de mine, aşa încât nu am stat mult şi am plecat. După această, cu vreo 10-14 zile, m-am întâlnit în oraş incidental cu Rozsa Gheorghe, azi în serviciul diplomatic la Legaţia R.P.R. din Viena Austria, discutând cu el, printre altele mi-a spus: „Au luat-o din loc prietenii noştri Szende Ştefan şi Maler".

Totodată, mi-a spus că ceea ce spune el este sigur, având informaţii concrete.

Foarte scurt timp, după aceasta, am fost chemat la telefon, de către Solomon, pentru a ne întâlni în magazinul lui Redlingher Alexandru. Întâlnirea a avut loc înainte de masă. De acolo am plecat la plimbare şi pe drum i-am spus de întâlnirea lui Rosza Gheorghe, care deşi venind din altă localitate, totuşi mi-a spus că ceea ce se zvoneşte în Timişoara, adică de plecarea ilegală a lui Szende şi Maler.

După aceasta, Solomon mi-a cerut scuze pentru comportarea lui de la întâlnirea precedentă, spunându-i că nervozitatea lui se datora faptului că aşteptase un telefon convenţional de la Arad, deoarece în noaptea precedentă trebuia să plece peste frontieră, soţia lui Maler şi soţia lui Szende, iar telefonul nu-l primise la termenul fixat. De altfel, atunci când eu am vorbit în casă la Redlingher cu soţia lui Maler bărbatul ei era de acum trecut dincolo de frontieră, împreună cu Szende Ştefan. Actul de prezenţă al soţiei lui Maler era un truc, pentru a înlătura orice bănuieli, şi pentru a dezminţi acele zvonuri care circulau în oraş, despre o plecare a lui Maler.

https://biblioteca-digitala.ro

Toate acestea, mi le-a spus Solomon Chaim. Mi-a mai spus că Hupert Filip şi cu soţia lui, au plecat separat, de asemenea, pe acelaşi drum ca Maler şi Szende. La întrebarea mea dacă Haber ştia că toată această chestiune, mi-a răspuns râzând că toate iţele se strâng în mâna lui Haber, că el a avut cunoştinţa care se ocupa de asemenea treceri clandestine peste frontieră.

În continuare, mi-a spus că această plecare a fost susţinută din punct de vedere bănesc din fondurile lui Keren Kayemet şi Keren Hayessod, dosite şi administrate de Schwartz Ştefan, Weiss Ludovic, Reiter Carol şi Hirsch Iosif, precum şi cei în cauză, prezent fiind şi Solomon în casă la Reiter Carol, când s-a discutate finanţarea şi încredinţarea lui Solomon pentru a-i duce la Arad, la doctorul Haber.

Solomon mi-a mai spus că în timp ce şlihimii din Bucureşti, spun mereu că trebuie să se găsească în orice mod posibilităţi de plecare ilegală din ţară a conducătorilor sionişti el, Solomon, realizează pe teren fapte. De asemenea, mi-a spus că Stosel Isai era de părere că plecările ce se fac să fie organizate în aşa fel încât odată cu cei din Transilvania să plece şi sioniştii din Bucureşti, care nu cunosc limba maghiară, şi astfel au posibilitatea de a trece mai uşor, întrucât sunt în grup, iar trecerile se fac peste frontieră română-maghiară, asta numai dacă este acolo sigură. El era de acord, însă calea sigură mi-a spus lui că este aceea când nu te prinde. Tot atunci eu i-am cerut material pentru cercul meu, pe care mi l-a promis, însă mi-a spus că nu a avut timp să-l lucreze, fiind preocupat cu aranjarea plecării.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

2 iunie

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,20 şi s-a terminat la ora 14.

În procesul-verbal din 9 mai 1952, dumneata ai arătat că Solomon Chaim, şi conducătorii sionişti din Transilvania, au organizat plecarea ilegală din ţară a lui Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Hupert Filip. Arată dumneata ce ştii în această privinţă?

În vederea organizării plecării ilegale din ţară a lui Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Hupert Filip, s-au ţinut două şedinţe. Cele două şedinţe la care eu am participat s-au ţinut în luna noiembrie 1948, una la Szende Ştefan acasă şi cealaltă la mine acasă. La prima şedinţă au participat Solomon Chaim, subsemnatul, Rosenthal Paul şi Szende Ştefan. La cea de a doua şedinţă a participat Solomon Chaim, Maler Mauriciu, Reiter Carol, Szende Ştefan şi cu mine.

La prima şedinţa s-a discutat care sunt acele vârfuri conducătoare sionist din Transilvania, care după opinia lui Solomon Chaim vor trebui să plece clandestin din ţară, cât mai curând.

În ordinea de preferinţă – după Solomon – primii sunt cei supuşi demascării continue a C.D.E.-ului, şi anume: Maler Mauriciu, Szende Ştefan, Rosenthal Paul, Reiter Carol din Timişoara, Şerban Adalbert, Klein Maximilian, din Oradea şi Weill Alexandru din Haţeg. După aceştia, urmau să plece: Weiss Ludovic, Fried Ţeo, Eppler Iacob, Hirsch

https://biblioteca-digitala.ro

Iosif, Israel Elemer, Haber Ladislau, Hupert Filip, subsemnatul, Feuerstein Otto şi Fischer Paul.

Solomon a arătat că costul plecării pentru fiecare persoană va fi de aproximativ de 100.000-120.000 mii lei. Noi am fost de acord cu cele enumerate de Solomon Chaim.

Ce s-a discutat la cea de a doua şedinţă?

Aşa cum am aranjat la prima şedinţă, scopul celei de a doua a fost: a) Solomon să dea instrucţiuni de comportare în vederea plecării ilegale a lui Maler Mauriciu şi Szende Ştefan. b) Reiter Carol să arate dacă fondul necesar plecării stă la dispoziţie.

Solomon i-a întrebat pe Maler şi Szende dacă sunt hotărâţi să plece, ei răspunzând afirmativ. Reiter a spus că cu fondul pentru plecare se va aranja. Solomon le-a spus ca să fie pregătiţi de plecare, iar banii să fie daţi lui, pentru a-i duce la dr. Haber la Arad. Solomon a arătat că plecarea va avea loc din Arad. În acest scop, Solomon a dat următoarele instrucţiuni: să nu lichideze gospodăria sau să vândă lucrurile pentru a nu atrage atenţia publicului şi autorităţilor. Să nu meargă să-şi ia rămas bun de la rude şi prieteni. Lucrurile ce intenţionează să le ia să nu fie mai mult de un geamantan mic. Să nu plece împreună cu trenul din Timişoara şi să se conformeze dispoziţiilor.

Arată cum a decurs plecarea în mod concret?

Amândoi bărbaţii au plecat din Timişoara cu trenul la Arad. Femeile ambilor au plecat pe urma lor la Arad. La Arad au stat ascunşi mai multe zile în casa lui Hupert Filip. De aici i-a luat o căruţă ţărănească să-i ducă până la un sălaj, în apropierea graniţei. De aici, locuitorul Sălajului urma să-i conducă peste frontieră. În Ungaria, trebuiau să fie duşi la un sălaş din apropierea graniţei, iar de acolo la o gară, dându-li-se bilete de tren, până la Budapesta. La Budapesta plecarea pe mai departe a fost organizată de organizaţia sionistă de tineret sub îndrumarea lui Ben Ţur (Peterfi Andrei), fost consul sau însărcinat cu afaceri al Statului Israel în Ungaria.

Haber mi-a spus că deşi li s-a pus în vedere categoric ca să nu aibă asupra lor valută, totuşi Maler a scos din ţară în şuba soţiei sau în haina lui de piele 300 de monede de aur.

Ce ai ştiut de plecarea lui Hupert Filip?

În cursul lunii decembrie 1948, Solomon venind de la Arad mi-a spus că şi Hupert Filip este decis să plece ilegal din ţară. Haber sau Solomon au luat legătura cu Şerban Adalbert (Bela) din Oradea, ca împreună cu soţia şi Hupert Filip să plece ilegal din ţară. Decis fiind, însă până la urmă a renunţat. Această plecare a lui Hupert Filip a fost organizată de Solomon şi Haber. Solomon mi-a spus că plecarea lui Hupert Filip va avea loc tot pe acelaşi drum, pe unde a plecat Maler şi Szende.

Cât a costat plecarea celor de mai sus?

Plecarea ilegală a celor de mai sus a costat 150.000-200.000 lei de persoană, bani daţi de Reiter Carol din suma dosită a fondului Keren Kayemet şi Keren Hayessod.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

3 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,45 min. şi s-a terminat la ora 24.

Arată dumneata când l-ai cunoscut pe inginerul Fried Leo şi ce cunoşti despre el?

Pe inginerul Fried Leo l-am cunoscut în anul 1947, cu ocazia unei deplasări ale mele la Oradea, împreună cu Maler Mauriciu, cu ocazia inaugurării festive a sediului Ichud-ului din Oradea, la care am fost invitaţi din partea secţiei locale Ichud. Fried Leo era secretarul grupei locale din Oradea a organizaţiei sioniste şi în această calitate depunea o activitate despre care mi s-a spus că mulţumeşte pe toată lumea. Din punct de vedere politic, aparţine grupării Ichud, de la înfiinţarea ei la Oradea, pe la sfârşitul lui 1946, începutul lui 1947, am fost invitat la masă acasă la dânsul, împreună cu Maler Mauriciu. Fried Leo locuia împreună cu socrii Vincze (pronumele nu-l ştiu) şi soţia acestuia. Am avut ocazia astfel să-l cunosc mai îndeaproape, stând de vorbă cu el şi din cele povestite de dânsul, am aflat că-şi făcea studiile în Belgia, că a fost şi în Africa în Congoul belgian, la nişte lucrări mari (fără a-mi spune ce fel anume), că mai departe a fost înaintea războiului antisovietic în Palestina, unde deţinea, în sau lângă Ierusalim, un post de inginer, dar s-a reîntors de acolo fiind rechemat de către tatăl său grav bolnav, la Budapesta.

Au urmat anii dictaturii fasciste în Ungaria, dânsul fiind la muncă cu ceilalţi evrei, având şi răspundere din cauza faptului că s-a ştiut despre dânsul că este inginer. Mi-a povestit cazul deportării evreilor şi dânsul a fost prins şi băgat într-un tren ce transporta deportaţi evrei cu destinaţia – pe atunci necunoscută. Fried Leo a desfăcut cu ajutorul celorlalţi bărbaţi din vagon o scândură din podea, aruncându-se prin această deschizătură printre şine, trenul fiind deja în mers cu viteza mică. Din periferia Budapestei s-a strecurat spre centru, găsind adăpost într-una din imobilele protejate de Crucea Roşie sau legaţia suedeză, nu-mi pot aminti precis. În asemenea case protejate s-a ascuns până la eliberarea Budapestei de către Armata Roşie.

Acestea mi le-a povestit şi m-au impresionat. Astfel, la sfârşitul anului 1947 – în toamnă – s-a pus problema succedării lui Szende Ştefan, în funcţia ce o deţinea ca secretar general al organizaţiei sioniste din Transilvania, având deja încredinţarea conducerii unui birou central al Keren Kayemet pentru Transilvania. Această încredinţare o obţinuse din Ierusalim, prin intermediul lui Rosenhaupt, director al Keren Hayessod-ului din Bucureşti.

La o şedinţa a conducerilor diferitelor grupări sioniste, la care am participat şi eu s-a propus ca succesorul lui Szende Ştefan, pe inginerul Fried Leo. Această propunere am susţinut-ol şi eu, în urma părerii formate despre dânsul, fiind de părere că va duce munca ca secretar general şi că dispune de tactul indispensabil pentru armonizarea – sau coordonarea – tendinţelor de multe ori opuse ale grupărilor sioniste componente.

S-a hotărât într-adevăr numirea lui în postul de secretar general al organizaţiei sioniste din Transilvania, luându-şi în primire această funcţie la începutului anului 1948, când s-a mutat împreună cu soţia lui la Timişoara. A deţinut această funcţie până lă la autodizolvarea organizaţiei sioniste.

A dus activitatea destul de anevoios, neputând cuprinde întreaga sferă de activitate, de altă parte antagonismul între grupări adâncindu-se, situaţia unui secretar general era extrem de dificilă, în coordonarea unei activităţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceasta cu atât mai mult, cu cât grupările au căutat să adâncească activitatea lor de grupări, reducând importanţa, autoritatea şi însăşi posibilităţile de activitate ale organizaţiei sioniste, respectiv al biroului său central. De asemenea, s-a constatat că nu depune atât elan în muncă, cât se aştepta şi eu sunt de părere că celălalt funcţionar superior Weiss Ludovic, directorul biroului central Keren Kayemet, nu l-a sprijinit, ci dimpotrivă, l-a împiedicat în muncă, lucrând sectar şi neajutându-l pe Fried Leo cu nimic în ducerea muncii sale. Astfel, noul secretar general după părerea mea şi-a pierdut repede interesul faţă de muncă ce trebuia să depună şi considerând-o ca un mijloc de existenţă, fără tragere de inimă şi pierzându-se în amănunte.

După acţiunea C.D.E.-ului de luarea sediilor sioniste, cu care ocazie au fost preluate şi localurile de birou ale biroului central al organizaţiei sioniste din Timişoara IV, Bulevardul Jdanov nr. 3 (fost Bulevardul Berthelot), Fried Leon şi cu încă câţiva funcţionari au continuat activitatea timp de circa o lună în localul din Timişoara IV, strada 7 Noiembrie nr. 4, a grupei locale Timişoara a organizaţiei sioniste, care a fost omis în acţiunea de preluare. Aici s-a lucrat până la pronunţarea autodizolvării organizaţiei sioniste din mijlocul lunii ianuarie.

În cursul activităţii sale, inginerul Fried Leo a ţinut contact cu preşedintele organizaţiei sioniste Hupert Filip, pe care-l vizitase la domiciliul său din Arad în mod periodic, spre a-i raporta. Preşedintele Hupert Filip se putea deplasa foarte rar la Timişoara, fiind împiedicat de boala de astm de care suferea şi a fost ţinut la curent cu lucrările sau situaţia din biroul central fie telefonic, fie prin aceste vizite periodice ale inginerului Fried Leo. În afară de Hupert Filip şi în mult mai mare măsură, secretarul general avea contact şi lucra împreună cu vicepreşedinţii organizaţiei sioniste: Fischer Paul şi Schwartz Ladislau, primul clal-sionist, al doilea mişmarist, ambii plecaţi în Israel. Poşta a fost asumată de co-preşedintele organizaţiei sioniste, Fischer Paul, azi plecat în Israel. Acestea au fost persoanele cu care ţinea principalul contact în munca lui zi de zi şi bineînţeles cei doi directori ai fondurilor sioniste, Weiss Ludovic de la Keren Kayemet şi Szende Ştefan de la Keren Hayessod. În afară de aceste persoane mai avea contact cu conducătorii grupărilor sioniste, membrii executivei, ce veneau la dânsul la birou cu diferite treburi.

După autodizolvarea organizaţiei sioniste, Fried Leo avea cunoştinţa de existenţa sumei de bani, ce a fost dosită încă din toamna anului 1948 din fondurile Keren Kayemet şi Keren Hayessod şi administrate de Reiter Carol, Schwartz Ştefan, Weiss Ludovic şi ceilalţi pe care i-am arătat. Ştiu de la Fried Leo că atunci când a vrut să înjghebeze atelierul de şlefuit lentile, a obţinut un împrumut de 30-35.000 lei. Hirsch Iosif mi-a spus odată că această sumă a fost dată numai de formă cu titlul de împrumut, de fapt nu s-a bazat pe restituirea ei. Tot Fried Leo mi-a povestit că Weiss Ludovic a venit într-o zi la dânsul şi i-a cerut restituirea sumei obţinute, căci – spunea Weiss – a fost dată doar ca un împrumut. Din câte mi-aduc aminte, însă, Fried Leo nu a restituit nicicând această sumă.

La începutul anului 1949, Fried Leo a venit la mine acasă şi la maşina mea de scris am întocmit o listă nominală a conducătorilor sionişti cu numărul membrilor de familie în dreptul fiecăruia. Această listă urma să fie predată la Bucureşti, Legaţiei Statului Israel, respectiv lui Moshe Agamy, pentru a fi ataşată unui tabel al conducătorilor sionişti din România. Scopul a fost obţinerea – pe cale de tratative diplomatice – a unui număr corespunzător de paşapoarte pentru conducătorii organizaţiilor sioniste din România şi Transilvania. Atât numele meu, cât şi al lui Fried Leo figurau pe acest tabel. Nu ştiu că s-a făcut cu lista, dar mi-aduc aminte că a fost dusă la Bucureşti, bineînţeles fără nici un rezultat. Îmi mai aduc aminte că odată Hirsch Iosif mi-a spus de o asemenea încercare –

https://biblioteca-digitala.ro

adică a obţine paşapoarte pentru un număr de conducători sionişti – s-a făcut cam prin aceeaşi perioadă şi la Budapesta, soldându-se cu acelaşi rezultat negativ.

Cât priveşte activitatea sionistă ilegală în cercul de prieteni, nu i-am vorbit despre ea niciodată şi nu cred să fi avut cunoştinţa de ea. A ştiut însă de însăşi întâlnirile noastre, cunoscând pe toţi aceşti prieteni din Ichud sau de la organizaţia sionistă, sau din contact personal. În privinţa activităţii ilegale, desfăşurată de administratorii şi distribuitorii fondului de ajutorare „Ezra" a avut cunoştinţă. Aceasta o ştiu chiar de la dânsul, că pe vremea ce primea sume de bani de la Hirsch Iosif, acesta îl informa, iar mai târziu după plecarea lui Hirsch în mai-iunie 1950, primea sume de bani din mâinile lui Fischer Paul, cu care continuase să ţină legătura tot timpul de la autodizolvarea organizaţiei sioniste şi până la plecarea lui Fischer Paul pe la sfârşitul anului 1950. În continuare, a primit sume de bani de la Stein Israel, sumele în general variind în jurul a 10.000 lei, după cum ştiu. În ultimele luni nu l-am întâlnit, iar înainte ne-am văzut din când în când. Ne-am văzut în vara anului 1950, când băiatul meu cel mic suferea un accident la picior şi fusese internat pentru o săptămână – şi lung tratament în urmare – la chirurgie infantilă vecină cu casa în care locuia Fried Leo. Înainte de această perioadă, ne vizitam reciproc, iar aceste vizite se răreau tot mai mult. Motivul: nici soţia mea şi nici eu nu prea am putut suferi nevasta lui Fried Leo.

Nu am cunoştinţă ca Fried Leo să fi întreţinut legătură cu legaţia israeliană din Bucureşti sau ca să fi vizitat această Legaţie. Ştiu că înaintea şi cu ocazia plecării socrilor în Israel, soţia lui Fried a călătorit de câteva ori la Bucureşti şi a fost pe la Legaţie în interesul părinţilor ei, după cum spunea.

Nu cunosc cercul de prieteni în care umblau în ultimii trei ani, decât o prietenie cu familia Weber Ştefan, care a durat cel mai lung timp până ce s-a întrerupt.

Acestea le ştiu, deoarece numita familie Weber Ştefan a locuit timp îndelungat pe Bulevardul Mihai Viteazu, într-o casă situată faţă în faţă cu cea în care locuiam eu şi dacă venea în vizită scurtă pe la noi, erau în drum spre sau veneau de la această familie.

Îmi mai reamintesc, că soţia lui Fried Leo a fost un timp – în cursul anului 1948 – secretară a organizaţiei Timişoara a femeilor sioniste „Wizo".

Ştiu că Fried Leo a înaintat cerere pentru obţinerea unui paşaport de emigrare în Statul Israel în primăvara anului 1950, care cerere i s-a respins de trei sau de patru ori, după cum mi-a spus dânsul.

(ss). Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

5 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,45 şi s-a terminat la ora 24,20.

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Weiss Ludovic?

Am cunoscut pe Weiss Ludovic în anul 1940, când a fost angajat la Biroul Central al Keren Kayemet-ului din Timişoara.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce ştii despre activitatea lui Weiss Ludovic de la această dată şi până la 23 august 1944?

La început după angajarea sa la Biroul Central al Keren Kayemet-ului, a avut funcţia de contabil sau contabil superior.

Directorul biroului a fost încă Löbl Ludovic, care conducea biroul ambelor fonduri sioniste. Înainte de interzicerea activităţii organizaţiei sioniste şi a fondurilor sioniste de către guvernul antonescian, Weiss Ludovic a devenit directorul biroului Central Keren Kayemet. Nu ţin minte dacă a mers la detaşament prima dată în 4 august 1941, când majoritatea bărbaţilor evrei au fost obligaţi să meargă la muncă, au fost repartizaţi în două mari grupări şi expediaţi sub escortă. O parte din ei a mers la muncă în comuna Nevoiaşi lângă Deva, iar restul a mers pe linia de cale ferată începând din Turnu-Severin, Piatra Olt, Jiblea, Turnu Roşu. Ştiu însă că din momentul introducerii carnetelor de scutire de la muncă obligatorie, Weiss Ludovic şi cu Klein Armand au obţinut asemenea carnete şi au fost repartizaţi la Oficiul Judeţean Timişoara al Centralei Evreilor din România. Aceasta s-a făcut cu ajutorul şi protecţia lui Reiter Carol, care a fost în conducerea comunităţii ortodoxe din Timişoara – Iosefin şi prin preluarea comunităţilor de către C.Ė.R. – menţinându-şi funcţia – a întrat în conducerea oficiului judeţean al Centralei Evreilor din România. În această calitate a putut să obţină carnete de scutire pentru Weiss şi Klein. Pe Weiss şi pe Klein i-am văzut lucrând în birourile fostei comunităţi devenite acum birourile oficiului judeţean al Centralei Evreilor, unde lucra cu nişte registre şi cartoteci. Au lucrat la Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor tot timpul cât a durat obligativitatea de muncă, adică până la 23 august 1944. Ţin să menţionez că Klein Armand cu soţia lui Sava au plecat în Palestina cu unul din vapoare ce plecau din Constanţa înainte de 23 august în cursul anului 1944.

Însăşi Weiss Ludovic mi-a povestit mai târziu că în urma activităţii mele depuse în colecta pentru timişorenii deportaţi în Transnistria, el făcea mai multe drumuri la Bucureşti. Cu ocazia uneia din aceste călătorii a fost arestat de către Gestapo sau Siguranţă şi ţinut închis timp de o lună şi ceva.

Ce activitate cunoşti că a desfăşurat Weiss Ludovic de la 23 august 1944 până la autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Imediat după 23 august 1944, Weiss Ludovic a început să reorganizeze munca fondului Keren Kayemeţ, aşa cum progresa în Transilvania reorganizarea grupărilor sioniste şi desfăşurarea activităţii acestora, în acelaşi timp extinderea biroului central Keren Kayemet prin munca sa.

După 23 august 1944, biroul central Keren Kayemet avea sediul în Timişoara II, str. Iosif Gal nr. 4, de unde s-a mutat în Bdul. Jdanov (fost Berthelot nr. 8, et. 1, vechiul sediu avut de Keren Kayemet înainte războiului. Imediat după începerea activităţii Weiss a luat contact prin corespondenţă cu biroul principal Keren Kayemet din Ierusalim, de unde cerea şi primea directive pentru activitatea lui, fiind în tot timpul funcţionării biroului în permanentă legătură cu acest birou principal. Înainte ca organizaţia sionistă din Transnistria să-şi fi reorganizat secţiile locale, Keren Kayemet avea deja pe la sfârşitul anului 1945 respectiv începutul anului 1946, responsabilii săi în toate localităţile mai importante şi într-un mare număr de localităţi mici.

În cursul anului 1946, vara sau toamna, a venit în ţară din Ierusalim Mizrachi, directorul Biroului principal Keren Kayemet.

Weiss Ludovic a călătorit atunci la Bucureşti şi l-a adus la Timişoara, unde Mizrachi a vizitat organizaţiile sioniste şi a ţinut o cuvântare în Sinagoga din Timişoara I, str.

https://biblioteca-digitala.ro

Mărăşeşti. Cu această ocazie Mizrachi a dat dispoziţii şi directive detaliate lui Weiss pentru desfăşurarea pe mai departe a activităţii biroului Central Keren Kayemet în Transilvania. După vizita lui Mizrachi a fost reorganizată conducerea Keren Kayemet-ului, ajungând preşedinte al comitetului Keren Kayemet-ului, Schwartz Ştefan, definitivat în funcţie la conferinţa sionistă de la Arad din toamna anului 1946.

În anul 1947, s-au trimis din Ierusalim două pelicule a unui film de propagandă sionistă făcut în Palestina despre realizările muncii de colonizare a lui Keren Hayessod.

O peliculă a fost oprită la biroul central Keren Hayessod din Bucureşti, iar a doua adusă de Weiss La Timişoara, cu scopul de a fi proiectat, atât în Timişoara cât şi în marile centre din Transilvania în cadrul unei companii propagandistice. Pentru a putea rula filmul, era necesară autoritatea forurilor competente şi a autorităţilor de cenzură. Eu am primit însărcinarea de a obţine această autorizaţie pe care însă nu am putut-o obţine. De vreme ce umblam la diverse autorităţi în interesul acestei autorizaţii, Weiss Ludovic a aranjat pe ascuns o întâlnire a câtorva conducători sionişti anume invitaţi în casa lui Auscher Ernest, unde s-a rulat filmul, spre prezentare, pe un aparat de proiecţie, împrumutat de la Hugo Cohn, fost proprietar al Fabricii de Aţă „Progres" din Timişoara.

După aceasta, Weiss s-a înţeles cu proprietarul fostului cinematograf „Colosseum" din Timişoara II, Str. Ştefan cel Mare, Schorr Cornel, ca să ruleze acest film în faţa unor sionişti anume invitaţi, seara după ultima reprezentaţie a filmului.

Ca urmare, Weiss Ludovic, Schorr Cornel, operator, au fost arestaţi de Siguranţa din Timişoara pentru acţiunea ilegală de rulare a filmului. După câteva zile au fost puşi în liberate şi li s-au întocmit acte de dare în judecată la Parchet, iar filmul a fost predat autorităţilor în drept de către Siguranţă, unde a fost dus de mine şi vicepreşedinte al organizaţiei sioniste: Fischer Paul. A fost restituit Keren Kayemet-ului filmul, iar Keren Kayemet-ul neobţinând autorizaţia legală I-a trimis la Bucureşti. În acelaşi an Weiss a cumpărat din banii fondului o cantitate de ciorapi bărbăteşti de la fabrica fostă "Flirda" pentru ca banii să nu-şi piardă valoarea.

Am auzit de câteva ori, fiind la biroul lui Weiss, convorbirile sale telefonice atât cu Reiter Carol, cât şi cu Schwartz Ştefan, la care convorbiri – într-un limbaj convenţional – a comunicat informaţiile sale asupra cursului la bursa neagră a valutelor şi monedei de aur, cerând în schimb dacă sunt informaţi la fel, cât şi aprobarea de a cumpăra valută la cursul respectiv pentru anumite sume de lei – în scopul feririi banilor fondului de eventuală devalorizare.

Tot pe calendarul de pe biroul de lucru al lui Weiss am observat la fiecare zi din săptămână însemnări de cifre, care cred că erau cursurile din ziua respectivă a dolarilor şi a monedelor de aur. Încă în anul 1947 Weiss a intensificat călătoriile sale la Bucureşti, unde a adâncit legăturile – până atunci destul de superficiale – cu Biroul Central Keren Kayemet din Bucureşti, având contact cu conducătorii acestui birou, Leon Itzkar şi Enciu Cohn. În afară de aceştia, avea obiceiul să-l viziteze pe avocatul Schwefelberg, de la care cerea diferite sfaturi şi consultaţii în legătură cu problemele fondurilor. De asemenea, îl cunoştea şi îl vizita după spusele sale pe Moshe Averbuch şi pe Mordehai Schorr (Assa).

În anul 1948, continua activitatea lui la biroul central şi continua şi cu călătoriile lui la Bucureşti cât şi vizitele făcute lui Moshe Averbuch şi Mordehai. În toamna anului 1948, autorităţile au sigilat sediile lui Keren Kayemet şi Keren Hayessod din Timişoara.

Casele de bani au fost sigilate, iar numerarul cât şi carnetele de depunere la Banca de Stat au fost blocate. Totodată, n-a fost suspendată şi activitatea birourilor, ele continuând

https://biblioteca-digitala.ro

să funcţioneze, însă fără a face operaţii de încasare sau lichidare de bani, care erau controlate de organele Ministerului de Finanţe.

Din fonduri au fost sustrase şi dosite o sumă de 2.000.000-2.500.000 lei, a căror lipsă însă nu rezulta din scripte.

Referitor la aceşti bani am aflat ulterior de la Hirsch Iosif, Solomon Chaim şi de la însuşi Weiss Ludovic în cursul anului 1949, care mi-au spus următoarele: Hirsch Iosif mi-a spus că Maler Mauriciu i-a adus 2.000.000 lei spunându-i că sunt din banii fondurilor, să-i ascundă şi să nu-i dea decât lui atunci când îi cere. După un timp Weiss i-a cerut banii, iar Hirsch nu a vrut să-i dea, după care suma a fost cerută lui Hirsch de Reiter Carol căruia de asemenea a refuzat să i-o dea. Atunci a venit Maler, care i-a cerut banii şi căruia i-a dat, spunându-i că-i duce la Reiter. Hirsch mi-a spus că Maler a făcut o greşeală când i-a luat banii ducându-i la Reiter, a cărui influenţă scăzuse şi nici Hirsch nu trebuia să i-o dea aşa simplu, ci trebuia să-l convingă pe Maler Mauriciu de greşeala ce o comite, pentru că atunci când el va cere banii de la Reiter Schwartz şi Weiss nu îi vor obţine. Pe de altă parte, el, Hirsch, este convins că sub cheia lui Reiter trebuie să mai existe bani ascunşi, deoarece el e convins că lui nu i s-a încredinţat întreaga sumă ascunsă.

Solomon Chaim mi-a spus, de asemenea, de existenţa sumei dosite. Mi-a povestit că a luat parte la două sau trei şedinţe, în casă la Reiter, la care s-a discutat finanţarea trecerilor ilegale peste frontieră a lui Maler, Szende şi Hupert Filip. În cadrul acestor şedinţe – mi-a spus Solomon – Reiter Carol, Schwartz Ştefan şi Weiss Ludovic se eschivau a da sumele de bani avute de Maler pentru cheltuielile necesare trecerii, sub diferite pretexte, principalul pretext fiind că nu-şi pot asuma răspunderea faţă de biroul principal Keren Kayemet din Ierusalim, de a fi cheltuit banii fondului pentru acest scop. Atunci Solomon a pretins în mod energic, ca să nu se ascundă după asemenea pretexte, ci să dea sumele necesare, întrucât nimeni nu le cere ca să poarte singuri răspunderea pentru bani şi toţi cei ce hotărăsc vor răspunde în faţa biroului în Ierusalim. Solomon mi-a spus că, într-adevăr, banii au fost daţi în valoare de 150.000-200.000 lei de persoană.

Weiss mi-a spus că Solomon Chaim a luat bani pentru a acoperi cheltuielile trecerii ilegale a celor trei conducători sionişti, din care sumă nu a decontat 50.000 de lei, deşi el – Weiss – l-a invitat de câteva ori să deconteze, spre a putea încheia socotelile. Solomon i-a spus lui Weiss că suma a fost cheltuită pentru diverse speze ca: deplasări, telefoane etc., formă pe care Weiss nu a vrut s-o accepte, spunând că va raporta cazul Ierusalimului pentru a-l încasa pe Solomon acolo.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

6 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,30 şi s-a terminat la ora 16,50.

Ce activitate a desfăşurat Weiss Ludovic după autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

https://biblioteca-digitala.ro

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, Weiss Ludovic a continuat să călătorească la Bucureşti periodic. În Bucureşti, după cum mi-a spus el însuşi în repetate rânduri, lua contact cu Moshe Agamy, cât şi cu Mordehai Schorr.

Natura acestor legături era variată. Din cele ce mi-a spus rezulta, că discuta cu Moshe Agamy pe lângă problema fondului Keren Kayemet ce era sigilat şi despre sumele dorite; căutarea unor posibilităţi de trecere ilegală peste frontieră, cât şi darea de informaţii. În legătură cu fondurile, Weiss se informase de la Agamy despre stadiul cercetărilor făcute de organele Ministerului de Finanţe asupra neregulilor de la biroul fondurilor sioniste din Bucureşti, asupra arestării lui Itzkar Leon, Enciu Cohn şi Rosenhaupt şi de altă parte raporta lui Agamy despre sumele dorite.

Weiss mi-a spus că a primit însărcinarea de la Agamy ca să caute căi de trecere peste frontieră în mod fraudulos pentru conducătorii sionişti din România şi din Transilvania.

În executarea acestei însărcinări, Weiss a plecat cu trenul la Baziaş şi înapoi la Timişoara, pentru a studia posibilităţile de trecere în Iugoslavia prin coborâre din tren pe una din cele două porţiuni de cale ferată de pe teritoriul iugoslav. Tot Weiss mi-a spus că tânărul Moshe Weiss (fost în conducerea organizaţiei de tineret Hanoar Haţioni) a venit din Bucureşti la Timişoara. Tot în aceeaşi perioadă de timp (1949), trimis fiind pentru acelaşi scop, adică căutarea sau găsirea unei căi de trecere ilegală pentru conducătorii sionişti maturi şi tineri trimis fiind de Moshe Agamy.

În anul 1949 primăvara, am fost chemat la telefon de Weiss Ludovic, fixând o întâlnire pe Bdul 30 Decembrie, în partea teatrului. M-am întâlnit cu el şi am pornit împreună printre grupurile de flori plantate în mijlocul bulevardului. Weiss mi-a spus că prietenii mei Hirsch şi Haber l-au vorbit de rău la Moshe Agamy, acuzându-l de a nu fi predat o sumă de 500.000 de lei trimisă de Agamy prin intermediul lui Weiss, pentru Hirsch şi Haner (cred că şi lui Fischer Paul) drept fond de ajutorare pentru Transilvania. Or, el – Weiss – între timp a restituit banii lui Moshe Agamy, în depozit. Cu această ocazie, l-am întrebat pe Weiss ce tot face el aşa des la Bucureşti, încât mi-a dat de înţeles mie, că Agamy îl consultă şi-i cere părerea. În mod concret, mi-a spus că i se cer de către Moshe Agamy relaţii şi referinţe asupra unor persoane de naţionalitate evrei din Transilvania, care au fost – cred eu, Weiss nu mi-a spus – membri ai organizaţiei sioniste şi care au cerut lui Moshe Agamy sau Mordehai (Assa) Schorr servicii de a le efectua diverse transferuri de valută şi de alte obiecte de valoare. Mai departe a spus că Moshe Agamy, că orice diplomat într-o ţară străină îi cere informaţii asupra stării economice, cât şi asupra populaţiei evreieşti din punct de vedere politic.

În anul 1949, Weiss Ludovic a luat parte la recepţia dată de legaţia Statului Israel, cu ocazia sosirii ministrului Rubin la Bucureşti. Însăşi Weiss mi-a povestit că dânsul şi cu Reiter Carol au fost singurii sionişti din Transilvania la această recepţie, care era foarte elegantă şi nu se putea participa decât cei invitaţi.

La sfârşitul anului 1949, Weiss Ludovic şi cu Schwartz Ştefan au declarat lui Hirsch Iosif şi lui Fischer Paul, că din suma dorită din fondurile sioniste nu a mai rămas decât un rest de 300.000 de lei, care i s-au dat lui Weiss Ludovic, drept echivalentul salariului pe un an, cu titlul de achitare a oricărei pretenţii din partea lui Weiss. Cu altă ocazie, prin anul 1950, Schwartz şi cu Weiss au declarat unuia dintre Fischer Paul sau Hirsch Iosif că decontarea cheltuirii şi folosirii întregii sume dosite din fonduri a fost trimisă biroului principal Keren Kayemet din Ierusalim prin intermediul legaţiei israeliene din Bucureşti.

În 1949, s-a făcut o încercare de către Fischer Paul şi Hirsch Iosif pentru a-i împăca pe Weiss Ludovic cu dr. Haber Ladislau, căruia Weiss îi purta o dușmănie pentru că dr.

https://biblioteca-digitala.ro

Haber îi spusese lui Agamy că atunci când tratează cu Weiss ştie că nu tratează cu un reprezentant al sioniştilor, ci numai cu Weiss personal ca fost director al biroului central Keren Kayemet. În acest scop, dr. Haber a fost invitat la Timişoara în casa la Fischer Paul, unde eram şi eu şi Hirsch Iosif şi unde venea de asemenea şi Weiss. Cu această ocazie i s-a cerut lui Weiss ca în faţa lui Agamy să nu se mai dea drept reprezentant al sioniştilor din Transilvania pe de o parte, iar pe de altă parte să spună adevărata situaţie privind suma ce a rămas din banii dosiţi.

Weiss a răspuns foarte rezervat că nu s-a dat niciodată drept reprezentantul sioniştilor din Transilvania în faţa lui Agamy. Weiss a mai spus că din suma dosită a rămas doar restul de 300.000 de lei, atribuită lui, şi dacă cineva din cei prezentaţi găseşte că nu i se cuvine el nu se atinge de sumă. În legătură cu decontarea, Weiss a spus că aceasta priveşte în afară de fostul preşedinte şi director al biroului Keren Kayemet – exclusiv biroul principal din Israel, căruia se va trimite decontarea detaliată. Astfel, împăcarea nu a reuşit şi Weiss a plecat.

La începutul anului 1950, Weiss mi-a spus de un oarecare Kestenr sau Kestner, evreu din Deva, căruia i-a făcut un transfer de bani în Israel, şi acest cetăţean a avut imprudenţa de a i se plânge într-o scrisoare că, deşi trecuseră luni de zile, nu obţinuse o confirmare a primirii sumei. Iată câtva timp mai târziu Weiss nedând răspuns la această scrisoare, cetăţeanul a venit acasă la Weiss şi l-a ameninţat, trăgându-l la răspundere. Atunci Weiss mi-a spus „uite ce înseamnă să faci bine unui om". Asta mi-a spus-o cu ocazia unei vizite ce i-am făcut-o la locuinţa sa, din Bdul 23 August.

Prin luna martie – aprilie 1951, Weiss mi-a spus că mai de mult, încă în cursul anului 1949, a predat la legaţia Israelului lui Mordehai Schorr aparatul său fotografic, marca „Leica" pentru ca Mordehai să-l expedieze în Israel pe calea legaţiei. După câteva luni mergând la Legaţie şi găsindu-l pe Mordehai în faţa casei sale de fier, Weiss a insistat ca să-i arate dacă nu cumva aparatul lui mai este acolo în casă, deoarece Mordehai îi spusese mai de mult că a trimis aparatul. Aparatul era încă în casă, dar era zgâriat, cu urme de ciocolată pe el şi văzându-se, că s-a lucrat cu el. Atunci sau cu o altă ocazie a luat aparatul, predându-l soţilor Ariel cu acelaşi scop, obţinând aceleaşi promisiuni de expediere a aparatului cât de curând. După plecarea acestora, pentru a se convinge că aparatul a fost trimis sau luat de dânşii, l-a întrebat pe Eliezer Halevy, dacă nu ştie ceva despre aparat. Halevy nu ştia nimic însă i-a arătat o casă de fier spunându-i că această casă a fost folosită de soţii Ariel şi încă n-a umblat nimeni la casă de la plecarea lor. Halevy a deschis casa şi a găsit în ea aparatul, promiţându-i lui Weiss la rândul său, că se va îngriji de expedierea aparatului. Cred că aparatul l-a lăsat acolo. Acest lucru mi l-a povestit acasă la el în Bdul 23 August, etajul 1 din Timişoara.

În primăvara anului 1951, m-am întâlnit cu Weiss, chemat fiind de el la telefon, pe sala Tribunalului Timişoara (unde aveau loc dezbateri în ziua aceea şi mi-a spus să mă gândesc pentru a-i ajuta la facerea unei liste despre evreii pe care-i considerăm de încredere, pentru care el are posibilitatea să le expedieze pe calea legaţiei acele bijuterii pe care de altfel cu ocazia plecării, aceştia – neputând lua cu sine – ar trebui să le vândă. În legătură cu aceasta mi-a spus, că bijuteriile se pun în plic, care se închide şi se sigilează în urma inventarului, în prezenţa expeditorului, urmând ca plicul cu bijuterii să fie predat destinatarului al cărui nume va fi scris pe plic. Îl va restitui celui căruia l-a predat în Israel, după ce va plăti o taxă mică de vămuire. Eu nu am fost de acord, spunându-i însă că mă voi mai gândi, la care mi-a atras din nou atenţia să nu vorbesc nimănui despre această. Cu ocazia unei vizite făcută lui Haber nu mult după aceea la Arad, i-am povestit acestuia de

https://biblioteca-digitala.ro

propunerea lui Weiss, Haber sfătuindu-mă hotărât de a nu mă încurca. Totodată a spus că la proxima lui vizită la Legaţia Israeliană din Bucureşti v-a spune acolo că aceste acţiuni nu sunt juste. După câteva săptămâni, prin vara 1951, am fost chemat de Weiss la telefon fixând o întâlnire şi întâlnindu-ne pe scaunele ce sunt puse între grupurile de flori de pe Bdul 30 Decembrie.

Aici Weiss m-a tras la răspundere cui i-am vorbit despre expedierea de bijuterii, la care i-am spus că am povestit chestiunea lui Haber. El mi-a spus că a fost la Legaţie unde i s-au făcut reproşuri pentru indiscreţia lui, arătându-i-se că cineva ar fi declarat cum că el, Weiss, umple toată Transilvania cu această chestiune foarte discretă şi delicată şi deci, în consecinţă, toată problema şi-a pierdut actualitatea.

Haber mi-a spus că a aflat despre trimiterea la Bucureşti a unui covor de către o femeie bătrână din Arad, din încredinţarea lui Weiss Ludovic. Să-i spun lui Weiss, că femeia expeditoare a fost chemată la Miliţie unde i s-au cerut explicaţii în legătură cu covorul. Weiss, căruia nu i-am comunicat această chestie, a aflat prin altcineva şi mi-a făcut reproşuri întâlnindu-ne la Abator unde eu lucram. Mai târziu, cu altă ocazie, Weiss mi-a spus, că acel covor trebuia expediat prin legaţia Israeliană din Bucureşti, fiind trimis de către bătrâna din Arad (rudă cu proprietara covorului, dr. Enela Roth din Timişoara) unei femei în Bucureşti, iar de aici la Legaţie.

Problema se complica spunea Weiss – atunci când a aflat că acea femeie căreia i s-a trimis covorul la Bucureşti a fost chemată la M.A.I. şi întrebată de covor. Lui îi era teamă a merge atât la Bucureşti, cât şi la Arad pentru a se interesa îndeaproape şi a spus că aşteaptă veşti prin cineva care trebuie să vină din Bucureşti.

Prin luna noiembrie 1951 sau începutul lunii ianuarie 1952 m-a chemat telefonic la o întâlnire în oraş. Ne-am întâlnit şi ne-am dus în cofetăria din clădirea teatrului. Aici Weiss mi-a spus că a fost la Bucureşti, pentru a merge în audienţă la M.A.I. în legătură cu obţinerea paşaportului de emigrare, cu acel memoriu pe care eu l-am ajutat să facă în urmă cu câtva timp. Urma să aranjeze intrarea în audienţă, dar a doua zi după ce sosise în Bucureşti a observat că este urmărit peste tot de doi civili. A mers la un prieten de al lui, anume Fried Londer, pe care îl rugase să vorbească cu persoana ce trebuia să aranjeze intrarea în audienţă şi să-i spună acelei persoane, că Weiss nu poate veni la timpul stabilit. Fiind urmărit în continuare, s-a dus a doua zi înainte de masă numai la profesorul internist care-l consultase, iar de acolo la Biroul de Voiaj – Hotel şi Gară, plecând acasă la Timişoara.

Mi-a povestit toate acestea cerându-mi părerea, care ce cred eu de unde a fost el urmărit. I-am răspuns că habar nu am. Peste câteva zile, Weiss aflând de la întreprindere că va trebui să plec la Bucureşti, a venit să mă întâlnească pe coridorul Tribunalului, Secţia civilă-comercială. Cu această ocazie m-a rugat ca fiind la Bucureşti, să-l chem telefonic la o întâlnire pe Fried Londer (dându-mi numărul de telefon) şi să-l întreb dacă şi când poate veni Weiss la Bucureşti să stau de vorbă cu acea persoană şi pe urmă în audienţă.

Eu m-am întâlnit în Bucureşti (holul hotelului Ambasador) cu Fried Londer, care mi-a spus să comunic lui Weiss, că întreaga chestiune e inactuală, întrucât persoana aceea nu mai poate aranja nimic fiind mutată la alt serviciu.

Totodată mi-a dat 20.000-25.000 lei ca să-i dau lui Weiss înapoi, întrucât nu mai era cazul să-i dea pentru ceea ce-i dorea Weiss.

Ajungând acasă i-am spus lui Weiss cele spuse de Fried Lender şi i-am restituit şi suma de bani.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

7 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20,30 şi s-a terminat la ora 24,30

Ai mai avut cunoştinţă de alte plecări ilegale?

Da, am mai avut cunoştinţă de pregătirea care s-a făcut în vederea plecării ilegale a unor conducători ai organizaţiei sioniste de tineret „Habonim".

De la cine ai aflat de pregătirea acestei plecări?

De pregătirea acestei plecări am aflat de la instructorul palestinian Solomon Chaim.

Ce ţi-a spus Solomon Chaim în legătură cu pregătirea acestei plecări?

Solomon mi-a spus că a fost chemat la Bucureşti de Stossel Isai, instructor palestinian şi i-a spus ca să organizeze plecarea ilegală a unor tineri sionişti, din organizaţia „Habonim".

Ce pregătiri s-au făcut în vederea acestei plecări ilegale?

Pregătirile au început încă de la întâlnirea lui Stossel cu Solomon când i-a spus ca să găsească posibilitatea de plecare ilegală din ţară pentru doi tineri din conducerea grupării „Habonim". În acest scop Solomon a luat legătura cu Haber Ladislau, la Arad şi au găsit posibilitatea de plecare. Solomon a anunţat pe Stossel căruia i-a comunicat că posibilitatea de plecare a fost găsită.

Solomon mi-a spus că Stossel nu i-a trimis doi oameni aşa cum vorbise, neavând bani pentru cheltuieli.

Ce a făcut Solomon în această situaţie?

Solomon a chemat la el pe Samuel Andrei, cu soţia, care se găsea la un centru de restratificare (Hascara) şi acceptase să plece ilegal din ţară. Tot cu ei urma să plece şi Hirschman Iacob.

Arată dumneata ce ştii în legătură cu plecarea?

Plecarea a avut loc din Arad. Nu a reuşit să plece, fiind prinşi în apropiere de graniţă şi arestaţi. După aceasta au fost trimişi în judecată la Tribunalul Militar din Timişoara. În legătură cu judecarea lor am luat măsuri prin fostul lt. col. Milea Constantin din Timişoara, pentru a face ca întreaga chestiune din tentativă să fie schimbată în acte preparatorii. Acest lucru s-a reuşit prin introducerea de chestionare făcute de mine şi Milea, pe care le-a întrodus la arestaţi. În fata Justiţiei aceştia nu au susţinut declaraţiile date şi au vorbit conform chestionarelor trimise de noi.

Ai plătit lui Milea Constantin pentru acest lucru şi cât anume?

Da, i-am plătit lui Milea suma de 200.000 de lei.

Ce v-a determinat să vă interesaţi de acest proces?

Ne-am interesat de acest proces datorită faptului că această plecare ilegală a fost pusă la cale de instructorul palestinian Sossel Isai, organizată de un alt instructor palestinian Solomon Chaim, împreună cu un fost conducător al organizaţiei sioniste, Haber Ladislau, şi

https://biblioteca-digitala.ro

pentru a nu demasca acţiunea lor ca organizatori de treceri ilegale peste frontieră, a conducătorilor sionişti, operaţiune făcută deja a doua oară.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

9 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,05 min. şi s-a terminat la ora 22,00.

Weiss Ludovic avea legături sau cunoştea diplomaţi ai Legaţiei Statului Israel din R.P.R.?

Da, Weiss Ludovic cunoştea şi avea legături cu diplomaţi ai Legaţiei Israeliene din R.P.R.

Ce diplomaţi ai legaţiei Israelului din R.P.R. cunoştea Weiss Ludovic?

Weiss Ludovic cunoştea pe Moshe Agamy, Rubin Reuven, Ehud Avriel, soţii Ariel, Mordehai Schorr, Ghiladi, Eliezer Halevy, Loker Zwy şi pe Baruch Niv, precum şi pe Eliezer Cohen.

Cu cine din aceşti diplomaţi cunoşti dumneata că Weiss Ludovic avea legături mai strânse?

Cunosc că Weiss Ludovic avea legături mai strânse cu Moshe Agamy, Mordehai Schorr, Ariel şi soţia, Ehud Avriel şi cu Eliezer Halevy.

Ce ştii dumneata despre legăturile lui Weiss cu diplomaţii Legaţiei Israelului şi natura acestor legături?

Din spusele lui Weiss ştiu că avea legături cu diplomaţii Legaţiei Israeliene arătaţi mai sus. Natura acestor legături era de a face operaţiuni de transfer de valută şi obiecte de valoare, de informaţii, de relaţii şi de căutarea unor căi ilegale de trecere peste frontieră.

Cu care diplomaţi avea Weiss legături de transfer, de informaţii, de relaţii şi de căutarea unor căi ilegale?

Weiss Ludovic avea legături de transferare a banilor şi obiectelor de valoare cu Moshe Agamy, Mordehai Schorr, Ariel Ehud, şi cu Eliezer Halevy. Legături de informaţii avea cu Moshe Agamy, Ehud Ariel şi Eliezer Halevy. Legături pentru a primi relaţii despre o serie de persoane evrei, i-au fost cerute de Moshe Agamy. Pentru căutarea de căi ilegale de trecere peste frontieră a primit însărcinarea de la Moshe Agamy.

Când ţi-a spus Weiss Ludovic despre legăturile de informaţii ce le-a avut cu Moshe Agamy, Ehud Avriel, Eliezer Halevy, unde şi cine mai era de faţă?

Weiss Ludovic mi-a spus despre legăturile lui de informaţii cu Moshe Agamy în primăvara anului 1949. El mi-a dat un telefon şi ne-am întâlnit în faţa teatrului pe Bdul 30 Decembrie în Timişoara. Am pornit la plimbare printre grupurile din mijlocul bulevardului de flori. Cu această ocazie, după ce el mi-a spus de suma primită şi restituită lui Agamy în valoare de 500.000 lei, eu l-am întrebat de ce călătoreşte atâta la Bucureşti şi ce are cu

https://biblioteca-digitala.ro

Moshe Agamy. La această întrebare Weiss mi-a răspuns că Moshe Agamy îi cere părerile şi că-i cere relaţii sau referinţe asupra unor evrei din Transilvania. De asemenea, Agamy îi cere informaţii asupra stării de spirit a populaţiei evreieşti şi asupra situaţiei comercial-economice, ca orice diplomat într-o ţară străină.

La începutul verii sau sfârşitul primăverii 1951 a plecat fratele lui Weiss Ludovic, Weiss Rudolf şi soţia din ţară. Nu am aflat că fratele lui Weiss ar fi obţinut paşaportul şi pentru a cunoaşte situaţia am chemat la telefon locuinţa lui Weiss Ludovic unde mama sa mi-a răspuns că-i plecat. Peste câteva zile m-a căutat Weiss telefonic la birou şi pe urmă a venit la Abator, având de altfel chestiuni de asigurare de aranjat, ca funcţionar a lui Sovrom-asigurare. Atunci m-a chemat afară din biroul în care lucram şi am discutat pe terasă de unde era intrarea spre biroul meu de muncă şi salarii.

M-a întrebat de ce l-am căutat şi i-am spus că am vrut să ştiu dacă fratele său într-adevăr obţinuse paşaportul, deoarece în iarna aceluiaşi an prin Februarie, s-a vorbit că fratele său obţinuse paşapoarte şi ar fi plecat.

Weiss mi-a spus că vine din Bucureşti unde i-a condus pe fratele său şi cumnata sa, ajutându-le la îndeplinirea tuturor formalităţilor în legătură cu plecarea. Eu l-am întrebat de rezolvarea formalităţilor la Legaţie, la care mi-a răspuns că aceasta nu constituie o problemă pentru dânsul. Moshe Agamy l-a recomandat în mod corespunzător succesorilor săi, astfel încât avea cu Avriel cât şi cu Halevy aceleaşi strânse relaţii şi legături pe care le avea şi cu Moshe Agamy în ciuda piedicilor puse de prietenul meu, banditul de Haber.

Weiss Ludovic ţi-a mai spus şi despre alte informaţii pe care i le-au cerut diplomaţii Legaţiei?

Nu, nu mi-a spus.

Dacă ţi se va dovedi contrariul?

Să mi se aplice trei ani pedeapsă în plus.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

9 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 14,30 şi s-a terminat la ora 15,15.

După ce Agamy ţi-a cerut informaţii cu cine ai ţinut legătură pentru a-i trimite în continuare.

Cu doctorul Haber Ladislau din Arad.

Unde-i dădeai lui Haber informaţiile?

Lui Haber îi dădeam informaţiile la el acasă la Arad, sau la mine acasă la Timişoara, când venea de la Arad la Timişoara.

De când şi până când ai dat lui Haber informaţii?

https://biblioteca-digitala.ro

Lui Haber i-am dat informaţii de la începutul anului 1950 şi până la sfârşitul anului 1951.

Din ce domenii i-ai dat lui Haber informaţii?

Lui Haber i-am dat informaţii din toate domeniile adică, economice, militare şi politice.

Cui ai mai dat informaţii în afară de Haber?

I-am mai dat informaţii lui Stein Israel.

De când şi până când i-ai dat informaţii lui Stein Israel?

I-am dat lui Stein informaţii din primăvara anului 1951 şi până înaintea arestării mele în luna ianuarie 1952.

Ce informaţii îi dădeai lui Stein?

Acelaşi informaţii ca şi lui Haber, adică, militare, economice şi politice. Ţin să menţionez că atunci când nu mergea Haber la Bucureşti îi dădeam informaţiile lui Stein.

Atât Haber cât şi Stein cui duceau informaţiile?

Atât Haber cât şi Stein duceau informaţiile la Legaţia Israelului din Bucureşti.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

10 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10.50 şi s-a terminat la ora 24,50.

Când s-a discutat problema ajutorării conducătorilor ichud-işti din Transilvania?

Problema ajutorării conducătorilor ichud-işti din Transilvania a fost discutată la începutul anului 1949 şi pe urmă prin primăvara aceluiaşi an.

Unde s-a discutat această chestiune şi cine a luat parte?

Prima discuţie a avut loc în Timişoara şi au luat parte Hirsch Iosif, Redlingher Alexandru şi cred că de asemenea a luat parte şi Israel Elemer.

Cea de a doua discuţie referitoare la extinderea sferei de ajutorare a conducătorilor ichud-işti a avut loc la Timişoara şi în continuare la Arad.

Redă amănunţit ce s-a discutat cu ocazia aceasta. Ce hotărâri s-au luat şi descrie amănunţit locul unde au avut loc aceste discuţii referitoare la ajutoare?

Nu mult timp după autodizolvarea organizaţiei sioniste, adică în iarna anului 1949, pe la sfârşitul lunii ianuarie, sau începutul lunii februarie, am fost chemat de către Hirsch Iosif telefonic, la biroul său din Bdul 6 Martie, vizavi de Comandamentul Pompierilor. Aici mi-a dat un plic, spunându-mi că conţine 10.000 lei, care mi-i dă ca ajutor, în urma hotărârii sale luate împreună cu Redlingher Alexandru şi cred că a lui Israel Elemer.

https://biblioteca-digitala.ro

Despre acest lucru, a avut cunoştinţă şi Solomon Chaim, care a fost de acord. Tot cu această ocazie, mi-a spus Hirsch că şi Winter Nicolae va primi ajutor lunar şi să nu contăm pe aceasta ca pe ceva fix şi constant, însă în limita posibilităţilor băneşti, vom primi.

Scurt timp după această, Hirsch mi-a spus că banii dosiţi ce i-au fost daţi în păstrare şi reluaţi, precum şi despre faptul că administratorii acestor bani (Reiter, Weiss, Schwartz Ştefan), nu vor să dea din ei cu nici un chip, deşi necesitatea impune lărgirea cercului celor ce trebuie ajutaţi.

El, Hirsch, a şi stat de vorbă cu Feuerstein Otto (Mizrachi), Fischer Paul (Clal) şi cred Schwartz Laci (Mişmar), pentru extinderea ajutorării unor sionişti din Transilvania.

Hirsch sau Fischer au fost la Bucureşti, unde au stat de vorbă cu Moshe Agamy, la Legaţia Statului Israel, cerându-i bani pentru a vedea un fond de ajutorare în Timişoara. Moshe Agamy le-a promis banii. Cu altă ocazie, peste câteva săptămâni mai târziu Hirsch mi-a spus la locuinţa lui, că a aflat de la Fischer Paul că Moshe Agamy i-ar fi dat lui Weiss Ludovic o sumă de bani pentru fondul de ajutorare al sioniştilor din Transilvania urmând ca această sumă să-i fie predată lui, cât lui Feuerstein şi Fischer, fapt ce nu s-a întâmplat.

Neprimind nici un ban de la Weiss timp de câteva zile, Hirsch şi cu Fischer, au plecat la Moshe Agamy, care le-a spus că într-adevăr a dat lui Weiss 500.000 lei, pentru scopul sus-arătat, dar suma i-a fost restituită de Weiss peste câteva zile, deoarece Weiss i-a afirmat că la Timişoara există bani, anume banii dosiţi din fondurile sioniste. Atunci Hirsch şi Fischer, i-au arătat lui Moshe Agamy, că această sumă este administrată de acele persoane şi nu se poate atinge de bani.

Moshe Agamy a promis că va căuta să dea o altă sumă, dar foştii conducători ai grupărilor sioniste să cadă de acord în alegerea unei singure persoane de încredere, care să ţină legătura cu dânsul în această problemă, fără ca să mai umble de fiecare dată altul.

Hirsch mi-a mai spus că în urma discuţiilor purtate cu foştii conducători ai grupărilor sioniste, am căzut de acord, ca persoana de încredere să fie dr. Haber Ladislau din Arad. Urmează acum să se vorbească cu dr. Haber şi m-a chemat să-l însoţesc la Arad, pentru a-l ajuta în convingerea lui Haber ca să accepte această propunere.

La sfârşitul primăverii anului 1949, am călătorit împreună cu Hirsch la Arad şi l-am vizitat pe dr Haber în locuinţa.sa din Str. Tribunul Dobra nr. 11, la etajul 1. Aici am stat de vorba cu dr. Haber în sufrageria din locuinţa sa, la care se intra prin cabinetul medical.

Ne-am aşezat la o măsuţă cu 2 fotolii şi unul stătea pe unul din scăunele de lângă masă. Atunci Hirsch a expus scopul venirii noastre şi atât el cât şi eu am stăruit pe lângă Haber ca să accepte această misiune, adică de a ţine legătura cu Moshe Agamy, în chestiunea ajutorării.

Haber a acceptat dar cu o rezervă de a lui, aceea ca să vorbească cu conducătorii mizrahişti de la Arad, în privinţa acceptării persoanei sale şi o altă rezervă ca Hirsch să colaboreze cu el. De asemenea, şi eu să-mi spun părerile în ajutorarea lor, atunci când mi se cere. Noi am acceptat şi ulterior au acceptat şi mizrahiştii, astfel că dr. Haber a rămas persoana desemnată.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

13 iunie 1952

Bucureşti
Interogatorul a început la ora 21,30 şi s-a terminat la ora 24,20.

Întru-un proces-verbal anterior şi în procesul-verbal din 12 iunie 1952, dumneata ai arătat că ai ştiut de plecarea ilegală din ţară a lui Maler Mauriciu, Hupert Filip, Szende Ştefan de la Solomon Chaim după plecarea lor. Arată dumneata care-i adevărul?

Adevărul este că am ştiut de plecarea ilegală din ţară a celor sus-arătaţi încă înaintea plecării lor.

Arată dumneata tot ce ai ştiut despre plecarea lor şi de când ai ştiut?

Am ştiut despre plecarea ilegală a lui Mauriciu şi Szende din toamna anului 1948, iar despre plecarea lui Hupert Filip prin luna decembrie a aceluiaşi an.

Maler Mauriciu mi-a spus că adevăratul motiv al demisiei sale din funcţia de secretar general al grupării Ichud din Transilvania la Conferinţa de la Cluj din august 1948, a fost că era decis să plece din /ţară chiar în mod ilegal. Acest lucru mi l-a spus la el acasă, nu mult după ce am venit de la Conferinţă, pe la începutul toamnei anului 1948 acelaşi motiv l-a determinat pe Maler să-şi vândă casa unde locuia lui Redlingher Alexandru, fapt care mi l-a spus atât Maler cât şi ulterior după plecarea lui Maler, Redlingher Alexandru, care era cumpărătorul casei.

Prin octombrie 1948, Maler mi-a spus la sediul Ichud-ului din Timişoara Piaţa Roosevelt nr. 1, că el a fost la Moshe Agamy şi i-a spus de planul său de a pleca ilegal din ţară. Moshe Agamy i-a răspuns că să nu facă acest lucru, pentru că el ca conducător sionist periclitează printr-o asemenea faptă posibilităţile unei plecări organizate legală în masă. În cursul lunii noiembrie a aceluiaşi an, am plecat de la sediul Ichud-ului împreună cu Hirsch Iosif, însoţindu-l pe Maler. Cu această ocazie, Maler ne-a spus este decis ca să plece din ţară ilegal. La începutul lunii ianuarie 1949, plecând cu trenul împreună cu Maler la Bucureşti pentru a participa la şedinţa la care s-a pronunţat autodizolvarea organizaţiilor sioniste, ajungând cu trenul între Orşova şi Turnu-Severin, locul de unde se vede Dunărea şi ţărmul iugoslav, Maler a oftat, spunând că ar trece înot, cu riscul chiar de a fi împuşcat. Înainte de a ne reîntoarce în Bucureşti, Maler şi-a luat rămas bun de la mine, spunând că nu ştie termenul sau ziua când va pleca, însă plecarea-i iminentă.

În luna octombrie 1948, l-am vizitat pe Szende Ştefan, la el acasă în Timişoara, str. Cluj. Cu această ocazie, mi-a spus că este hotărât să fugă din ţară, deoarece nu crede să obţină vreodată paşaport, pentru că a fost demascat de către Boroş Eduard, secretarul general al Regionalei C.D.E. Timişoara, ca vârf al sioniştilor şi ca propagandist şovin în mijlocul populaţiei evreieşti. Tot cu această ocazie, mi-a spus că a vorbit cu Solomon Chaim în legătură cu planul său şi Solomon i-a spus că va aranja ceva în această privinţă, dar lui Szende îi pare că Solomon este neserios. Cam pe la sfârşitul aceleiaşi luni, fiind la Szende, el mi-a spus ca să nu mă mire dacă el va dispărea, după o zi pe alta, iar asta mai curând, cât mai are timp, căci îi e frică să nu fie arestat. În continuare Szende mi-a spus că a vorbit de câteva ori cu Maler şi a mai vorbit şi cu Solomon şi el – Szende – este hotărât să fugă împreună cu Maler peste frontieră, prin Ungaria, Austria şi Italia.

https://biblioteca-digitala.ro

În toamna anului 1948, Solomon Chaim a fost la mine acasă şi cu această ocazie mi-a propus dacă nu vreau să plec în mod fraudulos peste frontieră.

I-am răspuns că nu pot din cauza copiilor. Cu altă ocazie, când am fost în vizită în casă la Israel Elemer, prin luna octombrie-noiembrie 1948 şi venind de acolo de la Israel, Solomon îmi spunea pe drum că sioniştilor le place să vorbească fără să facă în fond ceva, dar el le va demonstra că tace şi face.

A revenit din nou asupra vechii propuneri, spunându-mi să mă mai gândesc în privinţa plecării mele ilegale, neavând grijă că nu voi fi unicul care pleacă.

Drumul pe care se va pleca va fi un drum sigur, iar de bani să nu am grijă căci acest lucru nu mă priveşte pe mine.

În vederea plecării ilegale a lui Maler şi Szende s-au făcut pregătiri?

Da s-au făcut.

Ce pregătiri s-au făcut?

S-au ţinut şedinţe la care s-a discutat plecarea ilegală. Solomon a călătorit la Arad, unde a luat legătură cu doctorul Haber Ladislau, care avea însărcinarea să găsească calea de trecere.

Câte şedinţe s-au ţinut la care s-a discutat problema plecării ilegale?

S-au ţinut mai multe şedinţe, dintre care eu am luat parte la două.

Când s-au ţinut aceste şedinţe şi unde?

Cele la care am participat eu s-au ţinut în luna noiembrie 1948, prima la Szende Ştefan acasă şi cealaltă s-a ţinut la mine acasă.

Cine a participat la şedinţa ce a avut loc la Szende acasă?

La şedinţa care a avut loc la Szende acasă au participat următorii: Solomon Chaim, subsemnatul, dr. Rosenthal Paul şi Szende Ştefan. La invitat să vină şi Maler dar n-a venit.

Cine a participat la şedinţa ce a avut loc la dumneata acasă?

La şedinţa ce a avut loc la mine acasă au participat următorii: Solomon Chaim, Maler Mauriciu, Reiter Carol, Szende Ştefan şi cu mine.

Cine va anunţat să luaţi parte la aceste şedinţe şi cum?

La prima şedinţă mi-a dat telefon Solomon Chaim m-am întâlnit cu el şi am mers împreună acasă la Szende unde era deja Rosenthal.

La cea de a doua şedinţă, m-a anunţat tot Solomon telefonic spunându-mi că va veni la mine, împreună cu ceilalţi.

Ce s-a discutat la şedinţa ce a avut loc la Szende?

La şedinţa ce a avut loc la Szende s-a discutat care sunt acele vârfuri conducătoare sioniste din Transilvania care după opinia lui Solomon Chaim va trebui să plece în mod clandestin din ţară şi asta cât mai curând, neavând după părerea sa, sume de a obţine paşapoarte.

S-a stabilit ordinea de preferinţă pentru aceştia, adică acei care – după cum arată Solomon – sunt expuşi demascării continue ale C.D.E.-ului şi ca atare nu au surse de a obţine paşapoarte. În această categorie intrau cei enumeraţi de Solomon şi de noi ceilalţi: Maler Mauriciu, Szende Ştefan, dr. Rosenthal Paul, Reiter Carol, toţi din Timişoara. Şerban Adalbert şi Klein Maximilian, membri din Oradea, cât şi Weill Alexandru din Haţeg. În afară de cei sus-menţionaţi, au mai fost enumeraţi ca altă categorie funcţionari superiori ai

https://biblioteca-digitala.ro

fondurilor şi bunurilor centrale, conducători sionişti, care, după opinia lui Solomon, ar aştepta degeaba obţinerea unui paşaport de plecare.Ca atare, ei ar fi aceia ce ar urma să plece ilegal. Aceştia erau: Weiss Ludovic, Fried Leo, Eppler Iacob, Hirsch Iosif, Israel Elemer, dr. Haber Ladislau, Hupert Filip, Kuhn Ştefan, Feuerstein Otto, Fischer Paul şi alţii din conducerea organizaţiei sioniste, precum şi Schwartz Ştefan.

Solomon a arătat că costul plecării pentru fiecare persoană va fi de aproximativ 100.000-120.000 lei, fond pentru a se completa pentru cei ce nu dispun de el şi că nu se va putea lua bagaj mai mult decât încape într-o raniţă.

S-a căzut de acord asupra celor discutate şi s-a terminat şedinţa.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

14 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11 şi s-a terminat la ora 14.

În procesul-verbal din 13 iunie 1952, dumneata ai arătat că în vederea plecării ilegale al lui Maler Mauriciu şi alţii, au avut loc două şedinţe la care s-a pregătit această plecare. Arată dumneata ce s-a discutat şi ce hotărâri s-au luat la cea de a doua şedinţă ce s-a ţinut la dumneata acasă?

La sfârşitul lunii noiembrie 1948, am primit un telefon de la Solomon Chaim, prin care mi-a comunicat că după amiază vor veni la mine pentru a se întâlni următorii: Reiter Carol, Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Solomon Chaim.

Primii care au sosit au fost Maler Mauriciu şi Solomon Chaim, care au venit pe la ora 6. După aceea au venit şi Reiter acolo cu Szende Ştefan. Şedinţa a avut loc în prima cameră din cele două a locuinţei mele. Aici ne-am aşezat la o masă mică din mijlocul camerei. Lângă mine a luat loc Maler Mauriciu, lângă Maler – Szende după aceea Reiter şi după Reiter-Solomon.

Şedinţa a avut loc imediat după sosirea lor.

Scopul acestei şedinţe a fost: 1. Ca Solomon să dea anumite instrucţiuni de comportare în vederea plecării lui Maler şi Szende, iar pe de altă parte ca Reiter Carol să arate dacă fondul necesar plecării stă la dispoziţie. Solomon a pus întrebarea atât lui Maler cât şi lui Szende, dacă sunt hotărâţi în mod definitiv să plece iar lui Reiter Carol i-a pus întrebarea dacă suma necesară plecări este disponibilă.

Maler Mauriciu a răspuns că este decis să plece ilegal peste frontieră, întrebându-l pe Solomon dacă data plecării nu s-ar putea stabili cu o lună înainte. Szende a răspuns că este decis să plece ilegal. Reiter Carol a dat un răspuns evaziv în legătură cu fondul, spunând că depind şi de suma ce va fi cerută, dar că se va aranja. Solomon a arătat că plecarea nu este posibilă înainte de Crăciun sau Anul Nou, însă în orice moment poate deveni actuală. În privinţa banilor Solomon a arătat că să i se dea lui banii pentru a-i duce la Arad la doctorul Haber Ladislau, cât se poate de curând. Solomon a arătat că plecarea va avea loc din Arad. În vederea plecării ilegale Solomon a dat următoarele instrucţiuni: să nu

https://biblioteca-digitala.ro

se lichideze gospodăria sau să se vândă lucrurile, pentru a nu atrage atenţia publicului şi autorităţilor. Să nu se meargă să se ia rămas bun de la rude şi de la prieteni. Obiectele şi lucrurile ce intenţionează să le ia pe drum să nu le scoată toate odată, ci numai câte unul şi în nici un caz să nu fie mai mult luat decât încape într-un geamantan mic.

Să fie pregătiţi ca atunci când el – Solomon – le va comunica să poată pleca imediat. Nu au să plece cu trenul împreună din Timişoara şi va trebui să se conformeze foarte sever dispoziţiilor pe care el le dă.

În mod concret la această şedinţă s-a stabilit că Reiter Carol se va interesa de plecarea banilor la timp, iar Solomon Chaim va duce banii la Arad la Haber şi va ţine legătura între Haber – de o parte şi Maler, Szende pe de altă parte. S-au dat instrucţiunile în vederea plecării.

Ce ai ştiut de plecarea lor în mod concret cum a decurs?

Ştiu că amândoi bărbaţii au plecat din Timişoara la Arad cu trenul.

Femeile au plecat ulterior, tot la Arad, separat de bărbaţi. În Arad au stat ascunşi timp de mai multe zile în casa lui Hupert Filip. De la Hupert din casă urma să ia o căruţă ţărănească care să-i ducă până la un sălaş în apropiere de graniţa, iar de la acel sălaş urmau să fie conduşi peste frontieră de locuitorul sălaşului. Dincolo în Ungaria, urmau să fie duşi de asemenea la sălaş din aproprierea graniţei, iar de acolo la o gară, dându-li-se bilete de tren până la Budapesta. La Budapesta plecarea pe mai departe a fost organizată de organizaţia de tineret sionistă sub îndrumarea lui Ben Tur (Peterfi Andrei) fost consul sau însărcinat cu afaceri ai statului Israel în Ungaria. Haber mi-a spus că deşi li s-a pus în vedere în mod categoric ca să nu aibă asupra lor valută, totuşi ştie că Maler a scos din ţară în şuba soţiei sale sau în ahina lui de piele vreo 300 de monede de aur – Haner mi-a spus că data plecării stabilită, a trebuit amânată din cauza timpului nefavorabil trecerii.

Ce ai ştiut despre plecarea lui Hupert Filip?

În cursul lunii decembrie Solomon venind de la Arad mi-a spus că şi Hupert Filip este decis să plece. Haber sau Solomon (Bela) din Oradea, str. Eminescu nr. 5, urmând ca numitul să plece împreună cu soţia odată cu Hupper Filip şi soţia acestuia. Klein Maximilan a renunţat plecarea – în prezent se găseşte în Oradea.

Hupert Filip cu soţia au plecat pe acelaşi drum pe care a plecat Maler şi Szende, iar Klein a renunţat în ultimul moment la plecarea. Plecarea lui Hupert Filip a fost organizată tot de Solomon şi Haber.

S-a plătit în medie costul plecării unei persoane 150.000-200.000 lei.

De ce ai minţit organele Securităţii de Stat?

Am minţit pentru că cu minciuna credeam că-mi uşurez situaţia, spunând că am aflat ulterior de plecarea lor ilegală.

De azi înainte vei mai minţi?

Nu.

Dacă vei fi prins totuşi că nu-ţi vei respecta cele spuse atunci ce să ţi se facă?

Acelaşi lucru ce-i prevăzut în procesul-verbal de interogatoriu din 12 ianuarie 1952.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

18 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11 şi s-a terminat la ora 24,00.

În procesul-verbal din 17 iunie 1952, dumneata ai arătat că după vizitat făcută lui Agamy, împreună cu dr. Haber Ladislau, a rămas ca să-i furnizezi lui Haber informaţii. Arată dumneata de câte ori i-ai dat informaţii lui Haber şi unde?

I-am dat informaţii lui Haber de nouă ori, din care de cinci ori la Arad în locuinţa sa şi de patru la Timişoara, din care de 3 ori la locuinţa mea şi odată pe drumul de la gară la Timişoara, spre oraş.

Arată dumneata când i-ai dat lui Haber prima dintre informaţii şi unde?

Prima dată i-am data informaţii lui Haber la el acasă la Arad, în luna martie 1950.

Pentru ce ai mers la Arad în luna martie 1950 şi ce informaţii i-ai dat lui Haber?

Am mers în luna martie 1950 în mod special la Arad, la Haber, pentru ai da informaţii. Cu această ocazie, i-am dat următoarele informaţii: l-am informat pe Haber despre psihoza de emigrare ce continuă să existe în sânul populaţiei evreieşti, şi care se manifestă prin înaintări de cereri pentru paşaport la Miliţie. Totodată i-am arătat că o parte din populaţia evreiască ce vrea să emigreze, se reţine încă de la înaintarea actelor de frică ca înaintarea cererii să nu aibă eventuale repercusiuni nefavorabile asupra petentului. L-am informat despre campania dusă de C.D.E., pentru încadrarea în producţie a populaţiei evreieşti. În acest scop, C.D.E.-ul a înfiinţat o secţie de îndrumare, de la care evreul interesat este trimis la Oficiul de Repartizare a braţelor de muncă, lângă care activau unul sau doi activişti ai C.D.E.-ului, care avea legătură cu ceilalţi funcţionari ai oficiului, ajutând îndeplinirea formalităţilor pentru încadrarea şi repartizarea.

L-am informat în continuare de funcţionarea şcolii de recalificare profesională (fosta şcoală ORT din Timişoara, la care funcţionează vreo 6 cursuri de diferite specialităţi, şi foarte frecventată de elevii aduşi din numărul celor prezenţi.

Şcoala funcţionează sub îndrumarea C.D.E.-ului dar judecând după o bună parte a elevilor, aceştia vor să se califice în specialităţile respective în vederea emigrării şi nu a încadrării aici în ţară.

I-am spus lui Haber că din formalităţile de admitere în vreo şcoală, face parte semnarea unui angajament, că absolventul va lucra timp de 3 ani după terminarea cursului în producţie, acolo unde va fi repartizat de către ministerul de resort.

L-am informat pe Haber despre rechiziţiile de imobile ce se fac în Timişoara, pentru scopuri militare, fapt care face pe de o parte să se accentueze criza de locuinţă, iar pe de altă parte îngrijorarea populaţiei, în urma acestor măsuri, şi ca atare este un izvor de creare de nemulţumiri.

L-am informat că în timp ce pe cartelă nu poţi să obţii nici pe departe, toate cele ce scrie pe ea, în schimb în comerţul liber şi pe ascuns, găseşti absolut de toate, însă la preţuri prea mari, arătându-i că un salariat nici nu poate face faţă acelor preţuri.

Mai departe, l-am informat de criza în aprovizionarea cu lemne de foc, ce a existat şi continuă să existe la Timişoara.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma acestui fapt, s-au făcut cozi, pentru a obţine bonul, iar o parte din populaţie a rămas fără lemne de foc, în a doua jumătate a iernii, ceea ce a provocat nemulţumiri în rândul populaţiei, manifestate atunci când stăteau la coadă.

L-am informat pe Haber de asemenea că în timp ce populaţia nu obţine raţia de carne pe toate bonurile din cartelă, la Abatorul din Timişoara au fost tăieri pentru export masive, în executarea comenzii firmei Prodexport.

Ce a făcut Haber cu aceste informaţii pe care i le-ai dat?

Haber le-a reţinut fără să le scrie. I-am dat aceste informaţii, pentru a le transmite la Legaţia Israel din Bucureşti, iar el a spus că le transmite.

Când ai dat a doua oară informaţii şi unde?

A doua oară i-am dat informaţii lui Haber la Timişoara, la mine acasă în luna mai a anului 1950.

Pentru ce a venit Haber la Timişoara?

Haber a venit la Timişoara, pentru a se întâlni cu Hirsch Iosif şi cu mine, în urma călătoriei ce o făcuse Hirsch la Bucureşti, călătorie cu care ocazie a şi fost la Legaţie, pentru a obţine bani de ajutoare.

Haber a venit pentru a discuta cu Hirsch, în legătură cu banii ce trebuia să-i ia.

Ce informaţii i-ai dat lui Haber cu această ocazie?

Cu această ocazie, i-am dat următoarele informaţii lui Haber:

L-am informat pe Haber că în Timişoara, se menţine de un timp zvonul că ar fi sosit în zona de frontieră spre Iugoslavia, noi unităţi de trupe româneşti. Populaţia este îngrijorată şi se aşteaptă la izbucnirea războiului cu Tito, în vară, după recoltă.

L-am informat că nici cooperativele nici aprozarul nu poate face faţă sarcini ce le revin în aprovizionarea oraşului Timişoara, nu aduce marfă suficientă, iar pe care o aduce, este de proastă calitate.

Marfa bună se poate cumpăra de la precupeţii care domină piaţa şi deci preţurile sunt mai mari pe cap de locuitor privind pe producător la intrarea în oraş la barieră.

L-am informat mai departe că nu se găseşte în magazine zahăr la liber, în schimb speculanţii cer 400-500 lei pe un kg, şi nu vând decât la publicul lor select.

L-am informat pe Haber despre comportarea populaţiei evreieşti, cu ocazia scoaterii formularelor tip pentru cereri de paşapoarte. De frică să nu se epuizeze sau să se limiteze timpul de distribuire, evreii s-au adunat în faţa localurilor circumscripţiilor de miliţie distribuitoare.

Aici s-au format cozi lungi, postându-se încă de cu seară, mărind prin această atitudine psihoza deja existentă.

I-am arătat că au avut loc o serie de atitudini injuste din partea populaţiei evreieşti de indisciplină, intervenind Miliţia, pentru a face ordine.

Ce te-a determinat pe dumneata să duci activitate informativă?

Frica de a pierde avantajele materiale acordate prin fondul de ajutorare „Ezra", dat de către Legaţie.

Ce mai ai de adăugat la cele spuse până acum?

Nu mai am de adăugat nimic.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

19 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,40 şi s-a terminat la ora 24,00.

Arată când şi unde ai dat informaţii lui Haber a treia oară?

I-am dat lui Haber informaţii pentru a treia oară, în luna iulie 1950 la Timişoara acasă la mine.

Ce fel de informaţii i-ai dat lui Haber acasă la dumneata?

L-am informat pe Haber că la Întreprinderea „Abator" unde lucrez, muncitorii sunt nemulţumiţi cu câştigarea lor lunare.

Această nemulţumiri există atât printre muncitorii calificaţi cât şi cei necalificaţi. L-am mai informat pe Haber că muncitorii de la Abator au privit cu nemulţumire, prelucrarea în şedinţe, aplicarea codului muncii şi au exprimat aceste nemulţumiri a lor prin discuţii purtate din afara şedinţelor.

L-am mai informat pe Haber că în Timişoara dăinuieşte lipsa completă de petrol, fapt care provoacă mari nemulţumiri în sânul populaţiei şi determină formarea de cozi la locurile de distribuţie a petrolului.

Cu aceste ocazii, populaţia îşi exprimă nemulţumirea.

L-am mai informat că la noi la Întreprinderea Abator, se construieşte un mare frigorifer modern, care trebuie să fie gata la începutul toamnei, însă precum spun meşterii mecanici, construcţia nu va fi gata în timpul programat.

În acelaşi timp cu construirea frigoriferului, nu s-a prevăzut şi construirea de ateliere pentru prelucrarea subproduselor de carne.

L-am informat că psihoza de plecare din sânul populaţiei evreieşti s-a accentuat, cum nu a fost niciodată înainte, fapt ce făcea ca populaţie evreiască să-şi lichideze gospodăriile.

L-am informat pe Haber, că în Timişoara, în diferite puncte ale oraşului a fost încartiruită de mai înainte armata sovietică, încartiruire ce nu se făcuse numai în case izolate ci pe porţiuni de străzi.

Prezenta acestei garnizoane sovietice în Timişoara, în mijlocul oraşului, provoacă nelinişte şi îngrijorarea populaţiei, fapt ce duce la o psihoză de război.

Când ai dat a patra oară informaţii lui Haber şi unde?

A patra oară i-am dat informaţii lui Haber la Arad, acasă la el, în luna august 1950. Cu această ocazie am fost deplasat la Arad, pentru a ajuta la lucrările de planificare, pentru planul cincinal, la Abatorul din Arad. Negăsind cameră la hotel, am dormit noaptea la Haber în casă.

Ce informaţii i-ai dat cu această ocazie lui Haber?

Cu această ocazie, i-am dat lui Haber următoarele informaţii:

L-am informat că atât la Abatorul Timişoara, cât şi la cel de la Arad, tăierile sunt extrem de reduse din cauza lipsei de animale, tăierile ce se fac, se fac exclusiv pentru nevoile armatei atât la Timişoara cât şi la Arad.

https://biblioteca-digitala.ro

L-am mai informat că atât Abatorul Timişoara, cât şi Abatorul Arad sunt departe de a realiza planul de producţie. L-am informat că la Timişoara am terminat înainte de termen planificarea la muncă şi salarii, pentru proiectul de Plan cincinal, fapt ce a făcut ca să fiu delegat la Arad, pentru a ajuta la Arad, aceeaşi muncă.

L-am informat că la Arad, lucrarea a fost făcută greşit, fapt ce determina repararea ei de la început.

L-am informat pe Haber, că atunci când la Timişoara, a fost un delegat de la Ministerul Industriei Alimentare, eu i-am arătat nemulţumirile muncitorilor, în special calificaţi, în legătură cu salarizarea, iar el a spus că va îmbunătăţi situaţia şi prin introducerea de norme de producţie, şi a salarizării în acord recunoscând că în domeniul muncii din sectorul Industriei alimentare, sunt cele mai scăzute salarii.

L-am informat că nu se găsesc materiale de îmbrăcăminte pe cartele.

L-am informat că C.D.E.-ul a început o campanie de vizitare şi lămurire a celor care au scos formulare de cerere pentru paşaport.

În cadrul acestei campanii, s-au format echipe care vizitează pe cei ce au luat formulare, lămurindu-i asupra situaţiei de aici şi situaţiei grele din Israel, chemându-i să restituie formularele sau să-l preda lor, renunţând la plecare.

În cadrul acestei campanii, am fost vizitat şi eu.

Când şi unde i-ai dat lui Haber informaţia a cincea oară?

A cincea oară, i-am dat informaţii lui Haber la Timişoara, în lunile octombrie – noiembrie 1950, mergând în întâmpinarea lui la gara mare, tocmai în acest scop, şi l-am condus pe jos, până aproape de Fischer Paul acasă, la care venise el.

Ce informaţii i-ai dat lui Haber cu această ocazie?

Cu această ocazie, i-am dat următoarele informaţii.

L-am informat că la Freidorf, de lângă Timişoara se fac construcţii de mari cazărmi militare. L-am informat de asemenea că provoacă nemulţumiri obligativitatea încheierii de contracte între „Aprozar" şi Cantinele Muncitoreşti, pentru aprovizionarea acestora.

Nemulţumirea decurge prin faptul că aprovizionare nu se poate face din piaţă şi în mod obligatoriu de la Aprozar, care dă marfă proastă, din care 50% trebuie aruncată la gunoi, iar marfa devine mai scumpă.

L-am informat de asemenea pe Haber că la Abatorul din Timişoara muncitorii tăietori şi maiştrii sunt extrem de nemulţumiţi de noile norme de producţie ce au fost trimise din partea Ministerului.

Aceste norme trebuiau puse imediat în aplicare, ceea ce ar fi rezultat câştigul şi mai scăzut la muncitorii calificaţi. Aceştia împreună cu maiştrii susţineau că unele din norme nu pot fi realizate, nici de cel mai bun muncitor.

Pe de altă parte, suma provenită din acord este prea scăzută, faţa de câştigul avut înainte. Toate acestea însă le-au discutat muncitorii între ei.

De asemenea, l-am informat pe Haber de nemulţumirile muncitorilor de la Abator, datorită lipsei echipamentului de protecţie, întreprinderea nu a primit nici pe departe cantitatea planificată de echipament de protecţie, iar parte din repartiţii primite au rămas nesatisfăcute din partea fermelor furnizatoare.

Totodată, l-am informat pe Haber de furturile de carne, untură etc. din Abatorul Timişoara, furturi care în ciuda măsurile severe, continuă să se comită.

https://biblioteca-digitala.ro

L-am mai informat că C.D.E.-ul intensifică campania de muncă de lămurire pentru restituirea formularelor, dar fără a putea arăta rezultate concrete, neavând priză în sânul populaţiei evreieşti.

L-am mai informat pe Haber despre pornirea unui zvon în sânul populaţiei evreieşti, că cei ce au scos formularele vor avea de suferit inconvenienţe, prin faptul că s-au demascat ca oameni de neîncredere, ce doresc să părăsească ţara. I-am arătat lui Haber că eu bănuiesc aici acţiunea unor C.D.E.-işti, care vor să intimideze prin acest zvon, pe cei ce doresc să emigreze în Israel.

Arată când i-ai dat lui Haber informaţii a şasea oară?

A şasea oară i-am dat informaţii lui Haber în luna februarie 1951.

Unde i-ai dat lui Haber informaţii?

I-am dat informaţii lui Haber la Arad, în locuinţa sa în cabinetul său medical.

Pentru ce ai fost la Arad?

Am fost în schimbul de experienţă la Abatorul din Cluj, cu patru muncitori de la Abatorul din Timişoara.

Reîntorşi de la Cluj, am vizitat şi Abatorul din Arad, după această vizită, eu am mers la Haber, iar restul de muncitori au plecat fără mine, separat. Am mers la Haber pentru a-l vizita şi pentru a-i da informaţii.

Ce informaţii i-ai dat lui Haber cu această ocazie?

Cu această ocazie, l-am informat asupra următoarelor:

La Cluj s-a dat raţia completă a populaţiei de carne, spre deosebire de Timişoara şi de Arad, unde nu s-a dat complet pe bonuri.

L-am informat că abatorul de la Cluj este bine utilat, că este la fel de mare ca la Timişoara, şi am vizitat frigoriferul care-i modern şi că acest frigorifer este plin de carne de care au dispoziţie să nu se atingă.

Abatorul Timişoara a lucrat şi în timpul iernii 1950-1951, pentru export şi pentru satisfacerea necesităţilor armatei.

L-am informat de nemulţumirile muncitorilor, în legătură cu salarizarea, în urma introducerii normelor noi. Am fost la Comitetul Orăşenesc de Partid şi la Regiunea de Partid, de altă parte la Consiliul Sindical Regional, cerându-le sprijin în rezolvarea problemei ce s-a ivit în urma introducerii normelor, ajutor pe care l-am primit.

L-am informat de lipsa de lemne din Timişoara, din tot cursul iernii. Lemne ar exista însă nu-i organizat mijloacele de transport la rampele de încărcare, lucru ce s-ar datora unui sabotaj.

Când şi unde i-ai dat a 7-a oară informaţii lui Haber?

Am dat de asemenea a şaptea oară informaţii lui Haber la Arad la el la locuinţă la Arad, str. Tribunul Dobra nr. 11. Aceste informaţii i le-am dat în luna martie 1951.

Ce informaţii i-ai dat lui Haber cu această ocazie?

L-am informat pe Haber că la Cluj nu prea este armată română şi armată sovietică nu este deloc, după cum mi s-a spus acolo.

Că la Cluj aprovizionarea este incomparabil mai ieftină ca la Timişoara.

Că la Cluj populaţia evreiască este încadrată în producţie şi că nu domină o psihoză de emigrare ca la Timişoara sau la Arad. C.D.E.-ul are influenţă asupra populaţiei evreieşti.

https://biblioteca-digitala.ro

La Timişoara a sosit primul lot de respingeri masive de evrei pentru paşaport, ale căror distribuire a provocat mare deprimare în sânul populaţiei evreieşti.

Când şi unde i-ai dat informaţii lui Haber a opta oară?

A opta oară i-am dat informaţii lui Haber la Timişoara în lunile mai-iunie 1951, la locuinţa mea, când el venise din Bucureşti.

Ce informaţii i-ai dat lui Haber cu această ocazie?

I-am dat următoarele informaţii:

Că la Timişoara, pe Cal. Lipovei, la capătul liniei de firobuz se fac construcţii masive de cazărmi militare.

Că am aflat că în zona de frontieră spre Iugoslavia au sosit unităţi multe de armată română şi armată sovietică.

Acest lucru provoacă o psihoză războinică în mijlocul populaţiei, fapt ce se manifestă prin zvonuri că ar fi un război cu Iugoslavia.

Că la Abator, cu mari greutăţi şi în regiune de asemenea, se poate face aprovizionarea armatei cu carne. În acest scop, au fost convocaţi în repetate rânduri responsabilii centrelor de tăiere din regiune, cât şi colectorii de animale, cărora li s-au pus în vedere, din partea conducerii trustului cărnii, că prima sarcină, fără nici un fel de eschivări este: aprovizionarea cu carne a armatei.

Că nu se poate colecta animale în măsură suficientă şi nici nu primim animalele contractate cu cooperaţia.

Că la Timişoara este lipsă de produse alimentare, ceea ce provoacă scumpete.

Că este lipsă de petrol, iar la cozi se vorbeşte că lipsa de petrol ar fi provocată din cauză că se blochează în scopuri militare, iar pe de altă parte pentru campania agricolă. Asta provoacă nemulţumiri.

Nemulţumirile muncitorilor şi salariaţilor, în urma desfiinţării dispensarelor de pe lângă întreprinderi, odată cu introducerea asistenţei medicale reorganizate prin blocuri de spitale, că se pierd multe ore de lucru.

Că respingerile de cereri pentru paşapoarte, a continuat în mod masiv, fapt care a provocat descurajarea petenţilor evrei, de altă parte are ca urmare încadrări în producţie, evreii nemaiavând resurse pentru trai.

Când şi unde ai dat informaţii lui Haber a noua oară?

A noua oară, i-am dat informaţii lui Haber la el la Arad, la sfârşitul lunii septembrie 1951, când am plecat pentru instructaj la Cluj.

Ce informaţii i-ai dat lui Haber cu această ocazie?

Cu această ocazie, i-am dat lui Haber următoarele informaţii:

În regiunea Timişoara sunt mari manevre militare, la care participă trupe româneşti şi trupe sovietice şi că sunt multe unităţi motorizate.

Manevrele se fac cu tancuri. De asemenea, că la aceste manevre vor participa trupe ale cominformului.

Că manevrele adâncesc frica de război şi că domneşte o atmosferă de panică în special în sânul populaţiei din regiune, că această atmosferă a fost întărită prin dislocări de populaţie, ce au avut loc în regiune, în primăvara anului 1951.

Că fabrica de conserve din Timişoara lucrează conserve numai pentru nevoile armatei. De asemenea, şi fabrica de conserve din Deva lucrează tot pentru aceleaşi scopuri.

https://biblioteca-digitala.ro

Că la fabrica din Freidorf (de Zahăr), de lângă Timişoara sunt crescătorii mari de vite, dar că sunt goale, din lipsă de animale, deoarece animalele se taie pentru scopurile armatei.

Antagonismul între modul de creştere al animalelor şi modul de tăiere.

Ce te-a determinat să duci activitatea informativă?

Ura faţa de poporul muncitor şi de regimul său de democraţie populară, m-au determinat să duc activitate informativă.

Ce mai ai de adăugat la răspunsurile pe care le-ai dat până acum?

Nu mai am altceva de adăugat.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

20 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 21 şi s-a terminat la ora 24,30.

În procesul-verbal din 19 iunie 1952 ai arătat că ai cules informaţii de la diverse persoane. Arată dumneata de la ce persoane ai cules informaţiile?

Informaţiile le-am cules de la următoarele persoane:

Lindenfeld Alexandru, administratorul cantinei Abatorului Timişoara, m-a informat despre greutăţile aprovizionării cantinei în urma faptului că aprozarul dă marfă de proastă calitate.

Despre rechiziţiile de imobile pentru armată, fiind şi el evacuat.

Barany Ioan, bucătarul cantinei Abatorului, m-a informat despre greutăţile aprovizionării cantinei, că alimentele primite de la Aprozar sunt stricate.

Lang Edmund, din Timişoara, str. Mărăşti nr. 7, m-a informat despre faptul că în timpul manevrelor militare a văzut lungi convoaie de tancuri trecând prin faţa casei pe unde locuia.

Zikeli Mihai, tehnician la Abatorul Timişoara, m-a informat în legătură cu anumite probleme militare.

Pascu Florian, funcţionar la Abator, m-a informat despre nerealizarea planului de producţie pe anul 1951, la Abator.

Lorid Andrei, Borsok Mihai, Beres Ioan, şoferi la Abatorul Timişoara, m-au informat în mai multe rânduri de faptul că sunt trupe în regiunea de frontieră cu Iugoslavia.

Dascăl B., Cseh Andrei şi Schneider Nicolae, foşti colectori de animale, m-au informat că în zona de frontieră există armată, că în timpul manevrelor nu putea circula decât însoţit de un militar.

Herscovits Hugo, învăţător şi Winter Nicolae, m-au informat despre populaţia evreiască.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

21 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,15 min. şi s-a terminat la ora 16,45.

Ai mai transmis altcuiva informaţii în afară de Haber?

Da, am mai transmis.

Cui i-ai mai transmis informaţii?

I-am mai transmis informaţii lui Stein Israel din Timişoara.

Când ţi-a cerut Stein Israel informaţii şi unde?

Stein mi-a cerut informaţii în primăvara anului 1951, fiind în vizită la mine şi eu l-am însoţit până aproape de casa lui, cu care ocazie mi-a cerut informaţii.

Ce ai discutat cu Stein cu această ocazie şi ce informaţii ţi-a cerut?

A venit spre seară la mine acasă împreună cu soţia şi fetiţa. Au stat la noi în vizită o jumătate de oră sau trei sferturi. Acasă am discutat chestiuni familiale. Când au plecat de la mine, eu împreună cu soţia i-am însoţit. Soţiile au mers înainte, iar noi am rămas pe urmă. Pe drum, mergând pe Bdul Mihai Viteazul, Str. Rozalia şi pe Str. Remus, Stein mi-a pus întrebarea dacă am ceva noutăţi căci el va trebui să plece probabil la Bucureşti, iar dacă pleacă va vizita cu siguranţă Legaţia Israelului.

Ce noutăţi ţi-a cerut Stein Israel?

El mi-a cerut noutăţi şi am înţeles că cere aceleaşi informaţii ca şi Haber, adică cu caracter economic, politic şi militar. Cu această ocazie, l-am informat pe Stein despre nerealizarea planului nostru de producţie la Abatorul din Timişoara, greutăţile ce le întâmpinăm pe teren, în colectarea de animale şi că, după cum văd eu nerealizarea planului izvorăşte şi din faptul că sarcinile trasate sunt prea mari faţă de posibilităţile reale existente. L-am informat că greutăţile ce le întâmpinăm în realizarea aprovizionării armatei, formează principala şi unica preocupare.

Aţi vorbi cu cineva după această dată în legătură cu Stein?

Da, am vorbit.

Cu cine ai vorbit şi ce anume?

Am vorbit cu doctorul Haber Ladislau din Arad, însă înainte de a-mi cere Stein informaţii în luna martie 1951, când m-am întors de la Cluj şi am întrerupt călătoria la Arad, expres pentru a-l căuta pe Haber şi a-i da informaţii. Haber mi-a spus că, dacă Stein îmi va cere informaţii pot să i le dau liniştit.

Ulterior discuţiei sus-arătate cu Stein în lunile mai-iunie 1951, când a venit Haber la mine la Timişoara, i-am spus că Stein mi-a cerut informaţii, iar eu i-am dat. Haber mi-a spus că bine.

De câte ori i-ai dat lui Stein informaţii?

I-am dat lui Stein informaţii de cinci ori, în afară de cele sus arătate.

Când i-ai dat lui Stein informaţii şi unde?

https://biblioteca-digitala.ro

I-am dat lui Stein informaţii în luna iunie 1951 în Parcul Mic din Piaţa Plevnei unde locuieşte Stein.

A doua oară, i-am dat informaţii lui Stein la sfârşitul lunii iunie începutul lunii iulie 1951 în faţa Parcului Doja.

A treia oară i-am dat informaţii lui Stein în luna august 1951, cu ocazia unei plimbări cu vaporul pe Canalul Bega.

A patra oară i-am dat lui Stein informaţii în luna septembrie plimbându-ne pe traseul Str. Remus, Str. Rozalia şi bulevardul unde locuiesc eu.

A cincea oară i-am dat informaţii lui Stein în Parcul din Piaţa Plevnei în luna septembrie spre sfârşit, începutul lunii octombrie 1951.

Arată dumneata ce informaţii i-ai dat lui Stein de fiecare dată şi în ce ocazii mergeai în locurile respective?

În locurile respective am mers pentru ca să mă întâlnesc cu el să stăm de vorbă şi totodată să-i transmit şi informaţii.

Cu prima ocazie l-am informat pe Stein despre o adresă confidenţială a Trustului Cărnii Timişoara către Abator, în care se prescrie abatorului ordinea de preferinţă în care urmează a distribui carnea.

După această adresă, care era ca urmare a ordinului Departamentului Cărnii din M.I.A., ordinea era următoarea:

1. Armata;
2. Fabrici conserve şi mezeluri;
3. Spitale, creşe, cămine;
4. Cantine;
5. Relaţiile pe bonuri pentru populaţie.

În legătură cu această ordine, i-am spus că nu reuşim să satisfacem nici pe al doilea beneficiar, adică fabricile de conserve şi mezeluri, care de asemenea lucrează pentru scopuri militare.

L-am mai informat despre lipsurile schemei noastre de organizare şi de memoriile şi demersurile conducerii făcute la Departamentul cărnii pentru completarea schemei, ale căror lipsuri ne îngreunează extraordinar munca.

I-am spus că întreprinderea creşte, oamenii sunt aceiaşi, iar salariile au rămas aceleaşi, fapt ce provoacă nemulţumiri în mijlocul salariaţilor.

La cea de a doua ocazie l-am informat pe Stein despre cele ce am aflat în legătură cu dislocările de populaţie făcute în regiunea Timişoara.

În legătură cu aceste dislocări i-am spus că au provocat atmosferă de nesiguranţă în mijlocul populaţiei, de altă parte şi munca pe teren a oamenilor noştri s-a îngreunat.

I-am spus că, după unele zvonuri aceste dislocări sunt premergătoare ca măsuri pentru pregătiri de război şi izbucnirea lui.

A treia oară l-am informat pe Stein că în zona de frontieră către Iugoslavia se lucrează la construcţii militare ce constau în adăposturi de beton.

Tot cu această ocazie i-am spus că am aflat de la colectorii noştri că este foarte multă armată în zonă.

A patra oară l-am informat pe Stein despre faptul că în timpul manevrelor Abatorul Timişoara a fost vizitat de o delegaţie de ofiţeri români şi sovietici care au vizitat întreaga întreprindere. Cu această ocazie, de asemenea l-am mai informat despre faptul că de când eu sunt la Abator, niciodată nu au fost (tinere spre sacrificare), atâtea vite ca în cursul lunii

https://biblioteca-digitala.ro

septembrie, fiind deodată peste 300 pentru scopurile militare, şi că am primit dispoziţie să avem 600 vite de care să nu ne atingem în alt scop.

A cincea oară l-am informat pe Stein că în urma nerespectării obligaţiilor contractuale încheiat de abator, fie ca client, fie ca furnizor, va trebui să cheme în judecată la comisiile de arbitraj pe toţi acei care n-au respectat contractele pe toate trimestrele anului şi de altă parte va fi chemat în judecată abatorul de clienţi.

I-am spus că munca sindicală în întreprindere este inexactă.

Ce ţi-a spus Stein că face cu aceste informaţii?

Prima dată când mi-a cerut informaţii, Stein Israel mi-a spus că informaţiile le va transmite la legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Cu cine de la Legaţie ţi-a spus Stein că are legături de a-i transmite informaţii?

Stein mi-a spus că are legături cu Eliezer Halevy.

Când ţi-a spus Stein despre legăturile lui cu Halevy, ce anume ţi-a spus, şi unde?

În primăvara anului 1951 la el acasă, după ce i-am dat prima dată informaţii, Stein mi-a spus că este în raporturi bune cu Eliezer Halevy şi că i-a spus tot ce noi discutam şi a avut şi legături băneşti cu el, bani obţinuţi prin Halevy din fondul de ajutoare „Ezra".

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

24 iunie 1952

Oraşul – Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,20 şi s-a terminat la ora 12

Arată dumneata dacă ai primit vreo însărcinare de la dr. Haber Ladislau şi când?

În cursul lunii februarie 1951, venind de la Cluj, am întrerupt trenul la Arad, am vizitat abatorul de la Arad şi pe urmă pe dr. Haber la domiciliul său. Cu această ocazie Haber mi-a spus că la Legaţie i s-a arătat, că Igner Heinrich ar fi la închisoare din Gherla şi deci cineva va trebui să plece în această localitate pentru a afla dacă-i adevărat. În caz adevărat să se îngrijească să primească pachet cu rufărie şi alimente.

Arată dumneata ce ai discutat cu Haber referitor la această chestiune?

Haber m-a întrebat cum s-ar putea rezolva această sarcină, la care i-am răspuns că, în cursul lunii martie 1951, urmează ca eu să obţin concediu de odihnă restant pe anul precedent. În această perioadă de timp sunt dispus să călătoresc la Cluj pentru a căuta de acolo pe cineva care să se intereseze chiar la Gherla. Haber a fost de acord şi mi-a indicat că o dată ajuns la Cluj să iau legătura cu dr-ul Weinstein Iuliu care este neam cu Hirsch Iosif şi pe care eu îl cunoşteam de mai înainte. Tot cu această ocazie am discutat ca să duc bani lui Weinstein Iuliu pentru ca să-i trimită lui Grün Mişu domiciliat în Baia Mare, care în anul 1949 mai primise de două sau trei ori bani, câte 5.000 lei.

Te-ai deplasat la Cluj în acest scop şi când?

Da, m-am deplasat la Cluj în luna martie 1951, cam pe la mijlocul lunii.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată dumneata cu cine ai luat legătură la Cluj şi ce ai discutat cu el?

La Cluj am luat legătura cu doctorul Weinstein Iuliu, medic, căruia i-am expus scopul venirii mele, adică, aflarea dacă Igner este sau nu la închisoarea de la Gherla şi în caz afirmativ, a i se trimite un pachet. Doctorul Weinstein mi-a spus că ar fi bine să luăm legătura cu avocatul doctor Stein Aron, cu care crede el – Weinstein – are legături şi la Gherla şi în care putem avea încredere.

A doua zi dimineaţă, am mers împreună cu Weinstein la avocatul Stein Aron acasă. I-am expus scopul vizitei, dânsul a spus că-i o problemă foarte grea, însă are pe cineva cu serviciul la Gherla cu care va lua contact şi prin care speră să afle, rămânând să înştiinţeze pe doctorul Weinstein.

Eu am mai stat la Cluj vreo două zile, dormind la Hotelul „Astoria" şi am fost invitat de două-trei ori la masă la Weinstein. Soţia lui Weinstein auzind cele discutate, a spus că era mai are câţiva cunoscuţi la Gerla – care-i oraşul ei natal – şi că intenţionează să meargă la Gherla pentru a vizita mormintele neamurilor ei. Cu această ocazie am putea lua legătura cu vreunul din cunoscuţi spre a-i cere să se intereseze de Igner. Astfel că a rămas ca pe lângă Ştrul Aron şi Weinstein Terus (soţia lui Weinstein Iuliu) să se intereseze.

Despre rezultat doctorul Weinstein îl va înştiinţa prin corespondenţa în formă convenţională prin care să-i dea de înţeles doctorului Haber Ladislau la Arad de cele aflate în legătură cu Igner. Înainte de plecare mea din Cluj i-am lăsat doctorului Weinstein suma de 15.000 lei cu scopul de a o trimite prin vreun pacient al său la Baia Mare lui Grün Mişu – fără a-i mai arăta de unde provin banii – banii i-am dat lui Weinstein în locuinţă la el.

Ce ai făcut după această dată?

Plecând de la Cluj, am întrerupt călătoria la Arad. L-am vizitat pe Haber şi i-am comunicat de cele rezolvate de mine la Cluj. Totodată i-am spus că va fi înştiinţat de doctorul Weinstein prin corespondenţă despre rezultatul întregii chestiuni privind pe Igner. L-am rugat pe Haber că dacă va avea vreun rezultat, atunci să mă înştiinţeze şi pe mine.

De unde ai primit cei 15.000 lei?

Mi-au fost daţi de către Stein împreună cu banii de călătorie din fondul de ajutorare, bani ce se găseau asupra mea, daţi de către Stein spre păstrare şi ţinere la dispoziţie.

Ce ţi-a spus Haber de cele aflate în legătură cu Igner şi când?

Haber mi-a spus că a fost înştiinţat de către doctorul Weinstein, că Igner nu se află la închisoarea din Gherla.

Asta mi-a spus Haber cu multe săptămâni în urmă.

Ce mai ai de adăugat la cele spuse până acum?

Acest lucru l-am discutat şi cu Stein Israel, însărcinarea însă am primit-o din partea lui Haber.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

24 iunie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,40 şi s-a terminat la ora 10,20

Când ai fost vizitat de Stein şi Haber şi cu ce scop?

Am fost vizitat de Stein şi Haber în primăvara anului 1951. Scopul vizitei lui Haber a fost să se întâlnească cu mine şi cu Stein, care urma să plece peste scurt timp la Bucureşti, şi cu această ocazie urma să viziteze Legaţia Statului Israel şi să ceară bani din fondul de ajutorare de la Eliezer Halevy. Înaintea vizitei, Stein mi-a spus că va pleca la Bucureşti şi ar vrea să stea de vorbă înaintea plecării sale cu dr. Haber Ladislau, dar nu se poate deplasa la Arad. M-a rugat să înştiinţez telefonic pe dr. Haber, ca acesta să vină la Timişoara, spre a ne întâlni cu mine în casă. Această şedinţă a avut loc după venirea mea de la Cluj, unde am fost pentru chestiunea Igner, în mijlocul lunii martie 1951.

La această şedinţă s-a discutat dacă să continui sau nu ajutorarea din fondul „Ezra", ajungându-se la concluzia ca sa continuăm şi ca Stein să obţină de la Legaţie respectiv de la Halevy, bani pentru mai multe luni de zile, socotind ca pe lună să primim aproximativ 200.000-250.000 lei. Totodată, să-l informeze Stein pe Halevy despre situaţia populaţiei evreieşti şi despre marele număr de cereri de paşapoarte ce au sosit de la Timişoara şi Arad respinse.

Arată când ţi-a cerut Stein informaţii înainte sau după această şedinţă?

Stein mi-a cerut informaţii după această şedinţă, înainte de plecarea sa la Bucureşti, la legaţie.

Ce mai ai de spus la cele declarate până acum?

La cele declarate până acum, nu mai am de adăugat nimic.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

25 iulie 1952

Oraşul: Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,15 şi s-a terminat la ora 23

În procesul-verbal din 20 iunie 1952, dumneata ai arătat persoanele de la care ai cules informaţii. Arată dumneata cum ai cules informaţiile de la fiecare persoană în parte, unde şi cum le-ai transmis lui Haber?

De la Lindenfeld Alexandru şi Baranyi Ioan am cules informaţiile din spusele lor, pentru că fiind unul administrator şi altul bucătar al cantinei abatorului, spuneam despre proasta calitate a mărfurilor primite de la „Aprozar". Într-o zi, Lindenfeld mi-a spus în biroul său în cantină că urmează a fi evacuat din locuinţa sa după Splaiul Tudor

https://biblioteca-digitala.ro

Vladimirescu, căci imobilul este rechiziţionat pentru militari împreună cu alte imobile de pe aceeaşi stradă şi m-a întrebat dacă nu ştiu vreo locuinţă.

De la Lang Edmund, am culeş informaţii cu ocazia vizitei făcute la fosta lui locuinţă în str. Dorobanţi. Această vizită i-am făcut-o în vara anului 1951.

În discuţie cu el am vorbit despre situaţia politică internaţională, despre încordarea ce există între cele două lagăre opuse. El arată că această încordare nu va fi rezolvată decât pe calea unui război, însă că acest război nu va dura mult fiindcă bomba atomică va rezolva aceste contradicţii, depinzând de care din lagăre îşi va lua răspunderea în faţa istoriei, ca să o folosească, căci aceia care o vor folosi vor învinge.

Eu l-am întrebat că am auzit că sunt manevre militare şi că asta nu e ceva liniştitor.

Discutând despre manevre, el a spus că nu-l lasă să se odihnească tancurile ce trec prin faţa casei lui. De asemenea, în timpul manevrelor au trecut şi camioane militare.

Zikeli Mihai l-am cunoscut la Întreprinderea Abator, unde este unul din tehnicieni. Eu l-am ştiut de mai înainte, că a fost proprietarul unei prăvălii de mezeluri ce le făcea în atelierul său. După o şedinţă a comitetului de luptă pentru pace din Întreprindere, şedinţă la care am luat şi eu cuvântul, a venit la mine în curtea abatorului şi m-a întrebat pe un ton glumeţ şi ironic în acelaşi timp, dacă eu cred toate cele ce le-am expus în şedinţă. La răspunsul meu afirmativ, dânsul mi-a spus că, dacă sunt adevărate cele spuse de mine, atunci de ce se construiesc cazărmi militare. Atunci eu l-am întrebat unde se construiesc cazărmi militare. El mi-a spus că se construiesc la Freidorf. După această dată am mai stat de vorbă de multe ori cu dânsul. În cadrul acestor discuţii îmi spunea că se construiesc nişte barăci lângă Freidorf pentru a strânge pe chiaburi şi foştii patroni şi că-i e frică să nu fie luat şi el. Altă dată, mi-a vorbit despre psihoza de război ce domneşte în Freidorf, discuţii ce le auzea în tramvai şi autobuz.

Schwartz Herman, l-am cunoscut la Abator şi a fost şeful secţiei de aprovizionare şi recepţionare a animalelor şi discutând cu el, mi-a dat informaţiile referitoare la greutăţile ce le întâmpina la colectarea animalelor. Aceste informaţii mi le-a dat în cadrul mai multor discuţii avute în birou la el, la Abator.

Paşcu Florian, l-am cunoscut la Abator, unde avea funcţiunea de planificator. Informaţiile pe care le obţineam de la el, le luam din discuţii şi din datele ce el mi le trimitea în mod oficial ca eu să calculez situaţiile ce trebuia să le trimit lunar şi trimestrial la Departamentul Cărnii din M.I.A., date ce mi le dădea în exerciţiul funcţiunii.

Lorik Andrei, Borsock Mihai şi Beres Ioan, ei au fost şoferii Comcar-ului, iar după 1 ianuarie 1951 au trecut la Abator. I-am cunoscut ca şoferi ai Comcar-ului, pentru că veneau cu maşinile în Abator şi am stat de vorbă cu ei de mai multe ori. Ei în discuţii îmi arătau greşelile muncii lor că de multe ori 24 ore nu scăpau de la volan şi alte greutăţi de domeniul profesional.

În cursul altor discuţii ei îmi spuneau de drumurile ce le făceau prin comune şi la centrele de tăiere în interes de serviciu. Cu aceste ocazii eu i-am întrebat şi ei mi-au spus, că este foarte multă armată. Iar cu o ocazie mi-a spus Beres sau Lorik, că drumul a fost foarte greu pe care-l făceau, fiindcă nu se putea merge pe drumul de vară pentru că era închis din cauza unor construcţii militare ce se fac acolo în împrejurimile comunelor Jebel şi Voiteni.

Dascal Bernat, Cseh Andrei şi Schneider Nicolae au fost colectori pe întreaga regiune, având însă fiecare sectorul lui de colectat. Stăteam cu ei de vorbă în biroul meu, în biroul lor şi în curte. Eu îi întrebam cum merge colectarea, iar ei răspundeau că merge greu arătând greutăţile, atât din punct de vedere al colectărilor pe de o parte, iar pe de altă parte prin sarcinile sporite de aprovizionare a armatei din regiune.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe timpul manevrelor, Dascăl Bernat mi-a spus că nu li s-a prelungit autorizaţiile de călătorie în zona de frontieră, dar trebuie să colecteze pentru a face faţă cerinţelor în general şi în urma intervenţiei Trustului Cărnii la autorităţile militare, li s-a delegat câte un militar care i-a însoţit în cursul deplasărilor în zonă. Eu i-am întrebat dacă este chiar atâta armată, la care mi-au răspuns că este foarte multă şi este şi armată sovietică pe care de asemenea au văzut-o. De asemenea, au văzut şi tancuri. Au arătat şi starea de spirit a populaţiei.

Rozsas Marin şi Negri Marcel, directorul fabricii de conserve de carne din Timişoara, al doilea funcţionar al aceleiaşi întreprinderi, veneau la noi la Abator şi cereau ca să li se dea cantitatea programată de carne, arătând că şi fabrica lor lucrează pentru armată. Cu aceste ocazii, din discuţiile lor am aflat informaţia transmisă de mine, asupra acestei chestiuni.

Antal Mihai şi Ciuraş Gheorghe, ambii de la centrul de tăiere din Sânnicolaul Mare, trebuind să vină lunar cu rapoarte şi în plus chemaţi la şedinţe pentru instructaj de către conducerea Trustului sau Abatorului în fiecare lună. Cu aceste ocazii am stat de vorbă cu ei şi se plângeau de greutăţile ce le au pe linia aprovizionării armatei şi colectarea animalelor, discuţii din care au am cules informaţii, fiind întrebaţi de mine acolo unde mă întâlneam cu ei.

Qvint Elisabeta, am cules informaţii de la ea când venea şi aducea rapoartele lunare.

Gomori Ioan, am cules informaţiile din discuţii ce le aveam cu el atunci când venea fie cu rapoartele..., fie pentru instructaj.

Diaconu Liviu, Pavel Constantin, de asemenea, din discuţiile avute cu ei atunci când veneau la Timişoara cu situaţii sau la şedinţe culegeam informaţii.

Weiss Francisc, din discuţiile ce le-am avut cu el am cules informaţii.

Teodorescu Goriţa, din discuţii zilnice, m-a informat despre faptul că la manevrele ce au avut loc au luat parte şi trupe ale Cominformului.

Crăciunescu Berta şi Winkler Terezia, din discuţiile avute zilnic în cadrul biroului unde lucram şi eu am cules informaţii.

Hauben Frederic, din discuţiile ce le-am avut cu el mai des întâlnindu-ne, am cules informaţii.

Baron Adalbert, Siflinger Max şi Mihaily Coloman, din discuţiile ce le-am avut cu ei am cules informaţii.

Herscovici Hugo, din discuţiile ce le aveam când ne vizitam, am cules informaţii.

Winter Nicolae, tot din discuţii am cules informaţii.

Kriegner Elemer şi Tiegherman Emil, din discuţiile ce le-am avut cu ei am cules informaţii.

Weinstein Iuliu, Ştrul Aron şi Fodor Alexandru, toţi din Cluj, din discuţiile avute cu ei, cu ocazia vizitei din luna martie 1951, am cules informaţiile ce le-am transmis.

Cum transmiteai lui Haber informaţiile?

Informaţiile lui Haber i le transmiteam verbal la el sau la mine acasă.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

30 iunie 1952

Oraşul: Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,50 min. şi s-a terminat la ora ...

Arată dumneata dacă în Timişoara mai activau cercuri ilegale ale grupărilor sioniste?

Da, am cunoştinţă că în Timişoara existau cercuri de prieteni ce duceau activitatea sionistă ilegală, sub îndrumarea lui Israel Elemer, şi altul al lui Hirsch Iosif.

Unde se întâlneau în mod ilegal cercurile lui Hirsch şi Israel Elemer?

Cercul lui Hirsch Iosif ducea o parte din activitate întâlnindu-se la Fischer Ştefan, iar majoritatea activităţii şi-o desfăşoară în Sinagoga din Timişoara, str. Fröbel. Israel Elemer ducea activitate în rândurile cercului familiar ce se întâlneau fie la soacra sa, fie la unul din comunişti, la Eizicovitz Eugen. În afară de aceasta, el mai ducea activitatea în cercul lui de prietenie al familiei Hirsch (fost co-proprietarul Fabricii de oţet „Patria" din Timişoara, str. Ştefan cel Mare), o parte din activitate, Israel o ducea în cercul familiei, inginerul Salalefi din Timişoara III, str. Timotei Cipariu.

Cine cunoşti dumneata că făcea parte din cercul Hirsch Iosif şi Israel Elemer?

Din cercul lui Hirsch Iosif din câte mi-a spus el, făcea parte Fischer Ştefan, în prezent în Israel, Fischer Alfred, Bdul 6 Martie nr. 4, din Timişoara, Wartenfeld Oscar, azi în Timişoara, funcţionar al Fabricii de Spirt. Din cercul lui Israel Elemer făcea parte în afară de cei amintiţi mai sus, Fremd Carok, azi în Timişoara, salariat la Industria Sârmei, Fremi Lon, Eiziconitz Eugen, plecat în Israel şi Reisner care lucrează la IPCII din Timişoara.

Când se întâlneau cercurile lui Israel şi Hirsch?

Nu ştiu când se întâlneau cercul lui Hirsch, al lui Israel, ştiu că se întâlnea formal duminică după-amiază.

Ce cunoşti dumneata că se discută în cercul lui Hirsch Iosif şi Israel Elemer?

În aceste cercuri se discutau probleme în legătură cu plecarea în Israel, cu încadrarea acolo. Se comentau comunicatele lui Kol Israel, citirea scrisorilor sosite din Israel.

Cine mai avea cunoştinţă de activitatea lui Hirsch şi Israel Elemer?

De activitatea cercurilor lui Israel Elemer şi Hirsch Iosif avea cunoştinţă Solomon Elemernt.

Până când ai dus activitatea ilegală în cercurile lor Hirsch Iosif şi Israel Elemer?

Am dus activitate în cercurile lor, atât în a lui Hirsch, cât şi a lui Israel până la plecarea lor din Timişoara în cursul anului 1950.

De unde a primit Hirsch şi Israel instrucţiuni în legătură cu activitatea ilegală?

Amândoi am primit directive pentru desfăşurarea activităţii ilegale de la Moshe Agamy.

De unde şti acest lucru?

https://biblioteca-digitala.ro

Acest lucru îl ştiu pentru că am fost de faţă atunci când Agamy ne-a dat instrucţiuni şi apoi noi am hotărât la sfârşitul anului 1948 în şedinţele ce le am avut chiar la Israel Hirsch, să ducem activitate ilegală, aşa cum ne-a arătat Agamy.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

1 iulie 1952

Oraşul Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 10,20 şi s-a terminat la ora 24,15

Ai mai avut cunoştinţă de alte plecări ilegale de conducătorii sionişti în afară de cele pe care le-ai arătat?

Da, am mai avut cunoştinţă de pregătirile ce s-au făcut în vederea plecării ilegale ale unor conducători ai organizaţiei sioniste de tineret Habonim.

De la cine ai aflat de pregătirea acestei plecări?

De pregătirea plecării am aflat de la instructorul palestinian Solomon Chaim.

Când şi unde ţi-a spus Solomon?

Solomon mi-a vorbit de aceste pregătiri prin luna februarie 1949, atât la mine acasă, cât şi în casă la unchiul său, farmacistul Solomon.

Ce anume ţi-a spus Solomon cu această ocazie.

Solomon mi-a spus că a luat legătură cu instructorul palestinian Stossel Isai, pe care l-a vizitat personal deplasându-se la Bucureşti şi care a ţinut legătura telefonică.

Solomon mi-a spus că în sfârşit s-a trezit şi Stossel şi vrea să trimită cât mai mulţi tineri din conducerea organizaţiei pe cale ilegală peste frontieră, căci această şi aşa nu vor putea obţine paşapoarte pentru a pleca în Israel, în mod legal. Solomon mi-a mai spus că Stossel este de părere că trebuie continuat pe aceeaşi cale, pe care au plecat cei trei conducători sionişti (Maler, Szende şi Hupert) cu puţin timp înainte.

Cum a decurs pregătirea acestei plecări de discuţii ai avut în legătură cu această chestiune, unde şi cu cine anume?

Pregătirile au început prin întâlnirea în Bucureşti a lui Stosel şi Solomon, scurt timp după plecarea ilegală a celor trei conducători sionişti arătaţi mai sus. La această întâlnire s-a hotărât pregătirea plecărilor ilegale a tinerilor din conducerea organizaţiei Habonim. După cum mi-a mai spus Solomon, el şi-a asumat sarcina de a lua legătura la Arad, cu dr. Haber Ladislau pentru a căuta calea în vederea organizării acestor plecări, urmând ca Solomon să rămână în contact telefonic cu Stossel Isai. Aceasta l-a înştiinţat telefonic pe Solomon că de prima dată vor pleca două persoane fără a se fi hotărât însă cine vor fi acele persoane. Acest lucru Stossel i-a comunicat lui Solomon atunci când aceasta din urmă îi raportase, că la Arad s-a găsit calea de trecere ilegală şi că va trebui fixat termenul plecării.

Nu ştiu dacă acea persoană ce trebuie să organizeze trecerile ilegale a fost sau nu identică cu persoana care organizase plecarea ilegală a lui Maler, Szende şi Hupert legătura

https://biblioteca-digitala.ro

cu persoane care trebuie să organizeze trecerile peste frontieră, cădea în sarcina doctorului Haber Ladislau din Arad.

Solomon mi-a spus că în ultimele clipe Stossel în cauză mare încurcătură, căci după ce a fost pregătită şi acontată de Haber trecerea ilegală a două persoane, fiind fixată şi dată plecării Stossel, neavând în casa organizaţia Habonim decât 200.000 lei a trimis în loc de două persoane, numai una singură. A rămas astfel că Solomon să caute în următoarele zile o persoană cu bani care să plece în locul persoanei a doua. Solomon a chemat la Timişoara telefonic pe un tânăr care pe timpul acela era împreună cu soţia sa la centrul de restratificare (Ahsara în Transilvania) al organizaţiei de tineret Habonim.

În legătură cu această chestiune am avut discuţii cu Solomon Halevy, dr. Haber Ladislau. Cu Solomon am discutat chestiunea atât în faza pregătirilor de plecare, cât şi în urma încercării nereuşite de trecere frauduloasă a frontierei. Discuţiile au avut loc, parte la mine acasă, iar o parte din ele au avut loc în casa unchiului lui Chaim Solomon, farmacistul Solomon. Discuţia cu Haber Ladislau am avut-o prin luna martie 1949, după nereuşita tentativă de trecere ilegală amintită. Această discuţi a avut lor în sufrageria locuinţei Drula Haber din Arad. Totodată precizez că lui Hirschman Iacob i se mai spunea înainte şi Blumental Havel, sau Paul şi că a luat numai înaintea plecării numele sub care figurează în acte, adică Hirsch Iosif. La data arestării mele, din câte ştiu a fost angajatul Legaţiei Statului Israel din Bucureşti.

Plecarea ilegală a celor de mai sus a reuşit?

Nu, plecarea celor sus arătaţi, nu a reuşit.

Dar ce s-a întâmplat?

Fugarii mai sus indicaţi au fost arestaţi de către ostaşii grăniceri.

Unde au fost arestaţi?

Au fost arestaţi lângă un sălaş din apropierea frontierei româno-ungare.

Ce urma să facă după arestare?

După arestare, au fost duşi la postul de grăniceri, unde li s-au dresat acte şi după aceea, trimişi la Securitatea din Arad. Trebuiau să fie judecaţi la Tribunalul Militar din Timişoara.

Aţi luat măsuri în legătură cu judecarea lor?

Da, am luat măsuri în legătură cu judecarea lor.

Ce măsuri aţi luat şi cu cine aţi luat legătură în acest sens?

După ce dr. Haber Ladislau a aflat la Arad, despre eşuarea încercării de trecerea ilegală şi despre arestarea tinerilor, a luat contact cu Solomon Chaim, iar acesta l-a chemat la Timişoara telefonic pe Şerban Herbert, fostul secretar al grupării Ichud din Oradea. Solomon l-a chemat pe Şerban Herbert pentru că ştia că acesta cunoaşte pe cineva cu relaţii şi legături pe la Tribunalul Militar din Timişoara. Această persoană era lt. col. de rezervă Milea Constantin din Timişoara, Str. Engels colţ cu Dimitrov, crede că nr. 4, Chaim l-a rugat pe Şerban Herbert ca să-l roage pe colonelul Milea la rândul lui, să acorde concursul său la această chestiune. Şerban neavând posibilitatea să stea mult timp în Timişoara a făcut legături dintre mine şi lt colonel Milea, după aceea a plecat acasă la Oradea.

Ce discuţii ai avut cu persoanele arătate mai sus?

https://biblioteca-digitala.ro

Solomon Chaim mi-a spus despre nereuşita tentativei, despre arestarea tinerilor, fapt ce le-a aflat în parte de la dr. Haber Ladislau şi în parte de la tânărul Weiss, care a fost trimis din Bucureşti de la Stossel Issai, pentru a ajuta la organizarea plecării lui Solomon după ce aflase de arestarea tinerilor. După reîntoarcerea sa din Bucureşti la Timişoara l-am ascultat pe Weiss, cu care am discutat şi eu, în urma faptului că nu a mai putut să stea în Timişoara pentru a menţine legătura cu lt. col. Milea. S-a stabilit o întâlnire între mine şi Milea, întâlnire care a şi avut loc.

Am stat de vorbă toţi în camera la hotel arătând în cursul discuţiei că cerem concursul lt. col. Milea Constantin în cazul tinerilor că au fost arestaţi şi urmează alţi deferiţi justiţiei la Tribunalul Militar Timişoara. Lt. col. Milea Constantin a acceptat să stea de vorbă în viitor cu mine în loc de Şerban şi promiţându-ne concursul său, dar să fie anunţat imediat de aducerea arestaţilor de la Arad la Timişoara. Milea mi-a spus să-l caut în viitor la locuinţa lui, pentru a-i comunica orice în legătură cu cauza.

Tot el mi-a promis că va trece zilnic pe la Tribunalul Militar, spre a vedea dacă au fost aduşi tinerii arestaţi, ale căror nume i le-am comunicat. În aceeaşi zi când a avut loc această întâlnire, Şerban Herbert ar fi plecat acasă la Oradea.

Solomon a primit înştiinţare de la dr. Haber din Arad şi mi-a comunicat că arestaţii au fost trimişi la Timişoara. Eu l-am vizitat pe lt. col. Milea Constantin spre a-i comunica acest lucru. Discuţia a avut loc în dormitorul din locuinţa situată la etajul I al imobilului din Timişoara I, str. Engels nr. 4, colţ cu str. Dimitrov.

În cursul discuţiei Milea mi-a arătat că pentru a se pronunţa asupra întregii cauze şi ale posibilităţii unei rezolvări favorabile cât şi asupra termenelor va trebui să vadă în primul rând dosarul cauzei, starea de fapt ce rezultă din aceste dosare, cât şi declaraţiile date de arestaţi.

Această discuţie a avut loc prin luna martie 1949 scurt timp după conducerea arestaţilor de la Arad la Timişoara. Peste câtva timp am fost chemat telefonic de către Milea pentru a-l vizita. L-am vizitat a doua zi şi atunci mi-a spus că a văzut dosarul cauzei, că chestiunea este mult mai complicată decât am ştiut-o noi, că aranjarea poate consta numai prin reuşita schimbării de calificare din tentativă în acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei. Milea mi-a spus în continuare că, pentru a fi siguri de reuşită, el va trebui să introducă în rezolvarea chestiunii şi un avocat. Eu am declarat că sunt de acord şi i-am cerut lui Milea să se implice cu cât mai mult interes în aceeaşi cauză şi să-mi comunice cât de curând, în ce fel se poate aranja situaţia arestărilor şi care sunt pretenţiile sale materiale. După aceasta am luat legătură cu Solomon Chaim, i-am comunicat discuţia avută cu Milea şi i-am cerut instrucţiuni de comportare. Solomon mi-a spus să aştept cele ce v-a spus să-l presez pe Milea pentru obţinerea unui rezultat cât mai avantajos. În privinţa banilor pentru aranjament, Solomon a spus că după ce vom cunoaşte suma va lua legătura cu dr. Haber Ladislau şi cu Stossel, Issai, pentru a obţine banii. Peste câteva zile, avocatul m-a chemat telefonic să-l viziteze, lucru pe care l-am făcut. Cu această ocazie, discuţia a avut loc tot în dormitorul locuinţei Milea Constantin mi-a spus că chestiunea este complicată, actele dresate şi declaraţiile tinerilor nefiindu-le favorabile, cel mai bun aranjament la care ne putem aştepta este acela de condamnare a tinerilor la închisoare de la 6 luni la un an, cu socotirea timpului petrecut în arest, fixându-se pe cât mai curând termenul de judecată. Acest rezultat se va putea obţine numai prin schimbarea calificării infracţiunii pentru întregul aranjament, inchizând toate spusele până la obţinerea sentinţei.

Milea Constantin a cerut suma de 200.000 lei, plătite la mâinile sale în ziua următoare pronunţării sentinţei. Eu am luat la cunoştinţă cele comunicate, spunându-i că

https://biblioteca-digitala.ro

voi da răspunsul în cel mai scurt timp, spre a se apuca de treabă. Eu am comunicat toate acestea lui Solomon Chaim, aducând, totodată, suma de 100.000 lei şi spunându-i că Herbert are mai mulţi bani şi că a vorbit telefonic cu Stossel care s-a declarat de acord cu el. În această perioadă de timp, trecând într-o zi pe la magazinul lui Redlinger Alexandru din Piaţa Vasile Roaită, am întâlnit acolo pe ziaristul Raves Ascavits pe care îl cunoşteam de mai înainte. Redlinger îmi spunea atunci că Invas este chiar tatăl soţiei lui Samuel Andrei şi i se plânge că nu ştie ce să facă în interesul fetei şi al ginerelui, fiind în aşteptarea părinţilor ginerelui, care trebuie să sosească în câteva zile de la Cluj. Eu am spus lui Haves să comunice şi părinţilor lui Samuel ca să nu întreprindă nimic, soarta copiilor este urmărită îndeaproape şi că sunt oameni care se ocupă de aranjarea situaţiei lor spre mai bine. Totodată l-am rugat pe Havas că atunci când vor sosi părinţii lui Samuel Ascovitz să-mi facă cunoştinţă cu ei.

După această dată, am vizitat pe Milea Constantin la el acasă şi i-am comunicat că în urma discuţiilor ce le-am avut cu Solomon şi i-am comunicat că suntem de acord cu suma cerută de el, însă cu singura condiţie ca arestaţii să nu fie condamnaţi mai mult de 6 luni de zile. El a fost de acord, spunând însă că greutatea constă în schimbarea calificării infracţiunii din tentativă în acte preparatorii, iar dacă această nu reuşeşte chestiunea este ratată. El speră că va reuşi, iar atunci tinerii vor fi condamnaţi la 6 luni închisoare, iar fosta nevastă a lui Samuel să fie eventual achitată.

Cu această ocazie, i-am făcut propunerea de a găsi o persoană la care să depun banii, arătându-i că nu am încă suma completă. În prăvălie la Redlingher, Havas mi-a făcut cunoştinţă cu părinţii lui Samuel Andrei. Cu această ocazie i-am spus că problema copiilor este aranjată, însă trebuie să contribuie şi dânşii cu suma de 100.000 de lei, sumă ce trebuie adusă cât mai repede mie. În urma celor spuse de mine, tatăl lui Samuel a rămas convins că el nu trebuie să se mai intereseze.

La prima ocazie când au venit la Timişoara părinţii lui Samoil mi-au dat suma de 100.000 de lei, şi au continuat să mă viziteze de câte ori au venit la Timişoara, atât înainte, cât şi după proces.

Eu am continuat a menţine legătură cu Milea şi cu Ionescu, având întâlnirile în locuinţa lui Milea. Cu ocazia acestor întâlniri mă ţinea la curent cu mersul procesului.

Termenul de judecată a fost fixat prin luna mai sau iunie 1949.

Înainte de judecarea cauzei, Milea mi-a spus că el va găsi un avocat, însă-i trebuie procura dată de inculpat, lucru ce-i este greu de făcut, sau de părinţii acestora lucru ce-i este şi mai uşor. Cu ocazia unei noi vizite a părinţilor lui Samuel i-am trimis împreună cu Havas la avocatul lui Milea şi anume Lungu din Timişoara I, str. Engels nr. 5 sau 7, vizavi de casa lui Milea, pentru a-i da procura. Pentru Hirschman Socole (Blumenthal Poli), am procurat cu această ocazie un vorbitor şi i-am dat lui Milea procura pe care a dat-o avocatului. Achitarea onorariului avocatului, cât şi instrucţiunile ce-i trebuiesc date cădeau în sarcina lui Milea, lucru ce le-a făcut.

Scut timp înaintea procesului, Milea şi cu Ionescu în prezenţa mea, în locuinţa lui Milea, au întocmit schema de declaraţie ce avea să o dea inculpaţii la dezbatere, o poveste întocmită în aşa fel încât să nu vină în contradicţie cu actele de la dosar ce existau, dar să încline faptele de aşa natură încât să pară mai mult a acte preparatorii decât a tentativă.

Eu am notat cele spuse de ei, le-am citit notiţele, au mai completat şi corectat, dându-mi sarcină ca să bat la maşină, iar după voia să le rectific împreună cu manuscrise, pentru ca Milea, prin avocat, să o trimită inculpaţilor, lucru ce s-ar fi făcut.

https://biblioteca-digitala.ro

Înainte de ziua procesului, Milea mi-a cerut să-i dau banii. După ce eu m-am consultat cu Solomon, i-am dat suma de 200.000 de mii de lei.

A urmat apoi procesul şi au fost condamnaţi la câte un an închisoare socotindu-se de la data arestării.

Ce v-a determinat ca să vă interesaţi de această chestiune?

Ne-am interesat de această chestiune deoarece erau din conducerea fostei organizaţii sioniste, Haşomer Haţair şi din conducerea organizaţiei de tineret Habonim.

Ce altceva v-a mai determinat?

Faptul că această plecare ilegală a fost pusă la cale de instructorul palestinian, Stossel Issai, şi organizată de un alt instructor palestinian: Solomon Chaim, împreună cu un conducător al fostei organizaţii sioniste, Haber Ladislau şi pentru a nu demasca acţiunea lor, ilegală, ca organizatorii direcţiei de treceri ilegale de frontieră a conducătorilor sionişti, deja lucru făcut a doua oară, ne-a determinat să ne interesăm de mersul procesului.

A mai avut cineva în afară de dumneata, Solomon şi Haber cunoştinţă de pregătirea acestei plecări ilegale?

Da.

Cine a mai avut cunoştinţă?

A mai avut cunoştinţă Grün Tiberiu, membru în conducerea organizaţiei sioniste de tineret Habonim din Bucureşti, Grün Tiberiu de meserie ceasornicar, este de origine din Timişoara, domiciliază în Bucureşti, pe Intrarea Zalomit şi lucrează la cooperativa de ceasornicărie (30 decembrie) de pe Bulevardul General Magheru.

Ce ştia Grün Tiberiu despre pregătirea acestei plecări de la început? De unde ştii dumneata că Grün Tiberiu avea cunoştinţă de pregătirea acestei plecări ilegale?

Ştiu aceasta din spusele sale cu ocazia vizitei ce a făcut-o în Timişoara, cu ocazia dezbaterii procesului.

De asemenea, şi după pronunţarea sentinţei şi-a asumat rolul de a se îngriji pe mai departe de mersul procesului în recurs la Curtea de Apel militară.

Ce mai ai de adăugat la cele spuse până acum?

În primăvara anului 1949, prin luna martie am fost la dna Haber acasă la ei, la Arad, şi cu această ocazie mi-a spus de starea sa proastă în care se găsea în zilele organizării şi mai ales atunci când a aflat că trecerea nu a reuşit şi tinerii au fost duşi – în stare de arest la Securitatea din Arad. Mi-a spus că a căutat pe acel care primise banii aconto în vederea împlinirii acestei treceri şi că această persoană a fugit de acasă.

Tot cu această ocazie Haber mi-a spus că a dat unei persoane care i-a spus că are legături la Securitatea din Arad, suma de 150.000 sau 170.000 de mii de lei pentru ca cei trei arestaţi să nu fie ţinuţi mult timp să li se dea drumul repede şi să nu fie eventual bătuţi.

Mai ai ceva de adăugat la cele spuse până acum?

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

7 iulie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,15 şi s-a terminat la ora 22

Arată tot ce v-a spus Haber atât dumitale, cât şi lui Stein, în legătură cu ziaristul de care se interesa Legaţia Statului Israel?

În lunile mai-iunie 1951, Haber a plecat la Bucureşti la Legaţia Statului Israel, reîntorcându-se acasă a întrerupt călătoria la Timişoara, şi eu fiind anunţat de către Haber dinainte de el persoana, l-am aşteptat împreună cu Stein Isreal în gara mare din Timişoara, seara la sosirea trenului.

Între sosirea trenului de Bucureşti şi ora plecării legăturii spre Arad, fiind un interval de timp de circa două ore, ne-am plimbat toţi trei pe Bdul Republicii din Timişoara, ce duce de la gară spre centru.

Bullon Heber ne-a expus problema cu care a fost însărcinat şi care după spusele lui Eliezer Halevy, trebuie tratată într-un mod cu totul secret, şi anume Legaţia Israeliană din Bucureşti deţine informaţia din partea Legaţiei Suedeze, că la Cluj domiciliază un cetăţean român de naţionalitate evreiască, reîntors din U.R.S.S. unde ea fost prizonier de război, fiind prins un întreg detaşament de muncă în care a lucrat în Ucraina. Acest cetăţean, tot după această informaţie, a fost în lagărul de prizonieri din U.R.S.S. cu un ziarist american, despre care s-au cerut în repetate rânduri informaţii şi lămuriri fără a primi un răspuns, cererile iniţiale fiind făcute de Legaţia S.U.A.

Întrucât acest evreu din Cluj ar fi fost împreună cu ziaristul şi l-ar fi cunoscut, ar urma să fie convins să călătorească la Bucureşti, să viziteze legaţia Statului Israel, pentru a-l recunoaşte după fotografie pe ziaristul în cauză şi să dea lămuririle necesare. Asta ar fi deci – ne-a spus Haber – sarcina sa, de a călători la Cluj şi a-l lămuri să vină la Bucureşti, şi de rezultat trebuie înştiinţat cât se poate de repede şi urgent Halevy. În continuare, Haber a spus că pentru el este imposibil să întreprindă această călătorie, la care Stein Israel s-a decis să călătorească pentru această sarcină la Cluj. Lui i-a spus Haber numele şi adresa celui în cauză ce trebuie vizitat, rămânând ca Stein Israel să plece în cel mai scurt timp posibil la Cluj.

Îmi aduc aminte, că scurt timp după această întâlnire a avut loc o a doua întâlnire între mine, Stein, Haber în Parcul din Piaţa Plevnei din Timişoara, unde seara şezând pe o bancă, Stein Israel ne-a povestit că a călătorit la Cluj, l-a căutat şi l-a găsit pe evreul în cauză, a stat de vorbă cu dânsul şi i-a expus scopul venirii sale, adică, invitaţia să viziteze Legaţia Israeliană din Bucureşti. Nu-mi aduc aminte dacă Stein i-a spus – şi ne-a povestit nouă – dacă i-a arătat pentru ce să viziteze Legaţia. Cetăţeanul i-a răspuns la rândul lui că a primit o serie de invitaţii scrise de la Legaţia Israeliană din Bucureşti, pentru a se prezenta acolo pentru a se lămuri. Aceste invitaţii erau scrise pe hârtie oficială, purtând antetul Legaţiei, atât pe hârtie de scris, cât şi pe plic.

Acest fapt l-a făcut să rupă toate scrisorile şi să nu se ducă, întrucât nu era un solicitant al plecării şi nu-şi putea închipui ce altă legătură ar putea avea cu Legaţia. El a refuzat să viziteze Legaţia.

https://biblioteca-digitala.ro

Când am vorbit prima dată cu Haber ne-a spus că aceste informaţii referitoare la ziaristul american sunt cerute din partea Legaţiei Statelor Unite ale Americii – prin Legaţia Suedeză. Nu-mi reamintesc dacă aceasta era expusă de Haber ca o părere a sa personală, sau era reproducerea cuvintelor lui Eliezer Halevy.

Acest rezultat a fost comunicat de unul din ei – Stein sau Haber – la Legaţie lui Halevy, deplasându-se personal în acest scop.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

7 iulie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,20 şi s-a terminat la ora 19

Ce instructori palestinieni ai cunoscut?

Am cunoscut pe următorii instructori palestinieni: Stossel Issai, Brecher Meyr, Baruch, Solomon Chaim, Mordehai Schorr, Dan, Ferencz Maxy pe Moshe Averbuch, şeful Mosad-ului.

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe aceşti instructori palestinieni?

Pe Stossel Issai l-am cunoscut încă dinaintea emigrării sale în Palestina prin anul 1933-1934, la Cluj şi la Hoghiz, unde organizaţia Habonim avea un centru de Ahşara. Când venise ca instructor în anul 1946 l-am întâlnit în Timişoara, unde are o soră numită Mandula, soţia lui Matrda Gavrilă, actualmente salariatul oficiului Regional de Achiziţie, colectare şi prelucrare – Timişoara. Era instructorul organizaţiei de tineret Dror Habonim trimis de kibuţul Hameuhad.

Brecher Meyr l-am cunoscut de asemenea la Cluj prin anul 1933-1934, unde făcea parte din organizaţia Habonim şi de unde plecase la Hakşara tot la Hoghiz şi emigrase împreună cu Stossel Issai. Ca instructor l-am revăzut în anii 1946-1947 în Timişoara şi l-am văzut şi mai târziu şi în Bucureşti.

Pe Baruch l-am cunoscut în anul 1946 la Cluj fiindu-mi prezentat de secretarul general al Organizaţiei Sioniste, Szende Ştefan, cu ocazia reorganizării Secţiei Cluj a organizaţiei sioniste.

Pe Sara am cunoscut-o tot în anul 1946-1947 când venise la Timişoara pentru vizitarea centrului de Hakşara al organizaţiei Gordonia din Timişoara şi Săcălaz.

Pe Solomon Chaim l-am cunoscut în anul 1946 când fusese în permisie ca militar şi venise în vizită la părinţii săi în Timişoara. Cu această ocazie a fost invitat de către conducerea Ichud-ului să vorbească despre luptele ce s-au dat la porţile Palestinei.

Pe Mordehai Schorr l-am cunoscut în luna decembrie 1947, în localul Crucii Roşii din Bucureşti, de unde dirija lucrările în legătură cu plecarea celor două vapoare.

Pe Dan l-am cunoscut la Timişoara, cu ocazia vizitei făcute pentru organizarea emigrărilor ilegale, prin anii 1945-1946.

Pe Ferencz Maxy l-am cunoscut cu ocazia vizitei sale la Timişoara, pentru organizarea lui Haşomer Haţair, prin anul 1946.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe Moshe Averbuch l-am cunoscut în anul 1947, la Bucureşti, cu ocazia vizitei făcute la dânsul pentru a-i cere să acorde concursul său Ichud-ului din Transilvania în obţinerea a cât mai multe locuri la emigrarea programată pentru sfârşitul anului 1947.

Ce ai discutat cu aceşti instructori cât au stat în ţară?

Cu Stosel Issai am discutat despre mai pronunţatul sprijin ce trebuie să acorde conducerea Ichud-ului organizaţiei de tineret din Ardeal, care după informaţiile lui Stossel (şi după părerea mea) a fost dezavantajată în favoarea organizaţiei de tineret Gordina.

Câţiva prieteni: Hirsch Iosif, Honig Ernest şi William Honig, dr. Rosenthal Paul, Klein Simon şi cu mine, am stat de vorbă cu Stossel pentru a-l informa asupra raporturilor între conducerea Ichud-ului şi cele două organizaţii de tineret Gordonia şi Habonim.

Cu ocazia a două vizite făcute la mine la Timişoara, de Stossel împreună cu Brecher Meyr, tot pentru aceleaşi probleme în urma discuţiilor, s-a garantat că conducerea Ichud-ului va sprijini ambele organizaţii în mod egal. Au fost solicitaţi să vorbească despre viaţa din Palestina, în special despre kibuţul din care făceau parte şi despre Hagana. Ei au acceptat solicitarea făcută şi au vorbit despre viaţa din Palestina. I-am întrebat despre scopul venirii lor, la care au răspuns că au fost trimişi pentru a contribui la organizarea şi întărirea lui Dror Habonim. Mai târziu a fost solicitat din partea conduceri Ichud-ului din Transilvania să primim locuri în măsura cuvenită, să cedeze locuri pentru maturi din cele ale tineretului şi ca să nu fim dezavantajaţi faţă de organizaţia Ichud din România. Am mai avut discuţii cu caracter personal privind plecarea mea în Israel şi încadrarea mea în kibuţ. Am primit prin ei de la organizaţia Habonim material de propagandă în limba maghiară.

Cu Brecher Meyr m-am văzut după venirea lui, pentru prima oară într-un autobuz pe ruta Arad-Timişoara. La coborâre mi-a spus cine este, spunând că-i precaut pentru că nu este în regulă cu actele personale, nefiind intrat în ţară cu paşaport legal. L-am revăzut când a venit împreună cu Stossel la Timişoara, cât şi mai târziu la Bucureşti la sediul conducerii organizaţiei de tineret Habonim. Din câte ştiu eu, el se ocupa cu îndrumarea activităţii educativ-culturale şi redactarea circularelor şi broşurilor conducerii Habonim destinate pentru provincie.

Cu el am discutat aceleaşi probleme ca şi cu Stossel, arătate mai sus.

Cu Baruch ne-am întâlnit de două ori. O dată la Cluj, când ne-a povestit, lui Szende Ştefan şi mie, cum a fost instruit ca paraşutist în armata engleză, la Cairo. A povestit că după terminarea instrucţiei a fost repartizat la baza de la Foggia din Italia, de unde a fost paraşutat în cursul războiului prin anii 1943-1944 în România de un avion englez. Ne-a povestit că a fost paraşutat pentru a lua legătura cu organizaţiile de tineret sioniste care lucrau în ilegalitate. A mai spus că scopul lui a fost organizarea de plecări ilegale în Palestina din rândurile tineretului.

Părerea mea a fost lansat ca orişicare paraşutist a fost trimis pentru scopuri de a da informaţii, a face acte de sabotaj şi diversiune.

Această părere o susţin prin întreaga atitudine manifestată de englezi în cursul războiului şi după terminarea lui faţă de evrei pe de o parte, iar pe de altă parte, faţă de România.

A doua oară l-am văzut pe Baruch în Timişoara cu ocazia vizitei sale făcută centrelor de Hakşara ale Gordoniei. Eu fiind într-o şedinţă, dânsul a intrat şi a luat parte la şedinţă. Nu am discutat nimic cu el cu această ocazie şi nici nu l-am mai reîntâlnit de atunci.

Cu Sara nu am discutat nimic personal cu ea.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu Solomon Chaim am discutat cele mai variate probleme ivite în legătură cu activitatea Ichud-ului în şedinţe restrânse ale conducerii Ichud-ului, la care a fost informat de situaţia şi poziţia Ichud-ului din Transilvania din acea perioadă, adică anul 1948. El după ce fusese pus la curent dădea sfaturi în toate problemele ivite ca: probleme organizatorice, ajuta în munca propagandistică prin traduceri din ebraică şi din idiş. În problemele ce priveam atitudinea Ichud-ului faţa de celelalte grupări sioniste, în atitudinea Ichud-ului din cadrul C.,D.E. etc. Dânsul nu a apărut în public, ci venea neobservat la sediul Ichud-ului.

Solomon Chaim mi-a spus cam pe la sfârşitul iernii 1948-1949, că a conlucrat la plecarea frauduloasă peste frontieră a lui Maler Mauriciu, Szende Ştefan, Hupert Filip cu soţiile lor şi că cu ocazia unei întrevederi precedente a noastră a fost extrem de enervat din cauză că nu primise încă de la Arad înştiinţarea convenţională despre reuşita plecării celor în cauză. Tot el mi-a spus cu altă ocazie că spezele trecerii frauduloase a celor trei conducători sionişti cu soţiile lor au fost acoperite în întregime din bani dosiţi din fondurile Keren Kayemet şi Keren Hocsad.

Banii aceştia au fost administraţi de către: Schwartz Ştefan, Weiss Ludovic, Reiter Carol, Hirsch Iosif şi cei trei care au plecat. Solomon mi-a spus că această trecere a costat 150.000-200.000 lei, de fiecare pereche, care sumă i-a fost pusă la dispoziţie de Comisia formată din cei sus-enumeraţi. Detalii în această problemă a trecerii poate da doctorul Haber Ladislau de la Arad.

Ştiu că el a făcut un transfer de dolari de 1.000 sau 1.500 prin intermediul Legaţiei, pentru Balint Emil (fost Blan Emil) astăzi plecat în Israel şi de acolo în Australia.

Cu Mordehai Schorr am discutat cu el de trei ori. Prima dată a fost el în trecere la Timişoara şi n-am discutat nimic având numai cunoştinţă. El a discutat cu Maler Mauriciu cu care se cunoşteau.

A doua oară m-am întâlnit cu el la sediul Crucii Roşii, unde am discutat cu privire la respectarea numărului de locuri repartizat pentru Ichud-ul din Transilvania, la plecarea celor două vapoare. A treia oară l-am întâlnit la Legaţia Statului Israel din Bucureşti unde ne-am salutat fără a discuta.

Cu Ferencz Maxy m-am întâlnit de mai multe ori şi la Timişoara, şi la Cluj. Am discutat cu el probleme în legătură cu posibilităţile de colaborare ale celor două grupări Ichud şi Mişmar, care în loc să meargă împreună faţă de celelalte grupări sioniste, se combăteau. L-am informat despre situaţia divergenţelor din conducerea Mişmar-ului din Timişoara arătându-i că s-au strecurat persoane cu totul necorespunzătoare moralmente în conducere şi el în urma celor spuse de mine a luat măsuri de verificare şi le-a înlăturat din conducere.

Cu Moshe Averbuch am discutat problema plecării celor două vapoare, prima dată când i-am fost prezentat. Pe urmă, în cursul anului 1948 am fost la locuinţa sa din str. Cazărmii nr. 66, Bucureşti, împreună cu Maler Mauriciu pentru a discuta poziţia ce trebuie să fie adoptată de Ichud în CDE, fiind atacat pentru neconformare la platforma de colaborare.

De asemenea, am discutat ce atitudine trebuie să adopte faţă de gruparea Mapam în legătură cu toate problemele organizaţiei sioniste. El ne-a spus ca să nu pactizăm cu Mapamul care nu este pe drumul nostru.

Ne-a informat despre situaţia politică din Palestina, în special divergenţele între Mapam şi Mapai. Mai departe ne-a vorbit de acţiunile dăunătoare ale teroriştilor evrei din Betar, Irgun Zwei Leumi şi grupa Stern. Eu l-am întrebat dacă este adevărat că se duc

https://biblioteca-digitala.ro

tratative cu guvernul român în vederea emigrărilor şi dacă se poate spune ceva în legătură cu aceasta la care el nu a răspuns.

După această dată am fost la Moshe Averbuch tot la locuinţa sa împreună cu Hirsch Iosif, Israel Elemer şi cei doi instructori, Solomon Chaim şi Stossel Issai. Asta a fost în 1949, după autodizolvarea organizaţiilor sionist. Cu această ocazie, noi i-am cerut părerea şi aprecierea asupra situaţiei politice în legătură cu soarta viitoare a organizaţiei sioniste autodizolvate, la care el a arătat că: organizaţiile nu mai au o vitalitate din moment ce nu pot participa în mod efectiv, la emigrare, nu au centre de educare pentru tineret, nu au posibilitatea de a se întruni şi nu se poate desfăşura activitate de colectă pentru fonduri.

Însă după părerea lui, emigrarea va fi câtă vreme în sânul maselor evreieşti va exista dorinţa hotărâtoare de a emigra.

Sarcina sioniştilor conştienţi este, deci, a nu rupe legăturile cu masele evreieşti pentru a menţine sau încuraja această dorinţă de emigrare. Această legătură cu masele – ne-a spus Agamy – să o menţinem prin formarea de mici cercuri de prieteni în care să ţinem la ordinea zilei problema emigrării şi sionismului în general. Să sfătuim pe acei prieteni cu care avem contact să facă la fel şi să folosească orice ocazie pentru a ţine trează ideea sionistă şi dorinţa de plecare în Palestina.

De asemenea, să se citească acele scrisori ale cunoscuţilor care oglindesc lucruri frumoase din viaţa palestiniană; aceste scrisori să se citească în colectiv. O altă posibilitate de întruniri – a spus Agamy – că este formarea de „Hugi voit" (cercuri de limbă ebraică), la care participanţii pe lângă exersarea limbii ebraice se vor ocupa de la sine înţeles de ţara a cărei limbă o învaţă, ţinând şi prin aceasta la suprafaţă dorinţa de a emigra.

Ne-a sfătuit în continuare să programăm ascultarea postului de radio palestinian şi să căutăm a introduce obişnuinţa ascultării postului în cercul de prieteni ca să devină o obişnuinţă. De asemenea, să fie comentate cele auzite la radio.

Toate aceste sugestii le-a dat în vederea desfăşurării unei activităţi sioniste ilegale.

După această dată, tot în anul 1949 am fost la Agamy la legaţie împreună cu doctorul Haber Ladislau de la Arad.

Scopul vizitei noastre la Agamy a fost cererea de a interveni el în Israel şi anume la Ichud Alami şi la Mapai, respectiv la acele persoane care aveau un cuvânt hotărâtor în problema emigrării sioniştilor de aici. Haber avea şi un motiv personal pentru a-l căuta pe Agamy în legătură cu un transfer făcut de el prin legaţie cu un an în urmă în valoare de 400.000 de lei pentru Biber Iosif, o rudă a sa din Petroşani, care rudă nu primise nici până la acea dată a vizitei noastre la el confirmarea primirii banilor.

În privinţa scopului nostru pentru care l-am vizitat n-a vrut să facă nici un fel de promisiune concretă. Noi l-am întrebat să ne spună care-i situaţia economico-politică din Israel şi politica pe tărâm internaţional a Israelului. El ne-a arătat greutăţile formării unui stat în plin război cu toţi vecinii, situaţia economică grea a Israelului, dar totodată a spus că aceste greutăţi vor fi învinse şi înlăturate cu timpul. Pe tărâm internaţional, Israelul va fi neutru.

După ce ne-a răspuns la cele întrebate de noi, ne-a cerut diverse informaţii, din domeniul militar şi economico-sociale.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

14 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12,30 şi s-a terminat la ora 24

Arată dumneata ce aţi discutat în legătură cu eventualitatea unei arestări şi cu cine anume?

Am discutat în legătură cu eventualitatea unei arestări cu Weiss Ludovic, cu doctor Haber Ladislau, cât şi cu Stein Israel.

Cu Weiss Ludovic am discutat prima dată această problemă în vara anului 1950, la el în locuinţă, nu mult după arestarea primilor conducători sionişti. Cu această ocazie, Weiss Ludovic a pus posibilitatea arestării unor conducători sionişti din Transilvania, printre care se socotea şi el. Atunci mi-a spus că ştie că cea mai bună metodă este de a nu se spune nimic, fiindcă dacă ai început să spui oricât de puţin, te forţează să spui totul.

Tot cu această ocazie, mi-a spus că el nu ţine acasă nici un fel de notiţe, ci acelea care nu a vrut să le divulge, le ţine ascunse la un loc sigur în altă parte.

În această chestiune, mi-a spus că pe un timp notiţele referitoare la încheierea activităţii biroului central, Keren Kayemet, la decontarea utilizării fondului, cât şi la corespondenţe, au fost ascunse la un cunoscut de al lui în pivniţa blocului, în încăperea unde era depozitat combustibilul pentru calorifer. Asta tot în vederea unei eventuale percheziţii. În toamna anului 1950, când mi-a dat Weiss suma de 5.000 lei, drept ajutor cu ocazia sărbătorilor evreieşti, mi-a pus în vedere că dacă voi fi întrebat oricând de oricine să ştiu că va trebui să declar că aceşti bani au fost daţi din banii lui proprii.

Această discuţie a avut loc în parcul dintre cinematograful Capitol şi terenurile de tenis ale C.C.F.S. La fiecare întâlnire pe care am avut-o cu Weiss Ludovic, acesta nu uita să spună înainte de despărţire vreun pretext al întâlnirii pe care să-l arătăm amândoi în eventualitatea de a fi întrebaţi. De exemplu, dacă mă căuta la birou, atunci în chestiuni oficiale în legătură cu asigurările întreprinderii ce le făcea prin Weiss la „Sovrom-asigurare". Sau mi-a cerut sfaturi în legătură cu cauzele litigioase ce le avea. De asemenea, mi-a arătat că ori de câte ori se deplasează la Bucureşti, având intenţia de a vizita legaţia, îşi caută o justificare cât mai plauzibilă, pentru care a vizitat Legaţia.

Cu Haber Ladislau am discutat asupra acestei chestiuni prima dată în vara sau toamna anului 1950, la el acasă la Arad, sub impresia ştirii în legătură cu arestarea sioniştilor. Cu această ocazie, am vorbit în sensul că în cazul arestării vreunuia dintre noi să rezistăm bătăilor ce ni s-ar aplica şi să nu vorbim nimic despre nici un aspect al activităţii noastre ilegale. Dacă totuşi n-am putea rezista, atunci vom vorbi cât mai puţin şi fără să arătăm numele altora. Tot atunci am discutat că sub nici o formă să nu spunem nimic de transmiterea „Noutăţilor", adică despre activitatea informativă. De asemenea, să nu spunem nimic, ceea ce ar compromite legaţia Israelului, respectiv a diplomaţilor ei, cât şi activitatea din trecut a şlihimilor.

În primăvara anului 1951, la mine acasă, împreună cu Haber Ladislau şi Stein Israel, am discutat printre altele, ce să facem în cazul unei eventuale arestări, adică a nu spune nimic din activitatea noastră ilegală şi că trebuie rezistat oricărei presiuni. Nu trebuie să se arate cine primeşte şi cine a primit ajutor din fondul „Ezra".

https://biblioteca-digitala.ro

De asemenea, s-a reluat ajutorarea familiei celui ce ar fi arestat, discuţie ce a mai fost purtată între Haber şi mine cu circa 6 luni înainte, tot la Arad, pe cât îmi aduc aminte.

În toamna anului 1951, am discutat cu Haber la el la Arad, aceleaşi probleme în legătură cu eventualitatea unei arestări. De asemenea, am discutat cu Stein Israel aceleaşi probleme în toamna anului 1951, cu ocazia unei întâlniri ce le-am avut, plimbându-ne seara prin faţa Catedralei şi alte bulevarde.

(ss) Kuhn Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

14 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 24 şi s-a terminat la ora 0,30.

Arată dumneata ce mai ai de declarata în legătură cu Fried Leo?

Ţin să arăt că prin vara anului 1949, vizitându-l înainte de amiază pe Fried Leo, în locuinţa sa din Timişoara, am găsit acolo pe Solomon Chaim, instructor palestinian şi puţin după venirea mea a sosit şi Fischer Paul. Am stat de vorbă şi am discutat diferite chestiuni în legătură cu slonismul, când la un moment dat Fischer Paul ne-a spus că a primit însărcinarea de la Moshe Agamy să se intereseze şi să caute posibilităţi de a trece în mod ilegal frontiera spre Iugoslavia. În executarea acestei întâlniri ne-a arătat Fischer că a întrat în legătură cu un popă, care locuia în aceeaşi casă cu Fischer, adică Timişoara III, str. Constanţa nr. 8. După cum ne-a spus Fischer, acest popă avea un prieten de asemenea tot popă, într-o comună de frontieră la graniţa româno-iugoslavă şi va căuta să vorbească cu acest popă despre această problemă a trecerii ilegale, întrucât pe acolo aceasta s-ar putea rezolva foarte uşor, graniţa trecând tocmai prin grădinile şi livezile locuitorilor. Părerile tuturor au fost că n-ar avea însă o reuşită. Această întâlnire a fost făcută ocazional, fără a ne înţelege în prealabil.

(ss) Kuhn Ştefan

https://biblioteca-digitala.ro

CAROL REITER

Născut la 29 decembrie 1892, la Timişoara. Studii medii.

Proprietar de ateliere şi magazine de desfacere de materiale de construcţii.

Se înscrie în organizaţia sionistă locală în anul 1923. Din 1934, devine instructor al Oficiului de Emigrare pentru Transilvania, cu sediul la Cluj. În 1935, Oficiul din Transilvania se unifică cu cel pentru Banat şi devine coordonator. În acelaşi timp este director administrativ al ziarului sionist de limbă maghiară „Uj Kor" (Vremea Nouă).

Din 1938, devine preşedinte al Conferinţei organizaţiilor sioniste din Transilvania şi Banat, propus pentru această funcţie de organizaţia clal-sionistă.

*

* *

Cazul Carol Reiter se încadrează în acele scenarii dorite de securitate şi anume, a impune celui anchetat, prin măsuri de presiune fizică şi psihică, smulgerea unor declaraţii care să confirme înscenarea pe care Comitetul Central al Partidului Comunist şi secretarul său general au întocmit-o pentru a distruge organizaţiile sioniste din România, practic pentru a desăvârşi o campanie, care a fost aceeaşi în Cehoslovacia, Polonia, Ungaria şi Uniunea Sovietică, bineînţeles, cu variantele specifice fiecărei ţări mai sus-menţionată.

Dacă în aplicarea presiunilor fizice împotriva celor inculpaţi în anchetele antisioniste am pornit de la mărturisirile lui Belu Zillber, despre Teodor Micle (anchetator şi în cazul sioniştilor – n.a.), acuma suntem în posesia unei mărturisiri document şi anume, scrisoarea din 25 februarie 2001 a fostului anchetat Avny Şteimetz (nume ebraic Şmaya Avny), către Teodor Wexler, (S. Avny trăieşte în Israel) prin care mărturiseşte schingiuirile la care au fost supuşi presupuşii inculpaţi. Şi Şmaya Avny citează cazul acuzatului Rotenberg, care a decedat în anul 1983, lăsând într-o carte mărturii pe care mintea omenească nu le poate concepe. Şi tot S. Avny, în Postfaţa cărţii, mărturiseşte cum au fost torturaţi M. Weiss, Scarlat Iancu, Gitta Leibovici şi probabil că nici Carol Reiter nu a făcut o excepţie.

Carol Reiter îşi începe declaraţiile de la interogatorii cu mărturisirea că a primit de la Legaţia Israelului suma de 250.000 lei. Ca şi la ceilalţi anchetaţi şi lui Carol Reiter i se reproşează că a supravieţuit holocaustului şi că a salvat alţi evrei prin angrenajul organizaţiilor evreieşti care activau în acele zile de tristă amintire.

În interogatoriul din 19 mai 1952, Carol Reiter narează, referindu-se la hotărârea din 1942 privind deportarea evreilor din 4 judeţe din sudul Transilvaniei, susţinând că salvarea acestor evrei s-ar fi făcut prin colaborarea dintre Centrala Evreilor, Radu Lecca şi diverse personalităţi ale zilei. Azi ştim foarte bine că renunţarea la deportarea evreilor din Ardealul de sud s-a făcut ca urmare a dramaticelor întrevederi dintre Mitropolitul Bălan şi Rabinul Alexandru Şafran, pe de o parte, iar pe de altă parte, dintre Mitropolitul

https://biblioteca-digitala.ro

Bălan şi Ion Antonescu. Scenariul pe care locotenentul major Thais îl forţează pe Carol Reiter să-l nareze este parcă o pagină din naraţiunile lui Radu Lecca, cuprinse în volumul Eu i-am salvat pe evrei. Şi acum reiese clar că Lecca a scris aceste memorii în puşcăriile comuniste, la ordinele comuniştilor.

În interogatoriul din 14 iunie 1952, Reiter narează despre informaţiile pe care le trimetea unei centrale de spionaj din Palestina anului 1941:

„Am transmis că în Ardealul de nord sunt circa 25.000 de evrei care au rămas pe loc... că în Ardealul de sud au rămas circa 35.000-40.000 evrei...". Simplul fapt că un fruntaş evreu poate indica cifre care nu corespund realităţii, (unde sunt crimele sioniste?) denotă că aceste declaraţii au fost făcute, imediat după aplicarea unor presiuni fizice sau psihice şi că scopul este de a diminua crimele fasciştilor maghiari, comunişti aflându-se la putere şi la Bucureşti şi la Budapesta.

În interogatoriul din 16 iunie 1952, acuzatul Reiter este practic ghidat de-a lungul întregului interogatoriu de a recunoaşte colaborarea cu poliţia şi organismele siguranţei statului, în 1943.

În interogatoriul din 24 iunie 1952, Carol Reiter redă condiţiilor în care au fost eliberaţi Ludovic Weiss şi Benvenisti în 1944 din arest, ca urmare a evaziunilor fiscale privind fondurile Keren Kaiemet şi Keren Hayessod, insinuând că eliberarea s-a făcut prin mituirea lui Eugen Cristescu, fostul şef al S.S.I. În realitate după cum am arătat în aceste volume, eliberarea s-a făcut la presiunile Crucii Roşii Internaţionale şi a ambasadorului Elveţiei la Bucureşti, De Weck.

La 27 iunie 1952, Reiter fabulează cu privire la spionaj în favoarea aliaţilor occidentali, numai şi numai pentru a scăpa de presiuni psihice şi fizice. Ni se pare mai mult decât aberantă afirmaţia din 30 iunie 1952 ca el, Reiter l-a racolat pe Benvenisti spre a-i da informaţii militare, economice, ce trebuiau să parvină în Occident, în anii războiului şi pentru asta, el Reiter l-a plătit cu 100.000 lei pe Benvenisti. La 2 iulie 1952, când i se cere să se declare părtaş la susţinerea războiului antisovietic, Reiter susţine că numai el a donat 250.000 lei la împrumutul pe care populaţia evreiască l-a făcut în acei ani.

În interogatoriul din 3 iulie 1952 Reiter povesteşte legăturile sale începând cu octombrie 1944 cu dr. Costiner, administratorul şef al fondurilor Joint în România. Anchetatorul îl presează cu întrebări despre discuţiile cu dr. Costiner, la care Reiter răspunde: „am raportat sosirea tinerilor evrei unguri sosiţi din lagărele de muncă din Iugoslavia şi care trebuie adăpostiţi şi hrăniţi, până la eliberarea Ungariei". Şi întrebările puse lui Reiter despre dr. Costiner de către locotenentul major Radu Tudor curg, de parcă acesta nu ştie nimic de faptul că imediat după 23 august 1944, dr. Costiner era coleg cu el, cu grad de căpitan, în organele securităţii comuniste şi unul dintre cei care au contribuit din plin la drama pe care au suferit-o sioniştii şi alături de ei evreimea din România în anii 1947-1956. Credem că nu există perversitate mai mare decât aceea a dr. Costiner să fii în acelaşi timp administrator al unor fonduri de binefacere şi torţionar securist. Sub presiunea unor alţi anchetatori de grad inferior, Rusu, Voichiţă sau Rujan, Carol Reiter relatează despre spionaj atât înaintea războiului, în timpul războiului sau din 1948 cu personalul legaţiei Israelului, nominalizând-o ca principală colaboratoare pe Ella Gold Ariel – soţia primului secretar al legaţiei dar şi pe alţi diplomaţi.

Întreaga depoziţie a lui Carol Reiter urmează tipicul universului poliţiei politice comuniste, chiar dacă, la Timişoara n-a existat o fabrică de încălţăminte „Dermata" ci o fabrică de piele „Dermatina" sau dacă fraţii Langer nu erau proprietarii unei fabrici de încălţăminte ci a unei fabrici de mobilă

https://biblioteca-digitala.ro

Chiar şi acest scurt circuit din memoria lui Carol Reiter denotă starea în care se afla cel anchetat.

Absurdităţile depoziţiei lui Carol Reiter sunt la un standard „superior" depoziţiilor celorlalţi anchetaţi. Nu ne mai găsim în obligaţia de a raporta verbal „informaţiile" culese ci informaţiile trebuiau codificate şi transmise conform unui cod pe care secretarul de ambasadă Agamy îl stabilise cu toate că Reiter era cel mai puţin şcolit dintre anchetaţi. Anchetaţii nu mai erau spioni diletanţi, ci „spioni profesionişti".

Cazul Carol Reiter ne explică, poate, de ce au fost constituite loturi de anchetaţi judecaţi neomogen. Securitatea a utilizat metode diabolice în propriile interese. Cu riscul de a ne repeta, trebuie să afirmăm că cedarea s-a făcut sub presiune fizică sau psihică.

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

10 aprilie 1952

După dizolvarea organizațiilor sioniste la vreo câteva luni s-a prezentat la mine Hirsch Iosif, expeditor din Timișoara și mi-a povestit că s-a format un comitet din 3 inși din fiecare partid sionist câte unul și anume Feuerstein Otto comerciant de cereale, Fischer Ștefan, comerciant de furnir și Hirsch Iosif care toți trei vom reprezenta organizația sionistă și noi vom mânui banii fondului Ezra (fondul de ajutor) dat de către Legație.

Menționez că Hirsch Iosif este emigrat în Israel precum și toți cei de mai sus.

Ce s-a întâmplat ulterior nu am cunoștință pentru că nu am avut legături cu ei.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

29 aprilie 1952

Când te-ai înscris în organizația sionistă?

M-am înscris în organizația sionistă din Timișoara în anul 1923, fiind atras de către fostul președinte al organizației sioniste Vermes Ernest.

Ce funcții ai avut în cadrul activității sioniste?

Până în anul 1934 am fost simplu membru plătind cotizația și dând sume de bani pentru fondurile sioniste. Începând din anul 1934 am primit misiunea de a controla Oficiul Palestinian (adică Oficiul de Emigrare) pentru Transilvania care avea sediul la Cluj.

Acest control l-am efectuat până în toamna anului 1935, când oficiul palestinian a fost mutat în Timișoara, iar de la această dată am fost ales președintele oficiului palestinian și din oficiu membru în executiva sionistă din Transilvania. Precizez că începând din anul 1932 sau 1933, am fost administratorul ziarului sionist săptămânal în limba maghiară „Uj Kor" (Vremea Nouă). Funcție în care am funcționat până la desființarea ziarului în anul 1940.

În anul 1937, când fostul președinte, Vernes Ernest, s-a îmbolnăvit, eu l-am înlocuit în funcția de președinte.

Iar în anul 1938, am fost ales președinte la conferința sionistă din Transilvania. Începând din anul 1938, nu am mai funcționat ca președinte al Oficiului Palestinian.

Funcția de președinte al organizației sioniste am menținut-o până în anul 1946, cu întrerupere în timpul războiului din 1942-1944 când organizația sionistă a fost dizolvată.

Când s-a împărțit în grupări organizația sionistă din Transilvania și în ce grupări?

Încă de la înscrierea mea în organizația sionistă exista o grupă revizionistă Jabotinschi dar care din lipsă de aderenți s-a desființat singură, când am preluat eu conducerea organizației sioniste, ei nu mai existau.

https://biblioteca-digitala.ro

Cred prin anul 1930, a luat fiinţă gruparea religioasă Mizrachi cu sediul ei central la Sighetul Marmaţiei care ulterior s-a despărţit şi a mai luat fiinţă gruparea Poale Mizrachi (lucrătorii Mizrachi).

Prin anul 1932 sau 1933 a luat fiinţă gruparea Barisia care după război s-a denumit Ichud tot cam în acelaşi timp a luat fiinţă şi gruparea Haşomer Haţair, care avea la bază lupta de clasă.

A mai fost o grupare religioasă în afara organizaţiei sioniste, care avea ca scop a reclădi o Palestină religioasă, fără a colabora cu sioniştii, şi se numea Agudad Israel. Fiecare din grupările menţionate mai sus, avea una sau mai multe grupări de tineret, care erau autonome şi conducătorii acestor grupări de tineret din întreaga ţară a format Hehaluţ, care se ocupa cu formarea şi educarea tinerilor care vroiau să emigreze în Israel, în colective de muncă industrială şi în ferme agricole.

Cei care nu au aderat la nici o grupare menţionată mai sus s-au numit „clal-sionişti" grupare care a avut şi organizaţie de tineret şi ea a făcut parte din Hehaluţ.

În ce grupare ai activat şi de la ce dată până când?

Nu am activat în cadrul nici unei grupări sioniste. Când eram ales, eram ales însă de Clal Sionist şi am aderat.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

29 aprilie 1952

După conferinţa sioniştilor din Transilvania ce activitate ai mai avut?

La conferinţă nu am mai fost ales preşedinte activ, ci numai preşedinte de onoare.

La alegerile pentru delegaţi la conferinţă au fost aleşi şi cinci delegaţi pentru conferinţa sionistă mondială de la Basel. Printre aceşti delegaţi la conferinţa sionistă mondială am fost ales şi eu, iar ceilalţi au fost doi de la Ichud şi doi de la Mizrachi de la Ichud au fost Hupert Filip din Arad şi Maler Mauriciu din Timişoara iar de la Mizrachi ambii din Arad al căror nume nu îmi reamintesc. După ce am venit de la congresul sionist mondial de la Basel am ţinut în Timişoara în sala Loyd o conferinţă despre dezbaterile de la Congres. După aceasta am mai participat la 2-3 întâlniri ale „Clal sionist" iar de această dată nu am mai dus aici un fel de activitate sionistă.

Ce instructori sionişti aţi cunoscut în timpul activităţii sioniste (adică palestinieni).

Am avut în timpul activităţii mele următorii instructori palestinieni: Levancy Zwy, dr. Abeles au venit în Timişoara în anul 1935, Grumbaum, Itzac, dr. Hautke au venit în Timişoara în anul 1936, dr. M.M. Gelber, Klampus Rachel au venit în Timişoara în anul 1937, dr. Grau, Sprinzak, Fischman Rubin (Maimon – numele ebraizat), dr. Kamovitz, toţi în afară de Sprinzak au fost în Timişoara, iar Sprinzak numai la Oradea.

Cu ce persoane ai luat legătura la Basel când ai fost la Congresul Mondial sionist?

https://biblioteca-digitala.ro

La Basel am luat legătura cu Dobkin, şeful de atunci al departamentului de alia (emigrare) ca să obţin pentru oficiu palestinian (Oficiul de Emigrare) din Timişoara un buget.

Cu Hanke şeful fondului Keren Hayessod, cu Hoezhochi şeful fondului Kayemet, cu ambii am luat legătura pentru a-mi da instrucţiuni în legătură cu viitoarea activitate a fondurilor secţiunilor din Timişoara.

Cu şeful departamentului de organizare pentru a primi un ajutor bănesc pentru executiva sionistă din Transilvania.

Cu Zwy Herstig, unul din conducătorii Clal Sion, pentru a primi lămuriri în legătură cu diferite probleme dezbătute la congres. Zwy era original din Cluj.

Am mai întâlnit şi pe Itzac Grumberg şi Rachel Klampus care au fost înainte de război la Timişoara şi i-am cunoscut de atunci.

De asemenea, m-am mai întâlnit şi cu Francisc Lampor, Ernest Marton şi Highel Danzig, toţi foşti evrei sionişti din Ardeal pe care i-a cunoscut în cadrul activităţii mele sioniste şi care au plecat în Israel.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

30 aprilie 1952

Ce activitate sionistă aţi depus din ianuarie 1947 până la autodizolvare adică 1949?

Nu am mai depus nici un fel de activitate sionistă din ianuarie 1947.

Dacă după autodizolvarea organizaţiilor sioniste ai menţinut legătura cu conducători executivei sioniste din Transilvania?

Am întrerupt orice legătură cu conducătorii executivei sioniste din Transilvania încă din anul 1947 şi după autodizolvarea organizaţiilor sioniste nu am avut nici o legătură cu conducătorii executivei sioniste din Transilvania.

Dacă după .autodizolvarea organizaţiilor sioniste ai vizitat pe vreunul din conducerea executivei sioniste la domiciliu sau dacă vreunul din ei te-au vizitat la domiciliu?

Nu am fost vizitat de nici unul din conducătorii executivei din Transilvania şi nici eu nu am vizitat la domiciliu pe nici unul din ei. Însă la câteva luni după autodizolvarea organizaţiilor sioniste s-a prezentat la domiciliu la mine numitul Hirsch Iosif care a făcut parte din conducerea organizaţiei sioniste Ichud din Timişoara care mi-a comunicat că s-a format un comitet din trei însă din fiecare grupare sionistă câte unul şi anume, Feuerstein sionist şi Hirsch Iosif – gruparea „Ichud", că toţi vor prezenta organizaţia sionistă şi că tot ei vor mânui bani din fondul Ezra (fondul de ajutor) dat de către Legaţie.

După aceasta în august sau septembrie 1951 mai m-a vizitat Weiss Ludovic şi mi-a adus suma de 250.000 (două sute cincizeci mii lei), trimise de primul consul Halevy de la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

3 mai 1952

Ce ai discutat cu Weiss Ludovic când ţi-a predat suma de bani trimisă de Legaţia Statului Israel din Bucureşti?

Cu această ocazie Weiss Ludovic mi-a comunicat că fiind în vizită la Legaţia Statului Israel, prin consulul Halevy i-a predat suma de 250.000 (două sute cincizeci mii lei) pentru a mi le preda mie. Iar eu i-am comunicat că acum câteva luni am fost la Legaţie şi am cerut prin consulul Halevy o sumă de bani pentru ajutor şi pentru a-mi urgenta procurarea paşaportului

Dacă ai cerut lui Weiss Ludovic să-ţi aducă bani sau i-a adus el din proprie iniţiativă?

Eu nu i-am cerut să-mi aducă bani, Weiss Ludovic a primit bani de la Halevy pentru a-mi preda mie.

Organele de Securitate deţin dovezi că la ultima întrebare nu ai răspuns adevărul şi că d-ta ai cerut lui Weiss Ludovic să-ţi aducă bani de la Halevy?

După ce i-am cerut lui Halevy bani m-am întâlnit cu Weiss Ludovic prin Timişoara şi i-am comunicat faptul că i-a cerut lui Halevy bani şi dacă se duce la Bucureşti să meargă la Legaţie şi să ceară lui Halevy bani pentru mine. I-am spus să-i ceară suma de 250.000 (două sute cincizeci mii lei). Deci la ultima întrebare eu nu am spus adevărul atunci când am spus că nu i-am cerut lui Weiss Ludovic să-mi aducă bani de la Legaţie.

Ce te-a făcut să minţi şi să ascunzi faptul că ai cerut lui Weiss Ludovic să-ţi aducă de la Legaţie banii?

Nu am vrut să-mi îngreunez situaţia mea.

Dacă în afară de vizitele lui Weiss Ludovic odată şi a lui Hirsch Iosif, altă dată te-au mai vizitat şi alţi conducători sionişti sau dacă d-ta ai vizitat la domiciliu vreun conducător sionist din Timişoara, după autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste în afară că am fost vizitat de Hirsch Iosif şi Weiss Ludovic nu a mai fost vizitat de nimeni şi nici eu nu am vizitat nici un conducător sionist din Timişoara.

Dacă ai vizitat sau dacă te-a vizitat Kuhn Ştefan pe d-ta după autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

Nu am vizitat şi nu am fost vizitat de către Kuhn Ştefan după autodizolvarea organizaţiilor sioniste.

Dacă te-ai întâlnit cu Kuhn Ştefan după autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

Nu mai m-am întâlnit cu Kuhn Ştefan după autodizolvare niciodată.

Ce cunoaşteţi în legătură cu trecerea ilegală peste frontieră a unor sionişti?

În anul 1948 sau 1949 am auzit că Maler Mauritiu şi Szende Ştefan cu soţiile au plecat ilegal din ţară, de asemenea, şi despre Hupert Filip am auzit că a plecat ilegal din ţară. Nu am mai auzit de nici un sionist că a plecat ilegal din ţară.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă în timpul cât ați fost în conducerea executivei sioniste din Transilvania, organizația sionistă a organizat treceri ilegale peste frontieră?

Conducerea executivei sioniste din Transilvania nu a organizat nici o trecere frauduloasă a frontierei, însă am organizat cu știrea autorităților române emigrări în Israel prin Iugoslavia sau Ungaria.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

5 mai 1952

Într-un proces verbal arăți că ai primit bani de la legație prin Weiss Ludovic, ce legături avea acesta cu Legația de ți-a adus suma de 250.000 (două sute cincizeci de mii lei) de la Legație?

Nu știu ce legături avea Weiss Ludovic cu Legația Statului Israel din București.

Atunci cum de te-ai adresat lui să-ți aducă bani de la Legație și nu te-ai deplasat personal la Legație?

Eu am auzit că Weiss Ludovic pleacă la București și atunci l-am rugat să meargă la Legația Statului Israel din București căci eu am vorbit cu prim consul Halevy cerându-i o sumă de bani să meargă el să o ia de la Halevy.

Dacă ajutorarea foștilor conducători sioniști, Legația o făcea așa ca să știe oricine sau o făcea numai cu oameni de încredere?

Ajutorarea foștilor conducători sioniști, Legația o făcea prin oameni de încredere și nu așa ca să o știe oricine și unul care nu se ocupa cu acesta era bine ca să nu știe că Legația dă ajutoare.

Atunci de ce ai rugat pe Weiss Ludovic să-ți aducă el bani de la Legația Statului Israel din București?

Am rugat pe Weiss Ludovic să-mi aducă bani căci îl cunoșteam ca pe un fost conducător sionist de încredere și că eram convins că acesta va rămâne secret dacă îl trimit pe el.

Dacă Weiss Ludovic era cunoscut la Legația Statului Israel din București?

Sunt convins că el era cunoscut la Legația Statului Israel.

Pe ce te bazezi atunci când spui că ești convins că el era cunoscut la Legație?

Știam că se ducea la București și ca un fost conducător sionist salariat era normal să viziteze Legația.

Dacă ai cunoștință că el vizita Legația sau dacă ai discutat cu el despre acest fapt?

Nu am discutat cu el despre faptul că el vizitează Legația și nu l-am văzut la Legație.

De câte ori ai luat bani de la Legație și ce sumă?

Am luat bani de la Legație o singură dată prin Weiss Ludovic, suma de 250.000 (două sute cincizeci mii lei).

https://biblioteca-digitala.ro

În declaraţia din 22 februarie 1952 arăţi că ai primit de două ori câte 200.000 (două sute mii) lei şi în prezent afirmi că numai o singură dată în care declaraţie spui adevărul?

Nu am primit decât o singură dată prin Weiss Ludovic suma de 250.000 (două sute cincizeci mii lei).

Atunci de ce ai minţit în declaraţia din 22 februarie 1952?

Nu am vrut să se vadă că am primit o dată o sumă aşa de mare.

De ce îţi era teamă să arăţi că ai primit o dată suma de 250.000 lei?

Îmi era teamă că organele de Securitate o să creadă că am primit suma acestor pentru anumite servicii aduse Legaţiei Statului.

Pentru ce ai primit suma de 250.000 (două sute cinci zeci mii lei) de la Legaţia Statului Israel?

Această sumă am primit-o ca ajutor.

Cum se face că Legaţia poate acorda o sumă aşa mare ca ajutor?

Am spus lui Halevy că voi înapoia banii în Israel când mă voi duce eu în Israel sau familia mea.

Cum puteai să dai înapoi aceşti bani în Israel şi dacă ai primit bani de la Halevy pe baza acestei promisiuni?

Aceşti bani speram să-i dau înapoi în rate, din salariul sau câştigul pe care o să-l am în Israel. Nu ştiu dacă mi-a dat bani pe baza promisiunii sau pe bază că sunt vechi sionist.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

7 mai 1952

Cine a condus Oficiul Judeţean Timişoara al Centralei evreilor din Timişoara?

Oficiul Judeţean Timişoara al Centralei evreilor a fost condus de av. Ligetti Samuil, av. Icfer Gheza şi av. Bail Conrad – decedaţi.

Cine a mai lucrat la Oficiul Judeţean Timişoara al Centralei?

La Oficiu au mai lucrat ca funcţionari următorii: Solomon Ladislau, Kruftail Gheza, Gal Ştefan, Kertesz Ladislau, Klein Klarman Adalbert şi Weiss Ludovic. Mai erau circa 2-3 funcţionari al căror nume nu îmi reamintesc.

Cine şi cum s-a hotărât ca av. Ligetti Samuil, av. Icfer Gheza şi Bail Conrad au cedat să preia conducerea Oficiului Judeţean Timişoara al Centralei evreilor?

Preşedintele Oficiului Judeţean Timişoara al Centralei Evreilor a fost delegat Ughei Samuil, această hotărâre a fost luată de fosta conducere a comunităţii evreilor din Timişoara împreună cu 10-15 evrei mai înstăriţi din Timişoara, Baily Conrad a fost numit de Centrala evreilor din Bucureşti iar Iofer Gheza a fost cooptat în conducerea Oficiului de către Ligetti Samuel.

https://biblioteca-digitala.ro

De cine a fost trimis să lucreze la Oficiul Județean Timișoara al Centralei Evreilor Weiss Ludovic?

Weiss Ludovic a fost recomandat lui Ligetti Samuel de către mine pentru a fi angajat ca funcționar. A fost angajat după noi insistențe dar fără salariu.

Cu ce scop ai trimis, pe Weiss Ludovic să lucreze la Oficiul Județean Timișoara al Centralei evreilor?

Am recomandat pe Weiss Ludovic să fie angajat ca funcționar al Oficiului Județean Timișoara al Centralei evreilor, cu scopul de a fi scutit de muncă obligatorie.

De ce tocmai pe Weiss Ludovic și nu altul ai recomandat?

Întrucât Weiss Ludovic era în acel timp un fost funcționar al organizației sioniste din Transilvania și pentru aceasta l-am recomandat lui Ligetti Samuel.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

8 mai 1952

Ce activitate sionistă ai depus după dizolvarea organizațiilor sioniste din anul 1942 până în anul 1944?

În timpul războiului mergeam de circa 8-10 ori pe an în București în chestiuni de afaceri și cu aceste ocazii am vizitat de mai multe ori pe Mișu Benvenisti și Cornel Iancu. Mai rar am vizitat pe Fischer Wilhelm. De asemenea, am vizitat și pe Zissu care mi-a comunicat că are autorizație de funcționare a Oficiului de Emigrare, și m-a însărcinat pe mine să mă ocup cu filiala Oficiului de Emigrare pentru Transilvania.

În cadrul filialei Oficiului de Emigrare sarcinile mele erau de a întocmi liste pentru cei ce urmau să plece în Palestina.

Eu, de asemenea, fixam sumele care să le dea cei ce plecau după starea socială a fiecăruia. Înainte de plecarea fiecărui vapor mi se comunica numărul disponibil de locuri pentru Transilvania. Pentru candidații din celelalte orașe din Transilvania am primit propunerea de la președinții secțiunii sioniste locale sau alți conducători sioniști.

De asemenea, am primit sarcina de la Zissu de a controla gestiunea bănească a fondurilor acordat de ei, evreilor ortodocși din Timișoara, pentru ajutorarea refugiaților evrei din Ungaria.

Am primit de la Itzkar Leon de mai multe ori sume de bani în total circa 3 milioane lei.

Această sumă nu a ajuns și atunci am primit de la Legație circa 1 milion lei, iar câteva sute de mii lei am colectat de la diferiți evrei. În această problemă am fost ajutat de Klein Amrand, Auscher Victor, Gellis Otto, Gendes Andrei și mai mult evrei ortodocși al căror nume nu îmi reamintesc.

Cine a mai avut cunoștință că ai primit bani de la București și ai ajutat refugiați evrei?

https://biblioteca-digitala.ro

În afară de cei menţionaţi mai sus a avut cunoştinţă că primesc diferite sume de bani de la organizaţia sionistă din Bucureşti pentru ajutorarea refugiaţilor evrei din Ungaria şi Weiss Ludovic.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

9 mai 1952

Cum a ţinut organizaţia sionistă din Transilvania legătura cu străinătatea?

Organizaţia sionistă din Transilvania, din anul 1937, de când am preluat eu conducerea ca preşedinte ţinea legătura cu străinătatea adică cu organizaţia sionistă mondială departamentul organizaţii, prin rapoarte periodice regulate. În afară de aceasta primeam diferite instrucţiuni, pentru executare şi după executare, raportam imediat.

Cine întocmea aceste referate, la ce interval se trimiteau şi ce cuprindeau aceste rapoarte?

Rapoartele erau întocmite de către secretarul general al organizaţiei sioniste şi erau trimise de 4-5 ori pe an mai des iarna când era activitate mai mare. Rapoartele erau întocmite după următoarele puncte. Activitatea executivei sioniste şi anume: vizite făcute în secţiuni locale; conferinţe ţinute; activitate culturală, ce se edita, aplanarea diferitelor litigii dintre diferite grupări sau secţiuni; despre activitatea secţiunilor ca: conferinţele ţinute, despre vizitele făcute în oraşele mici şi cursurile ebraice.

Cine întocmea rapoartele şi cum le expediaţi începând din 1939 până în 1942?

Între anii 1939-1941 rapoartele erau întocmite de către Löbel Ludovic iar între anii 1941-1942, Klein Armand şi erau trimise prin poştă.

În afară de rapoarte cum s-a mai ţinut legătura cu organizaţia sionistă mondială între anii 1939-1942?

În afară de rapoarte a mai venit la Timişoara la Conferinţa anuală a Organizaţiei sioniste din Transilvania care s-a ţinut la sfârşitul lunii decembrie 1939, dr. Schwartzbarth ca delegat al executivei organizaţiei mondiale.

Dacă nu aţi avut legături cu organizaţia sionistă mondială şi în alt mod?

Nu am avut alt mod în afară de rapoarte şi vizitele delegaţilor Organizaţiei sioniste mondiale nici un fel de legături.

Dacă în rapoarte nu aţi avut şi alte puncte la care răspundeaţi în afară de cele menţionate în prezentul proces-verbal?

În afară de punctele menţionate în prezentul proces-verbal nu mai erau nici un punct.

Cum aţi reluat legătura cu organizaţia sionistă mondială şi dacă între anii 1942-1944 aţi mai menţinut legătura?

Între anii 1941-1945 nu am mai avut nici un fel de legătură cu organizaţia sionistă mondială.

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1945 am înaintat organizaţiei sioniste mondiale un raport în care arătam că am reluat activitatea că începem cu reorganizarea organizaţiei sioniste Transilvănene.

Dacă, după 23 august 1944, Congresul Mondial Evreiesc v-a cerut anumite date în legătură cu pierderile suferite de populaţia evreiască din Transilvania?

Da am primit anumite formulare, care conţineau întrebări, despre pierderile suferite de fiecare familie în parte cu privire la pierderile economice şi de persoane. Aceste formulare au fost împărţite de către organizaţia sionistă fiecărei familie pentru a le completa.

Eu nu ştiu ce s-a făcut cu aceste formulare, cu acestea s-a ocupat Weiss Ludovic.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

10 mai 1952

Ce instructori palestinieni ai cunoscut de la reluarea activităţii din 1944?

În anul 1945 am cunoscut pe Averbuch Moshe în Bucureşti şi în anul 1947 în Timişoara pe numitul Mizrachi.

În ce împrejurări ai cunoscut şi ce ai discutat cu ei?

Pe Averbuch Moshe l-am cunoscut prin Maler Mauriciu în Bucureşti, fiindu-mi prezentat lui ca reprezentant al executivei sioniste din Transilvania. Cu această ocazie i-am comunicat că au rămas foarte puţini evrei, deci sunt foarte mari pierderi de vieţi omeneşti, iar în Ardealul de sud a rămas evreimea intactă. Că în prezent noi suntem în organizare. L-am întrebat dacă sunt posibilităţi de intrare în Palestina, iar el mi-a răspuns că este în pregătire o mare alia (emigrare) şi în general executiva sionistă mondială va forţa intrarea evreilor în masă în Palestina.

Pe numitul Mizrachi l-am cunoscut în anul 1946 la Basel, când am fost delegat la congresul sionist şi am tratat cu el despre reluarea activităţii a fondului Keren Kayemet.

În anul 1947 el a venit la Timişoara şi a ţinut o conferinţă arătând scopurile fondului şi realizările lui. Cu această ocazie nu l-am mai salutat, nu am discutat nimic.

Dacă după aceasta i-ai mai întâlnit?

După aceasta nu l-am mai întâlnit şi nici cu alţi instructori palestinieni nu mai m-am întâlnit.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

12 mai 1952

De câte ori ai venit în Bucureşti din anul 1948?

Din anul 1948 până la arestare am venit în Bucureşti de circa 17 ori.

Cu cine luai legătura când veneai în Bucureşti?

Din anul 1948 până la naţionalizare când veneam în Bucureşti mergeam la Oficiul Industrial al fabricii de var la centrala fabricii de ciment din Turda, la diferiţi clienţi de var şi îl vizitam şi pe Rosemberg Ştefan cu care eram asociat la o întreprindere de izolaţii care o aveam în Oradea şi Bucureşti.

După naţionalizare până în septembrie 1949, cât am mai avut prăvălia, am mers la centrala fabricii de ciment din Turda şi la Rosemberg Ştefan.

În anul 1950 am venit în Bucureşti şi am mers la Rosemberg Ştefan pentru a mă interesa de un serviciu şi cu această ocazie am mers de două ori la Legaţia Statului Israel pentru a vizita o fostă cunoscută Ella Gold care era funcţionară la Legaţie.

În anul 1951 am venit de cinci ori pentru a merge la controlul străinilor în audienţă, aceasta a fost de două ori în ianuarie, o dată în vară şi de două ori în luna noiembrie când am venit în vară nu am fost primit în audienţă. Şi cu aceste ocazii am fost în vizită la Rosemberg Ştefan şi de două ori am vorbit şi cu inginerul care era şeful său. Când am fost, în vară, am fost la Legaţie şi am vorbit cu Halevy Eliezer, prim consul al Legaţiei Statului Israel. Începând din ianuarie 1950 de fiecare dată l-a vizitat şi fiica mea Margareta Kinsky.

Arată precis de câte ori ai fost în această perioadă la Legaţia Statului Israel?

Am vizitat Legaţia Statului Israel de trei ori. De două ori în anul 1950 şi o dată în anul 1951.

Cu cine ai luat legătura de fiecare dată?

La prima vizită am luat legătura cu Ella Gold care mi-a prezentat pe soţul ei. La a doua vizită tot cu Ella Gold care mi-a prezentat pe ministrul de atunci Überall, a treia vizită am luat legătura cu prim consul Halevy.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

13 mai 1952

Ce ai discutat la fiecare vizită cu Gold Ella, Überall şi Halevy Eliezer?

La prima vizită am luat legătura cu Ella Gold, căci încă din Timişoara o verişoară de-a mea – în prezent în Israel – mi-a comunicat că Gold este funcţionară la Legaţie şi i-a scris ei că dacă cineva din noi merge la Bucureşti s-o viziteze. Când am intrat la ea am fost primit cu căldură. Am discutat cu ea despre marele succes ale armatei israeliene, despre greutăţile economice, financiare şi despre greutăţile făcute de englezi care au distrus

https://biblioteca-digitala.ro

întreaga arhivă a statului. Mi-a vorbit şi despre vechi prieteni cu aceeaşi ocazie mi-a prezentat şi pe soţul ei, pe care eu nu îl cunoşteam.

La a doua vizită am predat lui Ella Gold invitaţia de a ne vizita la Timişoara.

Gold a promis că va veni însă având dificultăţi nu a venit. Cu această ocazie mi-a arătat o hartă cu noile frontiere ale Israelului în urma războiului cu arabi. În timpul cât am intrat la Ella Gold ea scria, a greşit şi a rupt ceea ce scria şi a scris pe altă hârtie care a pus-o bine, şi pe cea ruptă a ars-o. Întrebând-o de ce face asta ea mi-a spus că nu se ştie dacă nu este cineva care citeşte cele lăsate în coşul de hârtie.

Cu această ocazie Ella, m-a prezentat Ministrului Israelului de atunci Uberal, care m-a primit pentru câteva minute. I-am spus că sunt un fost conducător sionist, iar el m-a întrebat ce mai caut aici, i-am răspuns că am deja înaintate actele pentru paşapost. El spune că numai acum? Dar eu I-am răspuns că în 1941 când ceilalţi au plecat trebuia să rîmână cineva aici din conducere. El din nou întreba de ce nu am plecat mai înainte sau după 1941? La acestea eu nu am mai putut răspunde. La plecare mi-a dat mâna şi mi-a spus că speră că în curând voi primi paşaport.

A treia vizită am făcut-o în vara anului 1951 când am mers la Legaţia Statului Israel pentru a cere ajutor. Cu această ocazie am găsit acolo pe prim consul Halevy Eliezer. L-am rugat să-mi ajute la procurarea unui paşaport. El mi-a răspuns că nu are nici o posibilitate întrucât paşapoartele le eliberează Guvernul Român şi Legaţia nu are nici o influenţă. Dar ştiu – am spus eu – că la tratativele comerciale sunt posibilităţi. De exemplu la Legaţia Statului Israel din Budapesta au reuşit să obţină un număr de paşapoarte, aşa că conducătorii sionişti au plecat. Eu am spus lui Halevy că am văzut în prăvălii portocale, lame de ras şi medicamente din Israel, iar Halevy a arătat că acest export era în interesul Israelului şi nu a fost posibil să se pună condiţii. A promis însă că nu va neglija şi la momentul potrivit va încerca a interveni în chestiunea aceasta.

Am comunicat lui Halevy că probabil am eu posibilitatea de a urgenta scoaterea paşaportului meu, dar acesta costă bani şi de altfel sunt complet fără bani acuma. Am cerut un ajutor şi am spus că merit acest ajutor întrucât am lucrat aşa de mult timp pentru organizaţia sionistă şi donaţiile mele întrec cu mult suma cerută de mine adică suma de 250.000 lei.

Halevy a fost destul de rezervat, însă eu am insistat şi am spus că în Israel eu şi familia mea vom putea restitui suma.

De altfel, dacă vreau să emigrez în Israel, la cine să mă adresez dacă nu la Legaţie?

Până la urmă mi-a promis că se va gândi la aceasta. Nu am insistat mai mult ca să nu fiu refuzat categoric şi am plecat.

Cu această ocazie pe Ella Gold nu am mai găsit-o acolo, ea plecase între timp înapoi în Statul Israel.

De unde era originară Ella Gold şi cum ai cunoscut-o?

Ella Gold era originară din Bucureşti, plecată în Israel încă înainte de război. Am cunoscut-o prin anul 1938 la un ceai dat pentru organizaţia sionistă. După aceasta am mai întâlnit-o la un alt ceai pe la începutul anului 1939.

În primul răspuns arăţi că verişoara este prietenă bună cu Ella Gold, dacă ea era la Timişoara şi Ella Gold la Bucureşti, cum puteau fi prietene bune?

S-au cunoscut în organizaţia femeilor sioniste şi din această activitate au rămas prietene.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot în primul răspuns arăţi că ea nu a răspuns la invitaţie şi nu a venit la Timişoara şi că nici la Legaţie nu ai mai fost, atunci de unde ştii că ea a avut dificultăţi şi de aceea nu a venit?

Ştiu că a avut dificultăţi şi de aceea nu a putut răspunde la invitaţie, de la verişoara mea, care a menţinut corespondenţă cu Ella Gold şi aceasta în scris căci nu poate veni căci are dificultăţi.

De ce te-a prezenta ministrului Statului Israel, Ella Gold?

Ella Gold m-a prezentat ministrului Überall întrucât a vrut să fie amabilă cu mine.

Cu ce scop ai vrut să cunoşti pe ministrul Überall?

Nu am avut un scop special, dar întrucât am fost în Legaţie am fost bucuros că pot să fac cunoştinţă unui diplomat israelian.

Dacă ai mers la Überall fără nici un scop cum se face că ai fost primit la el? Doar arăţi într-un alt proces verbal că el nu primea pe oricine şi că la diplomaţi se intră greu?

Am fost primit întrucât am fost introdus de o funcţionară a legaţiei şi pentru că eram o persoană bine cunoscută în cadrul organizaţiei sioniste din R.P.R.

Dacă cu Ella Gold nu ai discutat şi despre situaţia sioniştilor din ţară şi în general despre situaţia din R.P.R.?

Nu am discutat nimic cu Ella Gold despre situaţia sioniştilor din ţară sau despre situaţia internă.

Cum se face că nu ai discutat cu ea aceste lucruri pentru faptul că ea era originară din ţară şi mai avea cunoştinţe?

Despre situaţia sioniştilor din Timişoara nu era nimic de comunicat şi situaţia sioniştilor din Bucureşti nu o cunoşteam. Şi nici Ella Gold nu m-a întrebat, dacă ea mă întreba eu i-aş fi comunicat.

Ce funcţionari ai mai cunoscut de la Legaţie?

Nu am cunoscut nici un funcţionar de la Legaţia Statului Israel.

Erau la Legaţie doi sau trei funcţionari evrei din România originari din Timişoara. Cum se face că nu i-ai cunoscut?

Ştiu că este funcţionar la Legaţia Fleischer Ezra, un tânăr din Timişoara, al cărui tată îl cunoşteam bine întrucât eu am fost preşedintele comitetului şcolar înainte de război iar el era directorul şcolii primare evreieşti, de alţi timişoreni nu ştiu să fie funcţionari la Legaţie. Şi despre Fleischer Ezra am aflat de la o femeie în piaţă în Timişoara prin luna februarie 1952. Atunci când eu am fost la Legaţie nu ştiam că el era funcţionar la Legaţie.

Într-un proces verbal arăţi că în anul 1951 ai venit în Bucureşti circa de 6 ori cum se face că arăţi că ai vizitat Legaţia numai o singură dată ştiind că ai acolo o cunoştinţă cum era Ella Gold sau ministrul Überall?

Ştiam că trebuia în câteva luni să se reîntoarcă în Israel, acesta la ultima vizită în anul 1950 făcută la Ella Gold şi nu am avut pentru ce să mă duc la Legaţie.

Atunci pentru ce ai fost de două ori în 1950?

Întrucât ştiam că o să găsesc pe Ella Gold, o veche cunoştinţă.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

19 mai 1952

Ce funcţie ai avut dumneata în cadrul organizaţiei sioniste?

Din anul 1932 până în anul 1935 am fost administratorul ziarului sionist „Uj Kor". Din anul 1936 şi până în anul 1938 am fost Preşedintele Comisiei de Emigrare pentru Transilvania. Tot în acest timp de la 1937-1938 am înlocuit preşedintele Organizaţiei Sioniste, care a fost bolnav. Din anul 1938, am fost ales ca preşedinte al Organizaţiei Sioniste din Transilvania. Am deţinut această funcţie, afară de timpul dizolvării Organizaţiei Sioniste, 1942-1944, până la sfârşitul anului 1946, când m-am retras.

De când şi până când ai deţinut funcţia de preşedinte al Organizaţiei Sioniste?

Am deţinut funcţia de preşedinte al Organizaţiei Sioniste de fapt din anul 1937, ales din anul 1938 şi până în 1942, întreruperea între anii 1942-194.. 23 august, până în anul 1946.

Ce activitate sionistă ai desfăşurat în timpul războiului antisovietic?

În timpul celui de-al II-lea război am menţinut legătura cu Mişu Benvenisti, care m-a informat despre un ordin al mareşalului Antonescu, conform căruia toţi evreii din cele patru judeţe apusene ale ţării, să fie deportaţi în Transnistria. Asta s-a întâmplat în vara anului 1942. Am înştiinţat pe doctorul Ligetti, preşedinte al Oficiului Judeţean din Timişoara al Centralei Evreilor ca să vină imediat la Bucureşti pentru a interveni în această chestiune. Ligetti a venit la Bucureşti – unde eu eram mai dinainte – şi am mers împreună la doctorul Gingold pentru a ne informa. Gingold ne-a spus că nu există nici un ordin în această privinţă. După aceasta Ligetti a fost supărat pe mine, iar eu am mers la Bucureşti mi-a povestit încă o dată cum a aflat despre acest ordin. El, Benvenisti, era chemat împreună cu doctorul Gingold la Radu Lecca şi era în cameră la Lecca, atunci când un funcţionar a venit cu ordinul şi i l-a dat lui Lecca, povestindu-i despre ce-i vorba. După plecarea funcţionarului Lecca a observat că cei doi evrei au aflat cele spuse în ordin. El, Lecca, a luat cuvântul de onoare al celor doi că nu va povesti nimănui până când ordinul nu va apare oficial.

După aceasta m-am întors la Ligetti şi i-am povestit cele ce mi-a spus Benvenisti. El a ezitat şi pentru a ne convinge despre această stare a situaţiei, am hotărât împreună cu Ligetti ca să mergem în audienţă la Maniu.

Maniu ne-a primit şi ne-a confirmat existenţa ordinului. Ne-a spus că nu are nici o posibilitate de a ne ajuta, iar Ligetti a reuşit ca să obţină de la Maniu, că el va lua legătura cu politicienii ardeleni pentru a crea o psihoză contra ordinului dat de Antonescu. Ligetti a preluat conducerea acţiunii singur, iar eu am plecat acasă.

Ligetti mi-a povestit ulterior că a reuşit a ajunge în audienţă la Piky Vasiliu care i-a confirmat existenţa ordinului şi i-a spus că el nu-l poate schimba, însă va întârzia executarea ordinului până la iarnă, iar iarna nu se fac deportări şi până în primăvară avem timp.

Între timp, trupele sovietice au dat lovitura de la Stalingrad, aşa că în primăvara 1943 nu mai era vorba de deportări. Ligetti a avut tratative cu intermediari în această chestiune pentru a-i da bani lui Piky Vasiliu ca să nu execute ordinul, însă mi-a spus Ligetti, că înainte de plecare din audienţă de la Piky Vasiliu, acesta l-a făcut atent ca să nu

https://biblioteca-digitala.ro

trateze cu nimeni, şi nici să-i dea bani cuiva, contrariu el se va retrage şi va lăsa curs executării ordinului. Piky Vasiliu i-a spus lui Ligetti trebuie să fie ţinut secret pentru a nu afla nemţii.

În vara anului 1943, Benvenisti mi-a povestit despre A.L. Zissu, care e un vechi sionist, care timp de 20 de ani nu a activat şi acum vrea să activeze din nou şi vrea să preia conducerea sioniştilor din România. Benvenisti era la început contra lor, mai târziu a predat conducerea lui Zissu.

Benvenisti a mers cu mine la Zissu şi m-a prezentat. Zissu mi-a povestit că a început tratative cu Guvernul, îndeosebi cu Ica Antonescu ca să permită emigrarea evreilor din România în Palestina. În primăvara anului 1944 mi-a comunicat Zissu că a primit autorizaţie de emigrare. Organizaţia sionistă fiind dizolvată au primit autorizaţie pe numele Oficiului de Emigrare. Pentru Ardealul de sud Zissu m-a însărcinat pe mine de a reprezenta Oficiul de Emigrare. El mi-a procurat şi pe numele meu o astfel de autorizaţie. În vara 1944 a început emigrarea cu mici vase, sarcina mea fiind de a propune candidaţi pentru emigrare din Ardealul de sud, de asemenea, şi taxa ce trebuie s-o cer fiecărui emigrant.

Numărul emigranţilor de fiecare vas din Ardealul de sud şi taxa totală era fixată de Benvenisti, la Oficiul de Emigrare.

În vara anului 1944, aprilie-mai, a început deportarea evreilor din Ungaria. Unii evrei au reuşit să fugă peste graniţă în România, aşa că un grup de evrei din Arad şi Timişoara s-a ocupat cu ajutorarea acestora şi au organizat trecerea în România. Lucrul acesta, precum locuirea şi adăpostirea refugiaţilor a costat mulţi bani, îndeosebi că din mai 1944 au sosit zilnic aproape noi refugiaţi.

Ei s-au adresat sioniştilor din Bucureşti pentru a primi ajutor. O dată venind acasă din Bucureşti mi s-a spus că un delegat al bucureştenilor a fost în Timişoara aducând bani pentru cei refugiaţi, cu condiţia ca eu să controlez cheltuielile. Succesiv am primit în total 2.500.000 până la 3.000.000 din Bucureşti de la Itzkar Leon la care am fost trimis de Zissu.

Afară de aceasta a dat şi Oficiul Judeţean din Timişoara al Centralei Evreilor cam un milion lei şi câteva sute de mii de lei au donat particularii din Timişoara.

În această acţiune am fost ajutat de Chendes Andrei, iar Ghelis Otto ştia pentru că el a făcut mai mult ca mine în această privinţă, ascunzând şi la el acasă oameni refugiaţi. Chendes Andrei a fost ataşat cred comercial la Praga sau Viena, la Legaţia R.P.R., Ghelis Otto este funcţionar la Bucureşti.

Ce alte funcţii ai avut în timpul războiului antisovietic?

Nu am avut alte funcţii în timpul războiului antisovietic.

Dumneata ai făcut parte din Comunitatea Evreilor şi ce funcţie ai avut în cadrul comunităţii în timpul celui de-al II-lea război mondial?

N-am avut nici o funcţie în cadrul Comunităţii şi nici nu am făcut parte din comunitate.

Vi s-a propus vreodată să faceţi parte din comunitate?

Da.

Când şi de către cine?

În toamna anului 1942 sau primăvara anului 1943, când sau văzut că comunităţile din Timişoara care au fost contopite în chestiunea ritului trebuie si aibă conducere separată, Ligetti, preşedintele Oficiului Judeţean din Timişoara al Centralei Evreilor, mi-a oferit postul de preşedinte al Comunităţii ortodoxe. Fiind vorba de chestiuni pur religioase şi după

https://biblioteca-digitala.ro

ce m-am consultat cu cei doi rabini Soter şi Estihas (Scuck) am acceptat, însă doctorul Gingold, preşedintele Centralei Evreilor din România nu a dat consimţământul în numirea mea, aşa că în locul meu a fost numit doctorul Kalman.

Funcţionarii sionişti au făcut parte din Comunitate sau Centrala Evreilor?

Da. Au făcut parte.

Cine a făcut parte?

Au făcut parte ca funcţionari ai Oficiului Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara Klein Armand şi Weiss Ludovic.

Cum au intrat cei doi în Centrala Evreilor?

Eu am intervenit ca ei să fie acceptaţi.

Când ai intervenit şi la cine?

În primăvara anului 1942 la doctorul Ligetti.

Ce ai discutat cu Ligetti cu această ocazie?

I-am spus lui Ligetti că întrucât din toate categoriile sociale de evrei fac parte din Oficiul Judeţean din Timişoara al Centralei Evreilor găsesc natural ca şi de la noi de la sionişti să fie cineva acolo. Deodată Ligetti a ezitat ca să dea consimţământul iar ca o a doua întrevedere Ligetti a acceptat ca cei doi sionişti să facă parte din Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor.

Cei doi au consimţit să facă parte din Oficiul Judeţean al Centralei?

Da, au consimţit ştiind rolul ce-l aveau de îndeplinit acolo.

Ce rol aveau ei de îndeplinit?

De a micşora sau întârzia măsurile luate de guvern contra evreilor.

Au întreprins vreo acţiune în această perioadă?

Da.

Ce anume au întreprins?

Au strâns de la rudele deportaţilor şi alţi evrei bani, alimente şi îmbrăcăminte, cerând şi de la Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor bani pentru a-i trimite în Transnistria.

Eu am informat pe cei doi despre acţiunea lor şi am intervenit la Ligetti şi Ligetti a aprobat o anumită donaţie lunară pentru transnistreni.

Ce funcţie aveau cei doi în cadrul Centralei Evreilor?

Au lucrat la Arhiva Oficiului Judeţean din Timişoara al Centralei Evreilor.

Ce era Centrala Evreilor?

Centrala Evreilor era un organ pentru jefuirea şi nimicirea evreilor.

Cum şi-a exercitat Centrala această funcţie?

La nimicire, la deportarea din Bucovina şi Basarabia, la jefuire, că a cerut sub diferite motive mari sume de bani, sub diferite motive şi anume: încontinuu pentru carnete de scutire, încontinuu pentru împrumutul reîntregirii şi pentru palatul invalizilor.

Care a fost aportul dumitale la aceste acţiuni ale Centralei?

Contribuţia anuală stabilită de către Oficiul Judeţean pentru fiecare evreu în parte.

https://biblioteca-digitala.ro

Carnetele de scutire, prima dată când Ligetti s-a întors din Bucureşti cu carnete de scutire, m-a însărcinat ca să tratez cu oamenii. Prima zi când am început lucrul, am auzit că şi Ligetti tratează cu aceiaşi oameni, aşa că am dat lucrul înapoi.

Ligetti a convocat conducerea comunităţii împreună cu 15-20 oameni de afară printre care am fost chemat şi eu, şi a comunicat că a venit adresă din Bucureşti, cerând sume enorme la împrumut cât şi la palatul invalizilor. A întrebat pe cei prezenţi ce-i de făcut. Cei prezenţi au însărcinat pe Ligetti ca să trateze a micşora cât se poate suma, care s-a reuşit.

Dumneata arăţi că Centrala Evreilor era un organ de jefuirea şi nimicirea evreilor. Ce fel de organ mai era?

Centrala Evreilor mai era şi un organ fascist sub conducerea guvernului antonescian – fascist.

În răspunsul dat mai sus, d-ta arăţi că găseşti natural ca în Centrala Evreilor să fie şi sionişti. În alt răspuns dumneata arăţi că Centrala era un organ de nimicire, de jefuire a evreilor şi un organ fascist – antonescian. Atunci cum explici dumneata faptul că găseşti natural ca sioniştii să participe la un organ fascist de nimicire şi jefuire al evreilor?

Acum după Auschwitz, am văzut că era o greşeală de a trimite acolo, în Centrală, a evreilor sionişti.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

22 mai 1952

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Mişu Benvenisti?

L-am cunoscut pe Mişu Benvenisti înainte de război. Îmi reamintesc că eram invitat la o şedinţă a executivei sioniste în Bucureşti, sub preşedinţia rabinului Niemirower şi Benvenisti era acolo.

După această dată ai vizitat pe Mişu Benvenisti până la terminarea războiului?

Da. L-am vizitat.

De câte ori l-ai vizitat pe Mişu Benvenisti?

Am vizitat pe Mişu Benvenisti de câteva ori în anul 1941, în 1940 l-am întâlnit la Bucureşti, cu ocazia formării Consiliului Superior Sionist din România, al căror preşedinte Benvenisti a fost ales. În anul 1942-1943, în fiecare an de 4-5 ori. În 1944, o dată sau de două ori.

Redă amănunţit ce ai discutat cu Mişu Benvenisti cu ocazia vizitelor pe care i le-ai făcut?

Înainte de a vorbi în anul 1939, la conferinţa anuală a organizaţiei sioniste din Transilvania, ţinută la Timişoara la sfârşitul lui decembrie 1939, în unele organizaţii sioniste din vechiul regat, avocatul Mizrachi, un membru al Executivei bucureştene, a luat parte la invitaţia noastră de a participa la conferinţă şi a propus ca să creăm o organizaţie

https://biblioteca-digitala.ro

unică sionistă în întreaga țară pentru a putea lupta contra antisemitismului ce se întărea mereu. Conferința nu a acceptat propunerea lui Mizrachi, fiindcă era un alt plan la ordinea zilei conferinței care a și fost votat, în sensul că s-a format o a doua conducere sub numele „Sfatul Vieții Publice" cu sediul la Cluj și care conducere va reprezenta organizația sionistă din Transilvania față de autoritățile române. După cedarea Ardealului de Nord, am luat parte la o ședință a executivei în București unde mi s-a pus din nou propunerea de contopire. Revăzând cea mai mare parte a aderenților fiind trecuți în Ardealul de Nord, am acceptat cu condițiile:

a) Trebuie să fim informați de toate lucrurile însemnate anticipat și nu cu urgențe. Chestiuni urgente și sau de mai mică importanță, să fim anunțați de la caz la caz ulterior;

b) Să luăm parte ca membrii la executarea Consiliului Superior ce de altfel organizația sionistă de Transilvania își va menține autoritatea față de conducerea mondială.

Cele cerute de noi au fost acceptate și Benvenisti a fost ales ca președinte al Consiliului Superior Sionist din România.

În anul 1941, după rebeliune am aflat de la Benvenisti că Legația engleză părăsește România și nu va fi nimeni care să dea viza pentru intrarea în Palestina.

Totodată mi s-a comunicat că s-au întreprins demersuri pentru a obține o anumită cantitate mai mare de vize pentru intrare în Palestina. Am venit la București, la Benvenisti care mi-a comunicat că nu a reușit a obține o cantitate mai mare de vize, însă s-au acordat vize de intrare pentru conducătorii sioniști. Noi timișorenii am obținut cam 15 vize. După aceasta s-a ținut o ședință a Executivei Consiliului Superior fiindcă mulți din conducători au hotărât să plece. Aceasta s-a reproșat, că toți conducătorii vor să plece și sioniștii rămân fără conducători. La aceasta s-a hotărât ca Benvenisti din București și eu din Timișoara trebuie să rămânem. Noi doi am acceptat aceasta.

În anul 1942, am avut autorizații de călătorie pe C.F.R. așa că în iarna anului 1942 am vizitat pe Benvenisti care mi-a comunicat nervos că a fost chemat la Radu Lecca, unde a aflat că vor fi luați ostatici dintre evrei și dacă un evreu undeva comite ceva, contra interesele Statului, unul sau mai mulți ostatici vor fi împușcați.

Benvenisti era unul dintre acești ostatici. După o zi sau două am aflat de la Benvenisti că Guvernul a renunțat la planul acesta. În primăvara anului 1942, am venit la București în legătură cu un denunț contra mea făcut la mareșalul Antonescu de un magistrat din Timișoara, Iovanovici precum, că, cu ocazia cedării Ardealului de nord către Ungaria, în clubul evreiesc ce era un club sionist, s-a manifestat în bucurie această chestiune printre vizitatorii clubului. Am povestit lui Benvenisti toată chestiunea, și planul meu de a merge în legătură cu această chestiune la Gingold.

Benvenisti mi-a spus că-i singurul lucru ce pot să-l fac. După vizita ce am făcut-o la Gingold m-am întâlnit cu Benvenisti și i-am povestit că am căzut de acord cu Gingold că va propune lui Lecca, ca să trimită la Timișoara la Chestura Poliției chestiunea pentru cercetare.

În vara 1942, am aflat de la Benvenisti de un ordin al Mareșalului pentru a deporta evreii din cele 4 județe Ardelene și anume: Timiș-Torontal, Arad, Bihor și Turda. Despre acest lucru am relatat într-o declarație anterioară.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

22 mai 1952

În procesul-verbal din 19 mai 1952, dumneata arăţi că ai intervenit la Ligetti la Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor, pentru a aproba o anumită donaţie lunară pentru transnistreni. De unde avea Ligetti aceşti bani?

Aceşti bani erau adunaţi de la populaţia evreiască din Timişoara, fiind impuşi de centrală.

Ce făcea Centrala cu banii ce-i strângea de la populaţie prin impuneri?

Banii ce-i strângea Oficiul Judeţean al Centralei îi folosea o parte pentru Centrală prin Bucureşti, o parte pentru detaşamente şi alte scopuri de ajutoare şi pentru funcţionarii administrativi şi întreţineri.

De unde primea Oficiul Central Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara dispoziţii pentru repartizarea sumelor de bani?

În parte primea dispoziţii de la Centrală pentru sumele cerute de ei, iar despre restul a hotărât Oficiul Timişoara.

Ce făcea Oficiul cu restul de bani ce nu-i cerea Centrala?

A folosit pentru ajutoare şi întreţinerea administraţiei.

Pentru a cui ajutorare a folosit Oficiul banii?

Pentru detaşamente, pentru săraci, şcoli, pentru transnistreni şi pentru evreii refugiaţi din Ungaria.

Ce sume de bani ştii dumneata că a dat Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor pentru detaşamente, pentru săraci, pentru transnistreni şi pentru refugiaţii din Ungaria?

Pentru detaşamente şi săraci nu sunt informat, pentru transnistreni câteva sute de mii lunar în decurs de câteva luni, pentru refugiaţi a dat o sumă de un milion. Pentru transnistreni a dat în 1943, pentru refugiaţii din Ungaria în 1944.

Cum a trimis Oficiul Centralei din Timişoara bani în Transnistria?

Radu Lecca a aprobat trimiterea ajutorării în mod oficial către Transnistria a evreilor deportaţi cu geamuri, îmbrăcăminte. Detalii nu ştiu. Nu-mi e cunoscut ca Oficiul Centralei Evreilor din Timişoara să fi trimis bani în numerar către Transnistria.

Cum a dat Oficiu bani pentru refugiaţi şi cui?

A venit o delegaţie de la Arad, în 1944, vara, la Timişoara, la mine, ca să intervin la Ligetti pentru a le da o sumă de bani pentru refugiaţii evrei din Ungaria motivând că la Arad sosesc evrei în număr incomparabil mai mult decât la Timişoara, şi n-ar fi just ca sarcinile la această operă de ajutorare, să fie pusă la Oradea în măsuri cu mult mai mari decât la Timişoara.

Am intervenit la Ligetti şi după cum am auzit de la conducătorul operei de ajutorare din Timişoara a refugiaţilor, Sonbrum, că Ligetti a dat un milion de lei orădenilor.

Cum consideri dumneata activitatea Oficiului Centralei Evreilor din Timişoara?

Consider activitatea Oficiului Centralei Evreilor din Timişoara în folosul poporului evreu.

https://biblioteca-digitala.ro

Cum s-a manifestat această activitate a Oficiului în folosul poporului evreu?

A executat ordinele primite de la Centrală din Bucureşti numai în măsură de absolută necesitate, reuşind a primi uşurări, în afară de aceasta a condus o operă de ajutorare cum am arătat mai înainte.

Ce ştii dumneata despre măsurile luate de Oficiu pentru uşurarea poporului evreu?

Reuşita lui Ligetti a amâna ordinul de deportare din 1942 şi micşorarea sumelor cerute de Bucureşti de la evreii din Timişoara.

Care a fost factorul determinant ce a făcut ca ordinul de deportare să nu fie executat?

Factorul determinant a fost înaintarea armatei sovietice.

La întrebarea, cui a dat Oficiul bani pentru ajutorare, dumneata ai spus că la detaşamente de evrei şi săracii din Timişoara. La întrebarea de unde ştii că a dat oficiul bani la detaşamente şi evreii săraci ai spus că nu eşti informat? Cum consideri dumneata această contrazicere flagrantă între cele două propuneri? Ce te face pe dumneata să spui lucruri de care habar nu ai?

Am comunicat numai fapte şi nu cifre.

Din răspunsurile dumitale rezultă că crearea Centralei Evreilor era o necesitate?

Centrala a fost formată contra evreilor.

Dar sucursalele sale judeţene, pentru ce au fost create?

Tot pentru acelaşi scop.

Ce sunt după dumneata ordine de absolută necesitate executate?

A nu se opune în mod categoric, fiindcă asta ar fi periclitat evreimea, însă a încercat micşorarea sarcinilor şi a îndeplinit ordinele dacă era posibil numai în parte.

Ce urmărea Centrala prin aceste ordine date?

Jefuirea evreilor.

Ce urmărea sucursalele sale prin executarea ordinelor?

Să cumpere o relativă linişte şi siguranţă pentru evreimea din Timişoara.

(ss) Reiter
Carol

Proces-verbal de interogatoriu

23 mai 1952

Redă amănunţit în continuare tot ce ai mai discutat cu Mişu Benvenisti.

Cu ocazia unei vizite făcută lui Mişu Benvenisti în 1943, mi-a povestit că cu toate că organizaţia sionistă e dizolvată, precum şi punctele de reeducare, el a reuşit a menţine una sau două puncte de reeducare (Hascala), întrucât a primit pentru un număr de tineri, carnete de scutire de detaşamente. Aceşti tineri au lucrat într-o cărămidărie şi nu numai că lucru nu

https://biblioteca-digitala.ro

era aşa greu cum era în detaşament, au învăţat şi o meserie. Cum îmi aduc aminte, cărămidăria aceasta era proprietatea lui Radu Lecca sau Mihai Antonescu. La o altă vizită mi-a povestit de un vechi sionist, numit Zissu care însă de 20 de ani nu a activat. Acum vrea să activeze din nou, însă vrea să preia conducerea sioniştilor din România. Benvenisti a văzut bine că Zissu vrea să activeze din nou, însă n-a vrut, să predea conducerea. Vara sau toamna anului 1943, Benvenisti mi-a spus că totuşi a predat conducerea lui Zissu. M-a prezentat lui Zissu, care mi-a povestit că începe tratativele cu guvernul pentru a primi aprobare de emigrare a unui număr de evrei la Palestina.

Benvenisti fiind la începutul anului 1944 arestat, aşa că mult timp nu l-am văzut. Ulterior, odată mi-a povestit şi reamintit că curierul cu care a trimis şi la mine la Timişoara era un spion al Gestapoului, cu toate că a avut scrisori de recomandare de la conducătorii noştri din Palestina.

Scrisorile pe care el le-a trimis prin spionul acesta şi răspunsurile, au fost fotografiate la Ambasada Germană şi în urma acestui lucru a fost arestat.

Ce ai discutat cu Mişu Benvenisti după 23 august 1944?

După 23 august 1944 nu am mai discutat cu Mişu Benvenisti.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

2 iunie 1952

Ce politică ai făcut dumneata înainte de 23 august?

Am făcut politică sionistă.

Când ai început dumneata pentru prima dată activitatea sionistă?

Am început activitatea mea sionistă din anul 1923, când m-am înscris în organizaţia sionistă.

În care grupare sionistă ai început să activezi?

La început în Transilvania nu erau grupări ci numai secţiuni locale. Eu m-am înscris în secţiunea locală Timişoara. Mai târziu cei religioşi s-au supărat şi au format gruparea sionistă denumită „Mizrachi". După aceasta s-au organizat două grupări de stânga: „Haşomer Haţair" şi Ichud cei care nu au intrat în nici una din cele organizaţii au rămas pe loc şi s-a numit gruparea Clal. Eu am activat în gruparea sionistă Clal.

Care a fost calitatea dumitale în aceste organizaţii şi în ce a constat activitatea practică ce ai desfăşurat-o la început?

Din anul 1923 şi până în anul 1932 am fost numai ca simplu membru, din anul 1932 am preluat administraţia ziarului sionist „Uj Kor" în anul 1936 am fost ales ca preşedinte al comitetului de emigrare, denumită comisia Palestiniană, şi în calitatea aceasta am luat parte la Executiva de conducere a organizaţiei sioniste din Transilvania. În anul 1937, preşedintele organizaţiei s-a îmbolnăvit iar eu am fost însărcinat de al înlocui. După moartea lui în anul 1938 am fost ales ca preşedinte al organizaţiei.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca administrator al ziarului sionist, am căutat a menţine echilibrul financiar al ziarului.

Ca preşedinte al Comitetului de Emigrare, am condus şedinţele comitetului şi la aceste şedinţe am repartizat anual circa 30-40 certificate de emigrare în Palestina.

Ca preşedinte al organizaţiei sioniste din Transilvania, aveam sarcina de a coordona activitatea diferitelor părţi autonome, a menţine contactul cu secţiunile locale, a desfăşura activitatea culturală, a edita cărţi şi broşuri sioniste, a rezolva legile dintre diferite părţi ale organizaţiei şi a raporta periodic despre activitatea organizaţiei sioniste din Transilvania, către Organizaţia Sionistă Mondială, Departamentul de organizare cu sediul în Ierusalim.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

2 iunie 1952

Mai sus ai arătat că eşti sionist încă din anul 1923. Arată anchetei din ce grupare politică ai făcut parte şi în ce împrejurări ai intrat în gruparea sionistă?

Între anii 1923-1924, am activat în secţia sionistă locală din Timişoara, fiind atras în această grupare de un vechi prieten al meu Vermes Ernest, preşedinte al organizaţiei sioniste locale din Timişoara. Din 1934, m-am înscris şi am activat în gruparea „Clal" sionistă. De asemenea, am activat în Executiva Sionistă din Timişoara.

Arată anchetei ce funcţii ai avut în grupările sioniste din care ai făcut parte?

În anul 1932, am devenit administrator al gazetei sioniste „Uj Kor" (Timpuri Noi) din Timişoara, funcţie ce am deţinut-o până în anul 1936.

Din anul 1936 şi până în anul 1938, am fost membru în Executiva Sionistă de sub conducerea lui Vermes Ernest (care a decedat în anul 1938) după moartea sa am fost ales preşedinte al Executivei Sioniste din Transilvania, funcţie ce am deţinut-o până în anul 1946, când în locul meu a devenit preşedinte Hupert Filip, (fugit din ţară în Palestina în anul 1948) cu ajutorul unui instructor Palestinian, cu numele de Solomon, venit în ţară cu misiunea de a organiza trecerile frauduloase de frontieră pentru conducătorii sionişti.

Cine a mai făcut parte din conducerea organizaţiei sioniste condusă de d-ta?

Din Executiva Sionistă condusă de mine au făcut parte dr. Weiss Artur, avocat plecat în Israel, dr. Brischer Ezechiel, medic plecat din ţară, Fried Maximilian, ziarist plecat în Israel, Eppler Iacob, plecat din ţară, Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Feuerstein Otto, Taub Avram, plecaţi din ţară, Auscher Victor, Grumberg Iosif, decedaţi, dr. Nobel Alexandru, Noschwitz Ştefan, Kuhn Ştefan, Auscher Ernest aflaţi în ţară, precum şi Weiss Ludovic, Fried Leon şi alţii, aceştia fiind funcţionari salariaţi ai Executivei Sioniste din Transilvania. Ca preşedinte al Executivei din Transilvania am avut legături directe cu Agenţia Evreiască din Ierusalim între anii 1938-1941. Din anul 1941 şi până la 23 august 1944, am avut legături cu Executiva Sionistă din Bucureşti, prin Fischer Wilhelm, Benvenisti Mişu şi mai târziu prin A.L. Zissu, Itzkar Leon şi dr. Entzer Directorul Oficiului de Emigrări.

https://biblioteca-digitala.ro

Menţionez că legătura cu Agenţia Evreiască din Ierusalim a constat din rapoarte informative despre activitatea organizaţiei sioniste din punct de vedere organizatoric, trimise periodic prin poştă.

În ceea ce priveşte legăturile mele cu Executiva Sionistă din Bucureşti, condusă de Benvenisti Mişu şi mai târziu de A.L. Zissu a constat din legături personale prin deplasările mele la Bucureşti prin rapoarte scrise trimise printr-un colaborator al meu Auscher Victor. De asemenea, cu A.L. Zissu am ţinut legătura tot personal prin deplasările mele la Bucureşti.

Ancheta îţi cere să arăţi în ce împrejurări ţi-ai început colaborarea pe linie sionistă cu Executiva sionistă condusă de Benvenisti Mişu şi în ce a constat această colaborare?

În anul 1939, Executiva Sionistă din Transilvania a avut o conferinţă regională în Timişoara, unde au fost invitaţi şi membri Executivei Sioniste din Bucureşti, luând parte Mizrachi, preşedintele Executivei. La această conferinţă Mizrachi a pus problema unificării Executivelor Sioniste, însă nu s-a realizat nimic.

În toamna anului 1940, cu puţin timp de a pleca el din ţară, am fost invitat la Bucureşti, într-o şedinţă, la sediul Executivei Sioniste, unde au luat parte Mizrachi, Benvenisti Mişu, Fischer Wilhelm şi alţi membri ai Executivei Sioniste. Din partea Transilvaniei, am fost eu şi Auscher Victor.

La această şedinţă s-a pus din nou problema unificării organizaţiilor sioniste sub forma unui consiliu superior sionist din România, la care eu am fost de acord cu rezerva autonomiei organizaţiei sioniste din Timişoara, din punct de vedere organizatoric.

Consiliul Superior Sionist, având calitatea de a fi reprezentantul organizaţiilor sioniste faţă de Guvern. După şedinţa de constituire a consiliului, la scurt timp au hotărât o parte din conducătorii sionişti din Transilvania şi Bucureşti să emigreze în Palestina.

La începutul anului 1941, s-a organizat Executiva Sionistă din Bucureşti şi Consiliul Superior Sionist, Benvenisti Mişu devenind preşedinte al Executivei Sioniste şi responsabil al Consiliului.

De la această dată nu s-a mai ţinut nici o şedinţă colectivă a Consiliului, în schimb eu personal aveam legătură direct cu Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu, pe linia rezolvării chestiunilor sioniste.

În vara anului 1941, după izbucnirea războiului antisovietic am venit în Bucureşti, pentru a rezolva afacerile mele personale în legătură cu cumpărarea unei cantităţi de ciment pentru depozitul meu şi pentru rezolvarea unor chestiuni financiare, cu câţiva clienţi ai fabricii mele de var din comuna Covaro Regiunea Caransebeş.

Cu această ocazie sosind în Bucureşti, i-am dat un telefon lui Fischer Wilhelm, anunţându-i sosirea mea şi m-am înţeles ca a doua zi să ne întâlnim la locuinţa sa, pentru a discuta măsurile antirasiale ale Guvernului Antonescian.

În urma acestei înţelegeri ne-am întâlnit, a doua zi, în casa lui Fischer Wilhelm din Calea Victoriei.

Cu această ocazie, Fischer Wilhelm m-a pus în curent cu masacrele evreilor de la Iaşi şi cu alte chestiuni întâmplate la ordinea zilei. Apoi Fischer mi-a spus că datoria noastră este să informăm forurile noastre din străinătate despre situaţia creată în ţară, privind populaţia evreiască şi despre situaţia politică, economică, militară şi starea de spirit a populaţiei faţă de evenimentele la ordinea zilei. Fischer Wilhelm mi-a spus că informaţiile îi sunt cerute de o filială din Istanbul a Agenţiei Evreieşti din Palestina, precum şi de Congresul Mondial Evreiesc, al cărui reprezentant este. Tot cu această ocazie Fischer mi-a spus că colaborează strâns cu Benvenisti Mişu, pe linie de spionaj şi pe care îl plăteşte în

https://biblioteca-digitala.ro

mod regulat sub formă de salariu, pentru activitatea sa şi m-a rugat să fac sacrificiu să contribui şi eu, prin Executiva Sionistă din Transilvania, la cheltuielile zilnice şi salariul lui Benvenisti, spunându-mi că Benvenisti Mişu se deplasează şi în provincii, pentru a inspecta cum se desfăşoară realizarea împrumutului de război lansat de Antonescu şi că paralel cu aceasta are misiunea de a ţine legătura cu cercurile sioniste cu privire la activitatea de spionaj pe care o desfăşurăm în ţară.

După aceste discuţii Fischer Wilhelm, mi-a cerut să-i furnizez informaţii din domeniul arătat mai sus. Eu am fost de acord cu întreaga discuţie, cu Fischer şi i-am spus că o să culeg informaţii şi o să contribui cu bani pentru cheltuielile lui Benvenisti, lucru pe care l-am şi făcut, furnizându-i lui Fischer Wilhelm informaţii până la 23 august 1944, cu o întrerupere de câteva luni, cu prilejul arestării sale şi a lui Benvenisti Mişu, la începutul anului 1944.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

4 iunie 1952

Pentru ce crezi că ai fost arestat şi adus aici?

Am fost arestat pentru legăturile mele ce am avut cu Legaţia israeliană de unde am primit bani, şi că am informat Legaţia despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara, despre informaţiile economice pe care le-am ştiut, despre evacuările ce s-au făcut în vara anului 1951 din regiunile Banatului şi stabilirea acestora în Ialomiţa. Ei m-au întrebat dacă între aceştia evacuaţi sunt şi evrei, la care eu am răspuns că nu ştiu dacă sunt evrei, le-am spus în schimb că între aceşti evacuaţi sunt chiaburi, ţărani înstăriţi şi simpatizanţi ai nemţilor. I-am mai informat şi despre foştii macedoneni români colonizaţi în Banat. Aceştia la fel au fost şi ei evacuaţi din regiune însă li s-a dat posibilitatea să-şi aleagă locul unde vor fi duşi mai departe de la graniţă. I-am mai informat despre sosirea de trupe sovietice în Timişoara care a început să sosească din septembrie 1949.

În legătură cu starea de spirit a populaţiei din Timişoara, i-am mai informat că parte din populaţie nu sunt mulţumiţi de măsurile luate de guvern prin lipsa de anumite lucruri şi de salariile pe care le primesc.

Alte persoane cunoşti care au avut asemenea activitate?

Bănuiesc că au dus activitatea de spionaj şi Lulu Weiss şi Haas Erich, care veneau des la Bucureşti la Legaţia Statului Israel, care nu au putut avea alt interes decât acelaşi ce am avut şi eu.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

4 iunie 1952

Când şi cine anume ţi-a cerut prima dată informaţii?

În toamna anului 1950, fiind în vizită la Legaţia Israelului, la o cunoştinţă a mea care era funcţionară acolo, anume Ella Gold şi pe care o cunoşteam de mai multă vreme, mi-a propus să-i culeg informaţii confidenţiale din toate ramurile de viaţă din Timişoara, pentru Legaţia Israeliană.

Aţi acceptat propunerea făcută de Ella Gold de ai culege informaţii?

Da, am acceptat.

Ce informaţii ţi-a cerut să-i furnizezi?

Mi-a cerut să-i culeg informaţii din domeniul economic, militar şi despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara.

Ce instrucţiuni v-a dat?

Mi-a dat următoarele instrucţiuni: Să fiu prevăzător în culegerea informaţiilor, să nu-i iau notiţe scrise, să nu întreb prea mult la un loc, şi să nu vorbesc la nimeni despre însărcinarea primită.

Când şi ce fel de informaţii i-ai furnizat?

În toamna anului 1950 am furnizat numitei Ella Gold următoarele informaţii: despre sosirea de trupe sovietice în Banat şi despre recolta din regiune.

Ce alte informaţii a-ţi mai dat numitei Ella Gold?

Nu am mai dat nici un fel de informaţii numitei Ella Gold deoarece ea a plecat în Statul Israel în iarna anului 1950.

După plecarea în Israel a numitei Ella Gold, cui anume de la Legaţie ai continuat să-i dai informaţii?

Am dat informaţii primului consul al Legaţiei Eliezer Halevy.

Cum ai luat legătura cu Eliezer Halevy?

Venind la Legaţie în vara anului 1951 să predau informaţiile culese, am cerut să fiu condus la conducătorul Legaţiei. Am fost condus la primul consul Eliezer Halevy şi i-am spus de legăturile mele cu Ella Gold, el mi-a spus că a fost pus în curent şi pot să-i predau lui informaţiile aduse.

Ce informaţii i-ai dat lui Eliezer Halevy?

Lui Halevy i-am dat informaţii din domeniul economic, despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara, şi despre evacuările făcute în Regiunea Banatului, în vara anului 1951.

Ce fel de informaţii ţi-a cerut Eliezer Halevy să-i furnizezi?

Eliezer Halevy mi-a cerut să-i furnizez informaţii din domeniul economic, din domeniul militar şi despre starea de spirit a populaţiei.

I-ai furnizat lui Halevy informaţiile cerute?

Nu.

https://biblioteca-digitala.ro

De ce nu i-ai mai dat informaţii lui Halevy?

În primul rând din cauză că nu am avut informaţii noi ce-l interesa pe el şi în al doilea rând mi-a fost teamă să-i mai dau informaţii ca să nu fiu arestat.

(ss) Reiter Carol

. Proces-verbal de interogatoriu

6 iunie 1952

Când ai dat prima dată informaţii numitei Ella Ariel?

În toamna anului 1950, am furnizat primele informaţii numitei Ella Ariel.

Ce informaţii i-ai dat?

Informaţii despre sosirea de trupe sovietice în Timişoara, că ele sau stabilit în cazărmi şi case particulare şi despre recolta din anul 1950 din Regiunea Timişoara, că grâul s-a făcut mult, porumb puţin, sfeclă de zahăr s-a făcut puţină, şi fânul pentru vite a fost foarte slab.

De unde ai cules dumneata acestei informaţii?

Despre recoltă am aflat de la ţăranii care vindeau produse la piaţă. Iar despre sosirea de trupe sovietice, le-am văzut pe stradă şi de la comentariile care le făceau cetăţenii, totodată şi prin evacuările care sau făcut în rândurile populaţiei şi stabilirea acestor trupe în case particulare.

Ce informaţii v-a cerut să-i mai furnizezi Ella Ariel?

Ella Ariel mi-a spus să-i culeg informaţii mai amănunţite despre chestiuni militare şi despre starea de spirit a populaţiei evreieşti şi creştine.

Ai cules informaţiile cerute de Ella Ariel?

Da, am cules, dar numai în parte.

Ce anume informaţii ai putut culege şi de la cine?

Am cules informaţii despre o fabrică textilă din Timişoara, că are materiale brute din abundenţă şi că lucrează în trei schimburi muncitorii în fabrică. Acestea le-am aflat de la o lucrătoare pe care am întâlnit-o la piaţă.

Despre producţia zahărului, că va fi în anul 1951 slabă din cauza slabei recolte a sfeclei. Acestea le-am aflat de la un vânzător de la Magazinul de Stat şi despre aprovizionarea populaţiei cu carne în iarna anului 1950-1951, care va fi foarte multă. Acestea le-am aflat de la un vânzător de la Comcar, anume „Fabian".

Ai predat acestei informaţii numitei Ella Ariel?

Nu le-am predat, deoarece Ella Ariel plecase în Israel.

De unde ai aflat că Ella Ariel a plecat în Israel şi cui ai dat informaţiile pe care le aveai culese pentru Ella Ariel?

În ianuarie 1951, când m-am dus la Legaţie să predau informaţiile culese numitei Ella Ariel, pe aceasta nu am mai găsit-o la Legaţie, în schimb l-am găsit pe soţul ei Ariel

https://biblioteca-digitala.ro

ataşat comercial la Legaţie care mi-a spus că Ella Ariel a plecat din noiembrie 1950 în Statul Israel. Eu auzind aceasta, i-am spus lui Ariel că aveam nişte chestiuni de tratat cu soţia sa şi dacă pot sta de vorbă cu dânsul în chestiunile acestea, la care a răspuns că el este pregătit să plece în curând în Israel, însă mă va conduce la prim consul Eliezer Halevy. Prim consulul Eliezer Halevy m-a primit şi la întrebarea mea mi-a răspuns că este despre totul informat şi că pot să discut chestiunile cu dânsul.

I-am comunicat informaţiile culese şi i-am mai vorbit şi despre îngrijorarea mea că nu vine paşaportul.

Eliezer Halevy ţi-a cerut să-i mai furnizezi informaţii şi mai departe?

Da, mi-a cerut.

Ce fel de informaţii ţi-a cerut Halevy să-i furnizezi?

Mi-a cerut să-i furnizez informaţii politice, despre starea de spirit a populaţiei şi informaţii militare.

Ai predat informaţiile ce ţi le-a cerut Halevy?

Da, le-am predat.

Redă amănunţit în ce constau informaţiile ce le-ai dat lui Eliezer Halevy?

În chestiuni politice i-am spus despre evacuări, că în Vestul Banatului pe o întindere de circa 25 kilometri sau ridicat chiaburii, simpatizanţii hitlerişti şi toate elementele de neîncredere. Acestora li s-a dat domiciliu forţat în Regiunea Ialomiţa.

Despre starea de spirit a populaţiei i-am spus că sunt unele elemente nemulţumite din cauza unor lipsuri pe piaţă şi despre salariile mici ce le au muncitorii.

Despre chestiuni militare i-am spus că am văzut în dosul teatrului o cazarmă o altă cazarmă vizavi de Clinica chirurgicală şi că în ambele sunt cazate trupe sovietice. În o altă cazarmă fostă magazie de aprovizionare sunt cazate trupe R.P.R.

Când şi unde ai dat aceste informaţii lui Eliezer Halevy?

În vara anului 1951 la Legaţia Israeliană.

Cum ai cules dumneata aceste informaţii?

În ceea ce priveşte evacuările au fost văzute de mine cât şi din comentariile făcute de întreaga populaţie a Timişoarei. De asemenea, am mai putut constata şi din faptul că au trecut multe trupe de miliţie prin Timişoara, iar trenurile din regiunea Banatului au fost suprimate, şi am mai putut constata şi după trenurile cu evacuaţi ce treceau prin Timişoara. Despre starea de spirit a populaţiei, le-am auzit din comentariile făcute la cozi de către cetăţeni. Despre cazarea trupelor le-am văzut eu personal.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

9 iunie 1952

Ce ştii în legătură cu trecerile ilegale peste frontieră?

Am avut cunoştinţă că după armistiţiu tinerimea sionistă prin conducerea lor sionistă (Haluţi) a organizat plecarea tinerilor sionişti în Palestina. Detalii nu ştiu.

Cine anume va informat de aceste treceri ilegale?

Acestea le-am aflat de la cunoscuţi tineri, Merhl Lea, Feuerstein şi de la alţi tineri.

De alte treceri ilegale de frontieră mai aveţi cunoştinţă?

Da, am cunoştinţă că au plecat ilegal din ţară, Maler Mauriciu cu soţia, Szende Ştefan cu soţia, Hupert Filip şi doi sionişti din Oradea de al căror nume nu îmi aduc aminte.

Ai cunoştinţă, când şi cum s-au organizat aceste treceri ilegale de frontieră?

În toamna anului 1948, a venit la Timişoara un tânăr din Palestina anume Solomon Chaim (Andrei), care a vizitat pe unii sionişti, între alţii m-a vizitat şi pe mine. El a venit la mine acasă cu Maler Mauriciu şi cu Szende Ştefan. Şi mi-a comunicat că vrea să organizeze treceri ilegale peste frontieră a sioniştilor şi că în acest sens va pleca la Arad să trateze cu Hupert Filip, preşedintele sioniştilor din Transilvania.

Ne-a propus, ca după călătoria sa de la Arad să ne întrunim din nou pentru a lua hotărâri definitive. După întoarcerea sa de la Arad ne-am întâlnit din nou însă nu la mine ci la locuinţa lui Kuhn Ştefan, fiind de faţă Solomon Chaim (Andrei), Maler Mauriciu eu şi gazda.

Ce discuţii s-au făcut în acea şedinţă şi ce hotărâri s-au luat?

Solomon Chaim (Andrei) a comunicat că Hupert Filip vrea să plece şi el ilegal din ţară şi că totodată Hupert şi-a luat asupra sa sarcina să găsească omul care va face legătura de treceri ilegale peste frontieră. Solomon Chaim (Andrei) ne-a pus întrebarea să spunem cine vrea să plece şi cine nu, Maler Mauriciu şi Szende Ştefan au declarat că sunt de acord să plece ilegal din ţară. Eu am refuzat să plec ilegal deoarece aveam deja înaintată cererea pentru obţinerea de paşaport. De asemenea, şi Kuhn Ştefan a refuzat să plece motivând că are pe mama lui bătrână pe care o întreţine.

Aveaţi fonduri necesare pentru a înlesni plecarea lor ilegală din ţară?

Da, aveam fonduri.

Câţi bani se lua de persoană să fie trecută ilegal din ţară?

Ştiu că se lua circa 70-80 mii de lei de persoană.

De unde provenea acest fond?

Acest fond era de la organizaţia sionistă din Transilvania, fond ce provenea de la acţiunile ce se făceau anual pentru reclădirea Palestinei.

Dacă acest fond era pentru reclădirea Palestinei, de ce i-ai dat o altă întrebuinţare?

Aşa a dispus conducerea de atunci a organizaţiei sioniste.

Cine avea în păstrare acest fond?

Acest fond era dat în păstrare la mai multe persoane între care şi mie o sumă de 300.000-400.000 lei.

https://biblioteca-digitala.ro

De ce acest fond a fost împărţit şi dat în păstrare la mai multe persoane?

Acest fond a fost împărţit la mai multe persoane pentru a fi în mai multă siguranţă şi totodată a fost dat în mod confidenţial.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

11 iunie 1952

La interogatoriul din ziua de 9 iunie 1952 ai declarat că a venit din Palestina Solomon Chaim (Andrei) la dumneata acasă şi ţi-a spus că a venit în R.P.R. să organizeze treceri ilegale de frontieră. Arată d-ta în ce calitate a venit Solomon Chaim (Andrei) în R.P.R.?

El a venit în R.P.R. în calitate de instructor (palestinian) cu misiunea să organizeze treceri ilegale de frontieră.

Ce ai discutat cu el cu acea ocazie?

Solomon Chaim (Andrei) mi-a comunicat că a luat contact şi cu alţi conducători sionişti în acest sens şi că trebuie să ne întâlnim şi să discutăm, cine vrea să plece ilegal din ţară.

Cu cine anume ţi-a spus că a luat contact în acest sens?

Mi-a spus că a luat contact cu Maler Mauritiu, Szende Ştefan şi Schwartz Ştefan.

A avut loc şedinţa de consfătuire de care v-a vorbit Solomon Chaim (Andrei)?

Da, a avut loc.

Unde, cât şi câte şedinţe sau ţinut?

S-a ţinut două şedinţe la mine acasă şi una la Kuhn Ştefan, acestea s-au petrecut în toamna anului 1948.

Cine anume a participat la acele şedinţe?

La mine acasă prima dată au participat: eu, Solomon Chaim (Andrei), Maler Mauriciu, Szende Ştefan, Schwartz şi Weiss Ludovic. La a doua şedinţă au participat: eu, Solomon Chaim (Andrei), Maler Mauriciu şi Szende Ştefan. La Kuhn Ştefan, au participat: eu, Solomon Chaim (Andrei), Maler Mauriciu, Szende Ştefan, Feuerstein Otto şi gazda, nu-mi aduc aminte dacă la această şedinţă a luat parte Schwartz Ştefan, Hupert Filip şi Stein Israel.

Ce discuţii s-au purtat în aceste şedinţe şi ce hotărâri s-au luat?

La prima şedinţă Solomon Chaim, a expus planul lui în general şi totodată ne-a dat instrucţiuni cum trebuie să-i informăm pe acei care vor să plece şi să nu pomenim de numele lui în această chestiune. S-a mai hotărât să ne întâlnim din nou când lista candidaţilor va fi făcută.

Solomon Chaim a cerut ca acţiunea aceasta să nu aibă loc, spunând că fondul acesta are altă destinaţie. Totuşi, conducătorii de atunci, Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Schwartz Ştefan au promis că vor finanţa această acţiune din fondul organizaţiei sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

La a doua şedinţă s-a citit lista celor care vor să plece din Timişoara s-a hotărât să plece ilegal Maler Mauriciu şi Szende Ştefan, cu soţiile lor.

La ultima şedinţă ţinută la locuinţa lui Kuhn Ştefan, s-a comunicat că pleacă din ţară şi Hupert Filip din Arad şi doi sionişti din Oradea.

Solomon Chaim le-a dat instrucţiuni, ca plecările să se facă în felul următor, adică soţul cu soţia altuia, ca să nu fie plecarea lor suspectă atât, în Timişoara cât şi în tren şi ne-a mai comunicat că a luat legătura cu Hupert la Arad şi că acesta a preluat sarcina de a găsi omul care va conduce oamenii peste graniţă cu aceasta şedinţa a luat sfârşit, iar noi nu ne-am mai întâlnit, rămânând ca Solomon Chaim să aranjeze plecările.

Ai arătat d-ta mai înainte că Weiss Ludovic nu a fost de acord ca finanţarea acestei acţiuni să se facă din fondul organizaţiei sioniste. Cum s-a aranjat ulterior această finanţare?

Weiss Ludovic a primit ordin de la conducerea sionistă să predea banii necesari lui Solomon Chaim pentru această acţiune. Ţin să arăt că acest fond al organizaţiei sioniste era împărţit de Weiss Ludovic la mai multe persoane. Din acest fond, Weiss Ludovic mi-a dat şi mie spre păstrare suma de 3-400.000 lei. O parte din aceşti bani i-am dat lui Solomon Chaim pentru această acţiune, bani ce au fost daţi cu ştirea lui Weiss Ludovic. Iar restul ce-mi rămăsese i-am înapoiat lui Weiss.

La interogatoriu din 9 iunie 1952 nu ai vorbit nimic de Weiss Ludovic. De ce ai ascuns şi nu ai declarat că Weiss Ludovic a participat şi el la o şedinţă ţinută la d-ta acasă în legătură cu trecerile ilegale ce se hotărâsc să se facă?

Nu am vrut să-i agravez situaţia lui Weiss Ludovic.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

13 iunie 1952

Ce politică faci dumneata şi din ce an?

În anul 1923, m-am înscris în Secţiunea Sioniştilor din Timişoara, fiind înscris de un vechi prieten al meu Vermes Ernest. De atunci până în anul 1932 am fost simplu membru cotizant, în cursul anului 1932 a luat fiinţă Executiva Sionistă pe Transilvania mutată de la Cluj, în cadrul căruia eu am fost numit Director Administrativ al gazetei săptămânale a Executivei respective.

În anul 1937, am fost numit preşedinte al Executivei în locul lui Vermes care se îmbolnăvise. În cursul anului 1938, am fost ales de conferinţa regională sionistă preşedinte al Executivei Sioniste pe Transilvania. De atunci am condus Executiva Sionistă până în anul 1942, când organizaţiile sioniste au fost dizolvate. După 23 august 1944, am reorganizat din nou Executiva Sionistă şi am condus-o până în noiembrie 1946, când în locul meu a fost ales Hupert Filip. De la această dată şi până în 1949 când organizaţiile sau autodizolvat, am rămas membru simplu în gruparea „Clal".

În calitate de preşedinte al organizaţiei sioniste din Ardeal, cine i-a fost forul superior şi cu cine ai colaborat?

https://biblioteca-digitala.ro

Forul superior mi-a fost agenţia Evreiască din Ierusalim, unde trimiteam rapoarte de activitatea sionistă din Ardeal şi de la care primeam instrucţiuni şi material propagandistic. Nu-mi aduc aminte numele conducătorilor din Ierusalim care mi-au trimis instrucţiuni şi cărora le-am trimis rapoarte. Am colaborat cu Executiva din Bucureşti, în cadrul Consiliului Superior Sionist din România, am colaborat cu Oficiul de Emigrare din Bucureşti.

Arată persoanele cu care ai colaborat în cadrul activităţii sioniste arătată mai sus?

Am colaborat cu următoarele persoane: Benvenisti Mişu, A.L. Zissu, Itzkar Leon, Fischer Wilhelm. Reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc, Orehovschi, Iampolschi, dr. Enzner toţi trei de la Oficiul de emigrare, avocat Filderman de la Comunitate, dr. Gingold preşedintele Centralei Evreilor, Mizrachi, preşedintele Organizaţiei sioniste din Bucureşti, dr. Schwartzhart, delegatul Agenţiei Evreieşti din Ierusalim, Hans Welti reprezentant al unei firme elveţiene.

Arată persoanele care au făcut parte din Executiva pe care ai condus-o din 1938 până în 1946?

Au făcut parte următoarele persoane: dr. Weiss Artur, avocat plecat în Israel, dr. Brisket Ezechiel, medic plecat în Israel, Fried Maximilian, ziarist plecat în Israel, Rosenfeld Alexandru, avocat plecat în Israel, dr. Pfeferman Iuliu, medic decedat, Drechser Iuliu, comerciant plecat în Israel, Sternhoeim Marcel, funcţionar plecat în Israel, Path Elena, casnică plecată în Israel, Reiter Elena, casnică este în Timişoara, Handler Elza, casnică plecată în Israel, Iobl Ludovic, funcţionar plecat în Israel, Eimberger Ferdinant, funcţionar plecat în Israel, dr. Mozes Ladislau, funcţionar plecat în Israel, Weiss Ludovic, funcţionar se află în Timişoara, Feuerstein Ott, comerciant plecat în Israel, Schwartz Ştefan, comerciant plecat în Israel, Korodi Ludovic, funcţionar plecat în Israel, Hirsch Iosif, expeditor plecat în Israel, Kuhn Ştefan, avocat este în Timişoara, Maler Mauriciu, tâmplar maestru plecat în Israel, Szende Ştefan funcţionar plecat în Israel, Anscher Victor, fabricant decedat, Borstein Eugen, funcţionar plecat în Israel, Tomoci Ludovic, expeditor, plecat în Israel, dr. Naschitz Ştefan, avocat este în Timişoara.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

14 iunie 1952

La interogatoriul din 13 iunie 1952 ai arătat că ai trimis rapoarte în Palestina despre activitatea organizaţiei sioniste din Ardeal. Cum ai trimis aceste rapoarte?

Aceste rapoarte le-am trimis prin poştă cam de 5 ori pe an până în primăvara anului 1941 când cea mai mare parte a funcţionarilor a plecat în Palestina.

Aceste rapoartele le întocmeai pe baza unor instrucţiuni, şi dacă da, de la cine primeai instrucţiuni?

Rapoartele ce le trimiteam erau întocmite pe baza instrucţiunilor ce le primeam de la Agenţia Evreiască, Secţia organizatorică din Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată până când ai primit instrucţiuni din Palestina?

Am primit instrucţiuni până în primăvara anului 1941.

De cine ţi-au fost trimise ultima dată instrucţiuni, şi ce instrucţiuni ţi-a trimis?

Ultima dată am primit instrucţiuni tot din Palestina şi cuprindeau următoarele, un chestionar cu următoarele întrebări: ce s-a făcut cu organizaţia sionistă din Transilvania în urma împărţirii Ardealului în două (arbitrajul de la Viena); care este situaţia din Ardealul de Sud; câţi evrei au fost cedaţi şi câţi au mai rămas în Ardealul de Sud; din cei rămaşi în Ardealul de sud, câţi vor să emigreze în Palestina; dacă vă mai puteţi desfăşura activitatea în Ardealul de Sud.

Cum ai aplicat în practică aceste instrucţiuni?

Am trimis secţiilor mele locale chestionare la care să răspundă cum este situaţia în localităţile respective.

Ai primit răspuns de la secţiile locale?

Da, dar numai în parte.

Cum ţi-au fost transmise informaţiile de către secţiile locale?

Mi-au fost transmise prin poştă.

Ce fel de informaţii ai primit?

Am primit răspuns despre numărul evreimii totale şi numărul celor care vor să plece în Palestina din localitate şi cine mai poate desfăşura şi mai departe activitatea sionistă.

Ai transmis în Palestina informaţii culese, şi dacă ai mai transmis şi alte informaţii suplimentare?

Da, am transmis datele culese cât şi unele suplimentare.

Ce anume informaţii ai transmis?

Am transmis că în Ardealul de Nord sunt circa 25.000 de evrei care au rămas pe loc. Totodată i-am informat că am numit o conducere sionistă provizorie în Ardealul de Nord cu sediul la Cluj.

Că în Ardealul de Sud au rămas circa 35-40.000 evrei.

Le-am mai arătat că o mare parte din evreii din Ardealul de Sud sunt dispuşi a emigra în Palestina. Totodată am cerut Agenţiei din Palestina să ne trimită noi instrucţiuni cum să procedăm dacă executiva nu va mai putea activa.

Ai continuat să mai culegi date informative de la secţiile locale pentru a le transmite în Palestina?

Nu am continuat să mai culeg date, deoarece am fost citat de către chestura de poliţie şi Curtea Marţială din Timişoara, unde m-au anchetat pentru acest caz, iar chestiunea mea s-a clasat.

Ai primit răspuns de la Agenţia Evreiască în legătură cu informaţiile date şi dacă ai primit noi instrucţiuni?

Da, am primit răspuns că au primit informaţiile date şi totodată am primit şi noi instrucţiuni.

Ce fel de instrucţiuni ai primit?

https://biblioteca-digitala.ro

Ca în cazul de împiedicare a activităţii executivei sunt împuternicit de a dispune după cum găsesc de cuviinţă.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

16 iunie 1952

La interogatoriul din 14 iunie 1952, ai declarat că ai fost anchetat de către Chestura Poliţiei din Timişoara în perioada anului 1941. Arată amănunţit despre ce ai fost anchetat?

În primăvara anului 1941 eu am trimis secţiunilor locale cărţi poştale în care ceream lămuriri despre numărul evreilor rămaşi în localitate şi câţi din ei sunt dispuşi a emigra în palestina. O astfel de carte poştală adresată către secţiunea locală sionistă din Beiuş a căzut în mâinile diviziei de militari din Beiuş, care a sesizat cazul Chesturii de Poliţie. Astfel că, chestura Poliţiei m-a citat la dânşii şi m-au întrebat cu ce scop am trimis cartea poştală la Beiuş, la care le-am răspuns că ne era necesar ca organizaţia sionistă din Timişoara să cunoască numărul aderenţilor rămaşi în Ardealul de Sud. După cele expuse am fost lăsat liber.

Ai mai fost citat vreodată în această perioadă de către Chestura Poliţiei şi dacă da pentru ce anume ai fost chemat?

La scurt timp după prima mea interogare de către Chestura Poliţiei, am fost chemat din nou la Chestură, unde mi s-a comunicat că divizia Militară din Beiuş, nu este mulţumită cu primul răspuns pe care îl dădusem şi cerea o cercetare mai amănunţită.

Despre ce ai fost întrebat?

Am fost întrebat pe ce bază lucrează organizaţia, în ce constă activitatea organizaţiei şi alte întrebări referitoare la felul cum îşi desfăşoară activitatea organizaţia sionistă din Timişoara. După răspunsurile date am fost lăsat liber.

Ai mai arătat dumneata la interogatoriul din 14 iunie a.c., că ai fost chemat şi în faţa Curţii Marţiale. La Curtea Marţială pentru ce ai fost chemat?

Am fost chemat la curtea Marţială din Timişoara fiindcă divizia Militară din Beiuş nu s-a mulţumit nici cu răspunsul al doilea pe care îl dădusem la Chestura Poliţiei şi a trimis dosarul Curţii Marţiale pentru a dispune mai departe.

Ce ai fost întrebat la Curtea Marţială?

Am fost întrebat tot de aceleaşi chestiuni de care am fost întrebat la Chestura Poliţiei. Am răspuns la întrebările puse şi în plus am arătat autorizaţia de funcţionare a organizaţiei sioniste şi a Statutelor aprobate de Ministerul de Interne.

După ce au studiat cele arătate de mine au clasat cazul.

De cine anume ai fost anchetat la Chestura de Poliţie din Timişoara?

Prima dată am fost anchetat de comisarul Colniceanu care se ocupă cu problema evreiască.

https://biblioteca-digitala.ro

A doua oară am fost anchetat tot de comisarul Colniceanu şi încă de un comisar al cărui nume nu-l mai ştiu.

De când îl cunoşti pe comisarul Colniceanu?

După cât îmi aduc aminte îl cunosc din primăvara anului 1941.

Ce relaţii ai mai avut cu el în afară de cele pe care le-ai declarat?

În vara anului 1942 am mai fost citat de el într-o altă chestiune.

Despre ce anume chestiune ai fost chemat de comisarul Colniceanu?

Am fost chemat de comisarul Colniceanu în urma unui denunţ contra mea, că Clubul Evreiesc din Timişoara a sărbătorit cedarea Basarabiei şi a Bucovinei de Nord, lucru care s-a constatat că a fost inexact, iar lucrarea a fost clasată.

Cu alte persoane de la Chestura Poliţiei ai mai avut relaţii?

Am mai avut relaţii cu chestorul legionar Comănescu, dr. Sasu şeful Siguranţei şi cu chestorul col. Micu, iar mai târziu cu chestorul Meseşan.

În ce au constat relaţiile dumitale cu fiecare în parte?

Cu chestorul Comănescu şi cu dr. Sasu şeful Siguranţei, nu am avut nici un fel de relaţii particulare, au fost văzuţi de mine pentru prima dată când am fost chemat la Chestură, în legătură cu Clubul Evreiesc din Timişoara şi cu care ocazie mi-a ordonat închiderea clubului.

Relaţiile mele cu chestorul, col. Micu, au constat în aceea că i-am cerut autorizaţia redeschiderii clubului.

Iar chestorul Meseşan, mi-a eliberat autorizaţiile de călătorie, autorizaţie ce mi-o dădea atunci când aveam aprobare de la minister.

O altă chestiune pe care am avut-o cu Meseşan, a fost aceea că i-am predat o fotocopie după autorizaţia în chestiunea Oficiului de Emigrare, pentru a lua la cunoştinţă.

Afară de aceasta, în vara anului 1944 am intervenit la dânsul în interesul unor evrei refugiaţi din Ungaria, care se găseau arestaţi la chestură pentru a-i pune în libertate.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

17 iunie 1952

În procesul-verbal din 16 iunie 1952, arăţi că ai intervenit pentru eliberarea unui grup de evrei refugiaţi din Ungaria la chestorul Meseşan. În ce calitate ai intervenit?

Am intervenit în calitate de colaborator la opera de salvare şi ajutorare a evreilor refugiaţi din Ungaria.

Cu ce te ocupai dumneata în acel timp din punct de vedere profesional?

Mă ocupam în acel timp cu conducerea fabricii de var şi totodată aveam şi o prăvălie unde vindeam materiale liante de construcţii şi cărbuni.

Ce ştia chestorul Meseşan despre dumneata?

https://biblioteca-digitala.ro

Chestorul Meseşan ştia că sunt un comerciant şi industriaş cunoscut şi mai ştia că sunt conducătorul organizaţiei sioniste din Timişoara.

Arată detailat cum ai intervenit pentru eliberarea acelui grup de evrei arestaţi?

M-am prezentat la chestură şi am cerut să fiu condus la chestorul Meseşan. Chestorul Meseşan m-a primit iar eu i-am spus scopul venirii mele la dânsul arătându-i că nu este uman să ţină arestată o femeie gravidă şi altă familie cu numeroşi copii.

De unde ai aflat de arestarea lor?

De arestarea lor am aflat de la Schonbrum Adolf, conducătorul operei de ajutorare a evreilor refugiaţi unguri.

Acesta a venit la mine şi m-a rugat să intervin la chestorul Meseşan pentru a-i pune în libertate. Totodată mi-a comunicat că el a intervenit la Meseşan însă acesta a spus că pentru a-i pune în libertate îi trebuie garanţia unui evreu mai înstărit şi cunoscut în oraş.

A acceptat chestorul Meseşan să-i pună în libertate?

Da, a acceptat cu condiţia ca eu să-mi i-au responsabilitatea în scris că aceştia nu vor fugi şi la chemarea poliţiei să se prezinte, iar în caz contrariu eu voi suferi toate consecinţele, totodată să-i comunic adresele unde vor fi găzduiţi.

Ce servicii ţi-a cerut în schimb?

Nu mi-a cerut să-i fac nici un fel de serviciu.

Cum explici dumneata punerea în libertate a acestora de către chestorul Meseşan?

Presupun că Schönbrun Adolf i-a dat bani lui Meseşan pentru acest serviciu.

Ce raporturi de bani a existat între dumneata şi Meseşan?

Lui Meseşan i-am dat circa 50-60 mii lei pe an.

Pentru ce îi dădeai bani lui Meseşan?

Îi dădeam bani ca să mă vadă bine atunci când eu aveam de rezolvat vreo chestiune la chestura poliţiei.

Din ce an ai început să-i dat bani lui Meseşan şi până când?

Am început să-i dau bani de la sfârşitul anului 1941 şi am continuat să-i dau până în anul 1945 când a fost destituit din serviciu.

Când l-ai văzut ultima dată pe chestorul Meseşan şi unde?

Ultima dată l-am văzut în anul 1945 când a fost destituit din serviciu la chestura poliţiei.

Ce ai discutat cu el?

Discuţia care am făcut-o cu el a fost de politeţe şi i-am mulţumit pentru buna voinţă ce a arătat-o faţă de mine cât timp a fost chestor, totodată i-am dat suma de lei 50.000.

Ce alte persoane mai cunoşti care aveau legături cu Meseşan?

Nu cunosc alte persoane.

Mai ai ceva de adăugat la cele întrebate în legătură cu Meseşan?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

18 iunie 1952

La interogatoriul din 17 iunie 1952 ai arătat că începând din primăvara anului 1941 şi până în anul 1945 ai dat periodic bani lui Meseşan, chestorul Poliţiei din Timişoara. Arată detailat pentru ce dădeai dumneata aceşti bani?

Dădeam aceşti bani chestorului Meseşan pentru a recompensa buna voinţă a sa în urgentarea eliberării autorizaţiei de călătorie.

Cu alte persoane ai mai avut relaţii de bani?

Da, am avut relaţii de bani.

Când, cu cine anume şi în ce scop?

În anul 1941 şi 1942 când am fost anchetat de comisarul Colniceanu în legătură cu reclamaţia făcută contra mea de Divizia Militară Beiuş şi în cazul cu lichidarea clubului evreiesc din Timişoara. Pentru ambele cazuri am dat comisarului Colniceanu circa 7.000 lei, deoarece au fost rezolvate în favoarea mea. În anul 1941 am dat suma de lei 15.000 unui căpitan anchetator de la Curtea Marţială din Timişoara care mi-a rezolvat definitiv cazul cu reclamaţia Diviziei Beiuş.

La interogatoriul din 16 iunie 1952, de ce ai ascuns şi nu ai declarat că ai dat bani chestorului Meseşan, comisarului Colniceanu şi căpitanului auditor de la Curtea Marţială?

Am ascuns aceasta de prima dată şi nu am declarat deoarece îmi era greu să arăt că am dat bani unor funcţionari de stat români care m-au ajutat în timpul guvernării antonesciene.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

19 iunie 1952

Când şi de cine ai fost chemat la constituirea Consiliului Superior Evreiesc (Sionist)?

Pe la sfârşitul anului 1940, am fost chemat de către avocatul Mizrachi, preşedintele de atunci al Executivului Sioniste din Bucureşti, să iau parte la constituirea unui for comun sionist în România.

Când şi unde s-a ţinut prima şedinţă a Consiliului Superior la care ai luat parte prima dată?

Odată cu constituirea Consiliului Superior Sionist din România s-a ţinut şi prima şedinţă a acestui consiliu la care am participat.

Cine a mai luat parte la această şedinţă?

https://biblioteca-digitala.ro

Au luat parte la această şedinţă următorii: Mizrachi, Mişu Benvenisti, dr. Cornel Iancu, avocatul Segal Moscovici, Jean Cohen, Löwenstein şi alţii de al căror nume nu-mi aduc aminte.

Cât timp a durat şedinţa?

Această şedinţă a durat două sau trei ore.

Ce chestiuni s-au discutat în general?

S-a discutat necesitatea unei singure conduceri sioniste pe ţară, cine va fi preşedintele, cine va lua parte la conducerea consiliului, scopul consiliului şi modul cum trebuie să lucreze.

Ce rol ţi s-a dat dumitale?

Am fost ales în conducerea consiliului.

Ce rol li s-a dat celorlalţi?

Avocatului Mizrachi i s-a încredinţat conducerea de preşedinte, iar ceilalţi au format executiva consiliului.

Cu care din aceştia ai ţinut legătura permanentă?

Am ţinut legătura permanentă cu Mişu Benvenisti şi mai rar cu dr. Iancu Cornel.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

21 iunie 1952

La interogatoriul din 19 iunie 1952 ai arătat că la sfârşitul anului 1940 s-a constituit Consiliul Superior Sionist din România la care ai fost ales membru în conducere. Arată care a fost forma organizatorică a acestui consiliu?

Nu cunosc forma organizatorică a acestui consiliu, deoarece de la înfiinţarea sa, la care am luat şi eu parte, nu am mai participat decât la o singură şedinţă a acestui comitet ţinută în anul 1941 după rebeliune.

Cum şi de către cine ai fost anunţat să participi la şedinţă?

Am fost anunţat telefonic de către Mişu Benvenisti să vin la Bucureşti pentru a lua parte la şedinţa consiliului.

Cu cine ai mai venit din Ardeal?

Am mai venit şi cu Auscher Victor.

Unde s-a ţinut şedinţa?

Şedinţa s-a ţinut în localul organizaţiei sioniste, nu îmi reamintesc adresa.

Cine a mai participat la această şedinţă?

Au participat: Mizrachi, Mişu Benvenisti, dr. Iancu Cornel, avocat Segal Moscovici, Jean Cohen, Löwenstein, eu şi alţii de al căror nume nu-mi aduc aminte.

Ce s-a discutat în general?

https://biblioteca-digitala.ro

S-a discutat faptul că se pregătea consulul englez să părăsească România şi că, în cazul acesta, nu va rămâne nimeni care să elibereze vize pentru intrare în Palestina.

S-a raportat despre tratativele duse cu Consulatul englez, în sensul ca Consiliul să obţină un număr mai mare de vize în alb. Aceasta nu a fost aprobată, în schimb Consulatul Englez a aprobat pentru conducători sionişti care vor să plece atât din vechiul regat cât şi din Ardeal un număr mai mare de vize, nu în alb ci să fie aplicate pe paşaportul respectivului care vrea să plece.

S-a mai discutat cine va pleca în Palestina?

Un mare număr de membri din conducere s-au hotărât să plece între care şi Mizrachi. Totodată s-a pus problema cine va rămâne mai departe cu conducerea. Astfel că s-a hotărât ca Mişu Benvenisti să nu plece şi a fost ales ca preşedinte al Consiliului Superior Sionist Român. De asemenea, s-a mai hotărât ca nici eu să nu plec, ci să rămân înainte cu conducerea organizaţiei sioniste din Transilvania.

Arată dumneata cu cine de la Consulatul Englez sau dus tratative şi de către cine?

Tratativele au fost duse de către preşedintele Mizrachi şi Iampolschi, dir. Biroului de emigrare (Oficiul Palestinian) cu cine a dus tratativele la Consulat nu ştiu.

Când a plecat consulul englez din Bucureşti şi cine a rămas să rezolve mai departe problemele?

Membrii Consulatului englez au părăsit ţara la sfârşitul lunii februarie sau începutul lunii martie 1941.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

23 iunie 1952

Arată dumneata ce ştii despre legăturile lui Weiss cu Legaţia Israeliană?

Ştiu că Weiss Ludovic era în legătură la Legaţie cu Agamy, legături ce le avusese şi înainte de înfiinţarea Legaţiei. Iar după plecarea lui Agamy a continuat a vizita Legaţia şi era în legătură cu Mordehai. Cum mi-a povestit el era vorba numai de ajutoare de bani. Cu Mordehai a mai făcut în afară de aceasta şi viramente de bani în Israel. Ştiu despre aceste lucruri fiind că un evreu din Deva a vrut să aibă un martor când va preda banii lui Weiss şi el m-a chemat pe mine să fiu (martor) prezent la predarea sumei de bani.

Weiss Ludovic m-a rugat de multe ori să vin cu el în legaţie şi să-i susţin poziţia lui fiindcă era în ceartă cu alt grup sionist. Avea teamă că nu va mai primi ajutor de la Legaţie.

În vara anului 1950 când am venit la Legaţie am mers împreună cu Weiss. Amândoi am adus cu noi câte un aparat de fotografiat pe care le-am dat lui Ella Ariel (Gold) pentru a le expedia în Israel. Totodată el a luat legătura cu Mordehai iar eu am rămas să-l aştept în cameră la Ella Ariel cu care am discutat chestiuni generale în legătură cu Israelul.

În toamna anului 1950 am fost din nou la Legaţie împreună cu Weiss Ludovic şi am stat de vorbă cu Ella Ariel, iar Weiss a luat legătura cu Mordehai. În lipsa lui, care se dusese să ia legătura cu Mordehai, eu am fost recrutat de Ella Ariel ca să-i furnizez

https://biblioteca-digitala.ro

informaţii. După un timp oarecare Weiss s-a întors la Ella Ariel, care ne-a anunţat între timp la ministrul Überall (Avriel).

Înainte de a merge la ministru, Weiss Ludovic a întrebat pe Ella Ariel dacă vrea să-i dea nişte informaţii pe care le are. Ella Ariel ia răspuns că informaţiile pe care le are să i le predea ministrului Überall, care-l vor interesa. Intrând la ministru, Weiss i-a spus şi lui Überall (Avriel) că are nişte informaţii însă ministrul ia spus că nu-l interesează, după care am discutat chestiuni generale cu ministrul Überall.

După plecarea lui Ella Ariel în Israel, am continuat să-i furnizez informaţii primului consul al Legaţiei Halevy care îmi fusese recomandat de Ella Ariel. Astfel că în primăvara sau în vara anului 1951, când am mers la Legaţie să-i furnizez informaţiile culese lui Halevy a venit cu mine şi Weiss Ludovic.

În toamna anului 1951 l-am rugat pe Weiss să-mi aducă bani de la Legaţie pentru a-mi putea aranja paşaportul. Weiss mi-a adus de la Halevy suma de 250.000 lei.

Ai arătat mai înainte că ai discutat cu Überall (Avriel) şi chestiuni generale. Arată amănunţit ce ai discutat cu Überall?

În afară de cele arătate mai înainte, Weiss a cerut lui Überall un ajutor lunar de 100.000 lei pentru foştii funcţionari sionişti, pe care Überall l-a acordat. Weiss i-a mai comunicat că sunt unii sionişti care vor să emigreze şi dacă pot să trimită prin Legaţie bijuteriile lor. Überall a fost de acord şi cu aceasta.

Am mai discutat chestiunea emigrărilor. S-a mai discutat ca Weiss să vină regulat la Legaţie şi să ia legătura cu conducătorii Legaţiei.

Cine mai era de faţă când s-au dus aceste discuţii?

În afară de noi trei nu a mai fost nimeni de faţă.

Arată amănunţit ce s-a discutat cu Halevy?

Cu Halevy s-a discutat tot în legătură cu ajutorul bănesc, chestiunea bijuteriilor şi am recomandat pe Weiss ca om de încredere.

Mai ai ceva de spus în legătură cu întrebările puse din prezentul proces verbal?

Mai arăt că discuţiile făcute cu Halevy s-au dus în limba franceză, iar pe Weiss l-am informat de cele discutate.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

24 iunie 1952

De când îl cunoşti pe Weiss Ludovic?

Pe Weiss Ludovic îl cunosc din anul 1931-1932.

În ce raporturi ai fost cu el până la data de 23 august 1944?

Până în anul 1938 am avut legături profesionale, el fiind funcţionar la o Bancă de Credit din Timişoara al cărui client eram. Din anul 1938, Weiss a intrat ca, colaborator voluntar la fondul „Keren Kayemet" al organizaţiei sioniste din Timişoara iar şeful lui

https://biblioteca-digitala.ro

direct era av. Brisker Ezekiel, preşedintele fondului, iar eu eram preşedintele organizaţiei sioniste.

În anul 1939, Weiss a fost concediat de la Bancă, după care a fost angajat ca salariat la acest fond. Până în primăvara anului 1941 relaţiile cu dânsul erau foarte slabe. De la această dată şefii lor plecând în Palestina, Weiss Ludovic a devenit directorul Fondului de la data aceasta el a venit regulat la mine cu colegul său Klein Armand în chestiuni ale organizaţiei sioniste, – iar în anul 1942 organizaţia sionistă a fost dizolvată eu am intervenit la Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara ca să fie acolo angajat ca funcţionar fără salariu, pentru a scăpa de munca de folos obştesc. Relaţiile între noi au devenit foarte amicale, el de multe ori rămânea şi lua masa la mine. O altă relaţie pe care am avut-o cu Weiss a fost aceia că am contribuit cu bani la opera lui de ajutorare a deportaţilor din Transnistria.

În anul 1943, Weiss Ludovic şi Klein Armand m-a ajutat la acţiunea de emigrare a tinerilor evrei sub 16 ani. În toamna şi iarna anului 1943, Weiss m-a ajutat la Oficiul de Emigrare, secţiunea Zissu, al cărui reprezentant eram pentru Ardealul de sud. În ianuarie 1944, Weiss a fost arestat împreună cu Benvenisti, iar după eliberarea sa în primăvara anului 1944, a continuat a mă ajuta la acţiunea de plecare a evreilor în cadrul Oficiului de Emigrare. Totodată, m-a ajutat la socotelile de bani, la opera de salvare a refugiaţilor evrei unguri. Până la 23 august 1944, alte relaţii cu Weiss Ludovic nu am mai avut.

Ce ştii despre el în legătură cu activitatea sa în această perioadă?

Până la dizolvarea organizaţiilor sioniste în primăvara anului 1942, a lucrat la contabilitatea biroului de fond „Keren Kayemet" şi la întocmirea tabelelor despre sumele de bani încasaţi, tabele care mergeau periodic în Palestina.

Din anul 1942 primăvara, a lucrat la arhiva Oficiului Judeţean din Timişoara a C.E. din România, până la armistiţiu. În afară de activitatea aceasta din iarna anului 1942 a organizat un comitet de ajutorare al deportaţilor evrei care se găseau în Transnistria. În această operă a colaborat cu comitetul de ajutorare din Bucureşti.

În anul 1943 a continuat activitatea de ajutorare a deportaţilor în Transnistria. Afară de aceasta a colaborat la pregătirea emigranţilor tineri evrei sub 16 ani.

În ianuarie 1944 sau întors în ţară deportaţii evrei din Transilvania, pe baza unei înţelegeri avute între Ligetti şi Piky Vasiliu. Numai dintr-un lot de deportaţi nu s-au mai întors, ei fusese condamnaţi şi întemniţaţi în închisoarea Vapniarca Transnistria. Ligetti a fost informat că Benvenisti cunoaşte pe sora directorului închisorii care locuia în Bucureşti. Astfel că, Ligetti a trimis la Bucureşti pe Weiss Ludovic să ia legătura cu Benvenisti în această chestiune. Intrând la Bucureşti în casă, a găsit acolo poliţia care îi făcea o percheziţie; cu această ocazie, Weiss a fost arestat împreună cu Benvenisti. Weiss a fost ridicat de poliţie pe motivul că găsise asupra sa socotelile operei de ajutorare a deportaţilor evrei. Weiss mi-a povestit, după ce a fost pus în libertate, că această libertate se datorează faptului că rudele unor arestaţi, care erau din Bucureşti, a intervenit la un înalt funcţionar de la Siguranţă, anume Cristescu, căruia i-a dat o sumă însemnată de bani, ce fusese primită din Palestina.

În vara anului 1944, Weiss a colaborat cu acţiunea de emigrare a lui Zissu, şi a menţinut legătura cu Chestura Poliţiei Timişoara, cu comisarul Calinceanu referentul chestiunii evreieşti. Weiss îl retribuia pe Calinceanu pentru serviciile ce i le făcea în chestiunile evreieşti.

Ce servicii ţi-a cerut el să-l faci?

https://biblioteca-digitala.ro

În primăvara anului 1942, Weiss m-a rugat să intervin la Ligetti pentru a obţine un loc la Oficiul Judeţean pentru a nu fi trimis la detaşamentele de muncă.

Mai m-a rugat ca să donez şi eu în favoarea deportaţilor ce se găseau în Transnistria. Tot la rugămintea lui am intervenit la Ligetti ca şi Oficiul să participe la ajutorarea deportaţilor.

Ce servicii ţi-a făcut el dumitale?

M-a ajutat în 1943 la emigrarea tinerilor evrei sub 16 ani. În 1944 m-a ajutat la opera de emigrare cu vasele mici (acţiunea Zissu). Tot în 1944 mi-a făcut socotelile în legătură cu evreii refugiaţi din Ungaria.

Când l-ai văzut ultima dată şi unde până la începutul lui 23 august 1944?

Cu câteva zile înainte de 23 august 1944 el a venit la mine acasă.

Ce aţi discutat cu acea ocazie?

Despre opera de emigrare cu vasele mici şi chestiuni în legătură cu ajutorarea evreilor refugiaţi din Ungaria.

Cine a mai fost de faţă la aceste discuţii?

Nu a mai fost nimeni de faţă.

Mai ai de făcut ceva completări la cele declarate în prezentul proces-verbal de interogatoriu în legătură cu activitatea desfăşurată de Weiss Ludovic până la 23 august 1944?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Reitel Carol

Proces-verbal de interogatoriu

25 iunie 1952

Arată ce ai făcut de la 23 august 1944 şi până la 1 ianuarie 1945?

După 23 august 1944 am fugit din Timişoara împreună cu Weiss Ludovic de teama trupelor germane în retragere. Weiss a rămas în Lugoj, iar eu am mers mai departe de Lugoj circa 5 km. Şi m-am stabilit la vila lui Purcariu, asociatul meu.

Cât timp ai stat la vila lui Purcariu?

Am stat la vila lui Purcariu o lună de zile.

În acest timp ai fost vizitat de Weiss?

Da, am fost vizitat de Weiss o dată sau de două ori.

Ce ai discutat cu acea ocazie?

Am discutat situaţia de pe front, despre retragerea trupelor germane şi despre reorganizarea organizaţiei sioniste.

Cine a mai fost de faţă la aceste discuţii?

Nu a mai fost nimeni de faţă.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce discuţii ai avut cu Weiss în legătură cu deplasările lui sau ale dumitale la Bucureşti.

Că eu trebuie să plec la Bucureşti pentru a mă socoti definitiv cu Zissu şi Itzkar, în legătură cu sumele de bani ce-i datorau în diferite locuri, proveniţi din acţiunea de ajutorare a evreilor refugiaţi din Ungaria înainte de armistiţiu. Totodată trebuia să stabilesc cu Zissu ce vom face cu refugiaţii tineri evrei unguri care au venit din lagărele de muncă din Iugoslavia. Pentru ajutorarea acestora s-a format un comitet de trei oameni, iar Weiss era însărcinat cu conducerea socotelilor. Am mai discutat cu Weiss necesitatea călătoriei lui la Bucureşti pentru a lua contact cu conducerea sionistă din Bucureşti îndeosebi cu conducerea fondului.

Arată ce ai stabilit cu Weiss?

Am stabilit că trebuie să plec eu la Bucureşti, iar el să plece ulterior.

Unde te-ai întâlnit cu Weiss în această perioadă?

În această perioadă m-am întâlnit cu Weiss la mine acasă.

Cum te întâlneai cu el?

Mă întâlneam cu el fără să-l anunţ, deoarece el mă vizita de circa 2-3 ori pe săptămână.

În altă parte te-ai mai întâlnit cu el?

Nu îmi aduc aminte dacă m-am întâlnit şi în altă parte în această perioadă.

Arată ce s-a discutat cu ocazia acestor întâlniri?

Am discutat despre instalarea biroului sionist din Timişoara al organizaţiei din Ardeal, în ce stare este procesul, care este în curs, contra locatarului actual care ocupase fostul sediu al organizaţiei sioniste, ce fel de mobilă s-a găsit la comunitatea evreiască din cele ridicate de către oficiul judeţean al C.E. necesitatea reangajării foştilor funcţionari sionişti şi angajarea de funcţionari noi. A se relua contact cât mai repede cu secţiile locale şi cu grupările sioniste din Ardeal.

Ce servicii reciproce v-aţi făcut?

Weiss m-a informat regulat despre cursul valutei străine.

Eu am intervenit la Maler Mauriciu, secretarul general al Ichud-ului ca să se împace cu Weiss, care era în ceartă cu acesta, pentru că numai astfel putem lucra la reorganizarea sionismului.

Ce discuţii politice sioniste aţi avut în această perioadă?

Am discutat că vom putea relua activitatea sub acest regim pentru a construi un stat evreu în Palestina, că vom putea strânge bani pentru Palestina şi a emigra evreii acolo.

Ce ştii despre activitatea lui Weiss desfăşurată în această perioadă?

Activitatea lui pe care a desfăşurat-o în această perioadă a constat în reorganizarea biroului central sionist.

Cu cine mai avea relaţii mai strânse în afară de dumneata?

Nu-mi este cunoscut dacă a avut cu cineva în afară de mine legături mai strânse în această perioadă.

În caz contrar că nu ai declarat adevărul ce măsuri să luăm contra dumitale?

Nu pot răspunde la această întrebare.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

26 iunie 1952

Când l-ai cunoscut pe Benvenisti Mişu?

Îl cunosc cu doi sau trei ani înainte de al doilea război mondial, când la invitaţia Executivei Sioniste din Bucureşti am luat parte la o şedinţă a sa, al cărui preşedinte era atunci Rabinul Niemirover şi între alţii era şi Benvenisti prezent la acea şedinţă.

Ce relaţii au existat între dumneata şi el?

Relaţiile noastre mai strânse au început din primăvara anului 1941, când Benvenisti a fost ales ca preşedinte al Consiliului Superior Sionist din România.

După această şedinţă, Benvenisti m-a convins ca eu să nu plec în Palestina, cu toate că aveam paşaport şi viza de plecare de la Consulatul Englez şi mi-a spus să rămân pe loc la Timişoara deoarece şi el rămâne pe loc. Iar mai târziu, Benvenisti mi-a arătat scopul colaborării noastre. Scopul era dublu: a informa cercurile evreieşti din străinătate despre evenimentele ce se desfăşoară în România şi al doilea, de a primi ajutor, la nevoie, din străinătate. Mai mi-a arătat, că cu toate că pleacă consulatul englez din Bucureşti, el va avea legătură cu străinătatea, deoarece Agenţia Evreiască a înfiinţat la Istanbul o agenţie de informaţii cu care el va prelua legăturile, propunându-mi ca eu să-i furnizeze informaţii din Timişoara când vin la Bucureşti şi totodată el mă va informa pe mine despre măsurile luate de guvern. Eu am acceptat propunerea lui.

Cine mai era de faţă când ţi-a propus Benvenisti să-i furnizezi informaţii?

Mai era de faţă şi Fischer Wilhelm care era omul de încredere al Congresului Mondial Evreiesc pentru România. Menţionez că Benvenisti lucra cu Fischer Wilhelm deoarece am mers de câteva ori cu Benvenisti la Fischer acasă.

Ai acceptat propunerea lui Benvenisti de a culege informaţii din Regiunea Timişoara?

Da, am acceptat propunerea lui Benvenisti.

Ce instrucţiuni ai primit cu acea ocazie?

Cu această ocazie Fischer Wilhelm, care de fapt era şeful şi a lui Benvenisti Mişu mi-a spus să culeg informaţii despre situaţia din Timişoara, despre orice chestiuni politice, economice şi despre toate evenimentele privind situaţia populaţiei evreieşti, informaţiile să le predau lui, ori lui Benvenisti Mişu să i le transmită personal sau printr-un om al meu de încredere, iar informaţiile să i le predau întotdeauna verbal.

Cum ai ţinut legătura cu Fischer?

Am venit odată pe lună la Bucureşti şi când eu nu puteam veni trimiteam pe Auscher Victor fabricant de textile (decedat în 1945).

Cum ai recrutat dumneata pe Auscher Victor?

L-am informat pe Ausher Victor despre convorbirile mele pe care le-am avut cu Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu şi l-am rugat să colaboreze cu mine în acest domeniu, iar Ausher Victor a acceptat.

Cum ţi-ai organizat reţeaua de spionaj în Timişoara?

https://biblioteca-digitala.ro

Pe Ausher Victor l-am însărcinat să culeagă informaţii din domeniul economic. În chestiuni evreieşti i-am însărcinat pe Klein Armand şi Weiss Ludovic.

Pentru acest scop, am intervenit la Oficiul Centralei Evreieşti din Timişoara să angajeze pe aceştia ca funcţionari, cu scopul ca aceştia să culeagă informaţii din incinta centralei.

Tot pentru acest scop, am menţinut legături prieteneşti şi cu Ligetti, preşedintele Oficiului Centralei Evreilor.

Cu chestiunile militare ne-am ocupat toţi patru, adică eu, Ausher Victor, Klein Armand şi Weiss Ludovic.

Iar în chestiunea stării de spirit m-am ocupat eu şi Ausher Victor, care avea întreprinderi şi totodată contact mai strâns cu populaţia.

Cum ai recrutat pe Klein Armand şi pe Weiss Ludovic în acţiunea de spionaj?

Le-am povestit despre legăturile mele cu Benvenisti Mişu şi i-am rugat să mă ajute la strângerea de informaţii, nu le-am spus la început că informaţiile sunt pentru străinătate, dar mai târziu le-am spus că Benvenisti are legături cu Istanbulul.

Ei au acceptat să culeagă informaţii?

Da, au acceptat şi mi-au furnizat informaţii cât am activat.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

27 iunie 1952

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 26 iunie 1952, ai arătat că ai acceptat să lucrezi informativ pentru Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu. Arată ce informaţii ai cules în cursul anului 1941?

În cursul anului 1941 am cules informaţiile următoare: despre numărul răniţilor germani veniţi de pe frontul iugoslav; despre comenzile militare care au fost date să se execute în fabricile textile din Timişoara; despre transporturi de trupe ce am văzut între Timişoara şi Bucureşti; despre starea de spirit a populaţiei evreieşti şi creştine; despre ridicarea tinerilor evrei ce au fost trimişi la detaşamente de muncă.

Ce alte informaţii ai mai cules în acea perioadă?

Despre arestarea şi condamnarea a unui grup de tineri evrei care au cântat cântece comuniste în curtea templului evreiesc din Lugoj.

Cum ai cules aceste informaţii?

Din domeniul militaro-economic, informaţiile au fost culese de Ausher Victor care avea legături la Intendenţa Militară, unde se primeau comenzile pentru armată, şi de unde Ausher Victor a luat notă şi de comenzile altor fabrici.

Despre starea de spirit a populaţiei evreieşti, îndeosebi la detaşamentele de muncă, informaţiile au fost culese de Klein Armand şi Weiss Ludovic.

O parte din informaţiile militare au fost culese de mine de la răniţi nemţi cu care am stat de vorbă, de asemenea, şi despre trupele militare care treceau pe linia Timişoara –

https://biblioteca-digitala.ro

Craiova – Bucureşti, informaţiile au fost culese de mine şi de Ausher Victor, atunci când mergeam cu trenul pe această rută îmi notam în notesul meu tot ce vedeam.

De asemenea, despre starea de spirit a populaţiei am cules informaţii de la clienţii mei care veneau la prăvălie.

Cum ai organizat culegerea acestor informaţii şi cum îţi erau ele predate?

Ne-am întrunit toţi patru în biroul organizaţiei sioniste şi am luat hotărârea ce trebuia să facem fiecare.

Totodată le-am spus să fie foarte prevăzători în culegerea informaţiilor şi să se ia notiţe într-un cifru secret pentru a nu fi înţelese de alţii. (De exemplu eu am notat în notes, un tren militar văzut sub forma unui număr de telefon, adică prima cifră indica unitatea Militară, a doua şi a treia cifră numărul vagoanelor.)

Informaţiile le primeam în scris săptămânal la biroul organizaţiei sioniste unde ne întâlneam cu toţi.

Cum ai trimis informaţiile culese?

Informaţiile culese le predam personal când veneam la Bucureşti, sau prin Ausher Victor când se deplasa el la Bucureşti, sau când veneam amândoi la Bucureşti. Pe de altă cale nu le-am transmis.

Cui şi unde predai informaţiile?

Informaţiile le predam sau lui Benvenisti Mişu sau lui Fischer Wilhelm la locuinţa lor. În mai multe cazuri ne-am întâlnit cu toţii la locuinţa lui Fischer Wilhelm.

Ce discuţii ai avut cu ocazia predării informaţiilor?

Cu ocazia predării informaţiilor Fischer Wilhelm ne-a vorbit despre noi ramuri de informaţii ce trebuie culese.

Benvenisti mi-a comunicat că pentru a culege informaţii din sectorul evreiesc a luat contact cu Centrala Evreilor, care se înfiinţase atunci şi că încearcă să ajungă în relaţii cu Radu Lecca. Ne-a sfătuit şi pe noi să facem acelaşi lucru cu Oficiul Judeţean al Centralei Evreilor din Timişoara. În afară de aceasta ne-a comunicat despre unele măsură luate de guvern în privinţa evreimii.

Ce alte servicii ţi s-a mai cerut în această perioadă şi de către cine?

Nu îmi mai aduc aminte dacă mi s-a mai cerut de cineva să le fac vreun serviciu în perioada anului 1941.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

22 iulie 1952

În procesul verbal încheiat în ziua de 21 iulie a.c. arăţi că l-ai vizitat pe Agamy în ianuarie sau februarie 1949, la locuinţa sa. Arată ce discuţii aţi avut cu acea ocazie?

Agamy mi-a reproşat că nu i-am cules informaţii. La răspunsul meu că nu am putut, a spus că nu acceptă nici o scuză, că activitatea trebuie reluată cât de curând şi m-a întrebat

https://biblioteca-digitala.ro

dacă nu cumva am nevoie de bani atât pentru mine sau am nevoie eventual pentru colaboratori. Că el are un fond disponibil pentru acest scop. Eu i-am spus că nu este vorba de bani ci de posibilităţi.

Mi-a mai comunicat organizarea Legaţiei Statului Israel în Bucureşti, care va avea un serviciu special de informaţii. Că este inadmisibil, ca un sionist disciplinat acum în loc de a majora, încetează activitatea. Că el aşteaptă de la mine să mă supun intereselor generale evreieşti.

Bani nu am acceptat să primesc, dar i-am promis că-i voi culege informaţii.

Sosind acasă m-am consfătuit cu Weiss Ludovic, ce să facem, Weiss mi-a spus că trebuie să executăm ordinul lui Agamy.

Weiss, văzând ezitarea mea, m-a consolat şi a spus că chestiunea nu este aşa de urgentă, putem aştepta organizarea serviciului de informaţii de la legaţie şi că între timp voi găsi o posibilitate de a culege informaţii. Eu am fost de acord cu cele spuse de Weiss.

După discuţiile pe care le-ai avut cu Weiss, cum ţi-ai organizat activitatea informativă?

După câtva timp de la consfătuirea mea cu Weiss, am auzit că colaboratorul meu Rosenberg Alex., care fusese concediat de la „Dermata", ocupase un post la Banca de Stat din Bucureşti şi că între timp, a fost mutat la aceeaşi instituţie în Timişoara.

Aflând lucrul acesta, am vizitat pe Rosenberg la locuinţa sa şi l-am rugat să-mi culeagă informaţii. El mi-a promis şi în vara acestui an, mi-a dat informaţii, despre fabrica de Spirt şi Industria Chimică din Timişoara.

În ce a constat aceste informaţii?

Aceste informaţii au constat în date amănunţite despre producţia, despre instalaţia de maşini şi alte instalaţii de fabricaţie, cât şi despre efectivul de muncitori ce lucrează în fabrică.

Ce alte informaţii ai mai cules şi de la cine?

Am mai cules informaţii despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara.

La culegerea acestor informaţii am fost ajutat indirect de Polak Gheza, fost patron al fabricii de ciorapi, (plecat din ţară) şi de ing. Friedrich (fost patronul fabricii de maşini agricole, fabrică ce era situată vizavi de Gara Mare). Actualmente se află în Timişoara şi face serviciul ca ing. la Institutul de Studii şi Proiecte.

În ce a constat aceste informaţii?

Că burghezia s-a liniştit într-o oarecare măsură; că tehnicieni şi contabili au primit angajamente la diferite fabrici; că foşti comercianţi s-au angajat la magazine de stat; că muncitorii nu sunt mulţumiţi de salarizare şi de scumpete de alimente.

Ai arătat că ai primit informaţii indirecte în anul 1949, primăvara, de la fostul fabricant Friedrich, arată când te-ai văzut ultima dată cu acesta?

Ultima dată l-am văzut către sfârşitul anului 1951, în staţia de tramvai.

Ce ai discutat cu el?

El mi-a spus că prelucrează proiectul unui plan înclinat în cariera fabricii de var din Cavaran, fosta fabrică a mea.

Când ai trimis aceste informaţii lui Agamy?

Aceste informaţii le-am predat lui Agamy în vara anului 1949.

https://biblioteca-digitala.ro

Weiss, care mai înainte fusese la Bucureşti, mi-a povestit că organele de stat au descoperit o ilegalitate de devize şi că Itzkar a fost arestat. Auzind lucrul acesta am luat cu mine informaţiile culese şi am plecat la Agamy, de a cere noi instrucţiuni.

Unde l-ai găsit pe Agamy la locuinţa sa şi dacă a mai fost cineva de faţă când i-ai predat informaţiile?

Pe Agamy l-am găsit la locuinţa sa, şi nu am mai găsit pe nimeni acolo.

Cum i-ai predat informaţiile în scris sau verbal?

Informaţiile i le-am predat verbal după notiţele mele.

Ce discuţii ai făcut cu acea ocazie?

Agamy a fost mulţumit că am reluat activitatea, dar nu a fost mulţumit cu cantitatea informaţiilor. Mi-a povestit de chestiunea Itzkar şi era foarte îngrijorat, dacă nu se va descoperi şi alte lucruri. Că el tratează cu ministrul de finanţe şi are nădejde că chestiunea o va putea aranja.

Ce instrucţiuni ţi-a dat cu acea ocazie?

Agamy m-a făcut atent să fiu foarte prevăzător şi că până la primirea noilor instrucţiuni să nu mai facem nimic, iar în caz de arestare să negăm tot ce vom fi întrebaţi, dacă totuşi trebuie să recunoaştem anumite fapte, să le declarăm ca fapte izolate şi sub nici o formă să nu arătăm legăturile noastre.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

28 iunie 1952

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 27 iunie 1952, ai arătat că în cursul anului 1941 ai cules informaţii pe care le-ai transmis lui Benvenisti Mişu şi Fischer Wilhelm. Arată, ce informaţii ai cules şi transmis în cursul anului 1942?

În anul 1942 am continuat a culege şi transmite următoarele informaţii: despre înfiinţarea unui comandament militar german în clădirea clubului ziariştilor din Timişoara; despre transportul trupelor militare pe linia Timişoara-Bucureşti; despre comenzile militare făcute la fabricile textile din Timişoara; despre comenzile militare făcute la fabricile de pielărie şi încălţăminte din Timişoara; despre navigaţia pe Dunăre, că a fost oprită prin Porţile de Fier; despre starea de spirit a populaţiei evreieşti şi creştine; despre evacuarea evreilor din satele din împrejurimile Timişoarei; despre arestarea unui grup de creştini comunişti; despre deportarea unui grup de evrei în Transnistria.

Le-am comunicat că am introdus în Centrala Evreilor din Timişoara pe Weiss Ludovic şi Klein Armand, pentru a-i putea scuti de munca obligatorie, şi totodată pentru a-i putea folosi în culegerea de informaţii, conform liniei trasate de Benvenisti.

Cum ai cules aceste informaţii?

Informaţiile din domeniul militar au fost culese de Auscher Victor, care avea fabrică de textile şi avea în lucru comenzi militare. Aceste comenzi militare depindeau de

https://biblioteca-digitala.ro

Intendenţa Militară, astfel că el având legătură cu această Intendenţă a cules informaţii şi despre celelalte fabrici textile cât şi de la fabricile de pielărie şi încălţăminte care lucrau pentru armată. Informaţia despre înfiinţarea Comandamentului Militar în clădirea clubului ziariştilor mi-a fost dată de Weiss Ludovic. Tot Weiss Ludovic m-a informat şi despre navigaţia pe Dunăre.

Informaţiile despre transportul trupelor militare cu trenul au fost culese de mine şi Auscher Victor când ne deplasăm cu trenul la Bucureşti.

Informaţiile despre starea de spirit a populaţiei evreieşti mi-au fost furnizate de Weiss Ludovic. Tot Weiss Ludovic m-a informat şi despre evacuarea evreilor din satele din jurul Timişoarei, cât şi despre deplasările de evrei ce se făceau în Transnistria. Aceste informaţii au fost culese de Weiss de la Bally Conrad (decedat), fost consilier la Oficiul Judeţean al C.D.E. din Timişoara şi de la Gal Ştefan care era funcţionar tot la C.E. din Timişoara.

Cum ai organizat culegerea acestor informaţii şi cum îţi erau ele predate?

Până la dizolvarea organizaţiilor sioniste ne întâlneam cu toţii în fiecare duminică în biroul organizaţiei sioniste, iar după dizolvarea organizaţiei ne întâlneam la mine acasă unde preluam şi informaţiile culese, şi le trasam fiecăruia ce are de făcut. (De exemplu Weiss Ludovic să se ducă în portul Timişoara pentru a culege informaţii despre starea navigaţiei pe Dunăre, Auscher Victor să extindă legăturile la Intendenţa Militară, în privinţa fabricilor de pielărie şi încălţăminte).

Ce instrucţiuni le-ai dat în culegerea informaţiilor?

Ca notiţele pe care le iau să fie scrise în cifru secret şi totodată să fie prevăzători în culegerea informaţiilor.

Ce cifru secret au folosit ei în luarea notiţelor?

Fiecare avea cifrul lui secret când lua notiţe (De exemplu, Auscher Victor care avea legătură cu Intendenţa Militară, nota în felul următor: când se confecţiona pânză albă pentru cămăşi „Stoc vopsea albă", şi pentru alte culori, tot în acelaşi gen, depindea de culoare.

Eu, când vedeam un tren militar încărcat cu tancuri şi tunuri notam 4452, 4 însemna tancuri, 45, însemna 45 vagoane şi 2. Cu punct lângă el însemna tunuri. Alt exemplu, 2453. 2, însemna tunuri, 45 însemna că are 45 vagoane iar 3 era numai pentru a completa acest număr mascat de telefon. Alt exemplu 1504. 1 înseamnă trupă, 50 înseamnă că are 50 vagoane şi 4. Cu punct lângă el înseamnă tancuri. Iar numerele de telefon de la cei din Bucureşti cu care aveam legătură le scriam în felul următor: de exemplu în loc să scriu 4.52.62, scriam 452 supra 692 – 1181, cele cinci cifre însemna numărul de telefon, iar a şasea cifră era o completare a da forma unei socoteli şi astfel eram camuflat de orice bănuială. Nu cunosc cifrul pe care îl avea Weiss.

Cum ai transmis informaţiile culese?

Informaţiile le transmiteam personal sau prin Auscher Victor, când ne deplasam la Bucureşti în chestiuni profesionale şi le dădeam verbal pe baza notiţelor făcute.

Cui şi unde predai informaţiile?

Informaţiile le predam lui Fischer Wilhelm sau lui Benvenisti Mişu la locuinţa lor, sau ne întâlneam cu toţii la locuinţa lui Fischer Wilhelm.

Ce discuţii ai avut cu ocazia predării informaţiilor?

https://biblioteca-digitala.ro

Le-am dat lămuriri despre informaţiile predate, după care le-am dat noi instrucţiuni. Benvenisti ne-a comunicat că a fost numit inspector la Împrumutul Reîntregirii, cu autorizaţie de călătorie permanentă pentru întreaga ţară, aşa că ne va vizita şi pe noi la Timişoara.

Ne-a mai comunicat despre planul guvernului de deportare al evreilor ardeleni.

Ce instrucţiuni v-a dat?

Ne-a dat sarcina să raportăm pe lângă celelalte chestiuni, reluarea navigaţiei peste Porţile de Fier şi dacă în portul Turnu Severin este o mişcare intensă sau nu. Totodată ne-a cerut lămuriri despre relaţiile noastre cu oficiul judeţean din Timişoara al Centralei Evreilor şi ce măsuri au fost luate de către acest oficiu.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

30 iunie 1952

În procesul verbal de interogatoriu din 28 iunie 1952, ai arătat că în cursul anului 1942 ai cules informaţii pe care le-ai transmis lui Benvenisti Mişu şi Fischer Wilhelm. Arată ce informaţii ai cules şi transmis în cursul anului 1943?

În anul 1943, am continuat a culege şi transmite următoarele informaţii: despre construcţiile de cazemate militare făcute lângă Turnu Severin; despre construcţia unei staţii de radio emisiune în Timişoara; despre navigaţiile pe Dunăre; despre transportul de trupe militare pe ruta Timişoara-Bucureşti; despre comenzile militare în sectorul textil, pielărie şi încălţăminte; despre lipsa de materie brută în industria textilă; despre sosirea de fire de bumbac din Italia în cantităţi insuficiente; despre măsurile luate de Centrala Evreilor din Timişoara în privinţa carnetelor de scutire de muncă şi împrumutul de reîntregire; despre starea de spirit a populaţiei; despre formarea unui comitet cu scopul de a ajuta deportaţii din Transnistria cu curierii clandestini.

Cum ai cules aceste informaţii?

Datele despre construcţii de cazemate au fost culese de mine de la soldaţi nemţi, care au venit la mine în prăvălie cu maşina şi au cumpărat circa 2-3.000 kg. de ciment ce le mai lipsea pentru terminarea acestor cazemate.

Datele despre construcţia staţiei de radio emisiune, au fost culese de mine de la ing. Crăpătureanu, care făcuse comenzile de var la mine, pentru această construcţie;

Datele despre navigaţia pe Dunăre au fost culese de mine şi Auscher Victor, cu ocazia călătoriei noastre cu trenul prin staţia Turnu Severin, de unde am putut vedea câte vase sunt în port. La începutul anului 1943, circulaţia era mai slabă iar către toamnă a fost o mişcare mai intensă. Aceasta am constatat-o după numărul vapoarelor ce le-am văzut în portul Turnu Severin şi între Orşova şi Turnul Severin;

Datele despre transporturi de trupe au fost culese de mine şi de Auscher Victor, în drum, când veneam la Bucureşti;

Datele despre fabricile textile au fost culese de Auscher Victor, de la Intendenţa Militară (comandamentul de aprovizionare) de unde primea comenzile pentru fabrica sa;

https://biblioteca-digitala.ro

Datele despre lipsa de materii prime, din sectorul textil cât şi despre sosirea de bumbac din Italia au fost culese de Auscher Victor, care avea fabrica de textile şi a suferit de lipsa de materie primă;

Datele despre măsurile luate de Centrala Evreilor din Timişoara cât şi despre împrumutul de reîntregire au fost culese de mine de la Ligetti şi a constat în faptul că, carnetele de muncă au fost date în schimbul unei taxe, iar în ceea ce priveşte plasarea împrumutului de reîntregire între evreime am arătat că Ligetti a convocat evreimea mai înstărită din Timişoara la o şedinţă, între care a fost repartizată suma cerută de guvern;

Date despre starea de spirit din sectorul evreiesc au fost culese de Weiss Ludovic de la Rozsa Ghersin care fusese în detaşamentele de muncă, iar din sectorul creştin au fost culese de mine şi de Auscher Victor, de la sionişti mei care veneau în prăvălia mea după cumpărături, iar de Auscher Victor de la clienţii care veneau în prăvălia sa;

Datele despre comitetul de ajutorare a deportaţilor din Transnistria au fost culese de Weiss Ludovic care făcea parte din comitetul clandestin de ajutoare;

Cum ai organizat culegerea acestor informaţii şi cum îţi erau predate?

Ne-am întâlnit cu toţii după nevoie la mine acasă, unde am discutat ce informaţii trebuie culese şi totodată preluam pe cele aduse.

Ce instrucţiuni le-ai dat în culegerea informaţii?

Le-am dat instrucţiuni ca tot ce vede şi este interesant pentru noi să le noteze.

Cui ai transmis informaţiile culese?

Informaţiile le transmiteam personal sau prin Auscher Victor, când veneam la Bucureşti în interes profesional, ele erau date în mod verbal pe baza notiţelor făcute.

O singură dată aceste informaţii le-am predat lui Benvenisti Mişu la mine acasă, la Timişoara, şi totodată i-am dat lui Benvenisti şi suma de 100.000 pentru spezele lui de deplasare.

Ce discuţii ai avut cu ocazia predării informaţiilor?

Discuţiile s-au purtat în jurul informaţiilor predate, cerându-mi-se lămuriri la unele chestiuni.

Benvenisti Mişu ne-a comunicat pe lângă celelalte chestiuni evreieşti că, a reuşit să obţină pentru un număr de tineri evrei, carnete de scutire de muncă în mod gratuit, în schimb aceşti tineri să lucreze la fabrica de cărămidă a lui Mihai Antonescu.

Ce instrucţiuni v-a dat?

Mi-a dat instrucţiuni ca de obicei, să fim prevăzători în culegerea de informaţii şi să luăm notiţe în cifru secret.

Iar în toamna anului 1943, Fischer Wilhelm a dispus întreruperea temporară a activităţii fiindcă el a obţinut paşaport şi viza de plecare, aşa că el părăseşte ţara. A dispus ca să aşteptăm dispoziţiile care le va trimite din Istanbul. Plecarea lui nu a reuşit şi activitatea non stop a continuat.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

1 iulie 1952

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 30 iunie 1952, ai arătat că în cursul anului 1943 ai cules informaţii pe care le-ai transmis lui Benvenisti Mişu şi Fischer Wilhelm. Arată ce informaţii ai cules şi transmis în cursul anului 1944?

În anul 1944, activitatea noastră a fost restrânsă, datorită faptului că Fischer Wilhelm, Benvenisti Mişu şi Weiss Ludovic au fost arestaţi în luna ianuarie 1944 şi ţinuţi în cercetare timp de 3-4 luni de zile.

Cauza arestării a fost că unul din curierii lor cu numele de Hans Welti, care făcea legătura între Benvenisti şi Istanbul, era un spion al Gestapo-ului şi care a predat nemţilor corespondenţa secretă a lui Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu.

Weiss Ludovic, care venea la Bucureşti în chestiunea deportaţilor evrei în Transnistria, a vizitat pe Benvenisti chiar în momentul când acestuia i se făcea percheziţia domiciliară, aşa că, cu ocazia arestării lui Benvenisti a fost arestat şi Weiss Ludovic.

După eliberarea lor, pe la sfârşitul lui mai sau începutul lui iunie, ne-am întâlnit cu Fischer Wilhelm la Bucureşti şi i-am cerut noi instrucţiuni. Fischer a dispus să continuăm activitatea de culegerea informaţiilor, dar cu mai mare atenţie decât până atunci, fiindcă e posibil să fim supravegheaţi.

Cu acea ocazie, cât şi cu a doua venire a mea la Bucureşti în luna iulie am predat lui Fischer Wilhelm următoarele informaţii ce am putut culege: despre rezultatul bombardamentului aerian din Timişoara; despre întreruperea circulaţiei feroviare din cauza bombardamentului care a atins podul de peste Olt, lângă Piatra Olt; despre transportul trupelor militare; despre comenzile militare făcute la fabricile textile, pielărie şi încălţăminte; despre întoarcerea evreilor deportaţi din Transnistria; despre evenimentele ce se desfăşoară în Ungaria.

Cine a cules aceste informaţii şi în ce au constat ele?

Datele despre rezultatul bombardamentelor din Timişoara au fost culese de Klein Armand, pe care l-am trimis eu la gara Timişoara. Acolo a constatat că magazia de mărfuri şi atelierele au fost rase.

Datele despre stricăciunile podului peste Olt au fost date de mine. Acestea le-am văzut când veneam la Bucureşti, fiind nevoit să fac transbordarea din cauza podului stricat.

Datele despre transportul trupelor au fost culese de mine, cu ocazia călătoriei mele la Bucureşti, constatând că în tot parcursul făcut până la Bucureşti nu am văzut nici un tren militar.

Datele despre comenzile militare la fabrici au fost culese de Auscher Victor. Aceste date au constat în metrajul executat pentru armată în aceste fabrici textile.

Din domeniul fabricilor de pielărie, câte kilograme de piele şi talpă au fost fabricate pentru nevoile armatei.

Din domeniul fabricilor de încălţăminte, câţi bocanci au fost confecţionaţi pentru armată.

Datele despre întoarcerea evreilor deportaţi au fost culese de mine şi de Weiss Ludovic. Aceste date au constat în faptul că între deportaţi erau trei grupuri diferite. Prima grupă era cei condamnaţi pentru delicte comuniste şi care au fost întemniţaţi în închisoarea Vapniarca şi că aceştia au fost ucişi de trupele germane în retragere.

https://biblioteca-digitala.ro

Al doilea lot de comunişti erau cei nejudecaţi care au fost readuşi în ţară şi internaţi în lagărul de la Târgu Jiu. Al treilea lot era cei bănuiţi ca simpatizanţi comunişti care au fost readuşi şi puşi în libertate.

Datele despre evenimentele din Ungaria au fost culese de Auscher Victor de la evreii refugiaţi din Ungaria. Aceste date au constat în înlăturarea guvernului Kalloy de către Gestapo şi instaurarea guvernului pro-german Szalay, care a ordonat deportarea întregii evreimi din Ungaria.

Cum ai organizat culegerea acestor informaţii şi cum îţi erau ele predate?

Ne întâlneam regulat când era cazul la mine acasă, unde discutam chestiunile ce ne interesează şi hotăram ce informaţii trebuie culese. Informaţiile îmi erau predate la mine acasă în mod verbal, iar eu mi le treceam în notes.

Cum ai transmis informaţiile culese?

Informaţiile le transmiteam verbal pe baza notiţelor făcute când veneam în Bucureşti în interes profesional.

Cui şi unde ai predat informaţiile?

Informaţiile le-am predat lui Fischer Wilhelm la locuinţa sa.

Ce discuţii ai avut cu ocazia predării informaţiilor?

Fischer Wilhelm mi-a spus că cu toate că e posibil să fie supravegheat, totuşi are interes şi mai departe să-i furnizăm informaţii, dar a repetat de mai multe ori să fim prevăzători. Totodată mi-a povestit amănunte în legătură cu anchetarea sa când a fost arestat şi că i s-a arătat la anchetă foto-copiile după corespondenţa sa cu Istambulul pe care o trimisese prin Hans Welti.

Ce alte servicii ţi s-au mai cerut în această perioadă şi de către cine?

În această perioadă Zissu m-a rugat ca să colaborez cu el la organizarea emigranţilor evrei în Palestina care se face cu vasele mici.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

2 iulie 1952

Arată dacă mai ai ceva de adăugat, în legătură cu activitatea d-tale, sau a altora, până la 23 august 1944?

Mai am de adăugat că în timpul războiului, am fost scutiţi de muncă obligatorie, în afară de Weiss Ludovic şi Klein Armand şi următorii conducători sionişti din Timişoara: eu, Huscher Vircot, Feuerstein Otto, Eppler Iacob, Hirsch Iosif şi dr. Noschitz Ştefan.

Altă chestiune este că preşedintele Oficiului Judeţean din Timişoara, al Centralei Evreilor a convocat şedinţe în chestiuni mai importante la care, din întâmplare, am participat şi eu la trei sau patru şedinţe de acest fel.

Cine anume a mai participat la aceste şedinţe?

https://biblioteca-digitala.ro

În afară de mine, au mai participat: Bally Conrad, dr. Bohm Arpad, Adler Ştefan, dr. Kraus Albert, dr. Blum Alex., Biro Eugen, Solomon Ladislau şi alţii.

În ce scop se ţineau aceste şedinţe?

Aceste şedinţe se ţineau pentru a se lua hotărâri în privinţa distribuirii carnetelor de muncă obligatorie, plasarea împrumutului de reîntregire (de război), şi construirea palatului invalizilor de război.

Hotărârile luate au fost puse în practică?

Da, au fost puse.

Cum au fost puse în practică?

La şedinţa ţinută s-a ales o comisie care să se apuce cu distribuirea carnetelor şi fixarea taxelor, pentru fiecare carnet separat.

În privinţa împrumutului, s-a hotărât ca cea mai mare sumă cerută de guvern, să fie completată de la participanţii principali, care erau prezenţi la şedinţă. De exemplu eu am plătit suma de 250.000 lei).

Iar în privinţa donaţiei, ce se cerea de către guvern, pentru construirea palatului invalizilor, s-au operat la fel ca şi împrumutul de reîntregire.

Din cine era formată comisia care se ocupa cu distribuirea carnetelor de scutire de muncă?

Comisia era formată din dr. Ligetti Samuil, Bally Conrad şi dr. Bohm Arpad.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

3 iulie 1952

Arată cum a evoluat activitatea dumitale informativă după 23 august 1944 şi până la sfârşitul anului 1945?

În luna octombrie, sau începutul lunii noiembrie 1944, am venit la Bucureşti şi am luat legătura cu dr. Costiner, conducătorul „Joint"-ului (Asociaţia de ajutorare evreiască americană) pentru a cere un ajutor bănesc refugiaţilor unguri din Iugoslavia care soseau mereu în Timişoara.

La dr. Costiner te-ai prezentat singur sau ai mai fost însoţit şi de alte persoane?

M-am prezentat împreună şi cu Gellis Otto şi Voronai Iosif, care erau colaboratorii mei în conducerea acestei acţiuni.

Pe cine ai mai găsit la dr. Costiner cu acea ocazie?

La dr. Costiner erau mai multe persoane printre care şi Fischer Wilhelm.

Ce discuţii s-au făcut?

Am raportat sosirea tinerilor evrei unguri sosiţi din lagărele de muncă din Iugoslavia şi care trebuie adăpostiţi şi hrăniţi, până la eliberarea Ungariei.

https://biblioteca-digitala.ro

La întrebarea lui Costiner, câţi refugiaţi evrei sunt în Timişoara, i-am comunicat că sunt circa 100-150. Costiner a aprobat un ajutor provizoriu, spunând să-i raportez dacă mai sosesc şi alţii.

De la Costiner am plecat împreună cu Fischer Wilhelm, care m-a condus până la hotel şi mi-a comunicat că dr. Marton Ernest este în Bucureşti şi doreşte să-mi vorbească.

Te-ai întâlnit cu dr. Marton Ernest, dacă da, unde şi cine mai era de faţă?

Da, m-am întâlnit cu dr. Marton la locuinţa lui Fischer Wilhelm, unde am luat împreună masa. În afară de noi trei nu au mai fost alţii prezenţi.

Ce discuţii s-au dus cu ocazia acelei întâlniri?

Marton ne-a expus planul lui de a forma cu mijloacele băneşti ale „Joint-ului" un convoi de autocamioane, cu care să ducă alimente, îmbrăcăminte şi medicamente populaţiei evreieşti din Budapesta, după ce aceasta va fi eliberată, iar el conduce această caravană cu paşaport diplomatic sub steagul Crucii Roşii Internaţionale. De altfel el mi-a spus că acest plan a fost arătat Joint-ului cât şi lui Costiner. Totodată el mi-a spus că a cerut şi aprobarea comandamentului Sovietic, – iar eu să-i dau tot sprijinul în această acţiune.

Când te-ai mai văzut cu dr. Marton Ernest după această întâlnire?

În luna ianuarie 1945, când am mers la dr. Costiner să fac socotelile, între alţii era şi Marton prezent, care a comunicat că, Comandamentul Sovietic nu a aprobat trimiterea caravanei la Budapesta. Auzind aceasta am cerut aprobare de la Costiner să organizez eu cu comitetul meu punctul de ajutorare în Budapesta, fiindcă Comandamentul Sovietic din Timişoara mi-a promis aprobarea trimiterii de autocamioane izolate în Ungaria.

Costiner a aprobat propunerea mea. După ce am plecat de la Costiner, Marton mi-a oferit ajutorul său, şi că este cunoscut în Budapesta, şi totodată că are bune legături acolo.

A doua zi am venit din nou la Costiner şi i-am raportat propunerea lui Marton, însă Costiner mi-a interzis categoric o colaborare cu Marton. Totuşi, la a doua sosire a mea în Budapesta, i-am găsit acolo pe Marton cu care am discutat dificultăţile mele cu Comitetul din Budapesta. Cu bucurie am acceptat propunerea lui Marton de a numi ca preşedinte un cunoscut al său pe nume dr. Goroy.

La venirea mea în Bucureşti, am raportat lui Costiner numirea unui preşedinte fără însă să-i spun că este omul lui Marton. Costiner a aprobat numirea şi cu aceasta mi-am încetat misiunea.

Cu ce alte persoane ai mai avut legătură în această perioadă pe linie de informaţii?

În toamna anului 1945, am avut legături cu un instructor palestinian care venise în România, pentru a organiza emigraţia tinerimii evreieşti în Palestina.

Cum ai cunoscut pe acest instructor palestinian şi în ce au constat legăturile dumitale cu acesta?

Instructorul a venit la mine acasă şi mi-a povestit scopul venirii sale. Astfel că, el mi-a cerut să-i dau tot concursul în cazul dacă ar avea ceva neplăceri cu poliţia. Totodată mi-a comunicat că, acţiunea este bine organizată şi că o parte din tineri trec prin Timişoara în Iugoslavia, iar o altă parte trece prin Ardeal în Ungaria. Această acţiune de emigrare o are Centrala, la Bucureşti, şi este condusă de un împutemicit palestinian pe nume Averbuch (Agamy). Mai mi-a spus că în această chestiune a luat legătura şi cu Weiss Ludovic. După plecarea instructorului de la mine m-am întâlnit cu Weiss căruia i-am spus despre acţiunea instructorului Palestinian la care Weiss mi-a răspuns că şi el a vorbit cu acesta.

https://biblioteca-digitala.ro

Legăturile mele cu Averbuch Agamy au constat în ajutorul de intervenţie la Chestura Poliţiei din Timişoara prin Weiss Ludovic.

De câte ori ai mai fost vizitat de Agamy în cursul anului 1945 şi dacă ţi-a mai cerut să-i faci vreun serviciu?

Până la sfârşit am mai fost vizitat de acesta o dată fără însă să-mi mai ceară să-i fac alte servicii. El mi-a povestit că lucrurile decurg normal.

Cu alte persoane ai mai avut legătură?

Da, am avut legătură cu Averbuch (Agamy).

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Averbuch (Agamy)?

După întâlnirea mea cu Weiss L. am plecat la Bucureşti împreună cu Maler Mauriciu şi am mers la Averbuch (Agamy) pe care l-am cunoscut pentru prima dată, fiindu-mi prezentat de Maler Mauriciu, care avea deja legături cu el.

În ce scop ai venit dumneata la Averbuch (Agamy)?

Am venit cu scopul să colaborez cu el în acţiunea de emigrare, la care el mi-a răspuns că nu este cazul deoarece are destui colaboratori, însă mi-a propus dacă pot să-i furnizez informaţii.

Da, am acceptat.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

4 iulie 1952

La interogatoriul din ziua de 3 iulie 1952 ai declarat că ai acceptat propunerea lui Averbuch (Agamy) să-i furnizezi informaţii. Arată ce fel de informaţii ţi-a cerut să-i furnizezi?

Mi-a cerut să-i furnizez informaţii din Sectorul economic, politic şi despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara.

Ce instrucţiuni ai primit cu acea ocazie?

Mi-a spus să fiu foarte prevăzător în culegerea informaţiilor, pentru a nu trezi bănuiala cuiva că sunt în slujba vreunui serviciu de spionaj. Să nu pomenesc de numele lui, căci el a venit mascat în România ca „corespondent englez".

Eu i-am spus cu această ocazie că am avut în timpul războiului legături pe linie de spionaj cu Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu, şi că ei mi-au propus să reiau legăturile cu ei. Atunci Agamy mi-a spus că nu este necesar să iau legăturile cu ei, ci să am legătură numai cu el. Apoi mi-a spus când vin la Bucureşti să mă întâlnesc cu el la el acasă.

Arată de câte ori te-ai întâlnit cu Agamy în cursul anului 1946?

În cursul anului 1946 m-am întâlnit cu Agamy de trei ori în Bucureşti, o dată în primăvară şi de două ori în lunile iulie-august, iar în decembrie 1946 l-am întâlnit la Basel, în Elveţia, la Congresul sionist.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată dumneata ce informaţii ai cules şi transmis lui Agamy în primăvara anului 1946?

Am cules următoarele informaţii pe care le-am transmis în primăvara anului 1946. Despre starea industriei metalurgice, textile, pielărie, încălţăminte din Timişoara, şi anume, în legătură cu industria metalurgică am dat următoarele informaţii: despre fabricile Schediwetz şi Szlahotka, repararea maşinilor din diferite fabrici, se face la acele două uzine de mai sus; despre fabricile textile, Atlanta şi Knopt. De la aceste fabrici am aflat că industriile textile luptă cu lipsa de materii prime şi de lipsa unor piese de schimb, care nu se pot procura în ţară; despre fabricile de pielărie, Langer şi despre fabrica de încălţăminte Dermata, de la aceasta am aflat că are material brut însă producţia internă nu acoperă nevoile, aşa că fabricile nu lucrează în plin; i-am mai transmis informaţii şi despre slaba recoltă a anului 1945. Cât despre starea de spirit a populaţiei, că în cercurile burgheze este o mare îngrijorare văzând cum se dezvoltă evenimentele interne.

Cum ai cules aceste informaţii?

Aceste informaţii le-am cules personal deplasându-mă la diferite întreprinderi unde am avut legături comerciale şi cunoştinţe personale.

Cine te-a ajutat în culegerea informaţiilor?

Un ajutor direct nu am avut în culegerea informaţiilor, dar am avut un ajutor indirect dat de directorii sau patronii fabricilor cu care am stat de vorbă. (De exemplu la fabrica Schediwetz am stat de vorbă cu inginerul Schediwetz care era totodată şi patronul fabricii). (La fabrica Szlahotka am stat de vorbă cu patronul fabricii cu acelaşi nume care mi-a spus felul cum merge fabrica şi comenzi ce are în lucru.

La fabricile textile mi-a dat informaţii indirecte fostul patron al fabricii Grümberger (decedat în anul 1950). De la fabrica Knopt mi-a dat informaţii indirecte patronul fabricii Knopt.

Cum l-ai găsit pe Agamy în Bucureşti?

Când am venit la Bucureşti, am dat un telefon lui Agamy care a fixat o oră când mă va putea primi. La ora fixată m-am prezentat la locuinţa lui Agamy şi i-am predat informaţiile culese.

Cine a mai fost de faţă?

Nu a mai fost nimeni de faţă când i-am predat informaţiile.

Cum i-ai predat informaţiile?

Informaţiile i le-am predat printr-un referat scris.

A fost mulţumit Agamy, ce ţi-a spus că-l interesează mai mult?

În general a fost mulţumit, însă a cerut ca pe viitor să-i dau informaţii mai detailate şi numai de fabrici mai însemnate.

Ce alte discuţii ai avut?

I-am raportat că Weiss Ludovic a fost arestat în legătură cu trecerile ilegale a tinerilor evrei peste frontieră şi că după cercetarea lui la Bucureşti, a fost înaintat Curţii Marţiale din Timişoara. Totodată i-am spus că am organizat apărarea lui în proces, la care Agamy mi-a răspuns că toată cheltuiala mi-o va restitui.

Ce instrucţiuni noi ai primit?

https://biblioteca-digitala.ro

M-a avertizat din nou să fiu foarte prudent în culegerea informaţiilor şi că numele lui să nu fie pus în discuţie cu nimeni, fiindcă pericolul lui este mult mai mare, după arestarea lui Weiss Ludovic.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

5 iulie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 4 iulie 1952, arăţi că ai primit noi instrucţiuni de la Agamy, cu privire la culegerea de informaţii mai importante, şi că din iulie-august l-ai revăzut în decembrie la Congresul Sionist de la Basel. Arăţi cum ţi-ai organizat activitatea informativă după primirea acestor instrucţiuni?

Instrucţiunile pe care le-am primit ultima dată de la Agamy nu le-am pus în aplicare deoarece nu am avut posibilitatea să mă introduc în fabrici mai importante. De altfel nici Agamy nu era în Bucureşti fiindcă toamna a plecat în Palestina şi numai după Congresul din Basel, în primăvara anului 1947 s-a reîntors în ţară.

Arată în ce împrejurări ai fost dumneata la Congresul din Basel?

La Congres am fost ca delegat ales pentru Transilvania. În afară de mine au mai fost aleşi pentru Transilvania şi au luat parte la congres Maler Mauriciu, Hupert Filip şi doi din gruparea sionistă Mizrachi al căror nume nu mi-l reamintesc.

Cât timp ai stat la Congres?

La Congres am stat 9 zile.

Cu ce persoane ai luat legătura în afara lucrărilor oficiale, unde te-ai întâlnit?

În afara lucrărilor oficiale am luat legătură cu Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu, care erau prezenţi în Basel cu toate că nu erau delegaţi la Congres.

Fischer Wilhelm m-a informat că conducerea Congresului Mondial Evreiesc din Paris va veni la Basel şi voi fi chemat şi eu să iau parte la o întrunire a lor, împreună şi cu Benvenisti Mişu. Această întrunire a avut loc într-un hotel din Basel.

Cine anume a mai participat la această şedinţă?

În afară de mine, Fischer Wilhelm, Benvenisti Mişu şi doi sau trei din conducerea Congresului Mondial Evreiesc din Paris, nu au mai participat alte persoane.

Cât timp a ţinut a ţinut şedinţa?

Nu ştiu cât timp a durat şedinţa deoarece eu am plecat după circa 45 minute, având o şedinţă cu gruparea mea la Congres.

Ce s-a discutat la acea şedinţă în timpul cât ai fost prezent?

Benvenisti Mişu a dat un raport despre starea evreimii din România, arătând că guvernul actual a dat evreimii toate drepturile. Totuşi sunt elemente antisemite în sânul guvernului în special la Ministerul de Externe.

https://biblioteca-digitala.ro

El a raportat că are informaţii confidenţiale de la un funcţionar din Ministerul de Externe, care a trimis ordin la Legaţia din Moscova ca să refuze aprobarea de intrare în România a evreimii.

Conducătorii din Paris i-au cerut lui Benvenisti să-i informeze şi mai departe despre evenimentele ce se vor petrece în România.

Ulterior, Fischer Wilhelm mi-a comunicat că s-a luat hotărârea la acea şedinţă ca Benvenisti Mişu şi el să plece la Paris şi dacă vreau să merg şi eu, căci toate cheltuielile vor fi acoperite, însă eu am refuzat. După terminarea Congresului, ştiu că ei au plecat la Paris.

Cu alte persoane ai mai luat legătura?

Da, am luat legătura şi cu Agamy, care era delegat la Congres pentru Palestina.

Cum ai luat legătura cu el?

M-am întâlnit cu el de mai multe ori în sala de şedinţe, fără însă a putea sta de vorbă cu el în chestiunea noastră. Astfel că ne-am hotărât să ne întâlnim o zi şi să luăm masa împreună la Bufetul Congresului.

Ce aţi discutat cu acea ocazie?

Eu i-am raportat că nu am putut culege informaţiile cerute, de altfel, nici nu aş fi putut aduce cu mine vreun referat peste atâtea controale. I-am promis că, până când se va întoarce în România, voi încerca a culege informaţiile cerute.

El mi-a comunicat că de aici pleacă în Palestina şi că în primăvară este în Bucureşti, pentru a-şi continua activitatea.

Mai ai ceva de adăugat la răspunsurile date în acest proces verbal?

Nu mai am nimic de adăugat la răspunsurile date?

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

6 iulie 1952

În procesul-verbal dat în ziua de 2 iunie 1952, ai arătat că Fischer Wilhelm ţi-a cerut şi sprijin financiar în legătură cu activitatea de spionaj pe care o desfăşuraţi. Arată anchetei dacă l-ai sprijinit şi pe această linie?

La sfârşitul anului 1942 i-am dat 100.000 lei (una sută mii lei) lui Benvenisti Mişu, prin Weiss Ludovic. Aceşti bani i-au fost predaţi lui Benvenisti la Timişoara. Benvenisti Mişu cerându-mi bani pe baza promisiunii ce o făcusem lui Fischer Wilhelm.

Ancheta îţi cere să arăţi ce altă activitate de spionaj ai desfăşurat în timpul războiului?

La scurt timp după înfiinţarea Centralei evreilor, Benvenisti Mişu, despre care ştiam că este colaboratorul cel mai apropiat al lui Fischer Wilhelm pe linie de spionaj, mi-a comunicat că el a intrat în relaţii de colaborare cu Centrala Evreilor din Bucureşti, cu scopul de a culege informaţii şi din acest sector şi m-a sfătuit şi pe mine să fac acelaşi lucru cu Centrala Evreilor al Oficiului Judeţean din Timişoara.

https://biblioteca-digitala.ro

În urma acestei indicaţii am luat contact cu Ligetti – preşedintele oficiului judeţean al Centralei Evreilor, care îmi era un vechi prieten, reuşind să angajez în cadrul oficiului judeţean pe Weiss Ludovic şi Klein Armand, care ne-au furnizat informaţii din acest sector, scutindu-i de munca obligatorie.

De asemenea, am colaborat cu Centrala Evreilor prin Ligetti, cu privire la acţiunile Oficiului Judeţean din Timişoara, duse în perioada până la 23 august 1944, în problema deportărilor.

În problema realizării cotei din cele 4 miliarde de lei impusă, sub formă de donaţie populaţiei evreieşti de către Centrala Evreilor, eu şi încă 20-30 de fabricanţi şi comercianţi mai mari, am hotărât să se impună populaţia evreiască, după stare, la plătirea acestei contribuţii, realizându-se din Timişoara 100-120 milioane lei.

Această sumă de bani, s-a colectat prin ameninţări drastice, împotriva populaţiei evreieşti, făcându-se două feluri de liste, despre evreii care dau puţin şi despre evreii care nu dau deloc, liste ce urmau să fie înaintate mareşalului Antonescu, de către Deutsch, însărcinat al Centralei Evreilor din Bucureşti.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

7 iulie 1952

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 5 iulie 1952, ai arătat că te-ai întâlnit cu Agamy la Congresul Sionist din Basel în anul 1946, şi i-ai spus că nu ai putut să culegi informaţii noi, dar i-ai promis că-i vei culege informaţiile cerute, pe care i le vei da, când el se va reîntoarce în România. Arată când s-a reîntors Agamy în România?

Agamy s-a reîntors în România în primăvara anului 1947.

De unde ai aflat?

De reîntoarcerea lui Agamy în România am aflat de la Maler Mauriciu, care venea des la Bucureşti şi avea legături cu Agamy.

Când l-ai vizitat pe Agamy prima dată după reîntoarcerea sa în România?

Prima dată l-am vizitat în luna aprilie sau mai.

Unde l-ai vizitat şi cine mai era de faţă?

L-am vizitat la dânsul acasă, după ce în prealabil îi telefonasem, să-mi fixeze ora când îl pot vizita. Când m-am prezentat la dânsul, l-am găsit singur.

Ce aţi discutat cu această ocazie?

După ce i-am predat informaţiile culese, el mi-a povestit despre hotărârea agenţiei evreieşti, de a cere la O.N.U. crearea unui stat evreiesc, deoarece Anglia care era puterea mandatară în Palestina a refuzat aprobarea acestui plan.

Mi-a mai spus că duce tratative cu guvernul român, pentru a primi mai multe paşapoarte cu vize de ieşire din ţară şi că pentru acest scop, are fonduri însemnate.

Ce informaţii i-ai dat cu această ocazie?

https://biblioteca-digitala.ro

Cu această ocazie, i-am predat o informaţie detailată de la Industria de Lemn „Mundus" Bârlova Armenişk situată în Balta Sărată lângă Caransebeş. În legătură cu producţia, capacitatea industriei şi instalaţia acestei industrii. Că producţia acesteia a atins cam 20% din capacitatea normală, din cauza epuizării de păduri exploatabile şi că din cauza aceasta preţul de cost este mare, şi că este imposibil un export în străinătate.

Despre exploatarea a noi terenuri păduroase. Că pentru realizarea acestui scop, a sosit în ţară reprezentanţi ai concernului din Elveţia. S-a constatat că ar fi necesar pentru a putea scoate şi transporta material lemnos din parcele de păduri noi, construcţia unei căi ferate industriale, care ar costa împreună cu alte investiţii necesare, suma totală de circa 30.000.000 franci elveţieni.

Că reprezentantul concernului a luat contact cu guvernul român în această chestiune.

Că reprezentanţii concernului au înaintat întreg planul împreună cu răspunsul guvernului român, conducerii concernului din America.

Despre numărul de muncitori ce lucrează în această industrie, şi că se ridică la circa 6-800.

Despre conducătorii industriei, că are mari neplăceri cu comitetul de fabrică.

Despre capacitatea industriei, am arătat că: se pot prelucra circa 20-30.000 mii vagoane de lemn anual în mobile, cherestea, din diferite lemne esenţă tare şi restul în lemn de foc.

Despre instalaţia industriei, am arătat că: hala de maşini care a ars în timpul războiului a fost reconstruită. Că maşinile nu au suferit stricăciuni mari din cauza incendiului şi că sunt deja reparate. Aşa că maşina cu aburi de 500 c.p. lucrează deja. Am mai arătat că o parte din maşini sunt învechite şi că trebuie înlocuite cu altele mai moderne.

Ce discuţii s-au făcut cu privire la informaţiile date?

Agamy a întrebat dacă ar fi posibil să-i furnizeze date de la mai multe fabrici. Eu i-am spus că întâmpin greutăţi mari în culegerea informaţiilor, totuşi el m-a rugat să continui activitatea până la toamnă, când vom vedea decizia O.N.U.-ului şi realizarea lui, şi după hotărârile O.N.U.-ului vom discuta pentru viitor.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

8 iulie 1952

La interogatoriul din ziua de 7 iulie 1952 ai declarat că ai cules şi transmis lui Agamy informaţii de la Industria de lemn „Mundus". Arată cum ai transmis aceste informaţii?

Informaţiile le-am transmis printr-un raport scris la maşină în limba germană, după ce Agamy a citit raportul în faţa mea, i-am dat şi lămuriri verbale.

Cum ai cules aceste informaţii şi de cine ai fost ajutat?

Informaţiile le-am cules personal şi am fost ajutat indirect de şeful contabil al întreprinderii anume Szirnai Ernest, care îmi era un vechi cunoscut.

Szirnai Ernest, avea cunoştinţă pentru ce îţi trebuie d-tale aceste informaţii?

https://biblioteca-digitala.ro

El nu a avut cunoştinţă ce scop urmăresc eu şi nici nu i-am pomenit nimic, de informaţii.

Dacă nu a avut cunoştinţă, cum explici d-ta culegerea acestor informaţii?

În discuţiile pe care le-am făcut cu el, am vorbit mult de chestiunile lui familiare şi persoanele şi numai intercalat am pus întrebările, de aşa fel ca să nu par suspect (de exemplu l-am întrebat dacă nu are prea mult de lucru, deoarece sigur că fabrica merge în plin, la care el a răspuns cum merge în plin când noi lucrăm numai cu 20% din capacitate, din cauza lipsei de material lemnos). Astfel că în aşa fel am putut culege orice informaţie de la el.

Cum ţi-ai notat aceste informaţii, dacă te-ai ferit de el?

În parte le-am memorat, în parte le-am notat când el era chemat afară din birou.

Cine a mai ştiut că te-ai deplasat la Bucureşti pentru a-i transmite informaţii lui Agamy?

Nimeni nu a ştiut că m-am deplasat la Bucureşti pentru a-i preda informaţiile lui Agamy. Când veneam la Bucureşti, ştiau cu toţii că vin în interes profesional.

Cu cine ai mai luat legătura în afară de Agamy şi cât timp ai stat în Bucureşti?

Nu am mai luat legătura cu nimeni în afară de Agamy. Am stat în Bucureşti 2-3 zile şi am locuit la hotel. În aceste zile cât am stat în Bucureşti, am luat legătura numai în interesul profesional.

Arată când l-ai revăzut pe Agamy, în cursul anului 1947?

L-am revăzut în toamna anului 1947.

Cu ce ocazie şi unde l-ai găsit?

L-am vizitat la locuinţa lui, pentru a-i preda informaţiile culese.

Ce discuţii ai avut cu acea ocazie?

După predarea informaţiilor şi lămuririlor verbale date, am arătat imposibilitatea de a mai culege alte informaţii, la care el a spus că trebuie să recrutez colaboratori, care să mă ajute în culegerea datelor.

El mi-a povestit despre evenimentelor petrecute la O.N.U. şi că majoritatea pentru votarea statului Israel, este asigurată. Nu este asigurat însă realizarea planului, deoarece Statele arabe ameninţă cu invazia militară.

Mai era cineva de faţă la aceste discuţii?

La discuţiile pe care le-am făcut cu Agamy, nu mai era nimeni de faţă.

Ce informaţii i-ai predat lui Agamy?

I-am dat informaţii culese de la uzinele de fier Ferdinand, din comuna Ferdinand judeţul Severin (actualmente Oţelul Roşu), despre producţia şi instalaţia acestei uzine, că se lucrează în plin pentru export în compensaţie cu America, că s-a primit din America 4-5.000 tone de fier vechi, material refractar de mare rezistenţă, electrozi şi alte accesorii necesare, care nu se găsesc în ţară şi că o parte din acest material, s-a făcut tablă cositorită, pentru a fi prelucrată în Uzinele de fier Nădrag.

Şi că la Uzinele Nădrag, s-a confecţionat din acest material articole casnice, pentru a fi exportate în America.

https://biblioteca-digitala.ro

Şi că din fierul vechi primit din America, cât şi cu fierul brut pe care-l primeşte de la uzinele din Călan, producţia fabricii Ferdinand este asigurată pe timp de 2 ani.

Că Uzinele Ferdinand au un efectiv de circa 2-300 de muncitori.

Că instalaţia uzinei se compune din: patru furnale înalte, un laminor, o instalaţie de valţuri, o baie de cositor, un automat de cuie şi o serie de alte maşini unelte.

Totodată am predat informaţii şi despre fabrica Galvanidura (actualmente Electro-Banat), în legătură cu producţia şi instalaţia.

Despre producţie am arătat că: a preluat producţia în toate sectoarele fabricii, cu baterii electrice, ţevi bergman, lămpi electrice şi material mărunt din bachelită.

Că se produce deja circa 50.000 mii baterii pe an şi o cantitate corespunzătoare din celelalte produse.

Despre instalaţie am arătat că: fabrica Galvani a fost bombardată în anul 1944 şi cu o parte din maşini au fost rulate afară din oraş, şi că în anul 1947 au fost reconstruite unele clădiri arse şi s-a reluat producţia, cu maşinile reinstalate. Numai automatul mare nu era încă refăcut şi că se lucrează numai cu un efectiv de 100 muncitori, faţă de 200 muncitori câţi lucrau înainte de război.

Cum ai transmis aceste informaţii?

Aceste informaţii le-am predat personal, bătute la maşină în limba germană.

Cum ai cules informaţiile şi de cine ai fost ajutat?

De la Uzinele de fier Ferdinand am cules informaţiile cu ocazia deplasării mele în interes profesional, de la directorul uzinei, căruia i-am cerut lămuriri despre programul ei de producţie, în legătură cu nevoile uzinei de var şi piatră de var, totodată am întrebat cât vor avea nevoie pentru construcţii.

Din discuţiile mele avute cu acest director, am putut culege datele dorite, fără ca el să cunoască scopul meu adevărat.

Pe lângă notiţele pe care le-am luat în legătură cu nevoile de var, ce-i erau necesare producţiei, am putut nota şi celelalte date.

De la fabrica Galvanidura, am cules date de la proprietarul fabricii Gyuri Alexandru, căruia i-am spus că fratele meu din Palestina, care a lucrat în anul 1939 în această fabrică, se interesează despre producţie şi despre posibilităţile de export şi dacă Gyuri nu este interesat într-o combinaţie cu Palestina. Gyuri a spus că este interesat atât în export cât şi într-o combinaţie cu Palestina şi mi-a dat datele cerute, fără însă să cunoască scopul meu veritabil.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

10 iulie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 8 iunie 1952, arăţi că Agamy ţi-a spus să continui activitatea informativă şi să recrutezi oameni de încredere pentru această

https://biblioteca-digitala.ro

activitate. Arată ce informaţii ai primit de la Agamy în legătură cu recrutarea oamenilor pentru activitatea informativă?

Mi-a spus să caut să recrutez oamenii noi, sionişti convinşi, care au legături în cercurile industriale. Scopul informaţiilor pot să-l spun celor recrutaţi, fără însă să pomenesc de numele lui. Iar oamenii pe care i-am putut recruta, să caut să-i conving să nu vorbească cu nimeni de misiunea ce o are decât cu mine.

Cum ai pus în practică instrucţiunile primite de la Agamy?

Pentru a pune în practică instrucţiunile primite de la Agamy de a căuta colaboratori, m-am deplasat la fabrica de piele Langer Alexandru, proprietarul fabricii cu acelaşi nume, care îmi era un vechi cunoscut şi sionist, dinainte de război, căruia i-am spus scopul venirii mele, el a refuzat propunerea mea de a culege informaţii de la alte fabrici, fiindcă era pregătit să plece din ţară, totuşi mi-a promis că-mi va preda informaţii de la fabrica sa.

M-am deplasat şi la fabrica de pălării, unde aveam prieten pe directorul fabricii, anume Lindner Eugen, pentru a-l recruta şi pe acesta, dar am aflat că acesta părăsise ţara între timp.

Am mai fost şi la fabrica de tricotaje Pollac Gheza, la proprietarul fabricii cu acelaşi nume, dar din discuţiile avute cu el, mi-am dat seama că nu pot să-l recrutez şi am renunţat la el.

După acesta, m-am dus la directorul fabricii „Dermata" – Rosenberg Alexandru acasă, unde mai fusesem odată pentru a culege informaţii, sub pretextul unui export în Palestina, însă „Dermata" nefiind interesată într-un export, nu am putut culege informaţii.

Cu ocazia aceasta, i-am spus scopul venirii mele la el. La început a ezitat, îndeosebi de a culege informaţii de la alte fabrici, dar până la urmă mi-a promis că-mi va culege, dar să mai am puţină răbdare, căci este foarte ocupat, câtva timp.

Cum ai organizat activitatea informativă de la această dată?

Am îndrumat pe colaboratorii mei, ca datele ce le culegea de la o fabrică să cuprindă producţia fabricii, dacă se lucrează în plin sau parţial, numărul lucrătorilor, instalaţiei fabricii, şi dacă au ceva special în plus să raporteze. I-am făcut atenţi să fie foarte prevăzători în culegerea datelor şi să nu discute cu nimeni de misiunea primită, iar informaţiile să fie scrise dacă se poate în limba germană.

Cum ţi-ai organizat activitatea proprie?

Am încercat să culeg date de la fabrica de zahăr din Banat, unde am vândut ciment. Acolo am stat de vorbă cu conducătorul fabricii, al cărui nume nu mi-l reamintesc. De asemenea, am încercat să culeg informaţii şi de la fabrica de cărămidă Musehong, de unde am cumpărat cărămidă pentru fabrica mea de la Cavarna, însă în ambele cazuri fără rezultat.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

16 iulie 1952

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 10 iulie 1952, arăţi că ai recrutat pe Langer Alexandru şi pe Rosenberg Alexandru, pentru a colabora cu ei pe linie de informaţii şi că le-ai dat îndrumări în acest sens şi tot odată ce fel de informaţii să culeagă. În afară de cei de mai sus recrutaţi, ce alte persoane ai recrutat direct sau indirect pentru culegerea informaţiilor?

Afară de persoanele menţionate mai sus, nu am recrutat alte persoane.

Ce te face pe d-ta să nu fii sincer? De ce ascunzi anumite persoane cu care ai colaborat?

Nu ascund pe nimeni cu care am colaborat şi răspunsul meu este sincer.

Arată d-ta, când l-ai revăzut pe Agamy după instrucţiunile primite?

Pe Agamy l-am revăzut în primăvara anului 1948.

Dacă l-ai revăzut tocmai în primăvara anului 1948, cum ai ţinut legătura cu el până atunci?

Nu am avut legătură cu el în acea perioadă.

Cât timp nu ai avut legătura cu el?

Nu am avut legătură cu el timp de 6 luni de zile.

În acest timp d-ta nu ai mai venit la Bucureşti?

Am fost în Bucureşti în acest timp de două sau trei ori în interes profesional.

Dacă ai fost în Bucureşti în această perioadă cum explici d-ta că nu l-ai vizitat şi pe Agamy?

Nu l-am vizitat pe Agamy când am venit la Bucureşti deoarece nu eram singur, mai eram însoţit de tehnicianul meu anume Wonner, cu care am fost de două ori convocat la şedinţele ţinute la Ministerul Industriei în chestiuni profesionale şi totodată am locuit eu la Hotelul Ambasador.

Acest răspuns este sincer dat de d-ta?

Răspunsul meu este sincer dat că am fost la minister cu Wonner în chestiuni profesionale, dar că nu am putut să-l vizitez pe Agamy, din cauza lui Wonner, nu este real deoarece m-am grăbit să răspund şi scăpasem din vedere că Agamy este plecat din ţară. Realitatea este că Agamy lipsea atunci din Bucureşti, fiind plecat la Paris.

De ce te-ai grăbit să răspunzi?

M-am grăbit să răspund deoarece nu-mi adusesem aminte că Agamy lipsea atunci din Bucureşti. Şi pentru a completa răspunsul am declarat în acest sens.

Ce te face pe d-ta să faci declaraţii incomplete în legătură cu întrebările puse de noi în acest proces-verbal?

Nu am putut declara despre colaboratorii mei, deoarece primisem instrucţiuni de la Agamy de a nu divulga misiunea ce-mi fusese încredinţată şi chiar dacă voi fi arestat să nu vorbesc în nici o împrejurare despre colaboratorii mei. În acest sens am promis atât lui Agamy cât şi lui Weiss Ludovic. Astfel îmi era greu de a rupe promisiunea mea.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată ce angajamente şi ce discuţii aţi avut în legătură cu o eventuală arestare?

Am primit instrucţiuni de la Agamy de a ţine secret toate chestiunile discutate cu el şi cu alte persoane în legătură cu informaţiile.

Că noi putem fi siguri că informaţiile pe care i le dăm lui nu vor fi cunoscute, nici în R.P.R. şi nici în Statul Israel, afară de un cerc restrâns din Israel, care este format din oameni de absolută încredere. În consecinţă numai un singur pericol este când noi vom vorbi. Iar în cazul, dacă totuşi activitatea vreunui informator ajunge la cunoştinţa organelor R.P.R., trebuie să fie arătată ca o activitate izolată fără nici o legătură cu alţi colaboratori.

Arată care este adevărul adevărat cu privire la activitatea pe care ai desfăşurat-o în urma instrucţiunilor primit de la Agamy?

Agamy a format grupuri de informatori atât în Arad cât şi în Timişoara. Fiecare membru a avut misiunea sa specială. Serviciul de informaţii a fost condus de Agamy personal. Fiecare informator a predat informaţiile lui Agamy.

Intenţia lui Agamy era ca informatorii să nu ştie prea mult unul de altul, totuşi ei fiind cu toţii sionişti convinşi era inevitabil să nu se cunoască participarea lor în această activitate.

Conform instrucţiunilor date de Agamy, nu am ţinut şedinţe şi nici nu am discutat informaţiile între noi. Astfel că nici nu m-am întâlnit cu ceilalţi informatori, în afară de Weiss Ludovic, care era numit de Agamy ca om de legătură. Fiecare membru a vizitat pe Agamy, după necesitate şi dacă a avut material de informaţii, afară de Weiss care a vizitat pe Agamy regulat, chiar dacă nu a avut informaţiile culese.

Înainte de fiecare plecare a lui Weiss la Agamy, mă întreba dacă am ceva de comunicat lui Agamy şi după întoarcerea lui îmi comunica eventual noile instrucţiuni date de Agamy.

În cazul când unul dintre membrii nu a putut călători şi era ceva urgent, am trimis datele culese prin Weiss lui Agamy.

Omul de legătură a lui Agamy pentru Arad era Hupert Filip, iar după fuga lui, a preluat misiunea acestuia Haber Ladislau.

Omul de legătură a lui Agamy, pentru Timişoara era Weiss Ludovic.

Grupa din Timişoara era formată din: Weiss Ludovic, Kuhn Ştefan, Reiter Carol, Maler Mauriciu, Szende Ştefan, iar după fuga celor doi din urmă, au intrat în această grupă Hirsch Iosif, Feuerstein Otto şi Fischer Pavel (proprietarul prăvăliei de placaj) şi mai târziu dr. Haas Erich.

După plecarea lui Hirsch Iosif, Feuerstein Otto şi Fischer Pavel, membri rămaşi în ţară au continuat activitatea informativă.

Rolul lui Weiss, era în afară de omul de legătură, de a culege informaţii din domeniul economic şi despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara.

Rolul lui Maler Mauriciu şi Szende Ştefan era de a culege informaţii din Transilvania, iar rolul celorlalţi nu l-am cunoscut, ştiu însă că Kuhn Ştefan vizita mai des pe Haber Ladislau, la Arad.

În grupa din Arad, alţi membri, în afară de Hupert Filip şi Haber Ladislau, dacă au fost şi cine au fost nu îmi este cunoscut.

Între membri din grupa Timişoara, nu era înţelegere fiindcă Weiss se certa cu Maler Mauriciu, iar după fuga acestuia cu Hirsch Iosif şi Fischer Pavel. Ultimul conflict între aceştia era că Weiss, a primit în afară de spezele lui de călătorie, care erau restituite regulat de către Agamy şi o sumă de 300.000 lei, ca ajutor pentru diferiţi funcţionari sionişti.

https://biblioteca-digitala.ro

Hirsch şi ceilalţi erau de părere că Weiss să se ocupe numai de informaţii, iar manipularea banilor să o facă ei. În acest sens ei au făcut un demers la Agamy.

Eu am aflat de la Agamy despre chestiunea aceasta şi că el este supărat că Weiss, omul lui de legătură, nu caută o armonie şi o înţelegere cu ceilalţi informatori.

După reîntoarcerea lui Agamy, din Paris, în primăvara anului 1948, l-am vizitat la domiciliul său din Bucureşti.

El mi-a comunicat că a venit în R.P.R. ca reprezentant al Guvernului provizoriu din Israel şi că în afară de însărcinare pe care a avut-o, a mai primit o misiune nouă de a cumpăra benzină, motorină, uleiuri industriale etc. pentru armata israeliană.

Mi-a mai spus că acuma lucrăm pentru Statul Israel şi trebuie să activăm mai intens decât până acuma pe linie de informaţii.

După naţionalizarea întreprinderilor în vara anului 1948, l-am vizitat din nou pe Agamy căruia i-am spus că nu mai am nici o legătură şi nu-i mai pot procura mai departe informaţii. Agamy nu a fost de acord cu această chestiune, însă a consimţit ca să aşteptăm un anumit timp până când atmosfera se va linişti. Eu am fost de acord cu cele spuse de dânsul şi i-am promis că mai târziu voi căuta o posibilitate de a activa mai departe.

În toamna anului 1948, l-am vizitat iarăşi pe Agamy şi i-am povestit de acţiunea instructorului palestinian Solomon Chaim, în legătură cu trecerile ilegale peste frontieră.

Agamy mi-a spus că are cunoştinţă că Solomon Chaim pregăteşte fuga conducătorilor sionişti din Transilvania. I-am cerut lui Agamy instrucţiuni în acest sens, Agamy era de părere ca, conducătorii sionişti, trebuie să plece din ţară deoarece sunt prea cunoscuţi şi există pericol să fie arestaţi. În ceea ce priveşte fuga mea el m-a sfătuit să mai am răbdare până îmi iese paşaportul pentru a pleca pe cale legală din ţară.

La începutul anului 1949, după autodizolvarea organizaţiilor sioniste, am fost chemat de Agamy, care auzise de la Weiss că vreau să nu mai activez pe linie de informaţii. Agamy mi-a spus că nu este deloc de acord şi că nu pot renunţa la nici un colaborator, că el organizează Legaţia Statului Israel în Bucureşti, care va avea un serviciu special de informaţii şi că el aşteaptă de la noi toţi ca să lucrăm mai intens decât până acuma.

Toate aceste discuţii pe care le-am avut cu Agamy i le-am povestit lui Weiss. I-am mai spus lui Weiss că eu nu voi mai putea activa mai departe până nu voi avea un post în câmpul muncii.

Weiss Ludovic mi-a răspuns că serviciul de informaţii este în reorganizare şi că vom vedea noi cum, am putea activa.

În vara lui 1949, am aflat de la Weiss, că organele statului a descoperit activitatea ilegală a lui Itzkar în legătură cu transferurile, şi că guvernul Statului Israel, a însărcinat pe Agamy să aranjez această chestiunea cu Ministerul de Finanţe.

Auzind de această chestiune care era destul de gravă şi de teamă să nu fie descoperită şi activitatea noastră, am plecat imediat la Bucureşti, pentru a cere noi instrucţiuni lui Agamy.

Pe Agamy l-am găsit foarte nervos, deoarece nu a putut aranja nimic cu Ministerul de Finanţe în această chestiune.

În legătură cu serviciul de informaţii, Agamy mi-a spus că un anumit timp să nu facem nimic şi să fim foarte prevăzători. Iar după aranjarea chestiunilor cu devizele vom discuta din nou.

În toamna anului 1949 am vizitat din nou pe Agamy, care mi-a comunicat că în scurt timp va pleca definitiv în Statul Israel şi că el sau succesorul său mă va chema pentru a relua activitatea mea din nou.

https://biblioteca-digitala.ro

La începutul lui 1950, Weiss mi-a comunicat că Agamy a plecat din ţară şi că succesorul lui este Mordehai.

Înainte de a pleca din ţară, Agamy a predat pe Weiss lui Mordehai pentru a-şi continua activitatea mai departe.

În primăvara lui 1950, Weiss m-a rugat să vizitez Legaţia, ca să iau contact cu serviciul de informaţii şi totodată să-i întăresc poziţia lui care slăbise în ultimul timp. În vara lui 1950, când am aflat că o veche cunoştinţă a mea Ella Ariel este la Legaţie m-am hotărât să plec la Bucureşti şi să vizitez Legaţia. De călătoria mea l-am informat şi pe Weiss care m-a însoţit la Bucureşti.

La Legaţie am fost primit de Ella Ariel cu mare căldură. Ella mi-a comunicat că Agamy m-a predat să lucrez mai departe cu dânsa, eu i-am spus că am revenit să mă prezint şi totodată să-i întăresc şi poziţia lui Weiss la Legaţie, însă eu nu văd nici o posibilitate de a activa mai departe, deoarece nu mai am nici o legătură şi că chestiunea este periculoasă pentru mine. Ella Ariel nu a acceptat argumentele mele şi mi-a spus că dacă nu am legătură trebuie să caut şi că pericolul există ori că activez mai departe ori nu. La sfârşit am rămas că vom trata mai târziu această chestiune.

Despre discuţiile mele pe care le-am avut cu Ella Ariel l-am informat şi pe Weiss Ludovic, care nu fusese prezent, el a fost la Mordehai care avea deja legăturile lui de activitate.

În toamna lui 1950, Ella Ariel m-a chemat prin verişoara mea spunând că are necondiţionat de vorbit cu mine. Aşa că am vizitat Legaţia, şi Weiss m-a însoţit din nou. Tot în absenţa lui Weiss, Ella Ariel a insistat şi în sfârşit am acceptat a relua activitatea de a transmite informaţii mai departe, cu condiţia că voi culege date, ce văd şi ce este posibil de a culege şi că informaţiile să i le predau numai dânşii şi că, de activitatea mea să nu vorbesc la nimeni. Ella Ariel a acceptat şi a reînnoit instrucţiunile lui Agamy, că fiecare informator să predea personal informaţiile culese şi numai în caz de urgenţă, dacă unul din informatori nu poate veni personal, să predea informaţiile lui Weiss, care le va aduce personal la Legaţie, deoarece el a rămas mai departe omul de legătură.

Ella Ariel mi-a dat instrucţiuni ca informaţiile să nu fie scrise, ci numai memorate şi numai cele absolut necesare să fie scrise pe notiţe în mod cifrat. Totodată Ella mi-a comunicat că se pregăteşte să părăsească ţara şi că mă va preda succesorului ei.

Despre discuţiile acestea l-am informat şi pe Weiss care lucra deja cu Halevy, Mordehai şi cu Ariel bărbatul lui Ella Ariel.

Când Weiss a venit de la Mordehai am mers împreună la ministrul Überall (Avriel) înainte de a intra la Überall, Weiss a întrebat pe Ella dacă poate să-i predea nişte informaţii noi, Ella i-a răspuns să i le predea lui Überall, intrând la Überall (Avriel), Weiss a vrut să-i predea informaţia însă dânsul a refuzat să o primească. În discuţiile noastre cu Überall, am recomandat pe Weiss, ca om de încredere, care cu toate că a fost arestat de două ori nu a vorbit nimic.

Încă în toamna lui 1950 scurt timp după a doua mea vizită, am mers din nou la Legaţie de data aceasta singur, să cer bani pentru mine, cu ocazia aceasta Überall mi-a spus că Weiss deocamdată să nu vină la Legaţie, totuşi am reuşit să-l conving pe Überall, aşa că mi-a spus că Weiss poate veni la sfârşitul lunii noiembrie 1950 la Legaţie. De la această dată Weiss a vizitat regulat Legaţia.

De Weiss am fost informat că el se întâlneşte regulat în afară de mine, cu Kuhn Ştefan şi cu Haas Erich, care este medicul Legaţiei şi care, în această calitate, poate vizita Legaţia fără să fie suspect.

https://biblioteca-digitala.ro

După plecarea lui Ella Ariel, informaţiile mele i le-am predat lui Halevy, pe care l-am vizitat singur la începutul lui 1951, iar vara l-am vizitat împreună cu Weiss, care avea iarăşi greutăţi la Legaţie. Pentru a aplana conflictul ivit între Weiss şi Haber Ladislau, l-am recomandat pe Weiss lui Halevy, repetând recomandaţia pe care i-am făcut-o şi în faţa ministrului Überall (Avriel).

Halevy mi-a reproşat că nu este înţelegere între grupurile de informatori şi că Weiss se ceartă cu aceştia. Astfel că Halevy m-a însărcinat pe mine să aplanez conflictul dintre ei. În acest sens m-am deplasat la Arad să iau legătura cu Haber Ladislau pentru a-l convinge pe acesta să se împace cu Weiss.

Pentru a nu fi suspectă călătoria mea la Arad, am luat cu mine şi pe un nepoţel al meu şi am căzut de acord cu Haber, că dacă cineva m-a văzut că am intrat la el, să spună că am venit la consultaţie cu băieţelul.

Ultima mea vizită la Legaţie, a fost în septembrie 1951, pe Halevy nu l-am mai găsit acolo el plecase în Israel.

Am găsit acolo pe al doilea secretar consular, anume Ely Cohn, căruia i-am comunicat că m-am împăcat cu Weiss cu Haber şi l-am rugat totodată să-i comunice această chestiune lui Halevy.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

18 iulie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 8 şi 10 iulie a.c. ai arătat că ai primit de la Agamy în toamna 1947 noi instrucţiuni referitoare la culegerea informaţiilor cu caracter de spionaj. Ancheta îţi cere să precizezi cum a-ţi ţinut legătura cu Agamy de la această dată şi până când ai avut legătură.

De la primirea noilor instrucţiuni date de Agamy, un timp nu l-am vizitat deoarece el nu era în ţară, fiind plecat la Paris.

De venirea lui în ţară am fost informat de Weiss Ludovic. Astfel că în cursul anului 1948 l-am vizitat pe Agamy de trei ori adică: în martie sau aprilie, iulie sau august şi ultima dată în octombrie.

În timpul când eu nu am putut veni la Bucureşti, legăturile mele cu Agamy le-am ţinut prin Weiss Ludovic care venea regulat la Agamy.

Arată d-ta ce informaţii ai cules şi transmis lui Agamy în martie sau aprilie 1948?

În perioada aceasta am cules şi transmis lui Agamy informaţii de la fabrica de încălţăminte „Dermata" din Timişoara şi de la Fabrica de piele Langer.

De la „Dermata" am transmis următoarele informaţii: date despre numărul muncitorilor; date despre producţie; despre instalarea maşinilor; despre organizarea modernă a producţiei; despre calitatea inferioară a încălţămintei şi că „Dermata" din Cluj a făcut import de piele brută din Argentina.

https://biblioteca-digitala.ro

De la fabrica Langer am transmis următoarele informaţii: date despre numărul salariaţilor; date despre producţie; despre instalaţia maşinilor şi despre lipsurile de material brut.

Cum ai cules aceste informaţii?

Aceste informaţii au fost culese de la Rosenberg Alex şi de la Langer Alex, pe care îl recrutasem în acest sens.

De cine ai mai fost ajutat în culegerea acestor informaţii?

În afară de cei de mai sus arătaţi nu am mai fost ajutat de nimeni.

Cum îţi era predate informaţiile şi unde?

Informaţiile de la Osenberg mi-au fost date de acesta la locuinţa sa, iar eu mi le-am trecut în notes. Informaţiile de la Langer le-am primit în biroul acestuia la fabrică, bătute la maşină în limba germană.

Cum ai predat aceste informaţii lui Agamy şi unde?

Informaţiile le-am predat în scris lui Agamy, în limba germană, la locuinţa sa.

Cine a mai fost de faţă?

De faţă nu a mai fost nimeni.

Ce aţi discutat cu acea ocazie?

Agamy mi-a comunicat că de data aceasta a venit în R.P.R. şi ca reprezentant oficial al noului Stat Israel şi că în afară de a organiza serviciul de informaţii şi de emigrare a primit o sarcină nouă de a aproviziona armata israeliană cu benzină, motorină, uleiuri industriale etc.

Ce instrucţiuni noi ai primit cu acea ocazie?

Mi-a spus că eforturile noastre trebuie dublate în culegerea informaţiilor fiindcă acuma lucrăm pentru Statul Evreiesc.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

19 iulie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 18 iulie a.c. arăţi că ai luat contact cu Agamy pe baza discuţiilor ce le-ai avut cu Weiss în care te-a anunţat că a venit Agamy în ţară. Arată în mod concret unde aţi avut aceste discuţii, ce aţi discutat şi cine a mai fost de faţă?

Discuţiile pe care le-am avut cu Weiss Ludovic, după ce acesta s-a întors de la Bucureşti, au fost duse la mine acasă.

Weiss mi-a povestit că a luat legătura cu Agamy şi că acesta s-a reîntors de la Paris cu noi împuterniciri, că nu mai figurează sub masca de corespondent englez, ci a venit în R.P.R. ca reprezentant oficial al Statului Israel.

Mai mi-a comunicat că Agamy l-a însărcinat să-mi comunice să vin cât de curând la Bucureşti, pentru a discuta cu dânsul noile instrucţiuni ce le are.

https://biblioteca-digitala.ro

Weiss mai mi-a spus că Agamy aşteaptă de la noi eforturi mai mari şi are credinţa că noi vom pricepe momentul istoric de acuma.

La discuţiile pe care le-am făcut cu Weiss, nu a mai fost nimeni de faţă.

Ancheta îţi cere să precizezi ce legături ai avut cu Weiss din toamna anului 1947 şi până în martie 1948?

Legăturile mele cu Weiss, în această perioadă a constat în vizitele lui pe care le făcea la mine acasă, unde discutam chestiuni generale evreieşti şi pe ale lui personale. Tot în această perioadă Weiss mi-a comunicat că a adus din Bucureşti, instrucţiuni de la Executiva sionistă, de a nu participa la emigrarea organizată de Comitetul Democrat Evreiesc (C.D.E.).

În ceea ce priveşte legăturile noastre pe linie de informaţii au sistat, aşteptând sosirea lui Agamy în ţară şi noi instrucţiuni de la acesta.

În procesul verbal încheiat în ziua de 18 iulie a.c. ai arătat că în cursul anului 1948, l-ai cunoscut (întâlnit) pe Agamy în luna iulie sau august. Arată unde l-ai întâlnit, cine a mai fost de faţă şi cine a mai ştiut de această întâlnire?

Întâlnirea mea cu Agamy a fost aranjată telefonic. La întâlnirea pe care am avut-o cu Agamy nu a mai fost nimeni de faţă. De călătoria mea la Agamy în afară de Weiss nu a mai ştiut nimeni.

Ce informaţii i-ai dat la această întâlnire?

La această întâlnire i-am dat informaţii: despre starea de spirit a populaţiei din Timişoara, după naţionalizare; că este panică în cercurile burgheze, că unii fabricanţi au plecat legal şi ilegal din ţară. Iar alţii sunt urmăriţi din cauza evaziunii fiscale şi sabotaj economic; că unii muncitori sunt plini de nădejde, că industria este a lor şi că tot câştigul este al lor.

Cum ai cules aceste informaţii şi dacă ai fost ajutat de cineva?

Am cules aceste informaţii de la oamenii care făceau cozi la prăvălii şi la piaţă.

La culegerea informaţiilor am mai fost ajutat indirect de Peto, patronul fabricii de cărămidă din Cărpiniş (actualmente în ţară) şi de Forber Eugen, proprietarul fabricii de vopsele şi lacuri (fugit din ţară).

Ce discuţii ai făcut cu ocazia predării informaţiilor?

I-am comunicat că în această perioadă nu am putut culege mai multe informaţii deoarece eram foarte demoralizat că-mi naţionalizase fabrica de var şi totodată am pierdut legăturile mele cu Rosenberg Alexandru, pe care îl dăduse afară de la „Dermata" şi plecase în Bucureşti (actualmente plecat în Israel din toamna 1950) iar Langer Alexandru plecase şi el în Palestina.

Ce instrucţiuni ai primit cu acea ocazie?

Agamy mi-a spus că cu toate dificultăţile, trebuie să continuăm activitatea, că atmosfera se va linişti şi trebuie să caut legături şi posibilităţi pentru a procura informaţii şi mai departe.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

23 iulie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 22 iulie a.c. arăţi că Agamy ţi-a spus să încetezi orice activitate până la primirea noilor instrucţiuni. Arată d-ta când ai primit de la Agamy noile instrucţiuni, pentru reluarea activităţii de spionaj?

De la Agamy nu am mai primit instrucţiuni noi.

Cum explici d-ta că Agamy nu ţi-a dat instrucţiuni noi?

În toamna anului 1949 am venit special la Agamy, de a mă informa despre cazul Itzkar, dacă nu există pericol şi pentru noi. Şi totodată de a primi noi instrucţiuni, conform convorbirii mele cu Agamy în vara acestui an. Agamy a răspuns că chestiunea Itzkar nu s-a putut rezolva. Şi că el se pregăteşte a părăsi eventual ţara şi se va duce în Statul Israel. Că voi fi chemat de dânsul sau de succesorul său pentru a primi instrucţiuni.

Ai fost chemat de Agamy înainte de a părăsi ţara, pentru a-ţi da instrucţiuni?

Nu am fost chemat.

Când a părăsit Agamy ţara?

Agamy a părăsi ţara la sfârşitul anului 1949.

De la cine ai aflat acest lucru?

În primăvara anului 1950 Weiss m-a informat că Agamy a părăsit ţara, iar succesorul lui Agamy este Mordehai cu care a reluat activitatea. Totodată el a insistat să merg cu dânsul la Legaţie să-i întăresc poziţia.

După plecarea lui Agamy, cu cine ai continuat activitatea mai departe pe linie de spionaj?

În vara lui 1950, am fost chemat la Legaţie de către Ella Ariel (Gold) ca să o vizitez, aşa că am plecat însoţit de Weiss, la Legaţie Ella mi-a comunicat că Agamy m-a predat ei, să activez mai departe. Am hotărât că o voi vizita curând şi dacă nu-i va fi posibil voi duce informaţii.

Ce fel de informaţii ţi-a cerut să-i furnizezi?

Mi-a cerut să-i furnizez informaţii militare, economice şi starea de spirit a populaţiei.

Ce instrucţiuni ai primit?

Să fiu foarte prevăzător în culegerea informaţiilor, să nu întrebăm şi să vorbim prea mult la un loc, deoarece este foarte riscant, întrucât a fost arestat, în afară de Itzkar, Benvenisti Mişu şi alţi conducători sionişti şi deci fiţi foarte atenţi.

Să nu aducem cu noi nimic în scris, să memorizăm cât de mult şi numai cele absolut necesare să le notăm în mod cifrat.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

24 iulie 1952

Arată ce informaţii ai mai dat d-ta în afară de cele arătate până în prezent?

În afară de cele declarate am mai dat informaţii şi despre Industria de lână din Timişoara.

În ce a constat aceste informaţii?

A constat în date amănunţite despre instalaţie, material brut ce se prelucrează, producţie, capacitatea pe secţie şi despre numărul lucrătorilor.

Cum ai cules aceste date?

Aceste date le-am cules prin Rosenberg Alexandru.

Cum ai primit aceste date în scris sau verbal şi unde?

Aceste date le-am primit la locuinţa lui Rosenberg în mod verbal dictate după însemnările acestuia, iar eu mi le-am trecut în notes.

Cui anume şi când ai predat informaţiile?

Aceste informaţii le-am predat în toamna lui 1950 la Legaţie lui Ariel, bărbatul Ellei Ariel.

Cum ai luat legătura cu Ariel şi în ce mod i-ai predat informaţiile?

Când am venit la Legaţie să predau informaţiile culese am fost primit de Ella Ariel.

Ella, când a văzut ce fel de informaţii am adus m-a condus la Ariel, bărbatul ei, căruia i-am predat informaţiile verbal după notiţele mele.

Ce discuţii aţi făcut cu ocazia predării informaţiilor?

M-a întrebat dacă este posibil să-i culeg mai multe informaţii, la care am răspuns că este foarte periculos acuma după arestările făcute şi totodată că nu sunt în câmpul muncii, aşa că nu pot activa mai intens.

Ce instrucţiuni ai primit de la Ariel?

Ca să continui activitatea şi a consimţit că deocamdată, îndeosebi după plecarea lui Rosenberg Alex., să-i furnizez informaţii, ce pot culege fără prea mare risc.

Ce informaţii i-ai mai furnizat lui Ariel?

Nu i-am mai furnizat informaţii lui Ariel, fiindcă la începutul anului 1951, când am venit la Legaţie cu informaţiile Ariel nu a mai primit informaţiile de la mine, deoarece el era pregătit să părăsească ţara aşa că m-a predat lui Halevy pentru a continua activitatea cu acesta.

Ce te-a făcut pe d-ta să ascunzi şi să nu vorbeşti mai înainte de legăturile pe care le-ai avut cu Ariel la Legaţie?

La 4 iunie când am recunoscut prima dată activitatea mea de spionaj, nu eram încă hotărât a arăta activitatea mea cu Benvenisti Mişu şi cu Agamy şi legăturile mele cu Weiss Ludovic.

Informaţia ce i-am dat-o lui Avriel, am primit-o de la Rosenberg Alexandru, aşa că declararea acestui fapt ar fi condus automat şi la activitatea mea anterioară. Numai când

https://biblioteca-digitala.ro

m-am hotărât să recunosc activitatea mea de la început, nu mai avea nici un rost de a ascunde că am lucrat şi cu Ariel.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

25 iulie 1952

Ce alte fapte ai mai comis d-ta în perioada activităţii?

În luna octombrie 1950, am mers la Legaţie şi am cerut ministrului Überall, dacă este posibil să primesc lei, contra lire Israeliene, ce va fi date de fiica mea în Statul Israel.

Überall a aprobat cererea mea şi a dispus ca Ariel, bărbatul Ellei Ariel, să-mi plătească suma de 200.000 lei, contra unui bon de 20 lire Israeliene, sumă ce urma să o ridice de la fiica mea, în Statul Israel, am primit suma şi am semnat bonul.

Ce alte fapte cunoşti că au mai comis alţii?

Ştiu că Weiss Ludovic a făcut viramente ilegale. A luat de la diferiţi oameni lei, pe care i-au depus la Legaţie şi a căror contra valoare s-a plătit în lire Israeliene la adresa indicată. Mi-e cunoscut trei cazuri de viramente şi anume: Maler din Deva, i-a dat lui Weiss, în prezenţa mea suma de 1.000.000 lei, şi în afară de aceasta a mai luat bani de la Rottman Adalbert (actualmente plecat în Israel în anul 1951) şi de la Jakobfi Ştefan (actualmente se află în Timişoara şi are un atelier mecanic). Nu pot să precizez ce sume de bani a primit Weiss, de la aceştia doi menţionaţi mai sus.

Menţionez că nu îmi este cunoscut dacă Maler din Deva se află în ţară sau dacă a plecat.

Ce mai ştii despre Weiss Ludovic?

Cu ocazia când eu nu am putut culege informaţii, am întrebat pe Weiss cum procedează el la culegerea informaţiilor, la care el a răspuns că este foarte simplu pentru el, deoarece în calitatea pe care o are el ca inspector de asigurare, poate să intre în orice întreprindere.

Astfel că mi-a dat şi exemplu cum procedează el, dacă vrea să intre la o fabrică se prezintă la directorul respectiv, arată legitimaţia de inspector, iar după aceasta cere pentru verificare registru de stocuri şi de instalaţii şi cere şi poliţa de asigurare, notează datele din registru şi face comparaţie cu sumele asigurate, aşa că nimeni nu poate să bănuiască ceva.

Alt exemplu. A intrat la o întreprindere de construcţii unde materialele şi instalaţia erau complet asigurate. A cerut lista salariaţilor şi a făcut o asigurare, contra accidentelor tuturor muncitorilor şi celorlalţi salariaţi. În felul acesta a putut culege date fără să fie suspect cuiva.

În afară de activitatea informativă, Weiss Ludovic a trimis şi ajutor bănesc foştilor funcţionari sionişti.

Mi-e cunoscut între altele şi un fapt concret că Weiss a trimis 15.000 lei ajutor ing. Fried Leon, în anul 1949 sau 1950.

Fried fusese funcţionar, secretar la organizaţia sionistă din Timişoara, iar după autodizolvarea organizaţiei sioniste, a plecat în Ardealul de Nord.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru a nu fi suspect în trimiterea banilor Weiss a procedat în felul următor: a scris lui Fried o carte poştală şi a întrebat dacă poate să vândă la piaţa de vechituri mantaua lăsată la Timişoara, cu suma de 15.000 lei. În caz afirmativ o vinde şi trimite banii.

Fried, care înţelesese despre ce este vorba, deoarece nu lăsase nici o manta în Timişoara, a răspuns să o vând şi să trimiţi bani.

După aceasta Weiss a trimis cu mandat poştal suma de 15.000 lei, menţionând pe mandat „pentru mantaua vândută".

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

26 iulie 1952

Arată persoanele pe care le-ai folosit direct şi indirect în acţiunea de spionaj desfăşurată de d-ta?

În acţiunea mea de spionaj m-am folosit direct de Rosenberg Alexandru şi Langel Alexandru.

1. Rosenberg Alexandru, fost director la Fabrica de încălţăminte „Dermata" din Timişoara, iar mai târziu funcţionar la Banca de Stat Timişoara; de la acesta am primit informaţiile următoare: a) în 1948, de la Fabrica de încălţăminte „Dermata" Timişoara; b) în 1949, de la Fabrica de spirt şi Industria Chimică Timişoara; c) în 1950, de la Industria lânii Timişoara (actualmente plecat în Israel în anul 1950).

2. Langer Alexandru, fost patron al Fabricii de Pielărie cu acelaşi nume. De la acesta am primit în 1948 informaţii de Fabrica lui (actualmente plecat în Israel în anul 1948).

Indirect m-am folosit de următorii: L. Szirmai Ernest, fost contabil la Industria de Lemn „Mundus şi Borlova Armeniş" în Balta Sărată lângă Caransebeş, iar mai târziu funcţionar la I.P.E.I.L. – Arad. Acesta mi-a dat în 1947 informaţii de la Industria de lemn „Mundus şi Borlova" (actualmente se află în ţară, cred că la Arad).

3. De la Directorul Fabricii Uzinei de fier „Ferdinand" (Oţelul Roşu) al cărui nume nu mi-l reamintesc, am primit informaţii în 1947 despre Uzina de fier „Ferdinand" Oţelul Roşu, jud. Severin (actualmente se află în ţară);

4. Gyuri Alexandru, fost patronul Fabricii de articole electrice „Galvany". De la acesta am primit informaţii în 1947 deoarece Fabricile „Galvani şi Dura" au fost naţionalizate (actualmente plecat în Israel, din 1950);

5. Peto, fost patron al fabricii de cărămidă „Cărpiniş" jud. Timiş (cel mai tânăr dintre fraţi), de la acesta am primit în anul 1948, după naţionalizare informaţii despre starea de spirit (el a întrebat dacă nu cumva foşti fabricanţi vor fi internaţi în lagăre sau domiciliu forţat) actualmente se află în Timişoara;

6. Pollak Gheza, fost patron al Fabricii de Tricotaje cu acelaşi nume. De la acesta am primit în 1948, informaţii despre starea de spirit (actualmente plecat în Israel, în 1950);

7. Forber Eugen, fost patron al Fabricii de vopsele şi lacuri din Timişoara. De la acesta am primit în 1948, informaţii despre starea de spirit (actualmente plecat în Austria în 19489;

https://biblioteca-digitala.ro

8. Ing. Fridrich, fost patron al Fabricii de maşini cu acelaşi nume (vizavi de Gara Mare). Iar mai târziu funcţionar tehnic la Institutul de Studii şi Proiectări în Timişoara. De la acesta am primit, în 1949, informaţii despre starea de spirit (actualmente se află în Timişoara);

9. Fabian, funcţionar la „Comcar" Timişoara, de la aceasta am primit în 1951 informaţii despre abundenţa de carne în Timişoara (actualmente se află în Timişoara la crescătoria de porci lângă Timişoara – Cearda roşie);

10. Weitzen Dezideriu, optician Timişoara, B-dul 6 martie nr. 6 sau 8. De la acesta am primit în 1951, informaţii despre evacuările făcute pe lângă frontieră (şi m-a întrebat dacă este posibil să dăm un ajutor bănesc evreilor evacuaţi), actualmente se află în Timişoara;

11. Ing. Hoszu, tehnician la Fabrica de motoare electrice Timişoara. De la acesta am primit în 1950, informaţie despre starea de spirit (autoritatea scăzută a inginerilor în fabrici), actualmente se află în Timişoara;

12. Knapp, fost proprietar al Fabricii de Textile cu acelaşi nume. De la acesta am primit în 1946 informaţii despre fabrica sa (i-am vândut ciment fabricii lui), actualmente se află în Timişoara;

13. Grunberg Ludovic, fost patronul Fabricii Textile „Atlanta". De la acesta am primit în 1946 informaţii despre fabrica sa (actualmente decedat);

14. Ing. Schedivet, fost patronul Fabricii de maşini cu acelaşi nume (în prezent se numeşte fabrica sa I.M.B.). De la acesta am primit în 1946, informaţii de la fabrica sa (actualmente plecat în Egipt în 1947).

15. Szlohotka, fost patronul Fabricii de maşini cu acelaşi nume. De la acesta am primit în 1946, informaţii despre fabrica sa (actualmente se află în Timişoara).

Pentru acţiunea de spionaj ce ai desfăşurat-o atât pentru Agamy, cât şi pentru Legaţia Israeliană ai fost retribuit?

Nu am fost retribuit, însă în anul 1951 am primit de la Legaţie un ajutor de 250.000 lei.

Dar pe ceilalţi colaboratori ai d-tale i-ai retribuit?

Nu am retribuit pe nimeni, pentru serviciile aduse.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

29 iulie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 23 iulie a.c. arăţi că Ella Ariel, ţi-a spus că informaţiile culese să le notezi în cifru secret. Arată d-ta cum ai alcătuit cifru, cine ţi-a ajutat şi ce instrucţiuni ai primit în acest sens de la Ella Ariel?

Ella Ariel mi-a spus că, ce nu poţi memora să mi le notez în cifru secret, fără însă să-mi dea instrucţiuni, deoarece instrucţiuni în acest sens primisem de la Agamy.

Când ai primit instrucţiuni de la Agamy să lucrezi cu cifru secret şi ce fel de cifru ţi-a dat să foloseşti în culegerea de informaţii?

https://biblioteca-digitala.ro

La începutul anului 1949, i-am spus lui Agamy, că nu mai pot aduce informaţii scrise, deoarece când aveam fabrica aceste informaţii scrise le ascundeam în diferite acte pe care le aduceam cu mine în chestiuni profesionale la Bucureşti.

Agamy mi-a spus că de acum trebuie să mă folosesc de cifru. Astfel că mi-a dat cifru de cifre, un cifru de diferite fraze şi o schemă despre industrii, după care trebuie să mă orientez în facerea notiţelor. De ex. pentru numere erau următoarele semne: – 1, II, +, ++, v, w, v, aceste semne erau egale cu 0, 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

De câte ori ai folosit cifrul de mai sus şi în ce chestiuni?

Cifrul l-am folosit de două ori în vara lui 1949 şi toamna 1950, când am dat informaţii lui Agamy, despre Fabrica de spirt, şi când i-am dat informaţii lui Ariel (bărbatul Ellei Ariel) despre Industria lânii.

Din ce motive nu te-ai folosit de acest cifru de mai multe ori?

Nu mai m-am folosit de acest cifru deoarece se făcuse arestările unor conducători sionişti ca, Itzkar şi Benvenisti Mişu şi de teamă să nu am o eventuală percheziţie am ars codul cifrat şi întreaga mea corespondenţă şi scriptele sioniste.

Care din prieteni şi cunoştinţele d-tale cunoşteau acest lucru?

Nu am discutat cu nici un prieten sau cunoscut despre codul cifrat. Iar despre acte, în general, că le-am ars, a ştiut Weiss Ludovic.

Arată dacă persoanele cunoscute de d-ta care aveau legături cu Agamy şi cu Legaţia au folosit asemenea cifru?

Nu îmi este cunoscut dacă şi alţii au folosit acest cifru, dar presupun că şi ceilalţi informatori au primit aceleaşi instrucţiuni de la Agamy ca şi mine.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

6 august 1952

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Kuhn Ştefan?

Pe Kuhn Ştefan l-am cunoscut cu ocazia reorganizării Centralei sioniste din Transilvania în anul 1945, unde el a participat ca delegat din partea organizaţiei „Ichud" în Executiva Sionistă.

Arată d-ta activitatea desfăşurată de aceasta de când l-ai cunoscut şi până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

Din anul 1945, de când l-am cunoscut, a luat parte cu regularitate la şedinţele Executive sioniste şi s-a ocupat intens cu redactarea noului Statut al organizaţiei sioniste din Transilvania.

La Conferinţa din noiembrie 1946, ce s-a ţinut în Arad, a fost ales ca membru în Executiva sionistă Transilvăneană, calitate ce a avut-o până la autodizolvare.

Ştiu că a fost în conducerea grupării sioniste „Ichud" iar secretarul general al acestei grupări era Maler Mauriciu.

https://biblioteca-digitala.ro

Ştiu de la Maler că fiecare chestiune mai importantă a fost discutată în conducerea „Ichud-ului" în special cu Kuhn Ştefan.

De asemenea, ştiu că Maler Maauriţiu era unul dintre cei mai apropiaţi colaboratori a lui Agamy la organizarea trecerii tinerimii sioniste peste frontieră şi totodată şi informatorul lui Agamy. Rolul lui Kuhn Ştefan în această activitate nu îmi este cunoscut.

În toamna lui 1948 s-a ţinut în casa lui Kuhn Ştefan, o şedinţă la care au participat: Solomon Chaim, Maler Mauriciu, Szende Ştefan şi Feuerstein Otto, nu îmi aduc aminte dacă au participat şi alte persoane. La această şedinţă s-a hotărât plecarea clandestină peste frontieră a conducătorilor sionişti din Transilvania.

Această pregătire de trecere ilegală peste frontieră a fost organizată de instructorul Palestinian Solomon Chaim care venise în ţară cu această misiune.

Arată d-ta ce activitate a desfăşurat Kuhn Ştefan după autodizolvarea organizaţiilor sioniste din ţară?

Activitatea lui Kuhn Ştefan după autodizolvare nu îmi este cunoscută deoarece nu mai m-am întâlnit cu el din toamna lui 1948.

Ştiu însă de la Weiss Ludovic, că Kuhn Ştefan, făcea parte din grupul nostru de informatori din Timişoara, fără însă să cunosc detailat rolul lui.

Am mai fost informat de Haber Ladislau, că îi dădea bani lui Kuhn Ştefan din sumele pe care le primea de la Legaţie.

Ce persoane de la Legaţie ştii că-l cunoştea pe Kuhn Ştefan?

Nu îmi este cunoscut care din persoanele de la Legaţie îl cunoaşte pe Kuhn Ştefan.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

8 septembrie 1952

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Auscher Ernest?

Da. Am cunoscut.

Când şi prin cine l-ai cunoscut?

L-am cunoscut pe Auscher Ernest prin anii 1937-1938, prin fratele lui Auscher Victor, care era unul din conducătorii organizaţiei sioniste (decedat la sfârşitul anului 1944).

În ce raporturi ai fost cu el până la 23 august 1944?

Până la 23 august 1944, cu Auscher Ernest, m-am întâlnit foarte rar, numai cu ocazia când vizitam pe fratele la fabrica lor de textile.

După 23 august 1944, când şi unde te-ai întâlnit cu el prima dată?

L-am întâlnit prima dată la începutul anului 1945, la sediul organizaţiei sioniste.

Cu ce ocazie a venit Auscher Ernest la sediul organizaţiei sioniste?

A fost chemat de mine ca să tratez cu dânsul reorganizarea Executivei Sioniste. Deoarece se făcuse un gol în Executivă prin moartea fratelui său.

https://biblioteca-digitala.ro

Cine a mai fost de față la această întâlnire?

La această întâlnire a mai fost de față și Weiss Ludovic.

Ce chestiuni ați discutat cu acea ocazie?

I-am propus să intre în Executiva sionistă provizorie din Timișoara, până la noua alegere, lucru pe care el l-a acceptat.

Cum a evoluat relațiile între d-ta și el de la acea dată?

Relațiile dintre mine și dânsul până la sfârșitul anului 1947, au fost foarte slabe, deoarece participa foarte rar la ședințele Executivei.

După 1947 cum a evoluat relațiile dintre d-ta și el?

În primăvara anului 1948, Auscher Ernest a fost condamnat la 20 de luni închisoare, pentru delictul de sabotaj și numai în vara anului 1950 am reluat legăturile cu dânsul.

Cum ai reluat legăturile cu el și în ce a constat acestea?

În vara anului 1950 când s-au făcut arestările conducătorilor sioniști din București, Weiss mi-a comunicat că a luat legături cu Auscher Ernest pe care l-a rugat să ne pună la dispoziție locuința lui pentru întâlnirile noastre, lucru pe care Auscher l-a admis.

Astfel, că în anul 1950 ne-am întâlnit de două ori la locuința lui Auscher Ernest.

În afară de d-ta și Weiss Ludovic cine a mai luat parte la aceste întâlniri?

A mai luat parte și Auscher Ernest.

Ce s-a discutat de fiecare dată când v-ați întâlnit?

S-a discutat că trebuie să iau contact cu Legația, deoarece ca fost conducător sionist, este datoria mea de a menține legături cu reprezentanții Statului Evreu.

Eu am acceptat și am fixat termen să plec împreună cu Weiss. În afară de aceasta Weiss m-a rugat să intervin la Legație pentru a-i întări poziția și a-l sprijini la urgentarea transferurilor făcute de dânsul prin Legație.

Auscher Ernest ți-a cerut să-i faci vreun serviciu cu acea ocazie?

Cu ocazia întâlnirilor pe care le-am avut la locuința lui Auscher în anul 1950, nu mi-a cerut să-i fac vreun serviciu dar, în octombrie 1950, când am plecat singur la București, a venit și el la gară și mi-a spus că vine și el după mine la București și că vom merge împreună la Legație pentru a depune acolo un plic cu valori spre păstrare.

Cum v-ați înțeles să vă întâlniți la București?

Ne-am înțeles că ne vom întâlni în fața Legației la timpul fixat. A doua zi am mers împreună la Legație și am vrut să-l prezint lui Ella Gold (Ariel) care însă a refuzat să primească pe Auscher, așa că Auscher mi-a predat mie plicul cu valori pe care l-am predat lui Ella Gold, spre păstrare. Pe plic era scris Auscher Ernest și în paranteză informații Reiter Carol.

Ce servicii ți-a făcut el d-tale?

În anul 1950 nu mi-a făcut nici un fel de serviciu, în afară de faptul că ne-a pus casa la dispoziție pentru întâlnirile noastre la care a participat și dânsul.

Cum au evoluat raporturile dintre d-ta și el în anul 1951?

Raporturile dintre noi au început prin lunile iulie sau august 1951, deoarece în prima jumătate a acestui an, Auscher a fost arestat într-o afacere cu devize și numai după achitarea lui am continuat întâlnirile noastre la locuința lui.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

9 septembrie 1952

În procesul-verbal încheiat în ziua de 26 iulie a.c., ai declarat că în acţiunea de spionaj desfăşurat de d-ta în folosul Legaţiei Israeliene, te-ai folosit de o serie de informatori inconştienţi. Ancheta îţi cere să arăţi sincer, care dintre aceştia ţi-au dat informaţii în mod sincer?

Din persoanele pe care le-am arătat că au fost folosite ca inconştiente, în acţiunea mea de spionaj, singur Weitzen Dezideriu, a ştiut de legăturile mele cu Legaţia.

De ce ai ascuns şi nu ai declarat acest lucru de la început?

Am ascuns lucrul acesta, deoarece m-am înţeles cu Weitzen Dezideriu, că despre cele discutate împreună, nu vom vorbi la nimeni, şi totodată nu am vrut să declar pentru a nu fi şi el arestat.

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Weitzen Dezideriu?

Am cunoscut pe Weitzen Dezideriu cu mulţi ani înainte de al doilea război, cu ocazia conferinţelor şi adunărilor sioniste.

În ce raporturi ai fost cu el în perioada până la 23 august 1944?

Nu am fost în raporturi cu el până la izbucnirea războiului, deoarece Weitzer nu a luat parte în conducerea executivei sioniste, iar în timpul războiului, nu l-am văzut niciodată.

După 23 august 1944, în ce raporturi ai fost cu el?

După armistiţiu, el a deschis un atelier de lucrări fotografice şi optice, în apropierea locuinţei mele.

De la acea dată raporturile dintre noi au devenit mai strânse, deoarece veneam la dânsul cu diferite obiecte pentru a fi reparate.

Din discuţiile pe care le făceam, am constatat că este un sionist convins şi în caz de nevoie, mă pot baza pe el.

Când şi în ce împrejurări l-ai recrutat pe Weitzen Dezideriu, pentru a-ţi furniza informaţii?

În vara anului 1950, când am fost la Rosenberg Alexandru informatorul meu conştient, pleacă în Statul Israel, m-am gândit că trebuie să caut un alt colaborator.

Am găsit că cel mai indicat dintre cunoscuţi ar fi Weitzen Dezideriu, deoarece în atelierul lui, vin fel de fel de oameni, de la care ar putea să culeagă informaţii.

M-am dus la atelierul lui Weitzen şi am luat legătura cu el. i-am povestit că am fost la Legaţie şi că menţin de acuma legăturile regulat cu Legaţia.

Totodată i-am atras atenţia să nu vorbească cu nimeni despre cele ce am discutat de acum înainte.

De la această dată, am vizitat mult pe Weitzen Dezideriu, chiar dacă nu am avut nimic de reparat.

Ce discuţii ai mai făcut cu el cu acea ocazie?

I-am spus că tot ce aude mă interesează, iar în cazul că vine vreun client în prăvălie, să întrerupem orice discuţie, şi până ce nu pleacă să nu începem conversaţia.

https://biblioteca-digitala.ro

Despre legăturile d-tale cu Weitzen mai ştie cineva?

Nu mai ştie nimeni.

Ce informaţii ţi-a furnizat Weitzen Dezideriu?

În anul 1950, mi-a dat informaţii despre starea de spirit a populaţiei, iar în vara 1951 mi-a dat informaţii despre evacuările ce se fac la zona de frontieră.

Cum procura Weitzen informaţiile pe care ţi le transmitea?

Informaţiile le culegea de la clienţii care veneau în atelierul lui.

Cum îţi erau date informaţiile?

Informaţiile mi le dădea verbal, când îl vizitam înainte de plecarea la Legaţie.

De câte ori ţi-a dat informaţii Weitzen Dezideriu în perioada de când l-ai recrutat şi până la arestarea d-tale?

Am primit informaţii de la Weitzen de circa 6 ori, dintre care numai trei informaţii au fost date de mine la Legaţie, iar restul de trei nu am mai putut să le transmit, deoarece nu m-am mai dus la Legaţie.

Mai ai ceva de spus la întrebările puse?

Nu mai am nimic de adăugat, la răspunsurile date.

(ss) Reiter Carol

Proces-verbal de interogatoriu

8 septembrie 1952

În procesul-verbal încheiat la orele 14,45 arăţi că în lunile iulie sau august 1951, ai reluat raporturile cu Auscher Ernest şi că ai continuat să te întâlneşti la locuinţa lui cu Weiss Ludovic. Arată d-ta de câte ori te-ai întâlnit la locuinţa acestuia în cursul anului 1951?

În cursul anului 1951, m-am întâlnit cu Weiss Ludovic la locuinţa lui Auscher de patru ori.

Ce discuţii aţi făcut cu ocazia acestor întâlniri?

Am discutat divergenţele ce se ivesc între Weiss Ludovic şi Haber Ladislau şi despre însărcinarea ce-mi dăduse Halevy pentru aplanarea acestui conflict. Totodată am luat hotărârea să mă deplasez la Arad în această chestiune.

Cu altă ocazie Weiss ne-a povestit despre un transport de covoare de la Arad la Legaţie şi că Miliţia cercetează cazul.

S-a stabilit, de asemenea, ca eu să informez Legaţia despre chestiunea aceasta.

După întoarcerea mea din Bucureşti am comunicat lui Weiss şi lui Auscher că serviciul paşapoartelor din Bucureşti şi-a reluat din nou audienţele şi că eu m-am înscris şi pe la sfârşitul lui noiembrie îmi va veni rândul la audienţă.

Weiss şi Auscher m-a rugat să-i înscriu şi pe ei pentru audienţă, când voi veni eu la serviciul paşapoarte.

https://biblioteca-digitala.ro

La a treia întâlnire, le-am comunicat că am fost în audienţă la Serviciul Paşapoarte, dar am găsit o cale mai bună, printr-un intermediar ceasornicar, anume Hary, care lucrează la un atelier pe calea Griviţei pe lângă Gara de Nord. Acest ceasornicar mi-a fost recomandat de Elek Mihai al doilea bărbat al cumnatei mele.

Datorită intervenţiei lui Hary, am putut să ajung în audienţă la cabinetul Min. Jianu, unde am fost primit de un înalt funcţionar. Pentru acest serviciu I-am dat lui Hary suma de 20.000 lei.

Weiss şi Auscher au hotărât să vină şi ei să ia legătura cu Hary.

La ultima întâlnire, Auscher mi-a povestit că a fost primit în audienţă de Min. Jianu, care i-a promis că va cerceta cazul.

Weiss nu a putut să ia legătura cu Hary deoarece, în timpul cât a stat în Bucureşti, a observat că este urmărit. Astfel că a renunţat la audienţă.

Cum erau organizate aceste întâlniri?

Weiss lua contact cu Auscher după care îmi comunica mie datele întâlnirii.

Cine mai ştia de aceste întâlniri pe care le aveaţi în casa lui Auscher?

În afară de Auscher nu mai ştia nimeni.

Ce serviciu i-ai făcut sau ţi-a făcut Auscher în această perioadă?

Nu i-am făcut şi nici nu mi-a făcut vreun serviciu în această perioadă.

În anul 1952 ai continuat să te întâlneşti cu Weiss la locuinţa lui Auscher?

Nu m-am întâlnit nici odată cu Weiss Ludovic în anul 1952 la locuinţa lui Auscher. Era vorba să ne întâlnim dar Weiss era ocupat aşa că m-am dus singur.

De câte ori l-ai vizitat pe Auscher Ernest în 1952?

În cursul anului 1952 am vizitat de două ori, singur, pe Auscher.

Când l-ai vizitat prima dată?

Scurt timp după reforma bănească, iar a doua oară la 15 februarie dimineaţa.

Ce discuţii aţi făcut de fiecare dată când v-aţi întâlnit?

Prima dată mi-a comunicat că merge la Bucureşti, pentru a însoţi pe sora şi cumnatul său care pleacă în Israel, şi el trebuie să procure viza pe paşapoarte la Legaţia Statului Israel. Cu această ocazie l-am rugat să ceară pentru mine şi Weiss Ludovic un ajutor bănesc de la Legaţie.

A doua oară venind Auscher din Bucureşti mi-a adus de la Legaţie atât mie cât şi mamei lui Weiss, câte 1.000 lei pentru fiecare. L-am întrebat dacă a comunicat la Legaţie arestarea lui Weiss, la care a răspuns că Legaţia avea cunoştinţă de arestarea lui Weiss.

Mai ai ceva de adăugat la răspunsurile date?

Nu mai am de adăugat nimic.

(ss) Reiter Carol

https://biblioteca-digitala.ro

Ceilalți

În dosarul de anchetă a 12 fruntași sioniști care vor fi judecați în martie 1954 mai figurează, în calitate de anchetați, un număr impresionant de foști sioniști, alți fruntași ai comunității evreiești din România, care vor fi judecați și condamnați pentru activități anticomuniste, altele decât cele sioniste, precum și numeroși români.

Auscher Ernest, implicat și el într-un viitor lot de condamnați sioniști, este interogat la 14 octombrie 1952, despre relațiile cu conducătorii sioniști locali din Banat, precum și cu Legația Israelului. Publicăm un singur interogatoriu, nerelevant și de aceea, nu vom insista asupra acestui caz. Probabil că în alte dosare ale securității, vor fi găsite în viitor interogatoriile complete în ceea ce-l privește pe Auscher Ernest.

Balhirsch Moise anchetat la 6 octombrie 1952 de către sublocotenentul Iosif Crăciun se referă la relațiile despre Jean Cohen. Sunt menționate eforturile depuse de Jean Cohen și Samuel Rosenhaupt pentru stingerea diferendului valutar cu ministerul de Finanțe al României.

Aurelia Berlinski, anchetată în stare de arest. Publicăm interogatoriul din 8 august 1952 care se referă la așa zise informații furnizate de anchetată lui Benjamin Beer.

Brotman Iosif, sionist, figurează cu un interogatoriu luat de securitate sub stare de arest la 1 septembrie 1952. Interogatoriul lui se referă la relațiile sale cu Benjamin Beer și cu alți conducători ai organizației Mișmar din România. După părerea noastră, interogatoriul nu conține date relevante.

În interogatoriul Suzanei Benvenisti referitor la așa-zisele informații furnizate de soții Benvenisti lui Agamy, unele mi se par că nu au nimic comun cu activitatea de spionaj, așa cum sublocotenentul de securitate Iosif Crăciun i-a sugerat Suzanei Benvenisti să-i declare, citățm în acest sens din declarația anchetatei:

„Un referat despre audiența lui Mișu Benvenisti la ministrul Teohari Georgescu, în care se arată că soțul meu nu este răspunzător, în caz că nu va înceta orice activitate sionistă;

- despre scoaterea soțului meu din procesul fondurilor, care era făcut de banca de stat".

Dar Suzana Benvenisti fabulează atunci când declară că rabinii ascundeau valută în sicriele decedaților. Nu cunoaștem vreun astfel de caz, iar în ceea ce privește decedații care urmau să fie înhumați în Israel, deținem mărturiile făcute de fostul șef rabin dr. Moses Rosen, în al său volum de memorii Primejdii, încercări, miracole, *în care sublinia că înainte de îmbarcare pe vapoare sicriele erau controlate de echipe mixte ale securității și miliției și niciodată nu au fost găsită valută, bijuterii, metale prețioase, obiecte de cult sau documente.*

Publicăm de asemenea un interogatoriu din 11 septembrie 1952 al Suzanei Benvenisti în care anchetata este obligată să prezinte legăturile ei cu Mella Iancu.

https://biblioteca-digitala.ro

Borştein Lili. Publicăm interogatoriul luat anchetatei la 29 decembrie 1952 cu referire la relaţiile cu Haber Ladislau şi Gardoş Ludovic. Menţionăm că Borştein Lili va apare ulterior într-unul din procesele intentate sioniştilor.

Iancu Brener. Publicăm interogatoriul din 9 septembrie 1952. Semnalăm, din acest interogatoriu, referiri la episodul Brăila. Brener îi citează, în acest episod, pe Moritz Weiss şi Avny Steinmetz.

Brukner Alexa. Publicăm interogatoriul din 11 septembrie 1952 care se referă la legăturile anchetatului cu Haas Erich din anii celui de al doilea război mondial. Menţionăm că Brukner Alexa era evreu dar nu sionist. Nu l-am găsit pe Brukner Alexa pe listele proceselor sioniste liste întocmite de Smaia Avny şi găsite în arhiva personală a fostului şef rabin dr. Moses Rosen.

Bârsan Constantin. Interogatoriul din 13 februarie 1952 se referă la relaţiile pe care anchetatul l-a avut cu Mişu Benvenisti în anii războiului, cu dr. Cornel Iancu, cu dr. W. Filderman, dar şi cu un fost colaborator al Legaţiei germane la Bucureşti, cât şi al Abwehrului, dr. Tester. Ca urmare a acestor relaţii au fost salvaţi mulţi deportaţi din Transnistria, în special copii şi în cazul interogatoriului citat nepoţii dr. Cornel Iancu. Bârsan menţionează în interogatoriu, că Tester era plătit pentru orice serviciu.

Burştein Mordehai. Un prim interogatoriu, luat la 21 mai 1951, se referă la relaţiile dintre Zissu şi Legaţia Israelului, relaţii evidenţiate şi în interogatoriile luate lui Zissu şi publicate de noi în prezenta lucrare. Şi al doilea interogatoriu, datat 3 iulie 1952, se referă tot la persoana lui Zissu şi la relaţiile acestuia cu legaţia Israelului.

Ina Cilan (Riza Cleiner), sora soţiei lui Ariel, diplomat al Legaţiei Israelului. Publicăm interogatoriul din 18 septembrie 1952 referitor la episodul Brăila, în care anchetata povesteşte preliminariile implicării ei în încercarea de fugă din Brăila prin Moritz Weiss. Şi dna. Cilan va fi judecată într-unul din loturile sioniste.

Marcu Cohen. Publicăm interogatoriul din 25 februarie 1952 în care se face referire la schimburile valutare efectuate în anii războiului de Federaţia Comunităţilor Evreieşti din România, cu sumele primite din partea Jointului prin intermediul Crucii Roşii Internaţionale. Schimbul a fost realizat de omul de afaceri Hugo Râmniceanu, Marcu Cohen nu a putut fi dovedit, în anchetă, ca vinovat şi de aceea a fost condamnat ca sionist prin aşa numita pedeapsă administrativă pe care o pronunţa tribunalul securităţii statului din cadrul ministerului de interne, neavând nimic comun cu instanţele judiciare din ţările democrate.

Dulberg Louis. Publicăm interogatoriul din 27 octombrie 1952 cu referire în special la hotărârea conducerii sioniste de a acorda un ajutor în medicamente deţinuţilor politici anticomunişti şi în bani familiilor acestora.

Pe baza documentelor cercetate de noi nu putem confirma însă afirmaţiile lui Dulberg că profesorul Zane ar fi cerut încheierea unui protocol în acest sens, mai ales cunoscându-l pe profesorul Zane ca un om precaut, nu credem că afirmaţia îi aparţine. Acţiunea de ajutorare a familiilor deţinuţilor partidelor istorice a fost însă hotărâtă de organizaţia sionistă, realizându-se doar parţial. Dulberg Louis a fost implicat şi condamnat într-unul din procesele intentate sioniştilor.

Ebercohn Iosif. Interogatoriul din 29 august 1952 luat acestuia de sublocotenentul Florin Gheorghiu se referă la legăturile anchetatului cu Zoltan Hirsch. Din nou apar colportările de informaţii de la unul la altul, ceea ce caracterizează personalitatea lui Zoltan Hirsch. De asemenea publicăm interogatoriul din 19 septembrie 1952, în care se cer relaţii despre Moţi Moscovici şi despre discuţiile pe care Ebercohn le-a avut cu acesta.

https://biblioteca-digitala.ro

După părerea noastră, discuțiile nu au avut caracter contrarevoluționar ci au fost discuții dintre doi avocați evrei preocupați de problemele zilei. Cititorii se vor convinge, după lecturarea interogatoriului. Și Ebercohn va fi judecat într-unul din loturile sioniste.

Enghelstein Eva. Publicăm interogatoriul din 31 decembrie 1952 care se referă la legăturile anchetatei cu Haber. Conform datelor pe care le deținem Enghelstein Eva va fi implicată și judecată într-unul din procesele sioniste.

Fermo Menachem. Membru al Partidului Mișmar. Interogatoriul din 9 august 1952 se referă la activitatea Mișmar și a lui Benjamin Beer. Fermo Menachem va fi judecat într-unul din procesele sioniste.

Fleischer Ezra – publicăm două interogatorii: 4 septembrie 1952 și 6 septembrie 1952. În ambele interogatorii se fac referiri la episodul Brăila, persoanele implicate fiind Moritz Weiss, Zoltan Hirsch, Reghina Nusen Fischer și Smaia Avny.

Și Ezra Fleischer va fi judecat într-un proces antisionist.

Fried Leon. Interogatoriile din 23 septembrie și 20 octombrie, conduse de lt. major Tudor. Interogatoriile se referă la legăturile lui Fried Leon cu Ștefan Kuhn și Haas Erich. Din păcate și aceste interogatorii ridică probleme bănești, așa cum acestea nu lipsesc din majoritatea declarațiilor și proceselor verbale de interogatoriu. Și Fried Leon va fi judecat de un tribunal militar.

Gabay Armand. Publicăm interogatoriul din 6 octombrie 1952, în care anchetatorul dorește relații despre Benjamin Beer și a discuțiilor avute cu acesta. Discuțiile relatate reflectă o stare de fapt existentă la acea dată în România, ca de exemplu lipsa untului și a cărnii, dar și a cauciucurilor de mașină, subiect care pentru anchetator înseamnă spionaj și din nou se vorbește de bani, de bijuterii date Legației, în care eroii principali ai relatării sunt marxiștii de la Mișmar. Și Gabay Armand va apare ca sionist, în fața tribunalelor militare ale justiției comuniste.

Gardoș Ludovic. Deținem 3 interogatorii, datate 15 noiembrie și 17 noiembrie 1952 în care diverși sioniști în nevoie comentează problema ajutoarelor bănești ale Legației, subiect care va alimenta furia securității. În al doilea proces din 17 noiembrie 1952, Gardoș Ludovic este obligat să dea relații despre Wolhberg Iosif, Schwartz Ludovic, Weissberg Magda, Bornștein Lili, Reiss Friderich, Schönfeld Nicolae, Bookbinder, Enghelstein Eva, Kuliner Alexandru, Steinmetz Mayer, Grün Ludovic, Gardoș Ludovic va fi judecat pentru activitate sionistă.

Goldstein Dezideriu. Publicăm interogatoriul din 10 septembrie 1952, luat lui Goldstein Dezideriu de către locotenentul major Rujan. Goldstein Dezideriu este cumnatul fruntașului sionist Teodor Löwenstein. Interogatoriul se referă la relații despre anchetatul Haas. Goldstein Dezideriu va fi judecat în loturile de sioniști ce vor apare în fața tribunalelor militare.

Grumberg Samy. Publicăm interogatoriul din 1 octombrie 1952, referitor la relația acuzatului cu Moshe Weiss, la activitatea organizației Hanoar Haționi, precum și la episodul Brăila.

Publicăm, de asemenea, interogatoriul luat la 1 octombrie 1952 de ofițerul de securitate Voichița, lui Samy Grumberg, pe aceleași teme. Grumberg Samy va fi și el judecat, în aprilie 1954, în cadrul unui lot de 42 de inculpați sioniști, de Tribunalul Militar București.

Gronich Oscar. Publicăm interogatoriile din 2 și 14 august 1952. În interogatoriul din 2 august 1952 se cer relații despre Benjamin Beer, despre discuțiile purtate cu acesta ca și cu ing. Osterer și în general cu activitatea Mișmarului și inevitabil cu ajutoarele

https://biblioteca-digitala.ro

băneşti, cu numele celor care au împărţit ajutoare băneşti, subiecte care au alimentat aparatul de represiune comunist în emiterea unor acuzaţii din cele mai grave.

În interogatoriul din 14 august 1952, reapare omul care comentează mai mult, după situaţii şi împrejurări şi anume Zoltan Hirsch. Pentru noi Gronich Oscar, dincolo de unele răspunsuri care ar putea să fie mai mult sau mai puţin gândite, rămâne veteranul acţiunilor eroice de salvare de la moarte a unor evrei polonezi sau a unor evrei din Cernăuţi, aşa cum apar ele în Arhivele Siguranţei Generale a României şi de aceea pretenţiile noastre sunt mai mari de la un veteran al unor acţiuni cu caracter eroic. Şi Gronich va apărea în procesul celor 42 de sionişti, judecat de Tribunalul Militar Bucureşti.

Hefter Jan nu a fost sionist. El a fost unul din marii ziarişti ai României interbelice, activând la ziarele „Dimineaţa", „Adevărul", „Timpul" şi după venirea comuniştilor la putere, la ziarul „Viaţa Capitalei". Implicarea lui în anchetă făcea parte din monstruoasa hotărâre a biroului politic al partidului comunist român de a implica fruntaşi ai vieţii publice evreieşti de la Filderman şi Şafran până la ultimul activist sionist, în încercarea înscenării unui proces cu condamnări grele şi după cum vom vedea în paginile acestei lucrări, cu internarea populaţiei evreieşti din România în lagăre de concentrare în Dobrogea, după modelul deportărilor în Bărăgan a populaţiei germane din Banat. Publicăm interogatoriul din 29 octombrie 1952, luat lui Jean Hefter, în care acesta trebuia să dea relaţii despre Jean Cohen. Jean Hefter a fost interogat sub stare de arest şi apoi judecat de tribunalul securităţii statului şi condamnat administrativ.

Herskovits Hugo. Prezentăm interogatoriul din 14 octombrie 1952. Interogatoriul se referă la activitatea lui Kuhn Ştefan. Herskovits Hugo este un practicant de cult mozaic ortodox şi susţine necesitatea emigrării populaţiei evreieşti în Israel, militând însă ca această populaţie să capete, în Israel, o restratificare prin învăţarea unor meserii practice. Nu cunoaştem, dacă după anchetă, Herskowits H. poate fi considerat Asirei Sion.

Horovits Saul. Publicăm interogatoriul lui Horovits Saul luat la 15 august 1952 de către lt. major Gheorghe Rujan. Interogatoriul se referă la activitatea Mişmarului şi în special a lui Benjamin Beer. Suntem mâhniţi de mărturisirea lui Horovits că Benjamin Beer a trăit în perioada interbelică într-un kibuţ din Palestina, reîntorcându-se în preajma războiului în România, abandonându-şi soţia şi copilul în Palestina. În perspectiva istoriei, gestul lui Beer de a se întoarce în România, unde furtuna fascismului începea să bântuie, urmată de dictatura comunistă, a fost şi rămâne o greşeală. Şi Horowitz Saul va face parte din rândurile Asirei Sion.

Dan Ieşeanu. Publicăm interogatoriile din 5 aprilie, 2 noiembrie 1951 şi 24 iunie 1952. În interogatoriile din 5 aprilie 1951 se cer relaţii despre Moţi Moscovici şi Jean Cohen.

În interogatoriul din 2 noiembrie 1951 se fac referiri la Mişu Benvenisti. Suntem de acord cu Dan Ieşeanu atunci când spune: „Greşeala lui Agamy este de a fi acceptat emigraţia prin C.D.E. scăzându-se prestigiul organizaţiei sioniste". Suntem de asemenea de acord cu părerea lui Dan Ieşeanu că „atacurile ziarului «Unirea» împotriva organizaţiei sioniste... ar putea întrevedea o atitudine P.M.R. respectiv a guvernului României faţă de organizaţia sionistă". Din păcate, aşa a fost. În interogatoriul din 24 iunie 1952 i se cer relaţii despre Jean Cohen. Povestind o întrevedere cu Jean Cohen, în primăvara anului 1949, Dan Ieşeanu scrie: „Cu această ocazie ne-a făcut o expunere foarte pesimistă, în care arăta că, datorită dezvoltării dictaturii proletariatului din R.P.R. şi politicii de unificare totală, în viaţa evreiască, conducătorii sionişti vor avea de suferit deoarece li se vor căuta pretexte şi eventual procese, aruncându-li-se în vină valul de

https://biblioteca-digitala.ro

cereri de emigrare ale evreilor". Citind dialogul de confruntare dintre locotenentul major Rujan şi Dan Ieşeanu, înclinăm să credem că la luarea acestui interogatoriu s-au făcut presiuni din partea anchetatorului. Reproducem spre ştiinţă acest duel verbal:

„Anchetator: Cum justifici că ai negat în primele cercetări, această întâlnire la fam. Cohen, deşi ai declarat că şti ce înseamnă ducerea în eroare a organelor anchetatoare?
Anchetat: Greşeala ce am făcut-o la începutul cercetărilor, de a nega participarea la această şedinţă am comis-o întrucât nu vroiam să denunţ pe participanţii la această şedinţă.
Anchetator: Susţii cele declarate mai sus?
Anchetat: Susţin întocmai cele ce am declarat mai sus".

Dan Ieşeanu apare astfel ca un om demn în faţa torţionarului comunist. Şi Dan Ieşeanu va fi judecat şi condamnat de tribunalul militar în procesul de la Bucureşti.

Iakerkaner Samy. Publicăm interogatoriul luat la 22 octombrie 1952 de sublocotenentul Iosif Crăciun. Interogatoriul se referă la activitatea lui Jean Cohen, atât în perioada interbelică, cât şi după 23 august 1944. Şi Iakerkaner Samy face parte din Asirei Sion.

Dr. Cornel Iancu. Publicăm declaraţiile din arest făcute în zilele de 18 mai 1951 şi 9 decembrie 1952. Este posibil ca aceste „sfaturi" să-i fi fost impuse de anchetator. Fără a reveni asupra analizei pe care am făcut-o asupra comportării, sub anchetă, a Mellei Iancu nu putem să nu reafirmăm punctul nostru de vedere că atât Mella Iancu cât şi Cornel Iancu au greşit prin sfaturile pe care le-au dat lui Moţi Moscovici, sfaturi care în perspectiva timpului au grevat asupra integrităţii morale a acestuia.

În interogatoriul din 9 decembrie 1952, Cornel Iancu povesteşte despre activitatea lui Mişu Benvenisti în anii celui de al doilea război mondial, inclusiv ajutorarea deportaţilor din Transnistria. Povestind înfiinţarea de şcoli evreieşti în anii regimului Antonescu, Cornel Iancu îşi arogă această realizare, uitând că în primele rânduri s-a aflat atunci dr. W. Filderman. După cum Cornel Iancu uită că salvarea lui Benvenisti şi a sa din mâinile siguranţei s-a făcut de către Crucea Roşie Internaţională şi ambasadorul Elveţiei, De Weck, la insistenţele lui W. Filderman. Pentru a pune lucrurile la punct, autorii trebuie să citeze dintr-o scrisoare pe care în iunie 1944 Mişu Benvenisti o scria fruntaşului obştii evreieşti S. Kauffman: „După 4 săptămâni de deţinere, am aflat câtă perseverenţă aţi pus în apărarea noastră, prin dr. W. Filderman. Providenţa a vrut desigur să aveţi posibilitatea de a fi aproape de această distinsă personalitate, care va fi cunoscută în cronica acestor timpuri grele, cu numele de ambasador al umanităţii şi dreptăţii". L-am putea cita pe Jean Cohen comentând acelaşi subiect la 22 aprilie 1983 la Tel Aviv, dar în orice caz nu putem fi de acord cu afirmaţiile lui Cornel Iancu că „graţie victoriei armatei sovietice nu am fost judecaţi". Ce va aduce armata sovietică, evreilor din România, au prevestit în primăvara anului 1944, şlihimii arestaţi odată cu Cornel Iancu. Citind scrisorile din beciurile Siguranţei României ale şlihimilor palestinieni, ele par o prevestire a anchetelor şi proceselor pe care lucrarea de faţă vi le prezintă. La 1 martie 1943, şeliahul Sunea Tabacinic se adresa prietenului său Zilberştein în limba ebraică cu următoarele cuvinte: „...amândoi am părăsit, Basarabia în fruntea unui grup de haluţimi de 35 de oameni, în primele zile după năvala roşie din iunie 5700 (1940)...noi luptăm, al treilea an cu duşmanii din afară şi dinăuntru, am ridicat o generaţie tânără de conducători şi haluţimi cu toate greutăţile. Posibilitatea aproape certă că ţara noastră (România n.a.) va cădea sub comunişti, ne va crea o situaţie extrem de grea şi poate chiar ne va duce la o deportare în Siberia. Toţi cunosc atitudinea noastră faţă de comunişti şi mai ales faptul că am fugit de

https://biblioteca-digitala.ro

acolo, de aceea te rugăm, ca fraţi mai tineri să ne aranjezi o situaţie juridică oarecare, ca să primim o supuşenie şi vize străine. Credem că o astfel de aranjare care să ne permită să ieşim şi să părăsim ţara în clipa când vor veni comuniştii... Altfel va trebui să îndurăm acei ani de exil sub comunişti şi cine ştie când vom avea posibilitatea să trăim şi să clădim în Palestina". Traducerea textului original aparţine rabinului Reicher şi a fost făcută în martie 1944, documentul aparţine dosarului nr. 53363/3 aparţinând fostei Siguranţe Generale a României.

Cornel Iancu va fi judecat de tribunalul militar Bucureşti.

Itzkar Leon. Publicăm interogatoriile luate lui Itzkar Leon de către locotenentul major Agapie, în zilele de 27 şi 29 septembrie 1952 şi 23 octombrie 1952. În interogatoriul din 27 septembrie 1952 Itzkar Leon este întrebat asupra discuţiilor pe care Marcu Cohen le-a avut cu Zalman Rabinsohn, fratele Anei Pauker, privind eventuala intervenţie a acestuia pe lângă sora sa la acea dată încă ministru de Externe a României, dar şi pe lângă Iosif Chişinevschi. Nu credem că intervenţia lui Marcu Cohen să-i fi aparţinut, după cum nu credem că ea a aparţinut lui Itzkar Leon ci mai degrabă a fost o provocare a securităţii în pregătirea unei copii fidele a procesului lui Rudolf Slansky, fostul secretar al C.C. al P.C. cehoslovac, la al cărui proces, foştii lui tovarăşi de partid au implicat organizaţiile sioniste. Dar să-l lăsăm mai bine pe fostul Şef Rabin dr. Moses Rosen să relateze: „...fratele împărătesei (aşa l-ar fi numit odată într-o declaraţie a sa Ben Gurion, fostul prim ministru a Israelului) nu numai că nu folosea raporturile sale de rudenie ca să profite personal de ele, ci, literalmente, ducea o viaţă plină de lipsuri. N-a beneficiat de puterea Anei; va suporta însă din plin şocul căderii „ei", după cum vom arăta mai încolo... la 10 iulie 1950, s-au produs simultan, arestările multor zeci de conducători sionişti.

Într-una din zilele următoare, pe când biroul politic al Partidului Muncitoresc Român ţinea şedinţa în locuinţa tovarăşei Ana, tovarăşul Solomon intră neanunţat în încăperea unde se ţinea consfătuirea. El se scuză că are de supus o cerere cu obişnuita „solicitudine", i se spune că nu-i nimic şi că sunt curioşi să audă despre ce fel de cerere este vorba.

Rabinsohn scoase o hârtie. Textul cererii suna cam în felul următor: „întrucât aţi băgat în temniţă conducerea organizaţiei sioniste, oameni nevinovaţi şi întrucât eu sunt sionist, rog să fiu şi eu arestat".

Tovarăşii au râs de „şotia" ce le-a făcut-o simpaticul frate al tovarăşei Ana şi după câteva fraze de politeţe, s-au descotorosit de dânsul, băgând cererea undeva într-un sertar şi trecând la ordinea zilei. Peste doi ani şi jumătate însă, după „căderea" Anei Pauker cererea lui Rabinsohn va fi „aprobată" şi timp de alţi doi ani şi jumătate, el va face închisoare, în condiţii dramatice, asupra cărora voi mai reveni... tensiunea lagărului socialist cu Israelul atinge proporţii menite să ne provoace panică. Retrospectiv s-a putut înţelege această punere a accentului pe politica Israelului de către propaganda comunistă, cu întreg procesul de epurare antisemită ce se pregătea în umbră. Noi aveam sentimentul că ascuţirea conflictului cu Israelul pune sute de mii de evrei în pericol de moarte. Ne-am hotărât, deci, (naivă hotărâre văzută în perspectiva celor ce au urmat) să facem un demers pe lângă guvernul israelian, apelând la dânsul să nu uite situaţia noastră şi a milioanelor de evrei din răsăritul Europei, care suntem ameninţaţi de o catastrofă. Am redactat împreună cu Rabinsohn şi ca rezultat al consfătuirii cu dânsul, o scrisoare către Moshe Sharet, ministrul de externe al Israelului (în 1951 sau 1952). Au semnat-o rabinul I. Friedman din Buhuşi (azi la Tel Aviv), rabinul din Sculeni, Eliezer Zisse Portugal (decedat

https://biblioteca-digitala.ro

în 1982) și cu mine. Scrisoarea a luat-o Rabinsohn și a predat-o la ambasada Israelului. Scrisoarea aceasta a ajuns în mâinile securității.

Când l-au anchetat pe avocatul Marcu Cohen (din lotul conducătorilor sioniști), i-au arătat o fotocopie. La anchetarea lui Rabinsohn, de asemenea i-au pus-o în față și el a recunoscut. Vom vedea, mai târziu, cum s-au întâmplat lucrurile, ancheta Rabinsohn a fost în martie-aprilie 1953, deci un an sau doi după trimiterea scrisorii.

Acum, voi pune doar următoarea întrebare: dacă nici Sculener Rebe, nici Buhușer Rebe, nici Rabinsohn și nici eu, n-am fost denunțătorii scrisorii, atunci cine a trădat existența ei? Răspunsul e atât de grav, încât nici azi, după trecerea a peste 30 de ani nu îndrăznesc să-l mărturisesc, deși este evident.

Încă un document și încă unul „gras" a luat loc în dosarul Rabinsohn și într-al meu. Ce probă mai senzațională a spionajului și trădării Anei decât o corespondență adresată ministrului de Externe al Israelului, prin fratele ei și semnată de capii „reacțiunii clericale" a evreilor din România! ...în iunie 1952, se produce demascarea Anei Pauker, ca oportunistă de dreapta și ca oportunistă de stânga. Procesul Slansky era, deja, gata fabricat. Inculpații își așteptau streangul. Cel similar din România se deschidea...". Desigur, rabinul Rosen povestește în continuare tragedia arestării lui Rabinsohn, dar acestor amintiri ale șef rabinului, le vom face loc în altă parte a lucrării.

La 29 septembrie 1952, Itzkar continuă relatările privind convorbirile Marcu Cohen – Rabinsohn.

La 23 octombrie 1952 Itzkar relatează despre activitatea lui Zissu, Filderman și a Crucii Roșii Internaționale, în anii celui de al doilea război mondial. Itzkar reamintește cunoscutul episod din noaptea de 22 august 1944 când, Ovidiu Vlădescu – șeful de cabinet a lui Mihai Antonescu îi solicită pe Zissu și Filderman în a interveni pe lângă marile organizații evreiești din America în favoarea ieșirii României din război (episod relatat și de Zissu și de Cohen și de alți fruntași sioniști).

Kulner Alexandru. Prezentăm interogatoriul din 8 ianuarie 1953 luat de locotenentul de securitate Alexandru Danciu lui Kulner fost membru al Partidului Mișmar și se referă la relațiile lui Kulner cu Ludovic Gardoș și în special ajutoarele bănești primite de anchetat de la Gardoș, care la rândul său le-a primit de la Legația Israelului. Nu cunoaștem dacă și în ce lot a fost judecat Kulner.

Leibovici Simigita. Publicăm interogatoriul din 29 august 1952. Leibovici Simigita a fost una din conducătoarele Partidului Mapam din România, șefă a lui Zoltan Hirsch și de aceea întregul interogatoriu se referă la persoana acestuia din urmă. Ea va fi judecată în procesul celor 42 de sioniști, în aprilie 1954.

Leiba Michel. Interogatoriul din 19 octombrie 1952 luat lui Leiba Michel se referă la activitatea lui Jean Cohen și a organizației Hanoar Haționi. Reținem din acest interogatoriu întrevederea dintre conducătorii organizației Hanoar Haționi și ministrul adj. de interne Marin Jianu. Leiba Michel va fi judecat de un tribunal al ministerului de interne și condamnat administrativ întrucât ancheta nu l-a găsit vinovat.

Leon Ion. Publicăm interogatoriul din 30 octombrie 1952, luat lui Leon Ion de către locotenentul major Gheorghe Rujan.

Leon Ion nu este sionist, este evreu și fost secretar al avocatului evreu Aureliu Weiss, fost fruntaș al P.N.Ț. interbelic. Leon Ion este anchetat ca prieten a lui Jean Cohen.

Deși nu va apare în nici un proces administrativ, Leon Ion va fi condamnat administrativ la o pedeapsă de 2 ani pe care o va ispăși muncind la canalul Dunăre-Marea Neagră.

https://biblioteca-digitala.ro

Lindenfeld Iosif. Publicăm interogatoriul din 11 septembrie 1952. Lindenfeld Iosif nu este evreu, este sas, este anchetat că ar fi furnizat informaţii lui Kuhn Ştefan.

La data încheierii prezentei lucrări, nu cunoaştem dacă Lindenfeld a fost sau nu condamnat penal.

Litman Iacob. Interogatoriul din 25 septembrie 1952, luat de locotenentul major Rujan, se referă în special la relaţiile sale cu Mişu Benvenisti.

În cadrul acestui interogatoriu se fac referiri la activitatea Jointului din acea perioadă la legăturile cu şlihimii din anii războiului, la împrumutul reîntregirii naţionale, când Antonescu a obligat populaţia evreiască să subscrie patru miliarde de lei. Se susţine că Suzana Benvenisti i-ar fi dat două milioane de lei Mellei Iancu spre a fi folosiţi pentru mituirea organelor de poliţie şi siguranţă în vederea eliberării lui Mişu Benvenisti în anul 1944. Banii respectivi au circulat prin mâinile cumnatului Iancu –Corbin – şi a ziariştilor evrei Constantin Linden şi Sergiu Dan (colaboratori ai poliţiei din acei ani). Continuăm să susţinem, în baza unor documente citate mai înainte, că eliberarea lui Mişu Benvenisti nu s-a făcut prin mituirea poliţiei ci prin intervenţiile la Ion şi Mihai Antonescu ale lui Kolb, delegatul Crucii Roşii Internaţionale şi ale ambasadorului Elveţiei, De Weck, în urma presiunilor făcute de dr. W. Filderman.

Nu putem să nu observăm că locotenentul major Rujan i-a impus lui Litman Iacob să vorbească de activitatea aşa-zis informaţională, în realitate culeasă din presa vremii.

Litman Iacob va fi condamnat de tribunalul militar într-unul din procesele intentate activiştilor sionişti. Publicăm de asemenea o confruntare între Litman Iacob şi Mişu Benvenisti datată 27 octombrie 1952.

Lupu Sura Blima. Publicăm interogatoriul din 17 octombrie 1952, referitor la anchetata Lupu Sura Blima, care l-a ascuns pe Jean Cohen pentru un anumit timp. De asemenea publicăm un interogatoriu datat 21 octombrie 1952 privind relaţiile între Lupu Sura Blima şi Moshe Weiss

Lupu Sura Blima va fi judecată de un tribunal militar pentru activitate sionistă.

Löwenstein Teodor. Interogatoriul din 4 septembrie 1952 priveşte relaţiile acestuia cu cumnatul său, Goldstein Dezideriu şi dr. Haas. Löwenstein Teodor va fi judecat în lotul sionist din aprilie 1954.

Mihailovici Rahel. Publicăm mai multe interogatorii ale anchetatei, care de fapt este soţia lui Jean Cohen. Au divorţat în 1950 în speranţa unei emigrări separate. În interogatoriul din 25 februarie 1952 Mihailovici Rahel, referindu-se la sioniştii nearestaţi încă în 1950 are curajul să spună „...sioniştii pe de o parte nu primesc servicii, ca fiind sionişti, pe de altă parte nu sunt lăsaţi să plece". În acelaşi interogatoriu Mihailovici Rahel relatează despre note aparţinând soţului ei „anchetarea sioniştilor s-a terminat, ancheta este condusă de generalul Nicolski şi Ignatiev, se punea, în legătură cu ancheta, numele generalului sau colonelului Pintilie; în septembrie s-a ţinut o şedinţă la comitetul central pentru rezolvarea problemei sioniştilor. Unii erau de părere să se facă proces, alţii să nu se facă. Acei care erau de părere să se facă proces, mai ales reprezentanţii C.D.E. cereau să se facă şi noi arestări".

Între acei a căror arestare se cerea, erau C. Iancu, Zissu, Eber Cohn, Luiza Goldner, Schwefelberg. În nordul Dobrogei se construiesc lagăre pentru evrei.

În interogatoriul din 11 martie se relatează despre relaţiile lui Fingerhut şi Jean Cohen. La 28 martie 1952, anchetatorul o interoghează pe Mihailovici Rachel în legătură cu activitatea lui Jean Cohen la realizarea împrumutului impus de Antonescu. La 31 martie 1952, locotenentul Păun solicită informaţii despre şlihimi şi despre contribuţia acestora la

https://biblioteca-digitala.ro

evadarea unor prizonieri englezi pe baza datelor furnizate de Begnescu un fost funcţionar superior a siguranţei generale a României.

În interogatoriul din 1 aprilie 1952, securitatea îi cere anchetatei date despre acţiunea de ajutorare a deţinuţilor politici români de către organizaţiile sioniste.

Interogatoriul din 3 aprilie 1952 se referă la activitatea ziaristului israelian Klarman. La 5 aprilie 1952 i se cere Rahelei Mihailovici să relateze legăturile cu ambasada engleză.

Anchetatorul Păun Gheorghe solicită anchetatei Mihailovici să justifice atitudinea lui Jean Cohen faţă de guvernul de la 6 martie 1945; aceasta menţionează că vederile lui Jean Cohen privind guvernul Groza sunt diametral opuse celor ale lui Calmanovici (Calmanovici va fi condamnat în 1952 la muncă silnică pe viaţă şi va deceda în închisoare, fiind prieten apropiat a lui Lucreţiu Pătrăşcanu) sau chiar de cele ale lui Anghel Dascălu, fruntaş al Mişmarului din România. Din interogatoriul din 18 aprilie 1952 rezultă că de fapt Jean Cohen era urmărit unde se ascundea de securitate şi aşa-zisul „binevoitor" de la ministerul de interne nu era decât un ofiţer de informaţii.

Interogatoriile din 19,21,22 aprilie 1952 se referă la relaţiile lui Jean Cohen cu Anton Dumitriu, Saul Hart, Marcel Gany şi Zissu. Mihailovici Rachel va fi judecată în lotul celor 41 de sionişti în aprilie 1954.

Samueli Any. Prezentăm interogatoriul din 21 aprilie 1952. Samueli Any este evreică, nu este sionistă, a lucrat în perioada interbelică la secretariatul dr. W. Filderman şi imediat după al II-lea război mondial, la secretariatul ambasadei Angliei la Bucureşti.

Interogatoriul arestatei Samueli Any se referă la Bertoux, colaborator apropiat al ambasadorului Hoare. Iniţial, securitatea dorea s-o implice pe Samueli într-un mare proces sionist, ulterior a fost judecată într-un lot politic românesc şi condamnată, împreună cu ziaristul Liviu Nasta, la 25 de ani muncă silnică. Nonagenară, Samueli Any mai trăia la Paris la începutul anului 2001.

Schaffer Gabriel. Prezentăm interogatoriul din 6 noiembrie 1952 şi care se referă al persoana lui Jean Cohen. Schaffer Gabriel nu a fost sionist, a fost colaborator apropiat al dr. W. Filderman şi membru al colegiului de redacţie al ziarului „Curierul Israelit" primul ziar interzis de Securitate în România. Nu cunoaştem dacă a apărut sau nu în faţa unui tribunal militar.

Pohne Marcel. Prezentăm interogatoriile din 20 martie 1951 şi 27 mai 1952. Primul interogatoriu se referă la legăturile sale cu Mişu Benvenisti, Klarman şi Litman. Cel de al doilea interogatoriu al anchetatului Pohne se referă la activitatea soţilor Iancu şi Jean Cohen. Din datele pe care le deţinem, Pohne Marcel a fost judecat împreună cu Sergiu Dan pentru editarea unor buletine ale poliţiei în anii războiului.

Rorlich Bernard. Publicăm interogatoriul din 29 august 1952 care în principal se ocupă de relaţiile anchetatului cu Zoltan Hirsch, cel care primeşte şi transmite informaţii fără ca interlocutorii săi să ştie că este agentul Securităţii româneşti. Şi Rorlich Bernard va fi Asirei Sion.

Rosenfeld Ştefan. În interogatoriul din 8 septembrie 1952 este acuzat de a-i fi furnizat informaţii lui Haas. De aceea interogatoriul se referă la relaţiile sale cu Haas, cu corespondenţa dintre Haas şi personalul legaţiei, în special problema certificatelor de emigrare. Rosenfeld Ştefan a fost judecat într-unul din loturile sioniste.

Rosenfeld Samuel. Publicăm interogatoriul din 10 septembrie 1952. În acest interogatoriu i se cer relaţii despre Marcu Cohen, în special în anii războiului când şi anchetatul şi Marcu Cohen lucrau la administrarea fondurilor Keren Kayemet.

https://biblioteca-digitala.ro

Am fost impresionaţi negativ de mărturia lui Rosenhaupt privind comportarea în arestul securităţii a avocatului Kaner, când fără să i se ceară şi-a denunţat un coleg de celulă şi pe familia acestuia, spre şansa familiei celui denunţat, denunţul nu a corespuns adevărului. Rosenhaupt a fost condamnat administrativ de tribunalul securităţii din Bucureşti.

Rudich Maer. Publicăm mai multe interogatorii. Subliniem că Rudich Maer, în interogatoriile pe care le prezentăm, are o atitudine demnă şi contrazice afirmaţiile Mellei Iancu care, după cum am văzut anterior, susţinea că l-a folosit pe Rudich ca informator al secretarului Legaţiei Agamy. Rudich are curajul să spună „cu privire la activitatea de spionaj, nu cunosc altceva decât în legătură cu informaţiile pe care i le dădeam eu".

De-a lungul întregii serii de interogatorii pe care le publicăm, Rudich susţine că toate informaţiile sale se referă numai la activitatea de emigrare şi contestă afirmaţiile Mellei Iancu că ar fi dat şi altfel de informaţii. Rudich va fi judecat de tribunalul militar în aprilie 1954.

Scarlat Iancu. Publicăm interogatoriile lui Scarlat Iancu din 5, 6 aprilie, 26 iunie 1951, 10-11 octombrie 1952.

În aceste interogatorii, Scarlat Iancu povesteşte activitatea sa din anii războiului, conflictele sale cu Mişu Benvenisti, dar şi acţiunile de salvare din Transnistria. Nu putem să găsim o explicaţie pentru ce Scarlat Iancu, plecat, în 1946, în Palestina, a revenit în România, în 1948, când comuniştii preluaseră deja puterea şi când conflictul dintre sionişti şi partidul comunist era vizibil. Şi lui Scarlat Iancu i se cer relaţii despre Zoltan Hirsch şi despre activitatea acestuia.

Schmidt Itzic Hoşez. Interogatoriul din 23 septembrie 1952, se referă la legăturile sale cu Zoltan Hirsch. Schmidt va fi judecat în procesul celor 42 sionişti din 1953.

Schönfeld Nicolae. Prezentăm interogatoriul din 2 ianuarie 1953. În acest interogatoriu Schönfeld se prezintă ca activist al CDE-ului alături de Haber şi un anume Roja Gheorghe secretar al ambasadei RPR la Viena.

Schönfeld declară că nu a primit şi nu a distribuit bani. Vom mai reaminti despre Schönfeld în capitolele lucrării, având documente din care rezultă că a fost rabin. În favoarea sa a făcut nenumărate intervenţii dr. Moses Rosen. Va fi judecat şi condamnat de tribunalul securităţii statului la pedeapsă administrativă.

Schwartz Mayer. Publicăm interogatoriile din 5 aprilie şi 1 august 1952 cu care anchetatul răspunde la întrebări referitoare la Moritz Moscovici şi Jean Cohen. Se observă că anchetatul răspunde cooperant la sugestiile anchetatorului. Mayer Schwartz va fi judecat în lotul celor 42 de sionişti.

Schwartz Robert prezentăm interogatoriul din 15 octombrie 1952 care are ca obiect activitatea Mişmarului şi a lui Benjamin Beer.

Steinmetz Smaia Avny. Interogatoriile din 16 septembrie şi 3 octombrie 1952 în care sunt prezentate episodul Brăila şi relaţiile cu Zoltan Hirsch şi Moshe Moscovici. Steinmetz Smaia Avny a fost judecat în procesul celor „42".

Stein Israel. Prezentăm interogatoriile din 18 februarie, 2 septembrie şi 25 septembrie 1952. În primul interogatoriu abundă relaţii despre dr. Haas şi problemele băneşti ale sioniştilor din Timişoara. Cel de al doilea interogatoriu se referă la relaţiile anchetatului cu Zoltan Hirsch şi cu activitatea acestuia. Cel de al treilea interogatoriu relevă fapte din activitatea lui Kuhn Ştefan atât în cadrul CDE cât şi al organizaţiei Ichud. Prezenţa unor activişti sionişti în rândul propriilor organizaţii, dar şi în rândul CDE şi PCR este destul de gravă în opinia noastră ca analişti ai acelor evenimente, căci

https://biblioteca-digitala.ro

securitatea avea cel puțin sursele primare pentru viitoarele anchete. Legăturile acestor persoane cu diplomații Legației, la aceea dată foști prieteni și tovarăși cu primii, creează legături greu de scos la iveală în labirintul informațional al Securității, care se folosea de oricine și apoi îl distrugea fără milă. Stein Israel va fi judecat ca sionist în aprilie 1954.

Wexler Leo. Prezentăm interogatoriu din 9 august 1952 în care i se cer relații despre Benjamin Beer. Wexler Leo va fi judecat în lotul celor „42".

Weissberger Magda publicăm interogatoriul din 29 decembrie 1952. În acest interogatoriu anchetata este pusă să dea relații despre discuții purtate cu alți prezumtivi inculpați. Magda Weissberger va fi judecată târziu în 1959 într-un lot de foști salariați ai Legației.

Weiss Ludovic. Prezentăm interogatoriile din 18 iunie 1952 și 2 ianuarie 1953. În primul interogatoriu lui Weiss Ludovic i se cer relații despre Gardoș Ludovic referitor la ajutoarele primite de la ultimul. Răspunsul nu ni se pare total verosimil întrucât din interogatoriile primilor 12 anchetați rezultă că de obicei Weiss Ludovic era cel care distribuia ajutoare. Cel de al doilea interogatoriu se referă la relațiile lui Weiss cu sioniști din Timișoara și cu funcționari ai Legației. Weiss Ludovic va fi judecat și condamnat în lotul celor „42".

Weitzen Dezideriu. Publicăm interogatoriul din 23 octombrie 1952. Interogatoriu este dirijat spre a obține relații despre Reiter Carol, Haas Erich, Weiss Ludovic. Semnalăm însă și următoarele „în toamna anului 1951 l-am informat pe Reiter Carol despre evacuările ce s-au făcut din orașul Oravița de la frontiera cu Iugoslavia a trei cunoscuți evrei, în Bărăgan, și au cerut ajutor bănesc pentru unul din ei, anume Corems. Weitzen Dezideriu va fi judecat în lotul celor „42".

Winter Nicolae. Interogatoriul din 15 octombrie 1952 privește relațiile cu Kuhn Ștefan, referitoare la problemele ajutoarelor bănești. Semnalăm că nu cunoaștem afirmația lui Winter că ar fi existat fonduri Keren Kayemet – legație. Fondurile Keren Kayemet se colectau de comunitățile evreiești din diaspora având ca destinație precisă investiți în Israel. În împrejurări excepționale ele au găsit și alte utilizări. În orice caz nu existau fonduri Keren Kayemet ale Legațiilor. Probabil că răspunsul a fost sugerat de anchetator. Și Winter Nicolae va fi Asirei Sion.

Wohl Max. Interogatoriul din 10 octombrie 1952 se referă la episodul Brăila. Max Wohl va fi judecat în aprilie 1954.

Woehber Iosif. Publicăm interogatoriul din 3 decembrie 1952. Acest interogatoriu se referă la relațiile cu dr. Haas. Woehber Iosif va fi judecat și el într-unul din loturile sioniste.

Zikeli Mihai. Publicăm interogatoriul din 13 septembrie 1952. Zikeli Mihai este român din Arad, arestat pentru că i-ar fi furnizat lui Kuhn Ștefan informații legate de deportările populației din Banat. Nu cunoaștem dacă Zikeli a fost judecat, când și ce condamnare a primit.

Charles Philippe Gyr. Ziarist cetățean elvețian, colaborator apropiat al serviciilor secrete germane în timpul războiului. În anii războiului Gyr a fost folosit drept curier pentru corespondența transmisă de organizațiile evreiești din România către organizațiile evreiești din Istanbul și Elveția. În realitate corespondența organizațiilor evreiești era deconspirată gestapoului. După ancheta în scop diversionist comuniștii îl vor include alături de 12 activiști sioniști care vor fi trimiși în fața tribunalului militar teritorial București. Nu vom analiza depozițiile lui Ch. Ph. Gyr. Vom reține numai depoziția făcută la anchetă și anume că a fost martor în ziua de 23 ianuarie 1941 când un șef legionar,

https://biblioteca-digitala.ro

Moisescu, îi relata colonelului Geissler, că a condus asasinarea şi agăţarea în cârligele Abatorului din Bucureşti a unor evrei bucureşteni. Chiar dacă Moisescu a exagerat cifra celor morţi la abator declaraţia sa rămâne un document de istorie. Un document opozabil noilor legionari (continuatori fals cosmetizaţi, ai unor asasini dintr-o epocă de tristă memorie, condamnaţi de istorie dar toleraţi de mafia politică postdecembristă).

În estul Europei prăbuşirea comunismului nu a pus capăt antievreismului. El este practicat în numele aceleiaşi ideologii legionară şi comunistă. Deşi formal în contradicţie, legionarii şi comuniştii aveau în comun antievreismul.

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

14 octombrie 1952

București
Interogatoriul a început la ora 10,30 și s-a terminat la ora 14,30

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Reiter Carol?

Da. Am cunoscut.

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Pe Reiter Carol l-am cunoscut personal în anul 1938, cu ocazia intrării mele în organizația sionistă din Transilvania.

În ce raporturi ai fost cu el înainte și după 23 august 1944?

Raporturile noastre până la 23 august 1944, au fost amicale. În calitate de referent al fondului Keren Kayemet mă întâlneam la sediu organizației sioniste, unde îi dădeam raportul de activitatea mea în cadrul fondurilor pe raza orașului Timișoara.

După 23 August 1944, relațiile între noi au devenit mai strânse, în special după moartea fratelui meu Auscher Victor, care fusese președintele fondului Keren Kayemet pentru Transilvania.

Reiter Carol în calitate de președinte al Executivei Sioniste din Transilvania mi-a propus și am intrat la cererea lui ca membru în Executiva sionistă din Transilvania. Începând de la acea dată, ne întâlneam împreună atât în organizație, cât și la el acasă în birou, unde discutam problemele noastre sioniste.

După autodizolvarea organizațiilor sioniste, nemaiavând această legătură, întâlnirile noastre au fost mai rare, până în anul 1951, când am început să ne întâlnim la mine acasă, în urma propunerii făcute de Weiss Ludovic.

Ce discuții ați făcut cu ocazia întâlnirilor avute la locuința d-tale?

S-au discutat următoarele:

- despre problemele sioniste;
- despre plecările în Israel, cum să putem găsi o posibilitate de emigrare mai urgentă. La această chestiune, Reiter Carol mi-a spus că a găsit el o persoană cu numele de Hary, ceasornicar din București, care ne-ar înlesni o audiență la minister pentru urgentarea pașapoartelor de emigrare.

S-a mai discutat problema transferurilor făcute de Weiss Ludovic prin Legație și că Reiter Carol să meargă la Legație să urgenteze aceste transferuri.

De asemeni, s-a pus în discuție un conflict ce se iscase între Weiss Ludovic și dr. Haber Ladislau din Arad în legătură cu fondul Ezra. În această chestiune, a fost însărcinat Reiter Carol să se deplaseze la Arad și să aplaneze acest conflict.

S-a mai discutat despre un transport de covoare, de la Arad la Legația Israel, făcut de Weiss Ludovic și că Miliția din Arad, cercetează cazul.

S-a luat hotărârea ca Reiter Carol să informeze Legația despre acest caz. Am mai discutat de asemeni despre arestările făcute în București, a unor foști conducători sioniști.

- despre evacuarea de populație din raza de frontieră iugoslavă;
- despre situația economică;
- despre evenimentele internaționale la ordinea zilei și altele.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce servicii i-ai făcut lui Reiter Carol?

În luna februarie 1952, cu ocazia plecării cumnatului meu în Israel, Reiter Carol m-a rugat să mă duc la Legaţia Israel, şi să-i cer lui Niv – însărcinatul cu afaceri al Israelului în R.P.R., un ajutor bănesc de 1.000 lei, atât pentru el cât şi pentru mama lui Weiss Ludovic.

Am adus de la Legaţie suma de 2.000 lei, din care i-am dat lui Reiter Carol 1.000 lei şi 1.000 lei lui Weiss Ludovic.

Ce servicii ţi-a făcut Reiter Carol?

În toamna anului 1950, l-am rugat pe Reiter Carol dacă vrea să-mi trimită şi mie prin Legaţie în Statul Israel, patru bonuri în valoare totală de 170 monezi de aur. Reiter Carol nu a vrut să primească aceste bonuri, decât dacă i le voi preda în incinta Legaţiei, deoarece se teme să plece cu ele în tren, astfel că ne-am înţeles să ne întâlnim şi i-am dat plicul cu valori pe care l-a predat lui Ella Gold (Ariel).

Mai ai ceva de adăugat la răspunsurile date în acest proces-verbal?

Nu mai am nimic de adăogat la răspunsurile date.

(ss) Auscher Ernest

Proces-verbal de interogatoriu

6 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 21 şi s-a terminat la ora 24,30

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da, am cunoscût pe Jean Cohen, fruntaş sionist.

Când şi prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Pe Jean Cohen l-am cunoscut în anul 1945 în oraşul Stalin, el fiind venit din partea conducerii Centralei sioniste din Bucureşti, iar eu fiind preşedinte al Comunităţii Evreieşti din oraşul Stalin.

Ce legături ai avut cu Jean Cohen?

În cursul anului 1947 l-am vizitat pe Jean Cohen la Bucureşti şi l-am rugat să sprijine plecarea fratelui meu Balhirsch Pinkas în Palestina. În anul 1948 la Bucureşti l-am întâlnit întâmplător în Bucureşti cu care ocazie doar ne-am salutat. Curând după aceasta l-am întâlnit pe Jean Cohen – tot în anul 1948 – la Rosenhaupt şi împreună am discutat posibilitatea de a se exercita o influenţă în chestiunea procesului „Fondului Sionist". Întrucât eu eram prieten cu dr. Fleischman din oraşul Stalin care este nepotul dr. Goldberger din Cluj, care la rândul său este cumnat cu Eidlitz din Ministerul de Finanţe, – persoane în mâna căruia se afla dosarul cauzei procesului „Fondului Sioniste", să întreprindem pe linia acestor relaţii o acţiune care să aibă ca rezultat măcar parţial câştigarea cauzei de către organizaţiile sioniste în dauna Statului Român. În acest scop Jean Cohen m-a vizitat peste câteva zile la oraşul Stalin, unde i-am făcut legătura şi am discutat chestiunea mai întâi cu dr. Fleischman cu a cărui recomandaţie verbală eu şi Jean Cohen am

https://biblioteca-digitala.ro

plecat la Cluj la dr. Goldberger. Dr. Goldberger mi-a dat înapoi o scrisoare către dr. Fleischman în care îi spunea că fiind bolnav nu poate pleca la București, pentru a se ocupa de chestiunea pentru care am venit noi, fapt pentru care să facă el acest lucru. Ulterior m-am deplasat eu cu dr. Fleischman la București, unde am locuit împreună la hotel câteva zile cât a fost necesar pentru ca Fleischman să trateze chestiunea cu Eidlitz de la Ministerul de Finanțe. Chestiunile de hotel și întreținere pentru mine și dr. Fleischman, au fost achitate de Jean Cohen.

În Iiulie 1950, l-am vizitat pe Jean Cohen la București, rugându-l să intervină la Legația Statului Israel la Halevy – pentru a fi protejat în chestiunea obținerii biletelor de vapor cumnatul meu Hilman Iacob Adolf care pleca în Israel.

În august 1950, Jean Cohen a venit la mine și m-a rugat să-i găsesc o locuință pentru el și familie, întrucât vrea să vină la odihnă la orașul Stalin. Ulterior (peste trei săptămâni) Jean Cohen m-a vizitat din nou și cu această ocazie mi-a spus că și-a găsit serviciu la un șantier de construcții de pe linia Predeal-Bușteni și că are locuința la Cantonamentul Șantierului 1.

Au mai urmat după aceasta patru-cinci vizite uneori luând și masa la mine.

În toamna anului 1950 Jean Cohen a locuit la mine circa 12 zile, în care timp pleca dimineața luându-și la el cărți și ziare. Cu care se ducea pe munte și citea, venea la masă la prânz, apoi la cea de seară, după care soția mea îi pregătea patul și se culca.

Jean Cohen în cadrul discuției avute cu dânsul mi-a spus că este urmărit de organele Securității pentru a-l aresta, cerându-mi totodată să-l țin ascuns la mine, lucru ce l-am făcut.

În timp ce a locuit la mine, Jean Cohen m-a trimis la București la soția lui să-i aduc cărți. Cu această ocazie și Coca Cohen mi-a spus că soțul ei, Jean Cohen, este urmărit de Securitate pentru a fi arestat. La București am mai venit încă odată pentru el la soția sa iar lui i-am împrumutat diverse sume de bani.

De asemeni Jean Cohen mi-a cerut să găsesc pe un om religios care să facă o căsătorie fictivă cu Coca Cohen în scopul de a dobândi astfel posibilitatea de a pleca în Israel.

La sfârșitul lunii octombrie 1950, Jean Cohen a plecat de la mine spunându-mi că merge la București. În ianuarie 1951 venind la București împreună cu Arzel l-am vizitat și pe Jean Cohen care stătea ascuns la Lupu Sura fiind conduși de către soția sa Coca Cohen. Cu această ocazie mi-a spus că va mai veni pe la mine. Într-adevăr Jean Cohen a venit pe la mine de mai multe ori, uneori singur iar altădată cu soția sa.

Arată tot ce cunoști despre Jean Cohen?

Știu că Jean Cohen era conducătorul partidului Clal-sionist. În afară de aceasta știu că în anul 1950/1951 a fost urmărit de autorități pentru a fi arestat, fapt pentru care a stat ascuns un timp la mine și la Lupu Sura.

În afară de cele declarate ce mai ai de arătat?

În timpul cât Jean Cohen a stat la mine a fost vizitat de Moritz Weiss, Nathan Steinberg, Schein Elias.

(ss) Balhirsch Moise

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

8 august 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 13,50 şi s-a terminat la ora 15,30.

Unde aveţi serviciu dvs.?

Sunt şefa secţiei de materiale la Întreprinderea 106 Instalaţii de pe lângă trustul 1 Constanţa încă de la 1 ianuarie 1950.

În cadrul acestei întreprinderi ai cunoscut o persoană cu numele de Beer Benjamin?

Da am cunoscut o persoană cu numele de Beer Benjamin în martie 1950, achizitor, repartizat la secţia mea tot de la întreprinderea noastră.

În ce raporturi ai fost cu această persoană şi până când ai avut legătură cu el?

Raporturile dintre mine şi această persoană adică Beer au fost la început de la şefă la subaltern treptat însă a fost o apropiere între noi discutând cu el chestiuni personale şi ştiri politice aflate de la posturile de radio Vocea Americii şi celelalte posturi străine.

Arată d-ta ce ştii despre acest om şi ce atitudine avea faţă de regim.

Ştiu că Beer Benjamin era un om căruia nu-i plăcea munca şi critica regimul. În cadrul funcţiei sale îl întrebuinţam la procurarea de materiale fie în Bucureşti fie în provincie.

Până când ai avut dumneata legături cu Beer Benjamin?

Am avut legături până în mai 1951 când a plecat de la întreprindere, de atunci nu l-am mai văzut.

Arată d-ta cam ce discuţii ai avut cu Beer Benjamin cu privire la funcţia pe care au avut-o atât d-ta cât şi el?

Am discutat chestiuni în legătură cu şantierele noastre în ceea ce priveşte producţia şi livrarea materialelor pentru şantierele societăţi cauzele pentru care nu se pot termina unele lucrări din lipsă de material de pildă fabrica Feroemail din Ploieşti care nu satisface cerinţele la timp cu unele piese. Despre repartiţia defectuoasă a agregatelor ce se întrebuinţau la instalaţi şi alte discuţii în legătură cu aprovizionarea de materiale am avut cu Beer Benjamin.

Mai aveţi ceva de adăugat cu privire la Beer Benjamin?

Beer Benjamin mi-a spus cu ocazia unei discuţii că vrea să plece în Palestina că a înaintat actele însă că nu i se aprobă această plecare.

(ss) Aurelia Berlinski

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

1 septembrie 1952

București
Interogatoriul a început la ora 18 și s-a terminat la ora 21.

Ai cunoscut o persoană cu numele de Beer Benjamin?

Da, l-am cunoscut în cadrul serviciului la Firma „Bărbulescu" din București.

Când l-ai cunoscut și în ce raporturi ai fost cu el?

Beer Benjamin l-am cunoscut încă din anul 1941 și am fost în raporturi colegiale în cadrul serviciului și de prietenie, vizitându-ne reciproc la casele noastre.

Ce știi d-ta despre Beer Benjamin?

Știu că în cadrul firmei „Bărbulescu", achiziționa și vindea materiale de fierărie. După 23 august a stat un timp la Brașov, însă nu definitiv, ci câte două-trei săptămâni, unde achiziționa mărfuri și le trimetea firmei la București și uneori lua comenzi. Acesta a fost până la începutul anului 1948. În cursul anului 1948, firma fiind pe cale de lichidare, vindea mărfurile pe piața București, lucrând numai exterior. Din decembrie 1948, când firma a fost lichidată, ne-am despărțit, rupând legăturile până în vara anului 1949, când l-am întâlnit la un șantier de la Grădiștea, care făcea parte din întreprinderea de construcții nr. 4 unde lucram, iar el de asemenea funcționa ca gestionar. De atunci l-am întâlnit din când în când în localul din str. Beldiman nr. 1, unde întreprinderea la care lucram eu, cât și întreprinderea la care lucra el, își avea sediu la etaje diferite.

Când l-ai întâlnit ultima dată?

Ultima dată l-am întâlnit în aprilie 1951, la Santierul nr. 10 al Direcției Generale a Serviciului Muncii, unde fusese transferat.

Ce discuții ai avut cu Beer Benjamin cu privire la activitatea sa politică?

Beer Benjamin în cadrul discuțiilor, îmi spunea că vrea să plece în Palestina, fiind sionist. Alte chestiuni n-am discutat, deoarece eu n-am fost sionist și n-aveam ce discuta cu el. Știu că, cu ocazia unei alegeri în cadrul organizației sioniste în anul 1947, făcea agitație sionistă, invitând la voturi și sioniști și nesioniști pentru gruparea din care făcea el parte.

Ce discuții ai avut cu Beer Benjamin în legătură cu munca d-tale profesională?

Fiind prieteni, discutam orice chestiuni de serviciu. În toamna anului 1950, într-o discuție i-am spus că se construiește un canal colector pentru apă menajeră în cartierul Giulești și că lucrările au fost întrerupte, pentru că e prevăzut să se termine la terminarea Planului Cincinal și că lucrările au fost eșalonate.

Arată în mod cinstit, ce știi despre activitatea politică a lui Beer Benjamin?

Beer Benjamin a făcut parte din gruparea sionistă Mișmar, fiind chiar în conducerea grupării, împreună cu ing. Dascălu, ing. Gheler, Lupu Haimsohn și alții. Acest lucru îl știu, deoarece și eu am făcut parte ca membru din aceiași grupare. După autodizolvarea grupării sioniste, știu că se întâlnea cu Lupu Haimsohn până la plecarea acestuia din țară. De asemeni știu că vizita Legația Israel, cu scopul de a înlesni programarea plecărilor a diferiților evrei care doreau să plece. Acest lucru l-am știut de la el în timpul când mă

https://biblioteca-digitala.ro

vedeam mai des la el acasă în cursul anului 1949, dată când eu am fost trimis la Giurgiu în cadrul serviciului.

(ss) Bratman Iosif

Proces-verbal de interogatoriu

29 august 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20:30 şi s-a terminat la ora 24:30

De când îl cunoşti pe Mişu Benvenisti?

Pe Mişu Benvenisti l-am cunoscut în cursul anului 1934 la o rudă a mea, d-na Eschenasy şi după această dată s-a legat între noi o strânsă prietenie şi în mai 1944 ne-am căsătorit amândoi.

Arată tot ce şti despre relaţiile şi activitatea lui Mişu Benvenisti, până la 23 august 1944.

În cursul anului 1941 mi-a spus că a fost ales preşedinte al organizaţiei sioniste şi în cadrul acestei organizaţii colabora împreună cu Wilhelm Fischer, care făcea şi el parte din această organizaţie.

În epoca războiului şi a regimului antonescian, ştiu că organizaţia sionistă a fost desfiinţată şi că soţul meu se străduia să obţină pe lângă centrala evreilor, îmbunătăţiri pentru evrei şi în acest sens se vedea cu Gingold şi Lecca.

Ce discuţii ai avut cu Mişu Benvenisti în legătură cu acţiunile sale din timpul războiului?

În ianuarie 1944 Mişu Benvenisti a venit la mine acasă şi mi-a spus că Fischer Wilhelm a fost arestat. Cu această ocazie mi-a dat un dosar cu diferite documente şi m-a rugat să-l păstrez la mine, pentru a nu fi găsit la el la o eventuală percheziţie. Acest dosar l-am păstrat în dulapul meu şi l-am dat înapoi abia în 9 martie 1944, când el a fost eliberat de la Prefectură, întrucât în ianuarie 1944 fusese şi el arestat. În timpul arestării sale Mişu Benvenisti a venit acasă la el, de două sau de trei ori însoţit de un agent, pentru a-şi face baie. Cu ocazia acestor veniri m-am întâlnit cu el şi mi-a spus că el şi Fischer Wilhelm sunt acuzaţi de legături cu organizaţia sionistă din străinătate şi de activitate subversivă dusă în folosul acestei organizaţii sioniste.

La una din întâlniri, pe care am avut-o cu el în timpul cât era arestat, mi-a predat nişte carnete de bancă, rugându-mă să scot cu aceste carnete bani de la Banca de Credit Român şi banii să-i ţin la mine, iar dacă îmi va cere Litman Iacob sau Mella Iancu să le dau. Cu aceste carnete m-a dus la ghişeul băncii şi după ce am spus parola Bucureşti sau România, am luat banii pe aceste carnete din care am predat o parte lui Mella Iancu, iar restul i-am dat soţului meu la eliberarea acestuia.

După eliberarea sa, Mişu Benvenisti mi-a spus că a fost în audienţă la Mihai Antonescu şi că acesta a căutat să-l câştige de partea lui pe soţul meu, cerându-i ajutor deoarece situaţia războiului de schimbase la Stalingrad.

Ce şti d-ta despre eliberarea lui Mişu Benvenisti?

https://biblioteca-digitala.ro

Știu că a fost eliberat la 1 martie 1944, în urma intervenției lui De Weck, ministrul Elveției și Kolb, ministrul Elveției la București, care a intervenit pentru eliberarea lui la M. Antonescu. De asemenea știu că s-a ocupat de eliberarea soțului meu, Mella Iancu, rabinul Șafran și W. Filderman. După câteva zile de la eliberarea lui M. Benvenisti a fost eliberat și Fischer Wilhelm.

Ce cunoști despre activitatea politică a lui Mișu Benvenisti după 23 august 1944?

După 23 august 1944, Mișu Benvenisti și-a reluat ocupația de avocat și activitatea politică pentru reînființarea organizației sioniste. Știu că a avut loc o conferință pe țară în sala școlii „Cultura" și că Mișu Benvenisti a fost reales președinte al organizației sioniste, după ce fusese înlocuit, cu Al. Zissu și apoi a fost ales în conducerea Congresului Mondial Evreiesc, funcții în care era ocupat zilnic.

Mișu Benvenisti în calitate de președinte al Congresului Mondial Evreiesc, a luat parte la Conferința de Pace de la Paris, în cadrul căruia a cerut revendicările populației evreiești.

Împreună cu Mișu Benvenisti a mai fost la Paris: av. Schewefelberg, Nora Nadeer, Poldi Filderman. Știu că a mai luat parte la conferința Congresului Mondial Evreiesc de la Montreaux, unde a ținut o conferință în legătură cu problema evreiască. Tot în cadrul congresului, M. Benvenisti procura fondurile necesare de la fondurile evreiești Keren Kayemet și Keren Hayessod. În afară de procurarea banilor necesari Congresului, prin aceste fonduri Mișu Benvenisti mai procura bani din transferurile făcute de unele persoane prin Congresul din țară și care erau plătite de Centrala Congresului în străinătate. Acest fel de a procura bani din transferuri, îl cunosc din scrisoarea pe care mi-a dat-o soțul meu în 1949, ca s-o trimit prin Legația Statului Israel, Centralei Congresului de la Geneva, prin care cerea lichidarea unor transferuri.

În 1948 am fost angajată de Mișu Benvenisti la Congresul din țară, pentru a avea o încadrare și o oarecare activitate, dar în acest serviciu am fost angajată mai mult de formă, deoarece nu mă duceam la serviciu, ci numai când ridicam salariul.

Cu cine a avut relații Mișu Benvenisti în cadrul Congresului și în afara Congresului?

În cadrul Congresului a avut relații cu Zissu, Jean Cohen, Itzkar, Litman, Tumarchin și alții, iar în afara Congresului avea relații mai strânse cu Cornel Iancu, Mella Iancu, cu Agamy, pe care l-am cunoscut cu ocazia unei vizite făcută cu soțul meu la Mella Iancu acasă și odată la Agamy acasă, unde era de față și soția lui.

De asemeni mai avea relații cu Halevy și alții.

Arată în ce a constat legăturile lui Mișu Benvenisti cu persoanele arătate din cadrul legației Statului Israel?

Cu Agamy și Halevy avea legături pe linie informativă, trimițându-le și prin mine unele informații, după ce în Martie 1949 am fost angajată la Legația Statului Israel prin intervenția soțului meu la Agamy, care devenise consilierul Legației. Despre legăturile lui Mișu Benvenisti pe linie informativă cu Agamy, am luat cunoștință în vara anului 1949, când mi-a dat să transmit prima informație lui Agamy. Cu această ocazie i-am spus lui Mișu Benvenisti că nu vreau să transmit informații lui Agamy, deoarece e un lucru ilegal, totuși am acceptat acest lucru, deoarece îmi era cerut de soțul meu.

Arată ce informații i-ai dat lui Agamy din partea lui Mișu Benvenisti?

https://biblioteca-digitala.ro

În cursul anului 1949, i-am transmis lui Agamy în biroul lui de la Legaţie următoarele informaţii date de Mişu Benvenisti şi anume:

- un referat despre audienţa lui Mişu Benvenisti la ministrul Teohari Georgescu şi în care se arăta că soţul meu e răspunzător în caz că nu va înceta orice activitate sionistă;
- despre scoaterea soţului meu din procesul fondurilor, care era făcut de Banca de Stat, fondurilor Keren Kayemet şi Keren Hayessod;
- despre recursul pe care l-a făcut Banca de Stat în procesul fondurilor;
- un raport în legătură cu întreaga activitate a Congresului Mondial Evreiesc din ţară, care trebuia transmis mai departe la Centrala Congresului.

Până când a transmis Mişu Benvenisti informaţii lui Agamy?

Mişu Benvenisti a avut legături pe linie informativă cu Agamy până la sfârşitul anului 1949, când Agamy a plecat din ţară şi cu care ocazie d-na Ariel a organizat o mică petrecere la Legaţie, unde am participat şi eu, luându-mi rămas bun de la Agamy.

Arată cu cine a colaborat Mişu Benvenisti pe linie informativă, după plecarea lui Agamy?

După plecarea lui Agamy, Mişu Benvenisti a colaborat pe linie informativă cu Halevy, căruia mi-a dat să-i transmit următoarele informaţii:

- despre găsirea de valută în sicriele unor rabini, informaţie pe care soţul meu o avea de la rabinul Rascu;
- despre percheziţia făcută de organele de securitate la noi acasă;
- despre rechiziţionarea localului Congresului, în urma căruia soţul meu a desfiinţat Congresul.

Mai ai ceva de adăugat referitor la Mişu Benvenisti?

Ştiu că Mişu Benvenisti a luat legătură personală cu Halevy în cadrul Legaţiei, la începutul anului 1950, cu ocazia prelungirii unui certificat de intrare în Statul Israel.

(ss) Suzana Benvenisti

Proces-verbal de interogatoriu

11 septembrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20 şi s-a terminat la ora 23:30

În procesul verbal încheiat la 20 iunie 1952 ai arătat că ai cunoscut pe Mella Iancu. Arată d-ta când şi în ce împrejurări ai cunoscut-o pe Mella Iancu?

Pe Mella Iancu am cunoscut-o prin Mişu Benvenisti în anul 1943 sau 1944.

Ce ştii d-ta în legătură cu activitatea politică şi profesională a lui Mella Iancu?

Ştiu că Mella Iancu era sionistă, că făcea parte din gruparea „Ichud" în cadrul căreia avea legătură cu Agamy, Löwenstein, Dan Ieşeanu. De asemeni ştiu că Mella Iancu era conducătoarea O.S.E.-ului şi că avea sub îndrumarea sa căminele O.S.E.-ului din Bucureşti, Sinaia, Buşteni, pe care le-am vizitat prin anul 1946 împreună cu Mişu Benvenisti.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce legături ai avut d-ta cu Mella Iancu înainte şi după 23 august 1944?

Până la 23 august 1944, relaţiile între mine şi Mella Iancu au fost de simple cunoştinţe întâlnindu-ne foarte rar. În februarie 1944 la cererea lui Mişu Benvenisti care în acel timp era arestat, i-am predat o sumă de bani lui Mella Iancu pe care să o folosească pentru eliberarea lui Mişu Benvenisti. Mella Iancu, dr. Şafran şi Filderman au intervenit la ministrul Elveţiei, De Weck şi la Kolb, delegatul Crucii Roşii Internaţionale.

După 23 august 1944 am început să ne vizităm astfel că i-am vizitat căminele pe care le conducea în cadrul O.S.E.-ului în cursul anului 1947 în cadrul unei vizite pe care i-am făcut-o lui Mella Iancu acasă împreună cu Mişu Benvenisti l-am întâlnit acolo şi pe Agamy. Cu această ocazie ştiu că s-au discutat unele chestiuni fără importanţă. După arestarea lui Mişu Benvenisti prin octombrie-noiembrie 1950 am mers împreună cu Mella Iancu la Legaţia Statului Israel şi cu această ocazie mi-a spus că se duce să vorbească cu Halevy.

După ce a ieşit de la acesta Mella Iancu mi-a spus că a obţinut de la Halevy sumă de 200.000 lei lunar pentru ajutorarea familiilor celor arestaţi. Ulterior, Moţi Moscovici a ridicat aceşti bani de la Halevy pe care mi i-a dat mie şi treptat îmi cerea câte 20-30.000 lei pe care îi preda lui Mella Iancu şi Mendelovici. Aceste ajutoare s-au distribuit din octombrie 1950 regulat câte 200.000 lei lunar până în aprilie 1951.

Când ai văzut-o ultima dată pe Mella Iancu şi cine mai era de faţă şi ce aţi discutat?

Ultima dată am văzut-o chiar în ziua arestării ei când ea m-a vizitat acasă eu fiind bolnavă, de faţă a fost şi soacra mea împreună cu care am discutat despre boala mea.

Mai ai ceva de adăugat în legătură cu Mella Iancu?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Suzana Benvenisti

Proces-verbal de interogatoriu

29 decembrie 1952

Oraşul Arad

Dacă aţi cunoscut o persoană cu numele de Haber Ladislau, când şi în ce împrejurări?

Am cunoscut pe Haber Ladislau în anul 1947 în organizaţia sionistă „Ichud" în cadrul căreia a avut funcţia de preşedinte, iar eu eram funcţionară – dactilografă.

Ce cunoaşteţi despre activitatea lui Haber Ladislau?

Haber Ladislau, a fost preşedintele organizaţiei sioniste „Ichud" însă nu ştiu din ce an, deoarece eu m-am angajat ca funcţionară în această organizaţie în anul 1947 când el era deja preşedinte. În cadrul serbărilor culturale evreieşti el ţine conferinţe cu caracter sionist prin care ne descria viaţa nouă în reconstrucţie a evreilor din Palestina. În aceste conferinţe făcea propagandă între evrei de a merge în Palestina. El era de profesie medic de copii şi se preocupa de această organizaţie sionistă. El era un om iubit de evrei, deoarece acei ce

https://biblioteca-digitala.ro

obţineau paşapoarte de emigrare în Palestina veneau la el pentru consultaţii medicale. Alte cunoştinţe nu am despre acest Haber Ladislau.

Când v-aţi întâlnit după autodizolvarea organizaţiei sioniste cu Haber Ladislau?

Cu Haber Ladislau, nu am avut întâlniri personale însă soţia sa venea la mine pentru a juca rummy, iar seara venea după dânsa pentru a o lua acasă deoarece el nu ştia jocul de rummy. Aceste vizite au fost rare cam 3-4 în anii 1949-1950 după care dată nu l-am mai văzut în Arad.

Ce discuţii aţi avut cu Haber Ladislau cu ocazia acestor întâlniri?

În discuţiile avute cu Haber Ladislau acesta ne vorbea despre emigrare în Palestina unde vroia să meargă şi el, însă faptul că era medic nu i s-a dat paşaport. Alte discuţii mai însemnate nu am avut cu acest Haber Ladislau.

Cine mai lua parte la aceste vizite?

La aceste vizite mai lua parte soţia numitului Gardoş Ludovic împreună cu el, numita Reiss Rozalia, cu soţul ei Frederich şi alte persoane pe care nu mai mi le amintesc.

(ss) Bornstein L.

Proces-verbal de interogatoriu

9 septembrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 14 şi s-a terminat la ora 14,40

Cunoşti d-ta o persoană cu numele de Moshe Weiss?

Da, cunosc.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Moshe Weiss?

Am cunoscut pe Moshe Weiss, în anul 1950, la Consulatul Legaţiei Statului Israel, din str. Popa Soare nr. 47.

Ce legături ai avut d-ta cu Moshe Weiss?

Am avut legături cu Moshe Weiss, pe linia plecării ilegal din ţară.

Ce legături ai avut cu Moshe Weiss, pe linia plecării ilegale?

Când am discutat cu Halevy, însărcinat de afaceri al Legaţiei, mi-a propus ca să plec din ţară ilegal, în care scop să iau legătura cu Loker, consul al Legaţiei, deoarece el va pleca definitiv din ţară.

Luând legătura cu Loker, spunându-mi ce mi-a spus Halevy, mi-a spus ca să vin a doua zi la el să-mi spună ce am de făcut.

A doua zi când m-am prezentat la Loker, mi-a spus ca să iau legătura cu Moshe Weiss, pentru a-mi spune ce am de făcut, deoarece el a primit toate instrucţiunile. Luând contact cu Moshe Weiss, funcţionar al legaţiei, mi-a spus ca să plec la Brăila într-o zi anume, acolo să merg în Piaţa Republicii la un restaurant, unde voi găsi pe un anume Avny, spunându-i că nu-l cunosc, el mi-a spus că Avny mă cunoaşte pe mine. Tot Moshe Weiss,

https://biblioteca-digitala.ro

mi-a spus să nu plec direct la Brăila din Bucureşti, şi să plec mai înainte cu câteva zile şi pe urmă să merg la Brăila, pentru a nu fi cunoscuţi de autorităţi.

Cu care diplomaţi ţinea Moshe Weiss legături mai strânse?

Moshe Weiss ţinea legături şi cunoştea pe toţi diplomaţii fiind funcţionari ai Legaţiei Israelului din Bucureşti.

(ss) Brener Iancu

Proces-verbal de interogatoriu

11 septemvrie 1952

Timişoara
Interogatoriul a început la ora 18,15 şi s-a terminat la ora 19,20.

Ai cunoscut o persoană cu numele de Haas Erich?

Da am cunoscut pe Haas Erich, este medic în Timişoara şi vechi cunoscut.

Când l-ai cunoscut, unde şi ce ştii despre el?

Pe dr. Haas l-am cunoscut cam în anul 1920, la Cluj, fiind amândoi studenţi în medicină. Până în anul 1940 n-am ştiut nimic de el de la terminarea studiilor. În anul 1940-1941 m-am stabilit la Timişoara, unde şi el făcea practica medicală. Contactul dintre noi a fost ca între doi colegi şi am avut legături cu el până când a fost arestat. În această perioadă am ştiut că este un sionist convins. Ştiam şi faptul că este încredinţat din partea Legaţiei Israel cu examinarea medicală a emigranţilor. La un moment dat şi-a vândut o parte din mobilă cu gândul să plece în Palestina. Ştiu de asemeni că a fost în legătură strânsă cu Kaufteil şi alţi mulţi evrei ortodocşi, cu care se sfătuia în legătură cu chestiunile lor sioniste. Mai ştiu că Dr. Haas a câştigat sume frumoase de pe urma examinărilor medicale a emigranţilor.

Cum ţineai legătura cu el în timpul războiului?

Ne întâlneam din când în când pe stradă şi la două trei săptămâni la câte o societate unde era obiceiul să jucăm rummy, câte odată ne vizitam şi la domiciliu reciproc.

Ce discutaţi în general cu ocazia întâlnirilor ce le aveaţi?

Discutam situaţia războiului. Despre situaţia prizonierilor ruşi ofiţeri şi soldaţi din lagărul de prizonieri din Timişoara unde eu eram medic. Despre jafurile făcute de Centrala Evreilor din Timişoara care se dovedea prin faptul că evrei bogaţi erau scutiţi de munca obligatorie iar cei săraci erau duşi în diferite lagăre de muncă. Despre situaţia politică la zi şi acţiunile teroriste ale regimului.

Ce aţi discutat după 23 august 1944 privind problemele politice şi economice la zi?

După 23 august 1944 având păreri politice contrarie sau ne-am contrazis asupra problemelor politice.

Mai ai ceva de adăugat despre dr. Haas Erich?

https://biblioteca-digitala.ro

Ştiu că era un om care se preta la orice serviciu ieftin, adică , invita pe oricine la masă şi găzduia în casa sa pe cei din provincie cu scopul de a câştiga prietenia lor. Practic cu toată lumea era în bune cunoştinţă, urmărind a face mici servicii pentru contra servicii.

(ss) Brukner Alexa

Declaraţie

13 februarie 1952

Când şi de unde îl cunoşti pe Mişu Benvenisti?

Pe Mişu Benvenisti l-am cunoscut în primăvara 1943, prin dr. A. Tester la domiciliul acestuia sau la acela al dr-ului Cornel Iancu, în str. Cantacuzino.

În ce împrejurări s-a făcut această legătură?

Într-o zi mi-a telefonat dr. Tester că doreşte să-mi vorbească de urgenţă şi ca să trec neapărat la domiciliul său.

M-am dus şi atunci mi-a spus următoarele: doi prieteni ai săi, dr. Mişu Benvenisti şi Dr. Cornel Iancu l-au solicitat să intervină pe lângă autorităţile germane să lase liberul tranzit spre Turcia a doi nepoţi minori, pe câte îmi amintesc, ai dr-ului Mişu Benvenisti, reţinuţi de autorităţile germane de la frontiera bulgară.

Că el, Tester, nu voieşte să apară ca intervenţionist direct pentru motive de ordin strict personal, lăsându-mă să înţeleg că ar fi avut legături de ordin intim cu soţia lui Iancu şi că în consecinţă ar trebui să-i servească gratuit, ceea ce nu-i intră în vederile lui şi că în consecinţă le-a spus că va face apel la mine care am foarte bune legături cu maiorul Von Gregori, al cărui telefon este suficient pentru lăsarea liberei treceri a nepoţilor.

Tester mă pusese în faţa faptului îndeplinit, astfel că în momentul când am făcut cunoştinţă celor doi Iancu şi Benvenisti, le-am confirmat că voi interveni de urgenţă conform cererii lui Tester.

La câteva zile după aceia Tester mi-a spus că a intervenit pe lângă maiorul Von Gregori şi că speră să obţină un bun rezultat, dar că este hotărât să le ceară în mod anticipat 1.500.000 lei, fapt care mi-a displăcut, dându-mi seama că era numele meu în joc.

Totuşi ne-am dus la dr. Cornel Iancu acasă şi în faţa doctorului Mişu Benvenisti şi a lui Tester mi s-a înmânat un milion cinci sute de mii lei, pentru care însă am dat o poliţă de egală valoare, spunându-le că nu pot să consider suma decât ca un depozit iar nu ca o plată, întrucât nu s-a făcut nimic, până în acel moment.

După un timp, întrucât fusesem arestat din ordinul lui Antonescu, cam la vreo 40 de zile, am venit acasă la dr. Cornel Iancu şi am restituit ambilor întreaga sumă, retrăgându-mi poliţa.

Îmi amintesc că unul din cei doi mi-a spus că erau siguri că Tester nu va face nimic şi de aceea am dat eu poliţa. Suma am restituit-o din averea mea personală.

Ce alte legături au avut Iancu Cornel şi Mişu Benvenisti cu dr. Tester?

Tester mi-a vorbit de ambii ca de prieteni personali şi în mod special de Cornel Iancu şi de soţia acestuia.

https://biblioteca-digitala.ro

Mi-a spus că i-a servit în diferite împrejurări, chiar pe vremea legionarilor.

Care a fost rolul drului Tester în timpul războiului în România?

Dr. Tester a fost agentul Abwehrului, informatorul acestuia și semna rapoartele sub numele conspirativ de Tedy. Era prieten intim cu Colonelul Gica Lupașcu. Făcea informații și afișa atitudine antisemită, însă de la frizer care venea zilnic să-l bărbierească și care era evreu și lucra la Ionică, fosta frizerie de la Athenee Palace, toți oamenii de afaceri cu care lucra erau evrei, citez pe: Drescher, pe Barbu Ionescu, pe Untermans, pe secretarul său particular Perlman.

Pe acest Perlman, care era omul în măsură să cunoască toate legăturile lui Tester cu evreii, l-am întâlnit ultima dată pe Str. Academiei prin primăvara 1950, când mi-a spus că are un serviciu la o instituție de stat. Pe Perlman îl chema acum Perleanu. Era de statură mijlocie, avea poate 30 de ani și a fost în lagărul de la Caracal în 1945.

Tester l-a luat de la Banca de Credit și Scont, unde era funcționar în momentul acaparării băncii de către Tester sub legionari.

Arată ce legături exista între Barlas conducătorul Agenției Evreiești din Istanbul și englezi?

Sosit la Ankara m-am adresat lui Leonard Kirschen, pe atunci corespondent al unor ziare engleze în capitala Turciei, cu rugămintea să-mi indice persoana competentă din partea Agenției Evreiești cu care pot sta de vorbă și căreia să-i predau corespondența ce-mi fusese încredințată în acest scop de dr. W. Filderman înainte de plecarea mea din București. După două zile cred, Kirschen mi-a indicat pe Barlas care se găsea la Pera Palace la Istanbul. Ținând seama de legăturile lui Leonard Kirschen cu colonelul Gibson șeful Intelligence-ului, am înțeles că prin acesta a descoperit pe Barlas care pe câte îmi amintesc avea pașaport englez.

Corespondența am dus o singură dată la Istanbul și mi-a fost dată de Filderman, fapt de care este perfect la curent Henry Soreanu, fost director al ziarului „Adevărul", care a asistat la toate convorbirile mele cu Filderman. Conținutul corespondenței transmise se referea la emigrări, fonduri, informații din punct de vedere militar și economic privind pe evrei.

La înapoierea mea în țară, Barlas mi-a dat o scrisoare adresată drului W. Filderman, împreună cu câteva sute de certificate de emigrare destinate tot acestuia.

Ce știi cu privire la legăturile conducătorilor sioniști cu anumite elemente fasciste și profasciste?

Într-o convorbire avută cu Pamfil Șeicaru în legătură cu campania lui de presă în ziarul său Curentul contra evreilor, atrăgându-i atenția că exagerează și că va veni o zi când va avea să răspundă, mi-a răspuns să fiu liniștit, deoarece campania este mai întâi în nota vremii și apoi este pur formală, deoarece raporturile lui cu evrei de răspundere sunt din cele mai bune și ca dovadă este că fruntașii sioniști se întâlnesc, pentru mai multă siguranță în chiar biroul său directorial de la ziar, seara după plecarea tuturor indiscreților.

(ss) Bursan Constantin

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

Pe Zissu îl cunoşteam numai din auzite. După ce m-am întâlnit cu Leon Itzkar, acesta mi-a spus că Zissu vrea să se întâlnească cu mine pentru a-mi preda o scrisoare pentru dl Halevy. I-am spus lui Leon Itzkar că cel mai nimerit loc ar fi pe culoar la dr. Winkler în str. Mihail Eminescu unde mă duc la lecţie duminică la ora 5 d.a. Am rugat pe Itzkar să mi-l descrie pe Zissu, deoarece nu l-am văzut niciodată şi nu aveam cum să-l recunosc. Pe la finele lunii martie, într-o duminică la ora 5, d.a. am urcat scările la dr. Winkler şi după mine a venit un om cu ochelari de soare şi cu părul alb. Am înţeles că este Zissu. L-am întrebat în ebraică dacă este el şi atunci am făcut cunoştinţă pentru prima oară cu A.L. Zissu.

Zissu mi-a predat un plic galben închis şi mi-a spus că îl roagă pe dl Halevy să transmită scrisoarea la adresa indicată înăuntru şi că dl Halevy are permisiunea de a o ceti şi îl ruga să puie scrisoarea într-un plic mai aspectuos. M-a rugat să-l întreb pe dl Halevy ce anume are să-i transmită, deoarece i s-a comunicat că dl Halevy i-a adus ceva din Israel. Zissu presupunea că este un pachet cu medicamente. Cât mai ascultam cele spuse de Zissu, dr. Winkler care a auzit vorbindu-se pe culoar şi care mă aştepta pe mine, a deschis uşa urmat de d-na Winkler şi era foarte mirat că ne găsea pe amândoi. Ne-a poftit în casă şi m-a întrebat de când îl cunosc pe dl Zissu. I-am spus că ne-am întâlnit în mod întâmplător pe scară şi că tot acolo am făcut cunoştinţă. Am început lecţia cu dl Winkler. Dl Zissu s-a scuzat şi a plecat. Dr. Winkler a insistat să afle cu şi pentru ce m-am întâlnit cu Zissu, dar nu i-am spus nimic. Am predat a doua zi dimineaţa plicul dlui Halevy şi marţi la prânz când am venit acasă l-am întrebat pe dl Halevy dacă a citit scrisoarea lui Zissu. Dl Halevy mi-a răspuns că Zissu cere să fie avertizaţi toţi refugiaţii politici români din străinătate, că în caz de se vor întoarce în ţară, după schimbarea regimului să nu cumva să se atingă de evrei. Dl Halevy mi-a spus că îl stimează pe Zissu că e un om cult dar e un mare reacţionar şi că Statul Israel nu se va pune niciodată în legătură cu reacţionarii români din străinătate pentru că sunt nişte antisemiţi notorii şi că nu au prestigiul moral. Dl Halevy mi-a mai spus că întreaga chestiune este puerilă pentru că în primul rând regimul actual din România nu se va schimba fiindcă chiar în cazul unui război, încă nu este sigur că americanii vor învinge şi că războiul din Coreea a dovedit acest lucru. Pe de altă parte evreii în general au tot interesul ca, aceste regimuri democratice să existe mai departe deoarece au siguranţa vieţii şi că Israelul are interes deoarece din aceste ţări se vor, putea scoate totdeauna evrei. Despre aceste declaraţii ale lui Halevy i-am povestit şi lui Leon Itzkar. I-am spus dlui Halevy că Zissu a rugat să i se transmită ceea ce dl Halevy i-a adus din Israel. Dl Halevy mi-a spus că i-a comunicat odată despre acest lucru prin Motzi Moscovici, funcţionar la legaţie, dar probabil că acesta nu i-a comunicat. Mi-a spus să-i spun lui Zissu că atunci când Halevy a fost în Israel, Moshe Sharet, ministrul de Externe al Israelului s-a interesat de el şi i-a transmis o carte cu o declaraţie, în caz că lui Zissu nu îi este frică, poate să i-o trimită. Am comunicat lui Leon Itzkar toate acestea şi Leon Itzkar mi-a comunicat apoi că Zissu vrea cartea. Într-o zi când am fost la Legaţie Dl Halevy mi-a dat o carte învelită într-un jurnal românesc şi mi-a spus să-i dau nişte bani pentru Paşte. Mai întâi a spus 30.000 lei dar după aceea mi-a dat 50.000 lei. M-a pus să fac un bon în care am scris – Pentru A.L. Zissu – 50.000 lei şi am iscălit. Era prima şi singura dată când D. Halevy mi-a cerut să fac un bon pentru banii primiţi. I-am comunicat lui Itzkar că vreau să-l văd pe Zissu pentru a-i preda

https://biblioteca-digitala.ro

cartea şi banii. Itzkar m-a întrebat dacă nu vreau să mă duc la Zissu acasă, i-am răspuns că nu deoarece nici nu cunoşteam adresa şi nu vroiam să fiu văzut la el acasă.

M-am întâlnit cu Itzkar ca să mă întâlnesc cu Zissu sâmbătă seara în Piaţa Romană. Sâmbătă seara ne-am întâlnit cu Zissu şi i-am predat cartea, pe care eu acasă am răsfoit-o. Era o culegere literară cu numele *Kama* (holdă). Am mers o bucată de drum cu Zissu şi i-am predat şi banii. I-am spus lui Zissu că atunci când am vorbit a doua oară cu dl Halevy despre o plecare clandestină din ţară, dl Halevy m-a întrebat dacă nu poate pleca A.L. Zissu. Zissu mi-a răspuns că el nu poate decât pe cale oficială şi că există o astfel de posibilitate, printr-o intervenţie a savantului Joliot-Curie, care cunoaşte o serie întreagă de lucrări ale lui Zissu (mi le-a numărat, dar nu le ţin minte) şi căruia să i se explice poziţia sa faţişe faţă de regimul actual din România, care este o atitudine potrivnică pur teoretică şi că şi-a exprimat această poziţie faţă de conducătorii din R.P.R. L-am întrebat pe Zissu dacă este şi împotriva teoriei marxiste şi mi-a răspuns că da deoarece sunt multe lucruri false. Mi-a spus că el este un adept al socialismului biblic. I-am spus lui Zissu că aş dori să stau de vorbă asupra unor chestiuni pur personale care mă frământă. Mi-a spus că mă va primi cu plăcere şi că pot să viu la el acasă în orice zi după ora 5. L-am mai întrebat pe Zissu cine anume ar putea să facă intervenţia la Joliot Curie şi mi-a spus că acest lucru poate să-l facă reprezentantul Israelului în Franţa. Câteva zile mai târziu, am fost la Itzkar în Str. Avram Iancu şi acesta mi-a predat un pachet de ziare „Mântuirea" un album al Şcolii agricole din Colentina şi o scrisoare a lui Zissu. Mi-a spus că pot să deschid scrisoarea şi să-i traduc conţinutul. Scrisoarea era adresată lui Sharet şi conţinea propunerea cu privire la Joliot Curie. Am predat totul dlui Halevy la el acasă. Eram în ajunul plecării dlui Halevy la Paris.

Încă o singură dată m-am întâlnit cu dl Zissu în mod întâmplător pe Bdul. Magheru şi i-am spus că am predat scrisoarea.

(ss) M. Burstein

Proces-verbal de interogatoriu

3 iulie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 21,15 şi s-a terminat la ora 24,20.

D-ta l-ai cunoscut pe Zissu Avram Leiba?

Da, l-am cunoscut

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut?

La începutul lunii aprilie 1951, Leon Itzkar mi-a comunicat că Zissu Avram doreşte să mă întâlnească pentru a mă ruga ceva.

După câteva zile ne-am întâlnit cu Zissu în Piaţa Romană, loc şi timp stabilit prin Leon Itzkar. La această întâlnire, care a durat circa trei minute, am făcut cunoştinţă cu Zissu care mi-a predat un plic închis, cu rugămintea de a-l preda lui Halevy, pentru a-l trimite la adresa indicată înăuntru plicului, atrăgându-mi atenţia că Halevy, are permisiunea de a citi conţinutul plicului. La aceiaşi întâlnire Zissu mi-a spus că are la Legaţie, un pachet venit din Israel, pentru el şi m-a rugat să i-l iau. Am predat lui Halevy plicul de la Zissu şi i-am

https://biblioteca-digitala.ro

cerut pachetul de care îmi vorbise Zissu. Halevy mi-a dat pachetul, care conţinea o carte de literatură ebraică, trimisă lui Zissu, de către Ministrul de Externe al Israelului; Halevy mi-a mai dat pentru Zissu suma de 50.000, ajutor de Paşte.

După circa o săptămână de zile la a doua întâlnire cu Zissu în Piaţa Romană, stabilită prin Leon Itzkar, am predat lui Zissu cartea şi banii date de Halevy. Această întâlnire a avut loc pe stradă şi ne-am plimbat timp de circa 10 minute. Alte întâlniri n-am mai avut cu Zissu, însă am mai predat lui Halevy o scrisoare din partea lui Zissu. scrisoare transmisă mie prin Leon Itzkar.

Ai cunoscut conţinutul scrisorilor, date de Zissu?

Da, am cunoscut conţinutul scrisorilor. În prima scrisoare Zissu ruga Congresul Mondial Evreiesc din Ierusalim, să avertizeze refugiaţi politici fugiţi din România, să-şi astâmpere oamenii lor din România de a se mai deda la atacuri contra evreilor. În cea de a doua scrisoare, adresată Ministrului de Externe al Israelului, Zissu îi mulţumea pentru cartea trimisă, şi-l ruga să intervină la Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, prin intermediul savantului Jolliot Curie, să i se acorde un paşaport pentru a putea pleca în Statul Israel.

(ss) Burstein Mordehai

Proces-verbal de interogatoriu

19 septembrie 1952

Oraşul Bucureşti.
Interogatoriul a început la ora 20,30 şi s-a terminat la ora 21

Arată d-ta dacă ai cunoscut pe persoană cu numele de Moshe Weiss?

Da, am cunoscut.

Când l-ai cunoscut pe Moshe Weiss şi în ce împrejurări?

L-am cunoscut pe cheiul Dâmboviţei la o întâlnire pe care am avut-o cu el în luna Iulie 1951.

Ce ştii d-ta despre Moshe Weiss?

Ştiu că era funcţionar la Consulatul Legaţiei Statului Israel.

Pentru ce te-ai întâlnit cu Moshe Weiss pe cheiul Dâmboviţei în luna iulie 1951?

Trebuia să primesc de la el indicaţii pentru plecarea ilegală din ţară.

Ce indicaţii ţi-a dat Moshe Weiss în legătură cu plecarea din ţară atunci când te-ai întâlnit cu el pe cheiul Dâmboviţei?

El mi-a spus ca să am asupra mea Lei 20.000 şi să fiu bine îmbrăcată şi ca să mă mai întâlnesc cu el în acelaşi loc odată, pentru a-mi comunica data plecării.

Arată dacă te-ai întâlnit a doua oară cu Moshe Weiss pe cheiul Dâmboviţei aşa cum v-aţi înţeles?

Da, m-am întâlnit.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce ai discutat cu Moshe Weiss la acea de a doua întâlnire?

Moshe Weiss mi-a spus că marți, 1 august 1951, la orele 14, să fiu la Brăila în fața Restaurantului de Stat, iar acolo voi întâlni un băiat cu numele de Avny, care-mi va spune cum plecăm și ce avem de făcut acolo. Cu această ocazie i-am dat lui Moshe Weiss o fotografie a mea, pe care mi-a cerut-o fiindu-i necesară în vederea plecării mele ilegale. L-am întrebat cine mai pleacă și a refuzat să-mi spună. Tot cu această ocazie am stabilit cu Moshe Weiss o nouă întâlnire pe Calea Moșilor, ca să-i dau o scrisoare pentru ca prin Legație să o expedieze la sora mea Ella Ariel în Israel.

Arată d-ta dacă te-ai întâlnit cu Moshe Weiss pe Cal. Moșilor și i-ai dat scrisoarea?

Da, m-am întâlnit și i-am dat scrisoarea, spunându-i ca să o trimită surorii mele în Israel.

Arată d-ta cum ai fixat întâlnirea cu Moshe Weiss?

Prima întâlnire mi-a fost fixată de către Loker, Consul al Legației Statului Israel, iar celelalte două le-am stabilit noi.

Care era rolul lui Moshe Weiss în organizarea plecării ilegale din țară a grupului din care făceai parte și d-ta?

El a fost acela care mi-a dat indicațiile de mai sus în vederea plecării, deci a avut rolul de a mă anunța.

Ce mai ai de declarat în legătura cu Moshe Weiss?

Nimic

(ss) Ina Cilan (Kleiner Riza)

Declarație

25 februarie 1952

Ce cunoști dumneata despre transferurile făcute de „Joint" prin Crucea Roșie Internațională?

De la un client al meu, căruia i-am fost avocat, anume Hugo Râmniceanu, știu că în timpul războiului, acesta a cumpărat de la dr-ul W. Filderman, care i-a vândut în numele „Joint"-ului, o sumă de franci elvețieni, sau lire sterline, nu-mi aduc aminte despre ce anume valută era vorba. Pentru această sumă, a primit de la Crucea Roșie Internațională, cantitatea de valută angajată de către Râmniceanu, prin tranzacția făcută cu dr-ul Filderman, ca reprezentant al „Joint"-ului.

Cu cine ai discutat dumneata despre transferurile de devize făcute de către „Joint" prin Crucea Roșie Internațională?

Nu-mi amintesc să fi discutat o asemenea chestiune cu vre-o altă persoană, decât cu Râmniceanu, care mi-a comunicat cele de mai sus.

Despre ce alte transferuri de bani făcute de „Joint" mai ai d-ta cunoștință?

https://biblioteca-digitala.ro

Ştiu de la diferiţi clienţi ai mei că dr. Filderman şi W. Fischer, angajau vânzări de valută din disponibile create în străinătate de către „Joint". Clienţii care m-au informat, Joseph Soltamtzky, Erich Löventhal, Marcel Gany, Hugo Râmniceanu, sunt plecaţi din ţară.

(ss) Marcu Cohen

Proces-verbal de interogatoriu

27 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10 şi s-a terminat la ora 14

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da am cunoscut.

Când şi prin cine l-ai cunoscut?

Pe Jean Cohen l-am cunoscut la începutul toamnei 1949, prin Mendelovici Iancu, însă pe Jean Cohen eu îl ştiam din ziare ca pe un conducător sionist şi l-am văzut de multe ori vorbind la conferinţe sioniste şi la sinagogi, în timpul sărbătorilor.

Arată anchetei în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Jean Cohen?

Pe Jean Cohen l-am cunoscut în următoarele împrejurări. Fiind prieten cu Mendelovici Iancu, conducător sionist şi administrator la gazeta „Renaşterea Noastră", în cursul anului 1947 am vorbit despre un prieten al meu Vlad Haţieganu, medic şef la Asigurările Sociale din Capitală, şi unul din membri P.N.Ţ.

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste m-am întâlnit cu Mendelovici Iancu cred că la el acasă. Cu această ocazie am avut cu Mendelovici Iancu discuţii în legătură cu prietenul meu Haţieganu, spunându-mi să mă interesez la acesta, dacă nu ştie de la ţărăniştii care se găsesc arestaţi, sau de la acei care au fost eliberaţi despre locul unde se găsesc sioniştii arestaţi.

Cu altă ocazie Mendelovici mi-a spus să mă interesez la Haţieganu dacă el personal sau alţi naţional-ţărănişti are legături cu străinătatea. Apoi Mendelovici mi-a spus că a organizat un Comitet sionist-clandestin, care se întruneşte pentru discutarea şi schimbarea de informaţii şi că din acest Comitet sionist clandestin face parte el, Zissu, Jean Cohen, Rorlich, Bernat şi alţii.

După aceasta Mendelovici mi-a spus că se interesează de cele arătate mai sus, întrucât Zissu într-o şedinţă a Comitetului sionist clandestin a pus problema că este bine să se ia legătura cu grupurile reacţionare care luptă împotriva regimului, respectiv rămăşiţele fostelor partide istorice şi că el Mendelovici a vorbit de mine în cadrul aceluiaşi aşa zis comitet, că eu am legături cu Vlad Haţieganu şi că s-a hotărât ca eu să le fac legătura cu acesta. Deoarece eu nu mă pricepeam să pun problemele politic a rămas stabilit să-i fac legătura lui Jean Cohen cu Dr. Vlad Haţieganu.

Când şi unde i-ai făcut legătura lui Jean Cohen cu Vlad Haţieganu?

Legătura lui Jean Cohen cu Haţieganu, am făcut-o la începutul toamnei 1949, Mendelovici mi-a făcut în acest scop legătura cu Jean Cohen. L-am întâlnit pe Jean Cohen

https://biblioteca-digitala.ro

la Mendelovici acasă, și am stabilit să ne întâlnim în Piața Confederației Balcanice spre a merge la Hațieganu. Ne-am întâlnit pe înserat la locul stabilit și am mers împreună în str. Bitoliei unde era locuința lui Hațieganu.

Ce s-a discutat cu prilejul acestei întâlniri?

Jean Cohen a discutat cu Hațieganu despre noile aspecte ale situației evreilor, în prezent și în viitor, față de crearea statului Israel. Despre posibilitățile de colaborare, între grupul național-țărănist și sioniști în situația actuală, precum și după ce actualul regim al R.P.R. ar fi fost doborât dacă național țărăniștii ar mai veni la putere. Hațieganu a spus că în prezent ei au mare nevoie de bani pentru medicamente, pentru cei închiși.

S-a discutat de asemeni despre ajutorarea cu bani a familiilor reacționarilor arestați pentru activitate împotriva R.P.R., de către organizațiile sioniste mondiale sau Joint. De asemeni a arătat că trebuie să se discute problema colaborării între național-țărăniști și sioniști, cu profesorul Zane, care este singura figură reprezentativă dintre PNȚ-iști care după cum ne spunea Hațieganu este în libertate, și că acesta este singura persoană cu care se poate discuta. Jean Cohen a spus că în privința banilor va vedea ce posibilitate există.

Cum s-a stabilit întrevederea cu profesorul Zane?

Hațieganu a vorbit cu profesorul Zane și mi-a spus când îl putem vedea. Eu am comunicat aceasta lui Jean Cohen, și ne-am întâlnit în Piața Amzei, unde locuia profesorul Zane. Ne-am urcat sus la Zane și am găsit acolo și pe Vlad Hațieganu.

Ce s-a discutat cu prilejul acestei întâlniri?

Prof. Zane și Jean Cohen s-au bucurat că se revăd, deoarece Jean Cohen, fusese elevul lui Zane la universitatea din Iași. S-a discutat despre statul Israel. S-a pus problema colaborării între național-țărăniști și sioniști. Prof. Zane s-a arătat rezervat neavând încredere în mine și după cum am aflat mai târziu de la Jean Cohen nu avea încredere deplină nici în Hațieganu.

Când ai mai discutat cu Jean Cohen și Mendelovici Iancu despre această problemă?

L-am revăzut după puțin timp pe Jean Cohen. Mi-a spus că singura persoană cu care s-ar putea discuta o colaborare ar fi Zane și că și-a dat seama că au nevoie de bani. Eu nu am asistat în continuare la întrevederile ce au avut loc între ei. L-am întâlnit din nou pe Jean Cohen pe Calea Victoriei, și întrebându-l ce a făcut în legătură cu național-țărăniștii, a început să-mi povestească că s-a mai întâlnit cu prof. Zane și una din întrevederi a avut loc la o cofetărie.

Mi-a spus că prof. Zane a cerut să se încheie un protocol de colaborare, și că el a refuzat categoric să încheie un act scris.

Prof. Zane l-a rugat insistent să procure medicamente și că el a făcut într-adevăr rost de un pachet cu medicamente. Mendelovici mi-a spus că în cazul că se vor face rost de bani, trebuie ajutată gruparea lui Zane. Mi-a spus că au primit bani de la Legația Statului Israel în acest scop și că Zane și grupul său au fost ajutați pe cât s-a putut. Aceasta mi-a spus-o Jean Cohen.

(ss) Dulberg Louis

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

29 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12:30 şi s-a terminat la ora 15

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Zoltan Hirsch?

Da, am cunoscut.

Arată când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Zoltan Hirsch?

Pe Zoltan Hirsch l-am cunoscut prin anul 1948 la sediul organizaţiei sioniste din str. Gheorghe Asan, cu ocazia formării executivei sioniste, prezidată de Iakerkaner Samy, din care a făcut parte şi el ca reprezentant al grupării Mişmar Achdut Havoda.

Ce legături ai avut cu Zoltan Hirsch până la autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Cu Zoltan Hirsch până la autodizolvarea organizaţiei sioniste, am avut legături exclusiv pe linie de organizaţie, eu fiind membru în prezidiul C.C. al organizaţiei sioniste, iar el membru în executiva sionistă.

Ce legături ai avut cu Zoltan Hirsch după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste l-am mai văzut în primele zile, la sediul organizaţiei, unde funcţiona comisia de lichidare şi unde veneam pentru a discuta chestiunea tratativelor de la Ministerul de Finanţe în problema fondurilor sioniste. L-am văzut după aceia pe stradă, la câteva zile după eliberarea sa, în primăvara anului 1950, când l-am întrebat ce face şi pentru ce a fost arestat, iar el mi-a răspuns că este grăbit că pleacă în provincie pentru a se odihni şi că-mi va povesti motivul arestării cu altă ocazie. Ulterior, l-am mai văzut pe Zoltan Hirsch în 1950-1951 pe stradă, de câteva ori şi anume:

O dată pe Calea Victoriei în faţa librăriei Cartea Rusă, altădată în faţa poştei centrale, apoi în faţa tribunalului, iar ultima dată pe Bdul Bălcescu în faţa cinematografului Scala.

Ce probleme ai discutat cu Zoltan Hirsch cu aceste ocazii?

La prima întâlnire am discutat cu Zoltan Hirsch despre posibilităţile de plecare în Israel, el spunându-mi că nu a introdus cerere pentru paşaport, întrucât a fost arestat şi că aşteaptă să se primească din nou cereri la M.A.I., spre a introduce şi el cererea.

Discutând problema plecării din ţară, el m-a întrebat dacă nu m-am interesat de posibilitatea unei plecări clandestine, la care i-am răspuns că personal nu mă interesează o asemenea posibilitate, dar că am auzit că ar exista asemenea posibilităţi, dacă te interesezi şi găseşti legătură bună. Astfel, i-am spus că ar exista o posibilitate de plecare clandestină prin Brăila, cu nişte vapoare austriece, o alta cu trenul până la Viena o singură persoană şi o altă posibilitate cu vasul Transilvania.

La altă întâlnire după câtva timp , Zoltan Hirsch mi-a spus despre convorbirea avută cu Avriel, ministrul Statului Israel la Bucureşti, care tocmai se întorsese din Israel şi care i-a spus că guvernul Statului Israel se interesează de situaţia sioniştilor arestaţi şi că face intervenţii pentru eliberarea şi plecarea lor în Israel.

La întâlnirea avută în faţa Tribunalului cu Zoltan Hirsch, acesta mi-a vorbit despre situaţia din Israel, despre frământarea din Partidul Mapai şi despre unele curente existente în cadrul acestui partid. Apoi m-a întrebat dacă şi eu am auzit că se vorbeşte despre oprirea

https://biblioteca-digitala.ro

emigraţiei din R.P.R., la care i-am răspuns că nu cred aşa ceva, căci conducerea P.M.R. şi a Guvernului, nu-şi schimbă hotărârile cu uşurinţă. În legătură cu aceasta i-am spus că conducerea P.M.R., pe lângă funcţiile guvernamentale ce le exercită fiecare membru, se preocupă şi de toate problemele, dându-i ca exemplu faptul că Ministrul Afacerilor Externe se interesează de problema aprovizionării, iar Ministrul Afacerilor Interne se ocupă de problema tineretului. Continuând discuţia cu el, m-a întrebat cum se explică faptul că deşi sunt bucureştean de atâta vreme, nu am o legătură pentru a interveni pentru obţinerea paşapoartelor, la care drept răspuns i-am spus că singura persoană căreia m-aş putea adresa eventual în această direcţie, ar fi d-na Ana Toma, adjunct de la Externe, care este şi soţia şefului Securităţii, spunându-i în acelaşi timp şi numele acestuia şi gradul.

La ultima noastră întâlnire, mi-a povestit că Halevy cu care avusese o întrevedere la Legaţie şi care s-a întors recent din Israel, l-a asigurat că Guvernul Statului Israel se interesează şi face stăruinţe pentru eliberarea sioniştilor arestaţi. Cu această ocazie, Zoltan Hirsch m-a rugat dacă pot să-i procur un serviciu.

Ce mai ştii d-ta în legătură cu Zoltan Hirsch?

Ştiu că avea legături cu legaţia Statului Israel şi anume cu Avriel, fostul ministru şi cu Halevy consilier la Legaţie, cu primul fiind prieten, iar cu secundul, făcând parte din acelaşi partid politic, pe care-i vizita la Legaţie.

Avea legături cu Gronich O., fost fruntaş sionist, cu Rorlich Bernard şi alţii. Ştiu de asemeni că soţia lui era funcţionară la legaţia Statului Israel.

(ss) Ebercohn Iosif

Proces-verbal de interogatoriu

19 septembrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12:30 şi s-a terminat la ora 13:45

D-ta ai cunoscut vreo persoană cu numele de Moţi Moscovici?

Da, am cunoscut.

Arată când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe acesta?

Pe Moţi Moscovici l-am cunoscut în cursul anului 1929 la „Renaşterea" când am venit ca student la Bucureşti.

Care au fost relaţiile dintre d-ta şi Moţi Moscovici?

Relaţiile noastre au început în cadrul organizaţiei „Renaşterea", Moţi Moscovici fiind pe atunci funcţionar la ziarul „Renaşterea", intrând şi eu ulterior funcţionar la organizaţia Renaşterea. Relaţiile noastre au devenit prieteneşti şi au continuat astfel în tot timpul. Între timp au fost perioade în care ne vedeam mai rar, fie în timpul serviciului militar, când am lipsit din Bucureşti, fie ulterior când el a lucrat în ziaristică, iar eu ca avocat, şi nu ne vedeam decât la organizaţia „Renaşterea".

Când au devenit mai intime relaţiile dintre d-ta şi Moţi Moscovici?

https://biblioteca-digitala.ro

De la această dată am început să ne vizităm reciproc, având relaţii de familie şi prieteneşti. În cadrul acestor relaţii aveam discuţii de natură personală, precum şi în legătură cu problema plecărilor ca şi alte chestiuni.

Ce discuţii ai avut d-ta cu Moţi Moscovici în legătură cu anumite măsuri luate de guvern?

Discuţiile privitoare la măsurile luate de guvern se refereau la următoarele chestiuni:

- în legătură cu revizuirea avocaţilor din colegiu spunându-i că eu am rămas în colegiu, precum şi despre alţi prieteni comuni care unii au rămas iar alţii nu. Despre Mişu Benvenisti i-am spus că a rămas jurist-consult;
- despre introducerea cererilor de paşaport;
- despre faptul că vasul „Transilvania" îşi va relua cursele întrucât s-a decis amânarea în acest scop de către Sovrom-transport, mărindu-i capacitatea de încărcare, aceasta în primăvara anului 1951;
- despre faptul că după naţionalizarea imobilelor, autentificările de acte nu se fac decât cu dovada că imobilul n-a fost naţionalizat.

În altă ordine de idei am discutat cu el despre faptul că el a fost chemat la (MAI) pentru aşi completa cererea de paşaport şi de a da relaţii în această chestiune, despre arestarea avocatului Poldy Filderman şi altul de care nu-mi amintesc.

Dacă Moţi Moscovici ţi-a cerut d-tale aceste informaţii?

Moţi Moscovici nu mi-a cerut niciodată să-i dau informaţii.

Cum au decurs discuţiile între dvs. în legătură cu cele arătate mai sus?

Discuţiile dintre noi în legătură cu cele de mai sus au decurs fie din discuţii personale, fie că el mi-a cerut anumite lămuriri sau explicaţii.

De unde cunoşteai d-ta cele discutate cu Moţi Moscovici?

Chestiunea privitoare la revizuirea avocaţilor, la autentificările de acte precum şi arestarea lui Poldi Filderman le-am cunoscut personal întrucât s-au întâmplat în Tribunal. Chestiunea privitoare la amenajarea vasului Transilvania am cunoscut-o de la un funcţionar al Societăţii Sovrom-transport.

(ss) Ebercohn Iosif

Proces-verbal de interogatoriu

31 decembrie 1952

Oraşul Arad
Interogatoriul a început la ora 10 şi s-a terminat la ora 11:10

Când ai cunoscut pe Haber Ladislau şi ce sume de bani ai primit de la acesta?

Îi cunosc pe Haber Ladislau din anul 1949 când m-am dus cu copilul meu la el pentru ai face o consultaţie şi cu această ocazie mi-a spus că copilul are nevoie de vitamină, de alimentaţie bună, iar eu când am vrut să-i plătesc a refuzat să primească, ba mai mult m-a întrebat câţi copii am şi care este situaţia materială a familiei şi cu ocazia vizitei ce a

https://biblioteca-digitala.ro

făcut-o la mine, mi-a spus că suntem o familie mare şi avem greutăţi. A scos din buzunar suma de 6.000 lei şi mi-a dat mie spunându-mi să cumpăr alimente să alimentez copilul mai bine. Eu l-am întrebat de ce îmi dă banii aceştia şi pe ce bază? El mi-a răspuns ca să nu-l întreb şi să-i folosesc pentru îngrijirea copilului fapt după care a plecat. Eu am mai fost la tratament în continuare cu copilul meu şi de fiecare dată de circa, trei ori mi-a dat sume între una şi cinci mii lei. De fiecare dată mi-a spus că aceşti bani mi-i dă ca să alimentez copilul mai bine fără ca să discutăm altceva despre proveniență sau destinaţia acestor sume

(ss) Engelstein Eva

Proces-verbal de interogatoriu

9 august 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,15 şi s-a terminat la ora 11,45.

Arată d-ta dacă l-ai cunoscut pe Beer Benjamin şi în ce împrejurări l-ai cunoscut?

L-am cunoscut în toamna anului 1947, la Mişmar, unde eu mă înscrisesem de puţină vreme şi el era unul dintre activişti principali ai secţiunii Bucureşti. De la data aceia şi până la autodizolvare, m-am văzut aproape în fiecare zi în cadrul activităţii la Mişmar.

Ce ştii d-ta despre activitatea şi legăturile pe care le-a avut Beer Benjamin cu anumite persoane străine de cetăţenie?

Ştiu că a avut legături cu trimişii palestinieni ai lui Mişmar şi în special cu Eliezer Niderman, de la care primea corespondenţa şi cu Adam Rabinovici în casa căruia l-am văzut. De asemeni mai ştiu că după autodizolvarea Mişmarului, mergea la Legaţia Israelului având legături cu consulul Halevy şi că intervenea la Legaţie pentru membri din fostul Mişmar, ca aceştia să capete mai repede programarea pentru emigrare.

Aceste chestiuni le-am discutat cu Lupu Haimsohn plecat din ţară şi cu Beer Benjamin pe care îl întâlneam uneori întâmplător.

Arată ce alte chestiuni ai discutat d-ta cu Beer Benjamin?

De câte ori mă întâlneam cu Beer, discutam cu el chestiunea emigrărilor care mă interesa personal şi căutam să aflu de la el dacă ştie ceva nou în această privinţă deoarece vroiam să plec din ţară.

În vara anului 1950, am avut cu el o discuţie căruia printre altele i-am arătat că deţin o informaţie din sursă sigură şi anume:

Statul Român urmează să facă un export de produse petrolifere în Orientul Apropiat, în una din ţările arabe.

Cu ce scop i-ai dat aceste informaţii lui Beer?

I-am dat această informaţie cu scopul de a o transmite lui Halevy la Legaţie, despre care ştiam că avea legături cu Beer şi că este membru al Partidului „Mapam" din Israel şi fiind sigurul de la Legaţie din acest partid am avut încredere în el că va folosi această informaţie, informând Statul Israel fără ca eu să am consecinţe.

https://biblioteca-digitala.ro

Cum ai cules d-ta această informaţie?

Această informaţie am obţinut-o de la Grigore Teodor funcţionar la Petrol Export, domiciliat în Bucureşti, str. Prepeliţei, nr. 3.

Arată în ce împrejurări ţi-a dat această informaţie?

Grigore Teodor îmi este prieten din anul 1946, de la Astra Română unde lucram în aceeaşi secţie. După plecarea mea din Petrol în 1948 am rămas prieteni şi ne vizitam reciproc.

Cu ocazia acestor vizite discutam diferite chestiuni şi în special despre chestiile de serviciu unde lucrasem împreună, cu ocazia discuţiilor îl trăgeam de limbă dacă ştie ceva în legătură cu exportul de petrol în Israel.

În vara anului 1950, de faţă fiind şi soţiile noastre acasă la unul din noi Gregor Teodor m-a informat că se proiectează un export de petrol în Orientul Apropiat.

(ss) Fermo Menachem

Proces-verbal de interogatoriu

4 septembrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 13,30 şi s-a terminat la ora 14,45

D-ta cunoşti o persoană cu numele de Moritz Weiss Moshe?

Da, cunosc pe Moritz Weiss, fost funcţionar la Legaţia Statului Israel.

Arată când şi prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Din vedere pe Moritz Weiss îl cunosc din anul 1948, de la Hehaluţ, iar personal din anul 1950, când acesta a fost angajat ca funcţionar al Legaţiei Statului Israel.

Arată relaţiile ce au existat între d-ta şi Moritz Weiss?

Între mine şi Moritz Weiss au existat relaţii de prietenie. În afară de acesta cu Moritz Weiss am avut legături cu ocazia tentativei de fugă din ţară de la Brăila.

Astfel, la jumătatea lunii iulie 1951, m-am înţeles cu Moritz Weiss, ca la reîntoarcerea mea de la Timişoara, să ne vedem la întretăierea străzii Anton Pan cu Mircea Vodă, pentru a-mi da instrucţiuni în legătură cu tentativa de fugă de la Brăila. La sfârşitul lunii iulie 1951, reîntorcându-mă m-am întâlnit cu el la locul stabilit, la ora şi ziua fixată, cu care ocazie, Moritz Weiss, mi-a spus ziua când trebuie să plec cu cei trei şi că acolo voi face legătura cu Avny Steinmetz, care mă va aştepta în gară la Brăila şi de la care voi primi instrucţiuni.

Cu această ocazie, Moritz Weiss mi-a dat 20.000 lei.

Arată tot ce cunoşti despre activitatea lui Moritz Weiss?

Moritz Weiss a fost membru în conducerea organizaţiei sioniste „Hanoar Haţioni" fiind totodată şi reprezentantul acestei organizaţii la Hehaluţ. În această calitate a activat

https://biblioteca-digitala.ro

până la autodizolvarea organizației sioniste. De atunci și până în anul 1950, când a intrat la Legație, nu mai știu nimic despre el. La Legație știu că a lucrat la Secția Vizelor.

Știu că Moritz Weiss ridica de la Legația bani pentru ajutorarea foștilor conducători sioniști ai organizației „Hanoar Haționi".

Cu ocazia tentativei de fugă din țară a unui grup de fruntași sioniști, organizată în vara anului 1951, de către Legația Statului Israel, Moritz Weiss din însărcinarea lui Zwy Loker – însărcinat cu afaceri a Statului Israel în R.P.R. mi-a transmis instrucțiunile cu privire la această tentativă de fugă din țară, cu ajutorul unui vas austriac de la Brăila.

Arată relațiile pe care Moritz Weiss le-a avut.

În cadrul activității de la Legație avea relații cu toți diplomații și funcționarii care lucrau acolo, iar în afara legației avea relații cu Avny Steinmetz și Sohilo Wohl.

În afară de cele declarate mai sus, arată ce mai cunoști în legătură cu Moritz Weiss?

Nu cunosc nimic altceva în afară de cele declarate.

(ss) Fleischer Ezra

Proces-verbal de interogatoriu

6 septembrie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 12,15 și s-a terminat la ora 13,40

D-ta cunoști o persoană cu numele de Zoltan Hirsch?

Da, cunoscut pe Zoltan Hirsch, soțul nelegitim al lui Reghina Nusen.

Arată când și prin ce împrejurări l-ai cunoscut?

Pe Zoltan Hirsch l-am cunoscut la 1 august 1951, la Lacul Sărat, în parc, fiindu-mi prezentat de Reghina Nusen, cu care întâmplător m-am întâlnit după eșuarea tentativei de fugă din țară de la Brăila.

Arată relațiile ce au existat între d-ta și Zoltan Hirsch?

Între mine și Zoltan Hirsch n-au existat relații, deoarece pentru prima și ultima dată l-am văzut la lacul Sărat – Brăila .

Arată tot ce cunoști despre activitatea lui Zoltan Hirsch.

Știu că Zoltan Hirsch a fost un membru marcant în conducerea organizației sioniste „Mișmar".

Știu de asemenea că Zoltan Hirsch a participat împreună cu soția sa nelegitimă Reghina Nusen la tentativa de fugă a unui grup de fruntași sioniști, de la Brăila, organizată de Legația Statului Israel în vara anului 1951.

De participarea lui la această tentativă am aflat abia la Brăila, când după ce m-am despărțit de Avny Steinmetz, însărcinatul Legației în această chestiune, care mi-a comunicat că tentativa de fugă din țară cu ajutorul unui vas austriac a eșuat, m-am întâlnit

https://biblioteca-digitala.ro

întâmplător cu ei la Lacul Sărat – în parc – unde mă dusesem să stau câteva ore şi cu care ocazie, am discutat pe marginea eşuării tentativei de fugă prin Brăila.

Cu această ocazie eu le-am spus că fuga noastră din ţară nu a fost bine organizată de Legaţie şi că Avny a fost lipsit de iniţiativă, deoarece nu s-a străduit să găsească o posibilitate de urcare pe vas.

De asemenea le-am spus că sunt pentru a şasea oară cu bagajele făcute pentru a pleca din ţară şi nu reuşesc.

Întrucât ei se simţeau urmăriţi, mi-au cerut 60.000 lei împrumut, pentru a avea de cheltuieli, spunându-mi că vor mai rămâne la Lacul Sărat, pentru a lăsa impresia că au venit la băi.

Eu le-am spus că voi veni la Bucureşti de unde plec la Timişoara pentru a-mi petrece restul concediului.

În afară de cele arătate mai sus, ce mai cunoşti în legătură cu Zoltan Hirsch?

Ştiu că cu câteva săptămâni înainte de arestarea mea, Zoltan Hirsch a fost la Legaţie unde s-a întreţinut cu Niv, însărcinat de afaceri al Statului Israel din R.P.R. chemat fiind de acesta.

(ss) Fleischer Ezra

Proces-verbal de interogatoriu

23 septembrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20,30 şi s-a terminat la ora 23,30

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Kuhn Ştefan?

Pe Kuhn Ştefan l-am cunoscut în anul 1947 când eram în organizaţia sionistă „Ichud" din Oradea, cu ocazia venirii sale la Oradea, unde ţinea conferinţe din partea Centralei sioniste Transilvănene, împreună cu Maler Mauriciu.

Cum au evoluat relaţiile dintre d-ta şi el de la acea dată şi până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

Până la sfârşitul anului 1947 când eram încă în org. sionistă „Ichud" din Oradea, am avut relaţii cu Kuhn Ştefan, numai atunci când venea să conferenţieze la Oradea. Iar în anul 1948 când am venit ca secretar la Executiva Sionistă Transilvană, relaţiile noastre au devenit mai strânse.

În ce au constat aceste relaţii?

Relaţiile noastre constau în aceia că el în calitate de avocat al Executivei Sioniste, venea de circa 2-3 ori pe săptămână la Biroul Executivei şi în afară de aceasta îl mai întâlneam odată pe săptămână, când eu mergeam la organizaţia „Ichud". La început vorbeam numai chestiuni de lucruri curente din cadrul organizaţiei. Mai târziu însă am început să discutăm şi chestiuni particulare, cât şi despre probleme sioniste de actualitate.

După autodizolvare ai continuat să ai relaţii cu el şi cum?

https://biblioteca-digitala.ro

Da am continuat a menţine relaţii cu el. La început ne întâlneam numai întâmplător pe stradă, iar mai târziu ne-am vizitat reciproc.

Ce discuţii aţi făcut cu ocazia acestor întâlniri?

În afară de chestiunile familiare ce le discutam, Kuhn îmi povestea şi despre cunoscuţii plecaţi în Israel.

La una din vizitele făcute de Kuhn Ştefan la mine, la începutul verii anului 1949, unde era prezent şi Fischer Pavel s-a discutat despre posibilitatea unei eventuale trecerii ilegale de frontieră.

Unde şi când te-ai întâlnit cu Kuhn Ştefan ultima dată?

M-am întâlnit la locuinţa sa în toamna anului 1951, când l-am vizitat împreună cu soţia mea. La casa lui Kuhn am găsit şi pe Weiss Ludovic, care discuta cu Kuhn Ştefan într-o odaie separată, iar după.scurt timp a plecat, ce au discutat nu am auzit.

Arată d-ta ce ştii despre activitatea desfăşurată de acesta după autodizolvare?

Ştiu de la Kuhn Ştefan că a luat parte la o şedinţă la locuinţa lui Fischer Pavel, unde au mai fost prezenţi Weiss Lulu, Haber Ladislau, Hirsch Iosif, şi gazda.

La această şedinţă Hirsch Iosif l-a tras la răspundere pe Weiss şi i-a cerut decontarea unei sume de bani ce primise de la Legaţia Israeliană. La care Weiss a răspuns că nu este dispus de a da lămuriri sau decontări de bani oamenilor prezenţi.

Ştiu de asemeni că Kuhn Ştefan primea ajutoare băneşti de la Legaţia Israeliană.

Mai ai ceva de adăugat la răspunsurile date în prezentul proces-verbal?

Nu mai am nimic de adăogat la răspunsurile date.

(ss) Fried Leon

Proces-verbal de interogatoriu

20 octombrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9,45 şi s-a terminat la ora 12,30

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Haber Ladislau?

Da am cunoscut.

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Haber Ladislau?

Pe Haber Ladislau l-am cunoscut în vara anului 1948, cu ocazia unei şedinţe ţinute la Arad, unde au luat parte delegaţi din toate grupările sioniste din Ardeal.

Ce funcţie avea Haber Ladislau în gruparea sionistă din Arad?

Haber Ladislau era preşedinte al grupării sioniste locale Arad şi totodată era în conducerea „Ichud"-ului.

Ce activitate a desfăşurat Haber Ladislau, până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

https://biblioteca-digitala.ro

El fiind în conducerea „Ichud"-ului venea din când în când la Timişoara şi lua legătură cu Maler Mauriciu, Hirsch Iosif, Israel Elemer, Kuhn Ştefan şi alţii. Toţi aceştia fiind în conducerea organizaţiei sioniste „Ichud" din Ardeal.

Ştiu că era în relaţii strânse cu Hupert Filip, preşedintele Executivei Sioniste din Transilvania, vizitându-se şi la domiciliu; la una din aceste vizite am fost împreună cu el la Hupert.

Această vizită a fost pe la sfârşitul anului 1948 sau începutul lui 1949, înainte cu câteva zile de a pleca Hupert, clandestin din ţară.

Haber Ladislau, ştia de plecarea ilegală din ţară a lui Hupert Filip, deoarece s-a discutat această chestiune chiar în ziua aceia când am fost împreună cu el la Hupert Filip.

Ce ştii despre activitatea pe care a desfăşurat-o Haber Ladislau, după autodizolvarea organizaţiilor sioniste?

Ştiu de la Kuhn Ştefan că în vara anului 1949, Haber Ladislau a participat la o întâlnire la locuinţa lui Fischer Pavel, unde au fost prezenţi în afară de Kuhn Ştefan, Fischer Pavel şi următorii: Weiss Ludovic, Hirsch Iosif şi Fenerstein Otto.

La această şedinţă s-a pus în discuţie fondurile primite de la legaţia Israeliană, pe care le manipula Weiss Ludovic.

Mai ai ceva de declarat în legătură cu Haber Ladislau?

Nu mai am nimic de declarat.

(ss) Fried Leon

Proces-verbal de interogatoriu

6 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 13,35 şi s-a terminat la ora 1

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Beer Benjamin?

Da, am cunoscut.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Beer Benjamin?

L-am cunoscut pe Beer Benjamin în vara anului 1947 la Sinaia când m-a rugat să-l duc cu maşina până la Oraşul Stalin, însoţit fiind de un cunoscut al meu Zigu Brotman. L-am dus cu maşina până la Predeal, acolo mergând eu.

Unde l-ai reîntâlnit pe Beer Benjamin după această dată?

L-am întâlnit la sediul grupării sioniste Mişmar din Bucureşti.

Ce funcţiuni avea Beer Benjamin în gruparea sionistă Mişmar?

Beer Benjamin, era membru în Comitetul Central al grupării Mişmar din România.

Ce legături ai avut cu Beer Benjamin până la autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Am avut legături pe linia activităţii grupării Mişmar şi prieteneşti.

Ce instructori palestinieni a cunoscut Beer Benjamin şi ce legături a avut cu ei?

https://biblioteca-digitala.ro

Beer Benjamin a cunoscut pe instructorii palestinieni Adam, Leon şi Ricu Lupescu, Eliezer şi Dudi, cu ei a avut legături pe linia grupării Mişmar şi de prietenie, vizitând amândoi pe instructorii Adam şi Leon, cu ocazia filmării unui film pentru copii de desene animate.

După autodizolvarea org. sioniste, unde ai întâlnit pe Beer Benjamin şi ce discuţii ai avut cu el?

L-am întâlnit pe Beer Benjamin după autodizolvarea organizaţiei sioniste la mine acasă, la el acasă, pe stradă şi la serviciu. Cu el am discutat chestiuni personale şi despre: problema recondiţionării pilelor uzate, întrucât cooperativa Aurora, înfiinţase o secţie de recondiţionat – pile uzate pe cale chimică, ca o invenţie faţă de vechiul sistem, care era pe cale mecanică, în acţiunea de recuperare a discurilor.

- despre greutăţile de aprovizionare cu şuruburi necesare montajului ce executăm la fabrica de ciment Bucureşti,
- despre lipsa de saci de hârtie, lucru ce face ca cimentul să se încarce vărsat, fiind solicitată şi cooperativa noastră de a face unele transporturi pentru ciment;
- despre greutatea de a procura rulmenţi;
- despre dislocările de populaţie şi anume, elementele în care nu se poate avea încredere, de la graniţe cu Iugoslavia şi trimiterea lor în Bărăgan;
- despre lipsa de unele alimente de pe piaţă ca: carne şi unt, rugându-l că dacă găseşte să cumpere şi pentru mine;
- când s-a pus în discuţie posibilitatea de plecare clandestină a lui Zoltan Hirsch, i-am spus că este grea această soluţie, întrucât singura ţară mai mică este Iugoslavia şi acolo paza este foarte severă;
- despre lipsa de compresoare de umflat cauciucuri întrucât şi eu am avut vreo câteva, pe care le-am depus la Magazinul de Stat Consignaţia şi s-au vândut imediat ce le-am depus;
- despre recensământul maşinilor, lucru ce-l ştiu de la un prieten, care a mers şi a recenzat maşina;
- despre eliminarea din cooperativă a foştilor ofiţeri, pentru că sunt elemente de neîncredere şi nu sunt nici meseriaşi;
- despre punerea membrilor ai partidelor fasciste şi reacţionare în imposibilitate de a mai activa, prin supravegheri şi arestări;
- Beer Benjamin, mi-a vorbit de plecarea lui Zoltan Hirsch din ţară în mod clandestin organizată de Legaţia Statului Israel;
- lui Beer Benjamin i-am dat un pachet de bijuterii al sorei mele, spunându-i să-l dea lui Eliezer Halevy, întrucât a vorbit cu el cumnatul meu, pe care l-a dat;
- lui Beer i-am adus de la Legaţie suma de 20.000 lei, bani luaţi de la Eliezer Halevy, rugat fiind de Beer Benjamin, care mi-a spus că-i trebuie pentru impozite şi pentru a scoate actul de la Fisc, el fiind plecat în concediu.

Ce ştii despre legăturile lui Beer Benjamin cu Legaţia Statului Israel?

Ştiu că vizita Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Pe cine vizita la Legaţia Statului Israel?

Vizita pe Eliezer Halevy, Dov Zwy Loker odată, primul fost însărcinat de afaceri, iar al doilea tot însărcinat de afaceri.

Pentru ce vizita Beer pe diplomaţii pe care i-ai arătat mai sus?

https://biblioteca-digitala.ro

Îi vizita pentru obţinere de certificate de emigrare, pentru programare şi pe Loker în legătură cu tratativele pentru sionişti arestaţi.

Ce mai ai de declarat în legătură cu Beer Benjamin?

Nu mai am nimic de declarat.

(ss) Gabay Armand

Proces-verbal de interogatoriu

15 noiembrie 1952

Oraşul Arad
Interogatoriul a început la ora... şi s-a terminat la ora...

La ce persoane aţi mai distribuit bani?

Am dat bani din vânzarea unor eprubete numitei Buchbinder Iliana, pe care nu am mai văzut-o de vreo trei ani. Am dat bani lui Kulinier Alexandru, care nu ştiu unde locuieşte. Am mai dat bani lui Weiss Tiberiu, muncitor la „Sovrom-construcţii" Arad. Alte persoane nu cunosc care au mai primit bani.

(ss) Gardoş Ludovic

Proces-verbal de interogatoriu

17 noiembrie 1952

Oraşul Arad

Sub ce forme se făcea aceste distribuiri de bani şi dacă comitetul democrat evreiesc Arad cunoştea acest lucru?

Această distribuire de bani se făcea în mod ilegal, fără a cunoaşte ceva „Comitetul Democrat evreiesc". Eu personal am fost membru în C.D.E. aproape un an după dizolvarea organizaţiei sioniste, după care am fost exclus din C.D.E. ca fost membru sionist în Ichud.

(ss) Gardoş Ludovic

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

17 noiembrie 1952

Oraşul Arad

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Wolhberg Iosif?

Îl cunosc pe Wolhberg Iosif din anul 1944-45, din organizaţia „Clal Sionist" din Arad, este funcţionar la Flamura Roşie, de când îl cunosc eu este căsătorit şi are doi copii, avere nu posedă nimic, a fost membru al organizaţiei „Clal Sioniste" până la autodizolvare, în 1948. El avea legătură cu organizaţia noastră „Ichud" prin participarea la club, festivaluri, ceaiuri, serate etc. Nu ştiu precis dacă acesta îi făcea vizite lui Haber Ladislau, însă ştiu că erau prieteni buni de când erau în organizaţie. Acesta nu a primit de la mine nici o sumă de bani. El este un om simplu şi foarte fricos.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Schwartz Ludovic.

Îl cunosc pe Schwartz Ludovic din 1945-46, din organizaţia noastră Ichud din Arad, acum este funcţionar la Artex, iar înainte a avut o fabrică de nasturi, este căsătorit şi are doi copii, ca avere are o casă stil vilă, care cred că a fost naţionalizată, a fost membru al organizaţiei „Ichud" şi a avut funcţia de şef de secţie „Meseriaşi evrei", se cunoaşte cu Haber, pentru că au lucrat împreună la organizaţie. Acesta nu a primit de la mine nici o sumă de bani.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Giurguţiu Iuliu.

Nu cunosc pe Giurguţiu Iuliu şi nici nu am auzit de acest nume niciodată.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Weissberger Magda.

O cunosc pe Weissberger Magda din 1944-1955. Este de profesie ţesătoare, şi are acasă un atelier propriu de ţesătorie, unde lucrează cu soţul ei, ea posedă ca avere numai atelierul, a fost membră cu funcţia de preşedintă a organizaţiei feminine cu numele de Wizo din Arad până la autodizolvare, în anul 1948, se cunoaşte bine cu Haber şi este posibil că-şi făceau vizite. Ea nu a primit de la mine nici o sumă de bani.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Bornstein Lyly?

Cu Bornstein Lili suntem rude mai depărtate ea nu are ocupaţie, dar soţul ei este funcţionar la Trustul I.P.E.I.L. înainte a posedat un depozit de lemne, ca avere nu posedă nimic; are o fiică, a fost funcţionară şi membră a organizaţiei feminine „Wizo" din Arad până la autodizolvare în 1948, se cunoaşte bune cu Haber Ladislau. Ea nu a primit nici o sumă de bani de la mine.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Reiss Friderich.?

Îl cunosc pe Reiss Friderich din anul 1942-43. Este de profesie şef contabil la un S.M.T. Nu cunosc precis dacă el a avut un depozit de medicamente s-au a fost funcţionar la acest depozit, ca avere a posedat o mare pădure de Nadaş, dar a fost expropriat, este căsătorit fără copii, a fost membru al organizaţiei sioniste, se cunoaşte bine cu Haber Ladislau, acesta lua parte la partidele de rummy din locuinţa lui Haber Ladislau, şi îi făcea şi vizite, aceasta o cunosc deoarece când eu mergeam la Haber venea şi el acolo. El nu a primit banii de la mine dar în schimb a dat atunci când i s-a cerut.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Schönfeld Nicolae.

https://biblioteca-digitala.ro

Îl cunosc pe dr. Schönfeld Nicolae de când a venit în Arad, în anul 1932, este de profesie dr. jurist, nu posedă nici un fel de avere, nu este căsătorit, a luat parte la activităţile artistice ale organizaţiei sioniste, locuieşte pe str. Petöfi nr. 12 Arad, îl cunoaşte pe Haber Ladislau şi a făcut vizite dese acestora. El nu a primit bani de la mine, însă a ajutat foarte mult comunitatea evreiască în bani.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Buchbinder Iliana?

Cunosc pe Buchbinder Iliana, din 1946-47 de la organizaţia sionistă „Ichud" ea este croitoreasă la Artex, nu posedă nici un fel de avere, este o femeie săracă, părinţii săi au emigrat în Palestina în februarie 1952, a fost membră a organizaţiei sioniste şi a avut funcţia de casieră la „Ichud" deoarece era o fată săracă şi nu avea nici un sprijin de la nimeni. Îl cunoaşte bine pe Haber care a ajutat-o.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Engelstein – soţia.

Nu cunosc familia Engelstein şi nici nu am avut în organizaţia sionistă pe nimeni nici femeie nici bărbat cu acest nume, de asemeni nici nu am ajutat eu pe nimeni cu acest nume.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Kuliner Alexandru.

Îl cunosc din anul 1946 din organizaţia sionistă „Ichud" din Arad, este funcţionar de profesie, de când îl cunosc a fost numai funcţionar, unde nu ştiu, este căsătorit şi are un copil de vreo 5 ani, nu posedă avere şi nici nu a posedat, ştiu că în Pecica a fost înainte o familie bogată cu numele de Kuliner, însă nu ştiu dacă el provine din acea familie. El a fost secretar al organizaţiei Naţiunea evreiască, în cadrul organizaţiei sioniste, cunoaşte pe Haber Ladislau, însă nu prea ţinea legătură cu el, a fost ajutat de mai multe ori cu bani.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Steinmetz Mayer.

Nu cunosc pe nimeni cu numele de Steinmetz Mayer şi nici nu am ajutat pe nimic cu bani cu numele acesta este posibil ca acesta să fi fost ajutat direct de Haber Ladislau, însă eu nu ştiu nimic despre el.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Weiss Tiberiu.

Îl cunosc din 1945-46 din organizaţia sionistă „Ichud" este de profesie electrician, este căsătorit cu doi copii mici, lucrează la Sovrom-construcţii Arad, ca electrician, nu posedă avere, este un om foarte sărac, a fost membru al organizaţiei „Ichud" cunoaşte pe Haber Ladislau, a fost ajutat întotdeauna când veneau bani cu câte 2-3000 lei.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Grün Ludovic.

În cunosc pe Grün Ludovic de când eram copii, era de profesie croitor şi lucrează la croitoria bărbătească Artex, nu posedă avere, este o familie foarte săracă, este necăsătorit, în etate de 25-26 ani, a fost membru al organizaţiei sioniste Ichud, cunoaşte bine pe Haber Ladislau, a fost ajutat în special în ultimul timp cu 2000-3000 lei şi odată cu 8000 lei pentru a cumpăra nişte medicamente pentru mama sa.

(ss) Gardoş Ludovic

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

10 septemvrie 1952

Oraşul Timişoara
Interogatoriul a început la ora 12 şi 30 minute şi s-a terminat la ora 14,00

Ai cunoscut o persoană cu numele de Löwenstein Teodor.

Da este cumnatul meu.

În ce raporturi ai fost cu Löwenstein Teodor?

Am fost în raporturi familiale, el locuind la Bucureşti ne vedeam rar, atunci când mă duceam eu la Bucureşti în interesul fabricii Progresul unde lucram, şi ţineam contactul prin corespondenţă şi câteodată îi trimiteam scrisori şi prin diferiţi prieteni.

Ce şti d-ta despre Löwenstein Teodor?

Ştiu că este un vechi conducător sionist şi că a fost arestat în cursul lunii iulie 1950, până la aceasta dată a fost şi bibliotecarul Legaţiei Israelului.

Prin cine anume ai trimis corespondenţă lui Löwenstein?

Am trimis corespondenţă prin dr. Haas Erich medicul Legaţiei în Timişoara.

Ce cuprins au avut scrisorile trimise prin dr. Haas Erich?

Am cerut lui Löwenstein să intervină pentru programarea de către Legaţie a unor cunoscuţi care vroiau să plece în Israel, numele lor le-am uitat;

Câte scrisori ai trimis prin dr. Haas Erich.

Am trimis două trei scrisori şi toate se refereau la intervenţii pentru plecări în Palestina.

Pe dr. Haas Erich de unde îl cunoşti când şi prin cine l-ai cunoscut?

Pe dr. Haas îl cunosc încă din anii 1940-1941 în Timişoara. A stat la mine când a venit în calitate de medic pentru a consulta un evreu ce se afla domiciliat la mine acasă.

În ce raporturi ai fost cu dr. Haas?

N-am avut nici un fel de raporturi.

Atunci cum ai ajuns să-i ceri să-ţi transmită corespondenţa către Löwenstein?

Ştiam ca el pleacă în mod regulat din Timişoara la Legaţia Israel pentru programarea treburilor sale cu Legaţia. Acest lucru l-am aflat de la el spunându-mi că se ocupă şi cu aranjarea programărilor condiţiilor ce aveau paşaport pentru emigrare.

Ce discuţii ai avut cu el cu ocazia trimiterii scrisorilor lui Löwenstein?

Nu mai ţin minte.

Dr. Haas te-a rugat să-i faci vreun serviciu?

În mai 1950, dr. Haas mi-a dat un plic sigilat şi lipit cu buline rotunde, care şi ele au fost sigilate şi m-a rugat să predau acel plic serviciului medical de la Legaţie.

Cu ce ocazie te-a rugat să-i faci acest serviciu?

Cu prilejul primirii paşaportului meu de plecare m-am prezentat la el pentru vizita medicului, injecţie şi vaccin atunci ne-a dat plicul.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce conţinea plicul?

Nu ştiu ce-a conţinut plicul.

Mai ai ceva de adăugat cu privire la dr. Haas?

Numai am nimic de adăugat în afară de faptul că cu ocazia predării plicului mi-a atras atenţia în mod serios să am grijă să nu pierd plicul.

(ss) Goldstein Dezideriu

Proces-verbal de interogatoriu

1 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 22,15 s-a terminat la 24,20

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Moritz Weiss (Moshe)?

Da am cunoscut pe Moritz Weiss fost membru în conducerea Centrală a organizaţiei sioniste „Hanoar Haţioni".

Când şi prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Pe Moritz Weiss l-am cunoscut la începutul anului 1940, la Bucureşti, la sediul organizaţiei „Haoved Haţioni" din str. Lucaci. Cu ocazia unui instructaj făcut activiştilor organizaţiei „Hanoar Haţioni".

Arată activitatea desfăşurată de acesta?

În perioada 1945-1947 Moritz Weiss a activat în conducerea centrală a organizaţiei „Hanoar Haţioni", unde a îndeplinit funcţia de responsabil financiar şi s-a ocupat cu resortul colectivelor de muncă. Începând din anul 1947 până în decemvrie 1948, când organizaţia sionistă s-a autodizolvat a mai activat şi la „Hehaluţ" forul central al organizaţiei sioniste de tineret.

După autodizolvare, la începutul anului 1951, am aflat de la Rubin Wertman că Moritz Weiss era funcţionar la Legaţia Statului Israel.

De asemeni ştiu că Moritz Weiss s-a ocupat de organizarea tentativei de fugă de la Brăila din vara 1951 a unui grup de sionişti.

Ce relaţii au existat între d-ta şi Moritz Weiss?

Cu Moritz Weiss am avut relaţii de prietenie.

În afară de aceasta am avut relaţii cu el cu ocazia tentativei de fugă de la Brăila din vara anului 1951 – participând alături de el la organizarea acestei tentative.

Astfel am fost chemat de el în martie 1951, la Bucureşti, cu care ocazie mi-a făcut cunoscut că va veni la mine un fost marinar austriac – care va spune o parolă – după care eu îl voi anunţa pe el la Bucureşti. După aceea ori de câte ori venea marinarul la mine – cu care ocazie îmi comunica numărul persoanelor ce se puteau lua pe şlep – eu veneam la Bucureşti pentru a face cunoscut toate acestea lui Moritz Weiss

https://biblioteca-digitala.ro

La sfârşitul lunii iulie 1951, trimis de Moritz Weiss a venit la mine, Steinmetz Smaia comunicându-mi că va sosi în Brăila marinarul austriac şi că în acest scop eu urmează să-i fac legătura cu el stabilind totodată şi unde anume;

Într-adevăr, în ziua de 1 august 1951, a venit la mine marinarul austriac pe care l-am trimis să se întâlnească cu Steinmetz Smaia – în grădina publică „Filimon Sârbu".

De asemeni în cursul anului 1951 eu i-am dat cu ocazia întâlnirilor ce le-am avut cu Moritz Weiss informaţii cu privire la paza portului Brăila, accesul persoanelor în port navigaţia vaselor pe Dunăre şi unde sunt ancorate şi despre accesul marinarilor străini în oraş.

Începând din anul 1949 până în toamna anului 1951 am primit diverse sume de bani de la el – drept ajutor.

În afară de cele declarate ce mai cunoşti despre Moritz Weiss?

Despre Moritz Weiss nu mai cunosc nimic.

(ss) Grumberg Samy

Proces-verbal de interogatoriu

2 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 13 şi 30 min.

Dumneata cunoşti o persoană cu numele de Beer Benjamin?

Da cunosc.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Beer Benjamin?

Pe Beer Benjamin l-am cunoscut personal la începutul anului 1948 cu ocazia unei serate dansante a Societăţii Bucovinenilor, fiindu-mi prezentat de un prieten comun, Gondelsiac, fost consilier la Comunitatea Evreilor din Bucureşti.

Când te-ai mai văzut cu Beer Benjamin?

Nu m-am mai văzut cu Beer Benjamin până în anul 1950, când eu am mers la Assa Schorr la Legaţie pentru a primi ajutor. Cu această ocazie l-am văzut şi pe Beer cu încă un prieten, cred că era Druckman, mergând sus la Halevy. Ne-am salutat, însă de discutat n-am discutat nimic.

Când ai început să ai legături mai strânse cu Beer Benjamin?

Cam prin luna august 1950, m-am întâlnit cu Beer Benjamin la un meci de fotbal ocazional. Cu această ocazie el m-a întrebat dacă am auzit ceva în legătură cu arestaţi sionişti, la care i-am răspuns că nu am auzit nimic. Eu l-am întrebat dacă sunt printre arestaţi şi din partea Mişmarului, la care a răspuns afirmativ.

După această dată am început să ne întâlnim mai des la meciurile de fotbal care au avut loc în Bucureşti.

Ce aţi discutat cu ocazia întâlnirilor la meciurile de fotbal?

https://biblioteca-digitala.ro

De câte ori ne întâlneam, pe prim plan era pusă în discuţie problema sioniştilor arestaţi, dacă se mai aude ceva de ei sau nu. Cu ocazia unei întâlniri el m-a întrebat dacă sunt încadrat sau nu, la care eu i-am răspuns că nu sunt încadrat şi trăiesc foarte greu. Atunci el mi-a spus că să mă încadrez în câmpul muncii şi totodată mi-a arătat că a primit negativ definitiv, la care i-am răspuns că nu am primit eu aşa ceva şi sper să primesc paşaportul.

Cu ocazia altei întâlniri pe care am avut-o cu Beer Benjamin tot la un meci de fotbal, eu i-am arătat nişte articole din ziarul „Renaşterea" care le-am primit de la Zaharia Vinter, în care arată că toţi cei ce vor voi să plece în Statul Israel până la urmă vor pleca. Atunci el mi-a cerut aceste articole pentru a le arăta soţiei sale care era necăjită că nu va mai pleca în Statul Israel. Tot atunci mi-am dat o întâlnire cu el la un pahar de bere.

Ce aţi discutat cu acea ocazie?

El mi-a povestit că a fost la Ghertler care i-a povestit că s-a văzut cu mine la un pahar de vin şi i-a spus că Sâmbătă de dimineaţă dacă vrea să vină să bea un pahar de vin împreună cu mine şi Ghertler.

Cu această ocazie el mi-a povestit că familiile câtorva arestaţi sunt într-o situaţie foarte critică, la care i-am răspuns că şi eu sunt în aceiaşi situaţie cu toate că nu sunt arestat. Eu l-am întrebat dacă i-a spus lui Halevy această situaţie pentru a putea primi ajutoare la care el mi-a spus că Halevy este plecat în Israel.

Cu aceasta a rămas stabilit ca să ne întâlnim sâmbătă cu Ghertler la un pahar de vin.

Arată dumneata dacă v-aţi întâlnit în ziua fixată, cu cine v-aţi mai întâlnit cu această ocazie şi ce anume aţi discutat?

Conform înţelegerii cu Beer Benjamin am venit sâmbătă pe la orele 11 la restaurantul fixat lângă Compescaria Calea Victoriei, unde l-am găsit pe ing. Osterer cu încă un domn pe care nu l-am cunoscut sau chiar dacă l-am cunoscut nu mi-l aduc aminte. Atunci eu l-am întrebat dacă nu la văzut pe Ghertler, la care el mi-a spus că Ghertler vine aici mai des că-i place vinul. Atunci m-am aşezat la ei la masă şi l-am aşteptat pe Ghertler şi pe Bubi. Între timp a venit Bubi Beer care s-a aşezat lângă noi aşteptând pe Ghertler care până la urmă nu a venit. Văzând că nu vine mi-am dat întâlnire cu Beer Benjamin peste câteva zile la un restaurant care l-am fixat în Bd. Brătianu.

Între timp eu m-am întâlnit cu Smarac şi m-am plâns lui că nu am din ce trăi. El mi-a spus ca să aştept că se intervine pentru ajutorarea familiilor celor arestaţi şi pentru o parte a foştilor funcţionari care nu au din ce trăi. Peste câteva zile, cam prin luna August 1950, m-am întâlnit din nou cu Smarac şi mi-a spus că s-a intervenit pe lângă Legaţie pentru ajutoare şi ar fi bine să mai meargă cineva de la Ichud, şi că ar fi bine să merg eu pentru că vorbesc bine nemţeşte.

Cam pe la 15 august 1950, m-am dus la Überall şi i-am expus situaţia familiilor celor arestaţi şi a foştilor funcţionari. Überall mi-a răspuns că va vedea ce este de făcut. Peste câteva zile m-am întâlnit cu Smarac şi mi-a spus că avocatul Tully Rosenthal a primit o sumă de 500.000 lei pentru a da la familiile celor arestaţi şi foştilor funcţionari ai organizaţiei sioniste. Mai mi-a spus că Tully are paşaport de plecare şi nu poate să se ocupe cu împărţirea banilor şi că l-a rugat pe el să se ocupe cu această situaţie. El însă fiind ocupat m-a rugat să fac eu acest lucru pentru că nu am nici un serviciu.

Astfel că m-am dus eu la avocatul Tully unde l-am cunoscut pentru prima dată şi fiind recomandat de Smarac mi-a dat 60.000 lei pentru Moca Antler 105.000 lei pentru Beer Benjamin, 20.000 lei pentru Org. Mizrachi, 20.000 lei pentru Jean Cohen şi 115.000

https://biblioteca-digitala.ro

lei pentru Ichud, dintre care 70.000 lei i-am împărţit eu lui, Leowenstein 20.000 lei, d-nei Ieşeanu 15.000 lei, 10.000 lei Max Elenbogen, 10.000 lei lui Druckman, iar restul de 15.000 lei mi-a rămas mie. Restul de 45.000 lei i-a împărţit Smarac. Toţi aceşti bani i-am distribuit, numai lui Beer Benjamin nu i-am dat atunci, pentru că nu venise la întâlnirea fixată la restaurantul din Bd. Brătianu. Cam prin luna septembrie 1950 a venit el la mine acasă, s-a scuzat că nu a putut veni pentru că a fost trimis în interes de serviciu. Venit în Bucureşti, mi-a spus că a fost trimis pe la Halevy şi Halevy l-a trimis la mine că eu am să-i dau o sumă de bani, pe care eu i-am dat-o cu această ocazie.

Pentru cine luase suma de lei 105.000 Beer Benjamin?

Ştiu că trebuia s-o împartă la anumiţi oameni, însă nu ştiu cui.

Ce alte legături ai mai avut cu Beer Benjamin, în afară de cele arătate mai sus?

L-am mai văzut de câteva ori la meci, cu care ocazie l-am cunoscut personal pe Zoltan Hirsch fiindu-mi prezentat de Beer Benjamin. Tot cu această ocazie Beer mai mi-a povestit că Sigi Spiegel a fost pe la el şi la rugat pe el să meargă la Halevy ca să intervină pentru ajutoare. Eu i-am spus să se ducă, lucru pe care la făcut. Cu altă ocazie, el mi-a spus că a fost la Halevy şi că Halevy e contra ajutoarelor.

Cu altă ocazie, eu i-am comunicat lui Beer Benjamin, că a fost Moca Antler şi Sigi Spiegel pe la mine şi mi-au povestit că a vorbit cu Rorlich ca el să meargă să intervină pentru ajutoare, dar cere ca noi să facem un memoriu către Überall pentru ca să fie primit Rorlich şi acest memoriu să fie iscălit de una sau două persoane din grupările sioniste. Astfel acest memoriu a fost scris de Moca şi Sigi Spiegel şi a fost iscălit de Moca Antler, Sigi Spiegel, Rabinul Frenchel, încă unul care nu-i ştiu numele lui, Bubi Beer şi cu mine.

După ce Rorlich a fost primit de Überall eu i-am povestit lui Bubi Beer că nu s-a făcut nimic, pentru că Überall este contra de a da ajutoare.

După aceasta l-am mai văzut de două sau trei ori în timpul iernii, iar la începutul anului 1951, am început să ne vedem iarăşi la meciurile de fotbal. Cu aceste ocazii mi-a povestit că a ieşit din serviciu şi a intrat într-o cooperativă ca funcţionar.

Înainte de arestarea mea cu câteva zile Bubi Beer a venit la mine şi mi-a povestit că există şanse mari de a pleca în Israel în scurt timp. El mi-a spus că se intervine pe lângă Ministerul de Finanţe, că este un anumit Matias care intervine în acest sens.

Pentru a mă convinge am mers personal la Matias şi l-am întrebat despre cele ce-mi spusese Beer. Atunci Matias mi-a spus că a fost primit de un consilier şi că acesta vrea să ştie cu cine să stea de vorbă, la care el Matias i-a spus că va vorbi cu fratele lui Itzkar.

A doua zi, întâlnindu-mă cu Beer Benjamin şi cu Druckman le-am povestit despre ce este vorba şi le-am spus că este bine să nu ne amestecăm în această chestie.

După această dată nu am mai vorbit niciodată cu Beer fiind arestat.

Ce mai ai de arătat în legătură cu Beer Benjamin?

Înainte de arestarea mea, i-am spus lui Beer Benjamin că am fost la Loker şi el mi-a spus că ar fi bine să plec în provincie pentru două – trei săptămâni. Eu i-am spus lui Beer că părerea mea este că se fac noi arestări în rândul sioniştilor. Altceva nu mai am nimic de arătat.

(ss) Gronich Oscar

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

14 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11 şi s-a terminat la ora 14 şi 30 min.

Dumneata ai cunoscut o persoană cu numele de Hirsch Zoltan?

Da, am cunoscut.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Hirsch Zoltan?

Pe Zoltan Hirsch l-am cunoscut personal în luna septembrie 1950, fiindu-mi prezentat de Beer Benjamin, un prieten comun, la un meci de fotbal. Mai auzisem de el, ca fiind conducător sionist, însă până la acea dată nu avusesem cu el nici un fel de discuţie.

Ce legături ai avut cu Hirsch Zoltan?

După ce l-am cunoscut cu acea ocazie, am început să mă întâlnesc cu el din când în când, fără însă a fi în legături strânse cu el.

Când ai început să ai legături mai strânse cu Zoltan Hirsch?

În luna decembrie 1950, m-am întâlnit cu Zoltan Hirsch în faţa poştei centrale ocazional. Cu această ocazie i-am spus lui Zoltan Hirsch că vin de la Legaţia Israel, unde am fost la Halevy pentru prima dată, pentru a obţine o reducere la biletul de vapor pentru un văr al meu Gottlieb Chaim, reducere pe care Halevy a făcut-o.

I-am spus lui Zoltan că Halevy s-a purtat foarte frumos cu mine, la care Zoltan m-a întrebat, dacă am mai discutat ceva cu Halevy, la care eu i-am răspuns că nu am mai discutat nimic.

Zoltan mi-a spus că trebuia să-i fi spus lui despre chestia aceasta, că m-ar fi ajutat el prin soţia lui Reghina Nusen care este funcţionară la Legaţia Israel.

După aceasta Zoltan mi-a spus că, dacă nu sunt încadrat şi n-am ce face, ar fi bine să ne întâlnim din când în când, să mai discutăm ce se mai întâmplă şi ce se mai aude. Astfel am început să ne întâlnim aproape în fiecare săptămână.

Unde vă întâlneaţi şi ce anume discutaţi?

Aşa cum am spus mai sus, ne întâlneam aproape în fiecare săptămână în Piaţa 28 Martie, unde ne plimbam pe jos timp de o jumătate sau trei sferturi de oră, discutând despre plecarea în Israel, care era principala preocupare a discuţiilor noastre, despre ce am mai auzit, mă întreba pe cine mai văd dintre fruntaşi sionişti, ce mai spun ei.

I-am spus lui Zoltan ştiind de la Dicman din Suceava că la Suceava au fost chemate 30 sau 40 de familii, pentru a renunţa la plecare, de către C.D.E.

I-am mai spus lui Zoltan că au venit la mine soţiile unor sionişti arestaţi, care m-au rugat să intervin la Legaţia Israel pentru a fi ajutate.

I-am mai spus de asemenea lui Zoltan, despre anchetarea a doi conducători sionişti de către Organele Securităţii, precum şi obiectul arestării lor.

Zoltan îmi spunea că a fost pe la el Stein Israel din Timişoara, cu care de asemenea discuta ce mai este pe acolo. Mai mi-a spus că în curând se va face procesul sioniştilor, deoarece fuseseră arestaţi A.L. Zissu, Leon Itzkar şi alţii. De la această dată Zoltan mi-a spus că trebuie să facem totul ce este posibil şi imposibil pentru a pleca din ţară.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe la începutul lui aprilie 1951, la o întâlnire avută cu Zoltan Hirsch, i-am spus că știu de la Osterer Friderich, că există o posibilitate de plecare clandestină prin Brăila și de asemenea i-am mai spus că eu am găsit o sursă care are legături la pașapoarte și poate să ne procure pașapoarte cu bani.

Ce a spus Zoltan Hirsch despre aceasta?

La început Zoltan Hirsch a spus că nu crede că se poate face ceva, însă după ce eu l-am asigurat că este o chestiune serioasă, dar costă mulți bani, atunci Zoltan a spus că-l interesează și pe el, dar de unde facem rost de bani.

Zoltan mi-a spus să mă duc la Ebercohn, ca acesta să se ducă la Halevy să intervină pentru bani. Eu i-am spus că nu sunt așa bine cu Ebercohn și să se ducă la el. După câteva zile m-am întâlnit cu Zoltan și mi-a spus că a fost la Ebercohn, că a vorbit cu el, dar acesta nu vrea să se ducă la Halevy.

Ce a făcut Zoltan Hirsch după aceasta?

Văzând că Ebercohn nu vrea să se ducă la Halevy și că nu este altă cale, s-a dus el la Halevy și a vorbit cu el despre această posibilitate de plecare clandestină din țară. După ce a fost la Halevy, Zoltan mi-a spus că Halevy este de acord cu aceasta, însă trebuie să ne interesăm mai bine și dacă e ceva serios, să mă duc cu el la Legație să discut această posibilitate de plecare, eu știind mai bine această problemă.

Dumneata ai fost la Halevy pentru a discuta această problemă?

Da, am fost la Halevy după câteva zile după ce fusese Zoltan. M-am dus la Legație cu ajutorul lui Zoltan și al soției sale, care au aranjat întâlnirea mea cu Halevy.

După ce am fost la Halevy m-am întâlnit cu Zoltan, căruia i-am spus că Halevy s-a declarat de acord cu sprijinirea acestei acțiuni, că pleacă din țară pentru o lună de zile, după care trebuie să se ducă cineva dintre noi la el pentru a vedea ce este de făcut.

Arată în continuare ce s-a mai făcut în această privință?

Prin luna mai 1951, Halevy revenind în țară s-a dus la el Zoltan Hirsch pentru a-i arăta că sursa de obținerea pașapoartelor cu bani este serioasă întrucât au mai plecat și alte persoane pe această cale, aranjând cu Halevy să dea bani necesari pentru obținerea pașapoartelor noastre.

Zoltan Hirsch mi-a spus că trebuie să mă mai duc și eu la Halevy, pentru ai arăta mai bine această chestiune.

La începutul lunii iulie am fost la Halevy tot cu ajutorul lui Zoltan, care a aranjat tot prin soția lui să mă văd cu Halevy.

În urma discuției avute cu Halevy, i-am spus lui Zoltan că acesta mi-a promis suma de 2.000.000 lei, costul a două pașapoarte pentru mine și Ebercohn Iosif, cu care aranjasem această posibilitate de a obține pașapoartele. De asemeni i-am mai spus lui Zoltan că eu mai discutasem cu Halevy și ceea ce știam de la Osterer că se poate pleca clandestin prin Brăila, la care Halevy îmi ceruse să-i trimit la el pe Ebercohn Iosif pentru a discuta și cu el problema obținerii pașapoartelor cât și pe Frederich Osterer, cu care să discute posibilitatea de plecare prin Brăila.

Ce mai știi în legătură cu Zoltan Hirsch?

Știu că Zoltan Hirsch a mai fost încă odată la Halevy în aceiași zi când soția lui Ebercohn ridicase de la Halevy 1.500.000 lei pentru procurarea pașapoartelor, rămânând ca restul să-i ridice Ebercohn Iosif.

https://biblioteca-digitala.ro

După aceasta prin luna Iulie 1951, Zoltan Hirsch mi-a spus că Halevy a aranjat o plecare clandestină pentru el şi încă câţiva sionişti şi crede că aceasta va fi prin Brăila pe un şlep şi va dura 2-3 săptămâni. Zoltan Hirsch m-a asigurat că această plecare este sigură fiind organizată de Legaţie şi mi-a propus, că întrucât sunt într-un pericol mare, să plec şi eu pe această cale, la care eu i-am răspuns că aştept paşaportul aşa cum aranjasem cu bani.

După circa 2 săptămâni eu am fost arestat fără a mai şti ceva în legătură cu plecarea clandestină organizată de Legaţie şi de care ştiam de la Zoltan Hirsch.

(ss) Gronich Oscar

Proces-verbal de interogatoriu

29 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 16 şi s-a terminat la ora 18, 40

Ai cunoscut o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da, cunosc pe Jean Cohen.

Când l-ai cunoscut d-ta pe Jean Cohen şi prin cine anume?

Pe Jean Cohen îl cunosc încă din anii 1932-1934, la Iaşi, printr-o rudă a sa şi cunoscut al meu, Jean Cohen locuind la aceasta pe timpul când era student.

În ce raporturi ai fost d-ta cu Jean Cohen?

Am fost în raporturi de cunoştinţe.

În timpul războiului l-am întâlnit în Bucureşti, şi am fost la dânsul acasă de vre-o două ori în vizită. După 23 august, l-am întâlnit întâmplător de vreo câteva ori pe stradă, şi odată la Academia Română, unde era funcţionar. La Jean Cohen, am fost cu scopul de a discuta chestiuni referitoare la mersul războiului şi la schimbarea părerilor noastre în privinţa desfăşurării politicei generale. De asemeni am discutat despre lagăre de concentrare, despre deportări, masacrarea evreilor luaţi la muncă peste Bug, Transnistria.

Ajutorul dat deportaţilor, prin pachete şi bani, colectate de mine şi nevasta mea.

Despre acţiunile atât de pe front cât şi din dosul frontului duse de partizani, sabotaje şi altele. Informaţii culese la Radio Moscova şi din România Liberă Ilegală.

Mai ai ceva de adăogat?

Ştiu că Jean Cohen este sionist şi că activa alături de A.L. Zissu, şi alţii, însă nu cunosc activitatea lui în amănunt.

(ss) Herter Jean

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

14 octombrie 1952

Timişoara
Interogatoriul a început la ora 12,30 şi s-a terminat la ora 13, 30

D-ta îl cunoşti pe avocatul Kuhn Ştefan din Timişoara?

Da, îl cunosc.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Kuhn Ştefan?

Îl cunosc de circa 15 ani din Timişoara, din împrejurări familiale, fiind în relaţii bune cu socrul lui anume Klein, care a decedat.

Dacă ştii în ce organizaţie a fost Kuhn Ştefan membru?

Ştiu că era membru în organizaţia sionistă Ichud.

De unde ştiţi aceasta?

Din propriile lui spuse.

Unde te-ai întâlnit cu Kuhn Ştefan, după autodizolvarea org. sioniste?

Mă întâlneam cu el la Redlinger – comerciant din Timişoara acasă, unde eu mă duceam să dau ore fiicei acestuia, ori eram invitat la cină. Iar Kuhn era prieten cu Redlinger.

Ce aţi discutat cu ocazia acestor întâlniri?

Cu ocazia acestor întâlniri, am dus diferite discuţii cu caracter familial, prietenesc. Bineînţeles s-a discutat şi despre emigrări, întrucât toţi patru doream să emigrăm, având actele înaintate în acest scop. Redlinger a şi plecat. Eu în aceste discuţii susţineam întotdeauna partea religioasă a problemei, întrucât eu sunt şi rabin.

Până când au avut loc aceste întâlniri în casa lui Redlingher?

Până la plecarea acestuia în Israel, care a avut loc la circa 3 ani prin 1949-1950.

Cine a luat parte la aceste întâlniri?

De faţă era Redlinger, Kuhn Ştefan, Winter şi eu, ori numai o parte din cei de mai sus.

Winter de asemenea era cunoscut cu Redlinger.

Ancheta îţi cere să arăţi în mod concret ce ai discutat cu Kuhn Ştefan în legătură cu problema evreiască?

Kuhn Ştefan, prezenta întotdeauna problema evreiască în sensul că structura poporului evreiesc este nesănătoasă, fiind lipsiţi de meserii practice, iar eu după cum am arătat şi mai sus, susţineam latura religioasă a problemei arătând pe lângă aceasta şi necesitatea religiei pentru evrei. În ce priveşte problema evreilor, spuneam că cei care vor, este de dorit să plece în Israel.

(ss) Herscovits Hugo

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

15 august 1952

Ai cunoscut o persoană cu numele de Beer Benjamin?

Da l-am cunoscut.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Beer Benjamin?

Pe Beer Benjamin, l-am cunoscut în cursul anului 1947, la gruparea sionistă Mişmar, unde era printre conducătorii grupării, iar eu activist într-o grupare a acelei organizaţii.

În ce raporturi ai fost cu Beer Benjamin?

Cu Beer Benjamin, am fost coleg şi prieten, până în februarie-martie 1951, când a fost transferat de la Întreprinderea nr. 1 Construcţii unde lucram împreună, de atunci l-am văzut foarte rar.

Ce ştii d-ta despre Beer Benjamin?

Ştiu că Beer Benjamin, a făcut parte din comitetul de conducere, al org. Mişmar, că a activat, până la autodizolvarea tuturor grupărilor sioniste.

După autodizolvarea grupărilor sioniste, ştiu că s-a angajat la Întreprinderea nr. 4 Construcţii, în calitate de achizitor. La întreprinderea de mai sus, am lucrat şi eu în calitate de şef al biroului de salarii al întreprinderii.

Despre Beer Benjamin, mai ştiu că vizita Legaţia Statului Israel, având legături cu Adam Rabinovici, instructorul grupării noastre, iar după plecarea acestuia, ştiu că mai mergea la Legaţie, ca să se intereseze cu privire la stadiul plecării din ţară a evreilor, şi că în această direcţie, Beer Benjamin mi-a spus că avea legături cu Halevy consilier al Legaţiei Israel.

L-am rugat pe Beer Benjamin să-ţi facă vreun serviciu?

L-am rugat în cursul anului 1950, deoarece ştiam că se mai duce pe la Legaţie să se intereseze care este situaţia foştilor activişti ai Mişmarului, şi dacă poate să facă ceva pentru plecarea lor şi în mod special pentru plecarea mea. Beer Benjamin, spunându-mi că se ocupă cu ajutorarea din partea legaţiei cu bani, a foştilor activişti din organizaţii, l-au rugat să intervină şi pentru mine a primi un ajutor, însă mi-a dat două sute de lei de la el, cu titlul de împrumut, spunându-mi că nu mai poate să mă ajute.

Ce alte discuţii ai avut cu Beer Benjamin în timpul cât aţi lucrat împreună la Întreprinderea nr. 1 Construcţii.

Am discutat chestiuni de plecare în Israel şi chestiuni de serviciu.

Ce chestiuni de serviciu aţi discutat?

Am discutat chestiuni în legătură cu salarizarea, arătându-mi locurile în schemă, din secţia unde lucra, cu privire la salarizarea lor. Cu altă ocazie i-am spus că deoarece urmează să se facă reduceri de personal şi el urmând a fi pus în cadrul disponibil, să-şi caute loc în altă parte prin transfer şi să nu aştepte să fie dat afară.

Mai ai ceva de adăugat despre Beer Benjamin?

Mai ştiu că Beer Benjamin, a fost cu mult timp înainte de 23 august în Palestina într-un kibuţ, unde s-a însurat şi că avea şi un copil şi că i-a lăsat şi a venit în România. În cadrul grupării, se vorbea despre el ca despre un om imoral.

(ss) Horovitz Saul

https://biblioteca-digitala.ro

Declarație

Despre Moți Moscovici știu următoarele:

În toamna anului 1950 a plecat în Israel prietenul meu Otto Horovitz cu familia. El a încercat să-și transfere o sumă de circa 600.000 lei acolo.

M-a întrebat și pe mine dacă nu cunosc o posibilitate de a transfera acești bani.

Înainte cu câteva zile de plecare mi-a spus că a reușit să facă acest transfer. Chiar în gară, înainte de plecarea trenului, mi-a spus în mare secret, că acest transfer i-a fost făcut de către Moți Moscovici de la Legația Israelului.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau, susțin și semnez.

(ss) Dan Ieșeanu

Declarație

5 aprilie 1951

Despre Jean Cohen știu următoarele:

În vara anului 1950, înainte cu câteva zile de arestarea grupului de sioniști, Jean Cohen cu soția și copii se aflau într-o excursie în munți la o cabană de lângă Poiana Țapului.

Bărbatul servitoarei lor, a plecat să-i anunțe că sunt căutați de organele de securitate. Jean Cohen a rămas la cabană, iar soția lui a coborât cu copii la Poiana Țapului sau Zamora, unde a rămas până toamna târziu.

În acest timp, ea a avut contact cu soțul ei. Ulterior, în iarnă a mai plecat de câteva ori acolo.

Toate acestea i-au fost povestite de nevasta lui Cohen surorii mele. Nevasta lui Cohen, spunea că el se mută din cabană în cabană, nemairămânând decât câteva zile la un loc.

(ss) Dan Ieșeanu

Proces-verbal de interogatoriu

24 iunie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 10 și 15 min. s-a terminat la ora 15

În declarațiile anterioare ai arătat o parte din ceea ce știai despre Jean Cohen. În continuare să declari tot ce știi despre el.

https://biblioteca-digitala.ro

Pe Jean Cohen l-am cunoscut după anul 1944 la organizaţia sionistă şi ştiu că după reorganizarea mişcării sioniste din ţară, care s-a făcut după eliberare, el era unul dintre conducătorii grupării sioniştilor democraţi, şi în această calitate a participat la întreaga viaţă a organizaţiilor sioniste până la autodizolvare, participând la unele şedinţe ale executivei sioniste. Mai ştiu că a fost membru al secţiunii din ţară a Congresului Mondial Evreiesc şi un timp a fost şi secretarul ei general. Ştiu de asemenea că Jean Cohen a fost unul dintre conducătorii principali ai partidului evreiesc de sub preşedinţia d-lui. A.L. Zissu. Îl întâlneam regulat la şedinţele Federaţiei evreilor de comunităţi unde el reprezenta partidul evreiesc.

Arată activitatea politică în organizaţia sionistă depusă de Jean Cohen în timpul autodizolvării, precum şi după aceia până la arestarea dumitale?

În timpul autodizolvării organizaţiilor sioniste, ştiu că Jean Cohen participa la şedinţele care se ţineau mereu la executivă şi din cele ce mi-a spus Rappaport, am aflat că Jean Cohen era împotriva autodizolvării, însă nu reţin argumentările lui în această privinţă. Precizez că Rappaport era secretarul general al executivei sioniste din Bucureşti. După autodizolvare, l-am văzut şi m-am întâlnit cu el de 3 ori şi anume. O dată mi-a făcut o vizită la mine acasă, a doua oară am fost invitat la el acasă, şi a 3-a oară a venit la biroul unde lucram ca salariat fiind şi prieten bun cu patronul meu.

Referitor la cele trei întâlniri să arăţi când au fost acestea şi ce s-a discutat la fiecare, precum şi cine mai era de faţă?

În primăvara anului 1949, în timp ce eu eram bolnav acasă, am fost vizitat de către Jean Cohen, şi a motivat această vizită că mi-a făcut-o deoarece a auzit că eu sunt bolnav, şi printre alte discuţii a accentuat problema plecării conducătorilor sionişti şi a insistat asupra inactivităţii Legaţiei în această privinţă. Cred că mi s-a adresat mie cu această chestiune deoarece ştia că sunt coleg de aceiaşi grupare sionistă cu Agamy şi că aş avea influenţă mai mare asupra lui Agamy decât altcineva.

După circa 2-3 săptămâni, am fost invitat la Jean Cohen acasă de către el personal la telefon, unde am găsit pe dr. Löwenstein, Laiwandman, Ebercohn, Iancu Leiba, Edgar Kaner şi Iakerkaner. Cu această ocazie ne-a făcut o expunere foarte pesimistă în care arăta că, datorită dezvoltării dictaturii proletariatului din R.P.R. şi politicii de unificare totală în viaţa evreiască, conducătorii sionişti vor avea de suferit, deoarece li se vor căuta pretexte de arestare şi eventual procese, aruncându-li-se în vină conducătorilor valurile de cereri de emigrare a evreilor.

Jean Cohen, în expunerea sa a propus crearea unui comitet format din 2-3 oameni, persoane de primă necesitate şi se subînţelegea că acest comitet va lucra ilegal, comitet care urma să se ocupe cu problema plecărilor şi ajutorarea materială a celor care eventual vor fi arestaţi. A propus de asemenea, ca, comitetul creat să adreseze un memoriu către executiva sionistă mondială din Israel, în care să se protesteze împotriva inactivităţii Legaţiei, şi să se ceară ca Executiva Sionistă Mondială să impună guvernului din Israel, ca acesta să facă demersuri speciale prin Legaţia din Bucureşti, pe lângă guvernul R.P.R. pentru a se acorda paşapoarte foştilor conducători sionişti. Toţi cei prezenţi la această şedinţă şi arătaţi mai sus în afară de mine şi Löwenstein au fost de acord cu cele spuse şi propuse de Jean Cohen, iar eu şi Löwenstein am combătut pe faţă această părere a lui Jean Cohen susţinând că nu vedem situaţia politică aşa cum a expus-o Jean Cohen şi suntem împotriva creierii acestui comitet şi trimitem memoriul lui. Am argumentat ca acest comitet ar însemna o acţiune ilegală împotriva regimului din R.P.R., acţiune cu care nu suntem de acord, şi acest comitet

https://biblioteca-digitala.ro

ilegal va crea dificultăţile între Legaţia Israel şi guvernul R.P.R. şi Statul Israel. Am plecat cu Löwenstein din această şedinţă fără să se ia vre-o hotărâre în prezenţa noastră. La începutul anului 1950 Jean Cohen a venit la locul meu unde eu făceam serviciul, deoarece era bun prieten cu patronul meu, cu care ocazie mi-a spus că este rugat de către fostele grupări sioniste de centru, ca să preia el împărţirea ajutoarelor, deoarece sunt nemulţumiţi de felul cum împarte Iakerkaner banii. Nu îmi reamintesc să fi discutat altceva de însemnătate cu Jean Cohen.

Cum justifici faptul că ai negat în primele cercetări această întâlnire la Jean Cohen, deşi ai declarat, că ştii ce înseamnă ducerea în eroare a organelor anchetatoare?

Greşeala ce am făcut-o la începutul cercetărilor, de a nega participarea la această şedinţă am comis-o întrucât nu vroiam să denunţ pe participanţii la această şedinţă.

Susţii cele declarate mai sus?

Susţin în tocmai cele ce am declarat mai sus.

Ce mai ai de adăugat în afară de cele arătate mai sus, referitor la întrebările ce ţi sau pus?

Aş vrea să precizez că nu îmi reamintesc, dacă ultima convorbire avută cu Jean Cohen a fost la mine acasă, sau la biroul unde lucram.

(ss) Dan Ieşeanu

Declaraţie

2 noiembrie 1951

Îl cunosc pe dl avocat Mişu Benvenisti, din Bucureşti, încă din anii 1918 sau 1919, când d-sa era preşedintele Asociaţiei Evreilor Sionişti Hatalmid din Bucureşti, iar eu eram casierul şi apoi secretarul acestei asociaţii.

Mai târziu, cred prin 1920 sau 1921, s-a constituit Asociaţia Tineretului Sionist din România, preşedinte fiind dl M. Benvenisti, iar eu secretar general.

În 1923, toamna, am plecat la Cernăuţi, pentru a-mi prepara bacalaureatul, iar în vara 1924 murindu-mi tatăl, eu nu m-am mai ocupat de organizaţia sionistă, fiind preocupat de întreţinerea familiei mele, rămasă fără sprijin după moartea tatălui meu.

Deci, din 1923 toamna şi până în vara lui 1945, adică circa 23 ani, eu am rupt orice contact cu organizaţia sionistă şi deci şi cu dl av. Mişu Benvenisti, care între timp devenise preşedinte al executivei sioniste din ţară.

În vara anului 1946 ţinându-se la Bucureşti un congres sionist, Benvenisti a fost ales preşedinte al executivei sioniste iar eu membru al aceleiaşi executive.

Raporturile mele cu dânsul erau raporturi de colegi de executivă.

Pe Agamy, cu Benvenisti împreună, i-am văzut de două ori, odată în şedinţa executivei din 28 noiembrie 1947, când s-a sărbătorit declaraţia de la O.N.U. din 27 noiembrie 1947 în legătură cu Statul Israel şi a doua oară în Octombrie 1948, la d-na Mella Iancu, cu ocazia vizitei de prezentare a d-lui Zeev.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu ocazia acestei vizite la d-na Mella Iancu la care au participat în afară de cei de sus şi Laiwandman, Mendelovici, Ebercohn şi Löwenstein, s-au discutat următoarele: greşeala lui Agamy de a fi acceptat emigraţia prin C.D.E., scăzându-se prestigiul organizaţiei sioniste, plecarea conducătorilor ridicată de Ebercohn, atacurile ziarului „Unirea" împotriva organizaţiei sioniste, prin care s-ar putea întrevedea o schimbare a atitudinii P.M.R.-ului respectiv guvernului român, în chestia sionistă.

Tot la Mella Iancu l-am mai văzut pe Benvenisti, odată când am discutat cu el audienţa la dl ministru M. Jianu, iar a doua oară l-am găsit acolo într-o duminică dimineaţa.

Cu dl Benvenisti am fost împreună la o vizită făcută familiei Edgar Kaner. Pe stradă l-am întâlnit pe dl Benvenisti, pe Bd. Pache, colţ cu str. Latină, unde am schimbat impresii despre profesorul d-sale de ebraică, el insistând mereu asupra asiduităţii cu care învaţă limba ebraică şi succesele obţinute.

În mai 1948 am fost convocat de dl Benvenisti la d-sa acasă, unde am găsit acolo pe dl Bacalu, av. Iscovici şi dr. Nusem din partea C.D.E.-ului. S-a discutat chestia manifestărilor sioniste cu ocazia creării Statului Israel. Între mine şi Benvenisti nu au existat niciodată altfel de raporturi decât cele indicate mai sus.

(ss) Dan Ieşeanu

Proces-verbal de interogatoriu

22 oct. 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 13 şi s-a terminat la ora 15

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da, am cunoscut pe Jean Cohen fost fruntaş sionist.

Când şi prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Pe Jean Cohen l-am cunoscut în anul 1933, când deţinea funcţia de Secretar general al tineretului Partidului Evreiesc din Bucureşti.

Arată activitatea politică desfăşurată de Jean Cohen până la 23 august 1944.

În anii 1933-1938, Jean Cohen a făcut parte din C.C. al tineretului Partidului Evreiesc din România şi al Partidului Evreiesc.

De asemeni, a făcut parte din organizaţia sionistă „Renaşterea".

În anul 1938 a fost numit secretar general al Partidului Evreiesc.

În tot acest timp activitatea lui a constat din conferinţe şi participare la şedinţele forurilor din care făcea parte.

Din anul 1938 până la 23 august 1944, n-am mai avut nici un fel de legătură cu Jean Cohen.

Ştiu că a făcut parte din executiva A.L. Zissu în timpul războiului.

Arată activitatea desfăşurată de Jean Cohen după 23 august 1944.

https://biblioteca-digitala.ro

La reconstituirea Partidului Evreiesc din august 1944 lui Jean Cohen i s-a încredințat funcția de secretar general al Partidului Evreiesc, președinte fiind A.L. Zissu, iar vicepreședinte M. Benvenisti.

A reprezentat Partidul Evreiesc la Federația Uniunilor de Comunități făcând parte din Comitetul de conducere a acestuia ocupându-se totodată de judecarea colaboratorilor.

A colaborat la conducerea ziarului „Mântuirea" de sub direcția lui A.L. Zissu.

De asemeni, Jean Cohen a ocupat funcția de secretar general al secției din România a Congresului Mondial Evreiesc.

A participat la ședințele comitetului de direcție și central al Partidului Evreiesc, vorbind și la una sau două întâlniri publice ale partidului.

În anul 1945/1946, a înființat în România Partidul Clal Sionist, el fiind secretar general al acestui partid.

A făcut parte din C.C. al Organizației sioniste, luând cuvântul în numele Partidului Clal Sionist, de asemeni și la Conferința sionistă din anul 1946.

Aceasta a fost activitatea lui Jean Cohen până în decembrie 1948 când organizația sionistă s-a autodizolvat.

Arată tot ce cunoști despre Jean Cohen după autodizolvarea organizației sioniste.

În aprilie 1949, la Jean Cohen acasă, a avut loc o ședință la care au participat afară de Jean Cohen și subsemnatul, Ebercohn Iosif, Dan Ieșeanu, Löwenstein, Laiwandman, Zoltan Hirsch și Haimsohn.

Scopul pentru care a fost convocată această ședință a fost de a examina situația conducătorilor sioniști. Cu această ocazie s-a hotărât să se trimită un memoriu „Executivei Sioniste Mondiale" de la Ierusalim prin Legația Statului Israel.

Pentru aceasta am stabilit să ne întâlnim din nou peste două zile tot la Jean Cohen pentru redactarea memoriului.

De asemeni, la această primă ședință de la Jean Cohen eu am cerut înființarea unei Executive Sioniste ilegale. Aceasta prin completarea Comisiei de lichidare pentru a avea un caracter reprezentativ. În afară de Dan Ieșeanu și Löwenstein ceilalți au fost de aceeași părere cu mine. În urma discuțiilor purtate, propunerea făcută de mine a fost respinsă.

Ulterior ne-am întrunit la Jean Cohen cu care ocazie el ne-a citit memoriul, căruia i s-au adus unele modificări și complectări. După ce a fost semnat de subsemnatul, Jean Cohen, Zoltan Hirsch și Haimsohn, l-am luat și predat la Legația Statului Israel lui Zwy Hadari pentru a-l transmite Executivei Sioniste Mondiale prin biroul de la Paris.

În acest memoriu s-a arătat situația în care se găsea organizația sionistă înainte de autodizolvare, evenimentele ce au urmat după apariția Rezoluției Plenarei C.C. P.M.R. care se referea și la sionism, situația foștilor conducători sioniști și situația populației evreiești din R.P.R. în urma socializării economiei. De asemeni s-au făcut unele propuneri pentru a rezolva pe cale diplomatică problema emigrării și s-a cerut fonduri pentru ajutorarea conducătorilor sioniști.

De asemeni, la sfârșitul lunii aprilie 1949, a participat la reuniunea politică de aniversare a Statului Israel ce a avut loc în cartierul Cotroceni, unde printre alții a vorbit și el.

Începând din august până în noiembrie 1949, i-am dat lui Jean Cohen bani din fondurile ce le primeam de la Legația Statului Israel pentru ajutorarea conducătorilor sioniști din partidul său.

Începând din noiembrie 1949, banii de la Legație îi ridica el atât pentru partidul său, cât și pentru celelalte grupări clal sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

De distribuirea acestor ajutoare s-a ocupat până în iunie 1950.

În afară de cele declarate ce mai ai de arătat cu privire la Jean Cohen?

Ştiu că Jean Cohen cunoştea la Legaţia Statului Israel pe ministrul Rubin şi Ariel.

De asemeni a făcut parte din Comisia juridică – din octombrie 1948 – care s-a ocupat cu procesul fondurilor.

(ss) Samy Iakerkaner

Declaraţie

Subsemnatul, dr. Cornel Iancu, medic, domiciliat în str. Al. Sahia nr. 54, declar următoarele:

Moţi Moscovici mi-a povestit că vine din timp în timp o persoană la el acasă şi îi cere informaţii despre populaţia evreiască, despre unele persoane, etc.

Între altele i-ar fi cerut şi despre mine personal relaţii. Mi-a spus de asemeni că acest agent îi cere ca să-i dea informaţii exacte, în caz contrar nu va căpăta paşaport de plecare în Palestina.

Când era vorba de informaţii relativ la atitudinea populaţiei evreieşti, se consulta uneori şi cu soţia mea, şi cu mine, care să fie răspunsul.

Era foarte înfricoşat că din cauza acestui agent nu va putea pleca în Palestina, şi se consulta cu noi dacă să nu-şi dea demisia de la Legaţia Israelului.

Despre întâlnirile lui cu acest agent, a vorbit cu mine de vreo 3-4 ori.

Vorbind despre activitatea lui la Legaţie, Moţi Moscovici i-a oferit să-i dea buletinul ce-l scoate pentru Legaţia Israelului.

(ss) Cornel Iancu

Declaraţie

9 decembrie 1952

Pe av. Mişu Benvenisti îl cunosc de mulţi ani din vedere, îl ştiam vechi sionist, dar mai aproape l-am cunoscut abia in preajma ultimului război când s-a ocupat din nou de organizaţia sionistă şi, cred, a fost cam din 1939 preşedintele ei. Eu am devenit cam tot pe atunci preşedinte la „Keren Hayessod".

Când a fost primită dispoziţia de desfiinţare a organizaţiei sioniste în 1942, am fost cu el împreună la Richter, cred că de la „Gestapo", pentru a încerca să anulăm dispoziţia. Nu am reuşit.

În timpul războiului venea din timp pe la mine şi împreună cu alţi sionişti conducători discutam, cum am putea ajuta populaţia evreiască deportată şi cum s-ar putea organiza o emigrare, măcar a copiilor, pentru a-i salva. Rezultatul a fost o acţiune de ajutorare cu banii primiţi de afară (Joint), pentru deportaţi, participarea noastră la

https://biblioteca-digitala.ro

„Comitetul pentru ajutorarea deportaților din Transnistria" sub președinția dr-ului Zimmer de la „Centrală" și un transport de copii cu trenul prin Bulgaria Turcia. Cred că organizarea tehnică a transporturilor era în mâna „Oficiului Palestinean" sub conducerea dr-ului Entzer.

Pentru a asigura copiilor evrei, învățământul necesar, școlile statului fiindu-le închise – s-au înființat școli evreiești. La rugămintea lui Benvenisti și a mea și a altora, dl Löwenstein a primit să facă sacrificiul de a intra în „Centrală" la secția școalelor.

Din relatările lui Benvenisti, știu că în întrevederile ce le-a avut cu conducătorii „Centralei", a încercat prin toate mijloacele să-i facă să antreneze, să ușureze loviturile pe care regimul fascist le dădea populației evreiești. În schimbul acestei influențări a trebuit și el la rândul lui să ajute la strângerea banilor, preț de răscumpărare, pentru ca evreii să nu mai fie deportați sau apăsați cu noi biruri.

În 1944, februarie, Benvenisti și alți sioniști, în total vreo 30, au fost arestați ca urmare a faptului că corespondența prin care se făceau decontările către Joint a căzut în mâinile lui Richter. Au fost trimiși în judecata Curții Marțiale un număr mare de sioniști printre care și Benvenisti și eu. Grație victoriei Armatei Sovietice nu am mai fost judecați.

Benvenisti se interesa f. mult și de opera noastră de salvare a mamei și copilului și a ne ajuta unde putea.

La conducerea treburilor sioniste a fost înlocuit încă în 1943 sau 1944, de A.L. Zissu, care a organizat și el în 1944 plecări de vapoare în Palestina.

Nu știu când a fost din nou ales președinte al organizației sioniste după război. Acum vreo $2^1/_2$ ani a demisionat și s-a retras aproape complet.

Cu Agamy a avut de a face în calitatea lui oficială de președinte al organizației sioniste.

Îmi amintesc că am fost odată invitat la o masă la el, cam prin 1946 sau 1947 la care am fost cu Agamy. La noi în casă venea destul de rar. Probabil că și el a fost mai multe ori printre invitații primirilor ce le-am dat la noi cu ocazia diferiților vizitatori din Palestina.

În ultimul timp, de când nu se mai ocupa cu treburile publice, venea pe la noi rar. Mai mult vorbeam ebraica, căci el se dedica mult timp acestui studiu, ca și noi. Ne spunea că a cerut lui Bercu Feldman să intervină pentru ca să i e acorde un pașaport pentru Palestina.

(ss) Cornel Iancu

Declarație

În cursul anului 1949, venind Moți Moscovici la mine, în str. Alexandru Sahia nr. 59, mi-a povestit că a fost vizitat de un domn de la M.A.I. care i-a cerut să-i comunice anumite informații pe care el i le indica.

De asemeni acel domn i-a cerut să dea relații în legătură cu Legația. Cu această ocazie, Moți Moscovici, mi-a spus, că a venit la mine să mă consulte ca să vadă părerea mea dacă să accepte propunerea făcută de acel domn sau nu.

Eu i-am spus să accepte și să fie să-l trimită la mine sau în cazul că nu va veni, eu i-am promis să-i dau tot concursul în ce voi afla eu.

https://biblioteca-digitala.ro

De atunci şi până la arestarea mea Moţi Moscovici, venea şi se consulta cu mine ori de câte ori se cerea o informaţie.

Tot el mi-a spus că nu a venit acela care a stat de vorbă prima dată, că s-au schimbat, şi că într-un timp a venit civil, apoi militar.

Întâlnirile aveau loc la el acasă.

De asemeni, Moţi Moscovici mi-a mai spus, după arestarea conducătorilor sionişti, că i s-au cerut relaţii asupra impresiilor produse în rândurile populaţiei evreieşti.

Între 20-26 ianuarie 1951, trecând prin faţa casei lui Moţi Moscovici, am intrat şi pe la el.

După 2-3 zile de la această vizită, Moţi Moscovici mi-a spus să nu mai trec pe la el pentru că s-ar putea întâmpla să mă întâlnesc cu acel domn cu care are legături.

Tot Moţi Moscovici mi-a spus că despre această legătură a sa ca şi despre faptul că i s-au cerut anumite informaţii de către un organ al M.A.I.-ului l-a încunoştinţat şi pe Halevy prim secretar al Legaţiei Statului Israel – care nu i-a răspuns nimic, ca şi pe Agamy – fost prim secretar de legaţie- care i-a răspuns doar atât „să fie prudent".

Comunicarea făcută lui Agamy şi Halevy s-a făcut cu consimţământul meu.

(ss) Mella Iancu

Proces-verbal de interogatoriu

27 septembrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,30 s-a terminat la ora 13,30

Ai arătat d-ta, într-un proces-verbal anterior, că Marcu Cohen a informat Legaţia Statului Israel din Bucureşti, în legătură cu discuţiile dintre el şi Zalman Rabinson. Arată d-ta acum, ce informaţii anume preda Marcu Cohen Legaţiei Israel în legătură cu aceasta?

Ştiu că Marcu Cohen a informat Legaţia Israel, despre întâlnirile lui cu Rabinson, precum şi despre discuţiile avute cu acesta şi anume despre: chestiunea sioniştilor arestaţi, astfel că Rabinson să intervină pe lângă Ana Pauker şi dl Chişinevschi, precum şi cei cu care crede el că ar putea vorbi, pentru a împiedica dezlănţuirea unui proces asupra sioniştilor arestaţi şi pentru a rămâne deschis căile unei tranzacţii etc.

Arătând astfel, că în astfel de situaţii, un proces asupra sioniştilor arestaţi ar duce la creşterea antisemitismului în R.P.R.. Tot ca o discuţie cu Rabinson, Marcu Cohen a mai informat Legaţia, în privinţa emigrărilor şi anume că un astfel de proces asupra sioniştilor arestaţi ar duce şi la împiedicarea emigraţiei în Palestina, văzându-se vinovăţia atâtor conducători sionişti. De asemeni Cohen a informat legaţia ca o discuţie avută cu Rabinson, despre situaţia personală a celor arestaţi, pe care familiile lor ar fi putut să-i sprijine, în care sens Rabinson a spus că este informat, că cei arestaţi o duc bine, sunt trataţi bine şi că au asistenţă medicală bună, lucru care Rabinson l-a mai spus şi lui Zissu. Toate acestea le-am aflat de la Marcu Cohen în discuţiile avute cu el.

Ce i s-a spus lui Marcu Cohen, din partea legaţiei Israel, în urma acestor informaţii predate?

https://biblioteca-digitala.ro

Știu că unul dintre cei doi diplomați de la Legație cu care a luat contact Marcu Cohen, i-a răspuns ca să întrețină încă relații cu Rabinson, pentru că ne poate fi de folos cauzei sioniștilor, în special cei arestați, iar celălalt diplomat, cu care Marcu Cohen a luat contact, iar fi spus că chestiunea cu Rabinson este pierdere de vreme, că nu vede să poată face ceva Rabinson.

Cui de la Legație a dat Marcu Cohen, aceste informații arătate mai sus?

Dădea lui Überall, ministrul Statului Israel la Legație și lui Halevy, însărcinat cu afaceri la Legație. Cu acești doi lua Marcu Cohen contact la Legație.

Ce alte chestiuni mai cunoști d-ta de la Marcu Cohen în legătură cu discuțiile dintre el și Zalman Rabinson?

Știu că Marcu Cohen a insistat pe lângă Rabinson, să-și amână plecarea lui în Israel pe care acesta o proiectase astfel că Rabinson a continuat să mai rămână în urma insistenței lui Marcu Cohen.

De asemeni Cohen l-a rugat pe Rabinson, dacă poate să-și sprijine plecarea în Israel a lui și a familiei lui. Tot Cohen mi-a spus că Halevy s-a dus la rabinul din Buhuși, Fridman pentru a se întâlni probabil cu Zalman Rabinson.

Care era legătura în mod concret dintre Marcu Cohen și Zalman Rabinson.

Legăturile dintre ei erau bune, prin aceea că se întâlnea tot mereu și dezbăteau o serie de chestiuni. De asemenea, Rabinson vedea în Cohen împuternicitul familiilor celor arestați, precum și pe împuternicitul Legației Statului Israel din București.

Ce ai omis d-ta în prezenta declarație?

Nu am omis nimic în prezenta declarație, în ce privește întrebările puse.

(ss) Itzkar Leon

Proces-verbal de interogatoriu

29 septembrie 1952

București
Interogatoriul a început la ora 2,30 și s-a terminat la ora 24

În procesele-verbale de interogatoriu anterioare, ai declarat că Marcu Cohen a avut legături cu diplomații Legației Statului Israel, în chestiunea lichidării procesului fondurilor sioniste. Ancheta îți cere să arăți ce alte legături cunoști că a mai avut Marcu Cohen cu diplomații Legației Israelului?

În Iulie 1950, știu că Marcu Cohen, a avut legături cu legația în legătură cu sioniștii arestați. Informând legația despre demersurile făcute pe lângă Zalman Rabinson, prin A.L. Zissu la început prin mine și mai târziu prin contactul direct, pe care el Cohen l-a avut cu Zalman Rabinson, cu care eu i-am făcut cunoștință, la cererea lui Cohen, însoțindu-l la sinagogă la rabinul Fridman, în str. Olteni, la prima lor întâlnire. Știu că Cohen a păstrat tot timpul contact cu Zalman Rabinson, întâlnindu-se mereu în același loc, întâlniri despre care Cohen ținea în curent Legația.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată în ce au constat demersurile ce le-aţi făcut pe lângă Zalman Rabinson?

Am hotărât împreună cu Cohen şi Jean Litman. După ce s-a produs arestarea primului lot de conducători sionişti în Iulie 1950, ca să-l solicităm pe A.L. Zissu, ca să ia contact cu Zalman Rabinson şi acesta să uzeze de toată autoritatea sa morală şi să-l influenţeze pe Zalman Rabinson, ca să facă intervenţii pe lângă d-na Pauker şi pe lângă alţi conducători cu care el ar putea avea contact, în favoarea sioniştilor arestaţi.

Atât eu cât şi Zissu l-au rugat pe Rabinson, să intervină, pentru ca familiile celor arestaţi să poată trimite rufărie şi în special medicamente.

Prin A.L. Zissu, Zalman a răspuns că s-a interesat, i s-a spus că nu este nevoie de nimic, cei arestaţi având şi hrană şi asistenţă medicală suficientă. I-am mai cerut atât eu cât şi Zissu şi mai târziu Cohen, să facă demersuri pentru a se evita un proces care ar avea consecinţe rele, atât prin condamnarea conducătorilor sionişti, cât şi mai ales prin faptul că va creşte antisemitismul în ţară, s-ar putea ajunge la oprirea emigraţiei şi ar fi închise porţile unui eventual aranjament amiabil.

Arată în ce constau informaţiile pe care le-a furnizat Marcu Cohen Legaţiei, în legătură cu sioniştii arestaţi.

Nu i-am cerut şi Cohen nu mi-a dat niciodată textul, ce anume a transmis el Legaţiei din convorbirile avute cu Zalman Rabinson întrucât amândoi ştiam ce anume am cerut noi lui Rabinson, cum am arătat mai sus.

Ştiu atât de la Cohen, că unul din cei doi diplomaţi Überall sau Halevy, i-ar fi spus că bine face că păstrează contactul cu Rabinson, pe când celălalt spunea că este vreme pierdută că Zalman Rabinson nu va putea face nimic.

Tot de la Cohen ştiu că Halevy s-a dus într-o zi la rabinul Fridman şi, spunea Cohen, că probabil Halevy se întâlneşte el cu Zalman Rabinson.

Mai ştiu de la Marcu Cohen, că el a insistat pe lângă Zalman Rabinson, atunci când acesta hotărâse să se întoarcă în Israel, prin luna martie 1951, ca să-şi amâne plecarea, spunându-i lui Rabinson că el are sentimentul că atâta vreme cât Rabinson se află în ţară, nu se va dezlănţui procesul împotriva sioniştilor.

Nu ştiu dacă în urma demersului lui Cohen, Rabinson şi-a amânat plecarea, pozitiv ştiu că în ajunul arestării mele Zalman Rabinson se mai afla în ţară.

Aceasta este tot ce ştiu în legătură cu informaţiile pe care Cohen le-a dat Legaţiei Statului Israel, în afară de contactul ce l-a avut în legătură cu procesele fondurilor sioniste în care am fost implicat şi eu.

(ss) Leon Itzkar

Proces-verbal de interogatoriu

23 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 15

L-ai cunoscut d-ta pe Zissu Avram Leiba?

Da l-am cunoscut.

https://biblioteca-digitala.ro

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut?

Personal l-am cunoscut la finele lunii martie 1944, când mi-a propus să fac parte din executiva sionistă prezidată de dânsul.

Ce cunoşti d-ta din activitatea lui A.L. Zissu?

Ştiu că avea legături cu Legaţia Statului Israel din Bucureşti, întâi cu Rubin, ministru la Legaţia Israel, şi apoi cu Ariel Gold, consilier comercial al Legaţiei Israel.

Care erau relaţiile cu aceştia?

Prin aceştia A.L. Zissu transmitea informaţii lui Burstein Mordehai care urma să le dea lui Halevy de la Legaţia Israel din Bucureşti.

Ştiu, de asemeni, că, în timpul cât a funcţionat în Executiva Sionistă ca preşedinte, A.L. Zissu transmitea rapoarte cu informaţii la Istanbul, prin curierii Crucii Roşii Internaţionale şi ştiu că o dată mi-a spus Zissu că i-a dat lui Rubin Mayer – directorul Oficiului de Emigrare un plic pentru a-l preda unui căpitan de pe un vas, care urma să plece la Istanbul.

De asemeni, Zissu a făcut multe comunicări la Istanbul prin prof. Weisberg şi Iosif Holtzman, când aceştia au emigrat în Palestina în mai-iunie 1944.

Arată d-ta ce colaboratori a avut A.L. Zissu mai apropiaţi în cadrul executivei sioniste, şi ce ştii despre relaţiile dintre ei?

Ştiu că A.L. Zissu a avut ca colaborator mai apropiat pe Jean Cohen, Iancu Leiba, Mendelovici Iancu, Ebercohn Iosif şi subsemnatul, în calitate de financiar al Executivei Sioniste. Primul colaborator al lui A.L. Zissu, a fost Jean Cohen, ei discutau în particular şi secret, mergând reciproc la casele lor. Ştiu că în casa lui A.L. Zissu a avut loc o întâlnire între Zissu, Jean Cohen şi Eliezer – unul din instructorii palestinieni paraşutaţi în ţară, înainte de 23 august 1944.

La sfârşitul lunii mai – începutul lunii iunie 1944, s-a făcut o descindere poliţienească la sediul executivei sioniste din Str. Remus Nr.15. Cu această ocazie, mă aflam în sediul executivei, alături de A.L. Zissu, Jean Cohen, Iancu Leiba, Laiwandman Israel, Ebercohn Iosif. În momentul când a intrat comisarul în birou, A.L. Zissu l-a reţinut în faţa biroului circa 15 minute, iar Jean Cohen s-a tras în colţul biroului, rupând mai multe hârtii. După ce a plecat poliţia, l-am întrebat pe Jean Cohen, ce a rupt, iar el mi-a spus că a fost nişte liste de aviatori englezi, liste pe care le-a procurat cu destulă greutate. După instalarea Misiunii Britanice, Jean Cohen, mi-a spus că a primit vizita lui Dov Berger militar din brigada evreiască, ataşat pe lângă Misiunea Britanică, însoţit de un ofiţer britanic, care i-a mulţumit pentru activitatea sa în timpul războiului, cu privire la procurarea listelor de prizonieri englezi şi americani.

Arată ce alte relaţii au existat între d-ta şi A.L. Zissu şi Jean Cohen înainte de 23 August 1944?

Eu fiind membru al executivei, A.L. Zissu mi-a cerut cuvântul de onoare că în afară de mine şi el şi Jean Cohen, nimeni să nu afle despre o sumă 6 sau 9 milioane lei, dată de mine în mai multe carnete lui Jean Cohen, care avea misiunea să se ocupe cu eliberarea unor haluţimi prinşi de nemţi în Timişoara. De asemeni din fondurile pe care le aveam din străinătate şi despre care ştiu că au venit în două rânduri printr-un negustor grec de la Istanbul şi care a luat contact cu A.L. Zissu, căruia i-a predat 30.000.000 lei, iar Zissu mi i-a predat mie, precum şi din fondurile ce se obţineau în ţară, prin transferuri făcute de mine cu diverşi industriaşi din ţară, totalizând peste 100.000.000 lei, distribuiam lui A.L. Zissu,

https://biblioteca-digitala.ro

Jean Cohen, şi alţi conducători din Executiva Sionistă sume de bani, în legătură cu activitatea politică sionistă şi anume lui Zissu, i-am dat circa 5.000.000, lui Jean Cohen circa 130.000 lei pentru deplasări.

În legătură cu transferurile făcute în străinătate, mai ştiu că şi Jean Cohen a făcut transferuri de bani prin Fischer Wilhelm, Orehovschi şi Nusbaum. Aceasta o ştiu dintr-un scandal făcut de Jean Cohen lui Fischer Wilhelm după 23 august în localul Congresului Mondial Evreiesc, în care i-a arătat că sumele transferate n-au ajuns la destinaţie şi din faptul că Jean Cohen m-a rugat în 1946, înaintea plecării mele la Bassel, să mă interesez acolo la conducătorii financiari sionişti din Palestina, despre soarta transferurilor făcute de el.

Mai am de arătat că în ajunul zilei de 23 august 1944, A.L. Zissu a fost chemat de Mihai Antonescu, printr-un telefon, transmis de dr. Filderman, unde s-a dus şi i s-a cerut prin Ovid Vlădescu, să facă intervenţii la forurile internaţionale ale Agenţiei Evreieşti, ca acestea la rândul lor să determine pe anglo-americani să trimită trupe de ocupaţie în ţară, pentru a nu lăsa ca ruşii singuri să ocupe ţara, şi totodată i-a spus ca să găsească personal curieri pentru acest lucru, întrucât preşedinţia la acea oră nu mai putea face nici acest lucru, din cauza debandadei care era în ziua de 23 august, pe la orele nouă când Zissu a fost în audienţă. Ştiu că nu s-a mai trimis nici un fel de intervenţie, nemaifiind timp Zissu şi Jean Cohen au dat dispoziţii să se treacă într-un proces-verbal textul convorbirii în legătură cu cererea lui Antonescu, întrucât voia să rămână acest proces-verbal ca document pentru viitor, în care să se arate că Mihai Antonescu, a făcut în vremurile grele apel la patriotismul evreilor naţionali.

Cum au evoluat relaţiile dintre d-ta şi A.L. Zissu şi Jean Cohen, după 23 August 1944?

După 23 august 1944, am continuat să am cu ambii relaţii de prietenie politică, iar cu Jean Cohen am fost şi prieteni personali, discutam cu el chestiuni în legătură cu activitatea sionistă, privind restratificările, emigrărilor în Palestina, etc. De asemenea, Jean Cohen ştia că eu sunt directorul Societăţii Petrolifere Poliminera din Bucureşti, iar eu despre el ştiam că duce tratative de afaceri cu prietenul lui Prof. Anton Dumitriu devenit administrator unic al Societăţii Petrolifere Creditul Minier. De asemenea, ştiam că are legături cu diplomaţii Legaţiei Israel din Bucureşti şi anume cu Agamy, Überall, Halevy, Rubin şi în mod special cu Ariel Iehuda, ataşat comercial al Legaţiei, cu care era prieten vechi, ambii fiind din acelaşi oraş. Ştiu că în Februarie 1951, a avut loc în casă la Ariel, o întrunire la care a luat parte Jean Cohen, Halevy, Überall şi Ariel. Despre această întrevedere, am aflat de la Jean Cohen în casa lui Blima Lupu, care m-a chemat în timpul când el venise în Bucureşti din Ardeal, unde fusese ascuns de a nu fi arestat.

În ce priveşte pe A.L. Zissu, mai am de arătat următoarele. În aprilie 1951, fratele meu mi-a spus că Burstein profesorul său de ebraică vrea să-mi facă o comunicare din partea lui Halevy. M-am întâlnit cu Burstein în oraş la o staţie de tramvai, conform înţelegerii noastre, când mi-a comunicat că Halevy îmi cere părerea cu privire la ce demersuri ar putea face în favoarea sioniştilor arestaţi, eu i-am răspuns să facă intervenţii în ţară la guvern pe de o parte, iar pe de altă parte la forurile superioare sioniste, pentru eliberarea lor, printr-o tranzacţie, aşa cum s-a făcut în 1950 cu sioniştii din Ungaria. Apoi l-am rugat să anunţe pe Halevy că aşi încerca să plec din ţară clandestin şi i-am spus că pentru acest lucru am nevoie de 5.000 dolari. După această discuţie m-am întâlnit cu Burstein la două zile şi mi-a comunicat că a vorbit cu Halevy care este de acord, şi a cerut

https://biblioteca-digitala.ro

ca cu organizarea acestei fugi să-l luăm şi pe A.L. Zissu, întrucât el pune la dispoziţie sumele necesare şi pentru Zissu.

De asemeni, Burstein mi-a spus că Halevy are o carte cu o dedicaţie, din partea lui Sharet, ministru de externe al Statului Israel, rugându-mă să-l anunţ pe Zissu, lucru pe care l-am şi făcut aranjând o întâlnire între Burstein şi Zissu, cu ocazia căreia Burstein i-a predat cartea.

Mai ai ceva de adăugat la întrebările puse?

În cursul lunii aprilie 1951, m-am dus la A.L. Zissu acasă pentru a-i arăta ziarul Universul, în care era un reportaj cu privire la atitudinea reacţionară a lui A.L. Zissu, refuzând să semneze apelul pentru pace, lucru pe care mi l-a confirmat el personal şi mie. Cu această ocazie, Zissu mi-a dat un plic pentru a-l preda lui Halevy prin Burstein şi era adresat lui Sharet, ministrul de Externe al Statului Israel.

Tot în cursul lunii aprilie 1951, Burstein mi-a adus 50.000 lei de la Halevy şi mi-a spus că are şi pentru Zissu suma de 50.000 lei tot de la Halevy. Eu i-am spus lui Burstein că nu vreau să cunosc că Zissu primeşte bani de la Legaţie şi l-am rugat să-i dea personal, lucru pe care l-a şi făcut.

(ss) Itzkar Leon

Proces-verbal de interogatoriu

8 ianuarie 1953

Oraşul Arad
Interogatoriul a început la ora 11,20 min. şi s-a terminat la ora 13,10 min.

Ancheta îţi cere să arăţi când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe numitul Gardoş Ludovic?

Eu pe Gardoş Ludovic îl cunosc din anul 1931 dar fără să am cunoştinţă de el mai de aproape. În anul 1945 când eu am intrat în organizaţia sionistă Mişmar l-am cunoscut mai bine unde ne întâlneam mai des. În organizaţia sionistă Ichud, Gardoş Ludovic era conducătorul resortului administrativ, această funcţie care a ţinut-o până la autodizolvarea organizaţiei sioniste.

Din anul 1944 şi până în anul 1947 a fost în conducerea comunităţii evreieşti având funcţia organizării căminelor de copii, şi la azilul de bătrâni.

Ce legături ai avut cu el după autodizolvarea organizaţiei sioniste Ichud?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste Ichud legăturile dintre mine şi Gardoş Ludovic erau de prietenie. Eu cu Gardoş Ludovic mă întâlneam de mai multe ori în oraş, şi chiar ducându-mă la el acasă, discutam despre înscrierea evreilor pentru plecarea în Palestina.

Ce sume de bani ai primit în această perioadă de la Gardoş Ludovic şi unde?

Eu am primit de la Gardoş Ludovic suma de 30.000 lei în şase rate, în anul 1949 am primit suma de 20.000 lei, iar în anul 1950 am primit 10.000 lei. Aceşti bani i-am primit ca

https://biblioteca-digitala.ro

dreptul meu fiind funcţionar al organizaţiei sioniste locale Arad şi rămânând fără serviciu atunci când s-a autodizolvat organizaţia sionistă locală.

(ss) Alexandru Külner

Proces-verbal de interogatoriu

29 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 21 şi 30 min. şi s-a terminat la ora 3 şi 30 min.

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Zoltan Hirsch ?

Da. Am cunoscut pe Zoltan Hirsch , fost membru în conducerea organizaţiei sioniste „Dror", apoi membru în conducerea Partidului „Ahdut Haavoda" şi ulterior membru în conducerea partidului „Mapam", fiind totodată reprezentant al acestui partid în Executiva Sionistă.

Arată când şi prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Pe Zoltan Hirsch l-am cunoscut în octombrie 1944 la secretariatul organizaţiei Dror-Habonim, din Bucureşti, str. Prelungirea Negoiului nr. 10, prin intermediul lui Moshe Moscovici – când eu mi-am început activitatea în cadrul organizaţiei.

Arată activitatea acestuia, desfăşurată în organizaţia Dror.

Până în mai 1945, Zoltan Hirsch a lucrat ca activist în secretariatul organizaţiei Dror. La Congresul din mai 1945 al organizaţiei Dror, a fost ales în conducerea centrală a organizaţiei, în care a lucrat până în vara anului 1947.

În cadrul conducerii a deţinut funcţia de secretar până în toamna anului 1946, apoi responsabilul resortului cultural şi casier al organizaţiei. Totodată reprezenta organizaţia Dror în Partidul Ichud. Aceasta până în ianuarie 1947, când organizaţia Dror a părăsit partidul Ichud.

Începând din primăvara anului 1947 a participat la organizarea partidului „Ahduth Haavoda" după care şi-a continuat activitatea în cadrul conducerii acestui partid, fiind membru al „Executivei Partidului", rămânând în continuare membru al organizaţiei Dror.

În cadrul Partidului „Ahduth Haavoda" a lucrat până în anul 1948, când Partidul unindu-se cu „Mişmar" a format partidul „Mapam". Din anul 1948, până în ianuarie 1949, a activat în Partidul „Mapam", făcând parte din conducerea acestuia. Totodată era reprezentant al partidului „Mapam" în „Executiva Sionistă".

Începând din vara anului 1947, Zoltan Hirsch a făcut parte din „Sfatul Mondial al Organizaţiei Dror". Aceasta ştiu, deoarece împreună cu el am fost şi eu aleasă în acest sfat, la Congresul Mondial al Organizaţiei Dror, ce s-a ţinut în vara anului 1947, la München.

În perioada cât a activat în organizaţia Dror, a plecat de două ori în străinătate în mod fraudulos.

Prima dată a plecat în iarna anului 1945/1946 în R.P.U. la Budapesta, pentru a lua legătura cu organizaţia „Dror Habonim" de acolo. Cu această ocazie a trecut frontiera în

https://biblioteca-digitala.ro

mod fraudulos, ajutat fiind de către „Mossad". Acest lucru în ştiu de la Zoltan Hirsch, care încă înainte de a pleca mi-a vorbit despre aceasta.

A doua oară a plecat în noiembrie-decembrie 1946, împreună cu Zwy Wainstein – instructor palestinian al organizaţiei noastre – şi Soli Moscovici din organizaţia „Borohowia" la Basel, unde urma să aibă loc Congresul Sionist Mondial la care Zoltan Hirsch urma să participe ca reprezentant al partidului „Ichud". Ajutaţi de „Mossad", ei au trecut fraudulos frontiera pe la Satu Mare, pe unde s-au şi reîntors. Neputându-şi continua drumul în aceste condiţii, s-au reîntors de la Viena la Budapesta, unde eu i-am găsit în Decembrie 1946. Că ei au trecut fraudulos frontiera o ştiu de la Zoltan Hirsch care mi-a spus acest lucru încă înainte de a pleca şi cu care am mai discutat şi la Budapesta.

De asemeni, ştiu că au trecut frontiera fraudulos pe la Satul Mare, deoarece tot pe acolo şi în acelaşi fel am trecut şi eu.

Ce relaţii a avut Zoltan Hirsch pe linie de organizaţie în această perioadă?

În cadrul organizaţiei a avut relaţii cu membrii conducerii, cu activiştii organizaţiei şi cu instructorii palestinieni Dov Bergher, Fima, Zwy Wainstein, Meier Breher, Semi Herscovici, Zeew Schahar, Alexander, Ehuda Clavir şi Itzhac Tessler, cu care a avut şi alte legături.

De asemeni, a avut relaţii cu conducerea Partidului „Ichud" cu Moshe Averbuch (Agamy), instructor palestinian, cu membrii conducerii partidului „Ahdut Haavoda", ulterior cu membrii conducerii partidului „Mapam" şi cu membrii Executivei Sioniste.

Ce relaţii a avut cu instructorul palestinian Itzhak Tessler?

Zoltan Hirsch a avut relaţii cu Itzhak Tessler în cadrul activităţii în conducerea „Dror" şi ulterior în cadrul activităţii din partidul „Ahdut Haavoda" şi „Mapam". După dizolvare – în luna aprilie 1949, în ziua când Itzhak Tessler s-a eliberat, s-a întâlnit cu el la Legaţie, întâlnire la care am participat şi eu.

În discuţia ce a avut loc la Legaţia Statului Israel între Tessler, Hirsch şi subsemnata, instructorul palestinian Itzhak Tessler ne-a relatat împrejurările în care fusese arestat şi condiţiile în care a trăit în diferite închisori. După aceasta, ne-a descris anchetarea sa. Astfel ne-a spus că în cursul anchetei s-au adus următoarele acuzaţii:

Spionaj în favoarea englezilor, trecere frauduloasă de frontieră, imixtiune în afacerile interne ale Statului şi manipulare de fonduri străine. În continuare Itzhak Tessler ne-a spus că a negat toate acuzaţiile în afară de trecerea frauduloasă de frontieră pe care a recunoscut-o, spunând că şi-a aranjat singur trecerea cu ajutorul unui ţăran, fără ajutorul vreunei organizaţii sioniste, în urma cărui fapt, el, împreună cu ceilalţi trei instructori palestinieni David, Sara şi Didi au fost judecaţi şi condamnaţi la 3 luni închisoare, pentru trecere frauduloasă de frontieră.

În continuare, ne-a spus că nu este exclus să se facă arestări dintre conducătorii sionişti şi în eventualitatea că vom fi şi noi arestaţi, ne-a sfătuit să nu negăm plecările la seminar ale celor două grupe care au trecut fraudulos frontiera, deoarece se ştie acest lucru, însă să nu arătăm că am fost ajutaţi de „Mossad". În legătură cu fondurile organizaţiei, ne-a spus să nu arătăm că se primeau bani din Israel şi să arătăm că aceste fonduri proveneau din cotizaţiile membrilor, etc.

De asemeni, ne-a sfătuit ca în cazul când vom fi întrebaţi despre activitatea lui de spionaj, să negăm acest fapt.

După aceasta, eu am descris condiţiile în care s-a produs lichidarea organizaţiei, după care am făcut un scurt raport asupra cheltuielilor din acel timp.

https://biblioteca-digitala.ro

În continuare, am discutat despre problema plecării în Israel a foştilor conducători ai organizaţiei Dror. În legătură cu aceasta Itzhak Tessler ne-a spus că el crede că se va permite emigrarea evreilor din România, deşi organizaţia sionistă a fost desfiinţată. În cazul că nu vom putea emigra – Tessler ne-a spus să luăm legătura cu Stein Israel de la Timişoara, cu care el a vorbit încă înainte de arestare, pentru a găsi posibilităţi de plecare frauduloasă din ţară. Referitor la această chestiune, Zoltan Hirsch i-a spus că mi-a comunicat şi mie şi că amândoi am vorbit cu Stein Israel în timpul când el era reţinut, rugându-l să se intereseze în această direcţie.

După aceasta, Zoltan Hirsch i-a povestit evenimentele petrecute în timpul arestării sale.

Astfel, i-a descris desfiinţarea organizaţiei sioniste şi a partidelor, despre campania C.D.E. contra organizaţiilor sioniste şi în special împotriva Partidului „Mapam", despre articolele apărute în ziare împotriva şovinismului şi despre demonstraţia care a avut loc în faţa Legaţiei Statului Israel, când s-au depus mii de cereri pentru emigrare.

Zoltan Hirsch a arătat în continuare, că situaţia noastră este gravă, rugându-l totodată pe Tessler ca ajungând în Israel, să sesizeze această situaţie forurilor sale de acolo – Partidului „Mapam".

Ca urmare, Tessler ne-a spus că ajungând în Israel, va face cunoscut toate acestea. În acest scop ne-a cerut să-i trimitem următoarele informaţii:

- dacă se vor face arestări dintre conducătorii sionişti;
- despre campania C.D.E. împotriva sionismului;
- despre starea de spirit creată în rândul evreilor sionişti în urma campaniei duse împotriva şovinismului.

În continuare Tessler ne-a spus ca noi să rămânem în continuare în relaţii cu el şi atunci când îi vom scrie pentru a nu avea neplăceri, să-i scriem pe adresa kibuţului „Beit Oren" pentru Avram, iar noi să nu scriem adresa expeditorului.

În ceea ce priveşte informaţiile, ne-a spus să i le trimitem prin Halevy Eliezer, secretarul Legaţiei Statului Israel.

Cu aceasta s-a terminat discuţia de la legaţie, iar Itzhak Tessler a plecat a doua zi la Paris.

Ce a făcut Zoltan Hirsch după plecarea lui Tessler, ca urmare a instrucţiunilor primite.

În luna mai 1949, când Stein Israel a venit la Bucureşti, Zoltan Hirsch împreună cu mine, a luat legătura cu Stein Israel, cu care am discutat despre problema plecării noastre frauduloase din ţară. Cu această ocazie – în prezenţa lui Zoltan Hirsch – i-am dat lui Stein Israel o sumă de bani pentru deplasările ce le făcea pentru noi.

Ce mai ştii în legătură cu Zoltan Hirsch?

Ştiu că Zoltan Hirsch a cunoscut încă înainte de plecarea lui Tessler pe Zeew Hadary – în Corpul Diplomatic al Legaţiei Statului Israel şi Eliezer Halevy, prim secretar al Legaţiei; ştiu că am trimis o scrisoare lui Tessler la Paris prin Halewy şi că am primit răspuns; ştiu că am primit ajutoare de la Halevy.

Zoltan Hirsch avea cunoştinţă că Legaţia Statului Israel se ocupa de organizarea plecărilor frauduloase din ţară. Astfel, m-a anunţat din partea lui Ricu Mendelsohn să-i duc la legaţie două fotografii a doi oameni, ce urmau să plece fraudulos în Israel. După ce m-am consultat cu Zoltan Hirsch asupra oamenilor, eu i-am dus fotografiile lui Ricu.

De asemeni, ştiu că am discutat această chestiune cu Ricu, de faţă fiind şi Halewy.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce mai ştii d-ta referitor la legăturile pe care le-a avut cu Legaţia Statului Israel?

Ştiu că a avut relaţii cu şi Eliezer Halevy – prim secretar de Legaţie, pe care le-a vizitat de câteva ori după înfiinţarea legaţiei. Nu ştiu să mai fi avut până la 10 iunie 1949, când a fost arestat, relaţii cu alte persoane din cadrul Legaţiei.

(ss) Leibovici Simigita

Declaraţie

19 Octombrie 1952

Pe dl av. Jean Cohen îl cunosc din mişcarea sionistă. D-sa făcea parte din organizaţia „Renaşterea" care a fost o grupare clal sionistă, ca şi Asociaţia Sioniştilor centrişti din care eu făceam parte. D-sa a mai făcut parte din instituţia „Congresul Mondial Evreiesc", unde era un timp secretar general şi eu făceam parte din comitetul acestei instituţii. Într-un timp dl Jean Cohen demisionase din gruparea Renaşterea şi a fost unul din acei care au înfiinţat şi au condus gruparea clal sionistă „Sioniştii Democraţi". Creindu-se apoi „Uniunea Clal Sionistă", care cuprindea toate grupările clal sioniste, adică „Renaşterea", Hanoar Haţioni, Asociaţia Sioniştilor Centrişti şi Sioniştii Democraţi, dl Jean Cohen făcuse parte din comitetul Uniunii Clal Sioniste, reprezentând în acest comitet alături de alţii, gruparea sioniştilor democraţi şi eu am făcut parte din acest comitet, reprezentând alături de alţii gruparea Asociaţia Sioniştilor Centrişti şi astfel am colaborat în acest comitet alături de dl Jean Cohen. A survenit apoi retragerea din Uniunea clal sionistă a grupărilor Renaşterea Haoved Haţioni şi Hanoar Haţioni, care au format împreună Blocul Clal Sionist şi au rămas în Uniunea Clal Sionistă numai cele două grupări clal sioniste. Sioniştii democraţi din care făcea parte dl Jean Cohen şi Asociaţia Sioniştilor Centrişti din care eu făceam parte şi astfel am colaborat împreună în Uniunea Clal Sionistă. A urmat chiar fuziunea celor două grupări arătate în această uniune. Această uniune clal sionistă a avut o activitate foarte redusă, neavând nici tineretul clal sionist Hanoar Haţioni care se retrase şi nici cadre. Eu nu puteam să mă ocup de activitatea acestei uniuni, fiindcă eram funcţionar la instituţia fondului sionist Keren Kayemet şi trebuia să mă ocup de această instituţie. Sediul acestei grupări sioniste a fost într-o cameră împreună cu o altă instituţie în imobilul din str. Oţetari nr.5, unde avea sediul fondurile sioniste Keren Hayessod şi Keren-Kayemet, Hanoar Haţioni, Asociaţia centrală a firmei Evrer Haoved Haţioni, ziarul Mântuirea şi în acelaşi imobil a fost şi biroul d-lui Itzkar şi şedinţele comitetului Uniunii se ţineau în biroul d-lui Itzkar, câteodată în biroul ziarului „Mântuirea", cu excepţia a unei sau două şedinţe ţinute la dl Jean Cohen, care era secretar general. Au fost apoi convocaţi reprezentanţii grupărilor sioniste la onor Ministerul de Interne, parte la dl Ministru Teohari Georgescu şi parte la dl ministru Jianu, cred că aceasta s-a întâmplat în primăvara sau vara anului 1949 şi din partea Uniunii Clal Sioniste, au fost chemaţi pentru aceiaşi oră d-nii dr. Lazăr Mayersohn, Jean Cohen şi cu mine la dl ministru Jianu. Dl ministru ne-a arătat în linii generale că din momentul ce Statul Israel s-a înfiinţat nu îşi mai are rostul existenţa organizaţiei şi grupărilor sioniste, mai ales cele de tineret şi cu „snifuri" de „achoare" adică pregătirea agricolă pentru Palestina. Noi am arătat d-lui Ministru că

https://biblioteca-digitala.ro

gruparea din care făceam parte n-are snifuri de tineret şi nici alte sedii în oraş, fiindcă sioniştii s-au aflat marea majoritate în grupările de stânga Mişmar şi Ichud, iar din clal sionişti la Hanoar Haţioni, că în orice caz nu activăm şi ne vom autodizolva ceea ce am şi făcut. Intervenind apoi numai o listă a membrilor organizaţiei, adică a grupării noastre, care însuma între două sute sau două sute cincizeci membrii, care să fie depusă cum au făcut toate grupările sioniste, că în cazul dacă la o plecare în Israel se va da o cotă grupărilor sioniste, aşa cum s-a procedat în trecut, să existe şi lista membrilor Uniunii Clal Sioniste. După autodizolvarea Uniunea Clal Sionistă nu a mai avut activitate, nemaiparticipând la nici o acţiune a ei. Personal nu am avut legături cu dl Jean Cohen, în afară de cele de colaborare în grupările sioniste şi la Congresul Mondial Evreiesc, aşa după cum am arătat mai sus.

Fiind într-o mare lipsă şi având nevoie urgentă de câteva mii de lei, m-am dus la dl Jean Cohen, cred că a fost prin 1950, să-l rog să-mi împrumute cinci mii lei. D-sa mi-a răspuns că şi d-sa duce şi are lipsuri că a vândut recent un covor să aibă pentru cheltuielile casnice şi deci nu îmi poate împrumuta. Dl Jean Cohen nu a fost niciodată în viaţa d-sale la mine în vizită sau în casă şi eu nu l-am mai văzut în tot timpul cât nu ne-am mai întâlnit în instituţiile unde colaboram şi care nu au mai existat. Nu îmi pot reaminti, dacă am mai fost sau l-am mai văzut pe dl Jean Cohen după autodizolvare afară de cele arătate mai sus.

(ss) Michel Leiba

Proces-verbal de interogatoriu

30 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 7,30 şi s-a terminat la ora 9,30

Ai cunoscut o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da, l-am cunoscut pe Jean Cohen, este avocat.

Când şi prin cine l-ai cunoscut?

Pe Jean Cohen l-am cunoscut în 1935-1936 în activitatea profesională de avocat la Tribunalul Ilfov.

În ce raporturi ai fost cu el?

Am fost în raporturi de colegi de profesiune, mă întâlneam cu el în tribunal şi pe stradă întâmplător, atât în timpul războiului cât şi după 23 august 1944, până în anul 1950 când nu l-am mai văzut.

Ce funcţii ai avut în timpul războiului?

Până în anul 1940 am fost secretarul avocatului Aureliu Weiss, avocat ce se ocupa în special cu procese comerciale având ca clienţi industrii, bănci etc. Din 1940 până la 23 august 1944, am fost avocat pe cont propriu, însă nu am profesat din cauza legilor rasiale. Din 1944, am fost din nou primit în colegiul avocaţilor din Bucureşti unde funcţionez şi astăzi.

https://biblioteca-digitala.ro

Ce cunoşti despre situaţia politică şi profesională a lui Jean Cohen?

Până în 1940, a fost avocat, după această dată nu a mai fost avocat, a devenit om cu stare, fiind bogat, căsătorindu-se cu o femeie bogată. După 1944, a fost din nou un timp avocat. Din punct de vedere politic, ştiu că era sionist, însă nu cunosc în ce cercuri se învârtea.

Ce chestiuni aţi discutat în legătură cu profesiunea dvs. de avocaţi?

În timp cât am fost secretar la Aureliu Weiss, prin lucrările pe care le aveam, cunoşteam pătrunderea capitalului german în întreprinderi şi băncile din ţară, lucru pe care îl discutam şi cu Jean Cohen. De asemeni, cu ocazia întâlnirilor dintre noi, discutam şi chestiuni referitoare la acţiunile regimului legionar, fascist antonescian, după urma căruia sufeream, chestiuni la mersul războiului. Menţionez că fratele meu Nicu – fost funcţionar la Banca de Credit Român în timpul războiului mă informa despre mizeria ce o îndura în cadrul acestor bănci din cauza pătrunderii capitalului german la Banca de Credit şi în ţara noastră dându-mi date în această direcţie, pe care desigur le-am discutat cu prietenii şi cunoştinţele mele, printre care şi Jean Cohen.

Mai ai ceva de adăogat cu privire la Jean Cohen?

Altceva nu am de adăugat.

(ss) Leon Ioan

Proces-verbal de interogatoriu

11 septembrie 1952

Oraşul Timişoara
Interogatoriul a început la ora 17,00 şi s-a terminat la ora 18,00

Ai cunoscut o persoană cu numele de Kuhn Ştefan?

Da am cunoscut pe Kuhn Ştefan.

Când l-ai cunoscut prin cine şi ce ştii despre el?

Pe Kuhn Ştefan, l-am cunoscut în cursul anului 1949, când a fost angajat la Abatorul din Timişoara ca funcţionar, unde şi eu lucrez ca administrator. Ştiu că el este şi avocat la Abator a avut funcţia în ultimul timp de secretar şi avea biroul lângă director, şi rezolva unele chestiuni ale direcţiei la Bucureşti. Eu m-am gândit că este mare comunist pentru că la adunările generale vorbea frumos, lipsind de la fabrica/abator, câteva zile, am întrebat pe cineva nu ştiu care şi mi-a spus că Kuhn a fost sionist şi că este arestat.

Ce legături ai avut d-ta cu Kuhn Ştefan?

Kuhn Ştefan zilnic mânca la cantina pe care eu o administram şi discutam cu el chestiuni în legătură cu munca mea administrativă, şi de multe ori lipsind de la Abator îmi aducea cartela pentru ai scade zilele când n-a mâncat.

Arată ce ai discutat cu Kuhn Ştefan despre munca dumitale administrativă.

Kuhn Ştefan, niciodată nu era mulţumit cu mâncare şi îmi reproşa acest lucru.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu ocazia acestor discuţii îi vorbeam despre greutăţile ce le am în aprovizionarea cu carne şi alimente.

Alte discuţii ce ai mai avut cu el?

A venit odată cu un funcţionar de la biroul de închirieri la mine acasă şi a spus soţiei mele că trebuie să evacuăm casa pentru câteva săptămâni pentru armată, această chestiune am spus Directorului şi lui Kuhn Ştefan cu scopul de a-mi da o cameră.

Mai ai ceva de adăugat despre Kuhn Ştefan?

Nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Lindenfeld Iosif

Proces-verbal de interogatoriu

25 octombrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 14

Ai cunoscut o persoană cu numele de Benvenisti Mişu?

Da, l-am cunoscut pe Benvenisti Mişu.

Când l-ai cunoscut şi ce ştii despre Benvenisti Mişu?

Pe Benvenisti Mişu l-am cunoscut încă din anul 1940, în Bucureşti, în cadrul grupării sioniste Renaşterea, când m-am înscris şi eu în această grupare sionistă. Despre el ştiu că în timpul războiului a fost preşedinte al Executivei Sioniste, iar după război şi până la arestarea sa a fost din nou preşedinte al Executivei Sioniste, conducător al Partidului Evreiesc din România şi al Congresului Mondial Evreiesc, Secţia Română.

În ce raporturi ai fost d-ta cu Benvenisti Mişu?

În cursul anului 1942, am devenit secretar al Executivei Sioniste sub conducerea lui Benvenisti Mişu, el fiind Preşedinte al Executivei sioniste. De atunci şi până în vara anului 1950, am fost în relaţii de colaborare în cadrul activităţii sioniste desfăşurată în Executiva Sionistă şi după 23 august 1944. În cadrul Partidului Evreiesc din România şi la Congresul Mondial Evreiesc – Secţia Română. În aceste organizaţii eu am ocupat funcţii de membru în conducerea Centrală şi am fost din 1946 director salariat al Congresului Mondial Evreiesc, iar Benvenisti Mişu în toate organizaţiile arătate mai sus, mi-a fost şef şi totodată prieten vizitându-ne reciproc la casele noastre. În cadrul acestor activităţi şi de prietenie, i-am făcut anumite servicii lui Benvenisti Mişu şi l-am susţinut în politica sa.

Arată anchetei în ce chestiuni politice l-ai susţinut?

La sfârşitul anului 1941, începutul anului 1942, luând fiinţă Centrala Evreilor din iniţiativa Guvernului Antonescu şi a Gestapoului german, s-a pus problema în cadrul Executivei sioniste de a se colabora cu această instituţie (organizaţie) în vederea menţinerii organizaţiei sioniste în viaţă cât timp va fi posibil şi pentru scutirea cadrelor sioniste de la munci obligatorii. În cadrul unei şedinţe s-a hotărât lucru cu care am fost şi eu de acord, să se trimită o delegaţie la Centrala Evreilor pentru a duce tratative. În acest scop a fost

https://biblioteca-digitala.ro

delegat Benvenisti Mişu şi alţii despre care nu mai ţin minte. După acest prim contact, Benvenisti Mişu a început să menţină legături personale cu Gingold Nandor, şeful Centralei Evreilor şi Radu Lecca împuternicitul guvernului antonescian, pentru problemele evreieşti. În urma acestor legături Benvenisti Mişu şi-a creat relaţii de colaborare cu Centrala Evreilor, susţinând activitatea acesteia prin cadrele sioniste pe care le-a pus la dispoziţie. Astfel ştiu că dr. Löwenstein a fost şeful secţiei de învăţământ; la secţia împrumutului de războiul antisovietic, a activat o serie întreagă de sionişti printre care Benvenisti Mişu personal, Jean Cohen, Herman Feller, subsemnatul şi alţii. În schimb am primit scutiri de la munca obligatorie, scutiri ce erau obţinute de Benvenisti Mişu de la Centrală, odată Benvenisti Mişu m-a trimis şi pe mine la Gingold cu o listă cu numele mai multor sionişti pentru a obţine scutire de la munca obligatorie, însă Gingold nu m-a primit în audienţă şi mi-a trimis răspuns că aceste chestiuni le rezolvă numai cu Benvenisti.

În cadrul împrumutului de război, eu am fost un timp la Serviciul Citaţiilor, funcţionar cu predarea la Comisiile de impunere a citaţiilor pentru cetăţenii care trebuiau chemaţi să fie determinaţi să subscrie. După aceasta am trecut la Serviciul Personalului. În această calitate controlam pe teren prezenţa funcţionarilor, care activau în Centrele de subscriere. Comisiile de subscriere erau formate din cadre sioniste şi ale Federaţiei de Comunităţi din rândul avocaţilor, contabililor şi diverşi funcţionari. Toţi aceştia impuneau populaţia să subscrie ameninţând-o cu măsuri drastice.

Mai sus arătaţi că i-ai făcut anumite servicii lui Benvenisti Mişu. Arată ce servicii i-ai făcut?

În tot timpul războiului Benvenisti Mişu a menţinut legături prin corespondenţă ilegală cu un birou din Istanbul al Agenţiei Evreieşti condus de Barlas, Averbuch (Agamy) (Überall) Avriel şi delegaţi ai grupărilor sioniste de tineret de la care primea şi bani. De asemenea avea legături şi cu Congresul Mondial Evreiesc de la Geneva printr-un prieten al său, Fischer Wilhelm, despre care Benvenisti Mişu mi-a spus că acesta a fost reprezentantul în România, atât al Congresului Mondial Evreiesc cât şi a Joint-ului şi care şi el a menţinut legătură cu străinătatea tot clandestin, prin curieri, unul din aceştia cu numele de Welti ziarist elveţian era şi agent al Gestapoului. Acesta preda corespondenţa în fotocopie Gestapoului, fapt ce a dus, la începutul anului 1944, la arestarea lui Fischer Wilhelm, Benvenisti Mişu şi a altor sionişti tineri şi maturi.

În timpul cercetărilor lui Benvenisti M. şi a celorlalţi deşi arestaţi sub un regim aspru fascist, Benvenisti Mişu venea acasă din când în când pentru a-şi face baie şi după un timp a fost eliberat, împreună cu Fischer Wilhelm, iar ceilalţi au fost cercetaţi mai departe şi judecaţi.

În legătură cu eliberarea sa, Benvenisti M. , mi-a cerut să o sprijin şi să o îndemn pe Mella Iancu să se ocupe permanent de eliberarea sa, lucru pe care l-am şi făcut. Din însărcinarea sa am primit două milioane lei, de la Suzana Benvenisti, bani pe care ea i-a ridicat de la o bancă, de unde erau depuşi de Benvenisti sau Fischer Wilhelm. Această sumă am predat-o lui Mella Iancu şi împreună cu ea i-am depozitat în caseta ei de fier.

Din aceşti bani ştiu că s-au dat personal de Mella Iancu lui Constantin Linden şi lui Sergiu Dan, care avea legături cu comisarii anchetatori în cazul lui Benvenisti. De asemenea ştiu că a dat bani şi lui Armand Corbin, cumnatul ei pentru a interveni la o prietenă a prefectului Capitalei pentru ca acesta să influenţeze uşurarea anchetei, acestuia i-am dat şi eu personal o sumă de 100.000 lei, tot aceleaşi chestiuni.

În afară de aceştia, Mella Iancu a avut legături şi cu Kolb reprezentantul Crucii Roşii Internaţionale, care a rezolvat chestiunea eliberării prin ministrul Elveţiei, De Weck. După

https://biblioteca-digitala.ro

eliberarea sa ştiu că Benvenisti Mişu a fost de două ori în audienţă la Mihai Antonescu, însă nu ştiu în ce chestiuni, cred că în legătură cu plecarea sa din ţară întrucât ştiu ca dorea acest lucru din discuţiile ce le aveam împreună.

Arată anchetei ce discutaţi în general cu Benvenisti Mişu?

Discutam orice chestiuni la ordinea zilei din punctul de vedere al emigrărilor. Despre starea de spirit a populaţiei asupra faptelor politice şi economice sociale, comentam gazetele împreună şi alte discuţii asemănătoare.

În ce a constat relaţiile dintre d-ta şi Benvenisti Mişu, până în vara anului 1950, când a fost desfiinţată Secţia Congresului Mondial Evreiesc din România?

Aşa cum am arătat la început, după 23 august 1944, Benvenisti Mişu reluându-şi activitatea sa politică m-a atras după sine ca om de încredere, activând alături de el ca membru al C.C. al Partidului Evreiesc, în cadrul Executivei sioniste, iar în iunie 1946 m-a angajat ca director administrativ la Congresul Mondial Evreiesc în locul lui Moţi Moscovici.

În calitate de director primeam corespondenţa din străinătate şi din ţară pe care o predam lui Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu şi o parte din corespondenţă o citeam săptămânal biroului executiv. De asemenea supravegheam lucrările secţiilor Congresului, primeam delegaţi din provincie şi din Bucureşti care aduceau material informativ privind activitatea secţiilor, pe care îi îndrumam de obicei la Benvenisti Mişu, participând şi eu de multe ori la discuţiile dintre ei. În afară de aceasta cheltuielile şi salariile funcţionarilor erau tot o atribuţie a mea.

Mai sus arăţi că primeai corespondenţă din străinătate. Arată anchetei de la cine primeai corespondenţa şi ce conţinut avea această corespondenţă?

Corespondenţa venea de la Congresul Mondial Evreiesc de la Geneva, de la Centrala Congresului Mondial Evreiesc din New York de la o secţie a C.M. din Paris. Corespondenţa conţinea în general chestiuni referitoare la activitatea secţiilor Congresului. Însă în două rânduri Centrala din New York ne-a cerut să facem agitaţie şi publicitate în legătură cu emigrările specialiştilor şi tehnicienilor evrei din R.P.R. în Suedia şi Argentina. De asemenea am primit instrucţiuni să le trimitem informaţii: despre şcolile evreieşti din ţară şi locul unde se află; o statistică a sinagogilor, legile apărute în ţară cu privire al evrei; literatură apărută în ţară cu privire la evrei; literatură apărută privind pe evrei din R.P.R.

Arată anchetei cum se culegea informaţiile de mai sus şi cele culese privind activitatea secţiilor.

Informaţiile se culegeau prin delegaţi salariaţi ai Congresului, prin delegaţii onorifici şi prin discuţii cu diverşi oameni ce veneau la Congres în interes personal, printre aceştia au fost în primul rând conducătorii diferitelor organizaţii sioniste din ţară şi alţii. De asemenea Benvenisti Mişu avea şi un funcţionar care se ocupa numai cu citirea întregii prese, din ţară şi cu trierea articolelor mai importante pe probleme. De asemenea Benvenisti Mişu având o memorie foarte bună, era bine informat în legătură cu toate problemele politice şi economice la ordinea zilei care îl preocupau, astfel în discuţiile dintre noi m-a întrebat despre o chestiune de amănunt pe care o discutasem cu el, în urmă cu două trei săptămâni.

Ce chestiuni discutai d-ta cu Benvenisti Mişu şi la ce discuţii ai participat când discuta cu alţii?

https://biblioteca-digitala.ro

Cu Benvenisti Mişu discutam chestiuni despre reformele ce s-au făcut în ţară, despre situaţia politică şi alte chestiuni la ordinea zilei.

Când asistam la o discuţie dintre el şi vreun delegat ce venea la Congres, Benvenisti îi punea diverse întrebări şi anume: care e curentul faţă de emigrări, numărul populaţiei evreieşti, starea economică, starea de spirit a populaţiei şi alte întrebări asemănătoare.

Ancheta îţi cere să arăţi cu cine ştii că avea legături personale mai strânse Benvenisti Mişu?

Benvenisti mi-a spus că avea legături strânse cu Agamy încă de la venirea sa în ţară imediat după 23 august 1944, se vizitau la locuinţa lui Benvenisti Mişu unde luau masa împreună şi ştiu că şi Benvenisti l-a vizitat pe Agamy acasă cu puţin timp înainte de plecarea acestuia din ţară. Despre Agamy, Benvenisti mi-a mai spus, că acesta înainte de a fi diplomat al Legaţiei Israel a venit în ţară camuflat în calitate de ziarist, în realitate era un mandatar al Agenţiei Evreieşti şi un vechi specialist în organizarea trecerilor de frontieră clandestină.

În 1946, când Benvenisti Mişu a devenit Preşedinte al Executivei Sioniste mi-a spus că a luat preşedinţia din însărcinarea lui Agamy, care l-a ajutat şi susţinut pentru a fi ales în acea calitate.

În afară de Fischer Wilhelm cu care era bun prieten şi cu care avea legături strânse, Benvenisti mi-a spus că este bine apreciat de Rigner, secretarul Congresului Mondial Evreiesc de la Geneva, despre care mi-a spus că acestuia îi raporta activitatea sa şi că Rigner este mulţumit de activitatea Secţiei din România faţă de alte secţii ale Congresului Mondial Evreiesc. De asemenea mi-a mai spus că, cu ocazia deplasărilor sale în străinătate la Congresele şi conferinţele sioniste ţinute la Paris, Basel, Zürich, a avut întrevederi personale cu Leon Blum la Paris, la care a intervenit în chestiunea emigrărilor şi la susţinerea punctului de vedere cu privire la introducerea în tratatul de pace cu România, anumite revendicări propuse de Congresul Mondial Evreiesc. De asemenea a avut întrevedere şi cu Ben Gurion, cu care a discutat chestiunea emigrărilor evreilor din R.P.R. în Palestina.

În 1950, Benvenisti Mişu mi-a spus că doreşte să menţină legătura cu Secţia Congresului Mondial Evreiesc din Israel prin scrisori scrise cifrat, iar corespondenţa să fie menţinută pe adresa particulară printr-un sionist Rosenbaum Mundi, care pleca din ţară şi acesta să comunice informaţiile trimise lui Tartakovar conducătorul Secţiei C.M.E. din Iersualim şi membru în Comitetul Executiv al Congresului Mondial Evreiesc. Iar informaţiile ce urmau să fie trimise mi-a spus că se referă la existenţa Secţiei C.M.E. din ţară. În legătură cu aceasta mi-a cerut ca împreună cu Rosenbaum să întocmim cifru, lucru pe care l-am şi făcut stabilind ca la trei cuvinte banale să fie un cuvânt secret. Menţionez că eu puţin timp înainte de plecare, Rosenbaum Mundi mi-a spus că a discutat cu Benvenisti că în scrisorile cifrate va trece şi alte chestiuni. Eu l-am întrebat pe Benvenisti despre ce chestiuni e vorba, iar el mi-a spus că sunt chestiuni strict personale.

Mai ai ceva de adăugat?

Benvenisti Mişu mi-a dat să ţin în depozit la mine în cursul anului 1949 suma de 800-900.000 lei, despre care mi-a spus că îi are de la Legaţia Israel, unde are un cont de lire, dat de Congres.

Din aceşti bani îi dădeam lunar lui Benvenisti Mişu suma de 50-60.000 lei, după arestarea lui Benvenisti mi-a rămas un rest de 60.000 lei pe care i-am predat lui Suzana Benvenisti.

(ss) I. Litman

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

17 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20,30 şi s-a terminat la ora 22,15

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da, am cunoscut pe Jean Cohen fost conducător sionist.

Când şi prin ce împrejurare ai cunoscut pe Jean Cohen?

Pe Jean Cohen l-am cunoscut în anul 1944/1945 la Piatra Neamţ unde acesta venise din partea lui „Keren Hayessod" să ţină o conferinţă.

Ce relaţii au existat între d-ta şi Jean Cohen?

Între mine şi Jean Cohen au existat relaţii de prietenie şi politice – ambii făcând parte din organizaţia sionistă.

Ce legături ai mai avut cu Jean Cohen?

În ianuarie 1951 am ascuns în domiciliul meu din Bucureşti Str. Spiru Haret no. 13, pe Jean Cohen – care era urmărit de organele Securităţii – timp de şase zile. Astfel, la începutul lunii ianuarie 1951, Coca Cohen mi-a spus că soţul ei Jean Cohen este urmărit de organele Securităţii încă din vara anului 1950. În continuare m-a rugat să-l ascund la mine în casă pe soţul ei, Jean Cohen, pentru a nu fi arestat, lucru cu care eu am fost de acord. Astfel începând din trei sau patru ianuarie 1951, Jean Cohen a stat ascuns la mine timp de şase zile.

În acest timp, Jean Cohen a luat contact cu următorii: Itzkar Leon, av. Marcu Cohen, Schein Elias, Weiss Moritz, Cohen Seli precum şi soţia sa Coca Cohen.

De asemeni, a luat contact la mine în casă şi cu Balhirsch Moise care venise însoţit de încă o persoană al cărui nume nu mi-l amintesc.

În această perioadă eu l-am informat de arestările ce se făceau în rândul conducătorilor sionişti.

La discuţiile ce aveau loc între Jean Cohen soţia sa şi cei care îl vizitau participam uneori şi eu.

Astfel, cu ocazia unei discuţii, s-a hotărât ca Coca Cohen să divorţeze de Jean Cohen pentru ca astfel să poată emigra în Israel.

De asemeni Jean Cohen l-a rugat pe Moritz Weiss şi el a fost de acord să-i caute o nouă locuinţă pentru a se ascunde etc.

Arată tot ce cunoşti despre activitatea politică desfăşurată de Jean Cohen?

Ştiu că a fost un membru al organizaţiei sioniste, el făcând parte din gruparea „Clal Sionistă".

(ss) Lupu Blima Sura

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

21 octombrie 1952

București
Interogatoriul a început la ora 22,30 și s-a terminat la ora 24

D-ta ai cunoscut pe Moritz Weiss (Moshe)?

Da. Am cunoscut pe Moritz Weiss (Moshe).

Când și prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Pe Moritz Weiss (Moshe) l-am cunoscut în anul 1948/1949 în București, str. Oțetari nr. 5.

Ce relații au existat între d-ta și Moritz Weiss?

Între mine și Moritz Weiss au existat relații de prietenie.

În afară de vizitele pe care el mi le-a făcut fiind un prieten al întregii familii, în timpul când Jean Cohen a stat ascuns la mine acasă, a venit împreună cu Schein Elias pentru a-l vedea și discuta cu el.

Printre altele, Jean Cohen i-a cerut lui Moritz Weiss să-i caute o nouă locuință unde să stea ascuns, Moritz Weiss i-a promis că-i va căuta.

Arată tot ce cunoști despre activitatea lui Moritz Weiss?

Știu că făcea parte din conducerea centrală a organizației sioniste de tineret „Hanoar Haționi".

De asemeni, în anul 1951, a ajutat cu lei 20.000 familia lui Jean Cohen care era arestat – bani ce-i avea de la Legația Statului Israel – prin intermediul lui Avny Steinmetz și al subsemnatei.

(ss) Lupu Sura Blima

Proces-verbal de interogatoriu

4 septembrie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 22 și s-a terminat la ora 23 și 50 min.

Ai cunoscut o persoană cu numele de Haas Erich?

Da, l-am cunoscut pe Haas Erich, este medicul Legației Israel la Timișoara.

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

În cursul anului 1949, pe timpul când eram funcționar al Legației Statului Israel, un alt funcționar anume Gertler mi-a spus că dr. Haas de la Timișoara, a sosit la Legație și că vrea să stea de vorbă cu mine. Întâlnindu-ne în sală m-am prezentat, iar el mi-a spus că întrucât vine din când în când pe la Legație, a discutat acest lucru cu cumnatul meu Goldstein, domiciliat tot în Timișoara și aflând acest lucru l-a rugat să-mi aducă o scrisoare

https://biblioteca-digitala.ro

pe care mi-a şi predat-o, după ce i-am mulţumit, ne-am înţeles ca la reîntoarcerea sa la Timişoara, să ne întâlnim pentru ai dat răspuns, lucru pe care l-am şi făcut.

Ce cuprins avea scrisoarea?

Scrisoarea cuprindea chestiuni familiare.

Ce alte servicii ţi-a făcut dr. Haas Erich?

De atunci şi până în primăvara anului 1951, mi-a mai adus cu ocazia vizitelor sale la legaţie, o scrisoare închisă şi un bilet tot de la cumnatul meu.

(ss) dr. Löwenstein Teodor

Declaraţie

25 februarie 1952

După cât ştiu, Jean Cohen susţinea încă de la venirea Legaţiei Statului Israel în Bucureşti, că Legaţia trebuie să fie informată. Ştiu aceasta din discuţiile pe care le avea cu Schein, cu care vorbea în general chestiuni cu Legaţia. De asemenea l-am auzit uneori spunându-i lui Schein „asta ar trebui spus Legaţiei", după cât îmi amintesc se referea la informaţii în legătură cu populaţia evreiască, şi era în principiu de părere că o Legaţie trebuie să fie informată asupra celor ce se petrece în ţară unde se află. Până în 1949, după cât ştiu nu a avut legături personale cu soţii Ariel. După cât ştiu a avut o legătură de informaţii înainte de iulie 1950 şi acea legătură cred că era Begnescu. Ştiu că Jean Cohen s-a întâlnit cu Halevy la Ariel acasă pentru a discuta despre acest lucru. Ştiu că i-a cerut lui Halevy o sumă de 300.000 lei pentru a obţine informaţii. Aceasta i-a răspuns că nu înţelege să plătească şi dacă poate să le obţină fără bani. Cred înainte de a discuta cu Halevy acest lucru a dat informaţii Legaţiei pentru care a primit bani pentru a plăti, dar după cât îmi amintesc suma era prea mică şi a completat el. Nu pot preciza când s-au petrecut acestea. De asemenea, natura informaţiilor, şi prin cine anume sau cui, le-a transmis nu pot preciza. Jean Cohen se plângea că Legaţia nu înţelege că trebuie să fie informată şi că pentru aceasta trebuie să plătească. Spunea că dacă ar avea el bani ar plăti. Că soţii Ariel ştiu că se întâlnea uneori la prieteni comuni. Nu pot spune că le-a trimis informaţii decât în mod indirect vorbind despre unele lucruri pe care el le cunoştea. Ştiu că odată Ariel a căutat în mod special să-l întâlnească pe Jean Cohen pentru a vorbi cu el. Nu a putut vorbi atunci fiind într-o vizită şi nu ştiu despre ce era vorba.

În general ştiu că Jean Cohen căuta să se întâlnească cu persoane de la care ar putea afla informaţii. Între aceştia ştiu mai precis că îl interesa Ing. Mayer Grumberg – de la D.G.C. – Dunărea Marea Neagră. (De la Ar.). Din ceea ce a vorbit acesta din munca sa profesională am reţinut că a vorbit despre construirea liniei Bumbeşti-Livezeni, unde conducea lucrările în acel timp. Schwartz Mayer, vorbea din munca sa profesională despre fondurile care se întrebuinţau în diferite scopuri de către Aproarm şi despre felul cum este organizat Canalul. L-am auzit mai puţin vorbind din munca sa profesională şi nu reţin. Avocat Brender în Contencios la Petrolexport – îi vorbea despre contracte încheiate la Petrolexport cu Israelul sau alte contracte, sau alte livrări. Nu ştiu în ce fel folosea Jean Cohen aceste informaţii.

https://biblioteca-digitala.ro

Jean Cohen a transmis prin mine Legației între iulie 1950 și mai 1951, un memoriu adresat Executivei Sioniste din Israel. În acest memoriu Jean Cohen arăta situația evreilor din R.P.R. Cerea Executivei Sioniste din Israel ca să se ocupe de situația sioniștilor: a celor arestați, și a celor nearestați pe cale de tratative diplomatice. Adică să se obțină eliberarea și apoi plecarea în Israel a celor arestați cât și plecarea în Israel a celorlalți. Arată că sioniștii pe de o parte nu primesc servicii, ca fiind sioniști, pe de altă parte nu sunt lăsați să plece din țară. În noiembrie vorbea și despre auto-apărarea, aratând în ce fel începe să se facă acest lucru. Ideea de auto-apărare era actuală pentru Jean Cohen, deoarece considera că arestarea sioniștilor denotă și apropierea războiului ca fiind o măsură de izolare a elementelor nesigure sau particulare. Memoriul conținea acuzațiile care se aduc sioniștilor. Dintre acestea am reținut pe aceia de spionaj în favoarea anglo-americanilor și pe aceia în legătură cu chestiunea copiilor evrei. Jean Cohen mi-a vorbit și despre acuzația că la Școala Agricolă din Colentina s-au ascuns arme. Nu sunt sigură dacă făcea parte din acuzațiile cuprinse în memoriu. Memoriul conținea o înșirare de șapte puncte în care se pomenea numele dr-ului W. Filderman.

O notă cu informații care cuprindea următoarele informații: Anchetarea sioniștilor s-a terminat, ancheta este condusă de generalul Nicolsky și Ignatiev, se pomenea în legătură cu ancheta numele generalului sau colonelului Pintilie; în septembrie s-a ținut o ședință la Comitetul Central pentru rezolvarea problemei sioniștilor. Unii erau de părere să se facă proces – mai ales reprezentanții C.D.E.-ului – cereau să se facă și noi arestări. Între acei a căror arestare se cerea erau M. Iancu, Zissu, Ebercohn, Luiza Goldner, Schwefelberg. În nordul Dobrogei se construiesc lagăre pentru evrei și pentru alte naționalități, la fabrica „Steagul Roșu" se fabrică armament pentru Egipt.

Am transmis lui Ariel o comunicare care cred că conținea 6 puncte. Comunicarea era pentru Ariel. Când i-am transmis-o era de față și d-na Ariel dar m-am adresat numai lui. Înainte de a-i vorbi eu, m-a întrebat el despre unul din puncte. Era o comunicare scurtă. I-am transmis-o verbal. Am avut notat cred de mine dar am transmis verbal pentru că am să reținpe de rost. Aceasta cred că s-a petrecut în septembrie. În acest timp, Jean Cohen se afla în Sinaia.

Îmi amintesc că în Piatra Arsă, fiind Jean Cohen mi-a spus unele lucruri pentru a le reține și a le transmite în București. Aceasta se petrecea în Iulie. Nu era vorba de vreo înșiruire de puncte sau de comunicări – după cât pot să-mi amintesc – ci era un subiect despre care trebuia să vorbesc. Atât cât pot să-mi dau seama nu era pentru Legație ci pentru sioniști. Mi-a vorbit, i-am cerut o pauză – și apoi mi-a vorbit din nou. Aceasta pentru a putea reține mai bine.

Am spus în anchetă despre comasări de trupe în nordul țării. Nu pot să fac vreo legătură cu ceva sau să spun de unde știu și cum știu acest lucru. În dimineața aceia înainte de a fi scoasă la anchetă mi-a venit în minte acest lucru și l-am spus.

(ss) Rachel Mihailovici

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

11 martie 1952

În cursul lunii ianuarie 1951, am fost la dr. Fingerhut pentru a-l întreba ce ştie în legătură cu situaţia sioniştilor arestaţi. Mi-a spus că sioniştii se află la Interne. M-am dus să-l întreb pe Fingerhut deoarece ştiam de la Jean Cohen că el dă Mellei Iancu informaţii – şi întrebând-o pe acesta mi-a spus că nu ştie nimic.

În cursul lunii februarie 1951 m-am dus la Fingerhut din însărcinarea lui Mendelovici şi J. Cohen pentru a-l întreba dacă poate afla ceva despre situaţia Mellei Iancu. Mi-a răspuns că pentru moment nu, deoarece femeia de la Interne de la care primea informaţiile – printr-un medic cu nume de evreu – este în doliu şi nu merge la serviciu. Am comunicat acestea lui Mendelovici şi lui J. Cohen.

În cadrul iernii – cred în decembrie l-am întrebat pe Fingerhut – din însărcinarea lui Jean Cohen – dacă cunoaşte vreo posibilitate de plecare clandestină. Fingerhut mi-a spus că pentru moment nu se poate. Era vorba de trecere prin Iugoslavia. Mi-a vorbit de persoane cu nume româneşti care pleacă pe calea cunoscută de el.

Când am venit prima oară în Bucureşti în iulie 1950 – adică prin 13 iulie – am vorbit la telefon de la Fingerhut cu Jean Cohen – chemată fiind de acesta din Buşteni. Fingerhut a ştiut apoi că Jean Cohen se află pe Valea Prahovei. În Ianuarie când Jean Cohen a fost în Bucureşti Fingerhut a ştiut aceasta deoarece i-am spus eu comunicându-i şi dorinţa lui J. Cohen de a se întâlni cu el. Fingerhut a refuzat să se întâlnească cu el într-o casă şi a propus să se întâlnească la Şosea. S-a întâlnit cu Jean Cohen la începutul lunii aprilie 1951, acasă la Jean Cohen. A venit însoţit de soţia sa şi de prietena lor Jeaneta Câmpeanu. În acelaşi timp cu ei a fost la J. Cohen ing. Nacht cu soţia sa. Fingerhut a fost anunţat prin Nacht că Jean Cohen se află în Bucureşti. Când a venit Fingerhut am fost foarte surprinsă deoarece nu mă aşteptam să vină. Apoi Fingerhut şi Nacht – au ştiut de la mine că Jean Cohen a plecat din Bucureşti. Fingerhut a venit la Jean Cohen din iniţiativa lui personală.

În cursul iernii 1950-1951 l-am vizitat pe Fingerhut pentru a afla de la el ştiri de radio – de la posturile străine – pe care acesta le asculta în mod regulat – pentru a-i duce lui Jean Cohen. Acest lucru mi-a fost cerut şi de Cohen.

În toamna 1950 – cred în noiembrie – i-am cerut lui Fingerhut – din îndemnul lui Jean Cohen să-mi dea un ajutor lunar în bani. Mi-a dat odată 10.000 lei pe care urma să-i primesc lunar şi care, cum am aflat apoi de la Nacht, era aranjat să fie de la el, Nacht şi de la dr. Sager. Nu am mai luat apoi de la Fingerhut şi nici nu am mai vrut să primesc.

La începutul lunii august 1950, Fingerhut mi-a aranjat întâlnirea cu Riza Kleiner; locuiam la Nacht şi venisem pentru a transmite Legaţiei memoriul lui Jean Cohen.

Fingerhut cu soţia au venit la Nacht seara şi împreună am discutat cum să fac. A doua zi a venit la Nacht cu R. Kleiner căreia i-am predat memoriul pentru a-l preda la rândul ei dnei Ariel. Pentru a-i da Riza Kleiner plicul am trecut în cealaltă cameră şi am închis uşa. Fingerhut ştia că transmit din partea lui J. Cohen Legaţiei – ceva scris.

Riza Kleiner era prietenă cu familia Fingerhut şi venea acolo în casă.

De asemenea, dna Ariel venea în casă la Fingerhut. Nu ştiu care erau raporturile dar ştiu că Fingerhut se fereau să se ştie acest lucru.

Fingerhut trimetea în Israel obiecte de valoare – tablouri – covoare, argintărie.

https://biblioteca-digitala.ro

Prin Fingerhut a cunoscut Jean Cohen pe Manole – lui Jean Cohen i-a expediat Manole cărţi.

Fingerhut primea regulat – prin pacienţi de ai săi ziare engleze, pe care le dădea şi prietenilor să citească. Citeau la el ziarele J. Cohen, Nacht, dr. Sager, dr. Apter, dr. Abramovici. Lui Jean Cohen îi dădea şi aceste ziare.

În toamna 1950, Schein i-a cerut lui Fingerhut să facă o acţiune între medici pentru a strânge bani pentru sionişti, în special pentru Jean Cohen, Fingerhut a refuzat, deoarece nu avea încredere în Schein.

La Fingerhut l-a cunoscut Jean Cohen şi pe Vitos însoţit de Fingerhut.

La Fingerhut se întâlneau Jean Cohen cu Zissu, după autodizolvarea organizaţiei sioniste. Se întâlneau pentru ca Jean Cohen să-i dea lui Zissu bani pentru conducătorii PNŢ. S-au mai întâlnit acolo împreună şi cu o altă persoană – nu-mi amintesc cine. De asemenea s-a mai întâlnit şi ei doi numai.

Jean Cohen se duceau la Fingerhut pentru a asculta şi a comenta împreună ştirile de radio şi pentru a primi şi a citi ziarele engleze.

După cât îmi amintesc, lui Vitos i-a dat Jean Cohen – la întâlnirea pe care au avut-o la Jean Cohen acasă – ceva scris.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal

28 martie 1952

Bucureşti

Ce cunoşti dumneata despre activitatea lui Jean Cohen în legătură cu împrumutul luat de guvernul Antonescu în anul 1941?

Ştiu că Jean Cohen a subscris la împrumut o sumă destul de apreciabilă, nu pot preciza cât anume. În cadrul împrumutului a avut funcţia de inspector.

Cunoşti care a fost scopul împrumutului?

Scopul împrumutului a fost de susţinere a războiului.

Ce l-a determinat pe Jean Cohen să colaboreze la împrumut?

Pe de o parte pentru a pune la adăpost persoana sa arătându-se folositor regimului fascist în a cărui concepţie era de a se acorda privilegii acelor evrei care erau consideraţi folositori regimului de atunci, iar pe de altă parte atitudinea duşmănoasă a lui faţă de Uniunea Sovietică manifestată în discuţii cu diverse persoane.

Jean Cohen a fost la muncă obligatorie în perioada războiului?

Nu a fost la muncă obligatorie în timpul războiului, deoarece a obţinut carnet de scutire.

De ce se ocupa Jean Cohen în perioada războiului?

S-a ocupat de afaceri. Astfel a avut un atelier de produse zaharoase pe str. Logofătu Udrişte nr. 14, unde lucrau aproximativ 8 (opt) salariaţi. Atelierul avea denumirea

https://biblioteca-digitala.ro

„Soldona". A avut un depozit de cherestea „Rosud" în sus pe Calea Rahovei pe numele lui Straja şi Papudof şi mi se pare Dimitre Niculescu. Acolo ştiu că avea doi funcţionari plus oamenii care se ocupau cu descărcatul materialului. De la acest depozit furniza material armatei. A mai avut depozitul de cherestea „Farechim" pe numele Generalului Barbu Vasile. Ca funcţionari ştiu că a avut pe M. Moscovici şi pe Holtzman. A mai avut spre lichidare societatea de chimicale „Sarcov" proprietate a unui unchi de al său anume Kamaravski David asociat cu Rozenstein Wilhelm. Ştiu de asemenea că a mai avut înregistrată firma „Cândrei" dar nu cunosc activitatea acestei firme. De la aceste firme, în special de la „Sarcov" Jean Cohen a avut beneficii destul de mari.

Mai ai ceva de adăugat în legătură cu cele de mai sus?

În legătură cu cele de mai sus, nu mai am nimic de adăugat.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

31 martie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12 şi 15 minute şi s-a terminat la ora 14

Ce cunoşti dumneata despre acţiunile lui Jean Cohen, în legătură cu prizonierii englezi în perioada războiului?

Ştiu că Jean Cohen a primit o listă cu prizonierii britanici de la Begnescu în care se arată numele şi lagărul în care se aflau aceştia. Lista am văzut-o personal după 23 august 1944. Era un imprimat care avea en-tête al Biroului II Informaţii. Cred că această listă a înmânat-o ofiţerului britanic care ne-a vizitat împreună cu Dov Berger pentru a-i mulţumi lui Jean Cohen pentru serviciile făcute armatei engleze. Jean Cohen a înlesnit evadarea a câţiva prizonieri englezi dintr-un lagăr, care apoi au fost îmbarcaţi pe un vas cu emigranţi evrei. Cred că unul din motive pentru care a procurat lista, a fost tocmai acela de a identifica ofiţerii englezi – prizonieri a căror.evadare le-a înlesnit-o. Nu cunosc dacă acelei liste să-i fi dat şi altă întrebuinţare. Vasul pe care se găseau îmbarcaţi ofiţerii englezi, a fost scufundat de nemţi. În urma interceptării de către aceştia a telegramei trimisă din ţară în legătură cu această chestiune. Am aflat despre această chestiune de la Jean Cohen.

Cunoşti dumneata de unde a avut Jean Cohen misiunea de a înlesni evadarea din lagăr şi plecarea din ţară a prizonierilor englezi despre care vorbeşti mai sus?

Nu ştiu de la cine a avut Jean Cohen această misiune, însă ştiu că în timpul funcţionării Executivei „Zissu" avea legături cu reprezentanţii Agenţiei Evreieşti de la Istanbul, respectiv cu Barlas şi Überall (Avriel). Legătura cu Istanbulul se făcea prin şlihimi. Ştiu că Jean Cohen a avut legături în perioada războiului cu şlihimi şi haluţimi. Ca şlihimi am auzit de Dan, Ricu şi Eliezer. Dintre haluţimii care au avut legături cu Jean Cohen ştiu pe următorii: Gheler, Moshe, Grumberg, Herţig şi Scarlat Iancu, Moshe Grumberg ştiu că au plecat în Israel. Despre Gheler nu ştiu nimic.

Cu alţi tineri a mai avut legături Jean Cohen?

https://biblioteca-digitala.ro

Cred că era și Moshe Weiss printre tinerii care au lucrat cu Jean Cohen. Despre alții nu-mi amintesc. În anul 1944, când au trecut în mod clandestin din Ungaria în România, evreii, Jean Cohen a condus această acțiune ajutat de haluțimi. Dintre aceștia știu sigur despre Hirsch Ary care lucra la Turda. Acolo li se dădeau buletine false de către Hirsch Ary. Au avut în acest scop imprimate și o ștampilă la noi acasă după 23 august 1944, aduse de Jean Cohen.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

1 aprilie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 12 și 20 min. și s-a terminat la ora 14

Ce cunoști dumneata despre legăturile dintre conducătorii sioniști și elemente P.N.Ț.-iste?

Știu că în cadrul unor ședințe ale comisiei de lichidare a organizației sioniste ținute la noi acasă, s-a discutat de către conducătorii sioniști care luau parte la aceste ședințe, problema ajutorării foștilor conducători penetiști. Printre cei care participau la aceste ședințe îmi amintesc de Dan Ieșeanu, Leiwandman, Löevenstein, Haimsohn, Iakerkaner, Cornel Iancu.

Cunoști motivele pentru care conducătorii sioniști au pus problema ajutorării elementelor penetiste?

S-a pus problema ajutorării foștilor conducători penetiști în legătură cu apropierea izbucnirii războiului. Conducătorii sioniști au pus problema legăturii cu penetiștii pentru ca în eventualitatea când războiul ar fi fost câștigat de americani, ei să aibă o poziție favorabilă, arătând prin ajutorul dat opoziției că au fost potrivnici regimului comunist.

Cunoști dacă conducătorii sioniști au ajutat elemente P.N.Ț.-iste?

Nu cunosc dacă au ajutat elemente P.N.Ț.-iste.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

3 aprilie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 8 și 30 min. și s-a terminat la ora 11 și 30 min.

Când și cu ce ocazie ai cunoscut pe Klarman, fost corespondent al Agenției „ITA" în România?

https://biblioteca-digitala.ro

L-am cunoscut la noi acasă în toamna anului 1944 când l-a invitat Jean Cohen împreună cu următorul personal: A.L. Zissu, Itzkar Leon, Zimand, Elior Schein Agamy.

Ce legături a avut Jean Cohen cu Klarman?

Ştiu că Jean Cohen şi Klarman au avut legături ca sionişti. El ne-a vizitat de câteva ori la invitaţia lui Jean Cohen. Jean Cohen se întâlnea cu el şi la sediul Org. Sioniste din Str. Oţetari.

Ce discuta Jean Cohen cu Klarman, cu ocazia vizitelor care vi le-a făcut?

După cât îmi amintesc, discuţiile dintre ei se refereau la probleme sioniste şi la situaţia din Palestina.

Despre alte persoane nu discuta Jean Cohen şi Klarman?

Nu ştiu să fi discutat despre alte persoane.

Cu ce conducători sionişti mai avea legături Klarman, în afară de Jean Cohen?

Ştiu că Klarman mai avea legături cu A.L. Zissu şi cu Leon Itzkar.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

5 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi ... min. şi s-a terminat la ora 14

Cu ce persoane străine a avut Jean Cohen legături în timpul războiului?

Ştiu că prin Sorana Gurian a căutat să ia legătură cu un prieten al acesteia, anume Obler Maximilian, de origină german, care avea influenţă la Legaţia germană din Bucureşti. După câte îmi amintesc, îl interesa această legătură în problema deportărilor de evrei în Transnistria. Nu cunosc dacă a dus la vreun rezultat această legătură.

A avut legături cu şlihimii Dan, Eliezer şi Ricu, despre care am arătat într-o declaraţie anterioară.

De asemenea ştiu că Jean Cohen şi A.L. Zissu, au avut legături cu un oarecare Ek, cred că de origine englez, nu-mia amintesc în ce a constat legătura dintre ei.

Este foarte posibil ca Jean Cohen şi A.L. Zissu să fi avut legătură cu Langan Selen, membru al Legaţiei Turciei în Bucureşti în timpul războiului, deoarece ştiu precis că după 23 August 1944 au avut legătură cu această persoană. Nu ştiu în ce problemă au ţinut legătura cu Langan Selen.

Ştiu că atât Executiva Sionistă condusă de M. Benvenisti cât şi cea condusă de A.L. Zissu, al căror membru a fost şi Jean Cohen, au avut legături cu Crucea Roşie Internaţională, s-au trimis de către Joint, ajutoare pentru evreii deportaţi din Transnistria.

Cu ce persoane, membrii sau funcţionari ai diverselor legaţii a avut Jean Cohen legături după 23 august 1944?

Prin primăvara anului 1945, a venit la noi acasă un ofiţer britanic, însoţit de Dov Berger să-i mulţumească lui Jean Cohen pentru activitatea sa în favoarea armatei britanice.

https://biblioteca-digitala.ro

La puţin timp după vizita lor, de mai sus, Jean Cohen a fost invitat la Legaţia Britanică, cu care ocazie i s-a dat un certificat de mulţumire pentru salvarea prizonierilor britanici.

Prin anul 1947-1948, Jean Cohen a avut legături cu colonelul Grig de la Legaţia Engleză.

Ştiu că Jean Cohen s-a întâlnit odată cu el la o fermă în marginea Bucureştiului, posibil la ferma „Colentina". Nu pot preciza când l-a cunoscut pe colonelul Grig, însă cred că înainte de întâlnirea sus arătată, deoarece de felul cum mi-a vorbit despre el, am înţeles că-l cunoştea mai dinainte.

Nu-mi amintesc ce mi-a spus Jean Cohen despre scopul acestei întâlniri. Nu ştiu dacă s-au mai întâlnit vreo dată.

Aşa cum am arătat mai sus, Jean Cohen şi Zissu au avut legături după 23 august 1944 cu Langan Selen, membru al Legaţiei Turciei în Bucureşti.

Jean Cohen a mai cunoscut prin Isaia Tumarkin pe Bookbinder[1], ofiţer la Misiunea Americană din Bucureşti, prin anul 1945 sau 1946. Bookbinder şi Tumarkin, cu soţia au fost invitaţi de Jean Cohen la o masă la noi acasă.

După aceea am mers cu Bookbinder la restaurantul „Capşa", unde am luat masa, invitaţi fiind de el. Nu cunosc altceva în legătură cu Bookbinder.

Cu ce alţi cetăţeni străini a mai avut Jean Cohen legături după 23 august 1944?

Prin anul 1949 Jean Cohen a cunoscut prin dr. Fingerhut pe Vitoz, cetăţean francez. Acesta a venit la noi acasă însoţit de dr. Fingerhut şi a stat de vorbă cu Jean Cohen într-o cameră separată.

Cu această ocazie, Jean Cohen i-a dat o scrisoare pentru a o trimite în Franţa prin intermediul Legaţiei Franceze.

Nu cunosc cuprinsul scrisorii, dar cred că este vorba despre o scrisoare redactată la o şedinţă a comisiei de lichidare a organizaţiei sioniste la care au luat parte: Löwenstein, Ieşeanu, Jean Cohen şi alţii.

De asemenea, a mai avut legătură cu Klarman, despre care am arătat într-o declaraţie anterioară.

(ss) Mihailovici Rachel

Proces-verbal de interogatoriu

15 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 17 şi 10 minute şi s-a terminat la ora 19 şi 50 minute

Care a fost atitudinea lui Jean Cohen faţă de guvernul instaurat la 6 martie 1945?

Ştiu că încă în timpul războiului Jean Cohen era împotriva regimului Comunist deoarece considera că acest regim nu rezolvă problema evreiască. Astfel în acea perioadă avea discuţii cu ing. Calmanovici, Lazăr Goldemberg şi ing. Anghel Dascălu referitoare la

[1] Bookbinder şi Tumarkin erau evrei originari din Basarabia

https://biblioteca-digitala.ro

modul în care s-a rezolvat problema naţională în Uniunea Sovietică susţinând că problema celorlalte naţionalităţi a fost rezolvată în mod favorabil, iar problema evreiască nu.

În ce priveşte atitudinea lui faţă de guvernul instaurat la 6 martie a continuat să fie ostilă, menţinându-şi părerea cum că problema evreiască nu este soluţionată de regimul instaurat la noi în ţară. Astfel susţinea că regimul priveşte cu neîncredere elementele evreieşti şi că se foloseşte de ele ca elemente de specialitate până la formarea de cadre noi din elemente româneşti. De asemeni susţinea că în unele instituţii sunt preferaţi foşti legionari, în locul evreilor şi asta numai pentru faptul că sunt români. La cele de mai sus se mai adaugă şi faptul că se simţea lovit de regim ca făcând parte din clasa burgheză neputând să se mai ocupe de afaceri aşa cum făcuse până atunci.

Jean Cohen s-a manifestat ostil şi faţă de emigrarea organizată de C.D.E. (Comitetul Democratic Evreiesc) şi susţinea că emigrarea trebuie făcută de organizaţia sionistă, aceasta pentru că C.D.E.-ul să nu poată trimite elemente cu orientare de stânga în Palestina pentru a nu avea influenţă politică asupra populaţiei de acolo. Susţinea că dacă migrarea este făcută de organizaţia sionistă vor putea pleca elemente cu educaţie naţionalistă – în special tineretul haluţian – care va avea un rol hotărâtor în crearea Statului Naţional.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

18 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 8 şi 30 minute şi s-a terminat la ora 12 şi ...

Ce mai cunoşti despre activitatea lui Jean Cohen în afară de cele declarate până în prezent?

Jean Cohen mi-a spus foarte îngrijorat că Moscovici este urmărit şi că trebuie neapărat să fie înştiinţat de acest lucru. Nu-mi pot aminti dacă aceasta s-a petrecut înainte sau după arestarea conducătorilor sionişti din iulie 1950. Nu ştiu dacă M. Moscovici a fost anunţat de Jean Cohen sau de altcineva.

Prin toamna anului 1950, Jean Cohen mi-a spus de câteva ori că se pare că Cornel Iancu a făcut mărturisiri complecte. De această situaţie Jean Cohen era îngrijorat.

Cine îl informa pe Jean Cohen despre cele arătate mai sus?

Ştiu că Jean Cohen primea informaţii de la o persoană din Securitate cu care s-a întâlnit în perioada cât a fost fugar, în Buşteni cu care ocazie acea persoană i-a spus că el nu este urmărit şi nu va fi arestat. Tot atunci i-a cerut lui Jean Cohen ca în cazul când se va schimba regimul să-l susţină ca fiind omul ce a servit pe Jean Cohen sub actualul regim.

(ss) Rachel Mihailovici

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

19 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10 şi s-a terminat la ora 12

Cu ce alte persoane a mai avut Jean Cohen legături în perioada războiului?

Ştiu că Jean Cohen încă de la începutul războiului a avut legături cu un cetăţean italian anume Guido Salvador, Jean Cohen îl folosea ca şofer pe maşina sa, cred că maşina era pe numele lui Salvador şi purta la ea tot timpul fanion italian. De asemeni i-a dat în păstrare aparatul de radio. Guido Salvador avea relaţii la legaţia Italiei din Bucureşti, ştiu aceasta din faptul că mergea la legaţie.

O altă persoană cu care Jean Cohen a avut legături în timpul războiului a fost Galeriu Gy, de profesie avocat, cu serviciul la Soc. „Mica" al cărei preşedinte al consiliului de administraţie era Gigurtu.

Cu Galeriu Gy a avut legături de afaceri şi ştiu precis că în anul 1944 au făcut împreună un import de ceasornice din Elveţia pe care le-au vândut. Jean Cohen îi dădea lui Galeriu sume de bani sub formă de împrumut; deşi acesta nu i le restituia la timp şi în întregime, totuşi Jean Cohen continua să-i dea bani.

În vara anului 1944, în timp ce mă găseam evacuată la Ghimpaţi-Vlaşca la av. Dimitrie Niculescu, Jean Cohen a venit la mine cu o maşină a Legaţiei germane din Bucureşti purta fanionul german – din tablă. Întrebându-l cum de a ajuns să umble cu o maşină a Legaţiei Germane, mi-a răspuns că i-a fost pusă la dispoziţie de Galeriu Gy. La Ghimpaţi a venit de m-a luat pe mine în Bucureşti.

Jean Cohen a mai cunoscut prin Anton Dumitriu, pe ziariştii Sandu Tudor – directorul ziarului „Credinţa" şi pe Clanoru. De asemeni a cunoscut tot prin Anton Dumitriu pe scriitoarea Henriette Stahl prin care a vrut să ia legătură după 23 august – cu un oarecare Giolu – funcţionar superior la un ministru sau la Banca Naţională. Nu ştiu în ce problemă a vroit Jean Cohen să ia legătură cu acesta. A mai avut de asemeni relaţii cu Malin pe atunci director la Editura „Scrisul Românesc". Cu acesta a avut legături de afaceri la firma „Romd".

O altă persoană despre care Jean Cohen mi-a vorbit că i-a adus servicii în perioada războiului este un sas sau german din oraşul Stalin care a venit la noi acasă după venirea Legaţiei Israelului pentru a-l ruga pe Jean Cohen să intervină la Legaţie în vederea plecării lui din ţară în Israel deoarece era căsătorit cu o evreică.

(ss) Mihailovici Rachel

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

21 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10 şi 30 minute şi s-a terminat la ora 11 şi 45 minute

Cunoşti pe Hart Samuel?

Cunosc pe magistratul Hart Samuel încă dinainte de război.

Ce ştii d-ta despre mag. Hart Samuel?

Ştiu că a făcut parte din mişcarea sionistă şi că în timpul cât a funcţionat Executiva condusă de Zissu, în anul 1944, a fost membru al acestei Executive. Am auzit de la Jean Cohen că, după 1944, s-a înscris în Partidul Comunist.

Ce legături a avut Jean Cohen cu Hart?

După 23 august 1944, ştiu că ne-a vizitat de vreo câteva ori. În 1948, după îndepărtarea lui Jean Cohen din barou, l-a rugat pe Hart să intervină pentru a fi numit translator în tribunal, lucru pe care acesta l-a făcut, în urma prezentării de către mine a unei scrisori din partea lui Jean Cohen.

În vara anului 1950, în timp ce Jean Cohen era fugar s-a întâlnit întâmplător în gara Buşteni cu Hart, căruia i-a explicat situaţia sa, rugându-l totodată să mă ajute pe mine în acţiunea de divorţ pe care urma să o intentez. I-a explicat lui Hart că ne divorţăm pentru a-mi uşura plecarea în Israel. După ce am intentat acţiunea de divorţ m-am dus la Hart şi i-am comunicat ce rol am, rugându-l să intervină pentru a obţine termene cât mai scurte, lucru pe care Hart l-a făcut. În această privinţă a luat legătura cu el şi avocatul Brender care s-a ocupat de divorţul meu.

Hart m-a mai vizitat în cursul iernii 1950-1951, cu care ocazie mi-a spus că a fost transferat la Timişoara şi retrogradat, m-a întrebat de Jean Cohen, la care i-am răspuns, însă nu-mi amintesc dacă i-am precizat locul unde se găseşte.

Avocatul Brender mi-a spus că s-a gândit să mă ajute cu bani şi că în acest scop a vorbit cu Hart care s-a oferit să-mi dea o sumă de bani lunar, de asemeni Brender mi-a spus că propunerea sa, s-a gândit s-o facă şi altor prieteni: Nu-mi amintesc de cine era vorba sau măcar dacă mi-a spus vreun nume. Am refuzat acest ajutor deoarece primeam de la Legaţie şi totodată mai vindeam lucruri din casă.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

21 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12 şi 30 minute şi s-a terminat la ora 14

De când cunoşti d-ta şi Jean Cohen pe Anton Dumitriu?

https://biblioteca-digitala.ro

Eu, îl cunosc pe Anton Dumitriu de prin anii 1931 sau 1932, prin soţia sa cu care am fost colegă de şcoală, Jean Cohen l-a cunoscut prin mine după ce ne-am căsătorit în 1935.

Ce legături a avut Jean Cohen cu Anton Dumitriu şi cu soţia acestuia?

La una din firmele pe care le deţinea Jean Cohen în timpul războiului, a figurat printre asociaţi Adalgiza Dumitriu, cred că figura la firma „Soldano". Pentru aceasta primea de la Jean Cohen o sumă de bani lunar. Prin Adalgiza Dumitriu a cunoscut pe Sorana Gurian despre care am vorbit într-o declaraţie anterioară.

În 1941, când mă găseam evacuată la Ghimpaţi, la av. Dimitrie Niculescu, Jean Cohen a adus acolo pe Anton Dumitriu şi Henriette Stahl care au locuit împreună.

Când venea la mine, Jean Cohen aducea cu maşina şi pe Anton Dumitriu şi Ion Vinea, prietenul lui Henriette Stahl.

Prin anul 1946 când Anton Dumitriu a fost numit administrator unic al societăţii „Creditul Minier" se sfătuia cu Jean Cohen în munca lui profesională, deoarece spunea că nu se pricepe; ştiu că Jean Cohen a scris un articol într-o revistă de specialitate sau anuar, semnat de Anton Dumitriu. Acesta i-a pus la dispoziţie lui Jean Cohen acţiuni ale „Creditului Minier".

S-au înţeles amândoi şi i-a pus la dispoziţie în mod ilegal mai multe acţiuni decât ar fi avut dreptul un individ. Astfel am figurat ca acţionari: Schwartz Mayer care a înscris personal acţiunile sau cererile la maşinile noastre de scris folosindu-se de mine pentru a nu se cunoaşte caracterul literelor.

La această afacere Jean Cohen a fost înşelat de Anton Dumitriu în urma cărui fapt s-au certat.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

21 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 8 şi 15 minute şi s-a terminat la ora 10 şi 30 minute

Ce cunoşti d-ta despre legăturile lui Jean Cohen cu Marcel Gany?

Ştiu că Jean Cohen a avut legături de afaceri cu Marcel Gany, iar în perioada 1944-1948 – aproximativ – a fost avocatul firmei al cărei proprietar era Gany şi Erich Löwenthal. Prin primăvara anului 1948, Marcel Gany a fost arestat pentru că se ocupa cu transferuri de devize sau vânzare de devize. De această problemă a lui Gany s-a ocupat Jean Cohen, care s-a şi deplasat în acest scop în Timişoara sau Oradea, unde fusese transferat pentru cercetări Gany; ea a fost rezolvată cu banii pe care i-a dat Jean Cohen.

Jean Cohen i-a făcut legătură lui Gany cu Leon Itzkar căruia Gany i-a vândut devize în perioada 1949 aproximativ.

Când a plecat Gany din ţară?

La sfârşitul lui Februarie sau începutul lui Martie 1951.

Ce cunoşti în legătură cu plecarea lui?

https://biblioteca-digitala.ro

Am aflat de la avocatul Brender că plecarea lui Gany i-a fost înlesnită de către cineva din Securitate care, imediat ce a plecat Gany, i-a ocupat garsoniera unde locuia pe Str. Gh. Assan, blocul „Suter". După câte mi-a spus Brender era vorba de o femeie. Ştiu că într-adevăr cererea lui a fost rezolvată într-un timp foarte scurt. Gany a ţinut secret faptul că pleacă astfel că deşi eram prieteni nu mi-a spus că pleacă decât atunci când a depus cererea, iar înainte de a pleca nu a venit să vorbească cu mine.

(ss) Rachel Mihailovici

Proces-verbal de interogatoriu

22 aprilie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 8 şi 30 minute şi s-a terminat la ora 11

Ce ştii d-ta despre A.L. Zissu?

După câte îmi amintesc, la înfiinţarea „Centralei Evreilor" s-a pus problema numirii lui Zissu ca şef al acestei instituţii; nu cunosc în ce fel a fost pusă problema, adică dacă a cerut el să fie numit sau i s-a cerut de altcineva.

Prin anul 1945, soţia lui Zissu mi-a spus, cu ocazia unei vizite pe care i-am făcut-o, că ei sunt în relaţii foarte bune cu un membru al misiunii engleze din Bucureşti, al cărui nume nu-l ştiu. Ştiu că Zissu era în raporturi foarte apropiate cu Klarman, corespondent al agenţiei de presă „I.T.A.". Doamna Zissu îmi spunea că Klarman avea legături la misiunea engleză, de asemeni că era revizionist. Am aflat că Klarman avea legături la Misiunea engleză în următoarele împrejurări. Prin anul 1945 sau 1946 mergând în vizită la Teia Lupu Kaplan (soţia drului Cornel Kaplan) am găsit la ea o prietenă a ei despre care ştiam că în preajma procesului din 1943 al tinerilor din „Haşomer Haţair" plecase în Palestina şi revenise în ţară cu misiunea britanică fiind funcţionară la această misiune şi era în acelaşi timp militar în armata engleză. Ştiam că este comunistă şi că nu-i plăcea regimul din Palestina fapt ce a determinat să critice ceea ce văzuse acolo, luând până la urmă hotărârea de a rămâne în ţară la noi. Când am găsit-o la Teia Lupu stătea de vorbă cu un tânăr într-o cameră separată. De felul cum i-am redat lui Jean Cohen această scenă şi cunoscând şi el orientarea ei, a tras concluzia că divulgă secrete de la misiunea engleză, acelui tânăr. Jean Cohen a găsit că este necesar să anunţe misiunea engleză că fata respectivă nu le este credincioasă şi a comunicat aceasta lui Klarman pentru ca el să anunţe, întrucât avea ocazia să meargă la misiunea britanică.

După venirea Legaţiei Statului Israel în Bucureşti am aflat de la Dna Zissu că soţul ei a primit de la Sharet – ministrul de Externe al Israelului – o scrisoare ca răspuns la scrisoarea pe care i-o trimisese Zissu. Legătura dintre Sharet şi Zissu se făcea prin legaţie lucru aflat tot de la soţia lui Zissu. Sharet îi scria că va face tot posibilul pentru ca să poată emigra şi că este aşteptat în Israel.

Ing. Schein Elias mi-a spus că Zissu predă lui Ariel memorii ale sale pentru a fi transmise în Israel prin intermediul Legaţiei. Nu cunosc cuprinsul memoriilor şi nici cui

https://biblioteca-digitala.ro

erau adresate. Tot de la Schein Elias am aflat în anul 1949 că Zissu primeşte bani de la Legaţie prin Ariel Iehuda.

În mai 1948 cu ocazia sărbătoririi creării Statului Israel am întâlnit pe Dora Litman, soţia lui Jean Litman, care mi-a spus despre un ciclu de seminarii ţinute de Zissu tineretului revizionist ce formase organizaţia sionistă „Betar" şi care la acea dată îmi amintesc că era desfiinţată.

(ss) Rachel Mihalovici

Proces-verbal de interogatoriu

21 aprilie 1952

Oraşul: Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 17 şi 45 minute şi s-a terminat la ora ...

Când l-ai cunoscut d-ta pe Bertoux?

L-am cunoscut pe Bertoux în primăvara sau vara lui 1940 în casa drei Flangan secretara ministrului Angliei la Bucureşti, Reginald Hoare.

Ce calitate avea Bertoux?

Era ataşat al petrolului pe lângă Legaţia Angliei. Venise din Germania.

Ce cunoşti d-ta despre Bertoux?

Ştiu ca avea legături cu directorii soc. petrolifere cu capital englezesc. L-am zărit de câteva ori la Astra Română unde lucram.

În 1949, ştiu că ocupa o funcţie importantă în Ministerul Petrolului la Londra.

În 1940, am citit într-o revistă germană „Berliner Ilustrierte Zeitung" despre sabotajul de la Astra Română şi printre care figura şi numele lui Bertoux. Alt nume era şi al colonelului Foster pe atunci inginer.

Prin poziţia sa am bănuit că făcea parte din Intelligence Service.

A plecat din ţară cu Legaţia. Nu ştiu dacă a plecat în octombrie 1940 sau în februarie 1941, datele când au părăsit ţara membrii Legaţiei.

(ss) Any Samuely

Proces-verbal de interogatoriu

6 noiembrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 14, 30 şi s-a terminat la ora 17,40

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Jean Cohen?

Da, am cunoscut pe Jean Cohen.

https://biblioteca-digitala.ro

Când şi prin ce împrejurări l-ai cunoscut?

Pe Jean Cohen, l-am cunoscut aproximativ în anul 1938 la o rudă a soţiei mele, Marco Klinger – soţia lui J. Cohen fiind nepoata lui M. Klinger.

Arată d-ta tot ce cunoşti despre activitatea lui Jean Cohen desfăşurată până la 23 august 1944.

Ştiu că Jean Cohen, a fost unul din conducătorii organizaţiei sioniste şi a colaborat la cele două ziare care au apărut şi în timpul dictaturii antonesciene, ziare în care apăreau articole de propagandă fascistă, de susţinere a războiului antisovietic, cerând evreilor să subscrie la împrumutul reîntregirii lansat de guvernul Antonescu.

De asemeni, ştiu că în timpul dictaturii antonesciene a creat şi condus o fabrică de bomboane şi zaharicale, având totodată carnet de scutire de muncă.

Ce relaţii au existat între d-ta şi Jean Cohen până la 23 august 1944?

Între mine şi el au existat relaţii de simpli cunoscuţi. Până la această dată m-am văzut de 4-5 ori la rude prin alianţă şi o singură dată am fost cu soţia la el acasă ca să văd pe inginerul Schein Elias, care se refugiase din Ghetou.

Ce ai discutat d-ta cu Jean Cohen, cu ocazia întâlnirilor care au avut loc?

Cu Jean Cohen, am discutat despre situaţia evreilor de aici ori din alte ţări.

Ce activitate a desfăşurat Jean Cohen după 23 august 1944?

După 23 august 1944, ştiu că Jean Cohen a făcut parte din conducerea partidului evreiesc şi organizaţia sionistă. În această calitate până în ianuarie 1948 a fost desemnat şi a lucrat în Comitetul Federaţiei Comunităţilor Evreieşti.

A continuat colaborarea la ziarul „Mântuirea", condus de A.L. Zissu.

Ce relaţii au existat între d-ta şi acesta?

Cu Jean Cohen, am avut relaţii în cadrul Federaţiei Comunităţilor Evreieşti, eu ocupând funcţia de şef al Oficiului Juridic, iar el fiind membru în comitet. De asemeni ne mai întâlneam la tribunal şi la rude.

Ce discuţii ai avut cu Jean Cohen cu ocazia întâlnirilor?

Cu Jean Cohen discutam pe marginea problemelor ce se discutau la şedinţele F.C.E., reproşându-i că are de a face cu reprezentanţii partidelor istorice.

În afară de cele declarate mai sus, ce mai ai de arătat d-ta cu privire la Jean Cohen?

Nu mai am nimic de adăugat la cele declarate.

(ss) Gabriel Schaffer

Declaraţie

28 martie 1951

Pe Mişu Benvenisti l-am cunoscut în anul 1946 la Congresul Mondial Evreiesc. Eram pe atunci colaboratorul lui Klarman şi ca atare eram obligat de a ţine legătură cu

https://biblioteca-digitala.ro

organizațiile evreiești pentru a culege știri despre activitatea lor. La Congresul Mondial țineam legătură cu Benvenisti sau cu directorul Litman care mă informa regulat despre activitatea organizației lor, informații care pe urmă formau baza telegramelor de presă pe care le trimiteam Agenției ITA întâi în numele lui Klarman și după plecarea acestuia în numele meu propriu. În felul acesta am ținut legătura cu Benvenisti până la începutul anului 1949 când Congresul și-a întrerupt activitatea.

Informațiile luate de la Congres includeau acțiunile de ajutorare, proteste către O.N.U. în chestiunea Palestinei, manifestații culturale și politice organizate în țară, publicații editate, date referitoare la executarea legilor reparatorii pentru populația evreiască votate de Parlamentul țării și date statistice despre numărul populației evreiești din țară elaborate de Biroul Statistic al Congresului. Toate informațiile și datele de mai sus le foloseam în telegramele mele de presă.

Aceasta îmi este declarația pe care o dau și semnez.

(ss) Marcel Pohne

Declarație

27 mai 1952

Despre Jean Cohen știu că el a fost membru în conducerea Partidului Clal Sionist, și la un moment dat împreună cu Leon Itzkar și avocatul Iancu au fondat o grupare nouă Partidul Sionist Democrat. Organul acestui partid, revista „Mântuirea", fondată de A.L. Zissu, care însă nu lua parte la gruparea nouă.

Mella dr. Iancu a fost președinta organizației O.S.E. care se ocupa cu îngrijirea medicală a copiilor evrei și susținea o serie de cămine în București și în provincie.

Soțul ei dr. Iancu Cornel era șeful unei grupări sioniste numită „Renașterea" care avea o gazetă „Renașterea Noastră". Iancu se bucura printre sioniști de un prestigiu deosebit fiind cunoscut ca un om serios și foarte devotat mișcării.

Altceva nu știu nimic despre aceste persoane. În calitatea mea de corespondent am ținut legătura cu conducerea executivei și cu grupările separat. Informațiile mele despre activitatea grupărilor le luam de la executivă, atât de la Mișu Benvenisti și după aceea de la Kraft, Zalman și Iakerkaner.

(ss) Marcel Pohne

Proces-verbal de interogatoriu

29 august 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 11 și 30 minute și s-a terminat la ora 1 și 30 minute

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Zoltan Hirsch?

Da, am cunoscut.

https://biblioteca-digitala.ro

Arată când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Zoltan Hirsch?

L-am cunoscut în timpul când eram preşedintele executivei sioniste, când el făcea parte din comitetul executiv ca delegat al organizaţiei de tineret „Dror" prin anii 1945-1946.

Ce legături ai avut d-ta cu Zoltan Hirsch?

Legăturile mele cu Zoltan Hirsch au fost la început pe linia executivei sioniste, unde ne vedeam cu ocazia şedinţelor. Am avut legături pe această linie până în mai 1948, când eu am încetat a mai face parte din conducerea organizaţiei sioniste din ţară. De la această dată şi până în primăvara anului 1951, nu am avut cu Zoltan Hirsch nici un fel de legături.

În primăvara anului 1951, am reluat legăturile cu Zoltan Hirsch.

Arată împrejurările în care ai reluat legăturile cu Zoltan Hirsch în ce au constat aceste legături?

Prin primăvara anului 1951, m-am întâlnit cu Zoltan Hirsch în staţia de tramvai din faţa Tribunalului, stând de vorbă mai mult cu el. Deoarece soţia lui era funcţionară la Legaţia Israelului, şi vrând să fiu informat asupra stadiului demersurilor sau tratativelor în problema sioniştilor arestaţi şi a emigrării conducătorilor sionişti, ne-am înţeles să ne întâlnim din când în când, pentru a afla de la el ceea ce ştia de la soţia sa. Astfel, am început să ne întâlnim la 3-4 săptămâni, fie pe b-dul. Nicolae Bălcescu, fie la mine acasă.

Ce probleme ai discutat cu ocazia întâlnirilor şi până când ai avut aceste legături?

Am discutat cu Zoltan Hirsch cu aceste ocazii, despre problemele mişcării sioniste în genere, despre situaţia din Israel, despre emigrare, despre sioniştii arestaţi.

Cu ocazia unei întâlniri, am discutat despre arestarea recentă a lui Gronich Oscar şi Ebercohn Iosif, ambii foşti fruntaşi sionişti. Eu mi-am exprimat părerea că aceste arestări sunt în legătură cu încercarea lor de a obţine pe căi ilegale paşapoarte de emigrare în Israel.

Tot cu această ocazie, Zoltan Hirsch, mi-a spus că Legaţia Israel este preocupată de problema „Briona-lei" sau a emigraţiei clandestine.

O altă discuţie a fost în jurul unei scrisori primită de mine de la Abraham Feller, fost fruntaş sionist în România, plecat în Israel, în care relata demersurile ce se fac în Israel, pentru conducătorii sionişti arestaţi.

Hirsch Zoltan m-a informat despre vizita a doi curieri israelieni, spunându-mi că aceştia, care n-au fost nişte simpli curieri, ci persoane foarte importante, au dat asigurări că se vor face tot ce-i posibil pentru rezolvarea problemei sioniştilor arestaţi.

O altă problemă discutată cu Zoltan Hirsch a fost cu privire la tratativele ce aveau loc atunci, între un consilier al Ministerului de Finanţe şi fratele lui Leon Itzkar în vederea eliberării şi emigrării foştilor fruntaşi sionişti arestaţi, tratative ce erau duse în numele Legaţiei Israel de către Baruch Niv, însărcinat cu afaceri.

În legătură cu aceasta, eu mi-am exprimat dorinţa de a vedea pe Niv Baruch, însă nu la Legaţie, deoarece era riscant, urmând să găsesc o altă posibilitate. L-am rugat pe Zoltan Hirsch să-i transmită lui Niv, dorinţa mea, prin soţia sa ce era funcţionară la Legaţia Israel.

La începutul lunii octombrie 1951, într-o zi, pe la orele 14, au venit la mine acasă Zoltan Hirsch şi soţia sa Nusen Reghina şi mi-au comunicat că Baruch Niv doreşte să mă viziteze la mine acasă chiar în aceiaşi zi. Împreună cu ei am fixat ca Niv să vină la mine acasă pe la orele 21. Vizita lui Baruch Niv a avut loc la ora stabilită şi în aceeaşi zi.

După câteva zile, întâlnindu-l pe Zoltan Hirsch, i-am relatat cele discutate la mine cu Baruch Niv şi anume, i-am spus că am discutat problema tratativelor dintre Legaţie şi consilierul Ministerului de Finanţe, în vederea aranjării pe cale financiară a problemei

https://biblioteca-digitala.ro

sioniștilor arestați, problemă în care eu i-am obiectat lui Baruch Niv că aceasta este o problemă de ordin politic și nu cred că poate fi aranjată pe cale financiară.

I-am mai spus lui Zoltan Hirsch că mai discutasem cu Baruch Niv, necesitatea continuării acțiunii de ajutorare a sioniștilor și a familiilor celor arestați și că acesta a promis că aceasta va continua.

Ce alte discuții ai mai avut D-ta cu Hirsch Zoltan cu ocazia întâlnirilor avute cu el?

La o întâlnire i-am spus lui Zoltan Hirsch că există un dosar la Curtea de Apel București, privind un proces de devize, în care este implicat și Burstein Mordehai în legătură cu Halevy, fost consilier la legația Israel.

Prin noiembrie 1951, l-am rugat pe Zoltan Hirsch ca prin soția lui să obțină de la legație suma de 100.000 lei, necesară pentru plata familiilor celor arestați, sumă pe care la câteva zile mi-a adus-o și eu am trimis-o lui Jean Litman.

Cu acest prilej mi-a comunicat că de la legație se cere și decontul unei sume de 200.000 lei, trimisă mie prin av. Tumarchin Leia tot pentru ajutorarea familiilor celor arestați.

Peste un timp, primind decontul plăților făcute de către Jean Litman, l-am transmis lui Zoltan Hirsch pentru a-l preda legației.

În cursul altei discuții, i-am spus lui Hirsch Zoltan despre vizita ce i-am făcut-o eu lui Ehud Avriel, fostul ministru al Israelului, în toamna anului 1950, la Legație, căruia îi făcusem un raport general asupra situației din țară, despre starea de spirit a populației evreiești, despre situația și frământările sioniștilor și despre problema ajutorării familiilor sioniștilor arestați.

I-am mai spus, de asemenea, că am mai avut legături și cu Halevy Eliezer, fost prim consilier la Legația Israel.

La ultimele noastre întâlniri din noiembrie-decembrie 1951, l-am rugat pe Zoltan Hirsch să transmită legației două știri, cu privire la locurile unde se găsesc arestați o parte din sioniști și anume la Jilava și alții la Pitești.

De asemenea, l-am rugat să se intereseze la Baruch Niv, dacă transferul de bani pe care îl făcusem cu Halevy în anul 1950, a fost onorat în Israel.

Cu ocazia acestor întâlniri, am mai discutat cu Zoltan Hirsch despre faptul ca planul de electrificare a țării nu poate să se realizeze la timp din cauza lipsei de materii prime, care nu se pot importa din străinătate.

De asemenea, am mai discutat despre restructurarea aparatului Administrativ și despre nemulțumirile create de acesta.

Ce mai ai de arătat cu privire la Zoltan Hirsch?

Știu că Zoltan Hirsch în timp ce Halevy Eliezer era la Legație, îi vizita pe acesta fiind prieten și făcând parte din aceiași grupare politică.

(ss) Rorlich Bernard

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

8 septembrie 1952

Oraşul Timişoara
Interogatoriul a început la ora 21,05 minute şi s-a terminat la ora 23,00 minute

Ai cunoscut o persoană cu numele de Haas Erich?

Pe dr. Haas Erich îi cunosc încă din anul 1946, în cadrul grupării sioniste, din care făceam parte amândoi.

Ce serviciu ţi-a cerut dr. Haas Erich?

La sfârşitul lunii martie 1949, m-am întâlnit cu dr. Haas pe strada şi i-am povestit că plec la Bucureşti în interes de serviciu. Cu această ocazie dr. Haas m-a rugat să-i fac şi lui un serviciu, spunându-mi că are de trimis Legaţiei Israel mai multe certificate de emigrare şi o scrisoare importantă, eu am fost de acord şi a doua zi înainte de plecare dr. Haas mi-a adus un plic normal foarte încărcat şi 18-20 certificate, de emigrare şi mi-a spus să anunţ portarul Legaţiei că sunt de la Timişoara din partea dr. Haas, şi că am scrisori pentru Schehter care este Secretarul Legaţiei, şi care le va da Ambasadorului Ghiladi Isai. Această scrisoare cât şi certificatele le-am predat la Legaţie lui Schehter direct.

În toamna anului 1949, în urma înţelegerii dintre noi, Haas Erich mi-a mai dat o scrisoare şi mai multe certificate, rugându-mă să le predau tot lui Schehter, destinate unui Ministru al Legaţiei al cărui nume îmi scapă. Această scrisoare am predat-o în sediul legaţiei lui Schether în biroul său. Cu această ocazie, Schehter mi-a spus că-i comunic lui Haas Erich să vină la Legaţie la Bucureşti. Alte servicii nu i-am făcut lui Haas Erich.

Ce conţineau scrisorile transmise?

Nu ştiu ce conţinea scrisorile pentru că au fost bine lipite plicurile, şi nu le-am cetit, însă Haas mi-a spus să am grijă mare, să nu se piardă pentru că conţine lucruri importante.

Ce mai ştii despre relaţiile lui Haas Erich cu Legaţia Israel din Bucureşti?

Ştiu că dr. Haas Erich, este medicul Legaţiei Israel, pentru consultarea evreilor candidaţi la emigrare şi pentru aprobarea certificatelor de emigrare. Cu privire la aceasta, dr. Haas mi-a spus că pe certificatele medicale, conform instrucţiunilor pe care le are de la Legaţie, trece semne convenţionale pentru cei merituoşi de-a pleca în Israel. Mi-a spus semnele convenţionale, însă nu-mi aduc aminte, ţiu minte că era vorba de-a aproba sau nu, şi că el este factorul principal pentru Banat cu privire la Emigrării.

Cu privire la Legaţie, ştiu că Haas Erich mergea la Legaţie des, odată şi chiar de două ori pe lună şi de câte ori mă întâlneam îmi vorbea că a avut legături cu diplomaţi Israelieni, şi despre candidaţi la emigrări numărul celor aprobaţi. Mi-a mai spus că el cunoaşte toată Legaţia că este bine văzut de diplomaţi şi că discută cu ei chestiuni referitoare la sionism şi chestiuni politice din Timişoara şi din Regiunea Timişoara.

Ce ştia dr. Haas, în legătură cu ocupaţiile d-tale profesionale?

Dr. Haas a ştiut ca sunt inginer electro-mecanic, şi am ocupat funcţie la firma „Contes Eugen" care s-a comasat cu Electro-Banat, unde lucrez şi azi.

Ce discuţii aţi avut în legătură cu problemele acestor firme?

https://biblioteca-digitala.ro

Am discutat o serie de chestiuni, şi îmi aduc aminte că la întrebările lui, i-am spus cum a fost comasată fabrica, şi care firme au fost comasate, cine-i exdirectorul firmei, şi câți lucrători sunt angajați, cine-i directorul şi ce produce fabrica. La aceste întrebări eu i-am răspuns tot ce am ştiut şi anume:

- seria de fabricație a Fabricii Electro-Banat, numele doctorului şi numele Directorului. În legătură cu numărul lucrătorilor i-am spus aproximativ aşa cum au fost la Fabrica „Dura" fără să dau vre-un număr.

Alte chestiuni ați mai discutat cu privire la ocupațiile d-tale?

Nu am discutat.

Arată când ai discutat aceste chestiuni, unde, şi cine a mai fost de față?

Aceste chestiuni le-am discutat în cursul anului 1948, o parte pe stradă, o parte acasă la el, unde am fost chemat de el.

Pentru ce ți-a spus că are nevoie de datele de mai sus?

Nu mi-a spus niciodată, eu am crezut că el are interesul să intre ca medic la Electromotor.

Ce mai ai de adăugat despre Haas Erich?

Ştiu că Haas Erich, a fost bun prieten cu Kuhn Ştefan, Reiter Carol, Maler Mauriciu, Weiss Lulu, dr. Haber din Arad, Hirsch Mauriciu din Oradea, Schönfeld de la Lugoj, dr. Friedman, dr. Kohn.

Mai ştiu că de câte ori ne aflam împreună, şi întâlneam o cunoştință, dr. Haas sub forma prieteniei am observat că lua uşor cuvântul de la oameni prin întrebări nu directe, de exemplu: odată a întrebat un lucrător simplu care a fost pacientul lui, cum merge la fabrică şi lucrătorul a povestit uşor, ca acum lucram 8 ore, că n-avem material. Întrebându-l mai departe cum merge cantina, acum lucrătorul a dat răspuns: că, cantina e slabă. Această discuție a fost în vara anului 1950 pe strada Mareşal Joffre.

Ce ştii despre relațiile ce există între el şi persoanele arătate mai sus?

Ştiu că avea cu aceştia relații strânse pe linie sionistă, ei fiind conducători ca şi Haas Erich.

Prezentul proces-verbal a fost citit cuvânt cu cuvânt în fața mea, corespunde în întregime celor declarate pentru care semnez.

(ss) Rosenfeld Ştefan

Proces-verbal de interogatoriu

18 septembrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12,20 şi s-a terminat la ora 22,30

Ai arătat d-ta în declarațiile anterioare că l-ai cunoscut pe Marcu Cohen, arată d-ta în continuare de când îl cunoşti pe acesta?

https://biblioteca-digitala.ro

Prima dată l-am cunoscut pe Marcu Cohen în perioada 1930-1935, nu ştiu precis anul. L-am mai văzut odată prin perioada de când l-am cunoscut şi până în 1940. Însă mai bine am început să-l cunosc începând din anul 1940.

În ce împrejurări l-ai cunoscut d-ta pe Marcu Cohen?

L-am cunoscut la o consfătuire a avocaţilor, câteva delegaţii din Chişinău, care a avut loc în Bucureşti chiar în casa lui Marcu Cohen. Fiind şi eu printre delegaţii avocaţi din Chişinău, l-am cunoscut şi pe Marcu Cohen.

În ce a constat activitatea lui Marcu Cohen până la 23 august 1944 şi ce legături ai avut d-ta cu el în această perioadă?

Ştiu că în această perioadă 1944, era avocat în Bucureşti şi ştiu că pe la începutul lui 1940 a participat la procesul fondurilor sioniste „Keren Kayemet" şi Keren Haiesod pentru impozit pe echivalent, în care eram implicat şi eu, fiind director al fondului „Keren Haiesod". El a participat în calitate de avocat.

Pe linie sionistă ştiu că era membru în organizaţia „Clal Sionistă".

Altă activitate de altă natură nu mai cunosc a lui Marcu Cohen, în acea perioadă până la 23 august 1944.

Legăturile mele cu el în această perioadă au constat în faptul că am luat parte la acel proces şi m-am întâlnit cu el odată la sinagogă, prin 1942, cu ocazia sărbătorilor de toamnă. Discuţii nu am avut cu el.

Ce ştii d-ta despre relaţiile lui din acea perioadă?

Nu ştiu nimic despre relaţiile lui Marcu Cohen în acea perioadă.

Care a fost activitatea lui Marcu Cohen după 23 august 1944, şi cu cine avea legături?

Ştiu că a făcut parte din conducerea Partidului „Clal Sionist" din Comitetul Fondului „Keren Hayessod", după cât îmi aduc aminte cred că a făcut parte din una din Executivele Sioniste. Ştiu că a desfăşurat o activitate în legătură cu procesul, în chestiunea fondurilor sioniste şi Ministerul de Finanţe. Despre legăturile lui ştiu că a avut legături cu conducătorii sionişti şi cu Legaţia Israelului.

Ce legături ai avut d-ta cu Marcu Cohen după 23 august 1944?

Aveam cu el legături de prietenie.

În ce au constat aceste legături?

Aceste legături constau în faptul că ne întâlneam deseori, el venea la mine de multe ori, în special după arestarea primului lot de sionişti, pentru a se interesa de la mine ce mai ştiu despre cei arestaţi, etc.

Cu cine avea Marcu Cohen legături la Legaţia Statului Israel şi în ce scop?

Ştiu că a avut legături la Legaţie cu ministrul Rubin şi cu Agamy, ataşat comercial, eu ştiu că aceste legături le avea în scopul rezolvării chestiunii cu procesul dintre fondurile sioniste şi Ministerul de Finanţe.

Despre faptul că el ar fi folosit în alte scopuri acele legături la Legaţie, eu nu am cunoştinţă, nici nu mi-a spus el sau altcineva.

La domiciliul te-a vizitat Marcu Cohen pe d-ta?

Da, mă vizita tot mereu. De multe ori periodic, în special m-a vizitat mai des după arestarea primului lot de sionişti.

https://biblioteca-digitala.ro

La ce se refereau discuţiile pe care le-aţi avut cu ocazia vizitelor ce ţi le făcea Marcu Cohen d-tale?

Discuţiile noastre se refereau la chestiunea procesului dintre Fondurile Sioniste şi Ministerul de Finanţe, precum şi la faptul că mergea la Legaţie şi raporta despre ceea ce făcea la Ministerul de Finanţe, sau ce obţinea de la Ministerul de Finanţe.

De asemenea, discuţiile noastre se refereau şi la problema emigrării noastre. De asemenea se refereau şi la situaţia sioniştilor arestaţi.

Ce aţi discutat în legătură cu sioniştii arestaţi?

Am discutat cu Marcu Cohen despre cauzele pentru ce au fost arestaţi, ce o să fie cu ei şi dacă e posibil să fie puşi în libertate, etc.

D-ta ce i-ai spus lui Marcu Cohen cu privire la sioniştii arestaţi?

I-am spus lui Marcu Cohen despre ceea ce am aflat de la dna Samueli şi anume, despre faptul că sunt bine trataţi şi că nu s-a găsit nimic împotriva lor şi ca atare nu va fi proces asupra lor, lucru care l-am aflat de la Ana Segal.

I-am mai spus lui Marcu Cohen despre faptul că Haber Estera care era funcţionară la Securitate acolo unde erau şi sioniştii arestaţi, a dat unui sionist o prăjitură cu ocazia „Anului Nou Evreiesc", şi cu autorizaţia anchetatorului, lucru care l-am aflat de la dna Samuely. I-am mai spus lui Marcu Cohen că un deţinut a spus unui alt deţinut cu care stătea în celulă, că dacă s-ar fi făcut percheziţie în noptiera fetiţei lui, s-ar fi găsit acte compromiţătoare. Acesta din urmă s-a dus şi l-a denunţat pe cel care a afirmat acele chestiuni anchetatorului fapt după care s-a făcut o percheziţie la respectivul deţinut în noptiera fetiţei lui, dar nu s-a găsit nimic. Mai târziu am aflat de la Marcu Cohen că acela la care s-a făcut percheziţia este avocatul Kaner.

Toate aceste chestiuni le-am aflat de la Samuely în afară de numele celui cu percheziţia.

De unde ţi-a spus Samuely că a obţinut aceste informaţii pe care ţi le-a predat d-tale?

Mi-a spus că le-a obţinut de la Estera Haber, care era funcţionară de la Securitate.

Cu cine ţi-a spus Cohen Marcu că a mai discutat cele aflate de la d-ta respectiv ce a făcut cu ele?

Nu ştiu şi nici nu mi-a spus mie Marcu Cohen despre faptul că el ar fi discutat cu cineva cele aflate de la mine în legătură cu sioniştii arestaţi. Sau să-mi fi spus ce a făcut cu aceste informaţii primite de la mine.

Eşti conştient d-ta de răspunsul pe care l-ai dat mai sus?

Da, sunt conştient de răspunsul pe care l-am dat.

Ce ai omis d-ta din această declaraţie?

Nu am omis nimic din prezenta declaraţie.

(ss) Samuel Rosenhaupt

https://biblioteca-digitala.ro

Declaraţie

5 aprilie 1951

La întâlnirea mea pe care am avut-o cu Agamy, în casa lui Ricu Mendelsohn (Ricu Lupescu) acesta mi-a spus că informaţiile i le pot comunica şi prin Moţi Moscovici.

De asemeni, dna Iancu, care mi-a atras atenţia ca să nu fac eforturi şi să nu-mi periclitez situaţia şi să nu dau decât ştiri în legătură cu emigrările, la fel mi-a spus, că eventual, pot comunica acestea lui Agamy, prin Moţi Moscovici.

Ştirile în legătură cu emigrările – dacă şi cum se spunea că vor continua – le-am comunicat lui Moţi Moscovici, spunându-i că Agamy mi-a cerut să i le comunic şi prin intermediul lui.

Moţi Moscovici îşi făcea unele însemnări pe care le comunica lui Agamy.

(ss) Rudich Mayer

Declaraţie

2 noiembrie 1951

Pe Moţi Moscovici, îl cunosc de foarte mulţi ani. Nu pot preciza de când, dar cunoştinţa cu el am făcut după stabilirea mea în Bucureşti, adică după 1930.

Tot astfel, nu pot spune precis de unde îl cunosc, dar cred că de la „Haşmonaea" – societatea studenţilor sionişti.

El lucra la ziarul „Renaşterea", iar eu am început să colaborez la revista „Haşmonaea", după care am trecut în redacţia ziarului „Ştiri din lumea evreiască". Aceasta a făcut ca să-l cunosc mai bine decât pe alţi studenţi.

În 1937, am intrat amândoi în redacţia ziarului „Timpul" de atunci legăturile noastre, au început să fie mai strânse.

Prin 1938-1939, am început să colaborez la ziarul „Renaşterea", unde Moscovici, era secretar de redacţie, iar după 1940, fiind scoşi de la „Timpul", din cauza legiuirilor rasiale, activitatea mea profesională s-a mărginit numai la „Renaşterea", şi astfel contactul cu Moscovici a fost şi mai strâns.

Prin mai sau iunie 1944, am lucrat amândoi la Oficiul de Emigrare, iar după 23 august 1944, am continuat să colaborăm în cadrul ziarului „Renaşterea", el devenind directorul gazetei.

În 1947, am lucrat împreună la ziarul „Semnalul". În acest timp, el se ocupa şi de serviciul de presă, al Organizaţiei Sioniste. Până la intrarea sa la „Semnalul", a fost director al Congresului Mondial Evreiesc, secţia din România.

Această îndelungată colaborare a făcut ca treptat legăturile dintre noi să fie din ce în ce mai strânse, ajungându-se la ceea ce se poate, cred, numi o prietenie.

În ce priveşte activitatea sa sionistă, ea a fost în primul rând pe linia ziarului „Renaşterea", şi apoi în cadrul grupării cu acelaşi nume.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu privire la activitatea de spionaj, nu cunosc altceva decât în legătură cu informațiile pe care i le dădeam eu, cu privire la emigrări, pe care el le comunica lui Agamy.

În afară de aceste informații, adică în legătură cu emigrările, nu mi-a cerut nici un fel de informații. Fiind la legație, el nu mai avea contact cu presa. Obișnuit însă ca gazetar să afle știri înaintea cititorilor obișnuiți, mă întreba uneori ce mai este nou, iar alteori îi spuneam eu, adică îi dădeam știri din cele trimise ziarelor spre publicare. Îi spuneam acestea, deci uneori fără ca el măcar să mă întrebe, îi spuneam în ajun cu o zi despre cutare proces care va începe, despre vre-o festivitate care urma să aibă loc, despre deschiderea Marii Adunări Naționale, sosirea vreunei delegații străine, etc.

Se întâmpla ca să ne întâlnim pe stradă și să-i comunic acestea, dar în mod obișnuit treceam pe la el pe acasă, fiindcă stătea în centru și nu-mi era greu să-l văd.

În afară de acestea, m-a întrebat odată ce știu despre Barbu Dianu, care fusese numit consul al R.P.R.-ului în Statul Israel, adică ce fel de om este. I-am spus că îl știu că a fost farmacist, și că este un băiat foarte bun. După câte am înțeles avea nevoie de această relație pentru Agamy.

Toate informațiile le comunica lui Agamy, după câte știu, fără să pot însă preciza.

De asemeni, cred, le comunica verbal. În orice caz nu m-am interesat de acest lucru niciodată.

Informațiile i le-am dat din 1948, cam pe la sfârșitul anului, până în primele luni ale anului 1949. De atunci ne vedeam, dar nu-i mai comunicam nimic, pentru motivele pe care le-am arătat cu alt prilej, iar toate preocupările noastre, și aproape toate discuțiile erau în legătură cu emigrarea noastră, cu atât mai mult cu cât familiile noastre a mea și a lui Moscovici, a soției mele și a soției sale, se aflau stabilite în Statul Israel.

Nu cunosc nimic altceva despre Moscovici, nici cu privire la transferuri, nici la pașapoarte sau înlesniri de treceri ilegale. De asemeni nici dacă altcineva îi mai dădea informații.

Mai adaug faptul că nu m-a rugat niciodată să-i fac vre-un fel de serviciu.

Ultimele informații, date lui Moscovici, au fost comunicate cred prin Martie 1949.

La „Agerpres", am lucrat până la 15 septembrie 1950. Din informațiile trimise ziarelor, spre publicare, singurele informații de altfel pe care le puteam avea, cred că i-am mai comunicat lui Moscovici până prin aprilie 1950.

(ss) Rudich Mayer

Proces-verbal de interogatoriu

11 iulie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 11 și s-a terminat la ora 14,30

În procesul-verbal de interogatoriu din ziua de 13 iunie 1952, ai declarat că în primele luni ale anului 1948, ai fost recrutat de Averbuch Agamy în locuința lui Ricu Mendelsohn, să culegi informații. Arată cu cine ai discutat d-ta despre faptul că Agamy ți-a cerut informații?

https://biblioteca-digitala.ro

Despre acest fapt am vorbit cu Mella Iancu şi Moţi Moscovici.

Ce ai vorbit cu Mella Iancu în legătură cu informaţiile cerute de Agamy?

I-am spus dnei Iancu că Agamy mi-a cerut informaţii cu privire la emigrări.

Dna Iancu mi-a spus că dacă aflu informaţii în acest sens, pot să i le comunic lui Agamy prin M. Moscovici.

Arată unde şi când ai discutat cu Moţi Moscovici despre propunerea lui Agamy şi a lui Mella Iancu, de a culege informaţii şi ce ai stabilit cu Moţi Moscovici cu această ocazie?

Prin aprilie 1949, am stat de vorbă cu Moscovici la el acasă şi eu cu acea ocazie i-am spus că Agamy mi-a cerut informaţii despre emigrări. I-am spus de asemenea că şi Mella Iancu a fost de acord cu această propunere a lui Agamy.

Până atunci informaţiile le-am comunicat prin Ricu Mendelsohn.

Începând din aprilie 1949, am stabilit cu Moscovici ca informaţiile în acest sens să le comunic prin el.

De câte ori aveam vre-o informaţie mă duceam la el acasă, în special duminica – şi i-o comunicam. După cum fusesem înţeleşi informaţiile i le comunicam verbal.

Până când i-ai furnizat informaţii lui Moţi Moscovici?

Până la începutul anului 1950. După această dată i-am mai comunicat lui Moscovici informaţii despre emigrări foarte rar, poate de două trei ori, până la arestarea mea.

Moţi Moscovici ştia de unde obţii d-ta informaţiile?

Ştia că am aceste informaţii de la diverse cunoştinţe în special de la cei interesaţi să emigreze, cu care stăteam de vorbă întâmplător.

(ss) Rudich Mayer

Proces-verbal de interogatoriu

9 august 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 20 şi s-a terminat la ora 22

De când o cunoşti d-ta pe Iancu Melania?

Pe Iancu Melania o cunosc din anul 1941.

În ce împrejurări ai cunoscut-o?

Am cunoscut-o în cercul grupării sioniste Renaşterea, după rebeliunea din 1941, când ea a întreprins o acţiune de ajutorare a celor care avuseseră de suferit de pe urma rebeliunii.

În ce au constat legăturile d-tale cu Iancu Mellania până la 23 august 1944?

Legăturile mele cu Iancu Mellania a fost de colaborare sporadică în ce priveşte activitatea ei în domeniul asistenţei sociale.

https://biblioteca-digitala.ro

Astfel, m-am ocupat împreună cu ea de ajutorarea unor bolnavi şi am urmărit activitatea ei la cantine şi creşa de copii, scriind articole şi reportaje despre centrul evreiesc de protecţie a mamei şi copilului, condus de Mella Iancu.

Arată care erau relaţiile şi legăturile Mellei Iancu în perioada războiului?

În acea perioadă Mella Iancu avea o serie de colaboratoare, între care îmi amintesc de Silvia Feniva, Manolovici, Elbin, Lulu Goldstein, Bizani şi o serie de profesori ai şcolii din Str. Orhei, care de asemenea erau colaboratori. Printre aceştia erau: Moise Schwartz, Sărăţeanu, Bibi Grunberg, cred că şi Löwenstein Teodor.

Printre sionişti, ştiu că în acea perioadă era prietenă cu Mişu Benvenisti, L.B. Wexler, I. Mendelovici, Moscovici, Max Wurmbrand, Tuli Rozental, Ebercohn, Mayer Scwartz, Wilhelm Fischer.

Arată care erau legăturile Mellei Iancu cu cei arătaţi mai sus?

Cu sioniştii ştiu că erau numai relaţii de prietenie iar cu ceilalţi avea legături de colaborare în cadrul centrului evreiesc de protecţia mamei şi copilului, unde a fost ajutată şi de unii sionişti.

Arată ce mai cunoşti din activitatea şi legăturile lui Mella Iancu în perioada până la 23 august 1944?

În afară de cele arătate mai sus, nu mai cunosc nimic din activitatea şi legăturile ei de atunci.

Arată ce activitate a avut Mella Iancu după 23 august 1944?

După această dată, Mella Iancu a continuat să se ocupe de centrul evreiesc de protecţie a mamei şi copilului (O.S.E.), care s-a dezvoltat mult, cuprinzând şi o serie de oraşe din provincie.

De asemeni, ştiu că a început să activeze în cadrul grupării sioniste Ichud, fiind în biroul politic al grupării. Ştiu de asemeni că a fost la o conferinţă a O.S.E.-ului la Geneva. Tot astfel, ştiu că era în bune relaţii cu Agamy.

Ce cunoşti din legăturile Mellei Iancu cu Agamy?

Ştiu că erau în foarte bune relaţii de prietenie şi că Mella Iancu înţelegea să sprijine acţiunea lui Agamy în ce priveşte rezolvarea problemei emigrărilor.

Fiind amândoi din aceeaşi grupare, ştiu că aveau discuţii şi legături cu activitatea Ichudului. Eu nu am asistat niciodată la discuţii între ei.

D-ta ce legături ai avut cu Mella Iancu după 23 august 1944?

După 23 august, am continuat să am cu Mella Iancu legături tot în ce priveşte activitatea şi pe tărâmul asistenţei sociale, urmărind activitatea O.S.E.-ului şi scriind în acelaşi sens articole şi reportaje. De asemeni, i-am adus la cunoştinţă că Agamy mi-a cerut informaţii în legătură cu emigrarea, ea fiind de acord cu aceasta.

Prin ea am comunicat o informaţie şi anume: că George Macovescu a fost numit la Ministerul de Externe directorul relaţiilor cu ţările din sud-estul Europei.

Arată ce mai cunoşti din activitatea şi legăturile Mellei Iancu în afară de cele arătate mai sus?

În afară de faptul că ştie că eu comunic prin Moţi Moscovici, nu cunosc nimic din legăturile şi activitatea ei.

(ss) Rudich Maer

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

23 septembrie

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 12 şi 30 min. şi s-a terminat la ora 14 şi 45 min.

Cunoaşteţi o persoană cu numele de Moţi Moscovici?

Da, cunosc.

Când şi în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Moţi Moscovici?

L-am cunoscut prin anul 1931, la Soc. Studenţilor sionişti, în cadrul reuniunilor săptămânale ale acestei societăţi.

Care au fost relaţiile dintre d-ta şi Moţi Moscovici până la începutul războiului şi în timpul războiului?

Relaţiile dintre mine şi Moţi Moscovici, după ce ne-am cunoscut au fost următoarele:

Până în 1937 am fost prieteni însă nu atât de apropiaţi.

Din 1937 până în 1949, am făcut serviciu împreună la ziarul „Timpul", relaţiile dintre noi devenind mai apropiate. Prietenia dintre noi devenind mai intimă între anii 1940 – 1942 când eu am intrat ca redactor salariat la ziarul „Renaşterea" condus de L.B. Wexler, Moţi Moscovici şi L.N. Bady.

D-ta declari că începând din 1940 până în 1942 ai fost redactor salariat la ziarul „Renaşterea noastră", arată anchetei care a fost activitatea gazetei în timpul războiului antonescian şi cum e sprijinit acest ziar în războiul antonescian?

În timpul războiului gazeta „Renaşterea" pe lângă propagarea ideilor sioniste, a susţinut şi războiul antonescian, publicând diferite apeluri pentru sprijinirea împrumutului antonescian şi dări de seamă ce se ţineau la Sinagogi, cu privire la împrumutul lansat de Antonescu.

Diferitele apeluri pentru sprijinirea împrumutului erau redactate de Mişu Benvenisti şef rabinul Şafran, dr. Filderman; iar în afară de aceasta, Wexler a redactat şi publicat în ziarul „Renaşterea" un articol intitulat „Dreptatea României va învinge" care aducea calomnii la adresa U.R.S.S.

În întreaga acţiune pentru sprijinirea împrumutului era dirijată de un comitet special creat de Federaţia Unională de Comunităţi, al cărui inspector general era Mişu Benvenisti.

Moţi Moscovici în calitate de secretar de redacţie al ziarului Renaşterea, publica apelurile şi dările de seamă cu privire la împrumut.

Care au fost relaţiile d-tale cu Moţi Moscovici după 1942?

După suspendarea ziarului „Renaşterea" (martie 1942) am mai avut relaţii cu Moţi Moscovici, un timp scurt în cadrul oficiului de emigrare, apoi după 23 august 1944 în cadrul ziarului Renaşterea, până în decembrie 1947, dată de la care relaţiile noastre nu au mai fost aşa apropiate până în primăvara anului 1949, când în urma propunerii lui Agamy am început să transmit prin el informaţii.

Când şi în ce împrejurări ţi-a propus Agamy să culegi informaţii?

https://biblioteca-digitala.ro

În vara anului 1948 l-am întâlnit pe Agamy acasă la Ricu Mendelson. Cu această ocazie, printre alte discuţii, Agamy mi-a propus să culeg informaţii din domeniul emigrărilor şi să i le prezint prin Ricu Mendelson.

Am fost de acord cu această propunere şi de la această dată am început să-i transmit informaţii prin Ricu Mendelson până în primăvara anului 1949, când mi s-a indicat ca informaţiile să continui să le transmit prin Moţi Moscovici.

Arată cum ai luat legătura cu Moţi Moscovici, în scopul transmiterii informaţiilor?

După ce mi s-a comunicat să continui transmiterea informaţiilor lui Agamy prin Moţi Moscovici, care în acel timp era funcţionar al legaţiei Israelului, am luat legătura cu Mella Iancu, căruia i-am spus despre propunerea lui Agamy de a-i transmite informaţii prin Moţi Moscovici, cerându-i şi ei părerea asupra acestei chestiuni, cu care Mella s-a declarat de acord. După aceasta în aprilie 1949, am fost la Moscovici acasă, spunându-i că până în prezent i-am transmis informaţii lui Agamy prin Ricu Mendelson, iar de aci înainte mi-a fost indicat el ca să continui să dau informaţii pentru Agamy. I-am mai spus că despre acest fapt am discutat cu Mella Iancu care s-a declarat de acord.

Astfel, începând de la această dată i-am transmis informaţii lui Agamy prin Moţi Moscovici până la plecarea lui Agamy din ţară, după care Moţi Moscovici le transmitea la Legaţie.

Până când ai transmis informaţii prin Moţi Moscovici şi ce metode ai întrebuinţat în obţinerea informaţiilor?

Am transmis informaţii prin Moţi Moscovici. Până în vara anului 1950, iar de atunci până la arestare, i-am mai transmis de circa două trei ori. Informaţiile le-am transmis la el acasă verbal, după cum ne înţelesesem în prealabil.

Aceste informaţii le obţineam din discuţiile ce le aveam cu diferiţi prieteni şi cunoscuţi, în special cu cei care erau interesaţi în a emigra.

Informaţiile pe care le-am transmis prin Moţi Moscovici erau din domeniul emigrărilor.

(ss) Rudich Maer

Declaraţie

5 aprilie 1951

Avocatul Mişu Benvenisti a devenit, în anul 1941, preşedintele Organizaţiei Sioniste din România. Imediat după ce a devenit preşedinte al Organizaţiei Sioniste a luat contact cu secretarii organizaţiilor de tineret sionist şi şi-a expus părerile sale asupra activităţii viitoare a organizaţiei sioniste şi a tineretului.

Am observat atunci că dl Benvenisti este influenţat intr-o formă foarte accentuată de ideile totalitariste şi militariste ce erau caracteristice regimului de atunci din România.

A declarat atunci că va desfiinţa grupările politice în sionism precum şi organizaţiile separate ale tineretului sionist.

Argumenta aceste măsuri pe motiv că vechiul sistem democratic din organizaţia sionistă ar fi depăşit de evenimente şi că toată lumea trebuie să i se supună lui într-o

https://biblioteca-digitala.ro

disciplină oarbă. El se considera un om de o mare capacitate şi cu multă experienţă. Dar ideile sale n-au găsit nici un ecou la nimeni şi au început multe conflicte între el şi organizaţiile de tineret sionist. Şi cu maturii sionişti au început certuri. Aşa că la rezistenţa tuturor Benvenisti a trebuit să găsească un mod mai simplu şi mai diplomatic de a se putea menţine în fruntea organizaţiei sioniste.

Poate că ar fi fost dat jos din această funcţiune dacă printre maturii sionişti s-ar fi găsit cineva cu un curaj mai mare în acele timpuri grele.

Mai târziu într-o şedinţă cu secretarii organizaţiilor de tineret sionist ne-a cerut tuturor organizaţiilor de tineret să ne autodizolvăm şi să formăm o organizaţie mică de tineret sub conducerea lui. Am refuzat cu toţii şi atunci dl Benvenisti ne-a declarat pe loc ca excluşi din organizaţia sionistă. Evident nu ne-am sinchisit şi am continuat activitatea după concepţiile noastre. Deşi mai târziu, înţelegând absurditatea atitudinii sale, el s-a scuzat rugându-ne ca măcar să-l informăm despre activitatea noastră, nu-i comunicam decât ceea ce credeam noi că-i necesar să ştie.

Împreună cu Moshe Ghitler, secretar al organizaţiei Haşomer Haţair făcusem nişte buletine informative despre Palestina şi le difuzam organizaţiilor noastre din provincie. Unul din aceste buletine căzând în mâna lui Benvenisti, s-a supărat grozav şi ne-a dat în judecată juriului de onoare al organizaţiei sioniste presând juriul de onoare al organizaţiei sioniste presând juriul să ne excludă, ceea ce însă nu s-a întâmplat.

Toată lumea în organizaţia sionistă nu-l agrea dar se spunea că-i îndrăzneţ şi are relaţii care vor ajuta organizaţia sionistă în activitatea ei şi în special în domeniul emigrării. Într-adevăr a izbutit să obţină în 1941 şi 1942 autorizaţia de emigrare pentru câteva grupe de copii de la noi şi din Ungaria.

La sfârşitul anului 1941, organizaţia sionistă a fost desfiinţată. Cu toate acestea executiva sionistă a hotărât ca totuşi preşedinte al organizaţiei sioniste ilegale să rămână tot Mişu Benvenisti.

Deşi aveam contact cu el foarte rar, totuşi auzisem printre sionişti că Benvenisti activează intens şi pe cât posibil va căuta să atenueze unele măsuri îndreptate împotriva populaţiei evreieşti. N-am auzit atunci de măsuri generale să fi fost obţinute de dl Benvenisti. Am auzit însă că din numeroasele vizite pe care le făcea doctorului Gingold şi lui Radu Lecca ar fi obţinut carnetele de scutire de muncă obligatorii pentru cei ce ar lucra la recensământ şi alte instituţii.

De fapt era vorba de câteva sute de persoane. Sioniştii vorbeau însă că Benvenisti ar fi făcut trafic de influenţă pentru a obţine scutirea de muncă pentru diverşi negustori şi oameni cu bani şi care au plătit carnetele de scutire cu sume exorbitante. Clar e că e surprinzător cum în acele vremuri el era unul dintre acei care avea permanent uşa deschisă la Radu Lecca şi dr. Gingold.

O dată cu deportările în Transnistria sioniştii au făcut un fond al lor de ajutorare clandestină a evreilor din Transnistria. Comitetul de ajutorare „Ezra" era format din Rosentzweig, Laiwandman, avocat I. Ebercohn şi având ca preşedinte pe Mişu Benvenisti. Felul cum era administrat de Benvenisti acest fond a nemulţumit pe sionişti care l-au silit pe Benvenisti să predea funcţia de preşedinte al comitetului de „Ezra".

Mai există un fond al „Joint"-ului la care dintre sionişti participau Benvenisti, Fischer şi dr. Iancu Cornel. Se spunea că din acest fond Fischer şi Benvenisti profită şi fac afaceri cu devize.

În 1942-1943, tineretul sionist şi dr. Entzer, directorul Oficiului de Emigrare au considerat că e necesar să se facă emigrări din România deoarece persecuţiile antisemite

https://biblioteca-digitala.ro

ajunseseră la culme. Benvenisti a fost rugat să se ocupe de autorizaţiile necesare de la autorităţile româneşti.

El s-a opus emigrării atunci şi dacă totuşi emigrarea s-a făcut, a fost nu datorită lui ci chiar împotriva părerii şi dorinţei lui. În orice caz opunerea lui Benvenisti la emigrare a frânat şi a întârziat mult emigrarea.

În ianuarie 1944, Benvenisti, Fischer şi mulţi tineri sionişti precum şi refugiaţii din Polonia şi Cernăuţi au fost arestaţi. Dar lucrul cel mai curios e că Benvenisti şi Fischer au fost bine trataţi şi după 3-4 săptămâni au fost eliberaţi noi rămânând multe luni în urma lor în închisoare şi fiind trataţi cu cruzime.

În tot timpul războiului, Benvenisti ne ruga să comunicăm şi lui despre acţiunile noastre ilegale fiind foarte interesat, dar am înţeles să nu-i satisfacem această curiozitate.

După război a scos o broşură în care şi-a expus activitatea sa din ilegalitate. Impresia mea şi a multor sionişti era că broşura e editată cu scopul de a masca şi justifica activitatea sa apropiată de dr. Gingold şi Radu Lecca şi făcându-şi în acelaşi timp reclamă, să reintre în viaţa publică evreiască ca un mare luptător.

Ne-am adus aminte cu acest prilej de sfaturile sale să fim mai moderaţi şi mai de grabă să nu facem nimic decât să riscăm ceva în activitatea ilegală şi eventual să-l compromitem pe el. Aşa l-am cunoscut pe Benvenisti şi sub aspectul acesta îl cunoştea tot tineretul sionist dintre anii 1941-1944.

Eliberarea lui Benvenisti se datorează faptului că el era în strânse relaţii cu Radu Lecca cu care făcea o serie întreagă de afaceri cu carnete şi cu devize.

Din activitatea lui Benvenisti se desprinde cu claritate concluzia că el nu a fost un om dezinteresat pus în slujba populaţiei evreieşti ci din contră în tot timpul prigoanei fasciste şi când suferinţele evreilor din Transnistria ajunseseră la culme, el era prieten şi colabora strâns cu călăii populaţiei evreieşti ca Lecca şi Gingold. Preocuparea sa de bază era cum să-şi acumuleze din fel de fel de afaceri tenebroase cât mai mulţi bani negândindu-se la chinurile populaţiei evreieşti. El a fost un reprezentant tipic al burgheziei evreieşti, oportunist feroce, gata de a trece de la o linie la alta fără a ţine seamă de interesele obşteşti ci doar preocupat de profiturile personale de ambiţiile şi vanitatea sa.

(ss) Scarlat Iancu

Declaraţie

Cu privire la av. Benvenisti ştiu că în diverse ocazii când eu sau Zoltan Hirsch îl întrebam pe Dov Berger de unde este aşa de bine informat, el răspundea că, Benvenisti, Zissu, Jean Cohen, Dan Ieşeanu, ing. Dascălu sunt oameni care au relaţii foarte importante de la care află toate culisele şi le comunică lui şi lui Moshe Averbuch, care în vremea aceia 1945-1946 conduceau organizaţia Sionistă: M. Benvenisti fiind preşedintele Organizaţiei Sioniste, iar Moshe Averbuch şeful organizării emigrărilor, deşi oficial nu avea această calitate.

Între Benvenisti şi Moshe Averbuch, relaţiile erau foarte strânse până în anul 1946 şi Dov Berger spunea că Moshe Averbuch e invitat de multe ori la Benvenisti acasă.

https://biblioteca-digitala.ro

Din anul 1948, de când am revenit în ţară, nu pot să precizez în ce măsură au fost aceste relaţii, dar bănuiesc că n-a intervenit nimic care să fi produs o ruptură sau o slăbire a lor.

Privitor la relaţiile dintre inginerul Dascălu şi Moshe Averbuch, cred că nu erau prea strânse întrucât inginerul Dascălu făcând parte din organizaţia Haşomer Haţair, iar Moshe Averbuch din Mapai, în relaţiile dintre ei se reflectau aprehensiunile existente dintre Haşomer Haţair, care se considera mai radicali şi Mapai care era considerat Social-Democrat de dreapta.

Acestea susţin declar şi semnez.

(ss) Scarlat Iancu

Declaraţie

26 iunie 1951

Între 1942 şi 1944 ştiu că dr. Entzer fost director al oficiului de emigrare primea corespondenţă din Istanbul, de la Barlas şi Vania Pomeraniuc prin ziaristul elveţian Gyr. Gyr aducea corespondenţă şi pentru organizaţiile de tineret sionist pe care dr. Entzer o distribuia. De la dr. Entzer, unde organizaţiile de tineret sionist depuneau corespondenţa, Gyr ridica poşta şi o ducea la Istanbul.

Auzisem în 1944 că ziaristul Gyr l-ar fi ajutat pe dr. Entzer în problemele de emigrare. Se pare că Gyr avea relaţii importante în România şi pe la legaţia Turciei pentru a obţine vize de tranzit prin Turcia. În România auzisem că are relaţii cu Radu Lecca. N-am aflat niciodată dacă dr. Entzer a realizat ceva în materie de emigrare folosindu-se de ajutorul lui Gyr.

Pe Gyr personal nu l-am văzut niciodată.

(ss) Scarlat Iancu

Proces-verbal de interogatoriu

11 octombrie 1952

Oraşul Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 15

L-ai cunoscut pe Benvenisti Mişu, fruntaş sionist?

Da pe Benvenisti Mişu, l-am cunoscut în primele luni ale anului 1941, la organizaţia sionistă din România cu sediul în str. Anton Pann, nr. 7-9, unde am fost chemat de către el, în calitatea mea de secretar al grupării sioniste „Dror". Cu această ocazie a fost de faţă şi alţi conducători ai tineretului sionist. Benvenisti Mişu, ne-a comunicat că el a devenit

https://biblioteca-digitala.ro

preşedinte al organizaţiei sioniste în locul lui Mizrahi care a plecat în Palestina şi ne-a cerut să colaborăm şi cu el ca şi cu Mizrahi.

Arată anchetei în ce a constat colaborarea d-tale cu Benvenisti Mişu?

Benvenisti Mişu mi-a cerut să-mi desfăşor activitatea sionistă la ordinele lui şi să-l informez regulat despre activitatea şi acţiunile pe care le întreprind. În urma acestor directive am început să-l vizitez la sediul executivei sioniste regulat până la desfiinţarea organizaţiilor sioniste, iar după aceasta l-am vizitat şi acasă la el.

Aceste întâlniri între noi s-au menţinut până la arestarea noastră din ianuarie 1944.

În cadrul acestor întâlniri Benvenisti Mişu m-a ajutat în activitatea mea rezolvându-mi o serie de chestiuni în legătură cu autorităţile în privinţa tinerilor arestaţi, sau internaţi în lagăre, în privinţa scutirilor de la munci obligatorii şi în relaţiile pe care le avea cu forurile sioniste externe, el având legături directe cu Biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul. Birou ce era condus de Vania Pomeraniec, Averbuch (Agamy) Barlas Chaim şi alţii şlihimi din Palestina, aceştia conducând de fapt întreaga activitate a sioniştilor maturi şi tineri din ţările de sub ocupaţia germană, din punct de vedere organizatoric şi finanţarea activităţii în general.

Tot în cadrul acestor întâlniri discutam cu Benvenisti chestiuni referitoare la activitatea organizaţiei Dror şi la acţiunile ilegale pe care le întreprindeam informându-l despre situaţia lagărelor de muncă din întreaga ţară, fugile din lagăre, ajutoarele date de noi, pogromul întâmplat la Iaşi şi altele.

Eu având şi legături directe cu Vania la Istanbul Benvenisti Mişu m-a ajutat în trimiterea corespondenţei organizaţiei „Dror" lui Vania la Istanbul, prin curierii veniţi special din Istanbul la dânsul.

Arată d-ta în ce a constat ajutorul pe care ţi l-a dat Benvenisti Mişu în privinţa legăturilor cu Istanbulul.

Spre sfârşitul anului 1942, Benvenisti Mişu mi-a cerut să-i dau corespondenţă pentru Istanbul întrucât a sosit un curier din Istanbul şi care se reîntoarce înapoi în scurt timp, fără să-mi spună numele curierului. A doua sau a treia zi i-am predat o scrisoare lui Benvenisti ce conţinea informaţii despre activitatea noastră în ţară şi despre situaţia populaţiei evreieşti.

La începutul anului 1943 am expediat o scrisoare la Istanbul cu acelaşi conţinut în plus era un raport despre sumele de bani cheltuite şi o cerere de alte sume de bani. Această scrisoare am expediat-o prin dr. Bibernich recomandat de Benvenisti Mişu care pleca definitiv din ţară în Palestina.

În vara anului 1943 Benvenisti Mişu, mi-a dat o scrisoare pe care a primit-o din Istanbul semnată de Vania. În această scrisoare Vania îmi comunica instrucţiuni pentru primirea şi cazarea a doi instructori palestinieni care urmau să fie paraşutaţi, cu numele de Gugovschi şi Arie Fihman.

La predarea scrisorii Benvenisti mi-a spus că această scrisoare a sosit prin curier şi mi-a atras atenţia că scrisoarea este foarte periculoasă şi să nu comunic nimănui despre ea.

Eu am luat contact cu cei doi instructori palestinieni paraşutaţi în ţară însă nu i-am comunicat acest lucru lui Benvenisti Mişu.

Tot în 1943, sosind în ţară un curier cu numele de Rondo Miglieta al Biroului agenţiei Evreieşti din Istanbul, mi-a adus mai multe scrisori din Istanbul printre care era una şi pentru Benvenisti Mişu, scrisă pe hârtie subţire în limba germană sau idiş, semnată de Vania. Scrisoarea i-am predat-o personal lui Benvenisti Mişu. Spre sfârşitul anului 1942

https://biblioteca-digitala.ro

Benvenisti Mişu mi-a spus că a primit o scrisoare de la Moshe Schertok din Istanbul şi mi-a cetit-o de faţă fiind şi conducători ai grupării Ichud, şi care conţinea îndemnuri cu privire la activitatea noastră.

În afară de scrisori, Benvenisti Mişu mi-a dat odată suma de 20-30.000 lei trimişi de Vania din Istanbul.

Mai sus arăţi că Benvenisti Mişu a citit o scrisoare primită din Istanbul faţă şi de alţi conducători sionişti. Arată d-ta ce persoane cunoşti care aveau legături cu Benvenisti Mişu pe linia activităţii sale cu Istambulul.

Benvenisti Mişu avea legături strânse cu Rosenthal Jaques, secretar general şi responsabilul al grupei Ichud, Laiwandman Israel secretar al grupării şi tineretului „Mizrahi" , Hertzig Isac secretarul grupării de tineret Hanoar Haţioni, Sunea şi Tenenbaum secretari ai grupării Gordania. Despre cei de mai sus ştiu că Benvenisti M. şi Rosentzweig Hertig şi Laiwandman, constituiau comisia financiară, care primeau bani din Istanbul şi îi distribuiam ca ajutoare în cazuri de arestări, sau procese. Responsabil fiind Benvenisti Mişu. Sumele de bani ştiu că erau trimise din Istanbul prin curieri unul din curieri cu numele de Teohari funcţionar de marină comercială l-am cunoscut şi eu întrucât mie personal mi-a adus odată 4-500.000 lei din Istanbul.

Despre Sunea şi Tenenbaum ştiu că erau colaboratori apropiaţi a lui Benvenisti Mişu, şi care se ocupa cu transmiterea corespondenţei la Istanbul şi la Geneva. Corespondenţa ei o primeau de la Rosentzweig, Benvenisti şi de la alţi conducători ai grupărilor sioniste de tineret şi o transmitea prin curierii Biroului Agenţiei Evreieşti şi a Congresului Mondial Evreiesc, printre aceştia cunosc pe Hans Welti şi ştiam şi despre Charles Gyr amândoi ziarişti elveţieni despre ultimul am aflat de la dr. Entzer directorul Oficiului de Emigrare.

Menţionez că majoritatea scrisorilor trimise forurilor externe din Istanbul şi Geneva, erau date de Sunea şi Tenenbaum curierilor însă ştiu că şi Fischer Wilhelm expedia corespondenţa congresului Mondial Evreiesc şi Jointului de la Geneva, el fiind reprezentant în România a celor două organizaţii de mai sus. Corespondenţa o expedia prin Hans Welti, prin Crucea Roşie Internaţională şi prin Legaţia Elveţiei.

Corespondenţa trimisă de aceştia prin Hans Walti şi Gyr care erau şi agenţi ai Gestapoului a fost fotocopiată de Gestapou ducând la arestarea lui Benvenisti Mişu, Fischer Wilhelm şi a noastră.

Lucru curios a fost pentru noi că Benvenisti Mişu şi Fischer Wilhelm au fost foarte bine trataţi în timpul cercetărilor, având ziare mâncare bună, cameră bine mobilată şi după 4-5 săptămâni au fost eliberaţi noi rămânând în cercetare fiind trataţi cu cruzime şi bătuţi şi după 6 luni de zile judecaţi.

După război Benvenisti Mişu a scos o broşură în care şi-a expus activitatea sa ilegală, făcându-şi reclamă cu scopul de a masca şi justifica activitatea sa în colaborare cu Radu Lecca, comisar al guvernului pentru problema evreiască, Gingold Nandor, preşedintele Centralei Evreilor, organizaţia profascistă înfiinţată de Gestapou şi dr. Filderman Willi şi alţii care s-au pus în slujba regimului antonescian.

Ce ştii d-ta despre activitatea criminală a lui Benvenisti în slujba regimului antonescian?

Benvenisti Mişu alături de dr. Filderman, Şef Rabin dr. Şafran şi alţii erau în conducerea împrumutului de război lansat de Antonescu.

https://biblioteca-digitala.ro

În calitatea lor de conducători, au organizat comisii de impunere, care acționau prin amenințări drastice în vederea realizării împrumutului. De asemenea a organizat propaganda și agitația pentru realizarea împrumutului prin presa evreiască, adunării publice și în sinagogi și de la om la om, ei îndemnau populația să subscrie cât mai mult arătând că acest lucru este datorie patriotică.

În cadrul Centralei Evreilor, Benvenisti a obținut o serie de scutiri de muncă obligatorie, pentru sioniști făcând și afaceri cu carnetele de scutire. Preocuparea sa de bază era cum să-și acumuleze din fel de fel de afaceri tenebroase cât mai mulți bani, negândindu-se la chinurile populației evreiești din țară și Transnistria, Benvenisti Mișu a fost un reprezentant tipic al burgheziei reacționare evreiești, oportunist feroce gata de a trece de la o linie la alta fără a ține seama decât numai de profiturile personale de ambițiile și vanitatea sa.

Mai ai ceva de adăugat la cele întrebate?

La sfârșitul anului 1944, mergând la Benvenisti Mișu pentru a discuta chestiuni referitoare la gazeta „Viața Evreiască", l-am întâlnit în casa sa pe Averbuch (Agamy) care a fost unul din conducătorii biroului Agenției Evreiești din Istanbul în timpul războiului. De la această dată nu m-am mai întâlnit cu Benvenisti Mișu.

(ss) Scarlat Iancu

Proces-verbal de interogatoriu

10 octombrie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 9,45 și s-a terminat la ora 11,45

Într-un proces-verbal anterior dat, ai arătat d-ta că ai cunoscut pe Zoltan Hirsch. Arată d-ta acum când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

L-am cunoscut pe Hirsch Zoltan, prin luna octombrie 1944. El urma să emigreze în Palestina, prin Giurgiu. Oprindu-se emigrarea, el a venit la București și a intrat în organizația sionistă „Dror Habonim" cu care ocazie l-am cunoscut.

Care au fost raporturile între d-ta și Zoltan Hirsch după această dată?

După această dată raporturile între mine și el au fost de colaborare în munca de organizație. Adică discutam cu el o serie de chestiuni, în legătură cu discuțiile din cadrul partidului Ichud, respectiv a ședințelor din cadrul Ichud-ului apoi discuțiile ce se purtau în cadrul ședințelor organizației sioniste. De asemeni materialul cultural și de propagandă care-l pregăteam eu, îl dădeam de multe ori lui Zoltan Hirsch pentru a-l expedia în diferite provincii. Ne înlocuiam de asemeni unul pe celălalt uneori la ședințele Ichud-ului, sau a organizației sioniste.

Arată d-ta care a fost activitatea lui Zoltan Hirsch, sionistă și ilegală și unde a funcționat el, de la data când l-ai cunoscut d-ta?

În anul 1944, a fost numit ca secretar general al org. „Dror-Habonim", unde se ocupa cu coordonarea întregii munci a organizației „Dror". Reprezenta organizația în

https://biblioteca-digitala.ro

Executiva Sionistă şi în partidul Ichud şi era şi casierul organizaţiei. Pleca în provincie uneori, pentru a vizita secţiunile organizaţiei „Dror" din provincie.

Organiza conferinţele sau congresele organizaţiei „Dror" pe ţară sau regiuni. De asemeni a plecat de vre-o trei ori în Ungaria ilegal, pentru a lua contact cu organizaţia „Dror" de acolo, pentru a aranja unele chestiuni cu privire la refugiaţi la trecerile de frontieră ilegale spre Austria etc. De asemeni ţinea legătură cu forurile evreieşti din Palestina, nu ştiu cu cine anume ţinea legătura. Zoltan Hirsch, dădea uneori nişte plicuri galbene lui Dov Berger, care era instructor palestinian într-un colţ mai retras al biroului, nu ştiu ce anume conţineau acele plicuri.

Ca activitate ilegală a lui Zoltan Hirsch consider plecarea lui în Ungaria în mod fraudulos, precum şi legăturile ce le avea el şi discuţiile, cu instructorii palestinieni, care erau secrete.

De asemeni, plicurile pe care le preda el lui Dov Berger, bănuiesc că conţineau informaţii.

După plecarea mea în Palestina 1946, ştiu că Zoltan Hirsch, a devenit secretarul „Ichud"-ului. Nu ştiu ce activitate a desfăşurat aici. De asemeni ştiu că a făcut parte din Executiva Sionistă a lui Benvenisti şi Rorlich, începând din 1946, nu ştiu până când a activat şi nici care i-a fost activitatea lui de aici.

Ce cunoşti d-ta despre legăturile lui Zoltan Hirsch şi activitatea lui cu acestea în ţară şi străinătate?

Ştiu că era în legătură aici în ţară cu instructori palestinieni; Dov Berger, Meebrecher şi Moshe Agamy (Averbuch). Legăturile lui Zoltan Hirsch cu acestea constau în aceea, că aveau deseori discuţii în întâlniri particulare cu ei. Deseori îl vedeam că preda lui Dov Berger nişte plicuri galbene, nu ştiu ce conţinea după cum am specificat anterior.

Despre discuţiile lui Zoltan Hirsch cu aceştia nu am cunoştinţă.

Cu Agamy ştiu că Zoltan se întâlnea uneori chiar la el acasă, respectiv la Agamy, în urma întâlnirilor ce şi le fixa telefonic unul altuia.

În străinătate ştiu că Zoltan Hirsch avea legături cu Secretariatul General al organizaţiei „Dror", din Palestina şi anume cu Moshe Kligery, care era secretar al acestui secretariat. Aici Zoltan Hirsch trimetea rapoarte asupra activităţii organizaţiei „Dror". Ştiu de asemeni că Hirsch avea legături cu fratele său Arie Hirsch care se găsea în Elveţia. Cu acesta Zoltan Hirsch coresponda. Iar în ţară mai avea legături şi cu elementele principale din organizaţia „Dror" şi „Ichud", cu care se întâlnea mai des în deplasările ce le făcea el în provincie, în special în Transilvania.

Când a avut loc plecările ilegale ale lui Zoltan Hirsch şi de cine a mai fost sprijinit în acest scop?

Plecările lui clandestine din ţară ale lui Hirsch a avut loc în anul 1945-1946, fiind sprijinit la Arad de un anume Chaim Wurtel, care se ocupa cu plecările clandestine din ţară.

Mai ai d-ta de arătat ceva cu privire la Zoltan Hirsch?

Vreau să mai arăt că de la Zoltan Hirsch am aflat că soţia lui lucrează la Legaţia Statului Israel din Bucureşti. Altceva nu am omis nimic în prezenta declaraţie, în legătură cu ceea ce cunosc eu despre Zoltan Hirsch.

(ss) Scarlat Iancu

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

23 septembrie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 10 și 30 min. și s-a terminat la ora 14 și 55 min.

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut pe Zoltan Hirsch?

L-am cunoscut pe Zoltan Hirsch, în primăvara anului 1947, cu ocazia ședințelor premergătoare înființării grupării „L'Achdut Haavoda Poalei Sion" eu fiind invitat acolo de către Chaim Kroft. Aceste ședințe au avut loc la sediul organizației de tineret „Dror" din str. Mircea Vodă Nr.5.

Cum au evoluat relațiile dintre d-ta și el de la acea dată și până la autodizolvarea organizațiilor sioniste.

Relațiile noastre au fost mai întâi de cunoștință, iar cu timpul colaborând împreună în aceiași grupare și în conducerea ei aceste relații au devenit mai intime.

În ce au constat aceste relații?

Ele au constat în aceia că ne-am informat reciproc asupra problemelor grupării, căutând a avea un singur punct de vedere. Totodată ne informam și despre problemele personale și familiare.

După autodizolvare ai continuat să ai relații cu el și cum?

Da, am continuat până la arestarea lui din vara anului 1949. M-am întâlnit cu el de două ori la fosta locuință comună a mișcării de tineret din str. Col. Orero, nr. 8-12.

Începând din vara anului 1950 m-am întâlnit cu Zoltan Hirsch, în diferite puncte ale orașului și anume: de două ori la capul tramvaiului 15 (Rahovei), de câteva ori în piața 28 Martie și de mai multe ori la Bariera Vergului.

De asemeni ne-am întâlnit la locuințele noastre de câteva ori.

Ce discuții ați făcut cu ocazia acestor întâlniri?

Cu ocazia acestor întâlniri am discutat în primul rând probleme israeliene, despre emigrări, probleme generale, arestările conducătorilor sioniști, am comentat articolele din ziarul „Unirea" și altele.

De asemeni în cadrul discuțiilor noastre pe care le-am avut în legătură cu emigrările și arestările foștilor conducători sioniști, m-am manifestat în mod dușmănos față de măsurile luate de guvernul R.P.R.

Tot cu ocazia acestor întâlniri am primit prin Zoltan Hirsch, ajutoare băneși de la Legația Israeliană și anume de circa șase ori suma totală de 140.000 lei aproximativ din care jumătate i-am dat lui Chaim Kroft. Tot în cadrul acestor întâlniri i-am predat lui Zoltan Hirsch suma de lei 10.000 primiți de mine de la Eliezer Halevy, pentru dânsul.

Ce informații i-ai dat d-ta lui Zoltan Hirsch în cadrul acestor întâlniri.

La începutul verii anului 1951 am informat pe Zoltan Hirsch, despre plecarea în Israel a tânărului ing. Musia Esselzan și a soției sale, cunoscuți de noi ca antisioniști.

În luna sept. 1951 l-am informat despre plecarea în Israel, a tânărului scriitor și poet în limba idiș Aba Riber, care a fost foarte mult ajutat în dezvoltarea talentului său de către C.D.E. și Icuv, manifestându-se ca un antisionist, am remarcat lui Zoltan Hirsch, că ar fi

https://biblioteca-digitala.ro

bine de a comunica acest lucru, Mapam-ului din Israel, pentru ca el să nu figureze în presa partidului.

Arată d-ta ce mai ştii despre activitatea desfăşurată de acesta după dizolvarea organizaţiilor sioniste.

Ştiu că după autodizolvarea org. sioniste Zoltan Hirsch, vizita Legaţia israeliană şi că cunoştea pe următorii diplomaţi israelieni: Eliezer Halevy, Zef Hadari, Moshe Agamy, Avriel (Überall) Loker şi Niv.

Ştiu ca lua contact la Legaţie cu Eliezer Halevy şi că discuta cu dânsul despre probleme israeliene şi frământările din cadrul partidului „Mapam", ştiu de asemeni că Eliezer Halevy, a prezentat pe Zoltan lui Locher în preajma plecării sale din ţară.

Mai ai ceva de adăugat la răspunsurile date în prezentul proces-verbal?

Mai am de adăugat că în vara lui 1951 în cadrul unei vizite făcute la domiciliul meu de către Zoltan, el mi-a pus întrebarea, cerându-mi răspunsul dacă nu vreau să plec în mod fraudulos din ţară, eu i-am răspuns că nu plec deoarece soţia mea este bolnavă.

(ss) Schmidt Itzic

Proces-verbal de interogatoriu

2 ianuarie 1953

Oraşul Arad
Interogatoriul a început la ora 12 şi s-a terminat la ora 14 şi 5 minute

Ancheta îţi cere să arăţi când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Haber Ladislau?

Eu pe Haber Ladislau l-am cunoscut în anul 1940, în mod superficial, în contact mai intens cu el am venit după 23 august 1944, cu ocazia înfiinţării Comitetului Democrat Evreiesc. Acasă la Haber în cadrul unei consfătuiri la care am participat eu cu Laicehtman Andrei, Santo Alexandru, Raja Gheorghe s-a hotărât scoaterea unui buletin al C.D.E. iar eu am fost directorul buletinului la care a colaborat şi Haber.

Eu fiind responsabilul cultural al C.D.E. am avut contact cu Haber făcându-se apel la dânsul pentru a ţine o conferinţă în cadrul C.D.E.-ului.

Ce ştii despre activitatea lui Haber Ladislau după autodizolvarea organizaţiei sioniste Ichud? Unde vă întâlneaţi şi ce aţi discutat cu ocazia acestor întâlniri?

Eu cu Haber mă întâlneam în societate cu alţii cunoscuţi, el mai venea şi la mine acasă unde discutam probleme literare-ştiinţifice şi de actualitate şi religioase, deoarece el era un om foarte cult şi religios.

Cine mai lua parte la aceste întâlniri?

La întâlnirile noastre au participat colegii lui medici doctor Winstholt Adalbert cu domiciliul în Arad, str. Densuşianu, doctor Eremiaş Nicole, doctor Waldman Eugen, str. Piaţa Avram Iancu, Arad, Reiss Friderich str. Petöfi nr. 10, Arad, Gardoş Ludovic, str. Eminescu, Arad.

Ce ştiţi despre banii distribuiţi de Haber Ladislau la diferite persoane?

https://biblioteca-digitala.ro

Nu am nici o cunoștință despre anumite sume de bani ce i-ar fi fost distribuite de Haber Ladislau diferitelor persoane.

(ss) dr. Schönfeld N.

Declarație

5 aprilie 1952

Îl cunosc pe Moți Moscovici din anul 1928, de când eram student, atât la Hasmonaea cât și la „Renașterea".

Când am venit în București, el ocupa funcția de secretar la „Hasmonaea" și secretar de redacție la ziarul Renașterea noastră, în tot acest timp el ține în fiecare miercuri seara sau aproape în fiecare miercuri seara referate de presă din viața evreiască, chiar referatul s-a intitulat „Referatul Săptămânii Presei Evreiești".

În anul 1933, când m-am întors în București, l-am găsit ocupând funcția de secretar de redacție la ziarul „Renașterea Noastră", de sub dir. dr. S.I. Stern. El n-a profesat avocatura ci ziaristica și anume la ziarul acesta. În acest timp, el ocupa și funcția de secretar la Organizația Renașterea.

Acest lucru l-a profesat până în anul 1941, când ziarul „Renașterea noastră" a fost suspendat.

Din anul 1933 și până la suspendarea sa a fost colaborator la ziar efectiv cu M.H. Bady.

În anul 1941 sau 1942, s-a făcut un Oficiu de Emigrare al evreilor, având ca președinte pe A.L. Zissu, director fiind dr. S. Sützer, iar secretar pe Moți Moscovici.

În această calitate el a funcționat până la 23 august 1944, când reînființându-se ziarul Renașterea, el a trecut ca director al ziarului, iar M. Bady a înființat ziarul „Viața Evreiască".

Cam prin 1945 sau 1946, înființându-se secțiunea pentru România a Congresului Mondial Evreiesc, el a trecut acolo ca secretar al biroului lui Jean Cohen, care demisionase.

Nu îmi amintesc precis, dacă în acel timp era și secretarul Executivei Sioniste, știu precis că atunci când n-a mai fost secretarul executivei sioniste, și venise în locul lui Rappaport, el ocupase la executivă funcția de șef al Oficiului de Presă.

Odată cu proclamarea Statului Israel, știu că a intrat ca funcționar la legația Statului Israel.

Din momentul când a intrat funcționar, coincidea cu epoca când am ocupat funcția la „Aproarm".

Cred că în anul 1948, l-am văzut o singură dată, și anume de sărbătorile de toamnă în templul Coral.

În anul 1949 cred să-l fi văzut la fel la templu, iar în anul 1950 am fost la el cam prin februarie sau martie 1950 și l-am rugat ca să obțină un certificat de plecare în Israel care în acel moment era necesar, aici de altfel nu se putea cere pașaport, certificatul îl elibera legația.

https://biblioteca-digitala.ro

În anul 1950 am mai fost la el şi l-am rugat să-mi dea o carte abecedar ebraic ca să-mi pot perfecţiona limba şi să-mi facă o traducere în limba ebraică a unei diplome de doctor în medicină a d-rei Rosen, azi plecată în Israel.

În noiembrie sau decembrie, eu am fost la el rugându-l să-mi faciliteze şi să-mi obţină pentru mama mea vitregă Creţu Schwartz care a plecat în Israel, ca să plătească mai puţin, şi mi-a comunicat că nu poate să-mi facă nimic, şi că asta depinde de consul personal.

Mama mea vitregă având peste 76 ani s-a dus la legaţie singură şi cu o jumătate de oră înainte de a pleca trenul a obţinut să dea 6.000 lei.

Tot în noiembrie sau decembrie 1950, fiind ziua copilului lui M. Moscovici, a fost invitat şi copilul meu, ţin minte precis că am intrat era ora 9½ seara m-a rugat să-mi dezbrac paltonul eu refuzând pe motiv că aşa sunt aşa precum venisem de la birou cu haina pe care o port acum pe mine, nu vreau să-mi scot haina.

Am luat copilul şi am plecat acasă. În 1951, cred că acum 5-6 săptămâni, într-o Duminecă seara, plimbându-mă cu soţia şi copilul pe Bd. Magheru m-am întâlnit cu d-na Moscovici şi copilul pe care întrebând-l unde este Moţi, mi-a răspuns, îl aştept pe Moţi s-a dus până la poştă.

Într-adevăr, peste 10 minute a sosit şi Moţi Moscovici cu care am avut următoarea conversaţie: Ce se mai aude cu Mella iar el mi-a răspuns că nu ştie nimic. Fiind ora târzie aproape 10 seara, am plecat acasă.

Ori de câte ori, şi aceasta în cazuri foarte rare, mă întâlneam nu aveam nici un fel de discuţii altele decât acelea de sănătate şi veşti de la părinţi lui pe care îi are atât el cât şi soţia lui în Israel.

Ţin să mai adaug că M. Moscovici a ocupat şi funcţia de secretar de redacţie la ziarul „Timpul".

(ss) Schwartz Mayer

Proces-verbal de interogatoriu

1 august 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 21 şi s-a terminat la ora...

L-ai cunoscut pe Jean Cohen conducător sionist şi avocat din Bucureşti?

Da, l-am cunoscut.

Arată d-ta de când îl cunoşti, prin cine l-ai cunoscut şi în ce raporturi ai fost cu el?

Pe Jean Cohen îl cunosc încă din vara anului 1930 în Bucureşti la căminul studenţesc „Schüller" când mi-a fost prezentat de nişte colegi, cu ocazia venirii lui în Bucureşti împreună cu alţi studenţi evrei, pentru a cere ministerului de resort subvenţie pentru căminele studenţeşti.

De atunci l-am revăzut la Galaţi în 1931 la Reg. 11 Siret unde am făcut armata împreună. După eliberare l-am întâlnit în Bucureşti prin 1934-1935. De la această dată raporturile dintre noi au fost de prietenie şi ne vedeam din când în când la gruparea sionistă

https://biblioteca-digitala.ro

„Renașterea" din care făceam parte amândoi. Relațiile dintre noi au fost tot timpul de prietenie atât în timpul războiului cât și după 23 August ne vizitam reciproc în familie.

Ce cunoști d-ta despre acțiunile duse de Jean Cohen, Benvenisti Mișu, dr. Filderman și alți conducători sioniști în timpul războiului antisovietic?

Știu că în septembrie 1941, cu ocazia lansării împrumutului de război, s-a constituit în cadrul Federației Uniunilor de Comunități Evreiești, un comitet sub președinția lui dr. Filderman care să pregătească populația evreiască să subscrie la împrumut. De asemeni mai târziu s-au creat și comisii de impuneri care avea misiunea să fixeze impunerea, de comun acord. Comitetul respectiv al împrumutului a acționat în vederea realizării împrumutului, prin: Apeluri în ziare, întruniri publice în sinagogi, aceste agitații pentru împrumut se făceau de profesori și învățătorii care adunau părinți copiilor și le vorbeau de necesitatea înscrierii la împrumut, obligați fiind de către conducerea comunității prin amenințarea pierderii slujbei. În sinagogi vorbeau delegați din partea comitetului de împrumut care întrebuințase aceleași metode. Eu personal am fost obligat printr-o adresă a secției școlilor din Comunitate să lucrez două ore pe zi la împrumut având funcția când de curier, când la cartoteci în Ianuarie Februarie 1942. Știu că șefi conducători ai acestui împrumut pe lângă Filderman au fost Benvenisti Mișu ca inspector al împrumutului, Jean Cohen a fost controlor al împrumutului și alți despre care nu-mi aduc aminte.

Referitor la alte acțiuni duse în timpul războiului mai știu că Zissu și Jean Cohen au făcut parte din conducerea oficiului de emigrare care se ocupa cu emigrarea evreilor și în special a tineretului. În anul 1946-1947, în urma represaliilor făcute de englezi împotriva evreilor din Palestina, am aflat de la av. Rosenthal și Edmund Rosenbaum că Zissu și Jean Cohen care obținuseră după 23 august 1944 câte o diplomă de la englezi și anume de la Generalul Montgomery pentru ajutorul dat aliaților în timpul războiului, că le-ar fi restituit în semn de protest.

Mai sus arătați că vă vedeați cu Jean Cohen reciproc. Arată ce alte relații avea Jean Cohen în afară de d-ta?

Știu că Jean Cohen era avocatul lui Gany Marcel și în același timp buni prieteni. Gany Marcel era o persoană din conducerea întreprinderii „Staroff" și avea relații în lumea comercială.

(ss) Mayer Schwartz

Proces-verbal de interogatoriu

15 octombrie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora... și s-a terminat la ora...

Cunoști pe Beer Benjamin?

Da îl cunosc din anul 1948 când m-am înscris în organizația sionistă Mișmar din București.

În ce împrejurări l-ai cunoscut?

https://biblioteca-digitala.ro

Pe Beer Benjamin l-am cunoscut prin Dinu Marcusohn care era membru al Mişmarului şi prieten cu Beer Benjamin.

Ce relaţii au existat între d-ta şi Beer Benjamin?

După plecarea lui Dinu Marcusohn în statul Israel eu am întreţinut mai departe legătură cu Beer Benjamin care m-a promovat în muncă fiind cooptat ulterior în conducerea organizaţiei sioniste Mişmar. În urma acestui fapt eu aveam legătură zilnic cu el în cadrul organizaţiei.

Ce discuţii ai avut cu Beer Benjamin?

Cu Beer Benjamin discutam despre plecarea în statul Israel, acest lucru îl discutam ca pe o chestiune generală. Unele greşeli făcute în legătură cu problema plecărilor. Aceasta în legătură cu măsurile luate de CDE în legătură cu plecările.

De asemeni, am discutat cu Beer Benjamin probleme organizatorice sau unele amenajări care trebuiau făcute la localurile organizaţiei sioniste Mişmar.

Unde făceai d-ta atunci serviciul?

Eu atunci eram funcţionar al Mişmarului.

Ce serviciu ai deţinut înainte de a te înscrie în Mişmar?

Înainte am fost din anul 1937, până în anul 1946, funcţionar la magazinul Rolex din Bucureşti, iar după 1946 până în anul 1947, am fost vânzător comercial la magazinul textil (confecţii) Jean Schwartz, iar după 1947, până la înscrierea mea în Mişmar al cărui funcţionar am devenit, am avut un raion de furnituri de croitorie şi confecţii de pantaloni, împreună cu Dinu Marcusohn în cadrul magazinului Maxiner din Bucureşti, str. Gabroveni (Oituz) nr. 10.

Arată ce ai discutat cu Beer Benjamin în legătură cu serviciile pe care le-ai ocupat până a nu deveni funcţionar al organizaţiei sioniste Mişmar?

Nu am discutat cu Beer Benjamin nimic în legătură cu ocupaţia sau serviciile pe care le-am ocupat înainte de a deveni funcţionar al organizaţiei sioniste Mişmar.

Până când ai fost funcţionar al organizaţiei sioniste Mişmar?

Am fost funcţionarul acestei organizaţii până la autodizolvare.

Ce funcţii ai ocupat după autodizolvarea organizaţiei sioniste Mişmar?

După această dată, la începutul anului 1949, am devenit funcţionar al Centrului de publicaţii periodice, pe urmă am trecut la Solva, iar în prezent la Centrul de difuzarea Presei, de unde pentru un timp am fost dat afară, iar după aceea reprimit.

Care erau relaţiile d-tale cu Beer Benjamin după autodizolvarea organizaţiei sioniste Mişmar?

Cu Beer Benjamin după autodizolvarea organizaţiei sioniste Mişmar mă vedeam din când în când la el acasă sau la mine acasă unde jucam rummy. Cu aceste ocazii veneau şi Lupu Haimsohn, Bratman Iosif, Singer Leon, Mişa Flexor.

Ce discutaţi atunci când vă întâlneaţi la joc de rummy?

Cu ocazia acestor întâlniri se discutau în principiu problema plecării în statul Israel la care unul sau altul (Beer sau Haimsohn) ne spunea anumite date când vor avea loc plecări, aceasta pe baza, spuneau ei, că cunosc de la Legaţia Statului Israel. Altceva nu am discutat.

(ss) Robert Schwartz

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

16 septemvrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,50 şi s-a terminat la ora 13

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Zoltan Hirsch?

Da, am cunoscut pe Zoltan Hirsch fost membru în conducerea organizaţiei sioniste de tineret „Dror-Habonim".

Arată când şi prin ce împrejurări l-ai cunoscut?

Pe Zoltan Hirsch l-am cunoscut în anul 1947, în cadrul activităţii noastre în cadrul organizaţiilor sioniste de tineret.

Arată tot ce cunoşti despre activitatea desfăşurată de Zoltan Hirsch până la încetarea activităţii organizaţiei sioniste?

Ştiu că Zoltan Hirsch a făcut parte din conducerea organizaţiei „Dror", a făcut parte din conducerea partidului „Poale Sion" şi membru în executiva organizaţiei sioniste.

Arată tot ce cunoşti despre Zoltan Hirsch, după autodizolvarea organizaţiei sioniste.

Ştiu că a vrut să plece fraudulos din ţară împreună cu mine prin Brăila în vara anului 1951.

Astfel în luna iulie 1951, Moritz Weiss funcţionar la Legaţia Statului Israel la Bucureşti, mi-a comunicat că din grupul ce va participa la tentativa de fugă din ţară prin Brăila – organizată de Legaţie – va lua parte şi Zoltan Hirsch la 1 august 1951, la restaurantul de stat din centrul oraşului căruia îi voi comunica amănunte pe care eu le voi obţine de la marinar. În ziua de 1 august 1951 la amiază cu puţin înainte de întâlnirea fixată, Zoltan Hirsch m-a întâmpinat pe stradă.

Ne-am plimbat câteva minute cu care ocazie i-am comunicat că după părerea mea marinarul nu prezintă seriozitate şi ca atare nu trebuie să plecăm rugându-l totodată să plece din Brăila. După aceasta l-am condus pe Zoltan Hirsch la restaurant unde era aşteptat de Reghina unde ne-am despărţit.

Arată relaţiile ce au existat între d-ta şi Zoltan Hirsch?

Între mine şi dânsul au existat relaţii de cunoştinţă. În afară de aceasta cu Zoltan Hirsch am avut legături cu ocazia tentativei de fugă prin Brăila a unui grup de fruntaşi sionişti organizate de Legaţie în vara anului 1951.

În afară de cele declarate, arată ce mai cunoşti despre Zoltan Hirsch?

În afară de cele declarate, nu mai cunosc nimic despre Zoltan Hirsch.

(ss) Steinmetz Şmaia Avny

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

3 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 10,45 şi s-a terminat la ora 13,15

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Moritz Weiss?

Da, am cunoscut pe Moritz Weiss, fost membru în conducerea centrală a organizaţiei sioniste „Hanoar Haţioni".

Când şi prin ce împrejurări l-ai cunoscut?

Pe Moritz Weiss l-am cunoscut în vara anului 1945, la colonia de vară a organizaţiei sioniste Hanoar Haţioni de la Comandău-Covasna, el făcând parte din acea colonie, iar subsemnatul fiind în vizită la acea colonie.

Altă activitate desfăşurată de Moritz Weiss în cadrul organizaţiei Hanoar Haţioni?

Moritz Weiss, a fost la început membru într-un cămin de restratificare al organizaţiei la Braşov. La sfârşitul anului 1945, a fost cooptat în C.C. al organizaţiei Hanoar Haţioni şi în această calitate a lucrat ca îndrumător la diverse cămine de restratificare.

În 1947, a fost cooptat în conducerea centrală a organizaţiei şi în această calitate a condus resortul cămine de restratificare, fiind totodată şi reprezentantul mişcării în cadrul organizaţiei Hehaluţ. Munca lui consta în organizarea căminelor, controlul şi îndrumarea lor.

În această funcţie a lucrat până la autodizolvarea organizaţiei sioniste – decembrie 1948.

Ştiu, de asemeni, că în anul 1947 a plecat fraudulos din ţară în Ungaria, trimis fiind de Hehaluţ, pentru a lua legătura cu directorul Jointului pentru Europa, Schwartz.

Ce activitate a desfăşurat Moritz Weiss, după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

După autodizolvarea organizaţiei sioniste – decembrie 1948 – Moritz Weiss, a lucrat mai departe, în cadrul căminelor de restratificare, până în martie 1949.

La 4 mai 1949, a luat parte la festivitatea de aniversare a Statului Israel, care a avut loc în Bucureşti, str. Transilvaniei, la care au participat mai mulţi fruntaşi sionişti.

În anul 1950, a intrat ca funcţionar la Legaţia Statului Israel. De asemeni ştiu că în perioada când lucra la legaţie, se ocupa şi de distribuirea de fonduri, foştilor conducători şi membri ai lui Haoved Haţioni, bani ce-i ridica de la Legaţia Statului Israel. Ştiu, de asemeni, că a ajutat şi familiile fruntaşilor sionişti arestaţi.

Moritz Weiss, după autodizolvare a trimis în Israel la diferite persoane scrisori, prin Legaţia Statului Israel.

De asemeni ştiu că, în anul 1951, a participat la organizarea tentativei de fugă din ţară, a grupului de fruntaşi sionişti de la Brăila, organizată de Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Ce relaţii au existat între d-ta şi Moritz Weiss?

Între mine şi Moritz Weiss au existat relaţii politice, ambii făcând parte din conducerea organizaţiei Hanoar Haţioni.

În afară de aceasta, în primăvara anului 1951, am primit de la Moritz Weiss, din banii ce acesta îi avea de la Legaţia Statului Israel, în trei rânduri câte 4.000 lei.

https://biblioteca-digitala.ro

În vara anului 1951, am primit de la Moritz Weiss, suma de 20.000 lei, pe care am transmis-o prin Lupu Sura familiei Jean Cohen, el fiind arestat.

De asemeni am avut relaţii cu Moritz Weiss, cu ocazia tentativei de fugă de la Brăila, în vara anului 1951.

Astfel, în iulie 1951, vorbind cu Moritz Weiss, despre o eventuală posibilitate de plecare din ţară, m-a întrebat dacă sunt dispus să plec în cazul când ar exista aceste posibilităţi de plecare frauduloasă din ţară, la care eu i-am dat un răspuns afirmativ. După aceasta, în iulie 1951, exista o posibilitate de plecare frauduloasă din ţară, care ar avea loc în jurul datei de 1 august 1951, cu ajutorul unui şlep pe Dunăre spre Viena, îmbarcarea făcându-se din Brăila. În continuare, am hotărât ca eu să plec la Brăila, pentru a vedea dacă prezenţa câtorva oameni străini de oraş în Brăila s-ar cunoaşte, să caut posibilitatea unde ar putea dormi aceşti oameni dacă ar urma să rămână o noapte la Brăila şi să fixez câteva puncte, unde urmează a mă întâlni cu oamenii din grup în ziua plecării. După aceasta, am fost la Brăila conform celor hotărâte, după care am revenit în Bucureşti comunicându-i lui Moritz Weiss că prezenţa grupului în oraş n-ar fi dăunătoare, şi că n-am găsit locuri de dormit decât pentru mine, comunicându-i totodată cele patru puncte de întâlnire cu restul grupului.

În ziua de 29 iulie 1951, întâlnindu-mă cu Moritz mi-a comunicat că trebuie să plec, la Brăila, deoarece în ziua de 1 august 1951, va trebui să mă întâlnesc cu un marinat austriac, care mă va căuta la Samy Grumberg. Marinarul îmi va comunica când şi cum ne va îmbarca pe şlep, şi că în continuare am să mă întâlnesc cu Ezra Fleischer, Zoltan Hirsch, şi cu o doamnă a cărei fotografie mi-a arătat-o pentru a o recunoaşte (Riza Kleimer), cărora urmează să le comunic amănuntele obţinute de mine de la marinar.

După aceasta, am plecat la Brăila, unde, prin intermediul lui Samy Grumberg, am luat legătura cu Marinarul.

Cu toate că rezultatul era pozitiv, în sensul că marinarul ne poate lua, eu neavând încredere în acest om, am comunicat celorlalţi din grup că nu voi mai putea pleca. Tentativa nemaiavând loc, am revenit la Bucureşti, comunicându-i şi lui Moritz Weiss rezultatul.

În afară de cele declarate, ce mai cunoşti despre Moritz Weiss?

În afară de cele declarate nu mai cunosc nimic.

(ss) Steinmetz Şmaia Avny

Declaraţie

18 februarie 1952

Îl cunosc pe dr. Haber din toamna anului 1948 când l-am întâlnit la o şedinţă în cadrul organizaţiei sioniste la Timişoara. După autodizolvare nu l-am întâlnit până în primăvara anului 1950, la Bucureşti, când, împreună cu Hirsch Ioşca din Timişoara, ne-am dus împreună la avocatul Keindal pentru accelerarea obţinerii paşaportului.

Spre sfârşitul anului 1949, când am mers cu Fischer pentru prima dată la legaţia Israeliană din Bucureşti, Fischer mi-a spus că va veni şi dr. Haber. Acesta însă n-a venit. Înainte de plecarea lui Fischer m-am întâlnit cu Haber în locuinţa lui Fischer şi atunci

https://biblioteca-digitala.ro

Fischer ne-a spus că de acuma mă voi întâlni cu Haber şi, că noi doi avem sarcina de a primi bani la legaţia Israeliană din Bucureşti pentru a le da foştilor salariaţi ai organizaţiilor sioniste.

Ne-am înţeles cu Haber, că fiecare din noi doi va avea posibilitatea să meargă la Bucureşti, să viziteze legaţia Israeliană, să ceară bani. În acest timp m-am dus cu familia la Gura Humorului prin Bucureşti, şi i-am promis lui Haber că voi merge la Legaţia Israeliană. La Bucureşti însă aflând de la Schmidt, că s-au făcut arestări printre foştii conducători sionişti am plecat la Gura Humorului, iar de acolo am revenit la Timişoara prin Cluj.

Revenind acasă, l-am vizitat pe dr. Haber şi ne-am înţeles să mergem împreună la legaţia Israeliană din Bucureşti căci eram fără bani. Am plecat împreună şi am fost primiţi de către Halevy. Acesta ne-a primit foarte rece, reproşându-ne de ce am venit, că Legaţia n-are bani, şi că trebuie să se termine cu pensiile. El a mai spus că dacă se va afla că ei dau bani la foştii sionişti atunci relaţiile şi aşa nu prea bune între legaţie şi guvernul român, se vor înrăutăţi şi mai mult, ceea ce poate dăuna emigrărilor din ţară, care mergea atunci bine.

Atunci am primit la plecare totuşi lei 50.000 pe care i-am împărţit.

După aceea am fost din nou împreună cu Haber la Bucureşti şi de data aceasta am fost primiţi de Loker, Halevy fiind plecat din ţară. Şi acesta mi-a vorbit, că nu sunt bani şi că nu poate să ne dea bani. Când am ieşit de la Loker, Haber a întâlnit în anticameră pe un alt funcţionar de la Ambasadă, tot venit din Israel cu care a vorbit în limba ebraică, după aceia a scris acolo câteva rânduri şi l-a rugat pe respectivul funcţionar să remite această scrisoare în Israel. În această scrisoare s-a adresat unui prieten de al lui în Israel, care este un om influent şi l-a rugat să intervină ca să i se dea bani. Scrisoarea era scrisă în limba maghiară. După aceia Haber a mai fost la Bucureşti de două ori şi a primit bani, din care mi-a dat odată lei 70.000 şi odată lei 50.000. După ultima sa vizită la Bucureşti ne-am întâlnit la Kuhn Ştefan, şi atunci ne-a spus din nou, ca să ne obişnuim că nu vom primi bani şi că Halevy l-a rugat să se intereseze la Cluj de un anumit Carol Ştefan care a fost în timpul de după război în Uniunea Sovietică şi că acesta ar fi întâlnit acolo pe un jurnalist evreu, a cărui familie nu ştie de la război unde se găseşte acesta şi că Halevy roagă personal să ne interesăm cine este acest Carol. Haber mi-a spus că a promis lui Halevy că eu Stein voi pleca, el nu poate lipsi de la lucru.

Tot la aceasta întâlnire Kuhn ne-a povestit, că Weiss Lulu i-a spus că a expediat nişte covoare spre Israel, şi că îi este frică de neplăceri.

Cu această ocazie eu am propus să rupem aceste legături cu legaţia din Bucureşti, spunând că nu merită, că pentru câţiva oameni care primesc bani să menţinem asemenea legături periculoase. Haber a spus, că părerea mea este justă, însă totuşi nu putem rupe deoarece avem obligaţii morale faţă de acei oameni care au fost conducători sionişti şi care necesită sprijin. El a spus, să ne gândim dacă n-ar fi bine să se schimbe oamenii care se duc la Bucureşti. Eu am răspuns, că aceasta nu rezolvă nimic şi că trebuie terminat. Atunci Kuhn a obiectat, că nu este just cum spun eu, că e vorba numai de ajutorarea unui număr redus şi că prin aceasta se menţine o legătură organică între conducători.

A rămas că ne vom gândi asupra acestor chestiuni. După aceia ştiu că Haber a fost vara la Bucureşti şi acolo a fost la Loker de la Legaţia Israeliană. Mi-a povestit, că la insistenţele sale a primit lei 100.000 din care mi-a dat lei 50.000.

Până în toamna anului 1951, n-am fost eu la Legaţie şi nu pot să-mi aduc aminte dacă Haber a fost sau nu la Legaţia Israeliană din Bucureşti. Ştiu, că în acest timp am fost fără bani.

https://biblioteca-digitala.ro

Cu ocazia vizitei mele la sfârșitul lunii octombrie 1951, la București, când l-am văzut pe Loker la legația Israeliană, acesta nu mi-a dat bani sub motivul că nu are, dar totuși la plecare mi-a spus să încercăm peste vre-o două săptămâni va căuta să ne procure.

Am povestit acestea la reîntoarcerea lui Haber, știind că el a plecat la București și a primit acolo suma de lei 50.000 de la Loker secretarul Legației Israeliene.

În luna decembrie 1951, am întâlnit la Timișoara pe nevasta lui Haber care se găsea aici cu mama ei, la tratament medical. Dânsa mi-a spus că soțul ei adică Haber se pregătește să meargă în ianuarie la București, căci are o citație la un proces acolo. Eu am spus doamnei Haber, să nu meargă la București la Legație. Dânsa a promis că-l va convinge. În luna ianuarie 1952, Haber m-a vizitat venind la Timișoara cu soacra sa la medic, și mi-a povestit, că a fost la București, l-a văzut pe Loker și că nu a primit bani. La insistențele sale i s-a spus să fac un transfer de bani și anume să primească aici lei și aceluia i se vor înapoia în Israel banii. El m-a întrebat dacă pot să fac. l-am răspuns că nu pot și nici nu vreau ca el să facă. A spus că nu știe dacă va face și dacă va avea pentru cine să facă. O să mai vadă.

În ziua de 25 ianuarie 1952, am fost vizitat de doamna Haber care mi-a spus, că Haber a aranjat să avem bani și mi-a dat un pachet fără să-mi spună câți bani sunt acolo. Eram foarte supărat deoarece în oraș circulau zvonuri de stabilizare și eram convins că Haber vrea să se scape de banii proprii pentru a putea cere după aceia la Legație despăgubire. A fost în pachet lei 120.000.

Știu că dr. Haber a fost în conducerea organizației Ichud la Arad, și că era și aici la Timișoara apreciat de către conducătorii Ichud-ului fiind sionist încă din tinerețe.

În ultimul timp când Haber venea la Timișoara eram înștiințat să-l aștept la gară de către verișoara sa Schwartzmann care îmi telefona din fabrică. Știu că l-a cunoscut pe Kuhn și că era în relații cu acesta, fiind din aceiași organizație sionistă.

Știu că soția doctorului Haber Ladislau din Arad, știa de legăturile cu Legația Israeliană din București de asemenea primim bani de acolo.

Știu că e un sionist convins și că e un evreu habotnic.

(ss) Stein Israel

Proces-verbal de interogatoriu

2 septembrie 1952

București
Interogatoriul a început la ora 10,15 și s-a terminat la ora 22,15

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Zoltan Hirsch?

Da, am cunoscut.

Când și în ce împrejurări l-ai cunoscut?

L-am cunoscut pe Zoltan Hirsch în luna ianuarie 1948, la sediul secretariatului general al organizației sioniste „L'achdut Haavoda Poale Sion" din București, str. Mircea Vodă no. 5, unde mi-a fost prezentat de către Schmidt Isac.

Ce funcții avea Zoltan Hirsch în cadrul organizației sioniste „L'achdut Haavoda Poale Sion" și ce legături ai avut cu el până la autodizolvarea organizației sioniste?

https://biblioteca-digitala.ro

Zoltan Hirsch era membru în biroul politic al organizaţiei sioniste „L'achdut Haavoda Poale Sion" din România.

În această calitate el a participat la inaugurarea sediului secţiunii din Timişoara al organizaţiei. L-am întâlnit la conferinţa secţiilor din Transilvania care a avut loc la Cluj în luna aprilie 1948. În luna mai 1948, l-am întâlnit la Conferinţa pe ţară a organizaţiei, care a avut loc la Bucureşti. În luna august 1948, l-am întâlnit pe Zoltan Hirsch la Arad, unde participa la inaugurarea sediului grupării, iar de acolo am călătorit împreună la Oradea, unde au avut loc discuţii cu reprezentanţii grupărilor Ichud şi Mişmar, în vederea reorganizării conducerii organizaţiei sioniste din Transilvania.

Din luna septemvrie 1948, până în luna ianuarie 1949, l-am întâlnit la diverse şedinţe a conducerii organizaţiei, la sediul din str. Mircea Vodă no. 5, iar mai târziu la sediul organizaţiei Mişmar.

La aceste şedinţe s-au discutat probleme în legătură cu participarea la emigrarea organizată de C.D.E., unificarea cu gruparea Mişmar şi Rezoluţia C.C. al P.M.R., cu privire la Problema Naţională.

Ce instructori palestinieni ştii că a cunoscut Zoltan Hirsch în această perioadă şi ce legături ai avut cu ei?

Ştiu că Zoltan Hirsch l-a cunoscut pe instructorul palestinian Tessler Itzhak cu care a avut legături pe linia organizaţiei sioniste „L'achdut Haavoda Poale Sion" şi organizaţiei de tineret „Dror".

În ce au constat aceste legături ale lui Zoltan Hirsch cu instructorul Tessler Itzhak?

Fiind instructor pentru organizaţiile susmenţionate, Zoltan Hirsch ca membru în conducere, discutau probleme în legătură cu activitatea acestor organizaţii.

Ce legături ai avut cu Zoltan Hirsch după autodizolvarea organizaţiei sioniste şi până la arestare?

După autodizolvare m-am întâlnit de câteva ori cu Zoltan Hirsch în Bucureşti, la el acasă, şi la întâlniri fixate în oraş. La aceste întâlniri am discutat despre sarcina primită de mine de la Tessler Itzhak, de a mă interesa de găsirea unei posibilităţi de trecere frauduloasă a frontierei.

El mi-a spus că să mă interesez în continuare de găsirea unei asemenea posibilităţi, de faţă fiind şi Leibovici Simigita, şi am primit de la dânsa lei 20.000.

Aceşti bani erau destinaţi mie personal pentru trai şi pentru cheltuieli de deplasare în legătură cu problema trecerii frauduloase a frontierei. Eu am acceptat să mă interesez.

La o altă întâlnire pe care am avut-o cu Zoltan Hirsch, la întrebarea lui ce am făcut în legătură cu găsirea posibilităţii de plecare din ţară în mod ilegal, i-am spus că m-am interesat şi că am dat de o legătură la Sighet, însă concret nu am nimic. El mi-a spus ca să mă interesez în continuare, că deocamdată nu vine în considerare, deoarece diplomaţii legaţiei se opun pe moment, pentru că ei speră la realizarea unui acord cu guvernul R.P.R.

Lui Zoltan Hirsch i-am spus că trei foşti fruntaşi ai grupării Ichud din Transilvania şi anume: Maler, Szende şi Hupert, au trecut frontiera în mod fraudulos şi că ar exista eventual posibilităţi de trecere şi pentru el personal. I-am spus lui Hirsch că Fried Leo, are legături cu instructorul palestinian Solomon Chaim, deoarece l-am văzut la Fried Leo. Am discutat cu Zoltan Hirsch despre problema emigrării, despre starea de spirit a populaţiei evreieşti în legătură cu emigrarea şi cu încadrarea aici în producţie a evreilor. I-am vorbit despre dislocările de populaţie care au avut loc în Regiunea Timişoara, spunându-i ce

https://biblioteca-digitala.ro

categorii de populație au fost dislocate și care au fost exceptați și anume: aleșii Sfaturilor Populare, preoți și țăranii intrați în gospodăriile colective.

I-am spus că în orașul Timișoara nu au avut loc dislocări. I-am spus că Regiunea Timișoara au avut loc manevre militare. La una din întâlniri el mi s-a plâns că o duce greu din punct de vedere material și atunci i-am dat lei 20.000 sub formă de împrumut, spunându-i că banii îmi aparțin mie personal. De fapt acești bani i-am luat de la Hirsch Iosca din Timișoara și banii au provenit din fondul de ajutorare dat de Legația Israelului numit „Ezra".

Cu ce diplomați ai Legației știi că avea Zoltan Hirsch legături?

Știu că Zoltan Hirsch a avut legături cu Eliezer Halevy, însărcinat de afaceri al Legației și cu Ehud Avriel, ministru.

Ce legături știi că avea Zoltan Hirsch cu Eliezer Halevy și cu Ehud Avriel?

Știu că până la arestarea sa, în 1949, Zoltan Hirsch mergea la Eliezer Halevy și îmi povestea mie despre convorbirile sale cu acesta, în legătură cu perspectivele emigrării.

De asemeni, după eliberarea sa, Zoltan Hirsch mi-a povestit că s-a întâlnit cu Eliezer Halevy, căruia i-a vorbit de arestarea sa. De altfel, știu de la ing. Schmidt că acesta a primit de la Legație prin Zoltan Hirsch de câteva ori bani ca ajutor, deoarece Schmidt nu vrea să meargă la Legație. Zoltan Hirsch mi-a mai povestit că el a fost la Avriel Ehud și i-a cerut acestuia să ajute pe fratele său care se găsea bolnav în Elveția.

Arată d-ta ce știa după autodizolvarea organizației sioniste.

Zoltan Hirsch știa că mă duc la Legație, că i-am spus de aceasta, deoarece nevasta sa Reghina care era funcționară la Legație, m-a văzut când mergeam la Legație. Nu am discutat cu Zoltan Hirsch despre activitatea mea în cadrul acțiunii ilegale de ajutorare „Ezra" din Timișoara, dar presupun că știa de la Eliezer Halevy, sau de la ing. Schmidt, căruia eu îi vorbisem.

Ce mai ai de declarat în legătură cu Zoltan Hirsch?

Menționez că Zoltan Hirsch mi-a vorbit la una din întâlniri de existența unei căi de obținere pe cale ilegală a pașaportului de emigrare, în schimbul unei sume mari de bani. Mi-a spus că s-a făcut încercare, dar nu știe încă rezultatul. Altădată mi-a vorbit de arestarea lui Gronich și a altui fruntaș sionist și crede că arestarea sa în legătură cu încercarea de a obține pașaportul pe căi ilegale.

(ss) Stein Israel

Proces-verbal de interogatoriu

9 august 1952

București
Interogatoriul a început la ora 11,15 și s-a terminat la ora 13,50

Ai cunoscut d-ta o persoană cu numele de Beer Benjamin?

https://biblioteca-digitala.ro

Da, l-am cunoscut pe Beer Benjamin în anul 1948-1949 în Bucureşti prin fosta lui soţie, care este prietena mea.

Ce raporturi a existat între d-ta şi el?

De atunci şi până la arestarea sa îl vedeam pe Beer Benjamin foarte rar în casa sa, la fratele lui şi la un prieten a lui anume Ţicu Cohen, deşi îl vedeam rar îl consideram prieten deoarece era soţul prietenei mele din copilărie.

Arată d-ta ce cunoşti despre Beer Benjamin?

Ştiu că el lucra la o societate în care se ocupa cu achiziţii de materiale. Că a divorţat de soţia lui din cauza repetatelor neînţelegeri familiale.

Cum ai aflat că Beer Benjamin lucra la o societate în calitate de achizitor de materiale?

În cursul anului 1950 l-am întrebat ce funcţie îndeplineşte la întreprinderea care este angajat, el mi-a răspuns că se ocupă cu aprovizionarea şantierului. Cu această ocazie l-am întrebat cum poate el să facă aprovizionarea când pe piaţă nu se găsesc anumite materiale.

Alte discuţii ai mai avut cu el?

Am discutat chestiuni familiale cu privire la viaţa rea care exista între el şi soţia sa.

În afară de aceasta îi vorbeam de munca grea din centrala C.I.L.F. la care lucram şi care avea ca obiect aprovizionarea cu zarzavat a populaţiei şi greutăţile care se întâmpină cu colectarea acestora. Informaţiile de mai sus le-aveam din discuţiile de lucru ale Centralei unde luam parte.

(ss) Wexler Leo

Proces-verbal de interogatoriu

29 decembrie 1952

Oraşul Arad

Când şi în ce împrejurări aţi cunoscut pe numitul Haber Ladislau?

Pe numitul Haber Ladislau l-am cunoscut încă de când era student. Mai bine l-am cunoscut în organizaţia sionistă unde îndeplinea funcţia de preşedinte din 1946, până la autodizolvare în 1948.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Haber Ladislau înainte şi în timpul cât a fost preşedinte al organizaţiei sioniste în Arad?

El înainte a fost simplu membru al organizaţiei sioniste din Arad, iar în anul 1946 a fost numit preşedinte al organizaţiei sioniste din Arad. În această funcţie fiind un om cult considerat de membrii organizaţiei şi a ţinut conferinţe cu ocazia serbărilor culturale. El era medic de copii, ocupându-se mai mult de profesia sa. Eu nu cunosc prea multe din activitatea lui deoarece nu am făcut parte din organizaţia sionistă „Ichud".

Unde v-aţi întâlnit cu Haber Ladislau după autodizolvarea organizaţiei sioniste şi ce aţi discutat cu ocazia acestor întâlniri?

https://biblioteca-digitala.ro

Cu Haber Ladislau m-am întâlnit pe stradă, cu ocazia unor serbări evreieşti unde venea şi el şi câte o dată într-un an venea şi la locuinţa mea. Cu ocazia acestor întâlniri îl întrebam despre şansele ce le avem pentru a primi paşapoarte în vederea emigrării în Palestina. Cu ocazia discuţiilor avute în anumite societăţi, Haber ne spunea că acum s-a format un stat al evreilor cu ajutorul şi concursul dat de URSS, America, Polonia şi Cehoslovacia şi că aceasta este o realizare pentru evrei în urma actului de la 23 august 1944. Alte discuţii nu-mi amintesc să fi avut cu el.

Cine mai lua parte la întâlnirile ce au avut loc?

La aceste întâlniri au mai luat parte Bornstein Lili, Gardoş Ludovic, Schwartz Ludovic, Schönfeld Nicolae, dr. Doici Francis, dr. Kalman Ioan şi alţii de care nu-mi mai amintesc.

Ce mai aveţi de arătat despre Haber Ladislau în afară de cele declarate până în prezent.

Altceva în afară de cele arătate nu mai am de declarat nimic deoarece eu n-am avut întâlniri prea dese cu el pentru care nici nu-i cunosc activitatea.

(ss) Weissberger M.

Proces-verbal de interogatoriu

2 ianuarie 1953

Oraşul Arad
Interogatoriul a început la ora 10 şi 20 minute şi s-a terminat la ora 12,00

Când şi în ce împrejurări ai cunoscut pe Gardoş Ludovic?

Eu pe Gardoş Ludovic îl cunosc din anul 1930, fiind funcţionar la Bancă şi la Loteria de Stat. În anul 1946 l-am cunoscut mai bine făcând parte din organizaţia Ichud.

În ce raporturi ai fost cu Gardoş Ludovic după autodizolvarea organizaţiei?

Eu cu Gardoş Ludovic după autodizolvarea organizaţiei, raportul dintre mine şi el era de prietenie.

Unde te-ai întâlnit cu Gardoş L. şi ce sume de bani ai primit de la acesta?

În anul 1949 când lucram la loteria de Stat din Arad, unde Gardoş Ludovic era şef am primit suma de 3.000 lei, în tot cursul acelui an am primit încă 2.000 lei. Aceşti bani i-am primit sub formă de ajutor pentru interese familiale. Aceşti bani nu cunosc de unde provin, deoarece nici nu l-am întrebat însă cred că era din fondul financiar al fostei organizaţii sioniste Ichud.

Menţionez că Gardoş Ludovic în timpul cât a fost în organizaţia sionistă a fost în funcţia de financiar.

(ss) Ernest Weiss

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

18 iunie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 9 şi s-a terminat la ora 11

Într-un proces-verbal dat anterior ai declarat că te-ai ocupat de transferuri ilegale. Arată d-ta când ai început să faci asemenea transferuri de bani şi prin cine?

Încă în anul 1949, Schwartz Ştefan fostul preşedinte al Fondului Naţional Evreiesc, venind din Bucureşti, mi-a spus că s-a întâlnit cu Mordehai, funcţionar al Statului Israel care i-a spus că au la Legaţie sau consulat nevoie de bani şi că poate să facă câteva transferuri în Israel. Cu această ocazie m-a rugat dacă cumva ştiu eu pe cineva care are interes pentru un transfer, să-i comunic lui. După vreo două săptămâni, un anume Maler din Deva m-a căutat pe mine şi m-a rugat să-i spun pe ce cale a trimis Fondul banii în Israel pentru că şi el ar avea de trimis bani. I-am răspuns că Fondul din Transilvania nu a trimis bani direct în Israel, ci la Bucureşti. Este însă cumva ocazia pentru transmiterea unor sume în Israel prin Legaţie şi că în această direcţie aş putea să-i stau la dispoziţie. I-am comunicat şi preţul unei lire. Maler mi-a spus că se va mai gândi şi dacă este actuala chestiune va reveni. După câteva zile s-a prezentat din nou la mine, predându-mi o sumă de bani cred că era contravaloarea a 500 lire, însă nu ştiu sigur.

Aceşti bani i-am predat lui Schwartz Ştefan care mergând la Bucureşti după câteva zile a aranjat chestiunea cu Mordehai. Această chestiune o cunoaşte şi dr. Haber şi Kuhn Ştefan. Ambii o cunosc de la mine. Lui Haber i-am spus în Bucureşti când l-am rugat să întrebe pe Agamy, unde trebuia să meargă, ce este cu această chestiune deoarece Maller mi-a trimis o scrisoare prin care cerea ca banii să fie imediat plătiţi în Israel. Haber mi-a comunicat după câteva zile că a vorbit cu Agamy şi că chestiunea va fi aranjată. Lui Kuhn Ştefan i-am povestit numai pentru curiozitatea de a şti cum se lucrează la Legaţie. Menţionez că Maller a venit după un scurt timp la Timişoara şi a cerut în mod energic rezolvarea chestiunii. I-am spus că dacă nu are încredere să întrebe pe Haber fiindcă tot merge acasă prin Arad de la care poate să afle că suma s-a depus în ordine la Legaţie. Cred că a fost la Haber. La mine nu a mai venit altădată.

De alte transferuri nu te-ai mai ocupat?

Nu. În afară de intervenţia pentru urgentarea a două transferuri efectuate de av. Kertesz Pavel prin Legaţie, aşa cum am arătat în procesul verbal încheiat la 10 iunie crt.

Eşti sigur că nu te-ai mai ocupat şi de alte transferuri?

Da, sunt sigur.

De ce ai primit d-ta banii de la Maller şi l-ai trimis la Schwartz?

Schwartz m-a rugat, când i-am comunicat că Maller vrea să facă transferuri să nu-l trimit la el pentru că e incomod întrucât în biroul lui circulă multă lume şi nu este posibil.

Pe cine cunoşti d-ta că s-a ocupat cu transferuri?

Nu cunosc absolut pe nimeni.

(ss) Weiss Ludovic

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal de interogatoriu

23 octombrie 1952

Orașul București
Interogatoriul a început la ora 9 și s-a terminat la ora 15

Ai cunoscut o persoană cu numele de Reiter Carol?

Da, l-am cunoscut pe Reiter Carol.

Când și prin cine l-ai cunoscut pe Reiter Carol?

Pe Reiter Carol l-am cunoscut în anul 1936-1937 în Timișoara la organizația sionistă unde el a fost conducător prin fratele meu Ladislau Weitzer salariat al organizației sioniste, care a intervenit fiind de față și eu la Reiter Carol să-mi dea câteva lăzi vechi pe care le avea în pivnița sediului organizației sioniste, pentru a le întrebuința în interesul meu personal.

În ce raporturi ai fost cu Reiter Carol?

Am fost în raporturi de cunoștință și de afaceri, el fiindu-mi client, executându-i diferite lucrări optice și fotografice atât în timpul războiului cât și după 23 august 1944 până la arestarea lui. Venind în atelierul meu ne-am împrietenit și discutam cu el și chestiuni sioniste, deoarece el a fost conducător al organizației sioniste în Timișoara, iar eu fiind tot sionist în conducerea grupării sioniste Ichud, grupare ce activa sub controlul organizației sioniste.

Cum se manifesta Reiter Carol față de regimul din țară?

Reiter Carol a fost un om bogat, a avut depozit de var, ciment și cărbuni, care le-a pierdut prin naționalizare și era supărat pentru aceasta, mie mi-a spus că dorește să plece din țară și discutam chestiuni despre emigrările în Palestina.

Cum a evoluat relațiile dintre d-ta și el?

După ce el n-a mai avut prăvălia venea mai des în atelierul meu și discutam chestiuni despre lipsa de alimente de pe piață, despre reformele din țară, despre curentul de emigrări în rândul evreilor din Timișoara, despre starea de spirit a populației față de emigrări.

În toamna anului 1951, l-am informat pe Reiter Carol despre evacuările ce s-au făcut din orașul Oravița, de la frontieră cu Iugoslavia a trei cunoscuți evrei, în Bărăgan, și am cerut ajutor bănesc pentru unul din ei anume Crems; Reiter Carol mi-a spus să-i dau adresa pentru a-i trimite bani, însă nu va trimite bani pe adresa lui adică el să fie expeditorul.

Tot în toamna anului 1951, l-am informat despre o ședință a C.D.E.-ului din Timișoara, în care am fost demascați: Eu, Reiter Carol și Schwartz Ștefan ca agitatori propagandiști pentru emigrări în Israel. Informația avută de la femeia Meser o cunoștință a mea și de la Jogel Iacob.

După ce noi am fost demascați ca propagandiști pentru emigrări în Israel, fiindu-mi frică de arestare așa cum a propus în ședință un muncitor evreu, i-am spus lui Reiter Carol că voi merge la legația Israel pentru a cere sfaturi cu privire la situația creată, lucru pe care l-am și făcut. La legația Israel am discutat cu o cunoștință a mea din Timișoara Hertzel Elisabeta funcționară la Legație, care mi-a spus după ce s-a interesat la conducătorii legației că nu se poate să facă nimic. În urma acestei discuții, am mai stat câteva zile în București la

https://biblioteca-digitala.ro

sora şi cumnatul meu care m-au găzduit la ei şi cărora le-am spus motivul pentru care locuiesc la ei, arătându-le că în şedinţa CDE, am fost demascat ca agitator pentru emigrări. După circa 5 zile m-am întors în Timişoara şi am început nestingherit de nimeni să-mi văd de treabă mai departe, însă fiindu-mi frică de Securitate, că foştii conducători sionişti Reiter Carol, Lulu Weis, Fred Leo şi alţii, care vin la mine în atelier ar putea fi urmăriţi până la atelierul meu şi s-ar descoperi că noi discutăm chestiuni sioniste şi despre emigrări, i-am rugat să nu mai vie la mine în atelier pentru a nu avea neplăceri şi i-am spus şi lui dr. Haas Erich acest lucru pentru a discuta cu ei. De atunci Reiter Carol a mai venit odată sau de două ori în atelierul meu.

Cine este dr-ul Haas Erich şi de când îl cunoşti?

Dr. Haas Erich este sionist din gruparea Ichud din care făceam şi eu parte şi medicul legaţiei Israel din Bucureşti, pentru Timişoara, cu privire la consultaţiile candidaţilor la emigrări. Pe Dr. Haas Erich l-am cunoscut încă de prin anii 1925-1926 pe timpul când eram calfă în Timişoara şi coleg cu fratele său Felix Haas pe care-l vizitam acasă la părinţi unde l-am cunoscut şi pe Dr. Haas.

În ce raporturi ai fost cu dr. Haas?

Până în anul 1943, l-am văzut când aveam un caz de boală. În anul 1943, m-am mutat în aceeaşi clădire cu dr. Haas Erich şi de atunci încet-încet am devenit prieteni.

După 23 august 1944 am activat împreună în cadrul grupării Ichud, ajutându-l de multe ori în acţiunea de emigrări, la făcut injecţie şi la complectarea certificatelor medicale pentru emigrări, el fiind medicul Legaţiei Israel din Bucureşti care semna certificatele de sănătate a celor ce emigrau în Israel şi tot el mergea odată sau de două ori pe lună la Legaţie, pentru a preda certificatele şi a primi instrucţiuni referitoare la emigrări. Mi-a spus că la Legaţie este foarte bine văzut de diplomaţii cu care discuta situaţia din Banat că este întrebat despre chestiuni politice şi economice şi că el îi ajută pe ei în aceste chestiuni, informându-i despre chestiunile care este întrebat, de asemenea mi-a spus că el are permisiunea de la diplomaţii Legaţiei că aceştia îl vor ajuta să plece din ţară şi în Israel îi vor asigura o viaţă bună, nu-mi aduc aminte cu cine mi-a spus că are legături în afară de Überall, ministru Legaţiei. Mi-a mai spus că în urma cu două săptămâni era să fie arestat datorită legăturilor cu mine.

Arată anchetei ce misiune ţi-a spus că are pentru d-ta dată de Überall?

Dr. Haas m-a chemat într-o zi la el acasă prin fetiţa sa Mia şi mi-a spus că a sosit momentul când trebuie să spună misiunea pe care o are pentru mine de la Überall. Cu această ocazie mi-a spus că în cazul când el Reiter Carol, Weiss Lulu vor fi arestaţi să merg la legaţia Israel şi să anunţ că el şi ceilalţi au fost arestaţi şi acolo voi primi sfaturi ce am de făcut. Tot cu această ocazie mi-a dat indicaţii cum să intru la Legaţie, spunându-mi să intru prin spatele casei, unde se găseşte un birou al şefului medic. De asemenea m-a rugat să păstrez secret şi să nu discut cu nimeni despre ce mi-a povestit.

Ai acceptat propunerea ce ţi-a făcut-o dr. Haas Erich?

Da am acceptat propunerea făcută şi la puţin timp dr. Haas mi-a spus că Reiter Carol a fost arestat în Timişoara şi Weiss Ludovic la Lugoj şi să fiu atent că urmează să fie şi el arestat şi să plec imediat la Bucureşti. A doua zi soţia lui dr. Haas mi-a comunicat că dr. Haas a fost arestat.

Cum ai pus în practică misiunea dată de dr. Haas?

https://biblioteca-digitala.ro

A doua sau a treia zi l-am rugat pe Plesf un prieten al meu şi a lui Haas, care pleca la Bucureşti şi de acolo în Israel, având paşaport de plecare din ţară, să comunice Legaţiei Israel din Bucureşti, despre faptul că Haas Erich, Reiter Carol şi Lulu Weiss au fost arestaţi şi cum au fost arestaţi.

Ce mai ai de adăugat despre dr. Haas Erich?

Mai ştiu că dr-ul Haas a fost prieten bun cu Kaufteil, rabin din Timişoara, plecat din ţară, acesta venea în casa lui Haas foarte des, despre care Haas mi-a spus că învaţă limba ebraică de la el. De asemenea ştiu că era prieten şi cu Maler Mauriciu plecat şi el din ţară, fugind, după fuga lui Maler din ţară, dr. Haas mi-a spus că a primit de la el o scrisoare.

(ss) Weitzen Dezideriu

Proces-verbal de interogatoriu

15 octombrie 1952

Timişoara
Interogatoriul a început la ora 10,30 şi s-a terminat la ora 11,30

D-ta îl cunoşti pe avocatul Kuhn Ştefan din Timişoara?

Da, îl cunosc.

Când şi în ce împrejurări l-aţi cunoscut?

L-am cunoscut în anul 1948, când am lucrat în calitate de contabil la org, sionistă Ichud din Timişoara, iar el era un membru marcant al acestei organizaţii.

În ce relaţii aţi fost dvs. cu numitul Kuhn Ştefan?

Am fost în relaţii bune, în ultimul timp pot spune chiar prieteneşti.

Ce sume de bani aţi primit de la Kuhn Ştefan?

La începutul anului 1949, am primit de la el în vreo două rânduri, aproximativ câte 5.000 lei, adică în total circa 10.000 lei, după desfiinţarea organizaţiei, reprezentând un rest de salariu ce mai aveam de primit de la organizaţie. Nu ştiu de unde avea Kuhn Ştefan aceşti bani, dar am presupus că sunt de la KKL (Keren Kayemet – Legaţia Israel)*, adică din acest fond.

La ce întâlniri aţi participat după autodizolvarea org. sioniste şi în a cui locuinţă?

M-am mai întâlnit cu Kuhn Ştefan în locuinţa lui Redlinger Alexandru din Timişoara, numai Sâmbăta seara, fiind împreună cu soţia mea, care era prietenă din copilărie cu soţia lui Redlinger. A mai fost de faţă Herskovici Hugo din Timişoara. Se duceau discuţii ocazionale şi totdeauna se jucau jocuri de societate. Aceasta până în 1949.

Ce mai ştiţi despre Kuhn Ştefan?

Confuzii. Legaţia Israelului nu putea opera fonduri ale Keren Kayemet. Denumirea de KKL nu a existat (n.a.)

https://biblioteca-digitala.ro

Îi cunosc ca pe un om inteligent, capabil, lipsit de avere, dar uşor influenţabil şi mereu nemulţumit. Altceva despre el nu cunosc.

Ce discuţii aţi avut cu Kuhn Ştefan, în legătură cu problema evreiască?

În discuţiile avute cu Kuhn Ştefan, referitor la această problemă, el nu vedea posibilitatea încadrării majorităţii populaţiei evreieşti, compusă din comercianţi în felul de muncă din R.P.R.. Pentru aceasta era de părere ca să plece cu toţii în Israel.

(ss) Winter Nicolae

Proces-verbal de interogatoriu

1 octombrie 1952

Bucureşti
Interogatoriul a început la ora 11,10 şi s-a terminat la ora 12,35

D-ta ai cunoscut o persoană cu numele de Weiss Moritz.

Da am cunoscut pe Weiss Moritz fost funcţionar la Legaţia Statului Israel din Bucureşti.

Când şi prin ce împrejurare l-ai cunoscut?

Pe Weiss Moritz l-am cunoscut la sfârşitul anului 1946 în str. Maria Rosetti no. 21 – Bucureşti – la colectivul de muncă al organizaţiei sioniste „Hanoar Haţioni" eu fiind în trecere prin Bucureşti spre Cluj la o vizită medicală cu tatăl meu, el locuind acolo.

Ce relaţii au existat între d-ta şi Moritz Weiss?

Cu Moritz Weiss am avut relaţii de prietenie, relaţii în cadrul organizaţiei sioniste „Hanoar Haţioni" din care făceam amândoi parte, iar după autodizolvare am avut relaţii pe linia ajutorării, de la el primind diverse sume de bani. De asemeni, cu Moritz Weiss am avut relaţii cu ocazia tentativei de fugă de la Brăila a unui grup de sionişti – organizată în vara anului 1951 de către Legaţia Statului Israel.

Arată d-ta tot ce cunoşti despre activitatea lui Moritz Weiss.

Ştiu că Moritz Weiss a activat în organizaţia sionistă „Hanoar Haţioni" făcând parte din conducerea acesteia având resortul colectivelor de muncă. De asemeni a lucrat la „Hehaluţ" având şi acolo acelaşi resort.

Moritz Weiss, în anul 1950, a intrat ca funcţionar la Legaţia Statului Israel. A distribuit ajutoare elementelor fruntaşe a organizaţiei „Hanoar Haţioni" fonduri ce le avea de la Legaţia Statului Israel.

De asemeni, a colaborat la organizarea tentativei de fugă de la Brăila din vara anului 1951.

Astfel s-a întâlnit la mine acasă de faţă fiind şi eu cu Grumberg Samy – omul său de legătură de la Brăila care urma să-i comunice lui Moritz Weiss ziua când va veni la Brăila şlepul austriac cu ajutorul căruia trebuia să fugă din ţară grupul de sionişti în număr de cinci.

https://biblioteca-digitala.ro

Din însărcinarea lui Moritz Weiss m-am deplasat şi eu la Brăila unde am luat legătura cu Grumberg Samy – pentru a vedea dacă a venit la el marinarul depe şlepul austriac.

De asemeni ştiu că i-a dat lui Samy Grumberg bani drept ajutor.

În afară de cele declarate ce mai cunoşti despre Moritz Weiss?

Nu mai cunosc nimic.

(ss) Wohl Max

Proces-verbal de interogatoriu

3 decembrie

Oraşul Arad

Ce persoane cunoaşteţi în Arad din perioada 1940-1949?

Deoarece oraşul Arad îmi este natal mă cunosc şi cunosc multe persoane astfel: din organizaţia sionistă cunosc pe Gardoş Ludovic, Haber Ladislau, Schwartz şi alţii.

Ancheta vă cere să arătaţi ce cunoaşteţi despre Haber Ladislau?

Pe Haber Ladislau l-am cunoscut din organizaţia sionistă unde acesta avea funcţia de preşedinte. Eu eram membru al acestei organizaţii sioniste. Cu el am avut legături de prietenie însă nu intime pentru că între mine şi el erau relaţii de la superior la inferior şi ca atare respectam. Această organizaţie sionistă s-a autodizolvat cam pe la sfârşitul anului 1948. Haber Ladislau era de profesie medic şi avea cabinet acasă. Nu cunosc ce alte ocupaţii a mai avut după autodizolvarea organizaţiei sioniste.

Când şi unde v-aţi mai întâlnit după autodizolvarea organizaţiei sioniste?

Cu acest Haber Ladislau m-am întâlnit mai de multe ori pe stradă în Arad, aceasta în mod întâmplător. Cam prin anul 1950 am fost acasă la el de două ori pentru motivul că fiica mea era bolnavă şi el fiind medic m-am dus la el pentru tratament şi vizită medicală.

Ce discuţii aţi avut cu ocazia acestor întâlniri?

Cu ocazia întâlnirilor ce le aveam cu el pe stradă discutam problema posibilităţii de emigrare în Palestina.

Ce discuţii ai avut cu el în legătură cu fabrica unde lucraţi?

Îmi amintesc că într-o întâlnire ce am avut-o cu Haber Ladislau, acesta m-a întrebat numărul de evrei din fabrică, starea de spirit a muncitorilor şi cum sunt priviţi evreii (muncitorii). Eu i-am spus că la fabrica „Flamura-Roşie" sunt cam 80 evrei şi se manifestă din partea muncitorilor şi colegilor antisemitism faţă de evrei, alte discuţii privind fabrica unde eu lucrez nu am avut cu el.

Până când v-aţi întâlnit cu Haber Ladislau?

Prin Primăvara anului 1952 am auzit de la alţi evrei în faţa Templului unde eram adunaţi ortodoxii, că Haber a dispărut. Eu m-am întâlnit aproximativ o lună înainte să aud că el a dispărut cu Haber şi am discutat cu el despre emigrarea noastră în Palestina.

Ancheta vă cere să arătaţi tot ce cunoaşteţi despre activitatea lui?

https://biblioteca-digitala.ro

Cât a fost în organizaţia sionistă cu funcţia de preşedinte el a fost un sionist înfocat. După autodizolvarea organizaţiei sioniste eu nu mai cunosc activitatea lui. Când mă întâlneam cu el, îmi dădea informaţii despre emigrare în Palestina aceasta în urma cererii mele de la el.

(ss) Iosif Wolhber

Proces-verbal de interogatoriu

12 septembrie 1952

Timişoara
Interogatoriul a început la ora 15 şi s-a terminat la ora 17,30

Ai cunoscut o persoană cu numele de Kuhn Ştefan?

Da, l-am cunoscut pe Kuhn Ştefan.

Când l-ai cunoscut, unde şi ce ştii d-ta despre el?

Pe Kuhn Ştefan l-am cunoscut în 1949, când a fost angajat ca funcţionar la abator, unde deja lucram şi eu. Despre el ştiu că a fost avocat înainte. El a fost la Abator la Serviciul Muncă şi Salarii şi s-a purtat bine, vorbea foarte bine la adunările sindicale.

În ce raporturi ai fost cu el?

Eu fiind şef de secţie, îi predam rapoartele de frecvenţă şi eu când am avut greutăţi ad-tive, el m-a ajutat foarte mult.

Ce discuţii aveaţi cu privire la şedinţele sindicale ţinute la abator?

Văzând că vorbeşte frumos la şedinţe, l-am întrebat dacă are timp să se pregătească pentru şedinţe şi el mi-a spus că înainte de şedinţă cu o oră două, primeşte tema despre care trebuie să vorbească şi că lui îi ajunge acest timp.

Ce alte discuţii ai avut cu el?

Într-o discuţie în primăvara 1951 Kuhn Ştefan m-a întrebat dacă există la Fraidorf un şantier pentru construirea unor barăci, şi eu i-am spus că fabrica de zahăr clădeşte locuinţe, iar el mi-a răspuns că nu fabrica de zahăr, ci este vorba de nişte lucrări care se construiesc. După circa o săptămână, am văzut nişte camioane cu lucrători dimineaţa, mergând înspre comuna Fratelia şi i-am spus că barăcile despre care s-a interesat probabil se construiesc la Fratelia.

I-am povestit de asemenea panica locuitorilor de la Fraidorf în legătură cu mutările forţate la Bărăgan, şi m-a întrebat dacă din Fraidorf a fost ridicat cineva.

Pentru ce şi în ce scop ţi-a spus că se interesează de acele lucrări.

Nu mi-a spus şi nici nu l-am întrebat.

(ss) Mihai Zikeli

https://biblioteca-digitala.ro

Martori

Printre zecile de martori ai acuzării, regimul comunist a adus în faţa anchetei personalităţi din anii celui de-al doilea război mondial, în scopul compromiterii sioniştilor şi asocierii oamenilor politici şi militarilor într-un mare proces în care evreii să fie implicaţi. Menţionăm dintre martorii aduşi de securitate: Iuliu Maniu fost preşedinte P.N.Ţ., Ion Mihalache, fost vicepreşedinte P.N.Ţ., prof. dr. C. Zane, Vlad Haţieganu, prof. dr. Bazil Theodorescu, Ovidiu Vlădescu, fostul şef de cabinet a lui Mihai Antonescu, Florin Begnescu, fost funcţionar superior al Siguranţei Generale, generalul Nicolae Stoenescu, fost ministru de Finanţe în guvernul Antonescu, generalul Barbu Vasile, prof. dr. Anton Dumitriu fruntaş P.N.Ţ., scriitoarea Henriette Yvonne Stahl, Radu Lecca, fost ministru al generalului Antonescu pentru problemele de românizare, dr. Nandor Gingold, fostul preşedinte al Centralei Evreilor din România şi alţii. Dintre toţi martorii acuzării considerăm că prezenţa lui Radu Lecca a fost un act de provocare la adresa întregii comunităţi evreieşti. Venind din închisoare, Lecca şi-a dezvoltat în faţa anchetatorilor o ideologie fascisto-comunistă în care îi acuza pe fruntaşii evreimii din România de practici „iudeo-plutocratice", „exploatatori", etc. Nu Lecca poartă vina spectacolului grotesc pe care l-a dat în anchetarea sioniştilor ci cei care au regizat spectacolul: securiştii comunişti şi stăpânii lor de la Comitetul Central al P.C.R.

Ceilalţi martori fie că şi-au expus cu demnitate mărturiile, fie că, aflându-se în stare de arest, au venit cu lecţia securităţii învăţată mai mult sau mai puţin bine.

https://biblioteca-digitala.ro

Procesul

La 6 martie 1954, Securitatea trimite spre judecare Tribunalului Militar Teritorial Bucureşti o parte dintre cei anchetaţi. Printre aceştia un prim lot de 13 activişti sionişti şi anume: Benvenisti Mişu, Cohen Jean, Moscovici Moritz, Iancu Melania, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Weiss Moritz, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol, Dascălu Anghel, Kuhn Ştefan. Nu ştim de ce ulterior Dascălu Anghel nu a fost judecat împreună cu ceilalţi sionişti menţionaţi mai sus. În acelaşi lot este inclus în scop diversionist şi ziaristul elveţian Charles Gyr, cel care în anii războiului transporta corespondenţa organizaţiilor evreieşti la Istanbul şi în Elveţia şi de fapt era agent al Gestapoului, deconspirând conţinutul corespondenţei şefului său colonelul Geissler. Nota securităţii mai cuprinde numeroşi alţi sionişti care vor fi judecaţi în numeroasele loturi care vor apărea în faţa instanţelor militare ale acelor vremuri. Referatul mai sus menţionat este semnat de colonelului Dulgheru şi aprobat de Al. Drăghici.

Menţionăm că în nota Securităţii se confirmă că la 6 martie 1952 se mai găseau arestaţi următorii activişti sionişti: Ieşeanu Dan, Löwenstein Teodor, Iancu Cornel, Rudich Mayer, Mendelovici Iancu, Dulberg Louis, Schwartz Moise, Schwartz Mayer, Itzkar Leon, Burstein Mordehai, Itzkar Isac, Steinmetz Smaia, Fleicher Ezra, Cilan Ina, Grünberg Samy, Negrea Marcel, Wohl Max, Aizicovici Sinel, Edelştein Emil, Tumarkin Isaia, Brener Iancu, Ebercohn Iosif, Rorlich Bernard, Iakerkaner Samy, Antler Marcu Moca, Spiegel Sigmund, Osterer Friederich, Gronich Oscar, Wexler Carol, Mihailovici Rachel, Lupu Sura Blima, Balchis Moise, Nacht Hugo, Leibovici Simigita, Stein Israel, Scarlat Iancu, Schmidt Iţic, Fermo Menachem, Weitzen Dezideriu, Weiss Ludovic, Cohen Marcu. Nu înţelegem de ce nu vor apărea în faţa justiţiei toţi cei arestaţi într-un singur lot conform referatului semnat de col. Dulgheru şi nu înţelegem de ce unii dintre acuzaţi sunt arestaţi ca făcând parte dintr-un grup organizat, iar alţii ca Fermo Menachem „ca persoane izolate".

După părerea noastră, Securitatea trebuia să reţină atenţia populaţiei majoritare timp îndelungat, spre a cultiva ura antievreiască, întocmai cum făceau fasciştii în anii pregătirii Holocaustului. Dar în acelaşi timp trebuiau să fie justificări, pe un termen mai scurt sau mai lung de epurare a partidului şi a aparatului de stat de elementele evreieşti, care din motive diferite au intrat în partid până la izbucnirea seismului sionist. Dar securitatea minte privind numărul şi identitatea arestaţilor existenţi la acea dată în diverse locuri de detenţie şi este de ajuns să menţionăm că printre arestaţi se mai găseau şi Solomon Zalman Rabinsohn (fratele Anei Pauker) şi alţi numeroşi activişti sionişti. Grupul lui Gheorghiu-Dej nu renunţase încă la ideea de a asocia procesul Anei Pauker la un grup de activişti sionişti. Gheorghiu Dej continua să fie sedus de scenariile proceselor lui Rudolf Slanski de la Praga şi a lui Laszlo Reich de la Budapesta.

https://biblioteca-digitala.ro

În 1947, Gheorghiu-Dej este convins că fie Ana Pauker, fie fratele ei Solomon Zalman Rabinsohn, aveau conturi băneşti în Elveţia, bani proveniţi de la organizaţiile sioniste. El dorea ca securitatea să găsească aceste conturi nu numai pentru a intra în posesia banilor ci pentru a avea un cap de acuzaţie împotriva Anei Pauker. De aceea în februarie 1947 îl trimite pe Solvan Viţeanu (Witzman) în Elveţia ca reprezentant al unei societăţi de import-export. Sarcina acestuia nu era alta decât de a dovedi existenţa fondurilor sioniste în Elveţia, implicarea directă a lui Rabinsohn şi indirectă a Anei Pauker. Printre primii pe care a încercat să-i şantajeze Viţeanu a fost Râmniceanu, un evreu român, bănuit de depozite în valută în Elveţia. Poliţia de securitate elveţiană îl arestează pe Viţeanu. Guvernul comunist de la Bucureşti spre a-l salva, îl numeşte consilier economic al legaţiei de la Berna. Autorităţile elveţiene îl judecă de Viţeanu pentru spionaj economic şi-l condamnă la 11 luni închisoare. Va face numai trei întrucât guvernul de la Berna şi guvernul de la Bucureşti au făcut un schimb de spioni. Condamnarea lui Viţeanu s-a făcut şi prin depoziţia unui fost activist al CC PCR, Goldberger, trimis încă de la începutul anului 1947 în Elveţia pentru aceleaşi scopuri ca şi Viţeanu, dar care a cerut azil politic în Elveţia, deconspirând întreaga operaţiune. Dar să lăsăm pe Dennis Deletant, concluzionând acţiunea în al său volum Ceauşescu şi Securitatea: „Securitatea a lansat o campanie de zvonuri că Ana Pauker avea contacte cu agenturile de spionaj, occidentale prin fratele ei care trăia în Israel şi că avea bani depuşi într-un cont personal în Elveţia".

Mărturisiri pe aceeaşi temă le găsim în memoriile fostului ambasador al României în Austria şi Franţa, dr. Victor Dimitriu, Urcuş pe cascade înghețate *şi Dennis Deletant şi dr. Victor Dimitriu descriu rolul nefast jucat împotriva Anei Pauker şi a lui Solomon Zalman Rabinsohn de către Ana Toma, cea care declarativ i-a fost prietenă, fostei titulare a Ministerului de Externe al României, devenită între timp soţia temutului general Gh. Pintilie.*

Gheorghiu-Dej i-a avut atunci ca aliaţi pe Iosif Chişinevski şi pe Ana Toma, într-o reglare de rivalităţi personale, dar viaţa i-a distrus ulterior şi pe cei doi care au evadat din uliţa evreiască spre a servi un partid ateu, în care crima organizată este ridicată la rang de lege, chiar dacă sloganurile indicau într-un umanism desăvârşit.

La 22 martie 1954, locotenentul major de Justiţie, Alexandru Gheorghe, procuror militar ajutor din Procuratura Militară Bucureşti, întocmeşte rechizitoriul pentru persoanele mai sus amintite. Suntem obligaţi să facem faţă de rechizitoriu şi de autorul ei, câteva observaţii cu caracter general urmând să analizăm mai aprofundat procesul verbal şi sentinţa aceluiaşi tribunal militar.

Rechizitoriul este întocmit de un locotenent major cu funcţia de procuror militar ajutor. Deducem că în ciuda importanţei procesului ca având un profund caracter politic, autorul rechizitoriului este un începător. Faptul se datorează dorinţei de a se prelua întru totul dosarul întocmit de securitate şi de a se ignora nişte reguli elementare juridice şi anume că un rechizitoriu nu se poate întocmi pe declaraţii generale de autoacuzare ale inculpaţilor şi pe mărturii cu caracter general şi că el trebuie să conţină instrumente probatorii (documente, fotografii, înregistrări audio, sau dacă este cazul aparatură de spionaj, confiscată, bani rezultaţi din percheziţii sau flagrant delict). Superficialitatea procurorului Alexandru Gheorghe este atât de mare, încât, în ceea ce-l priveşte pe acuzatul Beer Benjamin, acesta este confundat cu un israelian.

Dezbaterile procesului şi sentinţa sunt înserate în cadrul sentinţei nr. 258, dată la 29 martie 1954. Dosarul penal poartă numărul 593. Preşedintele completului de judecată este generalul maior de justiţie Alexandru Petrescu cel care a judecat şi trimis în faţa

https://biblioteca-digitala.ro

plutoanelor de execuţie sau în temniţe, elita politică, militară şi intelectuală a României. Câteva date despre trecutul generalului Petrescu: în octombrie 1941, îl găsim la Cernăuţi ca supervizor al măsurilor antievreieşti. Atunci purta gradul de locotenent colonel şi se manifesta ca oponent a oricărei măsuri care ar fi atenuat barbaria împotriva populaţiei evreieşti, fiind într-o permanentă contradicţie cu acel care a fost marele OM şi ROMÂN, primarul Traian Popovici. Reproducem un dialog dintre locotenent colonelul Petrescu şi primarul Traian Popovici:

Petrescu: Domnule primar, cine va scrie istoria, jidanii? Eu vin să-ţi plivesc grădina de neghină şi dumneata te opui.

Popovici: Domnule colonel, grădina mi-o plivesc singur, iar în ce priveşte istoria n-o vor scrie numai jidanii, că nu e lumea numai a lor, o vor scrie istoricii tuturor popoarelor, vom scrie chiar noi şi mai degrabă decât crezi. Mă tem că vei citi încă domnia ta, istoria la care vrei să contribui.

Şi Traian Popovici adaugă în memoriile sale: „Atunci încă nu bănuiam că voi fi nevoit să ies din anonimat şi să contribui singur, la istoria tragediei care s-a consumat" (Traian Popovici, „Spovedania" în Cartea neagră, *Ed. Diogene, Bucureşti, 1996). Alexandru Petrescu a fost apoi preşedinte al Curţii Marţiale din Bucureşti. A judecat 52 de procese, în care erau implicaţi comunişti. În majoritatea lor, sentinţele au fost minime. A existat o singură excepţie, grupul Paneth-Kornhauser, care a fost trimis în faţa plutonului de execuţie. Întregul lot era format din evrei, membrii ai Partidului Comunist sau simpatizanţi ai acestui partid.*

La 23 martie 1954, Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti dispune trimiterea în judecată a primilor 12 activişti sionişti şi a lui Charles Philippe Gyr. Completul de judecată fiind format din căpitan de justiţie Branovici Ion, locotenent Ghinea Mihai, locotenent Râşnoveanu Constantin, procuror militar locotenent major Alexandru Gheorghe, grefier Ghivirigă Ilie.

Comparând componenţa completului de judecată din 23 martie 1954 cu acea a completului care a judecat procesul constatăm că în afara faptului că procurorul militar era una şi aceeaşi persoană (normal), celelalte persoane erau diferite. Prin aceasta procesul primului grup de activişti sionişti a fost nul. Este suficientă invocarea motivului de nulitate semnalată de noi în orice eventuală cerere a unui „recurs extraordinar în anulare" pentru a nu greva memoria celor judecaţi.

Să revenim la sentinţa nr. 258/1954. O primă remarcă asupra formei. Înţelegem că dactilografa unui tribunal militar care judeca un caz politic, trebuia să fie un om de încredere al partidului, dar nu o analfabetă. Nu înţelegem cum o sentinţă a unui tribunal militar, o sentinţă care rămânea în istoria justiţiei româneşti, să fie semnată de preşedintele completului, general maior, de membrii completului, un colonel şi un maior, de procurorul militar şi de grefierul şef, când această sentinţă cuprindea greşeli elementare de ortografie, de gramatică, schimbări de frază care uneori deturnau noţiunile care sau dorit a fi exprimate. Pentru ca cititorul să cunoască cine hotăra libertatea şi soarta cetăţenilor României în acele zile, autorii lucrării de faţă şi-au propus să reproducă în facsimil sentinţa.

Apărătorii din proces au fost numiţi din oficiu. Aceasta întrucât după cazul pe care l-am descris noi înainte, al avocatului Vişinescu, nimeni nu a avut curajul să pledeze într-un astfel de proces politic. Remarcăm prezenţa în rândul apărătorilor din oficiu, a avocatului Barbu Solomon, fost social democrat devenit apoi fruntaş comunist, cel care în

https://biblioteca-digitala.ro

1946 în preajma alegerilor parlamentare a refuzat să semneze un protocol cu dr. W. Filderman, respectiv cu Federaţia Uniunilor de Comunităţi din România, motivul invocat de Barbu Solomon a fost „cuvântul unui comunist este mai valoros decât semnătura pe un protocol". În realitate Barbu Solomon ştia că Partidul Comunist nu-şi va respecta promisiunile făcute populaţiei evreieşti din România. Un alt avocat numit din oficiu a fost Ion Jicmon, fost fruntaş al partidului cuzist.

Din şedinţa datată 29 martie 1954, orele 16, semnalăm un prim viciu: „Răspunsurile la interogator a tuturor acuzaţilor fiind consemnat în rezumat prin procese verbale separate care s-au anexat la dosarul cauzei, conform legii".

Caracterul procesului rezultă imediat ce a luat cuvântul procurorul militar. „Procurorul militar a arătat că organizaţia sionistă a servit întotdeauna imperialismul american şi analizând faptele fiecăruia dintre acuzaţi, arată dovezile şi legăturile ce au avut în activitatea de uneltire în cadrul organizaţiilor subversive şi pe linie informativă, arătând că şi-au trădat patria." Reproducem în facsimil statutul organizaţiei sioniste din România, datat 6 septembrie 1946, provenit de la fosta „brigadă a treia de siguranţă" şi înregistrat în arhiva Siguranţei României cu nr. 25626/9 sept. 1946, dosar 74, care la articolul 1 stipulează „Activitatea organizaţiei sioniste se desfăşoară în cadrul legilor ţării". Nici securitatea şi nici procurorul militar Alexandru Gheorghe, nu au cunoştinţă de acest statut, atâta timp cât procurorul militar poate face afirmaţia pe care am citat-o mai sus.

În justiţia comunistă nu există nici prezumţia de nevinovăţie şi nici dreptul la apărare. Să exemplificăm cu procesul în cauză: „Tov. avocat Barbu Solomon în apărarea inculpatului Benvenisti Mişu, analizând faptele imputate, arată că burghezia de oriunde, se serveşte de discriminări rasiale, mergând până la trădarea de patrie cum este cazul în speţă. Arată că mişcarea sionistă e o mişcare burgheză".

Tribunalul, deliberând în „secret conform articolelor 291-295 din codul justiţiei militare, încearcă să încadreze faptele fiecărui anchetat trăgând însă în prealabil concluzii în spiritul plenarei comitetului central al partidului din 2 septembrie 1953, când Gheorghiu Dej a mers atât de departe încât a indicat şi pedepse „Din procesele publice care au avut loc atât în ţara noastră cât şi în celelalte ţări de democraţie populară, a reieşit dovedit activitatea criminală desfăşurată de imperialiştii anglo-americani şi de agenţii lor, împotriva voinţei oamenilor muncii dornici de pace şi libertate...

....ca urmare, conducătorii sionişti alături de celelalte rămăşiţe ale vechilor regimuri de exploatare burghezo-moşierească şi-au pus necondiţionat serviciile lor la dispoziţia imperialismului anglo-american...

....începând încă înaintea celui de-al doilea război mondial, grupările sioniste, de toate nuanţele, au servit drept unelte ai spionajului dirijat de imperialişti...".

Sunt înşiruite organizaţiile internaţionale evreieşti, printre care şi Joint-ul, care, în opinia noastră, fiind organizaţie internaţională de ajutor, nu vedem cum ar fi putut face spionaj.

Am relatat la începutul prezentului studiu viciile de formă ale sentinţei. În acest sens suntem nevoiţi să citâm din nou o frază care practic transformă viciul de formă în viciu de fond atrăgând după sine nulitatea acuzaţiei.

„....Acuzatul Mişu Benvenisti împreună cu Filderman Willy a ajutat în mod efectiv acest regim prin faptul că a dus o acţiune de propagandă prin ziarul Renaşterea Nouă pentru susţinerea împrumutului de război lansat de Antonescu şi această acţiune de ajutorare a dus-o acuzatul Benvenisti în ceea ce priveşte colaborarea cu Centrala

https://biblioteca-digitala.ro

Librăriilor, instituţie creată de Gestapoul german în România, care a sprijinit acţiunile lui Antonescu în timpul războiului antisovietic".

Este evident că nu este vorba de Centrala Librăriilor, ci de Centrala Evreilor, dar purtând semnătura întregului complet de judecată şi parafa tribunalului, greşeala dactilografei, devine cauză de nulitate.

Sentinţa reia unele din interogatoriile de la anchetă referitoare la faptul că Mişu Benvenisti ar fi furnizat informaţii despre diviziile Tudor Vladimirescu şi Horia Cloşca şi Crişan care au trecut prin Bucureşti spre front. Aceste informaţii, afirmă tribunalul, au fost culese de acuzatul Benvenisti.

În realitate, la anchetă, Benvenisti a declarat că a văzut aceste trupe trecând prin Bucureşti şi i s-a părut că sunt bine înarmate. Nu ne miră interpretarea tribunalului căci falsificarea şi dezinformarea făceau parte din arsenalul P.C.R. Dacă acest proces n-ar fi reprezentat o tragedie, atât pentru acuzaţi cât şi pentru poporul român, am putea considera o altă informaţie transmisă de Benvenisti, ca ilariantă; „date despre răsturnarea guvernului Rădescu, informaţie culeasă de la dr. Filderman şi dr. Şafran". În perioada 24 februarie – 15 martie 1945 Scânteia şi România Liberă scriau zilnic pagini întregi şi nu credem că a fost necesar ca Benvenisti să preia informaţia de la persoanele indicate în sentinţă.

„Cu această ocazie, Averbuch Agamy i-a recomandat acuzatului Mişu Benvenisti, ca persoană de încredere pe următorii: Jean Cohen, Mella Iancu, dr. Löwenstein, Ebercohn Iosif şi alţii". Agamy era cetăţean israelian, chiar dacă a lucrat mult timp în România, în timp ce, persoanele indicate de diplomatul israelian erau colegi de organizaţii sioniste cu Mişu Benvenisti, pe care acesta îi cunoştea de ani.

Tribunalul reproşează că „în timpul lucrărilor conferinţei de pace acuzatul Mişu Benvenisti a pus în discuţie problema nemulţumirii populaţiei evreieşti faţă de guvernul Petru Groza, care nu putea să satisfacă revendicările populaţiei evreieşti în România şi în special cele referitoare la pagubele suferite de această populaţie în timpul războiului".

De asemenea, în timpul lucrărilor Conferinţei pentru pace, acuzatul Mişu Benvenisti s-a prezentat la delegaţia României şi a cerut să se introducă un punct în textul tratatului de pace în care să se asigure libertăţi politice şi economice populaţiei evreieşti din România. Deşi nu cunoaştem condiţiile în care cele puse în sarcina lui Benvenisti să se fi întâmplat, revendicările au fost şi pot fi oricând legitime pentru o ţară democrată şi nu putem fi de acord cu tribunalul care trage concluzia că „prin aceasta urmărind subminarea autorităţii politice a guvernului de largă concentrare democratică dr. Petru Groza". Trebuie să mai adăugăm că acel guvern putea să fie de largă concentrare democrată, doar în spiritul „limbii de lemn" a propagandei comuniste.

Tribunalul pune în sarcina acuzatului Zissu transmiterea „de date amănunţite privind industria textilă din Bucureşti", dar tribunalul nu face probatoriul acuzaţiilor, după cum nu face probatoriu la nici una din acuzaţii.

Revenind la viciile de formă nu putem înţelege în ce constă informaţia transmisă de Cohen „despre situaţia din Partidul Naţional Ţărănesc". Tot Jean Cohen transmite, conform tribunalului, o informaţie „despre lipsa de personal calificat, ca şi de buna organizare de administraţia Academiei Române (probabil proasta administrare – n.a.), informaţie culeasă personal, fiind funcţionar al Academiei". Să se fi referit oare Jean Cohen la analfabetul şef al serviciului personal al Academiei Române din acea perioadă, Abramovici Chiriţă, care după mărturia ziaristului israelian, S. Schafferman, nu era în stare nici măcar să se iscălească?

https://biblioteca-digitala.ro

În sarcina acuzatului Moţi Moscovici tribunalul reţine că a transmis, legaţiei Israelului, date despre felul în care Sovrom-transport a stabilit itinerarul vasului Transilvania pentru emigranţii care plecau în Israel. Să fi fost nevoie de informaţiile lui Mişu Benvenisti, când Legaţia era în contact, aproape zilnic cu Sovrom-transport, pentru asigurarea şi plata locurilor în funcţie de confort pe vasul Transilvania? Şi unde este probatoriul? Dealtfel anticipând recursurile la sentinţă, menţionăm că, condamnaţii din acest proces vor dovedi ilegalitatea sentinţei şi prin lipsa probatoriilor.

Ne vom opri asupra a două acuzaţii pe care procurorul militar le aduce lui Jean Cohen. Prima, că ar fi transmis, în anii războiului, în vest următoarea informaţie: „Înăsprirea raporturilor pe frontul din răsărit între ofiţerii români şi nemţi, nemulţumirile trupei şi ofiţerilor români". Considerând că dacă transmiterea ar fi fost adevărată (ne îndoim!), informaţia ar fi fost un titlu de onoare pentru armata română şi ar fi avut influenţe benefice pentru condiţiile de armistiţiu ulterioare. Dar nici anchetatorii, nici şeful lor, colonelul Dulgheru, nici Alexandru Drăghici sau membrii completului de judecată, nu au înţeles semnificaţia unei „acuzaţii" introdusă de un ofiţeraş de securitate lipsit de cultură politică dar şi de demnitate naţională românească. A doua acuzaţie adusă lui Jean Cohen este cu adevărat stupidă. Liderul sionist este acuzat de a fi transmis Legaţiei Israelului date privind experimentarea bombei atomice de către Statele Unite. Era oare Jean Cohen fizician, având relaţii cu cercetătorii americani ai bombei atomice? Avea nevoie Statul Israel, de secretele bombei atomice apelând la un avocat din Bucureşti, când zeci de evrei, oameni de ştiinţă, din toată lumea lucrau în laboratoarele în care s-a creat bomba atomică, iar serviciile de informaţii ale Israelului puteau apela la aceştia. Să nu uităm că aşa au procedat stăpânii de la Moscova ai Partidului Comunist din România, când pentru a afla secretele bombei atomice au apelat la soţii Rosenberg, iar aceştia au fost executaţi pe scaunul electric. Acuzaţiile care i se aduc Mellei Iancu sunt şi ele discutabile. Chiar dacă sunt adevărate tratativele duse de acuzată cu secretarul general al Ministerului de Interne, Avram Bunaciu şi înlesnirile dispuse de acesta pentru trecerea ilegală a frontierei româno-iugoslavă, de către emigranţi evrei, cu ajutorul poliţiei române, suntem obligaţi să facem câteva precizări. Avram Bunaciu era român ardelean, creştin romano-catolic şi încă din anii interbelici apropiat de Ana Pauker, lucrând în acea perioadă în rândurile organizaţiei Ajutorul Roşu, devenită, imediat după 23 august 1944, Apărarea Patriotică. Aici s-au cunoscut Avram Bunaciu cu Mella Iancu. Dar asocierea numelui lui Avram Bunaciu cu înlesniri aduse sioniştilor, nu ţintea decât o eventuală asociere într-un viitor proces cu Ana Pauker indiferent de cameleonismul practicat ulterior în partid de Avram Bunaciu, care a supravieţuit la un anumit nivel al ierarhiei comuniste.

Procurorul militar ca şi completul de judecată dau dovadă de incultură politică, atunci când acuză pe Mella Iancu de spionaj politic, militar şi economic pentru următoarele informaţii: „despre faptul că Macovescu a preluat responsabilitatea în cadrul Ministerului de Externe, a legăturilor cu ţările din sud-estul european..." (erau oare interesaţi israelienii în acel moment de relaţiile dintre România şi ţările din sud-estul Europei? – n.a.).

„Despre naţionalizarea laboratoarelor şi farmaciilor..." (parcă nu scria în „Scânteia"?). „Date despre verificările făcute în P.M.R., în special despre verificările lui M. Bacalu, dr. Rappaport şi Blumenfeld". (Parcă aceşti oameni ar fi avut vreo importanţă în tactica şi strategia R.P.R. chiar dacă av. Bacalu conducea Federaţia Comunităţilor Evreieşti în umbra comisarului politic Bercu Feldman.)

https://biblioteca-digitala.ro

Nu vom intra în acuzaţiile aduse de tribunal lui Zoltan Hirsch, întrucât ele sunt o reluare a acuzaţiilor din interogatoriu, pe care le-am analizat mai înainte. Nu putem însă să nu semnalăm că orice poliţie politică din lume acordă imunitate informatorilor recrutaţi. Securitatea din România nu i-a acordat imunitate informatorului L.T.9, respectiv lui Zoltan Hirsch, folosindu-se iniţial de el şi apoi aruncându-l în închisoare.

Acuzaţiile tribunalului privitoare la ceilalţi inculpaţi nu sunt decât o reluare a acuzaţiilor smulse acestora, în timpul anchetei şi analizarea lor nu ar fi decât o repetare din partea noastră. Bineînţeles că audierea acuzaţiilor făcându-se de către tribunal, separat, în şedinţă secretă, iar consemnarea declaraţiilor făcându-se în rezumat, după cum se recunoaşte în şedinţă, „Tribunalul, în numele Poporului" a hotărât condamnarea celor inculpaţi după cum urmează:

- *Mişu Benvenisti şi Jean Cohen, la muncă silnică pe viaţă*
- *A.L. Zissu, la temniţă grea pe viaţă*
- *Beer Benjamin, la 25 de ani muncă silnică.*
- *Haas Erich, la 10 ani muncă silnică.*
- *Hirsch Zoltan, la 25 ani muncă silnică.*
- *Weiss Moritz, la 20 ani muncă silnică*
- *Reiter Carol, la 15 ani temniţă grea*
- *Moscovici Moritz, la 15 ani muncă silnică*
- *Haber Ladislau, la 12 ani muncă silnică*
- *Kuhn Ştefan, la 15 ani muncă silnică*
- *Charles Philippe Gyr, la 4 ani temniţă grea*

Bineînţeles că toţi condamnaţii au primit suplimentar şi alte pedepse de privare de libertate, degradare civică, confiscarea averii şi plata unor amenzi şi cheltuieli de judecată.

Prin sentinţa din 31 martie 1954 li s-a dat drept acuzaţilor la recurs, dar, conform legilor comuniste, recursul urma să fie judecat de Tribunalul Militar pentru Unităţile M.A.I.. În nici o ţară din lume cu excepţia celor comuniste, o sentinţă a primei instanţe juridice militare nu putea fi contestată la un tribunal militar al Ministerului Afacerilor Interne ci la un tribunal militar ierarhic superior, respectiv Tribunalul Militar de Apel sau la Tribunalul Suprem – Secţia Militară – respectiv Curtea de Casaţie – Colegiul Militar. Legiuitorul comunist, inspirându-se din dreptul sovietic nu a prevăzut astfel de instanţe, aducând recursul în judecata aceluiaşi organ al puterii de stat, care a realizat ancheta. În acest fel celor care făceau recurs li se aduceau, de obicei, aprobarea sentinţelor.

Publicăm motivele de recurs împotriva sentinţei 258 din 31 martie 1954 înaintate de condamnaţii A.L. Zissu, Mişu Benvenisti, Kuhn Ştefan, Beer Benjamin, Jean Cohen, Haas Erich, Haber Ladislau, Hirsch Zoltan, Mella Iancu, Weiss Moritz.

Nu am găsit recursurile acuzaţilor Moscovici Moritz şi Reiter Carol. Suntem obligaţi să semnalăm că tribunalul sau securitatea au operat ştersături cu cerneală neagră în numeroase puncte în ce priveşte recursul condamnaţilor Mişu Benvenisti, fapt care confirmă îndoielile pe care le-am exprimat la comentariile făcute asupra anchetei privind autenticitatea documentelor din dosarul respectiv. Ne referim la paginile 17, 18, 19 ale memoriului de recurs. Suntem nevoiţi să semnalăm curajul condamnatului Jean Cohen care declară că la anchetă a dat declaraţiile sub presiune. Această afirmaţie a lui Jean Cohen vine să confirme cele susţinute de autorii lucrării de faţă, că în afară de cunoscutul torţionar Teodor Micle şi ceilalţi ofiţeri de securitate au făcut presiuni fizice şi psihice asupra condamnaţilor în timp ce viitorii inculpaţi erau în stare de anchetă. În Postfaţă, S. Avny povesteşte unele din metodele torţionarilor aplicate sioniştior anchetaţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Nu putem să nu observăm că schimbarea echipei de apărători, în faza de recurs a ridicat calitatea actului de justiție, indiferent de hotărârile ulterioare pe care le va lua Tribunalul Militar pentru Unitățile M.A.I., prin aceea că intervenția avocaților a încetat de a mai fi o completare binevoitoare a rechizitoriului și a devenit un act juridic, competent, bineînțeles în anumite limite permise de dictatura comunistă. De aceea vom puncta unele idei pentru care apărătorii cer casarea sentinței, pentru fiecare condamnat în parte.

- A.L. Zissu. Instanța a violat articolul 38 al codului de procedură penală, nemotivare, semn de lipsa de bază legală a sentinței. Instanța a violat articolele 190 și 191 Cod Penal. Lipsa elementelor constitutive ale infracțiunii. Nemotivare. Instanța a greșit calificarea faptelor și a încălcat articolele 194 și 506 din Cod Penal. Instanța nu a aplicat dispozițiile articolului 395 Cod Penal. Instanța nu a constatat elementele constitutive ale infracțiunilor, încălcând dispozițiile articolului 209 Cod Penal. Instanța a violat articolul 22 Cod Penal în ce privește cuantumul pedepsei. Sentința este lovită de nulitate de articolul 395 Cod Penal

- Mișu Benvenisti. Instanța a încălcat prevederile articolului 69 din constituția R.P.R. privind dreptul la apărare. După cum am subliniat și noi, apărarea în cadrul instanței de fond s-a transformat într-o continuatoare a celor care au întocmit rechizitoriul. Instanța a violat articolul 370 aliniatul 3 al codului de procedură penală prin aceea că, completul de judecată a fost diferit de cel care a constatat vinovăția celor trimiși în judecată. Instanța a violat articolele 296,274,306 condamnând pe prezumtivii inculpați și pentru alte vinovății decât cele prevăzute în rechizitoriu și ca atare instanța a făcut abuz de putere. Instanța a violat articolul 395, cod de procedură penală, întrucât nu a motivat sentința. Instanța a violat și a aplicat greșit articolele 191 și 192 Cod Penal, prin aceea că nu a constatat acuzațiile aduse de procurorul militar. Instanța a violat decretele 1624 și 1629 / 1944 realizând un abuz de putere în dozarea pedepselor. Instanța a violat articolul 209 cod de procedură penală, procedând prin abuz de putere la o greșită stabilire a faptelor, nemotivarea și necunoașterea elementelor constitutive ale infracțiunii, cu referiri la încercările de răsturnare a ordinii sociale în România puse în seama condamnatului Mișu Benvenisti.

- Benjamin Beer își motivează recursul pe criterii similare recursurilor formulate de A.L. Zissu și Mișu Benvenisti.

- Jean Cohen. Motivele de recurs ale lui Jean Cohen sunt similare cu cele ale condamnaților citați anterior, dar se face o susținere mult mai aprofundată prin numeroase exemple ale violărilor făcute de instanță.

Menționăm că violările se referă la legislația comunistă și nu la legislația unui stat de drept.

- Haas Erich și Haber Ladislau prezintă un același recurs susținut de avocatul Roșcu. Dacă motivele de recurs se repetă ca și la condamnații citați anterior, avocatul Roșcu ridică problema neconstituționalității celor două complete de judecată care au funcționat la Tribunalul Teritorial București. Primul, pentru punerea sub acuzare și al doilea, pentru judecarea cauzei. În sprijinul recursului se specifică: „respectarea constituirii legale a completului de judecată, care judecă cauza este cea mai importantă și necesară condiție a legalității sentinței instanței. Sentința dată de un complet de judecată ilegal, indiscutabil că urmează să fie desființată independent dacă este sau nu justă în fond." (M.S. Strogovici – Procesul penal sovietic, p. 448). Dealtfel, în studiul procesului, autorii au semnalat nulitatea sentinței pentru nerespectarea acestor prevederi. Avocatul condamnaților Haas și Haber, ca și avocatul condamnatului Kuhn Ștefan, semnalează o

https://biblioteca-digitala.ro

nouă şi gravă ilegalitate, care s-a desfăşurat în procesul primului lot sionist. Preşedintele completului de judecată al Tribunalului Teritorial Bucureşti (unitate judiciară de rang primar) a fost prezidată de generalul maior Alexandru Petrescu. Unitatea judiciară teoretic de rang superior, în realitate aparţinând securităţii statului, va fi prezidată de acelaşi general maior Alexandru Petrescu. Acest fapt ne face să anticipăm sentinţele pe care le va da tribunalul pentru unităţi militare ale M.A.I., cu toate că au existat şi cazuri în care acest tribunal a casat sentinţa Tribunalului Militar Teritorial Bucureşti. Ne referim la vestitul caz de spionaj în favoarea guvernului francez al inginerului român Emil Drăgănescu a cărui condamnare a fost anulată prin decizia 1928 din 21 octombrie 1955, citând acest caz dorim să scoatem în evidenţă două fapte:

1) Antievreismul generalului Alexandru Petrescu.

2) Procesul Emil Drăgănescu nu a intrat în discuţia C.C. al P.C.R. în timp ce procesul sioniştilor a intrat pe ordinea de zi, mai mult, după cum s-a văzut în această lucrare, Gheorghiu Dej a indicat, ca să existe 2-3 condamnări la moarte.

Mella Iancu a fost apărată de către fostul activist C.D.E., Dadu Rosenkranz. Deşi recursul întocmit de Rosenkranz reia punct cu punct motivele recurente, trecutul avocatului şi al clientei sale, nu pot să nu amintească legăturile lor cu comuniştii. De aceea considerăm că motivarea de recurs a lui Dadu Rosenkranz pentru Mella Iancu, deşi curajoasă, nu se ridică la pledoariile pentru respectarea legii şi a demnităţii umane, pe care le-am parcurs în proces. Aceste pledoarii aparţin deopotrivă avocaţilor români şi evrei.

- Weiss Moritz. Motivele de recurs întocmite de avocatul Savin Ladislau contestă hotărârile tribunalului din aceleaşi cauze ca şi cele cuprinse în recursurile înaintate de ceilalţi condamnaţi. Deşi nu deţinem hotărârile tribunalului pentru unităţi militare ale M.A.I.-ului, cunoaştem că această unitate judiciară a redus unele pedepse neesenţiale, neintrând în fondul motivelor de recurs, condamnaţii urmând să execute pedepse grele de privare de libertate.

În decurs de circa 2 ani, condamnaţii din acest lot vor fi graţiaţi rând pe rând. Graţierea condamnaţilor va fi rodul unei lungi şi eroice acţiuni a Şef Rabinului dr. Moses Rosen, care va mobiliza marile organizaţii evreieşti din lume să intervină cu soluţii practice şi nu declarative, în favoarea celor arestaţi. În paginile lucrării vom afla şi despre greva colectivă a foamei ce a avut loc între 23-26 mai 1954, la Tel Aviv, în favoarea sioniştilor întemniţaţi, grevă organizată de domnul Itzhak Artzi. Comuniştii de la Bucureşti trebuiau să ţină cont de experienţa Uniunii Sovietice, unde după moartea lui Stalin, procesul medicilor evrei a eşuat ca o diabolică înscenare, dar în acelaşi timp Biroul Politic nu dorea să renunţe la răfuiala cu Ana Pauker, printr-un proces în care o plasa pe fosta conducătoare comunistă ca agent al mişcării sioniste. Era o încercare propagandistică a grupului lui Gheorghiu-Dej de a-şi manifesta caracterul naţional. Naţionali sau internaţionalişti, comuniştii rămâneau aceiaşi duşmani ai libertăţii şi ai conştiinţei umane.

Procesele antisioniste erau o demascare pentru CDE, un grup care nu s-a identificat, nici pentru o singură clipă, cu viaţa evreiască, fiind mai degrabă gata de orice compromis cu antievreismul comunist, numai pentru a domina viaţa evreiască. Faptul că în problema graţierii ulterioare a liderilor sionişti, PCR nu mai ţine cont de CDE, reprezintă de fapt începutul sfârşitului, divorţul, care va îndepărta din viaţa publică un subordonat care pentru a supravieţui şi-a trădat credinţa şi comunitatea naţională. Un nou lider al evreilor se va manifesta tot mai mult în viaţa evreilor din România: dr. David Moses Rosen. Întocmai ca Wilhelm Filderman care odinioară simboliza rezistenţa faţă de fascism, Rosen va întruchipa rezistenţa evreiască în faţa comunismului.

https://biblioteca-digitala.ro

Referat

Privind activitatea de spionaj a unor agenţi sionişti, în slujba Statului Israel şi a serviciilor de spionaj imperialiste

La data de 10 iulie 1950, au fost arestaţi un număr de 9 foşti conducători sionişti şi membrii ai acestor organizaţii care frecventau Legaţia Statului Israel din Bucureşti, desfăşurând în favoarea acesteia activitate criminală de spionaj.

Pe baza rezultatelor obţinute în cercetări şi a continuării muncii informative, au mai fost arestate o serie de elemente, astfel că în momentul de faţă se găsesc arestate 57 de persoane.

În cursul cercetărilor s-a stabilit că un număr de 39 din elementele arestate, au desfăşurat activitate criminală de spionaj, unii începându-şi această activitate încă înaintea celui de al doilea război mondial. O parte din aceştia au fost recrutaţi de agenţii serviciilor de spionaj americano-engleze, travestiţi în reprezentanţi ai organizaţiilor sioniste mondiale sau reprezentanţi ai acestor state în România, cum au fost Samy Singer, Wilhelm Fischer şi Bertoux.

Activitatea criminală de spionaj a elementelor arestate, în perioada celui de al doilea război mondial, a fost dusă în mod direct cu oficina de spionaj a Intelligence-Service-ului „Agenţia Evreiască" de la Istanbul, condusă fiind de spionii Moshe Averbuch, Barlas, Klarman.

După 23 august 1944, legătura de spionaj este ţinută direct cu agenţii Intelligence Service-ului care au fost paraşutaţi în timpul războiului pe teritoriul ţării noastre în acest scop şi cu instructorii sionişti veniţi în ţară în mod clandestin cu misiuni de spionaj.

Activitatea criminală de spionaj a elementelor arestate se intensifică mai mult odată cu înfiinţarea în Bucureşti, a Legaţiei Statului Israel, ai cărei diplomaţi ca: Moshe Averbuch, Agamy, Eliezer Halevy, soţii Ariel, Rubin, Avriel, Loker, Niv Baruch, Avidan, Mordehai Schorr şi David Ghiladi, au condus în mod nemijlocit această activitate criminală.

Astfel, următorii arestaţi:

- Benvenisti Mişu, fost preşedinte al Executivei Sioniste şi vicepreşedinte al Congresului Mondial Evreiesc, Secţia România;
- Zissu Avram Leiba, fost preşedinte al Congresului Mondial Evreiesc, Secţia România;
- Cohen Jean, fost secretar general al Partidului Evreiesc şi Congresului Mondial Evreiesc, Secţia România;
- Moscovici Moritz, fost director al Congresului Mondial Evreiesc, Secţia România şi secretarul Executivei Sioniste;
- Iancu Melania, fostă preşedintă a Instituţiei Sioniste O.S.E. şi membră în conducerea organizaţiei sioniste „Ichud";
- Hirsch Zoltan, fost în conducerea organizaţiei sioniste „L'ahdut Haavoda Poale Sion";
- Benjamin Beer, fost în conducerea organizaţiei sioniste „Mişmar";
- Dascalu Anghel, fost preşedintele organizaţiei sioniste „Mişmar";
- Weiss Moritz, fost membru în conducerea organizaţiei sioniste de tineret „Hanoar Haţioni" şi funcţionar la Legaţia Statului Israel;

https://biblioteca-digitala.ro

- Haas Erich, fost membru în organizaţia sionistă „Ichud" şi medic al Legaţiei Israel pentru Timişoara;
- Haber Ladislau, fost preşedintele organizaţiei sioniste din Arad şi medicul Legaţiei Statului Israel pentru Arad;
- Reiter Carol, fost preşedintele organizaţiei sioniste din Transilvania;
- Kuhn Ştefan, fost în conducerea organizaţiei sioniste „Ichud din Transilvania";
- Charles Philipe Gyr, fost ziarist, cetăţean elveţian.

Patru din elementele de mai sus, cum sunt Benvenisti Mişu, Zissu Avram Leiba, Cohen Jean şi Moscovici Moritz, au desfăşurat activitatea criminală de spionaj încă dinaintea celui de al doilea război mondial, dintre care A.L. Zissu a fost recrutat de către Intelligence-Service, iar ceilalţi de către Samy Singer şi Wilhelm Fischer, reprezentanţi ai organizaţiilor sioniste mondiale, care de fapt au fost subordonaţi în activitatea lor de spionaj tot de Intelligence Service.

Ceilalţi din acest grup au fost recrutaţi după 23 august 1944, de către spioni paraşutaţi de Intelligence-Service şi de către diplomaţii Statului Israel din Bucureşti.

Activitatea de spionaj a tuturor celor de mai sus, a fost îndreptată spre principalele ramuri industriale, economice şi militare.

Ei au urmărit desfăşurarea industriei grele şi uşoare şi prelucrătoare din diferite regiuni, ca: Bucureşti, Ploieşti, Or. Stalin, Cluj şi altele. Au urmărit, de asemenea, evoluţia situaţiei economice şi financiare a Statului nostru, transmiţând informaţii în legătură cu aceasta.

O altă latură a activităţii criminale de spionaj a celor de mai sus, a fost şi sectorul militar precum şi măsurile de securitate luate la frontierele R.P.R. asupra cărora au transmis de asemeni o serie de informaţii ca: măsurile de securitate la frontiera româno-iugoslavă, deplasări de trupe şi diverse construcţii militare.

Retribuţia spionilor de mai sus s-a făcut prin Legaţia Statului Israel din Bucureşti, sub forma aşa numitelor „ajutoare" în bani pentru foştii conducători şi activişti sionişti.

În sarcina lui A.L. Zissu şi Cohen Jean se reţine şi faptul de a fi organizat o organizaţie contrarevoluţionară, denumită de ei "Sfatul Sionist".

Weiss Moritz a fost organizatorul mai multor plecări clandestine din ţară, a spionilor în slujba Statului Israel, plecări ce le-a organizat din ordinul diplomaţilor israelieni Halevy şi alţii.

Două din persoanele de mai sus şi anume Melania Iancu şi Haas Erich, au făcut şi transfer de valută şi obiecte de valoare, având sprijinul diplomaţilor israelieni.

Charles Philippe Gyr a fost agent al Gestapoului şi totodată curierul elementelor de mai sus ce au desfăşurat activitatea de spionaj în timpul războiului, transportând personal materialul informativ oficinei de spionaj de la Istanbul a Intelligence Service-ului „Agenţia Evreiască", folosind calitatea sa de ziarist elveţian.

Activitatea criminală a celor de mai sus este dovedită prin recunoaşterile lor, confruntările care s-au făcut, precum şi prin depoziţia celor 15 martori în stare de arest şi 12 în stare de libertate. Toate elementele de mai sus au desfăşurat activitate de spionaj până la arestarea lor.

În afară de cei de mai sus, mai sunt arestaţi:

- Ieşeanu Dan, fost conducător al org. sioniste „Ichud";
- Löwenstein Teodor, fost în conducerea org. sioniste „Ichud" şi funcţionar la Legaţia Statului Israel;
- Iancu Cornel, fost preşedintele organizaţiei sioniste „Renaşterea"

https://biblioteca-digitala.ro

- Rudich Mayer, fost în conducerea org. sioniste „Renaşterea"
- Mendelovici Iancu, fost în conducerea org. sioniste „Renaşterea"
- Dulberg Louis, fost membru P.N.T. şi simpatizant sionist;
- Schwartz Moise, fost directorul Instituţiei sioniste „OSE"
- Schwartz Mayer, fost membru în org. sionistă „Renaşterea"
- Itzkar Leon, fost membru în organizaţia clal sionistă şi director al fondurilor sioniste;
- Burstein Mordehai, fost activist al org. sioniste de emigrare a copiilor „Alia Hanoar"
- Itzkar Isac, simpatizant sionist.

În timpul cercetărilor s-a stabilit că toţi au transmis informaţii din sectoarele economic, politic, soçial şi militar până la arestarea lor.

Trei din aceste elemente şi anume Dan Ieşeanu, Löwenstein Teodor şi Mendelovici Iancu, au transmis informaţii cu caracter de spionaj direct diplomaţilor Legaţiei Israelului din Bucureşti, iar Iancu Cornel, Rudich Mayer, Schwartz Mayer şi Dulberg Louis, au transmis informaţii elementelor din lotul de mai sus.

Două dintre elementele de mai sus ca Burstein Mordehai şi Schwartz Moise, s-au ocupat intens cu traficul de devize, având sprijinul diplomaţilor israelieni.

Trei din cei de mai sus se mai fac vinovaţi şi de tentativă de trecere frauduloasă a frontierei. Aceştia sunt Itzkar Leon, Itzkar Isac, Burstein Mordehai iar Schwartz Moise se face vinovat de complicitate la instalarea unui post clandestin de radio emisie recepţie în anul 1946, de către instructorii sionişti, iar doi se fac vinovaţi pe lângă activitatea de spionaj şi de faptul de a fi desfăşurat activitate sionistă clandestină.

Au mai fost arestaţi:

- Steinmetz Smaia, fost membru în conducerea organizaţiei sioniste de tineret „Hanoar Haţioni";
- Nusen Reghina, fostă activistă a organizaţiei sioniste de tineret „Dror" şi funcţionară la Legaţia Israelului;
- Fleischer Ezra, fost membru în conducerea organizaţiei sioniste de tineret „B'nei Akiva" şi funcţionar la Legaţia Israel;
- Brener Iancu, fost funcţionar la Legaţia Israel;
- Cilan Ina, (Kleiner Riza), element strecurat în P.M.R.;
- Grumberg Samy, fost activist al organizaţiei sioniste de tineret „Hanoar Haţioni";
- Negrea Marcel, simpatizant sionist;
- Wohl Max, fost în conducerea organizaţiei sioniste de tineret „Hanoar Haţioni";
- Aizicovici Sinel, fost membru în organizaţia sionistă de tineret „B'nei Akiva";
- Edelstein Emil, fost membru în organizaţia sionistă de tineret „B'nei Akiva";
- Tumarkin Isaia, fost jurist consult al Congresului Mondial Evreiesc Secţia România şi al Legaţiei Statului Israel.

Trei din elementele arătate mai sus şi anume: Nusen Reghina, Cilan Ina şi Tumarkin Isaia, au desfăşurat activitate de spionaj având legătură directă cu diplomaţii israelieni, iar Steinmetz Smaia, Grumberg Samy şi Wohl Max, au cules şi transmis informaţii de spionaj elementelor arătate în lotul I.

Şase elemente din cele arătate mai sus, ca: Steinmetz Smaia, Nusen Reghina, Fleischer Ezra, Brener Iancu, Ina Cilan şi Aizicovici Sinel, se fac vinovate de tentativă de trecere frauduloasă a frontierei organizată de diplomaţii israelieni, iar Grumberg Samy, Wohl Max şi Edelstein Emil, se fac vinovaţi de activitate clandestină sionistă.

https://biblioteca-digitala.ro

Negrea Marcel a pus casa lui la dispoziţia spionului Zoltan Hirsch, în scopul întâlnirilor cu diplomaţii israelieni. Brener Iancu se face vinovat de trafic de valută şi obiecte de valoare în legătură cu diplomaţii israelieni.

Un alt grup arestat este format din:

- Ebercohn Iosif, fost membru în conducerea organizaţiei sioniste „Renaşterea";
- Rorlich Bernard, fost preşedintele Executivei Sioniste şi în C.C. al organizaţiei sioniste din R.P.R.
- Iakerkaner Samy, fost conducătorul org. sioniste „Haşomer Haţair".
- Antler Marcu Moca, fost în conducerea org. sioniste „Haşomer Haţair";
- Spiegel Sigmund, fost în conducerea org. sioniste „Haşomer Haţair";
- Osterer Frederich, fost în conducerea org. „Ichud";
- Gronich Oscar, fost în conducerea organizaţiei sioniste „Ichud";
- Wexler Carol, fost în conducerea org. sioniste „Haşomer Haţair", element strecurat în P.M.R.;
- Mihailovici Rasela, fostă în conducerea org. sioniste feminine „Wizo";
- Lupu Sura Blima, fostă în conducerea org. sioniste feminine „Wizo";
- Balchis Moise, fost membru în org. sionistă „Mizrachi";
- Nacht Hugo, simpatizant sionist;

Două dintre elementele arătate mai sus, cum sunt: Iakerkaner Samy, Mihailovici Rasela, au transmis informaţii cu caracter de spionaj direct diplomaţilor israelieni, iar Antler Marcu şi Spiegel Sigmund au transmis informaţii cu acelaşi caracter numitului Weiss Moritz, arătat în lotul I.

Arestaţii Iakerkaner Samy, Antler Marcu, Spiegel Sigmund, Gronich Oscar, Wexler Carol şi Osterer Frederich din acest lot, se fac vinovaţi de activitate clandestină sionistă, iar dintre aceştia Osterer Frederich şi Gronich Oscar se fac vinovaţi şi de trafic de valută.

Un număr 3 elemente şi anume Lupu Sura Blima, Nacht Hugo şi Balchis Moise, se fac vinovaţi, pe lângă activitatea sionistă clandestină şi de găzduirea spionului Cohen Jean, fost urmărit de organele de securitate.

De asemeni se mai află arestaţi:

- Leibovici Simigita, fostă conducătoare a org. sioniste de tineret „Dror";
- Stein Israel, fost în conducerea org. sioniste „L'ahdut Haavoda Poale Sion" din Transilavia;
- Scarlat Iancu, fost conducătorul org. sioniste de tineret „Dror";
- Schmidt Iţic Mozes, fost în conducerea org. sioniste „L'ahdut Havoda Poale Sion";

Primii trei din acest lot au transmis informaţii cu caracter de spionaj din domeniul economic, politic, militar şi social, direct diplomaţilor israelieni, iar ultimul a transmis informaţii unor elemente din lotul I.

Toţi aceştia însă se fac vinovaţi şi de repetate treceri frauduloase peste frontieră şi procurare de acte false pentru diferite elemente cu activitate de spionaj, ce au plecat clandestin din ţară.

În afară de grupurile de mai sus, mai sunt arestaţi ca persoane izolate, Fermo Menachem, fost în conducerea organizaţiei sioniste „Mişmar" şi Weitzen Dezideriu fost membru în organizaţia sionistă "Ichud", care au furnizat informaţii cu caracter de spionaj unor elemente din lotul I.

Weiss Ludovic, fost directorul fondurilor sioniste din Transilvania, a furnizat informaţii secrete din domeniul economic, politic, militar şi social, diplomaţilor israelieni,

https://biblioteca-digitala.ro

informaţii ce le-a primit de la Rabinsohn Solomon zis Zalman (care va fi judecat într-un alt lot).

Concluzii

Ancheta a depistat activitatea criminală de spionaj a elementelor arătăte în referat, administrând probe suficiente pentru dovedirea activităţii lor.

Deşi sunt 18 elemente ca: Itzkar Leon, Itzkar Isac, Schmidt Isac,Schwartz Mayer, Negrea Marcel, Edelstein Emil, Wexler Carol, Lupu Sura Blima, Nacht Hugo, Weitzen Dezideriu, Balchirs Moise, Fleischer Ezra, Brener Iancu, Ebercohn Iosif, Rorlich Bernard, Gronich Oscar, Osterer Frederich şi Aizicovici Sinel, care figurează în aceste loturi, în sarcina cărora nu s-a stabilit să fi desfăşurat activitate de spionaj, însă s-a stabilit că ei au desfăşurat activitate clandestină sionistă, au favorizat sau adăpostit pe unii dintre spioni, au făcut intens trafic de devize şi pe baza acestor fapte ei vor fi totuşi condamnaţi la pedepse variind între 3 şi 10 ani.

Faţă de cele de mai sus,

Propunem

Trimiterea în justiţie a tuturor celor de mai sus şi să fie judecaţi în proces închis.

(ss) Colonel Dulgeru Aprobat, (ss) Alexandru Drăghici

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti Dosar nr. 593/954

Proces-verbal

Astăzi, 23 martie 1954

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti, compus conf. art. 9, Legea 7/952 din: căpitan de Justiţie Branovici Ion, preşedinte; locotenent Ghinea Mihai, locotenent Râşnoveanu C-tin, asesori populari; lt. maj. de Justiţie Alexandru Gheorghe, procuror militar, grefier Ghivirigă Ilie,

S-a întrunit în şedinţă pregătitoare conf. disp. art. 269 şi următorii C.P. modificate prin D.506 din 30 noiembrie 1953, în scopul de a examina cauza penală privind pe Benvenisti Mişu, Zissu L.A., Cohen Jean Moscovici Moritz, învinuiţi pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 190 C.P. crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III C.P., şi crimă P.P. de art. 1931 al. 1 C.P.

Melania Iancu, învinuită pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 190 C.P., crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III. C.P. şi pentru infracţiunea P.P. de art. 1, 2, 3, 5 şi 14 din L. 284/947.

Hirsch Zoltan, învinuit pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 190 C.P. crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III. C.P. şi acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 al penultim. C.P.

Beer Benjamin pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 190 C.P. crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III. C.P.

Moritz Weiss învinuit pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 190 C.P. crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III. C.P. şi acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 al penultim. C.P.

https://biblioteca-digitala.ro

Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan învinuiţi pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 190 C.P. crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III. C.P. Haas Erich şi pentru infracţiunea P.P. de art. 5 pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 L. 285/1947.

Charles Philippe Gyr învinuit pentru crima de spionaj P.P. de art. 194 C.P. comb. cu art. 190, 191 C.P.;

Învinuiţii nu au fost prezenţi.

După deschiderea şedinţei, preşedintele a dat cuvântul procurorului militar, care făcând expunerea cu privire la conţinutul şi temeiurile învinuirii, a arătat că: faptele sunt stabilite în sarcina inculpaţilor prin probele administrate şi corespund încadrării din rechizitoriu, solicită trimiterea în judecată a învinuiţilor.

După aceea, preşedintele a făcut raportul său asupra cauzei, arătând că faptele sunt cele expuse de procurorul militar în dezvoltarea rechizitoriului său oral, că sunt probe necesare suficiente şi legal administrate de trimiterea învinuiţilor în judecată.

Preşedintele a declarat apoi dezbaterile încheiate, iar Tribunalul s-a retras în Camera de Consiliu spre a delibera în secret asupra trimiterii în judecată a învinuiţilor.

Căpitan de Justiţie Branovici Ion, preşedinte; locotenent Ghinea Mihai, locotenent Râşnoveanu C-tin, asesori populari; lt. maj. de Justiţie Alexandru Gheorghe, procuror militar, grefier Ghivirigă Ilie

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti — Dosar nr. 593/954

Proc. mil. lt. maj. Alexandru Gh., grefier Ghivirigă Ilie — Încheiere nr. 314/954 (bis)
Astăzi, 23 martie 1954

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti, compus conf. art. 8 din L.7/952 din: căpitan de Justiţie Branovici Ion, preşedinte; locotenent Ghinea Mihai, locotenent Râşnoveanu C-tin, asesori Populari,

S-a retras în Camera de Consiliu în urma şedinţei pregătitoare din 23 martie 1954, spre a delibera în secret conform cu dispoziţiile art. 247 şi urm. pr. pen. modificate prin D.506 din 30 noiembrie 1953,asupra trimiterii în judecată a învinuiţilor.

Benvenisti Mişu, Zissu L.A., Cohen Jean şi Moscovici Moritz învinuiţi pentru crimele P.P. de art. 190 C.P., art. 209 P.III C.P. şi crima P.P. de art. 193, al. 1 C.P.;

Melania Iancu învinuită pentru crimele P.P. de art. 190 C.P. art. 209 P.III C.P. şi art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din L. 284/947;

Hirsch Zoltan învinuit pentru crimele P.P. de art. 190 C.P. art. 209 P.III C.P. şi art. 267 al. penultim C.P.;

Beer Benjamin învinuit pentru crimele P.P. de art. 190 C.P. şi art. 209 P.III C.P.;

Moritz Weiss, învinuit pentru crimele P.P. de art. 190 C.P., art. 209 P.III C.P. şi delictul P.P. de art. 267 al. penultim C.P.;

Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan, învinuiţi pentru crima P.P. de art. 190 C.P. şi crima P.P. de art. 209 P.III C.P.; Haas Erich şi pentru infracţiunea P.P. de art. 5 pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din L. 285/1947

Charles Philippe Gyr învinuit pentru crima P.P. de art. 194 C.P. comb. cu art. 190, 191 C.P.

https://biblioteca-digitala.ro

Tribunalul

Având în vedere că sunt întrunite condiţiile arătate în art. 269 pr. pen. modificat prin D.506 din 30 noiembrie 1953;

Având în vedere că actul de sesizare al instanţei este corespunzător cerinţelor legii.

Cu unanimitate de voturi,

Dispune:

Trimiterea în judecată a învinuiţilor: Benvenisti Mişu, Zissu L.A., Cohen Jean şi Moscovici Moritz învinuiţi pentru crimele P.P. de art. 209 P.III C.P., art. 209 P.III C.P., şi art. 193, al. 1, C.P.

Melania Iancu învinuită pentru crimele P.P. de art. 190 C.P. art. 209 P.III C.P., şi crima P.P. de art. 1,2,3,4 şi 14 din D. 184/947;

Hirsch Zoltan învinuit pentru crima P.P. de art. 190 C.P. crima P.P. de art. 209 P. III C.P. şi delictul P.P. de art. 267 al. penultim C.P.;

Beer Benjamin învinuit pentru crima P.P. de art. 190 C.P. şi crima P.P. de art. 209 P.III C.P.

Moritz Weiss învinuit pentru crima P.P. de art. 190 C.P., crima P.P. de art. 209 P.III C. şi delictul P.P. de art. 267 al. penultim C.P.;

Haas Erich Haber, Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan, învinuiţi pentru crima P.P. de art. 190 C.P., crima P.P. de art. 209 P.III C.P., iar pentru Haas Erich şi crima prev. de art. 5 pct. 1,2,3,4,5 şi 14 L.285/947.

Charles Philippe Gyr, învinuit pentru crima P.P. de art. 194 C.P. comb. cu art. 190 şi 191 C.P.

Rechizitor

nr. 652 din 22 martie 1954

Noi lt. maj. de Justiţie Alexandru Gheorghe, procuror militar ajutor, din Procuratura Militară Teritorială Bucureşti,

Examinând actele dosarului privitor pe:

1. Benvenisti Mişu – născut la 2 iulie 1902 în oraşul Bucureşti, fiul lui Simion şi Ernestina, de profesiune avocat, căsătorit fără copii, fost preşedinte al org. sioniste din R.P.R., cetăţean român, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Republicii nr.37; în prezent arestat.

2. A.L. Zissu – născut la 25 ianuarie 1888 în oraşul Piatra Neamţ, fiul lui Pincu şi Hida, cetăţean român, de profesiune scriitor, fost mare industriaş, a făcut politică sionistă şi a fost preşedintele Partidului Evreiesc din România, ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Aurel Vlaicu nr. 34, în prezent arestat.

3. Cohen Jean – născut la 17 iunie 1910, în oraşul Brăila, fiul lui Moritz şi Rebeca, cetăţean român, de profesiune avocat, fost secretar general al Partidului Evreiesc din România, al Congresului Mondial Evreiesc – Secţia România, a făcut politică sionistă, căsătorit având doi copii, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Sevastopol nr. 11, în prezent arestat.

https://biblioteca-digitala.ro

4. Moscovici Moritz zis Moţi – născut la 18 aprilie în oraşul Tulcea, fiul lui Zaharia şi Maria, cetăţean român, de profesiune ziarist şi avocat, fost funcţionar la Legaţia Statului Israel din R.P.R., a făcut politică sionistă fiind conducător al Organizaţiei „Renaşterea", căsătorit având un copil, cu ultimul domiciliu în Buc., str. Tomas Masarik nr. 8, în prezent arestat.

5. Melania Iancu zisă Mella născută la 28 decembrie 1902 în oraşul Bucureşti, fiica lui Tuliu şi Ecaterina, cetăţeană română, de profesiune soră de caritate, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorită, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Alex. Sahia nr. 59, în prezent arestată.

6. Hirsch Zoltan – născut la 3 martie 1913, în com. Simion – Reg. Sibiu, fiul lui Samuel şi Reghina, cetăţean român, de profesiune funcţionar, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit, cu ultimul domiciliu în Buc., Şos. Mihai Bravu nr. 197, în prezent arestat.

7. Beer Benjamin – născut la 13 ianuarie 1912, în oraşul Dorohoi, fiul lui Faibiş şi Estera, cetăţean român, de profesiune funcţionar comercial, fost membru în conducerea org. sioniste „Mişmar", căsătorit având un copil, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Aft. Ilie nr. 3, în prezent arestat.

8. Moritz Weiss – născut la 16 iulie 1924, în comuna Criş-Reg. Sibiu, fiul lui Samuilă şi Charlotte, cetăţean român, de profesiune funcţionar la Legaţia Statului Israel din R.P.R., fost conducător org. sioniste „Hanoar Haţioni", necăsătorit, cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Brezoianu nr. 51, în prezent arestat.

9. Haas Erich – născut la 19 aprilie 1898 în oraşul Arad, fiul lui Iacob şi Eugenia, cetăţean român, de profesiune medic, fost membru al org. sioniste „Ichud", căsătorit având doi copii, cu ultimul domiciliu în oraşul Timişoara Str. Ştefan cel Mare nr. 4 în prezent arestat.

10. Haber Ladislau – născut la 13 actombrie 1912, în com. Simandul de Jos – Arad, fiul lui Iuliu şi Tina, cetăţean român, de profesiune medic, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit având doi copii, cu ultimul domiciliu în oraşul Arad, str. Tribunalului Dobre nr. 7, în prezent arestat.

11. Reiter Carol – născut la 23 decembrie 1892, în oraşul Timişoara, fiul lui Simion şi al Fenei, cetăţean român, de profesiune fost comerciant şi industriaş, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit având trei copii, cu ultimul domiciliu în Timişoara, str. Piaţa Furtunei nr. 1, în prezent arestat.

12. Kuhn Ştefan – născut la 7 iulie 1912, în com. Bocşa Montana – Reg. Timişoara, fiul lui Alfred şi Sofia, cetăţean român, de profesiune avocat, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit având doi copii, cu ultimul domiciliu în oraşul Timişoara, B-dul. Mihai Viteazu nr. 42, în prezent arestat.

13. Charles Philippe Gyr – născut la 26 ianuarie 1890 în Lucerna – Elveţia, cetăţean elveţian, de profesiune ziarist, căsătorit fără copii, cu ultimul domiciliu în oraşul Stalin, str. Dr. Davila nr. 5; în prezent arestat.

Constatăm următoarele:

În fapt:

Numeroasele procese publice care au avut loc la noi în ţară, ca şi în celelalte ţări de democraţie populară, au scos la iveală şi au dovedit, activitatea criminală desfăşurată de imperialiştii anglo-americani, cât şi de agenţii lor, activitate care se desfăşoară împotriva voinţei milioanelor de oameni muncitori dornici de pace şi libertate.

https://biblioteca-digitala.ro

Urmărind să creeze diversiuni în țările de democrație populară, imperialiștii americani și englezi încearcă pe toate căile să-și găsească teren pentru uneltirile lor agresive.

Conducătorii sioniști, alături de celelalte rămășițe ale vechilor regimuri de exploatare burghezo-moșierească, și-au pus necondiționat serviciile lor la dispoziția imperialismului american și englez pentru sprijinirea scopurilor lor războinice.

Pentru a-și procura informațiile necesare și a submina regimurile de democrație populară, serviciul de spionaj american, s-a folosit de serviciile de spionaj subordonate lui, printre care cele ale Israelului și Iugoslaviei.

În acest scop au fost camuflați spioni americani cu ajutorul pașapoartelor diplomatice eliberate de către Statul Israel.

În țara noastră începând încă din anii de dinaintea celui de al doilea război mondial, grupările sioniste de toate nuanțele au servit drept unelte ale spionajului dirijat de imperialiști.

Desfășurarea activității organizațiilor sioniste din țara noastră, s-a făcut sub paravanul unor organizații având în aparență alte scopuri ca: Congresul Mondial Evreiesc cu sediul principal la Geneva, Agenția Evreiască din Istanbul, precum și Joint-ul, ale căror dispoziții și instrucțiuni pe linie de spionaj au fost executate cu mult zel de către conducătorii org. sioniste din țara noastră.

După apariția Hotărârii Biroului Politic al Comitetului Central P.M.R. din decembrie 1948, privitoare la problema Națională, organizațiile sioniste existente la noi în țară s-au autodizolvat formal, continuând să-și ducă activitatea lor ostilă împotriva regimului nostru și în slujba imperialiștilor americani și englezi, folosindu-se de vechile elemente sioniste care au continuat mai departe activitatea lor de spionaj în slujba țărilor imperialiste.

Activitatea desfășurată de către acuzați se materializează astfel:

1. Benvenisti Mișu – și-a început activitatea sionistă încă din anul 1919, când s-a înscris în gruparea Hatalmid, activând până în anul 1921 în această organizație, după care a făcut parte din mai multe organizații sioniste ca: „Hasmonaea", „Asociația Tineretului Sionist", „Renașterea". Gruparea sionistă „Renașterea" făcea parte din Mișcarea Mondială sionistă „Clal" și era una din organizațiile Partidului Evreiesc care susținea interesele burgheziei reacționare.

În anul 1936, a fost unul din conducătorii Congresului Mondial Evreiesc din România și a susținut propaganda și ideologia reacționară a cercurilor americane, prin partidul evreiesc, care lucra ilegal și cuprindea vârfurile burgheziei evreiești prin grupările sioniste de dreapta și de centru, cât și prin organele sale de presă, „Renașterea Noastră" și „Mântuirea". (Vezi fotocopiile corp delict fila 207,220 dos. Vol.I.)

Încă de la înființarea Comitetului Congresului Mondial Evreiesc din București, care a funcționat sub conducerea lui Samy Singer, inculpatul a primit instrucțiuni de la acesta să organizeze o rețea de spionaj care să culeagă informații din domeniul politic, economic și militar, pentru a fi puse la dispoziția cercurilor imperialiste.

Împreună cu Jean Cohen, Mișu Benvenisti a acceptat și a organizat o rețea informativă care era condusă de către Samy Singer.

Inculpatul recunoaște că Samy Singer, i-a arătat că activitatea de spionaj se desfășoară din însărcinarea conducătorilor sioniști în folosul cercurilor americane și ale marii burghezii.

https://biblioteca-digitala.ro

În acest scop Mişu Benvenisti, a furnizat o serie de informaţii lui Samy Singer, care informaţii au fost transmise mai departe Serv. de spionaj american (vezi ds. vol. I, f. 32, 33).

În anul 1937, inculpatul care făcea parte din conducerea partidului evreiesc, în alegerile care au avut loc sub guvernarea lui Gh. Tătărescu, din iniţiativa lui Iuliu Maniu, partidul evreiesc a încheiat un pact electoral din care a făcut parte P.N.Ţ., Partidul liberal al lui Gh. Brătianu, Partidul Maghiar, legionarii şi Partidul Goga-Cuza.

Legătura cu Samy Singer, a ţinut-o până în anul 1940 pe linie informativă, iar după plecarea lui Samy Singer din ţară, potrivit instrucţiunilor pe care le primise de la acesta Mişu Benvenisti, şi-a continuat activitatea de spionaj cu înlocuitorul lui Samy Singer, spionul Wilhelm Fischer, care venise ca împuternicit al Congresului Mondial Evreiesc din România.

Încă de la început, în discuţiile pe care le-a avut cu Fischer Wilhelm, acesta i-a recomandat să ţină un strâns contact cu Filderman Willy, preşedintele Comunităţii Evreieşti din România şi cu Rabinul Şef dr. Şafran.

Potrivit instrucţiunilor primite de la Filderman cât şi de la dr. Şafran, Mişu Benvenisti şi-a continuat activitatea sa de spionaj, recrutând în acest scop o serie de elemente pentru a-i furniza informaţii politice, economice şi militare.

Concomitent cu acţiunea sa de spionaj dusă sub conducerea lui Fischer Wilhelm, Mişu Benvenisti a fost numit de către Agenţia Evreiască din Istanbul ca preşedinte al Executivei sioniste, în care scop i s-a recomandat şi inculpatul a acceptat să organizeze o reţea de spionaj în România şi să trimită informaţii din domeniul militar, economic şi politic, întrucât biroul din Istanbul avea misiunea de a informa Intelligence Service, despre tot ceea ce se petrece în România.

După ce Mişu Benvenisti, a stabilit legăturile cu Fischer Wilhelm şi cu biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul, începând din luna mai 1941, a început să furnizeze informaţii lucrând pentru biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul până în vara anului 1943, când a fost înlocuit de către Executiva sionistă a biroului din Istanbul cu A.L. Zissu.

În timpul cât a activat ca agent al lui Fischer Wilhelm şi a biroului informativ din Istanbul, Mişu Benvenisti a dat informaţii acestor două agenţii concomitent (Vezi vol. I, f. 51,52)

În timpul regimului antonescian împreună cu Filderman, inculpatul Mişu Benvenisti a ajutat în mod efectiv acest regim prin faptul că a dus o acţiune de propagandă prin ziarul „Renaşterea Nouă", pentru susţinerea împrumutului de război lansat de Antonescu.

Aceeaşi acţiune a dus-o inculpatul şi în ceea ce priveşte colaborarea cu Centrala Evreilor, instituţie creată de gestapoul german în România, care a sprijinit acţiunile lui Antonescu în timpul războiului antisovietic.

În afară de acţiunea de propagandă dusă prin ziarul „Renaşterea Noastră" pentru susţinerea împrumutului antonescian, Mişu Benvenisti, a avut un rol activ în organizarea unor birouri de subscriere pentru împrumut cât şi de centre de subscriere în diferite puncte ale oraşului Bucureşti, inculpatul îndeplinind chiar funcţiunea de inspector a acestor centre.

În baza colaborării pe care Mişu Benvenisti a avut-o cu regimul Antonescian, în anul 1943 a luat legătura cu Mihai Antonescu, pentru a stabili unele probleme în legătură cu emigrarea evreilor. De asemeni, în luna iunie 1944, întâlnindu-se din nou cu Mihai Antonescu, la care se dusese pentru a urgenta plecarea a trei vase cu emigranţi evrei din portul Constanţa, Mihai Antonescu, după ce i-a rezolvat această chestiune, a rugat forurile

https://biblioteca-digitala.ro

superioare sioniste pentru a interveni la cercurile anglo-americane, ca ţara noastră să fie ocupată de trupele engleze sau americane.

După 23 august 1944, inculpatul şi-a continuat activitatea sa de spionaj.

În decembrie 1944, Mişu Benvenisti s-a întâlnit din nou cu Fischer, care venise din Elveţia şi care i-a spus că trebuie să-şi continue activitatea de spionaj şi mai departe folosind persoane de încredere din cadrul secţiunii Congresului Mondial Evreiesc din România, care urma să ia fiinţă.

Tot cu această ocazie, Fischer i-a cerut să-i furnizeze informaţii din domeniul militar, economic, politic şi social, cât şi despre starea de spirit a populaţiei, recomandându-i în acelaşi timp să folosească pe Laiwandman şi să ţină legătura cu Filderman şi Şafran.

Tot cu această ocazie, Fischer i-a spus că informaţiile pe care urmează să le primească de la inculpat să nu fie scrise deoarece pe viitor trebuie să lucreze mai precaut şi au stabilit ca informaţiile să fie aduse de către inculpat în mod verbal în fiecare seară la sinagoga „Templul Coral".

Pe la sfârşitul anului 1944, venind în ţară Moshe Averbuch – Agamy, fiind trimis de către Biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul, inculpatul Mişu Benvenisti, a luat legătura şi cu aceasta tot în vederea continuării activităţii de spionaj pe care inculpatul o dusese în favoarea acestei Agenţii înainte de război.

La această întâlnire Averbuch i-a spus că a venit în ţară cu misiunea de a organiza emigrări masive de evrei şi de a conduce mai departe reţeaua de spionaj pentru agenţia evreiască din Istanbul.

Mişu Benvenisti, acceptând propunerea făcută de Averbuch de a lucra mai departe pe linie de spionaj a primit instrucţiuni să folosească în această misiune pe coinculpaţii Zissu şi Jean Cohen.

Astfel inculpatul Mişu Benvenisti, îşi continuă activitatea pe linie de spionaj pe deoparte pe linia Congresului Mondial Evreiesc prin Fischer William, iar pe altă parte pe linia Agenţiei Evreieşti din Istanbul, prin Averbuch.

Mişu Benvenisti, a cunoscut faptul că Wilhelm Fischer lucrează pentru americani, iar Averbuch – Agamy lucrează pentru englezi şi le-a furnizat acestora informaţii până la plecarea lor din ţară, adică lui Fischer până în vara anului 1947, iar lui Agamy până în toamna anului 1949.

În perioada aceasta le-a transmis următoarele informaţii: date despre diviziile Tudor Vladimirescu şi Horia, Cloşca şi Crişan; despre situaţia economică grea a populaţiei din Moldova; date despre angajarea cetăţenilor evrei în poliţie; despre unele conflicte ivite în fabricile şi uzinele din Bucureşti, între muncitorii comunişti şi celelalte elemente reacţionare; date asupra incidentului dintre jandarmii fostului ministru Aldea şi ţăranii dintr-o comună din jurul Bucureştiului; date referitoare la acţiunile Apărării Patriotice pentru ajutorarea frontului din Apus; despre starea de spirit a populaţiei evreieşti faţă de curentul de emigrare sionist, cât şi alte date de ordin politic, economic, social şi militar. (Vezi vol. I, f. 85-88.)

Lui Fischer Wilhelm i-a transmis aceste informaţii verbal, la sediul Congresului Mondial Evreiesc, iar lui Averbuch tot verbal, la locuinţa acestuia de la hotelul „Athenée Palace".

În cursul anului 1946, cu ocazia Congresului Mondial Evreiesc de la Geneva, inculpatul a cunoscut pe numitul Rigner – secretarul C.M.E.-ului, care i-a expus pe larg motivele pentru care conducătorii evreieşti au activat în trecut şi activează şi în prezent pe

https://biblioteca-digitala.ro

linie de spionaj în folosul cercurilor americane şi din care rezultă că interesele burgheziei evreieşti din România se împletesc cu interesele cercurilor burgheze anglo-americane. Tot cu această ocazie Rigner i-a mai dat directive de a intensifica activitatea de spionaj şi de a-l ruga pe Filderman să sprijine mai departe această activitate.

Potrivit acestor instrucţiuni, Benvenisti Mişu şi-a continuat activitatea până în anul 1948 când la Congresul de la Montreaux – Elveţia, Rigner şi Fischer, i-au comunicat să nu mai transmită informaţii C.M.E.-ului, ci pe viitor toate informaţiile pe care le va culege să le predea lui Averbuch Agamy care a preluat această misiune.

În cursul lunii noiembrie 1949, Mişu Benvenisti, a fost chemat acasă la Agamy, care avea calitatea şi de diplomat al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti cu care ocazie i-a dat instrucţiuni privitor la un nou plan de activitate pe linie de spionaj, spunându-i că a obţinut în acest scop suma de 25.000.000 lei.

În legătură cu acest fond, conducătorii grupărilor sioniste trebuiau pe deoparte să desfăşoare o intensă activitate de emigrare în rândurile populaţiei evreieşti, iar pe de altă parte prin persoane de încredere să desfăşoare o activitate de spionaj.

Tot cu această ocazie Agamy i-a recomandat ca persoane de încredere pe următorii: Jean Cohen, Mella Iancu, dr. Löwenstein, Ebercohn Iosif şi alţii.

De asemeni, Agamy i-a recomandat să păstreze o discreţie complectă, deoarece activitatea care va urma nu se poate compara cu cea din trecut fiind mai intensă.

La despărţire, Agamy i-a mai comunicat că în toată această activitate de spionaj va fi ajutat de Avriel, viitorul Ministru al Legaţiei Israel, în locul lui Rubin, care urma să plece în Israel.

Inculpatul a acceptat propunerile făcute de Agamy şi a doua zi după plecarea lui Agamy din ţară, s-a dus acasă la Mella Iancu, unde împreună au analizat planul de spionaj propus de Agamy.

După circa două luni de la plecarea lui Agamy, Mişu Benvenisti a fost chemat la Legaţia Statului Israel de către consilierul Halevy, care l-a anunţat ca i-a venit un cont de 800 lire sterline, de la Rigner, sumă pe care o poate ridica ori de câte ori are nevoie.

În continuarea activităţii sale de spionaj, inculpatul a ţinut legătura cu Halevy, căruia i-a furnizat în continuare informaţii din domeniul economic, militar şi politic, după cum urmează: date privitoare la modul cum s-a făcut naţionalizarea imobilelor la oraşe şi efectele pe care le-a avut asupra proprietarilor evrei; despre naţionalizarea farmaciilor şi felul practic cum a fost făcută; despre situaţia aprovizionării magazinelor de pe piaţă; despre felul cum se procedează la rechiziţionarea locuinţelor; despre faptul că organele de Stat au descoperit într-un sicriu, care urma să fie transportat în Palestina, monezi de aur şi bijuterii; despre starea de spirit a salariaţilor din fabrici şi din instituţii; despre activitatea C.D.E., împotriva mişcării sioniste; despre starea de spirit a populaţiei faţă de evenimentele politice şi măsurile luate de guvern în legătură cu reformele făcute.

Aceste informaţii au fost culese de către inculpat prin intermediul lui Leiwandman, Iancu Leiba şi Rosenbaum.

În timpul când inculpatul frecventa sediu org. Congresului Mondial Evreiesc din Bucureşti, a luat legătură cu A.L. Zissu, căruia i-a comunicat faptul că lucrează pe linie de spionaj cu Agamy, şi că acesta la îndrumat să ţină legătură pentru culegerea de informaţii cu A.L. Zissu.

În acest scop Mişu Benvenisti, în două sau trei rânduri până la sfârşitul anului 1948 a transmis şi lui A.L. Zissu, informaţii pentru a fi date mai departe lui Agamy. Astfel: despre lipsa de materii prime în fabrici; despre lipsurile de mărfuri textile pe piaţă; despre

https://biblioteca-digitala.ro

starea de spirit a populaţiei faţă de arestările făcute în rândurile foştilor conducători politici. (Vezi vol. I, f. 102)

Concomitent cu activitatea sa de spionaj inculpatul Mişu Benvenisti a mai dus şi o activitate sionistă.

În mai 1946, la propunerea lui Agamy, inculpatul a acceptat să preia conducerea executivei sioniste, fiind ales preşedinte, funcţie pe care a deţinut-o până în iunie 1948.

Potrivit instrucţiunilor primite în acest scop de la Agamy, Mişu Benvenisti a adoptat o politică de duplicitate faţă de guvernul din R.P.R. şi faţă de Comitetul Democrat evreiesc, adică de colaborare formală cu scopul de a putea desfăşura activitatea de spionaj şi sionistă în vederea emigrării evreilor.

Aceleaşi instrucţiuni privitoare la activitatea sa sionistă inculpatul a primit-o şi de la Ben Gurion, primul ministru al Statului Israel, Dobkin şi Barlas, membrii ai Agenţiei Evreieşti din Israel, cu ocazia diferitelor congrese sioniste care s-au ţinut în străinătate şi la care a participat inculpatul.

Astfel, în anul 1947, luând parte la şedinţa Comitetului de Acţiune a organizaţiei sioniste la Zürich, Elveţia, Ben Gurion, Dobkin şi Barlas, i-au spus cu privire la intensificarea agitaţiei sioniste pentru emigrări, că evreimea trebuie să plece din România, în orice condiţii fie chiar şi pe coajă de nucă şi că misiunea lui este aceea ca să nu mai rămână nici un evreu în ţară.

O altă activitate dusă de către inculpat a fost şi aceea în legătură cu participarea sa ca delegat al Conferinţei organizaţiilor evreieşti mondiale, în timpul conferinţei de pace cu ocazia încheierii tratatului de pace cu România.

În timpul lucrărilor Conferinţei, inculpatul a pus în discuţie problema nemulţumirii populaţiei evreieşti faţă de guvernul Dr. Petru Groza care nu putea să satisfacă revendicările populaţiei evreieşti în România şi în special cele referitoare la pagubele suferite de această populaţie în timpul războiului.

Tot cu această ocazie, Benvenisti Mişu s-a prezentat la delegaţia României la Conferinţa de Pace şi a cerut să se introducă un punct în textul tratatului de pace în care să se asigure libertăţi politice şi economice populaţiei evreieşti din România. Prin această activitate a sa, acuzatul arată că a urmărit subminarea autorităţii politice a guvernului de largă concentrare democratică Dr. Petru Groza, faţă de puterile anglo-americane în timpul încheierii tratatului de pace cu România. Mai arată acuzatul că această acţiune a dus-o din ordinul cercurilor conducătoare ale Congresului Mondial, cerere care era în slujba americanilor şi împotriva dezvoltării mişcărilor muncitoreşti din România.

Pentru activitatea de spionaj pe care a desfăşurat-o în timpul celui de al doilea război mondial cât şi după 23 august 1944, în afară de sumele pe care le administra în vederea activităţii sale de spionaj primea lunar de la Fischer Wilhelm suma de 20 mii lei.

În afară de aceste sume în câteva rânduri a primit de la Legaţia Statului Israel prin Halevy, suma totală de circa 700 mii lei.

3) Zissu Avram Leiba, fost mare industriaş, având 12% din acţiunile fabricii de zahăr, alcool şi acid carbonic Ripiceni, 12% din acţiunile Soc. Agra. A fost coproprietarul Soc. „Codrul", a deţinut 50% din acţiunile Companiei Române de Petrol, 18% din acţiunile fabricii de uleiuri „Omega". A mai posedat o casă în Berlin, care în 1929 l-a costat 20 milioane lei.

În activitatea sa de industriaş a deţinut următoarele funcţiuni. A fost administrator delegat al Soc. Ripiceni şi Hagra. De asemeni, administrator la Oficiul fabricilor de acid carbonic. Membru în consiliul de administraţie şi secretar general al Oficiului Zahărului.

https://biblioteca-digitala.ro

Director la Compania Română de Petrol, administrator la fabrica „Omega" şi vicepreşedinte al Sindicatelor Exportatorilor de vite.

Ca funcţiuni politice a fost preşedinte de onoare a Partidului Evreiesc, iar în 1937 a încheiat cartel electoral cu naţional-ţărăniştii, cu Garda de Fier şi cu Partidul Goga-Cuza.

În timpul războiului în anul 1943, după desfiinţarea executivei sioniste condusă de Mişu Benvenisti a înfiinţat o nouă executivă sionistă pe care a prezidat-o.

Tot în acelaşi an, a mai fost numit mandatar al Agenţiei Evreieşti pentru România şi preşedinte al Oficiului de emigrare.

După 23 august 1944, a fost preşedinte al executivei sioniste şi deasemeni preşedinte al Congresului Mondial Evreiesc, secţia România, alături de Filderman şi Wilhelm Fischer.

Tot după 23 august 1944, inculpatul a luat iniţiativa de a reînfiinţa partidul evreiesc în cadrul căruia a deţinut funcţia de preşedinte.

Şi-a început activitatea de spionaj încă din anul 1940, când a luat legătura cu Bertoux, consilier comercial al Legaţiei Britanice, care i-a cerut să-i dea informaţii privitor la situaţia politică, economică, socială şi militară din România şi să-i recomande oameni în acest scop, atât pentru Berlin cât şi pentru România, pentru a-i utiliza în acest scop.

Inculpatul acceptând propunerile făcute de Bertoux, i-a recomandat pe un ziarist berlinez, pe Adams Paul şi pe F. Babingher.

După plecarea lui Bertoux în 1941, şi-a reluat activitatea de spionaj în anul 1943, când a început să transmită informaţii Agenţiei Evreieşti, de la Geneva.

Informaţiile le-a transmis prin Richard Richtain, care era reprezentantul Agenţiei Evreieşti la Geneva. De asemeni a mai transmis informaţii şi prin Crucea Roşie Internaţională, predându-le în scris lui Charles Kolb.

Ca şi inculpatul Benvenisti Mişu, Zissu Avram Leiba a transmis informaţii şi Agenţiei Evreieşti de la Istanbul, condusă de Barlas, Averbuch Agamy şi alţii.

În culegerea informaţiilor pentru aceste două centre de spionaj, inculpatul s-a folosit de Jean Cohen şi alţii.

După 23 august 1944 şi-a reluat activitatea de spionaj.

La propunerea lui Iosif Klarman, corespondent al Agenţiei Telegrafice Evreieşti I.T.A. şi instructor al organizaţiei sioniste revizioniste, în luna martie 1945, inculpatul şi-a reluat activitatea sa de spionaj.

La întâlnirea pe care a avut-o cu Klarman, acesta i-a adus un mesaj din partea lui Sprintac, preşedintele comitetului Executiv din Ierusalim a Agenţiei Evreieşti, prin care îl ruga să continue transmiterea de informaţii aşa cum făcuse şi în timpul războiului.

În mesajul trimis, Sprintac arăta că este necesar să se facă acest lucru, deoarece punându-se problema constituirii statului Israel, Agenţia Evreiască trebuia să aibă ce oferi imperialiştilor americani.

Klarman, în timpul războiului a lucrat la biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul, a fost membru în consiliul central al partidului sionist revizionist şi de asemeni corespondent al agenţiei de presă I.T.A.

La împăcarea revizioniştilor cu organizaţia sionistă mondială, Klarman a intrat în marele comitet de acţiune sionist.

Acceptând propunerile făcute de Klarman, inculpatul Zissu Avram Leiba, a recrutat pe următorii: Jean Cohen, Tuly Rosenthal, Ernest Marton, Laiwandman şi Noe Talmaciu, în scopul de a-i folosi în activitatea sa de spionaj.

Lui Klarman îi transmitea informaţiile în scris sau verbal.

https://biblioteca-digitala.ro

Printre informaţiile transmise au fost: date detaliate privind ramurile de industrie din oraşul şi regiunea Cluj; denumirea fabricilor; amplasamentul lor; ce produc şi capacitatea de producţie; forţa motrice pe care o întrebuinţează; numărul lucrătorilor; felul instalaţiilor; date foarte amănunţite privind industria textilă din Bucureşti; despre activitatea Madoszului; despre evenimentele de la uzinele Malaxa, care au dus la atentatul împotriva lui Gh. Apostol; despre un act de sabotaj întâmplat la uzina electrică a combinatului de la „Reşiţa"; starea de spirit a populaţiei; informaţii privind partidul Comunist Român, precum şi diferite probleme care se puneau în Comitetul Central.

De asemeni, inculpatul i-a mai transmis lui Klarman şi informaţii diverse pe care le-a primit în scris de la agenţii săi şi pe care le-a predat imediat necunoscând conţinutul lor.

A dus această activitate, până la plecarea lui Klarman, la sfârşitul anului 1947.

Şi-a continuat activitatea sa de spion, odată cu venirea în ţară a lui Reuben Rubin, ministru al Statului Israel şi a lui Ariel, ataşat comercial al Statului Israel.

Imediat ce a venit în ţară Rubin, inculpatul s-a întâlnit cu acesta, iar Rubin i-a comunicat că Sharet, ministru de Externe al Statului Israel, a apreciat informaţiile pe care le-a primit şi că să-şi continue activitatea în legătură cu Rubin.

În felul acesta, A.L. Zissu, acceptând să-şi continue activitatea sa de spionaj, s-a înţeles cu Rubin, deoarece nu avea motive să-şi justifice vizitele la Legaţia Statului Israel, să se întâlnească la Rubin acasă, unde putea să-i transmită informaţiile.

Tot cu această ocazie, Rubin i-a dat şi un nume conspirativ de „Nachon".

În urma acestei înţelegeri, A.L. Zissu, i-a transmis lui Rubin, o serie de informaţii verbale şi scrise, parte direct, iar parte prin Ariel, ataşat comercial al Legaţiei Statului Israel.

În această perioadă a folosit în continuare ca agenţi pe Jean Cohen şi Noe Talmaciu.

A.L. Zissu, a ţinut legătura cu Ariel, până la sfârşitul lui februarie 1951, când acesta a plecat din ţară.

După plecarea lui Ariel din ţară, a fost chemat de către Halevy, noul ataşat comercial al Legaţiei Statului Israel.

Deoarece inculpatul nu mai vroia să se ducă la Legaţia Statului Israel, pentru a nu se crea suspiciuni, a aranjat prin Itzkar Leon, să facă legătura cu Halevy, prin Burstein.

La întâlnirea pe care a avut-o cu Burstein, acesta i-a dat o carte, cu dedicaţie din partea lui Sharet, prin care îl îndemna să fie brav şi tare, precum şi un plic care conţinea suma de 50.000 lei.

După câteva zile s-a întâlnit din nou cu Burstein căruia i-a predat două plicuri cu informaţii, o scrisoare de răspuns pentru Sharet şi o scrisoare către Kubowitki, director al Congresului Mondial Evreiesc la Ierusalim.

Concomitent cu activitatea sa de spionaj A.L. Zissu, a mai dus şi o activitate sionistă conspirativă.

În urma autodizolvării org. sioniste, inculpatul a înfiinţat un Sfat sionist clandestin, din care făceau parte următorii: Jean Cohen, Mendelovici Iancu, Rorlich, Abraham Feller, Ebercohn, Schwefelberg, Iancu Leiba.

Rolul acestui Sfat sionist, era să ia hotărâri în privinţa problemelor sioniste şi evreieşti pentru promovarea intereselor sioniste.

Rezolvarea acestor probleme urma să se facă prin folosirea de diverse relaţii personale faţă de persoane influente, pentru a promova scopurile sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

De asemeni, urma să se trimită în Israel, rapoarte asupra activităţii acestui Sfat şi să se obţină de la guvernul statului Israel cât şi de la Agenţia Evreiască, sprijinul lor pe lângă autorităţile din R.P.R. în vederea desfăşurării activităţii sioniste.

Tot acest Sfat sionist, a mai pus problema unor ajutoare, care trebuiau să fie date familiilor de români arestaţi, pentru activitatea dusă împotriva regimului din R.P.R. şi de asemeni, ajutorarea familiilor celor fugiţi în străinătate. În acest scop, inculpatul personal a căutat fonduri şi s-a ţinut o şedinţă la locuinţa lui Ariel, ataşat comercial al Legaţiei Statului Israel, la care a participat ministrul Rubin, consilierul de legaţie Agamy şi secretarul de legaţie Halevy, pentru rezolvarea acestei probleme.

3. Cohen Jean

Încă de la vârsta de 10 ani şi-a început activitatea sionistă, intrând în rândurile organizaţiei de tineret sionist „Hatalmid".

Şi-a continuat apoi activitatea în diferite organizaţii sioniste, iar în anul 1934 s-a înscris şi activat în gruparea sioniştilor revizionişti „Renaşterea", din Bucureşti şi gruparea sionistă „Clal".

A mai activat în Partidul Evreiesc din România, în secţiunea română a Congresului Mondial Evreiesc, precum şi în organizaţia Centrală sionistă, de sub conducerea lui Benvenisti şi Zissu.

Concomitent cu activitatea sa sionistă, a dus şi o activitate de spionaj. Astfel în anul 1938, devenind secretar general al Partidului Evreiesc din România, a acceptat să lucreze pe linie informativă deoarece cunoştea că şi Teodor Fischer, preşedintele partidului, lucra în acest sens şi i-a propus să colaboreze la culegerea informaţiilor pentru Congresul Mondial Evreiesc alături de Samy Singer.

Inculpatul a acceptat propunerea făcută de Teodor Fischer, de a culege informaţii din punct de vedere politic, juridic şi economic cu privire la problemele evreieşti, în colaborare cu ceilalţi membrii din conducerea şi cadrele partidului.

De asemeni, a acceptat să culeagă şi date referitoare la influenţa politică, economică şi militară, pe care o exercită Germania fascistă în România.

Începând din anul 1941, a transmis rapoarte informative, lui Wilhelm Fischer, continuând această activitate şi în anul 1943, când i-a furnizat lui Wilhelm Fischer, acordul economic dintre România şi Germania şi acordul de plăţi, lucrare pe care i-a executat-o prin diferite persoane.

În anul 1943, luând fiinţă în România Executiva clandestină sionistă de sub conducerea lui A.L. Zissu, împreună cu Zissu, au organizat un serviciu special, care să se ocupe cu culegerea tuturor informaţiilor, care trebuiau să fie transmise Agenţiei Evreieşti, de la Istanbul.

După această dată a făcut legătura cu Ion Florin Begnescu, funcţionar la Serv. Special de Informaţii, de la care a cules contra importante sume de bani, diferit material informativ.

Inculpatul şi-a continuat activitatea sa de spionaj şi după 23 August 1944. Astfel în iunie 1944, a fost chemat de către A.L. Zissu, la locuinţa acestuia, unde a cunoscut pe instructorii palestinieni Dan şi Eliezer, care i-au pus deschis problema de a le furniza informaţii cu privire la aviatorii englezi şi americani prizonieri, cerându-i în acelaşi timp să indice locul unde se află lagărul de prizonieri, regimul şi modul cum se putea lua contact cu ei.

Cu ajutorul lui Begnescu, inculpatul şi-a dus la îndeplinire această misiune, iar după cca. 2 săptămâni, i-a informat pe cei doi instructori spioni, despre locul unde se găsesc

https://biblioteca-digitala.ro

lagărele de prizonieri englezi, despre faptul că sunt îngrijiţi de către Crucea Roşie română, că în cursul unor bombardamente asupra României au murit câţiva şi de asemeni locul unde sunt înmormântaţi.

Inculpatul Cohen Jean, a mai furnizat informaţii după 23 august 1944, lui Fischer Wilhelm, cât şi unor membrii al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti printre care Agamy consilier, Ariel – ataşat comercial, Halevy prim secretar, Rubin şi Überall, miniştrii.

La începutul anului 1954, într-o discuţie pe care inculpatul a avut-o cu A.L. Zissu, acesta i-a comunicat că a primit o comunicare din partea lui Sprinţac, preşedintele Comitetului de acţiune al organizaţiei sioniste mondiale, preşedinte al Parlamentului Israelian, o scrisoare în care îi cerea să-şi continue activitatea de spionaj, desfăşurată în timpul războiului.

În urma discuţiilor pe care le-a avut cu A.L. Zissu, inculpatul a continuat să-i furnizeze informaţii politice şi economice în tot cursul anului 1945-1946.

Lui A.L. Zissu, i-a furnizat până în anul 1946 următoarele informaţii: despre situaţia din partidul liberal al lui Tătărăscu; despre situaţia din Partidul Naţional Ţărănesc, curentul şovin şi antisemit, dus de Maniu prin Ilie Lazăr; despre situaţia din partidul social democrat; despre unele conflicte ivite între comunişti şi social democraţi în Sindicate.

Între anii 194701949, a întrerupt legăturile pe linie informativă, datorită unui conflict politic, cu privire la proprietatea gazetei „Mântuirea", conflict ivit între inculpat pe de o parte şi Zissu şi Itzkar Leon.

În anul 1949, pe la începutul anului, întâlnindu-se cu A.L. Zissu în casă la Schein, şi-a reluat activitatea informativă şi chiar cu acea ocazie i-a comunicat situaţia fondurilor sioniste.

De la această dată, adică din martie 1949, a continuat să-i furnizeze informaţii, predându-i un raport în scris despre stadiul cercetărilor Ministerului de Finanţe şi a Băncii de Stat, în chestiunea contravenţiei fondurilor sioniste. De asemeni, i-a mai furnizat un raport privind demersurile Camerei de Comerţ româno-palestiniană, în vederea reluării raporturilor economice.

Tot în cursul acestui interval de timp, inculpatul Jean Cohen, l-a informat pe Zissu despre faptul că în Comitetul Democrat Evreiesc se lucrează un proiect privitor la revizuirea statutului Federaţiei Uniunilor de Comunităţi Evreieşti, cât şi despre lipsa de personal calificat şi de bună organizare şi administrare a Academiei Române.

Informaţiile pe care le-a furnizat inculpatul Jean Cohen lui Fischer Wilhelm, în anii 1946 şi 1947 priveau: un raport despre criza de finanţare din industria petroliferă; un raport asupra situaţiei exploatărilor petrolifere; despre lipsa de autovehicule, cauciucuri, piese de schimb, auto cisterne din industria petroliferă; despre numărul existent al vagoanelor cisterne în funcţiune; despre aprovizionarea cu materiale şi alimente; despre situaţia materiilor prime din industria pielăriei, în special despre situaţia importului de tanante; despre industria textilă: materii prime şi accesoriile de utilaj care lipsesc la fabricile de stofe, ţesături de bumbac şi mătăsuri; despre situaţia producţiei din punct de vedere financiar a 8-10 întreprinderi din provincie.

Toate aceste informaţii au fost predate lui Fischer Wilhelm, sun formă de rapoarte scrise de mână.

Lui Ehud Ariel, inculpatul i-a furnizat următoarele informaţii: despre necesităţile de material tubular din industria petroliferă, pe dimensiuni şi calitate; cantităţile de penicilină necesare în ţară; date referitoare la materia primă necesară în industria textilă cu specificarea felului mărfurilor, cantitate, dimensiuni şi calitate; date referitoare la materia

https://biblioteca-digitala.ro

primă, din industria pielăriei; date despre materii prime pentru industria de lacuri şi vopsele; date referitoare la lipsa de chimicale şi specialităţi farmaceutice de droguri medicale, medicinale şi industriale; date referitoare la materiale şi accesorii electrice şi de radio; despre evoluţia preţurilor de principal consum; despre nevoile soc. Sovrom-transport, de vase mixte de pasageri şi mărfuri; despre amenajarea unor lagăre de reeducare pentru cei care în termen de 6 luni nu se încadrează în producţie.

Informaţiile au fost date de către inculpat în scris, fie personal la Ariel acasă, fie prin A. Kleiner.

Împreună cu Zissu, Mendelovici Iancu, Iancu Leiba, Bernard Rorlich, Ebercohn Iosif, Schwefelberg Arnold şi Feller, au înfiinţat în primăvara anului 1949, după autodizolvarea organizaţiilor sioniste, un comitet sionist clandestin, care a coordonat activitatea grupărilor sioniste.

Acest Comitet a ţinut o serie de şedinţe secrete, acasă la inculpat, cât şi la Rorlich, la care şedinţă s-a discutat posibilitatea apropierii dintre sionişti şi elementele naţional ţărăniste.

În acest scop, inculpatul a fost însărcinat de către cei din Comitet, să ia legătura cu Vlad Haţieganu, lucru pe care l-a făcut, în vara anului 1949, cu care prilej a discutat despre posibilităţile de apropiere între sionişti şi ţărănişti, în situaţia actuală şi în cazul când regimul actual ar fi fost doborât.

Cu ocazia acestei întrevederi între inculpat şi dr. Haţieganu, Jean Cohen, a aflat de la Vlad Haţieganu, că are nevoie de o cantitate de medicamente pentru membrii P.N.Ţ. din închisori, care au fost condamnaţi de către regimul nostru democrat pentru săvârşirea unor acte de spionaj, sabotaj, etc.

Inculpatul i-a promis lui Vlad Haţieganu, că-i va procura aceste medicamente de care are nevoie, însă trebuie să ia legătură în acest sens şi cu profesorul Zane.

Luând legătura cu prof. Zane, a căzut de acord ca sionistii să procure medicamentele pe care le ceruse Vlad Haţieganu.

Pentru procurarea acestor alimente, inculpatul a primit de la Rorlich Bernard, circa 200.000 lei, din partea legaţiei Statului Israel.

În şedinţele secrete ţinute de către acest Comitet clandestin, s-a discutat problema ajutoarelor pentru foştii conducători sionişti şi de asemeni problema emigrării evreilor.

În iulie 1950, inculpatul fiind informat că este urmărit de către organele de securitate, a stat fugar până în mai 1951, când a fost arestat.

În timpul cât a stat fugar, a primit drept ajutor din partea legaţiei statului Israel diverse sume de bani, variind între 10- şi 20.000 lei.

Pentru activitatea de spionaj pe care a desfăşurat-o Jean Cohen, a primit de la Ariel Ehud, circa 300.000-400.000 lei.

4. Moscovici Moritz – şi-a început activitatea sionistă, încă din anul 1919 în cadrul organizaţiei Tineretului sionist de pe lângă Soc. Culturală „Lumina".

A activat apoi în diferite org. sioniste, iar în ultimul timp a fost membru în Comitetul de conducere al grupării „Renaşterea" şi secretar şi director al ziarului „Renaşterea Noastră", de asemeni a mai îndeplinit funcţiunea de secretar al Executivei sioniste, condusă de A.L. Zissu, precum şi de director al Secţiei Congresului Mondial Evreiesc, precum şi de director al Secţiei Congresului Mondial Evreiesc din România.

În timpul războiului antonescian, ca şi ceilalţi inculpaţi, Moscovici Moritz, a sprijinit direct războiul şi regimul antonescian, în special cu ocazia lansării împrumutului. În acest

https://biblioteca-digitala.ro

scop, a organizat şi condus acţiuni pentru realizarea împrumutului în rândurile populaţiei evreieşti alături de Mişu Benvenisti şi A.L. Zissu.

În afara activităţii sale de susţinerea războiului antisovietic, inculpatul a mai desfăşurat şi o activitate de spionaj fiind recrutat de către A.L. Zissu. Odată cu numirea sa ca secretar al Executivei Sioniste.

În această calitate a cules informaţii, politice, economice şi militare, pe care i le-a transmis lui A.L. Zissu, până în septembrie 1944, când Zissu a plecat de la conducerea Executivei sioniste.

Ultimul raport informativ l-a dat în anul 1945 şi a fost tradus de către Zissu, împreună cu Luiza Goldner, în limba engleză şi predat unui ziarist american Hall.

Informaţiile transmise de către inculpat lui A.L. Zissu, priveau situaţia politică, economică, socială şi militară din România. (Vezi f. 565, ds. vol. I).

La începutul anului 1945, luând legătura cu Jean Cohen şi fiind numit director la secţia Congresului Mondial Evreiesc din România, a fost pus în legătură cu Fischer Wilhelm.

Colaborând cu Fischer Wilhelm, acesta i-a cerut să-şi continue activitatea de spionaj pe care a desfăşurat-o în timpul războiului, propunându-i să culeagă informaţii din domeniul politic, economic şi militar.

A fost de acord, cu propunerea lui Fischer Wilhelm de a-i da informaţii şi începând din anul 1945 până în anul 1947, i-a furnizat acestuia, o serie de informaţii astfel: despre situaţia unor întreprinderi şi atitudinea sabotoare a patronilor acestora; despre măsurile luate de guvern în legătură cu aplicarea Decretului 607, în legătura cu restituirea bunurilor evreieşti; despre reducerea cotelor de hârtie; despre reorganizarea sindicatelor ziariştilor; despre starea de spirit a populaţiei, faţă de regim şi de partidele politice; despre aprovizionarea pieţelor şi altele.

Informaţiile le-a dat lui Fischer Wilhelm, personal în biroul său conform înţelegerii şi inculpatul cunoştea faptul că ele sunt transmise la Geneva, Congresului Mondial Evreiesc, iar de acolo Serv. de spionaj american.

După plecarea lui Fischer Wilhelm din ţară, inculpatul a luat legătură cu Mella Iancu, iar mai târziu prin aceasta în februarie 1949, a fost angajat la Legaţia Statului Israel ca funcţionar.

În felul acesta şi-a continuat activitatea de spionaj în cadrul Legaţiei Statului Israel.

După ce a fost angajat la Legaţia Statului Israel, a început să-i dea informaţii lui Agamy până în decembrie 1949, când acesta a plecat din ţară şi apoi a continuat această activitate dând informaţii lui Halevy, secretarul Legaţiei Statului Israel.

Lui Agamy i-a dat următoarele informaţii: despre verificările membrilor de partid; despre măsurile luate de Ministerul de Externe în legătură cu emigrările evreilor; despre unele măsuri luate de guvern în legătură cu eliberarea paşapoartelor colective în vederea emigrărilor; date biografice asupra unor diplomaţi ai R.P.R. care se aflau în Tel Aviv; despre starea de spirit a funcţionarilor din diferite instituţii; despre delegaţia tineretului comunist israelian care a participat la Festivalul Mondial al Tineretului la Budapesta; date cu privire la activitatea Comitetului Democrat Evreiesc.

În culegerea informaţiilor a fost sprijinit de către Rudich Mayer şi Mella Iancu.

După plecarea din ţară a lui Agamy, inculpatul a ţinut mai departe legătura cu Halevy, continuându-şi activitatea sa de spionaj.

Lui Halevy i-a furnizat următoarele informaţii până la sfârşitul anului 1949: despre salariile funcţionarilor din întreprinderile comerciale de stat, calcule şi premierea acestora;

https://biblioteca-digitala.ro

despre aprovizionarea alimentară a pieţelor şi preţurile zilnice; date biografice asupra unor funcţionari cu posturi de răspundere în aparatul de stat; despre o serie de procese privitoare la unele întreprinderi de stat; despre starea de spirit a populaţiei cu privire la actualul regim; date despre crearea unei Gospodării Agricole Colective din Ardeal, precum şi starea de spirit a ţăranilor din acea gospodărie; despre aprovizionarea magazinelor de stat cu încălţăminte şi textile; despre starea de spirit a evreilor în legătură cu emigrarea; despre aplicarea programului de naţionalizare a comerţului din Nordul Moldovei.

În anul 1951, i-a mai furnizat lui Halevy date privitoare la activitatea C.D.E.-ului; despre aprovizionarea cu materii prime a unor mari întreprinderi, despre unele arestări care s-au efectuat de către organele de stat, despre starea de spirit a populaţiei în general, faţă de situaţia politică şi economică.

Înainte de plecarea lui Halevy, inculpatul a fost chemat la Legaţia Statului Israel, la biroul lui Loker Zwy, şi i-a propus să culeagă informaţii cu privire la stadiul lucrărilor de la Canalul Dunărea – Marea Neagră.

Deşi inculpatul a fost de acord să culeagă astfel de informaţii totuşi a fost oprit de către Halevy.

Tot prin inculpatul Moscovici Moritz, Mela Iancu a transmis două scrisori, una pentru Joe Schwartz, directorul Joint-ului pentru Europa, în care îi cerea să caute o posibilitate să trateze cu guvernul R.P.R. eliberarea sioniştilor arestaţi, iar a doua scrisoare era adresată lui Agamy în care îi cerea să se ocupe de o problemă familiară.

5. Melania Iancu zisă Mella – a început să facă politică sionistă încă din anul 1924, când a activat în organizaţia culturală a femeilor evreice.

De la această dată a activat în diferite organizaţii sioniste, iar în anul 1931 a fost cooptată în org. „Renaşterea", în calitate de reprezentantă a mişcării feminine sioniste „Havod".

În anii 1940-1944, a fost conducătoarea „Centrului Evreiesc de Protecţie a Mamei şi Copilului".

L-a cunoscut pe Fischer Wilhelm, care era reprezentantul Congresului Mondial în România, iar în anul 1942 în cadrul relaţiilor care existau între dânşii a luat cunoştinţă că acesta avea legături cu Geneva şi Istanbul.

În 1943, când Fischer Wilhelm şi Mişu Benvenisti au fost arestaţi, inculpata a luat legătură cu delegaţii Crucii Roşii Internaţionale, Kolb şi Von Steingher cât şi cu De Weck ministrul Elveţiei la Bucureşti, în scopul eliberării acestora.

De asemeni a mai luat legătură şi cu Iuliu Maniu în acelaşi scop.

După ce Mişu Benvenisti a fost pus în libertate, la începutul anului 1944, acesta i-a adus la cunoştinţă inculpatei că a avut legătură pe linie informativă cu biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul încă din anul 1941, căruia îi trimetea rapoarte ce conţineau informaţii militare, economice şi politice cât şi despre activitatea sionistă.

Tot cu această ocazie, inculpata a aflat că Fischer Wilhelm a dus aceeaşi activitate informativă.

A cunoscut de la Mişu Benvenisti, că acesta înainte de 23 august 1944. a luat legătură cu Mihai Antonescu şi că l-a rugat ca în cazul când va părăsi ţara, să intervină pe lângă cercurile sioniste evreieşti pentru ca ocuparea României să se facă de către trupele engleze şi americane.

După 23 august 1944, inculpata a ştiut că Fischer Wilhelm, îşi continuă activitatea sa de spionaj în favoarea Congresului Mondial Evreiesc de la Geneva în legătură cu Saly

https://biblioteca-digitala.ro

Mayer, directorul Joint-ului pentru Europa şi cu Riegner, secretarul Comitetului Mondial Evreiesc.

Întrucât Melania Iancu avea legături cu Fischer Wilhelm, acesta i-a destăinuit că întreaga sa activitate de spionaj desfăşurată până în august 1947, când acesta a părăsit ţara.

Fiind în legătură şi cu Mişu Benvenisti, după anul 1944, acesta i-a comunicat că a sosit în ţară Averbuch Moshé Agamy, ca unul din cei care făcuse parte din biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul şi cu care avusese legătură pe linie de spionaj înainte de 23 august 1944.

În decembrie 1945, inculpata a luat legătură cu Moshe Averbuch Agamy, iar acesta i-a înlesnit plecarea inculpatei la Conferinţa O.Z.E. de la Geneva.

În februarie 1946, discutând cu Moshe Averbuch problema emigrărilor de evrei în Palestina, la îndemnul acestuia inculpata s-a prezentat la M.A.I., pentru a duce tratative în legătură cu rezolvarea acestei probleme.

De asemeni tot în acest scop a mai luat legătura şi cu Bercu Feldman, secretar general al C.D.E.

Încă de la începutul anului 1946, inculpata a avut legături strânse cu Moshe Averbuch, fiind vizitată zilnic de către acesta. În urma acestor legături şi la propunerea lui Averbuch, în vara anului 1946, Melania Iancu s-a încadrat in org. sionistă „Ichud" fiind cooptată în biroul politic al acestei organizaţii.

În vara anului 1946, Moshe Averbuch i-a cerut inculpatei să-i caute o casă pentru a instala un aparat de radio recepţie emisie, pentru a transmite informaţii celor cu care era în legătură.

Melania Iancu, a fost de acord cu această propunere şi i-a găsit o cameră la mansarda unui bloc din Str. Orhei.

După circa două săptămâni, întrucât această încăpere nu mai era disponibilă, Melania Iancu, în legătură cu Averbuch a mutat aparatul de radio-recepţie în locuinţa fostului său cumnat, Stroe Lupescu.

Tot în vara anului 1946, în discuţiile pe care inculpata le-a purtat cu Moshe Averbuch şi-a putut da seama că acesta atât înainte de război cât şi după război, duce o activitate de spionaj în cadrul Agenţiei Evreieşti de la Istanbul.

Melania Iancu, a continuat legăturile pe care le avea cu Moshe Averbuch şi după întoarcerea acestuia ca diplomat al Legaţiei Statului Israel din Bucureşti în septembrie 1948.

De asemeni, tot prin Agamy, a mai cunoscut pe diplomaţii Halevy Eliezer şi Zwy Hadary, de la Legaţia Statului Israel.

Cu aceştia inculpata a avut dese întâlniri, la care se discuta problemele sioniştilor din ţară, cât şi problema emigrărilor în general. În decembrie 1948, trecându-se la autodizolvarea org. sioniste, Agamy şi Hadary, au avut o atitudine ostilă susţinând că organizaţiile sioniste trebuie să-şi continue activitatea. Tot în acest scop Melania Iancu, a luat legătură cu Agamy, la începutul anului 1949, când acesta urma să plece la Paris, cu care ocazie i-a spus să ia legătură cu Joe Schwartz, directorul Joint-ului pentru Europa, pentru a pune la dispoziţie un fond pentru ajutorarea activiştilor sionişti. În urma acestei discuţii, la întoarcerea lui Agamy din Paris, acesta i-a comunicat inculpatei că Joe Schwartz i-a spus la dispoziţie suma de 25.000 dolari lunar, pentru ajutorarea sioniştilor.

Împreună cu Agamy, Mella Iancu a întocmit un buget pentru ajutorarea sioniştilor din diferite grupări. Acest ajutor, a fost acordat de către Legaţia Statului Israel diferitelor grupări sioniste până în vara anului 1950. Cu distribuirea fondurilor de ajutorare a fost

https://biblioteca-digitala.ro

însărcinat Iakerkaner Samy. În afara legăturilor pe care inculpata le-a avut pe linie sionistă cu cei de la Legaţia Statului Israel, cât şi cu instructorii palestinieni, Melania Iancu a mai dus şi o activitate pe linie de spionaj.

Încă din septembrie 1948, Agamy i-a cerut ca ori de câte ori are vreo informaţie să i-o transmită lui, lucru cu care inculpata a fost de acord, transmiţându-i lui Agamy toate informaţiile pe care le putea culege cu privire la situaţia din ţară.

La o întâlnire, în toamna anului 1949, pe care Melania Iancu a avut-o în casă la Agamy şi la care a mai participat: Cornel Iancu, Löwenstein Teodor şi Dan Ieşeanu, Agamy le-a cerut tuturor să-i transmită informaţii privind sectoarele politic, economic, social şi militar, întrucât Legaţia Statului Israel, respectiv Statul Israel, este interesat de a cunoaşte care este situaţia din ţara noastră.

Toţi cei prezenţi au fost de acord cu transmiterea acestor informaţii, şi în acest scop inculpata Melania Iancu i-a dat lui Agamy următoarele: despre verificările din P.M.R., cum se desfăşoară şi ce se urmăreşte; despre trecerea în mâinile statului a unor instituţii ce aparţineau O.Z.E.; despre unele nereguli descoperite la Comcar şi măsurile care s-au luat pentru pedepsirea vinovaţilor; despre faptul că Marea Adunare Naţională a votat credite noi pentru armată; despre unele transporturi militare îndreptate spre Timişoara; despre unele numiri de persoane în posturi de răspundere înainte ca ele să apară oficial.

Toate aceste informaţii au fost transmise de către inculpată lui Agamy, în toamna anului 1949 până la plecarea acestuia din ţară, adică în noiembrie 1949.

Informaţiile au fost transmise verbal, acasă la Agamy.

Tot Melania Iancu, l-a mai ajutat pe Agamy în activitatea sa subversivă, prin aceea că i-a recomandat pe Moţi Moscovici şi Rudich Mayer, pentru a-i transmite informaţii deoarece aceştia aveau mai mari posibilităţi.

La plecarea lui Agamy din ţară, acesta a pus-o în legătură cu Halevy, pentru a-şi continua activitatea de spionaj.

De asemeni, tot cu ocazia plecării lui Agamy, a mai stabilit că în cazul când va fi nevoie să ia legătură cu el, să-i scrie prin Legaţie, stabilind în acest sens numele conspirativ de „Noemi", cu care trebuia să semneze corespondenţa.

Melania Iancu, a mai cunoscut de la Agamy şi faptul că unii conducători sionişti s-au adresat acestuia cerându-i importante sume de bani, pentru ajutorarea unor elemente reacţionare, condamnate pentru activitate împotriva R.P.R. În seara plecări lui Agamy, a aflat de la acesta că Legaţia Statului Israel, va da până în cele din urmă sumele de bani cerute pentru ajutorarea unor condamnaţi, duşmani ai regimului nostru democrat.

Mai târziu, a aflat de la Rorlich Bernard, că acesta obţinuse suma de lei 160.000, de la Agamy pentru a fi puşi la dispoziţia elementelor reacţionare.

După plecarea lui Agamy din ţară, inculpata şi-a continuat activitatea sa de spionaj transmiţând informaţii lui Halevy, prin Moţi Moscovici.

În acest scop i-a dat următoarele informaţii: despre activitatea C.D.E.-ului; despre judecarea unor procese unde erau implicate unele persoane care lucrase cu Agamy; despre situaţia sioniştilor arestaţi, locurile unde se găsesc şi felul cum sunt trataţi.

Tot datorită legăturilor sale Melania Iancu, a obţinut de la Halevy pentru ajutorarea familiilor sioniştilor arestaţi suma de lei 400.000.

În activitatea sa de spionaj Melania Iancu s-a mai folosit şi de Mendelovici Iancu, cât şi de Samy Dulberg, cărora le-a spus că îi este necesar o serie de informaţii cu caracter politic, economic şi militar, pentru a fi transmise Legaţiei Statului Israel.

https://biblioteca-digitala.ro

De asemeni, în activitatea sa informativă, l-a mai ajutat şi pe Mişu Benvenisti, căruia i-a dat o serie de informaţii (vezi vol. II, p. 75).

În toamna anului 1950, i-a dat lui Moţi Moscovici, funcţionar la Legaţia Statului Israel, două scrisori pentru a fi expediate la Paris, una lui Joe Schwartz, directorul Joint-ului pentru Europa şi alta lui Agamy în Israel, prin care cerea să se intervină pentru ajutorarea sioniştilor arestaţi.

În ianuarie 1946, când inculpata a participat la Conferinţa O.Z.E. de la Geneva, a deschis un cont pe numele său la o bancă din Elveţia depunând cca. 10.000 fr. elveţieni. În 1948-1949, acest cont a fost mărit la suma de 40.000 fr. elveţieni, care după susţinerile inculpatei, proveneau din salariul ridicat de aceasta, de la O.Z.E.

6. Hirsch Zoltan – S-a încadrat în org. sionistă „Dron Habonim", în septembrie 1944 şi de la această dată până în februarie 1945 a lucrat în cadrul organizaţiei în calitate de funcţionar.

În februarie 1945, a fost ales secretar general al organizaţiei.

A activat în continuare în această organizaţie până în martie 1949.

În anul 1948, la sediul org. „Mişmar" la cunoscut pe instructorul palestinian Beer Benjamin.

După autodizolvarea org. sioniste inculpatul a cunoscut faptul că acesta a activat în mod ilegal.

În aprilie 1951, Beer Benjamin, i-a comunicat inculpatului că în curând va fi judecat procesul privind pe Titel Petrescu şi că îl roagă să comunice acest lucru Legaţiei Statului Israel. Zoltan Hirsch a transmis această informaţie lui Halevy Eliezer. În cadrul ajutorării, foştilor fruntaşi sionişti, inculpatul a transmis diferite sume de bani. fruntaşilor sionişti, sume pe care le-a primit de la Legaţia Statului Israel.

În decursul anilor 1945-1946, inculpatul a fost de două ori la Budapesta, fiind trimis de către conducerea organizaţiei „Dror Habonim". Neputând obţine forme legale de trecere, a trecut frontiera în mod fraudulos. Printre instructorii palestinieni pe care i-a mai cunoscut inculpatul a fost şi Itzak Tessler. Pe baza legăturilor avute cu acesta, inculpatul i-a transmis trei note care cuprindeau următoarele informaţii: una notă informativă despre desfiinţarea gimnaziului „Tarbuth", arătând că acesta este primul act de deznaţionalizare; una notă informativă despre Comitetul Democrat Evreiesc, pe care l-a prezentat drept duşman al sionismului şi statului Israel; o notă informativă despre situaţia evreilor a căror întreprinderi au fost naţionalizate, arătându-se că în acest fel o bună parte din evrei au fost scoşi din viaţa economică a ţării.

De asemeni, Hirsch Zoltan, l-a informat pe Itzak Tessler asupra tuturor şedinţelor care au avut loc la C.D.E. în care se discuta problema organizării emigrărilor.

În 1950 şi-a continuat activitatea de spionaj în legătură cu Halevy, prim secretar al Legaţiei Statului Israel. Halevy, în aprilie 1950 la rugat pe inculpat să-i furnizeze informaţii din toate domeniile de activitate ale ţării. Inculpatul a fost de acord cu această propunere şi astfel i-a furnizat lui Halevy Eliezer următoarele informaţii: despre starea de spirit a populaţiei; despre desconcentrarea unor centre aglomerate; despre starea de spirit din Universităţi.

Toate aceste informaţii, inculpatul le-a transmis lui Halevy verbal, în cursul vizitelor pe care i le-a făcut, între anii 1950-1951.

De asemeni, legături pe linie informativă, inculpatul a mai avut şi cu unii diplomaţi ai Legaţiei Statului Israel ca: Ehud Ariel, Zwy Loker, Baruch Niv.

https://biblioteca-digitala.ro

În august 1950, cunoscându-l pe Avriel, ministrul Statului Israel în R.P.R., prin soţia sa Nusen Reghina, funcţionară la Legaţia Statului Israel, a luat legătură cu aceasta şi l-a informat asupra deţinerii sale, modul cum a fost arestat, regimul şi condiţiile în care a stat, probleme a cărora a fost anchetat şi metodele de anchetă.

Lui Avriel, inculpatul i-a transmis aceleaşi informaţii ca şi lui Halevy Eliezer.

În august 1951, prin Baruch Niv, i-a transmis lui Avriel, o scrisoare prin care îl informa asupra unor arestări din rândurile fruntaşilor sionişti, cerându-i în acelaşi timp să facă demersuri pentru eliberarea lor.

La plecarea din ţară a lui Halevy, acesta i-a prezentat inculpatului pe Zwy Loker şi i-a recomandat să ţină mai departe legătura pe linie de spionaj.

Lui Zwy Loker, i-a transmis următoarele informaţii: despre emigrarea unei persoane antisioniste în Israel; despre evacuarea parţială a populaţiei din Banat, din zona de frontieră spre Iugoslavia şi despre transferarea acestei populaţiei în Dobrogea; despre măsurile luate de către organele de stat, de-a lungul frontierei, cât şi de efective ilegale care se află la frontiera cu Iugoslavia; despre faptul că dir. gen. al Securităţii Statului este un general lt. care este şi ministru adjunct al M.A.I.

De asemeni, în anul 1951, inculpatul a mai ţinut legătură pe linie informativă şi cu Baruch Niv, diplomat la Legaţia Statului Israel, din R.P.R. pe care l-a informat despre restructurarea aparatului de stat şi frământările care există între funcţionari în legătură cu aceasta; despre stagnarea unor întreprinderi din lipsă de materiale; despre situaţia unor gospodării agricole colective; despre locurile unde se găsesc arestaţi unii sionişti; despre unele transporturi militare române, dotate cu armament sovietic, îndreptate spre frontiera cu Iugoslavia.

Pentru toate aceste informaţii pe care le-a predat inculpatul a fost retribuit cu suma de aproximativ 200.000 lei, pe care a primit-o de la Avriel, Loker Zwy şi Baruch Niv.

Încă din anul 1948, inculpatul în legătură cu instructorii şi diplomaţii de la legaţia Statului Israel din Bucureşti, a făcut diverse încercări de trecere frauduloasă a frontierei.

Astfel, în iulie 1951, în înţelegere cu Zwy Loker, Hirsch Zoltan, împreună cu soţia sa a plecat în concediu la Gheorghieni, pentru a ascunde vreo bănuială, iar în seara de 29 iulie 1951, s-a înapoiat în Bucureşti, unde întâlnindu-se cu Moshe Weiss, acesta i-a comunicat că trecerea clandestină a frontierei urma să aibă loc în ziua de 1 august 1951, în care scop urma ca la 1 august orele 15, să se întâlnească în faţa cinematografului „Popular" din Brăila.

În ziua de 31 iulie, împreună cu soţia sa au plecat la Brăila, la locul fixat, însă datorită unor cauze independente de voinţa lor plecarea nu a avut loc.

După această încercare inculpatul a mai ţinut legătura cu Baruch Niv, care i-a promis că va găsi o posibilitate pentru trecerea frauduloasă a frontierei.

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, s-a discutat problema constituirii unei Executive sioniste ilegale, de către Jean Cohen şi Samy Iakerkaner, la care a luat parte şi inculpatul.

În vederea constituirii Executivei sioniste ilegale la începutul anului 1949, au avut loc mai multe consfătuiri la locuinţa lui Samy Iakerkaner, la care a luat parte şi Hirsch Zoltan. În martie 1949, inculpatul a trimis prin ataşatul de legaţie Zeev Hadary, un memoriu către Executiva sionistă mondială din Israel.

Memoriul a fost redactat de către Jean Cohen, la locuinţa acestuia de către mai mulţi sionişti, printre care şi Hirsch Zoltan şi cuprindea situaţia populaţiei evreieşti în urma

https://biblioteca-digitala.ro

naţionalizări, creşterea curentului de emigrare şi descrierea situaţiei precare în care se aflau sioniştii.

Memoriul a fost dat de către inculpat lui Iakerkaner pentru a fi transmis lui Zeev Hadary.

7. Beer Benjamin – S-a înscris în mişcarea sionistă „Haşomer Haţair" în anul 1926, activând în oraşul Iaşi.

Şi-a dus în continuare activitatea sionistă până în anul 1947, când a activat atât în organizaţia „Haşomer Haţair" cât şi în cadrul grupării „Mişmar".

În activitatea sa sionistă, a cunoscut o serie de instructori palestinieni printre care şi pe numitul Aron Cohen.

În vara anului 1947, prin intermediul lui Aron Cohen, l-a cunoscut pe Lupu Haimsohn, cu care inculpatul s-a împrietenit.

În septembrie 1947, Lupu Haimsohn, în discuţiile pe care le-a purtat cu Beer Benjamin, i-a spus să culeagă informaţii de orice natură de la delegaţii grupărilor sioniste din provincie, pe care să i le furnizeze.

Inculpatul a fost de acord cu propunerea făcută de către Lupu Haimsohn şi astfel a început să-i dea informaţii cu caracter politic, economic şi chiar militar.

Despre faptul că ţinea această legătură pe linie informativă cu Lupu Haimsohn, a cunoscut şi Adam Rabinovici, un alt instructor palestinian, care, de asemeni, l-a rugat ca informaţiile pe care i le dă lui Lupu Haimsohn să i le predea şi dânsului.

Primele informaţii date de către Beer Benjamin, lui Lupu Haimsohn şi Adam Rabinovici, au fost furnizate în toamna anului 1947, şi priveau felul cum s-a făcut stabilizarea şi efectele pe care le-a avut în rândurile populaţiei cât şi a vieţii economice.

Lui Lupu Haimsohn şi lui Adam Rabinovici, i-a dat informaţii până în martie 1949. Ele priveau: date despre producţia fabricii „Retenbacher" din Sibiu; date privitoare la fabrica de scule şi unelte agricole „Righer" din Sibiu; despre fabrica „Toich" din oraşul Stalin; despre fabrica „Priforo" tot din or. Stalin; despre fabrica „Steagul Roşu" din or. Stalin; despre fabrica „Faraola" din or. Stalin; date privitoare la fabrica „Metalica" din Bucureşti.

Toate aceste date priveau felul producţiei, capacitatea de producţie, materii prime, utilaj tehnic, personal tehnic administrativ şi muncitor.

De asemeni inculpatul a mai furnizat informaţii lui Lupu Haimsohn şi Adam Rabinovici, şi despre producţia de lanţuri de la diferite fabrici.

Despre producţia de textile şi stofe de la diferite fabrici „Scherg", „Buhuşi", „Arădeanca" şi „Irti".(vezi ds. vol. II, p. 353-356)

După plecarea lui Adam Rabinovici, în mai 1949, Beer Benjamin a continuat să culeagă informaţii din domeniul economic, politic şi militar, pe care le-a furnizat mai departe lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy.

Această activitate, a continuat-o până în iulie 1951.

Printre informaţiile culese au fost următoarele: despre formarea de detaşamente de muncă din fii de chiaburi; despre construirea unor baracamente la Giurgiu, pe malul Dunării destinate a fi o cazarmă, cu o capacitate de câteva sute de soldaţi; despre manevrele, care au avut loc în toamna anului 1949 în Reg. Giurgiu; despre capacitatea şi construirea unei cazărmi pentru ostaşi la Grădiştea; despre nemulţumirile muncitorilor din Valea Jiului, cât şi alte informaţii de ordin economic politic şi militar (vezi pag. 375-378 vol. II) şi alte informaţii (vezi ds. vol. II, p. 398-402)

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru activitatea de spionaj pe care inculpatul a dus-o a primit din partea lui Halevy suma de lei 30.000 pe care i-a dat cu ocazia când acesta a părăsit ţara în iulie 1951.

Pe la sfârşitul anului 1950, Halevy nefiind în ţară, Beer Benjamin a ţinut legătura cu Zoltan Hirsch, pe care l-a rugat să informeze Legaţia Statului Israel, despre ancheta în cazul lui Floreanu, activist al „Mişmar-ului" din Craiova.

Cu Hirsch Zoltan, inculpatul a ţinut legătură pe linie informativă până în septembrie 1951, comunicându-i următoarele informaţii: despre aerodromurile care s-au construit în ţară; despre acţiunile Miliţiei împotriva unor bandiţi din jud. Suceava; despre activitatea fabricilor de ciment din Bucureşti, felul producţiei, etc.

În septembrie 1951, Beer Benjamin, ducându-se acasă la Hirsch Zoltan, i-a spus că Legaţia Statului Israel a hotărât să nu o mai frecventeze, iar informaţiile care urmează să le transmită, să le dea prin soţia acestuia şi tot pe această cale vor primi şi banii.

Au continuat astfel legăturile pe această linie până la începutul anului 1952, când Hirsch Zoltan a fost arestat.

Pentru această activitate inculpatul a primit de la Hirsch Zoltan, suma de 60.000 lei.

După autodizolvarea grupării „Haşomer Haţair" şi „Mişmar", inculpatul împreună cu Lupu Haimsohn, au hotărât să continue activitatea sionistă în mod ilegal.

În acest scop au organizat un grup care ţineau şedinţe în care se discuta diferite probleme în legătură cu activitatea sionistă ilegală.

Acest grup a ţinut şedinţe organizate până în luna august 1949.

8. Weiss Moritz – A intrat în org. sionistă „Hanoar Haţioni" în anul 1936 şi a activat în această organizaţie, iar în august 1945, a fost cooptat în Comitetul de Conducere.

După autodizolvarea org. sioniste, la începutul anului 1949, inculpatul şi-a continuat această activitate în mod ilegal.

Astfel a primit fonduri de la legaţia Statului Israel pe care le-a distribuit unor membrii şi foşti conducători ai organizaţiei, şi a ţinut legături secrete între elementele fruntaşe şi unele elemente care erau ascunse fiind urmărite pentru activitate contra-revoluţionară.

S-au organizat plecări clandestine din ţară şi s-au dat Legaţiei Statului Israel informaţii politice, sociale şi militare.

S-au făcut întruniri de sionişti în grupuri şi s-a întreprins o acţiune de sprijinire morală şi materială, a familiilor elementelor arestate.

Inculpatul a ţinut legătura în toată această activitate sionistă subversivă cu Sara Rosenbach, Mimi Leibovici, Croitoru Lazăr, Stetner Abracham, Grozwald Marilena şi alţii.

În decembrie 1950, a luat legătura cu Jean Cohen care stătea ascuns în oraşul Stalin, fiind urmărit de către autorităţi pentru activitate subversivă pe care l-a informat asupra unor arestări din rândurile sioniştilor.

Cu Jean Cohen a mai luat legătura şi în martie 1950 la Bucureşti.

În cadrul activităţii sale sioniste în mai 1949 a participat la întrunirea ţinută la Fried, unde au luat parte Leidwandman Israel, Marcu Antler, Iakerkaner Samy şi alţii.

Tot inculpatul a fost acela, care a distribuit fondurile de ajutorare a familiilor sioniştilor arestaţi, date către Legaţia Statului Israel şi care variau între 10 şi 15.000 lei.

Aceste fonduri i-au fost predate inculpatului de către Schorr Mordehai, ataşatul Legaţiei Statului Israel, din mai 1949 până în iunie 1950, iar după această dată până în mai 1951, de către Halevy Eliezer şi Zwy Loker.

Paralel cu activitatea sa sionistă, a mai dus şi o activitate de spionaj, astfel lui Agamy i-a dat informaţii în legătură cu reforma şcolară, stabilizarea monetară şi efectele ei,

https://biblioteca-digitala.ro

starea de spirit a populaţiei, starea de spirit a maselor evreieşti în ceea ce priveşte emigrările şi aerodroamele dintr-o anumită parte a ţării.

De asemeni, lui Loker Zwy, i-a spus faptul cum a fost anchetat de către securitate Osterer Friederich şi despre activitatea lui sionistă.

Lui Halevy Eliezer, i-a dat informaţii în legătură cu manifestările de masă, salarizarea muncitorilor, organizarea universităţilor, dacă se găsesc produse farmaceutice, organizarea în sindicate, cât şi despre activitatea securităţii şi miliţiei. De asemeni, între anii 1950-1951, inculpatul a transmis prin Legaţia Statului Israel o serie de scrisori cu informaţii despre arestările de sionişti cât şi despre eventualitatea unui proces şi starea de spirit a populaţiei evreieşti.

În anul 1947, inculpatul a părăsit ţara şi a revenit în ţară, trecând graniţa ilegal în R.P. Ungară, în scopul de a se întâlni cu Joe Schwartz, directorul Joint-ului pentru Europa şi a discuta mărirea fondului de ajutorare a sioniştilor.

În primăvara anului 1949, Weiss Moritz, a încercat să treacă graniţa cu un transport de emigranţi din Cehoslovacia în tranzit prin R.P.R.

În acest scop la propunerea lui Schorr Mordehai ataşat comercial al Statului Israel, s-a deplasat în oraşul Stalin, însă nu a reuşit să pună planul în aplicare datorită faptului că trenul a întârziat.

Împreună cu Halevy Eliezer, a aranjat plecarea unui grup din ţară ilegal, iar după plecarea acestuia, împreună cu Loker Zwy, s-a ocupat de această plecare.

9. Haas Erich – În anul 1945, s-a înscris în mişcarea sionistă „Ichud" din Timişoara, unde a fost membru până la autodizolvarea grupărilor sioniste.

În cadrul acestei grupări a activat pe tărâm cultural şi a dat asistenţă medicală gratuită membrilor de familie sărace ale organizaţiei.

În primăvara anului 1949, a fost însărcinat de către Legaţia Statului Israel cu examinarea persoanelor care urmau să emigreze.

În acest scop, s-a deplasat la Bucureşti la Legaţie unde a luat contact cu dr. Zalman, de la care a primit instrucţiuni.

În decembrie 1949, venind din nou la Bucureşti a luat legătura cu Ghiladi David, care i-a spus că trebuieşte făcută o plasare prealabilă a acelor ce vor să emigreze şi anume: oameni tineri cu capacitate plină de muncă, tehnicieni, specialişti, agricultori, oameni cu stare materială bună şi toţi să fie sionişti. A doua categorie trebuia s-o formeze oameni care în parte îndeplinesc aceste condiţii, iar a treia categorie trebuia să fie formată din bătrâni şi cei fără de ocupaţie sau fără de capacitate de muncă şi săraci.

Pentru cei din categoria I-a urma ca pe certificatele lor medicale să facă semnul convenţional „Văzut" cu „V" mare, şi cuvântul subliniat, celor din categoria II-a; semnul convenţional „Văzut" cu „V" mare, dar nesubliniat, iar pentru categoria III-a, cu „V" mic.

De asemeni, inculpatul a mai căpătat instrucţiuni să caute persoane bine cunoscute ca vechi sionişti, cărora să le elibereze certificate din oficiu.

Întors la Timişoara, Haas Erich a întocmit tablouri pe care ulterior le-a predat lui Ghiladi la Bucureşti, cu care ocazie a propus ca pentru prima categorie să facă semnul convenţional „Sănătos".

După plecarea lui Ghiladi David din ţară, înainte de plecare acesta i-a prezentat pe Schorr Mordehai, cu care a continuat activitatea atât pe linie sionistă cât şi de spionaj.

În ianuarie 1951, într-o convorbire pe care a avut-o cu Halevy Eliezer, acesta i-a spus inculpatului să organizeze treceri peste frontieră în Iugoslavia, sau R.P. Ungară.

https://biblioteca-digitala.ro

Nereuşind să facă nimic în această direcţie şi comunicând rezultatul, în martie 1951 lui Halevy, acesta s-a arătat indignat şi i-a spus că trebuie să facă sacrificii întrucât este vorba de salvarea a 4-5 foşti conducători sionişti din Bucureşti.

Pe aceeaşi linie a fost îndrumat de Überall, cu care a lucrat şi pe linie de spionaj.

La plecarea din ţară Halevy i-a spus că trebuie să arză toată corespondenţa, care este în legătură cu activitatea Legaţiei.

Imediat ce Halevy a plecat din ţară, inculpatul a distrus ordinele primite din partea Legaţiei, actul său de numire în funcţiune, trei copii după rapoarte informative, cât şi diferite note în legătură cu distribuirea unor ajutoare financiare. Pentru această activitate pe care a desfăşurat-o Haas Erich, a primit din partea Statului Israel în perioada ianuarie 1950-1951, suma de lei 150.000.

Pe linie informativă inculpatul a ţinut legătură cu Kaufteil Ernest, atât înainte de 23 august 1944, cât şi după această dată, dându-i următoarele informaţii: despre deportarea şvabilor pentru muncă în URSS; despre însămânţări; despre starea recoltei, preţurile şi aprovizionarea pieţei; transferuri de avere a evreilor din gruparea Ichud; despre retragerea trupelor sovietice din Banat; despre unele măsuri de întărirea frontierei româno-iugoslavă în sectorul Clisurii; despre repatrierea evreilor din Cernăuţi şi plasarea lor în Banat.

Aceste date au fost furnizate de către inculpat până la sfârşitul anului 1949.

În noiembrie 1949, Kaufteil Ernest la pus în legătură pentru transmiterea de date informative cu Ghiladi David.

În decembrie 1949, venind în Bucureşti, inculpatul a luat legătură cu Ghiladi David, care i-a spus că va rămâne înlocuitorul lui Kaufteil Ernest, pe linie informativă, dându-i totodată următoarele instrucţiuni: să nu transmită nici un fel de raport scris şi dacă va fi nevoie să dea informaţii scrise, aceasta s-o facă numai în localul Legaţiei; să lucreze în colaborare cu Weiss Ludovic şi cu Reiter Carol, însă să nu cunoască nici unul că duce o muncă informativă.

Inculpatul a dat următoarele informaţii: în legătură cu numărul populaţiei din Timişoara; despre spiritul antisemit al populaţiei; despre activitatea propagandistică a foştilor conducători sionişti pentru emigrare.

Ultima dată s-a întâlnit cu Ghiladi David, la sfârşitul lunii ianuarie 1950, când acesta i-a comunicat că va pleca în Palestina.

Tot inculpatul Haas Erich, i-a mai dat informaţii şi lui Schorr Mordehai privitoare la: emigrarea în Palestina a unor foşti membri ai P.M.R.; emigrarea în Palestina a unor conducători importanţi ai C.D.E.; starea de spirit a populaţiei.

Cu aceasta a ţinut legătura până în anul 1950, iar informaţiile pe care le-a furnizat le-a dat în scris.

Haas Erich şi-a continuat apoi activitatea de legătură cu Halevy Eliezer, căruia de asemeni l-a informat cu privire la situaţia economică, politică, socială şi militară din ţară.

De asemeni, i-a mai dat informaţii şi în legătură cu unii comandanţi a unor formaţii ale M.A.I.

Printre informaţiile pe care i le-a furnizat lui Schorr Mordehai sunt: despre starea de spirit a populaţiei evreieşti; unele informaţii cu privire la armata sovietică şi română.

Toate aceste informaţii le-a furnizat în perioada ianuarie 1950 – ianuarie 1951.

Haas Erich, a mai predat informaţii şi lui Überall Avriel, cu caracter militar, în legătură cu unele lucrări militare, iar în august 1951, i-a dat informaţii lui Zalman în legătură cu dislocările din zona de frontieră cu Iugoslavia, arătându-i categoriile de oameni şi modul cum s-a făcut dislocările.

https://biblioteca-digitala.ro

Între anii 1936 şi 1948, inculpatul Haas Erich s-a mai ocupat şi cu trimiterea de devize, schimbând şi mijlocind diferite sume de bani străini, iar în 1948, au făcut diverse transferuri de valută în străinătate prin intermediul Legaţiei Statului Israel.

Aceste transferuri le-a făcut în complicitate cu Ghiladi David, care îi adusese la cunoştinţă că în cadrul Legaţiei, funcţionează un serviciu care se ocupă cu transferuri şi primeşte sume de bani, aur, bijuterii de valoare, contra unui comision.

De asemeni, tot Ghiladi David, i-a mai comunicat să se ocupe şi să găsească pentru a-i trimite la Legaţie, pentru a înlesni asemenea transferuri.

După plecarea lui Ghiladi David şi-a continuat această activitate de transfer de valută cu Schorr Mordehai.

Personal, inculpatul şi-a transferat suma de 300.000 lei, care aparţineau unei rude de ale sale Goldzeier Roza, şi suma de 540.000 lei, prin Ella Ariel Gold, funcţionară la Legaţie.

A mai mijlocit transferuri pentru Broder Francisc din Timişoara, Kalman Ion din Arad şi a scos din ţară prin rudele sale şi alte persoane, şase ceasuri de mână pe care le-a cumpărat de la bursa neagră.

10. Haber Ladislau – A făcut politică sionistă încă de pe când era elev, în liceul Evreiesc din Debreţin – Ungaria, în anul 1928, după care întorcându-se la Arad, s-a înscris în org. pentru tinerii intelectuali sionişti „Barisia".

În anul 1938, mutându-se la Petroşani şi-a continuat activitatea în gruparea „Barisia", ocupând funcţia de preşedinte.

În anul 1945, a intrat în gruparea sionistă Ichud, unde a activat în Comitetul de conducere, funcţie pe care a deţinut-o până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste, la sfârşitul anului 1948, începutul anului 1949.

După autodizolvare şi-a continuat activitatea sionistă în mod ilegal, conform instrucţiunilor primite de la Moshe Agamy.

Din grupul care a activat ilegal, făcea parte: dr. Deutsch Francisc, dr. Calman Ion, Weiss Iosif, Gardoş Ludovic, Bronstein Lily, etc.

Întâlnirile aveau loc periodic cu care ocazie se citeau şi se comentau scrisorile primite din Israel, articole din ziare sosite din Israel, despre evenimentele internaţionale sioniste, despre conferinţa internaţională a limbii ebraice din anul 1950, şi economică a Statului Israel.

A participat la şedinţe până la arestare.

Diplomaţii Legaţiei Statului Israel din R.P.R., Moshe Agamy, Eliezer Halevy, Echud Avriel, fost ministru şi Loker, fost prim secretar, cunoşteau despre existenţa şi activitatea acestui grup sionist subversiv.

În anul 1949, Haber Ladislau luând legătură cu Solomon Chaim, care l-a vizitat la Arad, acesta i-a cerut informaţii despre şcoala confesională evreiască din Arad, despre fostul spital evreiesc şi alte informaţii despre unele instituţii din oraşele pe care le cunoştea inculpatul.

În vara anului 1949, cu ocazia unei vizite pe care inculpatul a făcut-o la Legaţia Statului Israel, a luat legătură cu Moshe Agamy, şi cu această ocazie l-a informat despre: faptul că foştii conducători sionişti se întruneau ilegal; despre starea de spirit a populaţiei evreieşti în legătură cu emigrarea; despre faptul cum sunt nemulţumite masele muncitoare de salarizare; dacă se găsesc alimente; dacă sunt comunişti convinşi în aparatul de stat; dacă în Regiunea Arad, este armată.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot cu această ocazie Agamy l-a mai întrebat dacă sunt posibilităţi de trecere clandestină peste frontieră, dacă este lipsă de alimente pe piaţă, criză de lemne şi dacă pe marginea Dunării a văzut soldaţi care păzesc graniţa.

De asemeni, inculpatul l-a mai informat şi pe Halevy Eliezer privitor la aceleaşi probleme, iar în mai – iunie 1951, când l-a vizitat din nou, i-a spus despre unele renunţări la paşaport datorită scrisorilor care sosesc din Israel, că abatorul din Timişoara lucrează şi pentru armată, că în zona de frontieră cu Iugoslavia sunt trupe şi că la Arad s-a construit o fabrică cu numele de „Victoria".

Haber Ladislau, i-a mai transmis informaţii şi lui Zwy Loker, în iulie 1951, cu care ocazie l-a încunoştinţat despre: dislocările din Reg. Timişoara şi Arad a elementelor dubioase; că în Regiunea Timişoara au avut loc manevre militare la care a participat armata română; că s-au făcut concentrări în armată; că medicii înscrişi pentru emigrare în Israel nu vor fi concentraţi; că medicii concentraţi fac instrucţie militară; despre lipsa unor alimente pe piaţa liberă; despre poziţia C.D.E.-ului faţă de emigrări; despre reforma sanitară din R.P.R.

Inculpatul Haas Ladislau l-a mai informat şi pe Ehud Ariel, despre activitatea ilegală pe care o duce gruparea sionistă Ichud, despre posibilităţile de încadrare a populaţiei evreieşti în producţie, că tinerii încorporaţi în armată pentru plecare în Israel, sunt trimişi la detaşamente de lucru, cât şi despre unele nemulţumiri ale muncitorilor de la fabrica „Flamura Roşie" din Arad.

Toate aceste informaţii, Haber Ladislau, le-a procurat fiind ajutat de către Kuhn Ştefan, iar parte din ele le-a culeş prin discuţiile avute cu Polach Iacob, Gardoş Ludovic, dr. Schwartz, dr. Schonfeld Nicolae şi alţii.

A cunoscut faptul că acţiunea ilegală sionistă era finanţată de către Legaţia Statului Israel din Bucureşti şi că aşa după cum fusese informat de către instructorul palestinian Solomon Chaim, scopul acestei activităţi era ajutorarea foştilor conducători şi activişti ai organizaţiei, iar scopul ascuns era activitatea informativă.

De asemeni, inculpatul a mai cunoscut şi faptul că prin Legaţia Statului Israel. s-au făcut transferuri importante de bani.

11. Reiter Carol – A activat în secţia sionistă din Timişoara, între anii 1923-1924, iar din 1934 a activat în gruparea sionistă „Clal", cât şi în Executiva Sionistă din Timişoara.

A îndeplinit funcţiunea de administrator al gazetei sioniste „Uj kor", de membru în Executiva Sionistă şi mai târziu preşedinte al Executivei, funcţie pe care a deţinut-o până în ...

Între anii 1941-1944, a avut legătură cu Executiva Sionistă din Bucureşti, prin Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu, iar mai târziu prin A.L. Zissu şi Itzkar Leon.

Cu ocazia întâlnirilor pe care inculpatul le-a avut cu Fischer Wilhelm, acestea i-a cerut şi i-a spus că este de datoria sa, să informeze forurile superioare din străinătate despre situaţia economică, politică şi militară, din ţară.

Reiter Carol, la informat pe Fischer Wilhelm, iar informaţiile pe care le-a predat aveau caracter militar privind mersul războiului, comenzi militare, transporturi militare, despre evreii trimişi la muncă, înfiinţare de comandamente militare de navigaţie pe Dunăre, despre evacuarea evreilor din împrejurimile Timişoarei, despre efectele şi pagubele bombardamentului aerian în Reg. Timişoara, cât şi despre transporturile de trupe germane în Ungaria şi întoarcerea evreilor deportaţi în Transnistria.

După 23 august 1944, şi-a continuat activitatea sa informativă, furnizând diferite informaţii politice, economice şi militare lui Moshe Averbuch, Agamy.

https://biblioteca-digitala.ro

Aceste informaţii i le-a predat lui Agamy, până în toamna anului 1949, când acesta a plecat din ţară, iar după aceia a predat mai departe informaţii legaţiei Statului Israel prin Ella Ariel Gold şi Halevy Eliezer.

Lui Agamy, i-a dat informaţii despre: starea maşinilor unelte din diferite fabrici din Timişoara şi repararea acestora la atelierele „Schetwet" şi „Szlahotka"; lipsa de materii prime şi piese de schimb, la fabricile textile; că fabricile „Langher" şi „Dermata" nu lucrează în plin deşi au material brut; despre starea reformei; despre starea de spirit din cercurile burgheze timişorene; despre producţia, capacitatea şi instalaţia la industria de lemn „Mundus" şi „Borlova Armenisim" din Balta Săracă; despre numărul muncitorilor care lucrează în industria de lemn „Mundus", producţia şi instalaţia şi utilajul, precum şi numărul muncitorilor şi funcţionarilor uzinei „Oţelul Roşu"; despre producţia şi utilajul fabricii „Galvanitura".

Prin martie sau aprilie 1948, inculpatul Reiter Carol a mai transmis informaţii şi în ceea ce priveşte fabrica Dermata, despre muncitori, producţie, maşini, import de piele şi aceleaşi date şi despre fabrica „Langher" din Timişoara.

Informaţiile au fost transmise personal de către inculpat, lui Agamy când se ducea la Bucureşti, pe baza înţelegerilor pe care le avea cu acesta.

În vara anului 1950 i-a mai dat informaţii şi lui Ella Ariel Gold, despre trupele militare din Banat, despre producţia de sfeclă de zahăr cât şi despre recolta din Regiune.

Reiter Carol, l-a informat şi pe Halevy Eliezer, până în vara anului 1951, despre evacuarea chiaburilor, simpatizanţilor hitlerişti şi a elementelor de neîncredere din Vestul Banatului.

De asemeni, l-a informat despre starea de aprovizionare a pieţei, despre salariile muncitorilor, despre starea de spirit a populaţiei, despre cazarea unor trupe militare la Timişoara şi locul unde se găsesc aceste trupe.

Pentru această activitate pe care a desfăşurat-o inculpatul Reiter Carol, a primit în august 1951, suma de lei 250.000 de la Legaţia Statului Israel, în februarie 1952 a primit 1000 lei, de la Weiss Ludovic, sumă pe care a primit-o prin Auscher Ernest.

Reiter Carol, prin Legaţia Statului Israel, a făcut două transferuri de bani în valoare de 400.000 lei, fiind plătite în Israel în lire israeliene.

În toamna anului 1950, mergând cu Auscher Ernest la Legaţie, i-a dat lui Ella Ariel Gold, un plic care conţinea bonuri de circa 170.000 lei, cumpărate de către Auscher, şi care reprezenta 170 buc aur trimişi în Israel.

În toamna anului 1950, tot prin Ella Ariel Gold, a mai transferat o cutie cu aur, a unui colaborator al său Rosenberg A.

Reiter Carol, a cunoscut faptul că în toamna anului 1948, s-a ţinut în casă la Kuhn Ştefan, o şedinţă la carea participat mai multe persoane printre care Solomon Chaim, Ferenstein Otto, Maler Mauriciu şi alţii, cu care ocazie s-a hotărât plecarea clandestină peste frontieră a conducătorilor sionişti din Transilvania. Această pregătire a fost organizată de către instructorul palestinian Solomon Chaim.

12. Kuhn Ştefan. S-a înscris în org. sionistă „Barisia", în anul 1929, ducând o activitate intensă şi participând la diferite şedinţe, adunări şi conferinţe.

După 23 august 1944, şi-a continuat activitatea în cadrul organizaţiei „Ichud" din Transilvania, unde a fost ales în conducere având resortul de presă şi legătura cu C.D.E.

În ianuarie 1949, a participat la şedinţa org. sioniste cu ocazia auto-dizolvării acesteia. După autodizolvare, a cunoscut pe următorii instructori palestinieni: Stossel Israel,

https://biblioteca-digitala.ro

Breicher Mayer, Baruch, Sara, Solomon Chaim, Mordehai, Dan, Ferentz Maxim şi Moshe Averbuch, Agamy.

În urma vizitei pe care i-a făcut-o Agamy s-a hotărât continuarea activităţii ilegale a organizaţiei, în care scop s-au ţinut şedinţe conspirative în casa lui Israel Elemer şi Hirsch Iosif, şedinţe la care a participat şi instructorul palestinian Solomon Chaim.

La aceste şedinţe s-a discutat printre altele directiva dată de Agamy în ceea ce priveşte continuarea activităţii ilegale a org. Ichud şi, de asemeni, să se ţină legătura cu Bucureştiul, pentru a fi la curent cu toate evenimentele. De asemeni, în urma aparenţei Hotărârii Biroului Politic al Comitetului Central P.M.R. din Decembrie 1948, privind problema naţională, li s-a atras atenţia membrilor că această activitate ilegală se duce în mod conspirativ, cu multă dibăcie, astfel încât nici membrii grupului să nu-şi poată da seama că participă la o activitate ilegală.

Printre cei care făceau parte din acest grup care activa ilegal au fost: Winter Nicolae, Hirsch Iosif, Rosenthal Paul, Revingher Alexandru şi alţii. Întâlnirile aveau loc la locuinţa lui Revingher Alexandru, unde se discuta posibilităţile de emigrare în statul Israel, despre aşezările Cooperatiste din Israel şi, de asemeni, membrii au învăţat diferite cântece sioniste.

Kuhn Ştefan, a mai dus şi o activitate pe linie informativă. Astfel în toamna anului 1949, împreună cu Haber Ladislau, la vizitat la Legaţia Statului din Bucureşti pe Moshe Agamy, pentru a-i cere un ajutor pentru sioniştii din Transilvania şi a se informa despre şansele de emigrare.

Cu această ocazie la informat pe Agamy, că sunt trupe sovietice în Timişoara şi trupe româneşti în Arad, că noaptea se aud zgomote de tancuri pe stradă, că populaţia este nesigură din cauza prezenţei trupelor, că Timişoara este prost aprovizionată cu articole de îmbrăcăminte şi alimentare, că este o mare diferenţă între preţurile pe cartelă şi cele care se plătesc pentru mărfurile libere, şi că populaţia este nemulţumită de felul cum este aprovizionată piaţa.

După această dată, a mai continuat activitatea sa informativă în urma instrucţiunilor pe care le-a primit de la Agamy.

Kuhn Ştefan, a predat astfel informaţiile lui Haber Ladislau şi Stein Israel, iar Haber Ladislau le transmitea mai departe lui Agamy.

Lui Haber Ladislau, i-a dat următoarele informaţii: despre unele rechiziţii făcute pentru armată din Timişoara; despre lipsa de lemne în Timişoara; despre exporturi masive de carne; despre faptul că în zona de frontieră au sosit mari unităţi de trupe; despre faptul că la întreprinderea Abator din Timişoara, muncitorii sunt nemulţumiţi; despre lipsa de petrol care a provocat nemulţumiri în rândurile populaţiei; despre desfiinţarea dispensarelor de pe lângă întreprinderi; despre faptul că în Regiunea Timişoara au avut loc mari manevre militare, la care au participat trupe româneşti şi sovietice, precum şi multe unităţi motorizate.

De asemeni, inculpatul Kuhn Ştefan i-a mai transmis şi lui Stein Israel, informaţii despre greutăţile care se întâmpină în aprovizionarea cu carne, despre nerealizarea planului de producţie la Abator cât şi despre dislocările de populaţie din Regiunea Timişoara.

Inculpatul a cules aceste informaţii, de la Lindenfeld Alexandru, Baroni Ion, Lang Edmond, Pascu Florin, Beres Ion, Winter Nicolae, etc.

Pentru această activitate informativă a primit de la începutul anului 1949, până în ianuarie 1952, de la Hirsch Iosif 80-90.000 lei, de la Haber Ladislau – 30.000-40.000 lei, de la Fischer Paul 50.000-60.000 lei, iar de la Stein Israel 85.0000-100.000 lei. Aceste sume

https://biblioteca-digitala.ro

de bani, inculpatul le-a primit şi pentru a-şi continua activitatea sionistă în vederea adâncirii psihozei de emigrare.

14. Phillipe Charles Gyr – în 1924, a venit din Elveţia în România, în calitate de ziarist, fiind corespondent şi pentru Bulgaria şi Turcia.

În anul 1940, a fost recrutat pe linie de spionaj, pentru a lucra în favoarea gestapoului german de către Geisler, pentru a furniza informaţii din domeniul politic, economic şi militar.

A lucrat în această calitate până la sfârşitul anului 1941 când a fost preluat de către Richter Gustav. Lui Geisler, i-a furnizat informaţii privind situaţia politică din ţară, despre starea de spirit a populaţiei, atitudinea populaţiei faţă de trupele germane, starea de spirit a muncitorilor din întreprinderi, etc.

Lui Richter, i-a transmis, de asemeni, informaţii politice, economice şi militare şi a primit şi misiunea de a se introduce în cercurile evreieşti şi să le ofere posibilitatea de a lua legătură cu cercurile imperialiste din ţară.

Cu această ocazie, a cunoscut pe sioniştii: Fischer Wilhelm, Mişu Benvenisti şi alţii.

În activitatea sa informativă, s-a folosit de o serie de persoane influente, în special membrii P.N.Ţ.

Tot Philippe Charles Gyr – a transmis corespondenţă a org. sionistă de tineret, din România către Agenţia Evreiască din Istanbul.

Această corespondenţă a fost transmisă între anii 1941-1943, iar din spusele lui Gustav Richter, a aflat că acea corespondenţă conţinea ştiri cu privire la întreaga situaţie din ţară în legătură cu org. evreieşti, cât şi informaţii cu privire la situaţia economică, politică şi militară.

La Istanbul, luând legătura cu Barlas, a aflat întreaga activitate de spionaj desfăşurată de biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul, care se ocupa cu strângerea de informaţii din domeniul economic, politic şi militar şi pe care le furniza Angliei.

Tot cu această ocazie, a mai luat cunoştinţă şi de faptul că biroul Agenţiei Evreieşti este în colaborare strânsă cu Intelligence Service-ul, condus de către ataşatul britanic col. Gibson.

În timpul rebeliunii legionare, a ajutat o serie de legionari, pentru activitatea lor subversivă.

În drept:

În sarcina inculpaţilor urmează a se reţine:

Pentru inculpaţii: Benvenisti Mişu, A.L. Zissu, Cohen Jean, Moscovici Moritz, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Moritz Weiss, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan:

- crimă de înaltă trădare P.P. de art. 191 comb. cu art. 190 C.P., deoarece inculpaţii în calitatea lor de cetăţeni români, au procurat şi transmis informaţii politice, economice, sociale şi militare, cu caracter secret, care interesa ordinea şi siguranţa Statului, unor agenţi şi unei puteri străine, în scopul e a submina regimul nostru democrat.

- crimă de uneltire împotriva ordinii sociale P.P. de art. 209, partea III C.P., deoarece inculpaţii au activat în diferite organizaţii sioniste, după apariţia Hotărârii Biroului Politic al Comitetului Central P.M.R., privitoare la problema naţională din Decembrie 1948, în scopul de a submina regimul nostru democrat.

Pentru inculpatul Charles Philippe Gyr se reţine:

- crimă de spionaj P.P. de art. 194 C.P., comb. cu art. 190 şi 191 C.P., deoarece în calitatea sa de cetăţean străin a cules şi transmis informaţii din cele prevăzute la art. 190 C.P., unei puteri străine.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru inculpaţii: Benvenisti Mişu, A.L. Zissu, Cohen Jean, Moscovici Moritz şi Reiter Carol, se mai reţine:

- crimă P.P. de art. 193[1] al. I, deoarece deţinând funcţii importante în mişcarea sionistă şi în organizaţiile de conducere a populaţiei evreieşti din România, au dus o activitate împotriva maselor muncitoare colaborând cu regimurile burghezo-moşiereşti.

Pentru inculpata Melania Iancu, se mai reţine:

- crimă prevăzută de art. 1,2,3,4 şi 14, din Legea nr. 284/1947, deoarece nu a declarat şi cedat B.R.P.R.-ului sumele de bani pe care le deţinea în străinătate.

Pentru inculpatul Haas Erich se mai reţine:

- delictul P.P. de art. 5, pct. 1,2,3,4,5 şi 14, din Legea 285/1947, deoarece a efectuat diferite transferuri de bani în străinătate, fără autorizaţie prealabilă.

Pentru inculpaţii Hirsch Zoltan şi Moritz Weiss, se mai reţine:

- acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 al. penultim C.P. deoarece inculpaţii au făcut diferite pregătiri în vederea trecerii clandestine a frontierei.

Văzând dispoziţiile art. 218, pct. 1 C. Pr. Pen.

Văzând şi dispoz. art. 269 şi următorii C. Pr. Pen.

Dispunem:

Sesizarea Tribunalului Militar Teritorial – Buc., pentru a proceda la judecarea inculpaţilor în stare de arest,

Procuror militar ajutor, lt. maj. de Justiţie, Alexandru Gheorghe

Martori propuşi de Procuratură: 1. Steinmetz Smaia, 2. Rozenfeld Ştefan; 3. Iovanovici Cedomir; 4. Stein Israel; 5. Zicheli Mihai; 6. Pascu Florian; 7. Litman Jan; 8. Itzkar Leon; 9. Dan Ieşeanu; 10. Ion Florin Begnescu; 11. Dulberg Louis; 12. Ebercohn Iosif; 13. Rudich Mayer; 14. Gabay Armand; 15. Leibovici Singita; 16. Rorlich Bernard

Proc. milit., lt. maj. Alexandru Gh.

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti

Proces-verbal (minuta) nr. 258

Astăzi, 31 martie 1954

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti compus conform legii nr. 7/952, din general maior de Justiţie Petrescu Alexandru, preşedinte; locot. colonel Pătraşcu Ioan, maior Doscan Alexandru asesori populari,

Deliberând în secret conform art. 291-295 C.J.M. asupra culpabilităţii şi aplicaţiei pedepsei în cauza penală privitoare pe:

1. Benvenisti Mişu, născut la 2 iulie 1902 în Bucureşti, fiul lui Simion şi Ernestina de profesiune avocat, căsătorit fără copii, fost preşedinte al org. sioniste din R.P.R., cetăţean român, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Republicii nr. 37, în prezent arestat;

2. A.L. Zissu, născut la 25 ianuarie 1888 în Piatra Neamţ, fiul lui Pincu şi Hinda, cetăţean român, de profesiune scriitor, fost mare industriaş, a făcut politică sionistă şi a fost

https://biblioteca-digitala.ro

preşedintele partidului evreiesc din România, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Aurel Vlaicu nr. 34, în prezent arestat;

3. Cohen Jean, născut la 17 iunie 1910, în Brăila, fiul lui Moritz şi Rebeca, cetăţean român, de profesiune avocat, fost secretar general al partidului evreiesc din România, şi al Congresului Mondial Evreiesc, secţia România, a făcut politică sionistă, căsătorit, având 2 copii, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Sevastopol nr. 11, în prezent arestat;

4. Moscovici Moritz zis Moţi, născut la 18 aprilie 1907 în Tulcea, fiul lui Zaharia şi Maria, cetăţean român, de profesiune ziarist şi avocat, fost funcţionar la Legaţia Statului Israel din R.P.R., a făcut politică sionistă fiind conducător al organizaţiei „Renaşterea" , căsătorit având un copil, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Thomas Masarik nr. 8, în prezent arestat;

5. Melania Iancu, zisă Mella, născută la 28 decembrie 1900, în Bucureşti, fiica lui Tuliu şi Ecaterina, cetăţeană română, de profesiune soră de caritate, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorită, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Alex. Sahia nr. 59, în prezent arestată;

6. Hirsch Benjamin născut la 3 martie 1913, în com. Simic, Reg. Sibiu, fiul lui Samuel şi Reghina, cetăţean român, de profesiune funcţionar, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit cu ultimul domiciliu în Bucureşti, Şos. Mihai Bravu nr. 197, în prezent arestat;

7. Beer Benjamin născut la 13 ianuarie 1912, în Dorohoi fiul lui Faibiş şi Ety, cetăţean român, de profesiune funcţionar comercial, fost membru în conducerea org. sioniste „Mişmar" căsătorit, având un copil, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Aft. Iie nr. 3, în prezent arestat;

8. Moritz Weiss, născut la 16 iulie 1924, în com. Criş, Reg. Sibiu, fiul lui Samuilă şi Charlotte, cetăţean român, de profesiune funcţionar la Legaţia Statului Israel din R.P.R. fost conducătorul org. sioniste „Hanoar Haţioni", necăsătorit, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Brezoianu nr. 51, în prezent arestat;

9. Haas Erich, născut la 19 aprilie 1898 în Arad, fiul lui Iacob şi Eugenia, cetăţean român, de profesiune medic, fost membru al org. sioniste „Ichud" căsătorit, având doi copii, cu ultimul domiciliu în Timişoara, str. Ştefan cel Mare nr. 4, în prezent arestat;

10. Haber Ladislau, născut la 13 octombrie 1912, în com. Simandul de Jos-Arad, fiul lui Iuliu şi Tina, cetăţean român, de profesiune medic, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit având doi copii, cu ultimul domiciliu în Arad, str. Tribunalul Dobre nr. 7, în prezent arestat;

11. Reiter Carol născut la 29 decembrie 1892 în Timişoara fiul lui Simion şi al Fenei, cetăţean român, de profesiune comerciant şi industriaş, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit având 3 copii, cu ultimul domiciliu în Timişoara, str. Piaţa Furtunei nr. 1, în prezent arestat;

12. Kuhn Ştefan, născut la 7 iulie 1912 în com. Bocşa Montana, Reg. Timişoara, fiul lui Alfred şi Sofia, cetăţean român, de profesiune avocat, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit având doi copii, cu ultimul domiciliu în Timişoara, str. Mihai Viteazu nr. 42, în prezent arestat;

13. Charles Philippe Gyr, născut la 26 ianuarie 1890 în Lucerna – Elveţia, cetăţean elveţian, de profesiune ziarist, căsătorit fără copii, cu ultimul domiciliu în Or. Stalin, str. Davilla nr. 5, în prezent arestat;

Trimişi în judecată: Benvenisti Mişu, Avram L. Zissu, Jean Cohen, Moscovici Moritz, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Benjamin Beer, Moritz Weiss, Haas Erich, Haber

https://biblioteca-digitala.ro

Ladislau, Reiter Carol, şi Kuhn Ştefan pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 191 C.P. combinat cu art. 190 C.P. şi pentru crima de uneltire împotriva ordinii sociale, P.P. de art. 194 C.P. comb. cu art. 190 şi 191 C.P.; opi Benvenisti Mişu, Avram L. Zissu, Cohen Jean, Moscovici Moritz şi Reiter Carol şi pentru crima P.P. de art. 1933 al. I C.P. modificate Melania Iancu şi pentru crima P.P. de art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din legea nr. 284/947, Haas Erich şi pentru delictul P.P. de art. 5 pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din Legea nr. 285/947 şi Hirsch Zoltan şi Moritz Weiss şi pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei, P.P. de art. 267 al. penultim. C.P.

Pentru motivele ce se vor vedea în corpul sentinţei, în unire cu concluziile Procurorului Militar,

Tribunalul

Cu unanimitate de voturi, declară culpabili pe: Benvenisti Mişu, Avram Leiba Zissu, Jean Cohen, Melania Iancu, Beer Benjamin, Haas Erich, Hirsch Zoltan, Reiter Carol, Weiss Moritz, Moscovici Moritz (Moţi), Haber Ladislau, şi Kuhn Ştefan pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 191 comb. cu 190 C.P. şi pentru crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III. C.P., pe Charlles Philippe Gyr pentru crima de spionaj P.P. de art. 194 comb. cu art. 190 şi 191 C.P., pe Melania Iancu şi pentru infracţiunea P.P. de art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din Legea 284/947, pe Haas Erich şi pentru infracţiunea P.P. de art. 5, pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din Legea 285/947, pe Hirsch Zoltan şi pe Weiss Moritz şi pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. art. 267 al. penultim C.P.

Asemenea cu unanimitate de voturi declară că sunt circumstanţe atenuante numai în favoarea acuzaţilor: Melania Iancu, Beer Benjamin, Haas Erich, Hirsch Zoltan, Weiss Moritz, Reiter Carol, Moscovici Moritz, Haber Ladislau, Kuhn Ştefan şi Charles Philippe.

Cu unanimitate de voturi declară neculpabili pe Mişu Benvenisti, Zissu A. Leiba, Jean Cohen, Moscovici Moritz şi Reiter Carol pentru crima P.P. de art. 1931 al. 1 din C.P. (modificat).

În consecinţă:

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. art. 209 P.III C.P. art. 25 pct. 6 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M. cu unanimitate de voturi condamnă pe Benvenisti Mişu şi Jean Cohen, la muncă silnică pe viaţă şi confiscarea averii personale în total, pentru crima de înaltă trădare şi la câte 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică pentru crima de uneltire contra ordinii sociale;

În baza art. 101 C.P. condamnaţii sus-numiţi execută pedeapsa cea mai grea, adică muncă silnică pe viaţă, câte 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii personale cu computarea prevenţiei în total de la 10 iulie 1950 pentru Benvenisti Mişu şi de la 5 mai 1951 pentru Jean Cohen.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. art. 31 C.P. art. 209 p. III C.P. art. 304 şi 463 C.J.M. cu unanimitate de voturi condamnă pe Zissu Avram Leiba la temniţă grea pe viaţă şi confiscarea averii personale pentru crima de înaltă trădare şi la 25 (douăzeci şi cinci) ani temniţă grea, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Conform art. 101 C.P. execută pedeapsa cea mai grea, adică temniţă grea pe viaţă, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total, cu computarea prevenţiei de la 3 mai 1951.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191, C.P. 209 P. III C.P. art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M. art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din L. 284/947 art. 25 pct. 6 C.P., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

https://biblioteca-digitala.ro

Melania Iancu la 20 (douăzeci) ani muncă silnică, pentru crima de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale; şi la 4 (patru) ani închisoare corecţională pentru delictul de nedeclararea fondului de valută şi de devize către Banca de Stat. O obligă să plătească suma de lei 560.000 (cinci sute şasezeci mii) lei reprezentând înzecitul c/val. sumei de 40.000 franci elveţieni, cu titlul reparatoriu către Banca de Stat. Compută prevenţia de la 26.I.1951.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P., 209 P. III C.P., art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

- Beer Benjamin la 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică pentru crima de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, cu confiscarea averii personale şi 10 (zece) ani degradare civică. Conf. art. 101 va executa pedeapsa cea mai grea, adică 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică, confiscarea averii personale şi 10 (zece) ani degradare civică cu computarea prevenţiei de la 2 ianuarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 190,191 C.P. art. 209 P.III C.P. art. 5 şi 14 din L.284/947, art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

- Haas Erich la 10 (zece) ani muncă silnică pentru crima de înaltă trădare şi la 8 (opt) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, confiscarea averii personale şi 10 (zece) ani degradare civică şi la 4 (patru) ani închisoare corecţională pentru delictul de constituire de depozite de valută străină în străinătate pe care nu l-a declarat la Banca de Stat în termen. Îi obligă să plătească suma de 420.000 lei (patru sute douăzeci mii) lei cu titlul reparatoriu către Banca de Stat R.P.R.

Conform art. 101 C.P. va executa pedeapsa cea mai grea, adică 10 (zece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii personale şi va plăti suma de mai sus cu titlul reparatoriu către Banca de Stat a R.P.R. – Prevenţia 13.II. 1952

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P., 209 P.III C.P., art. 267 al penultim C.P. art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

- Hirsch Zoltan la 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale, pentru crima de înaltă trădare, la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, şi la 2 (doi) ani închisoare corecţională, pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei.

Conf. art. 101 C.P. execută pedeapsa cea mai grea, adică 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică, confiscarea averii personale, 10 (zece) ani degradare civică, cu computarea preventivă de la 7 ianuarie 1952.

- Weiss Moritz la 20 (douăzeci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale, pentru crima de înaltă trădare şi la 12 (doisprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale şi la 2 (doi) ani închisoare corecţională, pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei

Conf. art. 101 C.P. va executa pedeapsa cea mai grea, adică 20 (douăzeci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii personale cu computarea prevenţiei de la 7 ianuarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. 209 P. III C.P. 157 C.P., 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

- Reitter Carol la 15 (cinsprezece) ani temniţă grea, cu art. 31 C.P. pentru crima de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale.

https://biblioteca-digitala.ro

Conf. art. 101 va executa pedeapsa cea mai grea, adică 15 (cinsprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale cu computarea detenţiei de la 20 februarie 1952.

- Moscovici Moritz – Moţi, la 15 (cinsprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale pentru crima de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Conf. art. 101 C.P. execută pedeapsa cea mai grea, adică 15 (cinsprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale, Compută detenţia de la 28 aprilie.

- Haber Ladislau la 12 (doisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale pentru crima de înaltă trădare şi la 12 (doisprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Conf. art. 101 C.P. execută pedeapsa cea mai grea, adică 12 (doisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale.

Compută detenţia de la 18 februarie 1952.

- Kuhn Ştefan la 15 (cinsprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale pentru crima de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru delictul de uneltire contra ordinii sociale.

Conf. art. 101 C.P. execută pedeapsa cea mai grea, adică 15 (cinsprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale.

Compută prevenţia de la 20 februarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 194 C.P. comb. cu art. 190 C.P. art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

- Charles Philippe Gyr la 4 (patru) ani temniţă grea, şi confiscarea averii personale pentru crima de spionaj şi îi compută prevenţia de la 23 mai 1950.

Obligă pe fiecare dintre condamnaţi să plătească câte 200 (două sute) lei cheltuieli de judecată.

Făcând aplicaţiunea art. 4 pr. pen. achită de orice penalitate pe Mişu Benvenisti, Avram Leiba Zisu, Jean Cohen, Moscovici Moritz şi Reiter Carol pentru crima P.P. de art. 193^1 al C.P.

Dată şi citită în şedinţă publică astăzi, 31 martie 1954 la Bucureşti.

Preşedinte, general maior de Justiţie, (ss) Petrescu Alexandru
Asesori populari: lt. col. (ss) Pătraşcu Ion, maior (ss) Doscan Alexandru
Grefier şef, (ss) Petrescu Joiţeanu

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti — Dosar nr. 593/954

Sentinţa nr. 259

Astăzi, 29 martie 1954, la Bucureşti.

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti, compus conform legii nr. 7/1953 din:

Preşedinte, g-ral. maior de Justiţie, Petrescu Alexandru; lt. colonel Pătraşcu Ion, maior Doscan Alexandru, asesori populari; procuror militar, lt. maj. de Justiţie Alexandru Gheorghe, grefier de şedinţă, T. Petrescu Joiţeanu

https://biblioteca-digitala.ro

S-a întrunit în şedinţă publică cu respectarea formelor legale în scop de a judeca pe:

1. Benvenisti Mişu, în vârstă de 52 ani, născut la 2 iulie 1902, în Bucureşti, fiul lui Simion şi Ernestina, de profesiune avocat, căsătorit fără copii, fost preşedinte al organizaţiei sioniste din R.P.R., cetăţean român cu domiciliul ultim în Bucureşti, str. Republicii nr. 37, în prezent arestat;

2. Zissu Avram Leiba, în vârstă de 66 ani, născut la 25 ianuarie 1888 în P. Neamţ, fiul lui Pincu şi Hilda Leon, cetăţean român, de profesiune scriitor, fost mare industriaş, în trecut a făcut politică sionistă şi a fost preşedintele partidului evreiesc din România, cu domiciliul ultim în Bucureşti, str. Aurel Vlaicu nr. 34, în prezent arestat;

3. Cohen Jean, în vârstă de 44 ani, născut la 17 iunie 1910 în Brăila, fiul lui Moritz şi Rebeca, cetăţean român, de profesiune avocat, fost secretar general al partidului evreiesc din România, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit, are 2 copii, cu domiciliul ultim în Bucureşti, str. Sevastopol nr. 11, în prezent arestat;

4. Moscovici Moritz zis Moţi, în vârstă de 47 ani, născut la 18 aprilie 1907 în Turcia, fiul lui Zaharia şi Maria, cetăţean român, de profesiune ziarist şi avocat, fost funcţionar la legaţia Statului Israel din R.P.R., în trecut a făcut politică sionistă, fiind conducătorul organizaţiei „Renaşterea", căsătorit, are 1 copil, cu domiciliul ultim în Bucureşti, str. Thomas Masarik nr. 8, în prezent arestat;

5. Melania Iancu, zisă Mella, în vârstă de 51 ani, născută la 28 decembrie 1902, în Bucureşti, fiica lui Tuliu şi Ecaterina cetăţeană română, de profesiune soră de caritate, căsătorită, în trecut a făcut politică sionistă, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Alexandru Sahia nr. 59, în prezent arestată;

6. Hirsch Zoltan, în vârstă de 41 ani, născut la 3 martie 1913, în comuna Simic, Reg. Sibiu, fiul lui Samuel şi Reghina, cetăţean român, de profesiune funcţionar, căsătorit, în trecut a făcut politică sionistă, cu domiciliul ultim în Bucureşti, Şos. Mihai Bravu nr. 197, în prezent arestat;

7. Beer Benjamin, în vârstă de 42 ani, născut la 13 ianuarie 1912, în Dorohoi, fiul lui Faibiş şi Ety, cetăţean român, de profesiune funcţionar, în trecut a făcut politică sionistă, fost membru în conducerea organizaţiei sioniste „Mişmar", căsătorit, are 1 copil, cu domiciliul ultim în Bucureşti, str. Sf. Ilie nr. 3, în prezent arestat;

8. Moritz Weiss, în vârstă de 30 ani, născut la 17 iulie 1924, în com. Oriş, Reg. Sibiu, fiul lui Samuilă şi Charlotte, cetăţean român, de profesiune funcţionar la legaţia Statului Israel din R.P.R., în trecut a făcut politică sionistă, fost conducător al organizaţiei sioniste „Hanoar Haţioni", necăsătorit, cu ultimul domiciliu în Bucureşti, str. Brezoianu nr. 51, în prezent arestat;

9. Haas Erich, în vârstă de 56 ani, născut la 19 aprilie 1898, în Arad, fiul lui Iacob şi Eugenia, cetăţean român, de profesiune medic, în trecut a făcut politică sionistă, fost membru al organizaţiei sioniste „Ichud", căsătorit, având 2 copii, cu ultimul domiciliu în Timişoara, str. Ştefan cel Mare nr. 4, în prezent arestat;

10. Haber Ladislau în vârstă de 42 ani, născut la 13 octombrie 1912, în comuna Simandul de Jos Reg. Arad, fiul lui Iuliu şi Tina, cetăţean român, de profesiune medic, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit are 2 copii, cu domiciliul ultim în Arad, str. Tribunul Dobre nr. 7, în prezent arestat;

11. Reiter Carol, în vârstă de 63 ani, născut la 29 decembrie 1892, în Timişoara, fiul lui Simion şi Fenei, cetăţean român, de profesiune comerciant, şi industriaş, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit are 3 copii, cu domiciliul ultim în Timişoara, str. Piaţa Furtunei nr. 1, în prezent arestat;

https://biblioteca-digitala.ro

12. Kuhn Ştefan, în vârstă de 42 ani, născut la 7 iulie 1912, în com. Bocşa Montană, Reg. Timişoara, fiul lui Alfred şi Sofia, cetăţean român, de profesiune avocat, în trecut a făcut politică sionistă, căsătorit, are 2 copii, cu ultimul domiciliu în Timişoara, str. Mihai Viteazu nr. 42, în prezent arestat;

13. Charles Philip Gyr, în vârstă de 64 ani, născut la 26 ianuarie 1890 în Lucerna, Elveţia, cetăţean elveţian, de profesiune ziarist, căsătorit fără copii, cu ultimul domiciliu în Or. Stalin, str. Dr. Davila nr. 5, în prezent arestat;

Trimişi în judecată: Benvenisti Mişu, Avram Leiba Zissu, Jean Cohen, Moscovici Moritz zis Moţi, Melania Iancu zisă Mella, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Moritz Weiss, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan, pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 191 C.P. comb. cu art. 190 C.P. şi pentru crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P. III C.P.; Charles Philip Gyr, pentru crima de spionaj, P.P. de art. 194 C.P. combinat cu art. 190, 191 C.P., apoi Benvenisti Mişu, Avram Leiba Zissu, Jean Cohen, Moscovici Moritz zis Moţi şi Reiter Carol şi pentru crima P.P. de art 1933 al 1 C.P. modificat; Melania Iancu şi pentru crima P.P. de art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din Legea nr. 284/947, Haas Erich şi pentru delictul p. de art. 5 pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din Legea nr. 285/947 şi Hirsch Zoltan şi Moritz Weiss şi pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 al. penultim din C.P.

Şedinţa publică fiind deschisă, Preşedintele a dispus introducerea inculpaţilor în sala de şedinţă, inculpaţii s-au prezentat în faţa instanţei asistaţi de apărătorii lor din oficiu, şi anume: Tov. Avocaţi: Barbu Solomon, Constantin Dinulescu, Jicmon Ion, V. Săvulescu Nicolau, Vasile Panaitescu, Constantin Unescu şi Dumitru Constantinescu, toţi din colegiul avocaţi Bucureşti.

Preşedintele, conformându-se dispoziţiunilor art. 265 C.J.M. a stabilit identitatea inculpaţilor, care au declarat datele de mai sus şi că nu au mai fost condamnaţi, în afară de Moscovici Moritz, care a declarat că a mai fost condamnat în 1939 pentru calomnie prin presă şi amnistiată această faptă.

Martorii în cauză au fost propuşi numai de acuzare, şi anume: Steinmetz Smaia, Rosenfeld Ştefan, Iovanovici Cedomir, Stein Israel, Zichelli Mihai, Pascu Florian, Litman Jan, Itzkar Leon, Dan Ieseanu, Ion Florin Begnescu, Dulberg Louis, Ebercohn Iosif, Rudich Mayer, Gabay Armand, şi Leibovici Simigita.

La apelul nominal, toţi martorii au fost prezenţi.

S-a dat citire de către grefierul instanţei, rechizitoriului de trimitere în judecată, după care preşedintele punând în vedere cele imputate, a procedat la luarea interogatoriilor acuzaţilor Benvenisti Mişu, Avram Leiba Zissu, Jean Cohen, separat conf. art. 270 C.J.M. şi cu respectarea disp. art. 269 C.J.M.

Orele fiind înaintate, preşedintele pentru repausul judecătorilor şi al inculpaţilor, suspendă şedinţa la orele 14,30 până după amiază la orele 16, când se vor relua dezbaterile în continuare.

Şedinţa de la 29 martie 1954, orele 16.

După deschiderea şedinţei publice, tribunalul fiind în aceiaşi compunere ca în şedinţa precedentă, preşedintele a dispus introducerea acuzaţilor, care s-au prezentat în faţa instanţei asistaţi de aceiaşi apărători din oficiu, ca în şedinţa de dimineaţă şi după ce au fost identificaţi, preşedintele a procedat la luarea interogatoriilor acuzaţilor, în continuare, separat conf. art. 270 C.J.M. şi anume s-a luat interogatoriul acuzaţilor Moscovici Moritz, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Moritz Weiss, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol, Kuhn Ştefan şi Charles Philippe Gyr cu respectarea disp. art. 269 C.J.M.

https://biblioteca-digitala.ro

Răspunsurile la interogator al tuturor acuzaţilor fiind consemnat în rezumat prin procese verbale separate care s-au anexat la dosarul cauzei conform legii.

După terminarea interogatoriilor, în mod separat, preşedintele a dispus introducerea tuturor acuzaţilor în sala de şedinţe şi i-a încunoştinţat despre răspunsurile date în mod separat conf. art. 270 cjm şi că nu este nevoie de confruntări.

După aceasta, orele fiind înaintate, preşedintele suspendă şedinţa la orele 21,30 pentru repausul judecătorilor şi al acuzaţilor, până mâine 30 martie 1954, orele 8 dimineaţa, când se vor relua dezbaterile în continuare.

Şedinţa publică fiind deschisă şi tribunalul în aceiaşi compunere ca în şedinţa din 29 martie 1954, preşedintele a dispus introducerea acuzaţilor, care s-au prezentat în faţa instanţei asistaţi de aceiaşi apărători din oficiu ca şi în şedinţa precedentă.

S-a procedat apoi la audierea martorilor prezenţi şi anume Litman Iacob, Stein Israel, Itzkar Leon, Rorlich Bernard, Ebercohn Iosif, Leibovici Simigita, Dan Ieşeanu, Ion Florin Begnescu, Dulberg Louis, Gabay Armand, Steinmetz Smaia, Iovanovici Cedomir, Zicheli Mihai şi Pascu Florian, care au fost audiaţi pe rând şi separat după ce mai întâi au depus fiecare jurământul conform legii, iar depoziţiile lor luate în rezumat prin procese verbale separate s-au anexat la dosarul cauzei.

Procurorul militar a declarat că renunţă la martorii Rosenfeld Ştefan şi Rudich Mayer iar apărarea a declarat că nu şi-i însuşeşte.

Tribunalul, deliberând în secret, cu unanimitate de voturi ia act de declaraţiile părţilor de renunţare la aceşti martori, pe care părţile îi socotesc neutili cauzei şi dispune continuarea dezbaterilor.

S-a dat apoi cuvântul procurorului militar pentru susţinerea rechizitoriului oral, care a fost ascultat în dezvoltarea mijloacelor sprijinitoare a acuzaţiei. Procurorul militar a arătat că organizaţia sionistă a servit totdeauna imperialismului american şi analizând faptele fiecăruia dintre acuzaţi arată dovezile şi legăturile ce au avut în activitatea de uneltire în cadrul organizaţiilor subversive şi pe linie informativă, arătând că şi-au trădat patria şi susţinând vinovăţia acuzaţilor, în concluzii cere condamnarea lor cu aplicarea textelor pe baza cărora au fost trimişi în judecată, în afară de textul art. 1931 al. 1 C.P. pentru care pune concluzii de achitare din lipsa elementelor penale.

Procurorul militar susţine că faptele sunt dovedite fiind elementele constitutive întrunite şi cere o sancţiune severă în raport de faptele fiecăruia dintre acuzaţi, care s-au pus în slujba imperialismului american, arătând că alături de diplomaţi străini, acuzaţii au dus activitate de uneltire împotriva regimului de democraţie populară şi au făcut acte de spionaj transmiţând informaţii secrete statului Israel, prin agenţii săi, aşa cum de altfel au şi recunoscut.

Cere de asemeni condamnarea acuzaţilor Melania Iancu şi Haas Erich pentru infracţiunea la legea devizelor şi a acuzaţilor Hirsch Zoltan şi Weiss Moritz pentru acte preparatorii la trecerea frauduloasă a frontierei, faptele fiind de asemeni dovedite.

S-a dat apoi cuvântul apărării, după cum urmează:

Tov. avocat Barbu Solomon în apărarea inculpatului Benvenisti Mişu, analizând faptele imputate, arată că burghezia de oriunde se serveşte de discriminările rasiale, mergând până la trădarea de patrie cum este cazul în speţă. Arată că mişcarea sionistă este o mişcare burgheză, fără sens pentru regimul nostru democrat. Că Benvenisti a greşit, dar că judecata să ţină seama de împrejurarea că a fost sincer în declaraţiile sale, că a regretat faptele şi în concluzii cere o pedeapsă cu circumstanţe atenuante, pentru a se putea reeduca.

https://biblioteca-digitala.ro

Tov. avocat Dinulescu Ion, în apărarea inculpaţilor Avram L. Zissu şi Jean Cohen, arată că Zissu a recunoscut că a alunecat pe o pantă greşită şi a regretat faptul, n-a ştiut să se oprească la timp pentru a lua drumul bun. Arată că Zissu a suferit internări în lagăr şi a făcut parte din mişcarea de rezistenţă. Că a căzut victimă, fiind produs al burgheziei şi arată că este suferind şi om în vârstă. În concluzii cere pentru Zissu Avram acordarea de circumstanţe atenuante. Pentru Jean Cohen de asemeni arată că a recunoscut faptele în mod sincer, că a regretat faptele şi că în anumite împrejurări a dat dovadă de grijă şi sacrificiu faţă de semenii săi. În concluzii cere să i se aplice o pedeapsă justă, cu circumstanţe atenuante pentru a se reabilita prin muncă.

Tov. avocat Jicmon Ion, în apărarea inculpaţilor Moscovici Moritz şi Melania Iancu, arată că şi aceşti inculpaţi au fost sinceri în declaraţiile lor, la cercetări şi în faţa instanţei, că Moscovici a fost sub influenţa lui Agamy şi Halevy iar Melania Iancu a dus operă socială în timpul războiului, ambii fiind produs al vechii societăţi burgheze, datorită ideologiei vechi, au căzut în greşeală. Cere în concluzii pentru ambii inculpaţi, largi circumstanţe atenuante.

Tov. avocat Săvulescu Nicolae în apărarea inculpaţilor Hirsch Zoltan şi Beer Benjamin arată că inculpaţii din acest proces au greşit, însă că vinovaţi sunt acei care au plecat din ţară, inculpaţii din acest proces având un rol mai mic şi în special Hirsch şi Benjamin. Că aceşti inculpaţi au fost sinceri în declaraţiile lor, calificarea este justă, însă susţine că s-ar putea analiza şi textele noi, modificate şi în concluzii cere să se acorde circumstanţe atenuante pentru a se putea reabilita în muncă.

Tov. avocat Vasile Panaitescu, în apărarea inculpaţilor Moritz Weiss şi Haas Erich, arată că procesul acesta se datorează concepţiei burgheze, datorită căreia inculpaţii au căzut în greşeală. Că ei au recunoscut sincer faptele pe care le-au regretat şi în concluzii cere să se acorde largi circumstanţe atenuante.

Tov. avocat Unescu Constantin, în apărarea inculpaţilor Haber Ladislau şi Reiter Carol, analizând faptele imputate acestora, arată că inculpaţii au fost sinceri în declaraţiile lor, că regretă faptele şi în concluzii cere circumstanţe atenuante pentru a se reeduca prin muncă.

Tov. avocat Dumitru Constantinescu, în apărarea inculpaţilor Kuhn Ştefan şi Charles Philippe Gyr, analizând faptele, arată pentru Kuhn Ştefan că a greşit şi dându-şi seama de greşeală, a mărturisit, încât acesta este un început de îndreptare, iar pentru instanţă un criteriu de dozarea pedepsei cu circumstanţe atenuante, având şi 2 copii, iar pentru Charles Philippe arată calitatea lui de cetăţean elveţian şi vârsta lui înaintată, că a fost crescut în ideologia burgheză, datorită căreia a fost uşor recrutat în Gestapo-ul german, că faptele lui arată că nu are nimic comun cu interesele poporului român. Susţine că după 23 august 1944 nu mai sunt dovezi că a activat pe linie de spionaj şi în concluzii cere ca ţinându-se seama de vârsta sa înaintată şi de sinceritatea sa, de originea sa socială, de asemenea.

După ce apărarea a avut ultimul cuvânt, preşedintele a întrebat pe fiecare dintre inculpaţi dacă mai au ceva de adăugat în apărarea lor, la care toţi inculpaţii şi-au menţinut declaraţiile, recunoscând faptele, declarând că regretă aceste fapte, şi au cerut ca ţinându-se seama de sinceritatea lor, să de dea posibilitatea de a se reabilita prin muncă, aplicându-li-se pedepse juste şi proporţionale cu circumstanţe atenuante.

După ultimul cuvânt al inculpaţilor, preşedintele a declarat dezbaterile închise, şi Tribunalul, amână pronunţarea hotărârii pentru mâine 31 martie 1954, orele 14, pentru a studia actele din dosarele cauzei. Termenul în cunoştinţa părţilor.

Şedinţa de la 31 martie 1954

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru astăzi fiind fixată pronunţarea hotărârii în cauza de faţă, ce face obiectul dosarului nr. 593/954, Tribunalul, în aceeaşi compunere, s-a retras în Camera de Consiliu spre a delibera asupra culpabilităţii şi aplicaţiunii pedepsei.

Opinia judecătorilor s-a luat conform art. 291-295 C.J.M. după care

Tribunalul

Deliberând în secret asupra acţiunii penale conform art. 291-295 C.J.M. acţiune penală deschisă prin încheierea nr. 314/54, din 23.03.54, în şedinţă pregătitoare a Trib. Militar Teritorial Bucureşti, în contra lor: Benvenisti Mişu, Avram L. Zissu, Jean Cohen, Moscovici Moritz zis Moţi, Melania Iancu zisă Mella, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Moritz Weiss, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan pentru crima de înaltă trădare P.P. de art. 191 C.P. comb. cu art. 190 C.P. şi pentru crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III C.P.; Charles Philip Gyr, pentru crima de spionaj P.P. de art. 194 C.P. comb. cu art. 190 şi 191 C.P.; Benvenisti Mişu, Avram L. Zissu, Cohen Jean, Moscovici Moritz şi Reiter Carol şi pentru crima P.P. de art. 193, alin. 1 C.P. modificat, Melania Iancu şi pentru infracţiunea P.P. de art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din Legea nr. 284/947, Haas Erich şi pentru infracţiunea P.P. de art. 5, pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din Legea nr. 285/947, iar Hirsch Zoltan şi Moritz Weiss şi pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 al. penultim C.P.

Având în vedere concluziile orale ale Procurorului Militar şi susţinerile inculpaţilor făcute personal şi prin apărătorii lor în faţa instanţei în şedinţă publică;

Având în vedere că din dezbaterile orale urmate în cauză în şedinţă publică, şi din actele dosarului care au fost puse în discuţia părţilor conform art. 131 proc. pen. se constată următoarele:

În fapt:

Din procesele publice care au avut loc atât în ţara noastră cât şi în celelalte ţări de democraţie populară, a reieşit dovedit activitatea criminală desfăşurată de imperialiştii anglo-americani şi de agenţii lor, împotriva voinţei oamenilor muncii, dornici de pace şi libertate.

Imperialiştii anglo-americani urmărind să creeze diversiuni în ţările de democraţie populară, încearcă toate căile să-şi găsească teren pentru uneltirile lor agresive.

Ca urmare, conducătorii sionişti, alături de celelalte rămăşiţe ale vechilor regimuri de exploatare burghezo-moşierească şi-au pus necondiţionat serviciile lor la dispoziţia imperialismului anglo-american pentru sprijinirea scopurilor lor războinice.

Serviciul de spionaj american în urmărirea scopului de a-şi procura informaţiile necesare şi de a submina regimurile de democraţie populară, s-a folosit de serviciile de spionaj ale Israelului şi ale Iugoslaviei, în care scop au fost camuflaţi spioni americani cu ajutorul paşapoartelor diplomatice eliberate de către Statul Israel.

Astfel în ţara noastră, începând încă din anii înaintea celui de al doilea război mondial, grupările sioniste, de toate nuanţele, au servit drept unelte ale spionajului dirijat de imperialişti şi desfăşurarea activităţii organizaţiilor sioniste din ţara noastră, s-a făcut sub paravanul unor organizaţii care aveau în aparenţă alte scopuri ca: Congresul Mondial Evreiesc, cu sediul principal la Geneva, Agenţia Evreiască din Istanbul, Joint-ul, ale căror dispoziţii şi instrucţiuni pe linie de spionaj au fost executate cu mult zel de către conducătorii organizaţiilor sioniste din ţara noastră.

După apariţia hotărârii Biroului Politic al Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Român din Decembrie 1948, referitoare la problema naţională, organizaţiile sioniste existente în ţara noastră, s-au autodizolvat, numai formal, ele continuând însă să-şi

https://biblioteca-digitala.ro

ducă activitatea lor ostilă împotriva regimului de democraţie populară şi în slujba imperialiştilor anglo-americani, ele folosindu-se de vechile elemente sioniste care au continuat mai departe activitatea lor de spionaj în serviciul ţărilor imperialiste.

În această situaţie sunt acuzaţii din acest proces şi faptele lor se materializează astfel:

1. Acuzatul Benvenisti Mişu şi-a început activitatea sionistă din anul 1919 atunci când s-a înscris în gruparea sionistă Hatalmid, ducând această activitate în gruparea Hatalmid până în anul 1921 după care dată a făcut parte din mai multe organizaţii sioniste cum au fost: „Hasmonaea", „Asociaţia Tineretului Sionist", „Renaşterea". Această ultimă grupare „Renaşterea" făcea parte din mişcarea sionistă „Clal" şi care era una din organizaţiile partidului evreiesc ce susţinea interesele burgheziei reacţionare.

Acuzatul Benvenisti Mişu, în anul 1936 a fost unul din conducătorii Congresului Mondial Evreiesc din România, care a susţinut propaganda şi ideologia reacţionară a cercurilor americane, prin partidul evreiesc, care lucra legal şi cuprindea vârfurile burgheziei evreieşti prin grupările sioniste de dreapta şi din centru, şi prin organele sale de presă ca: „Renaşterea noastră" şi „Mântuirea".

Chiar de la înfiinţarea Comitetului Congresului Mondial Evreiesc din România care a funcţionat sub conducerea lui Samy Singer, Mişu Benvenisti a primit instrucţiuni de la acesta să organizeze o reţea de spionaj care să culeagă informaţii din domeniul politic, economic şi militar, care să fie pus la dispoziţia cercurilor imperialiste, şi acuzatul Mişu Benvenisti împreună cu acuzatul Jean Cohen a acceptat şi organizat o reţea informativă care era condusă de către Samy Singer.

Mişu Benvenisti a recunoscut că Samy Singer i-a arătat că această activitate de spionaj se desfăşoară din însărcinarea conducătorilor sionişti în folosul cercurilor americane şi ale marii burghezii, şi în acest scop inculpatul Mişu Benvenisti a furnizat o serie de informaţii lui Samy Singer, informaţii care au fost transmise mai departe serviciului de spionaj american. Aceste informaţii sunt prevăzute în declaraţia inculpatului Mişu Benvenisti de la dosar vol. I, fila 32 şi 33.

În anul 1937 Mişu Benvenisti care făcea parte din conducerea partidului evreiesc, cu ocazia alegerilor care au avut loc sub guvernarea lui Tătărescu, a acceptat iniţiativa lui Iuliu Maniu şi astfel partidul evreiesc a încheiat un pact electoral din care a făcut parte Partidul Naţional Ţărănesc, Partidul Liberal al lui Gheorghe Brătianu, Partidul Maghiar, legionarii şi partidul lui Goga Cuza.

Legătura pe linie informativă cu Samy Singer, a ţinut-o până în anul 1940 şi după plecarea din ţară a lui Samy Singer, conform instrucţiunilor primite de la acesta, inculpatul Benvenisti Mişu şi-a continuat activitatea de spionaj ţinând legătura cu înlocuitorul acestuia, spionul Wilhelm Fischer care venise ca împuternicit al Congresului Mondial Evreiesc din România, şi chiar de la început în discuţiile pe care le-a avut cu Wilhelm Fischer, a primit de la acesta recomandări să ţină un contact strâns cu Filderman Willy, preşedintele comunităţii evreieşti din România şi cu rabinul şef Dr. Şafran.

Conform instrucţiunilor primite de la Filderman Willy şi dr. Şafran, inculpatul Mişu Benvenisti şi-a continuat activitatea pe linie de spionaj, şi pentru aceasta a recrutat o serie de elemente care să-i furnizeze informaţiile politice, economice şi militare.

În acelaşi timp inculpatul Mişu Benvenisti a fost numit de către Agenţia Evreiască din Istanbul ca preşedinte al Executivei sioniste, recomandându-i-se să organizeze o reţea de spionaj în România şi să trimită informaţii din domeniul militar, economic şi politic la Istanbul întrucât biroul din Istanbul avea misiunea de a informa Intelligence Service despre

https://biblioteca-digitala.ro

tot ce se petrece în România, fapt ceea ce inculpatul Benvenisti Mişu a acceptat, şi după ce a stabilit legăturile cu Fischer Wilhelm şi cu biroul agenţiei evreieşti din Instanbul, cu începere de prin mai 1941 a furnizat informaţii pentru biroul agenţiei evreieşti din Istanbul până în vara anului 1943 când a fost înlocuit de către Executiva Sionistă a biroului din Istanbul, prin acuzatul Avram Leiba Zissu.

Cât timp a activat ca agent al lui Fischer Wilhelm şi al Biroului Informativ din Istanbul, inculpatul Mişu Benvenisti a furnizat informaţiile menţionate în dosar vol. I, fila 51-52.

În timpul regimului antonescian, acuzatul Mişu Benvenisti împreună cu Filderman Willy, a ajutat în mod efectiv acest regim prin faptul că a dus o acţiune de propagandă prin ziarul „Renaşterea Nouă" pentru susţinerea împrumutului de război lansat de Antonescu şi această acţiune de ajutorare a dus-o acuzatul Benvenisti şi în ceea ce priveşte colaborarea cu Centrala Librăriilor, instituţie creată de Gestapoul german în România, care a sprijinit acţiunile lui Antonescu în timpul războiului antisovietic.

Pe lângă acţiunea de propagandă dusă prin ziarul „Renaşterea Nouă" pentru susţinerea împrumutului antonescian, acuzatul Benvenisti Mişu a avut şi un rol activ în organizarea unor birouri de subscriere pentru împrumut precum şi centre de subscriere în diferite puncte ale oraşului Bucureşti, el însuşi îndeplinind funcţiunea de inspector al acestor centre.

Pe baza colaborării pe care acuzatul Mişu Benvenisti a avut-o cu regimul antonescian, în anul 1943 Mişu Benvenisti a luat legătura cu Mihai Antonescu, pentru a stabili unele probleme în legătură cu emigrarea evreilor, iar în iunie 1944 s-a întâlnit din nou cu Mihai Antonescu, la care se dusese pentru a urgenta plecarea a 3 vase cu emigranţi evrei din portul Constanţa, cu care ocazie Mihai Antonescu, după ce i-a rezolvat această chestiune, l-a rugat ca în cazul când pleacă din ţară să ia legătura cu forurile superioare sioniste pentru a interveni la cercurile anglo-americane în sensul ca ţara noastră să fie ocupată de trupele engleze sau americane.

După actul istoric de la 23 august 1944, acuzatul Benvenisti Mişu şi-a continuat mai departe activitatea sa de spionaj în folosul imperialiştilor anglo-americani, astfel:

În decembrie 1944, Mişu Benvenisti s-a întâlnit din nou cu Fischer Wilhelm, care venise din Elveţia, si care i-a recomandat să-şi continue mai departe activitatea de spionaj şi să folosească persoane de încredere din cadrul secţiunii Congresului Mondial Evreiesc din România, care urma să ia fiinţă şi cu această ocazie Fischer Wilhelm i-a cerut să-i furnizeze informaţii din domeniul militar, economic, politic şi social şi despre starea de spirit a populaţiei recomandându-i în acelaşi timp să-l folosească pe Laiwandman şi să ţină legătura cu Willy Filderman şi Dr. Şafran. I-a mai spus cu această ocazie că informaţiile pe care trebuie să i le furnizeze să nu fie scrise deoarece pe viitor trebuie să lucreze mai precaut şi de comun acord cu Fischer Wilhelm au stabilit ca informaţiile să fie aduse de acuzatul Benvenisti în mod verbal în fiecare seară la sinagoga „Templul Coral".

Pe la sfârşitul anului 1944, când a venit în ţară , Moshe Averbuch – Agamy, trimisul biroului Agenţiei Evreieşti din Istanbul, acuzatul Mişu Benvenisti a luat legătura cu acesta în vederea aceluiaşi scop, al continuării activităţii pe linie de spionaj, pe care o dusese înainte de război în favoarea acestei agenţii. Cu ocazia acestei întâlniri Averbuch Agamy i-a comunicat lui Benvenisti că a venit în ţară cu misiunea de a organiza emigrări masive de evrei şi de a conduce mai departe reţeaua de spionaj pentru Agenţia Evreiască din Istanbul; acuzatul Benvenisti acceptând propunerea făcută de Averbuch Agamy a primit instrucţiuni de la acesta să folosească în această misiune pe coacuzaţii A.L. Zissu şi Jean Cohen.

https://biblioteca-digitala.ro

Ca urmare, acuzatul Mişu Benvenisti şi-a continuat activitatea informativă pe de o parte pe linia Congresului Mondial Evreiesc transmiţând informaţiile prin Fischer Wilhelm iar pe de altă parte pe linia Agenţiei Evreieşti din Istanbul transmiţând informaţiile prin Averbuch Agamy, acuzatul Benvenisti Mişu cunoscând faptul că Fischer Wilhelm lucrează pentru americani iar Moshe Averbuch Agamy lucrează pentru englezi.

Astfel din anul 1944 a continuat să furnizeze informaţii acestor doi agenţi ai serviciilor de spionaj american şi englez până la plecarea acestora din ţară şi anume: lui Fischer Wilhelm până în vara anului 1947 iar lui Averbuch Agamy până în toamna anului 1949.

În această perioadă a transmis acestor doi agenţi pentru serviciile de spionaj american şi englez următoarele informaţii secrete:

- date despre diviziile T. Vladimirescu şi Horia Cloşca şi Crişan care au trecut prin Bucureşti spre frontul din Apus, informaţii culese personal de acuzat.
- date despre situaţia economică grea a populaţiei din Moldova culese de la Israel Laiwandman.
- date cu privire la angajarea cetăţenilor evrei în cadrele poliţiei, informaţie culeasă de la Dr. Filderman Willy.
- date despre unele conflicte din fabricile şi uzinele din Bucureşti, ivite între muncitorii de stânga şi elemente instigate de naţional-ţărănişti împotriva P.C.R. şi a sindicatelor, informaţii culese de la deputatul Manolescu, decedat.
- date asupra incidentului dintre jandarmii fostului ministru Aldea şi ţăranii dintr-o comună, din jurul Bucureştiului, informaţie culeasă de la dr. Filderman.
- date referitoare la acţiunile Apărării Patriotice pentru ajutorarea frontului din apus informaţii culese de acuzat personal
- date despre demonstraţiile de stradă împotriva guvernului Rădescu şi a ministrului Aldea şi despre luptele de stradă între partidele istorice şi forţele democratice care au avut loc în diferite oraşe şi despre acţiunile personale ale lui Maniu împotriva forţelor democratice, informaţii avute de la dr. Filderman care era în bune relaţii cu Maniu.
- date despre răsturnarea guvernului Rădescu, informaţie culeasă de la dr. Filderman şi dr. Şafran.
- date despre deblocările ce se făceau în rândul magistraţilor şi epurările din rândul avocaţilor din baroul Ilfov, şi acţiunile duse în Tribunal împotriva reformelor din barou de către elemente reacţionare din rândul avocaţilor, informaţii culese din constatări proprii.
- date privitoare la rezolvarea problemei rezolvării locuinţelor evreieşti prin întârzierea legii, informaţie culeasă din discuţiile avute cu Lucreţiu Pătrăşcanu
- date cu privire la starea de spirit a populaţiei evreieşti
- datele legii reformei agrare din martie 1945 şi cum s-a aplicat ea în practică, informaţie culeasă din discuţiile avute cu mai mulţi cetăţeni şi în special de la Filderman;
- despre atitudinea lui Maniu în legătură cu demersurile făcute de reprezentanţii comisiei aliate de a introduce în guvern câte un reprezentant al partidelor istorice, informaţii culese de la Filderman;
- date despre starea de spirit a evreilor din Moldova faţă de împrejurarea că se tergiversează procesul criminalilor de război în legătură cu masacrul de la Iaşi, informaţii culese de la Laiwandman;
- conflictele care existau între comunişti şi social-democraţi informaţie culeasă de la dr. Filderman.

https://biblioteca-digitala.ro

Toate aceste informaţii menţionate mai sus le-a transmis până la începutul anului 1946, iar în cursul anului 1946 a mai transmis următoarele informaţii:

- date despre activitatea Comitetului Democrat Evreiesc şi starea de spirit a populaţiei cu privire la crearea C.D.E., informaţie culeasă de la Laiwandman, Filderman, Lică Abramovici şi alţii;
- despre conflictele ce existau în rândul partidului social democrat în cele două fracţiuni: Titel Petrescu şi Lothar Rădăceanu;
- despre atitudinea lui Maniu şi Brătianu şi discuţiile dintre aceştia faţă de colaborarea lui Tătărescu cu guvernul, informaţie culeasă de la Filderman;
- despre activitatea parlamentului şi frământările ce erau între deputaţi, informaţie obţinută de la deputatul Manolescu;
- date despre salariile funcţionarilor şi muncitorilor în general, informaţie primită de la Laiwandman;
- despre sabotajele făcute de chiaburi la sate, informaţie obţinută de la deputatul Manolescu;

În cursul anului 1947 a furnizat următoarele informaţii:

- date despre deblocarea ofiţerilor activi, informaţie culeasă de la Manolescu;
- despre situaţia locuinţelor în Bucureşti, informaţie culeasă de la Manolescu;
- despre schimbările ce s-au făcut în Justiţie, informaţie culeasă din constatări proprii;

În cursul anului 1948 a transmis următoarele informaţii:

- date despre noul sistem de recrutări în armată, informaţie culeasă de la Laiwandman;
- date cu privire la întreţinerea armatei şi alocarea de fonduri speciale pentru echipare, informaţie culeasă de la Manolescu; şi, de asemenea, despre psihoza de război ce exista în rândul populaţiei culeasă tot de la Manolescu;
- despre măsurile ce s-au luat la graniţa cu Iugoslavia faţă de trădarea lui Tito şi starea de spirit a populaţiei din Timişoara în legătură cu aceasta, informaţie culeasă de la avocatul Iancu Leiba, precum şi date referitoare la naţionalizarea fabricilor culeasă tot de la Iancu Leiba (plecat din ţară).
- despre lipsa unor materii prime în industrii şi despre lipsa de mărfuri textile de pe piaţă, ambele informaţii culese de la Avram Leiba Zissu.
- date cu privire la instruirea şi educarea armatei, culese de la Manolescu;
- despre planul C.D.E. pregătit pentru combaterea mişcării sioniste, informaţi culeasă de la Manolescu şi despre mersul cercetărilor în afacerea fondurilor sioniste.

În cursul anului 1949 a transmis lui Averbuch Agamy următoarele informaţii:

- date în legătură cu reforma justiţiei şi a aparatului judecătoresc, cum s-a pus în practică această reformă şi despre legea asesorilor populari;
- despre unele sabotaje şi evaziuni fiscale făcute de unii negustori, informaţii avute din constatări proprii;
- date în legătură cu comerţul particular şi de stat, culese de la Laiwandman;
- despre comasarea tuturor societăţilor de asigurare informaţie culeasă de la avocatul Schwefelberg;
- despre funcţionarea oficiului de plasare, informaţie avută de la Mundi Roszenbaum;
- despre reforma învăţământului, luată de la Laiwandman;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre rezultatul agenţiei sioniste, cu privire al emigrări şi asaltarea zilnică de către un număr mare de evrei, a direcţiei paşapoartelor, pentru rezolvarea cererilor de plecare, informaţii avute din constatări proprii;

. - despre lipsurile de alimente de pe piaţă, tot din constatări proprii

- date în legătură cu exproprierea celor care au rămas cu 50 hectare pământ culese de la Iancu Leiba, precum şi date în legătură cu concediile de odihnă ale salariaţilor din întreprinderi.

- despre situaţia evreilor încadraţi în producţie care au făcut cereri pentru emigrări, culese de la Iancu Leiba şi Laiwandman;

- starea de spirit a populaţiei privind evenimentele politice, economice şi frământările sociale, în fiecare epocă.

Informaţiile menţionate mai sus le-a transmis verbal lui Fischer Wilhelm până în anul 1947 la sediul Congresului Mondial Evreiesc iar lui Averbuch Agamy până în toamna anului 1949 la locuinţa acestuia de la Hotel Athenee Palace Bucureşti.

Cu ocazia Congresului Mondial Evreiesc de la Geneva, din 1946 acuzatul Mişu Benvenisti a cunoscut pe Igner, secretarul Comitetului Mondial Evreiesc, care i-a expus pe larg motivele pentru care conducătorii evrei au activat în trecut şi activează şi în prezent pe linie de spionaj în folosul cercurilor americane şi din care rezultă că interesele burgheziei evreieşti din România se împletesc cu interesele cercurilor burgheze anglo-americane. Cu această ocazie, Rigner i-a mai dat acuzatului directive de a intensifica acţiunea de spionaj şi de a-l ruga pe dr. Filderman să sprijine mai departe această activitate.

Conformându-se acestor instrucţiuni, acuzatul Mişu Benvenisti şi-a continuat activitatea până în anul 1948, când la Congresul de la Montreaux – Elveţia, atât Rigner cât şi Fischer i-au comunicat ca să nu mai transmită informaţii Congresului Mondial Evreiesc ci pe viitor informaţiile pe care le va culege să le predea lui Averbuch Agamy care a primit această misiune.

Prin noiembrie 1949, acuzatul Mişu Benvenisti a fost chemat acasă la Averbuch Agamy, care avea calitatea şi de diplomat al legaţiei statului Israel din Bucureşti şi cu această ocazie i-a dat instrucţiuni referitor la noul plan de activitate pe linie de spionaj spunându-i acuzatului că a obţinut în acest scop suma de 25 milioane lei. În legătură cu acest fond, conducătorii grupărilor sioniste trebuiau ca pe de o parte să desfăşoare o intensă activitate de emigrare în rândurile populaţiei evreieşti iar pe de altă parte prin persoane de încredere să desfăşoare activitatea de spionaj.

Cu această ocazie, Averbuch Agamy i-a recomandat acuzatului Mişu Benvenisti, ca persoană de încredere pe următorii: Jean Cohen, Mella Iancu, dr. Lövenştein, Ebercohn Iosif şi alţii şi i-a recomandat să păstreze o discreţie completă, deoarece activitatea care va urma nu se poate compara cu cea din trecut, acum fiind mai intensă şi la despărţire Agamy i-a mai comunicat că în toată această activitate de spionaj va fi ajutat de către Avriel, viitorul ministru al legaţiei Statului Israel, în locul lui Rubin, care urma să plece în Israel.

Acuzatul Mişu Benvenisti a acceptat propunerile făcute de către Averbuch Agamy şi a doua zi după plecarea din ţară a lui Agamy s-a dus acasă la Mella Iancu, unde împreună au analizat planul pe linie de spionaj propus de Averbuch Agamy, iar după circa două luni de la plecarea din ţară a lui Agamy, acuzatul Benvenisti Mişu a fost chemat la legaţia Statului Israel de către consilierul Halevy, care l-a anunţat că i-a sosit un cont de 800 lire sterline, de la Rigner, sumă pe care o poate ridica ori de câte ori are nevoie.

https://biblioteca-digitala.ro

Acuzatul Mişu Benvenisti, în continuarea activităţii sale de spionaj a ţinut legătura cu Halevy, căruia i-a furnizat în continuare informaţii din domeniul economic, militar şi politic şi anume:

- date privitoare la modul cum s-a făcut naţionalizarea imobilelor la oraşe şi efectele pe care le-a avut asupra proprietarilor evrei;
- despre naţionalizarea farmaciilor şi felul practic cum a fost făcută;
- despre situaţia aprovizionării magazinelor de pe piaţă;
- despre felul cum se procedează la rechiziţionarea locuinţelor;
- despre faptul că organele de stat au descoperit într-un sicriu care urma să fie transportat în Palestina monezi de aur şi bijuterii;
- despre starea de spirit a salariaţilor din fabrici şi instituţii;
- despre activitatea Comitetului Democratic Evreiesc împotriva mişcării sioniste şi
- despre starea de spirit a populaţiei faţă de evenimentele politice şi măsurile luate de guvern în legătură cu reformele făcute.

Aceste informaţii au fost culese de către acuzatul Mişu Benvenisti prin intermediul lui Laiwandman, Iancu Leiba şi Rosenbaum.

În timp ce frecventa sediul organizaţiei Congresului Mondial Evreiesc din Bucureşti, acuzatul Mişu Benvenisti a luat legătura cu acuzatul Avram Leiba Zissu, căruia i-a comunicat că el lucrează pe linie de spionaj cu Averbuch Agamy şi că acesta l-a îndrumat să ţină legătura pentru culegere de informaţii cu Zissu.

În scopul acesta, acuzatul Mişu Benvenisti a cules şi de la A.L. Zissu, în două sau trei rânduri până la sfârşitul anului 1948 diferite informaţii pentru a fi date mai departe lui Averbuch Agamy şi anume: despre lipsa de materii prime în fabrici; despre lipsurile de mărfuri textile pe piaţă; despre starea de spirit a populaţiei faţă de arestările făcute în rândurile foştilor conducători politici;

Acuzatul Benvenisti Mişu a mai dus concomitent cu activitatea de spionaj şi o activitate sionistă şi anume: în mai 1946, la propunerea lui Averbuch Agamy, a acceptat să preia conducerea Executivei Sioniste, fiind ales preşedinte, funcţiune pe care a ţinut-o până în iunie 1948 şi potrivit instrucţiunilor primite în acest scop de la Agamy, a adoptat o politică de duplicitate faţă de guvernul din R.P.R. şi faţă de Comitetul Democrat Evreiesc, adică de colaborare formală cu scopul de a putea desfăşura activitatea sa de spionaj şi sionistă în vederea emigrării evreilor din ţară.

Cu ocazia diferitelor congrese sioniste care s-au ţinut în străinătate şi la care a participat şi acuzatul Mişu Benvenisti, acesta a primit aceleaşi instrucţiuni privitoare la activitatea sa sionistă şi de la Ben Gurion, primul ministru al statului Israel şi de la Dobkin şi Barlas membrii ai agenţiei evreieşti din Israel.

Astfel în anul 1947, când a luat parte la şedinţele comitetului de acţiune al organizaţiei sioniste la Zürich în Elveţia, Ben Gurion, Dobkin şi cu Barlas, i-au spus cu privire la intensificarea agitaţiei sioniste pentru emigrări, că evreimea trebuie să plece din România, în orice condiţii fie chiar şi pe o coajă de nucă şi că misiunea lui este aceia de a lupta să nu mai rămână nici un evreu în ţară.

Acuzatul Mişu Benvenisti a avut şi o altă activitate, aceia în legătură cu participarea sa ca delegat al conferinţei organizaţiilor evreieşti mondiale, în timpul conferinţei de pace de la Paris, cu ocazia încheierii tratatului de pace cu România.

Astfel, în timpul lucrărilor conferinţei de pace, acuzatul Mişu Benvenisti a pus în discuţie problema nemulţumirii populaţiei evreieşti faţă de guvernul Petru Groza, care nu

https://biblioteca-digitala.ro

putea să satisfacă revendicările populaţiei evreieşti în România şi în special, cele referitoare la pagubele suferite de această populaţie în timpul războiului.

De asemeni, tot în timpul lucrărilor conferinţei pentru pace, acuzatul Mişu Benvenisti s-a prezentat la delegaţia României la Conferinţa de Pace, şi a cerut să se introducă un punct în textul tratatului de pace, în care să se asigure libertăţi politice şi economice populaţiei evreieşti din România, prin aceasta urmărind subminarea autorităţii politice a guvernului de largă concentrare democratică dr. Petru Groza, faţă de puterile anglo-americane, în timpul încheierii tratatului de pace cu România şi această acţiune a dus-o din ordinul cercurilor conducătoare ale congresului mondial evreiesc, care era în slujba americanilor şi împotriva dezvoltării mişcării muncitoreşti din România.

Pentru activitatea sa de spionaj pe care a desfăşurat-o în timpul celui de al doilea război mondial, şi după 23 august 1944, în afara sumelor pe care le administra în vederea activităţii sale de spionaj, acuzatul Mişu Benvenisti primea lunar de la Fischer Wilhelm suma de 20 mi lei şi în afară de aceste sume în câteva rânduri a mai primit şi de la legaţia statului Israel prin Halevy, suma de 700 mii lei.

2. Acuzatul Zissu Avram Leiba fost mare industriaş, având 12% acţiunile fabricii de zahăr, alcool şi acid carbonic Ripiceni şi Soc. Agra, fost coproprietăţii Soc. Codrul, a deţinut 50% din acţiunile Companiei Româno-Petrol şi 18% din acţiunile fabricii de uleiuri Omega, a posedat o casă la Berlin pe care a cumpărat-o în 1929 cu 20 milioane lei, a deţinut în această calitate a sa de industriaş, toate funcţiunile; administrator delegat al Soc. Ripiceni şi Agra, la Oficiul Fabricii de acid carbonic, membru în consiliul de administraţie şi secretar general al Oficiului de zahăr, director la Compania Română de petrol, administrator la fabrica Omega şi vicepreşedinte al sindicatului exploatatorilor de vite; iar ca funcţiuni politice a fost preşedinte de onoare al partidului Evreiesc şi în 1937 a încheiat cartel electoral cu naţional-ţărăniştii, cu garda de fier şi cu partidul lui Goga-Cuza.

În timpul războiului, în 1943, după desfiinţarea Executivei Sioniste condusă de Mişu Benvenisti a înfiinţat o nouă executivă sionistă pe care o prezida personal şi în acelaşi an a mai fost numit mandatar al agenţiei evreieşti pentru România şi preşedinte al oficiului de emigrare.

După 23 august 1944, a fost preşedinte el executivei sioniste şi preşedinte al Congresului Mondial Evreiesc secţia România, alături de Willy Filderman şi de Wilhelm Fischer, acuzatul A.L. Zissu a luat iniţiativa de a reînfiinţa Partidul Evreiesc în cadrul căruia a deţinut funcţia de preşedinte.

Acuzatul Avram Leiba Zissu şi-a început activitatea de spionaj încă din anul 1940 când a luat legătura cu Bertoux, consilier comercial al Legaţiei britanice, care i-a cerut informaţii privind situaţia politică, economică, socială şi militară din România şi să-i recomande oameni în acest scop atât pentru Berlin cât şi pentru România spre a fi utilizaţi în acest scop şi acuzatul acceptând propunerile făcute de Bertoux, i-a recomandat un ziarist berlinez pe Adams Paul şi pe F. Papingher.

După plecarea din ţară a lui Bertoux (în 1941) acuzatul şi-a reluat activitatea de spionaj prin anul 1943, când a început să transmită informaţii agenţiei evreieşti de la Geneva, informaţiile le transmitea prin Richard Richtein, care era reprezentantul Agenţiei Evreieşti la Geneva, transmiţând informaţii şi prin Crucea Roşie Internaţională, pe care le preda în scris lui Charles Kolb.

Acuzatul Zissu Avram Leiba ca şi acuzatul Benvenisti Mişu a transmis informaţii şi agenţiei evreieşti de la Istanbul, care era condusă de către Barlas, Averbuch Agamy şi alţii

https://biblioteca-digitala.ro

şi în culegerea de informaţii pentru aceste două centre de spionaj, s-a folosit de către acuzaţii Jean Cohen şi alţii.

După 23 august 1944, acuzatul A.L. Zissu şi-a reluat activitatea de spionaj din martie 1945 la propunerea lui Iosif Klarman, corespondent al agenţiei telegrafice evreieşti ITA şi instructor a organizaţiei sioniste revizioniste. La întâlnirea cu Klarman, acesta i-a adus un mesagiu din partea lui Sprinţac, preşedintele comitetului executiv al agenţiei evreieşti din Ierusalim, prin care îl ruga să continue transmiterea de informaţii aşa cum făcuse şi în timpul războiului şi acest mesaj, Sprinţac arăta că este necesar să se facă acest serviciu deoarece punându-se problema constituirii statului Israel agenţia evreiască trebuie să aibă ce oferi imperialiştilor americani. Acest Klarman, în timpul războiului a lucrat la biroul agenţiei evreieşti din Istanbul, a fost membru în consiliul central al partidului sionist revizionist şi corespondent al agenţiei de presă I.T.A., iar la împăcarea revizioniştilor cu organizaţia sionistă mondială, Klarman a intrat în marele comitet de acţiune sionist.

Acuzatul Zissu Avram Leiba a acceptat propunerile făcute de către Klarman, a recrutat pe Jean Cohen, Tuly Rosenthal, Ernest Marton, Laiwandman şi Noe Tălmaciu, în scopul de a-i folosi în culegerea de informaţii, iar informaţiile culese le transmitea în scris lui Klarman, reprezentant al agenţiei evreieşti în comitetul de acţiune sionist şi agent al serviciului de spionaj imperialist.

Printre informaţiile transmise de acuzatul A.L. Zissu lui Klarman, au fost următoarele:

- date detaliate privind ramurile de industrie din reg. Cluj, oraşul Cluj şi anume: denumirea fabricilor, amplasamentul lor ce produc, capacitatea de producţie a fiecăruia şi cota pe care o reprezintă producţia totală a ţării; ce forţă motrice întrebuinţează în h.p. şi felul forţei motrice, aburi, electricitate etc.; - materiile prime întrebuinţate şi de unde le primeşte; numărul lucrătorilor de fiecare fabrică şi orientările lor politice, felul instalaţiilor, maşini unelte, etc.;
- date amănunţite privind industria textilă din Bucureşti cuprinzând aceleaşi date de mai sus;
- despre activitatea Madosului;
- despre evenimentele de la uzinele „Malaxa" care au dus la rănirea tov. Gheorghe Apostol;
- despre un act de sabotaj întâmplat la uzina electrică a combinatului de la Reşiţa;
- despre starea de spirit a populaţiei;
- despre felul cum sunt comentate diversele măsuri luate de guvern; şi
- informaţii privind partidul Comunist Român, referitor la unele probleme ce se puneau în C.C., precum şi alte informaţii de care acuzatul nu-şi aduce aminte, fiindcă imediat ce le primea de la oamenii săi le transmitea mai departe fără a citi conţinutul.

Această activitate pe linie de spionaj a dus-o până la sfîrşitul anului 1947, la plecarea lui Klarman din ţară.

După anul 1947, şi-a continuat activitatea de spionaj, odată cu venirea în ţară a lui Reuven Rubin, ministru al Statului Israel şi a lui Ariel, ataşat comercial al statului Israel, şi de îndată ce a venit în ţară Rubin, acuzatul A.L. Zissu s-a întâlnit cu acesta care i-a comunicat că Sharet, ministrul de externe al statului Israel, a apreciat informaţiile pe care le-a primit, şi doreşte să-şi continue activitatea, ţinând legătura cu Rubin.

Astfel, acuzatul Zissu acceptând să-şi continue activitatea de spionaj, s-a înţeles cu Rubin şi pentru că nu avea motive să-şi justifice vizitele la legaţia statului Israel, au hotărât

https://biblioteca-digitala.ro

să se întâlnească la Rubin acasă unde putea să transmită în voie orice informaţii şi cu această ocazie Rubin i-a dat şi un nume conspirativ de „Nachor".

În urma acestor înţelegeri, acuzatul Zissu a transmis lui Rubin o serie de informaţii verbale şi scrise, parte predându-le direct lui Rubin, iar parte predându-le lui Ariel, ataşat comercial pentru a fi predate mai departe lui Rubin, informaţiile având caracter economic, politic şi social, iar pentru obţinerea informaţiilor s-a folosit în continuare de aceiaşi agenţi Jean Cohen şi Noe Tălmaciu.

Cu ataşatul comercial Ariel, acuzatul Zissu a ţinut legătura până la sfârşitul lunii februarie 1951, când acela a plecat din ţară, iar după plecarea lui Ariel din ţară a fost chemat de către Halevy noul ataşat comercial al Legaţiei Statului Israel.

Întrucât acuzatul Zissu nu mai vroia să se ducă la legaţia statului Israel, pentru a nu se crea suspiciuni, a aranjat prin Itzkar Leon să facă legătura cu Halevy prin Burştein şi la întâlnirea pe care a avut-o cu Burştein, acesta i-a dat o carte cu o dedicaţie din partea lui Sharet ministrul de externe al statului Israel, prin care era îndemnat să fie brav şi tare, şi i-a mai dat şi un plic ce conţinea suma de 50.000 lei.

La câteva zile, conform înţelegerii, s-a întâlnit din nou cu Burştein, cu care ocazie acuzatul i-a predat două plicuri cu informaţii, o scrisoare de răspuns pentru Sharet, precum şi o scrisoare către Kubowitki, director al congresului mondial evreiesc la Ierusalim privind poziţia faţă de Rădescu, şi anumite demersuri de făcut în privinţa emigrării.

Acuzatul Avram Leiba Zissu, concomitent cu această activitate de spionaj, a mai dus şi o activitate sionistă conspirativă, astfel:

În urma autodizolvării organizaţiei sioniste, acuzatul a înfiinţat un sfat sionist clandestin, din care făceau parte următorii: Jean Cohen, Mendelovici Iancu, Rorlich, Avram Fehler, Ebercohn, Schwefelberg, Iancu Leiba. Rolul acestui sfat sionist era să ia legătura şi să ia hotărâri în privinţa problemelor sioniste şi evreieşti, pentru promovarea intereselor sioniste. Rezolvarea acestor probleme urma să se facă prin folosirea de diverse relaţii personale, faţă de persoane influente spre a promova scopurile sioniste.

Urma de asemeni să se trimită la Israel rapoarte asupra activităţii asupra acestui sfat sionist şi să se obţină de la guvernul statului Israel, cât şi de la agenţia evreiască sprijinul lor pe lângă autorităţile din R.P.R. în vederea desfăşurării activităţii sioniste. Sfatul sionist înfiinţat de acuzatul Zissu, a mai pus problema unor ajutoare care trebuiau să fie date familiilor de români arestaţi pentru activitate dusă împotriva regimului din R.P.R. precum şi ajutorarea familiilor celor fugiţi din ţară în străinătate.

În acest scop, acuzatul Zissu personal, a căutat fonduri şi s-a ţinut o şedinţă la locuinţa lui Ariel, ataşat comercial al Legaţiei Statului Israel, la care a participat ministrul statului Israel Rubin, consilier de Legaţie Averbuch Agamy şi secretarul de legaţie Halevy, pentru rezolvarea acestei probleme.

3. Acuzatul Cohen Jean şi-a început activitatea sionistă de la vârsta de 10 ani, adică în anul 1920, când a intrat în gruparea tineretului sionist „Hatalmid" din Galaţi, fiind atras de propaganda sionistă ce se făcea în şcoala primară. A activat în această organizaţie până în anul 1923, apoi a activat în diferite organizaţii ca: Hehaver şi Ivria din Galaţi, între 1928-1931 în gruparea studenţilor sionişti Haşmonaea din Iaşi iar în anul 1934 s-a înscris şi activat în gruparea sioniştilor revizionişti „Renaşterea" din Bucureşti, şi apoi în gruparea sionistă Clal. A mai activat în partidul evreiesc din România, precum şi în secţiunea română a congresului mondial evreiesc iar în 1941-1945 a activat în organizaţia centrală sionistă de sub conducerea acuzaţilor Benvenisti Mişu şi Avram Leiba Zissu.

https://biblioteca-digitala.ro

Concomitent cu această activitatea sionistă, acuzatul Jean Cohen a avut şi o activitate de spionaj, şi anume: în anul 1938 când a devenit secretar general al partidului evreiesc din România, a acceptat să lucreze pe linia transmiterii informaţiilor, pentru că Teodor Fischer, preşedintele partidului evreiesc lucra şi el în acest sens, şi i-a propus să colaboreze la culegerea informaţiilor pentru Congresul Mondial Evreiesc alături de Samy Singer.

Ca urmare, acuzatul Jean Cohen a acceptat propunerea făcută de Teodor Fischer, care i-a recomandat să se ocupe de două chestiuni şi anume: a. să culeagă informaţii din punct de vedere politic, juridic şi economic cu privire la problemele evreieşti, în colaborare cu ceilalţi membri din conducerea şi din cadrele partidului, şi b. să culeagă orice date referitoare la influenţa politică, economică şi militară pe care o exercita Germania fascistă în România, şi în cadrul acestor discuţii Fischer Teodor i-a spus că infirmaţiile pe care le culege să i le dea lui sau lui Samy Singer, care le trimit sub formă de rapoarte Congresului Mondial Evreiesc din New York. Samy Singer i-a arătat că această activitate de spionaj pe linia Congresului Mondial Evreiesc se duce în folosul americanilor, dat fiind strânsele legături politice între conducerea congresului mondial evreiesc prin dr. Stephan Wisee, cu cercurile politice conducătoare americane, care erau interesate în viaţa economică, politică şi militară din ţările care activau în congresul mondial evreiesc.

În România, această activitate de spionaj, a fost organizată de către Samy Singer, care şi-a ales colaboratorii cei mai apropiaţi din conducătorii partidului evreiesc şi ai grupării sioniste „Renaşterea" cărora le-a încredinţat misiunea de a culege informaţii politice, economice şi militare şi a i le preda spre a fi trimise sub formă de rapoarte la Geneva.

Începând din anul 1941, a transmis rapoarte informative lui Wilhelm Fischer care a rămas împuternicit al Congresului Mondial Evreiesc din România, după plecarea lui Samy Singer şi Teodor Fischer din ţară, rapoartele fiind trimise prin curieri diplomatici, folosind în mod special Legaţia Elveţiei, delegaţii Crucii Roşii Internaţionale şi diferiţi curieri, ziarişti, etc.

A continuat această activitate şi în anul 1943, când i-a furnizat lui Wilhelm Fischer acordul economic dintre România şi Germania, şi acord de plăţi, lucrare executată de diferite persoane.

În anul 1943, luând fiinţă în România executiva clandestină sionistă de sub conducerea acuzatului Avram Leiba Zissu, împreună cu acesta au organizat un serviciu special, care să se ocupe cu culegerea de informaţii, pentru a fi transmise agenţiei evreieşti la Istanbul.

În acest scop a făcut legătura cu Ion Florin Begnescu, funcţionar la serviciul special de informaţii, de la care a obţinut contra sumei de bani, diferite informaţii, ca: înăsprirea raporturilor pe frontul din răsărit între ofiţerii români şi nemţi, nemulţumirile trupei şi ofiţerilor români, acapararea unor transporturi de alimente de către nemţi, diverse ştiri de pe front şi alte informaţii prevăzute în dosar la filele 379-382 vol. I

Acuzatul Jean Cohen şi-a continuat activitatea sa de spionaj şi după 23 august 1944, furnizând informaţii pentru imperialişti, astfel în iunie 1944, în vederea acestei activităţi, a fost chemat de către Avram L. Zissu la locuinţa acestuia unde a cunoscut pe instructorii palestinieni Dan şi Elly Ziler care i-au pus deschis problema de a le furniza informaţii cu privire la aviatorii englezi şi americani prizonieri, cerându-i în acelaşi timp să indice locul unde se află lagărul de prizonieri, regimul şi modul cum se putea lua contact cu ei. Această misiune, a fost adusă la îndeplinire de către acuzat cu ajutorul lui Begnescu Florin, şi după

https://biblioteca-digitala.ro

circa 2 săptămâni i-a informat pe instructorii palestinieni despre locul unde se găsesc lagărele de prizonieri englezi, că sunt îngrijiţi de către Crucea Roşie română, şi că în cursul unor bombardamente aeriene asupra României au murit câţiva, indicând şi locul unde sunt înmormântaţi.

După 23 august 1944 acuzatul Jean Cohen a furnizat informaţii în continuare lui Fischer Wilhelm precum şi unor membri ai legaţiei statului Israel, şi anume: Averbuch Agamy, consilier Ariel, ataşat comercial, Halevy prim secretar, Rubin şi Überall, miniştri ai statului Israel.

La începutul anului 1945, a avut o discuţie cu Avram L. Zissu care i-a comunicat că a primit o scrisoare din partea lui Sprinţac, preşedintele Comitetului de acţiune al Organizaţiei Sioniste Mondiale, şi preşedinte al parlamentului israelian, în care îi cere să-şi continue activitatea de spionaj dusă în timpul războiului, şi i-a cerut concurs şi în mod special să-i furnizeze informaţii din viaţa politică.

În urma acestor discuţii, acuzatul Jean Cohen a acceptat cererea lui A.L. Zissu şi a continuat să-i furnizeze informaţii politice şi economice în tot cursul anului 1945-1946, furnizându-i lui A.L. Zissu următoarele informaţii:

- despre situaţia din Partidul Liberal al lui Tătărescu, şi anume certurile existente între Bejan şi Tătărescu pentru şefia partidului şi modul în care Tătărescu prin Anton Dumitriu a pus stăpânire pe casa partidului liberal, din str. Academiei, pe ziarul Viitorul şi pe tipografie, care aparţinea liberalilor de sub şefia lui Dinu Brătianu, informaţii culese de la Anton Dumitriu;
- despre situaţia din Partidul Naţional-Ţărănesc, antisemitismul dus de Maniu prin Ilie Lazăr, acuzaţiile de şovinism regionalism şi afacerism aduse oamenilor apropiaţi lui Maniu, anume Leucuţia, fraţii Boilă şi Ghilezan, de către grupul moldovenilor din partid în frunte cu profesorul Zane de la Iaşi, informaţii culese de la Ion Vinea şi Aurel Weiss, plecat din ţară;
- despre situaţia din Partidul Social-Democrat şi anume crearea unei aripi stângi în frunte cu Rădăceanu, secondat de Solomon B. Preyster, şi alţii;
- despre conflictele din partid dintre comunişti şi social democraţi în sindicate, culese din discuţiile avute cu avocaţii în Tribunal; ca: Filderman, Breister, Vicol şi Vasiliu.

Informaţiile acestea, le-a transmis în scris lui A.L. Zissu, personal, cu ocazia întâlnirilor ce le-a avut, la el acasă, apoi la partidul evreiesc sau la sediul Congresului Mondial Evreiesc.

Între anii 1947-1949, a întrerupt legăturile pe linie informativă din cauză de conflict politic cu privire la proprietatea gazetei „Mântuirea" care s-a ivit între Zissu şi Itzkar Leon şi acuzatul.

Începând din anul 1949, a reluat legăturile pe linie de spionaj, pe care a continuat-o până în iunie 1950. Activitatea şi-a reluat-o în urma unei întâlniri cu A.L. Zissu cu care ocazie i-a şi comunicat situaţia fondurilor sioniste.

Din martie 1949 a continuat să furnizeze informaţii, predându-i un raport în scris despre stadiului cercetărilor, Ministerul de Finanţe şi al Băncii de Stat, în privinţa contravenţiei fondurilor sioniste şi, de asemeni, i-a mai furnizat un raport privind demersurile Camerei de Comerţ româno-palestiniană, în vederea reluării raporturilor economice, apoi:

- despre faptul că în C.D.E. se lucrează un proiect la revizuirea statutului Federaţiei Uniunii de Comunităţi;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre lipsa de personal calificat, ca şi de buna organizare în administrarea Academiei Române, informaţii culese personal, fiind funcţionar al Academiei.

În ce priveşte informaţiile pe care le-a furnizat acuzatul Jean Cohen lui Fischer Wilhelm în anii 1946-1947, acestea au fost:

- un raport despre criza de finanţare din industria petroliferă;
- un raport asupra situaţiei exploatării petrolifere, anume dacă s-au făcut exploatări, ce foraje s-au făcut şi cauzele pentru care situaţia forajelor era deficitară, cauzele deficitare ale producţiei, distrugeri de clădiri şi instituţii de pe urma bombardamentelor, conflicte de muncă din cauza insuficienţei salariilor şi a funcţionarilor;
- lipsa de autovehicole, cauciucuri, piese de schimb, autocisterne în industria petroliferă;
- despre numărul existent al vagoanelor cisternă în funcţiune;
- despre aprovizionarea cu materiale şi alimente, pagube în sectorul furajelor, pagube financiare, rezultând din întârzieri de livrări, în sectorul petrolifer, informaţii culese de la Mendi Brezis şi Anton Dumitriu;
- despre situaţia producţiei materiei prime din industria pielăriei, informaţie culeasă de la Marcel Gany, plecat din ţară;
- despre industria textilă şi anume, materii prime şi accesoriile de utilaj care lipsesc la fabrica de stofă, ţesături de bumbac şi ţesături de mătăsuri, informaţii culese de la Isvoreanu Sima, Aizenberg Carol şi Alfred Weissman.
- despre situaţia producţiei din punct de vedere financiar a 8-10 întreprinderi din provincie, informaţie culeasă de la foştii avocaţi Lonciu Raicher şi Otto Bruch (plecaţi din ţară).

Aceste informaţii au fost copiate de pe nişte memorii ale întreprinderilor: Unirea-Petrol de la Ploeşti, Româno-americană Ploieşti, Banca de Credit Român, Generala de Asigurări, Dorna – Vatra Asigurări, şi altele, înaintate la Camera de Muncă din Bucureşti.

Toate aceste informaţii le preda sub formă de rapoarte scrise, de mână, mai puţin cele primite de la Boni Marcel, care erau scrise de maşină, lui Fischer Wilhelm în biroul său de la Congresul Mondial Evreiesc.

Tot acuzatul Jean Cohen a mai furnizat informaţii şi lui Ehud Ariel şi anume:

- despre necesităţile de material tubular din industria petroliferă pe dimensiuni şi calitate;
- cantităţile de penicilină necesară în ţară, informaţie luată de la Boni Marcel;
- date referitoare la materia primă necesară în industria textilă cu specificarea felului mărfurilor, cantitate, dimensiuni, calitate;
- date referitoare la materia primă din industria pielăriei şi anume produse pe baza de crom, coloranţi, pentru piele, aţă, untură de peşte;
- date despre materia primă pentru industria de lacuri şi vopsele;
- date referitoare la lipsa de chimicale şi specialităţi farmaceutice, de droguri medicinale şi industriale, materiale şi accesorii electrice, materiale şi accesorii de radio, informaţii culese de la Boni Marcel;
- despre nemulţumirile unor societăţi petrolifere în legătură cu un stoc de material tubular importate din Israel;
- despre salarizarea întreprinderilor comerciale şi industriale;
- despre evoluţia preţurilor de larg consum;
- despre nevoile societăţii Sovrom-transport de vase mixte şi pasageri şi mărfuri, informaţii culese de la Gany Marcel;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre amenajarea unor lagăre de educare, pentru cei care în termen de şase luni nu se încadrează în producţie, informaţie culeasă de la Ascher, din zvonuri din Ardealul de nord.

Aceste informaţii le-a dat în scris, fie personal lui Ariel, fie prin A. Klainer.

În primăvara anului 1949, împreună cu A.L. Zissu, Mendelovici Iancu, Iancu Leiba, Bernard Rorlich, Ebercohn Iosif, Schewefelberg Arnold şi Feller, au înfiinţat după autodizolvarea organizaţiilor sioniste, un comitet sionist clandestin, care a coordonat activitatea grupărilor sioniste, comitet care a ţinut o serie de şedinţe secrete acasă la acuzatul Jean Cohen cât şi la Rorlich, la care şedinţă s-a discutat posibilitatea apropierii dintre sionişti şi naţional-ţărănişti.

În acest scop, Jean Cohen a fost însărcinat de către cei din comitet să ia legătura cu Vlad Haţieganu, ceea ce a şi făcut în vara anului 1949, cu care prilej a discutat posibilităţile de apropiere între sionişti şi ţărănişti, în situaţia actuală şi în cazul când regimul actual ar fi fost doborât;

Cu ocazia acestei întrevederi, acuzatul a aflat de la Vlad Haţieganu că are nevoie de o cantitate de medicamente pentru membrii P.N.Ţ. din închisori care au fost condamnaţi de către regimul nostru democrat pentru acţiuni de spionaj, sabotaj, etc.

Acuzatul Jean Cohen a promis lui Vlad Haţieganu că-i va procura medicamentele de care are nevoie, însă trebuie să ia legătura în acest scop şi cu profesorul Zane. Luând legătura cu profesorul Zane a căzut de acord ca sioniştii să procure medicamentele de care are nevoie Vlad Haţieganu.

Pentru procurarea medicamentelor, Jean Cohen a primit de la Rorlich Bernard circa 200 mii lei, pe care el îi primise de la legaţia statului Israel, care a cunoscut atât constituirea într-un for sionist clandestin cât şi planul de colaborare cu elementele contrarevoluţionare din ţară şi cele din afară, în jurul lui Rădescu şi Filderman.

În şedinţele secrete ţinute de comitetul clandestin sionist, s-a discutat problema ajutoarelor pentru foştii conducători sionişti şi problema emigrării evreilor.

În iulie 1950 acuzatul fiind informat că este urmărit de organele de securitate, s-a ascuns, şi a stat fugar până în mai 1951, când a fost arestat.

În timpul cât a stat fugar a primit drept ajutor din partea legaţiei statului Israel diverse sume de bani, variind între 10-20 mii lei şi în declaraţia sa la dosar, precizează că persoanele care l-au găzduit în timp cât era fugar şi urmărit de autorităţi.

Pentru acţiunea sa de spionaj pe care a desfăşurat-o în timpul arătat mai sus, acuzatul Jean Cohen a fost retribuit cu diverse sume de bani iar de la Ariel Ichuda a primit de la 300-400 mii lei.

4. Acuzatul Moscovici Moritz şi-a început activitatea sa încă din anul 1919 în cadrul organizaţiei tineretului sionist de pe lângă asociaţia culturală „Lumina" apoi a activat pe linie sionistă în diferite organizaţii, iar în ultimul timp a fost membru în comitetul de conducere al grupării „Renaşterea" şi secretar şi director al ziarului „Renaşterea Noastră", îndeplinind şi funcţiunea de secretar al executivei sioniste, condusă de către Avram Leiba Zissu precum şi aceea de director al secţiei Congresului Mondial Evreiesc din România.

Ca şi ceilalţi acuzaţi, Moscovici Moritz a sprijinit direct războiul şi în regimul antonescian, în special cu ocazia lansării împrumutului în timpul războiului, în care scop a organizat şi condus acţiuni pentru realizarea împrumutului în rândurile populaţiei evreieşti, alături de Mişu Benvenisti şi Avram Leiba Zissu.

Pe lângă această activitate de susţinerea războiului antisovietic, acuzatul Moscovici Moritz a mai desfăşurat şi o activitate de spionaj, fiind recrutat de către Avram Leiba Zissu,

https://biblioteca-digitala.ro

odată cu numirea sa ca secretar al executivei sioniste, în care calitate a cules informaţii, politice, economice şi militare pe care le-a transmis lui A.L. Zissu, până în septembrie 1944, când Zissu a plecat de la conducerea executivei sioniste; ultimul raport informativ l-a dat în anul 1945 şi a fost tradus de A.L. Zissu împreună cu Luiza Goldner în limba engleză şi predat apoi unui ziarist american, Hall.

Toate informaţiile transmise de Moscovici Moritz lui A.L. Zissu se refereau la situaţia politică, economică şi militară din România.

La începutul anului 1945, acuzatul Moritz Moscovici a luat legătura cu acuzatul Jean Cohen şi fiind numit director la secţia Congresului Evreiesc din România, a fost pus în legătură cu Fischer Wilhelm, care i-a cerut să-şi continue activitatea de spionaj, pe care o desfăşurase în timpul războiului, propunându-i să culeagă informaţii din domeniul economic, politic şi militar.

Acuzatul Moscovici Moritz acceptând propunerea lui Fischer Wilhelm, începând din ianuarie 1945 şi până în anul 1947 i-a furnizat acestuia o serie de informaţii predându-i-le personal în biroul său conform înţelegerii avute.

Informaţiile predate lui Wilhelm Fischer au fost: despre situaţia unor întreprinderi şi atitudinea sabotoare a patronilor acestora; despre măsurile luate de guvern în legătură cu aplicarea decretului nr. 607, privind restituirea bunurilor evreieşti; despre reducerea cotelor de hârtie; despre reorganizarea sindicatelor ziariştilor; despre înfiinţarea unor cooperative; despre starea de spirit a populaţiei faţă de regim şi de partidele politice şi despre aprovizionarea pieţelor în general şi altele.

Toate informaţiile date erau destinate serviciului de spionaj american fiind transmise prin Congresul Mondial, la Geneva.

După plecarea din ţară a lui Fischer Wilhelm, acuzatul Moritz Moscovici a luat legătura cu Mella Iancu, iar mai târziu prin aceasta în cursul lunii februarie 1949 a fost angajat ca funcţionar la legaţia statului Israel, în care calitate şi-a putut continua activitatea de spionaj în cadrul legaţiei statului Israel.

Fiind angajat ca funcţionar la legaţia statului Israel, a acceptat propunerea lui Averbuch Agamy, care-l angajase, şi a transmis informaţii acestuia din februarie 1949 până în decembrie 1949, când Agamy a plecat din ţară, după care a continuat să transmită informaţiile lui Halevy, secretarul legaţiei statului Israel. Informaţiile date lui Averbuch Moshe Agamy, au fost:

- despre verificările membrilor de partid (P.M.R. şi U.T.M.);
- despre măsurile luate de Ministerul de Externe în legătură cu emigrările evreilor;
- despre măsurile luate de guvern în legătură cu eliberarea paşapoartelor colective în vederea emigrărilor;
- date biografice asupra unor diplomaţi ai R.P.R. care se aflau în Tel Aviv;
- despre starea de spirit a funcţionarilor din diferite instituţii.
- despre delegaţia tineretului comunist israelian care a participat la festivalul mondial al tineretului la Budapesta;
- despre pregătirile ce se fac la Sovrom-transport în vederea emigrărilor;
- date cu privire la activitatea comitetului democrat evreiesc;
- despre numirile de diplomaţi ai R.P.R. în Germania, precum şi alte informaţii din domeniul economic şi politic.

În culegerea acestor informaţii a fost sprijinit de către Rudich Mayer şi Mella Iancu, care-i furnizau informaţii conştient, precum şi de alte persoane care au furnizat în mod inconştient.

https://biblioteca-digitala.ro

Informaţiile furnizate lui Halevy, după plecarea din ţară a lui Agamy, până la sfârşitul anului 1949, au fost:

- despre salariile funcţionarilor din întreprinderile comerciale de stat, calculele şi premierea acestora;
- despre aprovizionarea alimentară a pieţelor şi preţurile zilei;
- date biografice asupra unor funcţionari cu posturi de răspundere în aparatul de stat;
- despre o serie de procese privitoare la unele întreprinderi de stat;
- despre unele legi cu privire la autentificarea actelor de vânzare a imobilelor;
- despre starea de spirit a populaţiei cu privire la actualul regim, şi altele.

Informaţiile culese şi transmise lui Halevy în 1950, au fost:

- date despre crearea unor gospodării agricole colective în Ardeal şi Iaşi, precum şi starea de spirit a ţăranilor faţă de aceste gospodării;
- despre aplicarea programului de naţionalizare a comerţului din nordul Moldovei;
- despre aprovizionarea magazinelor de stat cu încălţăminte şi textile;
- despre starea de spirit a evreilor în legătură cu emigrarea;
- despre judecarea unor procese, apoi despre recalificarea unor comercianţi, despre pătrunderea unor comercianţi în cooperaţie şi situaţia pieţelor în general şi preţurile zilei, revizuirile avocaţilor în cadrul baroului, şi altele.

Informaţiile transmise în anul 1951, au fost:

- date privind preţurile zilei şi aprovizionarea cu materii prime a unor întreprinderi mari;
- date cu privire la activitatea C.D.E. şi despre unele arestări ce s-au efectuat de organele de stat;
- despre hotărârile luate de Sovrom-transport în legătură cu noul itinerar al vasului Transilvania, în vederea emigrărilor;
- starea de spirit a funcţionarilor din Sovrom-transport şi starea de spirit a populaţiei în general, faţă de situaţia politică şi economică, şi altele;

Informaţiile le-a predat lui Halevy până în anul 1951, când acesta a plecat din ţară, iar acuzatul a fost chemat la legaţia statului Israel, în biroul lui Loker Zwy, şi i s-a propus să culeagă informaţii cu privire la stadiul lucrărilor de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, acuzatul a fost de acord cu propunerile lui Loker Zwy, însă nu a furnizat informaţiile fiind oprit de către Halevy să furnizeze altei persoane informaţiile, spunându-i că se va înapoia urgent în ţară.

Rapoartele cele mai importante, erau traduse în limba franceză de Suzy Benvenisti şi apoi predate lui Halevy.

Începând din 1950 în urma discuţiilor avute cu Halevy şi cu Mella Iancu, cu privire la ajutorarea familiilor celor arestaţi, a primit însărcinarea de la Halevy, să predea numitei Mella Iancu lunar 200 mii lei, primiţi de la Halevy, iar Mella Iancu se ocupa de distribuirea lor fiind ajutată de Susana Benvenisti, Jean Fridman şi Mendelovici Iancu.

Prin acuzatul Moscovici Moritz, Mella Iancu, două scrisori, una pentru Joe Schwartz directorul Joint-ului pentru Europa în care-i cerea să caute o posibilitate să trateze cu guvernul R.P.R., eliberarea sioniştilor arestaţi iar a doua scrisoare, adresată lui Agamy în care-i cerea să se ocupe de o problemă familiară.

5. Acuzata Melania Iancu zisă Mella a început să facă politică sionistă încă din anul 1924 când a activat în organizaţia culturală a femeilor evreice şi de atunci a activat în diferite organizaţii sioniste. În anul 1931, a fost cooptată în organizaţia „Renaşterea" în calitate de reprezentantă a mişcării feminine sioniste „Havod".

https://biblioteca-digitala.ro

Între anii 1940-1944 a fost conducătoarea centrului evreiesc de protecţie a mamei şi copilului.

În timpul acestei activităţi a cunoscut pe Wilhelm Fischer care era reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc din România iar în cursul anului 1942, în cadrul relaţiilor care existau între dânşii, a luat cunoştinţă că Fischer Wilhelm avea legături cu Geneva şi Istanbul.

În anul 1943, în timpul când Fischer Wilhelm şi Mişu Benvenisti au fost arestaţi, pentru că cei doi curieri folosiţi de el, Welti şi Charles Gyr predaseră Siguranţei fotocopii după rapoartele informative şi decontarea banilor ce le transmiteau la Geneva şi Istanbul, acuzata Mella Iancu a luat legătură cu delegaţii Crucii Roşii Internaţionale, precum şi cu De Weck, ministrul Elveţiei la Bucureşti şi cu alte personalităţi diplomatice, în scopul eliberării celor doi de mai sus. A luat legătura şi cu Iuliu Maniu în acest scop.

La începutul anului 1944, când Mişu Benvenisti a fost pus în libertate, acesta i-a adus la cunoştinţă acuzatei că a avut legătură pe linie informativă cu biroul agenţiei evreieşti din Istanbul încă din anul 1941, că trimitea rapoarte cu informaţii militare, economice şi politice şi despre activitatea sionistă. Cu această ocazie, acuzata Mella Iancu a aflat că şi Fischer Wilhelm a dus aceeaşi activitate informativă.

De la Mişu Benvenisti acuzata a luat cunoştinţă că acesta înainte de 23 august 1944, a luat legătura cu Mihai Antonescu, care l-a rugat ca în cazul când va părăsi ţara, să intervină pe lângă cercurile sioniste evreieşti, în sensul ca România să fie ocupată şi de trupele americane şi engleze.

După 23 august 1944, acuzata Mella Iancu a ştiut că Fischer Wilhelm îşi continuă activitatea de spionaj în favoarea Congresului Mondial Evreiesc de la Geneva, în legătură cu Saly Mayer, directorul Joint-ului din Europa şi cu Rigner, secretarul Comitetului Mondial Evreiesc; Fischer Wilhelm destăinuindu-i întreaga sa activitate de spionaj desfăşurată până în anul 1947 când a părăsit ţara.

Fiind de asemeni în legătură şi cu Mişu Benvenisti, acuzata a aflat de la acesta după anul 1944, prin 1945, că a sosit în ţară Moshe Averbuch Agamy, unul din cei care făcuseră parte din biroul agenţiei evreieşti din Istanbul şi cu care avusese legături pe linie de spionaj în timpul războiului, înainte de 23 august 1944.

Prin decembrie 1945, acuzata Melania Iancu a luat legătura cu Moshe Averbuch Agamy, care i-a înlesnit plecarea ei la Geneva la Conferinţa O.Z.E. ca reprezentantă a O.Z.E. ului din România.

Reîntorcând-se în ţară, în anul 1946, Moshe Averbuch a început să o viziteze din nou, discutând cu acesta problema emigrărilor de evrei din Palestina, care a cerut concursul în organizarea emigrărilor de evrei, de care acţiune se ocupa el şi la îndemnul acestuia, acuzata s-a prezentat la M.A.I. pentru a duce tratative în legătură cu rezolvarea acestei probleme. Tot în acest scop a luat legătura şi cu Bercu Feldman secretar general al C.D.E.

Începând din anul 1946 acuzata având legături strânse cu Moshe Averbuch era des vizitată la domiciliu, la propunerea acestuia în vara anului 1946, Melania Iancu s-a încadrat în organizaţia sionistă „Ichud" fiind cooptată imediat în biroul politic al acestei organizaţii la susţinerea lui Averbuch Agamy, în care organizaţie a activat până la autodizolvarea ei în decembrie 1948 după care a continuat să activeze ilegal.

În vara anului 1946, Moshe Averbuch i-a cerut acuzatei să-i caute o casă unde ar putea să instaleze un aparat de radio emisie-recepţie, pentru a transmite informaţii acelora cu care era în legătură în afara ţării, aparat care i-a spus Averbuch, a funcţionat până atunci la o fată ce locuia la o mansardă din cal. Moşilor şi din motive de precauţie vrea să-l mute

https://biblioteca-digitala.ro

de acolo. Acuzata a fost de acord cu această propunere şi i-a găsit o cameră la mansarda unui bloc, în str. Orhei nr. 15, în care funcţiona o şcoală normală de protecţie, o creşă, o cantină, un centru medico-social, toate aparţinând centrului de protecţie a mamei şi copilului, care erau patronate de acuzată.

Aparatul a fost instalat într-una din camerele de la mansarda blocului, de către Rică Lupescu împreună cu doi băieţi, care făceau parte din armata israeliană şi venise în ţară în mod special pentru aparatul de radio emisie-recepţie.

După circa două săptămâni însă, întrucât această încăpere nu mai era disponibilă deoarece Moshe Schwartz angajase o lucrare pentru renovarea localului în vederea deschiderii anului şcolar, acuzata Melania Iancu împreună cu Averbuch Agamy a mutat aparatul de radio emisie recepţie în locuinţa fostului său cumnat Stroe Lupescu din str. Speranţei 40, cumnatul său fiind plecat din Bucureşti şi a dat cheile acuzatei. Aparatul a funcţionat la această adresă două-trei săptămâni şi întrucât Averbuch spunea că funcţionarea lui nu-i normală, l-a luat şi dus din nou în cal. Moşilor.

Tot în vara anului 1946, în discuţiile pe care le-a avut cu Moshe Averbuch, acuzata Melania Iancu şi-a putut da seama că acesta atât înainte de război cât şi după război, duce o activitate de spionaj în cadrul Agenţiei Evreieşti de la Istanbul, şi cu toate acestea ea a continuat legăturile cu Moshe Averbuch şi după întoarcerea acestuia ca diplomat al legaţiei statului Israel din Bucureşti în septembrie 1948.

Prin Averbuch Agamy, acuzata a cunoscut pe diplomaţii Halevy Eliezer şi Zwy Hadari de la Legaţia Statului Israel, cu care a avut dese întâlniri cu ocazia cărora se discutau problemele sioniştilor din ţară şi problema emigrărilor evreilor în general.

În decembrie 1948, trecându-se la autodizolvare organizaţiilor sioniste, Averbuch Agamy şi Hadary au avut o atitudine ostilă susţinând că organizaţiile sioniste trebuie să-şi continue activitatea, şi în acest scop acuzata Melania Iancu a luat legătura cu Averbuch Agamy la începutul anului 1949, când acesta urma sa plece la Paris, rugându-l să ia legătura cu Joe Schwartz directorul Joint-ului pentru Europa şi să-l determine să pună la dispoziţie un fond pentru ajutorarea activiştilor sionişti.

La întoarcerea lui Agamy de la Paris, acesta i-a comunicat acuzatei că Joe Schwartz i-a pus la dispoziţie suma de 25 mii dolari lunar, pentru ajutorarea sioniştilor şi împreună cu Agamy, acuzata Mella Iancu a întocmit un buget pentru ajutorarea sioniştilor din vechile grupări. Ajutorul acesta a fost acordat de către legaţia statului Israel, diferitelor grupări sioniste până în vara anului 1950.

Pentru distribuirea fondurilor de ajutorare a fost însărcinat Iakerkaner Samy care la rândul său dădea câte unui responsabil suma de bani pentru fiecare grupare.

Pe lângă legăturile ce le-a avut acuzata Melania Iancu pe linie sionistă cu cei de la legaţia Statului Israel, şi cu instructorii palestinieni, a mai dus şi o activitate pe linie de spionaj.

Astfel, încă din septembrie 1948, Averbuch Agamy i-a cerut ca ori de câte ori are vreo informaţie să i-o transmită şi lui, lucru cu care acuzata a fost de acord şi a transmis lui Agamy toate informaţiile pe care le putea culege cu privire la situaţia din ţară.

Mai târziu, cu ocazia unei întâlniri, în toamna anului 1949, în casa lui Agamy, acesta i-a cerut să transmită informaţii privind sectoarele economic, politic şi militar, întrucât legaţia statului Israel este interesată în a cunoaşte situaţia din ţară aşa cum este cu această ocazie fiind de faţă soţul său Cornel Iancu, Teodor Löwenstein şi Dan Ieşeanu, care au fost de acord cu propunerea lui Agamy.

Ca urmare acuzata Melania Iancu a transmis lui Agamy, următoarele informaţii:

https://biblioteca-digitala.ro

- despre verificările din P.M.R., cum se desfăşoară şi ce se urmăreşte;
- despre trecerea la stat a unor instituţii ce aparţineau O.Z.E.;
- despre unele nereguli descoperite la Comcar şi măsurile ce s-au luat pentru pedepsirea vinovaţilor;
- despre unele discuţii între unii deputaţi ai Marii Adunări Naţionale cu privire la problema sioniştilor şi a fondurilor sioniste;
- despre faptul că Marea Adunare Naţională a votat creditul pentru armată;
- despre unele transporturi militare îndreptate spre Timişoara
- despre unele numiri de persoane în posturi de răspundere înainte ca ele să apară oficial;

A mai făcut unele caracterizări asupra unor personalităţi din ţară.

Toate aceste informaţii au fost transmise de acuzata Melania Iancu lui Averbuch Agamy în toamna anului 1949 până în noiembrie 1949 când Agamy a plecat din ţară.

Informaţiile au fost transmise verbal acasă, la Agamy.

Acuzata a mai ajutat pe Agamy în ducerea activităţii subversive pentru că a recomandat pe Moţi Moscovici şi Rudich Mayer care au fost recrutaţi în reţeaua de informatori, socotindu-i că au posibilităţi de a procura informaţii.

Când a plecat din ţară Agamy, acesta a pus-o în legătură cu Halevy, pentru a-şi continua activitatea de spionaj şi a mai stabilit cu Agamy, ca în cazul când va fi nevoie să ia legătura cu el, să-i scrie prin legaţie, stabilind în acest scop un nume conspirativ de „Noemi" cu care trebuia să semneze corespondenţa.

De asemeni, acuzata a mai cunoscut de la Agamy, faptul că unii conducători sionişti s-au adresat lui Agamy, cerându-i importante sume de bani, pentru ajutorarea unor elemente reacţionare, condamnate pentru activitatea împotriva R.P.R. iar în seara plecării lui Agamy a aflat de la acesta că Legaţia Statului Israel va da până în cele din urmă sumele de bani cerute pentru ajutorarea unor condamnaţi, duşmani ai regimului democratic.

Mai târziu a aflat de la Rorlich Bernardt că acesta a fost acela care intervenise şi obţinuse de la Agamy 160 mii lei şi pe care i-a dat lui Jean Cohen pentru a fi pus la dispoziţia elementelor reacţionare.

Ca urmare angajamentului, acuzata Melania Iancu şi-a continuat activitatea de spionaj, transmiţând informaţii lui Halevy prin Moţi Moscovici, şi anume i-a transmis:

- informaţii despre activitatea C.D.E.;
- despre judecarea unor procese unde erau implicate unele persoane care lucraseră cu Agamy pe linie de spionaj;
- despre situaţia sioniştilor arestaţi, locurile unde se găsesc şi felul cum sunt trataţi;

Datorită legăturilor sale, acuzata Melania Iancu a obţinut de la Halevy suma de 400 mii lei, pentru ajutorarea familiilor sioniştilor arestaţi şi cu ocazia vizitei făcută la legaţie lui Halevy, l-a rugat să comunice centralei O.Z.E. un transfer pe care ea îl făcuse în valoare de 7 mii franci francezi.

În activitatea sa de spionaj, acuzata Melania Iancu s-a folosit şi de Mendelovici Iancu şi de Samy Dulberg cărora le-a spus că îi sunt necesare o serie de informaţii cu caracter politic, militar şi economic, pentru a fi transmise legaţiei statului Israel şi în acelaşi timp tot în activitatea sa informativă l-a ajutat şi pe Mişu Benvenisti căruia i-a dat o serie de informaţii, şi anume:

- despre faptul că Macovescu a preluat responsabilitatea în cadrul Ministerului de Externe, a legăturilor cu ţările din sud-estul european, fapt care nu era cunoscut din presă până atunci informaţie culeasă de la Rudich Mayer;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre naţionalizarea laboratoarelor şi a farmaciilor şi despre împotrivirea unora dintre proprietarii farmacişti şi incidentele întâmplate informaţie culeasă tot de la Rudich Mayer;
- date despre verificările făcute în P.M.R. în special despre verificările M. Bacalu, dr. Rappaport şi Blumenfeld, informaţie obţinută din discuţii personale;
- starea de spirit a populaţiei cu privire la situaţia economică şi la evenimentele petrecute la zi, tot din discuţii.

În toamna anului 1950, acuzata Melania Iancu a dat lui Moţi Moscovici, funcţionar la legaţia statului Israel, două scrisori pentru a fi expediate la Paris, una adresată lui Joe Schwartz directorului Joint-ului pentru Europa şi a doua adresată lui Agamy în Israel, prin care cerea să se intervină pentru ajutorarea sioniştilor arestaţi. Ca urmare s-a obţinut un fond de 25 mii dolari lunar.

Acuzata Melania Iancu în timpul cât a participat la conferinţa O.Z.E. de la Geneva în ianuarie 1946, a deschis un cont pe numele său la o bancă din Elveţia, depunând circa 10 mii franci elveţieni, iar în 1948-1949 acest cont a fost mărit de către acuzat prin depuneri, la suma de 40 mii franci elveţieni, sume care conform susţinerilor acuzatei proveneau din salariul ridicat de ea de la O.Z.E.

6. Acuzatul Hirsch Zoltan s-a încadrat în organizaţia sionistă "Dror - Habonim" în septembrie 1944, şi a lucrat în această organizaţie până în februarie 1945, în calitate de funcţionar, dată la care a fost ales secretar general activând până în martie 1949, în diferite organizaţii, din mai 1948 şi până la autodizolvare făcând parte din executiva sionistă din R.P.R.

În anul 1948 a cunoscut la sediul organizaţiei Mişmar, pe instructorul palestinian Beer Benjamin, cu domiciliul în Bucureşti, str. Banu Mărăcine nr. 7.

După autodizolvarea organizaţiei sioniste a cunoscut că acesta activează în mod ilegal, iar în aprilie 1951, Beer Benjamin comunicându-i că în curând va fi judecat procesul privitor pe Titel Petrescu, l-a rugat să comunice aceasta legaţiei statului Israel, ceea ce acuzatul Zoltan Hirsch a transmis lui Halevy Eliezer.

În cadrul ajutorării foştilor fruntaşi sionişti, acuzatul a transmis diverse sume de bani fruntaşilor sionişti, sume pe care le-a primit de la Legaţia Statului Israel.

În cursul anilor 1945-1946, acuzatul a fost de două ori la Budapesta, trimis de către conducerea organizaţiei Dror-Habonim şi neputând obţine formele legale de ieşire din ţară, a trecut frontiera în mod fraudulos.

Acuzatul Zoltan Hirsch a mai cunoscut printre instructorii palestinieni şi pe Iszak Tessler şi pe baza legăturilor ce a avut cu acesta i-a transmis următoarele note cuprinzând informaţiile:

- una notă informativă despre desfiinţarea gimnaziului Tarbuth arătând că acesta este primul act de desnaţionalizare;
- una notă informativă despre Comitetul Democrat Evreiesc pe care l-a prezentat drept duşman al sionismului şi a statului Israel;
- una notă informativă despre situaţia evreilor a căror întreprinderi au fost naţionalizate, arătând că în acest fel o nouă categorie de evrei a fost scoasă din viaţa economică a ţării;

În afară de acestea l-a mai informat pe Iszak Tesler asupra tuturor şedinţelor care au avut loc la Comitetul Democrat Evreiesc în care s-a discutat problema organizării emigrărilor.

https://biblioteca-digitala.ro

Începând din 1950, acuzatul Zoltan Hirsch şi-a continuat activitatea sa de spionaj ţinând legătura cu Halevy, prim secretar al legaţiei statului Israel, care, în aprilie 1950, l-a rugat să-i furnizeze informaţii din toate domeniile de activitate ale ţării.

Acuzatul fiind de acord cu această propunere i-a furnizat lui Halevy Eliezer următoarele informaţii:

- despre starea de spirit a populaţiei în legătură cu unele măsuri luate de guvern;
- despre legile de la începutul anului 1951, cu privire la descongestionarea centrelor aglomerate şi la ştampilarea buletinelor de identitate de către instituţii şi întreprinderi;
- despre modalităţile de plecare din ţară cu paşapoarte obţinute cu bani;
- despre starea de spirit din universităţi;
- despre emigrarea în Israel a unei persoane cunoscută ca antisionistă, recomandând sesizarea organelor din Israel pentru supravegherea lui.

Aceste informaţii le-a transmis lui Halevy verbal, în cursul vizitelor pe care i le-a făcut la legaţie în perioada iunie 1950-iunie 1951.

Acuzatul Zoltan Hirsch a mai avut legături pe linie informativă şi cu alţi diplomaţi ai legaţiei statului Israel, ca: Ehud Ariel, Zwy Loker şi Niv Baruch, cărora de asemeni le-a transmis diferite informaţii.

Pe Avriel, fost ministru al statului Israel în R.P.R. l-a cunoscut în august 1950, prin soţia sa, Nusem Reghina, funcţionară la legaţia statului Israel, prin care a luat legătura cu acesta şi l-a informat în legătură cu arestarea unui lot de fruntaşi sionişti, precum şi asupra modului cum a fost el arestat, condiţiile în care a stat, regimul arestării, problemele asupra căror a fost anchetat şi metode de anchetă.

Cu această ocazie Avriel i-a spus că are cunoştinţă de înţelegerea sa cu Halevy, de a-i transmite informaţii, şi întrucât în acel moment lipsea din ţară, la cererea lui Avriel, i-a transmis aceleaşi informaţii ca şi lui Halevy Eliezer.

Prin august 1951, i-a transmis lui Avriel, prin Baruch Niv, însărcinatul cu afaceri al Israelului în R.P.R., o scrisoare prin care îl informa asupra unor arestări în rândurile fruntaşilor sionişti, cerându-i stăruitor să se facă demersuri pentru eliberarea şi emigrarea conducătorilor sionişti.

Când a plecat din ţară Halevy, acesta i-a prezentat pe Zwy Loker sosit atunci în ţară, recomandându-i să ţină mai departe legătura cu acesta pe linie de spionaj, pe timpul lipsei din ţară a lui Halevy şi ca urmare în 1951 l-a întâlnit de două ori pe Zwy Loker cu care ocazie a transmis verbal toate informaţiile:

- despre emigrarea unei a doua persoane în Israel, cunoscută ca antisionistă, recomandând sesizarea organelor din Israel, pentru a fi supravegheat.
- despre evacuarea parţială a populaţiei din Banat, din zona de frontieră spre Jugoslavia, şi transferarea acestei populaţii în Dobrogea;
- despre măsurile de securitate luate de-a lungul frontierei iugoslave şi despre victimele militare;
- despre faptul că directorul general al Securităţii Statului este un general locotenent care este şi ministru adjunct la M.A.I.
- despre anchetarea şi conţinutul anchetei de către organele de securitate a doi foşti fruntaşi sionişti;
- despre faptul că unii membri ai C.C. P.M.R. pe lângă funcţiile guvernamentale mai au şi alte atribuţii neoficiale, foarte importante;
- despre posibilitatea de plecare ilegală din ţară cu paşapoarte obţinute cu bani;

https://biblioteca-digitala.ro

Tot în anul 1951, acuzatul Zoltan Hirsch a mai ţinut legătura informativă şi cu Baruch Niv, diplomat la legaţia statului Israel din R.P.R., pe care l-a cunoscut în octombrie 1951, cu ocazia unei vizite făcută la legaţie, când i-a spus că are cunoştinţă de activitatea sa şi i-a cerut să continue această activitate şi de acum înainte să-i transmită numai lui informaţiile.

Astfel a transmis lui Baruch Niv următoarele informaţii:

- despre măsurile luate de guvern cu privire la restructurarea aparatului de stat;
- despre frământările care există în legătură cu aceasta în rândul funcţionarilor;
- despre stagnarea unor întreprinderi din lipsă de materiale
- despre curentul emigraţionist din rândul populaţiei evreieşti şi despre rezultatele propagandei C.D.E. împotriva emigrării;
- despre lipsa de pe piaţă a unor articole de larg consum şi nemulţumirea existentă din această cauză;
- despre nemulţumirea unor categorii de ţărani cu privire la cotele de cereale;
- despre situaţia unor gospodării agricole colective;
- despre situaţia economică şi politică generală a ţării;
- despre faptul că planul economiei de stat în unele sectoare şi planul de electrificare stagnează din cauza lipsurilor de materie primă, şi pe care ţara nu le poate primi din occident din cauza blocadei economice;
- despre locurile unde se găsesc unii sionişti arestaţi;
- despre posibilităţile de plecare ilegală din ţară; prin Sulina;
- despre asaltarea magazinelor de îmbrăcăminte şi încălţăminte în urma zvonului care circula referitor la o apropiată stabilizare monetară;
- despre şovăielile existente din cauza scrisorilor poştale sosite din Israel, în rândul populaţiei evreieşti cu privire la emigrare
- despre transporturi militare române, dotate cu armament sovietic, îndreptate spre frontiera cu Iugoslavia.

Informaţiile acestea le-a cules din discuţiile avute cu fruntaşii sionişti, parte din observaţiile sale personale.

Pentru toate aceste informaţii predate agenţilor statului Israel menţionaţi mai sus, acuzatul a fost retribuit cu aproximativ 200 mii lei, bani pe care i-a primit de la Avriel, Zwy Loker, şi Niv Baruch.

Acuzatul Hirsch Zoltan în legătură cu instructorii şi diplomaţii de la legaţia statului Israel din Bucureşti, a făcut diverse încercări de trecere frauduloasă a frontierei, începând din anul 1948.

În iulie 1951, fiind în înţelegere cu Zwy Loker a plecat împreună cu soţia sa în concediu la Gheorghieni, pentru a ascunde orice bănuială, iar de acolo s-a înapoiat în seara zilei de 29 iulie 1951 la Bucureşti, s-a întâlnit cu Moshe Weiss, care i-a comunicat că trecerea clandestină a frontierei urmează să aibă loc în luna august 1951, în care scop trebuia ca la 1 august orele 15 să se întâlnească în faţa cinematografului popular din Brăila. În ziua de 31 iulie 1951, a plecat împreună cu soţia la Brăila, la locul fixat, însă datorită unor cauze independente de voinţa lor, plecarea n-a avut loc.

A încercat apoi o nouă posibilitate de a părăsi ţara, ţinând legătura cu Baruch Niv care a promis că se va ocupa de această chestiune, şi în octombrie 1951 i-a comunicat prin soţia sa că Moshe Weiss i-a prezentat un nou plan de fugă din ţară pe care îl va studia.

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, discutându-se problema constituirii unei executive sioniste ilegale, a luat parte Jean Cohen şi Samy Iakerkaner, a luat parte şi

https://biblioteca-digitala.ro

acuzatul Hirsch Zoltan şi în vederea constituirii executivei sioniste ilegale, la începutul anului 1949, au avut loc mai multe consfătuiri în locuinţa lui Samy Iakerkaner la care a luat parte de asemeni şi acuzatul Hirsch Zoltan.

În martie 1949, acuzatul a trimis prin ataşatul de legaţie Hadary un memoriu către executiva sionistă mondială din Israel, memoriu redactat de către Jean Cohen la locuinţa acestuia de către mai mulţi sionişti printre care şi acuzatul Zoltan Hirsch şi care cuprindea situaţia populaţiei evreieşti în urma naţionalizării, creşterea curentului de emigrare şi descrierea situaţiei precare în care se aflau sioniştii.

Acest memoriu a fost dat de către acuzatul Hirsch Zoltan lui Iakerkaner pentru a fi transmis mai departe lui Zwy Hadary.

În aceeaşi perioadă, în februarie 1949, a luat parte în delegaţia sionistă care s-a prezentat legaţiei statului Israel la ministrul Rubin cerând să acorde sprijinul sioniştilor şi să facă pe lângă forurile superioare intervenţii în favoarea lor.

7. Acuzatul Beer Benjamin s-a înscris în mişcarea sionistă „Haşomer Haţair" în 1926 activând la laşi şi a dus activitatea sionistă până în anul 1947 în această organizaţie, când a intrat în organizaţia „Mişmar". În această activitate sionistă a cunoscut o serie de instructori palestinieni printre care şi pe numitul Aron Cohen, prin intermediul căruia, în vara anului 1947, l-a cunoscut pe Lupu Haimsohn.

În discuţiile pe care le-a purtat cu Lupu Haimsohn în septembrie 1947, acesta i-a spus să culeagă informaţii de orice natură de la delegaţii grupărilor sioniste din provincie şi pe care să i le furnizeze spunându-i că i se cer la rândul său de către Eliezer Menu şi Ghelber, secretari ai grupării „Mişmar".

Acuzatul a fost de acord cu propunerea făcută de Lupu Haimsohn şi a început să-i furnizeze informaţii cu caracter politic, economic chiar militar, şi întrucât despre această legătură au aflat şi Adam Rabonovici un alt instructor palestinian, l-a rugat pe acuzat ca orice informaţie dată lui Lupu Haimsohn să-i fie predată şi lui.

Astfel conformându-se acestor directive, acuzatul Beer Benjamin a început să furnizeze informaţii celor doi de mai sus, primele informaţii fiind date în toamna anului 1947, şi care se refereau la felul cum s-a făcut stabilizarea monetară şi efectele pe care le-a avut în rândurile populaţiei şi a vieţii economice acea stabilizare.

De atunci şi până în martie 1949, acuzatul a transmis lui Lupu Haimsohn şi lui Adam Mendelovici următoarele informaţii:

- date despre producţia fabricii „Retembacher" din Sibiu referitor la lipsa de materii prime, cantităţile mărfurilor livrate în contul armistiţiului pe care le-a cules cu ocazia voiajului făcut la Sibiu la acea fabrică.
- date despre fabrica de scule „Elastic Datchi" din Sibiu referitoare la lipsa oţelului pentru fabricarea sculelor, suprapreţurile şi despre cantina muncitorilor;
- date privitoare la fabrica de scule şi unelte agricole din Sibiu, „Righer", felul producţiei şi că lucrează în contul armistiţiului;
- despre fabrica „Deutsch" din Or. Stalin referitor la felul producţiei, scule, piese, materie primă, lucru în contul armistiţiului starea fabricii după bombardament, etc.;
- despre fabrica „Prifero" din Or. Stalin, privind pânza de fierăstrău, circulare, joagăre, etc.;
- despre fabrica „Steagul Roşu" din Or. Stalin, ce lucrează, că unele secţii nu lucrează din cauza lipsei sculelor de precizie şi că lucrează şi în contul armistiţiului;
- despre fabrica „Farola" din Or. Stalin, că produce ţevi de alamă şi aramă, tablă, vase de aluminiu, etc.;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre fabrica metalica din Bucureşti, felul producţiei, capacitatea producţiei, materii prime, utilaj tehnic, personal tehnic, administrativ şi muncitor.

Acuzatul a mai furnizat informaţii celor de mai sus, Lupu Haimsohn şi Adam Mendelovici, şi despre producţia de lanţuri din diferite fabrici, apoi despre producţia de textile şi stofe de la diferite fabrici, ca „Scherg", „Buhuşi", „Arădană" şi „Irtem".

După plecarea din ţară a lui Rabinovici Adam, în mai 1949, acuzatul Beer Benjamin a continuat totuşi să culeagă informaţii din domeniul economic, politic şi militar pe care le-a furnizat mai departe lui Lupu Haimsohn şi lui Halevy, până în iulie 1951.

Printre informaţiile culese şi transmise din mai 1949 până în iulie 1951 sunt următoarele:

- despre formarea de detaşamente de muncă din fii de chiaburi;
- despre formarea şi construirea unor baracamente la Giurgiu pe malul Dunării destinate a fi o cazarmă cu o capacitate de câteva sute de soldaţi;
- despre manevrele care au avut loc în toamna anului 1949 în regiunea Giurgiu;
- despre capacitatea şi construirea unei cazărmi pentru ostaşi la Grădiştea;
- despre nemulţumirile muncitorilor din Valea Jiului, cât şi alte informaţii de ordin politic şi miliardar, cum au fost:
- despre concedieri de personal la întreprinderi de stat,
- despre unele lucrări de construcţie şi construirea unui aerodrom pe Bărăgan;
- despre faptul că în pădurile dintre Ciulniţa şi Călăraşi s-ar ascunde un grup de oameni certaţi cu regimul, ajutaţi de unele elemente chiabure;
- despre câteva garnituri de trenuri încărcate cu trupe şi armament, văzute pe traseul Bucureşti-Bărăgan;
- despre construirea unor diguri de protecţie într-un sat de pe malul mării din cauza creşterii apelor Dunării;
- despre centrele de pescuit din ţară, cantităţi de peşte, pentru consum şi export;
- despre fabrica „Ciment" Bucureşti, producţia, numărul salariaţilor, utilaje, etc.;
- despre manevrele militare ce au avut loc în aprilie la Piteşti; şi alte informaţii economice, sociale şi militare prevăzute de la declaraţia de la filele 398-402 vol. II.

Pentru această activitate de spionaj pe care a dus-o, acuzatul Beer Benjamin a primit din partea lui Halevy suma de 30 mii lei pe care i-a dat-o în iunie 1951, când a părăsit ţara.

În 1950, la sfârşitul anului, în timp ce Halevy nu era în ţară, acuzatul Beer Benjamin a ţinut legătura cu acuzatul Zoltan Hirsch, pe care l-a rugat să informeze legaţia Statului Israel, despre ancheta în cazul Floreanu, activist la Mişmar din Craiova, ţinând legătura cu Hirsch Zoltan pe linie informativă până în primăvara anului 1951.

Astfel a transmis lui Hirsch Zoltan următoarele informaţii:

- despre construirea aerodromurilor în ţară;
- despre strămutarea de populaţie de la graniţa cu Iugoslavia în Bărăgan;
- despre acţiunea miliţiei împotriva unor bandiţi în reg. Suceava;
- despre activitatea fabricilor de ciment din Bucureşti, felul producţiei, sabotaj, etc.-şi lipsa sacilor de ciment;
- despre tratativele ce se discută la Ministerul Finanţelor de către Itzkar şi Mateiaş pentru eliberarea sioniştilor;
- despre pregătirea procesului lui Titel Petrescu şi a foştilor conducători sionişti;

În septembrie 1951, a mers acasă la Hirsch Zoltan, cu care ocazie acesta i-a spus că legaţia statului Israel a hotărât să nu mai frecventeze aceste legaţii, iar informaţiile să le transmită prin soţia sa, şi tot pe această cale vor primi şi banii necesari.

https://biblioteca-digitala.ro

Acuzatul Beer Benjamin a fost de acord şi astfel a continuat legăturile pe linie informativă, până la începutul anului 1952 când a fost arestat.

În această perioadă a dat următoarele informaţii:

- despre preschimbarea livretelor militare la evrei;
- despre trimiterea unor medici în mod voluntar în Coreea;
- despre faptul că s-au făcut experienţe cu bomba atomică de către americani;
- despre faptul că sioniştii vor fi judecaţi la începutul anului 1952;
- despre faptul că se produce o nouă stabilizare monetară;

Informaţiile acestea le-a dat lui Zoltan Hirsch acasă la el sau în oraş unde se întâlneau, conform înţelegerii de mai înainte, şi numai verbal, în care ocazii discutau împreună despre acţiunea de spionaj pe care o duceau în folosul Legaţiei Statului Israel.

Pentru ducerea acestei activităţi Beer Benjamin a primit de la Hirsch Zoltan 60 mii lei, iar cu trei zile înainte de a fi arestat, Zoltan le promisese să le dea o importantă sumă de bani spre a avea rezervă.

După autodizolvarea grupării Haşomer Haţair şi Mişmar, acuzatul Beer Benjamin împreună cu Lupu Haimsohn au hotărât să continue activitatea sionistă în mod ilegal, şi în acest scop au organizat un grup care ţinea şedinţe şi în care se discutau diferite probleme în legătură cu activitatea sionistă ilegală, şedinţele acestui grup ţinându-se până în august 1949.

8. Acuzatul Weiss Moritz a intrat în organizaţia sionistă Hanoar Haţioni în anul 1936, pe când era elev la Gimnaziul de Stat din Mediaş şi a activat în această organizaţie până în august 1945, când a fost cooptat în comitetul de conducere.

În septembrie 1945 a fost cooptat în conducerea centralei mişcării tineretului sionist Hanoar Haţioni şi încredinţat departamentul căminelor, funcţie pe care a avut-o până la desfiinţare, în martie 1949.

După autodizolvarea organizaţiilor sioniste, pe la începutul anului 1949, acuzatul Weiss Moritz şi-a continuat această activitate şi în mod ilegal.

Astfel a primit fonduri de la Legaţia Statului Israel, pe care le-a distribuit unor membri şi foşti conducători ai organizaţiei şi a ţinut legături secrete cu elementele fruntaşe şi între aceste elemente şi acele care erau ascunse ca fiind urmărite pentru activitate contrarevoluţionară.

A luat parte la organizarea plecărilor clandestine din ţară şi la furnizarea de informaţii politice, sociale şi militare pentru legaţia statului Israel, a luat de asemeni parte la întrunirile de sionişti în grupuri şi la întreprinderea de acţiuni de sprijin fie morală şi materială a familiilor elementelor arestate.

În toată această activitate sionistă subversivă, acuzatul Weiss Moritz a ţinut legătura cu Sara Rossenbach, Mimi Leibovici, Croitoru Lazăr, Stetner Abracham, Groszwaldt Marinela şi alţii.

În declaraţiile de la dosar acuzatul a arătat acolo amănunte cum au fost organizate şi care a fost participarea sa la acţiunile de emigrări clandestine şi de furnizarea de informaţii precum şi la acţiunea de sprijinire a familiilor celor arestaţi.

Prin decembrie 1950 acuzatul a luat legătura cu Jean Cohen în timp ce acesta stătea ascuns la Or. Stalin, din cauză că era urmărit de autorităţi pentru activitate subversivă şi l-a informat asupra unor arestări din rândul sioniştilor, aceasta din obligaţiunea ce-o avea întrucât mai avusese legături cu el pe linia activităţii subversive în martie 1950 la Bucureşti.

În cadrul acestei activităţi sioniste, acuzatul a participat în mai 1949, la întrunirea ţinută la Fried unde a luat parte şi alţii printre care Laiwandman Israel, Marcu Antler,

https://biblioteca-digitala.ro

Iakerkaner Samy, şi tot acuzatul este acela care a distribuit fondurile de ajutorare a familiilor sioniştilor arestaţi, fonduri date de către legaţia statului Israel, şi care variau între 10-15 mii lei.

Fondurile acestea i-au fost predate acuzatului de către Schorr Mordehai, ataşat de legaţie al Statului Israel din mai 1947 până în iunie 1950, după care dată fondurile i-au fost predate de către Halevy Eliezer şi Zwy Loker până în mai 1951.

Pe lângă această activitate sionistă, acuzatul Weiss Moritz a mai dus şi o activitate de spionaj, astfel:

- a furnizat începând din anul 1947 până în 1949 inclusiv lui Moshe Averbuch Agamy o serie de informaţii politice, sociale şi economice şi militare, şi anume:
- despre stabilizarea monetară şi efectele ei precum şi starea de spirit în legătură cu aceasta;
- despre reforma şcolară; despre crearea P.M.R., R.P.R., organizarea universităţilor, organizarea sindicatelor, activitatea securităţii statului, a miliţiei, etc.
- despre starea de spirit în rândul maselor evreieşti în legătură cu crearea statului Israel şi starea de spirit în legătură cu emigrările;
- despre aerodromurile din anumite părţi ale ţării şi dacă în afară de trei pe care el le-a numit mai sunt şi altele;

După ce a plecat din ţară Moshe Agamy la începutul lui 1950, la cererea urmaşului său, Halevy Eliezer, i-a furnizat şi acestuia următoarele informaţii: cu privire la manifestările de masă, la salarizarea muncitorilor, la organizarea universităţilor, referitor la produsele farmaceutice, la ziarele ce apar în provincie şi în ce limbă, despre sindicate, despre securitate şi miliţie.

Lui Zwy Loker, i-a comunicat modul cum a fost anchetat de securitate, Osterer Frederich, şi despre activitatea lui sionistă.

Între anii 1950-1951, acuzatul Weiss Moritz a transmis legaţiei Statului Israel o serie de scrisori cu informaţii despre arestările de sionişti, şi despre eventualitatea unui proces şi despre starea de spirit a populaţiei evreieşti, lui Zwy Loker comunicându-i informaţii despre persoane dislocate din reg. Timişoara.

În anul 1947 acuzatul a părăsit ţara şi a revenit, trecând graniţa ilegal în R.P. Ungară în scop de a se întâlni cu Joe Schwartz directorul Joint-ului, cu care a discutat mărirea fondurilor de ajutorare al sioniştilor.

În primăvara anului 1949, a încercat să treacă graniţa cu un transport de emigranţi în Cehoslovacia şi în tranzit prin R.P.R. în acest scop la propunerea lui Schorr Mordehai, ataşat comercial al Statului Israel, s-a deplasat la Or. Stalin, însă nu a reuşit să plece, trenul fiind întârziat şi Mordehai i-a spus că nu este posibilă plecarea atunci, aranjând apoi cu Halevy plecarea unui grup din ţară în mod ilegal. După plecarea acestui grup, din ţară, s-a ocupat despre emigrare împreună cu Loker Zwy.

Pentru activitatea sa ilicită, acuzatul a fost retribuit cu suma de 80 mii lei de la legaţia statului Israel, din primăvara anului 1949 până în mai 1950, când a fost încadrat ca salariat al legaţiei, şi în care calitate şi-a dus mai departe activitatea.

9. Acuzatul Haas Erich s-a înscris în mişcarea sionistă Ichud din Timişoara, în 1945, unde a fost membru până la autodizolvarea grupărilor sioniste; activând în această grupare pe tărâm cultural şi medical şi anume: pe plan cultural ţinea conferinţe la Arad şi Timişoara, iar pe plan medical vizita şi consulta membrii grupării, care aveau nevoie de tratamente medicale, precum şi asistenţă medicală gratuită membrilor de familie sărace ale organizaţiei.

https://biblioteca-digitala.ro

În primăvara anului 1949, a fost însărcinat de către legaţia statului Israel, să examineze persoanele care urmau să emigreze în Israel, indiferent de gruparea în care făcea parte, în care scop s-a adresat la Bucureşti Legaţiei luând contact cu dr. Zalman de la care a primit instrucţiunile respective.

În decembrie 1949, când a venit din nou la Bucureşti, a luat legătura cu Ghiladi David, care i-a dat instrucţiuni că trebuie făcută o plasare prealabilă a persoanelor care vor să emigreze şi anume: 1. oameni tineri cu capacitatea de muncă, tehnicieni, specialişti, agricultori, oameni cu stare materială bună, şi toţi să fie sionişti. A doua categorie, trebuia să o formeze oameni care în parte îndeplineau aceste condiţii, iar a treia categorie trebuia să fie formată din bătrâni şi cei fără ocupaţie sau fără capacitate de muncă şi săraci.

Pentru persoanele de categoria I-a avea instrucţiuni ca pe certificatele lor medicale să facă semnul convenţional „văzut", cu „V" mare şi cuvântul subliniat, pentru cei de categoria II-a, semnul convenţional „Văzut" cu „V" mare dar nesubliniat iar pentru categoria III-a cu „v" mic. A mai primit de asemeni instrucţiuni de a căuta persoane bine cunoscute, vechi sionişti, cărora să li se elibereze certificate din oficiu.

Ca urmare, întorcându-se la Timişoara, acuzatul Haas Erich a întocmit tabele de persoane pentru emigrare, pe care ulterior le-a predat lui Ghiladi la Bucureşti, cu care ocazie a propus ca pentru prima categorie de persoane să se facă semnul convenţional „Sănătos".

Înainte de a pleca din ţară Ghiladi David, acesta i-a prezentat pe Schorr Mordehai cu care a continuat activitatea, atât pe linie sionistă cât şi pe linie informativă, şi cu care ocazie i-a dat instrucţiuni să ia legătura şi cu Weiss Ludovic.

Cu Schorr Mordehai a discutat continuarea înscrierii semnelor convenţionale pe cererile de certificate, şi întrucât a arătat că sunt unii evrei care nu au bani pentru a pleca, a fost îndrumat către Halevy Eliezer care se ocupă personal cu distribuirea fondurilor în acest scop. Prezentându-se la Halevy, a primit de la acesta 32 mii lei, iar mai târziu în toamna anului 1950, i-a dat suma de 100 mii lei pentru ajutoare.

Prin ianuarie 1951, într-o convorbire avută cu Halevy, acesta i-a spus să organizeze treceri peste frontieră în Iugoslavia sau R.P. Ungară, pentru că trebuie organizată în interesul legaţiei, plecarea din ţară în mod fraudulos a unui grup de foşti conducători sionişti din Bucureşti.

Întrucât nu a reuşit să facă nimic în această direcţie, în martie 1951, a mers din nou la legaţie, luând legătura cu Halevy, care s-a arătat indignat de rezultatul negativ şi i-a spus acuzatului că să facă sacrificii pentru a putea scoate pe cei patru-cinci foşti conducători sionişti, din Bucureşti, pentru care lucru legaţia este dispusă să facă sacrificii materiale.

Întrucât Halevy a plecat din ţară, a luat legătura cu Überall, ministrul Statului Israel, care i-a dat aceleaşi instrucţiuni, cu acesta ţinând legătura atât pe linie sionistă cât şi pe linie de spionaj.

Conform indicaţiilor date de Halevy la plecarea din ţară de a arde toată corespondenţa în legătură cu Legaţia Statului Israel, acuzatul a distrus ordinele primite din partea legaţiei, actul său de numire în funcţiune, trei copii după rapoartele informative precum şi diferite note în legătură cu distribuirea unor ajutoare financiare.

Pentru ducerea acestei activităţi acuzatul a primit din partea statului Israel, în perioada ianuarie 1950 – ianuarie 1951, suma de 150 mii lei.

Pe linie informativă, acuzatul Haas Erich, a ţinut legătura cu Ernest Kaufteil, atât la 23 august 1944 cât şi după această dată furnizându-i următoarele informaţii:

- despre deportarea şvabilor pentru muncă în U.R.S.S.;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre însămânţări, starea recoltei, preţurile pieţii, şi aprovizionarea pieţii cu alimente;
- despre transferul de averi ale evreilor din gruparea „Ichud", în mod clandestin;
- despre retragerea trupelor sovietice din Banat şi date despre măsurile de întărire a frontierei româno-iugoslave în sectorul Clisuri;
- despre repatrierea evreilor din Cernăuţi şi plasarea lor în Banat, despre naţionalizarea întreprinderilor şi alte informaţii cu caracter economic, social şi militar, informaţii pe care le-a cules prin provocare de discuţii cu diferite persoane, cunoscuţi, prieteni sau pacienţi, pe care-i trata şi care nu aveau cunoştinţă despre scopul urmărit de acuzat.

Informaţiile acestea le-a predat lui Kaufteil în cabinetul său medical, până la sfârşitul anului 1949.

În noiembrie 1949, Ernest Kaufteil urmând să plece din ţară, l-a pus în legătură pe acuzat cu Ghiladi David pentru continuarea activităţii pe linie de spionaj şi începând din decembrie 1949, s-a deplasat la Bucureşti pentru a lua legătura cu Ghiladi David, având a-i face acestuia propuneri pentru scoaterea unor certificate de intrare în Statul Israel, pentru unele rude ale sale.

Cu această activitate, Ghiladi David i-a dat instrucţiuni în legătură cu activitatea informativă în sensul că să nu transmită nici un fel de raport scris ci numai verbale şi dacă va fi nevoie de informaţii scrise, aceasta să o facă numai în localul Legaţiei.

Să lucreze în colaborare cu Weiss Ludovic şi cu Reiter Carol, însă nici unul să nu cunoască că duce o muncă informativă.

Sus-numitul acuzat a transmis lui Ghiladi David următoarele informaţii: date despre numărul populaţiei din Timişoara despre spiritul antisemit al populaţiei şi despre activitatea propagandistică a foştilor conducători sionişti pentru emigrare;

Ultima dată când s-a mai întâlnit cu Ghiladi David, în ianuarie sau februarie 1950, acesta i-a comunicat că a fost rechemat în Palestina, urmând să dea informaţii lui Schorr Mordehai.

Acuzatul Haas Erich a transmis şi lui Schorr Mordehai următoarele informaţii: date în legătură cu emigrarea în Palestina a acelora care au fost membri P.M.R. sau conducători mai importanţi din C.D.E., date în legătură cu starea de spirit a populaţiei faţă de dispoziţiile guvernului R.P.R., în legătură cu sistarea primirii de cereri pentru paşapoartele de emigrare.

Toate aceste informaţii, le-a transmis prin rapoarte scrise, parte redactate în cabinetul său medical, iar parte la sediul legaţiei, ţinând legătura cu Mordehai până în 1950.

După plecarea din ţară a lui Mordehai, conform directivelor date acuzatul a ţinut legătura cu Halevy Eliezer, căruia i-a furnizat informaţii privind situaţia economică, politică, socială şi chiar militară din R.P.R. şi anume: date în legătură cu starea de spirit a populaţiei evreieşti referitor la programările pentru plecări în Palestina, organizate de către Mordehai, referitor la reducerea cantităţilor de bagaje; informaţii în legătură cu unii comandanţi ai M.A.I. din Timişoara, precum şi o serie de date cu privire la armata română şi sovietică, informaţii transmise în perioada ianuarie 1950 – mai 1951;

După plecarea din ţară a lui Mordehai, pe lângă activitatea de spionaj dusă cu Halevy, a transmis informaţii şi lui Avriel Überall, ministrul Statului Israel la Bucureşti.

Astfel a transmis lui Überall informaţii cu caracter militar referitor la unele lucrări militare despre care a luat cunoştinţă, iar în august 1951 a furnizat informaţii şi lui Zalman în legătură cu dislocările din zonele de frontieră cu Iugoslavia, arătându-i ce categorie de

https://biblioteca-digitala.ro

oameni au fost dislocaţi şi modul cum s-au făcut dislocările. Aceste informaţii le-a cules în parte de la diferiţi cunoscuţi sau pacienţi pe care i-a exploatat cu diferite întrebări inofensive, iar parte din observaţiile sale personale. Informaţiile le-a predat personal în localul legaţiei din Bucureşti, iar parte prin rapoarte scrise în limba germană.

Acuzatul Haas Erich s-a mai ocupat şi cu trafic de devize între anii 1936-1948, schimbând şi mijlocind schimbarea diferitelor sume de bani străini, iar din 1948 a început să facă şi transferuri de valută în străinătate prin intermediul Legaţiei Statului Israel din Bucureşti. Transferurile le-a făcut cu ajutorul lui Ghiladi David funcţionar la Legaţia Israel, care în 1949 i-a spus că în cadrul legaţiei funcţionează un serviciu care se ocupă cu transferurile şi primeşte sume de bani, aur, giuvaericale de valoare, contra comision.

În legătură cu aceste transferuri, Ghiladi David i-a mai comunicat acuzatului să se ocupe şi să găsească clienţi pe care să-i trimită la Legaţie spre a le înlesni transferurile şi acuzatul pe baza acestora a trimis la David Ghiladi trei persoane pentru a obţine transferurile.

După plecarea din ţară a lui Ghiladi David, acuzatul a continuat acţiunile de schimb şi transferuri de valută în legătură cu Schorr Mordehai prin care a transferat diferite sume şi a mijlocit altora transferul de valută astfel: pentru el personal a transferat 300 mii lei şi pentru o verişoară a sa, Goldzier Roza Leib 300 mii, iar ulterior a mai făcut un transfer de 540 mii lei prin Ella Ariel Gold funcţionară la legaţia statului Israel din Bucureşti. A mai mijlocit pentru Broder Francisc două transferuri de obiecte de valoare şi bani, lui Kalmar Ion un transfer de obiecte de valoare, aur, pietre şi bani şi a mai scos din ţară prin rudele sale şi alte persoane 6 ceasuri de mână 5 marca Doxa şi 1 marca Schaffhausen, pe care le cumpărase de la Bursa Neagră. Apoi a mai difuzat în casa sa diferite sume, valute şi obiecte de valoare ale altor persoane precum şi medicamente pe care cei interesaţi le vindeau la Bursa Neagră.

10. Acuzatul Haber Ladislau a făcut politică sionistă încă de când era în liceu la Debreţin – Ungaria în anul 1928, după care reîntorcându-se în Arad s-a înscris în organizaţia sionistă a tinerilor intelectuali „Barisia", în cadrul căreia a devenit membru în conducere cu resortul cultural, apoi şi funcţie de preşedinte. În anul 1945 a intrat în gruparea sionistă „Ichud" activând în comitetul de conducere devenind apoi preşedintele secţiei locale din Arad şi a executivei lărgite a grupării Ichud din Transilvania, funcţie pe care a deţinut-o până la autodizolvarea grupărilor sioniste, la sfârşitul anului 1948 şi începutul anului 1949. După autodizolvarea grupărilor sioniste, acuzatul şi-a continuat activitatea sionistă în mod ilegal conform instrucţiunilor primite de la Moshe Averbuch Agamy, făcând parte din grupul acesta ilegal şi alţii dintre care: dr. Deutsch Francisc, dr. Kalman Ioan, Kardos Ludovic, Weiss Iosif şi Bronştein Lily. Întâlnirile aveau loc periodic la o săptămână, două sau trei, la fiecare participând acasă, cu care ocazie se citeau şi se comentau scrisorile primite din Israel, articole din ziarele sosite din Israel, despre evenimentele internaţionale sioniste, conferinţa internaţională a limbii ebraice ce a avut loc la Ierusalim în 1950, despre conferinţa mondială sionistă care a avut loc în 1951 la Ierusalim, despre discursurile reprezentanţilor Israelului la O.N.U., problemele de emigrare din ţara noastră, poziţia Comitetului Democrat Evreiesc faţă de emigrări şi situaţia economică şi politică a statului Israel. La aceste întruniri ilegale, acuzatul a luat parte până la arestare şi aşa cum primise instrucţiunile de la Moshe Agamy acuzatul îndemna pe prietenii săi sionişti sau nesionişti să plece din ţară, arătându-le posibilităţile de emigrare în mod optimist. Acuzatul Haber Ladislau a avut cunoştinţă şi de grupul ilegal din Timişoara, a lui Kuhn Ştefan, care-şi ducea activitatea tot conform instrucţiunilor primite de la Agamy.

https://biblioteca-digitala.ro

Despre activitatea acestor grupuri sioniste subversive aveau cunoştinţă diplomaţii legaţiei statului Israel în R.P.R. şi anume Moshe Averbuch Agamy, Eliezer Halevy, Zwy Loker şi Ehud Ariel, care erau ţinuţi în curent prin vizitele care le făcea acuzatul cu ceilalţi sionişti la legaţie. În anul 1949, acuzatul Haber Ladislau a început să ducă şi o activitate pe linie de spionaj, atunci când a fost vizitat la Arad de către Solomon Chaim care i-a cerut informaţii despre şcoala confesională din Arad, despre fostul spital evreiesc şi alte informaţii, despre unele instituţii din oraşele pe care le cunoştea acuzatul. Astfel din vara 1949 când a făcut o vizită la legaţia statului Israel, luând legătura cu Moshe Averbuch Agamy l-a informat despre: faptul că foştii conducători sionişti se întâlneau ilegal; despre starea de spirit a populaţiei evreieşti în legătură cu emigrarea; despre faptul cum sunt mulţumite masele muncitoare de salarizare, dacă se găsesc alimente, dacă sunt mulţi comunişti convinşi în aparatul de stat şi dacă în regiunea Arad există armată acestea pe lângă informaţiile date lui Chaim Solomon. Tot cu ocazia vizitei la Legaţie, acuzatul a primit de la Agamy instrucţiuni despre problemele pe care îl interesează şi despre felul cum trebuie să culeagă informaţiile.

Cu ocazia unei noi vizite făcută la legaţie, a mai furnizat informaţii lui Agamy despre: faptul că C.D.E. duce lupta împotriva sionismului şi contra emigrării; că la Arad au sosit trupe sovietice şi cazărmile unde sunt cazate, că au fost evacuate unele cartiere din Arad şi că aceeaşi situaţie este şi la Timişoara, de asemeni, despre lipsa unor alimente pe piaţă şi starea de spirit a populaţiei cu privire la aceasta.

La întrebarea lui Moshe Agamy dacă sunt posibilităţi de trecere clandestină peste frontieră, acuzatul i-a dat informaţia că graniţa este foarte bine păzită şi că a văzut soldaţi care păzesc graniţa în timp ce venea cu trenul pe lângă Dunăre. Cu prilejul acestei vizite Agamy l-a prezentat pe acuzat lui Eliezer Halevy şi a cerut informaţii iar acuzatul acceptând propunerea a furnizat şi acestuia aceleaşi informaţii, referitor la aceleaşi probleme, iar în lunile mai-iunie 1951 l-a informat despre unele renunţări la paşaport datorită scrisorilor care sosesc din Israel, despre preţurile alimentelor şi aprovizionării pieţii că la abatorul din Timişoara lucrează şi pentru aprovizionarea armatei, că la Arad s-a constituit o fabrică cu numele de Victoria, şi că în zona de frontieră cu Iugoslavia sunt trupe. În iulie 1951, acuzatul Haber Ladislau a transmis informaţii şi lui Zwy Loker care luase locul lui Halevy, plecat din ţară, informându-l despre:

- dislocările din reg. Timişoara şi Arad a elementelor dubioase şi transferaţi în altă parte a ţării, că în timpul dislocării nu s-a putut circula în provincie şi că trenurile erau păzite de miliţie;
- că în regiunea Timişoara au avut loc manevre militare la care a participat armata română şi că s-a făcut, de asemeni, concentrări la armată;
- că medicii concentraţi fac instrucţie militară, că spitalele şi dispensarele au trecut la Ministerul Sănătăţii, medicii fac serviciu la policlinică şi dispensare, şi sunt organizate reţele sanitare pe specialităţi;
- lipsa unor alimente de pe piaţa liberă;
- că psihoza de emigrare scade ceea ce face populaţia să renunţe la plecări, poziţia C.D.E. faţă de lucrări, reforma sanitară şi despre arestările sioniştilor;

Acuzatul Haber Ladislau l-a mai informat şi pe Ehud Ariel despre activitatea ilegală pe care o duce gruparea sionistă „Ichud", despre poziţia C.D.E. faţă de sionişti şi emigrare, renunţări de paşapoarte, psihoza de emigrare, despre posibilităţile de încadrare în producţie a populaţiei evreieşti;

- despre situaţia cultului mozaic în R.P.R.;

https://biblioteca-digitala.ro

- că parte din tinerii încorporaţi în armată şi înscrişi pentru plecare în Israel, sunt trimişi în detaşamente de lucru, şi
- despre existenţa trupelor sovietice şi româneşti la Arad în zona de frontieră cu Iugoslavia, precum şi unele nemulţumiri ale muncitorilor de la Flamura Roşie-Arad.

Toate aceste informaţii le-a transmis verbal, iar cei cărora le transmitea, mai puţin Loker, îşi făceau notiţe pe blocnotesul de pe masă, iar culegerea de informaţii a făcut-o cu ajutorul lui Kuhn Ştefan, în parte, iar o altă parte le-a cules prin discuţii avute cu diferite persoane dintre care Polak Iacob, Kardos Ludovic, Worberg Iosif, dr. Schwartz, Giurgiuţiu Iuliu şi Schönfeld Niculae.

Printre informaţiile culese de la Kuhn Ştefan şi pe care le-a transmis agenţilor menţionaţi mai sus, au fost:

- despre existenţa trupelor româneşti şi sovietice în Timişoara şi în zona de frontieră cu Iugoslavia;
- despre lupta C.D.E. contra sioniştilor şi a conducătorilor sionişti;
- despre starea de spirit a populaţiei din reg. Timişoara înainte de înscrierile generale pentru emigrare, şi cum au decurs înscrierile la Timişoara;
- despre manevrele militare şi starea de spirit a populaţiei în urma manevrelor şi că abatorul din Timişoara lucrează pentru armată.
- despre dislocările de populaţie din reg. Timişoara, şi transportul lor cu camioanele din Timişoara, că în timpul dislocărilor nu s-a putut circula în provincie; că a auzit că şi în Timişoara se fac dislocări că au sosit paşapoarte şi sunt multe renunţări şi că nu sunt posibilităţi de trecere clandestină peste frontieră, graniţa fiind bine păzită.

Acuzatul Haber Ladislau a cunoscut faptul că acţiunea ilegală sionistă era finanţată de delegaţii Statului Israel din Bucureşti, şi că aşa cum fusese informat de către instructorul palestinian Solomon Chaim, scopul acestei activităţi era ajutorarea foştilor conducători şi activişti ai organizaţiilor sioniste, iar scopul ascuns era activitatea pe linie informativă.

De asemeni, acuzatul Haber Ladislau a cunoscut şi faptul că prin legaţia statului Israel s-au făcut diferite transferuri importante de valută, bani şi obiecte de valoare.

11. Acuzatul Reiter Carol a activat în gruparea sionistă secţia din Timişoara între anii 1923 – 1924, iar din 1934 a activat în gruparea sionistă „Clal" precum şi în executiva sionistă din Timişoara. A îndeplinit funcţiunea de administrator al gazetei sioniste „Uj kor" din Timişoara, membru în executiva sionistă şi mai târziu preşedinte al executivei, funcţiune pe care a deţinut-o până în 1946.

Între anii 1941-1944, a ţinut legătura cu executiva sionistă din Bucureşti, prin Fischer Wilhelm şi Benvenisti Mişu, iar mai târziu prin Avram Leiba Zissu şi Itzkar Leon. În întâlnirile avute cu Fischer Wilhelm, acesta i-a cerut să-i furnizeze informaţii pentru a informa la rândul său forurile superioare din străinătate de situaţia economică, politică şi socială, şi militară din ţară. Informaţiile date de Reiter Carol lui Fischer Wilhelm aveau caracter militar privind mersul războiului, comenzi militare, transporturi militare, înfiinţări de comandamente militare de navigaţie pe Dunăre, despre evreii trimişi la muncă, despre evacuarea evreilor din împrejurimile Timişoarei, despre efectele şi pagubele bombardamentului aerian în reg. Timişoara, precum şi despre transporturile de trupe germane în Ungaria şi despre întoarcerea evreilor deportaţi în Transnistria. După 23 august 1944, acuzatul Reiter Carol, şi-a continuat activitatea informativă, furnizând diferite informaţii cu caracter politic, economic şi militar lui Moshe Averbuch Agamy, de la Legaţia statului Israel din Bucureşti. A furnizat informaţii lui Averbuch Agamy până în

https://biblioteca-digitala.ro

toamna anului 1949, când Agamy a plecat din ţară, după care dată acuzatul a predat mai departe informaţii legaţiei statului Israel, prin Ella Ariel Gold şi Halevy Elizier.

Astfel din primăvara anului 1946 şi până în primăvara anului 1949, a furnizat lui Agamy următoarele informaţii:

- despre starea maşinilor unelte din diferite fabrici din Timişoara şi repararea acestor unelte la atelierele Schtwet şi Slahotka, informaţii culese de la patronii atelierelor.
- despre lipsa de materii prime şi piese de schimb la fabricile de textile, Atlanta şi Knapf Timişoara, informaţii culese de la patronii fabricilor;
- despre faptul că fabricile Langer şi Dermata nu lucrează din plin, deşi au material brut, informaţie culeasă de la Langer A. şi Rosenberg A.;
- despre starea de spirit din cercurile burgheze timişorene;
- date amănunţite asupra producţiei, capacitatea şi instalaţia de la industria de lemn Hudus şi Borlova Armeni şi din Balta Sărată Caransebeş;
- despre sosirea în ţară a unor reprezentanţi ai concernului din Elveţia, pentru a trata cu guvernul român exploatarea unor terenuri păduroase şi construirea unei căi ferate industriale, pentru industria de lemn Jundus.
- despre numărul muncitorilor ce lucrează în industria de lemn Hundus şi despre faptul că conducătorii industriei au neplăceri cu comitetul de fabrică. Această informaţie a transmis-o în 1947.

Tot în 1947 a mai transmis următoarele:

- despre producţia, instalaţia şi utilajul precum şi numărul muncitorilor şi funcţionarilor uzinei Oţelul Roşu culese de fostul director al fabricii;
- despre producţia şi utilajul fabricii Galvanitura, informaţie culeasă de la fostul portar al fabricii;

Prin martie sau aprilie 1948, acuzatul a transmis următoarele informaţii, privind fabrica Dermata din Timişoara şi anume: date despre numărul muncitorilor, despre producţie, instalaţia maşinilor, instalaţia modernă a producţiei, calitatea inferioară a încălţămintei şi despre un import de piele brută în Argentina, făcută de Dermata din Cluj.

Apoi a mai transmis o altă serie de informaţii culese de Rosenberg A. fost director al fabricii:

- date despre producţia, instalaţia şi numărul muncitorilor lipsa de material brut şi despre instalaţia maşinilor, culese de la fostul director al fabricii „Langer", Rosenberg Alexandru. Toate informaţiile au fost transmise personal de acuzat lui Averbuch Agamy, când se ducea la Bucureşti, pe baza înţelegerii pe care o avea cu acesta, iar informaţiile erau culese pe trei căi, şi anume: cu ajutorul celor menţionaţi mai sus, Rosenberg Alexandru şi Langher Alexandru pentru informaţiile de la fabricile respective; altă cale era aceia prin deplasările acuzatului la diferite fabrici şi industrii discutând cu responsabilii respectivi situaţia fabricilor respective şi a treia parte prin discuţiile avute cu prieteni şi cunoscuţi, fără a le spune acelora scopul culegerii informaţiilor. După plecarea din ţară a lui Agamy, a transmis informaţii mai departe prin Ella Ariel Gold despre efectivele militare din Banat, despre producţia de sfeclă de zahăr şi despre recolta din regiune; Astfel în vara anului 1950, şi până în iarna anului 1950, a predat următoarele informaţii:
- despre trupele din Banat, culese din constatări proprii;
- despre producţia zahărului în comparaţie cu recolta de sfeclă din cursul anului 1950, informaţii culese din discuţiile cu vânzătorii din magazine şi despre recolta din regiuni.

https://biblioteca-digitala.ro

După aceasta acuzatul Reiter Carol a continuat activitatea de spionaj cu Halevy Elizier, transmiţând acestuia din ianuarie 1951 până în vara 1951, următoarele informaţii:

- despre evacuarea chiaburilor, simpatizanţilor hitlerişti şi a elementelor de neîncredere din vestul Banatului, informaţie culeasă de la Reitzer Dezideriu şi din constatările proprii;
- despre starea aprovizionării pieţii, salariile muncitorilor, şi starea de spirit a populaţiei, faţă de situaţia economică;
- despre cazarea unor trupe militare în Timişoara şi locul unde se află acele trupe cazate, din constatări proprii culese.

Informaţiile le-a transmis personal lui Halevy Eliezer. Pentru această activitate, acuzatul Reiter Carol a fost retribuit cu mai multe sume de bani şi anume: a primit în august 1951 suma de 250 mii lei vechi de la legaţia statului Israel, prin Weiss Ludovic la 19 februarie 1952, a primit 1.000 lei în bani noi, prin Auscher Ernest. Acuzatul Reiter Carol, a făcut şi transferuri de valute străine pentru el personal şi pentru alte persoane prin legaţia Statului Israel, şi anume: a făcut două transferuri în valoare de 400 mii lei, fiind plătite în Israel în lire israeliene pe baza unui bon dat de acuzat legaţiei lui Ariel Gold şi Loker, membrii ai legaţiei, acuzatul primind valoarea în lei româneşti de la acesta.

În toamna anului 1950, a venit la legaţie împreună cu un vechi prieten al său şi membru al executivei sioniste Auscher Ernest, cu care ocazie Ella Ariel Gold a primit de la acuzat un plic, care conţinea bonuri în valoare de circa 140 mii lei cumpărate de către Auscher Ernest de la o cunoştinţă a sa şi care reprezenta 170 buc. aur trimişi în Israel şi Ella Gold a primit plicul cu bonurile pentru a-l transfera în Israel. Deasemeni tot în toamna anului 1950, a mai transferat prin Ella Ariel Gold o cutie cu aur a lui Rosenberg Alexandru, colaboratorul său în activitatea pe linie informativă şi de transferuri de devize. În afară de aceste transferuri a mai intervenit la legaţie pentru Weiss Erich să urgenteze transferurile acestuia, făcute cu unii comercianţi, Deva şi Timişoara, care transferaseră prin intermediul lui Weiss Ludovic bani în Israel. De asemeni, acuzatul Reiter Carol a cunoscut că în toamna anului 1948 s-a ţinut în casa lui Kuhn Ştefan o şedinţă la care a participat mai multe persoane, printre care Solomon Chaim, Feurenstein Otto, Maler Mauriciu şi alţii, cu care ocazie s-a hotărât plecarea clandestină peste frontieră a conducătorilor sionişti din Transilvania.

12. Acuzatul Kuhn Ştefan s-a înscris în organizaţia sionistă Barisia în 1929 în care a activat până în 1930, apoi a trecut în cadrul organizaţiei din Cluj când a devenit student la drept, şi apoi s-a reîntors la Timişoara, continuând această activitate până la începutul războiului, ţinând conferinţe, participând la şedinţe, adunări, procese literare, adunare de fonduri, etc. După 23 august 1944, acuzatul Kuhn Ştefan şi-a continuat activitatea în cadrul organizaţiei „Ichud" din Transilvania, unde a fost ales în conducere, având resortul de presă şi legătura cu Comitetul Democratic Evreiesc, în care calitate a conceput articolele care au apărut în presa din localitate şi în special în oficiosul P.S.D.-ului „Făclia". În anul 1946, până în 1948, s-a deplasat în mai multe localităţi din ţară pentru formarea de noi secţii ale organizaţiei sioniste Ichud, iar în ianuarie 1949 a participat la şedinţa organizaţiei sioniste, cu ocazia autodizolvării acesteia. După autodizolvare a cunoscut o serie de instructori palestinieni, printre care: Stossel Israel, Raicher Mayer, Baruch Sara, Solomon Chaim, Mordehai, Dan, Ferencz Maxim şi Moshé Averbuch Agamy. Cu fiecare dintre aceşti instructori palestinieni a stat de vorbă acuzatul, deoarece prin aceştia era dirijată atitudinea organizaţiei sioniste faţă de emigrarea organizată de Comitetul Democrat Evreiesc. În urma vizitei făcute lui Averbuch Agamy, acuzatul, acceptând propunerile acestuia s-a hotărât să

https://biblioteca-digitala.ro

continue activitatea ilegală în organizaţie, în care scop au ţinut şedinţe conspirative în casa lui Israel Helemer şi Hirsch Iosif la care şedinţe a participat şi instructorul palestinian Solomon Chaim.

La şedinţele acestea s-a discutat printre altele directiva dată de Agamy în privinţa continuării activităţii ilegale a organizaţiei „Ichud" şi să ţină legătura cu organizaţia din Bucureşti pentru a fi la curent cu toate evenimentele. În urma apariţiei hotărârii Biroului Politic al C.C. P.M.R. din decembrie 1948, privind problema naţională, li s-a atras atenţiunea membrilor organizaţiei că această activitate ilegală se duce în mod conspirativ cu multă dibăcie, astfel încât nici membrii grupului să nu-şi poată da seama că participă la o activitate ilegală. Cei care făceau parte din acest grup, care activau ilegal şi au fost de acord cu activitatea sunt: Winter Nicolae, Hirsch Iosif, Rosenthal Paul, Rewingher Alexandru şi alţii, iar întâlnirile aveau loc în locuinţa lui Rewingher Alexandru unde se discuta despre posibilităţile de emigrare în Israel, despre aşezările cooperatiste din Israel şi în acelaşi timp membrii acestui grup, învăţau diferite cântece sioniste. Pe lângă această activitate pe linie sionistă, acuzatul Kuhn Ştefan a mai dus şi o activitate informativă, după ce a cunoscut pe Averbuch Agamy, unde a mers împreună cu Haber Ladislau la Legaţia Statului Israel din Bucureşti. Astfel, în toamna 1949, a mers la Agamy pentru a-i cere un ajutor pentru sioniştii din Transilvania şi a se interesa de şansele de emigrare şi cu această ocazie l-a informat pe Agamy despre următoarele:

- că în Timişoara sunt trupe sovietice iar în Arad trupe româneşti şi că noaptea a auzit zgomot de tancuri pe stradă;
- că în mijlocul populaţiei de regiune există o stare de nesiguranţă din cauza prezenţei trupelor;
- că oraşul Timişoara este prost aprovizionat cu articole de îmbrăcăminte şi alimentare în timp ce celelalte sunt mai bine aprovizionate;
- că diferenţa între preţurile de cartelă şi la liber este foarte mare, nu se dă tot ce scrie pe cartelă, mai rămânând bonuri. şi că sunt cozi la magazine şi cooperative, din care cauză populaţia este nemulţumită.
- că în sânul populaţiei evreieşti există o psihoză de emigrare, din care cauză nu urmează linia C.D.E., că există posibilităţi de încadrare în muncă pentru populaţia evreiască, dar nu se încadrează pentru că ar pleca mai greu din ţară. După această dată, acuzatul a mai continuat activitatea sa informativă aşa cum primise instrucţiuni de la Averbuch Agamy, predând în continuare informaţiile lui Haber Ladislau şi Stein Israel, iar aceştia le-au trasat mai departe lui Averbuch Agamy. Astfel lui Haber Ladislau, acuzatul Kuhn Ştefan i-a dat următoarele informaţii:
- că psihoza de emigrări a populaţiei evreieşti se accentuează şi că la secţiile de miliţie unde se distribuie formularele, populaţia evreiască s-a îngrămădit să le obţină;
- că C.D.E. a început o campanie pentru încadrarea în producţie a populaţiei evreieşti în care scop s-a înfiinţat o secţie de îndrumare pe lângă oficiul de repartizare a braţelor de muncă, unde sunt reprezentanţi ai C.D.E., iar în Timişoara funcţionează o şcoală de recalificare pentru populaţia evreiască sub îndrumarea C.D.E.;
- despre unele rechiziţii de imobile făcute pentru armată în Timişoara şi despre lipsa de lemne în Timişoara, precum şi că în Timişoara nu se poate obţine tot ce scrie pe cartelă;
- despre exporturi masive de carne, iar populaţia nu poate lua carne pe bon, că aprozarul şi cooperaţia nu face faţă aprovizionărilor la Timişoara, că nu se găseşte zahăr la liber şi că muncitorii de la întreprinderea Abator sunt nemulţumiţi;

https://biblioteca-digitala.ro

- că în zona de frontieră au sosit mari unităţi de trupe;
- despre lipsa de petrol din Timişoara, la abator se construieşte un mare frigorifer, iar la abatorul din Arad şi Timişoara nu s-a îndeplinit planul de producţie;
- despre desfiinţarea dispensarelor de pe lângă întreprinderi, şi nemulţumirile muncitorilor şi funcţionarilor;
- că în regiunea Timişoara au avut loc mari manevre militare la care au participat trupe româneşti şi sovietice şi că sunt multe unităţi motorizate;

Lui Stein Israel acuzatul i-a dat informaţii despre:

- greutăţile ce le întâmpină în aprovizionarea cu carne şi nerealizarea planului de producţie la abator, precum şi despre o adresă confidenţială a trustului cărnii din Timişoara către abator, în care arăta ordinea de preferinţă a distribuirii cărnii.
- despre dislocările de populaţie din reg. Timişoara;

Aceste informaţii le-a cules din discuţiile ce le-a avut cu diferite persoane, cu care a venit în contact fără a le comunica acelor persoane că se foloseşte de aceste discuţii în activitatea sa de spionaj. Aceste persoane au fost: Lidenfeld Alexandru, Barony Ion, Lang Helm, Zighely Mihai, Pascu Florin, Bereş Ion, Winter Nicolae şi alţii.

Pentru această activitate, de informare, acuzatul Kuhn Ştefan a primit de la începutul lui 1949 până în ianuarie 1952 diferite sume de bani, şi anume: de la Hirsch Iosif, 80-90 mii lei, de la Haber Ladislau 30-40 mii lei, de la Fischer Paul 50-60 mii lei, iar de la Stein Israel 85-100 mii lei. Aceste sume de bani le-a primit acuzatul şi pentru continuarea activităţii sale sioniste în vederea adâncirii psihozei de emigrare printre evrei. Acuzatul Kuhn Ştefan a avut cunoştinţă şi de unele transferuri de valută făcută de Haber Ladislau, Weiss Iuliu, Maler Mauriciu şi Solomon Chaim.

14. Acuzatul Charles Philippe Gyr a venit din Elveţia în România în 1924 în calitate de ziarist, corespondent şi pentru Bulgaria şi Turcia. În anul 1940, a fost recrutat pe linie de spionaj de către Geisler, pentru a lucra în favoarea Gestapo-ului german, furnizând informaţii din domeniul economic politic şi militar. A lucrat în această activitate până la sfârşitul anului 1941, când plecând Geisler din ţară a fost preluată reţeaua de spionaj de către Richter Gustav. Acuzatul a acceptat propunerile agenţilor Gestapo-ului german şi a furnizat lui Geisler informaţii despre starea de spirit a populaţiei, atitudinea populaţiei faţă de trupele germane, starea de spirit a muncitorilor din întreprinderi şi altele, iar lui Richter Gustav i-a transmis informaţii diverse din sectorul politic, economic şi militar şi a primit misiunea de a se introduce în cercurile evreieşti şi să le ofere posibilitatea de a lua legătura cu cercurile imperialiste din ţară. Conform acestor instrucţiuni, primite de la Gustav Richter a început să facă cunoştinţă printre evrei, în scop de a culege informaţii şi corespondenţă în străinătate, pentru Richter Gustav. Cu această ocazie, a cunoscut personalităţi importante din viaţa politică a sioniştilor, ca Fischer Wilhelm, Mişu Benvenisti, dr. Entzer şi alţii, iar în activitatea sa informativă s-a folosit de o serie de persoane influente în special de membrii din fostul partid naţional ţărănesc.

În culegerea de informaţii, pe lângă cele obţinute din constatările sale personale s-a mai folosit şi de unele persoane cu care a venit în contact şi din discuţiile avute cu aceştia au obţinut o serie de informaţii pe care le-a transmis apoi agenţilor Gestapo-ului german, Geisler şi Richter Gustav.

Acuzatul Charles Philippe Gyr, a transmis şi corespondenţa organizaţiei sioniste de tineret din România către agenţia evreiască din Istanbul. Această corespondenţă a fost transmisă între anii 1941-1943 iar din spusele lui Gustav Richter a aflat că acea corespondenţă cuprindea ştiri cu privire la întreaga situaţie din ţară în legătură cu

https://biblioteca-digitala.ro

organizaţiile evreieşti precum şi informaţii cu privire la situaţia economică, politică şi militară. La Istanbul, luând legătura cu Barlas a aflat despre întreaga activitate de spionaj desfăşurată de către biroul agenţiei evreieşti din Istanbul care se ocupa cu strângerea de informaţii din domeniul economic, politic şi militar şi pe care le furniza serviciului de spionaj al Angliei. Cu această ocazie a luat cunoştinţă şi de faptul că biroul agenţiei evreieşti este în colaborare strânsă cu Intelligence Service, condus de către ataşatul britani colonelul Gibsson, aflat la Consulatul britanic din Istanbul.

În timpul rebeliunii legionare din ianuarie 1941, acuzatul Charles Philippe Gyr a ajutat o serie de legionari în activitatea lor subversivă, cum arată acuzatul în declaraţia sa de la dosarul cauzei, fiind traducător între Moisescu, legionar, şi Geisler, agentul Gestapo-ului german, care nu era străin de acea rebeliune. Atât la primele cercetări cât şi în faţa instanţei, acuzaţii sus-numiţi au recunoscut faptele imputate, declarând:

„Acuzatul Benvenisti Mişu a recunoscut că şi-a început activitatea sionistă în 1919 în gruparea Hatalmid şi apoi a continuat în alte grupări, în Partidul Evreiesc din România, în Congresul Mondial Evreiesc înainte şi în timpul războiului antisovietic, a fost aceia de susţinerea propagandei şi ideologiei reacţionare a cercurilor americane interesate în economia naţională a Statului Român care se ducea prin Partidul Evreiesc, prin grupările de sionişti de dreapta şi de centru şi în acelaşi timp Congresul Mondial Evreiesc a cerut să fie informat permanent despre situaţia politică, economică şi militară a ţării, activitatea în timpul războiului fiind condusă de Fischer Wilhelm."

Acuzatul sus-numit a recunoscut că, în mai 1946, i s-a propus de către Agamy Averbuch să preia conducerea executivei sioniste, arătând că Agamy îl folosea în afară de linie de spionaj şi pe linia agitaţiei sioniste privind intensificarea mişcării pentru emigrări dându-se instrucţiuni să adopte faţă de guvern o politică de duplicitate, ca aceleaşi instrucţiuni le avea şi de la Ben Gurion, Dobkin şi Barlas, membri ai Agenţiei Evreieşti din Israel şi arată că a activat şi participat la diferite conferinţe mondiale în străinătate; iar cu ocazia Conferinţei de Pace de la Paris unde a participat ca delegat al conferinţei din partea organizaţiilor evreieşti mondiale, a mers cu un bogat material documentar şi informativ, arătând nemulţumirile populaţiei evreieşti faţă de guvernul Dr. Petru Groza, precizând că prin aceasta a urmărit să submineze autoritatea politică a guvernului Dr. Petru Groza faţă de puterile aliate anglo-americane; acuzatul a precizat că după constituirea Comitetului Congresului Mondial Evreiesc, sub conducerea lui Samy Singer acesta i-a spus că are instrucţiuni de la Secretariatul European al Congresului să organizeze o reţea de spionaj din elementele pe care le are la dispoziţie şi să culeagă informaţii despre tot ce ar interesa cercurile americane în folosul cărora se colectează informaţiile, că a acceptat propunerea şi cu această ocazie i s-a comunicat că au acceptat şi alţii printre care Wilhelm Fischer, Jean Cohen, Mizrachi, Segal Mayer şi alţii şi în fine că a stabilit la propunerea lui Singer ca informaţiile să fie predate verbal la biroul său din str. Sborului.

Acuzatul a recunoscut informaţiile menţionate în dosar pe care le-a predat lui Samy Singer şi arată că pe linie informativă după plecarea lui Samy Singer din ţară a lucrat cu Wilhelm Fischer care i-a comunicat să stabilească contact cu dr. Filderman şi dr. Şafran cărora să le comunice misiunea lui. Arată că a stabilit legături cu Laiwandman în Israel şi Rosentzweig Jacques în vedere a complectării informaţiilor din Bucureşti şi provincie şi pe aceeaşi linie a stabilit legături cu dr. Filderman, dr. Şafran, Fried Şaraga, Steigler şi Kolb, delegaţii Crucii Roşii Internaţionale.

Acuzatul a arătat apoi că a furnizat informaţii economic şi militare pentru Gestapo-ul german cu ajutorul dr. Filderman şi dr. Şafran, Laiwandman, Rosentzweig, Kolb şi

https://biblioteca-digitala.ro

Fosteger de la Crucea Roşie şi alţii, material ce a fost trimis la Istanbul. Precizează că la cunoscut personal numai pe Charles Gyr care i-a adus o sumă de bani de la Biroul din Istanbul.

După 23 august 1944, acuzatul a declarat că a continuat activitatea de spionaj la rugămintea lui Fischer Wilhelm care se înapoiase din Elveţia folosind tineretul haluţian prin Laiwandman şi în contact cu Filderman şi Şafran, iar la sfârşitul anului 1944 a luat legătura cu Moshe Agamy când a venit în ţară ca delegat al agenţiei evreieşti din Palestina. Cu acesta a discutat chestiuni în legătură cu acţiunea de spionaj a sa şi a lui Zissu şi Averbuch a comunicat că a venit cu misiunea să organizeze emigrări masive şi să conducă mai departe reţeaua de spionaj folosind pe cei care au mai lucrat şi în timpul războiului şi anume pe Zissu, Jean Cohen, Laiwandman şi cu el, Benvenisti Mişu, iar la afirmaţia sa că duce deja activitate prin Wilhelm Fischer Agamy a răspuns ca aceasta nu împiedică activitatea dusă cu el şi dându-i-se instrucţiunile de modul conspirativ al acţiunii a acceptat şi a furnizat informaţiile politice, economice şi militare, primului în 1947 iar celui de al doilea în 1949, informaţii prevăzute în declaraţia de la dosar fila 85-88. Precizează că informaţiile le-a transmis verbal lui Fischer, la sediul Congresului Mondial Evreiesc, informându-l zilnic, iar lui Agamy i-a transmis până în 1949, fie acasă la Averbuch, sau la sediul Legaţiei Statului Israel din Bucureşti.

Numitul acuzat a declarat că a purtat discuţii cu Rigner secretarul Comitetului Mondial Evreiesc de la Geneva care i-a expus motivele pentru care conducătorii mondiali evreieşti activează şi acţionează pe linie de spionaj în folosul anglo-americanilor şi că i-a mulţumit de modul cum el a acţionat dându-i directive de intensificarea activităţii pe linie de spionaj şi să-l roage şi pe Filderman să continue această activitate.

La plecarea din ţară a lui Agamy în noiembrie 1949, acuzatul Benvenisti Mişu arată că a avut discuţii cu el şi i-a dat instrucţiuni şi directive pentru noul plan de activitate pe linie de spionaj spunându-i că a obţinut o serie de dolari pentru acest scop, sumă ce ar echivala cu 25 milioane lei, şi i-a spus că în acest scop să ia contact cu Jean Cohen, Mella Iancu, dr. Löwenstein, Ebercohn Iosif, Marcu Cohen şi alţii, că în această activitate va fi ajutat şi de Avriel, noul ministru al Legaţiei Statului Israel, venit în locul lui Rubin şi i-a aprobat un buget de 100 lire sterline din partea Comitetului Mondial Evreiesc pentru menţinerea Secţiunii din ţară. Că după plecarea lui Agamy din ţară a luat contact cu Halevy, care l-a anunţat că i-a sosit un cont de 800 lire sterline de la Rigner şi că poate ridica bani de câte ori are nevoie, ţinând legătura cu Halevy din ianuarie 1950, până în iulie 1950, în timpul acesta i-a dat informaţii diferite aşa cum sunt prevăzute în declaraţiile de la cercetări, recunoscând şi sumele de bani ce a primit pentru activitatea depusă pe linie sionistă cât şi pe linie informativă.

Acuzatul Zissu Avram Leiba a declarat funcţiunile pe care le-a avut înainte de războiul antisovietic şi în timpul acestui război şi legăturile pe care le-a avut cu naţional-ţărăniştii, cu liberalii lui Tătărescu şi Garda de Fier. A arătat că în 1943 după desfiinţarea executivei sioniste condusă de Benvenisti, a înfiinţat el o nouă executivă, fiind numit mandatar al agenţiei evreieşti pentru România şi preşedintele oficiului de emigrare, iar după 23 august 1944 preşedintele executivei sioniste, că a fost şi preşedinte al congresului Mondial Evreiesc Secţia România alături de Filderman şi Fischer şi preşedinte al Partidului Evreiesc. Că după autodizolvarea organizaţiei sioniste şi-a continuat activitatea în sfatul sionist conspirativ, înfiinţat la sfârşitul anului 1948 din care a făcut parte Jean Cohen, Mendelovici Iancu, Rorlich, Avram Fehler, Ebercohn, Schwefelberg, Iancu Leiba şi acuzatul, precizând că Jean Cohen a fost acela care a propus să înfiinţeze un sfat restrâns de

https://biblioteca-digitala.ro

conducători sionişti; că rolul acestui sfat sionist conspirativ a fost să ia hotărâri în privinţa problemelor sioniste şi evreieşti şi promovarea intereselor sioniste, căutând personal fonduri, atât în ţară cât şi prin intermediul Legaţiei israeliene din Bucureşti, în care scop s-a adresat lui Kliper fost fabricant de cherestea, care deşi a făgăduit, l-a refuzat, apoi lui Murman care, de asemeni, a refuzat şi văzând că din ţară nu pot strânge fonduri a luat legătura cu Rubin ministrul Statului Israel, solicitându-i lui fonduri şi să trimită un memoriu la organizaţia mondială evreiască. Acuzatul Zissu Avram Leiba a arătat că s-a întâlnit cu Rubin la el acasă şi l-a rugat să transmită memoriul prin curier diplomatic iar până la venirea acestuia să le dea fonduri din partea legaţiei, că Rubin a răspuns că trimite memoriul dar că bani nu are şi atunci s-au hotărât să convoace o şedinţă acasă la Ariel ataşatul comercial al legaţiei, la care a luat parte el împreună cu Jean Cohen, Schwefelberg, Avram Fehler, ministrul Rubin, consilierul de legaţie Agamy, secretarul de legaţie Halevy şi ataşatul comercial Ariel. Cu această ocazie Jean Cohen a făcut o expunere după care Rubin a făcut afirmaţii de ordin tehnic şi a arătat că fondurile nu pot veni decât de la Joint.

Pe Bertoux arată că l-a cunoscut la Berlin, în 1937, iar în 1940 l-a întâlnit la Bucureşti şi a înţeles că i-a trimis în misiune de spionaj, întrucât i-a cerut şi lui informaţii şi să-i recomande oameni atât la Berlin cât şi la Bucureşti pentru acţiunea de spionaj. Arată că a recomandat pe Paul Adams proprietarul unei firme de import de ouă din Berlin şi pe Babingher preşedintele Comitetului Executiv din Ierusalim în care i se imputa să continue activitatea informativă aşa cum făcuse în timpul războiului şi în felul acesta a înţeles că organizaţiile sioniste mondiale s-au pus în slujba serviciilor de spionaj englez şi american. Acuzatul arată că a primit o diplomă semnată de Mareşalul Alexander fostul comandant al armatelor britanice prin care i se mulţumeşte pentru serviciile aduse „Majestăţii sale britanice", diplomă primită şi de Jean Cohen.

Recunoaşte că a fost de acord cu propunerea făcută de Klarman şi a recrutat în vederea ducerii activităţii informative pe: Jean Cohen, Tuly Rosenthal, Entzer Marton, Laiwandman, Noe Tălmaciu, mai folosindu-se şi de Serghei, moşier din Botoşani şi de Wilhelm Fischer.

Informaţiile declară că le transmitea verbal sau în scris aşa cum le primea şi recunoaşte că a transmis informaţiile prevăzute în declaraţia de la dosar, ducând această activitate cu Klarman până la sfârşitul anului 1947, şi a reluat-o la venirea lui Rubin ca ministru al statului Israel. Că s-a întâlnit cu Rubin la el acasă cu care ocazie i-a adus salutări şi dorinţa expresă a lui Sharet ministru de externe al Israelului de a continua activitatea de spionaj dându-i instrucţiuni de modul cum trebuiesc transmise informaţiile pe care să le transmită numai la Rubin acasă, dându-i şi numele conspirativ de „Nachor".

Informaţiile erau de natură economică, politică şi socială, aşa cum lucrase şi cu Ariel şi cu Halevy.

Arată apoi că în februarie 1951 Halevy i-a comunicat să meargă la el acasă, prin Moţi Moscovici, funcţionar al legaţiei, care la rândul său a rugat pe Ebercohn şi pentru că nu vroia să meargă la legaţie, a aranjat prin Itzkar Leon legătura cu Halevy şi prin Burnştein, profesor al copilului lui Halevy. Întâlnirea cu Burnştein care i-a dat cartea cu dedicaţie din partea lui Sharet şi un plic cu 50 mii lei, a avut loc în Piaţa Romană colţ cu Mihail Eminescu – Dorobanţi, când i-a predat şi plicul cu informaţii, o scrisoare pentru Sharet şi alta pentru Dobovitzki.

În legătură cu instructorii palestinieni, acuzatul Zissu Avram Leiba a declarat că a cunoscut înainte de 23 august pe Dan şi Eliezer care au fost trimişi cu o scrisoare de acreditare, iar după 23 august 1944 pe Jacques, care a intrat apoi la consulatul evreiesc

https://biblioteca-digitala.ro

purtând uniforma de sergent al armatei britanice, pe Paul şi Tzima şi apoi pe Averbuch Agamy, veniţi după 23 august 1944 ca trimişi ai Agenţiei Evreieşti pe lângă Oficiul de Emigrare, toţi având misiunea de a duce activitatea de spionaj sub conducerea lui Averbuch care în timpul războiului dirijase această activitate la Istanbul.

De asemeni, acuzatul Zissu Avram Leiba a recunoscut legăturile ce le-a avut cu Mihai Antonescu precum şi serviciile făcute acestuia în 1944 şi în ajunul datei de 23 august 1944, arătând că Antonescu i-a cerut în noaptea de 22/23 aug. 1944 să transmită un mesaj organizaţiei sioniste de a face un demers pe lângă Anglia şi Statele Unite de a interveni pe lângă Comandamentul sovietic să acorde condiţiile de capitulare cât mai uşoare posibil.

Acuzatul Jean Cohen a recunoscut că a fost înscris la început în gruparea tineretului sionist Haţalmi şi a continuat activitatea sionistă în mai multe grupări sioniste apoi în partidul Evreiesc din România şi în organizaţia centrală sionistă de sub conducerea lui Benvenisti, arătând şi funcţiunile ce le-a avut în toate aceste organizaţii sioniste, precizând că a fost secretar general şi membru în comitetul de conducere al grupării sioniste Clal. Că la înapoierea de la Congresul Mondial de la Geneva, Samy Singer i-a propus să se ocupe de două chestiuni şi anume să culeagă informaţii privind chestiunile politice şi economice în legătură cu problemele evreieşti şi să culeagă informaţii referitoare la influenţa economică, politică şi militară pe care o exercita Germania hitleristă în România, activitate ce se ducea în folosul americanilor.

Pe Moshe Weiss arată că l-a cunoscut în septembrie 1945 la o şedinţă a organizaţiei sioniste Clal iar după fuzionarea grupărilor sioniste în 1946, acesta a devenit unul din conducătorii grupării sioniste Hanoar Haţioni iar în 1949 a devenit funcţionar al statului Israel la Consulatul din Bucureşti. Că a colaborat cu el, iar în 1949 l-a invitat acasă la el împreună cu Ampler şi Spigher Zigmund pentru a-i convinge să fie de acord cu constituirea unui for sionist clandestin , dar ei nu au fost de acord. Precizează că acest for clandestin sionist a fost organizat în 1949 primăvara, fiind format din A.L. Zissu, Iancu Mendelovici, Iancu Leiba, Bernard Rorlich, Ebercohn Iosif, Schwefelberg şi Fehler că acest for a fost organizat cu scopul de a exercita o influenţă asupra regimului pentru a lăsa libere emigrările, că s-au ţinut o serie de şedinţe secrete la el acasă şi la Rorlich acasă, discutându-se şi posibilitatea apropierii dintre ei şi elementele naţional-ţărăniste, propunerea venind din partea lui Zissu şi acuzatul precizează că la una din şedinţe Mendelovici a comunicat că Grumberg Luis are legături cu dr. Vlad Haţieganu şi atunci s-a hotărât ca acuzatul Jean Cohen să ia legătura cu Haţieganu, lucru pe care arată că l-a făcut în vara 1949, cu care ocazie Haţieganu i-a spus că ar avea nevoie de medicamente pentru ţărăniştii din închisori, care sunt închişi pentru spionaj şi sabotaj în favoarea anglo-americanilor, rugându-l să i le procure prin Joint. Ca urmare a luat legătura cu dr. Zane de la care a primit o sumă de bani în chestiunea medicamentelor, acuzatul mai arătând că a avut sarcina de a cere lui Haţieganu că dacă reprezintă un for politic să, asigure libertatea populaţiei evreieşti în caz de război şi retragerea trupelor sovietice.

Sus-numitul acuzat a arătat că în anul 1949 a avut o şedinţă secretă în casa lui Ariel, ataşat comercial la care a participat Rubin, Zissu, Rorlich, Feller, Schwefelberg şi el, acuzatul, iar a doua şedinţă s-a ţinut în toamna 1949 la locuinţa ministrului Rubin, participând şi Agamy şi alţii, când s-a discutat problema ajutoarelor pentru foştii conducători sionişti, că apoi concomitent cu aceste acţiuni au mai avut două-trei şedinţe secrete cu alt grup de conducători sionişti când s-a discutat situaţia conducătorilor sionişti şi trimiterea unui memoriu Executivei Sioniste Mondiale din Ierusalim prin Legaţia Statului

https://biblioteca-digitala.ro

Israel, la care au luat parte: Dan Ieşeanu, Lövenstein, Laiwandman, Zoltan Hirsch, Ebercohn Iosif, Lupu Haimsohn şi Samy Iakerkaner.

În legătură cu organizarea informativă acuzatul Jean Cohen a declarat că dr. Samy Singer împuternicit al Congresului Mondial din România şi-a ales colaboratori din cei mai apropiaţi, din conducătorii partidului evreiesc şi grupările sioniste „Renaşterea", cărora le-a încredinţat misiunea de a culege informaţii politice, economice şi militare, pe care să le predea sub formă de rapoarte la Geneva. Că rapoartele au fost trimise lui Nahum Goldman, preşedintele Comitetului Evreiesc de către Samy Singer şi Teodor Fischer prin curier diplomatic, recunoscând acuzatul informaţiile predate lui Samy Singer şi Teodor Fischer, aşa cum sunt menţionate de la dosarul cauzei.

Acuzatul a arătat apoi că după Teodor Fischer a continuat activitatea informativă cu Wilhelm Fischer căruia i-a furnizat informaţiile menţionate la dosar până în vara anului 1943, apoi a continuat activitatea informativă cu Avram Leiba Zissu care i-a comunicat în martie – aprilie 1944 că i s-au făcut critici grave de către Biroul agenţiei evreieşti de la Istanbul, că şi-a neglijat obligaţia de a continua activitatea de spionaj şi precizează informaţiile pe care le-a dat prin Zissu Avram Leiba.

Arată apoi acuzatul că în iulie 1944 Zissu i-a prezentat pe Dan care se numea Traktenberg şi pe Eliezier care se numeşte Moscovici, cerându-i să-i furnizeze informaţii în legătură cu locul unde se găsesc lagărele cu prizonierii aviatori englezi şi americani şi pentru că informaţia era necesară agenţiei evreieşti a mers la informatorul său Begnescu de la care a luat informaţia şi a comunicat-o mai departe lui Traktenberg.

În legătură cu activitatea sa informativă după 23 august 1944, acuzatul Jean Cohen a declarat că a continuat activitatea informativă furnizând informaţii politice şi economice lui Zissu Avram Leiba şi lui Fischer Wilhelm precum şi membrilor legaţiei Statului Israel şi anume: Agamy, Ariel, Halevy, Rubin şi Überall, precizând că informaţiile date sunt cele prevăzute în declaraţiile de la dosarul cauzei. Că a dus aceasta activitate până în 1949, cu Fischer Wilhelm şi Zissu Avram Leiba apoi cu Agamy Averbuch şi apoi cu Ehud Ariel până în 1951, cu acesta din urmă întâlnindu-se de circa 12 ori, predându-i material informativ menţionat în declaraţiile de la dosarul cauzei.

Sus-numitul acuzat recunoaşte că a primit 520 mii lei lunar bani ridicaţi de Mendelovici şi daţi soţiei sale şi direct de la Ariel Ehud circa 3-400 mii lei în perioada 1949-1950 pe care i-a împărţit cu ceilalţi delegaţi ai grupărilor sioniste.

Recunoaşte că a sprijinit guvernul Antonescu în realizarea împrumutului în 1941 şi arată că în ajunul lui 23 august 1944, Zissu a fost chemat de Mihai Antonescu, care i-a cerut să intervină la anglo-americani ca să debarce trupele lor la Constanţa mai înainte ca trupele sovietice să ocupe ţara şi capitala, şi că a citit la Begnescu acasă buletinul agenţiei pentru S.S.I.

Acuzatul Moscovici Moritz zis Moţi, a recunoscut că şi-a început activitatea sionistă în 1919 în diferite grupări sioniste arătând şi funcţiunile pe care le-a avut, arătând că a fost şi secretar al executivei sioniste condusă de Zissu. Arată că gazeta „Renaşterea Noastră" era un organ al reacţiunii evreieşti şi al capitalei, sprijinind dezvoltarea mişcării sioniste iar în timpul războiului a continuat propagarea ideilor sioniste, sprijinind împrumutul Antonescu făcând apel a populaţia evreiască să subscrie din plin la acest împrumut.

În ce priveşte împrejurările în care a fost recrutat informator de către Zissu, acuzatul arată că odată cu numirea sa ca secretar al executivei sioniste conduse de Zissu, i s-a spus că trebuie să culeagă şi informaţii în toate domeniile pe care să i le dea lui Zissu, că a acceptat şi a transmis informaţiile menţionate în declaraţiile de la cercetări până în

https://biblioteca-digitala.ro

septembrie 1944, ultimul raport prezentându-l în 1945. Că la începutul anului 1945, a fost chemat de către Jean Cohen la Congresul Mondial Evreiesc unde era secretar general, recomandându-l lui Fischer Wilhelm, cu care ocazie Fischer i-a spus că-l cunoaşte din timpul războiului şi că Jean Cohen şi Zissu Abram Leiba l-au informat că i-a sprijinit în activitatea lor de spionaj şi a propus apoi să culeagă informaţii mai departe din domeniul politic, economic şi militar. Acuzatul în continuare arată că a acceptat şi i-a transmis lui Fischer Wilhelm informaţiile menţionate în declaraţiile de la dosar, care mergeau la Geneva la Comitetul Mondial Evreiesc iar de acolo la serviciul de spionaj american, menţionând totodată şi celelalte persoane care se ocupau cu furnizarea de informaţii.

Sus-numitul acuzat arată că după angajarea sa la Legaţia Statului Israel i-a furnizat o serie de informaţii lui Agamy până în decembrie 1949 când a plecat din ţară, informaţiile în mod conştient şi prin alte persoane pe care le exploata în orb, arătând apoi şi alte persoane care furnizau informaţii lui Agamy, ca Mişu Benvenisti, Mella Iancu, Loewenştein Teodor, Rudich Mayer şi alţii.

Acuzatul a mai arătat că a dus această activitate de furnizare de informaţii din 1949 până în 1951 când a fost arestat şi arată în declaraţia de la dosar informaţiile pe care le-a transmis în tot acest timp indicând că s-a folosit de agenţii Rudich Mayer, Mella Iancu, Milton Lehrer şi Weiss, apoi precizează că Halevy i-a dat însărcinarea să predea numitei Mella Iancu, lunar suma de 200 mii lei pentru ajutorarea familiilor celor arestaţi, fiind ajutat în distribuirea acestei sume de către Suzana Benvenisti, Jean Litman şi Mendelovici Iancu, apoi că i-a mai cerut Halevy să cheme pe Zissu la Legaţie şi fiindcă acesta a refuzat, Halevy i-a spus că are să-i înmâneze o carte cu o dedicaţie a Ministrului de Externe al Statului Israel, Moshe Sharet, pentru meritele lui Zisu în activitatea informativă şi în fine după ce arată activitatea sionistă a acuzatei Melania Iancu, precizează că aceasta dădea informaţii şi direct lui Halevy precum şi lui Agamy şi menţionează informaţiile pe care le-a transmis.

Acuzata Melania Iancu a recunoscut că a făcut politică sionistă încă din 1924, enumerând organizaţiile din care a făcut parte până în 1929 când a luat conducerea organizaţiei sioniste de tineret feminin numită Haavoda, iar în 1931 executiva sionistă a fost preluată de către Renaşterea în care a fost şi ea cooptată. Că din 1936 până în 1944 s-a retras îndepărtându-se de la ideea naţională, n-a activat pe teren sionist, dar din punct de vedere social a fost conducătoarea centrului evreiesc de protecţia mamei şi copilului. Arată că a avut prieteni conducători sionişti în acest timp pe Fischer Wilhelm, Teodor Löwenstein, Mişu Benvenisti, Rudich Mayer, Iancu Mendelovici şi Moţi Moscovici. De la Fischer Wilhelm ştie că reprezentantul Partidului Evreiesc şi începând din 1942 i-a destăinuit că are legături cu Geneva şi Istanbul. Că la Geneva are legături cu Saly Mayer reprezentantul Joint-ului şi cu Goldman reprezentantul Congresului Mondial Evreiesc de la care primea fonduri şi cărora le trimetea rapoarte informative privind situaţia din ţară spunându-i că are drept colaborator apropiat pe Benvenisti Mişu.

Acuzata arată că după eliberarea din închisoare a lui Mişu Benvenisti acesta i-a spus că a fost arestat pentru activitatea desfăşurată de el, având contact cu biroul Agenţiei Evreieşti din Istanbul încă din 1941, şi legături cu Barlas, Averbuch şi Vania, care făceau parte din acel birou şi cărora le transmitea rapoarte de informaţii militare, economice şi politice, şi despre activitatea sionistă, adăugând că ea ştia de altfel despre această activitate de la Fischer Wilhelm înainte de arestare şi cu ocazia unei întâlniri în casa lui Feher Herman când Benvenisti a citit un raport cu întreaga situaţie din ţară.

În legătură cu relaţiile dintre Mişu Benvenisti şi Mihai Antonescu, acuzata arată că Mişu Benvenisti i-a spus că a fost chemat de Mihai Antonescu, intrând printr-o intrare

https://biblioteca-digitala.ro

secretă, care l-a rugat să arate tuturor cercurilor evreieşti din străinătate, că el a avut o atitudine bună faţă de conducătorii sionişti şi să intervină la cercurile anglo-americane ca România să fie ocupată de trupele lor, adăugând că Benvenisti i-a spus că atunci l-a întâlnit în anticameră pe Zissu Avram Leiba.

Acuzata a declarat că ştie că Benvenisti Mişu şi cu Fischer Wilhelm şi-au continuat activitatea şi după 23 august 1944 în legătură cu Saly Mayer directorul Joint-ului şi cu Rigner, secretarul Comitetului Mondial Evreiesc din Geneva până în 1947 şi mai ştie aceasta şi de la Mişu Benvenisti care i-a spus în 1945 că a sosit în ţară Moshe Averbuch cu care avusese legături de spionaj în timpul războiului şi care i-a cerut să-şi continue această activitate mai departe, afirmând că a dus această activitate până în 1948 când a plecat din ţară.

Pe Moshe Averbuch, acuzata Melania Iancu declară că l-a cunoscut într-un cerc sionist la sfârşitul anului 1945, venind de câteva ori şi la ea acasă; că în decembrie 1945 aflând că pleacă la Geneva la conferinţa O.Z.E., Averbuch i-a dat două recomandaţii pentru instructorii palestinieni de la Budapesta şi Viena ca să-i uşureze drumul, apoi când s-a înapoiat în ţară în 1946 a discutat cu acesta despre emigrări din Ungaria şi Austria după care i-a cerut concursul pentru organizarea emigrărilor şi din ţara noastră. Că a acceptat această propunere din partea lui Averbuch, a mers la secretarul general de la M.A.I., căruia i-a expus proiectul de emigrare, a mai mers apoi de două ori împreună cu Moţi Moscovici şi cu Rudich Mayer s-a aprobat emigrarea cerută pe baza de liste, emigrările având loc de la Jimbolia şi pe mare.

În privinţa legăturilor sale cu Averbuch în această perioadă, acuzata arată că îl vedea foarte des la ea acasă în Bucureşti şi cu ocazia acestor vizite i-a propus să intre în organizaţia sionistă Ichud a acceptat şi a fost cooptată în Biroul politic al organizaţiei.

Recunoaşte că în vara anului 1946 Averbuch i-a cerut să-i caute o casă unde ar putea să instaleze un aparat de radio emisie-recepţie spunând că funcţionase până atunci în locuinţa unei fete la o mansardă pe Cal. Moşilor şi din motive de precauţie vrea să-l mute în altă parte. Fiind de acord i-a propus o cameră la mansarda blocului din str. Orhei nr. 14 în care funcţiona o şcoală primară unde a şi fost dus şi instalat aparatul de doi băieţi, despre instalare mai ştia şi Moshe Schwartz. Că după 2-3 săptămâni fiind nevoie de renovarea localului au fost siliţi să scoată aparatul fiind montat la cumnatul său Stroe Lupescu din str. Speranţei nr.40 de unde a fost dus din nou în cal. Moşilor.

Despre activitatea pe linie informativă a lui Moshe Averbuch acuzata Melania Iancu arată că acesta i-a spus că a activat în cadrul agenţiei evreieşti din Istanbul, împreună cu Kruger şi că a făcut parte din Intelligence Service ceea ce a comunicat şi soţului său.

Recunoaşte că a reluat legăturile cu Moshe Averbuch. Începând din anul 1948 când a venit în calitate de reprezentant al Statului Israel cu numele schimbat de Agamy, vizitându-se, că a venit în acelaşi timp şi Halevy Eliezer şi cu Hadary care, de asemeni, o vizitau şi au avut loc în casa sa întâlniri între aceştia şi sioniştii Ebercohn Iosif, Moţi Moscovici, Dan Ieşeanu, Löwenstein Teodor şi alţii discutându-se problemele sioniştilor din ţară şi emigrările. Că în decembrie 1948 trecându-se la autodizolvarea organizaţiilor sioniste, Agamy şi Hadary au fost contra din care cauză tineretul s-a autodizolvat în aprilie 1949. Cum în acea perioadă problema principală era aceia a fondurilor sioniste şi întrucât urma să se facă proces de contravenţie, Agamy i-a spus că prin intermediul unui instructor palestinian David Haimovici s-a ajuns la sustragerea unor dosare de la Ministerul Finanţelor ce conţineau procesul verbal de contravenţie.

https://biblioteca-digitala.ro

Acuzata arată apoi că atunci când a venit de la Paris în 1949 Agamy, i-a comunicat că Joe Schwartz directorul Jointului i-a pus la dispoziţie un fond de 25 mii lei lunar pentru ajutorarea sioniştilor şi a întocmit împreună cu Agamy un buget de repartizare pe grupe. Fondurile erau de circa 300 mii lei lunar şi că personal primea câte 68 mii lunar pentru 14 sionişti bătrâni din Bucureşti iar în ultimele luni a luat numai 50-60 mii pe lună pe care i-a transmis la 3 persoane. În legătură cu modul cum a început să lucreze pe linie informativă cu Agamy, acuzata a arătat că încă din septembrie 1948 Agamy i-a cerut ca ori de câte ori are vreo informaţie să i-o aducă lui, ceea ce a şi făcut, că în toamna 1949, făcându-i o vizită împreună cu soţul său, cu Dan Ieşeanu şi cu Teodor Löwenstein le-a cerut să-i transmită informaţii din sectoarele economic, politic, social şi militar, susţinând că legaţia are nevoie de aceste date, sub discreţia totală şi acuzata arată că a transmis informaţiile indicate în declaraţiile de la primele cercetări menţionând persoanele care au mai avut legătură cu Agamy pe linie informativă şi anume Mişu Benvenisti, Teodor Löwenştein, Dan Ieşeanu, Cornel Iancu Moscovici Moţi, Rudich Mayer şi Boni Marcel, toţi conducători sionişti.

Acuzata a precizat că înainte de plecarea din ţară a lui Agamy acesta i-a spus să continue activitatea informativă cu Halevy şi dacă va fi nevoie să corespondeze cu el în scris prin Legaţie sub numele conspirativ de „Noemi" şi adaugă că are cunoştinţă că înainte de plecare Agamy dăduse 160 mii lei prin Jean Cohen care să fie puşi la dispoziţia celor condamnaţi.

Informaţiile arată că le transmitea prin Moscovici Moţi lui Halevy, indicând care sunt acele informaţii în declaraţiile de la dosarul cauzei şi ca a cerut lui Halevy 200 mii lei lunar pentru a ajuta familiile celor arestaţi, bani care au fost distribuiţi prin Mendelovici şi Litman Iacob şi acuzata arată că informaţiile le cerea de la Moscovici Moţi şi Rudich Mayer apoi de la Mendelovici Iancu, Samy Gruber, soţul său şi de la W. Schwartz indicând în declaraţiile de la dosarul cauzei toate aceste informaţii obţinute şi transmise mai departe lui Halevy şi lui Benvenisti.

În legătură cu sumele de bani depuse în străinătate acuzata Melania Iancu a declarat că are depuşi la Banca din Elveţia un cont de aproape 40 mii franci elveţieni, sumă provenită din salariul său, primit de O.Z.E. iar în ianuarie 1946 cu ocazia participării sale la conferinţa O.Z.E. la Geneva a deschis un cont pe numele său la Banca din Elveţia d aproximativ 20 mii franci elveţieni, că apoi ulterior Fischer Wilhelm i-a ridicat salariul de la O.Z.E. şi i l-a depus la Banca din Elveţia la cont deschis. Recunoaşte că nu a declarat această sumă susţinând că avea speranţe că va pleca din ţară în Israel şi să aibă această sumă. Recunoaşte, de asemeni, că a făcut un transfer de 7000 franci elveţieni, care reprezenta 700 lei româneşti, sumă ce a fost distribuită de cei doi colaboratori ai săi la familiile celor arestaţi.

Acuzatul Hirsch Zoltan recunoaşte că a făcut politică sionistă din septembrie 1944 când s-a încadrat în organizaţia Dror-Habonim, arătând şi funcţiunile pe care le-a avut până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste. Că în cadrul activităţii sioniste a fost trimis de organizaţia care a cerut să continue activitatea ei sperând să găsească o soluţie pentru controlarea activităţii şi că în această chestiune au intervenit şi diplomaţii Statului Israel Halevy şi Hadari. Că după autodizolvare în cadrul fruntaşilor sionişti s-a discutat problema constituirii unei executive sioniste ilegale, discuţii iniţiate de organizaţia Clal între care sioniştii Jean Cohen şi Iakerkaner la care a participat şi alţii ca Dan Ieşeanu, Löwenstein, Ebercohn, Laiwandman, Rosenthal, Haimsohn şi alţii, adăugând că până în iulie 1949 nu se constituise executiva sionistă din cauza divergenţelor în legătură cu planul Marshall,

https://biblioteca-digitala.ro

arătând că nu poate fi sionist adevărat acela care nu crede în apropiata prăbuşire a URSS şi a ţărilor de democraţie populară.

Numitul acuzat declară că la ultima consfătuire din 1948 s-a hotărât trimiterea unui memoriu prin legaţie la executiva sionistă mondială din Ierusalim. Memoriul a fost redactat de către Jean Cohen dându-i-se forma definitivă la o consfătuire la care a participat şi el acuzatul Hirsch, Haimsohn, Laiwandman, Iakerkaner şi Igner Heinrich. Că în acest memoriu se vorbea şi de situaţia populaţiei evreieşti din RPR în urma socializării economiei şi creşterea curentului emigraţionist şi se cerea acţiuni urgente, memoriul care a fost predat de Iakerkaner lui Kader la Legaţie, de unde a fost trimis executivei sioniste. Acuzatul Hirsch Zoltan recunoaşte deasemeni că a făcut acte pregătitoare în scop de a pleca fraudulos din ţară. Acuzatul Beer Benjamin recunoaşte că a activat în organizaţia sionistă Haşomer Haţair din Iaşi şi în grupa Mişmar, unde a cunoscut diferiţi instructori palestinieni, care i-au cerut diferite informaţii. Arată că mai cunoştea faptul că culegea informaţii pentru Haimsohn, Adam Rabinovici şi apoi Halevy. Adam Abramovici venise în ţară ca instructor palestinian în locul lui Eliezer Manu la gruparea Mişmar. Că a ţinut legătura informativă cu Lupu Haimsohn din 1947 până în 1949 când gruparea Mişmar s-a dizolvat, în care timp a furnizat informaţii şi lui Rabinovici întâlnindu-se aproape zilnic ori la el acasă ori la Robert Schwartz sau la Leon Singer până în mai 1950 când a plecat în Israel şi în declaraţia de la dosar arată toate informaţii pe care i le-a furnizat verbal la aceşti doi instructori palestinieni. După plecarea lui Rabinovici arată că în 1949 a luat legătura cu Halevy pe linie de spionaj unde a fost prezentat spre a fi angajat în serviciul Legaţiei. În ce priveşte întâlnirile stabilite de lucru cu Lupu Haimsohn avea dublu scop, ca să continue activitatea sionistă în mod ilegal şi pentru care era necesar să continue şi activitatea de spionaj. Pe linie de spionaj arată că din mai 1949 până la arestare a cules o serie de informaţii din domeniul economic, politic şi militar, pe care le-a transmis lui Haimsohn şi lui Halevy, apoi lui Loker direct sau prin Zoltan Hirsch, menţionând toate aceste informaţii în declaraţia de la dosarul cauzei. Că în afară de acestea Halevy i-a cerut să găsească o persoană de la M.A.I. pe care să o corupă cu 500 mii lei pentru eliberarea unui paşaport precum şi să caute diferite persoane care au nevoie de transfer de valută în străinătate. Cu Zoltan Hirsch a lucrat cam un an şi ceva căruia i-a furnizat o serie de informaţii până în decembrie 1951, cele menţionate în declaraţiile de la dosarul cauzei iar el le-a transmis mai departe lui Halevy. Pentru aceste activităţi arată că a primit aproximativ 600 mii lei până în preziua arestării sale. Acuzatul Weiss Moritz recunoaşte că a activat în organizaţia sionistă Haţioni din 1936 până la autodizolvare. Că în 1945 a fost cooptat în comitetul de conducere, menţinând şi funcţiile avute. Arată că scopul venirii în ţară a instructorilor palestinieni era îndrumarea activităţii sioniste, unii din ei cum era Averbuch Agamy şi Mordehai se ocupa şi cu emigrările. Grupările sioniste de tineret care au activat după 23 august 1944 au fost Hanoar Haţioni, Clal, Gordonia, Dror, Habonim, Mapam, Haşomer Haţair şi altele.

Arată că toate propunerile erau reunite în Hehaluţ iar legătura superioară era Joint-ul de unde primea şi subvenţii. Că, în ianuarie 1949, s-au autodizolvat organizaţiile sioniste de tineret luându-şi angajamentul conducătorii să nu mai ducă nici un fel de activitate sionistă, dar că acest angajament nu a fost respectat, continuând activitatea ilegală, au primit fonduri de la legaţia statului Israel, care a fost distribuite membrilor şi conducătorilor organizaţiei, s-au ţinut legături secrete între elementele fruntaşe şi unele elemente care erau ascunse fiind urmărite pentru activitatea contrarevoluţionară, apoi s-au organizat plecări clandestine din ţară şi s-au dat legaţiei statului Israel informaţii cu caracter de spionaj din domeniul politic, economic, social şi militar şi o serie de alte întruniri în scop de sprijinirea morală şi

https://biblioteca-digitala.ro

materială a familiilor elementelor arestate, şi acuzatul arată cu cine a ţinut legătura menţionând că în decembrie 1950 a luat legătura şi cu Jean Cohen care era ascuns în Or. Stalin. Acuzatul menţionează cine a luat parte la întrunirea din mai 1949 şi ce s-a discutat. În legătură cu fondurile, acuzatul arată că au fost distribuite atât foştilor conducători sionişti cât şi altor elemente sioniste şi a familiilor foştilor conducători arestaţi, arătând că sumele predate de el personal variau între 10-15 mii lei, bani pe care i-a primit de la Schorr Mordehai în mai 1949-1950, apoi de la Halevy Eliezer în iunie 1950 şi mai 1951, de la Loker Zwy după plecarea lui Halevy, toţi funcţionari ai Legaţiei Statului Israel. În ce priveşte informaţiile, acuzatul Weiss Moritz recunoaşte că a furnizat informaţii lui Moshe Agamy şi lui Loker Zwy şi menţionează informaţiile date, în declaraţiile la primele cercetări, apoi că în anii 1950-1951 a trimis prin Legaţia Statului Israel o serie d scrisori cu informaţii. Acuzatul arată că despre activitatea sa mai cunoştea Steinmetz căruia îi povestea personal şi cunoştea că este în relaţii cu Halevy şi cu Agamy precum şi Samy Grumberg de la care a obţinut informaţiile. Acuzatul recunoaşte că a părăsit ţara în 1947 în mod ilegal spre a se întâlni cu Schwartz Joe directorul Joint-ului care se afla la Budapesta în legătură cu mărirea fondului de buget şi că s-a înapoiat în ţară tot pe cale ilegală. Recunoaşte că în primăvara 1949 a încercat să treacă din nou graniţa cu un grup de emigranţi din Cehoslovacia care era în tranzit în RPR în care scop s-au deplasat în Or. Stalin dar nu au putut pleca. De asemeni, că împreună cu Halevy secretarul Legaţiei Statului Israel a aranjat plecarea unui grup din ţară în mod ilegal iar după plecarea lui Halevy s-a ocupat împreună cu Loker Zwy , a indicat în declaraţiile de la dosar atât persoanele care urmau să plece din ţară în august 1951 precum şi persoanele care au plecat prin portul Brăila în 1949. Acuzatul Haas Erich recunoaşte că s-a înscris în mişcarea sionistă Ichud în anul 1945, în care a activat ca membru până la autodizolvare, arătând că activitatea sa medicală consta în îngrijirea şi tratarea gratuită a membrilor familiilor şi săracilor din organizaţiile de tineret ale Hehaluţului din Timişoara şi comunele învecinate. În 1949, primăvara, arăta că a fost însărcinat de către legaţia statului Israel, cu examinarea candidaţilor la emigrare. Acuzatul arată criteriile date de legaţie în legătură cu examinarea acestor candidaţi şi anume că în iunie 1949 în înţelegerea cu Ernest Kaufteil, cu care lucra pe linie de spionaj, s-a deplasat la legaţia statului Israel din Bucureşti unde a luat contactul cu dr. Zalman de la care a primit instrucţiunile, apoi că în decembrie 1949 venind din nou la Bucureşti, a luat legătura cu Ghiladi David, care i-a dat instrucţiuni în legătură cu plasarea prealabilă a celor ce vor să emigreze, menţionând: oameni tineri cu capacitate de muncă, tehnicieni specialişti, agricultori, toţi cu stare materială bună şi să fie sionişti, a doua categorie oameni care îndeplinesc în parte aceste condiţii, iar a treia categorie bătrâni sau fără ocupaţie şi săraci, şi acuzatul, precizează că pentru cei de categoria I urma ca pe certificatele lor să se facă semnul convenţional „Văzut" cu V mare si acest cuvânt subliniat iar la categoria II-a semnul convenţional „Văzut" cu V mare dar nesubliniat, iar la categoria a III-a „văzut" cu v mic. Acuzatul menţionează că i s-a mai spus să caute persoane cunoscute vechi sionişti, cărora să le elibereze certificate de emigrare din oficiu, că s-a întors la Timişoara şi a întocmit tabelul pe care l-a trimis ulterior la Bucureşti, cu care ocazie i-a propus ca pentru prima categorie să facă semnul convenţional „Sănătos" în loc de „Văzut", pe certificatele medicale respective. Cu ocazia plecării lui din ţară, Ghiladi David i-a prezentat pe Schorr Mordehai, cu care acuzatul a continuat activitatea sa atât pe linie sionistă cât şi pe linie de spionaj. Referitor la discuţiile avute cu reprezentanţii diplomatici ai Statului Israel din Bucureşti, acuzatul Haas Erich arată că a vorbit cu secretarul serviciului medical care i-a spus să facă diferite semne convenţionale pentru a cunoaşte starea materială a candidaţilor

https://biblioteca-digitala.ro

la emigrare, că în ianuarie 1951 a avut o convorbire cu Halevy care i-a propus să organizeze treceri peste frontieră în Iugoslavia sau în Ungaria, arătând că acesta ar fi interesul Legaţiei. Că în martie 1951 când i-a comunicat că nu a putut face nimic, Halevy s-a indignat spunând că trebuie să facă sacrificii, fiind vorba de salvarea a 4-5 foşti conducători sionişti din Bucureşti. Că pe aceiaşi linie a avut discuţii şi cu Überall cu care a lucrat şi pe linie de spionaj, iar Halevy înainte de plecarea din ţară i-a spus să ardă corespondenţa în legătură cu activitatea legaţiei ceea ce a şi făcut şi arată că a primit de la legaţie 150 mii lei în perioada ianuarie 1950 – ianuarie 1951. În legătură cu informaţiile, acuzatul recunoaşte că a furnizat o serie de informaţii şi lui Kaufteil Ernest, din 1945 până în 1949, lui Ghiladi David din noiembrie 1949 până în ianuarie 1950, apoi lui Schorr Mordehai până în mai 1950 şi după plecarea acestuia din ţară, a continuat legătura cu Halevy, care, de asemeni, i-a dat informaţii până în 1951, ianuarie, menţionând în declaraţiile de la dosarul cauzei toate informaţiile date acestora precum şi cele date lui Überall Avriel în legătură cu chestiuni militare şi lui Zalman referitor la dislocări din zona frontierei cu Iugoslavia. Acuzatul susnumit recunoaşte de asemeni că s-a ocupat şi cu trafic de devize, schimbând şi mijlocind schimbarea a diferite sume de bani străini până în 1948, iar în 1948 până la arestare a avut legături cu Ghiladi David şi cu Schorr Mordehai şi menţionează în declaraţiile de la primele cercetări valoarea acestor transferuri precum şi ceasurile de mână scoase din ţară prin rudele sale. Acuzatul Haber Ladislau recunoaşte că a făcut politică sionistă atât înainte cât şi după 23 august 1944 indicând organizaţiile din care a făcut parte, timpul şi funcţiunile deţinute până la autodizolvarea organizaţiilor sioniste în anul 1949. Recunoaşte că, după autodizolvare conform instrucţiunilor lui Agamy a continuat activitatea prin diferite întâlniri şi menţionează persoanele din grupul său ilegal cu care avea întâlnirile şi discuţiile pe linie sionistă indicând printre alţii şi pe Kuhn Ştefan care avea un grup ilegal în Timişoara şi care avea cunoştinţă de grupare sa, apoi arată că despre această activitate ilegală aveau cunoştinţă diplomaţii Statului Israel, Agamy, Halevy, Ariel şi Loker. În legătură cu activitatea informativă, acuzatul Haber Ladislau recunoaşte că a început această activitate în 1949, cu Solomon Chaim, care l-a vizitat la Arad şi i-a cerut informaţii, apoi cu Moshe Agamy în vara 1949 când a vizitat legaţia statului Israel din Bucureşti, împreună cu Hirsch Iosif, Kuhn Ştefan şi Fischer Paul, foşti conducători sionişti şi acuzatul menţionează în declaraţiile de la dosar informaţiile pe care le-a dat lui Solomon Chaim şi Moshe Agamy; apoi că s-a prezentat şi lui Halevy Eliezer care i-a cerut, de asemeni, informaţii şi de asemeni arată informaţiile pe care le-a difuzat acestuia, până în 1951, după care arată că a continuat să transmită informaţii lui Loker în iulie 1951 indicând în declaraţiile de la cercetări care sunt acele informaţii precum şi informaţiile date lui Ehud Ariel, adăugând că o parte din aceste informaţii le-a cules personal ajutat de Kuhn Ştefan şi de diferite persoane, ca Polak Iacob, Gardoş Ludovic şi alţii prevăzuţi în declaraţiile de la dosar. Acuzatul declară că acţiunea aceasta era finanţată de legaţia statului Israel care primea banii de la organizaţia sionistă mondială aşa cum i s-a spus de către instructorul palestinian Solomon Chaim, adăugând că scopul recunoscut al activităţii era ajutorarea foştilor conducători şi funcţionari sionişti iar scopul ascuns era activitatea informativă.

În legătură cu transferurile, arată că are cunoştinţă de unele transferuri şi indică în declaraţiile sale de la dosarul cauzei, transferurile şi persoanele care au făcut aceste operaţiuni.

Acuzatul Reiter Carol recunoaşte că a activat în secţia sionistă din Timişoara, apoi în gruparea Clal şi în executiva sionistă Timişoara arătând şi funcţiunile pe care le-a avut în organizaţiile sioniste. De asemeni, acuzatul a declarat care sunt informaţiile date lui

https://biblioteca-digitala.ro

Wilhelm Fischer în 1941-1944 şi caracterul lor, apoi recunoaşte că a furnizat informaţii politice, economice şi militare lui Averbuch Agamy după 23 august 1944, până în toamna anului 1949, când Agamy a plecat din ţară. Că după acea dată a furnizat informaţii prin Ella Ariel şi Eliezer Halevy şi indică în declaraţiile de la dosar informaţiile şi datele la care le-a furnizat ca şi caracterul lor. Recunoaşte că a fost retribuit cu 250 mii lei vechi în 1951, iar în februarie 1952 a primit 2000 lei bani noi, de la legaţie. În declaraţiile de la dosar menţionează şi transferul de valute ce s-a făcut ca şi persoanele respective precum şi discuţiile şi pregătirile ce au avut loc în casa lui Kuhn Ştefan în legătură cu dorinţa de plecare din ţară în mod legal, pregătiri făcute de către instructorul palestinian Solomon Chaim care avea aceste misiuni.

Acuzatul Kuhn Ştefan, recunoaşte că a făcut politică sionistă, atât înainte cât şi după 23 august 1944 iar după 23 august 1944 arată că a fost ales în conducerea grupării Ichud din Transilvania, făcând diferite deplasări în Ardeal pentru formarea unor noi secţii, până la autodizolvarea şi menţionează instructorii palestinieni pe care i-a cunoscut după 23 august 1944 şi după autodizolvare.

Acuzatul arată că după autodizolvare în urma vizitei făcute de Agamy s-a hotărât ducerea mai departe a activităţii ilegale ţinându-se şedinţe de către instructorul palestinian Solomon Chaim în legătură cu aceasta şi cu emigrările, adăugând că şi după apariţia rezoluţiei CC al PMR privind problema naţională s-a hotărât să ducă totuşi activitatea ilegală, Solomon Chaim atrăgându-le atenţia că această activitate se duce în mod conspirativ astfel încât nici membrii din grup să nu-şi dea seama că participă la acţiune ilegală, şi arată în declaraţia sa de la cercetările preliminare, persoanele care făceau parte din grupul ilegal şi unde se întâlneau precum şi cine mai avea cunoştinţă de această activitate ilegală ca şi numele altor conducători sionişti care au desfăşurat o activitate ilegală cu menţiunea că toţi au primit informaţii şi directive de la Moshe Agamy.

Recunoaşte că a furnizat o serie de informaţii lui Agamy, că a primit diferite sume de bani din 1949 până în ianuarie 1952, indicând sumele şi persoanele de la care a primit şi că banii au fost daţi pentru activitatea informativă dusă de el, de Haber Ladislau, Stein Israel, conducători sionişti şi pentru adâncirea psihozei de plecare. Arată că împreună cu Haber Ladislau a fost la legaţia statului Israel la Moshe Agamy spre a cere ajutor pentru sioniştii din Transilvania şi a întrebat cum vede legaţia şansele de emigrare cu care ocazie i-a transmis o serie de informaţii, după care a continuat legătura informativă cu Haber Ladislau şi Stein Israel, menţionând în declaraţiile de la dosar informaţiile date acestora precum şi persoanele de la care le-a cules.

Numitul acuzat a declarat că are cunoştinţă despre unele plecări ilegale din ţară şi indică în declaraţia de la dosar numele persoanelor care au luat parte la discuţie şi pe cei care trebuiau să plece precum şi sumele de bani care trebuiau plătite fiecărei persoane.

Acuzatul Philip Charles Gyr recunoaşte că a venit în ţară în calitate de ziarist şi că a colaborat cu Geisler şi Richter, care l-au recrutat pe linie de spionaj în favoarea Gestapo-ului german în 1940 şi menţionează în declaraţia de la dosarul cauzei informaţiile date acestora cu care ocazie arată că a cunoscut pe sioniştii Wilhelm Fischer, Mişu Benvenisti şi alţii. Sus-numitul acuzat arata în declaraţiile sale de la dosar persoanele pe care le-a folosit în culegerea informaţiilor precum şi corespondenţa pe care a trimis-o clandestin către agenţia evreiască din Istanbul cu menţiunea că aceste informaţii erau foto-copiate de către Richter şi se referea la diferite situaţii din ţară, Hans Welti i-a mai spus că materialul trimis în Elveţia se referea la situaţia economică şi militară precum şi la situaţia şi activitatea organizaţiilor sioniste.

https://biblioteca-digitala.ro

Recunoaşte că s-a deplasat la Istanbul unde a dus discuţii cu Goldin şi Barlas, care i-au spus că biroul agenţiei evreieşti din Istanbul desfăşoară o acţiune de spionaj în folosul Angliei şi că zilnic soseşte acolo corespondenţă prin curieri diplomatici, că între biroul Agenţiei Evreieşti şi Intelligence Service este o strânsă colaborare prin col. Gibson, ataşat britanic al Consulatul din Istanbul şi cu fratele său, Mac Gibson, care a fost ataşat de presă în România.

Sus-numitul acuzat arată că în cursul anului 1943, Goldin l-a rugat când a mers la Istanbul, ca la înapoiere în ţară să ducă o sumă de bani în valută pentru Entzer şi Mişu Benvenisti şi la înapoiere a adus scrisori şi bani pentru aceste persoane, fără a mai trece pe la Richter aşa cum făcea mai înainte care vedea toate actele.

În legătură cu legionarii Horia Sima, Dida Alecu şi Moisescu arată că i-a cunoscut în casa lui Geisler în 1940, fiind traducător între Geisler şi Moisescu şi discutau despre organizarea poliţiei după sistemul german, că în timpul rebeliunii, Moisescu i-a dat un plic în biroul lui Geisler pentru a-l duce lui Horia Sima, pe care l-a predat soţiei acestuia el nefiind acasă, iar după rebeliune Radu Lecca a adus două arme de vânătoare şi Moisescu a rugat să le ducă la Geisler.

Astfel fiind, din declaraţiile acuzaţilor, rezultă în mod neîndoios toată activitatea dusă de acuzaţi pe linie sionistă, cu caracter de uneltire împotriva ordinii sociale existente în stat şi pe linie informativă furnizând unor agenţi străini informaţii de natură secretă, care interesau securitatea statului şi apărarea teritoriului naţional, precum şi legăturile pe care le-au avut cu diferitele persoane în ducerea acestor activităţi, că deci , ei recunosc în totul, faptele imputate şi că recunoaşterile lor se coroborează între ele, încât instanţa îşi face convingerea că aceste recunoaşteri ale acuzaţilor sunt expresia adevărului.

Având în vedere că au fost audiaţi în cauză şi o serie de martori şi anume Litman Iancu, Stein Israel, Itzkar Leon, Rorlich Bernard, Ebercohn Iosif, Leibovici Simigita, Dan Ieşeanu, Ion Florin Begnescu, Dulberg Louis, Gabay Armand, Steinmetz Smaia, Iovanovici Cedomir, Zikeli Mihai şi Pascu Florian, care au arătat legăturile avute cu acuzaţii de mai sus şi activitatea depusă de aceşti acuzaţi, depoziţii care completează probele în dovedirea faptelor imputate, aceste depoziţii coroborându-se în totul cu recunoaşterea acuzaţilor şi cu celelalte probe de la dosarul cauzei. Astfel fiind, Tribunalul constată că faptele imputate acuzaţilor sus-numiţi, în acest proces, sunt complet dovedite, cu declaraţiile de la primele cercetări, ale martorilor audiaţi în cauză, procesele verbale coroborate cu depoziţiile martorilor din instanţă şi cu recunoaşterile acuzaţilor atât de la primele cercetări cât şi din faţa instanţei.

Pentru acuzatul Benvenisti Mişu, cu declaraţiile martorilor Ursan Constantin fila 131-138, Mihalache Ion, fila 141, Maniu Iuliu fila 143, Bazil Teodorescu fila 147-148, Suzana Benvenisti fila 153-156, Scarlat Iancu fila 162-165, Litman Iacob fila 173-177, Gingold Nandor fila 182-188 Radu Lecca fila 189-191, Stoenescu Niculae, fila 196-198, proces verbal de confruntare fila 199-202 şi 203 până la 206, cu publicaţiile de la fila 27 până la fila 220, toate în vol. I, coroborat cu declaraţiile acuzatului Benvenisti de la cercetări fila 4-128, declaraţia din instanţă a martorului Litman Iacob, cu declaraţiile celorlalţi acuzaţi de la cercetări şi în faţa instanţei coroborate cu declaraţiile din instanţă ale acuzatului Benvenisti Mişu.

Pentru acuzatul Zissu Avram Leiba cu declaraţiile martorilor Burnştein Chaim fila 319-320, Itzkar Leon fila 327-330, Ovid Vlădescu fila 334-335, procesul verbal de confruntare, filele 336-357 coroborate cu recunoaşterile acuzatului de la cercetări filele

https://biblioteca-digitala.ro

236-316, toate în vol. I, declarația din instanță a martorului Itzkar Leon, și cu recunoașterea acuzatului Zissu Leiba din fața instanței.

Pentru acuzatul Jean Cohen cu declarațiile martorilor Rachel Mihailovici filele 447-448, Dan Ieșeanu, filele 453-455, Mayer Schwartz, filele 458-459, Popa Andrei, filele 467-471, Barbu Vasile filele 477-479, Balhirsch Moise fila 483-484, Ion Florin Begnescu, filele 489-491, Lupu Sura Blima, fila 494-495, Iakerkaner Samy, fila 499-501, Gheorghe Zane, fila 504-505, Dulberg Louis fila 510-512, Hațieganu Vlad, fila 516-518, Mândârjac Henri, fila 522-523, Jean Lefter fila 526-527, Ioan Leon fila 531-532, Schaffer Gabriel fila 535-536, Anton Dumitru fila 540-541, procesul verbal de confruntare filele 542-551 coroborate cu recunoașterile acuzatului de la cercetări filele 360-444 toate în vol. I cu declarația din instanță a martorului Dan Ieșeanu, Ion Florin Begnescu și Dulberg Louis coroborate cu recunoașterile acuzatului Jean Cohen din fața instanței.

Pentru acuzatul Moscovici Moritz, cu declarațiile martorilor Rudich Mayer, fila 597, Ebercohn Iosif, fila 601,602, Rudich Mayer fila 606-607 și procesul verbal de confruntare de la fila 611-614 coroborate cu recunoașterile acuzatului de la primele cercetări filele 554-594 toate în vol. I coroborate cu recunoașterile din instanță ale acuzatului Moscovici Moritz zis Moți.

Pentru acuzata Melania Iancu cu declarațiile martorilor Rudich Mayer, fila 100-101, Suzana Benvenisti, fila 104-105, coroborate cu recunoașterile acuzatei Melania Iancu din fața instanței.

Pentru acuzatul Zoltan Hirsch, cu declarațiile martorilor Oscar Gronich, fila 207, Rorlich Bernard , fila 282-284, Ebercohn Iosif, fila 288-289, Leibovici Simigita, fila 296-300, Stein Israel fila 305-308, Fleischer Esra, fila 311-312, Brener Iancu, fila 315, Scarlat Iancu, fila 319-320, Steinmetz Smaia Avny, fila 323-324, Schmidt Ițic Mozes, fila 328-329, coroborate cu recunoașterile acuzatului de la primele cercetări filele 108-269, toate în vol. II cu depoziții din instanță a martorilor Rorlich Bernard, Ebercohn Iosif, fila 288-289, Leibovici Simigita, fila 296-300, Stein Israel, fila 305-308, Fleischer Esra, fila 311-312, Brener Iancu fila 315, Scarlat Iancu fila 319-320, Steinmetz Smaia Avny, fila 323-324, Schmidt Ițic Mozes, fila 328-329, coroborate cu recunoașterile acuzatului de la primele cercetări filele 108-269, toate în vol. II cu depoziții din instanță a martorilor Rorlich Bernard, Ebercohn Iosif și Leibovici Simigita, coroborate cu recunoașterile în instanță ale acuzatului Zoltan Hirsch.

Pentru acuzatul Beer Benjamin, cu declarațiile martorilor: Gronich Oscar Filip, fila 472-575, Berlinschi Aurelia, fila 478-479, Fermo Menachem, filele 483-484, Wexler Leo, fila 477, Chicoș Ioan, fila 481-482, Grecescu Octavian, fila 485-486, Horovitz Saul, fila 489-490, Ghelber Iosif, fila 494-495 și 498-499, Roitman Iosif, fila 502-503, Gabay Armand fila 508-510, Mendel Martin, fila 513, Zabo Aron, fila 517-518, Bernștein Nathan, fila 521, Schwartz Robert, fila 525-526, Neacșu Victor, fila 530-531, procesul verbal de confruntare de la filele 532 – 548 coroborate cu recunoașterile acuzatului de la primele cercetări filele 332-465, toate în vol. II cu declarațiile celorlalți acuzați, depoziția martorului Gabay Armand, în instanță coroborate cu recunoașterile din fața instanței ale acuzatului Beer Benjamin.

Pentru acuzatul Weiss Moritz, cu declarațiile martorilor: Fleischer Ezra, fila 132-133, Brener Iancu, fila 136, Ela Cilan, fila 140-141, Grumberg Samy, fila 144-145, Wohl Max, fila 148-149, Steinmetz Smaia Avny, fila 154-156, Lupu Sura Blima fila 159, proces verbal de confruntare de la filele 160-177, coroborate cu recunoașterile acuzatului de la cercetări filele 1-128, toate în vol. III, depozițiile din instanță a martorului Steinmetz Smaia,

https://biblioteca-digitala.ro

toate coroborate cu recunoaşterile de la cercetări şi din faţa instanţei ale acuzatului Weiss Moritz.

Pentru acuzatul Haas Erich, cu declaraţiile martorilor Iovanovici Cedomir, fila 234-247, Frenkel David, fila 239-240, Rosenfeld Ştefan, fila 245-247, Seller Ecaterina, fila 252-253, Brukner Alexa, fila 256-257, coroborate cu recunoaşterile acuzatului de la cercetări filele 181-231, toate în vol. III cu depoziţiile din instanţă a martorului Iovanovici Cedomir, toate coroborate cu recunoaşterile din instanţă ale acuzatului Haas Erich.

Pentru acuzatul Haber Ladislau, cu declaraţiile martorilor Stein Israel, fila 323-327, Gardoş Ludovic, fila 331-333, şi 336-337, Wolhberg Iosif, fila 341-342, Schwartz Carol, fila 345-346, Brun Ludovic, fila 350-351, Kolb Ileana fila 354-355, Bernştain Lili, fila 358-359, Weisberg Magda, fila 362-363, Ghircuţă Iuliu, fila 366-367, Enghelştein Ella, fila 371, Schonfeld Nicolae, fila 374-375, procesul verbal de confruntare filele 376-381, coroborate cu recunoaşterile acuzatului Haber Ladislau de la cercetări filele 260-316 toate în vol. III, cu declaraţiile din instanţă a martorului Stein Israel, toate coroborate cu recunoaşterile din faţa instanţei ale acuzatului Haber Ladislau.

Pentru acuzatul Reiter Carol, cu declaraţiile martorilor Szlahotka Emerik, fila 426, Hossu Vasile, fila 429, Auscher Ernest, fila 433-434, Weiterg Dezideriu, fila 440-442, Friederik Andrei, fila 445, coroborate cu recunoaşterile acuzatului cu declaraţiile de la cercetări filele 385-422 toate în vol. III şi coroborate cu recunoaşterile din faţa instanţei ale acuzatului Reiter Carol.

Pentru acuzatul Kuhn Ştefan, cu declaraţiile martorilor Langer Egmond, fila 508, Rozas Martin, fila 521, Barney Ion, fila 523, Stein Israel, fila 539-541, Herscovitz Cuco, fila 545-546, Milea Nicolae, fila 550-551, Winter Nicolae, fila 555-556, Ionescu Petre, fila 560-561, Doschel Bernard, fila 564, Pascu Florian, fila 567, coroborate cu recunoaşterile în declaraţiile de la cercetări filele 449-515, ale acuzatului toate în vol. III şi coroborat cu declaraţiile din instanţă ale martorilor Zicheli Mihai şi Pascu Florian şi cu declaraţiile din faţa instanţei ale acuzatului Kuhn Ştefan.

Pentru acuzatul Charles Philip Gyr, cu declaraţiile martorilor Radu Lecca, fila 604-609, Schwartz Ignaz, fila 612, Clingsberg Adolf, fila 616-617, coroborate cu recunoaşterile de la cercetări a acuzatului filele 570-600, toate în vol. III şi cu declaraţiile din faţa instanţei ale acestui acuzat.

Că deci instanţa reţine în sarcina acuzaţilor sus-numiţi faptul pentru care au fost trimişi în judecată prin aceia că: Benvenisti Mişu, Zissu Avram Leiba, Jean Cohen, Moscovici Moritz, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Weiss Moritz, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan au uneltit împotriva ordinii sociale existente în stat prin iniţierea, organizarea şi participarea, precum şi ducerea activităţii în cadrul organizaţiilor sioniste interzise, activitatea dusă cu scopul de a submina regimul de democraţie populară din R.P.R. şi că a dus o activitate de trădare de patrie prin furnizarea de informaţii unor guverne şi persoane străine, aşa cum s-a arătat mai sus, în dreptul fiecăruia, apoi că acuzaţii Melania Iancu, şi Haas Erich au făcut şi transferuri de devize iar acuzaţii Hirsch Zoltan şi Weiss Moritz au făcut şi acte pregătitoare la trecerea frauduloasă a frontierei iar acuzatul Philip Charles Gyr că a făcut acte de spionaj prin informaţiile culese şi transmise unor reprezentanţi ai guvernelor străine, în timp ce acuzatul avea calitatea de cetăţean străin.

În drept:

https://biblioteca-digitala.ro

Având în vedere că potrivit disp. art. 209 P.III C.P. se pedepseşte cu muncă silnică de la 15-25 ani şi degradare civică de la 5-10 ani, cei care iniţiază, organizează, activează sau participă la organizaţii de tip fascist, politice, militar sau paramilitar.

Considerând că faptele acuzaţilor Benvenisti Mişu, Zissu Avram Leiba, Jean Cohen, Moscovici Moritz, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Weiss Moritz, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan de a fi iniţiat, organizat, activat şi participat în organizaţii sioniste menţionate în dreptul fiecăruia la expunerea în fapt, activitate dusă atât înainte cât şi după autodizolvare, cu scopul de a lupta pentru răsturnarea în mod violent a ordinii sociale existente în stat, toţi vizând răsturnarea regimului de democraţie populară din ţara noastră, constituie crima de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 P.III C.P.

Având în vedere că elementele constitutive ale infracţiunii sunt întrunite deoarece s-a stabilit că acuzaţii sus-numiţi au dus muncă de organizare şi au activat în cadrul acestor organizaţii, după instrucţiuni primite de la o asociaţie cu caracter internaţional având scopul de a pregăti răsturnarea ordinii democratice a statului nostru, aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt şi cum însăşi acuzaţii au recunoscut toată această activitate dusă în cadrul organizaţiilor sioniste ca şi scopul urmărit; aceste organizaţii erau de tip fascist, întrucât înlăturau ideea democraţiei, avea caracter politic şi paramilitar, deoarece aşa cum s-a arătat mai sus aceste organizaţii căutau să instruiască tineretul sionist prin metode militare sub formă de autoapărare, căutând şi adunând şi arme în acest scop.

Intenţia frauduloasă rezultă din voinţa acuzaţilor de a activa atât înainte de autodizolvare cât şi mai ales după autodizolvare deşi îşi dădeau seama că asemenea fapte sunt oprite şi sancţionate de lege, din modul tainic în care acuzaţii îşi duceau activitatea, pentru pregătirea răsturnării în mod violent a ordinii sociale existente în R.P.R., deoarece aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt, acuzaţii au lucrat după instrucţiunile primite de la instructori palestinieni cu consemnul de a lucra aşa de abil ca nici membrii organizaţiilor să nu priceapă că lucrează în mod conspirativ, împrejurări din care rezultă în mod neîndoios că acuzaţii au prevăzut urmările socialmente periculoase ale activităţii lor şi ei au acceptat producerea unor astfel de urmări, încât toţi acuzaţii urmează să suporte rigorile legii, conform art. 209 P.III Cod Penal.

Având în vedere că potrivit disp. art. 191 şi 190 C.P. cetăţeanul român care procură sau transmite pe orice cale în original sau în copie, în total sau în parte, vreunul din planurile, scriptele, documentele, sau informaţiile prevăzute în art. 190 C.P. unei puteri străine sau agenţilor, comite crima de înaltă trădare şi se pedepseşte cu munca silnică pe viaţă.

Considerând că faptele acuzaţilor Benvenisti Mişu, Zissu Avram Leiba, Jean Cohen, Moscovici Moritz zis Moţi, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Weiss Moritz, Haas Erich, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan, de a fi cules şi transmis informaţiile secrete arătate la expunerea în fapt în dreptul fiecăruia, agenţilor unor puteri străini, şi altor persoane, care nu aveau calitatea să ia cunoştinţă de ele, constituie crima de înaltă trădare P.P. de art. 190, 191 C.P.

Având în vedere că sunt întrunite elementele constitutive ale acestei infracţiuni, deoarece s-a stabilit în mod precis că faptul material constă în culegerea şi furnizarea informaţiilor secrete, agenţilor unui guvern străin, de fiecare din aceşti acuzaţi, aşa cum însăşi acuzaţii au recunoscut, ei indicând şi legăturile superioare pe care le-au avut în reţeaua de spionaj, acuzaţii toţi erau cetăţeni români, iar informaţiile şi notele pe care le-au furnizat agenţilor străini erau din cele prevăzute în art. 190 C.P. care se refereau la apărarea

https://biblioteca-digitala.ro

teritoriului, siguranţa statului, mobilizarea şi concentrarea armatei, mobilizarea economică, şi referinţe asupra diferitelor lucrări, stări de spirit etc., care în interesul apărării naţionale nu trebuiau divulgate şi de care acuzaţii luaseră cunoştinţă în calitate de cetăţeni români, fie din constatări proprii fie prin culegerea de la alte persoane, informaţii secrete de care persoanele cărora le-au furnizat nu aveau calitatea să ia cunoştinţă de ele.

Intenţia criminală rezultă din însăşi modul cum au organizat acuzaţii această reţea informativă în legătură cu agenţii străini, din voinţa lor de a furniza informaţiile deşi îşi dădeau seama că divulgarea de secrete constituie crima de trădare şi este aspru pedepsită de legile R.P.R., din caracterul secret al informaţiilor transmise ca şi din calitatea persoanelor cărora le-a furnizat, fiind agenţi ai unui guvern străin care nu avea calitatea să i-a cunoştinţă de aceste informaţii, din modul ascuns în care acuzaţii luau legătură pentru transmiterea informaţiilor, aşa cum au recunoscut la cercetări şi în faţa instanţei, toţi având reprezentarea ilicitului penal întrucât toţi acuzaţii au recunoscut că au fost retribuiţi pentru ducerea acestei activităţi de informare a unui guvern străin ca făcând parte din acţiunea întreprinsă în scopul de a submina regimul de democraţie populară din Republica Populară Română, şi de a slăbi capacitatea de apărare a forţelor militare din RPR. Astfel fiind, prin cele de mai sus rezultă în mod indubitabil că toţi acuzaţii în desfăşurarea activităţii lor pe linie de spionaj au prevăzut urmările socialmente periculoase ale activităţii lor şi vor fi sancţionaţi potrivit art. 190 şi 191 C.P. Având în vedere că fapta acuzaţilor Hirsch Zoltan şi Weiss Moritz de a se pregăti în vederea trecerii frauduloase a frontierei, aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt, constituie acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 C.P. aliniatul penultim, care se pedepseşte cu închisoarea corecţională de la 2-5 ani. Considerând că sunt întrunite elementele constitutive ale acestei infracţiuni deoarece s-a stabilit că acuzaţii au făcut acte de pregătire în scopul de a pleca fraudulos din ţară, cu intenţia care rezultă din însăşi modul tainic în care au lucrat şi din buna ştiinţă a acuzaţilor ca asemenea fapte sunt pedepsite de lege. Având în vedere că faptele acuzaţilor Melania Iancu şi Haas Erich de a fi făcut depozit şi de a nu fi declarat valuta străină ce o avea în depozit acuzata Melania Iancu, iar Haas Erich de a fi făcut operaţiuni cu mijloace de plată străină, fără autorizare, constituie pentru Melania Iancu infracţiunea de nedeclararea fondului de valută şi devize către Banca de Stat P.P. de art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din Legea 284/947 iar pentru Haas Erich infracţiunea de operaţiuni cu mijloace de plată străină fără autorizare P.P. de art. 5 pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din Legea 284/947. Având în vedere că sunt întrunite elementele constitutive ale acestei infracţiuni deoarece: Melania Iancu şi-a constituit un fond în Elveţia de valută străină, aşa cum s-a dovedit şi recunoscut pe care nu l-a declarat la Banca de Stat RPR, cu intenţie care rezultă din însăşi modul în care a ţinut ascuns acest depozit, deşi luase cunoştinţă de dispoziţiile legale că este obligată să declare contul la Banca de Stat RPR, acuzata arătând în declaraţia sa că nu a făcut declaraţii la bancă întrucât spera să plece din ţară în Israel şi să aibă la dispoziţia sa acel fond în valută străină din Elveţia; iar Haas Erich a făcut trafic de devize schimbând şi mijlocind schimburi a diferite sume de bani străini prin legaţia statului Israel, aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt cu intenţie frauduloasă care rezultă din însăşi modul tainic în care s-au perfectat operaţiunile de schimb şi din buna ştiinţă a acuzatului că astfel de operaţiuni fără autorizarea Băncii de Stat sunt interzise şi pedepsite de lege. Fapta acuzatului Charles Gyr, de a fi cules şi transmis agenţilor unui guvern străin informaţii şi documente secrete aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt, în timp ce el avea calitatea de cetăţean străin, constituie crimă de spionaj P.P. de art. 194 C.P. Văzând că elementele constitutive ale acestei infracţiuni sunt întrunite deoarece s-a stabilit că acuzatul avea calitatea de cetăţean străin şi că în această calitate a dus activitate pe linie de spionaj furnizând informaţii din cele prevăzute în

https://biblioteca-digitala.ro

art. 190 C.P. aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt, cu intenţie culpabilă rezultă din însăşi modul în care s-au petrecut faptele, din cunoaşterea că asemenea fapte sunt sancţionate de legile ţării, adică acuzatul având reprezentarea ilicită a faptului comis, el urmează să suporte rigorile legii. Astfel fiind faptele reţinute în sarcina acuzaţilor, fiind dovedite şi elementele constitutive ale infracţiunilor respective întrunite, urmează a se aplica sancţiunile legale. În ceea ce privesc circumstanţele atenuante instanţa constată că ele sunt în favoarea acuzaţilor Melania Iancu, Beer Benjamin, Haas Erich, Hirsch Zoltan, Weiss Moritz, Reiter Carol, Moscovici Moritz, Haber Ladislau, Kuhn Ştefan şi Charles Philipe Gyr deduse din împrejurările de fapt şi din circumstanţele personale ale acuzaţilor ca unii ce nu au mai suferit pedepse şi au fost sinceri în declaraţiile lor atât la primele cercetări şi în faţa instanţei. Nu constată circumstanţe atenuante în favoarea acuzaţilor Benvenisti Mişu, Jean Cohen şi Zissu Avram Leiba. În ceea ce priveşte infracţiunea de activitate împotriva maselor muncitoare P.P. de art. 1931 al. 1 C.P., care se mai imputa acuzaţilor Benvenisti Mişu, Zissu Avram Leiba şi Jean Cohen, Moscovici Moritz şi Reiter Carol, din actele dosarului şi din dezbaterile orale nu a rezultat suficiente dovezi că ei au dus cu intenţie o activitate împotriva maselor muncitoare din RPR prin colaborarea cu regimurile burghezo-moşiereşti şi nici nu sunt întrunite elementele acestei infracţiuni deoarece lipseşte calitatea de funcţionar al acuzaţilor în aparatul de stat burghezo-moşieresc, ei fiind membrii ai unor organizaţii sioniste, astfel că pentru această infracţiune pe care Tribunalul nu o reţine în sarcina lor urmează a fi achitaţi potrivit art. 4 pr. pen. Pentru aceste motive şi în unire cu concluziile Procurorului Militar, cu unanimitate de voturi,

Tribunalul,
În numele poporului,
Hotărăşte

Cu unanimitate de voturi declară culpabili pe Benvenisti Mişu, Avram Zissu Leiba, Jean Cohen, Moscovici Moritz, Haas Erich, Melania Iancu, Hirsch Zoltan, Beer Benjamin, Weiss Moritz, Haber Ladislau, Reiter Carol şi Kuhn Ştefan pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale P.P. de art. 209 PIII C.P. şi pentru crimă de înaltă trădare P.P. de art. 190 şi 191 C.P., pe Melania Iancu şi pentru infracţiunea de nedeclarare a fondului de devize P.P. de art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din L. 289/947, pe Haas Erich şi pentru infracţiunea de operaţiuni cu mijloace de plată străină, P.P. de art. 5 pct. 1, 2, 3, 4, 5, şi 14 din L. 285/947, pe Hirsch Zoltan şi Weiss Moritz pentru acte pregătitoare la delictul de trecere frauduloasă a frontierei P.P. de art. 267 al penultim cp iar pe Philip Charles Gyr pentru crimă de spionaj P.P. de art. 194 comb. cu art. 190 şi 191 C.P.. Cu unanimitate de voturi declară neculpabili pe Mişu Benvenisti, Zissu Avram Leiba, Jean Cohen, Moscovici Moritz şi Reiter Carol pentru crimă P.P. de art. 1931 al. 1 C.P. modificat. În consecinţă:

Făcând aplicaţia art. 190 şi 191 C.P., art. 209 PIII C.P., art. 25 pct. 6 C.P., art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe: Benvenisti Mişu şi Jean Cohen la muncă silnică pe viaţă şi confiscarea averii personale în total, pentru crimă de înaltă trădare, şi la câte 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale. În baza art. 101 C.P. condamnaţii Benvenisti Mişu şi Jean Cohen vor executa pedeapsa cea mai grea, adică muncă silnică pe viaţă, câte 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii în total, cu computarea prevenţiei de la 10 iulie 1950 pentru Benvenisti Mişu şi de la 5 mai 1951 pentru Jean Cohen.

Făcând aplicaţiunea art. 190 şi 191 C.P., art. 31 C.P., art. 209 PIII, C.P. art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe: Zissu Avram Leiba la temniţă grea pe viaţă, şi confiscarea averii personale în total pentru crimă de înaltă trădare şi la 25

https://biblioteca-digitala.ro

(douăzeci şi cinci) ani temniţă grea, pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale. Conform art. 101 C.P., condamnatul Zissu Avram Leiba va executa pedeapsa cea mai grea, adică temniţă grea pe viaţă, 10 (zece) ani de degradare civică şi confiscarea averii personale în total cu computarea prevenţiei de la 3 mai 1951.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. 209 P.III C.P., art. 157 C.P., art. 304 şi 463 C.J.M. cu unanimitate de voturi condamnă pe: Melania Iancu la 20 (douăzeci) ani muncă silnică, pentru crimă de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea, pentru crimă de uneltire contra ordinii sociale şi la 4 (patru) ani închisoare corecţională pentru delictul de nedeclarare a fondurilor şi devize către Banca de Stat cu aplicarea art. 1, 2, 3, 4 şi 14 din L.284/1947, şi confiscă averea personală conf. art. 25 pct. 6 C.P. Obligă să plătească suma de lei 560.000 (cinci sute şasezeci mii lei) cu titlul reparatoriu către Banca de Stat a R.P.R. reprezentând înzecitul contravalorii sumei de 40 mii franci elveţieni. Conform art. 101 C.P. condamnata Melania Iancu va executa pedeapsa cea mai grea adică 20 (douăzeci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii în total şi va plăti cu titlu reparatoriu 560000 (cinci sute şasezeci mii lei) cu titlul reparatoriu către Banca de Stat a R.P.R. I se compută prevenţia de la 26 ianuarie 1951.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. 209 P.III C.P., art. 157 C.P., art. 304 şi 463 C.J.M. cu unanimitate de voturi condamnă pe: Beer Benjamin la 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică, pentru crimă de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, cu confiscarea averii personale, şi la 10 (zece) ani degradare civică.

Conforma art. 101 C.P., condamnatul Beer Benjamin va executa pedeapsa cea mai grea, adică 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii personale în total, şi i se compută prevenţia de la 2 ianuarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. 209 P.III C.P., art. 5, pct. 1, 2, 3, 4, 5 şi 14 din L.285/947, art. 157/C.P. , art. 304 şi 463 C.J.M. cu unanimitate de voturi condamnă pe:

Haas Erich la 10 (zece) ani muncă silnică, pentru crimă de înaltă trădare şi la 8 (opt) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, confiscarea averii personale şi 10 (zece) ani degradare civică, şi la 4 (patru) ani închisoare corecţională pentru delictul de operaţiuni cu mijloace de plată străine. Îl obligă să plătească suma de 420.000 lei (patrusutedouăzecimiilei) cu titlul reparatoriu către Banca de Stat. Conform art. 101 C.P. condamnatul Haas Erich va executa pedeapsa cea mai grea, adică 10 (zece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică, confiscarea averii personale în total şi va plăti suma de 420.000 lei (patru sute douăzeci mii lei) titlul reparatoriu către Banca de Stat R.P.R. I se compută prevenţia de la 13 februarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. 209 P.III C.P. art. 267 al. penultim C.P. art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M. cu unanimitate de voturi condamnă pe:

Hirsch Zoltan la 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale pentru crimă de înaltă trădare, la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea, pentru crima de uneltire contra ordinii sociale şi la 2 (doi) ani închisoare corecţională pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei, Conf. art. 101 C.P. condamnatul Hirsch Zoltan va executa pedeapsa cea mai grea adică 25 (douăzeci şi cinci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total cu computarea prevenţiei de la 7 ianuarie 1952.

Weiss Moritz la 20 (douăzeci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total, pentru crimă de înaltă trădare, la 14 (patrusprezece) ani

https://biblioteca-digitala.ro

temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale şi la 2 (doi) ani închisoare corecţională pentru acte preparatorii la delictul de trecere frauduloasă a frontierei.

Conform art. 101 C.P. condamnatul Weiss Moritz va executa pedeapsa cea mai grea, adică 20 (douăzeci) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total, cu computarea preventiei de la 7 ianuarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 190, 191 C.P. 209 P.III C.P. art. 157 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M, cu unanimitate de voturi condamnă pe:

Reiter Carol la 15 (cincisprezece) ani temniţă grea, cu aplicarea art. 31 C.P., pentru crimă de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii în total.

Conform art. 101 C.P. condamnatul Reiter Carol va executa pedeapsa cea mai grea, adică 15 (cincisprezece) ani temniţă grea, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total cu computarea preventiei de la 20 februarie 1952.

Moscovici Moritz zis Moţi la 15 (cincisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale pentru crimă de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Conform art. 101 C.P. condamnatul Moscovici Moritz, zis Moţi va executa pedeapsa cea mai grea, adică 15 (cincisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total cu computarea preventiei de la 28 aprilie 1951.

Haber Ladislau la 12 (doisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total pentru crimă de înaltă trădare şi la 12 (doisprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Conform art. 101 C.P. condamnatul Haber Ladislau va executa pedeapsa cea mai grea, adică 12 (doisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale cu computarea preventiei de la 8 februarie 1952.

Kuhn Ştefan la 15 (cincisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total, pentru crimă de înaltă trădare şi la 14 (patrusprezece) ani temniţă grea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

Conform art. 101 C.P. condamnatul Kuhn Ştefan va executa pedeapsa cea mai grea, adică15 (cincisprezece) ani muncă silnică, 10 (zece) ani degradare civică şi confiscarea averii personale în total, cu computarea preventiei de la 20 februarie 1952.

Făcând aplicaţiunea art. 194 C.P. comb. cu art. 190 C.P. art. 15 C.P. art. 304 şi 463 C.J.M., cu unanimitate de voturi condamnă pe:

Charles Philipe Gyr la 4 (patru) ani temniţă grea şi îi confiscă averea personală în total pentru crima de spionaj. Îi compută preventia de la 23 mai 1950.

Obligă pe fiecare dintre condamnaţi să plătească câte 200 (două sute) lei cheltuieli de judecată.

Făcând aplicaţiunea art. 4 proc. pen. achită de orice penalităţi pe Mişu Benvenisti, Avram Leiba Zissu, Jean Cohen, Moscovici Moritz şi Reiter Carol, pentru crima P.P. de art. 193^1 al. 1 C.P.

Tribunalul reintrând apoi în şedinţă publică, preşedintele a dat citire dispozitivului de mai sus.

Dată şi citită în şedinţă publică, astăzi 31 martie 1954 la Bucureşti. Cu drept de recurs, conform legii la Tribunalul Militar pentru Unităţile M.A.I.

Preşedinte, general maior de Justiţie, Petrescu Alexandru

Asesori populari: lt. col. Pătraşcu Ion, maior Doscan Alexandru

Grefier şef, T. Petrescu Joiţeanu

https://biblioteca-digitala.ro

Proces-verbal

Astăzi, 1 aprilie 1954, sentinţa nr. 258 din 31 martie 1954 a fost comunicată de noi grefierul Tribunalului Militar, condamnaţilor, la Penitenciarul Jilava, fiind încunoştinţaţi că au drept de recurs la Tribunalul Militar pt. Unităţile M.A.I. în termen de 4 zile. Drept care am încheiat prezentul proces-verbal.

Grefier şef, T. Petrescu Joiţeanu

Văzut, Procuror Militar, lt. maj. de Justiţie, Alexandru Gheorghe

Motive de recurs depuse de A.L. Zissu (Trib. M.A.I., dos. 1497/54)

Prin sentinţa Tribunalului Teritorial al Capitalei nr. 258, pronunţată în ziua de 31 martie 1954, recurentul Zissu este condamnat la temniţă grea pe viaţă pentru crimă de înaltă trădare prevăzută de art. 290 şi 291 C.P. şi la 25 ani temniţă grea pentru crima de uneltire împotriva ordinii sociale, prevăzută de art. 209 P.III C.P.

Faptele care se pun în sarcina lui Zissu se pot grupa astfel:

I. Activitate informativă, care a dus la condamnarea pentru crimă de înaltă trădare, desfăşurat de-a lungul a trei perioade şi anume:

a) 1940-44, transmitere de informaţii, către ataşatul comercial britanic Bertoux (1941) şi către agenţiile evreieşti de la Geneva şi Istanbul;

b) 1945-47, informaţii transmise prin I. Klarman, reprezentantul agenţiei telegrafice evreieşti (ITA);

c) 1949-51, informaţii transmise prin legaţia statului Israel.

II. Activitatea desfăşurată în cadrul sfatului sionist creat după autodizolvarea organizaţiei sioniste, de la finele anului 1948 până la mijlocul anului 1949, care a dus la condamnarea pentru crima de uneltire contra ordinii sociale.

În susţinerea recursului nostru înţelegem să formulăm motivele de casare de mai jos.

I. Violarea art. 138 pr.p. Nemotivare. Lipsa de bază legală a sentinţei.

A. Sentinţa Tribunalului Teritorial se întemeiază aproape în întregime pe recunoaşterile recurentului. Aceste mărturisiri sunt de două categorii: cele de la primele cercetări şi interogatoriul luat în instanţă. Cele dintâi nu pot avea valoare probantă decât în măsura în care sunt menţinute în faţa tribunalului. În această categorie intră informaţiile date lui Bertoux în 1941 în privinţa cărora Zissu se referă în mod expres la declaraţiile date la primele cercetări şi suma primită prin Burstein de la legaţia statului Israel.

Oricare ar fi categoria din care fac parte aceste recunoaşteri şi chiar dacă cele de la primele cercetări ar fi socotite ca integral menţinute, ele nu pot forma o probă legală decât numai dacă sunt coroborate cu fapte şi împrejurări de natură a face convingerea că ele sunt expresia adevărului. Asemenea fapte şi împrejurări trebuie să rezulte din alte probatorii – cu caracter obiectiv – care să confirme realitatea mărturisirilor făcute.

Probatoriile de acest fel, la care se referă sentinţa Tribunalului prin indicarea numerelor filelor din dosarul cauzei sunt:

https://biblioteca-digitala.ro

Ovidiu Vlădescu, care vorbeşte despre intervenţia lui Mihai Antonescu pe lângă Zissu, din ziua de 22 august 1944.

Burstein, care a transmis legaţiei Statului Israel două plicuri cu informaţii (fără specificarea lor) şi două scrisori ale lui Zissu, având de obiect intervenţii ce urmau a se face la Jolliot Curie pentru obţinerea unui paşaport şi altă intervenţie pentru încetarea atacurilor antisemite ale refugiaţilor politici. Tot dânsul confirma că a dat lui Zissu 50.000 lei.

Itzkar, care vorbeşte de activitatea dinainte de 1944 şi care ştie că Zissu a participat la o şedinţă a sfatului sionist clandestin în 1949, precum şi despre faptul că acesta avea legături cu legaţia Statului Israel

Confruntările lui Zissu cu Jean Cohen şi Benvenisti nu aduc din partea acestora din urmă nici un fel de element doveditor, fiecare din ei declarând, în general, despre propria sa activitate.

Desigur că nu pentru faptele rezultând din depoziţiile martorilor de mai sus şi din confruntările cu Jean Cohen şi Benvenisti a fost condamnat Zissu la temniţă grea pe viaţă. Celelalte fapte reţinute în sarcina recurentului au fost desigur considerate drept dovedite, cu violarea art. 138 pr.p. întrucât era vorba de simple recunoaşteri necoroborare cu alte probe.

B. Dar, independent de situaţiile înfăţişate mai sus, Tribunalul era dator ca în motivarea sa, să arate care fapte se consideră dovedite şi care nu. Să ne arate care sunt dovezile pentru fiecare fapt pe care îl reţine împotriva acuzatului. Pentru că, aplicând la aceste fapte textele de lege, să se încheie silogismul judiciar, prin dispozitivul cuprinzând soluţia Tribunalului.

Sentinţa mai trebuia să motiveze care anume din sectoarele vitale ale apărării ţării, prevăzute în art. 190 C.P. erau vizate de aceste informaţii şi în ce măsură erau acestea periclitate. Dacă este vorba de mobilizare economică, trebuie să se arate legătura dintre acest sector şi informaţiile transmise de Zissu. Dacă era vorba de siguranţa statului, cu atât mai mult trebuia s-o facă, aceasta fiind o noţiune complexă. Tot astfel, trebuia sa motiveze Tribunalul în ce măsură faptele în legătură cu sfatul sionist clandestin întrunesc condiţiile unor uneltiri criminale ale unei organizaţii politice fasciste.

Ce găsim însă în sentinţă?

Trei considerente privind pe toţi cei 13 acuzaţi laolaltă, în care se afirmă:

a) „Astfel fiind din declaraţiile acuzaţilor rezultă în mod neîndoios toată activitatea dusă de acuzaţi pe linie sionistă, cu caracter de uneltire împotriva ordinii sociale existente în stat şi pe linie informativă... că deci ei recunosc în totul faptele imputate şi că recunoaşterile lor se coroborează între ele, încât instanţa îşi face convingerea că aceste recunoaşteri ale acuzaţilor sunt expresia adevărului".

Deci instanţa, fără a mai avea nevoie de alte probe, şi-a făcut deja convingerea că recunoaşterile acuzaţilor sunt expresia adevărului, fiindcă ele se coroborează. Adică, din cele spuse de Cohen şi de Benvenisti la confruntare, fiindcă nu se indică în sentinţă alte file cuprinzând declaraţii de coacuzaţi.

Pare deci aproape de prisos, al doilea considerent de mai jos.

b) Având în vedere că au fost audiaţi în cauză şi o serie de martori care au arătat legăturile avute cu acuzaţii de mai sus şi activitatea depusă de aceşti acuzaţi, depoziţii care completează probele în dovedirea faptelor imputate, aceste depoziţii coroborându-se în totul cu recunoaşterile acuzaţilor şi cu celelalte probe de la dosarul cauzei. Acest considerent se referă la depoziţiile celor trei martori arătaţi mai sus. Nu vedem cum depoziţiile lor coroborează recunoaşterile lui Zissu. Şi nu vedem de loc celelalte probe menţionate cu care aceste depoziţii s-ar corobora.

https://biblioteca-digitala.ro

Al treilea considerent.

c) Astfel fiind, Tribunalul constată că faptele imputate acuzaţilor sus-numiţi în acest proces sunt complet dovedite cu declaraţiile de la primele cercetări ale martorilor audiaţi în cauză, procesele verbale de constatarea infracţiunilor, procesele verbale de confruntare coroborate cu depoziţia martorilor în instanţă şi cu recunoaşterile acuzaţilor atât de la primele cercetări cât şi în faţa instanţei.

Acest considerent nu aduce nimic nou, ci însumează pur şi simplu cele spuse în considerentele anterioare, adică c = a + b şi trimite la filele respective ale dosarului.

Mai există însă o motivare în drept – tot globală – care nu se referă la faptele lui Zissu şi , de altfel, nici la ale celorlalţi, ci constituie o prezentare doctrinară a elementelor constitutive ale celor două infracţiuni pentru care se pronunţă condamnarea.

Dar nu numai atât. Se consideră drept dovedite o serie de fapte, despre care nici nu s-a vorbit în restul sentinţei, ca „răsturnarea în mod violent a ordinii sociale existente în stat", „organizaţiile înlăturau ideea democratică", „căutau să instruiască tineretul sionist prin metode militare".

Alte fapte sunt în contradicţie cu dosarul, ca de pildă: „s-a stabilit precis că... informaţiile erau cele prevăzute de art. 190 C.P. , care se referă la apărarea teritoriului, siguranţa statului , mobilizarea şi concentrarea armatei, mobilizarea economică..." şi mai departe „...toţi acuzaţii au recunoscut că au fost retribuiţi pentru ducerea acestei acţiuni de informare...". În ce priveşte încadrarea faptelor în art. 190, Tribunalul prezintă drept dovedite şi afirmă în mod categoric, cu privire la faptele care urmau să fie demonstrate.

În asemenea condiţii, desigur că sentinţa este numai în mod aparent motivată. În ea nu găsim reflectat procesul de analiză a faptelor, transpus în texte de drept pozitiv, care să înfăţişeze în mod convingător adevărul obiectiv, pe care judecătorii sunt ţinuţi să-l descopere.

Hotărârea instanţei de fond este în realitate complet nemotivată şi astfel fiind, instanţa superioară este pusă în imposibilitate de a-şi exercita cenzura, cu privire la temeinicia şi legalitatea acesteia.

II. Violarea art. 190 şi 191 C.P. lipsa elementelor constitutive ale infracţiunii. Nemotivare.

Elementul material al crimei de înaltă trădare se degajează destul de net din textele art. 190 şi 191 C.P. luând drept conformă cu realitatea situaţia de fapt care rezultă din dosar şi sub rezerva criticilor formulate în motivul I de casare, se constată într-adevăr, că Zissu a cules şi transmis în străinătate o serie de informaţii.

Enumerarea din art. 190 p. 1.C.P. cuprinde: planuri, schiţe, desene, fotografii, acte , scripte, ori documente diplomatice secrete, „informaţii sau notiţe secrete: Iar în p. 3 se referă la „informaţii sau ştiinţe" trase dintr-un document secret. Aceste texte se referă însă la „funcţionarul public, agentul sau prepusul guvernului". Art. 191 C.P. , care priveşte pe cetăţeanul lipsit de aceste calităţi şi care a fost aplicat recurentului, nu mai face vorbire de „informaţii" sau „ştiinţe", ci numai de „documentele" menţionate în art. 190. Aceasta înseamnă că art. 191 C.P. incriminează transmiterea de „documente secrete", interesând apărarea teritoriului, siguranţa statului etc.

Explicaţia este logică. Un cetăţean oarecare nu poate avea „informaţii secrete". Pe acestea le pot avea numai cei aflaţi în serviciul statului. Un particular poate obţine şi comunica un document, adică un înscris care să conţină un secret, în sensul art. 190 C.P. Un particular nu poate avea informaţii secrete, el le poate însă obţine sub forma unui document de la cei care au asemenea informaţii secrete.

https://biblioteca-digitala.ro

Interpretarea unui text, oricare ar fi el şi cu atât mai mult a unuia care prevede pedeapsa maximă prevăzută de lege, trebuie făcută cu deosebită grijă şi Tribunalul trebuie să motiveze dacă este cazul să asimileze „documentele" cu „informaţiile" . Repetăm, codul penal face distincţie clară între document ca atare şi informaţie sau ştiinţă trasă din el. Această distincţie este expres prevăzută şi în modificarea codului penal din mai 1953, pe care o vom analiza în motivul III de casare şi unde se vorbeşte clar de „documente şi informaţii" ca de două noţiuni diferite, prima referindu-se neîndoielnic la un înscris.

În ipoteza că s-ar socoti drept legală o asemenea asimilare, să analizăm informaţiile care au fost transmise de Zissu, pentru a vedea dacă ele comportă gravitatea cerută de lege. Spunem categoric gravitate, pentru că înţelegem că ele trebuie să aibă o valoare, o importanţă excepţională, care să concorde cu gravitatea infracţiunii în sine, sancţionată cu cea mai grea pedeapsă prevăzută în codul nostru penal.

În perioada dinainte de eliberare, apare în 1941 persoana lui Bertoux, ataşatul comercial la legaţia Angliei, căruia Zissu i-a dat informaţii în legătură cu lupta Angliei împotriva hitlerismului. Natura informaţiilor nu este precizată. Se vorbeşte de informaţii politice, economice şi sociale, fără alte amănunte. De asemenea, i se indică pentru Germania două persoane şi pentru România o singură persoană, care ar putea fi utile pentru legături informative.

În perioada 1943-44, Zissu, care la 1943 fusese investit cu diferite funcţiuni menţionate în expunerea de fapt a sentinţei, în cadrul acţiunii pe plan internaţional de ajutorare a evreilor, transmite la Istanbul şi la Geneva informaţii: despre alcătuirea frontului democratic român; eliberarea de prizonieri englezi din lagăre; despre şase ofiţeri polonezi care pleacă pe vasul de emigranţi Mefkure; despre contractul cu Rădescu, care se pregătea să plece în străinătate, trimis de liberali şi naţional-ţărănişti; despre intervenţiile făcute la Mihai Antonescu.

În cadrul aceleiaşi activităţi, el furnizează lui Mihai Antonescu informaţii despre: nemţii care ascund arme în cimitirul Filantropia, pentru a pune la cale o provocare; neînţelegerile cu Lecca, privind vasele cu emigranţi evrei; semnul galben, care trebuia aplicat evreilor; diverse măsuri luate de Lecca.

Informaţiile din această perioadă se referă mai ales la intervenţii făcute, pentru a apăra pe evrei, a le îmbunătăţi soarta sau chiar a-i salva de la moarte, precum şi la lupta pe care evreii ca şi ceilalţi cetăţeni conştienţi ai ţării o duceau împotriva hitlerismului sângeros şi cotropitor.

În ce priveşte informaţiile date lui Mihai Antonescu, ele se referă exclusiv la situaţia şi la revendicările evreilor din ţară şi fiind date unui vicepreşedinte al consiliului în funcţie la acea dată, desigur că nu pot face obiectul unei incriminări.

În perioada 1945-47, Zissu transmite informaţii în străinătate prin Klarman, reprezentantul agenţiei telegrafice evreieşti, venit în ţară după eliberare, ca gazetar.

Din declaraţiile lui Zissu la primele cercetări şi, mai puţin la interogatoriul luat acestuia în instanţă, reiese că s-au transmis următoarele informaţii:

- prin Dr. Marton, date privind industria din regiunea Cluj, cu următoarele specificaţii: denumire, amplasament, ce produce fabrica, capacitatea de producţie, cota din producţia totală, felul forţei motrice, ce materii prime întrebuinţează şi de unde vin, numărul lucrătorilor şi orientările lor politice şi felul instalaţiilor;
- prin Tuli Rosenthal, aceleaşi informaţii privind industria textilă din Bucureşti;
- prin dr. Marton, despre Madosz;

https://biblioteca-digitala.ro

- prin Tălmaciu, despre evenimentele de la Malaxa, un sabotaj la uzina electrică din Reşiţa şi starea de spirit a populaţiei;
- prin Laiwandman, cum sunt comentate diversele măsuri luate de guvern;
- prin W. Fischer, informaţii privind P.C.R.

Iar Jean Cohen, în declaraţiile de la primele cercetări arată că a dat lui Zissu informaţii despre: situaţia din partidul liberal şi certurile Bejan-Tătărescu pentru şefia partidului; Tătărescu cere lui Bejan să facă afaceri ca să aibă fonduri; cum a pus mâna Tătărescu pe „Viitorul" şi pe casa Partidului Liberal Dinu Brătianu; curentul şovin şi antisemit inaugurat de Ilie Lazăr în Partidul Naţional Ţărănesc; acuzaţiile de şovinism aduse lui Maniu; crearea aripii stângi în Partidul Social-Democrat.

Dacă analizăm aceste informaţii, constatăm că în ce priveşte pe cele de natură politică, ele sunt opera unor reporteri amatori, care transmit zvonuri, care povestesc „ce se spune". Ce puteau ei să ştie şi de unde puteau ei să cunoască secrete atât de importante, încât să pună în pericol siguranţa statului. Tipice sunt informaţiile zvonuri de genul „starea de spirit a populaţiei" sau „cum sunt comentate diversele măsuri luate de guvern". Probabil că ele sunt pur şi simplu „lucrări de imaginaţie" , aşa că ele nici nu merită să reţină măcar atenţia aceluia care caută adevărul obiectiv într-o infracţiune de înaltă trădare. Toate aceste colportări de zvonuri sunt, fără îndoială, condamnabile, dar ele nu constituie infracţiunea prevăzută de art. 191 C.P.

În ce priveşte informaţiile de natură economică, ele se referă la regiunea Cluj şi la industria textilă din Bucureşti. Detaliile menţionate mai sus ale acestor informaţii ne arată că nu este vorba de secrete de stat, ci dimpotrivă de secretele proprietarilor fabricilor respective, care la acea epocă le cunoşteau prea bine, fiindcă era vorba de proprietatea lor naţionalizată de-abia în 1948.

Toate aceste date erau un secret public la data respectivă şi de nicăieri nu se poate deduce şi nici nu s-a demonstrat în sentinţa recurată, că el ar interesa sau ar afecta mobilizarea economică a teritoriului (cum ar fi: capacitatea de producţie de material de război, planuri de transformare a industriilor din timp de pace în industrii de armament, stocaj de materiale necesare în timp de război etc.).

Perioada de după 1949 şi până în 1951 cuprinde informaţii transmise prin membrii legaţiei statului Israel. Pentru această perioadă nu avem nici o dovadă la dosar, cu privire la întinderea sau natura informaţiilor pe care Zissu recunoaşte că le-a dat. Nici sentinţa nu reţine în expunerea de fapt natura acestor informaţii.

Există o declaraţie a lui Jean Cohen, în care acesta arată că l-a informat pe Zissu despre: cercetările Ministerului Finanţelor în chestiunea contravenţiei cu fondurile sioniste; demersurile Camerei de comerţ română-palestiniene pentru reluarea raporturilor economice; proiectul CDE pentru un nou statut revizuit al Federaţiei Uniunii Comunităţilor Evreieşti; lipsa de personal calificat şi de bună organizare a Academiei RPR.

Aceste informaţii sunt în legătură cu viaţa evreiască din ţară şi rămân la nivelul unor reportaje, aşa cum am arătat mai sus analizând perioada 1945-1947.

În lipsă de alte dovezi, trebuie să tragem concluzia că informaţiile celelalte – dacă au mai fost – erau pe acelaşi calapod şi nu merită să reţină atenţia în legătură cu încadrarea de înaltă trădare.

Am expus mai sus conţinutul informaţiilor predate lui Zissu de diferiţi colaboratori politici şi transmise de acesta mai departe. Am arătat lipsa lor de consistenţă obiectivă, în raport cu dispoziţiile art. 190 şi 191 C.P.

https://biblioteca-digitala.ro

Elementul obiectiv al infracţiunii nu există deci, fiindcă informaţiile –care în mod tacit au fost asimilate de sentinţă cu documente secrete – nu au greutatea specifică care să justifice această asimilare, dacă nu în drept cel puţin în fapt.

Valoarea informaţiilor nu se poate aprecia în mod abstract şi absolut ca o entitate de sine stătătoare. Gravitatea, respectiv valoarea acestora, trebuie apreciată în raport cu situaţia politico-economică a unei perioade date şi această apreciere am făcut-o analizând perioadele respective.

Trecând la elementul intenţional, constatăm că motivarea de drept a sentinţei vorbeşte despre „reprezentarea ilicitului penal" ca o condiţie a existenţei infracţiunii. Nu putem fi decât de acord cu această premisă.

Avea Zissu conştiinţa că trădează patria între 1940 şi 1944. Era oare atunci patria românilor sau a lui Hilter? Nu era datoria lui să ajute la doborârea regimului hitleristo-antonescian cotropitor de ţară? Desigur că informaţiile pe care le transmitea erau în cea mai mare parte simple „ştiri", care nu puteau duce la acest rezultat. Da, chiar dacă ar fi fost altfel, el tot nu poate fi condamnat pentru aceste fapte de un regim situat pe principiul adevăratei democraţii şi deci pe o poziţie care stă la antipodul regimului fascist. Putem invoca decretul nr. 1629 din 1 septembrie 1944, care amnistiază fapte ca acelea ale lui Zissu. Le-am discutat, fiindcă socotim că poziţia de adversar al regimului antonescian constituie un element care cântăreşte în favoarea recurentului.

Dar în perioadele care au urmat? Zissu, ca fost industriaş putea cântări valoarea unei informaţii economice. El îşi dădea seama, că cele transmise nu sunt nici secrete la noi, nici valoroase peste graniţă. Că cunoaşterea lor în străinătate nu poate provoca o pagubă ţării. În tot cazul nu putea avea reprezentarea crimei de înaltă trădare, legată în conştiinţa fiecărui de noţiunea unui fapt criminal, care poate pune în pericol fiinţa ţării. Aceste informaţii nu puteau fi legate în conştiinţa lui Zissu decât de problema evreiască şi de avantajele care ar fi putut fi obţinute într-o tranzacţie comercială. În legătură cu emigrarea evreilor.

Acelaşi lucru din punctul de vedere al elementului intenţional se poate spune şi în ce priveşte reportajele aşa-zis ale lui Zissu. Reporteri amatori care îi predau pentru străinătate ştiri, dintre care unele rău voitoare şi care puteau duce la ponegrirea ţării în străinătate, dar nu puteau pune în primejdie siguranţa acesteia. Trebuie să distingem între defăimare, ponegrire şi trădare de ţară. Zissu nu a putut avea conştiinţa de a făptui o asemenea crimă.

Sentinţa mai reţine motivarea de drept, că intenţia criminală rezultă din faptul că Zissu a fost plătit. Ori, din dosar se constată în mod indubitabil, că el a primit o singură sumă de 50.000 lei (martorul Burstein). Apărarea lui Zissu ca scriitor cunoscut, că el a primit această sumă în contul unei lucrări pe care urma s-o scrie, asupra tragediei evreilor din timpul lui Antonescu, spre a fi publicată în statul Israel, ni se pare veridică. La interogator în instanţă el adaugă, că înţelegea chiar să restituie banii din preţul unei case pe care o mai avea la Berlin.

De unde deci se desprinde intenţia criminală? Motivarea globală şi generică, pe care am criticat-o în motivul I de casare, nu ne permite s-o desprindem din sentinţa Tribunalului.

Dacă se poate constata că Zissu a pus în centrul preocupărilor sale problema evreiască, a cărei rezolvare o înţelegea pe plan internaţional; dacă din cauza aceasta, a avut legături cu caracter internaţional; nu se poate totuşi afirma că intenţia lui a fost de a face rău ţării, de a o trăda, de a o vinde şi de a încasa preţul vânzării.

Motivul III. Greşită calificare a faptelor. Aplicarea legii mai favorabile.

Dacă totuşi instanţa de recurs nu va primi criticile formulate în motivul II de casare şi va socoti, că în lipsa unei alte dispoziţii legale – faptele comise neputând rămâne

https://biblioteca-digitala.ro

nesancţionate – ele au putut fi încadrate în art. 190 şi 191 C.P., se pune problema aplicării legii mai favorabile, rezultând din legiuirea din mai 1953.

Art. 194 (1-2) C.P. introdus în mai 1953 stabileşte, că există documente şi informaţii care sunt „secrete de stat" şi altele care „nu sunt destinate publicităţii". Transmiterea acestora în condiţiile arătate de lege, străinătăţii, constituie o crimă.

Dispoziţiile art. 506 (2, introdus tot în mai 1953, fixează sfera celor două categorii de documente şi informaţii. Faptele imputate recurentului nu pot fi încadrate în aceste două categorii, delimitate în raport cu dispoziţii exprese ale organelor puterii de stat, care nu au putut exista înainte de 1953.

Art. 194 (3) C.P. creează însă delictul de trădare de patrie pentru transmiterea în străinătate a altor documente şi informaţii decât cele prevăzute la art. 194(1-2) cu condiţia existenţei intenţiei de a submina regimul democrat-popular al ţării noastre. În ce priveşte latura obiectivă, noul text de lege arată că este vorba de documente sau informaţii lipsite de calificativul secretului sau al nepublicităţii. Iar în ce priveşte elementul intenţional, el nu mai cere decât singura condiţie a unei atitudini răuvoitoare, care să tindă la subminarea regimului de democraţie populară.

Ori, tocmai această noţiune o găsim în motivarea de drept a sentinţei recurate, care vorbeşte de „...ducerea acestei acţiuni de informare a unui guvern străin, ca făcând parte din acţiunea întreprinsă în scopul de a submina regimul de democraţie populară din RPR...".

Dacă deci se va socoti că acţiunea lui Zissu în cadrul organizaţiilor internaţionale evreieşti, cale pe care dânsul a socotit că poate fi rezolvată problema evreiască în ţara noastră („ignorând diferenţierea de clasă a maselor evreieşti şi rezolvarea socialistă a acestei probleme prin desfiinţarea exploatării omului de către om") a depăşit acest cadru şi a alunecat cu intenţie pe panta unei acţiuni răuvoitoare faţă de regimul de democraţie populară, atunci nu poate fi aplicat decât textul art. 194 (3-4), care pedepseşte delictul de trădare de patrie, iar nu crima de înaltă trădare.

Acest text, făcând acuzatului o situaţie mai favorabilă, urmează a-i fi aplicat potrivit art. 395 P III p. 1 pr.p.

IV. Neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii prevăzute de art. 209 P III Greşită calificare a faptelor. Nemotivare.

Acest motiv de casare se referă la faptele care au fost încadrate în art. 209 P.III C.P. şi care au dus la condamnarea lui Zissu la o pedeapsă de 25 ani temniţă grea.

Sentinţa reţine că după autodizolvarea organizaţiei sioniste, s-a reînfiinţat la sfârşitul anului 1948 un sfat sionist clandestin, conturat astfel de recurent în interogatoriul luat în instanţă: „După autodizolvarea organizaţiei sioniste... sesizat de Jean Cohen şi de Mendelovici să adere la o iniţiativă a lor de a ajuta familiile celor fugiţi, am aderat la acest proiect, pentru a atenua curentul antisemit şi a forma un fel de... un sfat sionist ilegal... ş-a hotărât să se amplifice cadrul de activitate al acestui sfat, ca să se ocupe de toate problemele evreieşti şi dacă se va constata că legile împiedică dezvoltarea evreilor sionişti, să se întocmească memorii la conducerea P.M.R., să fie lămuriţi asupra problemelor noastre şi am hotărât să informăm conducerea evreilor din Israel prin legaţia statului Israel.

Activitatea lui Zissu încă dinaintea constituirii sfatului se desprinde mai bine dintr-o lungă declaraţie a acestuia (fila 304) în care vorbeşte despre o serie întreagă de întrevederi avute şi de intervenţii făcute în legătură cu emigrarea evreilor. Intervenţii şi memorii care tindeau să trezească interesul Primului Ministru şi al CC PMR. Întrevederi cu diferite personalităţi, între care menţionează pe Rabinson şi pe tov. Rădăceanu. Era vorba în toate acestea despre condiţii de emigrare, despre condiţii şi chestiuni tehnice, precum şi despre

https://biblioteca-digitala.ro

chestiuni băneşti. Toate se centrează în jurul acestei probleme a emigrării, pe care Zissu a considerat-o vitală pentru rezolvarea problemei evreieşti în ţară.

În interogatoriul luat în instanţă, Zissu arată că a solicitat fonduri la particulari şi la legaţia statului Israel şi după o scurtă activitate care a durat circa 6 luni, fiind atacat pentru lipsă de combativitate, s-a retras din acest sfat. În ce priveşte ajutoarele către familiile refugiaţilor, Zissu nu a luat parte sub nici o formă. De asemenea, greşit se menţionează în sentinţă că el ar fi înfiinţat acest sfat, la care, după cum a arătat la interogator, el a aderat la sfârşitul anului 1948.

Pentru a şti dacă această activitate se încadrează în textul art. 209 P III C.P., trebuie să se vadă dacă acest sfat a fost o organizaţie politică de tip fascist. În realitate însă, este vorba de câţiva fruntaşi evrei, care s-au întrunit spre a activa mai ales în legătură cu emigrarea evreilor. Hotărât lucru, ei nu aveau această calitate Aceasta este o problemă care se rezolvă între cele două state, al emigranţilor şi al imigranţilor. După cum nu aveau calitatea de a activa împotriva antisemitismului, problemă care nu se poate rezolva, după cum am arătat şi mai sus, decât pe plan socialist, într-un stat de democraţie populară.

Dar, erau măcar aceste câteva persoane menţionate în sentinţă, o organizaţie? Adică, un organism articulat şi ierarhizat? Cu un statut şi o disciplină. Cu cadre şi cu masele respective.

Nimic din toate acestea. Un mănunchi de individualităţi lucrând mai mult la întâmplare, intervenind în dreapta şi în stânga, făcând memorii şi paramemorii, despre care unii ştiau şi alţii nu. Fără conducători – toţi erau conducători – fără program, fără fonduri, fără scopuri precise, în afară doar de linia comună privind necesitatea emigrării evreilor. Unde este „organizaţia"? Nu vedem decât acţiuni izolate şi anarhice.

Era aceasta o organizaţie fascistă? Sentinţa motivează abundent, că era de tip fascist, pentru că „înlăturăm ideea democratică". Aceasta este o simplă afirmaţie. Unde o înlăturau? În propria lor aşa zisă organizaţie? În statul Israel spre care voiau să îndrepte pe evrei? Sau poate în Republica noastră Populară pe care voiau ca evreii s-o părăsească. Sentinţa nu ne spune nimic, nu motivează nimic, nu face decât să afirme...

După cum, nu ne spune nimic sentinţa, de unde rezultă că acest sfat sau Zissu personal căutau „să instruiască tineretul sionist prin metode militare...".

Sentinţa reţine intenţia frauduloasă din faptul că acuzaţii în mod tainic îşi duceau activitatea „pentru pregătirea răsturnării în mod violent a ordinii sociale existente în RPR".

Nici o piesă a dosarului nu este invocată în sentinţă, pentru a constitui suportul material al acestei motivări, pe care am criticat-o şi în primul nostru motiv de casare.

Pe de o parte deci, sentinţa recunoaşte că crima prevăzută de art. 209 P III C.P. cuprinde ca element intenţional o activitate conştientă a membrilor unei organizaţii fasciste de a răsturna prin forţă cuceririle democratice din ţara noastră, iar pe de altă parte, nu dispune de nici o probă, cu care să dovedească că acei inşi ar fi format o organizaţie, că această organizaţie ar fi fost fascistă şi cu atât mai puţin, că ea ar fi intenţionat să răstoarne prin violenţă un regim al maselor largi ale poporului.

Faţă de cele de mai sus, socotim că instanţa nu constată elementele constitutive ale crimei prevăzută de art. 209 P III C.P. şi nu motivează soluţia dată.

V. Violarea art. 190-191, 209 P. III C.P. combinat cu art. 30 şi 22 C.P.

Prin sentinţa recurată, Zissu a fost condamnat la temniţă grea pe viaţă, deşi art. 191 C.P. combinat cu art. 190 prevede pentru crima de înaltă trădare munca silnică pe viaţă.

Transformarea pedepsei s-a făcut în temeiul art. 31 C.P., care prevede că infractorii trecuţi de 60 de ani vor executa temniţă grea în locul muncii silnice.

https://biblioteca-digitala.ro

Această substituire de pedeapsă s-a făcut însă prin violarea art. 22 C.P., care prevede pentru temniţă grea un maxim de 20 de ani. Acesta fiind maximul general al pedepsei, nu se poate pronunţa o pedeapsă mai mare, chiar dacă art. 31 C.P. are în vedere aceeaşi durată în aplicarea substituirii pedepsei. Este într-adevăr de principiu, că depăşirea maximului general constituie aplicarea unei pedepse inexistente.

Cele de mai sus se aplică şi pentru pedeapsa de 25 ani temniţă grea pronunţată pentru crima prevăzută de art. 209 C.P., aceasta de asemenea neputând depăşi limita maximă fixată de art. 22 al. 1, I p. 3 C.P. pentru acest fel de pedeapsă.

VI. Nulitatea prevăzută de art. 395 P II p. 10 pr.p.

În cazul în care s-ar pronunţa o condamnare împotriva lui Zissu, solicităm o justă proporţionare a pedepsei ce i se va aplica.

Dacă se ţine seamă de împrejurările de fapt ale procesului şi de persoana infractorului, trebuie să vedem că este cazul de a i se acorda largi circumstanţe atenuante.

Se cuvine să menţionăm că Zissu, retras din viaţa publică evreiască timp de aproape 20 de ani, reintră în arenă în 1943, pentru o luptă împotriva hitleriştilor, care exterminaseră aproape întreaga evreime din Europa şi pentru a apăra pe cei care încă nu fuseseră exterminaţi.

Zissu a salvat numeroase vieţi evreieşti (v. depoziţia martorului Itzkar în faţa Tribunalului), luptei curajoase îi datorează o internare în lagărul din Târgu-Jiu, ordonată de regimul antonescian, el nu a înfrânt niciodată legile ţării şi merită, sub aceste aspecte, beneficiul unei largi indulgenţe, care să aibă în vedere şi vârsta, condiţiile şi posibilităţile de ispăşire a pedepsei, precum şi cei trei ani şi jumătate de prevenţiune suferiţi.

Cerere de recurs depusă de acuzatul Mişu Benvenisti

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul Benvenisti Mişu, depun prin prezenta motivele de casare în recursul ce face obiectul dosarului nr. 1497 / 1854 cu termen de judecată la 5 Septembrie 1954.

Prin sentinţa nr. 259 din 29 Martie 1954 a Tribunalului Teritorial Bucureşti, Mişu Benvenisti a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă, pentru crima de înaltă trădare potrivit art. 191, comb. cu art. 190 C.P. şi la 25 ani muncă silnică, pentru uneltire contra ordinii sociale potrivit art. 209 P.III C.P.

El a fost achitat pentru faptul prev. de art. 193 al. 1 C.P.

Împotriva acestei sentinţe am făcut recursul de faţă invocând următoarele motive de casare:

I. Nulitatea prev. de art. 395 P.II pct.9 pr. pen. şi art. 298 pr. pen., prin aceia că s-au violat disp. art. 69 din Constituţia R.P.R. în sensul că nu s-a respectat dreptul de apărare, iar instanţa nu şi-a exercitat rolul său activ.

Se constată că actul de trimetere în judecată poartă data de 22 martie 1954.

De asemeni, se constată că formalitatea prev. de art. 236 – care era în vigoare la acea dată – s-a îndeplinit în ziua de 23 martie 1954, cu care ocazie s-a fixat şi termenul de judecată pentru ziua de 29 martie 1954.

Şedinţa pregătitoare a avut loc tot în ziua de 23 martie 1954.

https://biblioteca-digitala.ro

Se mai constată din dosar că delegaţiile avocaţilor au fost emise pe ziua 27 martie 1954. Din cele de mai sus arătate apare în mod cert că Tribunalul a pus o dată cu nimic justificată în judecarea procesului, fără a da posibilitate atât acuzaţilor de a studia dosarele voluminoase privind procesul lor, după cum nu a dat posibilitatea nici avocaţilor să poată lua cunoştinţă de conţinutul acelor dosare şi de studierea atentă a unor acuzaţii de o gravitate excepţională.

Am arătat mai sus, că delegaţiile avocaţilor au fost emise în ziua de 27 martie 1954. Menţionăm că în ziua de 27 martie 1954, era o zi de sâmbătă, dacă am presupune că avocaţii au primit chiar în acea zi delegaţiile şi ar fi început studierea dosarelor, încă socotim că nu au avut timp suficient pentru studiul serios al tuturor problemelor ce se pun în acuzaţiile aduse celor în cauză.

Dispoziţia art. 69 al. 2 din Constituţia R.P.R. arată „acuzatului i se garantează dreptul de apărare".

Acest drept de apărare prevăzut în Constituţia R.P.R. constituie un comandament superior de la care nimeni nu ne poate abate, în special Tribunalele, cu atât mai mult când este vorba de cele mai grave acuzaţii prevăzute de codul penal.

Acest drept de apărare, prevăzut de Constituţia R.P.R. nu poate să fie tratat ca un simplu drept formal, fără eficienţa, adică să nu-şi capete aplicaţie în faţa instanţelor judecătoreşti, în procese de gravitate excepţională.

În baza rolului său activ prev. de art. 298 pr. pen. Tribunalul avea îndatorirea legală să pună în discuţia părţilor şi în special a avocaţilor apărării dacă au avut sau nu posibilitatea să ia cunoştinţă de toate datele dosarului, pentru a putea face o apărare eficientă.

Chiar dacă avocaţii, numiţi din oficiu, nu au cerut valorificarea dreptului prevăzut de Constituţia R.P.R., aceasta nu înseamnă că acuzaţii pot fi decăzuţi de la punerea în valoare a dreptului lor de apărare şi cu atât mai mult Tribunalul avea îndatorirea legală, să ia măsura amânării procesului, întrucât nu este de conceput ca cineva să-şi poată lua răspunderea gravă de a face o apărare serioasă şi decentă, într-un proces de asemenea importanţă.

Socotim deci că s-au violat în mod grav dispoziţia constituţională privind dreptul meu de apărare, după cum s-au violat şi disp. 298 pr. pen. prin neexercitarea rolului său activ de către instanţa de judecată, care şi-a putut da seama că dacă avocaţii au primit delegaţiile în ziua de sâmbătă, 27 martie 1954, iar a doua zi fiind zi nelucrătoare, nu au putut să facă o pregătire suficientă, când procesul era sorocit pentru ziua de luni, 29 martie 1954.

În această situaţie, rugăm Onorata Instanţă să binevoiască a primi acest motiv de casare şi a trimite cauza pentru o nouă judecare în fond.

II. Violarea art. 370 al. 3 pr. pen. nerespectarea formelor procedurale de natură a garanta o soluţie justă. nulităţi prev. de art. 395 P.II pct. 9 şi P I pct. 4 teza II pr. pen., prin aceia că Tribunalul de fond a judecat în compunerea diferită de aceea pe care a avut-o la şedinţa pregătitoare.

Prin Decretul 506 din 14 Decembrie 1953 s-a instituit noua procedură a şedinţei pregătitoare, edictându-se o serie de dispoziţii procesuale legate de această nouă instituţie.

Printre altele, legiuitorul Decretului 506/1953 a luat şi o nouă măsură de natură să garanteze mai mult realizarea adevărului obiectiv: continuitatea compunerii instanţei.

https://biblioteca-digitala.ro

Această dispoziţie înscrisă în art. 270 al.3 pr. p. este menită, conf. art. 272 pr. pen. să asigure o mai adâncă cunoaştere a cauzei de către judecătorii fondului, condiţie esenţială pentru darea unei soluţii juste.

În cauza de faţă această cerinţă imperativă a fost nesocotită. În adevăr, completul şedinţei pregătitoare a fost alcătuit din: preşedinte, căpitan Brancovici Ion; asesori, lt. Ghinea Mihai şi lt. Rîşnoveanu Constantin.

Iar completul de judecată la fond, a fost alcătuit din preşedinte, general Petrescu Al., asesori, lt. col. Pătraşcu Ion şi maior Doscan Al.

Din cele mai sus arătate, rezultă în mod evident că dispoziţiile din art. 270 al. 3 au fost în întregime călcate.

Importanţa dispoz. prev. de art. 270 al.3 este evidentă.

Ea a fost semnalată şi de tov. Ministru al Justiţiei Gh. Diaconescu, într-un studiu recent (Justiţia Nouă, vol. IV/1954 pag. 451, în care aduce critici exprese instanţelor ce încalcă această cerinţă legală:

„Nu se asigură principiul continuităţii judecătorului de la şedinţa pregătitoare, la şedinţa de judecare în fond"

Şedinţa pregătitoare împlineşte două funcţiuni:

1.Una, a înlocuirii camerei de acuzare: a doua, a asigurării de adâncire a dosarului în scopul de înfăptuire a justiţiei obiective.

Nesocotirea principiului de continuitate a judecătorului, constituie o nerespectare a unor forme procedurale necesare şi determinante în darea unei soluţii drepte.

Tribunalul de fond constituindu-se într-o compunere cu totul diferită de aceia pe care a avut-o la şedinţa pregătitoare, a violat principiul continuităţii înscris în art. 270 al. 3 pr. pen. şi a judecat cu nerespectarea formelor procedurale legale de natură a duce la o soluţie nedreaptă, aşa cum va rezulta din dezvoltarea motivelor următoare:

III. Violarea dreptului de apărare şi a art. 296 pr. pen. Violarea art. 296, 274 pct. 1 lit. a, 275 şi 306 pr. pen. abuz de putere, nerespectarea formelor procedurale sancţionate expres cu nulitatea pedeapsa pentru altă faptă decât aceia pentru care acuzatul a fost trimis în judecată, nulităţi prev. de art. 385 P.I pct. 4 şi P.II pct. 1 teza II, pct. 7 şi 9 pr. pen., prin aceia că deşi prin hotărâre s-au adăogat noi calificări juridice – art. 191 C.P. – noua încadrare n-a fost pusă în discuţia părţilor apărării potrivit noii încadrări.

Actul de sesizare al instanţei – rechizitoriul – aprobat de Tribunalul de fond în şedinţa pregătitoare, constituie, conf. art. 275 al. 3 pr. pen. actul de învinuire.

Actul de învinuire trebuie să concureze cu precizie conţinutul şi temeiurile învinuirii. Acest act de învinuire trebuie să cuprindă nu numai elementele de fapt din care rezultă „probele necesare, suficiente şi legal administrate" că „învinuitul este vinovat de săvârşirea lor". Vinovat de săvârşirea faptelor, este învinuitul, pe temeiul textelor de lege pe care le-a călcat prin fapta sa. (art. 274, pct. 1 comb. cu art. 269 pr. pen.).

În limitele acestor încadrări de drept, este învestită instanţa penală.

Dacă din dezbateri rezultă că faptei ce se impută ar urma să i se dea o altă încadrare, art. 306 prevede, sub pedeapsa nulităţii, procedura de urmat de către instanţă procedură menită a garanta o apărare ineficientă.

Dacă acestea sunt principiile înscrise în lege şi care concură la garantarea dreptului de apărare a învinuitului şi la înfăptuirea adevărului obiectiv, atunci în cazul de faţă, ele au fost nesocotite.

În adevăr:

https://biblioteca-digitala.ro

Prin încheierea de trimitere în judecată, 354/1954, fapta recurentului privitoare la înalta trădare, a fost încadrată în art. 190 C.P.

Nu se poate spune că a fost o inadvertenţă sau eroare materială, deoarece prin însăşi încheierea 354/1954, acuzatul Charles Gyr a fost trimis în judecată şi pentru infracţiunea din art. 191 C.P.

Prin sentinţă fapta acuzatului Benvenisti a fost încadrată şi în art. 191 C.P. , fără ca acest nou text să fi fost pus în discuţia părţilor.

Deoarece conţinutul juridic al acestor două încriminări – aceia din art. 190 C.P. şi aceia din art. 191 C.P. nu este aceiaşi, atât sub raportul subiectului şi al obiectului cât şi al laturii obiective, instanţa era obligată, pentru modificarea încadrării, să urmeze prescripţiile din art. 306 pr. pen., sancţionate cu nulitatea.

Tribunalul Teritorial nesocotind aceste dispoziţii a dat o hotărâre pătată de abuz de putere, de violare de lege şi a aplicat o pedeapsă pentru altă faptă, decât aceia pentru care acuzatul a fost trimis în judecată.

IV.Nulitatea prev. de art. 395 P.I pct.3 şi 5 pr. pen. şi P.III pct. 6 pr. pen. prin aceia ca sentinţa nu este motivată este data cu omisiune esenţială şi s-a stabilit în mod greşit situaţia de fapt. Violarea art. 298 pr. pen. adică lipsa rolului activ al instanţei, prin aceia că nu a stăruit prin toate mijloacele la descoperirea adevărului obiectiv.

În sentinţa atacată în prezentul recurs se arată că Benvenisti a furnizat o serie de informaţii lui Samy Singer, informaţii care au fost transmise mai departe Serviciului de Spionaj American.

De asemeni, ne arată în sentinţa, că acele informaţii sunt prevăzute în declaraţia lui Benvenisti de la dosar vol. I, fila 32 şi 33.

Această simplă menţiune a Tribunalului prin care se face trimetere la declaraţia lui Mişu Benvenisti de la pag. 32 şi 33 din dosar vol. I , reprezintă o totală nemotivare şi o gravă şi esenţială omisiune.

În adevăr, dacă Tribunalul s-ar fi ostenit să analizeze acele informaţii la care face trimitere, ar fi ajuns în mod logic şi obiectiv la constatarea că în realitate Mişu Benvenisti nu a transmis nici un fapt din acelea care să intereseze acuzaţia gravă prevăzută de art. 190 comb. cu 191 C.P.

Fără a reproduce în întregime toate arătările lui Mişu Benvenisti din declaraţia sa de la pag. 32 şi 33 din vol. I vom indica cu titlu exemplificativ numai unele din acele aşa-zise informaţii, pentru a ne putea da seama ca în realitate ele nu reprezintă decât numai o înşirare de verbe, fără absolut nici un conţinut precis faptic şi infracţional.

Iată:

- date în legătură cu introducerea capitalului german şi a cadrelor de specialitate în industria Română;
- date cu privire la importul maşinilor de morărit şi motoare Diesel;
- date despre construirea unor silozuri la Brăila;
- date despre legăturile politice dintre Maniu şi căpitanul Gărzii de Fier, Codreanu de a se susţine reciproc, încheind în secret şi un pact în acest sens;
- despre starea de spirit a populaţiei în legătură cu alegerile din 1937;
- date despre rezultatele alegerilor din 1937 şi conflictul secret ce exista între Rege şi Preşedintele Casaţiei Lupu;
- date în legătură cu omorârea lui Codreanu;
- date în legătură cu eliminarea evreilor din Barou în anul 1937;

https://biblioteca-digitala.ro

- date în legătură cu construirea taberelor de muncă pentru evrei şi celelalte naţionalităţi conlocuitoare.

Din simpla citire a acestor aşa zise informaţii, se poate constata în mod cert că Mişu Benvenisti nu a furnizat absolut nici un fapt precis, care să poată să fie analizat de către instanţă, atât sub raportul existenţei acelui fapt în mod real, cât şi sub raportul caracterului său secret şi dacă în adevăr putea să existe vreun raport între acel fapt şi Siguranţa exterioară a Statului.

Arestarea lui Mişu Benvenisti că a transmis „date" sau „despre" anumite situaţii din ţară, fără a arăta în mod precis în ce consta acele date" nu reprezintă stabilirea unui fapt precis care să poată fi examinat în lumina dispoziţiilor art. 190 C.P. chiar dacă acele „date" sau „despre" se refereau la situaţii cu caracter militar.

Pentru a ilustra şi mai mult lipsa de motivare a Tribunalului şi omisiunea esenţială comisă în examinarea tuturor probelor din dosar, menţionăm că Tribunalul arată în sentinţa sa că Mişu Benvenisti a mai furnizat, cu începere din 1941 până în 1953, informaţiile menţionate în vol. I, fila 51-52.

Remarcăm că şi de data aceasta, Tribunalul face trimetere la acele informaţii, fără a le supune unei atente examinări cu privire la conţinutul lor şi atrage concluzia firească.

Este cazul să examinăm mai atent dacă acele aşa zise infracţiuni transmise de Mişu Benvenisti, prevăzute la pag. 51052, vol. I, pot fi considerate ca având conţinut infracţional, în sensul art. 191 comb. cu 190 C.P.

Iată:

„Concentrări de trupe şi ofiţeri în timpul războiului".

Dacă Tribunalul s-ar fi ostenit să ia în discuţie această aşa zisă informaţie, ar fi trebuit să ajungă în mod necesar la concluzia că în fapt Mişu Benvenisti nu a spus nimic şi nu a divulgat nici un secret care să pericliteze siguranţa exterioară a Statului.

Dacă Mişu Benvenisti ar fi spus că s-au concentrat un anumit număr de trupe, într-un anumit punct precis, atunci acea informaţie ar fi avut în mod cert un conţinut infracţional.

Dar atât timp cât se spune că s-au făcut „concentrări de trupe şi ofiţeri în timpul războiului", fără nici un fel de altă precizie o asemenea informaţie apare oarecum ridicolă, deoarece cred că nimeni nu-şi poate închipui că poate să existe război fără concentrări de trupe şi ofiţeri. Mai departe o altă aşa zisă informaţie transmisă de Mişu Benvenisti:

„Tratamentul sălbatic al trupelor germane faţă de cele române în timpul retragerii de la Stalingrad."

Nu insistăm prea mult în a comenta această aşa zisă informaţie, întrucât din simpla ei citire ne putem da seama dacă aceasta poate să fie considerată ca o informaţie cu caracter infracţional, în sensul art. 191 comb. cu 191 CP.

O altă informaţie transmisă de Mişu Benvenisti:

„Despre efectul bombardamentelor şi distrugerilor la Ploieşti şi alte informaţii politice, economice şi militare.

Din conţinutul acestei aşa zise informaţii nu se poate reţine absolut că s-ar fi transmis vreun anumit fapt care să constituie un secret în sensul celor prevăzute de textele de lege pentru care este trimis în judecată.

A ne transmite o informaţie „despre" o anumită situaţie fără a arăta cu precizie, ca în cazul de faţă, ce anume distrugeri s-au făcut la Ploieşti, pentru a ne da seama dacă acele distrugeri s-au produs asupra unor obiective cu caracter militar, sau în strânsă legătură cu acţiunile militare, nu poate fi considerată în alt mod decât că este o expresie vagă, fără nici

https://biblioteca-digitala.ro

un conţinut faptic precis, pentru a ne putea da seama dacă acea informaţie are sau nu caracter infracţional.

De asemeni, Tribunalul omite să ia în considerare declaraţia lui Mişu Benvenisti, tot din Vol. I pag. 51-52, unde arată că la începutul anului 1944 a fost arestat suspectat de activitate de spionaj în folosul englezilor.

Faţă de această declaraţie, Tribunalul avea îndatorirea legală să examineze acele aşa zise informaţii transmise de Mişu Benvenisti, în raport cu situaţia politică de la acea dată, când cunoscut este că Uniunea Sovietică era în alianţă cu Marea Britanie, şi Statele Unite ale Americii, care urmăreau acelaşi ţel, adică zdrobirea hitlerismului.

De asemeni, Tribunalul a lipsit de la rolul său activ, întrucât avea îndatorirea legală, în scopul aflării adevăratului obiectiv, să ceară dosarul care privea arestarea lui Mişu Benvenisti în 1944, din care ar fi putut deduce adevăratul său rol. Sentinţa mai arată că Mişu Benvenisti a ajutat în mod efectiv regimul antonescian prin faptul că a dus o acţiune de propagandă prin ziarul „Renaşterea Noastră" pentru susţinerea împrumutului de război lansat de Antonescu, precum şi faptul că a avut un rol activ în organizarea unor birouri de subscriere pentru împrumut , având funcţia de inspector al acestor centre.

De la început menţionăm că din actele dosarului şi anume din fotocopiile după ziarul „Renaşterea Noastră" se poate constata cu precizie, că absolut nici unul din acele articole prin care se îndeamnă populaţia evreiască la subscrierea împrumutului, nu este semnat de Mişu Benvenisti.

Acest fapt chiar dacă ar fi adevărat nu are absolut nici o legătură cu dispoziţiile art. 191 comb. cu art. 190 C.P. neavând nici caracter secret şi în orice caz nu reprezintă o informaţie care ar fi fost transmisă cuiva.

Tot de asemeni nu reprezintă o informaţie în sensul disp. art. 191 comb. cu 190 C.P. nici menţiunea arătată în sentinţă potrivit căreia Benvenisti a intervenit la Mihai Antonescu pentru a stabili unele probleme în legătură cu emigrarea evreilor, cu care ocazie Mihai Antonescu l-a rugat pe Benvenisti ca în cazul când pleacă din ţară să ia legătura cu forurile superioare sioniste, pentru a interveni la cercurile anglo-americane în sensul ca ţara noastră să fie ocupată de trupele engleze sau americane.

Tribunalul menţionează toate aceste date ca acţiuni ale lui Mişu Benvenisti, fără însă a motiva în ce măsură această activitate publică a lui Mişu Benvenisti de a obţine autorizarea forurilor superioare pentru emigrarea evreilor în Palestina, constituie infracţiunea prevăzută de 191 comb. 190 C.P.

De asemeni faptul că Mihai Antonescu, l-a rugat pe Mişu Benvenisti ca în cazul plecării sale în Palestina să intervină pe lângă forurile superioare sioniste, pentru ca aceştia la rândul lor să intervină pe lângă cercurile anglo-americane, în scopul ca ţara noastră să fie ocupată de trupele lor, nu poate constitui vreo acţiune infracţională a lui Mişu Benvenisti, în sensul dispoziţiilor art. 191 comb. cu 190 C.P.

Sentinţa arată în continuare că după data de 23 august 1944, Mişu Benvenisti şi-a continuat activitatea de spionaj în folosul imperialiştilor anglo-americani, transmiţând informaţii lui Fischer Wilhelm până în vara anului 1947, iar lui Averbuch Agamy, până în toamna anului 1949.

În sentinţa se reproduce de data aceasta, care erau acele informaţii, cu menţiunea că erau informaţii secrete.

Fără a mai reproduce acele aşa zise informaţii reţinute de Tribunal, menţionăm că toate aceste informaţii sunt în sensul celor prevăzute în vol. I, pag. 32-33 şi pag. 51-52 fiind vorba numai de „date" şi „despre" fără absolut nici o precizare prin arătarea unei

https://biblioteca-digitala.ro

situaţii de fapt, care să poată să fie analizată de către Tribunal, în lumina dispoz. art. 191 comb. cu 191 C.P.

În această situaţie rugăm a constata, că Tribunalul a stabilit o profund greşită situaţie de fapt, prin totală nemotivare şi totală omisiune de a cerceta toate elementele furnizate de către acuzat în declaraţiile sale, pentru care consideraţii rugăm a casa sentinţa cu trimitere spre o nouă judecare.

V. Violarea şi greşita aplicare a art. 192 şi 191 C.P. abuz de putere, neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii faptă neprevăzută de legea penală la data săvârşirii, nulitate prev. de art. 395 pct. 1, 2, 7 şi 9 pr. pen. prin aceia că instanţa de fond îl condamnă pe recurent la muncă silnică pe viaţă pentru crimă de înaltă trădare, pentru faptul de a transmite informaţii din partea unui cetăţean român, nu era incriminată la acea dată.

Infracţiunea din art. 191 C.P. raportat la 190 C.P. – înaltă trădare i-a atras recurentului condamnarea la muncă silnică pe viaţă. Activitatea reţinută de Tribunal, este aceia de informaţii, date de către recurent, cetăţean român, unor agenţi străini, înainte şi după 1944. Acuzatul recunoaşte că a transmis în mai multe rânduri „date" cu diferite caractere. Dar recurentul nu a recunoscut niciodată, iar instanţa NU A REŢINUT, transmiterea sau divulgarea vreunor „scripte, documente", sau „planuri" din acelea enumerate în art. 190 C.P. şi sursele incriminate de art. 191 C.P.

Spre deosebire de art. 190 C.P. care sub raportul subiectului, încriminează fapta unui funcţionar, art. 191 C.P. încriminează fapta de înaltă trădare, săvârşită de un simplu cetăţean român.

De aceea s-a şi aplicat recurentului Benvenisti pedeapsa din art. 191 C.P., fiindcă el nu era învestit cu nici una din calităţile prev. de art. 190 C.P. pentru subiectul infracţiunii, adică recurentul nu fusese nici „funcţionar" nici „agent", nici „prepus al guvernului". Benvenisti a acţionat ca simplu cetăţean particular. Legiuitorul art. 191 C.P. mai îngăduitor, pentru motive lesne de înţeles cu cetăţeanul particular, decât legiuitorul art. 190 C.P. cu funcţionarul statului, restrânge sfera obiectului infracţiunii, neincriminând si nesancţionând transmiterea de informaţii, fie chiar cu caracter secret.

Legiuitorul art. 191 C.P. nu a sancţionat transmiterea de informaţii, când ele nu sunt întovărăşite de transmitere de „scripte, documente sau planuri".

Gradul de răspundere faţă de stat al cetăţeanului, în raport cu aceea a funcţionarului, s-a reflectat într-o restrângere a obiectului incriminabil prin art. 191 C.P., în raport cu obiectul încriminat în art. 190 C.P. Deci în mod expres în art. 191 C.P. dispar informaţiile ca obiect incriminabil, faţă de împrejurarea ca un simplu cetăţean nu este îndatorat, spre deosebire de funcţionar, în lumina acestui text la păstrarea secretelor.

Probă evidentă că este aşa o furnizează Decretul publicat în Bul. Of. nr. 15 din 14 mai 1953, care încriminează pentru prima dată şi informaţiile date de un simplu cetăţean român.

Art. 194^3 le sancţionează, iar art. 194^4 le califică drept trădare de Patrie.

Necesităţile de apărare ale Republicii Populare Române au impus această nouă încriminare, absenţa până la 14 Mai 1953, în legislaţia noastră penală.

În această situaţie, rugăm a constata că Mişu Benvenisti a fost condamnat pentru o faptă care la acea dată nu cădea sub prevederile legii penale, în acest mod instanţa comiţând un abuz de putere, o violare şi o greşită aplicare a dispoz.art. 191 C.P.

VI. Nemotivare, neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii din art. 191 raportat la 190 C.P. greşita stabilire a faptelor , abuz de putere violarea art. 190 C.P. şi greşită calificare. Nulităţi prev. de art. 395 P I pct. 3 şi P. II pct. 2, 3, 6, 7 şi 9 pr. pen. prin

https://biblioteca-digitala.ro

aceia că instanţa de fond califică drept secrete informaţiile date de recurent, fără a le supune unei examinări reale, pentru a constata dacă natura lor este efectiv secretă.

Art. 190 C.P., în enumerarea acelor fapte, a căror procurare sau transmitere constituie crima de înaltă trădare, precizează că ele trebuie să aibă un caracter secret. Acest caracter secret este elementul constitutiv esenţial al infracţiunii.

Informaţii ce nu sunt de natură secretă, nu atrag învinuirea de crimă de înaltă trădare din art. 190 şi 191 C.P. Din lucrări rezultă că informaţiile transmise de acuzat, se refereau la „date" de natură politică, economică şi militară. Expresia „date" este singura şi apare în mod repetat în lucrări, în actul de sesizare al instanţei şi în sentinţă. Dar aceste „date" şi „dosare" pot fi publice sau secrete nu orice date , fie ele şi de ordin militar au neapărat caracterul secret. De pildă, corespondenţa unor gazetari ce dau reportaje şi informaţii, nu cad sub prevederile art. 191 C.P. oricât de vaste şi variate ar fi acele informaţii, dacă ele nu conţin „date" secrete.

Pentru ca instanţa de recurs să-şi poată exercita rolul de cenzură ce-i revine, în sensul de a constata buna sau greşita aplicare a art. 190 C.P. şi 191 C.P., sub raportul naturii „secrete" a informaţiilor furnizate de acuzat, instanţa de fond era datoare nu numai să enumere „datele" procurate de acuzat, ci să examineze şi să constate conţinutul lor. Cu alte vorbe, Tribunalul avea îndatorirea legală să examineze dacă şi în ce măsură aceste „date" şi „despre" au avut caracterul de informaţii secrete în sensul art. 190 şi 191 C.P.

Instanţa avea îndatorirea legală să examineze în lumina tuturor elementelor prev. de art. 190 şi 191 C.P. să constate şi să motiveze în ce măsură „datele" şi „despre" furnizate de Benvenisti aveau:

a. caracter secret;

b. intrau în enumerarea din art. 190 C.P.;

c. nu trebuiau divulgate „în interesul apărării naţionale".

Cum a procedat instanţa?

1. În privinţa datelor furnizate până la 23 august 1944 lui Agamy şi Singer,

Tribunalul în sentinţa sa, se referă pur şi simplu la interogatoriul acuzatului de la pag.32 şi 33 din dosar vol. I: „aceste informaţii sunt prevăzute în declaraţia inculpatului M. Benvenisti de la dosar vol. I, fila 32 şi 33.

Cu alte cuvinte, Tribunalul, în privinţa acestor declaraţii, nu numai că nu le examinează pentru a constata şi motiva dacă ele au sau nu caracter secret şi dacă „în interesul apărării naţionale nu trebuiesc divulgate", dar se referă global la ele, fără nici o motivare.

2. În privinţa perioadei de la 1944 înainte, este drept că „Tribunalul nu se limitează numai la o referire globală la pag. din vol. I al dosarului, ci enumeră „datele" transmise de Benvenisti. Dar simpla înşiruire a acelor date nu înseamnă că Tribunalul a făcut acea operă necesară de motivare şi constatarea elementelor constitutive ale infracţiunii, ci se mulţumeşte a menţiona „datele" transmise de Benvenisti, fără a le examina dacă sunt anonime sau secrete, interesând sau nu apărarea naţională.

Dacă Tribunalul de fond ar fi luat fiecare din informaţii în parte şi le-ar fi examinat, în lumina disp. art. 190 C.P. ar fi ajuns la constatarea că aceste „date" absolut toate, sunt din acelea care, de obicei, circulă în opinia publică, pe care toată lumea le cunoaşte sau le comentează, fiindcă ele sunt de domeniul public, că n-au caracter secret şi că nu au nici o legătură cu apărarea naţională.

Chiar informaţiile cu caracter militar, încă nu sunt întotdeauna secrete, ci foarte adesea ele pot avea un caracter de publicitate ce le face irelevante sub raportul art. 190 C.P.

https://biblioteca-digitala.ro

Spre exemplu, „data despre noul sistem de recrutare în armată", furnizate de Benvenisti, nu constituie o motivare care – prin simpla enunţare – să atragă calificarea de crimă de înaltă trădare.

Tribunalul avea îndatorirea legală să cerceteze în ce anume a constat informaţia „despre noul sistem de recrutare în armată", pentru ca să poată conchide pe fapte precise şi nu simplu formal ca acele fapte au un caracter secret, sau că interesează apărarea naţională.

Tribunalul procedând astfel a dat o hotărâre cu totală nemotivare şi cu neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii prev. de art. 190 şi 191 C.P.

Tribunalul nu a făcut altceva decât că a proclamat şi nu a constatat.

În adevăr:

a.el proclamă că informaţiile erau secrete în următorul considerent:

„Considerând că faptele acuzaţilor de a fi cules şi transmis informaţii secrete arătate în expunerea în fapt, în dreptul fiecăruia... constituie crimă de înaltă trădare", iar mai departe „faptul material constă în culegerea şi furnizarea informaţiilor secrete".

Ori, Tribunalul nu motivează şi nu constată în ce constă anume caracterul secret al informaţiilor.

b. Dar el săvârşeşte şi o greşită stabilire a faptelor într-un punct esenţial, atunci când impută acuzatului şi „note", deşi din întreg dosarul nu se constată că Mişu Benvenisti ar fi transmis altceva decât informaţii orale.

c. De asemeni, Tribunalul săvârşeşte un abuz de putere şi o altă greşită stabilire a faptelor într-un punct esenţial, atunci când pe de o parte deduce ilicitul din „retribuire", retribuirea putând foarte normal însoţi şi informaţii legale, iar pe de altă parte când afirmă că „acţiunea de informare... făcea parte din acţiunea întreprinsă în scopul de a submina regimul de democraţie populară din R.P.R. şi de a slăbi capacitatea de apărare a forţelor militare din R.P.R."

În întregul dosar nu există un singur cuvânt, din care să se constate că acuzatul viza la o astfel de finalitate. Ea nu poate desigur fi dedusă, de pildă din informaţiile referitoare „la acţiunile Apărării Patriotice pentru ajutorarea frontului din Apus" întrucât o asemenea informaţie era favorabilă şi nu potrivnică R.P.R.

În această situaţie apare în mod evident că concluzia Tribunalului în justificarea încadrării în crimă de înaltă trădare a lui Mişu Benvenisti, este produsul abuzului de drept şi al greşitelor stabiliri a faptelor.

Ţinând seama de datele furnizate nu aveau caracter secret, nu interesa apărarea naţională şi nu aveau drept scop răsturnarea ordinii sociale din R.P.R., hotărârea Tribunalului apare că este dată cu violarea flagrantă a dispoziţiilor prev. de art. 395 P.I. şi P.II. pct. 1, 3, 6, 7 şi 9 pr. pen.

VII. Violarea art. I din Decretul de amnistie nr. 1624 şi 1629 din 23 şi 30 august 1944, abuz de putere în dozarea pedepsei

Nulităţi prev. de art. 295, pct. 6 şi 9 pr. penală prin aceia că instanţa nu aplică amnistia la activitatea informativă anterioară datei de 23 august 1944.

Activitatea imputată recurentului, privitoare la transmiterea de informaţii se extinde în timp, între anii 1939-1949. Deci, din lucrări rezultă că aceste informaţii, ce au concurat la determinarea şi dozarea pedepsei, au fost transmise şi înainte de 23 august 1944. Tribunalul de fond, reţinând această activitate infracţională, a găsit ca pedeapsă raportată la amploarea în timp a informaţilor date justifică maximum pedepsei legale. Ori, Decretul 1624 şi Decretul 1629 / 1944, în art. 1 al fiecăreia din ele, amnistiază toate infracţiunile survenite până la acea dată, care, „prin scopurile urmărite sau mijloacele întrebuinţate, sunt politice".

https://biblioteca-digitala.ro

Apare deci în mod evident că potrivit acestor legi, activitatea infracţională a recurentului până la data de 23 august 1944 este amnistiată. Apare deci în mod clar că dacă Mişu Benvenisti ar fi fost judecat pentru activitatea sa anterior datei de 23 august 1944, ar fi fost amnistiat. Ori, în hotărârea a cărei casare se cere, atunci când s-a aplicat pedeapsa, s-a ţinut seama de către Tribunal şi de activitatea anterioară lui 23 august 1944 a recurentului.

Desigur că pedeapsa, în eventualitatea când s-ar fi stabilit o vinovăţie a recurentului, ar fi fost cu mult mai mică, dacă nu s-ar fi ţinut seama de activitatea dusă înainte de 23 August 1944, care activitate a fost amnistiată, şi care, deci nu mai putea face obiect de cercetare.

Ţinând seama că Tribunalul în gradarea pedepsei a reţinut şi activitatea dusă înainte de 1944 August 23, activitate ce a fost amnistiată, înseamnă că Tribunalul a dat o hotărâre cu abuz de putere şi cu violarea menţionatelor Decrete de amnistie, pentru care consideraţii cerem casarea şi trimiterea cauzei spre o nouă judecare.

VIII. Violarea şi greşita aplicare a art. 209 pct. 3 C.P., abuz de putere, greşita stabilire a faptelor, nemotivare, necunoaşterea elementelor constitutive a infracţiunii, prev. de art. 209, P. III, nulităţi prev. de art. 395, P. I, pct. 3, pct. 1, 6, 7 şi 9 pr. pen., prin aceia că instanţa condamnă pe recurent la 25 ani muncă silnică adică maximum prevăzut de lege, pentru ca ar fi activat într-o asociaţie de tip fascist, fără ca Tribunalul să constate şi să motiveze pe baza de fapte precise, dacă asociaţia din care face parte avea acest caracter.

Tribunalul reţine că desigur Mişu Benvenisti a activat încă din anul 1919 în organizaţia sionistă şi a deţinut în acea organizaţie însărcinări de răspundere, precum şi că ar fi activat înăuntrul ei şi după autodizolvarea din 1948.

Tribunalul în considerentele sale afirmă că obiectul infracţiunii săvârşite de acuzat era: ordinea socială în R.P.R. şi că latura obiectivă a activităţii sale ar avea următoarele coordonate:

1. Răsturnarea acestei ordini;
2. În mod violent;
3. În cadrul unei organizaţii de tip fascist;
4. Prin instruirea tineretului pe bază de metode militare;
5. Şi adunând arme, în scopul răsturnării ordinii în statul R..P.R.

Desigur că, dacă activitatea imputată de Tribunal, s-ar axa pe aceste coordonate, elemente constitutive ale crimei de uneltire contra ordinii sociale în R.P.R. acuzarea adusă recurentului şi-ar găsi o încadrare justă.

Dar dacă aşa cum vom arăta Tribunalul nu constată şi nu motivează nimic concret cu privire la scopul răsturnării ordinii sociale în R.P.R. şi iar nimic privitor la mijloacele a priorii atribuite, ci numai se limitează la simple afirmaţii aduse din greşite stabiliri de fapte, atunci condamnarea a fost dată fără nici un temei legal.

Vom trece acum la examinarea elementelor mai sus menţionate, în mod detaliat.

Răsturnarea ordinii sociale în R.P.R.

Pe nicăieri, în cuprinsul întregului dosar – anchetă şi judecată, interogatorii, confruntări, martori şi acte, – nu rezultă că activitatea pe linie sionistă a recurentului, ar fi vizat ordinea socială existentă în R.P.R. Nu trebuieşte confundat locul unde se desfăşoară activitatea sionistă, cu obiectul ei. Activitatea sionistă s-a desfăşurat pe tot întinsul globului, oriunde existau evrei, de la naşterea mişcării acum 50 ani, când nu se născuse încă noţiunea fascistă cu furiile ei morbide.

Mişcarea sionistă avea deci ca teatru de activitate, orice stat unde se aflau evrei, indiferent de orânduirea politică, economică sau socială a acelui stat. Obiectivul ei privea

https://biblioteca-digitala.ro

crearea unui stat evreu. Astfel că mişcarea sionistă, a putut să devină retrogradă – dar nu fascistă – Dar indiferent de caracterul ei, această mişcare n-a vizat niciodată R.P.R. şi ordinea sa socială. Activitatea informativă de care se ocupă sentinţa în soluţionarea altei încriminări, nu are nimic de a face cu activitatea sionistă a acuzatului. În privinţa acestei ultime activităţi; Tribunalul constată pe de o parte că Benvenisti voia să părăsească ţara sub Antonescu, ceea ce denotă scopurile sale străine de Statul Român, iar pe de altă parte că „...în anul 1947, când a luat parte la şedinţele Comitetului de acţiune ale Organizaţiei sioniste la Zürich în Elveţia, Ben Gurion, Dobkin şi cu Barlas i-au spus, cu privire la intensificarea agitaţiei sioniste pentru emigrări că evreimea trebuie să plece din România în orice condiţii fiind chiar şi pe coaja de nucă şi că misiunea lui (a acuzatului) este acuma de a lupta să nu mai rămână nici un evreu în ţară."

Este fără îndoială că lupta pentru emigrarea evreilor nu constituie o răsturnare a regimului social din R.P.R., cu atât mai categoric cu cât însuşi Statul nostru acordă vizele de plecare şi a pus la dispoziţie vasele de transport, pe baza unei înţelegeri în acest scop. Este o inadvertenţă, faptul că împotriva celor cuprinse în dosar se motivează că „însuşi acuzaţii au recunoscut această activitate dusă în cadrul unei organizaţii sioniste". Această afirmaţie nu are nici o contingenţă în piesele dosarului. Astfel că numai cu o totală greşită stabilire a faptelor, într-un punct nodal al acuzaţiei, cu abuz de putere, nemotivare şi greşită aplicare a art. 209, P. III, a putut Tribunalul să condamne pe motiv că acuzatul ar fi tins la răsturnarea ordinii sociale în R.P.R. şi că ar fi recunoscut aceasta.

Violenţa

Dacă Tribunalul nu izbuteşte să motiveze că acuzatul urma să răstoarne ordinea socială în R.P.R. ci că viza numai emigrarea evreilor, cu atât mai mult nu izbuteşte Tribunalul a constata motivat violenţa ca instrument în realizarea scopurilor urmărite de acuzat.

Motivarea:

„Deoarece aşa cum s-a arătat la expunerea de fapt, acuzaţii au lucrat după instrucţiuni primite de la instructorii palestinieni, cu consemnul de a lucra aşa de abil, ca nici membrii organizaţiei să nu priceapă că lucrează conspirativ..." păcătuieşte dintr-un îndoit punct de vedere:

a. primul, se confundă activitatea sionistă, cu activitatea informativă, examinată şi sancţionată separat. Tribunalul nu constată că activitatea sionistă se desfăşura astfel, ca nici membrii organizaţiei să nu priceapă". Astfel că această afirmaţie privitoare la cealaltă infracţiune este rezultatul unei total greşite stabiliri a faptelor, într-un punct esenţial.

b.secundo, activitatea ocultă, nu este identică cu „violenţa", astfel că Tribunalul violează şi aplică greşit dispoz. art. 209 C.P. neconstatând nicăieri o activitate de violenţă, la care sentinţa face o referire fără nici o motivare.

Nu se cunoaşte şi nici Tribunalul nu constată, nici un act de violenţă a organizaţiei sioniste şi mai puţin a acuzatului.

3. A iniţiat, a organizat, a activat şi a participat într-o organizaţie de tip fascist.

a. Este de reţinut că organizaţia sionistă s-a născut şi s-a dezvoltat într-o vreme când încă nu apăruseră promotorii patologici ai monstruozităţii fasciste.

b. Este de reţinut că organizaţia sionistă activa şi activează în ţări cu diferite forme sociale şi de guvernământ. Nu este de presupus că ea ar activa în ţări cu orânduiri politico-sociale burgheze, dar că scopul ei ar fi răsturnarea regimurilor sociale de democraţie populară.

https://biblioteca-digitala.ro

c. Este de reţinut că dacă aceasta ar fi ţelul şi menirea ei, ea nu şi-ar fi avut nici o justificare la 1919, când acuzatul s-a înscris în organizaţia sionistă, şi mai puţin sub regimul fascist al lui Antonescu sau Italia lui Mussolini, Portugalia lui Salazar. Organizaţia de tip fascist, să tindă a răsturna un regim fascist este un non sens.

d. Este de reţinut că existenţa legală a organizaţiei sioniste după armistiţiul din 1944, după Yalta şi Potsdam şi după ratificarea din 3 august 1947 (nr. 198) , a tratatului de pace, denotă că ea nu a fost tratată ca organizaţie de tip fascist.

Ţinând seama că tratatul de pace, în art. 5 dispunând că: „România care în conformitate cu convenţia de armistiţiu a luat măsuri pentru dizolvarea tuturor organizaţiilor de tip fascist pe teritoriul român , fie ele politice, ,militare sau paramilitare... nu va îngădui în viitor existenţa şi activitatea unei organizaţii de această natură care au drept scop lipsirea poporului de drepturile sale democratice" desigur că nu ar fi fost îngăduită supravieţuirea acestei organizaţii, căreia nu i s-a impus dizolvarea ei, ci s-a dizolvat singură şi încă abia la sfârşitul anului 1948.

e. Este de reţinut că daca organizaţia sionistă ar îmbrăca forma organizaţiilor de tip fascist, ea nu ar fi îngăduit în sânul său atâtea grupări de nuanţe politice aşa de diferite, între care unele noi, dinamic, organic adverse fascismului, formelor şi metodelor sale.

f. Sunt de reţinut caracteristicile statului fascist spre care tinde în mod natural o organizaţie de tip fascist. Acestea sunt după „Bazele Statului şi Dreptului Sovietic", de un colectiv de colaboratori ştiinţifici ai Institutului Juridic al Academiei de Ştiinţe a U.R.S.S., următoarele: „Regimul politic al fascismului se caracterizează prin lichidarea tuturor instituţiilor democratice burgheze, prin puterea nelimitată a conducătorului fascist, prin zdrobirea sângeroasă a tuturor elementelor democratice şi printr-o agresiune dezlănţuită în afară". (Trad. 1949, pag. 23.)

Iar după M.P. Kareva: *Teoria Statului şi Dreptului*:

Statul fascist:

a. Guvernul acţionează prin mijloace teroriste;

b. Libertăţile burghezo-democratice sunt lichidate;

c. Sunt lichidate cele mai importante instituţii ale democraţiei burgheze;

d. În statul fascist are loc o concentrare până atunci nepomenită a puterii de stat, care trece în mâinile clicii şefilor fascişti;

e. Asistăm la o militarizare şi centralizare fără precedent a aparatului de stat, care îmbracă în întregime un caracter militarist şi poliţist;

f. o trăsătură caracteristică a statului fascist, este propaganda demagogică;

g. În domeniul politicei externe statul fascist se caracterizează prin agresiunea fără frâu prin politica de dezlănţuire a unor noi războaie (pag. 185).

Acestea sunt, aşadar, caracteristicile statului de tip fascist, ideal, halucinat şi asasin spre care tind organizaţiile de tip fascist.

Simpla enunţare a acestor caracteristici străine indubitabile şi de statul Israel şi de ţelurile pe linie sionistă a recurentului, în vederea cât de străină de activitatea sa este calificarea reţinută de tribunal.

Este de reţinut că Tribunalul a caracterizat activitatea recurentului pe linie sionistă, ca o activitate înăuntrul unei organizaţii de tip fascist în mod proclamativ şi antistatic, fără ca să se preocupe de întrebarea: care sunt caracteristicile unei organizaţii de tip fascist.

Organizaţie de tip fascist se distinge prin următoarele caracteristici:

a. Lupta conjugată anticomunistă

https://biblioteca-digitala.ro

Organizaţia sionistă, nu numai că nu este structural anticomunistă, dar adesea a luptat alături de partidele comuniste din diferitele ţări unde a funcţionat, au suferit împreună, a primit ajutorul partidului comunist în diferite faze când necesita protecţie contra prigoanelor antisemite şi fasciste, şi a fost susţinută realizarea idealului său crearea Statului Israel – tocmai de guvernul unei ţări comuniste, de către U.R.S.S.

b.Violenţa

Nu se cunosc acte de violenţă săvârşite de sau la ordinele organizaţiei sioniste, acolo unde a activat.

Şi dacă în foarte rare cazuri când un tânăr exaltat în ura sa legitimă contra spiritului şi practicei colonialiste a puterii mandatare Marea Britanie a dedat la acte izolate de violenţă în Israel, ele n-au fost inspirate ci înfierate de organizaţia sionistă, ce s-a grăbit să le dezavueze şi să dea reparaţii prompte. Eu cunosc în dosar şi nu se constată violenţa ca finalitate în acuzuitatea acuzatului.

c.Ideologia ei socială

Organizaţia sionistă nu are o ideologie socială specifică, deoarece în cadrul luptei comune pentru realizarea Statului Israel, liber, independent şi suveran, diferite fracţiuni de toate nuanţele politice şi sociale din sânul şi îşi susţin fiecare propria sa ideologică politică şi socială.

S-ar putea chiar afirma cu multă exactitate că sub raport social, organizaţia sionistă este diversă polivalentă şi policromă.

d.Organizarea militară, adică:

- ierarhie;
- în frunte cu un şef atotputernic şi despot, uns de drept divin şi care poate dispune tiranic de viaţa şi moartea subalternilor săi;
- disciplina de fier şi sancţiuni aspre medievale;
- caracter întotdeauna conspirativ al recrutării şi activităţii înăuntrul asociaţiei;
- jurământ, imn specific, salut, insigna, uniformă, drapel;
- Tribunalul avea îndatorirea legală să examineze toate aceste împrejurări şi elemente, toate aceste caracteristici, pentru a constata motivat dacă acuzatul, în activitatea sa sionistă a iniţiat, organizat, activat sau participat în cadrul unei organizaţii, căreia să i se fi imprimat aceste ţeluri şi cu aceste caracteristici.
- Tribunalul nu s-a preocupat să le găsească în dosar, pentru bunul motiv ca nu le-ar fi putut găsi.

Tribunalul afirmă. Tribunalul proclamă, dar nu constată şi nu motivează. De asemeni, Tribunalul nu a constatat motivat, ci numai a afirmat că acuzatul a avut reprezentarea ilicitului în sensul că activează într-o organizaţie de tip fascist. În această situaţie apare în mod evident că hotărârea Tribunalului este dată cu neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii de uneltire contra ordinii sociale în R.P.R., cu nemotivare, abuz de putere, greşită calificare şi violare de lege.

III. Prin instruirea tineretului pe baze de metode militare

Tribunalul nu constată şi nici nu motivează că Benvenisti ar fi avut vreun rol în instruirea tineretului pe bază de metode militare şi nici n-a avut cunoştinţă de o astfel de activitate.

De altfel, o asemenea activitate din partea recurentului ar fi fost imposibilă, pentru ca niciodată organizaţiile sioniste nu s-au ocupat de instruirea militară a tineretului.

Procedura de motivare a instanţei este cu atât mai viciată, cu cât examinarea activităţii infracţionale Tribunalul nu o face cum era legal pentru acuzat în parte ci global

https://biblioteca-digitala.ro

cu ceilalţi ceea ce fatal conduce la greşita stabilire a faptelor, la nemotivare, abuz de putere şi neconstatarea în fapt a elementului constitutive de instruire a tineretului pe baze militare.

IV. Adunând arme în scopul răsturnării ordinii în Statul R.P.R.

În ce priveşte elementul „adunare de arme cu scopul răsturnării ordinii în R.P.R., instanţa se mărgineşte a afirma.

Tribunalul nu arată şi nu motivează din ce anume elemente a ajuns să-şi formeze o asemenea convingere.

Tribunalul nu constată în mod efectiv acest element de fapt, care este determinant în caracterizarea infracţională a activităţii imputate.

La motivarea sa în drept Tribunalul se referă la constatările stabilite la situaţia în fapt, dar care nu se găsesc stabilite în tot cuprinsul sentinţei.

Faţă de cele mai sus relatate, apare în mod evident că hotărârea Tribunalului de condamnare pe baza art. 209 P.III C.P. s-a făcut cu totală nemotivare, cu o profundă şi greşită stabilire a situaţiei de fapt, prin abuz de putere şi neconstatarea elementelor constitutive ale acestei infracţiuni.

Ţinând seama de gravitatea pedepsei aplicată lui Mişu Benvenisti, ţinând seama că hotărârea este dată cu o totală nemotivare, cu omisiuni esenţiale, cu violuri grave ale dispoziţiilor constituţionale şi ale legiuirilor în vigoare, ţinând seama de faptul că o hotărâre judecătorească trebuie să aibă un rol educativ şi că trebuie să fie aşa de convingătoare încât însuşi acuzatul să recunoască temeinicia ei, ţinând seama de grija pe care regimul nostru a pus-o în respectarea scrupuloasă a legilor, avem convingerea nestrămutată ca hotărârea dată, prin care acuzatul Mişu Benvenisti a fost condamnat la muncă silnică pe viaţă, este dată cu călcarea legilor, astfel cum a fost arătat mai sus, situaţia care ne îndreptăţeşte să solicităm cu toată încrederea casarea hotărârii de condamnare şi trimiterea dosarului pentru o nouă judecată în faţa Tribunalului de fond.

(ss) Mişu Benvenisti

Dos nr. 1497/954

Tovarăşe Preşedinte,

Subsemnatul, Kuhn Ştefan, condamnat de Trib. Militar Teritorial Bucureşti, prin sentinţa nr. 258 din 31 martie 1954, formulez şi dezvolt următoarele motive de recurs

I. Nulitatea prev. de art. 395, part. I, pct. 1, violarea art. 20 şi 23 din Decretul 99 din 4 martie 1953, comb. cu art. 13 din Decretul 101 din 4 martie 1953, precum şi art. 9 alin. 1 din Legea nr. 5 / 952 , comb cu art. 33/1 şi art. 98 cod. proc. pen.

Sentinţa nr. 258/954 pronunţată de Trib Militar Teritorial Bucureşti menţionează că Tribunalul a fost compus din tov. general maior Alexandru Petrescu şi doi tovarăşi asesori.

Întrucât tov. gl. maior Petrescu este numit preşedinte şi al instanţei ierarhic superioare, Tribunalul Militar pentru Unităţile M.A.I., socotesc că hotărârea este pronunţată de o instanţă compusă contrar dispoziţiilor menţionate mai sus.

Tov. preşedinte gl. maior A. Petrescu, nu putea să funcţioneze în mod valabil, concomitent, la două tribunale distincte, ţinând seama că instituţia „delegării" este desfiinţată de legea pentru organizarea judecătorească.

https://biblioteca-digitala.ro

În consecinţă socotim, că tov gl. maior A. Petrescu nu a avut un act valabil de a putea funcţiona în cadrul completului de la Trib Militar Teritorial, care a soluţionat procesul şi greşita compunere a instanţei de judecată este sancţionată cu nulitatea prev. de art.98 cod proc. pen.

II. Nulitatea prev. de art. 395 part. I, pct. 4 violarea art. 69 din Constituţia R.P.R. şi art. 8 din Decretul 99/953 comb. cu art. 236, C.J.M.

La 22 martie 1954, s-a emis rechizitoriul în cauza cu nr. 652/954. Tot la 22 martie 1954 s-a expediat dosarul către Trib. cu nr. 1171/954.

La 23 Martie completul şedinţei pregătitoare a stabilit existenţa probelor necesare, suficienţa şi legala lor administrare, îndeplinindu-se cerinţele art. 272 cod proc. pen. şi efectuându-se citarea acuzaţilor, în cunoştinţa tov. preşedinte al Trib. Militar pt. Unităţi M.A.I. Buc.

Cerere depusă de acuzatul Benjamin Beer

Dosar nr. 1497/1954

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul Benjamin Beer, inculpat recurent în dosarul nr. 1497/1954, cu data de judecare la 25 septembrie 1954, vă depun mai jos:

Motive de recurs, cu rugămintea de a fi avute în vedere la data judecării şi a casa cu trimitere.

Motivul 1:

A. Violarea de lege. Exces de putere. Călcarea formelor procedurale.

Am fost trimis în faţa Tribunalului la şedinţa pregătitoare cu un rechizitor în care mi se punea în sarcină infracţiunile de: înaltă trădare P.P. de art. 190 şi 191 C.P. precum şi aceea de participare la asociaţie de tipul P.P. de art. 209, partea III C.P. (art. 193^1 al. 1 C.P.)

La şedinţa pregătitoare mi s-a reţinut numai art. 190 C.P., art. 209 partea III C.P. şi art. 193^1 al. 1 C.P.) , fără a mai fi trimis în judecată pentru art. 191C.P..

Deoarece am fost totuşi condamnat şi pentru infracţiunea de înaltă trădare prevăzută de art. 191 C.P. socotesc că Tribunalul a comis nulităţile arătate în prezentul motiv, pentru care cauză urmează a se casa cu trimitere spre o nouă judecare.

B. Violare de lege. Rea şi greşită interpretare a art. 190 şi 191 C.P. Neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii P.P. de art. 191 C.P.

Subsemnatul nu pot fi încadrat în art. 190 C.P. , deoarece în prim rând nu am avut calitatea de salariat public. În al doilea rând nu pot fi încadrat nici în punctele 2 şi 3 ale acestui articol, neîndeplinind nici una din condiţiile arătate. De altfel nici nu am fost trimis în judecată pentru infracţiunea P.P. de art. 190 C.P. ci iniţial prin Rechizitor pentru art. 191 C.P. cu referire la art. 190 C.P.. Totuşi la şedinţa pregătitoare nu mi s-a mai trecut art. 191 C.P., dat fiindcă este evident că nu pot face parte din cei prevăzuţi de acest text.

Astfel, dacă la art. 190 C.P. sunt trecute pe lângă divulgarea de acte, planuri, scripte, etc., şi informaţiile, totuşi la art. 191 C.P. , nicăieri nu se vorbeşte despre informaţii pur şi simple. Deci indiferent datele furnizate prin informaţii, ele nu pot fi încadrate în art. 191 C.P. , dacă nu este vorba de acte scrise sau de informaţii referitoare la acte scrise. Potrivit tezei a doua din prima parte a art. 191 C.P. ca un cetăţean care nu este funcţionar public să

https://biblioteca-digitala.ro

poată comite înalta trădare, trebuie ca să fi transmis numai acte scrise sau informaţii referitoare exclusiv la astfel de acte, scripte, documente, planuri, etc.

Aceasta a fost de altfel şi cauza pentru care la şedinţa pregătitoare nu mi s-a mai reţinut art. 191 C.P. şi am fost trimis la judecată cu art. 190 C.P. ca să se stabilească dacă am fost sau nu funcţionar public, de ce nu am fost niciodată.

C. Lipsa de bază legală a condamnării

Faptele pentru care am fost condamnat pe baza art. 190 C.P. nu sunt încadrate în aceste texte. Ele au apărut în legislaţia noastră penală abia la 14 mai 1953, odată cu Decretul 202/1953, care a înfiinţat art. 194^1 şi urm. principial (fără a recunoaşte ca dovedite aceste fapte) ele chiar reale de ar fi, nu se pot încadra decât în art. 194^2 , astfel ca fiind vorba de un text apărut posterior comiterii, el nu se poate aplica pe baza principiului neretroactivităţii legii penale.

Chiar dacă ar fi să de poată aplica, fiind vorba de o dispoziţie mai blândă, care deschide de asemenea noi posibilităţi de apărare, urmează a se casa cu trimitere astfel ca să se poată rejudeca cauza sub lumina noii calificări eventuale.

Motivul 2

Călcarea formelor procedurale. Exces de putere, Nemotivare. Violare de lege.

Am fost condamnat, după cum afirmă Sentinţa Tribunalului, pe baza următoarelor dovezi, pretins legal administrate, în ceea ce mă priveşte:

„Astfel fiind, Tribunalul constată că faptele imputate acuzaţilor sus-numiţi, în acest proces, sunt complect dovedite cu: declaraţiile de la primele cercetări, ale martorilor audiaţi în cauză, procesele verbale de constatarea infracţiunilor (bineînţeles acolo unde ele au fost întocmite, cum ar fi devize) procesele-verbale de confruntare, coroborate cu depoziţiile martorilor din Instanţă şi cu recunoaşterile acuzaţilor la primele cercetări şi din faţa Instanţei."

La pag. 140, Sentinţa Tribunalului arată că în ceea ce mă priveşte pune bază pe următorii martori: Gronich Oscar, pag.472-475, Berlinski Aurelia, pag. 458-479, Fermo Menahem, pag. 483-484, Wexler Leo, pag. 477, Chicoş Ioan, pag. 481-482 şi alţi 10 martori. precum şi pe procesul verbal de confruntare de la pag. 532-548.

Este de observat că potrivit dispoziţiilor precise ale procedurii penale, nu se poate pune temei de depoziţiile de la primele cercetări decât dacă acuzarea şi inculpatul ar fi de acord. La dosar se vede că de nicăieri nu rezultă că tov. Procuror sau inculpatul ar fi fost de acord cu faptul de a se pune temei pe baza acestor declaraţii de la primele cercetări. Dimpotrivă, din dosar rezultă că în Rechizitor nu s-a pus nici un temei pe aceste declaraţii. Deci nu putea Tribunalul să le aibă în vedere. Ba mai mult, în ipoteza în care le-ar fi avut în vedere, trebuia ca eu să fiu de acord. Încheierea de dezbateri arată că aceşti martori, baza condamnării mele, nu au fost nici măcar citaţi. Ei nu au figurat deloc printre probele acuzării. Cum depoziţiile lor figurau totuşi la dosar, ele nu puteau fi avute în vedere fără a fi fost confirmate în Instanţă sub prestare de jurământ. La termen s-au audiat o serie întreagă de martori care nu mă priveau pe mine. Dintre cei citaţi doi nu s-au prezentat şi apărarea a declarat că renunţă la ei. Pe lângă faptul că apărarea nu putea face un asemenea lucru ci inculpatul personal, dar cei doi martori se refereau la alţi inculpaţi, nu la mine. Martorii mei cu care se pretinde a se face dovada vinovăţiei nu au fost ascultaţi în conformitate cu legea. Excepţie o face doar martorul Gabay Armand, care a fost audiat sub prestare de jurământ, care însă nu arată nimic cu privire la mine, şi a cărui depoziţie nu mă acuză deloc.

Motivul 3

Neconstatarea elementelor constitutive. Nemotivare. Violare de lege.

https://biblioteca-digitala.ro

Am fost trimis în judecată şi condamnat pentru că între altele aşi fi transmis următoarele informaţii: despre producţia unor anumite fabrici; despre capacitatea lor; despre materiile prime ce ar intra în fabricaţie; despre salarizarea la diferite fabrici; informaţii care formează marea majoritate a faptelor reţinute în sarcina mea.

Pe de o parte

Tribunalul nu motivează probele din care ajunge la această concluzie, iar probele pe care le invocă nu sunt legale, după cum am văzut la motivul 2 de casare, iar pe de altă parte

Aceste informaţii nu se pot încadra în înalta trădare ci cel mult în art. 194 C.P. indice 2 sau 3, infracţiuni care însă nu erau prevăzute în legislaţia noastră mai înainte de 14 mai 1953.

Cu privire la celelalte informaţii transmise, urmează a se vedea că Tribunalul era obligat a analiza caracterul lor pentru fiecare informaţie în parte, astfel că hotărârea dată este nemotivată şi sub acest aspect.

Faţă de cele, de mai sus rezultă că este vorba de o totală nemotivare şi o violare de lege, osebit de neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii.

Cu privire al prevederile art. 209 partea 1 C.P. urmează a se casa cu trimitere spre o nouă judecare deoarece:

- nu se arată de ce ar fi vorba e o asociaţie dintre cele prevăzute de art. 209 al. III C.P.;
- din datele dosarului se desprinde mai mult caracterul arătat de al. II al acestui text şi nu de al. III, astfel că este cazul a se schimba calificarea;
- dovezile efectuate la dosar nu dovedesc o participare la asociaţie pentru realizarea scopurilor ei şi nici altfel astfel că nici acest element nu este dovedit;
- lipseşte elementul intenţional, constitutiv al oricărei infracţiuni calificate şi pedepsite cu muncă de la 15 la 25 ani.

Motivul 4

Gravitatea pedepsei

Existenţa unor largi circumstanţe atenuante

Am fost condamnat prin recunoaşterea circumstanţelor atenuante. Tribunalul afirmă că ele se datorează deoarece eu:

Nu am mai fost pedepsit, am fost sincer în declaraţii, Împrejurările de fapt justifică aceste circumstanţe.

Socotesc că de la început aceste trei circumstanţe erau de natură a determina o coborâre mai mare decât la 25 ani muncă silnică pentru art. 190 şi 191 C.P. şi la 14 ani pentru art. 209 partea III C.P.

Dar Tribunalul nu a avut în vedere şi următoarele date:

Că sunt de origine sănătoasă, că nu am avere şi părinţii mei de asemenea nu au avut, că sunt căsătorit şi am un copil mic, că perioada mea de reeducare este cu mult mai mică decât aceea stabilită, că eu nu sunt un infractor din iniţiativă şi ca tot ceea ce s-a petrecut în dosar este urmarea unor împrejurări străine de mine şi de voinţa şi dorinţa mea.

Mai este cazul a se avea în vedere şi: starea gravă a sănătăţii mele dovedită cu certificatul medical de la Penitenciar care dovedeşte că sufăr de reumatism poliarticular.

Spre a putea susţine cu temei acest motiv de reducere masivă a pedepsei mă refer la manualul de reumatologie practică editat de Editura de Stat la 1953 şi care prevede la pag. 7, 4, 12, 22, 24-26, 81, 83, 88-89, 90, 92, 97, 123-128 şi 309-315 în esenţă următoarele: că boala denumită reumatism poliarticular sau boala lui Socolsky Bouillard, este dintre cele mai grave; că mediul şi în special frigul şi răceala (umiditatea) o agravează în mod

https://biblioteca-digitala.ro

catastrofal; că la bolnavii de 30-40 ani ea se manifestă destul de periculos; că marea mortalitate se produce în primii 10 ani ai ei; că numai 30% se vindecă complet, bineînţeles dacă au condiţiile de viaţă şi medicamentele necesare lor, etc. etc. ...

Faţă de cele de mai sus socotesc că este de socotit că viaţa unui bolnav de reumatism poliarticular nu este în medie mai mare de 10 ani de la producerea ei, astfel că rog a se avea în vedere ca punct de plecare aceste date medicale.

Rog a admite recursul şi a casa cu trimitere, iar în ipoteza redozării a doza pedeapsa la maximum 4-5 ani, în altfel aceasta transformându-se în pedeapsă cu munca silnică pe viaţă, din cauza stării sănătăţii mele.

Luptăm activ pentru pace

pt. Benjamin Beer, avocat

Motive de recurs depuse pentru acuzatul Jean Cohen

Dosar nr. 1497 / 54

Expunerea situaţiei de fapt: Jean Cohen, fruntaş conducător în organizaţiile sioniste, care au activat la noi în ţară, atât înainte cât şi după 23 august 1944, a fost judecat şi condamnat la muncă silnică pe viaţă, pentru fapte încadrate în art. 190 şi 191 C.P. (crimă de înaltă trădare) şi la 25 ani muncă silnică pentru crima de uneltire contra ordinii sociale, fapte încadrate în art. 209, P.III C.P.

Faptele ce se i se pun în sarcină sunt:

1. Înainte de 23 august 1944, a dus o activitate informativă în favoarea Congresului Mondial Evreiesc de la Geneva, informaţii care se bănuiesc a fi fost transmise Congresului Mondial Evreiesc din New York şi prin aceasta americanilor.

Această activitate informativă, desfăşurată în culegerea de informaţii sub guvernarea fascistă a lui Antonescu, cuprindea în general, informaţii în legătură cu influenţa germană în domeniul politic şi economic la noi în ţară şi subordonarea lui Antonescu şi a clicii lui, acestei influenţe.

2. După 23 august 1944, activitatea informativă ce i se pune în sarcină se desparte şi ea în două perioade:

a) prima, care durează până în 1947 şi cuprinde informaţii transmise lui Zissu şi unor membri ai Legaţiei Israelului şi care se grefează pe:

- diferite probleme politice şi frământările din partidele reacţionare încă în viaţă, până la alungarea din ţară a regalităţii;
- probleme economice în legătură cu obiectivul principal al mişcării sioniste: emigrarea în Israel;
- informaţii economice în legătură cu diferite industrii, care în acea perioadă erau încă în mâna capitalului străin;

b) a doua, care începe după 1949 (deoarece între 1947-49 este recunoscut chiar de sentinţă, că nu a furnizat nici un fel de informaţii nimănui), informaţiile furnizate au fost:

- cercetările Ministerului de Finanţe şi de către BRPR în legătură cu fondurile sioniste şi contravenţiile dresate;

https://biblioteca-digitala.ro

- despre Camera de Comerţ româno-palestiniană;
- despre lipsa de oameni calificaţi la Academia Română;
- despre CDE, unde se lucra un proiect de revizuire al Statutului Federaţiei Uniunii de Comunităţi Evreieşti.

Această activitate informativă – cu datele respective şi specificările de fapt – este aceea care este reţinută de sentinţa de condamnare şi pe ea se grefează încadrarea în art. 190 şi 191 C.P.

3. În cadrul crimei de uneltire contra ordinii sociale, i se pune în sarcină faptul, că după autodizolvarea organizaţiilor sioniste din 1948, a continuat să activeze în astfel de organizaţii care lucrau clandestin; că a primit în această perioadă, ajutoare în bani de la Legaţia Israelului că a luat contact în această perioadă, cu emisari ai fostului partid naţional-ţărănesc (Haţieganu şi dr. Zane), cu care a căutat a ajunge la o înţelegere în legătură cu emigrarea evreilor, în ipoteza că partidele istorice vor ajunge vreodată să mai ia conducerea politică în RPR

- că a ajutat pe naţional-ţărănişti cu medicamente cumpărate din fondurile puse la dispoziţie de Legaţia Israelului, ajutor care mergea la membrii fostului partid ţărănesc, arestaţi;
- că în orice caz această activitate se desfăşura exclusiv în vederea atingerii unui singur obiectiv: permiterea şi activarea emigrării populaţiei evreieşti spre Israel.

Înainte de a trece la critica sentinţei de condamnare, prin motivele noastre de casare, arătăm câteva din caracteristicile acestei sentinţe:

1.Toată acuzarea – indiferent de locul unde s-a făcut instrucţia oral (fie la primele cercetări, fie în faţa instanţei de judecată) se bazează exclusiv pe declaraţiile acuzatului sau ale coacuzaţilor, fără ca aceste declaraţii să fie coroborate cu nici un alt element probator.

2.Chiar declaraţiile acuzatului sau ale coacuzaţilor conţin indicaţii vagi şi cu totul neprecise, în raport cu conţinutul informaţiilor transmise şi în special cu obiectul vizat de aceste informaţii, pentru a ne putea da seama şi eventual a discuta, dacă aceste informaţii afectează efectiv apărarea teritoriului, apărarea naţională în general sau mobilizarea economică a teritoriului nostru naţional; dacă sunt cel puţin secrete de stat, sau sunt simple informaţii nedestinate publicităţii.

3.Sentinţa mai scoate în evidenţă şi o caracteristică generală a scopului urmărit de acuzat; atunci când a furnizat aceste informaţii: să intereseze şi să stimuleze interesele statului Israel şi a Congresului Mondial Evreiesc, pentru intensificarea emigrării evreilor, a căror situaţie (aşa credea acuzatul) nu se putea soluţiona nici din punct de vedere politic şi nici din punct de vedere economic, decât pe calea emigrărilor.

Deci, acuzatul face o distincţie între interesele maselor evreieşti, pe care le înţelege în felul lui, cu mentalitatea burgheză, care nu poate concepe o conlucrare constructivă a acestor mase cu masele muncitoare din ţara noastră.

Această concepţie a acuzatului, care îi situa (aşa cum spune chiar el la interogator) pe platforma opoziţiei în regimul nostru democrat-popular, deci într-un antagonism cu efortul, idealurile şi cuceririle regimului nostru democrat-popular, nu era consecinţa unor interese venale ale acuzatului, care îl determinau pentru interese personale, să se aservească unor puteri străine.

Ori, această atitudine, care rezultă din expunerea atât a sentinţei, cât şi din declaraţiile acuzatului, nu este analizată şi sentinţa nu trage de pe urma ei, nici un fel de concluzie, mulţumindu-se să facă o motivare stereotipă în drept, în contradicţie chiar cu situaţia de fapt.

https://biblioteca-digitala.ro

4.Cu toate că sentința face distincția activității informative a acuzatului în timp (înainte de 23 august 1944), după 23 august 1944 și până în 1947 și după 1949) nu analizează consecințele acestor informații, în raport cu situația politică a timpului în care au fost furnizate.

Cu aceste observații de ordin general, formulăm criticile noastre prin următoarele motive de casare.

I. Nulitățile prevăzute de art. 395 P I p. 3 și P II p.0 C.P.

Nemotivare. Violarea art. 138 pr.p

Am arătat mai sus, ca întreaga sentință se bazează exclusiv pe declarațiile acuzatului, coroborate în parte cu declarații de coacuzați, fără ca aceste declarații să fie coroborate cu nici un alt element obiectiv probatoriu.

În tot dosarul nu există nici o singură declarație străină de acuzați, care să poată fi utilizată ca element probatoriu grefat pe unul din faptele reținute de sentința condamnatorie. Deci, nici o probă confirmatorie. Cele câteva depoziții: Begnescu, soția lui Cohen, luate de organele de primă cercetare, dau indicații asupra unor situații, nereținute de instanță, neesențiale în acuzare, deoarece relatează (Begnescu) lucruri dinainte de 23 august 1944 și orice caz nu au fost luate nemijlocit în fața instanței de judecată, pentru a se putea elimina bănuiala, fie a unei obiectivități incomplete, fie a unor relatări fragmentare, deci susceptibile de interpretări eronate.

Deci, așa cum este construită acuzarea, ea nu ne poate face convingerea, că aceste singure declarații de acuzat și coacuzați sunt expresia unor situații, care nu mai poate suferi nici un fel de interpretare și, în consecință, pot servi ca probe. Lipsa aceasta de probe este arătată chiar în considerentele sentinței, care arată că faptele sunt reținute "din declarațiile acuzaților".

Această motivare mărturisește o impresie subiectivă a judecătorului de fond - intimă impresie – nu reflectă însă acea „intimă convingere" care trebuie să se bazeze pe probe materiale, administrate nemijlocit și care să nu suporte nici un fel de interpretare contrarie. O motivare a unei sentințe în lipsă de asemenea probe, bazată pe impresia judecătorului, trebuie considerată ca inexistentă și echivalează cu o lipsă totală de motivare. Și o sentință care se bazează exclusiv pe declarații de acuzați violează dispozițiile art. 138 pr.p

Vă rugăm a casa pentru acest motiv.

II. Nulitățile prevăzute de art. 395 P I p. 3 și 5 și P II p. 1 și 9 pr. p

Nemotivare. Omisiune esențială. Neconstatare elementelor constitutive ale crimei de înaltă trădare. Violarea art. 190 și 191 C.P.

Printre elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare, trebuie să discernem cele două elemente de bază și anume:

1. Elementul material al transmiterii informațiilor, care trebuie să derive din probe materiale certe și nemijlocite, cu indicația precisă a obiectivului, asupra căruia s-a dat informația, pentru ca judecătorul să poată analiza și motiva, ca acest obiectiv face parte din acelea care afectează efectiv apărarea teritoriului sau apărarea națională în general, sau mobilizarea economică a teritoriului nostru național.

Lipsa unei motivări precise sau o arătare vagă în acest sens fac pe judecător să nu poată indica existența elementului constitutiv de bază al infracțiunii și o sentință formulată totuși în asemenea condiții, pe lângă că este lipsită de motivare (care în asemenea infracțiuni, trebuie să fie strânsă și precisă) – lipsa motivării face ca, arătarea elementelor constitutive ale infracțiunii să fie pur formală, deci să lipsească din sentință.

https://biblioteca-digitala.ro

2. Elementul intenţional trebuie, de asemenea, să rezulte cu precizie din motivare şi acesta grefat pe trei premise:

a) intenţia de a transmite informaţia, ştiind că ea afectează elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare;

b) intenţia de a transmite informaţia, ştiind că ea va fi nocivă ţării tale;

c) intenţia de a transmite informaţia, cu scopuri venale, adică urmărind un câştig personal din această tranzacţie pe care o face cu interesele vitale ale ţării tale.

Prin prisma existenţei acestor elemente constitutive şi cu o analiză amănunţită a faptelor situate şi în momentele politice ale pretinsei lor săvârşiri, sentinţa suportă următoarele critici.

Care sunt faptele, chiar aşa cum rezultă din declaraţii şi reţinute de sentinţă?

1.Informaţii transmise înainte de 23 august 1944.

a) În 1941, s-a transmis lui Samy Singer şi Th. Fischer:

- informaţii în legătură cu creditele acordate de germani industriilor din ţară;
- capitalul german în băncile româneşti;
- finanţarea de către germani a partidelor de extremă dreaptă;
- probleme economico-politice, în legătură cu populaţia evreiască exterminată de germani şi guvernarea fascistă a ţării din acel moment.

b) Informaţii transmise cu Zissu în aceeaşi epocă:

- convenţiile economice şi acordurile de plăţi cu nemţii;
- numărul salariaţilor evrei, daţi afară din întreprinderi
- evreii excluşi din funcţiuni politice.

c) Informaţii culese tot cu Zissu, însă înainte de 23 august 1944:

- înăsprirea raporturilor dintre germani şi români pe frontul de răsărit;
- nemulţumirea românilor în relaţiile cu nemţii;
- neînţelegerile din sânul guvernului Antonescu;
- aportul partidelor istorice în crearea frontului antifascist şi obstrucţia făcută de Maniu;
- efectele bombardamentelor americane şi starea de spirit a populaţiei în legătură cu pierderile de pe frontul de răsărit;
- regimul din lagărele şi taberele de muncă obligatorie, create de fascişti;
- intenţia de a se torpila vasele cu emigranţi;
- informaţii cu privire la prizonierii aviatori americani şi englezi şi modalităţile de a se lua contact cu ei.

Toate aceste informaţii transmise, analizate din punct de vedere al conţinutului lor, dovedesc o stare de ostilitate împotriva regimului fascist, atunci la cârma ţării.

Nu conţin, însă, nici din punct de vedere formal, elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare, deoarece nu afectează nici securitatea teritoriului, nici apărarea naţională şi nici mobilizarea economică a teritoriului naţional.

Sunt informaţii cu caracter politic – cele mai multe în legătură cu situaţia populaţiei evreieşti – care în acel moment nu cădeau sub incidenţa textelor art. 190 şi 191 C.P.

Dacă aprofundăm analiza, nu ne este permis să spunem azi, că acei care au ajutat, chiar prin transmiterea de asemenea informaţii ca să se facă cunoscută dezagregarea economică, militară şi politică din sânul taberei fasciste, au comis o infracţiune în raport cu regimurile de democraţie.

Elemente precise încadrarea în art. 190 şi 191 C.P.

https://biblioteca-digitala.ro

Această motivare lipseşte din sentinţă, iar arătarea vagă din sentinţă, bazată pe o motivare formală şi globală pentru toţi acuzaţii echivalează cu o nemotivare şi deci, cu lipsa arătării existenţei elementelor constitutive ale infracţiunii, raportate la fiecare fapt în parte.

Dacă trecem la constatarea elementului intenţional, privit prin prisma celor trei elemente arătate de noi la începutul acestui motiv de casare, atunci constatăm lipsa lui completă deoarece:

- toate informaţiile de natură economică aveau de obiectiv, ca să indice statului Israel, care sunt necesităţile în diferitele noastre industrii, la care Statul Israel ar fi putut face oferte de vânzări, în schimbul permiterii emigrării.
- lipsa vaselor mixte de transport ale societăţii „Sovrom-transport", care efectua transporturile de emigranţi, avea de obiectiv indicarea că ar fi cazul, ca aceste lipsuri să fie completate cu vase străine, pentru ca emigrarea să nu sufere.

Iată dar, că în intenţia acuzatului nu exista ideea de a fi nociv ţării noastre, nici ideea că transmite informaţii, care ar conţine în ele elementele unei trădări, nici ideea de a urmări un folos material personal.

Sub toate aceste aspecte analizată problema, lipsesc elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare şi intenţia criminală. Dacă la aceste considerente mai adăugăm şi faptul, că toate aceste informaţii au fost transmise înainte de decembrie 1947, când sub aspect economic eram în epoca de desăvârşire a revoluţiei burghezo-agrare, când regalitatea îşi mai avea în ţară tentacule puternice, când industriile nu erau încă naţionalizate, când misiunea militară americană din ţară avea încă puternice legături cu palatul şi putea – pe această cale – să cunoască întregul nostru potenţial economic; când industria de stat chiar încă nu era bun al poporului, ci o industrie capitalistă de stat cu participarea efectivă a capitalului particular burghez şi a intereselor capitalului străin;

Atunci ne dăm seama că toate informaţiile transmise de Cohen erau cunoscute străinilor prin alte foruri şi că obiectivul urmărit de Cohen (acela de a cointeresa Israelul la completarea lipsurilor semnalate de el în vederea activării emigrărilor) era un obiectiv naiv, deoarece aceste lipsuri aveau un substrat mult mai adânc: obstrucţia pe care o făceau cercurile capitaliste interesate, care întrevedeau pierderea poziţiilor lor de conducere în industria noastră.

Privită problema şi sub acest aspect nu se poate vorbi pentru Cohen de existenţa elementului intenţional, iar din punct de vedere obiectiv, nu se poate spune că aceste informaţii conţineau în ele elemente secrete (necunoscute până atunci agenţilor străini), care ar fi putut afecta mobilizarea noastră economică.

Motivarea stereotipă şi globală a sentinţei cu omiterea situării în momentul politico-economic al pretinsei infracţiuni este o motivare bazată pe o omisiune cu caracter esenţial şi echivalează cu o completă nemotivare, prin omisiune.

2.Informaţiile transmise după 1949 până în 1950

- despre cercetările făcute de Ministerul de Finanţe şi B.R.P.R., în legătură cu contravenţiile fondurilor sioniste.
- demersurile Camerei de Comerţ româno-palestiniene în vederea reluării relaţiilor economice.
- proiectul de revizuire al Statutului Federalei Uniunii de Comunităţi Evreieşti, lucrat de CDE.
- motivarea sentinţei – în fapt – pentru această perioadă este o eroare politică şi nu poate fi considerată ca o motivare valabilă.

https://biblioteca-digitala.ro

A omite să analizezi momentul politic al transmiterii acestor informaţii şi consecinţa lor înseamnă a face o omisiune esenţială.

A îngloba în motivarea de drept aceste fapte, care nu au nici o contingenţă cu elementele cerute de art. 190 şi 191 C.P., înseamnă a nu constata pentru ele elementele constitutive ale acestei infracţiuni.

A condamna totuşi înseamnă a condamna cu violarea acestor texte de legi.

2. Informaţii transmise între 23 august 1944 – 30 decembrie 1947.

a) În 1946, s-a transmis lui Zissu;

- situaţia din Partidul Liberal; cum a pus stăpânire Tătărescu pe casa partidului;
- situaţia din Partidul Ţărănesc. Curentul şovin, antisemit regionalist şi afacerist din jurul lui Maniu;
- situaţia din Partidul Social-Democrat; conflictul dintre partid şi sindicate;
- conflictul dintre comunişti şi social-democraţi.

b) În 1946-1947, s-a transmis lui Fischer:

- despre criza de finanţare în industria petroliferă;
- despre cauza deficitară a forajelor;
- despre lipsa de autovehicule şi utilaj în industria petroliferă;
- despre situaţia materiilor prime din industria de pielărie şi textilă;
- despre nemulţumirile din industria petroliferă, în legătură cu stocul de material tubular primit din Israel.

c) Idem, în 1946-1947, informaţii transmise lui Ariel:

- despre necesitatea materialului tubular petrolifer;
- despre necesităţile în penicilină;
- date referitoare la materiile prime în industria textilă, pielărie, lacuri şi vopsele, chimicale şi materiale farmaceutice;
- despre salarizarea în întreprinderile comerciale şi industriale;
- despre nevoile societăţii „Sovrom-transport" de vase mixte;

Informaţiile trimise lui Zissu erau de natură politică şi aveau de obiectiv, eventuala speculare a acestor frământări, în favoarea unei intensificări a emigrărilor.

În orice caz, aceste informaţii nu conţin în ele elementele materiale constitutive ale crimei de înaltă trădare, prevăzută de art. 190 şi 191 C.P. şi nici intenţia nocivă ţării, ci doar obiectivul lor era de a specula disensiuni politice, în favoarea permiterilor emigrărilor.

Lipsesc deci elementele constitutive ale crimei prevăzută de art. 190 şi 191 C.P.

Informaţiile transmise lui Fischer şi Ariel, din punct de vedere formal, având un conţinut economic a teritoriului. Această contingenţă, însă , trebuia motivată cu precizie, adică motivarea trebuia să conţină elemente precise şi judecătorul de fond trebuia să demonstreze , deci să „motiveze" pe baza acestora.

- lipsa de oameni calificaţi la Academia Română.

Toate aceste informaţii nu au cuprinse în ele elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare şi intenţia care stă la baza transmiterii lor era de a se semnala greutăţile din interiorul RP.R., care ar putea împiedica emigrările.

O motivare în fapt pentru aceste informaţii din această perioadă lipseşte complet din sentinţă.

Iar motivarea în drept este atât de globală şi formală, încât nu se poate grefa pe nici una din situaţiile de fapt din nici una din perioadele analizate, aşa că trebuie să o considerăm inexistentă.

https://biblioteca-digitala.ro

Dacă relevăm în finalul criticii noastre din acest motiv de casare, argumentul final al motivării în drept: „toţi acuzaţii au recunoscut că au fost retribuiţi pentru ducerea acestei acţiuni de informare a unui guvern străin, ca făcând parte din acţiunea întreprinsă în scopul de a submina regimul de democraţie populară din RPR şi de a slăbi capacitatea de apărare a forţelor militare din RPR."

Vedem, că acest argument nu are nici o contingenţă cu situaţia de fapt. Despre capacitatea de apărare a forţelor militare din RPR, sentinţa nu are nici un considerent de fapt, iar subminarea regimului de democraţie populară nu se încadrează în art. 190 şi 191 C.P., ci este o infracţiune stabilită abia în 14 mai 1953 C.P., prin art. 194 (4) C.P., introdus în cod prin decretul 202/53 deci, sentinţa mă condamnă pentru înaltă trădare pe bază de fapte petrecute până în 1950, pe o încadrare valabilă abia de la mai 1953.

Pentru toate aceste considerente: pentru inexistenţa constatării elementelor constitutive ale crimei de înaltă trădare; pentru omisiuni cu caracter esenţial şi motivări formale, care echivalează cu o completă lipsă de motivare; pentru stabiliri de fapte, pentru care în acel moment nu exista posibilitatea unei penalizări, vă rugăm a primi acest motiv de recurs.

III. Nulităţile prevăzute de art. 395 P II şi p. 3 şi P II p. 1 pr. p. Greşită calificare a faptelor. Neaplicarea legii mai blânde.

Am arătat în finalul expunerii din motivul precedent de recurs, care este argumentul de bază al motivării în drept a condamnării; „...activitatea recurentului făcea parte din acţiunea întreprinsă în scopul subminării regimului de democraţie populară..."

Ce rezultă din acest considerent al sentinţei de fond, care, însă nu a fost analizat? Că Jean Cohen era un duşman al regimului de democraţie populară, care – în scopul promovării idealului său (emigrarea populaţiei evreieşti) – a luat contact şi cu resturile în descompunere ale fostelor partide istorice; care se opuneau la încadrarea populaţiei evreieşti în efortul constructiv de muncă al oamenilor muncii din R.P.R.; care – aşa cum a spus-o chiar el la un interogator: „am spus că problema vitală pentru sionişti, deşi suntem pe platforma opoziţiei, este emigrarea şi deşi era o fierbere în mase, noi nu putem întoarce spatele maselor, în calitate de conducători...".

Se situa pe o poziţie opoziţionistă, deci duşmană măsurilor din R.P.R..

Această atitudine opoziţionistă a lui l-a determinat să întreprindă acţiuni, care aveau de scop promovarea idealului lui; emigrarea şi care – aşa cum am demonstrat – nu conţineau în elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare.

În plus, este necontestat că el nu a activat pentru interese venale, deoarece nu a primit nici o remuneraţie: ajutorul primit în 1949-1950, când era deja urmărit de autoritate, nu poate constitui plată pentru serviciile din 1947-48.

Ori aşa cum am arătat în expunerea generală a motivului precedent, dacă am trece la o analiză mai profundă a elementului intenţional, în cadrul infracţiunii prevăzută de art. 190 şi 191, acest element trebuie privit prin prisma aservirii intereselor statului nostru unui stat străin, cu intenţii venale şi pentru interese personale.

Să mă explic. Înaltă trădare înseamnă câştig pentru trădători (vânzarea patriei) profituri personale.

Ori, Cohen a fost un duşman al regimului, care nu agrea înfăptuirea idealului său, nu un vânzător de ţară.

Este exact că în epoca în care se pretinde că el a transmis informaţiile în discuţie, art. 190 şi 191 C.P. nu fuseseră încă completate cu dispoziţiile art. 194 (1-4). Vechea redactare a art. 190 şi 191 C.P. privea interesele clasei dominante burgheze, ca fiind contopite cu

https://biblioteca-digitala.ro

interesele ţării şi nu făcea distincţia, care s-a găsit necesar a fi făcută mai târziu în art. 194 (1-4) C.P. Perioada anului 1947-50 menţine redactarea vechilor texte, fără adausuri distincte, deoarece în 1947, baza noastră economică era încă capitalistă şi puterea politică, preluată de forţele populare, era încă în consolidare.

După acest an, acuitatea conflictelor de clasă nu a permis încă distincţii prea subtile şi s-a simţit chiar necesitatea ca puterea coercitivă a textelor penale să fie chiar întărită prin introducerea asimilării, prevăzută de art. 1 din C.P.

În 1953 însă puterea politică fiind complet în mâna clasei muncitoare şi după 30 decembrie 1947, baza noastră economică consolidându-se prin înlăturarea completă a rămăşiţelor burgheze capitaliste, legiuitorul a găsit că este momentul, să facă distincţie dintre vânzarea de ţară în interese şi scopuri venale şi între duşmănia contra regimului de democraţie populară.

Şi pentru că regimul nostru nu se teme de elementele rămase înapoiate, şi vrea doar să le educe, s-au creat distincţiile din art. 194 (3-4) C.P., în care se diferenţiază crima de trădare de delictul de trădare cu scop de subminare a regimului de democraţie populară.

Este o distincţie cu caracter de subiectivitate, pe care instanţa trebuie să o facă. Dacă infracţiunile puse în sarcina lui Cohen nu au existat legal în momentul comiterii lor şi dacă (cu totul în subsidiar) instanţa, procedând prin asimilare, ar fi putut totuşi să le încadreze în art. 190 şi 191 C.P., azi – dat fiind că instanţa le caracterizează în analiza făcută în drept şi dat fiind că această caracterizare se încadrează net în art. 194 (3-4) C.P., existând deci această dispoziţie mai blândă, ea trebuie să fie aplicată.

Vă rugăm a constata că sentinţa primei instanţe omite să facă această aplicaţie, despre care vorbeşte în motivarea în drept – motivare pe care nu o analizează însă prin prisma textului art. 194 (3-4) C.P., care există deja în momentul judecării. Rugăm instanţa de casare să repare această lipsă a instanţei de fond, casând şi trimiţând pentru o nouă rejudecare, pentru a se vedea dacă nu e cazul aplicării legii mai blânde.

IV.Nulităţile prevăzute de art. 395 P I P 3 şi 5 şi P II p. 1, 3 şi 6 pr.p.

Nemotivare. Omisiune esenţială, Greşită stabilirea situaţiei de fapt. Neconstatarea elementelor constitutive ale crimei prevăzute de art. 209 P. III C.P. Greşită încadrare a faptelor.

Jean Cohen a mai fost condamnat pentru crima de uneltire contra ordinii sociale prevăzută de art. 209 P III C.P. la 25 ani muncă silnică. Faptele ce i se pun în sarcină în această încadrare sunt:

1. Că în 1949 a făcut parte dintr-un for sionist organizat clandestin şi a luat parte la şedinţe.

2. Că cu această ocazie s-a discutat apropierea de elementele naţional-ţărăniste

3. Că acest for a activat în vederea activării emigrărilor.

4. Că a luat contact cu elementele naţional-ţărăniste (Vlad Haţieganu, dr. Zane) şi le-a cerut să asigure libertatea populaţiei evreieşti în caz de război.

5. Că a ajutat cu medicamente cumpărate din banii Legaţiei Israelului pe naţional-ţărăniştii arestaţi.

Acestea sunt faptele concrete reţinute de sentinţa de fond şi care se deduc şi din declaraţiile acuzatului. Din nici una din aceste fapte nu rezultă, că această asociaţie clandestină sionistă, care a acţionat după autodizolvarea din 1948, ar fi avut în programul ei de activitate alt scop decât acela de a activa emigrările; că ar fi gândit vreodată la răsturnarea ordinii sociale în R.P.R. şi încă în mod violent; sau că, în legătura pe care au luat-o cu resturile naţional-ţărăniste, ar fi promis acestora vreun ajutor în acţiunea lor.

https://biblioteca-digitala.ro

Singurul punct de contact a fost că, în schimbul medicamentelor pe care le dădeau, să-şi asigure libertatea plecării în Israel, dacă ţărăniştii vor veni vreodată la conducerea statului. Cu atât mai puţin se dovedeşte (de altfel, nici nu se pretinde în considerentele de fapt ale sentinţei) că acest for clandestin sionist, cu acest obiectiv precis: emigrarea, ar fi fost vreodată organizat militar sau paramilitar. Este exact că Jean Cohen a comis o infracţiune: a ajutat pe naţional-ţărăniştii din ţară cu medicamente, fapt încadrat în art. 209 P II p.e. sau 209 P. IV C.P. Iată dar că situaţia de fapt reţinută, chiar în sentinţa de fond, rezultă lipsa elementelor constitutive ale crimei prevăzută de art. 209 PIII C.P. şi greşita încadrare a faptelor. Sentinţa, însă, după ce în considerente stabileşte faptele aşa cum au fost arătate de noi, în motivarea de drept (deci, un alt considerent) pretinde că „activitatea dusă atât înainte cât şi după autodizolvare, cu scopul de a lupta pentru răsturnarea în mod violent a ordinii sociale existente în stat, toţi vizând răsturnarea regimului de democraţie populară la noi în ţară..." iar mai departe „...aceste organizaţii erau de tip fascist, întrucât înlăturau ideea democratică, aveau caracter politic paramilitar, deoarece aşa cum s-a arătat mai sus, aceste organizaţii căutau să instruiască tineretul sionist prin metode militare şi sub formă de autoapărare, căutând şi adunând şi arme în acest scop...". Aceste considerente aşa zise de drept sunt în completă contradicţie cu celelalte considerente de fapt şi această contradicţie constituie – evident – o nemotivare. Aceste considerente, însă , falsifică şi situaţia reală de fapt în scopul de a ajunge la o motivare stereotipă şi formală, cu ignorarea tuturor arătărilor dosarului. Deci, se stabilesc printre ele şi greşit, situaţia de fapt cu omisiunea chiar a declaraţiilor acuzaţilor, singurele elemente de aşa-zisă probă în acest dosar. Dacă ne vom întreba numai

1) De unde rezultă din tot dosarul scopul de a lupta pentru răsturnarea în mod violent a ordinii sociale; şi

2) Metodele militare şi adunarea de arme şi dacă vom căuta (dar nu vom găsi) în tot dosarul dovada acestor afirmaţii, ne vom da seama de valoarea acestui argument de drept, care a condus la o încadrare criminală şi la o condamnare de 25 ani muncă silnică. Pentru greşita stabilire a situaţiei de fapt şi nemotivare pentru neconstatarea elementelor constitutive ale crimei prevăzute de art. 209 P III C.P. şi pentru greşita încadrare, vă rugăm a primi şi acest motiv de casare.

V. Nulitatea prevăzută de art. 395 P II p. 10 pr. p. neproporţionalitatea pedepsei aplicate. Prin prisma elementelor de fapt analizate pe larg în motivele noastre de casare, analizând în mod obiectiv întreaga activitate a recurentului tinzând spre emigrarea masei evreieşti, obiectiv care ţinea nu de un sentiment duşmănos faţă de ţara lui ci de un ideal greşit înţeles; în orice situaţie s-ar situa încadrarea culpei sale, vă rog a aprecia că merită largi circumstanţe atenuante, pe care prin reconsiderarea faptelor şi a pedepsei – vă rugăm a le aplica.

(ss) Jean Cohen

https://biblioteca-digitala.ro

Cererea de recurs a acuzaţilor Haas Erich şi Haber Ladislau

Dosar nr. 1497 / 1954

Tov. preşedinte,

Subsemnaţii, Haas Erich şi Haber Ladislau, ambii condamnaţi de Trib. Milit. Terit. Bucureşti, prin sentinţa nr. 258 /31. 3. 1954, formulăm şi dezvoltăm următoarele motive de recurs împotriva menţionatei hotărâri, pe care rugăm a le primi şi a dispune rejudecarea cauzei.

1) Nulitatea prev. de art. 395 / 1 pct. 1 – teza 1 violarea art. 20 şi 23 din D 99 4.III. 1953 combinat cu art. 13 din D. 101/1954 precum şi art. 9 al. 1 din legea 5/1952 comb. cu art. 33/1 c.pr.pen. şi art. 98 c.pr.pen.

„Dispoziţiile normative ce reglementează organizarea judecătorească sunt considerate imperative, ele fiind în legătură cu organizarea şi funcţionarea unui organ al statului" (v. Gh. Diaconescu şi A. Hilsenrad – *Organizarea judecătorească a R.P.R.* – pag.33) . „Respectarea constituirii legale a completului de judecată care judecă cauza este cea mai importantă şi necesară condiţie a legalităţii sentinţei instanţei; sentinţa dată de un complet de judecată ilegal, indiscutabil că urmează să fie desfiinţată, independent dacă este sau nu just în fond". (v. Strogovici M.S. – Procesul penal sovietic – pag.448). Din examinarea sentinţei recurate rezultă că instanţa de judecată a fost compusă din tov. gl. maior dr. Alexandru Petrescu, preşedinte şi tov. asesori lt. col. Pătraşcu Ion şi lt. col. Doscan Alexandru. Criticăm această compunere ca fiind neconformă legii cel puţin în ce priveşte participarea în complet a tovarăşului preşedinte gl. maior dr. Alexandru Petrescu, care este totodată preşedinte titular al instanţei ierarhic superioare al Tribunalului Militar pentru Unităţi M.A.I., funcţiune ce o îndeplinea şi la data dezbaterilor procesului în fond ca şi în prezent. Ne limităm doar la acest aspect al compunerii instanţei, întrucât nu avem posibilitatea de a verifica dacă şi tov. asesori figurează sau nu ca atare numiţi legali să funcţioneze în cadrul Trib. Militar Teritorial Bucureşti. Pentru demonstrarea greşitei compuneri solicităm în principal depunerea la dosarul cauzei a actului de numire în temeiul căruia cel menţionat a luat parte la judecată, în cadrul Tribunalului Militar Teritorial Bucureşti. În lipsa acestui act, cerut spre verificare şi cu această rezervă încă socotim că este întemeiată contestarea calităţii de judecător la instanţa de fond a tov. gl. maior dr. Alexandru Petrescu, pentru următoarele consideraţii de principiu şi dispoziţii organizatorice prevăzute în textele legale în vigoare.

Printre instanţele speciale din cadrul sistemului judiciar din R.P.R. sunt şi Tribunale Militare Teritoriale, ca instanţe de fond distincte de

Tribunale Militare pentru Unităţi M.A.I. instanţe de fond şi de recurs care potrivit art. 13 din D. 101/1953 se călăuzesc de aceleaşi norme de organizare judecătorească prev. de D 99/1953 prin care s-a republicat cu modificări legea 5/1952. Potrivit acestei legi se stabileşte că fiecare tribunal este încadrat cu un oarecare număr de judecători şi e condus de un preşedinte. Spre deosebire de tribunalele civile la care numirea se face de tov. ministru al Justiţiei şi de Tribunalul Suprem unde judecătorii sunt aleşi de M.A.N., încadrarea tribunalelor militare amintite se face prin numirea judecătorilor din Min. Justiţiei cu acordul M.A.N. Tov. ministru al Justiţiei cu acordul tov. ministru al M.A.I. conf. art. 4 din D 101/1953 fac numiri şi dispun mişcarea judecătorilor militari. În raport cu cele precedente urmează a se conchide că:

https://biblioteca-digitala.ro

1) Tov. preşedinte al tribunalului militar teritorial nu poate valabil să dea delegaţii unor judecători, alţii decât cei numiţi la tribunalul unde funcţionează. Acesta poate repartiza sarcini doar acelor judecători făcând parte din schema instanţei ce conduce. Nici o dispoziţie regulamentară militară de asemeni nu îngăduie să transmită ordine unor tov. superiori în grad şi funcţie.

2) Tov. gl. maior dr. Alexandru Petrescu nu poate fi numit concomitent a îndeplini două funcţiuni; judecător la tribunalul militar teritorial şi preşedinte eventual al acestei instanţe, fiind totodată şi preşedinte al tribunalului militar pentru unităţi M.A.I., căci dacă s-ar admite aceasta s-ar anihila funcţional atribuţiile de control judiciar exercitate de această ultimă instanţă. Cât priveşte dreptul de „mişcare" a judecătorilor prin asta nu se poate înţelege decât deplasarea la orizontal cu sau fără schimbare de atribuţii; în toate cazurile de avansare sau retrogradare „mişcarea" este însoţită de o nouă numire şi nu se face pentru un singur proces, sau pentru anumite cazuri speciale.

3) Nici tov. Ministru al Justiţiei, chiar cu acordul tov. ministru al M.A.I. nu poate valabil să dea „delegaţii" unui judecător de la o instanţă superioară pentru a judeca un proces pendinte la alta inferioară deoarece instituţia „delegării" nu mai are consacrare legală. Există o asemenea prevedere în legea 341/1947 şi altele, dar nu mai există astăzi. Pe bază de text expres, art. 23 şi 39 din D99/1953 tov. preşedinte al Tribunalului Suprem şi tov. preşedinte al Trib. Capitalei pot prezida doar orice complet de judecată din colegiile ce fac parte din respectivele tribunale. Nici ei nu pot deci să intre în compunerea oricărei instanţe.

4) A se admite posibilitatea acordării unui „mandat special" înseamnă eludarea instituţiei „absorbţiei" create tocmai pentru cazurile când motive temeinice, în scopul unei mai bune judecăţi reclamă o conducere mai experimentată a dezbaterilor, o mai înaltă calificare tehnică. Violarea disp. art. 33/1 c.pr.pen., prin aceea că nu s-a dat încheierea respectivă, deşi propriu zis instanţa superioară a judecat procesul atrage după sine următoarele consecinţe:

a) pe de o parte, preşedintele instanţei de recurs fiind însărcinat cu judecata în fond, determină ca alţi judecători, subordonaţi acestuia din punct de vedere administrativ să cenzureze temeinicia, legalitatea hotărârii pronunţate de şeful lor ierarhic, îndrumătorul lor politic şi profesional. Recursul dacă nu este în acest caz zadarnic, există posibilitatea de a nu fi cercetat cu toată obiectivitatea; nu se asigură deci imparţialitatea judecătorilor

b) pe de altă parte, prin această „delegare" se sustrage din competenţa legală a Tribunalului Suprem-Colegiul Militar soluţionarea recursului. Se determină pe cale ocolită ca Tribunalul Militar pentru unităţi M.A.I. să efectueze controlul judiciar. În concluzie socotind că tov. preşedinte nu poate fi investit valabil să funcţioneze în cadrul completului care a judecat procesul şi greşita compunere este sancţionată cu nulitatea prin art.98 c.pr.pen.

2) Nulitatea prev. de art. 395, p. I, pct. 4 – violarea dreptului de apărare garantat prin art. 69 din Constituţia R.P.R şi art. 8 din D 99 /1953 combinat cu art. 236 C.J.M. în vigoare la data judecăţii.

Rechizitoriul în cauză cu nr. 652 s-a emis pe data de 22.III. 1954 Cu adresa nr. 1171/22/III/1954, adică în aceiaşi zi s-a expediat dosarul către tribunal.

Pe data de 23.III. 1954, comitetul şedinţei pregătitoare, după ce, în prealabil, cf. art. 272 c.pr.pen., tov. preşedinte studiase amănunţit dosarul cauzei, reuşeşte să stabilească existenţa probelor necesare, suficienţa şi legala lor administrare.

https://biblioteca-digitala.ro

Deşi încă nu se redactase încheierea de trimitere în judecată nr. 314 bis, tot în ziua de 23.III. 1954 au fost citaţi acuzaţii, făcându-li-se încunoştinţarea despre cuprinsul rechizitoriului nr. 652/1954 – nu şi despre actul de trimitere în judecată. Cu acelaşi prilej li s-a notificat termenul de judecată fixat la 29.III. 1954. Potrivit art. 237 C.J.M., trebuia să se facă acuzaţilor comunicarea că au dreptul să-şi aleagă apărători şi că li s-a şi numit unul din oficiu, cu care ei pot comunica, dosarul stându-le la dispoziţie.

Colegiul Avocaţilor din Capitala RPR cu adresele nr. 27 martie 1954 şi numele acestora s-a completat ulterior şi în cuprinsul proceselor verbale cf. art. 236 C.J.M. Deci, pe de o parte acuzaţii nu au ştiut în ce sens s-a confirmat actul de acuzare iar pe de alta, la 23 III 1954 nu aveau cu cine să comunice, ca apărători.

Din nici o piesă a dosarului nu rezultă că apărătorii au cerut sau că instanţa din oficiu ar fi citat pe acuzaţi la grefă, pentru realizarea dreptului lor, în sensul celor comunicate. Nici vreo declaraţie a acestor acuzaţi nu există potrivit căreia ei renunţau la dreptul de a comunica cu apărătorii.

Dacă la acestea se adaugă faptul că dosarul primelor cercetări fără rechizitoriu, este compus din 3 volume de câte 616+550+619 file adică în total 1.785 file şi a fost pus la dispoziţia apărătorilor pe ziua de 27.III. 1954 iar ziua de 28.III. era o duminică pentru ca în ziua de 29.III. 1954 să înceapă luarea interogatoriilor, este vădit că s-a încălcat grav dreptul nu numai formal garantat prin Constituţie, dar pentru care dispoziţiile de procedură penală conţin mijloacele de înfăptuire practică. În loc ca acuzaţii şi apărătorii să aibă la dispoziţie 4 zile libere, un timp minimal de studiu, dosarul firesc nu a putut fi consultat de cei 7 avocaţi concomitent pentru 13 acuzaţi decât orele de program din ziua de 27.III. 1954. Disp. art. 242 C.J.M., faţă de textul constituţional, în ce priveşte apărarea sunt inoperante. Nulitatea nu se poate acoperi şi pentru că textul respectiv se referă la „inculpaţi" nu la acuzaţi. Chiar dacă s-ar susţine teza contrară, încă temeiul unei asemenea combateri, cată a fi înlăturat deoarece conf. art. 298 c.pr.pen judecătorii erau datori să stăruie prin toate mijloacele să afle adevărul, prin prevenirea erorilor şi categoric că o măsură elementară era să se fi asigurat condiţiile necesare apărătorilor pentru a ajuta instanţa, nu numai cu o prezenţă formală, în mod efectiv, cu aportul lor de cunoştinţe, critici, etc. Concluziile consemnate în încheiere nu fac decât să confirme cele de mai sus. În acest sens v. MS Strogovici, *Procesul Penal Sovietic* pag. 51 şi urm. Cerem casarea.

Trăiască R.P.R.

p. Haas Erich şi Haber Ladislau, avocat Edg. Hoşcu

Motive de casare depuse de recurentul Hirsch Zoltan

Dosarul nr. 1497/954

I. Nemotivare; neîndeplinirea rolului activ al primei instanţe; greşită calificare-nulităţi prevăzute de art. 395 part. I pct. 2 şi part. II, pct. 3 şi 9 Proc. Penală

Hirsch Zoltan, fiind soţul unei funcţionare de la Legaţia Statului Israel, a intrat în legătură cu diverse persoane de la acea Legaţie, cu care – după propriile sale declaraţii – a discutat chestiuni interesând situaţia sioniştilor şi a populaţiei evreieşti, furnizându-le şi

https://biblioteca-digitala.ro

diferite alte informaţii. Recurentul a mai declarat la primele cercetări că în aceasta a constat activitatea sa de spionaj, recunoscând că a fost retribuit pentru această activitate. Recurentul a făcut parte din org. sionistă, care s-a autodizolvat; după autodizolvare activitatea sa nu pare să fi fost prea importantă, în raport cu alţi acuzaţi. Prin sentinţa atacată cu recurs, recurentul a fost condamnat la 25 ani m.s. pentru crimă de înaltă trădare – faptele sale fiind încadrate în art. 190, comb. cu art. 191 Cod Penal –, la 14 ani t.g. pentru crimă prev. de art. 209 pct. II Cod Penal şi la 2 ani închisoare pentru delictul prevăzut de art. 267 , al penultim Cod Penal, precum şi la alte pedepse anexe. În ceea ce priveşte prima infracţiune, socotim că faptele ce i se pun în sarcină nu se pot încadra în art. 190 Cod Penal deoarece informaţiile pe care le-a furnizat legaţiei străine – astfel cum ele sunt enumerate în sentinţă – nu sunt dintre acelea, limitativ arătate în acest text de lege, a căror divulgare sau transmitere să poată constitui crimă de înaltă trădare. Unele din aceste informaţii, au într-adevăr caracter militar sau economic, dar ele sunt redate în termeni generali şi fără vre-o precizare, încât nu se poate spune că sunt de natură atât de gravă, ca să se poată încadra în categoria acelora prevăzute de art. 190 Cod Penal. Din acest punct de vedere sentinţa atacată este nemotivată. Prima instanţă nu şi-a îndeplinit rolul său activ pentru a dovedi şi caracteriza în mod precis categoria, din care fac parte aceste informaţii. Prin ordonarea de probatorii, prin confruntarea recurentului cu cei indicaţi de dânsul drept furnizori direcţi ai informaţiilor, s-ar putea ajunge la determinarea exactă a naturii lor şi la încadrarea acestora în textele de lege respective. Ca îndreptar în această privinţă ne serveşte şi legislaţia şi doctrina sovietică (Dreptul Penal Sovietic, Partea Specială, pag. 91 şi urm.) Socotim că aceste fapte, puse în sarcina recurentului, sunt greşit calificate. Transmiterea informaţiilor, în forma în care sunt descrise în sentinţă, pare a fi considerată ca infracţiune de trădare de patrie, prevăzută de art. 194, indice 4 Cod Penal şi nu drept crimă de înaltă trădare. După analizarea şi trierea lor, se poate vedea că, în această ipoteză, unele din informaţii se pot încadra în disp. art. 194, indice 2, al. 1, iar altele în disp. art. 194, indice 3, Cod Penal. În ceea ce priveşte infracţiunea prevăzută de art. 209 pct. 3 Cod Penal, socotim de asemenea că prima instanţă nu şi-a îndeplinit rolul activ pentru dovedirea şi caracterizarea exactă a rolului avut de recurent în activitatea ilegală a organizaţiilor sioniste, posterior autodizolvării lor, precum şi care a fost însemnătatea participării recurentului la această activitate.

II. Violarea art. 306 Proc. Penală – nulitate prevăzută de art. 395, part. II, pct. 9 Proc. Penală.

Prin încheierea primei instanţe nr. 314 bis, dată în şedinţa pregătitoare – care constituie actul de sesizare – am fost trimis în judecată în baza art. 190, 209, pct. 3 şi 267, al. penultim Cod Penal. Prin sentinţa atacată cu recurs, instanţa mă condamnă pe baza art. 190 comb cu art. 191, 209 pct. 3 şi 267 al penult. Cod Penal. Apare deci în sentinţă condamnarea mea şi pentru o altă latură a crimei de înaltă trădare, aceea prevăzută de art. 191 Cod Penal, deşi acest text de lege nu figura în actul de acuzare. Această extindere a incriminării, deşi implică o schimbare de calificare cu efecte agravante asupra situaţiei mele care făcea necesară pregătirea apărării în această nouă situaţie, n-a fost pusă în discuţie în decursul procesului, ci apare după închiderea dezbaterilor, la pronunţarea sentinţei. Această procedare a primei instanţe este contrarie disp exprese ale art. 306 proc. penală, care prevede, sub pedeapsă de nulitate, obligaţiunea pentru instanţă de a pune în discuţia părţilor schimbarea de calificare a faptului incriminat.

III. Neproporţionalitatea pedepsei – motiv de casare prevăzut de art. 395, part. II, pct 10 Proc. Penală.

https://biblioteca-digitala.ro

În cazul când Onor. Instanţa de recurs nu va primi motivele de casare anterioare, o rugăm să redozeze pedepsele pronunţate pentru prima şi a doua infracţiune.

Rugăm a se ţine seama, în ceea ce priveşte prima infracţiune, de sinceritatea cu care recurentul a mărturisit faptele sale de la început, ceea ce dovedeşte şi căinţa sa. Rugăm Onor Instanţă ca această sinceritate şi această căinţă să cântărească în momentul pronunţării deciziei sale, pentru ca recurentul să mai aibă posibilitatea de a munci pentru folosul Societăţii. În ceea ce priveşte a doua infracţiune, socotim că pedeapsa de 14 ani t.g. e prea mare. Rugăm Onor Instanţă să binevoiască a o reduce la un nivel, care să corespundă importanţei reale a rolului şi participării recurentului la comiterea infracţiunii, ţinându-se seamă şi de celelalte elemente care militează în favoarea sa. Pentru aceste motive solicităm admiterea recursului şi casarea sentinţei atacate.

p. Hirsch Zoltan, avocat

Cerere de recurs a acuzatului Ştefan Kuhn

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnatul, Ştefan Kuhn, din Timişoara, actualmente deţinut pe baza mandatului de executare 3559 din 22 octombrie 1954 (dos. 593/1954, fila 439) completez cererea de revizuire ce face obiectul dos. 1461/1955 cu termen la 13 decembrie 1955 prin care solicităm potrivit art. 417 cpt. 1 şi 4 a se revizui sentinţa Tribunalului Militar Teritorial nr. 258 din 31 III 1954 prin care am fost condamnat:

a) la 15 ani muncă silnică, 10 ani degradare civică şi confiscarea averii pentru fapte de înaltă trădare p. şi p. de art. 190 ,191 şi 157 C.P. şi

b) la 14 ani temniţă grea pentru crimă de uneltire conf. art. 209 partea III şi 157, C.P. (dos 593/1954 a Tribunalului Teritorial), pedepse rămase definitive prin respingerea recursului prin decizia nr. 1729 din 25 septembrie 1954 (dos. nr. 1497/1954 al Tribunalului Militar pentru Unităţile M.A.I.).

Motivele cererii de revizuire:

I. Am fost condamnat la pedeapsa de 15 ani muncă silnică potrivit art. 190 şi 191 C.P. pe motiv că în toamna anului 1949 aş fi dat informaţii cu caracter secret legaţiei Israel atât personal lui Agamy cu ocazia solicitării unui ajutor pentru sioniştii din Transilvania, cât şi prin coacuzaţii Haber Ladislau şi Stein Israel.

II. Am fost condamnat la pedeapsa de 14 ani temniţă grea potrivit art. 209 pct. III C.P. pentru că în calitate de membru al grupării Ichud din organizaţia sionistă, aşi fi continuat activitatea şi după autodizolvarea ce a urmat Rezoluţia CC al P.M.R. din decembrie 1948, activitate calificată de sentinţă condamnatoare ca constituind crimă de uneltire contra ordinii în stat pentru considerentul că organizaţia respectivă era considerată de tribunalul de fond drept de tip fascist. Prezenta cerere de revizuire o întemeiez pe art. 427 pct. 1 şi 4 pr.p.

Tov. preşedinte al Tribunalului Militar Teritorial,

Solicit revizuirea condamnării pentru faptul p. şi p. de art. 190 şi 191 C.P.P.

https://biblioteca-digitala.ro

Mi se impută prin sentința a cărei revizuire o solicit, că aşi fi dat legației Israel următoarele informații direct, prin Agamy Averbuch, sau prin Israel Stein şi Ladislau Haber: că în Timişoara sunt trupe sovietice iar în Arad trupe româneşti şi că noaptea a auzit zgomot de tancuri pe stradă; că în mijlocul populației din regiune există o stare de nesiguranță din cauza prezenței trupelor; că oraşul Timişoara este prost aprovizionat cu articole de îmbrăcăminte şi alimentare în timp de celelalte sunt mai bine aprovizionate; că diferența între prețurile de cartelă şi la liber este foarte mare, nu se dă tot ce scrie pe cartelă, mai rămânând bunuri, şi că sunt cozi la magazine şi cooperative, din care cauză populația este nemulțumită; că în sânul populației evreieşti există o psihoză de emigrare, din care cauză nu urmează linia CDE, că există posibilități de încadrare în muncă pentru populația evreiască, dar nu se încadrează pentru că ar pleca mai greu din țară; că psihoza de emigrări a populației evreieşti se accentuează şi că la secțiile de miliție, unde se distribuie formularele, populația evreiască s-a îngrămădit să le obțină; că CDE a început o campanie pentru încadrarea în producție a populației evreieşti în care scop a înființat o secție de îndrumare pe lângă oficiul de repartizare a brațelor de muncă unde sunt reprezentanți ai CDE, iar în Timişoara funcționează o şcoală de recalificare pentru populația evreiască sub îndrumarea CDE; despre unele rechiziții de imobile făcute pentru armată în Timişoara şi despre lipsa de lemne în Timişoara, precum şi că în Timişoara nu se poate obține tot ce scrie pe cartelă; despre exporturi masive de carne, iar populația nu poate lua carne pe bon, că Aprozarul şi cooperația nu face față aprovizionărilor la Timişoara că nu se găseşte zahăr la liber şi că muncitorii de la întreprinderea Abator sunt nemulțumiți; că în zona de frontieră au sosit mari unități de trupe; despre lipsa de petrol din Timişoara, la abator se construieşte un mare frigorifer, iar la abatorul din Arad şi Timişoara nu s-a îndeplinit planul de producție; despre desființarea dispensarelor de pe lângă întreprinderi şi nemulțumirile muncitorilor şi funcționarilor. că în regiunea Timişoara au avut loc mari manevre militare la care au participat trupe românești şi sovietice şi că sunt multe unități motorizate. greutățile ce le întâmpină în aprovizionarea cu carne şi nerealizarea planului de producție la abator, precum şi despre o adresă confidențială a trustului cărnii din Timişoara către abator, în care arăta ordinea de preferință a distribuirii cărnii, despre dislocările de populație din regiunea Timişoara.

A) Sub raportul art. 417 pct. 4

1. Instanța de fond reține că activitatea mea informativ privea date cu caracter secret, care interesau securitatea Statului şi apărarea teritoriului național care ar rezulta din recunoaşterea mea, coroborată cu cele ale unor acuzați şi cu cele declarate de unii martori.

În urma condamnării mele, s-au descoperit acum recent fapte ce nu au fost cunoscute de instanță, de natură să stabilească neîndoios neexistența infracțiunii imputate.

Solicit să dovedesc cu martorii notați mai jos şi cu actele aci alăturate, că:

a) Raporturile mele cu reprezentantul legației Israel, direct sau prin coacuzați, s-au redus la acțiuni pentru solicitări şi obțineri de fonduri pentru existența evreilor săraci din Arad.

b) Cu toate informațiile pretins transmise de mine, erau de notorietate publică, fie pentru că se petreceau în văzul tuturora, fie că erau zvonuri rău voitoare răspândite nu de mine, fie că se degajau din articolele apărute în presa CDE, că deci puteau fi transmise în Israel prin evreii care emigrau în masă.

3.Nu este suficient, în stadiul nostru legislativ ca o informație să fi fost dată, chiar cu gând infracțional, pentru ca ea să îmbrace caracterul crimei din art. 190, 191 cp. Mai este necesar sub raportul laturii obiective ca informațiile transmise să fi avut caracter secret.

https://biblioteca-digitala.ro

Numai în măsura în care informaţiile incriminate au acest caracter, numai în acea măsură ele devin crimă de înaltă trădare. Astfel, ele pot fi în funcţie de epoca şi de natura informaţiei – fie delictul din art. 215 C.P., azi abrogat, fie infracţiunea art. 1942 sau 1943, cu pedeapsa graţiată până la 5 ani (decretul 421/1955). Astfel în cadrul rolului activ ce-i revine instanţei, conform art. 298 pr.p., ea este îndatorată acele conform art. 5062 pr.p., organelor de resort şi Preşedinţiei Consiliului de Miniştri, relaţii asupra caracterului acestor informaţii: secrete sau nesecrete dar nedestinate publicităţii sau nici secrete nici nedestinate publicităţii. Că tribunalului de revizuire îi revine sarcina – în cadrul rolului său activ – de a cere aceste relaţii, ne-o învederează decizia 1928 din 21 octombrie 1955 dată de Tribunalul Militar pentru Unităţile M.A.I. în dos. 1912/1955 al acelui tribunal (anexa 1) care statuează – tot în cazul unei condamnări pentru înaltă trădare – că: „Văzând susţinerile recurentului şi actele cauzei" Tribunalul constată că, instanţa de fond în vederea soluţionării cererii de revizuire formulată în speţă, în mod just şi pe linia desfăşurării rolului său activ a făcut numeroase diligenţe pentru a lămuri pe deplin dacă informaţiile date de condamnat serviciului de spionaj francez constituiau secrete de stat sau nu, întrucât de stabilirea acestei chestiuni era legată însăşi caracterizarea juridică a faptelor revizuentului. În urma acestor demersuri Tribunalul de fond a primit o serie de confirmări din partea organelor componente de stat cu privire la relaţiile cerute şi din care rezultă că unele date furnizate de revizuent serviciului de spionaj francez nu erau secrete, iar altele erau nedestinate publicităţii." Într-un cuvânt, probele noi ce urmează a fi administrate în cauză constituie fapte noi, necunoscute de Tribunalul de condamnare, şi de natură fie a stabili totala mea nevinovăţie (motivarea articulată la litera C), fie de natură a impune o alta calificare, mult mai uşoară pentru o faptă incriminată de un text abrogat sau supusă graţierii dat fiind că beneficiez de circumstanţe atenuante (motivarea articulată la lit. b). Aceasta impune revizuirea sentinţei prin care am fost condamnat pentru înaltă trădare.

Sub raportul art. 417 pct. 1:

Între informaţiile ce mi se impută şi pentru care am fost condamnat există o parte pe care le-aş fi transmis prin Israel Stein.

Importanţa activităţii informative duse împreună cu Stein, determinantă în soluţia de condamnare, nu rezultă numai din sentinţă, ci din toate lucrările dosarului (fila 140 verso vol. V; fila 509, vol. III; fila 538, vol. III; filele 498, 499, 500, 501, vol. III). Dar Israel Stein, trimes în judecată tot pentru crimă de înaltă trădare, pentru transmitere de informaţii secrete, culese de la mine şi altele, a fost achitat. Prin sentinţa 372 din 6 aprilie 1954 (dos 650/1954 a Tribunalului Militar Teritorial anexa II), Israel Stein a fost achitat pentru înaltă trădare şi condamnat la 8 ani închisoare corecţională, pentru că la fel cu mine şi împreună cu mine, ar fi activat după autodizolvare, în cadrul organizaţiei sioniste Ichud. Prin decizia 403 din 25 februarie 1955 (dos 109/1955 a Tribunalului MAI) s-a casat hotărârea atât la cererea acuzaţilor din lot cât şi la cererea Procuraturii, pentru ca prin sentinţa 913 din 16 iunie 1955 –rămasă definitivă prin respingerea recursului procuraturii – Stein să fie achitat pentru înaltă trădare (anexa III). Achitarea lui Israel Stein pentru activitatea informativă desfăşurată cu mine, sau mai exact, cu informaţiile transmise lui de mine, face ca să existe ireconciliabilitate între hotărârea mea de condamnare şi aceea de achitare a lui I. Stein, ceea ce impune revizuirea condamnării mele.

II

Revizuirea condamnării pentru faptul de uneltire din art. 209 pct. III

Mi se impută prin sentinţă a cărei revizuire o solicit că după autodizolvare, aşi fi activat în cadrul organizaţiei sioniste Ichud.

https://biblioteca-digitala.ro

A. Sub raportul art. 417 pct. 4:

Vreau să dovedesc cu martorii notaţi mai jos – probe noi, necunoscute la data judecăţii, aflate recent şi de natură a infirma soluţia instanţei ce m-a condamnat – că:

a) Că de la 1945 până la autodizolvare am activat în cadrul Ichud-ului, organizaţie componentă a CDE, luptând zelos pentru scopurile organizaţiei CDE.

b) Că am îndemnat pe prietenii mei sionişti şi nesionişti să abandoneze gândul plecării şi să se încadreze în muncă.

Astfel din noile probe ce solicit a administra se va degaja în mod neîndoielnic că nu am dus absolut nici o activitate sionistă după autodizolvare. Corolarul ce se impune este revizuirea sentinţei de condamnare pentru crimă de uneltire.

B. Sub raportul art. 417 pct. 1:

Dacă faptele ce mi se pun în sarcină ar fi adevărate, constituie ele infracţiune pentru care am fost condamnat?

Sentinţa a cărei revizuire o cer, spune că da. Alte hotărâri, tot în cadrul organizaţiei sioniste în genere, şi în special în cadrul organizaţiei sioniste Ichud, spun că nu.

De aci hotărâri care nu se pot concilia.

Spicuind în hotărârile privitoare la activitatea ilegală sionistă după autodizolvare, invocăm:

a) Decizia 408 din 26 februarie 1955 a Tribunalului Militar pentru Unităţile MAI dată în dos 2099/1954:

„Având în vedere că în ţara noastră mişcarea sionistă sub diferitele ei nuanţe – deci şi Haşomer Haţair – a fiinţat legal până în luna decembrie 1948 când a apărut „Rezoluţia Biroului Politic al CC al PMR în chestiunea naţională", care a demascat sionismul şi toate nuanţele ca „un curent politic naţionalist, reacţionar al burgheziei evreieşti" şi a trasat sarcina mobilizării populaţiei evreieşti la lupta împotriva sionismului. Că în urma acestei rezoluţii care a trasat ca directivă principală lupta contra naţionalismului burghez, în primăvara anului 1949 mişcarea sionistă s-a autodizolvat în mod formal..." (anexa 4)

b) Decizia 537 din 5 IIII 1955 a Tribunalului Militar pentru Unităţile MAI dată în dos. 1662/1954

„Având în vedere că rezoluţia Biroului Politic al CC al PMR în chestiunea naţională din decembrie 1948, care serveşte ca temei politic al interzicerii existenţei organizaţiilor sioniste pe teritoriul ţării noastre este îndreptată spre combaterea politicii naţionaliste, rasiale şi şovine, în timp ce fascismul a fost considerat ca infracţiune penală încă din prima zi a eliberării patriei noastre de către armata sovietică." (anexa 5)

c) Încheierea din 7 aprilie 1955 dată în dos 592/1955 a Tribunalului Militar Teritorial şi Decizia 1033 din 4 iunie 1955 a Tribunalului Militar pentru Unităţile M.A.I. (dos. 981/1955) (anexele 6 şi 7), care – în lotul tocmai a lui Israel Stein, coleg de activitate în gruparea Ichud, iniţial condamnat la 8 ani şi apoi achitat, statuează că:

Că, din datele arătate mai sus rezultă că „Ichud", „Haoved Haţioni" şi „Renaşterea", nu sunt considerate pe plan internaţional ca aparţinând unui curent politic fascist, ci ca partid burghez în care apar şi se dezvoltă diferite tendinţe contradictorii democratice şi reacţionare. Având în vedere că în ţara noastră, mişcarea sionistă sub diferitele ei nuanţe deci şi Ichud, Haoved Haţioni şi Renaşterea au fiinţat legal până în luna decembrie 1948 când a apărut rezoluţia Biroului Politic al CC al PMR PMR în chestiunea naţională care a demascat sionismul de toate nuanţele ca un curent politic naţionalist, reacţionar al burgheziei evreieşti şi a trasat sarcina mobilizării populaţiei evreieşti în lupta împotriva sionismului"

https://biblioteca-digitala.ro

(Încheierea din 7.04. 1955 dos.592/1955 a Tribunalului Militar Teritorial),

Având în vedere actele şi lucrările dosarului din care rezultă că faptele puse în sarcina învinuiţilor constau tocmai în acte de agitaţie sau instigări, ori încercări de a face asemenea acte, calificări folosite chiar de Procuratura Militară Teritorială Bucureşti în motivele scrise de casare şi în susţinerea orală a acestor motive înaintea tribunalului;

Că în afară de aceste acţiuni de agitaţie şi instigare a populaţiei evreieşti pentru a emigra în statul Israel şi împotriva CDE nu rezultă alte fapte de natură a duce la concluzia unei organizaţii de tip fascist, în sensul art. 209 p. III C.P.

Că tribunalul de fond arată în mod convingător în încheierea dată în şedinţa pregătitoare şi pe baza unei temeinice şi ştiinţifice documentări că organizaţia sionistă în întregul ei nu poate fi identificată ca o organizaţie de tip fascist, iar cât priveşte organizaţiile sioniste din care au făcut parte învinuiţii nu rezultă că ar fi avut caracter fascist prin modul de organizare, ideologie scop şi metode de activitate scopul acestor organizaţii fiind determinarea populaţiei evreieşti de a emigra în statul Israel şi a face propagandă naţionalist şovină. (decizia 1033 din 4 iunie 1955 dos. MAI 981/1955)

Cu alte cuvinte, în timp ce hotărârea care-l condamnă pe subsemnatul, statuează că activitatea sionistă după autodizolvare în cadrul grupării Ichud, se califică crimă de uneltire, hotărârile invocate statuează că activitatea sionistă după autodizolvare, în special în gruparea Ichud trebuie calificată drept delict de agitaţie publică p. şi p. de art. 327 al. III co. a fi amnistiat.

Cum este vorba de două soluţii diametral opuse în cadrul uneia şi aceleaşi organizaţii – organizaţie sionistă în general şi gruparea Ichud în special – decide o valabilitate generală şi în lumina uneia şi aceleaşi încadrări – art. 209 pct.3 C.P. – ca urmare la unul şi acelaşi act – rezoluţia Biroului Politic al CC al PMR – ireconciliabilitatea între hotărâri impune revizuirea conform art. 417 pct. 1 pr.p. a sentinţei şu sub raportul condamnării pentru crimă de uneltire.

În concluzie, solicit admiterea în principiu a cererii mele de revizuire sub raportul ambelor condamnări, şi în fond cer a dispune achitarea mea.

Totodată cer, în conformitate cu dispoziţiile art. 425 pr.p. suspendarea pedepsei şi punerea mea în libertate provizorie imediată, dat fiind că sunt arestat de la 20 februarie 1952, că am domiciliul stabil şi familie şi că toate aparenţele nevinovăţiei mele rezultă atât din probatoriile ce le invoc cât şi din hotărârile ce le supun.

Rog a se cita următorii martori:

1. Israel Stein, Timişoara, Piaţa Plevnei 7
2. Kram Ştefan, Ciulniţa, Şantierul 4 Construcţii
3. Knofel Zoltan, " "4 "
4. Dr. Niculae Schönfeld, Prim Rabin al Com. Evreilor din Arad, str. Petöfi 12, etaj I
5. Igner Heinrich, Bucureşti, str. Enăchiţă Văcărescu, nr. 45, Rainu N. Bălcescu

Totodată rog a se cita prin Direcţia Generală a Penitenciarelor, pe Ladislau Haber, urmând ca toţi martorii să învedereze sub prestare de jurământ nevinovăţia mea.

Rog a se ataşa dosarului de fond 593/1954 cel de recurs 1497/1954.

De asemenea, rog a se ataşa dosarele cu hotărârile invocate ca de neconciliat cu acea prin care sunt condamnat, şi anume:

1.dos 650. 1954 Tribunalul Militar Teritorial

2.dos.2099/1954 Tribunalul Militar Unităţile M.A.I.

3.dos 1662. 1955 Tribunalul Militar Unităţile M.A.I.

4.dos 1033. 1955 Tribunalul Militar Unităţile M.A.I.

https://biblioteca-digitala.ro

Alătur duplicat pentru Procuratură şi câte 2 copii de pe actele invocate (16 acte)
Rog a se ataşa prezenta completare la cererea de revizuire din dos. 1461/1955.
Luptăm pentru pace

Pentru Ştefan Kuhn

Cerere de recurs a acuzatei Melania Iancu

Dosar nr. 1497/1954

Tovarăşe preşedinte,

Subsemnata Melania Iancu, actualmente deţinută în Penitenciarul Jilava, cu domiciliul în Bucureşti, str. Alex. Sahia nr. 59, în termen legal şi în conformitate cu disp. art. 392 şi urm. proc. pen. depun prezentele mijloace de casare în recursul ce am declarat împotriva sentinţei penale cu nr. 258 din 29 Martie 1954 a Trib. Militar Teritorial Bucureşti, recurs cu termen de judecată la 15 Septembrie 1954.

Motivele recursului meu sunt următoarele:

I. Nulitatea prev. de disp. art. 395 p. I-a pct.3 proc. pen. Nemotivare.

Am fost trimisă în judecata Tribunalului Militar Teritorial pentru 3 infracţiuni şi anume:

1. Crimă de înaltă trădare prev. şi ped. de art. 191 C.P.
2. Crimă de uneltire împotriva ordinii sociale, prev. şi ped. de art. 209 p. III-a C.P.
3. Crima prev. de art. 1,2,3,4 şi 14 din legea 284/1947.

Instanţa de fond pe baza declaraţiilor de la primele cercetări şi a declaraţiilor subsemnatei şi ale coinculpaţilor în faţa Tribunalului mă condamnă:

- la 20 ani muncă silnică, pentru crimă de înaltă trădare;
- la 14 ani temniţă grea, pentru crima de uneltire împotriva ordinii sociale; şi
- la 4 ani închisoare corecţională pentru delictul de nedeclarare şi necedare de devize către Banca de Stat R.P.R.

Am fost obligată să plătesc suma de 500.000 lei cu titlu reparatoriu către Banca de Stat R.P.R.

Conform art. 101 am fost condamnată să execut pedeapsa cea mai grea, adică 2- ani muncă silnică, 10 ani degradare civică, confiscarea averii şi plata cu titlu reparatoriu a sumei de 560.000 lei cu titlu reparatoriu către Banca de Stat R.P.R., computându-mi-se prevenţia de la 26 ianuarie 1951.

Hotărârea este nemotivată, atât în ceea ce priveşte infracţiunea primă, cât şi în ceea ce priveşte cea de a doua.

1.Nemotivarea în raport cu crima de uneltire împotriva ordinii sociale

Instanţa de fond reţine astfel vinovăţia:

„Considerând că faptele acuzaţilor Mişu Benvenisti, Avram Zissu, Jean Cohen, Melania Iancu... de a fi iniţiat, activat şi participat în organizaţiile sioniste menţionate în dreptul fiecăruia la expunerea în fapt, activitate dusă atât înainte cât şi după autodizolvare cu scopul de a lupta pentru răsturnarea în mod violent a ordinii sociale existente în stat, toţi

https://biblioteca-digitala.ro

vizând răsturnarea regimului de democraţie populară din ţara noastră constituie crima de uneltire contra ordinii sociale prev. şi ped. de art. 209 p. III-a Cod Penal".

a) Hotărârea este nemotivată, întrucât într-un considerent global Tribunalul pune la un loc pe toţi inculpaţii cu situaţii distincte şi aceasta constituie cazul clasic al nemotivării. Atât timp cât prima instanţă nu precizează în ce organizaţii sioniste au activat fiecare dintre ei, de la ce dată şi până la ce dată şi mai ales în ce măsură fiecare dintre ei în genere şi Melania Iancu în special a iniţiat, organizat, activat sau participat în aceste organizaţii, hotărârea este evident nemotivată.

b) Tribunalul mai afirmă că toţii şi implicat fiecare au activat înainte cât şi după autodizolvare. Chiar dacă am acceptat ipoteza unui ilicit după autodizolvare, împrejurarea că s-a activat înainte de aceasta nu putea duce la nici o concluzie.

c) Hotărârea mai este nemotivată şi pentru faptul că Tribunalul impută acuzaţilor de a fi activat înainte şi după autodizolvare în scopul de a lupta pentru răsturnarea ordinii sociale existente în Stat. Pentru aceasta, prima instanţă se referă şi la expunerea în fapt din dreptul fiecărui acuzat. Ea trebuia, însă; să arate de unde a dedus acest scop.

d) Nemotivarea mai rezultă şi dintr-o contradicţie flagrantă în considerente. Dacă scopul vizând răsturnarea ordinii sociale existente şi a regimului de democraţie populară este în funcţie de activitatea reţinută şi desfăşurată înainte şi după autodizolvare, cum se împacă această concluzie faţă de împrejurarea că aceeaşi acţiune infracţională este reţinută în sarcina lor şi deci şi a Melaniei Iancu şi în timpul regimului burghezo-moşieresc şi a regimului legionaro-antonescian, de la 23 august 1944 până a instaurarea Republicii Populare Române şi apoi după această dată?

e) Tribunalul mai reţine că activitatea s-a desfăşurat cu scopul răsturnării în mod violent a ordinii sociale existente a regimului de democraţie populară, dar nu ne arată de unde deduce aceasta şi pe ce probe se sprijină. Într-un al doilea considerent, instanţa de fond precizează:

„Având în vedere că elementele constitutive ale infracţiunii sunt întrunite deoarece s-a stabilit că acuzaţii sus-numiţi au dus muncă de organizare şi au activat în cadrul acestor organizaţii după instrucţiuni primite de la o asociaţie cu caracter internaţional, având scopul de a pregăti răsturnarea ordinii democratice a statului nostru, aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt şi cum însuşi acuzaţii au recunoscut toată această activitate dusă în cadrul organizaţiilor sioniste ca şi în scopul urmărit; aceste organizaţii erau de tip fascist, întrucât înlăturau ideea democraţiei, avea caracter politic şi paramilitar, deoarece aşa cum s-a arătat mai sus, aceste organizaţii căutau să instruiască tineretul sionist prin metode militare sub formă de autoapărare, căutând şi adunând arme în acest scop."

f) Referindu-se la instrucţiunile primite de acuzaţi de la o asociaţie cu caracter internaţional, fără a se preciza în ce constă aceste instrucţiuni, care este acea asociaţie, care dintre acuzaţi le-a primit şi urmat şi de unde rezultă că asociaţia vizată şi instrucţiunile respective pregăteau răsturnarea ordinii democratice a statului, este evident că Tribunalul a dat o hotărâre nemotivată.

g) A reţine că toate aceste organizaţii erau de tip fascist fiindcă înlăturau ideea democraţiei este a proclama fără a motiva. Nu orice organizaţie nedemocratică este o organizaţie fascistă. Acuzaţii au aparţinut până la autodizolvare unor grupări diferite (Renaşterea, Sioniştii democraţi, etc.) ba mai mult, Mella Iancu a aparţinut organizaţiei „Ichud" componentă a Comitetului Democrat Evreiesc. Toate aceste grupări n-aveau caracter paramilitar. În orice caz, Tribunalul trebuia să arate de unde a dedus caracterul fascist şi paramilitar al activităţii Melaniei Iancu desfăşurată în organizaţia „Ichud".

https://biblioteca-digitala.ro

h) Şi în raport cu cel de al doilea considerent rezultă prezentarea globală, echivalând cu o nemotivare totală a hotărârii. În sfârşit, în al treilea şi ultimul considerent prima instanţă subliniază:

„Intenţia frauduloasă rezultă din voinţa acuzaţilor (iar este vorba de toţi acuzaţii în bloc) de a activa atât înainte de autodizolvare, cât şi mai ales după autodizolvare, deşi îşi dădeau seama că asemenea fapte sunt oprite şi sancţionate de lege, din modul tainic în care aceste organizaţii îşi duceau activitatea, pentru pregătirea răsturnării în mod violent a ordinii sociale existente în R.P.R. deoarece aşa cum s-a arătat la expunerea în fapt, acuzaţii au lucrat după instrucţiunile primite de la instructori palestinieni, cu consemnul de a lucra aşa de abil că nici membrii organizaţiilor să nu priceapă că lucrează în mod conspirativ, împrejurări din care rezultă în mod neîndoios că acuzaţii au prevăzut urmările socialmente periculoase ale activităţii lor şi ei au acceptat producerea unor astfel de urmări, încât toţi acuzaţii urmează să suporte rigorile legii conf. art. 209 p. III-a Cod Penal."

i) Şi în raport cu intenţia frauduloasă care prin esenţa ei nu poate fi examinată decât individual, întrucât urmează a se examina reprezentarea mintală a fiecăruia în raport cu consecinţele ilicitului, Tribunalul face acelaşi examen global.

j) Tribunalul nu arată cum îşi puteau acuzaţii da seama că faptele sunt oprite şi sancţionate de lege, întrucât prin nici o lege, decret, H.C.M., Jurnal al Consiliului de Miniştri, ordonanţă activitatea recurenţilor nu era oprită şi nici sancţionată de lege, iar rezoluţia Biroului politic al C.C. al P.M.R. din decembrie 1948, cu toată înalta ei autoritate nu avea caracterul unei dispoziţii învestită cu putere de lege. Din toate aceste 10 puncte de vedere raportate la prima infracţiune, hotărârea este nemotivată.

2. Nemotivarea în raport cu crima de înaltă trădare

Pentru a ajunge la concluzia vinovăţiei în raport cu această acuzaţie, Tribunalul motivează astfel:

„Având în vedere că potrivit disp. art. 191 şi 190 C.P. cetăţeanul român care procură sau transmite pe orice cale, în original sau în copie, în total sau în parte vreunul din planurile, scriptele, documentele sau informaţiile prev. în art. 190 C.P. unei puteri străine sau agenţilor acesteia, sau care având cunoştinţă de ele le comunică altora, comite crima de înaltă trădare şi se pedepseşte cu munca silnică pe viaţă.

Considerând că faptele acuzaţilor Mişu Benvenisti, A.L. Zissu, Jean Cohen, Melania Iancu, etc. de a fi cules şi transmis informaţii secrete arătate în expunerea în fapt în dreptul fiecăruia, agenţilor unor puteri străine sau altor persoane care nu aveau calitatea să ia cunoştinţă de ele constituie crima de înaltă trădare prev. şi ped. de art. 190 şi 191 C.P.

Având în vederea că sunt întrunite elementele constitutive ale acestei infracţiuni deoarece s-a stabilit în mod precis că faptul material constă în culegerea şi furnizarea informaţiilor secrete agenţilor unui guvern străin, de fiecare din aceşti acuzaţi; aşa cum însuşi acuzaţii au recunoscut ei indicând şi legaturile superioare pe care le-au avut în reţeaua de spionaj, acuzaţii toţi erau cetăţeni români, iar informaţiile şi notele pe care le-au furnizat agenţilor străini, mereu cele prev. de art. 190 C.P. care se refereau la apărarea teritoriului, siguranţa statului, mobilizarea şi concentrarea armatei, mobilizarea economică şi referinţe asupra diferitelor lucrări, stări de spirit, etc. care în interesul apărării naţionale nu trebuiau divulgate şi de care luase cunoştinţă în calitate de cetăţeni români, fie din constatări proprii fie prin culegeri de la alte persoane, informaţii secrete de care persoanele cărora le-au furnizat nu aveam calitatea să ia cunoştinţă de ele.

Intenţia criminală rezultă din însăşi modul cum au organizat acuzaţii această reţea informativă în legătură cu agenţii străini, prin voinţa lor de a furniza informaţiile deşi îşi

https://biblioteca-digitala.ro

dădeau seama că divulgarea de secrete, constituie crima de trădare şi este aspru pedepsită de legile R.P.R., din care secret al informaţiilor transmise, ca şi din calitatea persoanelor cărora le-au furnizat, fiind agenţi ai unui guvern străin care nu avea calitatea să ia cunoştinţă de aceste informaţii, din modul ascuns în care acuzaţii luau legătură pentru transmiterea informaţiilor, aşa cum au recunoscut la cercetări şi în faţa instanţei, toţi având reprezentarea ilicitului penal, întrucât toţi acuzaţii au recunoscut că au fost retribuiţi pentru ducerea acestei activităţi de informarea unui guvern străin, ca făcând parte din acţiunea întreprinsă în scopul de a submina regimul de democraţie populară şi de a stabili capacitatea de apărare a forţelor militare din R.P.R.

Astfel fiind, prin cele de mai sus rezultă în mod indubitabil că toţi acuzaţii în desfăşurarea activităţii lor pe linie de spionaj au prevăzut urmările social periculoase ale activităţii lor şi ei au acceptat producerea unor astfel de urmări si că deci urmează a fi sancţionat potrivit art. 191 şi 190 C.P."

a) Din moment ce în speţă este vorba de persoane diferite, activităţi diferite, fapte diferite, perioade diferite şi raporturi diferite, instanţa nu se putea mărgini la o motivare globală. Procedând totuşi astfel, hotărârea este nemotivată.

b) Tribunalul nu arată care informaţii şi note, pentru fiecare dintre acuzaţi în parte erau din cele prevăzute din art. 190 C.P. , pentru ca instanţa să poată să-şi exercite rolul său de cenzură.

c) Prima instanţă nearătându-ne care sunt aceste informaţii şi note, transmise de fiecare acuzat, nu dă instanţei de casare posibilitatea de a verifica astfel caracterul secret al informaţiilor transmise.

d) Dar cea mai bună dovadă a nemotivării – rezultând din „motivarea globală" – din faptul că Tribunalul reţine că reprezentarea ilicitului penal rezultă din faptul că toţi acuzaţii au recunoscut că au fost retribuiţi pentru ducerea acestei activităţi de informare. Ori, abstracţie făcând de ceilalţi acuzaţi, Melania Iancu n-a recunoscut că a fost retribuită şi prima instanţă nu arată de unde ar rezulta o astfel de recunoaştere. Din toate aceste puncte de vedere, hotărârea este nemotivată. Vă rugăm să binevoiţi a casa

III. Nulitatea prev. de disp. art. 395 p. II-a pct. 1 proc. pen. Neconstatarea elementelor constitutive ale infracţiunii

Tribunalul n-a identificat elementele constitutive ale celor 2 infracţiuni.

Crima de înaltă trădare şi crima de uneltire împotriva ordinii sociale fac parte din grupul infracţiunilor contrarevoluţionare.

Pe baza indicaţiilor lui V.I. Lenin date în scrisoarea adresată lui D.I. Curscki, Comisar al poporului pentru Justiţie, s-a definit noţiunea infracţiunii contrarevoluţionare.

În redactarea art. 7 Cod Penal R.S.F.S.R. din iulie 1923:

„Se consideră contrarevoluţionară orice faptă prin care se urmăreşte răsturnarea, subminarea sau slăbirea puterii sovietelor muncitoreşti şi al guvernului muncitoresc-ţărănesc, instituit pe baza Constituţiei R.S.F.S.R. precum şi faptele prin care se urmăreşte sprijinirea acelei părţi a burgheziei internaţionale care nu recunoaşte dreptul la existenţă al sistemului comunist al proprietăţii, ce vine să ia locul celui capitalist şi caută să-l răstoarne prin intervenţii sau blocade, spionaj, finanţarea presei şi alte asemenea. De asemenea, se consideră contrarevoluţionară fapta care, fără a urmări direct scopurile menţionate mai sus cuprinde totuşi cu ştiinţa acelui ce a săvârşit-o, un atentat la principalele cuceriri politice ale revoluţiei proletare."

a) Nu există obiectul infracţiunii contrarevoluţionare pe care îi constituie dictatura clasei muncitoare.

https://biblioteca-digitala.ro

Numai fapta îndreptată împotriva puterii sovietice şi împotriva guvernului muncitoresc-ţărănesc (la noi împotriva puterii populare şi a guvernului nostru) reprezintă un atentat împotriva dictaturii clasei muncitoare în ţara noastră.

Orice faptă îndreptată împotriva securităţii externe a R.P.R. reprezintă un atentat împotriva dictaturii clasei muncitoare.

Orice faptă îndreptată împotriva cuceririlor principale economice ale revoluţiei proletare, reprezintă un atentat împotriva bazei economice a statului socialist, un atentat împotriva dictaturii clasei muncitoare în ţara noastră.

Orice faptă îndreptată împotriva cuceririlor politice ale revoluţiei proletare reprezintă un atentat împotriva dictaturii clasei muncitoare.

b) Orice faptă prin care se urmăreşte răsturnarea , subminarea sau slăbirea dictaturii clasei muncitoare prezintă trăsăturile laturii obiective a conţinutului infracţiunii contrarevoluţionare.

c) În ceea ce priveşte latura subiectivă, pentru a se considera că există conţinutul unei infracţiuni contrarevoluţionare trebuie să stabilească faptul că acţiunile celui vinovat cuprind o intenţie contrarevoluţionară. Exact contrariu rezultă din declaraţia dată în faţa instanţei în care Melania Iancu a spus:

„Mi-a spus să cer lui Agamy o sumă de bani pentru ajutorarea unor elemente reacţionare arestate. N-am dat curs şi la plecare Agamy mi-a spus că a fost nevoit să dea 160.000 lei pentru medicamentele cerute de Jean Cohen elementelor reacţionare".

d) Subiectul infracţiunii contrarevoluţionare este duşmanul poporului, duşmanul socialismului.

e) Legislaţia sovietică consideră drept infracţiune contrarevoluţionară chiar

şi acţiunile îndreptate împotriva oricărui alt stat al oamenilor muncii, chiar dacă acesta nu intră în compunerea U.R.S.S..

Nici în această ipoteză nu ne găsim, fiindcă obiectivul îl constituia puterea mandatară, nu un stat al oamenilor muncii.

Nici de acte teroriste nu poate fi vorba, fiindcă obiectul nemijlocit al infracţiunii de act terorist este reprezentantul puterii sovietice sau activistul unei organizaţii revoluţionare a muncitorilor şi ţăranilor.

Instanţa de fond nu examinează, nu reţine elementele constitutive comune celor 2 infracţiuni contrarevoluţionare, şi anume: obiectul latura obiectivă şi latura subiectivă şi în consecinţă hotărârea e izbită de nulitate.

Tribunalul nu constată nici elementele constitutive speciale ale celor 2 infracţiuni, căci chiar dacă am admite că informaţiile sunt dintre cele prevăzute de art.190 c.p. încă o condiţie nu este îndeplinită, şi anume aceia că aceste informaţii să fi fost încredinţate anumitor persoane sau de care să fi avut cunoştinţă cu ocazia funcţiunii sau însărcinării lor.

Cât priveşte art. 191, el nu vorbeşte decât de planurile, scriptele şi documentele menţionate în art.190.

În legătură cu elementele constitutive ale infracţiunii prev. de art. 209, III, de nicăieri nu rezultă şi pe nici o probă nu se sprijină acuzarea că Melania Iancu a iniţiat, organizat, activat sau participat la organizaţii de tip fascist politice, militare sau paramilitare.

Organizaţia „Ichud" din care a făcut parte Melania Iancu nu poate fi considerată ca organizaţie de tip fascist, militară sau paramilitară.

Vă rugăm să binevoiţi a casa.

https://biblioteca-digitala.ro

III. Nulitatea prev. de disp. art. 395 p. II-a pct. 6 proc. pen. Greşită stabilire a situaţiei de fapt.

Tribunalul a greşit situaţia de fapt tocmai în punctele esenţiale, şi anume :

1. De a fi reţinut ca activitate desfăşurată într-o organizaţie fascistă, militară sau paramilitară, activitatea Melaniei Iancu în perioada 1924-1931 la Asociaţia Culturală a femeilor evreice, „Renaşterea" – „Avoda".

2. A stabilit greşit situaţia de fapt, socotind activitatea desfăşurată între 1940-1944, în timpul şi împotriva regimului legionar-antonescian, ca activitate contrarevoluţionară.

3. La fel, Tribunalul stabileşte greşit situaţia de fapt tocmai în punctele esenţiale când consideră contribuţia sa în problema emigrărilor în anii 1946-1947 şi ajutorarea unor prieteni sionişti ca activităţi contrarevoluţionare, când emigrările erau legale iar ajutorarea avea un caracter filantropic.

Cât priveşte continuarea activităţii după autodizolvare, Tribunalul trece peste declaraţia dată de inculpată la 15 August 1952 când aceasta a declarat ritos:

„După dizolvarea organizaţiilor sioniste Mendelovici Iancu mi-a cerut să fac parte dintr-un grup de 4-5 sionişti printre care trebuia să fie şi Jean Cohen, grup care urma să înlocuiască Executiva sionistă autodizolvată. Nu am acceptat şi nici nu am auzit să se fi constituit.

Tribunalul stabileşte greşit situaţia de fapt atunci când reţine pentru toţi acuzaţii, deci şi pentru mine că au recunoscut că au fost retribuiţi pentru ducerea activităţii de informare.

În sfârşit, Tribunalul mai stabileşte greşit situaţia de fapt atunci când consideră informaţiile date de Melania Iancu dintre acelea ce se pot încadra în disp. art. 190 şi 191 c.p.

Trimis în judecată pentru unele din aceste informaţii şi poate pentru cele mai importante, în dos Trib. Militar Teritorial cu No. 651/1954 funcţionarul public respectiv a fost achitat, constatându-se inexistenţa infracţiunii.

Sub acest aspect, invocăm autoritatea lucrului judecat.

Celelalte informaţii, naţionalizarea laboratoarelor, verificările de partid, neregulile de la Comcar, activitatea C.D.E., etc., toate acestea erau de notorietate publică, neputând fi considerate informaţii şi secrete de stat.

Vă rugăm să binevoiţi a casa.

IV. Nulităţile prev. de disp. art. 395 p. II.-a pct. 9 proc. pen. violare de lege; neexercitarea rolului activ al judecătorilor.

Tribunalul s-a mărginit să judece exclusiv pe baza declaraţiilor de la primele cercetări şi a interogatoriilor luate acuzaţilor în instanţă.

Din actele de la dosar nu rezultă în mod clar situaţia inculpatei. Instanţa, deşi avea datoria ca din oficiu să completeze şi să lămurească aceste situaţii pentru a putea da o soluţie justă, nu a făcut acest lucru.

Art. 298 proc. pen. prevede că preşedintele instanţei, care conduce dezbaterile şi hotărăşte asupra tuturor cererilor sau propunerilor părţilor, trebuie să aibă un rol activ în desfăşurarea acestora, stăruind prin toate mijloacele pentru descoperirea adevărului şi prevenirea oricăror erori în cunoaşterea, dovedirea şi caracterizarea faptelor.

În acest scop el va pune părţilor întrebări pentru a se lămuri şi va pune în discuţie necesitatea oricăror probatorii când acestea interesează lămurirea cauzei.

https://biblioteca-digitala.ro

Textul inspirat din art. 319 şi 257 cod. proc. pen. al R.S.F.R.S. consacră rolul activ al judecătorului în soluţionarea procesului, rol cu totul diferit de cel al judecătorului pasiv al regimurilor burgheze.

Judecătorul trebuia să desfăşoare un rol activ în cunoaşterea faptelor concrete, hotărârea judecătorească neputându-se întemeia pe generalităţi.

Tribunalul nu şi-a îndeplinit rolul activ, căci deşi era obligat pentru descoperirea adevărului obiectiv să complecteze probele făcute şi să adâncească pe cele existente, n-a procedat în acest fel. (Trib. Sup. Col. penal Decizia 561/16.IV.1953).

Ba mai mult decât atâta, instanţa nu şi-a îndeplinit rolul ei activ şi din alt punct de vedere.

Chiar în stabilirea justă a pedepsei era datoare să analizeze starea fizică şi morală a inculpaţilor şi antecedentele lor (Trib. Sup., Col. penal, Decizia nr. 753/2 decembrie 1952).

Tribunalul a violat şi disp. art. 190, 191 şi 209 p. III c.p. precum şi art. 5 D.L. 368/953, atunci când condamnă, deşi condiţiile prevăzute de aceste două texte n-au fost întrunite şi nu anulează amenda la care am fost condamnată.

Vă rugăm să binevoiţi a casa.

V. Nulitatea prev. de disp. art. 395 p. III-a pct.1 şi 2 pr. pen. Aplicarea legii No. 4/1954 şi a Decretului 368/1953.

Pentru cea de a treia infracţiune am fost condamnată în baza art. 1, 2, 3, 4 şi 14 ale Legii 284/1947, la 4 ani închisoare corecţională şi 560.000 lei despăgubiri către Banca de Stat R.P.R.

În temeiul art. 3, 4 şi 6 ale legii nr. 4/1954 pentru graţiere şi amnistie, vă rog să constataţi că beneficiez de graţiere pentru pedeapsa de 4 ani închis. corecţională şi să mai constataţi că în baza D.L. 368/1953 art. 5 despăgubirea (amenda) a fost anulată.

Vă rog să binevoiţi a casa.

VI. Nulitatea prev. de disp. art. 395 p. II-a pct. 7 proc. pen. abuz de putere.

Tribunalul abuzând de puterea sa a judecat cauza, trecând peste garanţiile procesuale ale acuzaţilor, respectiv peste nemijlocirea, oralitatea, publicitatea şi contradictorialitatea dezbaterilor.

A stabilit greşit situaţia de fapt tocmai în punctele esenţiale; nu a constatat elementele constitutive ale primelor 2 infracţiuni (crima de înaltă trădare şi crima de uneltire împotriva ordinii sociale; a dat o hotărâre nemotivată violând legea şi neexercitându-şi rolul activ.

Toate acestea sunt manifestări ale abuzului de putere.

Vă rugăm să binevoiţi a casa.

VII. Nulitatea prev. de disp. art. 395 p. II-a pct. 10 proc. pen. Disproporţia între fapte şi pedeapsă.

Instanţa de fond constată că sunt în favoarea Melaniei Iancu circumstanţe atenuante deduse din împrejurările de fapt şi din circumstanţele personale ale acuzaţilor, având în vedere că n-am mai suferit pedeapsă şi am fost sinceră atât în declaraţiile date la primele cercetări cât şi în faţa instanţei.

Totuşi pedeapsa care mi se aplică este 20 ani muncă silnică pentru prima infracţiune şi 14 ani temniţă grea pentru cea de a doua.

Ori, în conformitate cu art.157 c.p., chiar dacă nu s-a vizat la schimbarea calificării, se putea coborî pentru prima infracţiune, mult mai jos din muncă silnică pe timp mărginit sau se putea aplica eventual chiar temniţă grea.

https://biblioteca-digitala.ro

Pentru a doua infracţiune se putea aplica închisoare corecţională, mergând până la 3 ani.

Tribunalul însă nu reţine alte elemente care puteau duce la o reducere simţitoare a pedepsei, şi anume: activitatea socială şi politică desfăşurată de Melania Iancu înainte şi după 23 august 1944.

Activitate socială

1. Din anul 1926 a continuat şi dezvoltat acţiunea de ajutorare a copiilor pauperi la cantina şcolii primare Moria.

2. A urmat cursul de surori la Crucea Roşie în 1934, a lucrat ca soră voluntară la Spitalul Militar aducând un serios aport la eliminarea suferinţelor soldaţilor bolnavi.

3. În 1940 – o dată cu dezlănţuirea prigoanei rasiale – a început o epocă grea pentru copii şi soţiile celor plecaţi la munca obligatorie, ceea ce a necesitat o grabnică şi energică acţiune pentru ajutorarea lor.

A înfiinţat o cantină cu o capacitate de 400 de mese pe zi în str. Siminoc şi un dispensar de copii, unde sub conducerea soţilor Iancu o echipă de medici a dezvoltat o acţiune sistematică şi susţinută pentru salvarea copiilor.

4. Şcoala Moria evacuată din localul ei a putut continua activitatea graţie recurentei, care prin eforturi personale a obţinut un nou local, unde au funcţionat şcoala, cantina, dispensarul şi prima creşă din Bucureşti.

Sute de copii au găsit ajutorul la această instituţie. De asemenea şi mamele au putut fi îndrumate să-şi câştige existenţa în lipsa soţilor, lăsându-şi copii la creşă.

5. În ianuarie 1941, încă din cea a doua zi a rebeliunii legionare, soţii Iancu expunându-şi viaţa, au pătruns în cartierele devastate, cu mijloace proprii şi cu sprijinul unor cunoscuţi au distribuit primele ajutoare în alimente, efecte şi bani celor dăunaţi. Prin ajutoarele băneşti, mici meseriaşi şi mici comercianţi au putut să-şi reia activitatea care a dus la redresarea lor.

Trebuie menţionat că o bună parte din efectele colectate cu această ocazie au fost trimise de soţii Mella şi Cornel Iancu, la închisorile cu deţinuţii politici comunişti.

Cu începerea războiului situaţia evreimii s-a agravat din ce în ce mai mult.

Pentru a da populaţiei evreieşti posibilitatea să reziste, recurenţa a organizat creşe, cantine, cămine de zi, dispensare, de care s-a ocupat personal zi de zi, consacrând întreaga ei activitate în această direcţie. Cu timpul nevoile mereu crescânde au făcut necesar crearea unor astfel de puncte de asistenţă în întreaga ţară. S-a ajuns în felul acesta să fie ajutoraţi zeci de mii de mame şi copii, care erau avizate la acest ajutor. Trebuie menţionat că în toate aceste instituţii au intrat şi copii nevoiaşi de orice naţionalitate, a căror părinţi aveau nevoie de sprijinul acestor instituţii. A dus o acţiune intensă pentru ajutorarea deportaţilor din Transnistria, expunându-se la grave consecinţe prin modul periculos de ajutorare a acestora în momentul îmbarcării lor în vagoane, când orice apropiere de aceştia era interzisă, paza fiind severă şi sub ameninţarea puştilor mitraliere a jandarmilor s-a apropiat de cei ce urmau să fie deportaţi dându-le efecte călduroase şi alimente ca să poată rezista.

Activitatea politică

Încă din anul 1937, Mella Iancu a început să sprijine mişcarea comunistă în ilegalitate, contribuind personal şi colectând sume de bani pentru Ajutorul Roşu.

În 1941, cu ocazia colectei de îmbrăcăminte pentru cei dăunaţi de rebeliunea legionară, a trimis o parte din efecte în închisori pentru deţinuţii comunişti.

În oraşe au fost luaţi copii ai activiştilor comunişti care erau ascunşi sau deţinuţi.

https://biblioteca-digitala.ro

Din 1942, în ilegalitate, a dus o activitate organizată, continuă şi susţinută în cadrul Apărării Patriotice pentru ajutorarea luptătorilor antifascişti în închisori, pentru finanţarea acţiunilor partidului, a colectat şi transmis sume importante de bani pentru activitatea ilegală a partidului.

A difuzat material ilegal politic ca: România Liberă, chemările partidului, manifeste – unele din ele multiplicate la ea acasă, a pus la dispoziţie pentru ilegalişti case pentru întâlniri ilegale.

De asemenea a pus la dispoziţie case pentru adăpostirea celor condamnaţi (Matei Gal, unul din cei doi supravieţuitori ai masacrelor de la Râbniţa, urmăriţi de siguranţă de la evadare şi până la 23 august).

În aprilie 1944, prin sugestia partidului, a primit pe deţinuţii politici comunişti, readuşi bolnavi de paraplegie spastică de la Vapniarca, organizându-le un cămin unde au fost găzduiţi până după 23 august, creându-le în acelaşi timp legături cu organizaţiile partidului, din ilegalitate.

În primele zile după eliberare, a dat un masiv sprijin formaţiilor patriotice, fiind în strânsă legătură cu comandantul acestei formaţiuni.

Îmbinând activitatea socială cu cea politică, a folosit posibilităţile instituţiilor cu caracter social pe care le-a condus, pentru ca la adăpostul lor şi cu mijloacele acestora să susţină activ organizaţiile ilegale ale partidului, iar după 23 august a continuat să facă acelaşi lucru, sprijinind acţiunile partidului, precum :

„Totul pentru front, totul pentru victorie."

Campania pentru ajutorarea Moldovei.

Comitetul pentru ajutorarea regiunilor secetoase CARS.

Comitetul Naţional pentru Ajutorarea Copiilor din al cărui comitet central a făcut parte.

Ajutorul pentru copii greci.

La 24 august 1944, datorită activităţii intense depuse, a fost aleasă membră în Comitetul Central al Apărării Patriotice care s-a constituit şi a ţinut prima şedinţă în locuinţa soţilor Iancu.

Ca membră în Comitetul Central C.N.C., a organizat primele cămine ale acestei instituţii.

S-a încadrat în muncă lucrând la Institutul pentru Ocrotirea Mamei şi Copilului unde a organizat spitalul de copii Panduri.

Ulterior, în cadrul Ministerului Prevederilor Sociale, în calitate de consilier, a contribuit în mod serios la organizarea ajutorului familiei de Stat (Mai 1950).

Pentru toate aceste consideraţii, vă rog să binevoiţi a admite recursul astfel cum este formulat, a casa sentinţa şi a dispune eliberarea mea până la judecarea în fond a cauzei, ţinând seama de starea zdruncinată a sănătăţii mele şi de faptul că de aproape 4 ani sunt în detenţiune (26 ianuarie 1951).

La lupta activă pentru pace,

p. Melania Iancu,
D. Rosenkranz, avocat

Tribunalul M.A.I., ds. nr.1382/1954

https://biblioteca-digitala.ro

Motive de recurs depuse de Weiss Moritz (Moshe)

I. Nulitatea prevăzută de art. 395 partea II-a pct. I şi partea I-a pct. 3 din Codul de Procedură Penală – Lipsa elementelor constitutive ale infracţiunii – Nemotivare.

Crima de înaltă trădare, prevăzută în art. 191 cod penal, se comite de cetăţeanul român care transmite, unui guvern străin, acte sau informaţii secrete, care interesează apărarea ţării, siguranţa statului, armata ori interesele economice.

Deci, din prima citire a textului invocat, rezultă clar că informaţiile trebuie să fie secrete, legate de interesele politice sau economice ale ţării, a căror divulgare aduce un prejudiciu moral sau material.

Prima problemă de analizat este aceia a caracterului secret al informaţiilor, transmise de recurent.

Sentinţa de condamnare, în considerentele ei, redă, într-un mod fidel, numărul şi denumirea informaţiilor, după concluziile procesului verbal, de la primele cercetări şi după Ordonanţa de trimitere în judecată.

Faptul că toate aceste informaţii au fost la fel descrise şi delimitate, în cuprinsul sentinţei, înseamnă că ele aşa au fost constatate şi, nici mai mult, nici mai puţin, nu rezultă din materialul probator.

Noi, în schimb, ne vom strădui mai mult. Cu ocazia analizării informaţiilor enumerate, vom arăta şi sursa lor în materialul probator.

I. A furnizat informaţii despre stabilizarea monetară şi efectele ei, precum şi starea de spirit în legătură cu aceasta.

Proba existenţii acestei informaţii, o găsim în declaraţiile recurentului, la fila 50, volumul III:

„La sfârşitul septembrie sau începutul octombrie 1947, Agamy a cerut informaţii în legătură cu urmările stabilizării, având nevoie de acest lucru pentru plata taxelor ce trebuia plătit pentru fiecare emigrant. Am spus că efectele stabilizării s-au resimţit mai mult pentru acei care nu erau în câmpul muncii, deoarece aceştia din urmă au asigurare salariul în bani stabilizaţi, deci pot achita o taxă oarecare".

Rezultă, deci, în ce sens s-a cerut şi s-a transmis această informaţie.

a) Legaţia Israelului, care pe baza paşaportului de emigrare a trebuit să acorde viza de intrare, a fost direct interesată să ştie care dintre emigranţi pot plăti taxele în urma stabilizării monetare, cu atât mai mult cu cât în acea vreme Legaţia a fost asaltată de cei a căror programare era în pericol de expirare, din cauza imposibilităţii sau greutăţii de a achita taxele vamale.

b) În această situaţie, secretarul Legaţiei s-a adresat funcţionarului său, ca să-l informeze despre greutatea sau imposibilitatea unor emigranţi de a plăti taxele, pentru o eventuală ajutorare a lor sau pentru a refuza, eventual, acordarea vizei.

Recurentul, deci, nu cu intenţie de trădare de patrie a furnizat această informaţie ci a comunicat un lucru, în cadrul şi interesul serviciului.

c) Faptul de a fi comunicat că stabilizarea monetară s-a resimţit de acei care nu erau în câmpul muncii, iar salariaţii capătă imediat contravaloarea sumei lor în lei stabilizaţi, nu numai că nu era un secret a cărui divulgare periclita vreun interes de stat, dar era principiul de bază al acestei mari reforme revoluţionare. Publicitatea şi difuzarea acestui principiu era urmărită de guvern şi partid, prin presă şi radio, lămurind masele largi populare de la noi din ţară, iar faţă de ţările capitaliste, era încă o dovadă a superiorităţii regimului de

https://biblioteca-digitala.ro

democrație populară. Asigurarea contravalorii muncii într-un ban puternic și cu putere mare de cumpărare pe de o parte, iar pe de altă parte, lovitura mortală speculanților, deținătorilor de capitaluri nemuncite, era scopul urmărit. Difuzarea și înțelegerea acestor obiective, era scopul și siguranța realizării.

d) Nu era vorba de efectele generale ale stabilizării monetare, ci numai în ceea ce privește pe acei care emigrau și numai din punct de vedere al plății taxelor vamale. Deci nici măcar o informație de ordin general, ci una de interes limitat a unui număr infim de cetățeni. În concluzie: nu era un secret, divulgarea nu prejudicia, ci întărea interesul Statului nostru și transmiterea ei nu conținea un interes dușmănos, ci inerent serviciului, - motive pentru care transmiterea acestei informații nu putea constitui elementele crimei de înaltă trădare.

2. Despre reforma școlară, despre crearea P.M.R., R.P.R., organizarea universităților, sindicatelor, a Securității și Miliției.

La fila 59, vol. III, recurentul arată la fel cum constată procesul verbal de încheierea cercetărilor și Ordonanța de trimitere în judecată, transmiterea acestor informații.

Nu se arată nici măcar sensul sau comentarii în jurul acestor probleme, dacă toate aceste lucruri erau transmise în sens negativ sau pozitiv. - Nu rezultă nimic în plus sau în minus în materialul probator despre aceste pretinse informații, ori denumirea lor simplă, nu poate da loc la interpretări.

Dar sunt toate aceste denumiri de legi, decrete și rezoluții informații secrete? Categoric nu, cum nimic din cele ce se publică în ziare, se difuzează la Radio, nu pot constitui secrete. Toate aceste lucruri reprezintă o serie de salturi calitative, reforme revoluționare, bilanțuri active de realizări, pe care, realizându-le, guvernul le-a difuzat în masele largi populare. au fost prelucrate public la toate instituțiile și întreprinderile.

De când discutarea sau chiar informarea oricui despre crearea Partidului Muncitoresc Român, prin unificarea Partidului Comunist și a aripei de stânga a Partidului Social Democrat, a fost un secret?

Până și tot materialul Congresului de unificare a celor două partide muncitorești, a fost publicat în ziare.

Dar făurirea Republicii Populare Române a fost un secret, sau un triumf al clasei muncitoare de la noi din țară, cu ajutorul Țării Socialismului, a cărui afirmare s-a difuzat public și peste hotare, drept o nouă cucerire a lagărului democratic și antiimperialist.

Reforma învățământului școlar și cel superior nu s-a dat oare publicității în formă de lege, drept o schimbare structurală a noilor transformări sociale, economice și politice, din inițiativa Partidului Muncitoresc Român?

Dar noile forme organizatorice ale sindicatelor și sarcinile acestora în toate compartimentele vieții noastre de Stat, nu s-au concretizat oare în Rezoluțiile Comitetului nostru Central al P.M.R.?

A fost un secret de stat sau o realizare publică legea pentru înființarea Securității și a Miliției, menite să desființeze urmele fostei Poliții, cu toate formele de organizare și obiectivele de urmărit?

Toate aceste lucruri au fost pietre de hotar în drumul glorios al proletariatului nostru, nu secrete, ci afirmări puternice și publice a victoriei obținute.

3. Informații despre starea de spirit în rândul maselor evreiești, în legătură cu crearea Statului Israel și starea de spirit în legătură cu emigrările.

Știut este că Statul Israel s-a născut în focul luptei de eliberare națională dusă împotriva unor bande arabe, înarmate de imperialismul britanic.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot aşa şi faptul că încetarea focului în Palestina a fost hotărâtă în faţa Organizaţiei Naţiunilor Unite, ca şi proclamarea Statului Israel independent.

Atunci când Uniunea Sovietică, prin purtătorul ei de cuvânt, prin tov. Gromîco, consecventă unei politici de pace şi libertate a popoarelor şi a principiului autodeterminării şi independenţii, a subliniat, în faţa O.N.U.-ului justeţea luptei de eliberare a poporului evreu şi dreptul lui de necontestat la căminul lui naţional, evreii de pretutindeni şi de la noi din ţară, prin întruniri publice, mitinguri şi-au exprimat recunoştinţa lor faţă de Ţara Socialismului, pentru victoria obţinută.

Această manifestare a maselor evreieşti a fost publică cu ocazia sărbătoririi creării Statului Israel. Nici Uniunea Sovietică şi nici Republica Populară Română nu a făcut secret din recunoaşterea Statului Israel, cum nici Secretarul General al Partidului Comunist din Israel, cum nici Secretarul General al Partidului Comunist din Israel nu în secret ci public a mulţumit Uniunii Sovietice pentru marele sprijin acordat.

Starea de spirit a maselor evreieşti, în acea vreme, nu a exprimat decât mulţumire şi recunoştinţă faţă de lagărul democratic, reazem puternic al creării statului lor independent.

Această manifestare publică a maselor evreieşti s-a tradus într-o realitate istorică fără echivoc, neexistând, în acea vreme, antagonisme între Israel şi forţele democratice de pretutindeni. În acea vreme, Israelul s-a afirmat drept un aliat în lagărul antiimperialist.

Deci transmiterea acestei stări de spirit a maselor evreieşti de recurent, nu a putut fi decât constatarea manifestărilor de simpatie şi de recunoştinţă faţă de Tora.

Ţara Socialismului. Nu era un secret şi nici un pericol pentru securitatea noastră de stat, ci o chezăşie puternică a traducerii în practică a înaltei noastre principialităţi.

La fel şi cu problema emigrărilor în acea vreme.

Plecările în Palestina, în preajma şi imediat după crearea Statului Israel, a fost o manifestare a acelora care au vrut să întărească acolo angajamentele democratice luate. Iar organele noastre de stat au dirijat şi controlat aceste plecări, în dorinţa ca numai elemente într-adevăr democratice să ajungă acolo. – Comitetul Democrat Evreiesc, organ principal al canalizării elementelor democratice spre emigrare, a vegheat de asemeni ca nu rămăşiţe capitaliste şi nu foştii industriaşi să pătrundă printre emigranţi. În şcoli de calificare şi de restructurare, în colonii de muncă agricolă, au fost verificaţi cei ce urmau să plece.

Nici acest lucru nu a fost un secret, deci nici divulgare acestora nu poate constitui trădare.

4. A dat informaţii despre aerodromurile din anumite părţi ale ţării şi dacă, în afară de trei pe care le-a numit, mai sunt şi altele.

Nici din materialul probator nu rezultă mai mult decât aceste afirmaţii. – Ne întrebăm cum poate constitui un secret o astfel de informaţie, fără să se ştie anume ce s-a transmis?

Dacă a dat sau nu relaţii ?

Dacă a fost vorba de aerodromuri militare sau civile?

Dacă a transmis detalii despre acestea sau a afirmat numai existenţa lor?

Care sunt cele trei denumite?

Dacă a dat informaţii şi despre altele?

Întrebări care nu-şi găsesc răspunsuri, nici în probele dosarului, nici în anumite indicii sau prezumţii.

În această situaţie, cum se poate susţine că informaţia dată ar reprezenta vre-un element al crimei de înaltă trădare? În lipsa oricărei precizări, doar numai fără temei se poate susţine o acuzare.

https://biblioteca-digitala.ro

Analizând natura şi caracterul tuturor informaţiilor, date de recurent, putem afirma că acestea nu întrunesc nici unul din elementele cerute de lege. Ele nu fac parte din cele enumerate, enunţativ şi limitativ, în art. 190 C.P., nu sunt secrete şi nici divulgarea lor nu periclitează vre-un interes politic, economic sau militar.

Importanţa de fond a condamnat nemotivat, fără constatarea elementelor constitutive ale infracţiunii, motiv pentru care cerem casarea.

5. A dat informaţii despre dislocări masive de populaţie civilă, din Regiunea Timişoara şi prezenţa trupelor sovietice la Arad şi Timişoara, eventualitatea unui conflict armat cu Iugoslavia şi situaţia alimentară precară a populaţiei civile, din cauza aceasta.

Informaţiile secrete ce nu trebuiesc divulgate într-un interes de Stat ca să reprezinte un pericol pentru securitatea Statului, trebuie să fie, înainte de toate, reale, nu fanteziste, nu zvonuri. Ori, toate acestea nu sunt decât născociri, zvonuri tendenţioase, care nu pot întruni elementele trădării, nefiind reale.

Pentru asemenea atitudini a difuzării ştirilor false, legiuitorul nostru are alte prevederi legale, cele prevăzute în art. 329 C.P., nu ale crimei de înaltă trădare.

Motivul II: Nulitatea prevăzută de art. 395 partea II-a pct.

3 – Greşita calificare.

Pentru motivele arătate în primul motiv de casare, încadrarea în art. 191 combinat cu art. 190 C.P., a faptelor recurentului este eronată.

Aşa zisele informaţii, nu reprezintă secrete de Stat şi nici divulgarea lor nu poate prejudicia vre-un interes moral sau material al Statului nostru.

Sunt însă, la activul recurentului şi informaţii de altă natură, decât acelea despre stabilitatea monetară, reforma învăţământului, înfiinţarea P.M.R.-ului şi instaurarea R.P.R.-ului. Sunt şi „informaţii" care, pe lângă faptul că nu reprezintă secrete şi nu pot fi nici publice, nici interzise publicităţii, fiind pur şi simplu zvonuri false, mincinoase, de natura clevetirilor reacţionare. Astfel: zvonurile lansate despre dislocări masive de populaţie civilă, prezenţa trupelor sovietice la Arad şi Timişoara, precum şi situaţia precară alimentară a populaţiei, din această cauză.

Dar nici acestea nu întrunesc elementele constitutive ale crimei de înaltă trădare. Această activitate infracţională, în mod normal, ar cădea sub incidenţa art. 329 C.P., dar, dat fiind faptul că lansarea acestor zvonuri s-a făcut la Legaţia Israelului, deci pe un teren care se bucură de principiul extrateritorialităţii, încadrarea cea justă ar fi în art. 215 al. penultim C.P., în vigoare la săvârşirea infracţiunii.

Prin această greşită calificare, instanţa a comis o nulitate, ceea ce atrage după sine, casarea Sentinţei.

Motivul III. Nulitatea prevăzută de art. 395 partea II-a ct. 1 şi 9 – lipsa elementelor constitutive şi greşita aplicare a legii: art. 209 pct. III C.P.

Infracţiunea, prevăzută de art. 209 C.P., este acea activitate, plănuită sau materializată, care urmăreşte răsturnarea orânduirii noastre sociale, prin viu grai sau prin violenţă, iar agravanta, prevăzută în punctul III, este pentru acei care săvârşesc această infracţiune în cadrul unor organizaţii de tip fascist militar sau paramilitar.

Deci, o activitate de subminare a regimului nostru şi această activitate dusă în cadrul unei organizaţii subversive.

Aceste elemente constitutive trebuie să se reflecte în activitatea recurentului pentru a fi încadrabil în textul invocat.

Recurentul a făcut politică sionistă, politică ce, până la Rezoluţia Comitetului Central din Decembrie 1948, era permisă şi legală, iar, după autodizolvarea organizaţiilor

https://biblioteca-digitala.ro

sioniste din Decembrie 1948, ianuarie, februarie, martie şi aprilie 1949, considerată nesănătoasă, „care caută să izoleze populaţia evreiască muncitoare de popoarele în mijlocul cărora trăieşte, s-o împiedice să lupte în rândurile forţelor progresiste, împotriva capitalismului şi propriei sale burghezii", cum ne arată rezoluţia C.C. al P.M.R.-ului în problema naţională.

Pentru a se vedea ce activitate politică sionistă a dus recurentul, după autodizolvare, trebuie să analizăm din ce organizaţie sionistă a făcut parte, cu ce obiective politice şi în ce măsură activitatea lui ar putea fi considerată în afara legilor.

Recurentul, în anul 1946, ca elev de liceu, s-a înscris în organizaţia de tineret Hanoar Haţioni, pendinte de partidul Haoved Haţioni (Muncitorul evreu) din Israel.

În România, această organizaţie de tineret sionist a avut drept scop organizarea pe colective de restratificare a elementelor evreieşti, calificarea lor pentru munci agricole.

Pe plan ideologic, în aceste colective, se învăţa: istoria evreilor, geografia Palestinei, limba ebraică, istoria colonizării, probleme de colonizare agricolă şi organizarea colectivelor agricole în Israel, precum arată recurentul în declaraţia lui de la primele cercetări.

Legătura lor cu conducerea centrală a partidului din Israel, din care făceau parte, era primirea materialului cultural şi avizarea lor despre munca organizatorică, probleme de restratificare şi anunţarea emigrărilor, pentru a pregăti, din timp, acolo, locurile în coloniile agricole (declaraţia recurentului din 8 iunie 1953, vol. III).

Funcţia recurentului, în conducerea organizaţiei Hanoar Haţioni, din 1945 şi până la autodizolvarea lor, din martie 1949, a fost aceia a administrării căminelor.

„În această calitate am centralizat activitatea acestor cămine, am dat îndrumări conducerii acestor cămine de ordin intern organizatoric sau administrativ" - declară recurentul (p. 53, vol. III.).

În această activitate legală şi autorizată în 1946, organizaţia de tineret Hanoar Haţioni a aderat la Federaţia Naţională a Tineretului Democrat din România, împreună cu organizaţia de tineret C.D.E. Hehaluţ, Tineretul Partidului Evreiesc Hasmonaea şi Tineretul U.E.R.

În urma acestei aderări, recurentul a participat ca delegat la Congresul F.N.T.D.R.-ului din Oraşul Stalin (p. 36, vol. III).

Rezumând, deci, pe plan ideologic: sionism cu caracter centrist, nici muncitoresc şi nici de dreapta, pe plan organizatoric: restratificarea agricolă, pentru colectivizări în Israel, iar din punct de vedere al orientării, faţă de politica ţării noastre, colaborarea cu Federaţia Naţională a Tineretului Democrat din România, deci, nu ostilitate şi nici nepăsare, faţă de năzuinţele generale ale tineretului democrat de la noi din ţară, ba mai mult: colaborare şi sprijin.

Din toate acestea se constată, că Organizaţia Hanoar Haţioni nu era o organizaţie de tip fascist, nici militar sau paramilitar. Iar în ceea ce priveşte activitatea personală a recurentului, o activitatea organizatorico-administrativă a Căminelor de restratificarea.

Dacă aceasta era situaţia organizaţiei şi a activităţii recurentului, până la autodizolvare, trebuie de văzut ce i se poate reproşa după aceasta.

Din dosarele 540/1954 şi 1382/1954, judecate de Tribunalul Militat Teritorial Bucureşti, rezultă, fără echivoc, că chiar actul de autodizolvare a prevăzut înfiinţarea unui Comitet de Lichidare, cu menirea lichidării şi, în fapt, a organizaţiilor sioniste dizolvate.

Activitatea acestui Comitet consta în strângerea fondurilor necesare achitării impozitelor şi chiriilor către stat, după sediile organizaţiilor, a căminelor şi colectivelor de

https://biblioteca-digitala.ro

muncă, ajutorarea membrilor acestor cămine şi colective, prin plasarea lor în căminele C.D.E.-ului sau retrimiterea lor acasă şi sprijinirea încadrării lor în câmpul muncii.

Recurentul, după autodizolvare, a dus aceste sarcini pe plan administrativ, consecvent funcţiei lui avută înainte de dizolvare. A strâns ajutoare şi a ajutat lichidarea căminelor. În această activitate a întrebuinţat fonduri din efecte şi de la Legaţia Israelului.

Deci şi această activitate era în strânsă legătură cu obiectivele propuse prin actul de autodizolvare.

Nici în această activitate nimic subversiv şi nimic îndreptat pentru subminarea regimului de democraţie populară, mai puţin activitate fascistă, militară sau paramilitară.

Pentru aceste consideraţii, activitatea recurentului nu întruneşte elementele constitutive ale uneltirii, acest text fiind greşit aplicat în speţă, motiv pentru care solicităm casarea.

Motivul IV: Nulitatea prevăzută de art. 395 partea II-a pct. 10 din Codul de Procedură penală: disproporţionalitatea.

Recurentul, cu o activitate infracţională certă, pentru acte preparatorii, în vederea trecerii frauduloase a frontierei, pentru atingerea onoarei şi intereselor ţării noastre, incontestabil că trebuie să sufere rigorile legii.

În stabilirea unei pedepse echitabile şi cu efect de reeducare, trebuie, însă să fie determinant :

Element tânăr, în vârstă de 30 ani, deci, uşor recuperabil şi folositor pentru societate.

Educaţie muncitorească, ucenic la un atelier de electricitate, apoi, ucenic croitor, în timpul celui de al doilea război mondial, la munca obligatorie.

Fără antecedente penale.

Condiţii subiective care determină aplicarea circumstanţelor atenuante, dar cu eficienţă şi nu forma, cum a procedat Instanţa de fond.

Trăiască R.P.R.

pentru Weiss Moshe,
Savin Ladislau, avocat

https://biblioteca-digitala.ro

Lista principalilor factori care au pregătit, au decis şi organizat represiunea antievreiască din anii 1945-1960

Abramovici Chiriţă	- primul preşedinte al Comitetului Democrat Evreiesc, şef serviciu personal la Academia Română
Benari Alice	- profesoară, activistă a C.C. al P.C.R.
Borilă Petre	- membru al Biroului politic al C.C. al P.C.R., şef de secţie la C.C. al P.C.R.
Bunaciu Avram	- membru al C.C. al P.C.R., secretar general al MAI, ministrul Justiţiei
Chişinevschi Iosif	- membru al C.C. al P.C.R., secretar al C.C. al P.C.R.
Constantinescu Miron	- membru al Biroului Politic al P.C.R., preşedintele Comisiei de Stat a Planificării
Drăghici Alexandru	- membru al Biroului Politic al P.C.R., ministru de Interne.
Feldman Bercu	secretar general al CDE. Deputat în Marea Adunare Naţională
Georgescu Teohari	- membru al Biroului Politic al P.C.R., ministru de Interne.
Gheorghiu-Dej Gheorghe	- secretar general al C.C. al P.C.R.
Groza Petru	- preşedinte al Consiliului de Miniştri, preşedinte al Prezidiului Marii Adunări Naţionale
Iosif Bercu	- publicist, coordonatorul campaniei publicitare antievreieşti şi antiisraeliene, cenzorul şi lichidatorul presei evreieşti tradiţionale din România
Jianu Marin	- membru al C.C. al P.C.R., adjunct al ministrului de Interne
Leibovici H. Şerban	- secretar al C.C. al CDE.
Luca Vasile	- membru al C.C. al P.C.R., secretar al P.C.R., ministru de Finanţe, coordonatorul până în 1952 a problemelor minorităţilor naţionale din C.C. al P.C.R.
Manole Ofelia	- membru al C.C. al P.C.R., preşedinte al UFDR
Oberst Eugen	- publicist, redactor al ziarului „Unirea"
Pauker Ana	- membru al C.C. al P.C.R., secretar al C.C. al P.C.R.
Rădăceanu Lotar	- membru al C.C. al P.C.R., ministrul Muncii.
Stoia Elena	- membru al C.C. al P.C.R., vicepreşedinte al Confederaţiei Generale a Muncii
Vasile Vaida	- membru al C.C. al P.C.R., prim secretar al judeţenei Cluj a P.C.R., ministru al Agriculturii.
Vasilichi Gheorghe	- membru al C.C. al P.C.R., ministrul Învăţământului
Vass Ghizela	- membru al C.C. al P.C.R.
Vinţe Ion	- membru al C.C. al P.C.R., general de Securitate, şef de secţie la C.C. al P.C.R., adjunct al ministrului de Interne, ministrul Industriei Alimentare (soţul Constanţei Crăciun)

https://biblioteca-digitala.ro

Lista ofiţerilor de securitate implicaţi în anchetarea şi detenţia evreilor în perioada 1945-1960

Agapie Gh. - locotenent major, anchetator penal la Mallmaison a arestaţilor din diverse loturi de sionişti

Anghel Marin - locotenent major, apoi căpitan în Direcţia de Cercetări Penale. A fost un anchetator de o brutalitate deosebită atât faţă de sionişti, cât şi faţă de alţi deţinuţi politici. Deţinem în acest sens mărturiile doamnei Simina Mezincescu, o apropiată a regelui Mihai. De asemenea, a fost de o cruzime ieşită din comun faţă de inculpaţii lotului Vasile Luca

Aramă Ion - locotenent major în cadrul Direcţiei generale a Securităţii Statului. I-a anchetat în special pe deţinuţii evrei proveniţi din Ardeal. Comportarea lui brutală I-a adus înălţarea în grad de căpitan şi promovarea în funcţia de comandant al Securităţii Galaţi, unde s-a manifestat în iarna anului 1957 cu o brutalitate deosebită împotriva ţăranilor care se opuneau colectivizării

Bogdănescu Ion - sublocotenent de Securitate, fost legionar. A intrat în Securitate după ce s-a manifestat ca unul dintre cei mai violenţi torţionari din grupul legionarului Ţurcanu în problemele reeducării, în infernul de la Piteşti. În loc să fie judecat I s-a permis să-şi continue studiile de medicină. Va practica medicina la dispensarul Măguri-Răcătău, până la pensionare. În anchetele antievreieşti îi va ancheta pe sioniştii proveniţi din Ardeal şi Banat

Bogdanovici Ion - sublocotenent de Securitate la Direcţia de Anchete Penale. I-a anchetat pe sioniştii din Ardeal. Nu ştim dacă este un personaj diferit de Bogdănescu Ion sau una şi aceeaşi persoană, cu nume românizat

Bonda (Bodnar) Ervin - fost ofiţer în armata republicană spaniolă şi maquis, utilizat spre a face presiuni asupra lui A.L. Zissu pentru deschiderea de negocieri economice pentru liberalizarea emigrărilor

Bromisesvski Vasile - locotenent major de Securitate la sediul Direcţiei de Anchete Penale din Bucureşti. Între alţii, l-a anchetat pe Beer Benjamin

Butyka Francisk - locotenent-colonel de Securitate. Din toamna anului 1952 a fost şeful Direcţiei de Anchete Penale, în locul colonelului Mişu Dulgheru, coordonând şi activitatea întregului grup de anchetatori ai sioniştilor arestaţi. A

https://biblioteca-digitala.ro

coordonat şi ancheta Pătrăşcanu, a grupului Vasile Luca şi a mamei Monicăi Lovinescu

Cenuşă Ion - locotenent major de Securitate. Cel mai fioros dintre cei şase anchetatori ai lui Adalbert Rosinger Rosenberg, funcţionar superior în Ministerul Comerţului Exterior, arestat şi anchetat alături de alţi evrei; într-un moment, i-a strivit acestuia laba piciorului

Ciachi Ioan - maior de Securitate. Director al închisorii Jilava între iunie 1952 şi aprilie 1954, perioadă în care şi-au ispăşit pedepsele numeroşi evrei, faţă de care sus-numitul a introdus un regim de distrugere. La Jilava şi-a găsit moartea avocatul Kiva Orenstein

Cioplan Vasile - maior de Securitate. Comandant al închisorii Sighet între anii 1950-1955. În această perioadă a fost deţinut la Sighet fruntaşul liberal, ziaristul Azra Bercovici

Condrea Iosif - căpitan în cadrul aparatului Ministerului Afacerilor Interne. Comandant al Circumscripţiei 10 Miliţie din Bucureşti, str. Stelea Spătaru. I-a hăituit pe A.L. Zissu, M. Moscovici şi Zoltan Hirsch în încercarea de a-i racola ca informatori

Crăciun Iosif - locotenent major la Direcţia de Anchete Penale. S-a manifestat violent în anchetele pe care le făcea. L-a anchetat pe Jean Cohen şi Zoltan Hirsch. Cunoscutul scriitor român Constantin Pillat, în amintirile sale din detenţie, descrie brutalitatea acestui ofiţer

Dincă Constantin - locotenent major de Securitate. I-a anchetat pe Mişu Benvenisti şi Mella Iancu

Dulgheru Mişu - colonel de Securitate, şef al Direcţiei de Anchete Penale între august 1948 – octombrie 1952. a condus prima parte a anchetei împotriva sioniştilor. A aprobat arestarea avocatului C. Vişinescu, apărătorul dr. Cornel Iancu. A alternat faţă de Emil Calmanovici bătaia cu rugăminţile de a ceda

Dumitrescu Alexandru - colonel de Securitate. Directorul închisorii Piteşti. La ordinele colonelului Teodor Sepeanu, a fost organizatorul vestitelor reeducări ale evreilor şi legionarilor. În iunie 1953 a dispărut fără să fi fost implicat în procesul Sepeanu. Probabil a fost asasinat

Gudina Teodor - locotenent major în cadrul Direcţiei de Anchete Penale. L-a anchetat pe Mişu Benvenisti şi pe Smaia Steinmetz. L-a anchetat, de asemenea, pe av. Arnold Schwefelberg. Implicat şi în ancheta lotului Pătrăşcanu

Gherghei Gheorghe Mihai - locotenent colonel de Securitate. I-a urmat lui Ciachi ca director al închisorii Jilava, din 1954. A coordonat regimul sever de penitenciar al deţinuţilor sionişti, în special după pronunţarea sentinţelor judecătoreşti

Lomy Dinu - căpitan de Securitate. Şeful arestului din clădirea Ministerului Afacerilor Interne. Avea o aversiune faţă de

https://biblioteca-digitala.ro

evrei, pe care îi trata deosebit de brutal (v. cazurile ing. Emil Calmanovici şi a lui Scarlat Iancu)

Micle Teodor - locotenent major în Direcţia Generală a Securităţii Statului. A fost ofiţerul anchetator al lui Remus Cofler, Hari Brauner şi Bellu Zilber în procesul Pătrăşcanu. A fost anchetatorul lui A.L. Zissu şi Jean Cohen în procesele antisioniste. Ca anchetator avea specialitatea de a-şi tortura victimele smulgându-le perciunii, fir cu fir. Din dispoziţia colonelului Dulgheru, a reuşit să-l şantajeze pe A.L. Zissu cu o scrisoare falsă din partea fiului său, Teodor Zissu, scrisă, chipurile, din închisoarea Liublianka din Moscova, în care i se cerea tatălui să cedeze la ancheta securităţii. În 1952 este decorat cu ordinul Steaua Republicii, cl. a IV-a. În 1968 i se retrag decoraţiile pentru tortura cu care şi-a tratat anchetaţii

Manu Constantin - locotenent major de Securitate, anchetator penal al lui Zoltan Hirsch şi Mella Iancu. Autorul referatului de arestare a av. C. Vişinescu

Mihăilescu Gheorghe - locotenent major de Securitate, anchetator în loturile sioniste. L-a anchetat, printre alţii, pe M. Benvenisti

Niculescu Brentano (Andrei) - colonel de Securitate în cadrul Direcţiei a V-a. este folosit pentru a face presiuni asupra lui A.L. Zissu ca să obţină un acord din partea Ambasadei Israelului pentru formula „emigranţi pentru materiale strategice". În tratativele preliminare cu Zissu, colonelul Niculescu îl foloseşte pe Lotar Rădăceanu ca delegat al guvernului, dar fără nici o putere decizională. Colonelul Niculescu a jucat un rol important în racolarea lui Zoltan Hirsch

Perlea Gh. - locotenent major în cadrul Direcţiei de Anchete Penale. A anchetat deţinuţi sionişti la sediul din Bucureşti, Calea Rahovei

Rujan Gheorghe - locotenent major de Securitate. Anchetatorul lui Emil Calmanovici din lotul Pătrăşcanu şi a unor sionişti ca Mişu Benvenisti şi Mella Iancu. Este decorat pentru anchetele menţionate cu Steaua R.P.R., cl. a IV-a. în 1968 I se retrag decoraţiile pentru „abuz în serviciu"

Păun Gheorghe - locotenent major la Direcţia Anchete Penale. A fost unul dintre anchetatorii lui M. Benvenisti şi Zoltan Hirsch

Russu Ion - locotenent în cadrul Direcţiei de Anchete Penale încă din august 1948. Şef de birou „probleme speciale". A participat la numeroase anchete ale deţinuţilor sionişti

Sepeanu Teodor - colonel de Securitate. Comandantul Securităţii Bucureşti, fost colaborator al poliţiei legionare şi apoi, sub Antonescu, al Siguranţei Generale a Statului. Locţiitor al lui Emil Bodnăraş la comanda Gărzilor Patriotice în august 1944. Iniţiator al exprimentului antiuman din închisoarea Piteşti „de lămurire" a legionarilor şi evreilor deţinuţi de a se

https://biblioteca-digitala.ro

	încadra în rândurile P.C.R., folosindu-se în acest scop de vestita echipă a legionarului Ţurcanu. În faţa scandalului public privind experimentul Piteşti, Sepeanu este arestat şi condamnat la 8 ani muncă silnică, pe 16 aprilie 1957. Este însă amnistiat şi eliberat la 13 noiembrie 1957. Arestarea, judecarea şi condamnarea lui a fost o înscenare pur formală
Thais Eugen	- locotenent la Direcţia de Anchete Penale. I-a anchetat pe deţinuţii sionişti din Banat
Târnoveanu Ion	- locotenent major de Securitate la Direcţia Anchete Penale. A anchetat diverse loturi de sionişti
Tudor Radu	- locotent major la Direcţia de Anchete Penale din Bucureşti. L-a anchetat pe Haas Erich
Voichiţă Ion	- locotenent major la Direcţia Anchete Penale din Bucureşti, Calea Rahovei. A anchetat numeroşi sionişti, din loturi diferite

Unii dintre anchetatori sunt prezentaţi în lucrarea doamnei Doina Jela, *Lexiconul Negru. Unelte ale represiunii comuniste*, Editura Humanitas, Bucureşti, 2001.

https://biblioteca-digitala.ro

Addenda

Mărturii ale supraviețuitorilor terorii antievreiești executate de regimul comunist din România

Martor al Istoriei

La 10 iulie 1950 s-au operat masive arestări printre conducătorii diferitelor grupări sioniste din București și provincie. În pofida faptului că prin teroarea comunistă s-au autodizolvat aceste organizații, prigoana împotriva evreilor care cutezau să-și exprime acest multimilenar ideal evreiesc, care e întoarcerea la Sion – devenea din ce în ce mai cumplită.

Arestați? Ar fi un termen care presupune cercetări, avocați, acuzări, apărări. Ceea ce se întâmpla în acei ani era un fenomen de altă natură. Oamenii dispăreau pur și simplu. Erau înșfăcați în toiul nopții din paturile lor. Erau răpiți pe stradă în automobile necunoscute, erau „citați" la poștă, la percepție, la școală, etc. și de acolo nu mai ieșeau.

Valul de astfel de dispariții a continuat ani de zile. Nici un proces, nici o citație, nimeni nu știe unde anume au fost încarcerați oameni, în genere dacă ei mai trăiesc. La sutele de sioniști dispăruți în acei ani s-au adăugat miilor de evrei „luați" pe pretexte „economice" sau prin înscenări cusute cu ață albă.

Am luat deci asupra mea – nu numai eu, ci și foruri evreiești mondiale – strădania de a obține curmarea acestor uriașe nedreptăți. Oamenii aceștia nu au făcut nici un rău nimănui și nici țării românești. Ei au desfășurat ani de zile o luptă pentru Țara Sfântă, pro Sion, pentru ca evreii să aibă și ei o țară, un loc sub soare de unde nimeni să nu-i mai poată goni.

Nu e nevoie să subliniem că o astfel de acțiune pentru eliberarea sioniștilor („agenți imperialiști" cum îi numeau C.D.E.-ul și tovarășii lor de la Securitate) nu era simplă și nici lipsită de riscuri și primejdii.

„Sioniștii sunt mai răi ca legionarii" mi-a strigat Alexandru Drăghici, ministrul de interne, în sala Consiliului de Miniștri, în prezența lui Petre Borilă vice prim ministru, a lui Petre Constantinescu Iași, ministrul cultelor și a Rabinului Herș Gutman, al cărui fiu fusese arestat, în mai 1954.

I-am răspuns: „Explicați-mi, vă rog, de ce afirmați acest lucru. Legionarii vor să vă răstoarne guvernul, să vă ia locul și eventual să vă omoare. Ați găsit vreun sionist care să fi gândit măcar la asemenea fapte? Ei nu vor decât un singur lucru, să plece în Israel. Totuși îi preferați pe legionari?".

Replica a fost niște ochi scăpărători de ură și plini de amenințare

Răscolind documentele răvășite în arhivele noastre, am găsit unele revelatoare.

Cu ajutorul lui Dumnezeu, altele vor urma pentru că dator sunt să le aduc la cunoștință poporului meu.

Șef Rabin, dr. Moses ROSEN
Memorii. Arhiva FCER

https://biblioteca-digitala.ro

Greva Foamei – Tel Aviv – Mai 1954

Un capitol glorios din istoria sionismului este capitolul Asirei Sion. „Asir Sion" este acel luptător sionist care a fost prigonit, arestat, întemniţat şi internat în lagăr, judecat şi condamnat pentru credinţa şi activitatea sa sionistă.

Fenomenul „Asirei Sion" a avut un caracter de masă în două ţări:

Uniunea Sovietică, inclusiv teritoriile anexate de aceasta în 1940. Ne referim la ţările baltice, Bucovina şi Basarabia.

România, în epoca fascistă, antonesciană şi mai târziu, în perioada comunistă a lui Gheorghiu-Dej şi a existenţei Comitetului Democrat Evreiesc (secţia evreiască a Partidului Comunist din România).

Arestările în masă a sioniştilor în perioada comunistă au început în iulie 1950. Ele au continuat în perioada anilor 1950-1954. Arestaţii nu au fost judecaţi imediat, ei au stat în beciurile securităţii între 3 şi 5 ani, înainte de a fi judecaţi.

Faza următoare a persecuţiilor contra conducătorilor sionişti, au fost procesele celor din închisori ca şi a altor sionişti arestaţi între timp. Procesele încep în anul 1954 şi se întind de-a lungul a cel puţin 2 ani.

Fiind în acea vreme membru al kibuţului „Bemaavak" (în luptă), kibuţ ce şi-a schimbat ulterior numele în „Alonii Aba" (kibuţul purta numele paraşutistului Aba Berdiceff, originar din Galaţi, – membru al kibuţului, – prins de germani la graniţa maghiară, condamnat la moarte şi executat în lagărul de la Mauthausen). Contactul meu cu prietenii de idei şi de acţiune din afara kibuţului era slab. N-aveam încă poziţia de a putea fi informat de către factorii răspunzători din opinia publică sau de cei guvernamentali despre ce se întâmplă în România comunistă. După ce am părăsit, în 1952 Kibuţul, făcând primii paşi pentru a mă integra în viaţa publică a Israelului, m-am apropiat de cercurile originalilor din România, a căror grijă era să ajute noile valuri de emigranţi (olimi); numărul acestora a fost, în primii ani de existenţă a Israelului, de circa 125.000.

Pe plan politic, m-am apropiat de deputatul Idov Cohen, membru al Partidului Progresist, din care făceam şi eu parte. Mulţi ani Idov Cohen (originar din Mihăileni – România) a fost singurul deputat originar din România.

Unul din conducătorii sionişti proeminenţi şi integrat în viaţa Israelului a fost dr. Smuel Stern (Kohavi). Acesta a luat iniţiativa de a reedita, în Israel, „Renaşterea Noastră"; continuatorul ziarului sionist ce a apărut în România, până când a fost suspendat de legionari în 1941. Pe această cale m-am apropiat de sectorul originarilor din România, care au emigrat în Israel.

În 1954 au început procesele sioniştilor în România. Presa israeliană şi factorii guvernamentali nu au acordat nici o atenţie acestei probleme. Guvernul Ben Gurion a acordat prioritate numai considerentelor de alia. Problema arestaţilor sionişti se trata în cabinetele miniştrilor, dar ea nu era supusă parlamentului, opiniei publice sau organizaţiilor evreieşti internaţionale.

Din ştirile ce transpirau, am înţeles că arestaţii sunt foştii noştri conducători, prietenii noştri de idei şi de acţiune. Aşa au început frământările. Ce urma să facem? Problema avea un aspect dublu: politic şi moral. Ei erau conducători ai obştii evreieşti între cele două războaie, apărători ai drepturilor evreilor din România. Ei şi-au adus contribuţia la salvarea evreilor în anii Şoah-ului. Tot ei au reorganizat viaţa evreiască, imediat după război, au pregătit masele evreieşti pentru emigrare în Israel. Şi ei erau acuzaţi acum de

https://biblioteca-digitala.ro

trădare, spionaj, uneltire contra statului comunist din România, unelte ale imperialismului anglo-american, înjosiți, ponegriți, anchetați, supuși presiunilor după un sistem ce readucea în actualitate inchiziția.

„Sioniștii sunt mai răi decât legionarii" a declarat șeful securității din România, Alexandru Drăghici.

„Deținuții politici sioniști sunt adevărați bandiți care au furat țara" era sloganul fiecărui ofițeraș de securitate, devenit anchetator.

Aspectul moral consta în faptul că ei, cei arestați, erau conducătorii noștri, acei care ne-au educat sau colegii noștri cărora le-am predat la plecarea în Palestina, ștafeta de a conduce mișcările de tineret sionist. Ei s-au ocupat de organizarea emigrărilor (alia), în proporție de masă încă înaintea creării statului, dar și a plecării celor 120.000 de evrei români, după 1948, cu contribuție uriașă la dezvoltarea noului stat Israel.

Fiecare dintre noi, prezenți acum în țara evreilor, am fi fost aruncați în închisori, dacă acum eram în România. Cum puteam să tăcem?

N-am fost de acord cu politica guvernului israelian, că prima prioritate era să asigurăm emigrarea și că n-aveam voie să ducem o politică declarată de salvare a sioniștilor. Aceasta pentru că puteau urma represalii din partea Guvernului Comunist al României, care ar fi stopat emigrarea. N-am acceptat teza guvernului Israelului.

Datoria noastră morală ne obligă să nu abandonăm pe frații noștri luptători. Aceasta ar fi fost o trădare.

Israelul avea obligația să-și ajute luptătorii cu orice risc. Acuzațiile mârșave, ordinare, invențiile celor doi dușmani ai evreilor, C.D.E.-ul și securitatea, trebuiau combătute în public. Trebuia că cerem eliberarea imediată a fraților noștri și dreptul lor de a veni imediat în Israel.

Dr. Kohavi, grupul de foști conducători ai Renașterii, grupul de foști conducători ai mișcărilor de tineret, preconizau o atitudine civică, chiar dacă ea implica o ciocnire cu principiile ministrului nostru de externe, care preconiza reținere, precauție; și una și cealaltă ni se păreau exagerate.

Dr. Kohavi și alături de el deputatul Idov Cohen au organizat consfătuiri în scopul de a căuta o nouă linie de acțiune. Am participat activ la aceste consfătuiri.

Dr. Kohavi a publicat atunci o serie de broșuri, sub pseudonimul de Moshe Finkelștein, contra proceselor pentru eliberarea prietenilor de idei și luptă.

Discuțiile noastre se desfășoară în cadrul Organizațiilor Originarilor din România, sub semnul ciocnirii dintre moderați, care acceptaseră linia guvernului și a ministrului de externe și activiștii noștri care cereau o luptă deschisă, fățișă pe toate fronturile, împotriva arestărilor, acuzațiilor și politicii antisioniste.

La una din aceste ședințe am avut o idee sclipitoare. Mi-am amintit de experiența din lagărul din Cipru în care am fost internat de către englezi. Când ei au hotărât să reducă numărul certificatelor de emigrare în Palestina, pentru noi, am declarat greva foamei, grevă care a avut loc și în lagăre, dar conducătorii noștri au făcut greva foamei în localul comandamentului militar englez. Această grevă a conducătorilor și a internaților a devenit un eveniment mondial care a acaparat întreaga presă. În fața acestei presiuni, englezii au capitulat.

De ce să nu facem și noi la fel?

Am reușit să conving pe cei prezenți de importanța morală a unei greve a foamei, ca semn de solidaritate cu colegii noștri în suferință în România. Greva va fi un semnal de alarmă pe plan mondial. Greva va pune capăt conspirației tăcerii. Am expus un plan detailat

https://biblioteca-digitala.ro

de acţiune. Conducerea a acceptat ideile. Secretarul grupului nostru politic, regretatul Bibi Brandt şi cu mine am fost însărcinaţi să executăm hotărârile.

La 31 martie 1954, la Bucureşti, a fost pronunţată sentinţa în procesul lui A.L. Zissu, Mişu Benvenisti, Jean Cohen şi ceilalţi membri ai lotului, sub acuzaţia de trădare şi uneltire contra statului comunist.

Fiecare dintre ei au fost condamnaţi la muncă silnică pe viaţă. Puţin mai târziu alţi zeci de arestaţi, acuzaţi de aceleaşi crime, au fost condamnaţi la ani grei de închisoare.

Nu mai puteam tăcea.

În semn de protest pentru procesul de la Bucureşti, guvernul israelian a declarat o zi de post la 23 mai 1954. Noi am hotărât să declanşăm propria noastră grevă a foamei, a doua zi la 24 mai 1954 ca totul să fie cunoscut de către public, am ales ca local al grevei, sala de festivităţi a sinagogii centrale din Tel Aviv. Ziarul de mare tiraj „Maariv" din 23 mai 1954 titra pe cinci coloane „Postul a zeci de activişti sionişti începe în Marea sinagogă din Tel Aviv".

A doua zi – luni 24 mai 1954 – s-au prezentat 78 de voluntari. După un examen medical amănunţit, medicul responsabil al grevei – dr. Walter Abeles – (originar din Huşi) şi el grevist, a aprobat 51 de persoane ca apte să facă grevă. În sală erau aranjate doar 50 de paturi primitive, iar pe masă se găsea ceai îndulcit, băutură permisă de regulamentul grevei foamei.

Greviştii aparţineau tuturor organizaţiilor sioniste, de la dreapta la stânga, organizaţiilor de tineret, dar şi ale veteranilor mişcării sioniste, ziarişti, rabini, într-un cuvânt, erau prezenţi la grevă, reprezentanţi ai întregii populaţii a Israelului.

Prima zi a grevei a trecut liniştită. Imediat ce presa a anunţat începerea grevei, am simţit uriaşul val de solidaritate umană pe care poporul israelian ni-l acorda. Au venit să ne aprobe acţiunea delegaţi din toate colţurile Israelului, de toate vârstele. Printre grevişti se găseau veteranul presei israeliene David Ghiladi, fost ataşat de presă la Bucureşti. Ghiladi era corespondentul lui Maariv, iar eu eram corespondentul ziarului Zmariim. Greviştii m-au desemnat purtătorul lor de cuvânt.

Reproduc din ziarul „Maariv" de marţi 25 mai 1954: „Prima noapte s-a scurs fără evenimente speciale, deoarece în sala sinagogii erau doar 50 de paturi, una din greviste a dormit pe un scaun. Cel mai vârstnic din grup, rabinul Dov Burstein, care a fost respins de doctor, n-a plecat. El şedea retras într-un colţ studiind Talmudul. Alţii ce nu puteau adormi stăteau împreună discutând, schimbând informaţii despre soarta amară a colegilor şi ostaticilor din închisori.

Printre grevişti se găseau cei doi deputaţi evrei români Idov Cohen (originar din Mihăileşti – Moldova) şi Baruh Kamin (originar din Tighina), fost paraşutist palestinian în România în 1944. Amândoi şi-au pregătit în sala grevei discursurile pentru şedinţa extraordinară a parlamentului, care aducea în discuţie publică, problema sioniştilor arestaţi în România".

În cele 4 zile de grevă au trecut prin sinagogă douăzeci de mii de susţinători ai grevei. Printre aceştia d-na Ianait Ben Zwy – soţia preşedintelui statului, Itzhak Ben Zwy. Reamintesc că Itzak Ben Zwy era veteran al mişcării sioniste din România şi fost deputat în Adunarea Deputaţilor de la Bucureşti, sub numele de dr. Mayer Ebner. Printre greviştii foamei se găsea şi dr. Michael Landau, fost deputat în parlamentul României. Şi-au exprimat solidaritatea cu noi şi cu sioniştii arestaţi, Iona Kessa, secretar general al Partidului Muncii. Viceprimarul Tel Aviv-ului, Moshe Goldştein, ne-a relatat că în multe şcoli elevii au refuzat mâncarea ce li se dădea, în semn de solidaritate cu greviştii şi cu cauza lor.

https://biblioteca-digitala.ro

În ziua a 4-a grevei a sosit şi preşedintele statului. Itzhak Ben Zwy, iar după el Moshe Sharet. Fostul prim-ministru David Ben Gurion s-a scuzat că n-a putut sosi din motive de sănătate. Agenţia evreiască, îngrijorată de starea de sănătate a greviştilor, a trimis o delegaţie compusă din doi fruntaşi ai săi. Eliahu Dobkin şi Moshe Kol, însărcinat să-i convingă pe grevişti să înceteze greva. Greviştii refuzând, a fost mobilizat, pentru a-i convinge Şef Rabinul Israelului.

Knesset-ul (parlamentul Israelului) a discutat problema în prima zi a grevei, 24 mai 1954. Idov Cohen şi Baruh Kamin, obosiţi, nebărbieriţi, aflaţi în plin post s-au deplasat la Ierusalim, prezentând în Parlament, sub forma unei moţiuni de urgenţă, tragedia companiei antisioniste de la Bucureşti. Moţiunea de urgenţă respingea ferm toate acuzaţiile de spionaj şi acţiuni contrarevoluţionare. Ambii deputaţi au acuzat Comitetul Democrat Evreiesc că este la originea evenimentelor grave care se petrec în România şi că singurul ţel al secţiei evreieşti a Partidului Comunist din România este să acapareze puterea pe uliţa evreiască.

Răspunzând moţiunii de urgenţă, primul ministru şi ministrul de externe Moshe Sharet a respins cu energie şi curaj acuzaţiile antisioniste, asumându-şi răspunderea că guvernul israelian nu va cruţa nici un efort pentru eliberarea celor anchetaţi şi condamnaţi şi pentru dreptul lor de a veni pe pământul Israelului.

În faţa greviştilor s-a prezentat, de asemenea, preşedintele Agenţiei Evreieşti, Berl Loker care s-a angajat că această organizaţie va mobiliza iudaismul mondial pentru cauza eliberării sioniştilor.

La intervenţia Rabinului şef al Israelului, Unterman, care a considerat greva ca un sacrilegiu, noi am fost de acord să încetăm greva, cu condiţia ca această acţiune să fie anunţată în cadrul unei mari adunări populare, în care guvernul să-şi ia angajamentul public că va lupta, sub orice formă împotriva terorii antievreieşti a autorităţilor comuniste de la Bucureşti.

Greva a încetat joi 26 mai 1954.

Presa internaţională a reflectat acţiunile greviştilor şi tragedia de la Bucureşti.

Agenţi ai Legaţiei Române de la Tel Aviv au urmărit cu atenţie greva, valul de solidaritate umană, ecourile internaţionale ale grevei. Noi nu ne-am aşteptat la rezultate palpabile imediate. Dar am sperat că guvernul de la Bucureşti va înţelege mesajul pe care opinia publică israeliană i l-a transmis şi anume că valul de presiuni va fi din ce în ce mai mare şi că în final tragicomedia comunistă de la Bucureşti va trebui să ia sfârşit. Şi aşa a fost.

La 3 iunie 1954 însărcinatul cu afaceri al Israelului la Bucureşti a fost chemat la Ministerul de Externe al României pentru a i se transmite un protest verbal faţă de acţiunile instigate de Israel „împotriva Republicii Populare Române, pentru că justiţia ţării a pedepsit câţiva spioni". Reprezentanţii Ministerului de Externe ai României au ameninţat că „dacă nu se va pune capăt acţiunii, relaţiile între cele două state va avea de suferit".

Într-un articol de fond pe care l-am publicat în ziarul Zmariim am precizat „noi nu intenţionăm să ne amestecăm în treburile interne ale României. Noi nu cerem decât repararea unor nedreptăţi pe care guvernul român a reuşit să le ascundă multă vreme".

La 4 iunie 1954, Moshe Sharet a răspuns de la tribuna parlamentului protestului diplomatic de la Bucureşti „Guvernul Israelului respinge acuzaţiile României contra grupului de Asirei Sion ce au fost prezentaţi ca spioni în serviciul imperialismului. Problema Asirei Sion este o piedică în dezvoltarea unor relaţii normale între România şi Israel". După câteva luni au fost eliberaţi 6 deţinuţi din grupul Asirei Sion. Aceasta a fost o primă dovadă a succesului obţinut de greva noastră.

https://biblioteca-digitala.ro

Într-un articol pe care l-am publicat la 11 iulie 1954 am precizat: „Se pare că la Bucureşti se caută o ieşire onorabilă în problema Asirei Sion, cei arestaţi fără nici o vină. Dacă în viitorul apropiat vom asista la deplina eliberare a capilor mişcării sioniste, va fi înlăturat cel mai important obstacol în calea îmbunătăţirii relaţiilor dintre Israel şi România".

În iulie 1955 au fost eliberaţi mulţi dintre Asirei Sion deţinuţi în închisori.

Aşa s-a dovedit că organizatorii grevei au avut dreptate şi că n-au fost confirmate previziunile sumbre care se făceau cu privire la relaţiile româno-israeliene.

Din lista nominală necompletă de 40 de nume de participanţi la grevă, publicate în acele zile în ziarul „Maariv", au supravieţuit până în momentul când scriu aceste rânduri (martie 2001) doar 5 persoane.

Din ecourile pe care greva le-a stârnit în străinătate, citez o ştire din „Maariv" din 26 mai 1954 care anunţa că „douăzeci şi opt de membri a executivei din Statele Unite, în colaborare cu congresul Mondial Evreiesc au hotărât să organizeze în oraşele din America demonstraţii de solidaritate cu arestaţii din România şi cu greviştii foamei din Israel".

Greva foamei de solidaritate cu Asirei Sion din România va rămâne o pagină unică, de onoare şi prestigiu în analele sionismului luptător. Ea a dovedit că spiritul de solidaritate umană nu-i vorbă goală. Este important de a reaminti şi acest aspect, la 47 de ani după această dramă istorică, când numai puţini din supravieţuitorii ei sunt în viaţă.

Itzhak ARTZI
Tel Aviv, Israel

2 martie 2001

Dl. Itzhak Artzi şi soţia în timpul grevei foamei

https://biblioteca-digitala.ro

Am fost avocatul doamnei Mella Iancu

La început de iunie 1950 am fost sunat la telefon de d-na Mella Iancu, domiciliată în acele zile în Bucureşti, str. Alexandru Sahia nr. 59. D-na Iancu m-a informat că soţul ei dr. Cornel Iancu fusese arestat în urmă cu două săptămâni şi că doreşte să fiu apărătorul soţului său şi eventual al dânsei, pentru că, după cum îmi spunea, are o presimţire că va fi arestată.

În timpul percheziţiei care s-a făcut în apartamentul soţilor Iancu, percheziţie care a precedat arestarea dr. Cornel Iancu, soţia sa nu a putut afla motivele arestării. Dar cum ştia că şi soţul ei şi dânsa lucrează în rândurile organizaţiei sioniste din România, bănuia că motivul reţinerii era apartenenţa la această organizaţie.

Primul lucru pe care l-am făcut în acele zile a fost să apelez la un coleg de breaslă care mi-a procurat Statutul Organizaţiei Sioniste din România.

Îmi amintesc şi azi că am primit, în următoarele zile, un Statut al Organizaţiei Sioniste din România. Deşi au trecut 51 de ani din ziua aceea, rememorez următoarea frază din Statut: „Activitatea Organizaţiei Sioniste se desfăşoară în cadrul legilor ţării, potrivit rezoluţiilor Congreselor Sioniste Mondiale şi ale Conferinţelor Sioniste pe ţară". Eram liniştit. Organizaţia Sionistă se angajase să respecte legile ţării, chiar dacă la 12 decembrie 1948 activitatea acestei organizaţii a fost interzisă de Partidul Comunist.

Săptămânal, împreună cu d-na Mella Iancu, întocmeam memorii în atenţia factorilor de răspundere ai M.A.I. Doream să ştim unde se află dr. Cornel Iancu? Ce acuzaţii i se aduc? Dacă a fost arestat în baza unui mandat administrativ eliberat de Tribunalul pentru Unităţi Militare al M.A.I. sau de unul emis de Procuratura Militară? Niciodată nu am primit un răspuns concret, la nici o problemă. Era necesar să interpretez fiecare răspuns pe care mi-l dădea un ofiţer de rang inferior, aflat la biroul de audienţe şi sesizări din clădirea din str. Dobrogeanu-Gherea.

Întruna din zile, un ofiţer a refuzat să-mi dea orice relaţie, motivând „că nu s-a lucrat nimic în dosar, întrucât ancheta a trecut de la colonelul Sepeanu la colonelul Dulgheru".

În ziua de 5 mai 1951 – 5 mai fiind ziua în care a murit Napoleon, atât de măreţ evocată de Leopardi în poema sa „5 mai 1821" – am fost arestat de organele Securităţii în chiar incinta Palatului de Justiţie – arestare în cadrul lotului sionist şi apoi anchetat deosebit de dur, în cel de-al doilea celular din subsolul Ministerului de Interne.

Ancheta a durat un an şi a fost efectuată de diverşi ofiţeri de securitate – în cadrul căreia nu au fost ocolite cele mai dure mijloace – aceasta neputând dovedi nimic din acuzaţiile care mi le aduceau, aceasta a determinat deportarea mea la Canalul Dunărea Marea Neagră în cadrul aşa-numitei pedepse administrative. Pentru cei ce nu sunt informaţi cu privire la această aşa-zisă „pedeapsă" aplicată fără judecată şi fără respectarea legilor în vigoare – arăt că aceasta se adresa acelor persoane care deşi nu încălcaseră legea, erau „suspectaţi de regimul comunist ca fiind opozanţii acestuia".

Acest „referat" este plin de neadevăruri tendenţioase, în ceea ce mă privea.

Pentru influenţarea persoanelor de decizie care trebuiau să hotărască asupra libertăţii mele – referatul acestei persoane afirma că fusesem „membru PNŢ".

Ori, personal nu am fost niciodată membru al Partidului Naţional Ţărănesc – deşi în tinereţe administrasem limitat aripa Streja a acestuia, în fruntea căreia se afla dr. N. Lupu.

În anul 1937 – când PNŢ a făcut pactul electoral cu legionarii – am avut puternice aprehensiuni în ceea ce îl priveşte.

https://biblioteca-digitala.ro

Tot acest „referat" – pentru a determina arestarea mea – face vorbire de anumite afirmaţii ale mele, referitor la persoanele şi modalitatea de anchetare a sioniştilor: or aceste informaţii le dobândisem atât eu cât şi d-na Mella Iancu deodată, pentru că ambii ne prezentam cu memorii la Sediul Securităţii din str. Dobrogeanu-Gherea.

Aceste afirmaţii tendenţioase erau făcute evident în spiritul anchetelor de atunci ale Securităţii – care urmăreau să implice pe apărătorii legali ai arestaţilor politici, în infractori de drept comun, în scopul de a lăsa fără apărare pe aceştia – cel mult asistaţi la proces de „avocaţi din oficiu".

După 47 de ani, dl Teodor Wexler a găsit, în arhivele fostei Securităţi, referatul de arestare a mea. Îi mulţumesc pentru că mă onorează ca om şi român.

De-a lungul anilor, în ţară sau în Israel, de la foşti anchetaţi sau condamnaţi sionişti, am aflat mai multe despre anchetele şi procesele din deceniul al VI-lea. Am aflat în primul rând că hotărârea de a-i judeca pe cei circa 250 sionişti s-a luat în şedinţele din 14 ianuarie şi 2 septembrie 1953 ale Biroului Politic a C.C. al P.C.R. Am revăzut de curând stenogramele acelor şedinţe şi am reţinut indicaţia lui Gheorghiu-Dej ca 2-3 dintre cei condamnaţi să fie împuşcaţi, iar ceilalţi să fie condamnaţi la muncă silnică pe viaţă.

Pentru ce? Pentru că vroiau să trăiască pe pământul unde înainte cu 5 milenii au trăit înaintaşii lor. Doreau să emigreze fără să aducă nici cel mai mic prejudiciu ţării care le-a fost mamă adoptivă – România.

Pentru ce? Pentru că nu s-au lăsat, să fie toţi nimiciţi în anii războiului, când alt dictator a ucis jumătate din populaţia evreiască a României. Sigur, sentinţele preconizate de Gheorghiu-Dej erau mai blânde în comparaţie cu crimele lui Antonescu. Dar într-o lume civilizată, în care oamenii trăiesc după legea lui Dumnezeu, a omorî un singur om şi a schingiui alţi 250 constituie tot delict de crimă. În deceniul VI am suferit cu suferinţele oamenilor schingiuiţi la securitate, indiferent de etnia sau religia lor.

Am suferit cu suferinţa celor aruncaţi în închisori.

Am suferit şi cu sioniştii trecuţi prin iadul securităţii sau a închisorilor de la Jilava şi Piteşti.

M-am bucurat când orice om scăpa din ancheta politică sau din puşcărie.

M-am bucurat, la sfârşitul deceniului VI când sioniştii au ieşit din puşcării şi au putut să plece în ţara lor biblică.

Dar m-am bucurat când în paginile fostului dosar de securitate – 16.385 – am găsit mărturiile a zeci de români, maghiari, germani, evrei, în favoarea celor judecaţi. Aceste mărturii au fost şi rămân, o pledoarie împotriva antievreismului comunist, care s-a manifestat timp de mai bine de jumătate de veac pe pământul României.

Ieri ca şi azi antievreismul a fost şi rămâne o neghină, indiferent de culoarea pe care o poartă.

Av. Constantin VIŞINESCU,
preşedintele Asociaţiei Culturale de Prietenie România-Israel

Bucureşti, martie 2001

https://biblioteca-digitala.ro

Un mesagiu pentru generaţiile viitoare

Într-una din primele nopţi ale lunii martie 1954, după mai mult de 26 de luni de anchetă, sub stare de arest, mi s-a cerut să schimb o declaraţie dată anterior. Declaraţia ce urma a fi modificată mi-a fost dictată de ofiţerul de securitate, într-una din şedinţele anterioare ale interogatoriului.

L-am întrebat pe ofiţerul de securitate, de ce este necesară modificarea propriei sale declaraţii care mi-a dictat-o cuvânt cu cuvânt.

Răspunsul a fost dat spontan. „Este necesar ca declaraţia dumitale să dovedească că voi sioniştii, a-ţi acţionat împotriva puterii populare, a clasei muncitoare. Ba mai mult, aţi acţionat în strânsă colaborare cu capitalişti şi fascişti americani; împotriva lagărului păcii".

Am citit unele din procesele verbale redactate de ofiţerii anchetatori ai „grupului celor 13".

Aceste procese verbale sunt în general line, fără prea multe înfruntări, ca şi cum ar fi fost redactate în timp ce anchetatul şi anchetatorul îşi sorbeau cafeaua.

Realitatea era cu totul alta. Fiecare cuvânt pe care acuzatul era obligat să şi-l însuşească erau rezultatul unor lungi şi grele chinuri fizice. Eram nedormiţi, înfometaţi. Tinerii ofiţeri de securitate, erau maeştrii ai şantajului, în ce priveşte arestarea iminentă a membrilor familiei noastre. La capătul a 10-12 ore torţionarii securităţii ne obligau să ne punem iscălitura sub clasica formulă „de bună voie şi nesilit de nimeni dau prezenta declaraţie". Dar declaraţia era o înşiruire de fapte în care falsul şi invenţia, mergeau la braţ.

Mai trebuie oare să adaug, că nu toate declaraţiile, erau incluse în dosar. Unele se rupeau în faţa celui anchetat şi apoi erau incinerate tot în faţa celui anchetat. Regele animalelor, leul, închis în cuşcă şi chinuit, cedează în faţa dresorului. Nu vă miraţi că unii dintre noi au cedat. Era în firea lucrurilor.

Ofiţerii care ne-au chinuit nu aveau o experienţă îndelungată. Dar Securitatea avea manuale de torţionare, ce oglindeau experienţa torţionarilor din Uniunea Sovietică.

Arestările şi procesul „celor 13" îşi au începutul în anul 1949. Organizaţiile sioniste erau singurele organizaţii necomuniste existente în România. După proclamarea Republicii, la 30 decembrie 1947, comuniştii au eliminat din viaţa ţării partidele istorice. Elita politică a României era distrusă, cu sau fără procese politice sau economice. Organizaţiile sioniste înglobau din ce în ce mai mulţi evrei, practic, întreaga populaţie evreiască. Sub ameninţarea puşcăriei şi a morţii, comuniştii au dat un nou avânt ideii de emigrare, ideii sioniste. Indiferent de ce spuneau comuniştii în public, populaţia evreiască din România devenea un inamic potenţial al regimului şi activităţile ei, nu mai puteau fi stăpânite nici de securitate, nici de acei dintre evrei care slujeau partidul comunist, în rândurile Comitetului Democrat Evreiesc. C.D.E.-ul a dat faliment. Acest lucru l-au perceput nu numai evreii, ci în primul rând Partidul Comunist.

Partidul a hotărât la început o liberalizare uşoară a emigrărilor. Aprobări au primit întâi evreii care aveau case mai spaţioase şi mai bine aranjate. Casele şi bunurile celor plecaţi, intrau în posesia ofiţerilor de securitate şi miliţie şi a activiştilor de partid.

În 1950 pe baza listelor întocmite de securitate, activiştii sionişti şi intelectualii evrei primesc vestitele „negative".

„Negativele" au fost urmate de arestări. Aceste arestări trebuiau să dovedească „conspiraţie" evreiască împotriva regimului şi să oprească valul de emigrare. Efectul a fost

https://biblioteca-digitala.ro

complect invers. Campania antisionistă şi arestările au dat un nou avânt cererilor de emigrare.

În 1949 au fost arestaţi Eduard Anghel, Zoltan Hirsch, Gitta Leibovici, Kiva Orenstein, Marcel Pohne.

În 1950 au loc arestări masive şi în special în rândurile fruntaşilor sionişti. Printre aceştia Al. Zissu, Mişu Benvenisti, Jean Cohen.

Lotul din care am făcut parte a cuprins 12 activişti sionişti. Toţi am împărtăşit aceleaşi idealuri. Toţi ne-am închinat viaţa cauzei renaşterii Statului Israel modern, toţi am slujit cu devotament, patria noastră adoptivă: România, toţi am crescut în libertate şi democraţie. Noi nu am complotat împotriva ţării care ne-a fost mamă adoptivă. Nu am complotat nici individual, nici colectiv. Că n-am complotat ştia şi Securitatea, dar ce contează adevărul, pentru un regim politic, social şi economic, ateu şi inuman.

Reamintesc numele celor cu care am împărţit aceeaşi soartă în cadrul lotului „celor 13":

1. Al. Zissu, fruntaş sionist, scriitor, ziarist, industriaş, mare proprietar funciar. Preşedinte al organizaţiei sioniste în două rânduri. A fost organizator al acţiunilor de emigrare. L-au respectat atât prietenii, cât şi adversarii politici, evrei sau neevrei. Al. Zissu a fost victima unui şantaj politic. Fiul său a căzut eroic la El-Alamin în 1943. KGB şi securitatea au fabricat documente ca şi cum acesta trăia în 1952. Au redactat o scrisoare, redactată şi scrisă de maeştrii ai plastografiei, îndemnându-l pe Zissu – tatăl, să fie cooperant cu securitatea. Indiferent de chinurile fizice şi psihice ale fiecăruia dintre noi, chinurile lui Zissu au fost incomparabil mai mari, nu au fost numai fizice ci în primul rând psihice.

2. Mişu Benvenisti, fruntaş al organizaţiei sioniste din România, fost preşedinte al acesteia.

3. Jean Cohen, conducător al partidului de centru clal-sionist, partid de centru, fruntaş al baroului românesc. În anii războiului a colaborat la acţiunile de salvare ale evreilor din România. A colaborat însă şi cu fruntaşii politici români, indiferent de culoarea lor politică, având ca ţel suprem mult speratul armistiţiu şi credinţa că o nouă România, postbelică va aduce şi renaşterea străvechii patrii a evreilor.

4. Moţi Moscovici, redactor al ziarului Renaşterea Noastră şi fruntaş al grupului sionist Renaşterea.

5. Mella Iancu, activistă de frunte a mişcării sioniste din România.

6. Zoltan Hirsch, secretar general al organizaţiei Dror.

7. Benjamin Beer, activist al partidului sionist Mişmar.

8. Carol Reiter, fost preşedinte al organizaţiei sioniste din Transilvania.

9. Erich Haas, medic din Timişoara, activist al organizaţiei de stânga Mişmar.

10. Dr. Ladislau Haber, fruntaş sionist din Transilvania, preşedintele organizaţiei sioniste din Arad.

11. Kuhn Ştefan, avocat, activist al partidului Mapam.

12. Eu, Moritz Weiss, unul din conducătorii organizaţiei Hanoar Haţioni din România.

13. Charles Philippe Gyr, ziarist elveţian, neevreu, curierul organizaţiilor evreieşti din România în timpul războiului. De fapt agent al Gestapoului, Gyr este cel care a furnizat documentele primelor anchete şi a procesului din ianuarie-iunie 1944. Includerea sa în lotul „celor 13" a fost o manevră politică comunistă.

https://biblioteca-digitala.ro

Atrag atenţia că lotul „celor 13" cuprindea sionişti de toate culorile politice. Era şi aceasta o manevră a torţionarilor acelor timpuri.

Până în ziua procesului 29 martie 1954, nu am ştiut nici alături de cine voi fi judecat, nu am avut avocat şi nu am cunoscut actul de acuzare. Practic după toate regulile justiţiei comuniste.

În ziua procesului am avut alte surprize. Procesul a fost secret. Avocaţii, numiţi din oficiu, ne-au acuzat şi ei. În loc de pledoarie pentru acuzaţi, avocaţii s-au mulţumit să ceară circumstanţele atenuante. Sala era plină de securişti şi miliţieni. Puţinii martori se aflau sub stare de arest. Era clar că securiştii îi vor folosi pe prietenii noştri împotriva noastră.

Pentru mine, procesul a fost sfârşitul unui supliciu la care am fost supus doi ani şi două luni într-o carceră de 2x2,5 m., cu pedepse fizice, foamete, frig, cu zile şi nopţi în care nu aveai voie să te întinzi pe un pat.

Am intrat apoi în puşcărie. Acolo alături de cei care împărtăşeam aceleaşi idealuri, am sperat şi eram convins de justeţea cauzei pentru care în timpul anchetei am locuit cum se spune în România în „zarcă". Nu m-am îndoit o clipă că voi păşi pe pământul strămoşilor mei: Israelul, pământul uneia din cele mai democrate ţări ale lumii.

Eram în acelaşi timp convins că în timpul vieţii mele, dictatura comunistă se va prăbuşi şi că democraţia va învinge şi în România.

Am ieşit din puşcărie plecând spre Israel, datorită sentimentului de solidaritate umană internaţională pe care procesul nostru a generat. Acelaşi sentiment de solidaritate umană a generat destinderea est-vest. Am fost martorul celui mai uriaş fenomen de transmuterea unei populaţii răspândite în diaspora. 400.000 de evrei din România au emigrat şi au devenit cetăţeni ai Israelului.

Dictaturile vin şi se duc. Cauzele drepte învinge. Noi am învins. Iată mesagiul care îl transmitem generaţiilor viitoare, noi cei câţiva supravieţuitori ai proceselor antisioniste de acum jumătate de veac.

Moritz Weiss (Moshe Talmon)

Tel Aviv, martie 2001

Adevăruri care trebuie cunoscute

Parte din legile de reintegrare şi restituire se obţinuseră după mari sforţări, însă erau parţial nesatisfăcătoare, iar aplicarea lor în justiţie era foarte greoaie, ba chiar ostilă. Alte probleme rămâneau nerezolvate: cetăţenia, succesiunile etc. Una dintre primele măsuri cerute privea bunurile vacante ale celor morţi în deportare, în special cele din Ardealul de Nord. Prin septembrie 1944 se obţinuse numirea doctorului Ionel Pop în calitate de Comisar al guvernului pentru acele bunuri; dar după scurt timp „Comisariatul" a fost desfiinţat, căci nu se recunoscuse încă realipirea la România a Ardealului de Nord, pe care armata şi autorităţile sovietice le luaseră sub administrare; foarte importante bunuri de-ale deportaţilor (fabrici, depozite etc.) n-au mai putut fi recuperate. Noi ceream ca ele să fie date obştii evreieşti, dar ni se refuza (aşa ne-a declarat Simion Oieriu, pe atunci secretar al Comisiei de aplicare a Armistiţiului sau aşa ceva. „Ar fi o gravă greşeală politică"); după cum ni se refuza şi legiferarea asupra tuturor punctelor încă nerezolvate.

https://biblioteca-digitala.ro

În vara lui 1946 a început conferinţa de pace de la Paris. În vederea acesteia, se adunaseră la Paris, din iniţiativa C.M.E. (centrala din New York), reprezentanţii a 9 organizaţii evreieşti de importanţă mondială. Din partea secţiei din România a C.M.E. am fost delegaţi a pleca: eu, dr. Şafran şi Benvenisti. Mie mi s-a eliberat cel dintâi paşaportul (cu prilejul unei vizite la secretariatul Ministerului de Externe, un director ne oferise paşapoarte diplomatice, pe care le-am refuzat, căci nu plecam ca delegaţi ai guvernului român. Am plecat la 10 august 1946; dr. Şafran a sosit peste vreo 2 săptămâni; Benvenisti a sosit şi el, dar flancat de Maxy (din partea P.C.) şi de Leopold Filderman (din partea P.S.D.), care mai mult ne supravegheau, decât să ne fi ajutat.

Am stat la Paris aproape 3 luni. Nu am de gând să scriu aici tot ce am făcut acolo. Există la C.M.E., secţia franceză, întreaga arhivă a lucrărilor de atunci; un extras se află în arhivele din Israel. Pot spune că mi-am făcut datoria din plin; am desfăşurat o activitate imensă şi prin memorii şi în şedinţele „Comisiei de experţi". Tezele mele, puse la îndoială de unii, au fost supuse profesorului universitar decan la Oxford sau Cambridge, Lawaterman; el mi-a dat mie dreptate. Mişu Weismann (care venise înaintea mea, din Tel Aviv, ca să reprezinte provizoriu interesele evreimii din România, căci nu se ştia dacă noi vom putea pleca), mi-a spus atunci că am repurtat un „triumf". Zic că erau tezele „mele", căci eu le elaborasem; iar Benvenisti, venit după aceea, se ocupa mai mult de probleme sioniste. Am cunoscut atunci multe personalităţi, în primul rând pe Stephen Wise[1], rev. M. Perlzweig[2], Nahum Goldmann[3], Leon Kubowitzki[4], Jacob Robinson[5], Gerhart Riegner[6], Michel (Caen) Debre[7] şi alţii. Cu Mişu Weismann am fost să vizităm pe primul redactor al ziarului socialist „Le Populaire", deputatul Grunbaum (un evreu alsacian). Weissmann fusese şi la Leon Blum (care atunci nu era ministru), să-i solicite sprijinul pentru înfiinţarea Statului evreiesc în Palestina; Leon Blum era foarte puţin la curent cu problema şi a răspuns diplomatic că se va interesa, dar că orice gest şi orice vorbă a sa sunt apreciate sub trei aspecte ale sale: ca francez, ca socialist şi ca evreu. „Nu uitaţi că Franţa are musulmani din Maroc până în Indochina". Am avut câteva audienţe la delegaţia română la Conferinţa de pace; în înţelegere cu aceasta am obţinut unele amendamente necesare la tratatele de pace; între altele, am obţinut dispoziţia ca bunurile vacante ale deportaţilor morţi să revină obştii evreieşti; am obţinut – la cererea delegaţiei române – ca pentru pagubele suferite de evrei din Ardealul de Nord sub ocupaţia ungară, să răspundă Ungaria, şi nu România. În şedinţa de închidere a „Comisiei de experţi" a conferinţei organizaţiilor evreieşti, am susţinut, că datoria evreilor de pretutindeni este să lupte pentru pace, căci calea spre război este fascismul şi rasismul, şi în primul rând antisemitismul; cuvântarea mea a făcut impresie asupra delegaţilor din America, ei necunoscând situaţia din Europa şi trista noastră experienţă.

Am rămas la Paris cel din urmă: dr. Şafran plecase cu mult înainte, ca să fie acasă de sărbătorile de toamnă; Benvenisti plecase şi el înaintea mea, deoarece se apropiau alegerile pentru primul parlament de după 23 august 1946 (la care alegeri mi se pare că a şi candidat

---

[1] Stephen Wise (1874-1949), rabin şi lider sionist american.
[2] Maurice Perlzweig (1895-1985, rabin, lider al organizaţiei World Jewish Congress (WJC).
[3] Nahum Goldmann (1895-1982), lider sionist, originar din Lituania, preşedinte al WJC.
[4] Leon Kubovitzki; după stabilirea în Israel: Aryeh Kubovy (1896-1966), lider sionist şi diplomat israelian. În timpul războiului, a condus departamentul pentru ajutorarea refugiaţilor în cadrul WJC.
[5] Jacob Robinson (1889-1977), jurist, diplomat şi istoric american, originar din Lituania.
[6] Gerhart Riegnier, director al oficiului din Geneva al WJC.
[7] Om politic francez, prim-ministru între 1959-1962.

https://biblioteca-digitala.ro

din partea Partidului Evreiesc, dar nu-mi amintesc sigur, în orice caz sperase şi se zbătuse să candideze), de asemenea, plecaseră Maxy şi Poldi Filderman.

Cele două partide muncitoreşti din ţară, încă neunite, se concurau între ele. Astfel, în vederea alegerilor pentru parlament, P.S.D. publicase o „platformă" privind problemele evreieşti, în care le erau acceptate unele revendicări; chiar faţă de ideea statului evreiesc se exprima o atitudine pozitivă. P.C.R. a calificat această „platformă" ca neprincipială şi ca o manevră de concurenţă electorală.

La fondurile Partidului Comunist contribuiau, între alţii, Auschnitt, care a şi plecat în străinătate. La fondurile Partidului Social-Democrat contribuia Malaxa, care şi-a şi rezolvat diferendele financiare cu statul român, printr-o convenţie publicată în „Monitorul Oficial". Pe Malaxa am avut prilejul să-l cunosc în următoarele împrejurări (la Paris). Am fost chemaţi de către Leopold Filderman cu, Benvenisti şi colonelul american (în rezervă) Bernştein (economist, fost trezorier al armatei lui Eisenhower în Europa; după război era expertul economic al organizaţiei „American Jewish Congress". El prezida „Comisia de experţi" a conferinţei organizaţiilor evreieşti), ca să avem o convorbire cu Malaxa, la hotelul „Continental" din Paris, unde era sediul delegaţiei române la Conferinţa de Pace. Malaxa vorbindu-ne de foametea din ţară, din cauza secetei cumplite, ne-a întrebat dacă evreii din America ar putea ajuta în special ţărănimea română cu porumb. Pentru început, spunea el, s-ar putea trimite simbolic – 1.000 tone, ceea ce ar costa un milion de dolari, iar, dacă aceasta e mult, statul român ar putea trimite el un vapor în acest scop în care caz cheltuiala (pentru donatori) ar fi de numai 600.000 de dolari; dar ar trebui trimisă această cantitate în termen de o lună; părerea lui era că se pot găsi în S.U.A. 1000 de evrei în stare să dea, în termen de 1 lună, câte 1000 de dolari. Colonelul Bernştein a răspuns pe loc, că se poate colecta într-o săptămână de la 5000 de evrei americani, câte 5000 de dolari (25 de milioane de dolari), dar pentru aceasta e nevoie de un deviz, de un motiv convingător; un asemenea motiv ar fi întocmirea în sfârşit a legilor de reintegrare în drepturi ce se tot amânau de către guvernul român. Malaxa şi-a notat chestiunea. Încă în august 1946, într-una din audienţele avute la delegaţia română (tot la hotelul „Continental") se redactase, la cererea noastră, o telegramă a delegaţiei române, către guvernul român, pentru urgentarea legii cetăţeniei evreilor. Acestora li se răpise cetăţenia în baza legii asupra naţionalităţii române şi legii asupra revizuirii cetăţenilor evreilor; dar au mai trecut 9 luni până să se facă această lege nouă, de care voi mai vorbi. În interval, însă, după cererea noastră transmisă către „Joint" au şi început a sosi ajutoarele în bani şi materiale de la „Joint", apoi s-au făcut cantine pentru săraci, mai ales în Moldova (acelea despre care „clienţii" români ziceau: „Bun e tata Junt ăsta, dar păcat că dă şi la jidani!).

La Paris vizitasem şi biroul „Joint" de acolo, în legătură chiar cu discuţia avută cu Malaxa. De asemenea, am vizitat şi direcţia Instituţiei „Jewish Colonisation Association" (I.C.A.(, unde am vorbit cu directorul acesteia. Acesta mi-a povestit de vizita de la fermele evreieşti din Argentina, create cu ajutorul creditelor pe termen lung, acordate de această fundaţie a baronului Hirsch, de întâlnirea sa de acolo cu preşedintele Chaim Weizmann (venit, bineînţeles, pentru strângerea de fonduri!) şi de hotărârea fermierilor evrei din Argentina (sau a multora dintre ei) de a-şi vinde fermele şi a emigra în Palestina de teama antisemitismului (pe atunci erau 3 milioane de nemţi acolo!). Câtă dreptate aveau se vede acum!

Am asistat la Paris la o mare întrunire sionistă în faimoasa „Salle de la Mutualité", la care au făcut expuneri foarte interesante câţiva lideri sionişti, asupra veritabilei lupte de partizani ce se ducea pe atunci în Palestina, pe de o parte contra autorităţilor britanice, care

https://biblioteca-digitala.ro

executau „mandatul" în favoarea arabilor şi în interesul... Marii Britanii, pe de altă parte contra arabilor, înarmaţi şi incitaţi de britanici. Cea mai interesantă cuvântare a fost aceea a unui „haluţ" de 60 de ani, entuziast şi vioi ca un tânăr, care ne-a spus cum se creează peste noapte colonii noi, sub nasul englezilor.

De altfel, cunoscusem la Paris, ce e drept cu totul în treacăt, pe Ben Gurion, pe Golda Mayersohn[8], aceasta locuia în camera vecină cu a noastră, la hotelul „Royal Monceau", pe Meer Iaari[9] şi pe alţii. Cei mai activi membri ai executivei sioniste erau atunci la Paris, nu atât pentru a nu fi arestaţi de englezi, ca fiind şefii răscoalei evreilor palestinieni, cât pentru a pregăti, prin tratative, crearea statului evreiesc.

Adaug că, paralel cu lucrările oficiale ale conferinţei organizaţiilor evreieşti, aveau loc întâlniri neoficiale ale delegaţilor, la un restaurant-pensiune de pe Avenue de la Grande Armée, într-o sală mare, unde, după masă, câte un delegat din fiecare ţară expunea situaţia evreilor din ţara sa. (Am ţinut şi eu un asemenea referat despre situaţia din România). Mi-a rămas în minte expunerea unui delegat, avocat şi ziarist, din Oran: el mi-a spus că evreii din Algeria sunt expuşi oricând la pogromuri din partea arabilor – în realitate berberi – care cer ca Algeria să devină independentă şi pretind ca evreii algerieni să-i susţină. Evreii ştiau că ei nu pot fi apăraţi decât de francezi, dar erau siliţi să sprijine cererea de independenţă a arabilor, de frica pogromurilor, care constituiau o primejdie imediată (în 1945 fusese un masacru la Benghazi, în Libia).

Înainte de a pleca din Paris am întocmit un scurt, dar complet raport despre cele făcute la Paris, pe care l-am adus cu mine (afară de rapoartele parţiale, trimise succesiv). Raportul s-a citit mai târziu la C.M.E. (Bucureşti), unde a şi rămas.

Tot pe când eram la Paris s-a obţinut, şi în urma demersurilor noastre, decretul lui Truman, din octombrie 1946, care prevedea posibilitatea de deblocare a bunurilor aflate în S.U.A., aparţinând celor ce suferiseră persecuţii rasiale sau politice. În baza acestui decret, care a avut un termen de aplicare de trei ani, s-au deblocat multe sume aflate în bănci; ele au fost remise Băncii de Stat a R.P.R. şi plătite de aceasta titularilor, la cursul oficial (pe atunci 6 lei).

Am plecat din Paris la finele lunii octombrie 1946, prin Geneva, ca să întâlnesc acolo pe Nahum Goldman (preşedintele executiv al C.M.E.), spre a-i referi despre cele realizate după plecarea sa din Paris, precum şi, mai ales, pentru a vizita executiva O.R.T. pentru Europa. Am văzut acolo pe I. Fischer (fratele lui Wilhelm Fischer, despre care am mai vorbit). Bineînţeles, am revăzut acolo pe Goldmann şi pe Gerhard Riegner, am vizitat sediul organizaţiei O.R.T. (nu-mi amintesc dacă era prezent dr. A. Singalowscki, preşedintele executiv, sau un locţiitor al său); de asemenea, am vizitat încă o cunoscută organizaţie evreiască, condusă de un venerabil bătrân de origine din Rusia, cred că era O.S.E., dar nu sunt sigur. Scopul acestor vizite era trimiterea de fonduri mai mari (materiale, unelte, maşini-unelte) pentru dezvoltarea şcolilor O.R.T., ceea ce mi s-a promis.

M-am înapoiat în ţară, via Zürich-Praga.

♦

♦ ♦

[8] Golda Meir (1898-1979), ministru de Externe şi prim-ministru israelian.
[9] Meir Yaari (1897-1987), om politic israelian.

https://biblioteca-digitala.ro

Scurt timp după întoarcerea mea a avut loc o manifestare culturală a Asociației „Unirea", pentru a comunica public „Impresii din Paris". A asistat foarte multă lume, și nu numai evrei, ci, între alții, avocați, magistrați, procurori, care mă cunoșteau din Palatul de Justiție.

Eu, ținând seama că activitatea noastră politică de la Paris nu interesa publicul, căruia urma să i se comunice rezultatul abia după ce vor fi obținute, n-am vorbit despre această activitate, și am făcut o expunere cu caracter de reportaj asupra celor văzute: aspecte din Paris, viața la Paris, în special mici fapte pentru caracterizarea francezului ca om și cetățean, apoi viața culturală, teatrele, expozițiile etc. Conferința vorbită, am consemnat-o ulterior, în scris, dar din păcate nu o mai am. Mulți din auditori mi-au spus că i-a interesat peste măsură și fondul și forma expunerii mele; un magistrat mi-a spus: „ne-ai dat impresia că am fost și noi la Paris".

Leopold Filderman, într-o conferință caldă, a expus situația politică din Franța, partidele, și în special rolul partidului socialist (pe atunci reprezentat în guvernul de Gaulle). Benvenisti a făcut o expunere în legătură cu problema palestiniană și cu munca șefilor sioniști, făcând mai ales portretele acestora.

Adunarea a avut un succes deosebit, sporind mult prestigiul asociației, tocmai într-o vreme când „Comitetul Democratic Evreiesc" își dezvolta activitatea sa, constând în realitate în atragerea evreilor în sfera de gândire și acțiune a partidului comunist și îndepărtarea lor de la cultura, limba și (cu atât mai mult) de la religia evreiască, precum și de la preocupările proprii evreiești, și în special în combaterea sionismului. Lupta C.D.E. avea să se accentueze tot mai mult în anii următori. Și astăzi comuniștii consideră sionismul, dacă nu ca o doctrină și o mișcare fascistă, dar cel puțin una naționalist-burgheză, care servește (după părerea lor) imperialismul occidental.

♦
♦ ♦

Acum, pe de o parte după semnarea Tratatului de Pace (deși neratificat încă) și pe de altă parte după promisiunile formale obținute la Paris, că se vor face neîntârziat legile de reintegrare și restituire întârziate, începea o muncă și mai asiduă pentru atingerea acestor obiective.

Această sarcină revenea mai curând secției române a C.M.E., decât Uniunii Evreilor Români și Partidul Evreiesc, căci la alegerile din toamna anului 1946 numai 1-2 evrei recomandați de aceste organizații fuseseră primiți pe listele de candidați ai „Frontului Democrat Popular". Dintre cei reușiți îmi amintesc pe defunctul Eduard Manolescu (recomandat de U.E.R.), devenit între timp și el vicepreședinte C.M.E., secția română, dar, intrat, cred, tot atunci, în C.D.E.; îmi amintesc și de ing. Dascălu (n. Aizicovici), dintre sioniștii de stânga (azi „Mapam"), de pe atunci foarte aproape de comuniști, și de aceea în colaborare cu C.D.E.

Cum prezentele note le scriu din memorie, fără nici o documentație, cred – nu sunt sigur – că ceva mai târziu atât U.E.R., cât și Partidul Evreiesc au încetat să existe ca atare (prin auto-dizolvare). A rămas în ființă organizația sionistă (care grupa pe naționalii evrei în general). De altfel, prin 1946-1947 nu mai pot preciza exact, poate chiar mai devreme, se produsese o sciziune în U.E.R.: cei ce se pretindeau progresiști, ca cei ce fug de pe corabia amenințată de a se scufunda, au părăsit U.E.R., al cărui șef era dr. Filderman, considerat ca exponent al americanilor și deci ca reacționar, de aceea era ținta atacurilor la C.D.E.; l-au

https://biblioteca-digitala.ro

părăsit astfel M. Sărăţeanu, Rosenkrantz, chiar Schäfer ş.a. La sionişti – şi implicit la Partidul Evreiesc – se produsese de asemenea, o sciziune, căci grupările de stânga, în special „Mişmar" (în frunte cu ing, Dascălu), dar şi Poalei-Sioniştii (în frunte cu Dan Ieşeanu) se alăturaseră C.D.E.

După cum am spus, raporturile între C.D.E. şi organizaţiile politice se înrăutăţeau mereu. Ce e drept, sioniştii de stânga şi de centru căutau mereu puncte de apropiere de C.D.E.; Benvenisti, cu obişnuitele lui aşa-zise acte de „abilitate" politică – în realitate manevre oportuniste, care nu puteau corespunde unei poziţii sincere – căuta să se menţină la suprafaţă, prin tot felul de compromisuri cu C.D.E. Despre Benvenisti am mai spus cândva că minte atâta, încât nu-l mai cred nici prietenii, necum adversari. Eu eram constant intransigent: înţelegeam că nu există conciliere posibilă între punctul de vedere naţional-evreiesc, şi poziţia internaţionalistă, în speţă, poziţia de deznaţionalizare a evreilor, pe care o reprezenta C.D.E. (Astfel, la o întrunire publică ţinută în sala „Tomis", pentru comemorarea, în aprilie 1946, a răscoalei din Varşovia, am deschis eu seria cuvântărilor, expunând istoria reală a răscoalei, *pe baza documentelor oficiale germane;* a fost destul de greu să redau adevărul ce rezulta din documente, că răscoala fusese organizată şi condusă de sionişti şi mai ales de cei de dreapta; iar muncitorimea poloneză n-a furnizat decât unele muniţii. Or, oamenii C.D.E. voiau să arate că revolta ar fi fost iniţiată şi condusă de comunişti. *Îmi dădeam seama că, dacă întinzi celor ce reprezintă Partidul Comunist – exclusivist şi fanatic – un deget, nu-ţi iau numai mâna până la cot, ci te iau prizonier cu totul; iar dacă eziţi, te împing din ce în ce mai departe de ei, te ştampilează ca duşman, caută să te desfiinţeze şi adesea reuşesc. (Foarte recent am recitit undeva, în materiale moscovite: Cine nu e cu noi, e contra noastră).*

Dar această barieră ideologică nu mă împiedica pe mine, omul ce refuza a face „politică" şi căutam a face operă practică pentru repararea, măcar în parte, a nedreptăţilor suferite de evrei, să conlucreze în acest scop, cu cei ce reprezentau alte curente politice. Din iniţiativa mea s-a creat o formă de conducere tripartită numită „Comisia juridică mixtă", compusă din defunctul Israel Bacal – din partea C.D.E., eu – din partea C.M.E., şi Eduard Manolescu – considerat încă drept exponent al U.E.R., cât timp, nominal, ea mai exista.

Această comisie a avut un rol important în întocmirea sau amendarea proiectelor unor legi importante, dintre care mi-amintesc: legea cetăţeniei române (din mai 1947), la dezbaterea şi ameliorarea căreia Manolescu a avut un rol activ, ca deputat în Adunarea Naţională; legea succesiunilor vacante ale evreilor morţi în deportare, ale căror bunuri (atâtea câte mai existau) reveneau conform art. 25 din Tratatul de pace, Federaţiei Comunităţilor Evreieşti (ceva mai înainte ca jurnalul Consiliului de Miniştri să dispună restituirea bunurilor confiscate evreilor în momentul deportării lor, care încă mai existau; legea reglementării succesiunilor celor morţi „în condiţii excepţionale" ş.a.).

Pentru obţinerea acestor legi sau amendarea proiectelor întocmite ne-am prezentat, nu o dată, în audienţă la ministere. Conlucrarea în zisa comisie a durat, bineînţeles, până la încetarea activităţilor organizaţiilor evreieşti, de care voi vorbi mai departe.

La C.M.E. aceste materiale le prezentam gata lucrate. C.M.E. se ocupa tot mai mult de problemele în legătură cu perspectiva înfiinţării statului evreiesc. Însă frământările intestine, departe de a înceta, se ascuţeau tot mai mult, între altele din pricină că, după retragerea lui Zissu, şi mai târziu şi a doctorului Filderman, şi chiar a dr. Şafran, Benvenisti – unul dintre vicepreşedinţi – trăgea sforile. Cât despre doctorul Şafran, el era sortit, în calitatea sa de şef al cultului mozaic şi în interesul cultului mozaic – instituţie recunoscută de Stat – să ia parte la diverse solemnităţi oficiale, alături de oamenii din C.D.E. şi să facă,

https://biblioteca-digitala.ro

din păcate, în retorica lui adesea onctuoasă până la umilință – ca și în vremea legionaro-antonesciană – diverse declarații, considerate de sioniști drept alunecări către C.D.E. Doctorul Șafran mi s-a plâns odată în termenii următori: „Pe cine să mă sprijin? C.D.E. mă acuză că sunt sionist, și încă șef al grupării mizrahiste; ei mă atacă și ca sionist și ca om al religiei, deci ca adversar – zic ei – al mișcării de stânga, dar în același timp sunt atacat și de sioniști, pe motiv că aș fi „colaborationist" cu C.D.E.; ba chiar și dr. Filderman mă critică pentru aceasta; iar pe dr. Filderman nu mă mai sprijin, căci el însuși a pierdut puterea politică. Despre atacurile sioniștilor contra doctorului Șafran, pe motiv că și-ar fi arogat calitatea de reprezentant al obștii evreiești, am vorbit, mă refer între altele, la atacurile din partea lui Zissu, care au prilejuit polemica mea de presă cu el (discuția despre existența cultului mozaic, a rolului rabinilor și al Șefului Rabin etc.).

A mai fost și un alt motiv sau prilej de frământări la C.M.E. și anume: în timp ce eu (și mulți alți conducători) eram onorifici (eu, în special, mai și contribuiam la fonduri și căutam să colectez fonduri pentru acoperirea cheltuielilor), Benvenisti se dădea drept onorific, în timp ce era plătit bine, sub diverse forme; el de altfel nu mai practica de mult avocatura, ci doar... politica. Desigur că o mișcare de mase, o mișcare populară, cum ajunsese mișcarea sionistă, mai ales după al doilea război mondial, are nevoie de un aparat de conducere și de executare permanent, ai cărui membri numai exercită nici o altă ocupație, deci de angajați, cu remunerații drept unic mijloc de existență, nici o mișcare devenită populară nu poate fi condusă de epitropi cu stare, nefiind vorba de filantropie, ci de luptă politică. Dar această conducere de un corp de angajați nu trebuie să devină scopul, ci numai instrumentul mișcării. Nu este lucru ușor, după cum nu este lucru ușor ca acești conducători să-și păstreze independența de gândire. Pe mine mă îngrijora mărimea cheltuielilor, când am spus odată la C.M.E., că un director al K.K.L.[10] declarase într-o conferință la Lojă, prezidată de Kiva Orenstein, că regia colectării și administrării fondurilor atinge pe alocuri 1/3 din valoarea lor și chiar mai mult, ceea ce apreciem ca horrero – mi-am aprins paie în cap cu sioniștii! Astfel devenisem „la béte noire", pentru că luptam ca un naiv incorigibil, pentru renunțarea la grupări (fiecare cu conducerea și bugetul respectiv) și pentru economii.

De altfel, cu trecerea timpului, obiectivele C.M.E. secția română, cel puțin, fiind atinse unul după altul, această secție își pierdea tot mai mult rațiunea de a fi (din punct de vedere local; iar din punct de vedere internațional, putea activa din ce în ce mai puțin). Problemele locale se rezolvaseră sau se rezolvau treptat; de problemele sioniste se ocupa organizația sionistă. (Pe acea vreme, se crease chiar o secție română a „Ligii Maritime Israeliene" – Havellam Lesirael – patronată de Kiva Ornștein).

Menționez că organizația „Joint" se dezvoltase foarte mult; Bertrand Jacobson fusese silit să plece din țară; conducerea o avea doctorul Costiner, care, până la urmă, l-a și înlăturat pe dr. Filderman, considerat ca o piedică în calea bunelor relații cu C.D.E. Căci C.D.E. impusese delegații săi (în frunte cu Feldman și Bacal) în comitetul organizației „Joint" din țară, și o mare parte din fondurile acesteia erau folosite pentru scopurile C.D.E. În ce mă privește, n-am avut cu „Joint" alte relații, decât că mi s-a cerut și am dat lucrări juridice despre legislația română, privind reintegrarea evreilor în drepturi și bunuri; erau lucrări obiective, în care arătam că lucruri esențiale s-au făcut, dar și că destule au rămas

[10] Inițialele organizației sioniste Keren Kayemet Le-Israel ("Fondul de existență al Israelului), creată în 1901, pentru cumpărarea de terenuri în Palestina.

https://biblioteca-digitala.ro

nefăcute. Una din lucrări ştiu că a şi fost publicată în volumul *European legislation on declaration of death* (Paris, edit. Joint, 1947 sau 1948); altele nu ştiu să fi fost publicate.

În aceeaşi epocă s-au dezvoltat şcolile O.R.T. preşedinte la O.R.T. în România era Aureliu Weiss, vicepreşedinte eram eu (având sarcina îndrumării generale a activităţii de învăţământ), şi cred Leon Itzkar, care avea şi gestiunea fondurilor. Secretar general al consiliului era George Stroe, director ing. A. Haberman. În vara lui 1947 am obţinut fonduri cu care s-a cumpărat imobilul din str. Austrului, în care fusese fabrica „Coty" (azi este acolo şcoala tehnică pentru surdomuţi). Cu maşinile şi uneltele venite de la O.R.T., Geneva, s-au utilat secţii de lăcătuşerie, strungărie, tâmplărie, ceasornicărie, radio ş.a. Inaugurarea noului local a avut loc de Hanuca 1947; s-a oficiat de către cantorul Rafael Ruvinski „Hanukat Habait"[11], cu aprinderea primei lumânări (el a cântat de fapt „Hatikwa"!). Personal, am cerut şi la O.R.T. introducerea de cursuri scurte pentru meserii mai uşor de învăţat: dulgherie, vopsitorie, zidărie, zugrăveală şi altele – dar n-am fost ascultat, din nefericire. La finele anului 1947 s-a convocat la Paris o conferinţă mondială a O.R.T.; eu însă n-am obţinut viza de plecare. Au plecat: Manolescu, Costiner şi dr. Rosen (devenit Şef Rabin). Bietul Manolescu a rămas pe drum, la Viena, spre a fi operat; apăruse un cancer, de care a şi murit, în 1949. În iunie 1948 a venit în ţară dr. Singalovschi preşedintele executivei O.R.T. (el a participat şi la o şedinţă a C.M.E., a conferenţiat la „Lojă" etc.). Am avut cu el mai multe întrevederi; bineînţeles în legătură cu şcolile O.R.T. Problema fondurilor era foarte dificilă.

O importantă activitate am desfăşurat în acea epocă la Asociaţia „Unirea". Aceasta rămânea o asociaţie închisă, în sensul că noii „titraţi" nu prea se înscriau; trecuse vremea „titraţilor". Liberii profesionişti nu mai formau un grup social şi erau tot mai mult atraşi – din interes, mai ales, nu atât din convingere – către organizaţiile comuniste. Voi da ca exemplu pe Benador, care de o vreme a încetat a fi secretar general al „Unirii", ca şi ing. Klug, (azi Călin). Pentru a primi noi membri, ar fi trebuit să transformăm Asociaţia într-una de "intelectuali" – şi încă! – deşi nu există o demarcaţie precisă a acestei categorii; însă asta ar fi însemnat să fim covârşiţi de majorităţi, care ar fi transformat o asociaţie cu preocupări principalmente evreieşti, într-una cu preocupări generale – asociaţie de care nici nu ar fi fost nevoie, căci existau destule instituţii de acest fel! Adaug că şi cei de la „Unirea" (ca şi dr. Şafran) erau criticaţi de C.D.E. ca sionişti şi totodată părăsiţi de sionişti (de exemplu Jean şi Dora Littman), ca fiind insuficient de sionişti – uitând că „Unirea" se menţinea pe o linie naţional-evreiască, fără a deveni o anexă a organizaţiei sioniste, ceea ce nici n-ar fi fost necesar, căci organizaţia sionistă avea propriile ei instituţii culturale (biblioteca „dr. M. Singer", „Jabneh" etc.). „Unirea" avea deci rolul de a menţine vie ideea evreiască şi de a da cultură de interes evreiesc acelor medii, în genere mai ridicate, care fără a fi încă hotărâte să emigreze într-un viitor Stat evreiesc, era bine să fie totuşi pregătite sufleteşte în vederea acestor eventualităţi (în aceeaşi ordine de idei, soţia sa înscrisese la W.I.Z.O., unde a ţinut şi o conferinţă despre viaţa şi opera lui Thodor Herzl, pentru care îi furnizasem material preţios şi rar). La W.I.Z.O. – unde au avut loc reuniuni plăcute şi decente, îmi amintesc de Hanuca 1947. Un seder de Pesah 1947 l-am făcut la şcoala „Cultura Agricolă" unde am vorbit şi eu o dată despre splendida nuvelă a lui Şalom Alehem: „Die erste idişe Republik". Tălmăcind învăţătura ce trebuie trasă din această lucrare, din păcate prea puţin cunoscută, mi-amintesc că avocatul Isaia Tumarkin – plecat de mult în Israel – mi-a spus: „Ai făcut să

[11] În ebraică, ceremonia de inaugurare a unui lăcaş sau a unei locuinţe.

https://biblioteca-digitala.ro

plutească în această sală spiritul lui Salom Alechem" (Şi doar nuvela e o şarjă plină de umor, împotriva fracţionării evreilor în grupări şi „bisericuţe"!).

În toamna şi iarna 1947/1948 s-a ţinut la „Unirea", din iniţiativa mea, o serie de conferinţe cu tema „Procese celebre evreieşti", care au avut un mare şi meritat succes. Se înţelege că despre procesul lui Isus nu s-a putut vorbi (minunata carte a lui Klausner, „Isus din Nazareth" ne-ar fi oferit un material complet). Dr. Th. Löwenstein[12] a vorbit şi despre „Procesul de la Barcelona" (e vorba de unul din procesele înscenate de catolicism religiei mozaice; Heine, în *Disputation* povesteşte în felul său satiric, un asemenea proces, dar în poema lui, concepţia teologică mozaică este expusă cu o demnitate şi o strălucire exemplare). Eu am vorbit despre „Procesul lui Uriel Acosta"; nu mai posed textul conferinţei, pentru care mă servisem de o carte despre viaţa şi opera lui Acosta din colecţia „Judaisme", de alta a lui Iosef Kausner, de romanul lui Zangwill, din seria „Visătorii Ghetoului", de drama lui Gutzkow, *Uriel Acosta* şi de altele. În conferinţa mea eu pledam pentru libertatea de cugetare a individului şi contra presiunii forurilor obşteşti asupra conştiinţei lui. Isaia Tumarkin a vorbit despre procesul „Beilis" (despre Jud Süss, despre procesul Tisza-Evzlar şi despre afacerea din Damasc, 1840, nu s-a vorbit). Îmi mai amintesc de conferinţele următoare: I. Ebercohn: „Procesul lui David Schartzbert"; Dora Littman: „Procesul lui David Frankfurter"; cineva a vorbit despre procesul „Protocoalele Sionului", nu-mi amintesc (poate Jean Littman), Silvio Demayo a vorbit despre afacerea Dreyfus (păcat că n-a putut tipări această conferinţă).

În vara sau toamna lui 1947, s-a organizat o campanie în ţară pentru K.K.L. şi K.H.[13]. Eu am fost delegat să vorbesc la Craiova; am ţinut acolo trei conferinţe (nu-mi amintesc în ce sală): prima, despre realizările din fondurile sioniste şi despre necesitatea colonizării Palestinei, a doua parte general-ideologică – despre – „Rolul personalităţii în istorie şi în mod special în istoria evreilor" (expunere în prima ei formă, restrânsă); a treia despre nuvela lui Şalom Alehem *Die erate idişe Republik*.

În decembrie 1947, dr. Şafran a plecat din ţară pe neaşteptate şi fără a aviza pe nimeni (avea paşaport permanent). El a plecat cu toată familia şi nu s-a mai întors. A fost o grea lovitură pentru obştea evreiască. Am aflat mai târziu că era informat că lui şi doctorului Filderman li se monta un proces, pe motiv că ar fi sprijinit războiul anti-bolşevic, prin apelurile către evrei (silite!) să subscrie la Împrumutul Reîntregirii, lansat de guvernul Antonescu, împrumut forţat pentru evrei. Că a plecat, pot înţelege, rămânând aici, ar fi ajuns şi prizonierul partidului comunist, deci silit, antinaţional-evreiesc şi antisionist, ori – în puşcărie, însă că a plecat nu în Israel, ci în Elveţia, nu pot aproba (chiar dacă precum se pretinde, clima din Israel n-ar fi propice pentru pieptul sau inima sa şubredă, ceea ce este îndoielnic). Am auzit că plecarea „păstorului de lângă turma sa" a fost criticată în Israel; s-au îngrijit despre asta Zissu şi amicii lui.

Doctorul Filderman fusese silit să plece de la conducerea Federaţiei Comunităţilor Evreieşti în septembrie 1947, fiind considerat indezirabil de către guvern, şi chiar oamenii lui îl părăsiseră. F.C.E. a intrat total în sfera de influenţă a C.D.E.; locul doctorului Filderman l-a luat, un timp, dr. Sandu Lieblich (arestat pe urmă ca fost agent al

---

[12] Theodor Löwenstein (1905-1983), istoric şi publicist, activ în mişcarea sionistă din România. După stabilirea în Israel în 1957, a publicat, sub numele Th. Lavi, importante studii privitoare la istoria evreilor din România, ca şi un volum de amintiri (*Nu a fost pisica neagră) despre anii de închisoare în România (1950-1955), când a fost condamnat pentru activitate sionistă.*

[13] Keren ha-yesod ("Fondul de întemeiere"), instituţie sionistă pentru sprijinirea aşezărilor evreieşti în Israel.

https://biblioteca-digitala.ro

„Siguranţei") şi mai târziu Israel Bacal. Filderman, scos din viaţa politică, scos şi din barou, era ameninţat de o nouă arestare, după cea din 1945, când fusese liberat la intervenţia misiunilor militare şi ambasadelor occidentale; în 1948 nu ar mai fi fost eliberat şi, foarte probabil, ar fi suferit o gravă condamnare. Era un ostracizat şi o victimă în perspectivă. Prin februarie 1948 s-a aflat că plecase în străinătate fără paşaport (înaintea sa plecase fostul său colaborator, avocatul Solomon Gruber, şi-i deschisese calea). Se zice că a trebuit să stea trei săptămâni ascuns într-un subsol, la Budapesta, pentru că era urmărit de Securitate acolo şi că, în fine, a reuşit să plece prin Viena la Paris (unde-şi avea ambii fii), de acolo la New York şi apoi s-a stabilit la Paris (unde a murit în 1963).

În primăvara lui 1948 – aşa cred – am fost primit ca membru în „Institutul de cultură al Templului Coral", o asociaţie cu caracter academic, din care făceau parte cei mai de seamă scriitori şi oameni de ştiinţă evrei din România: Barbu Lăzăreanu, Iacob Gropper, dr. Emil Dorian, Enric Furtună, S. Bainglas, dr. I. Brucăr, dr. Coppelman, S. Gregore şi alţii. Discursul de recepţie la primirea mea a fost ţinut de vechiul meu prieten, dr. Samuel Bainglas (social-democrat, mi se pare). Conferinţa mea a avut ca subiect „Rolul personalităţii în istoria evreilor", era dezvoltarea expunerii sumare făcute în 1947, la Craiova. În partea generală, refăcusem şi completasem, ţinând seama de sociologia marxistă, teoria anunţată încă din 1916/1918, despre interacţiunea factorilor materiali şi spirituali asupra evoluţiei societăţii; dezvoltam însă în mod special rolul personalităţii în istorie (pornind de la Plehanov, dar considerând acest rol ca fiind mai mare). În aplicarea tezei mele cu deosebire la istoria evreilor, susţineam că la un popor fără teritoriu şi împărţit în triburi, în antichitate, şi în grupuri teritoriale, în Diaspora, personalitatea conducătorului care să reunească aceste rudimente de naţiune, pentru a închega din ele o adevărată naţiune, a fost mult mai mare decât la alte popoare, şi dădeam ca exemplu pe Moise – care nu se poate să fi fost numai legendă – iar în epoca noastră pe Herzl. Nu reneg nici astăzi tezele susţinute, şi azi afirm că personalitatea joacă un rol imens în propulsia maselor, mai ales dacă o face în direcţia nevoilor lor. Spre regretul meu, nu mai posed nici textul cuvântării lui Beinglas, nici al conferinţei mele. La această solemnitate a asistat multă lume, unii – oameni de stânga, de dată recentă, deci „stângişti" – mi-au spus că tezele mele nu sunt tocmai „pe linie". Ecoul lor a fost însă destul de mare. Cred că am fost ultimul membru primit în „Institutul de cultură al Templului Coral".

O şedinţă solemnă a avut loc la „Unirea", îndată după 15 mai 1948, ziua proclamării independenţei Statului Israel (din nefericire, în ajun înmormântasem pe fratele meu Iancu). Eu am vorbit despre consecinţele juridice ale înfiinţării Statului Israel, la întrebarea, dacă una din consecinţe va fi dreptul de opţiune pentru cei ce vor voi să plece în Israel, am răspuns diplomatic, dar nu inexact în fapt, că exercitarea dreptului de opţiune este o chestiune de convenţie între state... Ceea ce a dezamăgit publicul. Au mai vorbit şi alţii despre alte subiecte, dintre ei mi-amintesc pe Benvenisti, care a vorbit patetic – subiectul se preta! Cred că şi de data asta a vorbit Leopold Filderman – devenit membru al P.C., singurul partid de stânga ce mai exista, el a salutat cu căldură reînvierea Statului evreiesc, care reprezenta o izbândă în lupta contra imperialismului britanic, ce abuzase grav de mandatul primit din partea Ligii Naţiunilor, în 1920/1921 (mi se pare că a vorbit şi Gregore despre legăturile dintre Israel şi Diaspora).Câteva zile înainte de proclamarea Statului evreiesc independent, a sosit la „Oficiul de emigrare" (condus acum de Iampolski) o telegramă, care reprezenta „vize" de imigrare în Palestina, date de autorităţile britanice, înainte de a pleca ele din Palestina, în telegramă erau numite vreo zece persoane, dintre conducătorii sionişti, precum şi eu. Bineînţeles că n-am fi putut uza moralmente de o viză

https://biblioteca-digitala.ro

engleză, când Statul evreiesc exista de acum! De altfel, mai erau şi alte piedici la o emigrare a mea, despre care voi mai vorbi, ar fi fost însă indicat să plec – nu atât pentru că în 1948 încetasem să fiu avocat, rămânând doar jurisconsult, fiind scos şi de la diversele societăţi unde funcţionam, după naţionalizare – cu excepţia Societăţii „Generala" – cât mai ales pentru că mă ştiam ameninţat, ca unul care nu consimţisem să mă „încadrez" politiceşte. Oricum, din acel moment am pornit a studia mai serios ebraica, începusem cu Mibashan, am continuat mai mulţi ani cu Roitman, am progresat mult, ajunsesem să fac compoziţii grele şi chiar să întreţin convorbiri simple în ebraică, şi deşi am început mai târziu, din lipsă de posibilitate, studiul şi lectura ebraicei, încă o mai ştiu destul, pentru a putea descifra un text, şi dacă aş face exerciţii, aş reveni poate la gradul de cunoştinţe pe care le aveam.

Mi-amintesc aici de un moment profund emoţionant. Cunoscusem pe Averbuch (Agamy) în 1944, pe când, alături de Zissu, organizau în cartierul evreiesc echipe de luptă pentru apărarea capitalei contra atacurilor ce la mai încercau nemţii dinspre barierele oraşului. Îl vizitasem de vreo două ori în strada Cazărmii, unde îşi avea sediul, ca însărcinat cu afaceri al Statului Israel. Când s-a hotărât între R.P.R. şi Israel înfiinţarea de legaţii, am recomandat lui Agamy să ia cu chirie pentru Legaţia Israelului clădirea din strada Burghelea nr. 5, proprietatea avocatului Florian Porescu, în care fusese sediul Asociaţiei „Pro America". Aşa s-a şi făcut: „Zirath Israel" este şi azi în acel local. Când s-a deschis Legaţia Israelului şi s-a înălţat pentru prima dată – pe faţadă – steagul alb-albastru cu Maghen David – aşa cum îl propusese Herzl în *Altneuland* – au fost de faţă în stradă câţiva inşi: eu, Benvenisti, Froimescu (?), Feller – poate încă unul sau doi. Am asistat înfioraţi la înălţarea steagului: o fereastră de sus (în faţa căreia este o feronerie de artă, în formă de coroană – întâmplător asemănătoare cu Keter Tora), s-a deschis şi dinăuntru s-a auzit cum membrii Legaţiei şi personalul cântau Hatikva. Am plâns în stradă, toţi.

La acea fereastră se aprind şi acuma lumânările de Hanuca, într-o Hanuca de fier forgé. Sunt om bătrân, dar nu-mi pot nici azi reţine lacrimile când văd aceste lumini – eu, care la 9 ani am declamat, la împărţirea premiilor, poema lui Moris Rosenfeld, în traducerea lui Matei Rusu: „O, lumânărelelor! / Drag mi-e, mititelelor, / Drag să vă ascult...".

Din ziua înfiinţării Statului Israel, începuse războiul pornit de arabi – incitaţi şi înarmaţi de englezi – contra noului Stat. Prin august 1948 am primit vizita unui anume dr. Schneeball (chimist, venit în ţară pentru a supraveghea executarea contractului de livrare de petrol încheiat de R.P.R. cu Israel – petrol necesar atât pentru război, cât şi pentru nevoile civile ale Israelului, lipsit de orice alt combustibil). Dr. Schneeball mă vizita – după recomandaţia lui Mişu Weissmann – ca să mă consulte asupra unei dificultăţi ivite din următoarea cauză: statul român vânduse petrolul, plătibil contra documentelor de încărcare, în care scop Israel deschisese un acreditiv în valoare de 5 milioane de dolari, la o bancă din Elveţia. Cum însă în virtutea legii române nr. 119 din 11 iunie 1948 fuseseră naţionalizate între altele şi bunuri elveţiene, Elveţia pusese poprire pe valorile române aflate la băncile elveţiene, spre a obţine despăgubiri pentru acele bunuri (cum a şi obţinut, printr-o tranzacţie încheiată în 1956, cred). Dr. Schneeball se temea să nu fie cumva poprit şi acreditivul deschis de Israel la banca elveţiană. I-am explicat că valoarea acreditivului aparţine Israelului câtă vreme n-a fost trecută în contul statului român. Astfel, că în ce priveşte pe Israel, acea valoare nu e expusă popririi. Dar statul român refuză să livreze, tocmai ca să nu-i fie poprită contravaloarea livrărilor, după ce le-ar fi fost creditată contra documentelor de încărcare. Am redactat o notificare în termeni amicali şi respectuoşi, către ministerul competent, în care arătam că Statul Israel nu trebuie să sufere din pricina unui diferend între

https://biblioteca-digitala.ro

R.P.R. şi Elveţia, şi că este pus într-o foarte grea situaţie prin nelivrarea petrolului (fără de care nici pâine nu se poate coace acolo).

După câteva zile m-am întâlnit din nou cu Schneeball, care mi-a spus că i se cere să întocmească acreditivul, cu vărsământ anticipativ la New York într-un cont ce i se va desemna, şi abia pe urmă să se facă livrarea de petrol. Dr. Schneeball era îngrijorat de această condiţie. L-am liniştit, spunându-i că, de vreme ce Statul român a convenit a ajuta cu petrol Statul Israel, aflat în război, este exclus să nu livreze, şi că Statul român îşi va onora punctual semnătura, mai ales că ţine să dovedească că naţionalizarea întreprinderilor nu este nicidecum o piedică în raporturile comerciale internaţionale cu R.P.R. Am redactat o scrisoare în acest sens către ministerul respectiv. Dr. Schneeball mi-a urmat sfatul; se înţelege că previziunea acreditivului elveţian a fost transferată fără nici o dificultate la New York – şi petrolul a fost livrat punctual (3000 tone, cred, atunci). Când dr. Schneeball m-a întrebat ce onorar cer, i-am răspuns că nu iau onorar într-o asemenea afacere. „De ce?, a zis el, noi suntem plătiţi! Crezi că o să se ţină în seamă la activul dumitale, că ai servit onorific statul Israel?". „Nici nu mă gândesc; daţi-mi însă voie să ajut măcar cu atâta, statul evreiesc aflat în război". Dr. Schneeball mi-a strâns mâna călduros, a fost unica mulţumire din partea unui reprezentant al statului Israel – şi nu mică, pentru mine.

În august 1948 a apărut noua lege a învăţământului, în virtutea căreia toate şcolile particulare sau aparţinând comunităţilor de cult treceau la Stat. Se prevedea că nu există şcoli pentru minorităţi, în limba lor, pentru evrei, urmau să se creeze în câteva centre, şcoli în limba idiş, învăţământul ebraicei era exclus.

Din partea C.M.E. am fost trimişi câţiva inşi să luăm contact cu exponenţii – reali – ai evreimii din centrele mai mari, spre a discuta cu ei punctul lor de vedere şi măsurile de luat, pentru salvgardarea caracterului evreiesc al şcolilor ce aveau să fiinţeze. Eu am fost la Timişoara, Arad, Oradea (şi Cluj, mi se pare). Obştile de părinţi cereau menţinerea caracterului evreiesc al şcolilor şi, între altele, a învăţământului limbii ebraice şi istoriei evreilor. Au fost făcute memorii în acest sens. Linia politică – pusă în practică prin C.D.E. – era însă contrarie. Au fost înfiinţate câteva şcoli idiş (la Bucureşti, Iaşi şi Arad, mi se pare), în care idişul era mai mult formal, şcolile idiş particulare au fost desfiinţate (de exemplu, şcoala condusă de rabinul ortodox Portugal, din Bucureşti, care a fost arestat o vreme, pentru nesupunere).

Au fost preluate şi toate şcolile O.R.T.

Tot în 1948, în baza noilor dispoziţii privind asociaţiile (persoanele juridice fără scop lucrativ). Comisia de control şi supraveghere de pe lângă Ministerul Justiţiei a început a dizolva, una după alta, aceste asociaţii şi a prelua averea lor. Astfel „Cercul medical al practicienilor" a fost preluat de „Sindicatul medicilor".

În această situaţie, am considerat că nu mai e cazul să reluăm activitatea Asociaţiei „Unirea". Am încetat deci din proprie iniţiativă a funcţiona şi am pregătit şi păstrat toate activele ce urma să le predăm, când ni se vor cere. Şi, în adevăr, după câteva luni, delegaţi ai Ministerului Justiţiei s-au prezentat în acest scop, am făcut predarea puţinelor bunuri şi a arhivei, nu au fost nici un fel de dificultăţi.

Problema încetării activităţii s-a pus şi la C.M.E., deşi secţia din R.P.R. nu avea personalitate juridică. Au fost îndelungate discuţii şi s-a hotărât încetarea activităţii. Totuşi, Benvenisti, care nu avea alt mijloc de existenţă, a obţinut de la biroul C.M.E. din Europa (Geneva) încuviinţarea să păstreze un mic birou, cu sarcina de a continua căutarea rudelor celor deportaţi, întorşi din deportare, strămutaţi etc. Am fost împotriva acestei activităţi, foarte puţin utile, care nu putea avea decât consecinţele rele, căci avea să fie considerată –

https://biblioteca-digitala.ro

pe nedrept – ca o acoperire formală pentru alte activităţi. Benvenisti cu Littman, având ca funcţionară pe d-ra Goldner (şi chiar în apartamentul acesteia din str. Episcopiei nr. 6) au mai ţinut vreo doi ani acest birou.

Din toamna anului 1948, deşi organizaţia sionistă continua formal să existe, ea activa destul de puţin, mai ales că sciziunea între grupările de stânga şi celelalte se tot adâncea – sub influenţa C.D.E. Tratativele pentru emigrare se duceau de însărcinatul cu afaceri al Israelului (Agamy), în aşteptarea ministrului plenipotenţiar, care a sosit abia în toamna lui 1949, dacă nu mă înşel. Era pictorul Rubin[14], originar din România, pe care-l cunoscusem personal la prima sa expoziţie de artă decorativă evreiască, la Brăila, înainte de 1914 sau 1919.

Până la venirea lui, eu n-am stat însă inactiv, ci, ca de multe ori în trecut, am activat singur, din proprie iniţiativă şi anume: am întocmit mai multe memorii, pe care le-am depus direct la Agamy, sau le-am dat în păstrare lui Ary Kleiner, spre a le preda lui Rubin – cu care era intim prieten – căci se ştia că i s-a dat agrementul de a veni în fruntea Legaţiei Israelului.

Memoriile înaintate tratau materii variate, dar toate exclusiv numai cu privire la situaţia evreilor din ţară, şi la mijloacele de a satisface nevoile lor, de exemplu:

Un memoriu privind şcolile evreieşti, cultul mozaic, instituţiile culturale şi periodicele evreieşti (aceste două din urmă capitole erau retrospective, căci nu mai existau ca obiect);

Un memoriu asupra dreptului de opţiune (pentru Statul Israel) al evreilor ce vor să emigreze, fundamentat pe principiile dreptului internaţional şi pe numeroase precedente din practica raporturilor internaţionale, născute în urma creării de noi state naţionale (aminteam că toţi cetăţenii de origine germană, ungară, italiană, franceză, putuseră să opteze pentru statul lor naţional şi să emigreze în condiţii cu totul acceptabile; trenuri întregi de „repatriaţi" plecaseră astfel, între 1946-1948). Cu privire la emigrare, adresasem – prin 1947, cred, un memoriu scriitorului George Călinescu, pe când era directorul ziarului „Naţiunea", organ al partidului politic naţional-popular, pe care-l conducea (cred că aşa se intitula, era un loc de adunare a celor care, fără a fi membri ai partidelor socialist sau comunist, înţelegeau să sprijine politica acestora şi în special a comuniştilor). Memoriul era semnat I.S. Răileanu (=israelian). N-am primit nici un răspuns şi nu ştiu dacă George Călinescu l-a înaintat undeva. Teza susţinută era pe deoparte dreptul la opţiune al evreilor, pe de altă parte – interesul chiar al statului român de a lăsa să plece oameni care nu-i erau utili şi nu se puteau încadra (foşti comercianţi, funcţionari etc.).

În primăvara lui 1949, prin martie, a fost desfiinţată, din ordinul autorităţilor – organizaţia sionistă. Au fost preluate forţat şi brusc – sediile grupărilor şi în special căminele grupărilor de tineret. S-a ajuns chiar la conflicte destul de serioase la unele sedii; şcoala „Cultura agricolă" de la Colentina a fost de-a dreptul atacată şi asediată, şi n-a lipsit mult să se ajungă la veritabile lupte, căci tineri haluţimi nu voiau să o predea. Unii dintre ei au şi fost arestaţi atunci, în mod trecător, cred. Fondurile sioniste depuse la CEC sau aflate în casa de fier a organizaţiei au fost ridicate, ca şi întregul mobilier cred că sediul central era atunci pe str. Oţetari, în localul deţinut azi ca anexă a Ambasadei R.S. Cehoslovacă).

[14] Reuven Rubin (1893-1974), cunoscut pictor israelian, originar din România. Între anii 1948-1950 a fost primul ambasador al Statului Israel la Bucureşti.

https://biblioteca-digitala.ro

A început apoi o verificare fiscală şi de devize asupra operaţiilor făcute de organizaţia sionistă, verificare dusă cu scopul vădit de a găsi aşa-zise temeiuri pentru învinuiri fiscale sau penale. În urma acestei lucrări, care a durat multă vreme, s-au întocmit acte de contravenţie la legea timbrului, pe o bază în adevăr inedită în analele fiscale: au fost considerate drept "donaţii" contribuţiile încasate de fondurile sioniste şi s-au calculat asupra lor timbre de chitanţă şi mai ales taxe proporţionale ca pentru donaţii, care, cu amenzile respective (de câteva ori taxa simplă), însumau zeci de milioane de lei. De asemenea, s-au dresat acte de dare în judecată pentru pretinse încălcări ale legii devizelor.

În baza acestor acte au fost arestaţi de miliţia economică Mişu Benvenisti, ca fost preşedinte, conducător al fondurilor sioniste, Leon Itzkar ca vicepreşedinte, conducător al fondurilor sioniste, Michel Leiba şi S. Rosenhaupt, ca gestionari şi încă unul, casierul (al cărui nume îmi scapă – ba nu: Enciu Cohen). Au fost reţinuţi mai multe luni de miliţia economică (la D.M.C.). În procesele pornite, i-am apărat eu şi Marcu Cohen; el se ocupa cu procesul de devize, iar eu de cel fiscal, consfătuindu-ne însă tot timpul. După multe luni, Marcu Cohen, cu mandat din partea executivei sioniste din străinătate, a iniţiat tratative cu Ministerul Finanţelor pentru plata tranzacţională a sumelor ce se va constata prin expertiză că se datorează realmente. Am obţinut, după mai multe dezbateri la tribunal ordonarea expertizelor, care s-au şi efectuat şi, după laborioase cercetări, au dus la stabilirea unor sume mult mai mici decât cele pretinse (ministerul finanţelor cerea vreo 250 milioane lei!) – şi bineînţeles sub rezerva că într-adevăr s-ar datora ceva, că adică ar fi existat, în fapt şi în drept, contravenţii şi încălcări de lege (de ex.: contribuţiile membrilor unei organizaţii nu sunt donaţii, căci ele corespund obligaţiilor membrilor şi servesc sarcinilor organizaţiei, în cazul de faţă publică şi recunoscută oficial). Până la urmă s-a încheiat o tranzacţie nu mai ţin minte pentru ce sumă, din care s-au scăzut vreo 13 milioane valori sechestrate. Procesele s-au închis, cei deţinuţi au fost eliberaţi, mai întâi Rosenhaupt, apoi Leiba şi Cohen, şi la urmă Benvenisti şi Itzkar. Măsurile de apărare se discutaseră în noul „Sfat evreiesc", de care vom vorbi mai jos.

Tot în primăvara lui 1949 a fost desfiinţată şi organizaţia „Joint" şi au fost reţinute fondurile ei (o sumă mare, ce nu mi-o amintesc). N-a lipsit mult să fie arestat şi conducătorul ei, dr. Costiner, deşi el, în numele „Joint"-ului făcuse tranzacţii oficiale cu Statul, transferând sume imense de dolari, pe cursuri stabilite prin convenţii speciale, – fără a mai vorbi de celelalte mari ajutoare în materiale şi medicamente, ori sub formă de cantine ale „Joint"-ului.

Mai târziu a sosit în ţară, ca ministru plenipotenţiar al Israelului, Rubin. El a început imediat, pe lângă tratative comerciale (duse de consilierul comercial Leibuş Gold Ariel, originar din Galaţi, cumnat cu Ary Kleiner) tratative în vederea emigrării evreilor în Israel. La Kleiner depusesem un memoriu privind ajutorarea necesară ca 25.000-30.000 de familii de evrei să plece din ţară căci rămăseseră fără ocupaţie în urma naţionalizării întreprinderilor, intervenită în iunie 1948. Erau fie patronii acelor întreprinderi, fie mai ales foştii lor angajaţi, dar şi meseriaşi, care nu mai puteau rezista presiunii fiscale şi restricţiilor economice din perioada reorganizării economiei, ca economie de stat sau cooperatistă, dintre aceşti oameni unii s-ar fi putut încadra, dar, cum voiau să plece, încadrarea lor provizorie – ar fi fost neleală şi ar fi constituit chiar o piedică la plecarea lor, pe care o sperau apropiată. În memoriul meu arătam că „Joint"-ul cheltuia în ultima vreme până la 600.000 de dolari lunar în ţară şi că ajutorarea pe care o propuneam nu ar fi costat nici jumătate din această sumă, propuneam, de asemenea, mijloace pentru detectarea şi selecţionarea celor în nevoie de ajutoare. Cred că acest memoriu l-am şi discutat apoi

https://biblioteca-digitala.ro

personal cu Rubin şi cu Agamy, cu prilejul unei vizite făcute în acest scop la Legaţie, sau a unei vizite făcute acasă la Gold (în str. Maria Rosetti). Un exemplar al memoriului a fost trimis biroului „Joint" din Paris. În memoriu arătam că ajutorarea ar fi urmat să se facă prin cecuri trimise oficial prin Banca de Stat. Menţionam în memoriu, că din America se trimit asemenea ajutoare prin cecuri bancare – în special prin Banca Sovieto-Română –, care însumează în unele luni – de Paşti şi de Crăciun – 100.000 de dolari, la numeroase persoane în special ardeleni ce au rude în America, astfel că R.P.R. nu numai că nu ar pierde, dar ar continua să primească o mare cantitate de devize la curs oficial, iar acestor ajutorări în masă nu li s-ar fi putut atribui caracterul de remunerare a unor servicii, ce ar fi putut fi considerate suspecte. (Ca în cazul în care s-ar fi mărginit la un număr mic de persoane alese dintre foştii conducători sionişti). În discuţiile avute, am avertizat repetat că orice altă formă de ajutorare, precum şi ajutorarea specială numai a foştilor conducători sionişti, va da prilej la urmăriri foarte periculoase şi vor compromite chiar relaţiile diplomatice cu statul Israel. Din nefericire, am văzut just: aşa s-a şi întâmplat mai târziu.

Am spus că din 1949 se constituise un fel de „Sfat evreiesc" din câţiva inşi: Itzkar, Rorlich, Jean Cohen, Feller, Gregore, Ebercohn, Iancu Leiba, cu şi încă vreo doi ce nu mi-i amintesc. Zissu a venit o dată, dar vederile lui erau foarte personale şi propunea unele măsuri, de care nu-mi amintesc decât că erau mai curând iritante decât folositoare, astfel încât nu s-a putut conlucra mai departe cu el. În acest „Sfat evreiesc" s-au discutat trei probleme principale: problema ajutorării, problema emigrării, problema primejdiei latente a unei reveniri a vechilor partide, în special a P.N.Ţ. (care fusese în cartel cu legionarii), căci la acea dată mai exista monopolul atomic american şi unii puneau ipoteza, evident absurdă, a răsturnării situaţiei politice. Această din urmă problemă era pusă cu mare stăruinţă de Jean Cohen (care, ca întotdeauna, cu pretenţii de vederi vaste, expunea perspectivele mondiale!); eu, foarte sceptic, arătam că asemenea conjuncturi sunt şi inactuale şi de nedorit. Feller se opunea categoric la orice preocupări de asemenea natură, totuşi Jean Cohen a luat unele contacte, depărtate, cu persoane din fostul partid P.N.Ţ., bineînţeles fără nici un rezultat, căci nici nu puteau avea, şi încă mai puţin vreunul bun. Consfătuirile au încetat dealtfel pe la finele lui 1949.

În 1950 cred, în legătură cu sforţările de a deschide calea emigrării în Israel, s-a pornit – nu ştiu din iniţiativa cui – o acţiune de masă pentru depuneri de cereri de emigrare la Legaţia Israelului. Câteva zile, strada dr. Burghelea a fost mereu plină de mii şi mii de oameni. Se spune că s-au depus cereri pentru circa 150.000 de inşi (unii aduceau liste colective de câte 200-300 de oameni din târguri de provincie). Acţiunea a fost oprită după acele câteva zile şi, se pare că guvernul român a învinuit Legaţia Israelului că ar fi organizat această „provocare". Era din partea evreilor doar o formă indirectă de a exprima opţiunea pentru Israel.

Către sfârşitul verii anului 1950 a început totuşi emigrarea în masă cu vaporul „Transilvania" (în 2-3 rânduri şi cu un vas afectat de Israel, mi se pare). Plecau cel puţin trei curse pe lună, în august 1951 au emigrat, după cum am auzit, vreo 8.500 de inşi! În total, cred că au emigrat în 1950-1951 peste 100.000 de evrei.

În interval, însă, şi anume încă de la 1950, începuseră să fie arestaţi conducătorii sionişti şi a urmat succesiv arestarea a vreo 50-60 din Bucureşti şi din provincie. Erau cercetaţi la Securitate; multă vreme nu s-a ştiut nimic despre ei şi cu atât mai puţin care este obiectul cercetărilor. Au fost arestaţi şi diverşi funcţionari ai Legaţiei Israelului, printre care Iampolski (care a şi murit în închisoare, ca şi Elias Schein şi Kiva Orenstein, intendentul Legaţiei şi alţii). Din felul cum au decurs arestările am dedus că una din învinuiri se referea

https://biblioteca-digitala.ro

la faptul că unii dintre cei arestaţi primeau (sau transmiteau) ajutoare din partea Legaţiei Israelului, ceea ce Securitatea interpreta ca remuneraţii pentru „servicii prestate". Desigur că ajutoarele, dacă s-au dat, nu aveau acest caracter, ci acela de mijloace de subzistenţă pentru foştii conducători sionişti, mai înainte salariaţi ai organizaţiei sioniste. Dar dacă ar fi fost urmată propunerea mea de ajutorare în masă şi prin cecuri bancare, o asemenea învinuire nu s-ar fi putut face şi nu s-ar fi ajuns la arestări; căci în ce priveşte emigrarea în sine, ea se tratase pe cale diplomatică internă şi mai ales externă (desigur direct de guvernul Israelului), deci nu putea forma vreun cap de acuzare contra conducătorilor sionişti, cu atât mai puţin, cu cât emigrările au continuat, în şi mai mare măsură, după arestări. Cel dintâi fusese ridicat Benvenisti, cred că în legătură şi cu biroul C.M.E., ce-l mai menţinea şi care părea – pe nedrept, dar explicabil – suspect.

Anchetarea celor închişi a durat ani întregi. La 10 iunie 1952, noaptea, pe la 3, au venit la noi acasă nişte ofiţeri de securitate, au făcut percheziţie, au ridicat diverse hârtii fără importanţă (de ex. agendele mele de avocat, un carnet cu numere de telefon şi altele asemenea). Mai târziu am constatat că, în timpul deţinerii mele, deschiseseră un „safe" ce-l mai aveam în localul fostei Bănci Chrisoveloni şi în care ţineam acte de familie, precum şi certificate sau scrisori semnate de la diferite firme din ţară şi străinătate, eliberate mie în 1940, când, din cauza legilor rasiale, le-am comunicat că nu le mai pot reprezenta. Pe acestea nu le-am recăpătat niciodată. Erau scrisori de mulţumire pentru serviciile aduse şi de regret că nu le mai pot continua reprezentarea. Pe la 5-6 dimineaţa, pe o ploaie torenţială, m-au luat cu ei, într-un autoturism cu perdelele lăsate, punându-mi nelipsiţii „ochelari" (de tablă). Am trecut pe la Ministerul de Interne, din strada Academiei (cum am putut totuşi zări), ca să ia instrucţiuni cu privire la mine şi m-au dus apoi, în acelaşi mod, în altă parte, am aflat mai târziu – de fapt abia după eliberare – că m-au dus la închisoarea Securităţii, din curtea cazărmii „Malmaison".

Ar fi prea lung să spun tot ce am trăit în închisoare şi nici nu prezintă interes detaliile. Am fost dus singur într-o celulă din subsol, în care ardea lumina ziua şi noaptea, aer venea numai pe „oberlichtul" deschis al uşii de lemn ce dădea în coridor, iar mâncarea mi se dădea prin ferestruica uşii, prin care puteam fi supravegheat, fără însă să pot vedea afară. Mobilier: un pat de beton, cu o saltea de paie, pernă, cearşaf, pătură fără cearşaf; drept masă, o poliţă de lemn prinsă în perete la un cap al patului, nici un scaun, nici un cuier; un WC (turcesc), cu duş deasupra, sub care mă spălam, iar odată pe săptămână puteam face un scurt duş cu apă caldă şi-mi spălam rufele. În această celulă (mai târziu într-una identică la parter) am stat, mereu singur, până la finele anului 1953, cu o întrerupere de 6-7 săptămâni din vara anului 1953, când am fost trimis la spitalul închisorii Văcăreşti, spre a fi operat de hernie şi varicocel (după o dizenterie contractată la acel spital). În spital, în aripa „secretă", în camera cu geamuri mate spre coridor – pe care circulam, eventual, la sălile de operaţie, de pansat etc., tot cu ochelari de tablă – am avut numai doi vecini, erau cu totul trei paturi. Unul era Ionel August Ioanid, mare moşier şi acţionar, din familia bogătaşilor – cei cu „Parcul Ioanid" – fost diplomat, fost profesor de bizantologie, autor al mai multor lucrări în această ramură, era un om umblat, causeur strălucit, şi el s-a îmbolnăvit de dizenterie, dar cu o formă mult mai gravă (poate să fi fost chiar icter canceros) şi mi-a murit în braţe. Al doilea era Alexandru Băleanu, general în rezervă, fost colonel-instructor de jandarmi, o vreme subdirector al Siguranţei şi apoi magistrat militar (în care calitate zicea că se opusese la pedeapsa cu moartea pentru comunişti şi obţinuse numai pedepse cu închisoarea); el avea o tuberculoză la încheietura mâinii, după o vreme a fost transferat în altă parte, după mulţi ani cineva care stătuse cu el

https://biblioteca-digitala.ro

în altă închisoare, mi-a trimis salutări din parte-i dar nu-i ştiu, şi nici astăzi nu-i ştiu de urmă.

Interogarea mea a început abia după câteva zile şi a durat fără întrerupere, prima dată vreo 10 nopţi în şir (fără drept de a dormi ziua). Anchetatorul care era se pare un instructor de anchetatori – era un om bine informat în chestiile evreieşti şi sioniste. Poate că aceasta a contribuit la mai buna mea apărare, căci acest om, care nu era o brută, putea fi convins prin argumente logice, de asemenea, mi-a fost de folos, că din toate informaţiile culese (căci eu nu ştiu dacă şi de martori s-a ascultat, n-am văzut pe nici unul) a rezultat, că am lucrat exclusiv în chestiuni evreieşti, niciodată înregimentat în vreo grupare şi totdeauna onorific, complet dezinteresat, tot asemenea a fost favorabil pentru mine faptul că nu numai că nu primisem nimic de la Legaţia Israelului, dar cerusem oral şi în scris să nu se dea ajutoare „la negru" nimănui. *(Am ajuns la convingerea că Securitatea avea informatori în însăşi Legaţia Israelului, care comunicau conţinutul memoriilor ce se primeau la Legaţie. Probabil că s-au făcut şi furturi de documente, prin escaladare, noaptea, căci altfel nu se explică acoperirea ulterioară a ferestrelor cu plase de sârmă groasă, puse în 1952). Am aflat mai târziu, că toate informaţiile luate despre mine mi-au fost favorabile. În sfârşit – last but not least – faptul că copiii mei şi soţii lor erau comunişti a fost desigur foarte important pentru aprecierea persoanei mele, şi deci a comportării cu mine (chiar în 1953, pe când eram închis, s-a acordat Veronicăi premiul de Stat pentru opera ei literară).*

După prima serie de interogatorii, au mai fost şi altele, la intervale mari (uneori de luni întregi). La început fusesem hotărât să nu răspund absolut nimic, ca să nu confirm vreo învinuire adusă celor arestaţi. Această atitudine mi-a agravat mult situaţia, a dus la înăsprirea regimului meu şi la prelungirea detenţiei mele. În această perioadă, acuzările ce mi se aduceau erau aşa de duşmănoase, încât spre a scăpa familia mea de orice consecinţe, am încercat să mă sinucid. Nu era uşor, căci la percheziţie îmi luaseră orice obiecte, în afară de îmbrăcăminte, am făcut totuşi o funie din tivul unui şervet, dar la prima încercare n-a rezistat, s-a rupt; a doua n-am mai putut-o face, căci la o inspecţie mi s-a luat „funia", iar veghea asupra mea s-a înăsprit. (Reuşisem, în cursul unei şedinţe de anchetă, să scriu pe un petic de hârtie, în celulă n-aveam nici hârtie, nici condei – câteva cuvinte de adio către ai mei, dar mi s-a luat acea hârtiuţă).

Ulterior, am aflat, din declaraţiile celorlalţi deţinuţi, din care mi s-au citit pasaje, că ei făcuseră nenumărate recunoaşteri, chiar şi de fapt care nici nu interesau, sau nu erau bănuite (chiar şi Zissu[15] făcuse asemenea declaraţii!). În multe din declaraţii eram pomenit şi eu. Era inutil a stărui în atitudinea mea de refuz de a răspunde. Am declarat deci, conform cu adevărul, asupra punctelor despre care eram anchetat şi care priveau, în general, activitatea mea din trecut, de apărare şi de rezistenţă faţă de fascism, ajunsesem a colabora cu sioniştii, despre care anchetatorul se exprima peiorativ, am declarat că întreaga mea experienţă m-a împiedicat să ies din „sectorul evreiesc".

Am fost anchetat şi mai mult asupra faptelor ce li se imputau sioniştilor arestaţi şi mai puţin asupra faptele mele, poziţiei mele faţă de ei şi faţă de diversele grupări. Prin declaraţiile făcute – conform cu adevărul – nu numai că nu am agravat situaţia celorlalţi, dar dimpotrivă, după cum s-a constatat mai târziu din dosarele proceselor lor, am spulberat o serie de învinuiri nefondate ce li se aduceau. De exemplu: erau învinuiţi de a fi "sprijinit

[15] Interogatoriile şi declaraţiile făcute de A.I. Zissu în timpul anghetei au fost publicate în vol. *Sionişti sub anchetă*, ed. Mihai Pelin (Bucureşti, Edart-FFP, 1993).

https://biblioteca-digitala.ro

războiul antisovietic" prin aceea că unii dintre conducătorii lor, în frunte cu Benvenisti, lucraseră pentru strângerea subscripţiilor la Împrumutul Reîntregirii lansat de guvernul Antonescu. Am arătat că toţi locuitorii ţării au fost siliţi să semneze la Împrumut, că angajaţilor li se reţinea din salarii suma fixată ca minimum obligatoriu de subscripţie, dar că pentru evrei acest minimum era de 5 ori mai mare şi se făcea sub ameninţarea deportării; că sforţarea de a obţine subscripţii de la cei cu avere a salvat de la deportare pe cei fără avere, că este evident că evreii nu doreau victoria nemţilor şi slugilor lor, ci înfrângerea lor, astfel că nu pot fi socotiţi drept complici ai acelora, ei, care erau victimele lor, în fine că nici un locuitor neevreu al ţării, care a subscris la acel Împrumut nu a fost învinuit pentru aceasta şi deci, cu atât mai puţin evreii ar putea fi învinuiţi.

Erau învinuiţi că prin C.M.E. secţia română, au efectuat o anchetă pe bază de chestionare, pentru a stabili pagubele suferite de evrei în timpul prigoanei legionare-antonesciene, pentru ca, pe baza declaraţiilor păgubaşilor, exagerate sau nereale, să se ceară despăgubiri (de circa un miliard de dolari). Am arătat că art. 40 din decretul-lege nr. 641/1944 pentru abrogarea măsurilor legislative antievreieşti precede că Statul român (de după 23 august 1944) va plăti despăgubiri evreilor, pentru pagubele suferite în timpul prigoanei, conform unor dispoziţii ce urmau să apară mai târziu, deci dreptul evreilor la despăgubiri fiind recunoscut şi expres, printr-o lege, era firesc şi chiar necesar, să se facă o anchetă pentru stabilirea pagubelor, că aceasta s-a făcut cu ştirea autorităţilor, căci s-au distribuit la comunităţi zeci de mii de chestionare şi au intrat la anchetă zeci de comisii, că indiferent de declaraţiile făcute, realitatea şi valoarea pagubelor suferite aveau să fie controlate de organele statului, ce trebuiau create în acest scop, dar că aceste organe nu s-au creat şi despăgubiri nu s-au plătit, deci nu a fost nici un prejudiciu pentru stat (s-au acordat doar pensii neînsemnate văduvelor şi orfanilor minori ai celor masacraţi la Iaşi şi – cu totul pe altă linie – celor rămaşi infirmi în urma şederii în lagărele de deţinuţi politici).

Am fost anchetat stăruitor asupra căilor pe care s-a ajuns la emigrările în masă din 1950/1951. Ancheta ţinea să stabilească cine sunt cei care au dispus această emigrare, ce mită li s-a plătit şi de către cine, erau vizaţi cu deosebire Ana Pauker şi Vasile Luca, contra cărora se luaseră în mai 1952 cunoscutele măsuri. Am arătat că eu nu pot cunoaşte personal nimic în această privinţă, căci emigrarea s-a admis de guvern în înţelegere cu statul Israel, direct sau şi prin Legaţia Israelului, că sioniştii din ţară nu se poate să mai fi avut vreun rol în aceasta, ei nemaiavând nici organizaţie, nici reprezentanţi şi că dealtfel eu nu făceam parte din vreo grupare, necum din conducerea fostei organizaţii sioniste, că mai presus de toate, admiterea emigrării spre Israel a fost un act politic, decis fără îndoială de „Cominform" şi nu de statul român singur, aşa cum fusese şi ajutorarea Statului Israel în războiul pentru independenţă din 1948/1949, şi cum fusese trimiterea celor 12.000 de tineri din România şi 3000-4000 din Bulgaria, în decembrie 1947, pe cele două mari nave interceptate de englezi în Marea Egee (tineri internaţi de englezi în lagărele din Cipru, până după încheierea armistiţiului israelo-arab, căci aceşti emigranţi era destinaţi să lupte în Hagana). Am refuzat să semnez depoziţiile în care anchetatorul întrebuinţa termenul de „intervenţii", cerând să se scrie *demersuri*, căci termenul de intervenţie putea fi interpretat tendenţios. Pentru acest refuz am fost trimis de două ori la carceră (un fel de ladă înaltă în care nici nu puteai să stai jos!) şi ţinut de fiecare dată multe ore, dar nu am cedat. Anchetatorul m-a şi mustrat, că uit că sunt anchetat, iar nu un avocat al celor anchetaţi! (Ba, într-un rând, la o replică vie a mea, mi-a spus: „Ia seama cum vorbeşti, căci cineva ar putea crede că dumneata mă anchetezi pe mine, nu eu pe dumneata!"). Susţineam că problemele

https://biblioteca-digitala.ro

de politică internaţională ale lagărului socialist nu au fost determinate de „intervenţii" la guvernul român şi prin urmare ipoteza „mitei" apare absurdă.

Sioniştii erau, de asemenea, acuzaţi de pactizare cu duşmanii din ţară ai regimului, în special cu foştii naţional-ţărănişti care făcuseră bloc cu legionarii, arătam că evreii aveau motive să se teamă de cei ce activaseră în aceste partide reacţionare coalizate, deci nu puteau să le dea sprijin împotriva regimului democrat-popular, care redase evreilor situaţia de cetăţeni egali cu ceilalţi.

În fine, ancheta se purta în mod special şi asupra lucrărilor făcute la Paris, în legătură cu Conferinţa de Pace, în 1946; se tindea a considera acele lucrări drept „informaţii" date în străinătate, în spirit ostil guvernului ţării. Am arătat că la Paris a fost o conlucrare a 9 mari organizaţii evreieşti, pentru examinarea situaţiei evreilor după al doilea război mondial, şi pentru găsirea căilor şi mijloacelor de a le veni în ajutor, că în acest scop era nevoie şi de legi de reintegrare a evreilor în drepturi şi bunuri, care întârziau mereu. (Se spunea, de ex.: de către forurile politice române că nu e posibil a reface situaţia „burgheziei evreieşti", deşi pagube mari suferise şi proletariatul evreiesc; dar „burghezia românească" exista, îmbogăţită chiar de pe urma jefuirii evreilor, şi prospera şi mai departe din produsul jafului!). Se mai spunea, de asemenea, că nu se poate nemulţumi populaţia românească, prin măsuri în favoarea evreilor. Asemenea argumente se combat de la sine. Forurile competente refuzau să acorde chiar şi audienţa reprezentanţilor evreilor, care veneau să sprijine revendicările acestora, astfel că singurul mijloc era de a întâlni pe conducătorii respectivi în străinătate. Am amintit că rezistenţa faţă de legitimele măsuri de îndreptare cerute de evrei o făceau reacţionarii din guvernele de până atunci, în frunte cu Tătărescu, care era şi şeful delegaţiei române la Conferinţa de pace, că deci căutând să înfrângem rezistenţa lor, noi ajutam pe socialiştii şi comuniştii din guvern să îndeplinească programul politic democratic; că (după cum am menţionat şi în altă parte) am luat contact oficial cu delegaţia română şi, la cererea acesteia, am sprijinit tezele române, împotriva celor ungare, de ex.: am obţinut succes, prin intermediul oamenilor politici evrei din occident, că la plecarea noastră la Paris mi se dăduseră paşapoartele fără greutate, deşi noi declaraserăm că plecăm la o conferinţă a organizaţiilor evreieşti şi că în contra prezenţei noastre acolo nu i s-a făcut nici o obiecţie, am fost primiţi oficial de delegaţia română, iar unii (din partea C.M.E. centrala din New York şi filiala din Londra) chiar de către Vîşinski, ministrul de externe sovietic şi şeful delegaţiei sovietice la Conferinţa de pace, că de altfel, au fost delegaţi şi au conlucrat cu noi şi reprezentanţi ai P.C.R. şi P.S.D. etc.

Când prin 1956, cred, au ajuns a fi judecate procesele contra sioniştilor, s-a putut constata din dosare că singurul dintre anchetaţi, care făcusem declaraţii de apărare şi nu de acuzare, eram eu, că spulberasem cu totul unele învinuiri, care nici n-au mai fost susţinute, că chiar cu privire la Legaţia Israelului, pusă în cauză de unii dintre anchetaţi, eu arătasem că avusese tot timpul o atitudine leală şi chiar prietenească faţă de statul român etc.

Repet că în tot timpul anchetei n-am văzut nici un martor. (Pe când eram deţinut în celula din subsol, auzeam paşi de femeie în celula aflată la parter, deasupra celulei mele, ştiind că printre persoanele arestate erau şi Mella, dr. Iancu şi Rachel Cohen, am reuşit să corespondez cu persoana ai cărei paşi îi auzeam, prin alfabetul „Morse" al închisorilor, ce-l cunoşteam din memoriile lui Zamfir Arbore, le-am semnalat prezenţa mea, ciocănind în perete primele tacte din „Hatikva", şi după ce mi-au răspuns cu tactele următoare, am „spus" cine sunt, mi s-a răspuns „Coca" – dar eu nu ştiam că Rachel Cohen era numită între prieteni „Coca" şi s-a încetat corespondenţa), ştiu doar că declaraţiile mele erau confruntate

https://biblioteca-digitala.ro

– fără prezenţa mea – cu declaraţiile celorlalţi anchetaţi. Abia prin septembrie 1953 am fost confruntat odată cu Benvenisti (care am constatat că încerca să se apere „abil", spunând de exemplu: „Nu ştiu de ce colegul meu" – adică eu – „este aşa de reticent", el fusese într-adevăr exagerat de locvace!); iar altădată am fost confruntat cu Zissu, care ca de obicei, a spus adevăruri crude, utile sau inutile, dar curajoase.

Fusesem arestat în iunie 1952, cu îmbrăcăminte şi lenjerie de vară. Prin octombrie 1952, am fost întrebat ce lucruri de iarnă doresc să mi se aducă de acasă, am indicat o serie de lucruri, dintre care unele numai ca să constat dacă mai există, spre a şti dacă nu au fost cumva sechestrate ori chiar confiscate. Târziu în iarnă am primit o parte din lucrurile cerute, printre care şi acelea pe care le indicasem special (prin culoare, formă etc.), şi unele lucruri noi, care deci se cumpăraseră ad-hoc (printre lucrurile venite de acasă era şi un halat de baie ce nu-l cerusem eu, ci direcţia închisorii, dar care nu mi s-a predat decât... la eliberare). Aceste efecte au fost pentru mine singura „ştire" primită de acasă şi mi-au adus o îndoită mângâiere: am dedus că acasă lucrurile sunt în ordine şi că – ceva mai mult – ai mei nu se leapădă de mine.

Cum am „petrecut" timpul de 17 luni în celulă? La început eram preocupat de cele ce aveam de declarat, lungimea interogatoriilor nocturne (fără somn ziua) nu au reuşit să mă abată sau să mă facă să schimb declaraţiile mele, în general nervii mei au rezistat perfect. Anchetatorul meu s-a mirat chiar de seninătatea mea: „Pesemne nu-ţi dai seama ce te aşteaptă", spunea el, ca să mă sperie. I-am răspuns, amintindu-i că Dreyfus, în scrisorile săptămânale către soţia sa, în cei 5 ani de deportare în Insula Dracului, repeta mereu că e nevinovat, şi că această conştiinţă a nevinovăţiei sale l-a susţinut. „În legile penale actuale se poate încadra orice fapt nepenal, dar nu mă veţi putea convinge că sunt vinovat. De aceea cugetul meu este liniştit – am spus anchetatorului.

Mai târziu, când pauzele între interogatorii erau de luni întregi, am început a-mi umple timpul cu rememorarea a tot ce învăţasem: limbi străine (cu deosebire ebraica: vocabular şi gramatică, într-atâta, încât ajunsesem să gândesc curent în ebraică!), geografie, istorie, ştiinţe naturale, fizică şi chimie şi cu deosebire matematici, algebră şi geometrie analitică (am refăcut – total în minte – demonstraţia formulelor secţiunilor conice, am găsit o soluţie proprie la ecuaţia bipătrată etc.).

Pe lângă aceasta am început a „scrie", am „scris" astfel 50-60 poezii lirice, politice sau fabule, pe care le-am memorat şi le-am aşternut pe hârtie după eliberare. De asemenea, am „scris" o piesă de teatru, *Urmaşii lui Manasse*, – 2 acte, fiecare în două tablouri. Această piesă, care reia unele personaje din geniala dramă a lui Ronetti-Roman *Manasse* (aşa cum făcuse şi dr. Verea în piesa *După moartea lui Manasse*) urmăreşte soarta copiilor şi nepoţilor lui Manasse. Primul act expune situaţia celor ce se credeau "asimilaţi" şi urmările tragice ale legilor antievreieşti (din 1940), care-i împingeau şi pe aceştia înapoi în ghetou, al doilea act expune situaţia evreilor prin 1949, şi începutul neoantisemitismului, care a decis chiar pe unii evrei socialişti să emigreze. Al treilea act nu s-a scris: el ar fi trebuit să examineze situaţia actuală a „urmaşilor lui Manasse", fie ei chiar comunişti! Conflictul de idei se înteţesc cu anumite legături personale între fiul lui Zelig Şor şi succesiv ale nepoatelor lui Manasse. Desigur că este o încercare stângace şi obositoare prin sărăcia acţiunii. Intenţionez s-o modific şi s-o completez, dându-i mai puternic nerv dramatic, dacă o voi face vreodată şi dacă voi reuşi – este o mare întrebare.

Am mai „scris" atunci şi diferite studii, eseuri şi altele, pe care însă nu le-am notat în scris după eliberare. Oricum, activitatea intelectuală de-a dreptul febrilă, în imensul timp „liber" avut atunci, mi-a fixat în memorie foarte multe cunoştinţe, mi-a lămurit multe idei,

https://biblioteca-digitala.ro

mi-a format un sistem bine articulat de convingeri. Deci: o „universitate" de unul singur, în temniţă!

În ultimele luni ale anului 1953 (după ce mă întorsesem de la spital), regimul mi s-a ameliorat. Am început a primi şi cărţi de citit şi am citit cu folos (Gorki, Alexei Tolstoi, Şolohov, Abel Pienu şi alţii). Anchetatorul mă chema uneori ca să „stea de vorbă" cu mine, în realitate ca să afle ce gândesc şi să mă „convertească", ceea ce însă... n-a reuşit! S-a mirat că rezolv în minte chiar şi probleme de matematică superioară (m-a pus de exemplu să scriu soluţia ecuaţiei bipătrate, a pus să fie verificată şi la următoarea „vizită" mi-a spus că este exactă, deşi originală etc.).

La 29 decembrie 1953 m-a chemat pentru ultima oară şi m-a întrebat pe neaşteptate: „Ce ai zice dacă ai dormi azi acasă?" Am răspuns, stupefiat, că-l rog să nu mă supună, în glumă, la asemenea încercări. El mi-a comunicat că s-a hotărât eliberarea mea, deşi nu mă putuseră „recupera" (adică... aduce „pe linie") şi că voi putea să revin la locul meu de muncă. Şi într-adevăr, după ce mi s-a dat masa de prânz şi am fost bărbierit (!), am fost dus la „magazie" unde mi s-a dat legătura de efecte aflate acolo, ochelarii proprii, ceasornicul, verigheta etc. am fost urcat într-o ambulanţă sanitară, cu geamuri mate (de astă dată fără ochelari de tablă) şi dus până la 30 de metri de casa mea.

Surpriza alor mei, când am apărut pe la 2 d.a. – slab, de nerecunoscut nu voi încerca s-o descriu, după cum nu voi încerca să redau ce am simţit eu, regăsindu-i pe toţi în bună sănătate. În lipsa mea, fuseseră însă distruse mai toate lucrările mele în proză, chiar şi cele din adolescenţă, de aceea nu le mai am. De asemenea, fuseseră distruse colecţiile de ziare, reviste şi multe cărţi, care puteau fi considerate subversive, fiindcă... erau evreieşti.

Nu mi s-a dat la eliberare nici un document: fusesem, prin urmare, deţinut doar ca martor.

Arnold SCHWEFELBERG

(Din volumul *Amintirile unui intelectual evreu din România*, Editura „Hasefer")

Martiriu evreiesc în anii comunismului

Un capitol neîncheiat în suferinţele evreilor din România, în perioada comunismului, îşi face pentruprima oară drum spre cunoştinţa opiniei publice.

În decada 1949-1959, au fost arestaţi, anchetaţi, schingiuiţi, judecaţi de Curţi Marţiale şi închişi în penitenciarele, închisorile şi lagărele Securităţii, 184 de cetăţeni români-evrei, bărbţi şi femei, vârstnici şi tinerei, pentru o singură vină, aceea de a-şi fi dorit să plece în ţara lor strămoşească.

Organizaţia sionistă a activat legal în România, din anii `80 ai secolului XIX şi până la intrarea României în cel de-al doilea război mondial, alături de puterile Axei. Guvernarea fascistă a României a declarat actvitatea organizaţiei sioniste ca ilegală.

În perioada ilegalităţii impuse, sioniştii au activat alături de forţele democrative şi, după 23 august 1944, şi-au reluat activitatea publică.

https://biblioteca-digitala.ro

Nicicând şi nici unde nu a avut loc o activitate sionsită atât de largă şi atât de intensă ca în această perioadă în România. Nu a existat partid politic sionist, nu a existat vreo organizaţie feminină sionistă, nu a existat vreo mişcare sionistă de tineret care să nu-şi aibă corespondent în România.

După suferinţele din perioada Holocaustului, nu era nimic mai natural ca dorinţa evreilor de a ajunge în ţara strămbunilor şi de a-şi aduce aportul la restaurarea unui stat iudeu propriu.

Comunismul – prin însăşi esenţa lui – nu suferă nici o ideologie cu caracter naţional. Nici o altă idee democrată nu a primit şansa de a coexista totalitarismului comunist. Soarta sionismului în România, asemenea celei din orice ţară comunistă, era pecetluită...

Soarta sionismului în România şi-a găsit expresia în urmărirea, arestarea, ancheta barbară, procesele înscenate şi întemniţarea în condiţii inumane ale conducătorilor, fruntaşilor şi activiştilor sionişti.

Regimul comunist ar fi putut rezolva uşor conflictul ideologic dacă, în cadrul plecărilor spr elsrael, care au continuat – cu urcuşuri şi coborâşuri – în toată perioada postbelică ar fi acordat vize de ieşire activiştilor sionişti.

Dar regimul a hotărât să meargă pe altă cale, sperând că arestarea sioniştilor va pune capăt valurilor de emigrare ale evreilor, valuri ale căror amploare era în permanentă creştere.

Până nu ni se vor deschide toate arhivele vremii – şi cartea de faţă este un început fără îndoială lăudabil, nu vom putea şti precis care au fost cauzele adevărate ale acestor comportări inumane. Până atunci trăim doar din zvonuri, presupuneri şi crâmpeie de informaţii bazate pe surse dezvăluite selectiv.

Din documente aflate în arhivele Securităţii, cât şi din acele puţine documente provenite din arhivele C.D.E. şi publicate în diverse ocazii, rezultă rolul nefast al acestei organizaţii evreieşti ca forţă de şoc a Partidului Comunist, în chestiunea sionismului şi a sioniştilor.

Dacă ancheta – aşa cum am numit-o mai sus – barbară, s-ar fi oprit la acuzaţii ideologice, aproape că se putea da crezare că promotorii ei au fost C.D.E.-iştii. Dar ţinând seama – şi fără a scuti C.D.E. de punerea lui la stâlpul infamiei, pentru rolul jucat în problema – că ancheta a cunoscut în multe cazuri expresiile unei acţiuni antisemite făţişe, zvonurile căarestarea sioniştilor era aportul comuniştilor României la marile procese înscenate în fiecare dinţările de sub oblăduirea sovietică, merită luate în consideraţie. De altfel, procesele publice (cu asistenţă bine aleasă), deşi erau ţinute la Curţi Marţiale, nu pot decât întări aceste pesupuneri.

Condamnarea acuzaţilor sionişti la lungi anide temniţă – fără a avea vreo bază juridică consistentă, şi asemuirea dintre procesele lor şi cele din ţările vecine României, sunt încă un indiciu că ele ar fi fost parte integrantă din marea înscenare inspirată de Moscova.

Presiunile opiniei publice mondiale şi acţiuni care aua vut loc în Israel, au condus – după moartea lui Stalin – la eliberări de sionişti şi la acceptarea plecării lor în Israel. Dar faptul că prin 1958 s-au reluat arestările de sionişti în Româniaşi în această perioadă C.D.E. nu mai exista, – ne pune în faţa unor noi semne de întrebare care nu-şi vor găsi răspunsul decât prin dezvăluirea tuturor documentelor vremii.

Poporul evreu, poreclit Historicisimus, nu numai pentrulunga lui istorie, dar şipentrumemoria lui prodigioasă, nu uită că evreii au conlocuit în România sute de ani şi că au cunoscut în România perioade de viaţă în care şi-au putut dezvolta tradiţiile comunitare

https://biblioteca-digitala.ro

aşa cum au cunoscut şi suferinţele provocate de antisemitism, care au culminat în perioada Holocaustului.

În anii de linişte şi bună convieţuire, ambele popoare au avut numai de câştigat.

Viaţa publică evreiască s-a desfăşurat pe toate tărâmurile, iar progresul comunităţii evreieşti s-a manifestat şi în viaţa României prin contribuţia evreilor la progresul economic, la avântul luat de cercetare în mai toate domeniile, cum ar fi medicina, tehnica,matematica, lingvistica, folclor.

De aceea, marea durere a evreilor din România a fost că tocmai după ce au supravieţuit ororilor Holocaustului – şi relativ la alte ţări europene – în România au rămas în viaţă cam jumătate din numărul de evrei care trăiseră în cadrul graniţelor ei dinainte de război; tocmai când li se părea că păşesc spre o perioadă de egalitate cetăţenească, ei au primit lovituri crunte, identificând comunismul cu fascismul.

Nici unul din cei 184 de sionişti arestaţi în perioada comunistă – cunoscuţi mie – nu a ieşit sănătos din România. Parte din ei au decedat la doar câteva săptămâni după sosirea lor în Israel (v. cazurile A.L. Zissu, Mark Abir, care a decedat pe drum, Grinberg din Iaşi etc.). Parte şi-au purtat durerile timp de ani fără a putea să-şi revină, iar cei puţini rămaşi în viaţă îşi poartă – fiecare în felul lui – suferinţa personală.

În România au fost aruncate în gropile securităţii, şi nimeni nu este dispus să dezvăluie unde, corpurile neînsufleţite a patru sionişti sucombaţi în anchetă, neputând rezista chinurile la care au fost supuşi.

Cine cunoaşte importanţa pe care datina evreiască o acordă înmormântării rituale, îşi poate da seama de trauma familiilor dar şi a evreilor originari din România pentru încălcarea tradiţiilor noastre de către Securitate şi de instituţiile care i-au preluat arhiva.

Încercările făcute de ACMEOR de a obţine de la autorităţile româneşti postdecembriste efortul necesar pentru găsirea corpurilor lor neînsufleţite şi reînhumarea lor în Israel, au rămas până acum fără rezultat.

Procesele antisioniste au rămas un capitol de tristă amintire în relaţiile de convieţuire dintre români şi evrei şi numai rezolvarea sfintei obligaţii omeneşti de a-i aduce pe ultimii dintre sionistii răămaşi acolo – chiar dacă e vorba doar de rămăşiţe pământeşti, poate îndepărta conul de umbră.

Este un imperativ. Interesul continuării, lărgirii şi aprofundării bunelor relaţii dintre ambele popoare îl cere împlinit. În ceea ce-i priveşte pe israelienii originari din România, ei nu-i vor confunda pe fascisto-comunişti cu poporul român.

Dr. Shlomo LEIBOVICI-LAIŞ,
fost director general în Ministerul de Externe al Statului Israel

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

În loc de Postfață

Din *Povestirile din închisoare ale unui evreu*

...În 1948, lichidarea mişcării sioniste a fost dată pe mâinile C.D.E.-ului (Comitetul Democrat Evreiesc), care a pornit la treabă cu mult elan. În ziarul „Unirea" au apărut acuzaţii grave împotriva mişcărilor de tineret. Am devenit „Hitler jugend", care otrăveşte tineretul evreu, care trebuie lichidaţi cât mai repede posibil. C.D.E., care lichidase deja Comunitatea evreiască a lui Filderman, a pornit să facă acelaşi lucru mişcării sioniste. Primii desfiinţaţi erau revizionişţii, a căror activitate a încetat oficial în februarie 1948, împreună cu organizaţiile lor „Betar" şi „Menora". C.D.E. a încercat să stoarcă declaraţii din partea unor conducători sionişti cum că revizionişţii sunt fascişti. Cu ceilalţi au început tratative pentru unificare, după procedeul Partidului Comunist, care s-a unificat cu alte formaţii, alungând ulterior majoritatea conducătorilor cu care s-au unificat, băgând pe unii la închisoare...

La 29 noiembrie 1948, prima aniversare de la hotărârea Adunării Generale O.N.U. de împărţire a Palestinei şi crearea unui stat evreu, C.D.E. a convocat o adunare de masă pentru comemorarea evenimentului. La această adunare a fost atacat statul Israel şi preşedintele Weizmann. Referindu-se la activitatea sionistă din R.P.R., vorbitorii au pus câteva întrebări retorice: Se poate oare ca populaţia evreiască din ţară să tolereze o activitate fascistă? Toate celelalte naţionalităţi conlocuitoare din România au făcut deja ordine la ele acasă, numai noi, evreii, tolerăm activitate fascistă. Se poate aşa ceva?

Nu se poate! Nu vom tolera o asemenea ruşine! au răspuns voci din public. Erau băieţii comunistului C.D.E.-ist Beno Meerovici. Aceştia au venit la adunare cu ciomege şi au pornit pe străzile Bucureştiului să şteargă ruşinea... Ei au plecat în grupuri. Au ocupat sediul central al Organizaţiei Sioniste, arhiva, sediul lui Hehaluţ. Aici au operat fără rezistenţă. În continuare au atacat sediile diverselor mişcări, unde se desfăşura activitatea. Au rupt tablourile de pe pereţi şi au gonit pe activiştii noştri. Unii au şi fost bătuţi: „Aşa să mă văd în Israel, cum l-am snopit pe unul obraznic", s-a lăudat unul dintre huliganii C.D.E.-işti. Versiunea comunistă oficială era că tineri evrei, care nu puteau suporta „ruşinea fascistă" din oraşul lor, au hotărât să lichideze acest fenomen ruşinos.

A doua zi, sioniştii care lucrau la Hehaluţ nu mai puteau intra în sediu. Mai grav era că au pus mâna pe magazia Joint-ului. Situaţia în căminele de pregătire era grea. C.D.E.-ul avea grijă ca activiştii noştri să fie concediaţi de la locurile lor de muncă, multor cămine le-au fost luate sediile. Locatarii căminelor au fost aduşi la un singur cămin şi domnea pretutindeni o mare înghesuială. Oamenii trăiau din macaroane şi margarină, pe care le primeau de la Joint. Tinerii sionişti s-au luat la trântă cu cei care au ocupat magazia şi i-au gonit. Aceştia au chemat miliţia. Şeful sectorului de miliţie, ascultând ambele părţi, a dat dreptate tinerilor sionişti. Magazia a rămas în mâinile lor. Reprezentantul Comitetului a spus miliţianului: „ai face bine să te sfătuieşti cu partidul!".

Omul a plecat. Probabil că s-a sfătuit cu cine trebuia. După o oră a revenit. A cerut oamenilor noştri să-i dea lui cheile... După o altă oră a predat cheile celor din comitet. Dacă

https://biblioteca-digitala.ro

mai era vreo îndoială, cine stă în dosul acţiunii, lucrurile au devenit clare. Partidul a trimis C.D.E.-ul să acţioneze. C.D.E.-ul acţiona mai rău ca miliţia.

A doua zi, la 1 decembrie 1948, au continuat acţiunile huliganice de ocupare a sediilor sioniste. Unul din obiective era sediul Bnei Akiva, de pe str. Col. Orero 24. Huliganii comunişti au întâmpinat rezistenţă. Au venit în ajutorul oamenilor noştri cei din Hanoar Haţioni, care aveau un sediu pe str. Col. Orero 16 şi populaţia evreiască din cartier. S-a creat un dop de circulaţie la întretăierea străzilor Orero, Dudeşti şi Mircea Vodă. Tramvaiele nu puteau trece. O mulţime de evrei îşi vărsau năduful blestemându-i pe huliganii din C.D.E. şi Securitate.

Sigur că la partid au ajuns evenimentele din Dudeşti – col. Orero şi reacţia populaţiei neevreieşti, cum era cea a unui colonel român, care a trecut pe acolo şi a intrat la sediul Bnei Akiva pentru a vedea cauza neliniştii. Ieşind de acolo a spus mâhnit unui grup de cetăţeni români: Vedeţi fraţilor ce se întâmplă: ne-au luat moşiile şi am tăcut; l-au gonit pe Rege şi n-am zis un cuvânt; au naţionalizat industria şi nu ne-am împotrivit; ne-au arestat conducătorii şi n-am opus nici o rezistenţă şi iată, au încercat să le ia evreilor o cocioabă şi se revoltă!

Au fost trimişi miliţieni să împrăştie demonstraţia. Oamenii noştri au fost luaţi de miliţie, au primit câteva palme şi au fost trimişi acasă. Emisarii partidului au fost trimişi la toate instituţiile sioniste, inclusiv la cămine, unde sioniştii dormeau cu ciomege sub pernă. Ei au comunicat, în numele partidului, că de acum încolo nimeni nu va mai fi deranjat. Ei au adăugat că, în curând, se vor întruni forurile de partid şi vor lua o hotărâre în această problemă. Până atunci să aştepte toţi liniştiţi...

Să vedem cum s-au operat arestările, cum s-au desfăşurat anchetele şi ce am simţit între pereţii închisorilor.

Unii au fost arestaţi la ei acasă, de obicei noaptea, alţii au fost luaţi de pe stradă.

Dr. Cornel Iancu, medic pediatru celebru, o personalitate onorabilă, a fost trezit noaptea de un om care zicea că a venit cu un copil grav bolnav. Când au deschis uşa au năvălit şase securişti. Doi l-au luat la sediul M.A.I., iar patru au rămas să facă percheziţie în casă. Alţii au fost arestaţi pe stradă. În ce mă priveşte, un om m-a luat de braţ. O maşină s-a oprit lângă mine, şoferul a deschis portiera. Am fost băgat înăuntru, mi s-au pus ochelari de tinichea pe ochi să nu văd nimic. Mi s-a dat un ziar în mână ca cei de afară să nu mă vadă cu ochelarii de tinichea. Am fost cercetat timp de doi ani, dar niciodată nu mi s-a spus pentru ce sunt arestat: „Ştii foarte bine de ce, aşteptăm să ne spui şi nouă". Şi aşa era cu toţi ceilalţi. Un ordin al Tribunalului n-am văzut niciodată.

În seara din preajma arestării mele a venit la mine prietenul meu Shilo. M-am mirat. Cine ieşea din casă într-o asemenea seară furtunoasă? am întrebat. Shilo mi-a explicat că întreprinderea la care lucra ca strungar îl trimite într-o misiune în provincie şi dacă va dispărea vom fi îngrijoraţi, creând că am fost arestat. De aceea a venit să mă anunţe să nu fim îngrijoraţi. A doua zi, când a intrat la director să primească instrucţiuni pentru călătoria sa în provincie, îl aşteptau în birou doi agenţi ai Securităţii, care l-au arestat.

Samy Grunberg a primit o invitaţie de la birou pentru un curs de perfecţionare. Şi-a luat rămas bun de la mama sa. În tren a fost arestat.

O parte din arestaţi erau duşi la „vilă", unde erau anchetaţi câteva zile. Nu ştiu care era rostul acestor „vile". Poate prin ele puteau ajunge la colaborare, ca arestatul să fie furnizor de informaţii.

În afară de vile, Securitatea s-a folosit pentru detenţia noastră de patru închisori: subteranele Ministerului de Interne, închisoarea de pe str. Uranus, sediul din Calea Rahovei

https://biblioteca-digitala.ro

și „Mallmaison", veche închisoare politică, folosită de Direcția Generală a Securității. Sioniștii au fost concentrați la Mallmaison, într-o clădire nouă, cu două etaje, din care unul subteran. Noi eram ținuți fiecare singur în celula sa.

La chinul singurătății s-a adăugat foamea. Bineînțeles, condițiile fiecăruia arestat erau personale. Marele meu vis era să aud căruța din care se împărțea mâncare. În câteva clipe mâncarea primită dispărea și foamea continua să mă macine. Fiecare celulă din mine era înfometată. Nu eram pofticios din fire. După proces, la Jilava, unde primeam tainul obișnuit de 1.300 calorii pe zi, eram printre puținii sătui. La Mallmaison mă rodea o foame groaznică.

După Auschwitz, auzeam pe cei veniți de acolo vorbind într-una de foame și nu înțelesesem ce era asta. Am încercat să dau foamei o expresie literară și n-am reușit. După câteva săptămâni la Mallmaison, în singurătatea celulei mele, am înțeles ce este foamea. Nu pofta de mâncare, dorința de a mânca, ci foamea care zace în fiecare celulă, foamea de la Auschwitz. În sfârșit am scris despre foame. Bineînțeles că n-am avut nici cu ce și nici pe ce scrie. Politica era să nu vedem o literă scrisă. Am păstrat povestirea în memorie. Ea a apărut în 1962, în *Almanahul scriitorilor idiș* din Israel, sub titlul „Pentru o bucată de pâine". Singurătatea și foamea au făcut casă bună cu frigul și umezeala. Ancheta a completat tabloul. În nesfârșitul zilelor, când fiecare clipă îmi mușca carnea, mă aflam în pragul agoniei, înecat în durerea care ardea ca un foc în suflet. Mi-am amintit de toate evenimentele din viață pentru a găsi mângâiere în ele. Am repetat psalmii rămași în memorie. Cuvintele psalmilor erau ca niște leacuri pentru suflet, dar liniștea n-am obținut-o. Totul era rupt în mine. Unica speranță, poate chiar mai mult decât speranța, era convingerea că undeva, în Israel prietenii se gândesc la mine, mă socotesc ca unul de-al lor și Organizația Sionistă și Statul Israel se străduiesc să ne salveze. După ani de zile, răsfoind documentele din arhiva Ministerului de Externe Israelian, mi-am dat seama că nu s-au gândit la noi, poate pe bună dreptate, să nu supere pe comuniștii români, fapt care putea întrerupe plecările. Recunosc că au avut dreptate, aducerea în țară a zeci de mii de evrei era mai importantă decât salvarea câtorva zeci de nenorociți, chiar dacă aceștia erau luptători pentru cauza noului stat.

După ce comuniștii români au suspendat plecările, s-a hotărât ca Congresul Evreiesc să se ocupe de noi, pentru a nu strica șansele plecărilor. Atunci un diplomat israelian oarecare a auzit într-un coridor important că guvernanții de la București intenționează să reia plecările și au hotărât deci să stopeze acțiunea de ne elibera. „Nu-i voie să-l superi pe dușman".

În primăvara lui 1954, după procesele sioniste din București, prietenul meu Itzhak Artzi a inițiat o grevă a foamei a unor personalități originare din România, la Sinagoga Mare din Tel Aviv. Cine știe, poate asta a ajutat. În orice caz au făcut ceva. Noi n-am știut nimic. La noi totul s-a rezumat și consumat în blestemata celulă izolată. Pereții acestei celule erau granițele existenței noastre.

Am fost anchetați timp de doi ani de zile de nenumărați anchetatori, unul mai bandit decât celălalt. Uneori ancheta dura opt ore în șir, timp de săptămâni, inclusiv nopți. Dacă apărea o întrebare la care refuzai să dai răspunsul dorit de anchetator, puteai rămâne la această întrebare timp de ore, să auzi înjurături ordinare, jigniri și amenințări. Înjurau tot în ce credeai. Îți ponegreau credința. Iar și iar repetau întrebarea, iar te jigneau și iar reveneau la cuvinte de ispită, le părea rău de viața ta, de viitorul tău: „Păcat de tine, de aici o să te scoată cadavru, dacă n-ai să mă asculți". Ca să-l asculți, te cinstea din când în când cu câțiva pumni în obraz, dar adăuga: „asta nu-i nimic, poate va trebui să ajungem la chinuri,

https://biblioteca-digitala.ro

atunci ai să înveţi ce păţesc la noi scârboşi ca tine, conducători ai latrinelor sioniste, a căror faţă merită zdrobită". Şi ameninţarea devenea realitate vie.

Îl ascultai timp de ore, inima exploda în tine, furia clocotea în suflet, dar erai silit să înghiţi totul. Erau unii care în afară de singurătate şi foame au trecut prin chinuri groaznice. Gita Leibovici Harari povesteşte că au atârnat-o pe o scândură orizontală, legată de mâini şi picioare şi au bătut-o fără milă. Moţi Talmon* a fost culcat pe spate, cu picioarele în sus şi l-au lovit cu cravaşa pe tălpi. Asta a fost deja în 1958. Rabinul Mordehai Burstein relatează că, în ancheta din 1958, anchetatorul avea o cravaşă atârnată pe dulap şi dacă refuzai să dai răspunsul cerut, nu stătea la discuţie, ci te bătea până acceptai punctul său de vedere.

Mişu Benvenisti, preşedintele Organizaţiei Sioniste din România timp de mulţi ani, a relatat că a făcut „manej". Deţinutul era introdus într-o cameră ovală şi trebuia să meargă de jur împrejur 24, 48 sau 72 de ore, fără pauză. Picioarele se umflau, capul se învârtea, gândurile se deformau şi el continua până la leşin. Iancu Mendelovici a fost ţinut în picioare zi şi noapte, timp de trei săptămâni, până s-a prăbuşit.

Şi erau bătăi crunte. Un deţinut, avocatul Boroş, care a stat în celulă cu Scarlat Iancu (Dan Galili) din Dror Habonim, a relatat că Iancu Mendelovici revenea în celulă cu trupul însângerat şi zdrobit..Am vorbit cu Dan, îi era ruşine să povestească... Şmuel (Samy) Rotenberg nu s-a ruşinat. El a scris o carte în care relatează chinurile prin care a trecut în beciurile Securităţii. Te sperii ce puteau face aceşti criminali.

După câteva săptămâni de anchetă, anchetatorul îţi spunea că, deoarece ai refuzat să colaborezi şi ai relatat doar prostii, a hotărât să te retrimită în celulă „să fierbi în propria ta zeamă". Când vei fi gata să vorbeşti, să-ţi recunoşti crimele comise, vei bate la uşă spunând că vrei să mergi la anchetă, dacă nu vei face aşa, ai să putrezeşti acolo până o să te scoată cu picioarele înainte. Treceau săptămâni până te lua iar la anchetă, convinşi că vei fi un client mai docil, mai puţin încăpăţânat.

În vara lui1953 părea că a survenit o schimbare în versiunea anchetei. De data aceasta securiştii anchetau nu numai sionismul, ci evreii în general. Anchetatorul mi-a spus: „Voi, rabinul Şafran, Filderman, cu toţii sunteţi o singură bandă". Am fost întrebat: Cum se poate că atât de mulţi evrei au fost ucişi în Holocaust şi tu ai rămas în viaţă? Ce le-ai dat ucigaşilor să te lase în pace?

Anchetatorul m-a acuzat că mi-am ucis părinţii (amândoi au murit în Holocaust). Am răspuns. Anchetatorul spumega de furie, dar n-a mai revenit la subiect.

Anchetarea mea, care a început cu o şedinţă de 36 de ore în şir, a continuat din februarie, timp de peste doi ani. Au fost colegi la care a durat şi mai mult. Şi ei închişi într-o celulă izolată la Mallmaison, flămânzi, în umezeală şi timp de 17 ore din cele 24 era interzis să te întinzi pe pat, ci doar să ţii picioarele la marginea patului.

Zilele, ceasurile şi minutele erau un uriaş coşmar. Nebunia era la uşa celulei. Erau perioade când mă anchetau zi şi noapte. Mă scârbisem să aud aceleaşi înjurături şi jigniri. Apoi erau săptămâni în care şedeam în mica celulă cu pereţii vopsiţi în culoarea ciocolatei şiîn parte în culoarea cimentului. Nu exista vreo fereastră. Uneori eram în semiîntuneric, alteori într-o lumină mare care ustura la ochi. O carte sau ziar nu exista. În picioare aveam nişte papuci de pânză veşnic umezi. Încălţămintea ne-a fost luată. Şederea pe blocul de ciment, chipurile pat, era imposibilă, ori îţi atârnau picioarele, ori stăteau în vârful picioarelor şi toate acestea fără de sfârşit, sute de zile, 17 ore pe zi...

---

* Moţi Talmon = Moşe Weiss, coautor la Addenda acestei lucrări.

https://biblioteca-digitala.ro

Am fost judecat la începutul lui aprilie 1954. alături de mine şedeau încă 41 acuzaţi, bărbaţi şi femei. Între un deţinut şi celălalt şedea un soldat cu puşcă automată în mână. Lângă perete era un şir de soldaţi, şi ei cu puşti automate. A trecut un timp până am recunoscut pe acei aduşi la proces. Erau gălbui, părul le căzuse. La unii le-a căzut şi dinţii.

S. AVNY

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Indice selectiv de nume

A
Abeles, Walter, **II:** 832
Abir, Marc, **I:** 70
Abraham, Antonir, **I:** 70
Abramovici, Chiriță, **I:** 10, 17, 18, 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 29, 489, 493, 520; **II:** 715
Abramovici, Simon, **I:** 77
Adler, S. Aldea, **I:** 34
Adriței, Virgilică, **I:** 40
Agapie, Gh., **I:** 834; **II:** 825
Agent, I., **I:** 38
Ahia, Mark, **I:** 70
Aizicovici, Sinel, **I:** 77; **II:** 660, 671, 673
Alexandrescu, Anton, **I:** 31, 37
Algazy, Erica, **I:** 74
Alhalel, **I:** 37
Almer, Aron, **I:** 71
Almonso, Mona, **II:** 11
Alter, Milu, **I:** 465, 664, 666, 691, 749, 1267
Andreescu, Romeo, **I:** 40
Anertach, Iosif, **I:** 37
Anghel, Marin, **II:** 825
Anscher, Ernest, **I:** 71, 74
Anscher, Victor, **II:** 472
Antler, Marcu, **I:** 35, 77; **II:** 660, 672
Antler, Moca, **I:** 71, 1136, 1139, 1218, 1247
Antonescu, Ica, **II:** 456
Antonescu, Ion, **I:** 15, 31, 47, 129, 232, 615, 618, 625, 852; **II:** 73, 187, 251, 258, 277, 441, 455, 459, 465, 491, 500, 527, 530, 540, 541, 546, 588, 596, 598, 605, 616, 628, 634, 659, 663, 678, 713, 727, 749, 750, 751, 767, 769, 771, 779, 784, 785, 791, 794, 827, 836, 847, 856
Antonescu, Mihai, **I:** 15, 91, 95, 103, 106, 110, 112, 117, 119, 129, 144, 145, 167, 170, 173, 176, 177, 192, 193, 194, 198, 201, 202, 209, 212, 231, 294, 295, 296, 324, 327, 328, 329, 330, 331, 332, 337, 338, 339, 357, 358, 478, 483, 492, 539, 542, 614, 615, 625, 736, 741, 742, 751, 808, 813, 822, 851, 853; **II:** 462, 529, 530, 588, 678, 688, 713, 749, 750, 751, 779
Antonier, Avram, **I:** 77
Antonschi, I., **I:** 36
Apostol, Gheorghe, **I:** 86, 183, 215, 216, 1111, 1112, 1264, 1265; **II:** 683, 719
Aramă, Ion, **II:** 825
Aranov, C., **I:** 37
Ariel, Ehud, **I:** 561, 589, 591, 592, 644, 647, 653, 683, 696, 704, 705, 706, 707, 709, 715, 768, 777, 783, 784, 788, 792, 806, 844, 892, 1135, 1142, 1143, 1148, 1149, 1150, 1154, 1156, 1160, 1168, 1170, 1171, 1173, 1174, 1188, 1189, 1211, 1218, 1225, 1230, 1233, 1239, 1247, 1252, 1253, 1257, 1270, 1274, 1275; **II:** 13, 21, 110, 213, 217, 225, 229, 279, 288, 293, 307, 343, 350, 402, 405, 441, 467, 479, 480, 508, 509, 512, 513, 514, 516, 517, 519, 524, 536, 542, 551, 582, 587, 588, 602, 603, 604, 614, 669, 683, 684, 685, 686, 691, 697, 698, 699, 719, 720, 722, 723, 724, 731, 739, 740, 742, 743, 748, 749, 750, 756, 757, 796, 852
Aron, Alber, **I:** 75
Artaxerxes, **I:** 13
Artzi, Itzhak, **I:** 87, 92, 835, 976; **II:** 668, 834, 865
Asim, Arthur, **I:** 70
Atlasmann, I., **I:** 35
Auerbach, I., **I:** 37, 38
Auerbach, Mona, **II:** 32
Auscher, Ernest, **II:** 262, 270, 276, 340, 399, 449, 463, 464, 478, 484, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 518, 519, 521, 522, 523, 535, 536, 699, 743, 760
Auscher, Victor, **II:** 449, 463, 464, 478, 484, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 518, 535
Auschnik, **I:** 55
Auschnitt, Max, **I:** 47, 50, 90; **II:** 841
Avedic, S., **I:** 38, 39
Averbuch (Agamy), Moshe, **I:** 32, 90, 98, 111, 112, 115, 123, 124, 127, 138, 140, 156, 181, 182, 184, 187, 208, 210, 211, 214, 220, 221, 222, 223, 226, 227, 231, 236, 243, 252, 253, 263, 264, 265, 266, 268, 269, 270, 271, 272, 273, 274, 278, 279, 280, 284, 285, 287, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 297, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 309, 310, 314, 315, 316, 317, 318, 320, 336, 349, 350, 351, 352, 362, 363, 364, 365, 366, 367, 368, 370, 371, 372, 373, 374, 376, 377, 385, 387, 403, 404, 407, 408, 409, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 423, 424, 429, 431, 432, 433, 435, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 459, 461, 462, 463, 464, 468, 469, 477, 486, 487, 488, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 498, 499, 500, 501, 503, 504, 505, 506, 507, 509, 512, 513, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 520, 522, 526, 536, 555, 559, 560, 561, 576, 577, 579, 580, 581, 583, 584, 586, 587, 588, 589, 591, 592, 593, 594, 596, 597, 598, 608, 620, 623, 632, 633, 647, 648, 650, 652, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 696, 704, 705, 706, 709, 712, 717, 718, 719, 744, 752, 753, 758, 759, 760, 762, 764, 765, 766, 767, 768, 771, 777, 778, 779, 781, 782, 783, 784, 786, 787, 792, 793, 796, 801, 803, 804, 808, 809, 814, 815, 816,

https://biblioteca-digitala.ro

817, 818, 822, 823, 824, 825, 826, 827, 828, 829, 830, 831, 832, 833, 837, 844, 847, 851, 852, 858, 875, 876, 877, 879, 880, 881, 882, 883, 885, 886, 887, 888, 889, 890, 891, 892, 893, 895, 896, 897, 910, 916, 928, 937, 938, 939, 940, 941, 942, 943, 945, 949, 950, 957, 959, 964, 965, 966, 967, 973, 974, 975, 983, 984, 985, 986, 987, 993, 994, 995, 1008, 1009, 1010, 1011, 1012, 1022, 1023, 1024, 1025, 1026, 1028, 1034, 1037, 1061, 1062, 1063, 1065, 1066, 1072, 1079, 1080, 1082, 1083, 1085, 1089, 1091, 1097, 1103, 1104, 1106, 1107, 1109, 1114, 1116, 1120, 1121, 1125, 1128, 1129, 1136, 1176, 1183, 1197, 1204, 1206, 1209, 1210, 1223, 1225, 1228, 1230, 1234, 1235, 1238, 1246, 1251, 1252, 1257, 1263, 1265, 1266, 1271, 1272, 1273, 1274; **II:** 11, 30, 32, 46, 73, 86, 126, 132, 135, 143, 168, 170, 174, 175, 185, 188, 189, 190, 191, 192, 193, 194, 200, 201, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 221, 224, 225, 229, 230, 231, 304, 311, 312, 344, 345, 347, 351, 359, 360, 361, 362, 363, 364, 365, 366, 374, 375, 376, 377, 381, 382, 383, 385, 388, 389, 390, 396, 399, 401, 402, 405, 406, 408, 409, 413, 427, 428, 434, 435, 436, 437, 439, 442, 451, 479, 486, 487, 488, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 501, 502, 503, 504, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 511, 512, 513, 516, 517, 518, 523, 526, 532, 541, 542, 543, 578, 579, 580, 583, 584, 588, 591, 597, 599, 608, 622, 624, 625, 626, 627, 628, 629, 631, 632, 633, 635, 636, 638, 652, 664, 669, 679, 680, 681, 682, 684, 685, 687, 688, 689, 690, 691, 694, 697, 698, 699, 700, 710, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 720, 722, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 736, 739, 740, 741, 742, 743, 744, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757, 779, 781, 804, 805, 813, 818, 849, 851, 853

Averbuch, Mona, **II:** 30

Avram, Osias, **I:** 35, 310, 378

Avramov, C., **I:** 37

Avriel (Überall), Ehud, **I:** 90, 98, 112, 138, 140, 146, 179, 184, 185, 186, 208, 226, 243, 268, 269, 270, 287, 305, 368, 433, 501, 519, 558, 561, 567, 581, 587, 589, 593, 594, 595, 607, 608, 652, 683, 704, 706, 707, 708, 710, 715, 770, 771, 772, 777, 791, 819, 860, 882, 893, 894, 895, 898, 928, 1057, 1082, 1083, 1084, 1105, 1106, 1121, 1125, 1129, 1130, 1150, 1156, 1160, 1168, 1188, 1210, 1218, 1219, 1230, 1236, 1237, 1239, 1252, 1253, 1265, 1268, 1272, 1275, 1276; **II:** 12, 32, 146, 171, 176, 188, 200, 208, 212, 216, 231, 240, 245, 254, 256, 257, 258, 259, 260, 261, 262, 263, 264, 265, 267, 270, 276, 283, 288, 296, 297, 320, 350, 405, 406, 452, 454, 480, 508, 509, 513, 554, 555, 585, 586, 588, 597, 606, 619, 638, 649, 654, 669, 680, 692, 696, 697, 716, 731, 732, 738, 747, 756

B

Bacalu, I., **I:** 33, 43, 69, 487, 533, 845, 892; **II:** 580, 665, 730, 844, 848

Bady, M.H., **I:** 75, 240, 281, 412, 749, 751, 754, 842, 846, 848, 854, 856, 858, 882, 900, 906, 924, 927, 948, 961, 1131, 1147, 1247

Bainglas, **II:** 848

Băleanu, Alexandru, **II:** 854

Balfour, **I:** 13, 51, 245, 335, 637, 639, 846, 878

Balhirsch, Moise, **I:** 73, **II:** 71, 523, 536, 537, 600, 673, 759

Barasch, Rebeca, **I:** 74

Bardef, **I:** 71

Barlas, Chaim, **I:** 633, 851, 855, 872; **II:** 547, 597, 606, 632, 633, 669, 681, 682, 701, 717, 718, 746, 751, 758, 784

Baron N., 54

Baroni, Ion, **II:** 700

Bârsan, Constantin, **II:** 524

Barzilai, **I:** 1234, 1265, 1271, 1275; **II:** 33, 69, 80, 93, 133, 164

Bashevis-Singer, Isaac, **I:** 57

Basolma, Hari, **I:** 71

Beck, Meir, **I:** 845

Beer, Benjamin, **I:** 70, 1132, 1133, 1136, 1139, 1147, 1148, 1149, 1152, 1159, 1170, 1177, 1179, 1180, 1191, 1212, 1213, 1214, 1218, 1220, 1221, 1222, 1223, 1237, 1245, 1246, 1255, 1267; **II:** 5, 7, 9, 11, 13, 18, 19, 21, 22, 27, 29, 31, 32, 37, 40, 43, 44, 46, 51, 56, 59, 60, 61, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 70, 71, 72, 73, 75, 76, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 125, 126, 128, 131, 132, 133, 136, 138, 140, 143, 147, 151, 153, 156, 158, 162, 164, 167, 523, 525, 526, 532, 533, 538, 539, 557, 562, 563, 564, 569, 570, 571, 572, 576, 641, 642, 649, 650, 660, 661, 666, 667, 669, 673, 674, 675, 676, 691, 693, 694, 701, 703, 704, 705, 707, 708, 710, 711, 730, 733, 734, 735, 754, 759, 760, 761, 763, 764, 788, 791, 825, 838

Beer, Paula, **I:** 74

Begnescu, **II:** 531, 602, 606, 659, 684, 702, 708, 709, 721, 750, 758, 759, 793

Belstein, I., **I:** 38

Benador, Ury, **I:** 43, 728, 843

Benari, Alice, **I:** 10, 17, 19, 20, 22, 29; **II:** 824

Bendit, **II:** 15, 18, 26

Benstein, Teofil, **I:** 38

Benvenisti Mişu, **I:** 5, 33, 34, 70, 72, 90, 91, 92, 96, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 127, 135, 144, 148, 149, 157, 158, 162,

https://biblioteca-digitala.ro

169, 172, 175, 192, 193, 203, 207, 220, 229, 230, 231, 232, 233, 234, 235, 236, 237, 238, 242, 243, 246, 249, 252, 255, 258, 262, 265, 270, 272, 274, 275, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 284, 285, 287, 288, 289, 291, 293, 294, 297, 298, 299, 300, 302, 303, 304, 305, 306, 307, 308, 309, 310, 311, 313, 316, 317, 318, 320, 324, 325, 326, 327, 329, 330, 331, 332, 333, 334, 338, 343, 347, 352, 359, 374, 375, 376, 378, 381, 382, 383, 385, 386, 387, 394, 395, 396, 397, 402, 403, 404, 407, 409, 410, 414, 415, 416, 418, 421, 424, 425, 427, 429, 431, 434, 436, 437, 438, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 452, 454, 456, 458, 459, 460, 462, 463, 467, 469, 471, 472, 473, 474, 475, 477, 479, 480, 482, 483, 484, 486, 487, 491, 492, 495, 496, 498, 499, 501, 503, 505, 507, 508, 510, 513, 515, 517, 519, 520, 522, 524, 526, 528, 530, 531, 534, 535, 536, 542, 568, 572, 578, 597, 616, 617, 618, 619, 620, 621, 624, 625, 629, 631, 632, 633, 634, 636, 655, 657, 658, 660, 661, 662, 664, 666, 667, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 679, 681, 685, 688, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 711, 720, 721, 722, 725, 726, 730, 733, 735, 740, 741, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 757, 758, 760, 765, 767, 773, 779, 780, 783, 786, 801, 802, 808, 810, 812, 813, 814, 815, 816, 821, 822, 823, 827, 828, 829, 830, 831, 835, 842, 847, 848, 849, 850, 851, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 863, 864, 865, 867, 868, 869, 870, 871, 872, 873, 874, 875, 876, 877, 878, 879, 880, 881, 883, 884, 885, 887, 889, 890, 892, 893, 894, 897, 898, 900, 901, 903, 904, 905, 906, 907, 908, 909, 913, 914, 915, 916, 917, 919, 921, 923, 924, 925, 926, 928, 929, 936, 937, 938, 941, 944, 946, 948, 949, 951, 957, 961, 964, 966, 967, 968, 969, 1033, 1039, 1132, 1147, 1153, 1264, 1266, 1267, 1272; **II:** 154, 441, 449, 455, 456, 458, 459, 461, 462, 463, 464, 465, 472, 478, 479, 481, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 496, 498, 499, 512, 513, 517, 523, 524, 526, 527, 530, 531, 532, 540, 541, 542, 543, 546, 556, 579, 580, 581, 582, 583, 596, 597, 598, 599, 608, 616, 617, 627, 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 641, 660, 663, 664, 665, 666, 667, 669, 670, 673, 674, 675, 677, 678, 679, 680, 681, 682, 684, 687, 688, 689, 691, 698, 701, 702, 703, 704, 706, 707, 708, 709, 711, 712, 713, 714, 716, 717, 718, 720, 724, 726, 727, 729, 741, 745, 746, 747, 749, 751, 752, 753, 757, 758, 759, 760, 761, 763, 765, 767, 774, 777, 778, 779, 780, 781, 782, 783, 784, 787, 809, 811, 826, 827, 832, 838, 840, 841, 843, 844, 845, 848, 849, 850, 852, 854, 856, 858, 866

Benvenisti, Suzana, **I:** 70, 352, 459, 504, 518, 813, 818, 833, 844, 858, 937, 946, 958, 960, 964, 967, 1039; **II:** 523
Bercovici, Azra, **I:** 37; **II:** 826
Bercovici, Elas, **I:** 37
Bercovici, Iancu H., **I:** 38
Bercovici, Jacques, **I:** 35, 71
Bercovici, Jean, **I:** 75
Bercu, Iosif, 44, 57, 256, 361, 487, 521, 836, 844, 879, 882, 885, 905; **II:** 824
Beres, Ion, **II:** 700
Berger, Dov, **I:** 293, 294, 413, 555, 643, 644, 682, 696, 697, 738, 739, 746, 807, 844, 854, 911, 916, 931, 1063, 1065, 1068, 1069, 1070, 1121, 1206, 1231, 1234, 1263, 1271, 1274
Berlinschi, Aurelia, **II:** 70, 149, 153, 523, 538, 759
Berlstein, Iosif, **I:** 37
Berman Z., **I:** 38
Bermann, Carol, **I:** 35
Bernştein, Nathan, **II:** 759
Bertoux, **II:** 531, 615, 669, 682, 718, 748, 766, 769
Bevin, **I:** 51, 878, 1072, 1073, 1090
Biderman, Adler, **I:** 71
Bimbaum, Nathan, **I:** 14
Blank, Aristide, **I:** 50
Blum, Bilan, **I:** 39
Blum, Leon, **II:** 599, 840
Blumenfeld, David, **I:** 71
Blumenfeld, Pincu, **I:** 845
Blumentahl, David Pavel, **I:** 75
Bodnăraş, Emil, **I:** 20, 72, 73, 78, 79, 82, 84, 85, 536, 802, 803, 871, 902
Boganov, **I:** 39
Bogdănescu, Ion, **II:** 825
Bogdanovici, Ion, **II:** 825
Bonda (Bodnar) Ervin, **II:** 825
Borilă, Petre, **I:** 79, 80, 81, 84, 85, 86, 87; **II:** 824
Bornstein, Lili, **I:** 71, 75; **II:** 544, 565, 651, 697
Bost, Solomon, **I:** 38
Brăiescu, Al., **I:** 41
Brandt, Bibi, **II:** 832
Branovici, Ion, **II:** 662, 673, 674
Brătianu, Dinu, **I:** 19, 164, 339, 355, 435, 759, 778; **II:** 722, 770
Brătianu, Gh., **II:** 678
Brauner, Hari, **II:** 827
Brecher, Lazăr, **I:** 73, 76
Breicher, Mayer, **II:** 700
Brener, Iacov, **I:** 71; **II:** 11, 12, 13, 30, 32, 45, 126, 256, 288, 330, 331, 524, 545, 660, 671, 672, 673, 759
Brodetski, S., **I:** 855
Bromisesvski, Vasile, **II:** 825
Brotman, Iosif, **II:** 23, 91, 106, 141, 523
Brucăr, Iosif, **II:** 848
Brukner Alexa, **II:** 299, 524, 546, 760
Brunea-Fox, F., **I:** 844
Budeanu, Radu, **I:** 70, 78
Buhuşer Rebe, **II:** 529

https://biblioteca-digitala.ro

Bujoi, Alexandru, I: 31
Bujoiu, Ioan, I: 45, 55
Bunaciu, Avram, I: 11, 58, 809, 835, 876; II: 227, 665, 824
Burcă, Mihai, I: 85
Burducea, Constantin, I: 31
Bursan, Constantin, II: 547
Burstein, Mordehai, I: 71, 77, 845; II: 27, 524, 549, 550, 587, 588, 589, 619, 660, 671, 683, 720, 748, 758, 766, 767, 771, 832, 866

C
Căciularu, Ilie, I: 45
Calef, Avram, I: 34
Calman, Ion, II: 697
Calmanovici, I: 31, 536, 539, 550, 551, 634, 856, 859
Campus, Iacov, I: 34
Cantacuzino, Bâzu, I: 43
Car, Osias, I: 39
Carp, Matatias, I: 148, 726, 731, 845, 1162
Cenuşă, Ion, II: 826
Chaim Arthur, I: 74
Charpentier, Pierre, I: 10
Chendes, Andrei, II: 456
Cherpel, Aronov, I: 76
Chicoş, Ioan, II: 759, 789
Chiril, H., I: 37
Chiriţă, Abramovici, II: 664, 824
Chişinevschi (Roitman), Iosif, I: 10, 12, 79, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 538, 803; II: 759, 824
Chitzman, I: 76
Ciachi, Ioan, II: 826
Cilan Ina, I: 73; II: 524, 551, 660, 671
Cioplan, Vasile, II: 826
Ciuraru, I: 58, 61
Clainer, I., I: 38
Cleiner, Riza, II: 524
Clicstein, I: 37
Clima, Tatiana, I: 71
Climberg, S., I: 39
Climer, Tatiana, I: 75
Clingsberg, Adolf, II: 760
Cofler, Martin, I: 74
Cofler, Moscu, II: 18, 827
Cohen, Aharon, II: 19, 33, 133, 134
Cohen, Aron, I: 1234, 1264, 1271; II: 132, 158, 163, 693, 733
Cohen, Coca, II: 537, 600
Cohen, Eliezer, I: 1145, 1164, 1168, 1169, 1182, 1189, 1202, 1257, 1258, 1259
Cohen, Ely, I: 844
Cohen, Jean, I: 5, 35, 70, 71, 91, 92, 93, 99, 104, 105, 114, 115, 123, 124, 125, 126, 127, 134, 139, 140, 143, 146, 147, 161, 169, 173, 176, 177, 179, 183, 184, 185, 186, 187, 192, 193, 194, 197, 200, 204, 205, 206, 209, 210, 211, 212, 213, 214, 217, 218, 223, 225, 227, 235, 240, 241, 281, 334, 336, 337, 338, 344, 359, 366, 373, 377, 385, 386, 387, 396, 398, 401, 405, 406, 407, 408, 409, 412, 413, 414, 417, 419, 420, 421, 422, 423, 424, 425, 427, 428, 429, 431, 433, 436, 444, 445, 446, 449, 450, 453, 462, 464, 469, 471, 472, 475, 476, 477, 479, 484, 486, 487, 491, 492, 501, 507, 511, 514, 518, 525, 535, 536, 537, 538, 539, 540, 541, 542, 543, 546, 550, 553, 554, 610, 613, 619, 622, 623, 627, 628, 629, 646, 647, 654, 656, 659, 660, 661, 662, 664, 665, 668, 669, 670, 672, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 681, 684, 685, 688, 689, 692, 695, 697, 700, 701, 702, 703, 705, 707, 708, 710, 715, 716, 719, 722, 724, 725, 727, 729, 732, 734, 737, 739, 741, 746, 748, 751, 755, 757, 760, 765, 767, 770, 774, 775, 777, 780, 783, 784, 786, 787, 790, 791, 793, 795, 796, 797, 798, 799, 800, 803, 805, 807, 809, 814, 815, 818, 819, 829, 832, 843, 846, 848, 851, 853, 854, 855, 859, 860, 861, 862, 865, 870, 900, 901, 902, 903, 904, 909, 910, 911, 912, 913, 916, 917, 922, 923, 925, 926, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 935, 936, 947, 949, 951, 957, 962, 963, 964, 971, 997, 998, 999, 1000, 1025, 1026, 1027, 1030, 1031, 1039, 1042, 1061, 1062, 1065, 1082, 1086, 1096, 1114, 1115, 1116, 1220, 1260, 1261, 1262; II: 356, 478, 523, 526, 527, 529, 530, 531, 532, 536, 537, 541, 552, 553, 570, 574, 577, 578, 579, 580, 581, 582, 587, 588, 593, 594, 595, 597, 600, 601, 602, 603, 604, 605, 606, 607, 608, 609, 610, 611, 612, 613, 614, 615, 616, 617, 631, 639, 640, 641, 645, 660, 664, 665, 666, 667, 669, 670, 672, 673, 674, 675, 677, 679, 680, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 692, 694, 701, 702, 703, 704, 706, 707, 708, 710, 711, 712, 713, 716, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 729, 732, 733, 735, 746, 747, 748, 749, 750, 751, 753, 754, 755, 759, 760, 761, 763, 765, 767, 770, 772, 791, 797, 798, 799, 809, 811, 813, 814, 826, 827, 832, 838, 853
Cohen, Marcu, I: 71, 74, 207, 225, 242, 243, 253, 257, 258, 274, 281, 284, 285, 286, 291, 377, 396, 433, 466, 501, 518, 772, 775, 776, 777, 788, 832, 853, 883, 889, 922, 1066, 1097; II: 524, 528, 529, 531, 552, 584, 585, 586, 600, 621, 622, 623, 660, 747, 852
Cohen (Mihailovici), Rachel, I: 71; II: 530, 672, 857
Cohn, Bercu-Ionel, I: 78
Cohn, Bincu, I: 37
Cohn, Elnic, I: 38
Cohn, Ely, II: 509
Cohn, Enciu, I: 176, 243, 281, 378, 845, 879, 1267
Cohn, Melinc, I: 37
Cohn, Uşer, I: 38
Colin, Dumitru, I: 86
Colniceanu, II: 474, 475, 477
Coman, I: 61
Condrea, Iosif, II: 826

https://biblioteca-digitala.ro

Constantinescu, Dumitru, II: 708, 710
Constantinescu, Miron, I: 11, 58, 80, 81, 82, 85, 86, 87, 945, 1108; II: 824
Constantinescu, Tancred, 45
Constantinescu-laşi, Petre, II: 829
Coppelman, II: 848
Costiner, E., I: 36, 61, 177, 348, 718, 837, 865, 885, 898, 973, 996, 1017; II: 441, 494, 495, 845, 846, 852
Costinescu, I: 91, 127, 134, 135, 169, 182, 223, 225, 339, 355, 393, 395, 435, 465, 556, 575, 643, 668, 681, 745, 748, 852
Crăciun, Constanţa, II: 824
Crăciun, Iosif, II: 523, 527, 826
Creţianu, Gh., I: 45
Crişan, B., I: 37
Cronnenfeld, II: 15
Csillog, Gheza, I: 46
Cuperman, Sami, I: 73
Cuperman, Seni, I: 74
Curtzberg, A., I: 38, 39
Cutman, I., I: 38

D
Dadi, M.H., I: 71
Dannon, I: 43
Dascălu, Anghel, I: 31, 72, 74, 241, 281, 302, 336, 531, 532, 533, 534, 664, 666, 685, 749, 801, 803, 843, 854, 856, 879, 880, 1082, 1083, 1142, 1159, 1178, 1179, 1181, 1203, 1223, 1249, 1260, 1264, 1265, 1266, 1267, 1271, 1272, 1273, 1274, 1275; II: 11, 18, 21, 22, 27, 29, 31, 33, 35, 36, 42, 56, 56, 59, 74, 76, 77, 80, 89, 92, 93, 97, 102, 103, 105, 106, 126, 130, 131, 132, 135, 155, 158, 159, 160, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 531, 539, 609, 631, 632, 660, 843, 844
Dascălu, Eduard, I: 71, 75, 832, 1178, 1180, 1181; II: 21, 22, 56, 161
Dascălu, I., I: 35, 1180, 1181
David, Perla, I: 73
Demarndicker, Levy, I: 70, 78
Deutsch, Francisc, II: 170, 212, 218, 219, 227, 234, 697, 739
Dickmann, David, I: 74
Dimitriu, Victor, II: 661
Dincă, Constantin, II: 826
Dinulescu, Constantin, II: 708
Dobkin, Eliezer, I: 236, 259, 260, 369, 413, 432, 442, 506, 507, 509, 512, 522, 847, 855, 856; II: 445, 681, 717, 746, 784, 833
Doiner, I: 38
Dolfi, II: 23, 30, 45, 55, 330, 331
Doncea, Constantin, I: 61
Dorian, Emil, I: 845; II: 848
Doscan, Alexandru, II: 702, 706, 765, 800
Drăgănescu, Emil, II: 668
Drăghici, Alexandru, I: 4, 72; II: 665, 673, 824, 829, 831
Drimmer Israel, I: 71, 75
Druckman, II: 18, 105, 129, 569, 571
Druhe, I: 38
Dubnov, Simon, I: 9
Dulberg, Louis, I: 71, 73, 792; II: 524, 553, 660, 671, 702, 708, 709, 758, 759
Dulberg, Sami, I: 598, 794, 833, 842, 922, 935, 964, 1086, 1262, 1267; II: 690, 729
Dulgheru, I: 4, 10, 72, 96, 234, 537, 541, 810, 1086; II: 660, 665, 673, 825, 826, 827, 835
Dumier, Zoneta, I: 38
Dumitrescu, Alexandru, II: 826
Duner, I: 37

E
Ebercohn, Iosif, I: 71, 73, 99, 161, 177, 186, 192, 206, 209, 219, 220, 240, 245, 257, 258, 281, 283, 285, 286, 292, 304, 305, 336, 337, 338, 344, 345, 359, 364, 377, 398, 419, 427, 428, 433, 438, 444, 445, 446, 449, 475, 477, 486, 501, 518, 560, 562, 563, 581, 588, 597, 598, 604, 607, 617, 624, 629, 636, 647, 649, 664, 665, 666, 670, 671, 674, 686, 698, 706, 719, 721, 722, 723, 727, 733, 734, 735, 744, 745, 751, 754, 760, 761, 762, 767, 772, 791, 793, 801, 804, 805, 809, 818, 828, 829, 833, 840, 841, 842, 846, 848, 850, 851, 853, 883, 892, 899, 900, 910, 916, 926, 944, 945, 947, 949, 951, 965, 969, 971, 1061, 1082, 1114, 1130, 1131, 1135, 1142, 1148, 1152, 1159, 1162, 1171, 1175, 1176, 1188, 1218, 1219, 1220, 1224, 1225, 1237, 1242, 1255, 1261, 1272; II: 100, 131, 145, 157, 524, 555, 556, 573, 578, 580, 581, 587, 603, 618, 627, 630, 660, 664, 672, 673, 680, 683, 686, 702, 708, 709, 716, 720, 724, 747, 748, 749, 750, 752, 753, 758, 759, 847, 853
Ebner, Mayer (alias Itzhak Ben Zwy,), I: 57, 312, 398, 471; II: 832, 833
Edelman, Monia, II: 33, 82
Edelştein, Elimelech, I: 71, 77; II: 660, 671, 673
Eisenberg, Josy, I: 9
Eizikovici, Sinel, I: 71
Elenbogen, I., I: 35
Elias, Elias, I: 39
Elias, Leon, I: 39
Eliashiv, I: 561, 562, 566, 591, 604, 683, 704, 764, 766, 767, 792, 793, 805, 947, 1174, 1184, 1264
Eliezer, Dan, I: 181, 851, 854, 931; II: 19, 26, 33, 34, 42, 44, 69, 74, 77, 78, 84, 85, 89, 93, 95, 111, 125, 126, 132, 133, 134, 158, 159, 160, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 171, 175, 176, 179, 188, 200, 208, 209, 212, 213, 215, 217, 220, 223, 225, 229, 231, 243, 247, 250, 252, 288, 294, 296, 298, 315, 325, 330, 337, 338, 350, 402, 405, 422, 424, 433, 434, 452, 453, 466, 468, 528, 557, 563, 587, 592, 593, 606, 608, 619, 637, 638, 649, 669, 684, 689, 691,

https://biblioteca-digitala.ro

692, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 728, 730, 731, 733, 736, 737, 738, 740, 743, 748, 752, 754, 755, 757
Enciu, Avram, I: 74
Engel, Andrei, I: 75
Engelstein, Eva, II: 557
Entzer, II: 472, 745
Epocidari, S., I: 37
Esselsohn, I., I: 35, 377, 844, 883, 1106

F
Faibiş, David, I: 71, 76, 104, 161, 177, 192, 194, 241, 281, 337, 378, 665, 733, 744, 843, 845, 848, 851, 853, 856, 861, 889, 911, 929, 930, 932, 952, 962; II: 26, 33, 34, 69, 74, 93, 95, 97, 105, 126, 132, 159
Faibiş, Lupu, I: 76
Feher, Herman, II: 751
Feldman, Bercu, I: 10, 41, 55, 59, 69, 220, 230, 242, 247, 248, 256, 257, 260, 266, 267, 272, 286, 290, 293, 298, 304, 305, 314, 319, 334, 351, 360, 361, 362, 363, 364, 366, 367, 369, 371, 372, 373, 403, 410, 487, 511, 514, 515, 516, 521, 522, 533, 538, 801, 802, 824, 845, 858, 880, 882, 884, 885, 886, 889, 905, 959, 1055, 1057, 1082, 1095, 1104, 1106, 1107, 1112, 1181, 1264, 1265, 1266; II: 824
Feller, Abraham, I: 34, 119, 120, 123, 126, 127, 140, 161, 186, 187, 192, 200, 204, 209, 210, 211, 227, 245, 334, 336, 343, 344, 355, 357, 373, 378, 385, 386, 393, 395, 425, 436, 444, 445, 560, 589, 591, 598, 609, 610, 665, 670, 683, 698, 699, 704, 754, 761, 762, 763, 764, 772, 773, 791, 792, 804, 813, 822, 844, 846, 847, 856, 860, 891, 900, 902, 929, 938, 948; II: 597, 618, 683, 686, 720, 724, 749, 747, 849, 853
Ferdinand, Ţicu, I: 17, 19
Fermo, Menachem Milo, I: 71, 77; II: 26, 29, 30, 45, 85, 86, 147, 525, 558, 660, 672, 759, 789
Feuer, I: 61
Feuerstein Otto, I: 38; II: 178, 181, 198, 204, 224, 225, 226, 290, 317, 350, 351, 394, 408, 411, 443, 445, 463, 469, 470, 472, 493, 506, 518, 743
Filderman, Leopold (Poldi), I: 33, 34; II: 556, 840, 841, 848
Filderman, Wilhelm, I: 7, 10, 16, 17, 26, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 36, 37, 43, 46, 57, 81, 90, 91, 93, 99, 106, 109, 110, 121, 122, 127, 128, 134, 135, 136, 138, 145, 148, 162, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 177, 178, 179, 180, 194, 195, 203, 208, 213, 223, 225, 229, 232, 233, 234, 236, 240, 254, 255, 281, 294, 295, 320, 322, 323, 324, 334, 337, 338, 339, 340, 341, 342, 343, 344, 348, 355, 357, 358, 359, 360, 364, 373, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 390, 391, 392, 393, 394, 395, 398, 400, 401, 402, 405, 406, 407, 409, 410, 411, 412, 414, 415, 424, 425, 435, 437, 451, 452, 454, 455, 456, 457, 458, 459, 461, 462, 463, 464, 465, 468, 471, 472, 473, 474, 475, 476, 477, 478, 482, 483, 484, 485, 486, 487, 489, 493, 494, 495, 497, 499, 500, 501, 502, 505, 507, 511, 512, 525, 527, 537, 538, 541, 549, 565, 567, 568, 569, 570, 571, 574, 576, 578, 616, 624, 625, 627, 628, 632, 633, 634, 668, 680, 681, 691, 716, 717, 718, 719, 721, 733, 734, 738, 740, 741, 746, 750, 751, 752, 753, 754, 756, 757, 758, 759, 764, 779, 780, 781, 792, 798, 799, 800, 801, 802, 808, 815, 844, 845, 847, 849, 850, 853, 857, 858, 859, 864, 865, 866, 873, 899, 900, 903, 904, 905, 906, 913, 914, 924, 932, 933, 961, 974, 1055, 1105; II: 472, 524, 526, 527, 529, 530, 531, 541, 543, 547, 551, 552, 556, 588, 603, 628, 634, 641, 663, 664, 668, 678, 679, 680, 682, 712, 713, 714, 715, 716, 718, 722, 724, 746, 747, 843, 844, 845, 847, 863, 866
Finc, I: 38
Firoiu, I., I: 845
Fischer, I., I: 843; II: 23, 38, 107, 138, 170, 178, 181, 182, 196, 198, 199, 204, 206, 207, 213, 215, 217, 224, 226, 229, 236, 273, 278, 306, 308, 324, 349, 351, 394, 396, 397, 399, 401, 408, 411, 416, 427, 439, 443, 449, 463, 464, 465, 472, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 498, 499, 506, 525, 540, 541, 561, 562, 588, 597, 598, 599, 630, 631, 634, 645, 678, 679, 680, 681, 684, 685, 687, 688, 689, 698, 700, 701, 712, 713, 714, 716, 718, 721, 722, 723, 725, 727, 741, 745, 746, 747, 750, 751, 752, 753, 756, 779, 794, 796, 842
Fischer, Paul, II: 178, 181, 182, 196, 198, 199, 204, 206, 207, 213, 217, 224, 226, 229, 349, 351, 394, 396, 397, 399, 401, 408, 411, 416, 439, 506, 561, 562, 700, 745, 756
Fischer, Saly, I: 851
Fischer, Theodor, II: 684
Fischer, Wilhelm, I: 34, 72, 99, 108, 109, 127, 148, 149, 162, 165, 175, 183, 185, 193, 202, 214, 217, 255, 265, 267, 301, 305, 308, 309, 312, 334, 336, 337, 338, 348, 355, 356, 359, 360, 373, 377, 394, 395, 397, 398, 399, 400, 401, 414, 446, 448, 451, 452, 457, 463, 469, 471, 483, 488, 494, 547, 568, 575, 576, 578, 617, 619, 620, 625, 626, 627, 629, 632, 635, 644, 658, 668, 670, 679, 690, 691, 720, 721, 722, 724, 725, 726, 729, 730, 731, 733, 738, 739, 745, 752, 757, 773, 808, 809, 811, 843, 847, 855, 856, 858, 864, 865, 867, 873, 874, 899, 900, 902, 906, 916, 963, 968, 969; II: 449, 463, 464, 465, 472, 484, 485, 486, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 494, 495, 496, 498, 499, 540, 541, 552, 588, 597, 598, 599, 627, 634, 669, 670, 678, 679, 681, 682, 684, 685, 687, 688, 689, 698, 701, 712, 713, 714, 716, 718,

https://biblioteca-digitala.ro

721, 722, 723, 725, 727, 741, 745, 746, 747, 748, 750, 751, 752, 753, 757, 770, 779, 842
Fischler, Marcel, I: 33
Fleischer, Ezra, I: 71, 77, 844, 972, 973, 977, 979, 980, 1036, 1139, 1149, 1157, 1158, 1167, 1168, 1169, 1186, 1187, 1188, 1240, 1259; II: 287, 289, 320, 330, 343, 454, 525, 559, 560, 645, 660, 671, 673, 759
Fleischman, II: 536
Flexor, Mişa, II: 28, 29, 30, 34, 35, 55, 81, 82, 83, 89, 142, 157, 642
Flibiş, Zud, I: 71
Focşeneanu, Emil, I: 33, 34, 716, 717, 798
Foleşteanu, I., I: 37
For, Samuel, I: 39
Foreanu Lizica, II: 27, 29
Foreanu, Alex. Avram, I: 71, 76
Frank, Nicolette, I: 32
Frederich, Osterer, II: 660, 672, 673, 695, 736
Frenkel, Else, II: 33, 35, 97
Fridman, Smuel, I: 1264
Fried, Leo, I: 66, 76; II: 210, 221, 222, 245, 254, 255, 281, 334, 340, 350, 393, 395, 396, 397, 411, 439, 648
Fried, Leon, II: 194, 195, 203, 207, 396, 463, 514, 525, 561, 562
Friedman, Leo, I: 71
Fritman, I: 37
Fruchter, Alphonse, I: 842
Fuchs, Richard, I: 45
Furtună, Enric, II: 848

G

Gabay, Armand, I: 71, 77, 1220, 1222, 1223; II: 19, 26, 29, 30, 31, 32, 39, 55, 106, 127, 129, 130, 131, 139, 148, 150, 152, 154, 155, 525, 564, 702, 708, 709, 758, 759, 789
Gany, II: 8, 24, 531, 552, 613, 614, 641, 723
Gârdea, I., I: 34
Gardoş Ludovic, I: 71, 75; II: 212, 216, 217, 219, 524, 525, 533, 544, 564, 566, 589, 638, 651, 657, 697, 698, 756, 760
Gardoş, Naftali, I: 71
Gârleanu, Mircea (Garfinkel, Mauriciu), I: 74
Geisler, II: 701, 745, 746, 757, 758
Georgescu, Elena, I: 1265, 1272
Georgescu, Teohari, I: 11, 42, 58, 79, 219, 230, 272, 280, 301, 304, 366, 371, 515, 803, 1056, 1057, 1085, 1171, 1266, 1267; II: 523, 542, 593, 824
Gertler, Victor, I: 71, 844
Ghelberg, I: 37
Gheler, II: 11, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 42, 44, 59, 63, 69, 74, 76, 77, 80, 81, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 97, 101, 102, 103, 105, 107, 126, 132, 134, 135, 158, 159, 160, 162, 163, 288, 539, 606
Gheler, Osias, II: 32
Ghelerter, I: 166, 568, 668, 681, 721, 746, 750, 801, 802, 859
Ghelis, Otto, II: 456
Gheller, Iosif, I: 241, 281, 519, 533, 801, 1083, 1103, 1104, 1105, 1106, 1107, 1108, 1110, 1112, 1180, 1221, 1222, 1223, 1249, 1252, 1260, 1264, 1265, 1267, 1271, 1272, 1273
Gheorghe, Alexandru, II: 661, 662, 663, 673, 674, 675, 702, 706, 766
Gheorghiu-Dej, Gheorghe, I: 10, 11, 12, 42, 58, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 85, 86, 87, 92, 96, 156, 157, 179, 538, 756, 904, 1055, 1081; II: 9, 168, 240, 660, 661, 663, 668, 824, 830, 836
Gherghei, Gheorghe Mihai, II: 826
Gherşon, Moses, I: 71
Ghertler, Ernestina, I: 73
Ghertler, Vigdor, I: 75; II: 11, 13, 16, 22, 32, 36, 45, 52, 56, 59, 81, 110, 161, 188, 205, 223, 260, 570
Ghiladi, David, I: 292, 519, 633, 648, 844, 869, 888, 894, 896, 942, 943, 1257; II: 208, 231, 240, 242, 245, 246, 247, 251, 252, 268, 269, 288, 289, 290, 291, 292, 293, 294, 298, 301, 304, 312, 313, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320, 329, 336, 337, 339, 342, 343, 405, 620, 669, 695, 696, 697, 737, 738, 739, 755, 832
Ghinea, Mihai, II: 662, 673, 674, 776
Ghiţescu, Al., I: 41
Ghitler, I: 377, 465, 468, 481, 856
Ghivirigă, Ilie, II: 662, 673, 674
Gibson, Mac, II: 746, 758
Gingold, Nandor, II: 24, 455, 457, 459, 472, 540, 597, 630, 631, 634, 659, 758
Gingold, Pavel, I: 76
Glanstein, I: 37
Gofman, S., I: 38
Gold, Ella, I: 71; II: 11, 12, 13, 18, 24, 32, 45, 46, 52, 57, 58, 59, 99, 100, 110, 131, 145, 288, 304, 307, 343, 441, 452, 453, 454, 466, 467, 468, 479, 480, 508, 509, 512, 513, 516, 519, 536, 551, 587, 697, 699, 739, 742, 743, 757, 760, 852
Goldberg, Michel, I: 1262
Goldemberg, I: 39
Goldenberg Marcel, I: 77
Goldenberg, David, I: 38
Goldenberg, Fina, II: 23
Goldenberg, Marci, I: 70
Goldman, Nahum, I: 1256; II: 750, 842, 840
Goldner, Luiza, II: 530, 603, 687, 725
Goldstein, I: 61
Goldstein, Mendel, I: 34
Gomulka, I: 81
Grecescu, Octavian, II: 127, 151, 759
Grimberg Sami, I: 77
Grinberg Iancu Aron, I: 73
Grinberg, Iacov, I: 70
Grinder, Samuel, I: 38
Gronich, Oscar, I: 71, 77, 829, 1162, 1217, 1218, 1219, 1220, 1225, 1237, 1242, 1247, 1255; II: 7, 9, 12, 15, 17, 19, 32, 56, 100, 106, 118, 131,

https://biblioteca-digitala.ro

144, 146, 147, 157, 525, 526, 555, 571, 574, 618, 649, 660, 672, 673, 759, 789
Gropper, Iacob, II: 848
Gross, Vilma, I: 73,76
Groza, Petru, I: 11, 16, 25, 30, 31, 32, 43, 58, 89, 94, 152, 153, 154, 182, 237, 496, 497, 498, 509, 510, 511, 539, 540, 780, 802, 803, 920, 935, 1264, 1265, 1267; II: 824
Gruber, Samy, II: 753
Gruber, Solomon, II: 848
Grümberg, Miriam Zilberman, I: 71
Grumberg, Samy, I: 71; II: 525, 569, 645, 656, 657, 671, 755, 759; II: 525, 657, 660
Grunberg, Angela, I: 70
Grunberg, Iacov, I: 76
Grunberg, Iancu, I: 71, 844, 1046
Grunberg, Ludovic, II: 516
Grunberg, Marcu, I: 844
Grunberg, Moshe, II: 19, 55, 73, 74, 75, 110, 131, 132, 158
Grunberg, Simon, I: 35, 654
Gudina, Teodor, II: 826
Gurion, Ben, I: 13, 51, 53, 57, 144, 152, 248, 249, 252, 255, 261, 264, 266, 291, 301, 413, 442, 497, 498, 505, 509, 514, 515, 703, 837, 855, 856, 879, 896, 940, 1060, 1071, 1072, 1073, 1074, 1084, 1086, 1088, 1090, 1091, 1092, 1093, 1113, 1122, 1174, 1189, 1253, 1268, 1270; II: 528, 599, 681, 717, 746, 784, 830, 833, 842
Gutman, I: 39
Guttman Efraim, 71, 76
Gyr, Charles Phillipe, I: 4, 70, 460, 461, 821; II: 533, 632, 634, 660, 662, 666, 670, 674, 675, 676, 701, 703, 704, 706, 708, 710, 711, 727, 745, 746, 747, 757, 760, 762, 763, 765, 777, 838

H

Haas, Erich, I: 70; II: 5, 231, 232, 239, 240, 241, 246, 248, 250, 251, 255, 257, 259, 261, 262, 263, 264, 265, 266, 267, 268, 270, 271, 273, 275, 276, 277, 278, 279, 280, 281, 282, 283, 285, 287, 288, 291, 292, 295, 296, 298, 300, 303, 306, 307, 309, 312, 315, 318, 320, 321, 323, 324, 325, 328, 332, 335, 338, 341, 342, 343, 465, 506, 508, 524, 525, 530, 531, 532, 533, 545, 567, 568, 601, 602, 620, 621, 654, 655, 660, 666, 667, 670, 674, 675, 676, 695, 696, 697, 698, 701, 702, 703, 704, 705, 707, 708, 709, 710, 711, 736, 737, 738, 739, 755, 760, 761, 762, 763, 764, 800, 802, 828, 838
Haber, Benjamin, I: 70
Haber, Ladislau, II: 190, 193, 194, 195, 196, 197, 199, 200, 202, 204, 206, 209, 211, 212, 215, 217, 218, 220, 221, 222, 223, 225, 227, 228, 229, 230, 231, 232, 235, 236, 238, 256, 259, 261, 264, 265, 274, 275, 276, 304, 326, 345, 347, 349, 350, 351, 352, 359, 362, 367, 368, 378, 379, 381, 382, 393, 394, 401, 402, 403, 404, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 413, 414, 415, 416, 417, 418, 420, 422, 423, 424, 426, 428, 429, 430, 432, 433, 434, 436, 437, 438, 439, 506, 509, 518, 521, 524, 525, 532, 535, 543, 544, 556, 561, 562, 565, 566, 621, 623, 638, 639, 645, 646, 647, 650, 651, 652, 657, 660, 666, 667, 670, 674, 675, 676, 697, 698, 700, 701, 703, 704, 706, 707, 708, 710, 711, 739, 740, 741, 744, 745, 756, 757, 760, 761, 763, 765, 800, 802, 804, 808, 838
Haberman, A., II: 846
Haboş, Ionel, 76
Hadari, Zwy, I: 278, 376, 403, 408, 412, 415, 462, 463, 468, 513, 516, 787, 793, 828, 844, 886, 887, 928, 1060, 1061, 1065, 1066, 1083, 1084, 1096, 1097, 1106, 1107, 1108, 1109, 1110, 1113, 1115, 1119, 1120, 1184, 1225, 1230, 1232, 1249, 1260, 1261, 1270, 1272, 1273, 1274; II: 592, 689, 692, 693, 728, 733, 752
Haimovici, A., I: 37, 38
Haimovici, Albert, I: 71
Haimovici, David, I: 829, 1010, 1011, 1017, 1065, 1082, 1223, 1234, 1263, 1266, 1271; II: 141, 752
Haimsohn, Lupu, I: 192, 760, 779, 787, 793, 801, 1060, 1061, 1062, 1066, 1086, 1111, 1112, 1113, 1114, 1116, 1159, 1179, 1184, 1190, 1199, 1210, 1212, 1213, 1218, 1220, 1223, 1246, 1261, 1262, 1264, 1265, 1267; II: 15, 20, 23, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 42, 43, 51, 59, 63, 64, 65, 67, 69, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 97, 99, 101, 102, 103, 104, 105, 107, 108, 109, 110, 111, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 119, 120, 123, 126, 127, 133, 134, 135, 136, 137, 138, 139, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 149, 150, 151, 157, 158, 159, 160, 162, 163, 166, 164, 539, 557, 581, 607, 642, 693, 694, 733, 734, 735, 750, 753, 754
Halevy, Eliezer, I: 592, 647, 683, 696, 709, 710, 828, 978, 979, 980, 981, 982, 984, 985, 986, 1001, 1003, 1004, 1006, 1007, 1008, 1009, 1024, 1025, 1028, 1030, 1033, 1034, 1036, 1038, 1039, 1044, 1065, 1066, 1084, 1097, 1108, 1109, 1110, 1116, 1120, 1129, 1134, 1137, 1138, 1140, 1142, 1143, 1145, 1147, 1148, 1149, 1150, 1151, 1153, 1154, 1156, 1158, 1159, 1163, 1165, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1177, 1179, 1180, 1184, 1185, 1187, 1199, 1200, 1210, 1211, 1212, 1213, 1214, 1215, 1217, 1219, 1223, 1225, 1230, 1232, 1233, 1236, 1239, 1241, 1242, 1244, 1246, 1247, 1248, 1249, 1250, 1253, 1254, 1256, 1257, 1260, 1268, 1270, 1272, 1274, 1275, 1276; II: 7, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 28, 30, 31, 32, 36, 40, 43, 44, 45, 46, 47, 51, 52, 55, 56,

https://biblioteca-digitala.ro

57, 65, 69, 70, 72, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 86, 96, 99, 100, 106, 108, 110, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 123, 124, 126, 127, 129, 130, 132, 134, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 147, 149, 150, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 161, 162, 163, 165, 167, 171, 175, 176, 179, 188, 200, 208, 209, 212, 213, 215, 216, 217, 220, 223, 225, 229, 231, 235, 236, 240, 243, 247, 248, 250, 252, 253, 256, 259, 288, 294, 296, 315, 317, 321, 322, 323, 325, 326, 329, 330, 337, 338, 350, 402, 405, 406, 422, 424, 429, 433, 434, 445, 446, 447, 448, 452, 453, 466, 467, 468, 480, 508, 509, 513, 521, 537, 541, 542, 543, 544, 548, 549, 550, 555, 557, 563, 569, 570, 571, 572, 573, 574, 576, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 592, 593, 602, 619, 637, 638, 646, 649, 669, 670, 680, 681, 683, 684, 685, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 710, 716, 717, 718, 720, 722, 725, 726, 728, 729, 730, 731, 734, 736, 737, 738, 740, 742, 743, 747, 748, 750, 751, 752, 753, 754, 755, 756, 757

Halfon, Ehrenstein, **I:** 45

Halfon, R., **I:** 34

Hammer, Iacov Iancu, **I:** 76

Harlsein, O., **I:** 38

Hart, Israel, **I:** 71

Haţieganu, Vlad, **II:** 552, 553, 659, 686, 724, 749, 759, 792, 798

Hecht, Hugo, **I:** 77, 78

Hecht, Rosica Silvia, **I:** 77

Hefter, Jean, **II:** 526

Heigher, I., **I:** 44

Hermann, Max, **I:** 76

Herş, Adolf, **I:** 75

Herşcovici, A., **I:** 38, 39

Herscovici, David, **I:** 1263, 1266; **II:** 24, 27, 29, 38, 80

Herşcovici, **I:** 38, 61

Herscovici, Tuba, **I:** 76

Herskovits, Hugo, **II:** 526

Hertl, **I:** 71

Herzl, Theodor, **I:** 9, 14, 49, 133, 639, 842, 844, 878; **II:** 846, 848, 849

Hircă, Isac, **I:** 38

Hirsch (Nusen), Reghina, **I:** 71, 844, 977, 982, 1024, 1028, 1034, 1036, 1057, 1200, 1237, 1238, 1242, 1243, 1244, 1247, 1258; **II:** 7, 15, 23, 28, 32, 53, 54, 57, 58, 131, 287, 288, 329, 330, 525, 559, 572, 618, 671, 692

Hirsch, Avram, **I:** 71

Hirsch, Benjamin, **II:** 703

Hirsch, Iosif, **I:** 35 **II:** 175, 178, 181, 182, 185, 191, 192, 193, 198, 199, 201, 202, 204, 206, 207, 211, 212, 213, 217, 218, 222, 224, 226, 229, 231, 232, 236, 318, 347, 349, 350, 358, 359, 360, 362, 364, 373, 376, 377, 378, 380, 381, 384, 386, 387, 388, 390, 393, 394, 396, 397, 400, 401, 407, 409, 411, 414, 422, 427, 429, 435, 436, 437, 443, 445, 446, 463, 472, 493, 506, 561, 562, 700, 744, 745, 756

Hirsch, Isac, **I:** 38

Hirsch, Zoltan, **I:** 5, 36, 41, 42, 70, 95, 241, 281, 302, 515, 588, 598, 604, 686, 787, 793, 837, 844, 847, 854, 889, 972, 973, 977, 979, 980, 982, 1024, 1025, 1027, 1028, 1034, 1036, 1037, 1044, 1053, 1054, 1055, 1056, 1057, 1058, 1059, 1063, 1068, 1087, 1099, 1123, 1126, 1127, 1131, 1132, 1134, 1136, 1137, 1139, 1140, 1141, 1144, 1145, 1146, 1149, 1150, 1152, 1159, 1160, 1163, 1168, 1169, 1173, 1175, 1176, 1177, 1178, 1179, 1180, 1181, 1182, 1185, 1188, 1189, 1196, 1198, 1200, 1203, 1207, 1208, 1211, 1214, 1216, 1217, 1220, 1221, 1222, 1223, 1226, 1227, 1230, 1234, 1236, 1237, 1238, 1241, 1243, 1244, 1245, 1248, 1250, 1252, 1253, 1255, 1257, 1258, 1259, 1262, 1267, 1268, 1269, 1270, 1273, 1275, 1276; **II:** 7, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 19, 22, 23, 28, 29, 30, 31, 32, 35, 37, 51, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 64, 65, 67, 72, 75, 79, 106, 118, 130, 131, 143, 144, 147, 151, 154, 161, 163, 164, 169, 170, 175, 178, 181, 182, 185, 191, 192, 193, 198, 199, 201, 202, 204, 205, 206, 207, 211, 212, 213, 214, 215, 217, 218, 222, 224, 225, 226, 229, 231, 232, 236, 312, 318, 330, 344, 347, 349, 350, 351, 358, 359, 360, 362, 364, 367, 373, 376, 377, 378, 379, 380, 381, 384, 386, 387, 388, 389, 390, 393, 396, 397, 400, 401, 402, 407, 408, 409, 411, 414, 422, 427, 428, 429, 435, 436, 437, 443, 445, 446, 463, 472, 493, 506, 507, 524, 525, 526, 529, 531, 532, 554, 555, 559, 560, 561, 562, 563, 571, 572, 573, 574, 581, 590, 591, 592, 607, 617, 618, 619, 621, 631, 635, 636, 637, 638, 643, 645, 647, 648, 649, 660, 666, 669, 672, 673, 674, 675, 676, 691, 692, 694, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 707, 708, 709, 710, 711, 730, 731, 732, 733, 734, 735, 744, 745, 753, 750, 754, 756, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 802, 804, 826, 827, 838, 841

Hitler, Adolf, **I:** 51, 399, 484, 659, 666, 1089

Hoenig, Zwy, **I:** 36

Hoenigsberg, Leon, **I:** 35

Holzman, I., **I:** 842, 846, 848, 852

Horovitz, Maier, **I:** 70

Horovitz, Max, **I:** 74

Horovitz, Saul, **II:** 153, 526, 576, 759

Horvath, Ernest, **I:** 76

Hossu, Vasile, **II:** 760

Hupert, Filip, **II:** 178, 198, 203, 204, 209, 210, 219, 222, 223, 304, 347, 351, 362, 378, 380, 392, 393, 394, 396, 400, 409, 411, 412, 436, 444, 446, 463, 469, 470, 471, 498, 506, 562

I

https://biblioteca-digitala.ro

Iablonover, Tutiu, I: 35
Iakerkaner, Samy, I: 71, 72, 73, 99, 219, 239, 257, 258, 281, 285, 286, 292, 297, 338, 349, 359, 368, 377, 466, 471, 486, 518, 588, 598, 604, 608, 649, 650, 655, 686, 725, 772, 786, 787, 793, 829, 830, 843, 846, 881, 884, 889, 898, 925, 960, 985, 986, 989, 1029, 1033, 1034, 1039, 1060, 1061, 1062, 1065, 1066, 1080, 1082, 1086, 1096, 1097, 1113, 1114, 1115, 1116, 1246, 1257, 1260, 1261, 1265; II: 15, 25, 527, 554, 578, 579, 582, 607, 617, 660, 672, 690, 692, 693, 694, 728, 732, 733, 736, 750, 753, 754, 759
Iampolski, Avram, I: 75, 199, 241, 465, 843, 854, 869; II: 154, 472, 479
Iampolski, Ira, I: 75
Iampolski, Nehama Natalia, I: 75
Ianait, Ben Zwy, II: 832
Iancovici, S., I: 845
Iancu, Cornel, I: 36, 61, 71, 77, 103, 104, 117, 120, 176, 239, 241, 243, 244, 245, 257, 267, 268, 281, 285, 287, 315, 325, 333, 335, 336, 339, 340, 345, 347, 348, 355, 356, 357, 358, 366, 377, 388, 389, 390, 393, 395, 397, 403, 411, 412, 421, 422, 423, 429, 430, 431, 432, 433, 434, 440, 444, 445, 465, 475, 477, 479, 515, 522, 566, 597, 611, 612, 617, 619, 636, 659, 664, 666, 674, 690, 691, 692, 693, 711, 721, 722, 728, 749, 751, 804, 808, 810, 811, 821, 822, 826, 827, 830, 831, 833, 842, 847, 854, 867, 919, 937, 938, 941, 943, 947, 949, 951, 958, 971, 1033, 1039, 1082, 1106, 1116; II: 449, 478, 524, 527, 528, 541, 546, 582, 583, 607, 610, 671, 690, 728, 753, 816, 826, 835, 857, 864
Iancu, Leiba, I: 35, 126, 140, 161, 177, 186, 192, 199, 209, 227, 240, 281, 292, 310, 315, 316, 317, 323, 335, 337, 366, 369, 373, 404, 415, 416, 437, 438, 464, 490, 491, 504, 514, 517, 518, 560, 581, 598, 599, 604, 605, 606, 607, 609, 629, 647, 649, 665, 685, 686, 698, 699, 700, 706, 719, 733, 734, 744, 754, 761, 762, 763, 767, 791, 804, 805, 815, 829, 843, 851, 860, 861, 862, 910, 911, 922, 929, 930, 931, 932, 935, 949, 962, 964; II: 578, 587, 680, 683, 686, 715, 716, 717, 720, 724, 747, 749, 853
Iancu, Melania (Mella), 5, 31, 61, 70, 200, 228, 239, 243, 244, 247, 251, 257, 258, 267, 268, 269, 281, 283, 284, 285, 286, 287, 289, 290, 292, 297, 303, 304, 305, 306, 308, 311, 355, 363, 365, 367, 368, 373, 385, 388, 412, 413, 414, 434, 435, 436, 437, 438, 439, 440, 441, 442, 459, 464, 479, 480, 483, 484, 487, 495, 501, 503, 514, 518, 519, 522, 525, 526, 566, 611, 612, 666, 797, 808, 809, 810, 812, 816, 818, 819, 820, 822, 823, 825, 826, 827, 830, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 839, 840, 842, 854, 865, 875, 876, 877, 880, 881, 882, 883, 885, 886, 891, 892, 893, 894, 896, 897, 898, 928, 937, 938, 941, 942, 943, 945, 946, 947, 948, 949, 950, 958, 959, 960, 964, 965, 966, 967, 971, 1039, 1061, 1066, 1097, 1172, 1225, 1262, 1263, 1266, 1272; II: 358, 523, 527, 530, 532, 540, 541, 542, 543, 579, 580, 584, 597, 604, 626, 627, 629, 660, 664, 665, 666, 668, 669, 670, 673, 674, 675, 676, 680, 687, 688, 689, 690, 701, 702, 703, 704, 705, 707, 708, 709, 710, 711, 716, 725, 726, 727, 728, 729, 730, 747, 751, 752, 753, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 809, 810, 811, 812, 813, 814, 816, 817, 826, 827, 835, 836, 838, 857
Iancu, Scarlat, I: 71, 77, 313, 461, 523, 524, 635, 845, 1059, 1069, 1099, 1136, 1143, 1146, 1171, 1203, 1204, 1205, 1206, 1207
Iari, Meir, I: 1271
Idelsohn, Israel, I: 369, 415, 845, 878, 1234, 1264
Idelson, M., I: 37
Ieşeanu, Dan, I: 71, 73, 176, 236, 239, 241, 244, 257, 258, 263, 273, 281, 282, 283, 285, 286, 287, 290, 304, 305, 306, 335, 351, 368, 369, 377, 412, 418, 438, 441, 442, 443, 487, 518, 522, 533, 588, 604, 649, 686, 691, 698, 721, 732, 739, 748, 787, 793, 796, 797, 801, 817, 828, 829, 830, 831, 844, 854, 889, 1017, 1039, 1061, 1066, 1097, 1114, 1116, 1159, 1218, 1247, 1261, 1262, 1265, 1266; II: 526, 527, 542, 577, 579, 580, 581, 607, 631, 660, 670, 671, 690, 702, 708, 709, 728, 750, 752, 753, 758, 759, 844
Igner, Heinrich, I: 74, 1237, 1261, 1267, 1272, 1257
Igner, Henri, I: 1265; II: 32, 225, 378, 381, 382, 383, 422, 423, 424, 716, 754, 808
Indig, David, I: 38
Ioaniţiu, Mircea, I: 43
Iohan, Adolf, I: 74
Iohan, Picu, I: 70
Iontel, Apel, I: 72
Iorga, Nicolae, I: 42, 87
Iosefsohn, Simon, I: 36
Iosub, Solomonică, I: 73
Iovanovici, Cedomir, II: 702, 708, 709, 758, 760
Isacsohn, Mendel, I: 74
Israel, Rudi, I: 71
Itzkar, Aron, I: 71
Itzkar, Isac, I: 73, 1040; II: 660, 671, 673
Itzkar, Leon, I: 35, 71, 73, 89, 91, 97, 99, 100, 101, 104, 106, 134, 138, 143, 150, 151, 158, 161, 176, 177, 192, 193, 194, 197, 199, 200, 203, 205, 206, 209, 213, 220, 223, 226, 228, 240, 243, 300, 314, 315, 324, 337, 350, 357, 364, 365, 366, 369, 377, 389, 412, 433, 465, 487, 505, 516, 544, 558, 570, 576, 577, 578, 582, 592, 600, 614, 615, 630, 648, 667, 669, 670, 674, 684, 685, 689, 690, 691, 696, 702, 715, 720, 732, 733, 734, 735, 738, 739, 744, 745, 746, 747, 748, 751, 752, 754, 756, 758, 759, 767, 772, 777, 778, 781, 782, 783, 788, 837,

https://biblioteca-digitala.ro

843, 852, 853, 854, 857, 859, 860, 861, 865, 879, 883, 900, 901, 911, 916, 918, 919, 929, 930, 932, 935, 938, 949, 957, 962, 964, 1025, 1039, 1040, 1133, 1134, 1172, 1177, 1178, 1202, 1214, 1217, 1218, 1219, 1223, 1255, 1267; II: 9, 17, 18, 106, 129, 130, 146, 184, 399, 401, 449, 456, 463, 472, 483, 488, 507, 512, 517, 528, 529, 541, 548, 549, 550, 571, 572, 585, 586, 589, 593, 600, 608, 613, 617, 618, 660, 671, 673, 683, 685, 698, 702, 708, 709, 720, 722, 734, 741, 748, 758, 767, 774, 846, 852, 853
Izrael, Elemer, II: 255, 256, 336

J
Jacobsohn, S. Bertrand, I: 35
Jianu, Marin, I: 42, 230, 537, 1056, 1085, 1190; II: 824
Jicmon, Ion, II: 708, 710
Joifman, Abnaşa, I: 71
Josler, Jak, I: 37

K
Kahana, Aharon, I: 71
Kahane, Aron, I: 76
Kalman, Ioan, II: 651, 739
Kaner, I: 72, 338, 466, 486, 487, 638, 702, 754, 772, 794, 844, 936, 960, 961, 964
Kanner, Edgar, I: 70, 74, 239, 281, 563, 564, 629, 691, 845, 918
Karmitz, Isidor, I: 47
Katz, Leiba, II: 34
Kauffman, Bernard, I: 35
Kaufman, Oscar, I: 45, 72
Kaufteil, II: 251, 255, 256, 269, 284, 290, 298, 299, 300, 301, 302, 303, 304, 309, 310, 311, 312, 313, 314, 315, 316, 318, 320, 332, 336, 341, 342, 545, 655, 696, 737, 738, 755
Kaufter, 339, 340
Kautfeter, II: 339
Kendler, Iosif, I: 50
Kinsky, Margareta, II: 452
Klarman, Iosif, I: 32, 112, 198, 213, 214, 879, 905, 1234, 1263, 1264, 1265, 1266; II: 448, 531, 607, 608, 609, 614, 616, 669, 682, 683, 719, 748, 766, 769
Kleiberg, S., I: 38
Klein Armand, II: 369, 398, 450, 457, 481, 485, 488, 492, 493, 500
Klein, Tuvlia, I: 1263
Kleiner, Ary, II: 851, 852
Kleiner, Eliza, I: 71
Kleiner, L., I: 36
Kleiner, Riza, I: 73, 1024, 1034, 1036; II: 551, 671
Kock, Ilse, I: 48
Kohavi, I: 836, 863, 882, 894, 1256; II: 830, 831
Koifman, Avram, I: 76
Kol, Moshe, II: 833
Kolb, Charles, I: 15, 91, 109, 110, 143, 144, 162, 163, 166, 180, 195, 208, 212, 332, 337, 339, 355, 392, 426, 435, 461, 465, 479, 480, 481, 482, 483, 632, 635, 668, 724, 738, 745, 821, 822, 864, 865, 866; II: 530, 541, 543, 597, 682, 688, 718, 746, 760
Koll, Moshe, I: 856
Körner, Moshe, I: 71
Kornfeld, Paul von, I: 45
Kraft, Chaim, I: 844, 881, 889, 1064, 1080, 1086, 1103, 1116, 1147, 1182, 1183, 1185, 1198, 1199, 1210, 1246, 1255, 1262, 1264, 1265, 1272
Kraus, Ştefan, I: 71, 75
Kreindler, Arthur, I: 845
Kremer, Oscar, II: 29
Kronefeld, Iancu, II: 18, 26, 31, 33
Kruger, II: 752
Kubowitzki, Leon, II: 840
Khun, Ştefan, I: 70; II: 5, 170, 175, 178, 181, 182, 184, 185, 186, 191, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 201, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 211, 212, 213, 216, 217, 218, 220, 223, 224, 225, 226, 229, 231, 232, 236, 237, 239, 344, 345, 346, 350, 351, 352, 353, 354, 355, 358, 359, 361, 363, 364, 366, 368, 369, 370, 372, 373, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 383, 385, 386, 390, 391, 393, 394, 397, 400, 403, 405, 406, 407, 408, 411, 412, 414, 419, 422, 423, 424, 426, 428, 432, 434, 437, 439, 446, 463, 469, 470, 471, 472, 506, 508, 517, 518, 525, 526, 530, 532, 533, 560, 561, 562, 575, 595, 596, 621, 646, 647, 652, 655, 656, 658, 660, 666, 667, 670, 674, 675, 676, 698, 699, 700, 701, 703, 704, 706, 708, 710, 711, 739, 741, 743, 744, 745, 756, 757, 760, 761, 763, 765, 787, 804, 809, 838
Kuperman, Iafa, I: 70
Kuperman, Samuel, II: 13, 27, 30
Kuperman, Smuel, I: 70

L
Laiwandman, I., I: 35, 119, 120, 137, 143, 183, 185, 199, 205, 214, 216, 221, 227, 232, 240, 281, 304, 307, 310, 313, 315, 316, 323, 336, 337, 344, 345, 350, 355, 357, 366, 368, 369, 373, 376, 377, 379, 380, 382, 383, 385, 391, 393, 394, 395, 404, 411, 412, 415, 425, 437, 452, 454, 455, 456, 458, 461, 462, 464, 469, 481, 485, 486, 487, 488, 489, 490, 491, 492, 493, 495, 502, 503, 504, 514, 515, 517, 588, 604, 649, 652, 686, 698, 706, 718, 787, 793, 815, 843, 851, 853, 879, 883, 884, 896, 911, 916, 929, 930, 932, 962, 1029, 1060, 1061, 1062, 1065, 1082, 1086, 1096, 1113, 1114, 1115, 1116, 1261, 1262; II: 32, 578, 580, 581, 587, 630, 634, 679, 682, 713, 714, 715, 716, 717, 719, 735, 746, 747, 748, 750, 753, 754, 770
Landau, Michel, I: 617, 656, 657, 690, 842, 847, 925

https://biblioteca-digitala.ro

Lang, Edmond, II: 700
Langer, Alexandru, I: 46
Lăpuşner, Dvoira, I: 71, 74
Lasner, Ernest, I: 15
Lavi, I: 11
Laxer, David, 1: 71
Laxer, Raoul, I: 75
Laxer, Roza, I: 71, 75
Lazăr, Ilie, II: 685, 722, 770
Lăzăreanu, Barbu, I: 166, 845; II: 848
Lazarovici, Izu, I: 70, 77
Lazarovici, Lazăr, II: 18, 26, 27, 28, 33, 42, 76, 80, 94, 102, 103, 143, 158
Lazarovici, Willi, I: 77
Lazarovici, Zwy, I: 36, 1179, 1221, 1223, 1255, 1262; II: 13, 27, 29, 30, 125, 126
Lecca, Radu, II: 440, 455, 459, 460, 462, 486, 540, 597, 630, 631, 632, 634, 659, 758, 760, 769
Lehrer, Milton, I: 32, 519, 844, 882, 886, 890, 893, 941, 967; II: 12, 26, 28, 33, 38, 68, 69, 70, 93, 94, 95, 97, 101, 103, 105, 120, 126, 128, 132, 135, 153, 159, 165, 166, 374, 751
Leiba, Iancu, I: 609, 1116, 1262, 1267
Leiba, Michel, I: 35, 71, 74, 148, 176, 239, 241, 257, 258, 281, 285, 286, 298, 325, 334, 377, 398, 465, 582, 629, 691, 844, 856, 859, 883, 900, 903, 905, 929, 960; II: 529, 594, 852
Leibovici, Adolf, I: 38
Leibovici, Ein, I: 38
Leibovici, Gitta, II: 440, 838
Leibovici, I: 39
Leibovici, Simigita, I: 73; II: 529, 593, 648, 660, 672, 702, 708, 709, 758, 759
Leibovici-Laiş, S., I: 87
Leibovici-Şerban, H., I: 48, 55; II: 824
Leivandman, Israel, I: 1261
Lencovici, S., I: 34
Lenin, V.I., I: 49, 50, 51, 96, 133, 1071, 1078, 1087
Leon, Ion, II: 529
Lewi, Leon, I: 39
Libei, Rudolf, I: 38
Liberman, C., I: 37
Lieblich, S., I: 33
Ligetti, II: 301, 448, 449, 455, 456, 457, 458, 460, 461, 481, 482, 485, 491, 494, 500
Lindenfeld, Alexandru, II: 419, 424, 700
Lindenfeld, Iosif, II: 530, 596
Litman Carol, I: 844
Litman, Iacov, I: 70, 72, 74, 239, 241, 281, 334, 630, 751, 754, 766, 844, 845, 856, 873, 900, 946, 960, 967, 968, 971
Litman, Jan, II: 26, 530, 531, 540, 541, 586, 599, 615, 617, 619, 702, 708, 709, 751, 753, 758
Litman, Moni, I: 845
Litman, Dora, II: 846, 847
Locwenştein, Teodor, II: 751
Loker, Zwy, I: 211, 652, 712, 806, 807, 844, 856, 946, 967, 972, 973, 977, 979, 980, 981, 982, 985, 989, 990, 1001, 1024, 1025, 1026, 1028, 1030, 1032, 1036, 1041, 1131, 1133, 1135, 1137, 1140, 1141, 1142, 1143, 1145, 1147, 1148, 1149, 1151, 1152, 1154, 1158, 1159, 1164, 1165, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1173, 1174, 1175, 1179, 1185, 1186, 1187, 1191, 1192, 1193, 1195, 1210, 1211, 1214, 1220, 1236, 1237, 1239, 1240, 1241, 1242, 1243, 1246, 1247, 1254, 1255, 1257, 1258, 1259, 1268, 1274; II: 18, 19, 32, 52, 53, 54, 56, 57, 58, 106, 129, 130, 131, 147, 156, 161, 171, 176, 177, 179, 184, 188, 200, 208, 212, 213, 216, 217, 220, 225, 231, 232, 235, 236, 237, 240, 249, 256, 257, 263, 289, 331, 332, 405, 544, 551, 559, 563, 564, 571, 638, 646, 647, 669, 688, 691, 692, 694, 695, 697, 698, 726, 731, 732, 736, 740, 741, 743, 754, 755, 833
London, Achiva, I: 35
Löventhal, Erich, II: 552
Lovinescu, Monica, II: 826
Löwenstein, Theodor, I: 49, 71, 73, 103, 107, 108, 138, 176, 239, 241, 244, 257, 258, 263, 273, 282, 285, 286, 287, 297, 303, 304, 305, 306, 311, 330, 341, 346, 369, 377, 384, 412, 413, 414, 438, 461, 465, 475, 477, 487, 524, 525, 526, 533, 588, 604, 649, 686, 693, 695, 741, 749, 750, 787, 793, 797, 814, 815, 816, 818, 821, 826, 828, 829, 830, 831, 833, 843, 849, 854, 856, 857, 875, 893, 897, 915, 925, 941, 948, 959, 961, 966, 1039, 1061, 1085, 1097, 1114, 1116, 1132, 1147, 1159, 1218, 1247, 1261, 1262; II: 288, 478, 525, 530, 542, 567, 578, 580, 581, 583, 597, 602, 609, 627, 660, 664, 670, 671, 680, 690, 728, 747, 750, 751, 752, 753, 847
Luca, Vasile, I: 11, 17, 18, 20. 21, 24, 25, 26, 29, 30, 58, 803, 903, 976, 1056, 1057, 1090, 1264, 1265, 1266, 1267, 1273; II: 9, 824, 825, 826, 856
Ludo, I., I: 179, 843, 854, 856, 867, 916, 927, 928, 948
Lupescu, Ricu, I: 273, 349, 351, 413, 492, 493, 516, 824, 825, 826, 844, 937, 949, 959, 1010, 1018, 1037, 1065, 1066, 1097, 1103, 1104, 1105, 1106, 1111, 1120, 1175, 1176, 1205, 1207, 1213, 1221, 1223, 1228, 1230, 1231, 1233, 1234, 1235, 1238, 1252, 1260, 1265, 1266, 1271, 1273, 1274; II: 30, 32, 45, 69, 74, 77, 125, 126, 132, 133, 147, 158, 162, 164, 563, 624
Lupu, Herşcu, I: 45
Lupu, Moise, I: 71, 74
Lupu, N., I: 31
Lupu, Petre, I: 81, 85, 1021
Lupu, Samuş, I: 71
Lupu, Sura Blima, I: 77, 1031, 1041, 1042; II: 530, 537, 588, 600, 601, 645, 660, 672, 673, 759

M

https://biblioteca-digitala.ro

Macovei, I: 17, 21
Maimor, Avram, I: 39
Malaxa, II: 683, 719, 770, 841
Maler, Mauriciu, II: 178, 188, 191, 198, 201, 203, 204, 207, 208, 209, 210, 211, 223, 224, 231, 241, 250, 253, 256, 284, 303, 304, 305, 313, 318, 338, 339, 341, 344, 345, 347, 348, 349, 351, 357, 358, 360, 361, 362, 365, 373, 374, 375, 376, 377, 378, 379, 381, 382, 383, 384, 385, 386, 387, 388, 391, 392, 393, 394, 395, 400, 409, 410, 411, 412, 428, 436, 444, 446, 451, 463, 469, 470, 471, 472, 483, 496, 498, 500, 506, 514, 517, 518, 560, 562, 621, 648, 652, 655, 699, 743, 745
Maniu, Iuliu, I: 19, 21, 22, 27, 34, 37, 38, 39, 95, 99, 108, 144, 160, 163, 170, 233, 338, 355, 379, 380, 393, 447, 448, 449, 461, 467, 468, 469, 470, 471, 489, 494, 495, 511, 572, 618, 675, 736, 741, 742, 751, 753, 756, 759, 765, 778, 779, 801, 821, 925, 985; II: 455, 659, 678, 685, 688, 712, 714, 715, 722, 727, 758, 770, 777, 794, 796
Manole, Ofelia, I: 10, 17, 20, 23, 24, 25, 26, 30; II: 824
Manolescu, Eduard, I: 33, 71, 316, 339, 464, 629, 630, 685, 716, 718, 754, 757, 803, 900, 905, 907; II: 714, 715, 843, 844, 846
Manu, Constantin, II: 827
Manu, E., I: 834
Marcovici, Tully, I: 38, 39
Marcu, Avram, II: 18, 23, 105
Mârculescu, L., I: 36
Marcus, Paul, I: 74
Margulius, Lazăr, I: 46
Mark, Armand, I: 73
Mark, Betti, I: 73
Mark, Braha, I: 70
Marmorstein, Nicolaie, I: 76
Marrwitz, Körner, I: 74
Marton, Ernest, II: 445, 495, 682, 719
Marx, Karl, I: 58, 96, 133, 1078, 1087, 1264
Matias, I: 71
Matyas, Alexandru, I: 75
Maximilian, S., I: 844
Maxy, I: 33, 102, 105, 108, 160, 166, 200, 254, 255, 339, 359, 361, 406, 465, 487, 497, 520, 522, 539, 552, 568, 634, 664, 691, 740, 801, 856, 859, 899; II: 209, 213, 224, 361, 362, 434, 436, 840, 841
Mayer, Rafail, I: 39
Mayer, Saly, II: 689, 727, 751, 752
Mayersohn, Golda, II: 842
Mayersohn, Lazăr, I: 34, 577, 845
Medici, Lucia, I: 39
Meer, Iaari, II: 164, 842
Meller, O., I: 34
Mendel, Betty, I: 76
Mendel, Isocsan, I: 70
Mendel, Martin, II: 759
Mendelovici, Iancu, I: 71, 73, 186, 209, 217, 218, 240, 245, 281, 335, 378, 444, 445, 558, 560, 564, 565, 566, 567, 588, 598, 599, 603, 604, 611, 617, 649, 659, 664, 665, 690, 691, 710, 715, 722, 730, 733, 735, 744, 751, 759, 777, 788, 791, 792, 794, 806, 818, 819, 821, 832, 833, 842, 846, 851, 870, 898, 916, 924, 926, 928, 937, 946, 947, 948, 949, 960, 961, 967, 970, 971, 1039, 1172, 1218, 1247; II: 12, 15, 56, 100, 101, 144, 146, 147, 362, 374, 543, 552, 553, 580, 587, 604, 627, 660, 671, 683, 686, 690, 720, 724, 726, 729, 733, 734, 747, 749, 750, 751, 753, 772, 814, 866
Meorkler, Iudith Klein, I: 71
Meyer, Golda, I: 855, 856
Mibashan, I: 843
Micle, Teodor, I: 4, 10, 89, 90, 93, 96, 233, 838
Mihăilescu, Gheorghe, II: 827
Milea, Constantin, II: 345, 404, 429, 430, 431
Miler, Pinhas, I: 71
Mindszenty, I: 55
Mizling, Iacov, I: 38
Mizrahi L., I: 842, 847, 857, 859, 867, 925, 926, 951
Mizrahi, Dan, I: 73
Moisescu, II: 534, 746, 758
Moldovan N, I: 40
Morgenthau, Henry, I: 53, 360, 1086
Moscovici, David, I: 75, 844
Moscovici, Leon, I: 39
Moscovici, Moritz (Moți), I: 5, 70, 75, 100, 104, 119, 127, 143, 192, 193, 209, 220, 239, 241, 245, 281, 305, 334, 335, 338, 377, 378, 385, 398, 401, 405, 406, 407, 412, 423, 424, 438, 444, 445, 453, 466, 472, 475, 486, 487, 507, 511, 512, 516, 530, 565, 615, 617, 624, 629, 634, 635, 659, 664, 666, 691, 715, 722, 725, 727, 728, 729, 730, 732, 734, 738, 740, 743, 745, 747, 749, 751, 754, 772, 801, 809, 814, 815, 817, 818, 821, 824, 828, 831, 832, 833, 834, 835, 836, 837, 840, 841, 842, 844, 845, 848, 852, 853, 854, 856, 857, 858, 860, 862, 866, 868, 869, 871, 872, 874, 885, 898, 901, 907, 908, 911, 915, 917, 918, 919, 921, 923, 925, 926, 927, 928, 930, 933, 936, 938, 939, 940, 946, 947, 951, 952, 953, 954, 955, 956, 957, 958, 960, 962, 965, 967, 969, 971, 996, 1030, 1039, 1063, 1069, 1085, 1100, 1120, 1129, 1132, 1147, 1172, 1203, 1208, 1204, 1206, 1226, 1229, 1231, 1234, 1246, 1247; II: 288, 524, 526, 527, 532, 543, 555, 556, 577, 582, 583, 584, 598, 624, 626, 627, 628, 629, 639, 640, 660, 665, 666, 669, 670, 673, 674, 675, 676, 686, 688, 690, 691, 701, 702, 703, 704, 706, 707, 708, 710, 711, 724, 725, 726, 729, 730, 748, 750, 751, 752, 759, 760, 761, 763, 765, 838
Mozes, Ladislau, II: 368, 472
Muson, Toni, I: 39
Mussolini, Benito, I: 48, 638

https://biblioteca-digitala.ro

N
Nacht, Hugo, I: 71
Nahman, David, I: 37
Namir, Mordehai, I: 1234, 1265
Neacşu, Victor, II: 759
Negrea, Marcel, II: 660, 671, 672, 673
Negrea, Mircea, I: 77
Negru, Leon, I: 1010, 1083, 1107, 1108, 1110, 1213, 1220, 1221, 1222, 1223, 1234, 1249, 1260, 1262, 1263, 1266; II: 28, 30, 40, 78, 95, 97, 125, 126, 133, 140, 158
Neuhaiser, Salom, I: 72
Neuman, E., I: 46
Niculescu, II: 8, 24, 50, 122, 148, 606, 611, 613, 827
Niedermayer, Eliezer, I: 1103, 1221, 1228, 1266
Niemberger, Ernest, I: 76
Niemirower, J.I., II: 458
Niv, Baruch, I: 980, 982, 985, 1036, 1040, 1057, 1133, 1134, 1135, 1136, 1143, 1144, 1146, 1147, 1148, 1149, 1154, 1155, 1158, 1160, 1162, 1164, 1167, 1168, 1169, 1170, 1171, 1172, 1177, 1178, 1180, 1189, 1184, 1185, 1189, 1193, 1199, 1200, 1202, 1213, 1214, 1236, 1237, 1241, 1243, 1244, 1246, 1247, 1255, 1256, 1257, 1258, 1268, 1270, 1274; II: 18, 32, 52, 54, 56, 58, 130, 156, 263, 289, 330, 331, 333, 335, 405, 536, 560, 618, 619, 638, 669, 691, 692, 731, 732
Noah, Samuel, I: 71

O
Oberst, Edgard, I: 43, 44; II: 824
Offenberg, Moţie, I: 73
Olteneanu, Al., I: 35
Olteneanu, Oscar, I: 71, 74, 242, 552, 623, 739
Oren, Mordehai, I: 1265, 1271
Orenstein, Clara, I: 75
Orenstein, Kiva, I: 72, 75, 78, 127, 135, 204, 241, 242, 281, 338, 360, 377, 405, 466, 486, 629, 630, 678, 737, 748, 842, 844, 847, 900, 901, 902, 905, 916, 918, 935, 938, 964, 1172; II: 826, 838, 845, 853
Orenstein, Mina, I: 75
Ost, Marcu, I: 38
Osterer, Friederich, I: 71, 77, 989, 1025, 1026

P
Pălăngeanu, Nicolae, I: 15, 330
Panaitescu, Vasile, II: 708, 710
Pantazi, I: 61
Pârvulescu, Constantin, I: 80, 86
Pascu Florian, II: 419, 700, 702, 708, 709, 745, 758, 760
Pătrăşcanu, Lucreţiu, I: 16, 22, 26, 87, 89, 93, 183, 232, 234, 339, 361, 489, 497, 502, 511, 515, 536, 572, 757, 903; II: 10, 531, 714, 826, 827
Pătraşcu, Ioan, II: 702
Pauker, Ana, I: 11, 58, 72, 78, 79, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 96, 231, 292, 882, 883, 890, 896, 974, 1057, 1080, 1083, 1094, 1095, 1112, 1264, 1265, 1266; II: 528, 529, 584, 586, 660, 661, 665, 668, 824, 856
Păun, Gheorghe, II: 531, 827
Pelin, Mihai, I: 56
Perlberger, M., I: 36
Perlberger, Roza, I: 46
Perlea, Gh., I: 834; II: 827
Perlestein, I: 38
Perlzweig, M., II: 840
Petrescu Joiţeanu, T., II: 706, 765, 766
Petrescu, Alexandru, II: 661, 662, 668, 702, 706, 765, 787, 800, 801
Petrescu, Titel, I: 43, 339, 466, 489, 493, 801, 1179, 1213; II: 16, 17, 61, 124, 691, 715, 730, 734
Petru, Groza, II: 664, 681, 717, 718, 746
Pohne, Marcel, I: 43, 818, 831, 832, 844, 890, 892, 945, 966; II: 531, 617, 838
Polach, Iacob, II: 698
Popoiu, C.Z., I: 40
Popovici, I: 45
Popovici, Mihai, I: 45
Popovici, Traian, II: 662
Por, David (Dov), I: 70, 1148, 1223, 1255, 1262; II: 13, 27, 140, 158, 160
Por, Estera, I: 70, 77
Por, Francisc, I: 77
Porescu, Florian, II: 849
Portugal, Zisse, I: 66, 72
Prezenti, Marco, I: 34

R
Rabinovici, Adam, II: 29, 30, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 39, 40, 41, 43, 44, 45, 56, 59, 63, 69, 70, 75, 76, 77, 78, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 92, 93, 94, 95, 97, 101, 102, 103, 108, 109, 110, 112, 113, 114, 125, 126, 132, 133, 134, 135, 136, 138, 139, 140, 141, 143, 147, 149, 155, 159, 161, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 557, 576, 693, 754
Rabinovici, David, I: 1117, 1213, 1220, 1221, 1222, 1223, 1234, 1262
Rabinovici, Iosif, I: 71
Rabinsohn, Solomon Zalman, I: 72; II: 528, 660, 661, 673
Rădăceanu, Lotar, I: 11, 33, 58, 80, 81, 92, 95, 156, 157, 489, 493, 759, 779; II: 824, 827
Rădescu, II: 664, 714, 720, 724, 769
Radnev, I: 19, 20, 22
Radu, Tudor, II: 828
Rafael, Beer, II: 13, 14, 15, 16, 60, 61, 123, 124
Raicher, Mayer, II: 743
Râmniceanu, Hugo, II: 524, 551, 552
Rappaport, I: 37, 38
Râşnoveanu, Constantin, II: 662, 673, 674
Rayk, Laszlo, I: 10; II: 9
Razvold, P., I: 38

https://biblioteca-digitala.ro

Reich, Laszlo, II: 660
Reicher, I: 15
Reis, Friedrich, I: 71, 74
Reiss, Rozalia, II: 544
Reiter, Carol, I: 70, 466, 743, 776, 907; II: 5, 210, 222, 223, 230, 245, 255, 256, 263, 298, 304, 316, 330, 331, 333, 334, 336, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 368, 369, 371, 372, 373, 393, 394, 396, 398, 399, 400, 401, 410, 411, 412, 436, 440, 441, 442, 443, 444, 445, 447, 448, 449, 450, 451, 452, 454, 458, 459, 461, 462, 463, 465, 467, 468, 470, 471, 472, 474, 475, 476, 477, 478, 479, 480, 483, 485, 486, 488, 490, 491, 493, 494, 496, 498, 499, 500, 501, 503, 504, 506, 509, 510, 511, 512, 514, 515, 516, 517, 518, 519, 521, 522, 533, 535, 536, 621, 653, 654, 655, 660, 666, 670, 674, 675, 676, 696, 698, 699, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 710, 711, 738, 741, 743, 760, 761, 763, 765, 838
Relgis, Eugen, I: 843
Revingher, Alexandru, II: 700
Richtein, Richard, II: 718
Richter, Gustav, II: 582, 583, 701, 745, 757, 758
Rieznic, Meier Moisie, I: 76
Rifter, I: 37
Rigner, II: 599, 679, 680, 689, 716, 727, 747, 752, 840, 842
Riven, Solomon, II: 18, 26, 28, 29, 30, 63, 64
Robinson, Jacob, II: 840
Roja, Gheorghe, II: 532
Ronetti-Roman, II: 858
Rorlich, Bernard, I: 73, 120, 126, 140, 158, 186, 203, 209, 210, 227, 240, 241, 253, 254, 257, 258, 267, 281, 282, 285, 286, 292, 334, 338, 339, 359, 361, 377, 387, 398, 412, 459, 466, 486, 493, 518, 544, 558, 560, 561, 562, 566, 576, 581, 589, 591, 592, 598, 599, 603, 607, 609, 629, 632, 642, 647, 649, 651, 652, 671, 673, 683, 684, 686, 691, 698, 699, 704, 706, 708, 715, 717, 718, 719, 721, 727, 747, 761, 762, 763, 764, 767, 772, 773, 777, 788, 791, 792, 793, 796, 801, 803, 804, 805, 832, 841, 844, 858, 860, 869, 875, 876, 879, 880, 900, 916, 949, 951, 1116, 1127, 1130, 1131, 1135, 1136, 1137, 1146, 1147, 1160, 1171, 1172, 1178, 1191, 1199, 1203, 1218, 1219, 1225, 1237, 1244, 1247, 1248, 1255, 1256, 1266, 1267; II: 12, 15, 21, 100, 145, 531, 552, 555, 571, 619, 636, 660, 672, 673, 683, 686, 690, 702, 709, 720, 724, 729, 747, 749, 758, 759, 853
Rosemberg, Ştefan, II: 452
Rosen, Moses, I: 69, 70, 72, 73, 78, 487, 538, 540, 837, 845, 1055; II: 523, 524, 528, 532, 668, 829
Rosenbaum, Eduard, I: 35, 279, 944
Rosenfeld, Ştefan, I: 33; II: 531, 621, 708, 709, 760
Rosenhaupt, Samuel, I: 71, 74; II: 523, 623, 852
Rosenkrantz, L., I: 34
Rosenkrantz, Mishu, I: 71
Rosenkranz, Dadu, II: 668, 844
Rosenthal, I., I: 35
Rosenthal, Paul, II: 256, 261, 304, 378, 379, 380, 393, 410, 435, 700, 744
Rosenthal, Tully, I: 99, 143, 177, 183, 192, 195, 214, 216, 226, 240, 245, 257, 281, 285, 305, 336, 338, 347, 359, 369, 377, 418, 444, 445, 486, 588, 597, 636, 647, 652, 664, 686, 698, 711, 714, 715, 733, 734, 744, 749, 770, 789, 791, 806, 842, 846, 848, 852, 879, 880, 884, 890, 892, 900, 910, 922, 935, 940, 944, 945, 964, 1261; II: 682, 719, 748, 769
Rosenzweig, Jacques, I: 452, 454, 844, 883, 851, 984
Rosenzweig, Marcel, I: 845, 848
Rosinovici, Sindel, I: 1271
Rosman, Isac, I: 71, 75
Rosner, I: 76
Rosziler, Leon, I: 38
Rotaru, S., I: 38, 39
Rotbuch, Eliezer, I: 32
Rotbuch, Neizer, I: 40
Rotenberg, Sara, I: 71; II: 22, 26, 29, 36, 440, 866
Rothschild, I: 13
Rottemberg, Sami, I: 70, 74
Rottenberg, Sarah, I: 76
Rozencrantz, I., I: 38
Rubin, Reuven, I: 37, 90, 97, 98, 101, 106, 108, 109, 115, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 140, 144, 151, 153, 154, 155, 156, 157, 178, 179, 184, 185, 186, 187, 202, 206, 210, 211, 215, 217, 218, 226, 227, 231, 252, 253, 264, 265, 266, 269, 270, 272, 274, 284, 285, 291, 292, 299, 310, 344, 364, 378, 403, 410, 501, 519, 520, 561, 562, 566, 584, 589, 590, 591, 604, 609, 610, 615, 632, 647, 652, 665, 683, 696, 704, 705, 708, 717, 718, 719, 734, 735, 763, 764, 766, 767, 768, 769, 777, 778, 783, 792, 793, 805, 806, 807, 837, 843, 844, 851, 868, 869, 886, 887, 889, 890, 891, 896, 911, 929, 930, 949, 1060, 1066, 1084, 1097, 1113, 1120, 1129, 1199, 1229, 1234, 1246, 1257, 1261, 1266; II: 32, 143, 165, 219, 246, 247, 251, 252, 285, 289, 294, 304, 308, 315, 316, 342, 401, 405, 444, 568, 582, 587, 588, 622, 669, 680, 683, 684, 685, 716, 719, 720, 722, 733, 747, 748, 749, 750, 851, 852
Rudich, Mayer, I: 71, 77, 143, 209, 466, 615, 634, 635, 715, 744, 809, 814, 815, 817, 818, 821, 824, 831, 833, 835, 843, 848, 852, 856, 857, 864, 867, 876, 877, 878, 881, 886, 889, 891, 907, 916, 922, 924, 927, 928, 935, 937, 938, 940, 941, 942, 944, 945, 947, 948, 949, 950, 951, 958, 959, 961, 964, 965, 966, 967, 1131, 1147; II: 532, 624, 625, 626, 627, 629, 660, 671, 687, 690, 702, 708, 709, 725, 729, 730, 751, 752, 753, 759

https://biblioteca-digitala.ro

Rujan, Gheorghe, I: 229, 233, 234, 235, 236, 237, 541, 834, 837; II: 10, 239, 441, 525, 526, 527, 529, 530, 827
Russu, Ion, II: 827

S
Saltzingher, Zwy, I: 70
Salzinger, Herman, I: 78
Samuaş, Rozica, I: 71
Samueli, Any, II: 531
Sărăţeanu, M., I: 34, 35, 195, 845, 882; II: 844
Saşa Pană, I: 843
Savin, V., I: 43
Săvulescu, V. Nicolau, II: 708
Scarlat, Iancu, II: 440, 532, 606, 631, 632, 635, 636, 660, 672, 758, 759, 827, 866
Schächter, I: 71
Schachter, Pascu, I: 74
Schaffer, Gabriel, II: 531, 759, 844
Scharist, Frederic-Filo, I: 75
Schechner, Annie, I: 74
Schein, Elias, II: 853
Schein, Margareta, I: 74
Schlesingher, I: 71
Schlesingher, Olga, I: 71
Schmidt Itzic Moses, I: 77
Schmidt, II: 15, 23, 28, 29, 30, 32, 144, 649
Schmidt, Isac, I: 1145, 1147, 1148, 1152, 1169, 1170, 1172, 1180, 1182, 1183, 1184, 1185, 1198, 1199, 1203, 1208, 1210, 1212, 1237, 1247, 1255, 1264
Schmidt, Iţic, II: 660, 672, 759
Schmidt, Itzhac, I: 71
Schnapp, B., I: 34
Schnierer, Mendel, I: 76
Schönfeld, Nicolae, II: 179, 212, 216, 217, 219, 236, 525, 532, 565, 566, 651
Schönfeld, Nicolaie, I: 75
Schor, Mordehai (Assa), I: 816, 829, 844, 845, 942, 943, 953, 955, 972, 974, 977, 978, 984, 987, 988, 1001, 1002, 1003, 1005, 1007, 1008, 1010, 1011, 1022, 1023, 1024, 1028, 1030, 1038, 1043, 1044, 1065, 1103, 1129, 1207, 1218, 1228, 1230, 1231, 1235, 1257, 1266; II: 11, 28, 30, 32, 73, 126, 132, 164, 170, 178, 188, 189, 191, 205, 206, 208, 209, 213, 217, 218, 224, 225, 227, 231, 236, 243, 245, 247, 248, 249, 252, 256, 257, 261, 269, 275, 276, 279, 282, 288, 289, 291, 293, 294, 295, 296, 297, 307, 308, 315, 319, 337, 343, 348, 349, 361, 362, 374, 399, 401, 402, 405, 434, 436, 479, 508, 512, 550, 569, 587, 619, 652, 660, 669, 671, 694, 695, 696, 697, 700, 736, 737, 738, 739, 743, 755, 866
Schuller, Izu, I: 36
Schuman, Robert, I: 10
Schwart, S., I: 38
Schwartz, Bruria, I: 71
Schwartz, D., I: 38
Schwartz, I: 39
Schwartz, Joe, II: 688, 689, 691, 695, 726, 728, 730, 736, 753, 755
Schwartz, Leon, I: 843
Schwartz, Ludovic, II: 207, 219, 525, 565, 651
Schwartz, Marcel, I: 75
Schwartz, Mayer, I: 71, 77, 551, 654, 815, 833, 848, 910, 922, 935, 964; II: 532, 602, 613, 640, 641, 660, 671, 673, 759
Schwartz, Moshe, I: 61, 71, 438, 811, 826, 1192; II: 660, 671
Schwartz, Negrea, I: 71
Schwartz, Negrin, Irel, I: 34
Schwartz, Robert, II: 11, 26, 28, 29, 30, 32, 34; 45, 54, 79, 80, 81, 83, 87, 92, 102, 137, 138, 141, 143, 148, 153, 532, 642, 754, 759
Schwartz, Sapşe, I: 38
Schwartz, Ştefan, II: 210, 223, 230, 304, 348, 349, 351, 352, 393, 396, 399, 400, 401, 408, 411, 436, 470, 472, 652, 653
Schwartz, W., II: 753
Schwefelberg, Arnold, I: 123, 124, 126, 127, 134, 135, 139, 140, 148, 149, 166, 186, 187, 204, 206, 209, 210, 211, 218, 219, 233, 240, 255, 281, 283, 334, 339, 340, 344, 345, 355, 359, 360, 361, 366, 373, 377, 394, 395, 398, 405, 406, 407, 459, 461, 466, 486, 487, 490, 494, 497, 509, 510, 514, 527, 528, 560, 568, 589, 590, 591, 592, 598, 607, 629, 672, 683, 684, 686, 691, 699, 704, 717, 719, 750, 754, 761, 762, 763, 764, 767, 772, 791, 792, 793, 804, 844, 847, 858, 865, 900, 901, 902, 903, 904, 905, 916, 918, 935, 951, 957, 964, 1057; II: 399, 530, 603, 683, 686, 715, 720, 747, 749, 826, 859
Scolnic, Ioji-Gherman, I: 76
Sechter, Pascu, I: 70
Segal, Carol, I: 76
Segal, Marcel, I: 33, 39
Segal, Mayer, I: 377, 398, 471, 617, 656, 690, 842, 948
Segal, S., I: 34
Segall David, I: 76
Segall, Filip, I: 36
Segall, M., I: 847, 856
Segall, S., I: 34
Segall, Zwy, I: 36
Sehar, I: 38
Semberg Z., I: 38
Semilian, S., I: 845
Sepeanu, Teodor, II: 826, 827
Sergiu, Dan, I: 43, 818, 832, 945, 950, 966; II: 530, 531, 597
Sharet, Moshe, II: 528, 548, 549, 589, 614, 683, 719, 720, 748, 751, 833
Sharist, Filo, I: 71
Shertok, I: 855, 856, 1072, 1073, 1082
Shönfeld, Nicolae, I: 71
Siegel, Siegmund, I: 1262

https://biblioteca-digitala.ro

Silberfarb, Ioel, I: 344, 1010, 1011, 1263
Silişteanu, Rusu, I: 37
Sima, Horia, I: 22, 48; II: 758
Simigita, Leibovici, I: 71, 1230, 1231, 1232, 1233, 1234, 1246
Simion, Aron, I: 38
Simionovici, Niţă, I: 75
imonovici, Niţa, I: 71
Singalowscki, II: 842
Singer, Abraham, I: 71
Singer, Avram, I: 74
Singer, Carol, I: 335, 449, 617, 842, 847, 947, 951
Singer, Efraim, I: 71
Singer, Leon, II: 24, 30, 31, 32, 51, 80, 137, 141, 144, 754
Singer, Samy, II: 669, 670, 677, 678, 684, 712, 721, 746, 749, 750, 777, 794
Singer, Zoltan, I: 73
Singher, Mauriciu, I: 35, 36
Sitnovitzer, Slomo, I: 70, 71, 74
Slanski, Rudolf, I: 10, 78, 79, 81, 85, 86; II: 9, 528, 529, 660
Smotrici, Israel, I: 71, 76
Snech, Moshe, I: 252, 580, 687, 845, 855, 878, 879, 880, 1072, 1073, 1077, 1090, 1091, 1264, 1271
Solomon, Adolf, I: 35
Solomon, Barbu, II: 662, 663, 708, 709
Solomon, Chaim, II: 182, 185, 186, 191, 192, 193, 194, 198, 199, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 210, 211, 213, 218, 221, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 347, 348, 349, 351, 352, 358, 359, 361, 362, 364, 365, 373, 375, 376, 377, 378, 379, 380, 385, 387, 392, 393, 394, 400, 404, 408, 409, 410, 411, 412, 428, 429, 430, 431, 432, 434, 436, 437, 439, 469, 470, 471, 507, 518, 648, 697, 698, 699, 700, 740, 741, 743, 745, 756, 757
Solomon, Degal, I: 39
Solomon, Sin Sulim, I: 73
Soreanu, H., I: 239, 281, 339, 377, 844
Spiegel, Ella, II: 28, 29, 30
Spiegel, Siegmund, I: 35, 71, 77, 790, 1029, 1046, 1048; II: 660, 672
Spiegel, Willi, II: 12, 15, 20, 99, 100, 144, 145, 146
Sprintac, II: 682
Sraier, Emil, I: 1263
Stalin, I.V., I: 49, 50, 51, 73, 85, 86, 96, 133, 228, 559, 560, 636, 646, 711, 714, 770, 794, 795, 797, 798, 800, 806, 980, 997, 998, 999, 1002, 1021, 1024, 1025, 1027, 1028, 1035, 1036, 1039, 1043, 1071, 1078, 1087, 1093, 1138, 1140, 1164, 1165, 1194
Stein, Emil, I: 45
Stein, Filip, I: 39
Stein, Israel Anczel, I: 71, 72, 73, 1208, 1209, 1210, 1211, 1232, 1237, 1247, 1255; II: 176, 177, 178, 182, 195, 196, 197, 198, 199, 204, 215, 217, 220, 222, 225, 226, 236, 350, 351, 397, 407, 420, 422, 423, 433, 438, 439, 470, 532, 572, 592, 647, 649, 660, 672, 700, 702, 708, 709, 744, 745, 757, 758, 759, 760, 804
Steinberg, S., I: 39
Steinmetz Smaia (Avny), I: 11, 35, 70, 71, 72, 77, 87, 94, 231, 536, 972, 975, 976, 977, 979, 980, 982, 985, 987, 990, 995, 996, 1001, 1003, 1004, 1005, 1006, 1014, 1024, 1027, 1028, 1029, 1030, 1032, 1033, 1034, 1035, 1036, 1039, 1041, 1042, 1045, 1046, 1049, 1051, 1052, 1057, 1116, 1136, 1137, 1138, 1139, 1164, 1165, 1166, 1167, 1168, 1186, 1227, 1240, 1244, 1245, 1262; II: 241, 440, 524, 525, 532, 544, 551, 558, 559, 560, 569, 601, 643, 645, 660, 671, 702, 708, 709, 758, 759, 867
Steinmetz, Meer, I: 71
Stern, Israel, I: 73
Stern, S.I., I: 842
Stern, Smuel, II: 830
Sternlieb, Mendel, I: 71, 76
Stoia, Elena, I: 17, 19, 20
Stoia, Elena, II: 824
Stoica, Chivu, I: 86
Stossel, Alex, I: 1266; II: 347, 352, 358, 359, 361, 362, 363, 364, 366, 374, 386, 404, 428, 429, 430, 431, 432, 434, 435, 437, 699, 743
Stralbert, I: 38
Stroe, George, I: 61; II: 846
Stubiener, Zaharia, I: 77
Stubiner, Ricu, I: 70
Surenyi, Iosef, I: 74
Svarţ, Meer Moise, I: 77
Szende Ştefan, II: 198, 203, 204, 207, 208, 209, 210, 223, 224, 256, 338, 347, 352, 356, 360, 361, 362, 376, 378, 380, 383, 389, 392, 393, 394, 395, 409, 410, 411, 434, 435, 436, 446, 469, 470, 471, 472, 506, 518
Szlahotka, Emerik, II: 760

Ş

Şafran, Al., I: 2, 24, 35, 76, 83, 86, 93, 107, 110, 127, 135, 136, 137, 138, 159, 161, 165, 168, 194, 195, 232, 255, 328, 330, 355, 359, 360, 361, 373, 377, 379, 382, 383, 393, 395, 398, 406, 407, 411, 412, 435, 437, 451, 452, 455, 456, 457, 458, 461, 463, 464, 471, 472, 474, 485, 486, 487, 489, 492, 494, 497, 499, 509, 510, 511, 512, 527, 528, 541, 568, 625, 629, 668, 681, 697, 738, 740, 744, 746, 750, 751, 752, 753, 758, 779, 815, 845, 847, 860, 879, 899, 900, 904, 905, 906, 914, 916, 918, 924, 936, 961, 1182; II: 304, 440, 526, 541, 543, 628, 634, 664, 678, 679, 712, 713, 714, 746, 747, 840, 844, 846, 847, 866
Şafran, David, I: 71, 76, 1182
Şafran, Menachem, I: 845
Salaman, Julius, I: 75
Salamon, Chaim, II: 256, 348

https://biblioteca-digitala.ro

Şalom Alehem, II: 846, 847
Şaraga, I: 232, 345, 380, 454, 465, 654, 727, 843, 848, 850, 856, 949
Şaraga, Lascăr, I: 34, 339, 728
Şeicaru, Pamfil, II: 547
Şimon Abramovici, I: 70
Şniriem, I: 72
Şraier, Iosif, I: 43

T
Tăbăcaru, Marcel, I: 70, 71, 74
Tabacinic, Sunea, I: 10, 15, 29, 479, 480; II: 527
Talic, H., I: 74
Tălmaciu, Noe, II: 719, 720, 748, 770
Talman, Moshe, I: 87
Tămoveanu, Ion, II: 828
Tătărescu, Gheorghe, I: 31, 90, 974; II: 678
Taub, Avram, II: 463
Tenenbaum, David, I: 36
Teodor, Micle, II: 827
Tessler, Itzhak, I: 1059, 1063, 1065, 1066, 1067, 1083, 1097, 1098, 1116, 1121, 1123, 1124, 1128, 1183, 1205, 1209, 1210, 1229, 1231, 1232, 1233, 1234, 1262, 1263, 1264, 1265, 1266, 1271, 1272, 1274
Tester, A., II: 524, 546, 547
Thais, Eugen, II: 828
Titus, I: 13
Toma, Daniel, I: 71, 74
Torkopf, Leo, I: 74
Trachtenberg, Dan, I: 1271, 1274; II: 750
Trancu-Iaşi, G., I: 854
Tumarkin Isaia Rubin, I: 3, 71, 73; II: 609, 660, 671, 846, 847

U
Unescu, Constantin, II: 708, 710
Unterman, II: 833

V
Vaida, Vasile, I: 58; II: 824
Valter Roman, I: 85
Vania, II: 632, 633, 634, 751
Vardi, Isaia, I: 71, 76
Vasilichi Gheorghe, I: 11, 58; II: 824
Vasiliu, Piky, II: 455, 481
Vass, Ghizela, I: 10, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 29, 30; II: 824
Vercsaru, Rubin, I: 37
Vermes, II: 443, 463, 471
Vigder, Croitoru, I: 76
Vinţe, Ion, I: 11, 17, 21, 29, 58, 976, 1021; II: 824
Vişinescu, Constantin, I: 87; II: 662, 826, 827, 836
Vişinsky, Andrei Ianuarevici, I: 30
Visling, Iacov, I: 37
Viţeanu, II: 661
Vlad, Aurel, I: 45
Vlădescu, Ovidiu, II: 529, 659, 767
Voichiţă Ion, II: 828
Voichiţă, Gh., I: 834; II: 345
Voinea, Şerban, I: 43
Voitec, Ştefan, I: 58, 361, 497
Vorestein, I: 37

W
Wagner, Emil, I: 35
Waldman Leivi, I: 74
Weck, René de, I: 15, 339; II: 441, 527, 530, 541, 543, 597, 688, 727
Weg, I., I: 76
Weilstein, Zwy, I: 1264
Weimberg, Moshe, I: 70
Weinberg, Moritz, I: 77
Weins, Sami, I: 38
Weinstein, Zwy, I: 1263
Weiselberg, Moshe, II: 15, 26, 31, 35, 55
Weiselberg, R., I: 36
Weisman, Bernard, I: 74
Weisman, David, I: 74
Weisman, Mişu, I: 57, 690, 719, 728, 729, 820, 843; II: 840
Weiss, David, I: 37; II: 28, 34
Weiss, Iosif, I: 35; II: 697
Weiss, Isidor, II: 26, 30, 33, 77, 135, 140, 155, 156
Weiss, Ludovic, I: 71, 74; II: 178, 182, 186, 198, 201, 202, 204, 206, 207, 208, 210, 213, 218, 219, 225, 230, 231, 240, 245, 254, 255, 257, 262, 265, 269, 270, 271, 276, 279, 283, 294, 297, 298, 304, 306, 313, 316, 331, 332, 336, 337, 338, 341, 348, 349, 350, 351, 352, 353, 354, 367, 369, 371, 393, 396, 397, 398, 399, 400, 401, 403, 405, 406, 408, 411, 436, 438, 445, 446, 447, 448, 449, 450, 451, 457, 463, 470, 471, 472, 479, 480, 481, 482, 485, 487, 488, 489, 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 500, 505, 506, 507, 508, 509, 510, 513, 514, 517, 518, 519, 521, 522, 533, 535, 536, 561, 562, 652, 654, 660, 672, 696, 699, 737, 738, 743
Weiss, Lulu, II: 206, 306, 330, 339, 340
Weiss, Moritz Moshe, I: 5, 35, 70, 87, 714, 788, 790, 791, 844, 972, 1004, 1132, 1136, 1137, 1138, 1139, 1142, 1148, 1152, 1164, 1165, 1167, 1168, 1172, 1186, 1198, 1217, 1240, 1241, 1245, 1259; II: 11, 15, 18, 20, 30, 45, 55, 99, 130, 330, 401, 525, 530, 544, 545, 550, 551, 558, 601, 607, 645, 656, 692, 704, 708, 711, 732, 749, 760, 763, 823
Weiss, Oscar, I: 36
Weiss, Rachel, I: 71
Weissberger, Magda, I: 71, 75
Weiss-Croitoru, R., I: 65
Weisselberg, Moshe, II: 18, 33
Weissman, Saul, I: 71, 76
Weitzel, Dezideriu, II: 331, 333, 334, 335
Weitzen, Desideriu, I: 73; II: 256, 263, 352, 516, 520, 521, 533, 655, 660, 672, 673
Weitzman, M., I: 855

https://biblioteca-digitala.ro

Welti, Hans, II: 472, 492, 493, 597, 634, 727, 757
Weltzer, Dezideriu, I: 71
Werman, A., I: 38
Wexler L.B., I: 245, 336, 341, 355, 373, 377, 385, 436, 444, 445, 530, 565, 617, 619, 659, 665, 691, 740, 749, 751, 785, 842, 847, 856, 924, 926, 927, 929, 961
Wexler, Carol, I: 77; II: 12, 15, 20, 21, 53, 58, 99, 100, 144, 145, 146, 660, 672, 673
Wexler, Hermina, II: 14
Wexler, Leo, II: 533, 650, 759, 789
Wexler, Licâ, I: 71
Winer, Hary, I: 38
Winkler, II: 426, 548
Winter, Nicolae, II: 304, 358, 362, 373, 379, 380, 381, 408, 419, 426, 533, 656, 700, 744, 745, 760
Wise, Alice, I: 32
Wise, Stephen, II: 721, 840
Woehber, Iosif, II: 533
Wohl, Max, I: 71, 77, 982, 987, 1027, 1030, 1036, 1042, 1043, 1045, 1046, 1049, 1051, 1052; II: 533, 559, 657, 660, 671, 759
Wohlberg, Iosif, I: 75; II: 525, 565, 760
Wurzel, Chaim, I: 71
Wurzel, Zoltan, I: 76, 995, 996, 1022, 1037, 1038, 1039

Z

Zabo, Aron, II: 759
Zaharia-Navodaru, Ilie, I: 79
Zaidman, Arnold, I: 78
Zalic, Herman, I: 71
Zalman, Simon, I: 71, 75, 664, 843, 847, 856, 881, 1080, 1082; II: 183, 246, 251, 258, 264, 267, 285, 286, 287, 288, 315, 316, 317, 329, 330, 336, 342, 528, 584, 585, 586, 617, 660, 661, 673, 695, 696, 737, 738, 755
Zalmann, M., I: 35
Zane, II: 524, 553, 659, 686, 722, 724, 749, 759, 792, 798
Zeidman, Arnold, I: 70
Zicheli, Mihai, II: 419, 425, 533, 702, 708, 709, 758, 760
Zilber, Bellu, I: 31, 43, 1056; II: 10, 827
Zilberman, A., I: 38, 39
Zilberman, Pincas, I: 76
Zilberstein, I: 15; II: 527
Zilbertait, Isac, I: 39
Ziler, Elly, II: 721
Zissu, A.L., I: 5, 10, 17, 27, 29, 34, 56, 70, 72, 89, 90, 91, 92, 93, 94, 95, 96, 98, 99, 100, 102, 105, 106, 107, 109, 112, 113, 116, 117, 118, 119, 120, 121, 122, 125, 127, 134, 136, 137, 138, 139, 140, 143, 144, 145, 146, 147, 150, 151, 152, 154, 157, 159, 163, 165, 166, 167, 168, 170, 171, 174, 177, 179, 180, 181, 186, 187, 189, 192, 193, 194, 195, 196, 197, 198, 199, 200, 204, 205, 206, 207, 208, 209, 210, 212, 213, 215, 217, 219, 220, 221, 222, 223, 225, 228, 230, 233, 239, 240, 250, 253, 254, 257, 258, 281, 285, 286, 295, 296, 297, 321, 322, 323, 324, 325, 328, 329, 330, 331, 332, 334, 337, 338, 353, 356, 357, 358, 359, 364, 365, 373, 377, 385, 386, 387, 388, 389, 390, 396, 397, 398, 401, 404, 405, 406, 407, 408, 409, 412, 413, 414, 417, 423, 424, 430, 431, 433, 434, 436, 460, 462, 464, 468, 469, 479, 484, 486, 487, 490, 491, 492, 504, 505, 507, 511, 515, 516, 521, 526, 531, 532, 535, 542, 547, 550, 552, 556, 560, 561, 562, 565, 566, 568, 569, 570, 572, 574, 575, 576, 578, 585, 589, 590, 598, 599, 600, 604, 606, 607, 609, 613, 614, 615, 616, 621, 625, 628, 631, 632, 633, 634, 635, 641, 642, 648, 649, 651, 664, 665, 667, 668, 669, 670, 671, 673, 675, 679, 680, 681, 683, 686, 689, 690, 691, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 708, 717, 719, 721, 722, 726, 733, 734, 735, 737, 738, 739, 741, 743, 744, 745, 746, 751, 752, 753, 754, 755, 757, 758, 759, 760, 761, 763, 764, 765, 772, 773, 776, 778, 779, 780, 787, 789, 791, 792, 793, 795, 796, 801, 802, 804, 805, 807, 810, 813, 814, 817, 819, 822, 837, 841, 843, 846, 847, 848, 850, 851, 852, 853, 854, 855, 856, 857, 858, 859, 860, 861, 862, 864, 865, 867, 868, 869, 870, 875, 900, 902, 903, 904, 905, 910, 911, 912, 913, 915, 916, 917, 919, 920, 922, 925, 928, 929, 930, 931, 932, 933, 935, 936, 949, 956, 957, 960, 961, 962, 963, 964, 969, 970, 1039, 1070, 1199; II: 8, 24, 449, 456, 462, 463, 464, 472, 481, 482, 483, 493, 524, 529, 530, 531, 541, 548, 549, 550, 552, 572, 574, 578, 580, 581, 583, 584, 585, 586, 587, 588, 589, 603, 605, 606, 608, 609, 612, 614, 615, 616, 617, 631, 639, 641, 664, 666, 667, 669, 670, 673, 674, 675, 678, 679, 680, 681, 682, 683, 684, 685, 686, 687, 698, 701, 702, 703, 704, 706, 707, 708, 710, 711, 713, 715, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 724, 725, 741, 747, 748, 749, 750, 751, 752, 758, 760, 761, 763, 765, 766, 767, 768, 769, 770, 771, 772, 773, 774, 791, 794, 796, 809, 811, 825, 826, 827, 832, 838, 844, 847, 849, 853, 855, 858, 861
Zissu, Teodor, II: 827
Zoller, Siegmund, I: 35
Zwirn, Sorin, I: 70, 78

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Facsimile

„Cine uită, nu merită".
N. IORGA

BRIGADA III-a SIGURANTA

ARHIVA SIGURANTEI
Nr 25626 4 -9 SEP 1946
DOSAR Nr 74 SUPERAT

5 Septembrie 1946

N O T A

STATUTUL ORGANIZATIEI SIONISTE DIN ROMANIA

Art.I. Organizaţia Sionistă din România (Vechiul Regat) cuprinde pe toţi evreii din vechiul Regat, în vârstă de 18 ani împlinit indiferent de sex care aderă la mişcarea sionistă şi care plătesc o contribuţiune pentru fondurile Organizaţiei Sioniste. Inscrierea în Organizaţia Sionistă se face individual, fie personal fie prin grupările respective.-

Inscrierea membrilor grupărilor şi fracţiunilor sioniste, în Organizaţia Sionistă locală este obligatorie pentru adeziune.-

Activitatea Organizaţiei Sioniste se desfăşoară în cadrul legilor ţării, potrivit rezoluţiilor Congreselor Sioniste Mondiale şi ale conferinţelor sioniste pe ţară.-

ART.2.- Denumirea Organizaţiei este ; ORGANIZATIA SIONISTA DIN ROMANIA şi ea cuprinde totalitatea sioniştilor din Vechiul Regat, inclusiv Bucovina de Sud.-

ART.3.- Sediul Organizaţiei este în Bucureşti, unde trebue să aibă domiciliul membrii Comitetului Executiv.-

Organizaţia Sionistă funcţionează cu secţiuni în toată ţara.-

ART.4.- Fondurile Statutare ale Organizaţiei Sioniste sunt: Conferinţa Comitetul Central şi Comitetul Executiv.-

ART.5.- Intr'o localitate nu poate exista decât o singură secţiune sionistă, care poate avea subsecţiune de cartiere şi care desvoltă programa de activitate a Organizaţiei petărâm organizatoriu, cultural şi propagandistic.-

ART.6.- Comitetul Executiv poate decide gruparea secţiunilor în centre regional .-

ART.7.- Fiecare secţiune locală pentru a se constitui, trebue să aibă aprobarea Comitetului Executiv şi să fie compusă de un comitet care să fie confirmat, deasemenea de Comitetul Executiv.-

ART.8.- Membrii unei secţiuni se pot organiza după vârstă, sex, profesiuni studii sau pe baza ideologice, în grupări separate, aceasta cu aprobarea Comitetul Executiv.-

ART.9.- Fiecare secţiune este obligată să suporte sarcinile organizaţiei centrale, prin contribuţiuni fixate de Comitetul Executiv în limitele bugetului votat, în raport cu posibilităţile secţiunilor respective.-

ART.10.- Secţiunile vor fi în permanenţă legătură cu comitetul Executiv pe care-l vor ţine în curent cu activitatea Lor.-

ART.11.- Secţiunile care nu-şi vor îndeplini atribuţiunile morale sau materilae , care se vor abate dela prescripţiunile statutului rezoluţiunilor Conferinţei sau Congresului, acelea care-şi vor atribui misiuni ce nu intră în cadrul activităţii lor, vor putea fi dizolvate printr'un vor al Comitetului Central.-
Orice dizolvare trebue să fie precedată de un avertisment pentru reintrare în ordine.-

RT.12.- Comitetul Secţiunei este alcătuit din minimum 5 membrii aleşi în fiecare an, prin votul adunării generale şi confirmat de

https://biblioteca-digitala.ro

DIRECȚIUNEA GENERALA A POLITIEI
ARHIVA SIGURANTEI
№ 20983 + 17 AUG 1946
DOSAR Nr 4748

România

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE
PREFECTURA POLIȚIEI CAPITALEI
DIRECȚIUNEA POLIȚIEI DE SIGURANȚĂ

CONFIDENȚIAL

No.15188
14 August 1946

C A T R E

OPERAT

DIRECTIUNEA GENERALA A POLITIEI
DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA
Serviciul II, Biuroul V.

Referindu-ne ordinului Dvs.Nr.15243 S din 23 Iuli 1946, avem onoarea a raporta următoarele:

Comitetul Democrat Evreesc prin d-nii: Pictor MAX Dr.S.LIEBLICH, av.I.BACALU, comuniști, av.LEOPOLD FILDERMANN, av.MARCEL FISCHLER sociali democrați - Rădăceanu, Uniunea Evreilor Români - Fildermann prin av.EMIL FOCSENEANU, av.EDUARD MANOLESCU, Organizația Sionistă din România prin av.MISU BENVINISTI, av.S.ROSENFELD, Partidul Național Evreesc prin av.TUMAERAYN, av.I.ELENBOGEN, cu ocazia unei consfătuiri care s'a ținut la 17 Iulie a.c., ajuns la un acord de colaborare, numai însă în ce privește problemele în legătură cu nevoile și drepturile polației evreești din România.

Până în prezent, cele patru organizațiuni evree ș nu au fixat un program de acțiune ci vor urmări și interveni pentru promovarea egalizării evreilor în drepturi.

Problema unei acțiuni politice comune, este încă în studiu, însă reprezentanții organizațiunilor evreești denumite mai sus, arată că se va ajunge și la un cartel electoral.

DIRECTORUL POLITIEI DE SIGURANTA

SEFUL SERVICIULUI

21/8

8481/20 iulie

https://biblioteca-digitala.ro

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI
IRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA

No. 10082
18 Iunie 1946

00222

DIR.GENERALA A POLITIEI
ARHIVA SIGURANTEI
Nr. 10857 • 22 IUN. 1946
DOSAR Nr.

C A T R E

DIRECTIUNEA GENERALA A POLITIEI
DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA
Secţia Naţionalităţi

Referindu-ne ordinului Dvs.Nr.3941 S/946 avem onoare a vă înainta odată cu prezentul, un t Cuprinzând societăţile mai importante evreeşti de teritoriul Capitalei,executat în spiritul ordinului Dvs.denumit mai sus.

DIRECTORUL POLITIEI DE SIGURANTA

SEFUL SERVICIULUI

2427-24.VI.46

https://biblioteca-digitala.ro

PREFECTURA POLITIEI CAPITALEI
DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA

No. 10082
18 Iunie 1946

~~00323~~

DIR. GENERALA A POLITIEI
ARHIVA SIGURANTEI
No. 10857 • 22 IUN. 1946
DOSAR No.

25

C A T R E

DIRECTIUNEA GENERALA A POLITIEI
DIRECTIUNEA POLITIEI DE SIGURANTA
Secţia Naţionalităţi

Referindu-ne ordinului Dvs. Nr. 3941 S/946, avem onoare a vă înainta odată cu prezentul, un tabel cuprinzând societăţile mai-importante evreeşti depe teritoriul Capitalei, executat în spiritul ordinului Dvs. denumit mai sus.

DIRECTORUL POLITIEI DE SIGURANTA

SEFUL SERVICIULUI

24 VI. 946
Dl. Topsacalian
centralizare

24 Iul. 946
Dl. Ioniţă
centralizare, după
intocmirea evidentelor
în curs

3/8
La dosar

2427 - 24.VI.46

https://biblioteca-digitala.ro

MERA DE SERVICIU

16 Iulie 1946. D0404
Orele 12.45.-

DIR. GENERALA A POLITIEI
ARHIVA SIGURANTEI
Nr. 14994 17 IUL 1946
DOSAR Nr. 99

NOTA TELEFONICA
2153.-
CHESTURA IASI
C ă t r e
DIRECTIUNEA GENERALA A POLITIEI
Dir.III-a

Urmare la raportul nostru referitor la cazul întâmplat în ziua de 14 Iulie a.c.între Comisarul ajutor SEGAIL MARCEL şi grupuri de tineri sionişti,avem onoare a vă raporta:

~~Au fost~~ În urma acestui incident a fost convocat la ~~Cabinetul~~ Chesturii Preşedintele Comunităţii Evreeşti Dr.SCHVARTZ,şeful rabin al oraşului RABIN GUTMAN, Dr.FILIP STEIN,şeful tuturor organizaţiilor sioniste din Iaşi şi Dr.GOLDENBERG,delegatul Blocului Democrat evreesc.-

S'a încheiat un proces-verbal prin care cei de mai sus şi-au luat următoarele obligaţii:

1. Desfiinţarea celor 16 sedii a diferitelor organizaţii sioniste şi concentrarea lor,numai în 4 sedii,aceasta pentru a se putea efectua un mai bun control asupra lor,atât de către conducătorii responsabili,cât şi de Autorităţile Legei.-

2. Să nu mai facă nici un fel de mărşăluire în grup organizat atât în oraş cât şi în împrejurimi.-

3. Respectarea ~~în muncă a~~ tuturor ordinelor ce vor primi dela Autorităţile poliţieneşti. Având în vedere cele de mai sus arătate, cei 10 tineri reţinuţi au fost puşi în libertate.-

CHESTOR,
p. Moldovanu M.

Siguranţa O. Sig. Iaşi

Pr.Bulituţei Virgilică,
Pr.Dumitrescu Dorina,

COMISAR DE SERVICIU,

Rep. Bul. 18-7-946

5753/20.VII.46

ROMÂNIA

Purcărete
Iordăchescu

~~00493~~

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE **OPERAT**

DIRECŢIUNEA GENERALĂ A POLIŢIEI

DIRECŢIUNEA POLIŢIEI DE SIGURANŢA

Serviciul II, Biroul 5.

No. 20664-S

INSPECTORATULUI REGIONAL DE POLITIE
SUCEAVA.

31 AUG. 1946

189

La raportul D-vs 4639 . . din 16 August 1946, privind incidentul întâmplat la Comunitatea Evreilor din Mihăileni, vă rugăm luaţi măsuri să ni se raporteze rezultatul cercetărilor făcute de D-vs în acest caz.

DIRECTOR

ss Brsea

J 26924

SEFUL SERVICIULUI

ss Foruta

Cd. Nr. 304 — Impr. Penit. Văcărești

https://biblioteca-digitala.ro

CONFIDENȚIAL

ROMÂNIA

D.P. GENERALA A POLITIEI
ARHIVA SIGURANTEI
№ 26924 * 17 SEP 1946
DOSAR Nr. 74

MINISTERUL AFACERILOR INTERNE

DIRECȚIUNEA GENERALĂ A POLIȚIEI

DIRECȚIUNEA .....

~~00579~~

INSPECTORATUL REGIONAL DE POLITIE SUCEAVA
Serviciul Sigurantei

Nr.5537 S 270
11 Septembrie 1946

C ă t r e

DIRECTIUNEA GENERALA A POLITIEI
Directiunea Politiei de Siguranta
Serviciu II Biroul 5
- B U C U R E S T I -

OPERAT

La ord.D-v.Nr.20664 S din 31 August 1946 şi urmare raportului nostru Nr.4639 S din 16 August 1946 privind incidentul întâmplat la Comunitatea Evreilor din Mihăileni jud.Dorohoi,avem onoarea a vă raporta următoarele:

Din cercetarile făcute s'a constatat că cei care au întocmit,redactat şi semnat petiţiunea sunt instigatori care au îndemnat populatia evreească să intre cu forţa în imobilul Comunităţii Evreeşti din Mihăileni, cu care ocazie au bruscat pe Politisti si pe membrii comunitatii.-

Mentionam că dosarul cu cercetarile facute de noi au fost înaintate Parchetului Tribunalului Dorohoi cu Nr.10430 din 9 Septembrie 1946 de către Politia Dorohoi

INSPECTOR REGIONAL

Ambrescu Romeo

Seful Serviciului Siguran

O.Z.Popoiu

12907/25 IX 46

Cd. Nr. 204. — Impr. „Văcăreşti"

https://biblioteca-digitala.ro

D e c i z i u n e Nr.197

Consiliul de Miniştri în şedinţa sa dela 4.III.1949

Văzând referatul Domnului Ministru al Muncii şi Prevederilor Sociale cu Nr. din

In temeiul dispoziţiunilor art.9 din lege pentru controlul persoanelor juridice;

D e c i d e :

art.1 Activitatea din cuprinsul Republicii Populare Române a organizaţiilor JOINT, O.R.T. şi O.S.E, încetează.

art.2 Intregul patrimoniu al acestor organizaţii, se trece Federaţiei Uniunilor de Comunităţi Evreeşti, care se instituie lichidator al acestor organizaţii.-

art.3 O.R.T. persoană juridică, se dizolvă.

art.4 Ministerul Muncii şi Prevederilor Sociale este însărcinat cu aducerea la îndeplinire a prezentei decizii.

dr.P.Groza
Gh.Gheorghiu Dej
St.Voitec

Lotar Rădăceanu
Teohari Georgescu
Miron Constantinescu
Vasile Luca
Ana Pauker
Vasile Vaida
A.Bănăciu
Gh.Vasilichi
I.Vinţe

109

L.S. p.conf.

ss.Ciorăru

TRIBUNALUL ILFOV SECTIA I Civ.Com.
Proces verbal Nr. 5398 /1949

Prezenta copie fiind conformă cu originalul prezentat nouă cu petiţia înreg.la Nr. 5398 /1949, se legalizează de noi în conformitate cu dispoziţiunile art.73 din legea autentificării actelor, văzându-se originalul şi oprindu-se copie identică la dosar.-

S'au anulat timbrele legale.

Preşedinte

Colaţionat şi verificat
Grefier

https://biblioteca-digitala.ro

832/ 26 Aprilie 1951

277

26.4.951
Rugăm a se aproba propunerea.
De acord cu propunerea făcută în referat
26.IV.951

26.4.951
Din cercetări a rezultat suficiente probe împotriva celor propuși pt arestare. Arestarea și cercetarea lor este absolut necesară pt lămurirea a o serie de probleme și în special a legăturii bandiților [illegible] cu cei din Instituție.

R E F E R A T

Se propune arestarea numiților :
MOTI MOSCOVICI, VIȘINESCU CONSTANTIN, SUSZI BENVENISTI, MOSE SCHWARTZ și KOHEN RACHELA.

1. MOTI MOSCOVICI.

Din declarațiile reținutei MELANIA IANCU, rezultă că MOTI MOSCOVICI, funcționar la Legația Statului Israel, domiciliat în Str. Masarek Nr.8, a furnizat informații Legației Statului Israel, respectiv lui AGAMI, fost Consilier al acestei Legații și apoi după plecarea acestuia din țară, lui HALEVY prim secretar al aceleiaș Legații.-

Acest lucru susnumita declară că îl știe del AGAMI, care cu câteva luni înainte de plecarea sa din țară, i-a spus că a discutat și cu MOTI MOSCOVICI, despre chestiunea informațiunilor.-

In cursul anului 1949, susnumita arată că, MOTI MOSCOVICI venind la ea acasă în Str. Alexandru Sahia Nr.59, i-a povestit că a fost vizitat de un organ al nostru, care i-a cerut să-i dea anumite informații în legătură cu conducătorii sioniști și cu Legația Statului Israel. I-a spus deasemenea că a venit la ea să o consulte, dacă să accepte sau nu, să conlucreze cu Securitatea.-

După ce MELA IANCU i-a dat avizul, susnumitul a început să se întâlnească cu organul nostru de Securitate, fiecare informație care i se cerea din [illegible] prealabil cu [illegible].

Această din urmă activitate a lui MOTI MOSCOVICI, după cum arată MELANIA IANCU, s'a menţinut până la începutul anului 1951, întâlnirile având loc la MOTI MOSCOVICI acasă, iar omul nostru venind la aceste întâlniri, uneori civil, alte ori militar.-

In cursul anului 1950, după arestarea conducătorilor sionişti, MELANIA IANCU arată că i s'a cerut lui MOTI MOSCOVICI, să dea anumite relaţii organului nostru de Securitate despre manifestările sioniştilor, în legătură cu arestarea celor de mai sus (Acest lucru corespunde cu o cerere făcută de noi D.I., prin care le solicitam să culeagă astfel de date).-

In legătură cu Legaţia Statului Israel, MELAN IANCU arată că, MOTI MOSCOVICI, nu a dat nici un fel de relaţii organului nostru, "deoarece nu ştia nimic de acolo".-

Despre faptul că un organ al nostru i-a cerut lui MOTI MOSCOVICI anumite relaţii, în legătură cu sioniştii şi cu Legaţia, MELANIA IANCU arată că, acest la afatul ei, a anunţat pe consilierul Legaţiei Statul Israel din Bucureşti, la acea vreme AGAMI, care i-a cerut să "fie prudent".-

Deasemenea, l-a anunţat despre acelaş lucru şi pe MALEVY, prim secretar al aceleaşi Legaţii, care însă "nu a spus nimic".-

In ceeace priveşte activitatea pe linie de spionaj în favoarea Legaţiei Statului Israel, a lui MOTI MOSCOVICI, aceasta mai resultă şi din declaraţiile reţinutului RUDICH MAYER, care arată că în toamna anului 1948, când el a fost recrutat de către AGAMI în casă la RICU MENDELSCHN (RICU DUPESCU) (plecat în Israel) în noi ilegal, pentru a-i furniza informaţii, acesta i-a indicat ca informaţiile culese să-i fie transmise fie prin RICU MENDELSCHN, fie prin MOTI MOSCOVICI.-

RUDICH MAYER arată deasemenea, că a transmis, [illegible] de informa-[illegible].-

https://biblioteca-digitala.ro

Informaţiile comunicate, RUDICH MAYER, arată că MOTI MOSCOVICI, şi le nota într'un carneţel pentru a i le comunica lui AGAMI.-

2. Avocat VISINESCU CONSTANTIN, domiciliat în Str. Dr. Teohari Nr.30.-

Cercetând pe reţinuta MELANIA IANCU, aceasta arată că, după arestarea soţului ei, ea s'a adresat, în urma recomandaţiilor unei cunoştinţe a sale, avocatului VISINESCU CONSTANTIN, cu scopul ca acesta să o ajute în redactarea memoriilor către M.A.I., cerând eliberarea soţului ei.-

Cu ocazia intâlnirilor avute cu avocatul VISINESCU, MELANIA IANCU arată că, acesta lăsa să se înţeleagă că are o cunoştinţă la Securitate, care îl ţine la curent cu situaţia sioniştilor aflaţi în cercetare la noi.-

Astfel după trei sau 4 luni, dela arestarea fostilor sionişti, susnumitul i-a spus că situaţia soţului ei nu este gravă, însă MISU BENVENISTI ar avea greutăţi (cele de mai sus corespund stadiului de atunci al anchetei cu MISU BENVENISTI şi CORNEL IANCU).-

Deasemenea mai târziu acesta i-a spus că problema conducătorilor sionişti a fost trecută la un alt anchetator, (dela care nu se mai poate afla nimic fiindcă ţine totul sub cheie) şi a întrebat-o dacă îl cunoaşte pe tov. Col. BELGHERU, sau pe cineva din anturajul său, întrucât sub conducerea dânsului s'ar găsi şi această problemă. Susnumita arată că i-a răspuns că nu-l cunoaşte nici pe dânsul şi nici pe nimeni din anturajul dânsului.-

Deasemenea, arată că a aflat dela av. VISINESCU că anumite dosare în legătură cu conducătorii sionişti au fost trimise la C.C. - P.M.R. şi că a fost arestat la Securitate un tânăr evreu, care ar fi difuzat manifeste sioniste potrivnice C.D.E.-ului şi [illegible] o scrisoare a lui

https://biblioteca-digitala.ro

29

TRIBUNALUL MILITAR TERITORIAL
BUCUREŞTI
Dosar nr.593/954.-

Proc.mil.Lt.Maj.Alexandru Gh.
Grefier Ghivirigă Ilie

I N C H E I E R E Nr.314/954 (bis)

Astăzi 23 martie 1954 ;

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti,compus conf art.8 din L.7/952 din:

Căpitan de Justiţie	Branovici Ion	Preşedinte
Locotenent	Ghinea Mihai	Asesori Populari:
Locotenent	Rîşnoveanu C-tin	"

S-a retras în Camera de Consiliu în urma şedinţei pregătitoare din 23 martie 1954,spre a delibera în secret conform cu dispoziţiunile art.247 şi urm.pr.pen.,modificate prin D.506 din 30 noembrie 1953,asupra trimiterii în judecată a învinuiţilor.-

Benvenisti Mişu,Zissu L.A.,Cohen Jean şi Moscovici Moritz învinuiţi pentru crimele p.p.de art.190 C.P.,art.209 P.III C.P. crima p.p.de art.193[1] al.1 C.P. ;

Melania Iancu învinuită pentru crimele p.p.de art.190 C.P. art.209 P.III C.P.,şi art.1,2,3,4 şi 14 din L.284/947;

Hirsch Zoltan învinuit pentru crimele p.p.de art.190 C.P. art,209 P.III C.P. şi art.267 al.penultim c.p. ;

Beer Benjeamin învinuit pentru crimele p.p.de art.190 C.P. şi art.209 P.III C.P. ;

Moritz Weiss,învinuit pentru crimele p.p.de art.190 C.P. art.209 P.III C.P. şi delictul p.p.de art.267 al.penultim C.P.;

Haas Erick,Haber Ladislau,Reiter Carol şi Kun Stefan,învinuiţi pentru crima p.p.de art.190 C.P. şi crima p.p.de art.209 P.III C.P. ; Haas Erich şi pentru infracţiunea p.p.de art.5 pct.1,2,3,4,5 şi 14 din L.285"947.-

Charles Philippe Gyr învinuit pentru crima p.p.de art. 194 C.P. comb.cu art.190,191 C.P.-

T R I B U N A L U L

Avînd în vedere că sunt întrunite condiţiunile arătate în art.269 pr.pen.modificat prin D.506 din 30 noembrie 1953;

Avînd în vedere că actul de sesizare al instanţei este corespunzător cerinţelor legii ,

Cu unanimitate de voturi ,

D I S P U N E :

Trimiterea în judecată a învinuiţilor: Benvenisti Mişu, Zisu L.A.,Cohen Jean şi Moscovici Moritz învinuiţi pentru crimele p.p.de art.190 C.P.,art.209 P.III C.P., şi art.193[1] al.1 C.P.-

Melania Iancu învinuită pentru crimele p.p.de art.190 c.p.,art.209 P.III C.P., şi crima p.p.de art.1,2,3,4 şi 14 din D.184/947 ;

Hirsch Zoltan învinuit pentru crima p.p.de art.190 C.P. crima p.p.de art.209 P.III C.P. şi delictul p.p.de art,267 al. penultim C.P.;

Beer Beanjeamin învinuit pentru crima p.p.de art.190 C.P. şi crima p.p.de art.209 P.III C.P.

Moritz Weiss învinuit pentru crima p.p.de art.190 C.P., crima p.p.de art.209 P.III C.P. şi delictul p.p. de art.267 al.penultim C.P. ;

Haas Erich,Haber Ladislau,Reiter Carol şi Kun Stefan,învinuiţi pentru crima p.p.de art.190 C.P.,crima p.p.de art.209 P.III C.P.,iar pentru Haas Erich şi crima prev.de art.5 pct.1,2,3,4,5,şi 14 L.285/947.-

Charles Pilippe Gyr,învinuit pentru crima p.p.de art.194 C.P. comb.cu art.190 şi 191 C.P.-

./.

https://biblioteca-digitala.ro

B U C U R E Ş T I

Dos.No.1171.

R E C H I Z I T O R

No.652..... din 22 martie 1954.

Noi, Lt.Maj.de Justiţie ALEXANDRU GHEORGHE, Procu- Militar ajutor, din Procuratura Militară Teritorială Bucu- ti,

Examinînd actele dosarului privitor pe ;

1. BENVENISTI MISU - născut la 2 iulie 1902 în ul Bucureşti, fiul lui SIMION şi ERNESTINA, de profesiune cat, căsătorit fără copii, fost preşedinte al org.sioniste n R.P.R., cetăţean romîn, cu ultimul domiciliu în Bucureşti .Republicei No.37; în prezent arestat.

2. A.L.ZISSU - născut la 25 ianuarie 1888 în oraşul ra Neamţ, fiul lui PINCU şi HIDA, cetăţean romîn, de pro- ine scriitor, fost mare industriaş, a făcut politică sio- tă şi a fost preşedintele partidului evreesc, din Romînia, ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Aurel Vlaicu No.34, în zent arestat.

3. COHEN JEAN - născut la 17 iunie 1910, în oraşul ile, fiul lui MORITZ şi REBECA, cetăţean romîn, de profesiune c, fost secretar general al Partidului Evreesc din Romînia, l Congresului Mondial Evreesc - Secţia Romînia, a făcut itică sionistă, căsătorit avînd doi copii, cu ultimul domi- în Bucureşti Str.Sevastopol Nr.11, în prezent arestat.

4. MOSCOVICI MORITZ zis MOTI - născut la 18 aprilie în oraşul Tulcea, fiul lui ZAHARIA şi MARIA, cetăţean , de profesiune ziarist şi avocat, fost funcţionar la ia Statului Israel din R.P.R., a făcut politică sionistă conducător al Organizaţiei "Renaşterea", căsătorit avînd pil, cu ultimul domiciliu în Buc.Str.Tomas Masarik Nr.8, ent arestat.

https://biblioteca-digitala.ro

Proc.Milit.Lt.Maj.Alexandru Gh

MILITAR TERITORIAL BUCUREŞTI

108

107

PROCES VERBAL (MINUTA) Nr. 258

Astăzi 31 martie 1954;

Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti compus confor gii nr.7/952,din:

General Maior de Justiţie	Petrescu Alexandru	Preşedinte
Locot.Colonel	Pătraşcu Ioan	Asesori
Maior	Doscan Alexandru	Populari

Deliberînd în secret conform art.291-295 C.J.M.asupra pabilităţii şi aplicaţiunii pedepsei în cauza penală privito pe :

1.BENVENISTI MISU,născut la 3 iulie 1902 în Bucureşti ul lui Simion, şi Ernestina de profesiune avocat,căsătorit ară copii,fost preşedinte al org.sioniste din R.P.R.,cetăţean romîn,cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Republicei Nr. 37 în prezent arestat;

2.A.L.ZISSU, născut la 25 ianuarie 1888 în Piatra Neamţ,fiul lui Pincu şi Hida,cetăţean romîn,de profesiune scrii tor,fost mare industriaş,a făcut politică sionistă şi a fost preşedintele partidului evreesc din Romînia,cu ultimul domicili în Bucureşti Str.Aurel Vlaicu Nr.34,în prezent arestat;

3.COHEN JEAN, născut la 17 iunie 1910,în Brăila,fiul lui Moritz şi Rebeca,cetăţean ro în,de profesiune avocat,fost secretar general al partidului evreesc din Romînia,şi al Congre sului Mondial Evreesc,secţia Romînia,a făcut politică sionistă, căsătorit avînd 2 copii,cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str. Sevastopol Nr.11,în prezent arestat;

4.MOSCOVICI MORITZ zis MOTI născut la 18 aprilie 1907 în Tulcea,fiul lui Zaharia şi Maria,cetăţean romîn,de profesiun ziarist şi avocat,fost funcţionar la Legaţia Statului Israel di R.P.R.,a făcut politică sionistă fiind conducător al organizaţiei "Renaşterea",căsătorit avînd un copil,cu ultimul domiciliu în Bucureşti,Str.Thomas Masarik Nr.8,în prezent arestat;

5.MELANIA IANCU zisă MELLA născută la 28 decembrie 19 în Bucureşti,fiica lui Tuliu şi Ecaterina,cetăţeană romînă,de profesiune soră de caritate,în trecut a făcut politică sionistă căsătorită,cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Alex.Sahia nr. 59, în prezent arestată;

6.HIRSCH ZOLTAN,născut la 3 martie 1913,în com.Sămic, Reg.Sibiu,fiul lui Samuel şi Reghina,cetăţean romîn,de profesiu ne funcţionar,în trecut a făcut politică sionistă,căsătorit cu ultimul domiciliu în Bucureşti,Sos.Mihai Bravu Nr.197,în prezent arestat;

7.BEER BENJAMIN născut la 13 ianuarie 1912,în Dorohoi fiul lui Faibis şi Ety,cetăţean romîn,de profesiune funcţionar comercial,fost membru în conducerea org.sioniste "Mişmar" căsat rit,avînd un copil,cu ultimul domiciliu în Bucureşti Str.Aft.Il Nr.3,în prezent arestat;

8.MORITZ WEISZ,născut la 16 iulie 1924,în com.Criş Reg.Sibiu,fiul lui Samuila şi Charlotte,cetăţean romîn,de profesiune funcţionar la Legaţia Statului Israel din R.P.R. fost conducătorul org.sioniste "Haşomer Haţair",necăsătorit,cu ultimul domiciliu în Bucureşti,Str.Brezoianu Nr.51,în prezent arestat;

https://biblioteca-digitala.ro

-40-

127

56

1951

83

STRICT CONFIDENTIAL

D 359/V

Federaţia Comunităţilor Evreeşti (Mozaice) din Republica Socialistă România

34

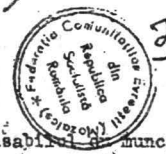

Către
Tov. Secretar al C. D. E.
din_____

La primirea prezentei, de îndată, veţi lua împreună cu responsabilul de munca la Comunitate din biroul CDE, următoarele măsuri :

1. Să se trieze cu atenţie cărţile religioase sau de altă natură aflate în sinagogi, la Comunitate, Talmud-Tora sau la orce alte instituţii ale cultului mozaic, care poartă pe ele stampile sau alte menţiuni ale organizaţiei americane teroriste şi de spionaj Joint sau iniţialele A J D C, sau denumirea în altă formă ale acesteia sau ale orcărei organizaţii sioniste, Congresul mondial evreesc, etc.
Toate aceste cărţi vor fi bine ambalate în lăzi sau în pachete şi expediate pe adresa Federaţiei Comunităţilor Evreeşti, Bucureşti, str.Dim. Racoviţă No 8, Raionul 23 August.-
Această triere se va face personal de către responsabilul cu munca la Comunitate, ajutat de activişti de încredere şi pe răspunderea acestora.

2. Se vor distruge prin ardere toate ambalajele, cutii, cartoane, hârtii, etichete, purtând inscripţii de felul celor arătate la punctul 1 (Sacii cu asemenea inscripţii vor fi trimişi Federaţiei. La cutiile şi bidoanele de tablă se va tăia şi distruge partea cu inscripţia).

3. Se va revizui inventarul Comunităţii şi al Instituţiilor de cult, identificându-se obiectele de orce fel care poartă pe ele imprimate inscripţii de felul celor arătate la punctul 1. Aceste inscripţii se vor îndepărta şi distruge. In cazul când nu este posibilă îndepărtarea inscripţiilor, obiectele respective vor fi scoase din uz, iar lista acestor obiecte trimisă Federaţiei sub plic confidenţial.

4. Plăcile aplicate la clădirile instituţiilor de cult cu asemenea inscripţii vor fi scoase şi distruse. Deasemenea se vor şterge inscripţiile făcute direct pe pereţi. Dacă vă este cunoscută existenţa unor asemenea plăci sau inscripţii la clădiri ce nu aparţin Comunităţii sau Instituţiilor de cult ci altor proprietari (Instituţii de Stat sau particulari) veţi sesiza pe linie politică pentru înlăturarea lor.

5. Veţi verifica în cimitire dacă se află inscripţii cu caracter sionist pe pietrele funerare şi veţi comunica în ce constau ele, ce posibilităţi de înlăturare a acestor inscripţii există fără a strica pietrele şi dacă în localitate se găsesc meseriaşi calificaţi pentru a face aceste lucrări. In această chestiune nu veţi lua nicio măsură înainte de a primi instrucţiuni din partea noastră pe baza celor raportate de dv.

6. Se va pralucra cu credincioşii sinagogilor din localitate a căror denumire are un caractersionist precum " Palestiner, Or Zion, Agudath Israel, Col Israel Haverim, Beth Israel, Tifered Israel, Zion, etc." pentru a decide schimbarea acestor denumiri cu altele cu caracter religios dar fără caracter sionist.

./.

417

https://biblioteca-digitala.ro

FEDERAŢIA COMUNITATILOR EVREESTI (MOZAICE) DIN R.P.R.
Bucureşti, str.Dim.Racoviţă 8

Nr.526.

Bucureşti, 17-Ian. 1950

Către
COMUNITATEA EVREILOR (MOZAICA)
Bucureşti

Constatându-se că în numeroase temple, sinagogi şi case de rugăciune se mai găsesc unele Sidurim, Mahzurim sau alte cărţi religioase, cari conţin unele texte contrare legilor Republicii Populare Române şi potrivnice aspiraţiilor şi intereselor populaţiunii evreeşti, vă rugăm să binevoiţi a lua următoarele măsuri:

1) Să numiţi o comisiune de persoane competente cari să viziteze toate templele, sinagogile şi casele de rugăciune din localitatea Dvs., pentru a verifica toate cărţile de rugăciuni aflătoare în bibliotecă sau pentru uzul cotidian al credincioşilor.

2) Dacă se găsesc cărţi în care sunt cuprinse rugăciuni pentru foştii Ţar Nicolae, Impărat Franz Joseph, foştii Regi Carol, Ferdinand, Mihai sau alţi foşti demnitari şi regimurilor reacţionare şi fasciste, paginile cuprinzând astfel de texte sau menţiuni trebuesc înlăturate deîndată.

3) Inlăturarea se va face prin scoaterea filelor respective.

4) Ne veţi comunica fără întârziere măsurile pe cari le-aţi luat, indicându-ne nominal persoanele însărcinate cu aducerea la îndeplinire a celor de mai sus, lucrarea trebuind să fie terminată cel mai târziu la 15 Februarie 1950.

5) Până cel mai târziu la 25 Februarie 1950, ne veţi comunicat la câte temple, sinagogi şi case de rugăciuni s'a făcut verificarea; la care nu s'a făcut şi din ce cauză.

6) Cărţile de rugăciuni inutilizabile din cauza unor texte de felul celor arătate mai sus, precum şi foile detaşate, le veţi trimite Federaţiei.

7) Acele cărţi, cari cuprind texte într'o limbă neînţeleasă de membrii Comisiunii, ni le veţi trimite pentru a fi examinate de delegaţii Federaţiei.

Aducerea la îndeplinire a dispoziţiunilor de mai sus este în sarcina Secretarului General al Comunităţii şi al Preşedintelui Secţiei Culturale.

TRAIASCA REPUBLICA POPULARA ROMANA.

Secretar General,
Leibovici Serban

Preşedintele Secţiei Culturale,
M. Sărăţeanu

Secretar General adj.
L. Strulovici

https://biblioteca-digitala.ro

RAPORT

Am fost la Rabinul Berghar,la Creiver Ruf,la Fraterna,la Unirea Sfântă,apoi la Orhudoş şi Caster.

Am asistat la conferinţa Tov.Snapp unde totul a decurs în liniş-te,cei prezenţi s'au arătat de acord cu cele arătate de vorbitor,erau oameni puţini circa 20 de oameni.

La celelalte şăluri am fost în trecere în timp ce se făceau rugăciuni,iar la Unirea Sfântă după ce a fost împiedicat vorbitorul să vorbească,am auzit discuţii că nu e bine să se vorbească după altor, - asta pe str.Mănulari.

La templul Caster am venit în timp ce vorbea tov.Friedman,în momentul când s'a spus că în Statul Israel sunt 100.000 evrei în lagă-re,jos s'a făcut agitaţie şi unu a strigat"nul adevărat"în acelaş timp şi sus între femei s'a întâmplat acelaş lucru,am căutat atât eu cât şi tov.Bobo să liniştim atmosfera pentrucă tov.Friedman să poată continua

După ce a vorbit tov.Friedman,a luat cuvântul Rabinul Nadler care a întors lucrurile şi a creat o atmosferă împotriva C.D.E şi C.E. B.,arătând că antisimitusmul mocneşte în masă,că Comunitate să nu stin-gă sentimentul evreilor care vor să plece,că e adevărat aşa cum a ară-tat t v.Friedman,că cei cari au rude în Israel pot să plece şi acei cari au o situaţie asigurată aici au posibilitatea să ajungă orice.

Că evreii au aşteptat 2000 de ani acest stat şi că evreii sunt acei cari vor cel mai mult pacea şi a încheiat ca să fie pace în Eret Israel.

Am căutat să indentificăm pe cel care a spus că nu e adevărat dar nu am reuşit deoarece a fugit peste drum,la alt şil unde a fost acoperit de rabinul care locuieşte acolo şi nici cei dela templul Caster unde este cunoscut,nu a vrut să ne spue cine e.-

Sigalbaum Bertina

https://biblioteca-digitala.ro

Mult onorat Rabinat Rosen.

În numele Copiilor din Manastirea, care traim la Rabinul Portugal cea mai grea parte a părinților noștri au murit în chipul cel mai groznic. În numele durerii noastre dăngerose, vă rugam să intervineți să plecam în Israel, rugaciunea o credem, vom fi în Voi recunoscuți la Rugaciune. Vă traiu

Mai mulți copii orfani

România Transilvania

(37)

Numele
și adresa
trimițătorului

REPUBLICA POPULARA ROMANA

CARTE POSTALA

10

(34)

Dlui

Șef rabin Dr. Rosen

Templu Coral

Str. Sfanta Vineri Bucuresti

Pe această parte se scrie numai adresa

https://biblioteca-digitala.ro

22 mai 1956
Nr.154/956

743

Catre
Ministerul Cultelor
Cabinet

In legătură cu articolele apărute în "New-York-Times" şi "Davar", pe care le-am primit din partea Dlui Dr. Wilhelm, Şef-Rabinul Sueddiei şi pe care vi le-am înaintat cu adresa no.144/956 din mai a.c, considerăm necesar a vă aduce la cunoştiinţă următoarele:

Au mai rămas arestaţi următorii sionişti: Kanner Edgar, Horovitz Max, Sitnovitzer Slomo, Tăbăcaru Marcel, Schechter Pascu şi Ghertler Migder, condamnaţi de Tribunalul Militar Teritorial Bucureşti.

Intrucît eliberarea tuturor celorlalţi sionişti a trezit un ecou extrem de favorabil în opinia publică evreească, ne permitem a vă ruga să binevoiţi a supune forului în drept situaţia celor şase sionişti sus amintiţi spre a se lichida, prin eliberarea şi a acestora, întreaga problemă.

Menţionam că acuzaţiunile aduse acestora sunt mai puţin importante decît ale lotului recent eliberat.

La lupta activă pentru apărarea PĂCII

Dr. Moses Rosen

Şef-Rabinul Cultului Mozaic
din R.P.R.

https://biblioteca-digitala.ro

4 august 1959

Către
DEPARTAMENTUL CULTELOR de pe lîngă
CONSILIUL DE MINISTRI
L o c o
Cabinet

Avem onoarea de a vă supune următoarele :

In ziua de 23 iulie a.c. Prim Rabinul Comunităţii Evreieşti din Ara Dr. Nicolae Schönfeld, membru al Consiliului Superior Rabinic al cultulu mozaic din R.P.R., a fost arestat de către organele securităţii. Menţionăm că d. dr. Schönfeld este conducătorul ritului neolog al cultului moz ic, rit care numără multe zeci de mii de credincioşi în ţară. El a activat ca membru al Comitetului raional de luptă pentru pace, de la înfiinţ rea acestei mişcări şi pînă astăzi.

D. Dr. Schönfeld a mai fost arestat în decembrie 1953 de către orga le securităţii. D-sa a fost judecat de către Tribunalul Militar şi achit de orice penalitate.

Amintim că în ziua de 8 aprilie 1959 a fost arestat Rabinul Portuga Zissu şi fiul său Rabinul Portugal Israel, de către organele securităţii Deşi au trecut aproape 4 luni de atunci nu s-a dat nici o lămurire în le gătură cu culpa sub care se află. După cum v-am mai arătat, Rabinul Port gal Zissu se bucură de un prestigiu considerabil în rîndurile credincisi lor evrei din întreaga lume. Activitatea lui pe tărîm religios şi cinste desăvîrşită ce-l caracterizează, exclud orice posibilitate ca el să se f făcut vinovat împotriva intereselor statului.
Sîntem convinşi că la mijloc nu poate fi decît o eroare care se va lămur Intre timp sîntem zilnic sesizaţi de numeroşi coreligionari care sînt pr fund îndureraţi de cele întîmplate.

Adăugăm că în luna noiembrie 1958 a fost arestat de către aceleaşi organe Rabinul Comunităţii noastre din Deva d. Müler Friedrich. Deşi au trecut de atunci aproape nouă luni de zile, nici nu s-a pornit vreo acţi une judiciară, nici nu s-a dat vreo lămurire.

Ne permitem deci a vă arăta că ne aflăm într-o situaţiune grea. Din numărul foarte redus de rabini pe care-i avem (douăzeci) au fost arestaţ patru, dintre care, doi se află pe cea mai înaltă scară ierarhică a cul lui nostru şi conduc cele mai importante rituri : ortodox şi neolog.

Este de la sine înţeles că nici un fel de grad ierarhic clerical nu dispensează pe orice cetăţean de respectarea legilor ţării.

Este însă necesară o grabnică terminare a cercetărilor spre a li s stabili după cum credem, nevinovăţia iar dacă, eventual, au vreo vină, aceasta să fie cunoscută.

Vă rugăm deci să binevoiţi a interveni pe lîngă forurile superioar de Stat ca să binevoiască a ne acorda o audienţă în cadrul căreia să pu tem ridica această problemă împreună cu o serie de amănunte pe care le vom adăuga verbal, celor mai sus arătate.

LUPTAM PENTRU APARAREA PACII

Dr, M. Rosen

Sef Rabin al cultului mozaic din R.P.R

https://biblioteca-digitala.ro

Angajament.

Subsemnatul Zoltan Fiesch, domiciliat în Bucureşti Bulev. 6 Martie Nr. 95 a. îmi iau angajamentul prezenta, de a colabora cu organele de securitate ale Republicii Populare Române.—

Totodată îmi iau angajamentul de a nu divulga nimănui caracterul colaborării noastre; în cu contrar, fiind conştient, că mă fac culpabil de divulgarea secretelor de Stat şi deci pasibil de pedepsele prevăzute de legile spionajului.—

Drept pentru care semnez prezentul angajament

Bucureşti 11. Febr. 1955 Zoltan Fiesch

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Producţie:
Tel./Fax: 01 - 233.15.39
e-mail: rcrprint@xnet.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

https://biblioteca-digitala.ro

Cine uită nu merită.
NICOLAE IORGA

ISBN 973-99560-3-3
ISBN 973-99560-5-X

https://biblioteca-digitala.ro